

PROPERTII

03

S. A. PROPERTIVS

ex antiquo desumptum

SEXTI AVRELII
PROPERTII
CARMINA QVAE EXSTANT

EX RECENSIONE

C. T. KVINOEL

TOMVS PRIMVS

AVGVSTAE TAVRINORVM
EX TYPIS VIDVAE POMBA ET FILIORVM

ANNO MDCCCXXII

TYPOGRAPHVS TAVRINENSIS

L. S.

Inter recentioris artis monumenta nobilis ea fertur Albanii tabula, in qua summus artifex saltantes in orbem Cupidines sic expressit, ut in simili admodum forma et aetate,

diversum eorum ingenium ostenderet. Non minorem quam ex pulcherrima tabula voluptatē, ex latinis lyricis poëtis, mea nunc opera excusis, percipere te puto, candide Lector, qui omnes, quum praestantissimi sint, ac de amore scripserint, mirifice tamen differunt inter se. Vt igitur Tullius in Bruto, varia oratorum, qui ante se fuerant, genera describens, mutabiles, ita dixerim, latinae eloquentiae vultus delineavit, sic multiplicem, nec unquam eandem amatoriae poëseos speciem ex eorum comparatione adumbrare licuisset. Et fuit quidem in Catullo, tum grata Anacreontis negligentia, tum expressior stili vis ex paullo antiquioris linguae quasi visceribus deprompta; fuit in Ovidio et expolitus sermo, et facilis copia cum verborum ac

sententiarum antithesibus, quibus, credo, iuvenis poëta se romanis puellis commendaret, quae iam at-tice ludere didicissent; ab iis autem omnino se removerunt Tibullus et Propertius, ille ut naturam, hic ut venustatem artis sequeretur. Si in ho-rum numero iam ponimus C. Gallum a Virgilio et Quintiliano memoratum, quis non laudaverit romanae urbis fortunam, unde brevissimo eo tem-poris intervallo, quo Lesbiae amator a Propertio distat, tot venustissimi scriptores prodierint? Quod si dis-similem poëtarum graecorum indo-lem miramur, quum tamen ad tam dissitas aetates pertineant, et alii quidem in Ionia paullo post Home-rum, alii in Aegypto sub Ptolemaeis floruerint, quanto admirabilius videri debet, lyricos latinos, qui omnes

*

Caesarem viderunt, et in eadem urbe fuerunt, omne prorsus elegantiarum genus in amatoria levitate exhaurire potuisse?

Nec vero suam in arte diligentiam, quemadmodum plerique facimus, dissimulavit Propertius, sed palam professus est, utpote qui Callimachi et Philetæ illius Coi aemulus esse vellet, cuius subtilem in scribendo curam ex ipsius epitaphio apud Athenaeum, mihi videor coniicere. Quocirca felicissimum fuisse existimo, quum non solum imitationis studio poëticos spiritus non extinxerit, sed Tibullo etiam acrior vehementiorque visus sit. Inde factum est, ut Romanorum nonnulli eundem aequali suo praeponerent, et Antonium Muretum, exquisiti iudicii virum, dubium fecerit, ipsine, an

Tibullo primas deferret. Quis enim, inquit, alterutri principatum denegaverit? Verissimos in Tibullo affectus, absolutissimam in Propertio artem invenies; ille nihil scripsit, nisi urbane, ut romanum os statim agnoscas, hic multa graeca dictioni feliciter admiscuit; ille munditiae et simplicitate nitet, hic ubertate. Itaque quotiescumque eos simul comparo, suavior mihi primus, admirabilior postremus videtur. Optandum sane esset, ut minus sedulum in persequendis poetarum fabulis se prae-buisset; nec enim tantam obscuritatem versibus offudisset. Sed haec multo minor tunc fuit, quum nullus esset statuarius aut pictor, quin nobilem aliquam narrationem a mythologia ductam, scalpello et coloribus repraesentaret. Poterat tunc poeta in pul-

vino sedens cum amica, complures fabulas in laqueari vel in Attalico opere depictas, eidem ostendere, quas postea describeret; poterat ex gemmato poculo, ex onyce, vel ex hydria Boëthi manu elaborata, Danaë aut Lédæ argumentum capessere, quod in elegis pertractaret. Nec solum in artificum tabernis, ut apud nos, pervulgata Deorum ac Dearum signa conspiciebantur, sed multa etiam recondita a tragicis scriptoribus, vel a Parthenio, Apollodoro, Conone grammatico, aliisque desumta, quorum libelli Sosiorum pumice expoliti, matronarum manibus tererentur. Si praeterea multas peregrinas superstitiones cogitamus, in privatis aedibus passim adhiberi coeptas, si monstrosa Serapidis et Isidis simulacra e Sinope

et Canopo in urbem advēcta, si varia initiationum et divinationum genera, quae muliebres animos, spe metuque anxios, praesertim versarent; iam videbimus, nihil ferme tam arcanum fuisse in veterum gentium religionibus, quin posset ab urbanioribus sermone usurpari. Ex quo patet, quanto minor hac in re licentia nostris poëtis sit concedenda, qui nimirum, quae cognita et popularia Propertii aetate fuerunt, sine doctrinae ostentatione nequeant versibus includere. Nihil porro tam minuit poëseos vim, quam nimia legentis contentio, nec vero amatorios elegos scribimus, ut docti commentantur. Quae unquam amica, quam modo Venus afflaverit, abstrusam doctrinam in amatore laudavit? Vah! hominem huiuscemodi, qui sic

amet ambitiose, ut nihil e suo penu depromat, sed in antiquis fabulis sedulo quaerat, quae sibi sint scribenda. Quin potius se ipsum depinxerit, ut misere torqueatur, ut moereat, ut insomnis evigilet, ut sui denique immemor sub alienis arbitriis vitam traducat? Tunc enim praeter infinitam colorum varietatem, illud etiam efficiet, quod in poësi amatoria maxime spectandum est, ut suas ipse narrans sollicitudines, sapientes ab amando deterreat.

Sed ego sane proluxior. Vt ad Propertium revertar, eiusdem editionem selegi, quae mihi omnium praestantissima visa est. Tu ipse ex praefatione viri doctissimi, fronti operis praemissa, facile intelliges quae potissimum causae me impulerint, ut Germani interpretis commentarios

Brokusianis et Vulpianis praeferrem.
Tu interea vale, amice Lector, meae-
que industriae, quae tua egregia hu-
manitas est, aequo animo fave.

Dabam Augustae Taurinorum ,
Nonis Iuniis , An. MDCCCXXII.

52

P R A E F A T I O

CHRIST. THEOPH. KVINOEL

Multorum hominum doctissimorum studia expertus est Sextus Aurelius Propertius, mirificae suavitatis, eximiaque eruditionis poëta. Vt enim antiquiores carminum ipsius interpretes, et eos omittamus, qui in observationum libellis, quas in varios scriptores veteres ediderunt, etiam in Propertii elegiis explicandis emendandisque multum operae posuerunt: inter editores recentiores, qui nos quidem praecesserunt, eminent: *Broukhusius*, *Vulpius*, *Barthius*, *Burmannus*, et qui, post obitum huius praestantis ingenii viri, inchoatam ab eo editionem absolvit, *Santenius*, vir longe doctissimus. Neque tamen horum virorum opera, supervacanea reddita est nova poëtae editio. Etenim Broukhusius, quo nomine iam a Barthio in Praefat. ad Prop. (p. XI.) et Schradero in Emendatt.

PROPERT. Tom. I

I

p. 87 , iure meritoque est reprehensus , lectiones varias , in codicibus et editionibus antiquis repertas , negligenter ac perfunctorie annotavit , haud raro Heinsii coniecturas , nulla librorum veterum auctoritate munitas et confirmatas , in textum recepit , et vero etiam suas manifesto falsas , ne monito quidem lectore , Propertio obtrusit. Praeterea in locis nulla difficultate laborantibus , saepius copiam effudit inutilem et alienam ; permulta autem obscura ac difficilia silentio prorsus praeteriit. Omnes denique Scaligeri traiectiones in contextu male retinuit. Scilicet Scaligerus , cuius caeteroquin doctrinae multa Propertius debet , (haud paucis enim in locis textum ipsum emendatiorem et ornatorem dedit) , quum ipsi viderentur plures lacerae esse et male cohaerentes Propertii reliquiae , nimia audacia , et satis properanter , contra librorum veterum fidem , permultos versus in alia loca transtulit , non solum ex una elegia in alteram , sed etiam ex libro uno in alterum ; ante disiuncta , ordine mutato coniunxit , et novas haud raro elegias composuit. Quam tamen viri temeritatem et emendandi libidinem praestantissimi cri-

tici, Hemsterhusius (ad Prop. II, 19), Heynius (Obs. ad Tibull. I, 1, 1), alii, severe et graviter improbarunt. Ac recte quidem. Etenim poëtae elegiaci insigni sententiarum varietate delectantur, animi perturbationes, commotiones, et affectiones, saepius sibi invicem plane repugnantes exprimunt, earumque imagines vivis coloribus depingunt, saepe etiam evagantur, et ad episodiorum genus deflectunt, omninoque iis grata quaedam negligentia conveniens est. « Itaque, (utor verbis Heynii ad Tibull. de Codd. et Editt. p. 16) mirari non debemus, si in elegia dissidere interdum aliquid et hiaré videmus, quorum nexus inveniri nequit. » Hunc vero elegiae genium quum non familiarem sibi reddidissent Scaligerus et qui cum secuti sunt; tam praepostere et audacter tot versus transposuerunt, et in alienos locos inseruerunt. Negari quidem non potest, in quibusdam Propertii carminibus tantam reperiri rerum varietatem, sententiis nullo idoneo vinculo inter se copulatis ac cohaerentibus, tantamque versuum perturbationem, ut illa carmina sic a Propertii manu venisse existimari nequeat; tot tamen ac tales

traiectiones, quales Scaligerus suscepit, nemo poëtarum lectione probe subactus et sensu pulchri ac venusti praeditus, ullo pacto probabit.

Vulpus igitur, qui in editione Propertii posteriore Passeratii, doctissimi poëtae interpretis, commentarios, et Broukhusii notas selectas exhibuit, iisque suas animadversiones, et varias lectiones codicis Bononiensis atque Guarneriani adiecit, iure meritoque illas Scaligeri traiectiones eruditissimorum hominum consensu repudiatas, reiecit. Quod vero hanc ipsam Vulpii editionem attinet, quamquam minime negaverim, eum non minus quam Broukhusium, variis locis lucem affudisse, saepius tamen nec lectionis melioris, nec interpretationis locorum intellectu difficilium rationem habuit, sed subinde Scaligeri, Broukhusii, aliorumque correctiones aperte falsas recepit, multa perperam explicavit, et plerumque id egit, ut non tam scriptorem interpretaretur, quam potius locos veterum recentiorumque poëtarum coacervaret, in quibus eadem sententia simili aliove modo expressa esset; qua tamen ratione ad intelligendum scriptorem nihil, vel saltem

parum effici, facile doctissimus quisque sua sponte intelliget. Non ergo tantis laudibus ac praeconiis digni erant Vulpī in Propertium commentarii perpetui, quantis eos, ita ut Broukhusio invidiam faceret, condecoravit Fridericus Gottlieb Barthius, in praefatione, quam editioni suae praemisit, pag. xxiv. Ac Barthius quidem in hac ipsa Propertii carminum editione, diligentius sane, quam hactenus factum erat, lectionis varietatem enotavit, et virorum doctorum coniecturas in suos usus convertit, sed in ipsis carminibus illustrandis parum profecit. Vulpī inprimis, Passeratī et Broukhusii commentarios, cum dilectu, neque tamen admodum diligenti, excerpserit, ita, ut e suis quoque copiis annotationes adspargeret. Sed multa prave accepit ac minus recte exposuit, locos obscuros maximam partem plane intactos reliquit, atque aperte corruptos saepius utcumque explicare, quam corrigere studuit: unde et haud dubie factum est, ut Burmannus in suis commentariis nullam huius editionis rationem habuerit.

Longe praeclarius quam antecessores ipsius de Propertio promeritus est nuper Burma-

* ,

nus. Multis enim in locis apposuit interpretationes veriores et clariores, lectionis varietatem, ex optimis libris undique congestam, exhibuit plenissimam, et hanc variantium lectionum silvam exornavit coniecturis virorum doctorum, quas indagare ac reperire potuit, omnibus. Neque tamen Burmannus, quamvis id pro ingenii sui sagacitate facile potuisset, textum correxit et restituit, sed rarius, quam par erat, a Broukhusio recessit, et Scaligeri versuum atque elegiarum transpositiones retinuit. Praeterea plures locos, qui alienae opis desiderium faciunt, inexplicatos reliquit, et multa notis admiscuit, per se quidem erudita et bona, quae tamen ad locum ubi notata sunt illustrandum nihil conferunt; quo refero aliorum scriptorum locos explicatos, coacervationes similium sententiarum, quae in aliis auctoribus reperiuntur, uberiores verborum explicationes, res antiquarias et mythologicas copiosius illustratas, ut adeo haec ipsa editio, vel ob nimiam nec satis digestam commentarii paulo prolixioris molem, parum accommodata et apta sit ad usus adolescentium literarum studiosorum, et ipsis homi-

nibus eruditis lectionem poëtae, non ab omni molestia liberatam, iniucundam reddat atque ingratham.

Quae hactenus a me dicta sunt de antecessoribus meis, nemo eo animo disputata existimet, ut de eorundem fama atque in Propertium meritis detraherem, sed eo consilio notata sunt, ut appareret, multa superesse in Propertio emendanda et illustranda, omninoque carere nos adhuc editione poëtae, quae textum correctum suppeditet, et rerum verborumque difficultates omnes removeat; quae contineat optima et utilissima quaevis, ex editionibus maioribus minoribusve, etiam aliis scriptis, cum dilectu prudenti atque diligenti enotata ac breviter enarrata, ut adeo lectr, vel paululum doctior, reliquas, quae antecesserunt, editiones non magnopere desideret, neque interpretes opes in scriptorem hactenus congestas multo labore undique ipse conquirere cogatur. Me huius generis editionem parare voluisse haud dissimulo. Magnis autem cum difficultatibus atque molestiis eiusmodi laborem coniunctum esse, et satis superque ostensum est ab iis, qui in aliis scriptoribus la-

tinis edendis et interpretandis ita versati sunt, et ipse, quamvis in Propertii lectione diu multumque exercitatus, quum labori manum admovissem, accuratius cognovi. Quare nullus dubito, si quis doctrina et eruditione conspicuus, ingenioque poëtarum lectione assidua probe subacto ornatus, Propertii carmina denuo recensere et illustrare velit, quin ampla laudis comparandae messis ei proposita sit; spero tamen etiam, peritos harum rerum arbitros operam meam aequi bonique consulturos, mihiq; si me subinde errantem repererint, benigne veniam datuos esse. Sed de huius editionis meae indole et consilio iam diligentius atque uberius exponere liceat.

Cum Vulpio et Barthio ordinem elegiarum veterem reduxi, atque, auctore Barthio, editionem Gottingensem secundam, quae A. MDCCLXII prodiit, ab operis describendam curavi, ita tamen, ut multis in locis e codicibus antiquis lectiones, quae mihi verae et genuinae viderentur, in locum corruptarum idoneoque sensu carentium reponerem. Nullum omnino locum, nisi vitii manifestum, sollicitare ausus sum, praesertim si veteris

codicis auctoritas praetendi non poterat. Hinc etiam rarius, et non nisi tum, quum electione vulgari commodus sensus elici non posse videretur, atque ubi certissima visa esset emendatio, aliorum, vel meas coniecturas, quae a vulgari scriptura non nimis recederent, admonito tamen lectore, in textum recepi. Elegias nonnullas temere coniunctas, apposita asterisci nota, separandas ac distinguendas esse significavi, non autem numerum elegiarum mutavi, ne nova exemplarium existeret discrepantia. Perquam rarer, nempe ter tantum, III, 11, 59; XIV, 13; XV, 11, rationibus in notis allatis, iisdemque, ut spero, haud infirmis, versus transposui; secutus praeceptum magni Salmasii in Obs. ad ius Attic. p. 408, ita scribentis: « nihil mutandum est in scriptis auctorum, nec transponendum sine magna causa, praecipue si veterum librorum auctoritas non suffragetur. Vidi multas criticorum pares transpositiones in aliis auctoribus similiter hariolantium, quos omnes falsos esse mihi constat, in Horatio, in Manilio, in Propertio, et aliis. » -- Lectionum et correctionum receptarum omnium rationes in

altera operis parte allatae sunt. Haec critica libri pars continet praeter Burmanni et Santenii animadversiones lectionis varietatem spectantes, plerumque in compendium, etiam meliorem formam redactas, veterum et recentiorum criticorum coniecturas, emendationes, ingenii lusus, iudicio meo qualicumque, quoties necessarium videretur, adiecto. Suis locis insertae quoque reperiuntur ex editione Barthii lectiones codicis haud malae notae Dresdensis, cum editione Aldina collati, quem in Tibullo iam diligenter excussit Heynius, Vir eruditissimus, et in praefatione ad eundem poëtam accurate descripsit.

In annotationibus textui subiectis id potissimum egi, ut omnem orationis habitum exponerem; ut sententiarum contextum et ordinem observarem; poëticum sermonem verbis interpretarer vulgaribus et propriis; ut legentium animos adverterem ad ea, quae praeclara et insigni aliqua venustate a poëta proposita sunt; ut quae ex grammatica, vel antiquitate, vel historia explicanda essent, explicarem; ut Graecorum quoque poëtarum locos, e quibus vel Propertius tanquam ex

fontibus hauserit, vel in quibus summa cum quibusdam poëtae nostri locis conspiratio deprehenderetur, excitarem; omninoque nihil inexplicatum relinquerem, in quo haerere possent adolescentes iam aliquantum in hoc literarum genere versati et proveci, ad ingenuae doctrinae solidaeque eruditionis laudem aspirantes. His enim imprimis commentarius meus destinatus est. Quod si vero etiam doctorum virorum, quibus criticae potissimum observationes scriptae sunt, usibus, in locis certe obscurioribus (multa enim sunt in Propertio, quae viros satis acutos et exercitatos, etiam repetita lectione tenere possint) inservire mihi mea opera contigerit, impense laetabor.

Caeterum indices nominum, verborum formularumque, curae ac diligentiae Ludovici Christiani Zimmermani, Darmstadini, juvenis doctrinae antiquae cupidissimi et studiosissimi, debentur. Atque haec de opera a nobis in adornanda hac nova Propertii carminum editione, posita, dicenda habuimus. Scrib. Gissae d. xvi Jan. MDCCCV.

IOH. ANTONII VVLPII VITA PROPERTII

CVM NOTIS

FRID. GOTTL. BARTHII

Sex. Aurelium Propertium in ea Vmbriae regione natum fuisse, quae fines Etruriae proxime contigit, certo scimus; id enim ex Elegiarum ipsius ¹ testimonio satis constat. Cuinam tamen Vmbriae oppidorum quae adhuc supersunt egregius hic civis adiudicari debeat, omnino incertum est. Rem dubiam faciunt celebres doctorum virorum controversiae atque opiniones ²; videlicet Philippi Beroaldi, Flavii Blondi, Petri Criniti, Lili Gregorii Gyraldi, Leandri Alberti, Iosephi Scaligeri, Casparis Scioppi, Iusti Lipsii, Ioannis Passeratii, Thaddaei Donnolae, Diomedis Montesperellii, Francisci Caroli Corradi, aliorum. Plerique Mevanatem, ex Mevania

1. Cf. L. I, El. 22, et Lib. IV, El. 1 vs. 63 et 64, qui posterior versus ridiculo Leandri Alberti erroris occasionem praebuit, quasi Callimachum, poetam notum Cyrenaeum, in Vmbria genitum Propertius dixerit; in quo Blondum quoque ac Ciattum ratio fefellit, auctore Donnola, de patria Prop. §. 32; vid. et Fabr. Bibl. lat. edit. Ern. tom. I, p. 433 n. l.

2. Has omnes collegit et ad examen

revocavit Donnola singulari libello, ante laudato, de patria Sex. Aur. Propert. quem Henr. Leonard. Schurzleischius Vitembergae 1713 recudendum curavit, observationibusque instruxit non contemnendis. Eundem librum, in epitomen, non tamen satis fidelem, redegit Ph. Silvius, qui Propertium in usum Delphini splendide magis quam ad doctorum expectationem edidit, Nic. Heins. Not. in Prop. p. 740 Tudertinum Propertium facit.

scilicet Vmbriae oppido, fuisse contendunt; et his manuscripti codices favent ¹; Ameriam alii, nonnulli Assisium, Hispellum aliqui ², vel Fulginium, vel Falcum, vel Spoletium, vel Perusiam, eius patriam faciunt. Ego vero inplexa huiusmodi spīneta atque odiosa prorsus declinare statui: neque enim mihi argumenta, quae singuli attulerunt, per otium considerare licuit. Non erat haec scriptio paucarum literarum: singulare ac iustum volumen sibi postulabat: me autem diuturno Propertianae huius Editionis labore defessum, requiem spectare, ac manum de tabula aliquando tollere oportebat; ne volumini etiam moles adderetur, non sine emtoris et lectoris fastidio. Praeterea iniquum fortasse fuit, ab homine alieno causas Vmbrorum disceptari; quibus vel ingenium superat, quo sua quique iura strenue defendant; vel animi moderatio, ad haec minus utilia relinquenda. Si enim Propertius Vmber est, ut certe est, cur eius natalium gloria, civilibus rixis compositis, in omnes pariter Vmbros

1. Hi tamen non plus auctoritatis habebunt in hac re, quam in alio errore, quo Nautae cognomen Propertio imponunt iidem codices manuscripti. Vide Broukhusium ad inscriptionem libri primi.

2. Horum antesignanus est ipse Donnola Hispellas, qui exemplum Leonis Allatii, Homerum suum popularem facientis secutus, Propertium patriae suae vindicavit, eadem fortasse felicitate qua ille (vid. Wood über den Homer. pag. 32 et 59). Vnde etiam

Nahmmacherus in eius sententiam, tanta verisimilitudinis specie commendabile a, pedibus ivit, in libello frugifero, qui inscribitur: Anleitung zur kritischen Kenntniss der latein. Sprache. Hunc sequitur quoque Boysen in dem Auszuge der allgem. Welthist. tom. VI p. 365; vide et nos infra in vita Propertii sec. Coss. digesta. Broukhusius quoque in princ. edit. suae credit, omne forte argumentum hoc exhaustisse Donnolam, licet librum ipsum oculis nunquam usurpaverit.

derivari non possit? Moneo tamen eruditos, tum demum veram Poëtae nostri patriam detectum iri, quum primum inscriptio vetus aliqua exstiterit ¹, quae nos doceat, ex quo Vmbriae municipio fuerit Passiena familia. Sane pervulgata sunt, quae scribit Plinius Caccilius ep. 15 lib. VI « Passienus Paullus, splendidus eques romanus, et in primis eruditus, scribit elegos. Gentilium hoc illi (al. gentilium): est enim municeps Propertii, atque etiam inter maiores suos Propertium numerat » Fortasse mater Passieni Pauli ex Aurelia municipali familia originem duxerat. Hisce in praesens omissis, de nomine et cognomine Propertii dicamus. Aurelia ² gens Romae, ut viri docti consentiunt, plebeia quidem fuit, si primum illum delectum spectemus, quo Romulus, et alii romani reges, a reliquo populo patricos distingui voluerunt; sed nihilominus curulibus magistratibus postea gestis valde nobilitata. Dividitur ab historiae peritis ³ in familias tres; Cottarum, Orestum, Scaurorum. Hae singulae viris illustribus floruerunt, quibus rei publicae dignitas prima semper fuit, potiorque vita

1. Attulit quidem Donnola §. 118 sqq. e Gruteri aliorumque operibus inscriptiones, quae nomen Propertii prae se ferunt, neque tamen in earum ulla locus nominatur. Easdem inscriptiones laudavit quoque Bronkhuius in limine Comment. sui.

2. Ex Sabinis oriundam et a sole primum Auseliam dictam fuisse hanc gentem, auctor est Festus. Caeterum super nominibus poëtae nostri suavi-

ter nugatus est Io. Goropius in Verturno p. 30.

3. Pertinent huc qui de nominibus et gentibus familiisque Romanorum scripserunt. Gentes vero singulas cum familiis rom. vide imprimis e Commentariis Fulvii Vrsini in Thes. Graev. tom. VII, et apud Patinum in Famil. Rom. Consule et quos Schwarzius laudavit in observatt. ad Nieupoortum sect. VI, cap. 5, §. 1.

ipsa. Nihil autem Propertio nostro, equiti municipali, cum senatoriis hisce familiis: quamobrem neque honores adeptus est, atque ab iis petendis abstinuit. Iacere semper eum voluit fortuna: id ipse ¹ Tullo patrouo suo narrat, Cynthiamque suam allocutus, neque se sanguine avito nobilem ², neque triumphos ullos ³ maiorum ostentare posse, libenter fatetur. Quae non ita sunt accipienda, ut putemus, eum domi obscuro genere, atque ex plebe ⁴ media fuisse. Immo, quum pars illa Vmbriae, in qua natus est, Etruriae fines proxime attingeret, coniecturae locus esse videtur, maiores eius non claro solum, sed, si diis placet, regum etiam Etruscorum sanguine generatos. Hanc suspicionem iniicit Servius ad versum 697 libri VII Aeneidos. Eius verba sunt: Hos (Capenates, seu Capenos, Tusciae populos) dicit Cato Veientum condidisse auxilio regis Propertii, qui eos Capenam, quum adolevissent, miserat. Fuit autem Propertius ille, ut videtur, rex Etruscorum antiquissimus: Veientum porro, seu Veii, urbs ampla in Etruria et magnifica, Romae ipsius quondam aemula, quam post decem annorum obsidionem vir fortissimus M. Fu-

1. Lib. I, Eleg. 6, vs. 25.

2. Lib. II, Eleg. 24, vs. 38.

3. Lib. II, Eleg. 34, vs. 56.

4. Equestri loco natum fuisse Propertium testatur, praeter Plinium supra a Vulpio laudatum lib. VI ep. 15 de Passieno Paulo, quem splendidi equitem romanum vocat, ipse quoque poeta noster lib. IV, Eleg. 1,

vs. 131; bulla aurea enim erat insigne liberorum equestri ordine eorum: vid. Broukh. in lim. comment. idem quoque colligas e lib. IV, Eleg. 8, vs. 77. Namque equites sedebant imo theatro, matronae et promiscuum vulgus summo; unde Propertio foeminas spectaturo cervix erat reflectenda.

rius Camillus diruit, ac solo aequavit. Poëta noster idcirco, domesticæ gloriæ quasi admonitus, non sine sensu doloris exclamat Eleg. 1o libri IV v. 27:

Et Veii veteres, et vos tum regna fuistis;
Et vestro posita est aurea sella foro 1.

Vtinam exstarent libri Originum a M. Porcio Cato-
ne conscripti: hæc omnia, nunc satis dubia et
obscura, in aperto loco et propatulo sita essent.
Quod autem suspicari fas est de Propertio nostro,
eum scilicet, quamvis privatum hominem, regum
tamen satu editum, id Silius Italicus libro XII
Punicorum, vers. 393, de Romanorum poëtarum
patre Ennio plane affirmare non dubitavit:

Ennius antiqua Messapi ab origine regis.

Calaber Ennius fuit: Messapus in Calabris regna-
vit. Hac etiam fortasse de causa Propertius tanto-
pere optaverat in C. Cilnii Maecenatis clientela et
comitatu esse: homo scilicet Etrusca origine ac ge-
nerosa, potentissimi et nobilissimi viri amicitiam
et consuetudinem sibi expetebat, qui et ipse Etru-
scum genus et regium sine mendacio profitebatur.

De tempore natalium poëtae nostri, apud Chro-
nicorum scriptores nulla mentio. Facilis tamen conie-
ctura, fuisse annum conditæ Urbis DCXCVI, Luc.
Calpurnio Pisone, A. Gabinio Coss. 2, quo anno

1. Hæc omnia suo loco intacta re-
linquimus. Mox tamen videbimus,
Vulpium, quæ hic Propertio una
manu liberaliter dat, altera rursus
eripere. Maecenatis exemplum simile

hæc in re satis est notum. Vid. Mei-
bomii Maecen.

2. Non multum certo a vero hæc
coniecturam abesse, ratio ipsa docet:
licet nos aliquot annis saltem iunio-

M. Tullio Ciceroni igni et aqua interdictum est. Id colligimus ex verbis ipsius Propertii, qui Eleg. 1 libri IV, v. 127 seqq. infortunia Poëtae sic memorantem genethliacum inducit:

Ossaque legisti non illa aetate legenda
 Patris, et in tenues cogeris ipse lares.
 Nam tua quum multi versarent rura iuveni,
 Abstulit excultas pertica tristis opes.
 Mox ubi bulla rudi dimissa est aurea collo,
 Matris et ante deos libera sumta toga:
 Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
 Et vetat iusano verba tonare foro.

Narrat, se, quum adhuc puer esset, orbatum patre, spoliatumque paternis opibus tristissima illa tempestate, qua post Philippense bellum praedia Itala veteranis Augusti militibus demensa et distributa sunt. Auream deinde bullam, quae pueros ingenuos a servis et libertinis discernebat, se diis Penatibus suspendisse, scribit, virilemque togam sumsisse. Quae quidem vestis mutatio fieri solebat anno aetatis xvii vel etiam xv¹: sed primum potius de Propertio ut credamus, id argumentum suadet, quod statim² a praetexta deposita ad Musarum otium se contulit adolescens, relicto fori tumultu, et cau-

rem faciamus Propertium, in eius vita chronologica. Non iniuria, ut credimus.

1. Togam puram anno aetatis XVI incunte sumta fuisse illo aevo, censent viri docti. Cf. Massoni vitam Ovid. ad annum eius XV et XVI, et ibi n. c. laudatos viros doctos.

2. Unus et item alter annus hic parum facit. Caeterum cardinem totius

argumenti verti in explicatione voculae *mox* vs. 131 l. c. satis patet. Quae quum vel ab historicis saepe ad longius temporis spatium trahatur, apparebit nos huic loco minime vim fecisse, quum aliquot annis serius post perticam illam tristem carmina composuisse, adeoque et serius natum Propertium asserimus. Cf. infra vitam Propertii chronolog. ad A. V. 717.

sidicorum clamoribus contemptis; et ideo grandiusculum fuisse oportet, qui ad fingendos elegos ingenium et calamum admoveret. Procul enim aberant veteres illi omnium elegantiarum promi condi ab hac barbarorum hominum sententia, quae nunc obtinet: poëtica studia ludicra et puerilium tantum annorum oblectamentum esse. Constat autem divisionem agrorum, quae iussu Augusti facta est, in annum ab urbe condita dccxiii incidisse; a quo si anni xvii retrorsum numerentur, inveniemus, Propertium Coss. quos diximus in lucem editum. Haec fere Ianus Dousa Schediasmate succidaneo in Tibullum.

Poëtae huius nostri pater videtur fuisse Sex. ille Propertius, cuius nomen delatum eo tempore, quo P. Clodius tribunus plebis rempublicam seditionibus miscebat, civiumque locupletium bonis inhiabat, queritur Cicero in oratione pro Domo sua ¹. Non ita multo post a patris interitu matrem quoque, apud quam educatus fuerat, amisit; sic enim apud Cynthiam ²:

Ossa tibi iuro per matris, et ossa parentis;
(Si fallo, cinis, heu, sit mihi uterque gravis)
Me tibi ad extremas mansuram, vita, tenebras.

Ope ingenii, et facultate scribendi carminis, Maecenatis patrocinium et amicitiam consecutus est ³;

1. C. 19; cf. Broukhuis in principio Commentarii sui.

2. Lib. II, El. 20, vs. 15 sqq.

3. Videtur id post publicationem

lib. I a Propertio factum, in quo toto libro, qui Tullio inscriptus est, nulla fit Maecenatis mentio, quum Eleg. I lib. II ad Maecenatem manifesto dedicationis locum obtineat.

cuius hortis in Esquilina regione positus proxime habitavit ¹. Mirum autem cur nec Horatium Propertius, nec Propertium Horatius ullo in loco poematum suorum, mutuo benevolentiae pignore, nominaverit ²; quum tamen in eodem contubernio vixerint, eidem patrono cari. Sed enim quotidie verum experimur illud Hesiodeum: *κεραμὺς κεραμῆι*. Testatur vetus Auctor Vitae Virgilii ³, poetas qui Augusto imperante florere, adeo inter se non amavisse, ut omnes aliorum laudi atque gloriae maxime inviderent: unum Virgilium, ob naturae bonitatem prope singularem, omnibus probari et placere potuisse. Eius Auctoris verba sunt: « Quare coevos omnes poetas ita adiunctos habuit (Maro), ut, quum inter se plurimum invidia arderent, illum una omnes colerent: Varius, Tucca, Horatius, Gallus, Propertius ». Ecce invidos homines etiam Horatium et Propertium. Non enim excellens ingenium et rarum praestantes viros invidentium numero semper exemit: sed plerique laude sibi debita non contenti, eminere volunt inter omnes in omni genere scribendi, aemulum pati nequeunt, graviter indignantur, si quis parèem gloriam

1. Cf. Prop. lib. III, El. 23, vs. 24.

2. At enim, aequè mirum posset videri, cur ne Tibullus quidem Horatium unquam nominaverit, a quo tamen aliquoties laudatus fuerat; quod temporum iniuria, non negligentia aut tepore amoris Albani factum fuisse iudicat Broukh. ad Tibull. p. 242. Vide Fabric. Bibl. lat. tom. 1 ed. Ernest.

nest. p. 430 sqq. Neque enim quod Virgilius Horatii ne verbo quidem mentionem unquam iniecerit. Vide quae Heynius de hac re iudicat ad vitam Tibulli nota v. pag. 65 sqq. edit. pr.

3. Vide Donati vitam P. Virgilii §. 17 in edit. Virgil. Heynii.

vel affectet, vel assequatur. Horatius, quamvis hac aerugine aliquantum infectus, Virgilium summopere dilexit: eique optimam indolem, candidos mores, ingenium ingens, denique pastoralis et agrestis Musae palmam tribuere non dubitavit (Sat. 10 lib. 1):

Molle, inquit, atque facetum
Virgilio adnuerunt gaudentes rure Camoenae.

Propertius vero miris laudibus eundem extollit Elegia ultima libri secundi¹. Mihi videtur garrulus ille², quem sibi Via sacra deambulanti venisse obviam et lateri moleste adhaesisse, scribit Venusinus poeta Sat. 9, Lib. I, Propertius noster fuisse: id quod non infirmis omnino argumentis conicere

1. Vid. 59-80.

2. Miror hanc coniecturam summo viro tantopere arrisisse, quum tamen varia sint, quae illam omni probabilitatis specie destitutam nobis sistant. Argumenta certe, quibus eam adstruere conatur Vulpinus, tam levis sunt ponderis, nihil ut sit facilius, quam ad ea omnia respondere, uti per partes singulas cundo faciemus. Me iuprimis male habet, quod etiam si Propertium vindicare nolum, Horatii tamen moribus coniectura hac labes adspersgitur non turpior qualibet illarum, quas Lessingius, alii-que summi viri, amabili illi vati, musis amico, tanto cum studio detererunt, quorum opuscula conianctim legi possunt in libello, qui *Francosurti ad Moenum A. 1763 prodiit hac insignis inscriptione: Der geraechte und gerettete Horaz nebst einigen andern Auszügen etc.* Quod enim vitium detestabilius cogitari potest illa invidentia, quam, vi huius coniecturae,

Horatius in Propertium exercuisset? quum tamen Venusinus olor ipse testetur eadem satira a Vulpio laudata lib. I sat. 9 vs. 48 non vivi isto modo apud Maecenatem. Sed totum opinionis commentum eo vel maxime subruitur, quod temporum ratio plane repugnat. Horatius secundum Bentlei calculum satirarum librum I scripsit annis V. C. 715-717. At circa hoc tempus Propertii mater, vel secundum ipsum Vulpium computum, nondum mortua esse potuit. Namque liber primus Propertii profecto ante A. V. 717 scriptus non est, et ipse Vulpinus ad librum I, eleg. 11, vs. 21, agnoscit matrem Propertii adhuc vivam, quod adeo illi garruli notae apud Horat. vs. 26 et 27 non convenit. Si nostram annos Propertianos computandi rationem sequaris, poeta noster, quo tempore Horatius hanc satiram scripsit, nondum togam virilem sumserat secundum lib. IV, eleg. 1, vs. 133. Vid. nostram vitam poetarum chronologicam.

licet. Hominem sane scribendis carminibus aptum
haec ipsius verba demonstrant :

Si bene me novi, non Viscum plaris amicum,
Non Varium facies : nam quis me scribere plures
Aut citius possit versus?

amatorculum vero, et deliciarum studiosum ea quae
sequuntur continuo: *quis membra movere Mol-*
lius? ² Atqui Propertius Eleg. 4 Libri II hoc de
se aperte confessus est :

Nequicquam perfusa meis unguenta capillis:
Ibat et expenso planta morata gradu.

ut nimirum Cynthiam suam imitaretur, cuius pedes
molliter ire solebant. Adde, quod fama istius lo-
quaculi Romam impleverat : propterea Horatius ait:
Notus mihi nomine tantum ³. Superbia Propertii
poëtica ⁴, qua se Romanum Callimachum appella-
vit (ut alia plura huius generis missa faciam) in

1. Non scribendi simpliciter, sed
citissime. At vero si Propertiani car-
minis natura paullo penitus perspe-
xeris, facultatem multa et cito scri-
bendi ei non facile dederis. Nam qui
in hora ducentos fundere potest ver-
sus stans pede in uno, ille profecto
lufulentus quoque flet, quod vitium
non cadit in Propertium. Ut taceam
argumentum hoc nimis esse generale
ac de aliis quoque valere.

2. Fallitur vir doctus egregie. Mem-
bra molliter movere est saltare : locus
Propertii vero agit de studio amato-
ris felicia momenta amicae innoto-
scendi captantis.

3. Videtur Vulpius hoc sibi velle,
Propertii nomen per ipsius versus,
Cynthiam puta, iam Romae cogni-

tum fuisse. Si hoc fuit, mater Pro-
pertii nondum composita fuit, cf. not.
2 p. 25. Ergo vir summus vineta sua
ipse cardit. Sin Propertius nondum
ediderat suam Cynthiam, quod per
nostram numerandi annos rationem
credibile sit, quomodo potest Romam
iam fama nominis sui implevisse?

4. Horatii verba hominem vanum
et ineptum pingunt, humilibus arti-
bus favorem Maecenatis aucupari stu-
dentem; Propertius vero exemplo
ipsius Horatii (cf. lib. II, od. 20; et
lib. III, od. 30) magnitudinis suae
sibi conscius nihil sese indignum fe-
cit, dum se Rom. Callimachum vo-
cavit, cf. in hanc rem Klotzii com-
mentationem in opusculis varii ar-
gum. pag. 147.

illis apparet: Noris nos, inquit: docti sumus. Et mox, quum ex Horatio de Maecenate sciscitatus fuisset, cuius familiaritatem affectabat, haec subiungit:

Haberes

Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
Subinôsses omnes.

Interrogatus vero a Flacco: Est tibi mater, Cognati, quis te salvo est opus? ita respondet: haud mihi quisquam: Omnes composui. Quae omnia ¹ Poëtae nostri moribus et infortuniis, de quibus superius locuti sumus, conveniunt mirum in modum. Sed illa quoque animadvertenda sunt. Horatius Sat. 10, Lib I, quo loco amicorum nomina recenset, quibus velit sua poëmata placere, Propertium omittit ². Simium vocare videtur eadem Satira, fortasse quod poëta noster in eius imitatione plurimus esset, id autem ex locorum collatione manifestum ³. De Propertio quoque dictum arbitror:

Nil praeter Calvum et doctus cantare Catullum ⁴.

Non semel in Elegiis Propertii Calvus et Catullus memorantur, et alter alteri adiungitur. Denique Horatius Epistola II Libri II, Propertium videtur

1. Virum doctissimum vehementer alucinari sibi quae ipsi non constare, patet ex iis, quae hactenus annotata sunt a nobis.

2. Huic argumento ab omissione et silentio petito non adeo multum tribuendum esse, et per se et ex not. 2, pag. 24, patet.

3. Imitatus videtur praesertim Horatium Propertius, uti hoc ipsi passim monstravimus. Illo tempore autem neque Horatius adeo multa ediderat, quae Propertius imitari potuisset, neque etiam Propertius ipse quidquam in vulgus emiserat.

4. Lib. I, sat. 10, vs. 19: etiam hic ratio temporis obstat.

Callimachum ¹ vocare per ludum et iocum (utor verbis Ioannis Passeratii ad Eleg. 1 Lib. III) :

Discedo Alcaeus puncto illius: ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
Fit Mimnermus, et optivo cognomine crescit.

Dixerat nimirum Propertius Eleg. 9, Lib. I:

Plus in amore valet Mimnermi versus Homero.

Eo tempore ad Maecenatem uterque ventitabat, et alter alteri sua legere solitus erat: neque tamen quasi per cuniculos inter se obtreclare desinebant ². Nondum a me impetrare potui, ut hanc suspicionem ponerem: de cuius tamen audacia et novitate doctiores iudicabunt.

Forsitan haec aliquis (nam sunt quoque) parva vocabit.
Sed, quae non prosunt singula, multa iuvant.

et, ut eleganter P. Syrus:

Auxilia humilia, firma consensus facit.

Huc pertinent verba Quintiliani lib. V Instit. Orat. c. 12: « Firmissimis argumentorum singulis instan-

1. Concedamus Horatium fortasse lib. II, ep. 2, vs. 91 seqq. Propertium in animo habuisse, sed per ludum et iocum Callimachum aut Mimnermum vocasse, vehementer negamus, nisi forte iam senior Horatius etiam se ipsum lusit, quum vs. 91 *Carmina compono* dixit, quae verba de odis accipienda esse res ipsa docet. At ne ulla quidem nos cogit necessitas, ut adeo faciles ac liberales simus in concedendo. Loquitur enim Horatius neque de se neque de Propertio, sed de omnibus suae aetatis poetis lyricis et elegiacis in genere, pravo studio

ductis vel potius seductis, se suaque omnia spreto sani critici iudicio nimium probandi ac laudandi. Caeterum confer ad locum Horatii Bentleii observat. ad Callim. fragm. tom. I edit. Ern. pag. 440. Si Propertius vere est Callimachus, haud dubie eum tangit Ovid. Amor. I, 4, 19.

2. Aut hoc non potuit Horatius, aut non scripsit:

— Absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit alio culpante

— Hic niger est: hunc tu Romane caveto.

Sat. I, 4, 81 seqq.

dum, infirmiora congreganda sunt; quia illa per se fortia, non oportet, circumstantibus obscurare, ut, qualia sunt, appareant: haec imbecilla natura, mutuo auxilio sustententur. Itaque si non possunt valere, quia magna non sunt, valebunt, quia multa sunt » quae ad eiusdem rei probationem omnia spectant. Cui praeiverat M. Tullius in Partitionibus Oratoriis: « verisimilia autem, inquit, partim movent suo pondere, partim etiam si videntur esse exigua per se, multum tamen, quum sunt coacervata, proficiunt ». Et lib. II de Nat. Deor. « Quae si singula nos forte non movent, universa certe inter se connexa, atque coniuncta movere debebunt ». Gallo cuidam, viro nobili, amoribus dedito, nec non Tullo consularis familiae, qui plures in urbe forisque magistratus gessit, gratissimus fuit Propertius. Ovidium, Ponticum, Bassum poëtas, aequales suos, familiariter dilexit; quorum iudicia, si quid populo recitaturus esset, prius experiri consueverat. Hostiam ¹ puellam, summo genere natam, quam, vero nomine dissimulato, Cynthiam dicere maluit, ut ab Apuleio ² accepimus, immodice amavisse

1. *Hostiliam* eam dictam fuisse opinatur Passeratius. Sed recte monuit Burmannus pag. 2 id repugnare poëtarum veterum consuetudini, qui semper in fictitiis amicorum nominibus easdem syllabas, numeros, et quantitatem veri nominis observare soliti sint; vid. Gevart. ad Stat. pag. 58, et Bentlei. ad Horat. Carm. II, 12, 13. KXIX.

2. Pag. 11 ed. Prienci, qui quoque arbitrari videtur, Cynthiam dictam fuisse *Hostiliam*, quia *Hostiliae* cuiusdam mentio fit in vetusta, quam profert, inscriptione; quod vanum argumentum recte dicit Burmannus pag. 2, quum *Hostiorum* familia aequae nota sit in antiquis monumentis, quam *Hostiliorum*; cf. Glanvillii Onomast. pag. 407. KXIX.

videtur. Hanc omnibus naturae artisque dotibus ornatam nobis describit, a Musarum praecipue sacris non abhorrentem. Qui vero Propertium una Cynthia contentum credere, Elegiam illam (22 Libri II) satis considerasse non videntur, qua se multis amoribus obnoxium, et cuiuslibet formae mulierum spectatorem elegantissimum sincere admodum profitetur. Quod postea carmen imitatus est Ovidius (Eleg. 4 libri II Amorum); ut et alia innumera huius poëtae. Susplicari tamen licet, eum in argumento ficto, et elegis conveniente, saepius lusisse ¹. Octaviano Caesari non semel blanditus est, immemor puto iniuriarum, quas ab ipso et militibus eius acceperat, maximique principis gratiam obsequio carminis aucupatus. Callimachum et Philetam e Graecis, Tibullum ² et Virgilium e Romanis ad imitandum sibi proposuit: quod ne quis forte a me temere affirmari putet, consulat animadversiones nostras ad Elegiam 11 et 16 libri III. Caeterum gloriam Elegiae ex Graecorum fontibus Romam primum deductae sibi falso ³ tribuit, quum ante illum Catullus id tentavisset ma-

1. Id equidem haud negarim, sed confer tamen, si tanti est res, quae nos hanc in rem disputavimus in den Vorlesungen über einige Elegien des Properz pag. 12 sqq.

2. Ratione Tibulli iudicabis e vita Prop. chron.

3. Catulli exemplum non adeo offecerit gloriae Properti, quum, quae tentavit ille, paucissima sint, ut adeo locum ipse sibi inter eroticos scripto-

res elegiacos vix vindicare posse videatur. Difficilius est Gallum ab hoc laudis curriculo excludere, nisi quod nihil fere eius supersit, ex quo iudicium ferre liceat. Propertius aetatem tulit, quare ei hanc laudem minime delibatum eamus, non magis, quam Horatio, lyricae poëseos ad Romanos translatae, gloriam sibi sument, licet et alii, maxime Catullus, ante ipsum aliquid saltem in eo genere tentarint.

gno successu. Helladem certe omnem depopulatus, transmarino sale scripta sua condivit, veterum fabularum, uti apparet, studiosissimus. Credibile est, Ovidium ad Fastorum libros et Heroidum epistolas conscribendas Propertii lectione excitatum: praeivit enim poëta Vmber pluribus Elegiis quarti libri, et elegantissima illa epistola Arethusae ad Lycotam: nec audiendus hac in re Nicolaus Heinsius ¹, qui contrariam omnino sententiam tuetur. Quamquam autem vires ingenii sui consulto extenuat, magno tamen spiritu, et heroicis aptissimo praeditus fuit, cuius rei fidem faciunt ea, quae de antiquitatibus Urbis Romae, de Augusti victoriis et de Cornelia matrona Paulli Censoris uxore, magnifico verborum apparatu, et numeris elegiae modum excedentibus, erudite cecinit. Nonnulli, ut testatur Quintilianus ², Propertium Tibullo in elegia praeposuerunt. Passienus quoque Paullus, gentilis eius, carmine scribendo, si Plinium Caccilium audimus, ab ipsius vestigiis ne latum quidem unguem discessit. Iratus amoribus suis, quod non ex sententia succederent, Athenas petere decrevit: an vero profectus fuerit, incertum est. Fortasse ultimam senectutem exegit in studiis illis, quibus se operam daturum aetate ingravescente, olim significaverat. Etenim Dousae existimanti iuvenem decessisse, quod se amicae a genuum virore semper commendaverit, assentiri non

1. In principio comment. ad Ovid.
epist. Heroid.

2. Lib. X, c. 1.

possum : quasi vero necesse fuerit , eundem illi scribendi ac vivendi terminum esse. Magis movet Ovidii auctoritas , qui libro II Tristium vs. 465, Propertium vita functis annumerare videtur :

Invenies eadem blandi praecepta Properti :

Districtus minima nec tamen ille nota est.

His ego successi , quoniam praestantia candor
Nomina vivorum dissimulare iubet.

Ovidius porro quum in Ponto ageret , annos L natus erat. Idem initio Ibdidis , quod poëma in exsilio composuit :

Tempus ad hoc lustris mihi iambis quinque peractis
Omne fuit Musae carmen inerme meae.

Quinquagesimus autem annus Nasonis erat annus ab V. C. DCC LXI. Ortus enim fuerat anno DCC XI. Si eo tempore Propertius vixisset , annorum fuisset LXV. Exploratum mihi non est , an Propertius ille Celer , praetorius , cui Tiberius Caesar veniam ordinis ob paupertatem petenti decies sestertium largitus est , satis comperto paternas ei angustias esse , uti refert Cornelius Tacitus libro Annalium I , ¹ Poëtae huic nostro propinquitatis vinculis coniunctus fuerit. Haec erant quae historica fide , aut probabilibus coniecturis adferri potui de Propertio : si quis Milesiis fabellis , aut Romanensibus delectatur , eae praesto sunt : Namque hoc tempore quasi herba irrigua succreverunt uberrime ².

1. Cap. 75.

2. Pertinet huc vel maxime :

La vie de Propertius Chevalier Romain. Et la traduction en prose et en vers français de ce qu'il y a de plus

intéressant dans ses poésies. Avec des remarques et l'histoire des principaux événemens de son siècle , qui ont rapport à ses ouvrages. Par Mr. Gillet de Moivre. — à Paris 1746.

SEX. AVR. PROPERTII VITA

PER ANNOS, QVANTVM LICVIT

PROBABILI CONIECTVRA, DIGESTA,

AVCTORE

FRID. GOTTL. BARTHIO

A. V. C. Varr. 702, Propertii 1.

Pompeius III sine collega. supremis mens.

Scipio Metellus, Consules.

In hunc annum nos, probabili coniectura, non tam I. Dousam et Heynium secuti, quam ratione ipsa ducti, vel potius compulsi, Propertii nostri natales conferimus. I. Dousa in Sched. Succid. in Tibull. *duobus minimum lustris, vel certe sesquilustro iuniorem* fuisse vult nostrum Aurelium Albio Tibullo, cuius natales Ayrmannus falso in A. 705, ipse vero in A. V. 697 referebat. Idem Dousa l. c. Propertium post Horatium (A. V. 689, L. Aurelio Cotta et L. M. Torquato Coss. natum) anno plus minus octavo, nonone, an decimo? natum autumat. Heynius autem Vit. Virgil. ad A. V. 711, tom I, pag. 147, *Hoc anno*, inquit, *a. d. XIII kal.*

PROPERT. Carm. Tom. I

3

*April. (XX Martii) Ovidius natus est; nec multo ante Propertius; Tibullus autem iam ante 705 natus erat; quamquam alii eius natales ad A. 690, Propertii autem 697, referre volunt. Nos igitur, rebus diu pensitatis, momentisque vitae Propertianae modo sic, modo aliter ordinatis, tandem mediam hanc ingressi sumus viam, qua omnia satis probabiliter cohaerere nobis videbantur, sibi que invicem respondere; quamquam neque negare, neque infitias ire volumus, annum 967, quem Vulpius nostri natalem statuit, quemque Io. Christoph. Gatterer, in *Handbuch der Vniversalhistorie* P. I, p. 933, utrique poëtae, et Tibullo et Propertio vindicat (namque A. M. 3926 incidit in A. V. C. 697), prima fronte praefendum quibusdam videri posse. Sed neque nos multum aberrabimus a vero. Ovidius enim *Trist. Lib. IV, El. 10, vs. 41 - 54* (coll. lib. II, vs. 463 -- 67) sic enarrat tempora poëtarum aevo suo celebratissimorum, ut Gallum, Virgilium, Tibullum, Horatium, non tam inter *ἐλευσώτας* et plane *συγχρόνους* sibi, sed inter veteranos ac seniores quasi poëtas recenseat. Propertium vero diserte vs. 46, ait sibi iure sodalitii iunctum fuisse, quemadmodum etiam Ponticum et Bassum, amicissimos Propertio nostro, dulcia refert convictus sui fuisse membra;*

Temporis illius colui fovique poëtas;

Quotque aderant vates, rebar adesse Deos.

Saepe suos volucres legit mihi gaudior aevo,

Quaeque necet serpens, quae iuvet herba, *Macer.*

Saepe suos solitus recitare *Propertius* ignes,
 Iure sodalitiū qui mihi iunctus erat.
Ponticus Heroo, *Bassus* quoque clarus Iambo
 Dulcia convictus membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus *Horatius* aures,
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
Virgilium vidi tantum: nec avara *Tibullo*
 Tempus amicitiae fata dedere meae.
 Successor fuit *hic* tibi, *Galle*; *Propertius* illi;
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.

Cornelius Gallus totis annis XXX (nempe A. V. C. 681) ante Ovidium natus, obiit morte voluntaria A. V. C. 728, secundum eundem Dousam *l. c.* cuius rationes etiam Burmanno Sec. probari video ad Anthol. Lat. Tibullus nascitur secundum Dousam A. 697, ut inter hunc et Gallum 16 anni interiecti sint, totidemque dentur intervallo usque ad Ovidii natales. Propertius tamen successit Tibullo, sicut ipse Naso Propertio nostro. Hic certe non pauciores quam 6 vel 8 anni inter utrumque assumi posse videntur. Propertius quoque propior adhuc Nasoni fuisse videri possit, dum se eius sodalem profitetur, quod in hominem multis annis maiorem non cadit, uti agnovit quoque doctus Anglus Crusius in *the Lives of the Roman poets* Vol. 1, pag. 104. Interpretat. german. Christ. Henr. Schmidii, qui nobiscum facit, et eundem A. V. C. 702 Propertio assignat natalem, licet aliam aetatem sequi videatur, unico anno a nostra, quae Varro- niana est, differentem.

De patria Propertii nova subnascitur difficultas, dum non septem, sed vel novem urbes, uti e Don-

nolae libello *de patria Prop.* constat, de hoc inter se certant honore. Attamen plures harum urbium sunt vel recentioris originis, ita ut diu post Propertium ipsum natae sint, vel ita situ suo dispositae, ut descriptioni, quam poëta de sua suppeditavit patria, minime respondeant, adeoque veritatis vi repulsae, de petitione sua Propertium sibi vindicandi decedere cogantur. Quatuor igitur inprimis urbes restant, quae celebres satis ac disertos causae suae patronos nactae sunt, quarumque iura iam accuratius ad examen vocanda sunt, ut appareat, secundum quam illarum vindicias dare integrum iudicem deceat.

Tribus in locis Propertius de patria sua egit. **E** primo loco, nempe Lib. I, Eleg. ultima, apparet, Umbriam eius esse patriam. Sic enim ait ad Tullum:

Si Perusina tibi patriae sunt nota sepulcae
Italiae duris funera temporibus,
Proxima supposito contingens *Umbria* campo
Me genuit, terris fertilis uberibus.

Obiter tantum observo, *Perusiam* ipsam, quae Ciatti opinio est, non posse patriam poëtae haberi, neque adeo in censum quatuor illarum urbium venire, quae de patria poëtae nostri contendendi aliquam iuris speciem habeant. Nam *Perusia* non in Umbria, sed in Etruria sita est.

Ex altero loco, Lib. IV, El. 1, vs. 63 sqq. apparet, Propertii patriam in valle Umbriae ita sitam fuisse, ut arces eius scanderent de vallibus. Ita enim canit Romanus Callimachus:

Scandentes si quis cernet de vallibus arces,
Ingenio muros aestimet ille meo.

E tertio denique eiusdem elegiae loco vs. 121-126 cognoscimus, in *Vmbria* sitam fuisse patriam eius oram, et quidem ubi nebulosa cavo rorat *Mevania* campo (*saxo* pro *campo* legit Crusius l. c. qua auctoritate, aut quo sensu? equidem non dixerim; namque in meis libris nullam plane deprehendi varietatem). Haec enim sunt verba *Astrologi* ad *Propertium* (coll. vs. 71 et 77):

Vmbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an patriae tangitur ora tuae?
Qua nebulosa cavo rorat *Mevania* campo,
Et lacus aestivis intepet *Vmber* aquis,
Scandentisque arcis consurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.

Haec omnia si recte pensitamus loca, patria *Propertii* non erit *Mevania* ipsa, quae est plurimorum (etiam *Torrentii* ad *Suet. Calig. c. 43*), et in his quoque *Broukhusii* opinio, sed potius urbs in *vicinia Mevaniae* sita, quod agnovit etiam *Chr. Henr. Schmidius* ad *Crusii Vit. poet. rom. tom. I, pag. 100, not. o*; sicuti nec *lacus Umber* eius patria est, licet in illius *vicinia* quaerendus sit. Accedit, quod *Mevania* urbs in planitie sita est, non vero, ut *Propertii* patria, in colle. Neque vero ipsa urbs rorare dicitur, sed *Mevania nebulosa cavo campo*, ut adeo *Mevania* h. l. totum agrum significet, non urbem.

Sed neque *Ameria*, quae *Scaligeri* sententia est (probata etiam a *Barthio* ad *Stat. Silv. I, 2, 253*),

intelligenda est. Namque illa urbs *extra vallem Spoletinam* sita est. Neque Mevaniae proxima, sed 30 prope passuum millibus ab ea, longiusque a Perusiae finibus abest.

Eadem ratio excludit quoque *Assisium*, 9 circiter millibus passuum a Mevania remotum; licet Maittairius in edit. Londin. post Mevaniam hoc oppidum nominet: accedit, quod hic quoque frustra *lacus Vmber* quaeratur.

Relinquitur ut HISPELLVM assumamus Propertii patriam, eique civem hunc addicamus, qui licet minor sit magno Homero aut Marone, inter elegiacos tamen poëtas non ultimum locum obtinet, satisque decoris habet ad patriam suam ornandam. Hispellum nempe, cum agro suo, in valle Spoletina, *unice situm illum habet*, quem Propertius ll. cc. designavit. Namque eius *murus*, sicuti Donnola ex oculari docuit inspectione, *acclivis* est, et ex imo ad verticem *consurgit*. Verbum enim *scandendi*, quo Propertius utitur, est, *pedetentim et per diversos gradus se se attollere*, quod fit in urbe ad clivum quendam, reclinato situ posita. Deinde *lacus Vmber* manifesto est *Clitumnus*. Vide not. ad IV, 1, 124. Coll. lib. II, El. 19, vs. 25. Probabile enim est, Cynthia in patria poëtae rusticatam fuisse, quorsum ipsi mox volare Propertio animus erat sec. v. 27. Tandem *Perusiae opposita* est ita, ut per campum Mevanatem et Clitumnum progrediendum sit ad urbem patriam Propertii, *quae consurgit vertice*

scandentis arcis s. montis paullatim se cum urbe attollentis. Adde quod Hispellum solum *noti Penates* (IV, 1, 121) vocari possunt ab Horoscopo, *partim* propter Coloniam Rom. a Iulio Caesare eo deductam, *partim* propter balneum ibi frequentatissimum ¹. Haec omnia Donnola fusius exposita testimoniorum auctoritatibus munivit, aliis etiam levioris momenti argumentis plurimis adiectis, quae qui cognoscere avet, is facili negotio librum ipsum Donnolae adire poterit. Nos potiora et gravissima adeo complexi argumenta ex eo proposuimus, quia cognoveramus, Philippum Silvium non satis accurate in ea re versatum fuisse, ita ut eius epitome lecta, multo quidem incertior sis, quam ante. Caeterum sepulcrum Propertii recentiore aetate Hispelli detectum, non leve pondus addit Donnolae sententiae, ut adeo Propertium in posterum *Hispellatem* habendum vix dubitari posse videatur. Cf. infra *mortem Prop.* et *vitam Vulpii* ibique not. 2, p. 18. Satis interim ridicule *Auctor Memor. Trivolt.* loco infra laudando, *j'accorderais*, inquit, *sans beaucoup de peine à Thaddée Donnola qu'il était de Spello, quand il se serait épargné de prodiguer tant de doctrine sur un sujet tel que celui-là*. Ne igitur et nos cuiuspiam prolixitate nimia in hac re occasionem demus, fidem Donnolae elevandi, verbum non amplius addemus.

1. Cf. notas ad l. c.

A. V. C. 711, Propertii 10.

C. *Vibius Pansa*. A. *Hirtius*.

Bellum Mutinense. Ovidius natus. Circa hoc tempus, vel certe non ita multo post, fortasse anno sequente, pater Propertii mortuus sit necesse est. Vulgaris post P. Crinitum sententia, quam et Maitairius et Crusius, Angli, sequuntur, fert, eum L. Antonium secutum, in Perusina clade interiisse, et ad aram Divi Iulii, cum aliis equitibus ac senatoribus immolatum fuisse. Enim vero haud dubie falsi sunt, hanc amplexi opinionem. Namque lib. IV, El. 1, vs. 130 *pertica tristis*, quae in A. V. 713 incidit, subiungitur morti patris Prop. quum *Perusina* deditio in A. V. sequentem 714 demum incidat. Neque poëta haec tempora Augusto in memoriam revocaturus fuisse videtur. Phrasis quoque *ossa legere* indicat haud obscure, patrem Propertii domi potius suae mortuum; num ex vulnere in eo bello accepto, an ex dolore quoque de fama agrorum militibus distribuendorum? incertum. Hoc dubitatione caret, poëtae nostri aetatem tum adhuc teneram fuisse, quum pater ipsi eriperetur. Vid. A. V. 714.

A. V. C. 713, Propertii 12.

P. *Servilius Vatia Isauricus* II. L. *Antonius*.

Octavianae perticae metatio etiam Propertio nostro, patre iam orbato, maximam agrorum partem aufert; qua de re poëta IV, 1, 129 sqq.

Nam tua quum multi versarent rura iuveni,
Abstulit exultas *pertica tristis opes*.

Cf. Heyne Vit. Virg. per annos digest. ad h. a.
Circa hanc tempestatem Tibullus non potest puer
novem annorum fuisse, quoniam longe aliter de hac
clade loquitur, quam vel noster, inprimis libr. IV,
Carm. 1, vs. 183-190:

Nam, mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
Horrea, foecundas ad deficientia messes,
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, et nimium furique lupoque:
Nunc desiderium superest: nam cura novatur,
Quum memor *anteactos* semper dolor adinovel *annos*:
Sed licet asperiora cadant, spoliisque relictis, etc.

et lib. I, El. 1, vs. 19-22:

Vos quoque felicitis quondam, nunc panperis agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuencos:
Nunc agna exigui est hostia magna soli.

ubique tanquam dominus et paterfamilias, qui ipse
rem suam familiarem curat et administrat, loqui
mihi videtur. Praeterea Propertius etiam maiorem
fecisse iacturam videtur, quam Tibullus: nam Pro-
pertio *parva domi fortuna relict*a erat sec. libr.
II, El. 34, vs. 55: unde etiam Augusti et Mae-
cenatis maxime liberalitatem implorasse credendus
est, quod Tibullus non fecit. Vide in hanc rem
I. Dousae Praecid. in Tibull. cap. 18.

A. V. C. 714, Propertii 13.

Cn. Domitius Calvinus II. C. Asinius Pollio.

Bellum Perusinum. Hoc in bello videtur *Gal-lus*¹, Propertii nostri amicus, vel propinquus, insidiis latronum interfectus fuisse. Cf. lib. I, El. 21, in-primis vs. 7 et 8, El. 22, vs. 6 - 8. Sunt qui in hoc posteriori loco *propinquum* capiant de ipso patre Propertii, per graecismum ita vocato. In his, praeter Donnolam l. c. §. 22, est quoque Schurz-fleischius, qui in nota ei loco subiecta, *Errat enim Ph. Silvius*, inquit, *qui in interpretatione ita locum παραρράζει* « Tu namque passa es corpus mei cognati iacere discerptum » ceterum propinquos vocat pa-rentes e graecismo. Graeci enim eosdem τῶν ἐγγύς nomine aliquando appellant. Hactenus ille. Poterat etiam addere, contraria ratione cognatos quoque nomine parentum insigniri. Sic v. c. Capitolinus in M. Philos. c. 5: *Omnibus parentibus suis (is*

1. *Gallus* nomen proprium amici Propertii, haud dubie fictum, I, 5, 31; 10, 5, 13; II, 20, 1. Certe non est confundendus cum celebri illo Cornelio Gallo, Foroiuliense, Elegorum scriptore, et Euphorionis Chalciden-sis interprete. Namque is paulo gran-dior natu videtur, quam ut omnia lo-ca in eum satis commode conveniant. Adde quod is iam A. V. 717 Lycori-dem suam amiserat. Male igitur Dou-sa F. ad I, 5, 23: *Nec tibi nobilitas po-terit succurrere amanti*, scribit: « hinc veteris prosapiae ac multarum ima-ginum apparet fuisse Gallum, contra

Suetonii sententiam, qui cum ex hu-mili ad praefecturam Aegypti ab Au-gusto provectum autumat in Octavi c. 66. » Eiusdem tamen poetae, qui praeses Aegypti se ipse interfecit, meminit Propertius II, 34, 91. Ab utroque diversus est ille propinquus Propertii, in bello Perusino occisus, cuius fit mentio I, 21, 7. Tandem Gallus quoque est filius Arriae, fra-ter Luperi, qui concidit ante aquilae rostra cruenta IV, 1, 95. BARTH. Cf. et Burmannum in obs. ad Prop. I, 5.

autem pridem extinctus erat, qui eum genuerat) *reverentiam exhibuit*. Coll. Lamprid. Alex. c. 67; Trebell. Poll. xxx Tyrann. c. 10, et Casaubon. ad ll. cc.: sed praeterquam quod iste usus seriori demum aevo invaluisse videtur, ratio temporum ipsa obstat, uti ex antecedd. patet.

A. V. C. 717, Propertii 16.

M. Vipsanius Agrippa. L. Caninius Gallus.

Hoc anno ineunte togam virilem, pro more seculi illius, Propertius sumsit. Vide quos laudat Heynius in Vit. Virg. ad A. V. 699. Ita enim noster lib. IV, El. 1, vs. 131 sq.

Mox, ubi bulla rudi dimissa est aurea collo,
Matris et ante Deos libera sumta toga:
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et vetat insano verba tonare foro.

Neque est, quod particula *Mox* quempiam moveat, quasi inter *perticam illam tristem* et *togam puram* non intercesserint integri quatuor anni: notum enim est, vel Historicos, nominatim Florum, similibus connectendi particulis tam late ac vage uti. Et Propertius alibi pari ratione hanc vocem ponit lib IV, El. ult. vs. 33, et lib. III, El. 11, vs. 29, *modo* similiter satis longum spatium designat, uti e nostra adnotatione patet ad v. 50 eius elegiae. Assumo vero hunc inprimis annum, quia poeta cum eo statim coniungit studium carminis scribendi; in quod Romae maxime incubuisse, adeoque circa idem tem-

pus eo se contulisse censendus est, sicut e versu breviori colligas, qui spretam iuris scientiam a nostro subinducat, forique meminit. Cui Propertii aetas nondum apta satis pangendo carmini videtur, is velim cogitet, Ovidium quoque admodum iuvenem carmina sua recitasse publice, sicut ipse canit lib. IV Trist. El. 10, vs. 55 sqq.

Vtque ego maiores, sic me coluere minores:
Notaque non tarde facta Thalia mea est.
Carmina quum primum populo iuvenilia legi:
Barba resecta mihi bisve semelve fuit.

A. V. C 721, Propertii 20.

Caesar Octavianus II. Volcatius, L. F. Tullus.

Circa hoc tempus *Lycinna* quaedam Propertium Veneris sacris initiat, ita tamen, ut ipse non tam amet, quam ametur: unde iure suo de *Cynthia*, posteaquam amoris tirocinium iam posuerat, I, 1, 1:

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
Contactum nullis ante Cupidinibus.

Et elegia 12, v. vlt. eiusdem libri:

Cynthia prima fuit, *Cynthia* finis erit.

De *Lycinnae* autem conatibus irretiendi nostrum ipse lib. III, El. 15, vs. 5, quam elegiam equidem vel maxime tanquam filum quoddam Ariadneum in computandis annis Propertii sequor. Inde enim, nisi me omnia fallunt, manifesto patet, Propertium statim a sumta virili toga in *Lycinnae* amoribus per unum aut alterum annum versatum esse: quod et Passeratio ad istum locum ita videtur. Sed captus

post a *Cynthia* noster *Lycinnam* deserit, et, quum eleg. 15 libri III scriberet, per triennium fere cum *Cynthia* consueverat, sicut ipse canit v. 7 sqq.

Tertius, haud multo minus est, quum ducitur annus,
 Vix memini nobis (*mihi et Lycinnae*) verba coisse decem.
 Cuncta tuus sepelivit amor: nec femina post te
 Villa dedit collo dulcia vincla meo.

Iam si Propertius quinque annos serviit *Cynthiae*, ut ipse lib. III, El. 25. vs. 3 canit:

Quinque tibi potui servire fideliter annos.

rationibus bene subductis apparebit, hos *septem annos* simul sumtos incidere in annum aetatis Propertianae 17 usque ad 24. Ad idem temporis spatium quoque plurimarum elegiarum conscriptio, amatoriarum nimirum, necessario referenda erit.

A. V. C. 723, Propertii 22.

Caesar Octavianus III. M. Valerius Messala.

Cynthiam amare incipit Propertius. Factum id imprimis videtur, posteaquam illa ab amatore suo, *Africam* petente, derelicta fuerat. Cf. libri III Eleg. 20, et quae passim ad eam adnotavimus. Haec enim elegia mihi quidem videtur una ex illis esse, quas poeta ante omnes reliquas, etiam libri primi, scripsit*, quam vero, cum quibusdam aliis, utpote nondum satis emendatam, neglexit et suppressit tum, quum librum primum ederet. Cur hoc mihi persuadeam, haec imprimis causa est, quod in illo

* Ex illarum numero est etiam el. 22 lib. II. Coll. v. 21 sqq. KVIN.

carmine nomen Cynthiae nondum occurrit, quod a poëta post id demum tempus adhibitum Hostiaeque impositum fuit a Cyntho (sicut a Delo nomen Deliae), quum in amicitiam amoremque eius insinuasset. Neque enim de nuptiis et coniugio Propertii cogitandum est cum docto Anglo Crusio, (Lives of the Roman poets) obnuntiante etiam iure eius interprete Schmidio, sed praetexit modo poëta honestatis speciem turpi amoris. Tantum vero aberat, ut haec cautio a Propertio adhibita vim aliquam in Cynthiae animo ad constantiam amoris haberet, ut potius mox alium praeferret amatorem, quocum in Illyriam proficisci meditabatur. Neque per absentiam illius Praetoris Illyrici sine rivali esse potuit poëta, uti colligas e lib. II, El. 24, vs. 31, qui ille ipse videtur, qui uxorem habebat Lib. II, El. 21, v. 4. Illum praetorem Macedoniae et Achaiae censet Scaligerus, quod Macedonia Illyricum continebatur. Vid. Castigatt. in Prop. p. m. 219, coll. 198. Circa idem tempus videtur etiam Elegia 21 libri III scripta fuisse¹, quum ex impatientia amoris, cui Cynthia non satis respondebat, iter Athenas suscipiendum simularet. Vix enim adducor ut credam, poëtam unquam iter fecisse, ne per Elegiam 14 quidem eiusdem libri. Potest enim et haec ex entusiasmo poëtico scripta fuisse. Namque poëta ne cum Tullo quidem in Asiam proficisci voluit. Cf. lib. I, El. 6². Ex his omnibus facile constabit

1. Vid. notata ad Argum. el. 17
lib. I.

2. Argumenti huius levitatem, vel

de moribus et ingenio Cynthiae, ut Broukhusius adeo haud dubie fallatur, et fallat egregie, quum tam magnifice de illa senserit. Fuit enim eius ingenium plus quam meretricium, ad lactandos et emungendos amatores maxime compositum. Cf. II, 16, 11 sq. II, 32, 17-20 etc.

Quod si igitur Propertius adeo iuvenis Cynthia dilexit, quae tamen multo plures annos habuisse videtur poëta nostro, quid mirum, si eam, aestu irae abreptus, secum comparatam, *anum* vocat? quum praecipue apud Latinos *anus* iam vocari possit, quae propter annorum copiam non amplius parit, et Propertius ad eam quoque dicat:

Quum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus:

Frater ego, et tibi sim filius unus ego.

lib. II, El. 18, vs, 33 sq. nisi forte sterilitatem Cynthiae his verbis innuere voluit poëta. Vide et quae infra ad A. V. 726 dicentur. Iam igitur confer loca II, 18, 20, et II, 32, 6; ad priorem locum etiam Vulpio iam matura aetate Cynthia fuisse videbatur.

Ceterum hoc anno a. d. IV Non. Sept. facta est pugna ad Actium, cuius passim meminit Propertius variis Elegiis, quae tamen non nisi post triumphum A. V. 725 habitum, et *librum primum* iam editum scriptae videntur. Cf. III, 2, 50, et Heyn. ad Virgil. Aen. VIII, vs. 675, 698 etc.

ne non monente, unusquisque facile perspiciet. Kvix.

A. V. C. 724, Propertii 23.

Caesar Octavianus IV. M. Licinius Crassus.

Aegyptus in formam provinciae Romanae redacta. Cornelius Gallus praefectus Aegypti. M. Valerius Messala ab Augusto cum imperio in Asiam mittitur ad turbas ab Antonii gladiatoribus illic excitatas componendas aliasque simul res constituendas. Cf. Dio Cass. lib. LI, non longe a princ. Atque ad hoc ego tempus refero tam scriptionem elegiae 6 libri I, quam editionem totius illius libri, quem *Volcatio Tullo*, qui A. V. 721 cum Caesare Octaviano Consul fuerat, elegia prima addita *, inscripsit. Ab hoc tamen ipso Tullo diversum statuo illum, ad quem est Elegia 6 libri I, et 22 libri III. Scilicet ille Tullus, cui Propertius inscripsit suam Cynthiam, est *L. Volcatius Tullus L. F.* (Is Lucius fortasse ille ipse est, qui A. V. 688 Consul fuit cum M. Aemilio Lepido) qui cum Caesare II. Consule consulatum gessit. Sed is ipse Consul haud dubie fuit *patruus illius Tulli iunioris*, ad quem est elegia sexta libri primi, significante ipso Propertio v. 19. Neque enim antiquior ille Tullus, cum Lepido Consul, adeo rebus gestis inclaruit, ut Propertius eius cum laude meminisse videatur. Rectius credas, poëtam vivo suo patrono Tullo adulatum fuisse versu illo: *Tu patruī meritas conare anteire secures.* Hic igitur adhuc iuvenis erat, et, ni fallor, ae-

* Vid. Argum. cl. 1 lib. I, et cl. 17. XVIII.

qualis fere Propertio, nec dum aliquem magistratum gesserat, sed omnis eius fortuna et spes adhuc in herba erat, sicuti ex Eleg. 22 lib. III, vs. 39-41, non inepte colligas. Hic iunior Tullus, filius fratris Consulis, a Propertio vocatur, v. 34, El. 6, lib I, *pars accepti imperii*: quae phrasis nihil aliud significat, quam iuvenem illum Tullum fuisse in cohorte, i. e. inter comites et amicos viri cuiusdam clari et Consularis, cui Octavianus singulare quoddam imperium s. militare s. utrumque (loquitur certe non tantum de iure v. 20, sed et de armis v. 29) dederit. Sicuti El. 21, lib I, v. 4, *pars militiae* est unus de militibus. Cf. vet. Scholiast. ad Horat. lib I, Ep. 3, v. 1. Neque est quod quis putet, ita vim vocis *imperii accepti* non satis exhausti: nam solent optimi scriptores et Graeci et Latini ita loqui. Sic v. c. ut unico saltem in hanc rem utar exemplo, Lucianus in *Apolog. pro mercede conductis* T. 1, p. 721, c. 12, publici imperii se participem factum, s. publice in maximam partem imperii se venisse, (δημοσία τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνεῖν) scribit, quum tantum eorum, quae agebantur in iudiciis, commentarios scribendos curaret, et decreta reponenda traderet. Memorat elegia 6 inprimis Athenas et Asiam. Quum vero elegia scripta esse debeat intra annos 5, nempe ab A. 721, quo Tullus ipsius patruus Consul fuit, computo instituto, ad A. V. 724, quo librum primum nos statuimus editum, exoritur quaestio, quamnam ob causam, et cui Octavianus ad Actium victor singulare imperium in

Asiam dederit, cuius inter comites Tullus iuvenis esse potuerit. Iam quamquam libentius ab aliis doceri ipse velim; tamen, quum res horum annorum circumspectanti non alia huc faciens occurrat, quam turbae illae gladiatoriae, ad quas componendas Caesar Octavianus Messalam A. V. 724 misit, non dubitamus eas e Dione Cassio l. c. breviter commemorare, si forte coniectura nostra peritis et aequis harum rerum arbitris arrideat. Antonius nimirum, victoriae suae de Caesare deportandae certus, ad ludos triumphales, quos se facturum sperabat, *Cyzici* magnam gladiatorum manum aluerat, exercendamque curaverat. Posteaquam igitur isti homines cognorant, Antonium apud Actium fugatum, deinde in Aegyptum confugisse, ad ferendum ipsi auxilium iter susceperant, ac variis turbis per varias Asiae provincias, Galatiam maxime et Ciliciam, excitatis, tandem in Syriam concesserant, ubi Q. Didio Syriae praefecto ea sese dediderant conditione, ut ne gladiatores posthac essent, utque *Daphnen*, Antiochiae suburbium, eis habitandum concederet, donec Caesari ea res significaretur. Ili quidem gladiatores, addit Dio, postea a Messala decepti, alii alio dimissi, quasi legionibus adscribendi, ac per occasionem interfecti sunt. Iam etsi Messala tum temporis non ipse Romae fuit, potuit tamen ea res ibi nota fieri, et post pugnam Actiacam, quum ipse Augustus in Italia Brundisii esset, ita ordinari, ut multis occasio praeberetur eo proficiscendi. Videtur vero deinde Messala totam Asiam

minorem, cuius potior pars ab Antonio steterat, rerum ordinandarum populorumque in deditionem accipiendorum causa, percurrisse, (quod etiam sexta elegia Propertii lib. I, v. 31 sqq. innuit), ac deinde quoque Cyzicum accessisse, unde gladiatores isti emigraverant, ut adeo manifestum sit, hanc urbem in potestate ac fide Antonii fuisse. Augustus certe sequentibus temporibus simili cursu itinerum usus est, (vid. Heyn. Vitam Virgil.) quo tempore etiam Cyzicenis libertatem ademit: quod quum factum sit demum A. V. 734, M. Apuleio et P. Silio Nerva Coss. eademque libertas restituta iisdem A. V. 739, teste eodem Dione, Coss. M. Druso Libone et L. Calpurnio Pisone, facile quisque videt Broukhusium frustra de ea re cogitasse. Locus igitur I, 6, 20; *Et vetera oblitis iura refer sociis*, non tantum ad Cyzicenos pertinet, sed ad omnes Asiae et Graeciae fortasse quoque populos, qui in societate P. R. fuerant, quibusque ius dicendum erat, id quod longo tempore, propter bella civilia fieri impeditum et omissum fuerat: unde *obliti* dicuntur. Tullo vero hoc tribuitur, quia accepti erat imperii pars. Idem deinde Tullus Cyzici, amoenitate loci captus, per aliquot annos haesisse videtur; unde Propertius ipsum Elegia 22 libri III invitat, ut Romam revertatur, ibique honores consuetos consequi studeat.

Circa hoc tempus Propertius nondum innotuerat Maecenati, quippe Tullo patrono usus unice; unde

nulla Maccenatis toto libro I mentio, neque etiam Augusti.

A. V. C. 725, Propertii 24.

Caesar V. Sex. Apuleius.

Tres Caesaris triumphi: Illyricus, Actiacus, Aegyptius. In hunc annum referri debet scriptio eleg. 3 lib. III, propter vs. 43-46. (et el. 2, 15; coll. vs. 44) Conf. Heyn. Observat. ad Virg. Aen. VIII, 726.

A. V. C. 726, Propertii 25.

Caesar Octavianus VI. M. Agrippa II.

Hic VI Caesaris Octaviani Consulatus maxime notabilis est, ob summum studium, quod impendit, vitiis, quibus Romani ob bellorum licentiam assuefacti fuerant, penitus elidendis, et moribus melioribus introducendis. Summus igitur ille Princeps, perfecta hoc anno censura, solemnibus sacrificiis romano more lustrum condit, ludos Actiacos quinquennales exhibet, Apollini in Palatio templum cum bibliotheca perficit ac dedicat, variaque praeterea ordinat: maxime vero, *primum omnium*, legem de maritandis ordinibus ferre conatur; quam deinde repetitam *decem annis post*, A. V. 737, iterum tulit, ut auctor est Dio Cassius, neque tamen etiam tum prae multitudine recusantium perferre potuit; donec tandem post annos rursum 25 eadem lex perferretur, Papio Mutilo et Q. Poppaeo Coss.

unde ea lex *Papia Poppaea*, uti et *Iulia* audiit, quoniam iam antea a Iul. Caes. tentata fuerat; quae de lege, praeter caeteros, inprimis Heineccium, docte ac dilucide egit *Io. Aug. Bachius*, in *Hist. Iurispr. Rom. lib. III, c. 1, Sect. II, §. 7 sqq.*

In hunc igitur annum 726 scriptio elegiae 7 libri II incidat necesse est, cuius statim initium certe sublatam hanc legem ait. De posteriore demum legis huius ferendae conatu A. V. 737, cogitare prohibet finis maxime servitutis quinquennialis Propertii, iam tum factus necessario. Accedit, quod tum fortasse iam thesauro Orcivo tradita fuerat Cynthia; etenim elegia 7 libri IV in illud tempus incidere videtur. Idque eo minus dubium videtur, quum Propertius ipse quoque haud ita multo post in Libitinae censum relatus sit. Vide Lipsii Exc. C ad Tacit Ann. III, p. 732 sqq. edit. Gronov. qui tamen elegiam 7 libri II ad A. 736 demum refert, non sat accurate.

In eundem quoque annum incidit scriptio Eleg. 31 eiusdem libri secundi, quae de templi Apollinis dedicatione agit. Cf. in eam rem Heyn. in Vit. Virgil. chronol. ad hunc ipsum annum.

A. V. C. 727, Propertii 26.

Caesar Octav. VII. M. Agrippa III.

Augusti nomen Caesari Octaviano datum a senatu, Munatii Planci inprimis sententia. Vide Heynium l. c. De nómine ipso eiusque potestate consulant

iuvenes Schwarzii Observatt. ad Nieupoortum p. 195 sqq. Ante hunc igitur annum scriptae non esse possunt illae Propertii nostri elegiae, in quibus nominis huius fit mentio. Cf. e. c. II, 10, 15. III, 11, 50. III, 12, 2 etc.

A. V. C. 728, Propertii 27.

Caesar Augustus VIII. T. Statilius Taurus II.

Cornelii Galli mors voluntaria; quae accidit non, ut Horatiano interpreti placet, A. V. 724, namque praefuerat Gallus Aegypto per quatuor annos, et anno 724 Aegyptus demum provincia Romana facta est, sed anno a nobis posito. Cf. Dio lib. LIII. Non igitur ante hunc annum scripta est Eleg. 34 lib. II, propter vers. 91 sq. inprimis quum etiam Aeneidos Virgilianae honorificam mentionem faciat noster vs. 61 sqq. Coll. Vita Virg. chronol. ad A. V. 724 fin. et Heyn. ad Aeneid. VIII, 675.

A. V. C. 730, Propertii 29.

Caesar Augustus X. C. Norbanus Flaccus.

Aelius Gallus Arabicam suscipit expeditionem; vix tamen per biennium in terris illis commoratus, maxima militum parte, morbo quodam insolito, nullique notorum simili, amissa, ab Arabibus sua regione expellitur: auctores Strabo (lib. XVI, p. 780; Plin. VI, 28) et Dio Cassius lib. LIII (p. 723), qui tamen in ducis errat nomine,

dum Aelium Largum appellat. Imposuit Dio Broukhusio quoque ad Prop. lib. II, El. 10, vs. 2, ita ut Casaubonus quoque humani quid passus est, Strabonem de Cornelio Gallo explicans. V. Ruaeum ad Virg. Aen. VII, 605, et, quem laudat, Valesium ad Ammianum (v. ad II, 10, 13).

Circa hoc tempus scripta videtur elegia (III, 4, et) 10 lib. II, propter vs. 16: *Et domus intactae te (Auguste) tremuit Arabiae*. Neque enim Broukhusius audiendus, qui ad vs. 2 elegiae laudatae de A. V. 752 cogitat, propter locum Ovidii de A. A. I, 177 sqq. quum tamen ibi de alia longe expeditione in Parthos *per Caium* sermo sit. Vid. Masson. Vit. Ovid. chronol. ad A. V. excitatum.

A. V. C. 731, Propertii 30.

Caesar Augustus XI. A. Terentius Varro Muraena

M. Marcelli mors, in quam praeclara extat elegia Propertii lib. III, 18.

Augustus praeterea sub finem anni captivos et signa a Parthis repetit; quod postulatum si negatum fuisset, bellum in Parthos susceptum iri suspicio erat Romae, quin etiam de Indis subiiciendis varia Romae agitata fuisse, probabile videtur. Cf. lib. III El. 4, et vid. Heyn. Vit. Virgil. h. a. et V. C. 734 fin. Videtur nimirum id negotii datum fuisse *Aelio Gallo*, paullo ante commemorato, ut adeo elegiae Propertianae, Parthici mentionem belli facientes, ad hunc annum et antecedentem Arabicam

duos libros quidquid elegiarum ad manum erat, sicut Horatius odas libri I et II, uno tempore coniunctim editi, promiscue ordinavit, uti iam contra Bentleium monuimus in *den Vorlesungen über einige Elegien des Propertius*, Dresdae edit. 1775, 8. Denique hoc quoque observandum est, Propertium duobus posterioribus libris, imprimis tertio, quasdam elegias adiecisse, quas antea suppressere voluerat, uti patet ex iis, quae ad A. V. 723 dicta sunt. Vt vero hunc imprimis annum publicationi horum librorum constituam, facit maxime Elegia 12 libri III ad Postumum; ad quem si scripta sit quoque Elegia 3 libri IV,¹ quod plerisque placet interpretibus, et ratio ipsa probare videtur, dubitari non poterit, quin utraque elegia scripta sit durante illo duorum annorum spatium, quo Aelius Gallus in Arabia commoratus est. Adde, quod liber IV, El. 6, vs. 78 mentionem facit Aethiopici belli, quod in annum sequentem incidit.

A. V. C. 732, Propertii 31.

M. Claudius Marcellus Aeserinus. L. Aruntius.

Aethiopes caesi et eorum terra praesidiis occupata. Cf. Heynii Vita Virg. ad h. a. et quae sub finem praecedentis anni notata sunt.

1. Sed vid. notata ad vs. 7.

11, ut adeo tempus: scriptionis huius carminis lugubris in hunc ipsum annum incidere videatur. Pater eius Scipio fuit Consularis ille, cui *Scriboniam*, matrem *Corneliae*, abduxit Octavianus, secundum Sueton. in Octav. c. 62, ex eaque *Iuliam* suscepit filiam; mox tamen, cum eadem facto divortio, statim *Liviam Drusillam*, matrimonio *Tib. Neronis*, et quidem gravidam, eripuit. Factum hoc est, secundum Dionem Cassium A. V. C. 716, aetatis Augusti 25. Hanc ob causam Cornelia se vocat *sororem Iuliae* vs. 59. Nupserat vero *Paullo Aemilio Lepido*, qui A. V. 732, M. Claudio Marcello Aeserino et L. Aruntio Coss. cum L. Munacio Planco Censor fuit, quod et Cornelia innuit vs. 41 et 67. Tres habuit liberos (cf. vs. 61), duos filios *Lepidum* et *Paullum* (cf. vs. 63) unamque filiam. Mortua vero est haec Cornelia haud dubie circa finem anni praecedentis 737. Namque eo manifesto ducunt verba ipsius *Corneliae* vs. 65 sq.

Vidimus et fratrem sellam geminasse curulem;
 Consule quo facto tempore rapta soror.

geminata sella curulis nihil aliud significare potest, quam fratrem *Corneliae* bis magistratum curulem gessisse, *Aedilitatem* nempe et *Praeturam*; sed quum iam Consul designatus esset, neque tamen iam consulatum inisset, *Cornelia soror rapta* est. Nam si fratrem adhuc consulem vidisset, dicere non posset fratrem modo geminasse sellam curulem, idque se ipsam vidisse. Vox *tempore* vero, in versu

breviore, pertinet ad participium *rapta*: *ego soror illius rapta sum tempore*, pro *tempori*, i. e. in tempore, iusto, opportuno tempore, quum iam sat felix fuisset, neque fortunae inconstantiam expectae, quidquam sinistri et praeter optata mihi accidisset. Pertinet huc Donati observatio ad Ter. Andr. IV, 5, 19: *veni in tempore, i. e. opportune*: *nos sine praepositione dicimus tempore, tempori*.

A. V. C. 739, Propertii 38.

M. Drusus Libo. L. Calpurnius Piso.

Cyziceni libertatem ab Augusto A. V. 734 ademptam recuperant. Sicambri Augustum compositis venerantur armis, sicuti Horatius canit Carmin. lib. IV, od. 14 fin.; Coll. od. 2, vs. 36: dum scilicet, Augusto, post cladem Lollianam, (quae sec. Dionem in annum praeced. 738 incidit) Varianae comparandam; sec. Sueton. Octav. c. 23, exercitum contra illos adducente, in suas regressi terras, obsidibus datis, pacem acceperunt. Vide quae in hanc rem disputavit Io. Massonus tam in vita Ovid. ad h. a. quam in vita Horat. p. 319 et 343 sqq. Huius ipsius rei meminit quoque Propertius celebri illa Eleg. 6 libri IV, quae adeo novissimam continet temporis notam in Propertii carminibus, ut probabile sit hanc Elegiam vel hoc ipso anno, vel sub finem praecedentis anni, mense septembr. scriptam esse, quo tempore nimirum *Ludi quinquennales* ab Augusto in memoriam Actiacae vi-

ctoriae instituti celebrati fuere sec. Dion. Cass. lib. LIV. Nam potuit Propertius tanquam vates etiam de re certo sperata et proxime futura canere: *Ille paludosos memoret servire Sicambros* IV, 6, 77. Et videtur sane haec elegia in illa celebritate in honorem Augusti scripta esse ab Aurelio nostro; ut adeo vel haec sexta vel undecima libri quarti pro novissima, quae ex ingenio Propertii fluxerit, habenda sit. Nam reliquae omnes, quas ille continet liber, haud dubie ab amico quodam poëtae post mortem illius editus, possunt multo ante scriptae esse, inprimis eleg. *tertia*, (cf. supra ad A. V. 731) quum Ovidius quoque epistolas Heroid. ad hunc exemplum compositas, paullo post id tempus ediderit. Elegia *septima* vero in mortem Cynthiae, etiam ante scripta sit oportet, quemadmodum elegia *octava* in multo prius tempus incidit; quam tamen poëta, viva adhuc Cynthia, edere fortasse noluit. Quum igitur elegiae pleraeque contineantur intra spatium annorum V. C. 732-739, videtur Propertius paullo post mortuus esse, adeoque vaticinium Cynthiae exitum habuisse IV, 7, 93:

Nunc te possideant aliae; *mox* sola tenebo.

Mecum eris, et mixtis ossibus ossa teram.

Namque si Propertius adhuc vixisset anno sequente, victoriam Drusi, de Rhaetis reportatam, ab Horatio tam magnifico luculentoque carmine (lib. IV, od. 4) celebratam, silentio praetermissurus non

fuisset: nisi tamen aliquot fortassis elegiae in fine codicis illius detriti atque corrosi, qui in cella vinaria inventus fuit, longinquitate temporis perierunt. Quae si falsa est suspicio, libenter equidem subscribo sententiae Io. Massoni in vit. Ovid. A. V. 739 in fine scribentis: *Caeterum quandoquidem Propertius anno praeterito postremum, quod in eius Operibus occurrit, carmen exaravit, ut in eius vita fusius demonstravimus; (vid. praef. KVIN. in fin.) nec aliud est, quod ad subsequentes annos referre per certas temporis notas liceat: hinc eius obitum ulterius protrahendum, nequaquam arbitramur; maxime quum constet huncce Poëtam iam ante editam Artem Amatoriam (vid. lib. III, vs. 333, 536) decessisse. Hinc igitur patet Propertium admodum iuvenem, et quum multo etiam brevius forte spatium, quam ipse Tibullus, percurrisset, mortuum esse; cui rei indicio quoque fuerint tot ac tanta poëtae ipsius testimonia, quibus ut viridissimo flore ephebus passim, ac velut in primis adhuc illis adolescentiae fretis a se depingitur; quae sunt verba Iani Dousae in Sched. Succid. Tibullum ad maturius ac serius aetatis spatium pervenisse vel hoc esse potest argumento, quod Horatius illius iudicio se usum scribit in sermonibus suis lib. I, ep. 4, vs. 1: quin in nobili illo carmine, quo Venusinus poëta Tibullum consolatur ob Glyceram ab alio praereptam, (lib. I, od. 33) tanquam seniore eum describit, cui iunior praenituerit.*

Atqui homo 30 vel etiam 26 annorum, si Diis placet, (vide Tibulli vitam ab Ayrmanno datam) nondum in decrepitis, aut iis haberi potest, qui iuenculae uxorulae officium suum probare non amplius possit, quum praesertim forma sat elegante Tibullus esset, eodem Horatio teste l. c. epist. 4; vs. 6. Imposuit viris doctis nomen *iuvenis* in carmine Domitii Marsi sat noto ac decantato:

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors iuvenem campos misit ad Elysios.

quum non meminissent, iuvenum seu iuniorum appellatione insignitos iam inde a Servii Tullii temporibus, quorum aetas annum nondum 46 supergressa esset. Simili ratione Sallustius C. Caesarem Pontificatus maximi candidatum 36 annos natum adolescentulum vocavit. Vide Gell. Noct. Att. lib. V, c. 28. Quod si vero pro certo teneri potest, carmen Tibulli primum sec. Ayrmannum incidere in A. V. 723, quo anno Messala consul fuit; quod heroicum est; et sequentibus demum annis, usque ad A. V. 727 elegias passim compositas ab eodem fuisse, e nostra annorum computatione simul apparebit, quum Propertii Cynthia iam A. V. 723 edita, et toto foro lecta fuerit, nostrum non iniuria tanquam primum se iactitasse, qui elegis ad Graccorum exemplum scribendis operam dederit, *poëtae famam cum primis affectans*, quod Tibullus non fecisse videtur; (cf. Heyn. Praef. ad

Tib. §. 4) unde fortasse etiam neque Augusti, neque Maecenatis favorem captavit. Cf. Prop. III, 1, 3, et quae ibi ad vit. Vulp. notata indicamus. Sic, ut hoc addam, diu ante Aesopum fabula ab Hesiodo, Stesichoro, et aliis usurpata, propter Aesopi frequentiore usum Aesopia dici coepit.

De *sepulcro* Propertii, recentiore detecto memoria, pauca iam adiicienda videntur. Quum probabile sit, cum in villa, quam haberet ad urbem patriam, sepultum fuisse, plane non dubito, quin illud sepulcrum, quo A. 1722 apud *Hispellates* repertum fuit, vere sit Propertii sepulcrum. Sed agedum totam relationem de hac detectione apponamus, quorum illa in *Mém. de Trévoux*, quem librum forte paucissimis iuvenum excutere contigerit, a. 1723 p. 840 sqq. francogallico idiomate consignata reperitur: *Le 7 de juin 1722 en démolissant un mur à Spello dans le palais de la Princesse Pamphile, on trouva une pierre quadrée, longue d'un peu plus d'un pied et demi romain, et large de 13 ou 14 poudées, surmontée d'une espèce de fronton triangulaire très-simple, comme tout le reste de la pierre. On voit au milieu de cette pierre la tête d'un jeune homme, sur laquelle pendent deux festons de fleurs et de fruits. Le fronton est chargé dans le milieu d'une fleur; et aux côtés l'on voit deux figures bizarres, représentant par-devant des lapins, qui se terminent par derrière en queue de Sirène.*

Au-dessous de la tête du jeune homme, on lit cette Inscription en caractères romains :

Sex. Aurel. Propert. Sex.

F. Lem.

Au-dessus de la tête, qui est dans une espèce de quadre, on voit cette autre inscription: L. Cominus L. F. Lemon. Celui qui nous instruit de cette découverte, juge, que cette seconde inscription, quoiqu'ancienne, est néanmoins postérieure à la première. Les lettres, dit-il, en sont monstrueuses, trop larges, et très-mal formées; au lieu que celles de l'inscription qui est au bas de la pierre, sont beaucoup plus grandes, rondes, d'une bonne main, et d'un bon siècle. D'ailleurs il paraît par la construction de la pierre, par sa situation, et par sa forme, qu'elle n'a été dressée que pour Properce. Sur tout cela il faut l'en croire sur sa parole, si l'on n'est pas à portée de s'en instruire par soi-même; car il ne représente ni la forme des caractères de ces inscriptions, ni les autres marques auxquelles on aurait pu reconnaître qu'elle est la principale et la plus ancienne. Quoiqu'il en soit, il conclut de ce monument, que Properce était de Spello, autrefois ville Episcopale, mais qui n'est plus qu'un bourg d'Ombrie, à une lieue de Foligno. Les ruines d'un théâtre, et d'autres monumens attestent son ancienne grandeur. L'Abbé Passarini

a pris soin de ramasser les inscriptions de Spello, qu'on nommait autrefois Colonia Iulia Hispelli, pour les donner au public. Ce livre est peut-être déjà imprimé. C'est là, que du côté de la porte de S. Barnabé se trouve un lieu très-agréable, planté d'oliviers, où l'on voit les restes d'une maison, qu'on appelle encore aujourd'hui la maison du Poëte, laquelle, suivant l'ancienne tradition du pays appartenait à Propertce, et c'est en ce lieu-là que son tombeau vient d'être découvert: car le palais Monaldi, d'où la pierre a été tirée, était autrefois aux seigneurs Urbani, qui possédoient aussi cette maison de campagne de Propertce. - La découverte du tombeau de Propertce était réservée à l'illustre Dame Thérèse Grilli, Princesse Pamphile. - Ce mot. abrégé Lem. signifie dans ces inscriptions, comme dans plusieurs autres, Lemonia, en sousentendant Tribu. ¹

Ceterum quemadmodum hinc discimus Propertii tribum; ita domum se Romae habuisse in monte Esquilino significat ipse lib. III El. 23 vs. ult. coll. lib. IV, El. 8 princ. Cynthia in Suburra habitasse videtur.

¹ De monumento illo insigni tabulae vetustissimae, Hispelli in Umbria a. 1722 reperto, unde Propertii patria, nomen patris et tribus fuit

erutum, cuius inscriptio est etiam apud Murator. p. MCDLV. I. Vid. Montfaucon in supplemento antiq. tom. 3, lib. I, c. 4, p. 17 sqq. KVIN.

SEX. AVRELII
PROPERTII
ELEGIAE

SEX. AVRELII PROPERTII
ELEGIARVM
LIBER PRIMVS
CYNTHIA

ELEGIA I

AD TVLLVM

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
Contactum nullis ante Cupidinibus.

ELEGIA I

Ad Volcatium Tullum, fautorem et amicum suum, qui A. V. DCCXXI. cum Caesare Octaviano Consul fuerat. Poëta, qui iam tum, quum ad hanc elegiam scribendam se accingeret, de itinere, coll. v. 29 sqq. Athenas suscipiendo, vide argum. ad el. 17, cogitasse videtur, sortem suam deplorat, quod Cynthiae, puellae durae et asperae, cuius amore et oculis se primum captum confitetur, mores pervincere, mentemque convertere non possit, et varia quaerit remedia, quibus dolori suo et amoris morbo mederi valeat; atque felicissimos praedicat eos, quibus deus facili aure annuat (vers. 31) iisque apprecatur, ut sint semper in tuto amore pares (v. 32). Praeclaras huius carminis virtutes, affectuum veritatem ac varietatem, elocutionis

vim et praestantiam, tractationis artificium, unusquisque, nisi plane sit laches, facili negotio observabit. Caeterum Cynthia, Propertii amica, quae proprio nomine Hostia dicebatur (vid. schol. Iuvenal. VI, 7; Barth. Advers. LVI, 3; Apuleius in Apologia p. 11, ed. Pricaei) fuit neptis illius Hostii, qui bellum Istricum cecinit, unde *avus* illius *illustris* nominatur, vid. II, 13, 10; III, 20, 8; Broukhuis. ad III, 18, 8. Digna est, quae inter claras eruditione foeminas referatur, quae Propertio tam felici auspicio ingenium moverit, vid. III, 1, 3 seqq. coll. II, 1, 4; I, 1, 1. Ipse eam nominat puellam doctam II, 13, 11; I, 7, 11; in ea laudat artem cantandi et carminis pangendi I, 2, 27, coll. I, 1, 9; 3, 19 sqq.; loquendi I, 2, 29; saltandi II, 3, 17; texendi I, 3, 41 atque cum Coriinna et Sapphone eam

PROPERT. *Carm.* Tom. I

A

Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
 Et caput impositis pressit Amor pedibus.
 Donec me docuit castas odisse puellas
 Improbis, et nullo vivere consilio.
 Et mihi iam toto furor hic non deficit anno:
 Quum tamen adversos cogor habere deos.

5

comparat II, 3, 21. Fuit praeterea mirae venustatis puella I, 2, 5; 4, 8; II, 1, 8 sqq. 18, 19, ubi vid. not. etc. liberioris tamen vitae vagorumque amorum appetens (*Cynthia forma potens, Cynthia forma levis* II, 5, 28), superba III, 16, 9; 24, 1 al. avara et lacri cupida II, 16, 12; 24, 11; III, 13; iracunda acris et vehemens III, 8, 1; I, 4, 18; 5, 8; IV, 8, 51 sqq. Per quinque annos Cynthia inconstantem et perfidam perditae amavit Propertius, vid. III, 25, 3.

1-8. Meleager in Brunck. Anal. Tom. I, pag. 12, XXXVII: Τὸν με πείθεις ἄφρωτον ὑπὸς χεῖρας αἰ. Μυθικός, Ομηκεὶ τοξιώτης, τοῦτ' ἰβήσιν ἴκας. Τὸν Θρασύν, αἶνον ἐγὼ τὸ δ' ἐκ' ἀφρόντι κίονα φρόνημα Σακετραφύρον σαρπὺς ἐνιδὶ πτεσὶ πατώ. *miserum exigit* ion, vocabulum de amantibus proprium; *cepit ocellis* perquam significanter, nam *oculi sunt in amore duces* II, 15, 12, sunt sedes amoris, et γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀμύζοντι βίλοις, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. IV, 13, 6; Prop. II, 21, 8. - *cepit*, ad amorem pellexit, *meos praelata est sensus* II, 1, 55. - *contactum* antea intactum II, 12, 18, quem non tetigerant iactu II, 34, 60. Cupidines, quorum innumerabilis est multitudo, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 19, 1. - 3. *lumina constantis fastus*, oculos, qui constanter fastum, contemptum amoris prae se ferebant. - *deiecit*, oculos in terram figere est tristis, pudibundus, Ovid. Heroid. XI, 35; mo-

desti, Lucian. dial. Mariu. XV, 4, tom. II, p. 127; Musaeus vers. 160: servi et captivi, Prop. II, 30, 9; Tibull. I, 2, 89 sq. Jacobs ad Authol. Gr. Vol. I, P. I, p. 57 explicat: Amor fastum deiecit, qui olim supercilio meo insederat. - 4. *Et-pedibus*. Frequens metaphora de amore victis: v. II, 30, 7. Meleager ep. 28: αἶμα λὰς ἐκίθηεν κατ' ἀρχίνους, ἔργου Δαίμον. add. Ovid. Remed. 529; in quos Amor crudele et arbitrarium imperium exercet, qui Amori *ludum dant*, ut loquitur Horat. Carm. III, 12, 1, eique penitus succumbant. Inago deprompta est a victoribus, qui hostium cadavera calcare, et in captivorum colla pedem ponere solebant, vid. Barthius ad Stat. Theb. II, 713. - *castas* pudicas, Cynthiae dissimiles. - *improbis* nequitiarum magister. - *nullo vivere consilio*, ita ut nullum consilium capere possem. Κύρις τὰ θνητῶν συντίμνεται βουλιόμην Sophocl. ap. Stob. Grot. pag. 241. - *anno* de longo tempore capiendum, vid. III, 16, 9. *furor* de vehementioribus animi affectibus usurpari solet, hinc et sapias pro ipso amore ponitur, vid. Barth. in Grat. Cynege. v. 284. Obs. Miscell. Tom. II, pag. 234: h. l. amor erga Cynthia significatur. - 8. *adversos deos*, quum tamen dii mihi irati sint, amoris meo non faveant, quum Cynthia dura sit ac difficilis puella.

Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
 Saevitiam durae contudit Iasidos.
 Nam modo Partheniis amens errabat in antris,
 Ibat et hirsutas ille videre feras.
 Ille etiam Hylaei percussus vulnere rami
 Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
 Ergo velocem potuit domuisse puellam:
 Tantum in amore preces, et benefacta valent.
 In me tardus Amor non ullas cogitat artes,

9-16. In alios Amor non adeo saevus ac crudelis fuit. Docetur hoc exemplo Milanionis, amatoris Atalantae, puellae Arcadiae, Iasii filiae. Vid. de ea interpp. ad Aelian. H. V. XIII, 1; Spanhem. ad Callim. hymn. in Dian. vs. 216; Heyne ad Apollod. pag. 119, 676; Palaeph. f. 14; Munker. ad Hygin. f. 99; Burth. ad Stat. Theb. VI, 565. - *durae contudit*, fregit, domuit difficilem, *ferocem contudit* Tibull. III, 6, 13. - *Partheniis in antris*, circum, iuxta antra Parthenii, Arcadiae montis, v. Obs. velut amens errabat, et solitarius suos querelas effundebat. Ovid. Art. Am. II, 190 seqq.: *Saepe suos casus, nec mitia facta puellae Flesse sub arboribus Milaniona ferunt. Saepe tulit iusso fallaciae retia collo: Saepe fera torvus cuspide fixit apros. Sensit et Hylaei contentum saucius arcum. - ibat videre*, graecismus, ut videret, id est circumspiceret, observaret, investigaret, venatum ibat. - *Videre est Graec. παραίειν*, hoc est investigare, quod ita legitur apud Theocrit. Idyl. XVII, 10; VI, 28; add. Horat. Carm. I, 1, 27; Ovid. Met. I, 523. E re nostra videtur quoque esse locus Livii II, 12: *ut sentias, quam vile corpus sit iis, qui magnam gloriam vident*, id est appetunt. - 13. *Hylaeus*

Centaurus, Atalantae procus, qui clava percusserat Milaniona, eumque graviter vulnerat. Hylaeus ipse ab Atalanta, quum ei vim inferre vellet, confossus est. Vid. Apollod. III, 9, 2; Heyne ad Virg. Georg. II, 457; Aelian. H. V. XIII, 1. - *vulnere ictu* Virg. Aen. V, 433 - *rami*, id est clavae, sic *verberare* pro flagello Virg. Georg. III, 106. - *ergo*, ita tandem. - *velocem*, utpote venatricem, *fugacem* vocat Ovid. Am. III, 2, 29. - *potuit domuisse* Graecorum more, pro domuit, ut I, 12, 15; Ovid. Heroid. IV, 168; V, 86. Vid. Torrent. ad Horat. Carm. III, 3, 43; Parm. ad Lucan. III, 449. - *tantum-valent* Tibull. III, 4, 75 seq.: *Ergo ne dubita blandas adhibere querelas, Vincuntur molli pectora dura prece.*

17. Iners, non ingeniosus Amor, nec novas vias monstrat, novas cogitat, excogitat artes, quibus votorum meorum compos fieri possim, nec ducit me via nota, qua prius ducere solebat me amantem. Referri enim haud dubie haec verba debent, coll. vs. 36, ad Lycinnam quandam, puellam facilem, quacuam coniunctus antea vixerat Propertius, ita tamen, ut ardentius ab ipsa amaretur, quam ipse illam amaret, vid. III, 15, 5 seq. unde

Nec meminit notas, ut prius, ire vias.
 At vos, deductae quibus est fallacia Lunae,
 Et labor in magicis sacra piare focis;
 En agedum dominae mentem convertite nostrae,
 Et facite illa meo palleat ore magis.
 Tunc ego crediderim vobis, et sidera et amnes
 Posse Cytaeaeis ducere carminibus.
 Aut vos, qui sero lapsum revocatis, amici,

20

25

iure suo supra scribere poterat: *Cynthia prima fuit* etc.

19-24. Elegans apostrophe ad sagas et veneficas. Ab Amore desertus, Acheronta inovere conatur. Sensus: vos magne et veneficae opem mihi ferite, incantationibus vestris Cynthiae amorem mihi conciliate, atque ita demonstrate, artem vestram non esse fallaciam, dolosam et vanam. - *fallacia*, docte pro arte. - *deductae* pro deducendae, usu poetis frequentissimo. - *Lunam* et *sidera* cantu movere, ac in terram deducere (Gr. *χαίρειν*), tralatitia teratologia. Conf. de his, aliisque artibus magicis, quibus illa aetas tantopere delectata est, interpp. ad Tibull. I, 8, 17; Virg. Ecl. VIII, 69; Horat. Epodd. V, 17; Lucan. VI, 420; Martial. IX, 30; Ovid. Fast. III, 321; Iuvenal. VI, 442; Theocrit. id. II, 10. - *sacra piare*, sacra pie solemnique ritu peragere. Nichil amplius. Vid. III, 10, 19. - *labor*, significanter, quoniam opus difficile sit, et cum periculo coniunctum. - *meo palleat ore magis*, ut me amet, et ardentius quidem amet, quam ego ipsam. Carminibus magicis, herbisve id effici posse, credelat superstitio veterum. De *pallore amantium* (Horat. Carm. III, 10, 14), amantibus proprio, et amoris indicio, poetae sexcenties, vide el. 5, 21; 9, 77 etc. - *ducere*

pro duci II, 17, 8, vel *vobis* redundat; inest autem huic verbo dilogia, nam *saga magico ministerio sidera ducit de coelo* Tibull. I, 2, 43, et amnes reducit, ad fontes revocat, *fluminis rapidi carmine vertit iter* Tibull. l. c. - *Cytaeaeis*, Colchicis, carminibus, qualia Medea cecinit, vid. II, 4, 7.

25-34. Amicos patrios, vid. III, 24, 9, et cum iis Tullum ipsum alloquitur. - *lapsum* in amoris retia, quem vicit puella formosa. - *Fortiter* etc. omnia, etiam asperrima sustinebo amoris remedia, nec vos offendant ac deterreant querelae, quin et ipsa convicia mea. Imago desumpta a medicis et chirurgis, qui ferro et igne saepe utuntur (Seneca Agam. 152: *Et ferrum et ignis saepe medicinae loco est*) nec offenduntur aegroti, servientis dolori suo, conviciis. - 29. Abducite me quolibet, usque ad extremas gentes, sequar. - *qua non ulla* etc. ubi neque Cynthia, neque ulla femina alia me sollicitare possit; Tibull. IV, 13, 10: *Qua nulla humano sit via trita pede*. - 31. *Vos*, amici patrii, quibus annuit nempe ore. - *deus* est Amor, cuius saepius hoc in carmine mentio fit, qui et multis aliis poetarum in locis simpliciter *deus* vocatur, ut II, 34, 60 al. - *facili aure* ablativi absoluti, facili aure praebita. *Vos*,

Quaerite non sani pectoris auxilia.
 Fortiter et ferrum, saevos patiemur et ignes:
 Sit modò libertas, quae velit ira, loqui.
 Ferte per extremas gentes, et ferte per undas,
 Qua non ulla meum femina norit iter. 30
 Vos remanete, quibus facili deus annuit aure,
 Sitis et in tuto semper amore pares.
 In me nostra Venus noctes exercet amaras,
 Et nullo vacuus tempore desit Amor.
 Hoc, moneo, vitate malum, sua quemque moretur 35
 Cura, neque assueto mutet amore locum.
 Quodsi quis monitis tardas adverterit aures,
 Heu referet quanto verba dolore mea!

quorum preces deus lubenter et ita audit, ut eas ratas esse iubeat, iis annuat. - 32. *tuto amore*, perpetuo, qui careat rivalitatis et divortii periculo. - *pares*, mutuo vos amore amplectamini. Horat. Epod. XV, 14. - 33. Mihi haec non contingit felicitas. - *nostra Venus* deam amantium intelligunt, rectius vero de Cynthia haec verba explicantur. Conf. III, 17, 3. Quid per *noctes amaras* intelligendum sit, docet eleg. II, 17, 3: *quoties desertus amaras Explevi noctes*. Catull. LXVIII, 4 sq.: *Quem neque sancta Venus molli requiescere somno Desertum in lecto coelibe perpetitur*. Tibull. I, 2, 77: *sine amore secundo - quum fletu nox vigilanda venit*. add. Prop. I, 16, 22. - *vacuus tempore Amor*, hypallage, pro tempore vacuo, nempe a cruciatibus Veneris, ut II, 23, 22: *furta pudica tori pro pudici tori*. Sensus: Cyn-

thia et Amor me perpetuo, omni tempore exercent. Tibull. II, 4, 11: *Nunc et amara dies et noctis amariora umbra*. Ovid. Heroid. XII, 169: *Non mihi grata dies, noctes vigilantur amarac*.

35-38. *Hoc malum* quod mihi magno cum meo dolore subeundum est. Significat divortium, fugam per gentes extremas, conf. eleg. 17. - *moretur cura*, detineat amor; *cura* docto de puella, quae *curam* i. e. amorem pectori iniicit. V. Horat. Carm. II, 8, 8; Virgil. Georg. IV, 354; et not. ad II, 34, 9. *neque - locum*, neque ab amore assueto recedat. Vid. II, 22, 37; Ovid. Rem. Am. 13 sq. - 38. Quam illum suae inobedientiae poenitebit! et tunc recitabit verba mea, dicens: credere debuisssem Propertio recte ac fideliter monenti. VVLP.

ELEGIA II

AD CYNTHIAM

Quid iuvat ornato procedere, vita, capillo?
 Et tenues Coa veste movere sinus?
 Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
 Teque peregrinis vendere muneribus?
 Naturaeque decus mercato perdere cultu,

5

ELEGIA II

Dehortatur poeta Cynthiam a nūcio formae cultu, aliisque placendi studio, et nativam pulchritudinem omni adscititio ornatui longe maximeque praefarendam esse, copiosius demonstrat. Egregium carmen, exemplorum e natura et mythologia petitorum dilectu, et orationis elegantia inprimis conspicuum.

1. 2. Quid prodest, refert, *procedere* pro simpl. esse. Sed verbo *procedere* gressus delicatus et arte compositus exprimitur. Vid. Doering. ad Catull. XLII, 8. — *ornato capillo*, ornatus capillus non modo opponitur *capillis incomitis* eleg. 15, 11, et de comitis, pexis ac dispositis capillis, ut Virgil. Aen. VII, 74; Ovid. Fast. IV, 309, sed etiam gemmis distinctis intelligi debet, coll. v. 21. — *vita* vox blandientis, ζωὴ καὶ ψυχὴ, vid. Heinsium ad Ovid. Amor. III, 8, 11. — *Coa* subint. ex, ut Virg. Aen. I, 167; V, 663: τὴν Ἰκκαλῶ Hom. Il. 2, 504. — *Vestes Coae*, e subtilissima bombycum, quos Cos, Aegaei maris insula, albat, lanugine conficiebantur, erant ergo pellucidae, et corpus nudabant potius quam tegebant, unde *tenues*. Inventrix earum perhibetur fuisse Coa

Pamphile, Platis filia. Vid. Plin. II, N. XI, 22. Aristot. Hist. Nat. V, 19: πρῶτη λέγεται ὑφ᾽ ἑνὶ τοῦ Κῶ Παμφίλης Ἀκτῶς θύλακας. Conf. Heyne ad Tibull. II, 3, 54. Sed *tenues Coa veste sinus* exquisitè dictum pro vestes sinuosas tenues. Vid. Burm. ad Petron. c. 122. — *movere* eleganter pingit sinuum in ambulando vibrationem.

3-8. *myrrha Orontea*, id est Syria, a fluvio Syriae Oronte. Myrrha est gutta scil. resina arbusculae arabicae, vocatur *Orontea* scil. Syria, quoniam omnino Orientis merces a mercatoribus romanis e Syria advehebantur. Vid. Mitscherlich. ad Horat. II, 7, 8. — *teque-muneribus* adscititio cultu aliis placere studere, eorum amorem venari, *amantes conquirere* vs. 23. Aliis *muneribus* dativus est, et Barthius explicat: *vendit se p. m.* quae adscititio ornatu pulchritudinem naturalem obruit et perdit, ita ut oculi spectatorum non in puellam ipsam, sed vestes et gemmas trahantur. Durius. — *naturae decus*, formam naturalem excellentem, idem quod *propria bona*, non adventicia. Sensus: Tu formosa sat es. Vid. II, 18, 30; Tibull. I, 8, 15: *Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore, Nec nitidum tarda comserit arte caput.* Ea forma polles, ut quidquid

Nec sinere in propriis membra nitere bonis?
 Crede mihi, non ulla tuae est medicina figurae.

Nudus Amor formam non amat artificem.

Adspice quos submittat humus formosa colores,

Vt veniant hederæ sponte sua melius:

Surgat et in solis formosior arbutus antris,

Et sciat indociles currere lympa vias:

Litora nativos per se dent picta lapillos,

Et volucres nulla dulcius arte canant.

Non sic Leucippis succendit Castora Phoebe,

Pollucem cultu non Hilaira soror.

ad illam expoliendam conferas, eam potius deteriolem reddat. - *mercato* passive dixit, ut Avian: fab. 2, 9: *Et male mercatis dum quaerit sidera penis*; add. Prop. IV, 5, 32. - *figura*, forma, facies pulchra, ut III, 20, 1. - *formam artificem* dicit formam multo artis molimine conciliatam et adornatam, pulchritudinem arte quaesitam. Vid. Obs.

9-14. Iam quo prius revocet Cynthia a nimio formae cultu, praeclare argumenta ex ipsa natura petita profert. - *quos*, quam eximios. Vid. Obs. - *colores* docte pro versicolores flores Virg. Georg. IV, 306, ubi vid. Heyne. Tibull. I, 4, 29. - *submittat*, surgere faciat, emittat, gignat, verbum hac in re proprium, ut Lucret. I, 7. Vid. Burm. ad Valer. Fl. III, 528, et ad Petron. cap. 127: - *in antris*, iuxta antra, ut I, 1, 11. - *solis*, desertis, vid. Drakenb. ad Sil. III, 429, sibi et naturae relictis. - *sciat currere*, graecismus, pro currat. - *indociles*, non doctas, vid. Lennep. Animadv. ad Coluth. II, 1, pag. 75 seq. - *picta* ob calculos multicolores. - *per se nativos*, natura ipsa pictoris personam agente.

15-24. Sequuntur argumenta e my-

thologia desumpta, nominatimque inducuntur foeminae, quae nullius artis ope amatoxibus suis placuerant. - *Non sic*, non formae cultu nimio, arte et ornatu adventicio. - *Phoebe et Hilaira* sorores, filiae Leucippi (unde Prop. Phoebe Leucippida dixit) forma praestantes, Lynceo et Idae desponsatae, quas Castor et Pollux rapuere. A poetis vario modo haec fabula tractata et exornata est. Vide Ovid. Fast. V, 699 seqq.; Theocrit. Id. XXII, 137; Hygin. fab. 80; Apollodor. III, 11, 2, et Heyne pag. 730. - *Non sic Eveni filia*, Marpesa, fuit discordia, causa discordiae inter Phoebum et Idam. Idas, Apharaci scil. Neptuni filius, Marpesam, formosissimam foeminam, rapuerat, raptorem persecutus est pater usque ad fluvium Lycormam, et quum eum assequi non posset, ira inflammatus se in fluvium praecipitavit, qui inde Evenus dictus est, unde h. l. *patriis litoribus*. Tunc Phoebus, cupidus, amore puellae incensus, Tibull. I, 8, 74, Idae occurrat, ortaue inter eos contentione, Mercurius a Iove missus, eam ita dimit, ut Marpesae optio daretur, utrum vellet eligendi, et illa Idam

Non Idae, et cupido quondam discordia Phoebo

Eveni patriis filia litoribus.

Nec Phrygium falso traxit candore maritum

Avecta externis Hippodamia rotis:

20

Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,

Qualis Apelleis est color in tabulis.

Non illis studium vulgo conquirere amantes.

Illis ampla satis forma, pudicitia.

Non ego nunc vereor, ne sis mihi vilior istis,

25

Vni si qua placet, culta puella sat est.

Quum tibi praesertim Phoebus sua carmina donet,

Aoniamque libens Calliopea lyram:

Vnica nec desit iucundis gratia verbis,

elegit. Vid. Homer. Il. I, 553; Hygin. f. 242; Ovid. Fast. V, 701; Met. VIII, 305; Apollodor. I, 8; *Phrygium maritum* nempe futurum, adhuc sponsum et amatorem; v. de hoc voc. usu Serv. ad Virg. Aen. IV, 536; intelligitur Pelops. - 20. *externis*, Phrygio curru. - *Hippodamia* Oenomai regis Elidis et Pisarum filia formosissima, quae quum a multis procis peteretur, pater omnes ad certamen currule provocavit, ita quidem, ut filiam curru celerrime vehendam Myrtilo aurigae committeret, hac lege, ut, si procus anteverteret currum, vel saltem attingeret, optatis Hymenaeis potiretur, sin minus, interficeretur. Multis ita interfectis, tandem Pelops Neptuni praesidio et Myrtili perfidia usus, vicit, Oenomaum interfecit, et Hippodamiam abduxit. Apollod. II, 4, 2; Pind. Olymp. 1; schol. Apollon. I, 753. - *nullis obnoxia gemmis*, faciei venustas nihil debebat cultui ex gemmis quaesito. - *Apelles* patria Cous, artis pingendi laude clarissimus, qui in picturis suis naturae decus, postha-

bitis adscititiis ornamentis, tantum exprimebat. Vid. Strabo lib. XIV, pag. 657, edit. Casaub. - *illis*, heroinis. - *vulgo*, undique. Virgil. Eclog. IV, 25.

25-32. Ne nimis irritaret poeta Cynthiam, quum tantopere laudasset heroinas illas, addit; tu mihi non minus places, aeque formosa es ac illae, quas nativa pulchritudo commendabat, places ob corporis venustatem animique egregias dotes. Auctor Luc. epigr. 743, Anal. Brunck. tom. III, pag. 313: Μορφαὶς ἢ πρωτοῦτον ἔχον διαφέρεται Κύπρις, ἔργῳ δ' Ἀθανασία τριπλὴν αὐτῆς ὄνους, Μῦθεν δὲ καὶ στίχων, καὶ πακτίδα τὸν ἐνδύμαζον Σύμφωνον ἱκανοὺς μετὰμινε μάλιστα. - *Quum lyram arte carmina pangendi*, eaque ad lyram canendi excellis, coll. II, 3, 20. Passim poëtis Apollo et Musae carmina dictant, lyram donant. Vide Burm. Anthol. Lat. tom. II, pag. 112; Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 1, 38. - *Aonius* proprie dicitur Boeotius, ab antiquis incolis Aonibus, vid. Pausan. Boeot. pag. 226; Strabo X, pag.

Omnia quaeque Venus, quaeque Minerva probat. 30
 His tu semper eris nostrae gratissima vitae,
 Taedia dum miserae sint tibi luxuriae.

ELEGIA III

AD CYNTHIAM

Qualis Thesea iacuit cedente carina
 Languida desertis Gnosia litoribus:
 Qualis et accubuit primo Cepheia somno
 Libera iam duris cautibus Andromede;
 Nec minus assiduis Edonis fessa choreis

5

615; deinde Aonium vocatur, quod ad Musas pertinet, iisque dicatum est. Helicon enim mons Boeotiae, in cuius luco fons Aganippe Musis sacratiss. - *Calliope* scil. *Calliopea*, Musarum regina, cum dilectu nominatur. Hesiod. Theog. 79: *Καλλιόπη*, ἡ ἄρχὴ ποσειδῶντος ἐστὶ ἀρκέσιον. - *unica*, praestantissima. Vid. Heins. ad Ovid. Met. III, 454. - *gratia*, dicendi lepos. Ovid. Met. XIII, 126: *neque abest facundis gratia dictis*. - *omnia*, nempe nec desint; *venustas* et *sapientia*. - *nostrae vitae*, mihi. - 32. Dummodo fugias luxum seculi, nimiumque formae cultum.

lorumque praestantiam, et dramaticam quasi repraesentationem suavis-
 simis annumeranda.

1-12. Cynthia sola, deserta, suaviter ac firmissime dormiebat. Haec sententiam poeta v. 1-8 egregie exornavit. Comparatur Cynthia cum Ariadna, hoc est Gnosia (Gnosus enim erat regia Minois, regis Cretae) a Theseo (qui parvo spatio Minoida dilexerat II, 24, 43) in Naxi litore (in quo somnus eam male prodiderat Ovid. Ep. X, 5) derelicta. Fabula ipsa satis nota, vid. Ovid. loco citato; Catull. Carm. LXIV. - *carina*, Thesei nave scil. classe e Creta redeuntis. - *languida iacuit*, viribus exhausta dormivit, in *desertis litoribus*. - 3. Laetior imago sequitur. Andromedo Cephei Aethiopum regis filia, unde *Cepheia*, ob superbiam matris Cassio-
 pes, quae Nymphis sese praetulerat, scopulo alligata et monstro marii exposita, a Perseo liberata est, qui monstro trucidato eam in matrimonium duxit. Vid. Ovid. Met. IV, 662; Hygin. fab. 64; Heyne ad Apol-

ELEGIA III

Poeta e comissione reversus, vino madidus, adit Cynthiam, eamque dormientem deprehendit, neque tamen excitare audet. Illa vero tandem lunae radiis excitata, de perfidia et negligentia Propertii conqueritur. Est profecto haec elegia propter orationis dilectum et ornatum, picturarum co-

Qualis in herboso concidit Apidano:
 Talis visa mihi mollem spirare quietem
 Cynthia, non certis nixa caput manibus.
 Ebria quum multo traherem vestigia Baccho,
 Et quaterent sera nocte faciem pueri.
 Hanc ego nondum etiam sensus deperditus omnes
 Molliter impresso conor adire toro:
 Et quamvis duplici correptum ardore iuberent

10

lod. p. 365. - *primo somno* prima nocte, qua cum Perseo concubuit. - 5. Ariadne dormiens ad Bacchicas fabulas pertinet. Vide Pausan. I, 20; Analect. tom. III, pag. 215, CCCIV, V. Itaque poetæ, qui vs. 1 mentionem fecisset Ariadnae in insula Naxo (quæ Baccho sacra, et peculiare eius domicilium erat; Vid. Barth. ad Stat. Theb. VII, 686; Virg. Aen. III, 125, ipique Heyne) derelictæ, sponte obversabatur imago Bacchæ, quæ, tripudiis et saltationibus diu continuatis, defatigata tandem *concidit*, et somno statim opprimitur. - *Edonis*, Baccha, Bacchi sacerdos, Maenas, ita dicta ab Edono Thraciæ monte, Plin. II. N. IV, 11, ubi Bacchi orgia inprimis celebrabantur, vid. de hac voce Bentleius ad Horat. Carm. III, 25, 9; Servius ad Virg. Aen. XII, 365. *in herboso Apidano*, iuxta ripam herbosam Apidani fluvii. - 8. *non certis*, labantibus, vacillantibus, graphice. - *ebria vestigia traherepi*, nutantes et ebrietate vacillantes pedes difficulter moverem. Vid. Ruhken. ad Rutil. Lup. lib. II, pag. 111. - *gradu ebrio* dixit Seneca Med. 69. - *pueri* intelliguntur servi, qui post comissionem *sera nocte*, in media nocte, poetæ ad Cynthiam eunti prælucebant. Iam vulgarius erat: quum mihi præeuntes præluccerent, sed lon-

ge ornatus dixit: *quum quaterent facies*, ut nimirum eo clarius lucent. - *impresso* pro simpl. presso. - *adire*, ad eam accedere, illi appropinquare. Nihil amplius.

13-18. *duplici ardore*, amoris et vini. - *Ardor et ardere* omnino de vehementioribus cupiditatibus quibusvis dicitur. V. Cortius ad Sallust. Cat. V, 4; Ovid. Met. XII, 220 seq. - *huc parte*. - *durus deus*, imperiosus; *Βακχὺς* *Διὸς* Amor dicitur a Theocrit. Id. III, 14, et ab Achill. Tat. II, 3, *ἔρως καὶ Διόνυσος* dicitur, *δὺς βίαιος* *θεός*. Verba sunt: *ἔρως δὲ καὶ Διόνυσος, δὺς βίαιος* *Διός*, *ψυχὴν κατακτάς τις*, *ἐκμαίνοντες* *εἰς ἀντιστοιχίαν* *ὃ μὲν κλέων αὐτῶν τῷ συνῆθε κυρτῇ, ὃ δὲ τῷ εἶναι ἐκείνων φέρων. εἶνος γὰρ ἱρώτος τρεφῆ*. Ovid. Art. Am. I, 244: *Et Venus in vinis, ignis in igne fuit*. - 15. *leviter tentare*, tangere, attrectare, tactu explorare an dormiret Cynthia. - *admota ad ora manu*, manu Cynthiæ ori ad demulcendum mentum admota. Homer. II. A, 501: *διγερτῇ δ' ἄρ' ἔκ' ἐν-δριπῶτος ἰδούσα*. - *oscula sumere*, mollius, quam capere aut rapere, ut Ovid. Heroid. XIII, 137. - *verbera*, obiurgationes severas. Horat. Carm. III, 12, 3: *patrui verbera lingue*, ubi v. Mitscherlich. - *saevitiæ*, iræ, puellæ iratæ, sic *saevire* Tibull. I, 2, 58.

Hac Amor, hac Liber, durus uterque deus,
 Subiecto leviter positam tentare lacerto, 15
 Osculaque admota sumere ad ora manu:
 Non tamen ausus eram dominae turbare quietem,
 Expertae metuens verbera saevitiae:
 Sed sic intentis haerebam fixus ocellis,
 Argus ut ignotis cornibus Inachidos. 20
 Et modo solvebam nostra de fronte corollas,
 Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus:
 Et modo gaudebam lapsos formare capillos:
 Nunc furtiva cavis poma dabam manibus.
 Omniaque ingrato largibar munera somno, 25
 Munera de prono saepe voluta sinu.

19-24. *intentis-haerebam fixus* ad rem augendam cumulata. Vid. Virgil. Aen. I, 495; VII, 251, acerrime eam contemplantur. - *Intendere* verbum de venatoribus et sagittariis proprium, vid. Donat. ad Terent. Andr. IV, 3, 18; Heins. ad Valer. Fl. VII, 114. - *Inachis*, Io, Inachi filia, ob Iunonis invidiam in vaccam mutata, et *Argo*, quæ centum luminibus caput cinctum habebat, Ovid. Met. I, 625 seq. custodienda tradita. Vid. Eustath. ad Hom. Il. B, pag. 138; schol. ad Eurip. Phœn. vs. 1123, ibique Valcken. Burm. ad Ovid. l. c.; Heyne ad Apollod. pag. 249 seqq.; Prop. II, 28, 17. - *ignota cornua Inach.* est ipsa Inachis. - *ignota*, ignorabat enim Argus puellam in vacca latere. Vsus vero hoc epitheto videtur Propertius, ut exprimeret quoque notionem hanc: ita intentis oculis haerebam, ac si Cynthiam nunquam antea vidissem; Paul. Silentiar. Anthol. Gr. lib. VII, ep. 47, pag. 594, Obsop. ἰσχυρίζομαι ὅτι ἔχθιστον ἔσθ' ἔμηνεν ὅτι καὶ ἔκρινεν ὅτι καὶ ἔκρινεν ὅτι καὶ ἔκρινεν. - 21. *corollas*, nam e convivio vino madidus

huc pedem tulerat. Conf. vs. 9. Veteres autem in computationibus et comensationibus capita coronis, maximo roseis cinxisse, tralatitium. Vide Fisch. ad Anacr. IV, 14. - *ponebam*, imponebam capiti tuo. - *lapsos*, per somnum turbatos. - *formare*, verbum hoc in genere proprium, vid. Burm. ad Petron. cap. 110. - *gaudebam formare* pro simpl. formabam, vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 46. - *poma* ab amatoribus oblata, grata iuvenibus erant puellis. Vid. Burm. ad Lotich. V, 9, 11; Anthol. Lat. tom. II, pag. 545; Theocrit. Idyll. II, 120, ubi schol. illud Philetæ servavit: μέλα φέρων κίττειται. τὰ ἐπὶ τοῖς Κούρεσι θύσσειν ἄνθρωποι δεικνύουσιν ὅτι καὶ κατὰ τὴν φύσιν. Vid. Casaub. Lectt. Theocr. c. 3; Victor. Lect. lib. XXXVII, cap. 13. - *furtiva poma*, furtim, clam imponebam. dabam manibus, nempe Cynthiac.

25-34. *ingrato somno*, ornate, pro vulgari: Cynthiac somno oppressae, manera mea non sentienti, nec gratiam relaturae. - *munera-sinu*, graphice. Similiter Catull. LXV, 23: *Atque illud (malum) prono praeceps*

Et quoties raro duxti suspiria motu,
 Obstupui vano credulus auspicio:
 Ne qua tibi insolitos portarent visa timores,
 Neve quis invitam cogeret esse suam. 30
 Donec diversas percurrrens Luna fenestras,
 Luna moraturis sedula luminibus,
 Compositos levibus radiis patefecit ocellos.
 Sic ait in molli fixa toro cubitum:
 Tandem te nostro referens iniuria lecto, 35
 Alterius clausis expulit e foribus.
 Iamque ubi longa meae consumsti tempora noctis
 Languidus exactis, heu mihi, sideribus?
 O utinam tales producas, improbe, noctes,
 Me miseram quales semper habere iubes. 40
 Nam modo purpureo fallebam stamine somnum,
 Rursus et Orpheae carmine fessa lyrae:

agitur decursu. - 27. *duxti suspiria.* Callim. epigr. XLV, ἀνέγχεσθαι ἐνὶ θυμῷ δὲ ἐξ ἑρσίου. Spiritus ab imo pectore ducitur, et cum nisu quodam emititur. - *raro motu*, cum motu, agitatione corporis coniuncta. - *raro* explicant infrequente, non continuo; immo potius, insolito. - *vano auspicio*, temere credens animi mei praesagio, quod vs. 29 et 30 assertur. - *portarent*, verbum de somniis graviora mala portendentibus solemne. Vide Burm. ad Petron. cap. 124. - *neve suam*, recte Passerat. vi, minis, artibus magicis ad amorem cogeret, traheret. - 31. *diversas fenestras*, lectulo Cynthiae ex adverso oppositas. Conf. de hac vi vocis *diversus*, id est oppositus, contrarius, Drakenb. ad Sil. VIII, 351; Bronkh. ad Tibull. IV, 1, 45; Gronov. ad Senec. de Ira II, 23. - *moraturis*, quae morari et resistere debebant. Vid. Burm. ad Pe-

tron. cap. 119, pag. 559, quo diutius iucundo Cynthiae dormientis adspectu frui potuissem. - *sedula*, male sedula, nimis officiosa. - *compositos ocellos*, sopore clausos. De Cynthia Propertium excitante II, 15, 7: *Illa meos somno lapsos patefecit ocellos.* Sic. Vid. Obs. - *fixa*, est, quae certo nititur; exporrecta nempe; antea v. 8, nixa erat non certis manibus quoad caput, utpote dormiens. - *in molli toro.* Homer. Il. I, 614, ἐν ὧν ἰνὶ μαλακῇ.

35-42. *iniuria*, ἀφρονεῖς, iniuria ab altera amica tibi illata, quae te exclusit. - *meae noctis*, mihi promissae ac debitae. - *languidus*, mihi languidus es, redis, ab externo amore exhaustus. - *exactis sideribus*, nocte peracta, metonym. adiuncti pro subiecto. - *producas*, consumas. Vide Heyne ad Tibull. I, 4, 5. Somnum *fallere* (vid. de usu huius verbi Cor-

Interdum mecum graviter deserta querebar
 Externo longas saepe in amore moras;
 Dum me iucundis lapsam sopor inpulit alis,
 Illa fuit lacrymis ultima cura meis.

ELEGIA IV

AD BASSVM

Quid mihi tam multas laudando, Basse, puellas
 Mutatum domina cogis abire mea?
 Quid me non pateris, vitae quodcunque sequetur,

tius ad Plin. Ep. V, 6, pag. 341) opprimere vario modo tentabam. - *stamine*, stamina purpurea, lanae purpureae fila, nendo, deducendo. - *Orpheae* ornantis. - *fessa* nempe *stamine* ducendo.

43-46. Interdum, tela lyraque sepositis, quae animum aegrum recreare non poterant, querebar moras tuas saepe longas in amore externo. Hemsterhus. - *graviter* apprime convenit Cynthiae in iram pronae, vid. III, 8, 1; IV, 8, 51. - *moras saepe longas* cohaerent; urebat Cynthium, quod, se neglecta, Propertius aliis puellis vacaret, idque saepius. - 45. Homer. Odys. γ, 57: *ἔσθ' ἄνδρ' ὅς μιν μελιδόματα θυμὸν* hinc *iucundae* alae, et Callim. hymn. in Del. v. 234: *ἰκρίδιον ἐπὶ πόρῳ* *Διὸς* *ἔσθ' ἄνδρ' ὅς μιν μελιδόματα* dicitur, id est urgere, alis applicitis, impressis, ut fit in arctiore amplexu. Somnus enim alatus fingitur, vid. Heyne ad Tibull. II, 1, 89, et alis suis obumbrare atque amplecti eos, quos opprimit, Sil. Ital. X, 345, 355; Stat. Theb. V, 198; X, 148; Achill. I, 620. - *dum* pro donec. - *impulit lapsam*, id est impulit, ut

laberer. - *cura*, medicina, curatio; *cura* voc. medicis proprium. Barth. ad Grat. Cynege. vs. 366; Keuchen. ad Seren. Sammon. cap. 33. - *ultima* pro ultimum, tandem; frequenter enim poetae, ut iam Barthius monuit, epitheta sic commutare solent, ut ea cum nomine iungant, ad quod proprie non referantur.

ELEGIA IV

Bassum, nobilem Iamborum scriptorem, vid. Casaub. ad Persii Sat. VI, pag. 477, cuius et Ovidius imminit Trist. IV, 10, 47, obiurgat, quod se a Cynthiae amore avocare conetur; frustraneum hunc conatum esse declarat, laudat excellentes Cynthiae corporis animique dotes, illiusque iram Basso minatur.

1-10. *mutatum*, amore alio translatum. - *cogis*, cogere vis. - *ducere vitae quodc. sequetur*, sic *ducere vitam* Virgil. Aen. II, 641; IV, 340. - *assueto servitio*. Tib. IV, 13, 22: *Nec fugiam notae servitium dominae*. - 5. *Antiope* Nyctei filia, unde Nycteis,

Hoc magis assueto ducere servitio?
 Tu licet Antiopae formam Nycteidos, et tu
 Spartanam referas laudibus Hermionen,
 Et quascunque tulit formosi temporis aetas,
 Cynthia non illas nomen habere sinet.
 Nedum, si levibus fuerit collata figuris,
 Inferior duro iudice turpis eat.
 Haec sed forma mei pars est extrema furoris:
 Sunt maiora, quibus, Basse, perire iuvat.
 Ingenuus color, et multis decus artibus, et quae
 Gaudia sub tacita ducere veste libet.

quam Iupiter a Lyco repudiata amavit. Vid. ad III, 15, 12 seqq. - *forma*, pulchritudo, Virg. Aen. I, 27, ut *μορφή* pro *καλλος* Pind. Olymp. IX, 98; Nym. III, 33. - *Hermione* Menelai et Helenae filia. Vid. interpp. ad Virgil. Aen. III, 328; Ovid. Heroid. ep. VIII; Apollod. III, 10, 1. - *Spartanam*, cum dilectu, inter pulcherrimas pulcherrimam. Sparta enim venustate ac pulchritudine foeminarum florebat, unde *Σπάρτην καλλισύνοικον* Homerus vocat Odys. N, 412. Vide et Casaub. ad Athen. XIII, 2. - *referas laudibus*, laudando commemoras, laudes. - 7. *formosi temporis aetas*, tempus heroicum, quod plures formosissimas foeminas tulit. - *nomen habere*, celebrari, sibi praeferrī. - *nomen*, laudem, gloriam, *ἵκευ* Ovid. Heroid. XVI, 141. *Inter formosas altera nomen habet*. - 9. Multo minus Cynthia comparata cum *levibus vulgaribus et quotidianis formis* (ut loquitur Terent. Eun. II, 2, 6) cum levioribus formis, quam illae erant heroico tempore, in certamine pulchritudinis, *turpis*, victa, pudore suffusa decedet. - *Nedum* pro tantum abest ut, vid. Manut. ad Cic. Ep. ad

Div. VII, 28. - *figuras* pro puellis dici, pluribus docuit Burm. ad Quintil. Decl. XV, 2, pag. 307. - *duro*, maxime difficili pulchritudinis aestimatore.

11-14. Sed haec Cynthiae forma excellens, qua puellis omnibus, etiam prisci aevi pulcherrimis, antecellit, est amoris mei ardentis levissima causa; eam inprimis propter excellentes ingenii animique dotes perdit amo. Artes, quibus Cynthia decus sibi et gratiam conciliaverat, erant musice, poetice, ars saltandi atque texendi, sermonis suavitas et blanditia. Vid. Eleg. 2, 29 seqq.; II, 3, 9 seqq. Similes descriptiones foeminarum praestantissimarum occurrunt apud Homer. II. I, 389 seqq. N, 432 sqq., Odys. 2, 247 sqq. - *extrema*, ultima, minima, quae minus me tangit. - *perire*, pro amore contabescere, perdit amare II, 15, 13. Vid. Burm. ad Quintil. Decl. XV, 8. - *Ingenuus color* est natus, non adscititius, non fucatus; Terent. Eun. II, 3, 25, de puella, *color verus, corpus solidum et succi plenum*. Vid. Obs. - *decus* e multis artibus, quae ei decori erant. - *sub veste*, stragula, qua inster-

Quo magis et nostros contendis solvere amores, 15

Hoc magis accepta fallit uterque fide.

Non impune feres; sciet hoc insana puella,

Et tibi non tacitis vocibus hostis erit.

Nec tibi me post haec committet Cynthia, nec te

Quæret: erit tanti criminis illa memor. 20

Et te circum omnes alias irata puellas

Differet; heu nullo limine carus eris.

Nullas illa suis contemnet fletibus aras,

Et quicumque sacer, qualis ubique, lapis.

Non ullo gravius tentatur Cynthia damno, 25

Quam sibi quum raptō cessat amore deus,

nitur et operitur lectus. Vid. Catull. LXIV, 163; Ovid. Amor. I, 4, 47; interp. ad Petron. cap. 11. - *tacita*, fida ac taciturna deliciarum mearum teste; *tacitus* etiam aliis in locis eleganter ad res inanimatas transfertur, ut *tacitum cubile* Catull. VI, 7. - *ducere*, in longum trahere, producere.

15-20. Quo magis contendis inter me Cynthiamque discordiam movere, hoc magis uterque nostrum te fallit, constantes manebimus data acceptaque fide. - *solvere*; eleganter, amor enim saepe cum vinculo comparari solet. Vid. Tibull. I, 1, 35, ibique Bronkh. ad v. 60. - *accepta*, vicissim data et accepta, foedere amatorio permutua iuramenta et pollicitationes utrumque renovato, ut recte Vulp. explicat. - 17. *sciet*, cognoscat. - *insana puella*, furens, amore perditā, adeoque vehementius tibi irata. Conf. interp. ad Pers. Sat. III, 46. - *non tacitis vocibus*, non clam, et submisce, et intra privatos parietes, coll. vs. 21, sed alta voce et palam se tibi inimicam profitebitur. Moribus Cynthiae convenienter dictum, vid. 3, 8. Argum. I, 3, 43. - 19. *nec me tibi com-*

mittet, non permittet, ut tua in posterum consuetudine fruatur. Burmannius recte explicat, me tibi comparabit, conferet, ut duo paria *committi* dicuntur, seu componi, in Circensibus, vel re bellica; ut et poëtae atque oratores in certaminibus ingenii et eloquentiae. Vid. Torrent. ad Suet. Aug. cap. 89. - *nec te quæret*, non de te quemquam interrogabit, nil sibi tecum esse volet, te nomenque tum oblivioni tradet.

21-28. *differet*, diffamabit, ut II, 23, 17. - *nullo limine carus*, nulla domo excipieris, ianua cuiusvis puellae tibi claudetur. - *nullas aras* negliget, praeteribit (Homer. II. Θ, 239, *παρὰ θύρας βαιὼν*) omnibus aris *illacrimabit*, ut loquitur Stat. Silv. V, 1, 163, de iniuria sibi illata conqueretur, et ad illas te multis cum lacrymis devovebit. - 24. Etiam Terminis, Hernis, lapidibusque sacris in trivio desertis miseras suas narrabit. - *tentatur*, irritatur, perturbatur, ad iram provocatur. - *raptō amore*, amatore erepto. - *Deus*, Venus, *ἡ ἑὸς*; Vid. Fischer Animadv. ad Weller. Vol. I,

Praecipue nostri; maneat sic semper, adoro:
Nec quidquam ex illa quod querar, inveniam.

ELEGIA V

AD AEMVLVM SVVM GALLVM

Invide, tu tandem voces compesce molestas,
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?

pag. 368; Virg. Aen. II, 632; VII, 497; Verheyk. ad Antonin. Lib. cap. 29, pag. 191, vel Cupido; vid. ad I, 1, 30. Verbum *cessare* proprie de eo poni, cuius possessio atque usura alio transferatur, uti fit in agris et redditibus, Broukh. et Vulp. ad h. l. monuerunt. - *nostri* scil. amore. - *adoro* pro oro, vid. interpp. ad Ovid. Heroid. X, 141; Liv. VI, 13.

ELEGIA V

Gallus (vid. Vit. Prop. Chronol. ad A. V. 714), homo vanus, coll. vs. 20-25, rogaverat, ut videtur, Propertium, vellet ipsi aditum ad Cynthia, quae liberioris vitae appetentior, spreto matrimonio, modo hunc, modo illum amaret, parare; et *priscis imaginibus* ac *nobilitate* sua sisus, vs. 23, faciles praeterea hactenus vulgares puellas expertus, coll. Eleg. 13, ostenderat poetae, se sine negotio Cynthiae animum flectere velle. Sed Propertius, qui nollet communes cum Gallo amores habere, eum graviter, perquam tamen urbane, a Cynthiae amore dehortatur.

1-6. *sine nos*, me et Cynthia, *cursu* subint. *in*, *ire pares*, concordēs in

iugo currere, noli nostrum amorem turbare; metaphora ab equis pariter in iugo currentibus desumpta. Quae quidem comparatio amoris mutui cum iugo poetis graecis et latinis admodum usitata est. Theocrit. Id. XII, 15: ἀλλήλους ἐφάταν ἱσση ζυγῶν add. XXVII, 7, ibique Warton. Catull. LXVIII, 118, et utrique amantes dicuntur *compares*, εὐζυγῆς, Plaut. Pseud. I, 1, 65. - *sentire* exquisite, pro experiri, inest enim huic verbo notio detrimenti, cladis acceptae, Horat. Carm. IV, 4, 25; Ovid. Met. XV, 823. - *ultima*, gravissima, sic *ultima vitia* Iuvenal. Sat. II, 34; Quinctil. Inst. Or. II, 2: *ultimus ardor* Ovid. Met. IX, 560. - 5. Eadem sententia docte variata et exornata. - *vestigia ferre ignotos latentes per ignes*. Aristoph. Lysistr. 133: διὰ τοῦ πυρὸς βεβήκω Horat. Carm. II, 1, 7: *incedis per ignes suppositos cineri doloso*; ubi vid. Mitscherlich. Sensus: rem arduam moliris, summa pericula adire cupis. - *vestigia ferre* pro incedere, tritum est, et aequè notum amantes, quorum animus totus est in amore, apud poetas *infelices*, *miseros* nominari. Theocrit. Id. XIII, 66: ἀχίλεια οἱ ἐνέειπες. - 6. Nova imago priorī

Infelix! properas ultima nosse mala.
 Et miser ignotos vestigia ferre per ignes, 5
 Et bibere e tota toxica Thessalia.
 Non est illa vagis similis conlata puellis:
 Molliter irasci non sciet illa tibi.
 Quodsi forte tuis non est contraria votis,
 At tibi curarum millia quanta dabit? 10
 Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos.
 Illa feros animis adligat una viros.
 Ah mea contemptus quoties ad limina cures,
 Quum tibi singultu fortia verba cadent,
 Et tremulus moestis orietur fletibus horror, 15
 Et timor informem ducet in ore notam,

tamen apprimè conveniens. Præter ignem commemoratur quoque venenum, ut apud Virgil. Aen. I, 687 seq. *Quum dabit amplexus atque oscula dulcia figet, Occultum inspires ignem, fallasque veneno.* - Thessalia ferax herbarum venenatarum. Conf. Tibull. II, 4, 55 sqq.

7-12. Carpit Gallum, qui Veneris vulgivagæ cultor erat; conf. I, 13, 11 sq. - *vagis puellis*, *quæ ei iocundæ* Theognis v. 581, scortis vagantibus: eiusmodi puellas *viles* nominat infra II, 24, 10, et copiosius describit II, 23, 13 sqq. - *similis conlata*, conferenda tanquam similis. - 8. Est iracunda et impotentis animi foemina, coll. El. 4, 17 sqq. - *si-votis*, si te audit, admittit, si votis tuis non obstat, ut loquitur Ovid. Heroid. XXI, 40; Pont. IV, 6, 7. - *millia quanta* pro quot millia, ut Plaut. Bacchid. IV, 9, 111, *sexcenta tanta*; ubi vide Taubm. et Burm. ad Val. Fl. V, 274. Sensus: maiores ærummæ ex secundo amore tibi paratæ erant, quam si Cynthia utaris aspera. - 11. Recte

Passerat, nocturnam tibi quietem adiimet, oculosque ipsos vigiliis et lacrymis tibi corrumperet. Conf. II, 25, 40, 47 seq. - *feros animis*, feroces, magna loquentes, iugi impatientes illico domat (I, 9, 6), iis iugum imponit Ovid. Heroid. IX, 6.

13-18. Suavissima pictura! Gallus, qui sibi Cynthiae amorem efflagitaverat, exclusus, ad Propertium venit, conatur homo vanus fortia verba proferre, sed singultus vocem interrompentes, lacrymæ, quas reprimere non potest, horror et vultus pallidus, sunt certissima infortunii ipsius signa; tandem dolor eum ita perturbat, ut ne querelas quidem, nedum verba proferre possit. - *contentus*, reiectus, exclusus, vs. 20. - *fortia verba*, magna, superba, ut apud Tibull. I, 6, 12. *alta verba* vocat Ovid. Heroid. IV, 150. Gloriarî vis de amore secundo, sed verba tua fortia singultu interrumpentur. *Singultantia verba* dixit Calpurn. VI, 24. Conf. Heins. ad Sil. Ital. II, 362. - *tremulus horror* ex frigore, quum exclusus fuerit. - *moe-*

Et quaecunque voles fugient tibi verba querenti,
 Nec poteris, qui sis, aut ubi, nosse miser.
 Tum grave servitium nostrae cogere puellae
 Discere, et exclusum quid sit abire domum. 20
 Nec iam pallorem toties mirabere nostrum:
 Aut cur sim toto corpore nullus ego.
 Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti:
 Nescit amor priscis cedere imaginibus.
 Quodsi parva tuae dederis vestigia culpae, 25
 Quam cito de tanto nomine rumor eris?
 Non ego tum potero solatia ferre roganti,
 Quum mihi nulla mei sit medicina mali.
 Sed pariter miseri socio cogemur amore,
 Alter in alterius mutua flere sinu. 30

stis fletibus, inter moestos fletus. *Moestus*. Virg. Georg. IV, 515. - *et moestis late loca questibus implet*. Aen. XI, 38: *moestoque immugit regia luctu*. Tibull. I, 1, 62: *tristibus et lacrymis oscula mixta dabis*. Catull. XXXVIII, 8: *moestius lacrymis Simonideis*. Vid. Obs. - 16. *timor* ne res nota fiat, coll. v. 26, vel *timor irae*, scil. perfidiae puellae. Eleganter autem poeta inducit timorem, tanquam pictorem os luridis maculis et pallore pingentem. - *Ducere enim et inducere* verba de pictoribus propria. Vid. Horat. A. P. 2; Tib. I, 6, 20. - *quaecunque voles queri fugient verba*, vox faucibus haerebit. Horat. Carm. IV, 1, 37: *inter verba cadit lingua silentio*. Pronom. *tibi* redundat. - 18. *qui sis aut ubi*, plane amens, mentis experts eris. Eurip. Bacch. 506: *ὅλκ' αἰσθ' ἔστι* 55: *αἰσθ' ἔστι, αἰσθ' ἔστι αἰ*.

19-32. *servitium* pro servitute, ut Tibull. II, 4, 3: *servitutem*, quam tibi dulcem ac facilem fingis, reperies duram ac difficilem. - *nullus ego*, ma-

cie confectus, umbra. Ovid. Met. XI, 660: *Invenies toto pro corpore corporis umbram*. - 23. Nec te Cynthia mitius tractabit, quod sis veteris prosapiae, mularumque imaginum. - *Imagines*, expressae corporis effigies, humerorum tenus, e cera, quibus nobiles romani atria sua exornabant, quae in faneibus praeferebantur. Vid. II, 13, 19; Horat. Epod. VIII, 11, 12: *Esto beata, sumus atque imagines Ducant triumphales tum*. Kirchn. de Fun. Rom. II, 7. - 25. Contra nobilitas tua tibi plus oberit, quam proderit. - *culpae*, id est poenae, quo sensu *culpa* legitur apud Plaut. Capt. II, 3, 43; Terent. Heccyr. IV, 4, 10. - *poenae* nempe te exclusum fuisse. - *rumor eris*, fabula totius urbis eris. II, 20, 22: *Quum de me, et de te compita nulla tacent*. Ovid. Am. III, 1, 21: *Fabula, nec sentis, tota iactaris in urbe*. - *de tanto nomine*, de viro tanti nominis et celebritatis, a puella dura exclusus, fabula fies et iocus. Horat. epp. I, 13,

Quare quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
Quaerere: non impune illa rogata venit.

ELEGIA VI

AD TVLLVM

Non ego nunc Adriae vereor mare noscere tecum,
Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo;
Cum quo Rhiphaeos possim conscendere montes,
Vltcriusque domos vadere Memnonias.

8: *paternum Cognomen veritas in risum et fabula fias.* - 30. Elegans imago. Tacitus te amplexabor, lacrymas miscebinus, alter in alterius flebit sinu: simplex notio, non nisi tecum flere potero. - *mutua flere*, *ἄλλήλων*; *ἄλλήλων*, neutrum adverbii vim habet, e graecismo. - 31. *quid possit*, quomodo cruciari et exercere possit amatores suos. - *rogata*, ad amores sollicitata, ut apud Ovid. Am. I, 8, 43: *casta est, quam nemo rogavit.* Sed *rogata venit* dictum est, pro *rogata est*, id est rogari solet, sive rogatur. Vt Gr. *ἔρχεται* saepius ponitur pro *ἵκνται*, ita latini quoque poëtae *venire* usurpare solent pro *esse*. Tibull. I, 2, 76: *vigilanda venit* pro *vigilanda est*; Prop. I, 10, 25: *irritata venit* pro *irritata est*. - *non impune lacrymae et aerumnæ illius manent.*

ELEGIA VI

Excusat se Tullio, amico suo, in Asiam cum Messala profecturo (Vide Barthii Vit. Prop. Chronol. ad A. V. 724), qui poëtam in societatem huius itineris trahere cupiebat. Ostrndit se Cynthiae amore, ira, lacrymis,

Romae retineri 5 seq.; praeterea se non esse laudi, armisque idoneum natum, vs. 29, atque male ignobilem in amore longinquo perire, vs. 27. Cohortatur vero Tullum, ut patriae saluti uti hactenus, ita porro quoque prospiciat, res suas strenue agat, omnique contentione ac studio patrii virtutes aemuletur, vs. 19. Est elegia e praestantissimis, imprimis propter tenuerrimum amoris, amicitiaeque affectum, qui per omne carmen regnat.

1-4. *Mare noscere*, tentare, adire, experiri, mari me credere, vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 184, sic *noscere loca* pro *inhabitare*, *incolere*, vid. Drakenb. ad Sil. Ital. XVII, 22; *ducere vela* proprium est nantarum, qui vela adducunt et reducunt, hoc loco simpl. est navigare, mare Aegaeum adire. - 3. Gravissima quaeque tui causa lubenter susciperem. Sed hanc generalem notionem, carminis argumento convenienter, docte exornavit: Tecum, amice, possem ad extremas gentes proficisci, remotissimas terrae partes adire. Hinc immoratur *Rhiphaeos montes*, τὰ Πέριαι ἔρη; sunt Scythiae montes septentrionales.

Sed me complexae remorantur verba puellae, 5
 Mutatoque graves saepe colore preces.
 Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
 Et queritur nullos esse relicta deos.
 Illa meam mihi se iam denegat; illa minatur,
 Quae solet ingrato tristis amica viro. 10
 His ego non horam possum durare querelis.
 Ah pereat, si quis lentus amare potest.
 An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
 Atque Asiae veteres cernere divitias,
 Ut mihi deducta faciat convicia puppi 15

perpetuo ventorum impetu, ac flatibus difficiles, et densa nive obsiti, Asiam ab Europa determinantes, vid. Virg. Georg. I, 240; IV, 518. — domos Memnonias, Memnon Tithoni et Aurorae filius, Hesiod. Theog. 378, rex Aethiopum, unde Catull. LXVI, 52, Memnon Aethiops dicitur; vide de eo interpp. ad Ovid. Met. XIII, 576. Intelligitur h. l. Memnonis regia, quae pro ipsa regione posita est. Cacterum compara cum h. l. Iuvenal. Sat. II, 1; Catull. XI, 1 seq.; Ovid. Amor. II, 16, 21 seq.; Horat. Epod. I, 11 seq.

5-12. *Complexae*, quae me complectitur. Remorantur me *verba*, minae, cohortationes, admonitiones, querelae, inter amplexus, *preces* quoque cum tanta animi affectione coniunctae, ut saepius inde coloris mutatio oriatur. Copia poetica et ornatu dictum, pro Cynthiae preces me Romae retinent. — 7. Praeter solitum blanda est, et vehementius mihi ardorem suum, *ignes*, significat. — *argutat*, crepat, verbosa est, pluribus verbis declarat. Plant. Amphitr. I, 1, 193: *Pergin' argutavir?* Petron. cap. 45: *quid iste argutat molestus?* — 8. *que-*

ritur—deos, queritur, si a me relinquatur, post fidem tam sancte et saepe iactatam, deosque testes iureiurando invocatos, nullos esse deos perinrii vindices. — 9. Additis quoque comminationibus animum meum flectere conatur. — *meam mihi se denegat*, non vult amplius haberi et vocari mea, me amare, Veneris gaudia negat. — 10. *tristis*, irata, ut Tibull. IV, 4, 18, ubi vid. Broukh. — *durare*, aushalten, austehen. Horat. epp. I, 1, 82: *Idem eadem possunt horam durare probantes.* — *his querelis*, subint. iu. hora alias punctum temporis, momentum horae, vid. Burm. ad Plaed. III, Prolog. vs. 5: eleganter hoc loco hora opponitur totis noctibus vs. 7. — *lentus*, lente, frigide, ita ut neque minis, neque precibus, neque lacrymis puellae moveatur.

13-18. *Sit tanti*, ut Cynthiae querelas et iram nihili faciam. — *doctas*, perpetuum Athenarum epitheton. — *deducta puppi*, navi machinarum ope in mare deducta (vide Mitscherlich ad Horat. carm. I, 4, 2), postquam vela ventis dedi. — *faciat convicia*, me maledictis persequatur, incessat. Eadem formula utitur quoque Ovid.

Cynthia, et insanis ora notet manibus?
 Osculaque opposito dicat sibi debita vento,
 Et nihil infido durius esse viro?
 Tu patruī meritas conare anteire secures,
 Et vetera oblitis iura refer sociis.
 Nam tua non aetas unquam cessavit Amori;
 Semper at armatae cura fuit patriae:
 Et tibi non unquam nostros puer iste labores
 Adferat, et lacrymis omnia nota meis.
 Me sine, quem semper voluit fortuna iacere,
 Hanc animam extremae reddere nequitiae.
 Multi longinquo periere in amore libenter,
 In quorum numero me quoque terra tegat.

20

25

Met. IX, 302; vide Heins. et Burm. ad Ovid. Rem. Am. 507; Met. XIV, 710. — *insanis manibus*, ipsa insana sibi manibus. Vid. Markland ad Stat. Silv. pag. 120 — *Osculaque — sibi debita vento*. Locus obscurus. Scaliger interpretatus est cum sic: exprobrat vento, sibi eripi oscula ab ipso. Rectius Burm. legit: *dicat mihi*, ita ut haec verba iungantur, et Cynthia dicat, omnia oscula, quae a Propertio in procinctu stante accepisset, non illi, sed vento opposito seu contrario, qui iter ci moratus esset, se debuisse. Sic Ovid. Heroid. XIII, 82, *oppositos viros* dixit pro adversos, ἄντικα λυπεύοντας. Alii aliter. Vide Obs.

19–24. *Patruī secures*, significatur consulatus Lucii Volcatii Tulli. Vid. Argum. el. 1. Ernesti Clav. Cic. verb. Volcatius. — *secures*, falceibus alligatas, Consulibus in publicum prodentibus lictores praeferebant; unde pro ipso consulatu commemorantur; conf. Horat. carm. III, 2, 19. Sensus: patruī tui, Consulis de republica meritissimi, laudes ac merita conare

non tantum assequi, sed et superare. — 20. *et refer sociis*, Graeciae et Asiae populorum iura, in bellis civilibus violata et neglecta, iis una cum Messala restitue. Tullo poetice hoc tribuitur, quia erat *accepti pars imperii*, vs. 34; conf. Barth. Vit. Prop. Chronol. ad A. V. 724. — *referre*, pro reddere, ut Virg. Aen. VIII, 560. — *tua aetas*, tu ipse, per totam tuam vitam. — *cessavit*, vacavit, operam dedit. Verbum de amantibus proprium; v. III, 23, 15; Ovid. Amor. II, 18, 3. — *Semper patriae*, patriae armatae non amor, serviebas, aetatem tuam in armis trausregisti, studium tuum omne in patria armis tuenda ac defendenda positum erat. — *Puer*, Amor, nunquam te iis doloribus, quibus me, conficiat. — *lacrymis meis*, mihi lacrymanti. — *omnia nota*, ea omnia, quae lacrymis meis cognita sunt, nempe mala gravissima, quae Propertius expertus erat, qualia commemorantur eleg. 16, 21 seq.

25–30. *Iacere*, obscurum et ignobilem esse, coll. vs. 29: inest vero

Non ego sum laudi, non natus idoneus armis,
Hanc me militiam fata subire volunt.

30

At tu seu mollis qua tendit Ionia, seu qua
Lydia Pactoli tinguat arata liquor:

Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
Ibis, et accepti pars eris imperii:

Tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
Vivere me duro sidere certus eris.

35

etiam verbo notio otii, vacationis a negotiis publicis, et respexit Prop. verbum *cessavit*, vs. 21, quod aliis in locis notat, inertum esse, nihil agere. — *annuani reddere*, mori in extrema, summa, nequitia, ad mortem usque amoribus (*nequitiae*, voc. hoc in genere solemne) indulgere. Vellei. Pat. II, 35: *Catilina — quem spiritum supplicio debuerat, proelio reddidit.* — 27. Dicit poeta, se itineris causa non posse puellam relinquere, et iam se excusat eorum multitudine, qui amoris delicias, nulla itinerum rerumque gerendarum importunitate, interpellari siverunt, sed ad supremum vitae exitum continuaverunt. — *longinquo*, diuturno, continuo, nullis itineribus interrupto, ad vitae finem perducto. Sic *longinquus* pro longus. Cic. Tusc. III, 28: *aetas longinquior*; add. Catull. LXIV, 346; Liv. VI, 8; Caesar B. C. III, 80. — *laudi*, nempe virtuti bellicae, quae laudis voce insignitur apud veteres, ut apud Cic. pro Marcell. cap. 2, 3; Tibull. IV, 1, 88, 106; Virg. Aeneid. I, 461. — *militiam*, nempe amoris, vid. Ovid. Amor. I, 9; Horat. carm. III, 26, 2;

Schrader. ad Musaeum p. 125 seqq.: frequens enim amoris cum militia comparatio.

31–36. Quocumque locorum verse-
ris. — *Ionia mollis*, ita dicta, ob aëris clementiam, terrae fertilitatem, incolarumque luxuriam; vid. interp. ad Horat. carm. III, 6, 21. — *tendit*, scilicet *se*, ubi sese extendit. — *tinguat arata*, arenis aureis arva flava facit, poetice et oruato, pro irrigat. *Pactolus*, Lydiae fluvius, aureas arenas trahens. Res notissima. Seneca, Oedip. 467: *Divite Pactolus vexit te Lydius unda Aurea torrenti deducens flumina ripa.* — 33. *carpere pedibus terras*, pro iter pedestre suscipere. Sic *carpere viam*, ambulando quasi decerpere, ac paulatim comminere, ire, proficisci, Horat. Sat. II, 6, 93; Virg. Aen. VI, 629. — *pontum remis*, navigare, iter maritimum suscipere. Sed *ibis carpere*, e graecismo positum, pro *ibis carptum*. — *Accepti pars imperii*, novus e cohorte, comes et amicus Messalae, cui imperium datum. — *duro sidere*, duro fato me amantem uli, conf. ad II, 27, 4; IV, 1, 119, non dubitabis.

ELEGIA VII

AD PONTICVM POETAM

Dum tibi Cadmeae dicuntur, Pontice, Thebae
 Armaque fraternae tristia militiae;
 Atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
 Sint modo fata tuis mollia carminibus.
 Nos, ut consuemus, nostros agitamus amores,

5

ELEGIA VII

Monet Ponticum, amicum suum, Thebaidos hexametris versibus scriptae conditorem (quod poema temporum iniuria periit), ne se, elegiographum, et in scribendis amoribus occupatum, contemnat; ut ne miles Cupidinis aliquando factus, aliter sentire, sed nimis sero tunc, et magno cum damno cogatur. Caeterum hic Ponticus, poeta suorum temporum nobilissimus, ad quem plures elegias Propertius scripsit (conf. in primis el. 9 huius libri, quem Ovid. Trist. IV, 10, 47, *hero o clarum* dixit), non cum interpretibus nonnullis confundendus est cum Lynceo, ad quem noster elegiam similis argumenti, nempe II, 34, scripsit. Cur enim eundem, modo ficto, modo proprio nomine, appellasset Propertius?

1-4. *Thebae*, in Boeotia a Cadmo, unde *Cadmeae*, Agenoris, Phoenicium regis filio, conditae; vid. Apollodor. Res uota. - *dicuntur*, canuntur, ut III, 17, 21. Sic *λίγνυ* pro *ῥῥῑνυ*, Anacr. Od. I, 1; VI, 1 et saepius. - *Armaque - militiae*, bellum inter Eteoclem et Polyuicem, Oedipi regis Thebanorum filios, regnandi cupiditate incensos, gestum. Fratres

singulari certamine mutua caede occubuerunt, unde h. *l. tristia arma*; conf. Statii Thebais, Eurip. Phoenissae, Aeschyli S. c. Theb. Apollod. III, 6. Caet. similis locus Ovid. *Am.* II, 18, 1 seq. *Carmen ad ivatum dum tu perducis Achillem, Primaque iuratis induis arma viris, Nos, Maec, ignava Veneris cessamus in umbra, Et tener ausuros grandia frangit Amor.* - 3. *Ita sim felix* ὡς ὀφείλω *ἵκν* Homer. hymn. in Mercur. 379; formula sancte et serio aliquid affirmantis, ut apud Sueton. Vit. Tib. 21. - *primo*, primario carminis epici poetae. Horat. carm. IV, 9, 5: *priores Maconius tenet Sedes Homerus*. Vid. Mitscherlich. ad hunc locum. - *contendis Homero*, certas cum eo de palma. *Contendere*, dativo iunctum, e graccismo, ut *ἰρίζω* et *μάχισται* Hom. Odyss. O, 320; X, 125; Σ, 31. - *Sint - carminibus*, sint perpetuo duratura carmina tua, nec oblivione sepeliantur.

5-14. *Nos*, ad oppositionem praecedentium positum; ut II, 30, 13, et saepius. - *agitamus amores*, more meo amori indulgeo, et amatoria tracto. Sic *agitare convivium*, Terent. Hecyr. I, 2, 18, pro convivari. Iust

Atque aliquid duram quaerimus in dominam.
 Nec tantum ingenio, quantum servire dolori
 Cogor, et aetatis tempora dura queri.
 Hic mihi conteritur vitae modus, haec mea fama est.
 Hinc cupio nomen carminis ire mei. 10
 Me laudent doctae solum placuisse puellae,
 Pontice, et iniustas saepe tulisse minas.
 Me legat assidue post haec neglectus amator,
 Et prosint illi cognita nostra mala.
 Te quoque si certo puer hic concusserit arcu, 15

tamen hoc loco huic verbo notio ardoris et assiduitatis. Caeterum compara Horat. carm. I, 6; Anacr. XVI, 1 sq. — *quaerimus*, meditamur, excogitamus II, 3, 5. — *in duram dominam*, ad eam movendam, saevitiam illius leniendam, *faciles aditus ad eam per carmina quaero*, ut loquitur Tibull. II, 4, 19. — 7. Nec possum, sicut tu de te ipso gloriaris, ingenio servire, et res graves, heroica carmina scribere, sed dolori servire meo, elegos querelarum de puellae meae saevitia plenos conscribere cogor. — *tempora dura*, ob duram et asperam puellam, sortem meam tristem. — *conteritur*, transigitur, consumitur, hoc in stadio currimus. — *Hinc*, ab his emitti carceralibus ad calcem gloriae. Metaphora a quadrigis circensibus desumpta. Vulgarior ratio ferebat: in hoc carminum genere excellere cupio, sed quanto ornatus haec poeta extulit! — *nomen*, pro laude et gloria, frequens. — 11. *solum*, de Pontico vel quocumque alio rivali veluti triumphat. — *Doctae puellae*, Cynthiae. — *minas*, idest mala, ut Tibull. II, 6, 50.

15-20. *Puer hic*, Cupido. — *certo arcu*, pro certa, non fallente sagitta

ex arcu Cupidinis emissam. Vid. Barth. ad Claudian. Cons. Hon. IV, 529; Ovid. Am. II, 11, 11: *Credibile est et te sensisse Cupidinis arcus*. Prop. I, 9, 21: *Quam pueri totis arcum sentire medullis*. — 16. *Quod nolim*, ominis reiectio ac deprecatio; propter meum in te amorem nolim. — *nostros deos*, Venerem cum Cupidinibus. — *evolvere*, in fati habere, ad finem volvere, expedire: *evolvere*, verbum de Parci proprium. Ovid. Heroid. XII, 3 seqq.; Claudian. R. P. I, 52; ut *volvere* Virg. Aeneid. I, 22 etc. Sensus: Non spero stamina ista furori tuo destinata a diis nostris iam fuisse evoluta. Suavissima pictura. Ut enim aliis in locis Parcae fata caeterorum mortalium fere dicuntur, ita hoc loco dicitur Venus cum populo Cupidinum nere fata hominum amatorum. — 17. Cupidinis sagittis ictus, Thebaidos tnae telam, magno animo inchoantem, longis tenebris, aeternoque situ damnabis, eamque perfici ac finire non posse, plorabis. — *flere*, pro conquiri, cum adiuncta poenitentiae notatione, Horat. epist. II, 1, 9; Tibull. I, 9, 79; III, 5, 40. — *sorda*, non audita, non cognita. Vide Drakenb. ad Sil. Ital. VIII, 248. — *aeterno ia-*

Quod nolim nostros evoluisse deos:
 Longe castra tibi, longe miser agmina septem
 Flebis in aeterno surda iacere situ:
 Et frustra cupies mollem componere versum,
 Nec tibi subiiciet carmina serus Amor. 20
 Tunc me non humilem mirabere saepe poëtam;
 Tunc ego Romanis praeferar ingeniis:
 Nec poterunt iuvenes nostro reticere sepulcro,
 Ardoris nostri magne poëta iaces.
 Tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu, 25
 Saepe venit magno foenere tardus Amor.

cere situ. Theocrit. Id. XVI, 43 (coll. vs. 10) *μυκρὸς κλιῶνς ἔκλυτο.* — 19. Cupies componere carmina amatoria, *mollem versum*, elegis, mollibusque blanditiis flectere conaberis durae puellae animum, sed frustra; quum iam pridem occallueris ad has delicias. — *subiicere*, *ἐκβαλλῖν*, monere, suggerere, in memoriam vocare, dictare. Locutio a scenis desumpta. — *serus Amor*, qui sero advenit.

21–26. Tunc saepe miraberis hos meos lusos, *nec nostra tuo contemnes carmina fastu*, vs. 25. — *non humilem*, heroicis poëtis equiparandum, quin et praeferendum, quamquam leviora tractantem. — *ingeniis*, verbum de poëtis solemne; Sueton. V. Ner. 39; vide Burm. ad Phaedr. III, Prol. vs. 4. — *praeferar*, tua sententia, te iudice, poëtarum romanorum excellentissimus ero. — *iuvenes*, his enim praecipue scribunt amatorii poëtae. — *nostro sepulcro*, nobis sepultis, vel ad nostrum sepulcrum. — *nec pote-*

runt reticere, nobis acclamabunt. Solebant enim praetereuntes sepultos alloqui. Exempla obvia. — *ardoris nostri poëta*, qui amores nostros celebrasti, nostros casus composuisti, cuius carmina nos delectant. III, 17, 20: *Virtutisque tuae, Bacche, poëta ferar.* Ovid. Amor. II, 1, 7, de se ipso: *Atque aliquis iuvenum, quo nunc ego, saucius arcu Agnoscat flammae conscia signa suae. Miratusque diu, quo, dicat, ab indice doctus Composuit casus iste poëta meos?* — *iaces*, non minus quam *vale*, de mortuis dicebatur. V. Ovid. Am. II, 6, 20; Theocr. Id. XXIII, 44: *τίδ' ἀπ' ἐκ, τίδ' ἐμοὶ τρίς ἐκάλει, ὦ φίλ' ἐμὸν.* — 26. E graeco fonte haec ducta. Menander apud Stobaeum serm. LXIII: *Οἱ δ' εἰς τὸ γῆρας ἀναβλῆς ποιούμενοι, οὗτοι προσκατείνουσι τῷ χρόνῳ τέλους* qui in senectam amorem disserunt, solvunt usuras otiosi temporis. Ovid. Heroidd. IV, 19: *Venit Amor gravius, quo serius.*

ELEGIA VIII

AD CYNTHIAM

Tune igitur demens? nec te mea cura moratur?

An tibi sum gelida vilior Illyria?

Et tibi iam tanti, quicumque est iste, videtur,

Vt sine me vento quolibet ire velis?

Tune audire potes vesani murmura ponti?

5

Fortis et in dura nave iacere potes?

Tu pedibus teneris positas fulcire pruinas?

Tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?

ELEGIA VIII

Promiserat Cynthia Praetori cui-dam, una cum ipso in Illyriam proficisci. Quam quidem puellae perfidiam quum comperisset Propertius, quo eam a proposito avocaret, hanc elegiam scripsit. Pericula et molestias cum eiusmodi itinere coniunctas vivis coloribus ei depingit, eique modo bene, modo male precatur. Tandem triumphum canit de rivali sua, et laetatur, quod Cynthia a proposito deterruerit. Praeclare exprimit haec elegia, ut scite monuit Barthius, varios animi motus amatoris amica sua privandi, iram, vindictam, animumque ob amorem reconciliatum. Quae quidem amatoris inconstantia apprimè convenit elegiae, quae in animi commotionibus, at ratione et consiliis subinde temperatis versatur. Assentior tamen Lipsio, qui Varr. Lectt. II, 18, inde a vs. 27 novam elegiam orditur. Ergo non tantum novam affectionem inducit poeta, et argumentum triste exhilarat, ut ait Vulpinus ad h. l., exhilararat enim iam antea bene precando Cynthiae;

sed poeta, qui versibus illis, vs. 1-27, Cynthiae animum flexerat, coll. vs. 40, laetitia exsultans ei novum carmen scripsit, vs. 27-46.

1-8. Initium carminis apprimè convenit poetae animo concitato. — *tunc igitur demens*, bene Kuebel: Treibt dich ein Wahnsinn? — *mea cura*, amor erga te meus, detinet. — *Illyria*, regio mari Adriatico adiacens, Italiae opposita, Liburniam et Dalmatiam complexa. — *gelida*, vide Cic. ad Div. V, 10. — *quicumque est iste*, contentum loquitur de illo praetore, tanquam homine obscuro. — 4. In singulis verbis pondus: *sine me vento*, te committere, navigare. — *vento quolibet*, etiam saevo et adverso. — *vesani ponti*, Virg. Ecl. IX, 43: *insani feriant sine litora fluctus*. Horat. carm. IV, 6, 30, *Rosporum insanientem*, fluctuum ac ventorum aestu, vocat. — 7. *fulcire pruinas*, pro calcare pedibus, in iacente pruina niti pedibus, Gr. ἰστέμεν, ἰστέμεν πρὸς τῶν γῆν, qua formula nostram optime illustravit Hemsterhus. ad hunc locum. Sensus autem huius locutionis

O utinam hibernae duplicentur tempora brumae,
 Et sit iners tardis navita Vergiliis; 10
 Nec tibi Tyrrena solvatur funis in ora,
 Neve inimica meas elevet aura preces:
 Atque ego non videam tales subsidere ventos,
 Quum tibi provectas auferet unda rates.
 Vt me defixum vacua patiaris arena 15
 Crudelem infesta saepe vocare manu.

poëticae omnino est versari in regione gelida. Sic et *παιῖν* pro versari in aliquo loco est apud Soph. Phil. 1060; Theocrit. Id. XVIII, 20. — *positas pruinas*, nives concretas, pruinas, coelo delapsas, per humum sparsas, nec diffuentes. Ovid. Fast. II, 72: *posita sub nive terra latet*. — *insolitas*, quas Romae nunquam experta fueris, ubi aër tepidus et mitis. VVL.

9-16. Utinam hiems duplum in anno spatium occupet, ita ut ex trimestri fiat sex mensium, ut ne mare navigantibus aperiatur. VVL. Imminente enim hieme et procella veteres altum petere et navigare non ausi sunt. — *hibernae tempora brumae*, hiemis tempora, hiems: *hibernae*, epith. ornans, ut *hiberna nive* Horat. carm. IV, 12, 4. — *Vergiliae*, scilicet Pleiades, septem stellae in fronte tauri, ita dictae a vere, quod exortu suo ver, tempus navigantibus commodum, sicut occasu, hiemem, denuntiant. Pleiades dicuntur *παιῖ τῶν παιῶν*, a navigando, quoniam navigationis tempus, et mare apertum indicant. — *tardis*, serius solito exorientibus, ut adeo navita vela solvere non possit, sed *iners* esse cogatur. Sero tempus navigandi commodum redeat. — 11. *Tyrrena in ora*, litore maris Tyrrheni, scilicet Etrusci, ut vocat Horat. carm. I, 2, 14. Alias

Romani Brundisio solvebant, et Oricum vel Dyrrachium tendebant. Sed hoc loco litus Hetruscum nominatur, quod e portu Ostiensi navis illa propellebatur in aequor, unde etiam maior anfractus faciendus erat huic navi. BARTH. — *preces meas elevet*, vota mea auferat, dissipet, irrita reddat *aura* mihi ideo *inimica*, sed navigantibus secunda. — *tales ventos*, qui nunc mare possident, et te remorantur. — *subsidere*, flatum ponere, quiescere, silere, ut Ovid. Trist. II, 153. — *provectas rates*, navem deductam et in aequor propulsam. *Provehi* enim et *propelli* ventis vel remis dicitur navis, quum aquis cedentibus agitur vel secatur mare. Vid. Burm. ad Val. Fl. II, 77; Oudendorp. ad Lucan. IX, 319. — *auferet*, auferre vult, quum unda in eo est, ut auferat, me invito, navem tuam. — 15. *defixum*, immotum, graphice. — *arena*, de litore arenoso frequens, Valer. Fl. I, 442; Ovid. Met. XII, 38; III, 11, 35. — *vacua arena*, exquisita ratione tristis solitudinis imaginem exornat. Amator defixus vacuo, arenoso litore, solus destitutus (quod utique miserrimam ipsius mirifice augeat) alienam suam tristis prospectat. — *crudelem puellam*, Cynthia. — *infesta manu*, crudeli, sibi pectus tundeat, capillum veileat,

Sed quocunque modo de me periura mereris,

Sit Galatea tuae non aliena viae:

Vt te felici praevecta Ceraunia remo,

Accipiat placidis Oricos aequoribus.

20

Nam me non ullae poterunt corrumpere taedae,

Quin ego, vita, tuo limine vera querar.

Nec me deficiet, nautas rogitare citatos:

Dicite quo portu clausa puella mea est?

Et dicam, licet Atraciiis considat in oris,

25

genas lacerabat. Ovid. Amor. III, 9, 10: *Pectora infesta tundat aperta manu.* add. AA. I, 503 seqq.; Virgil. Aeneid. IV, 589; XII, 604 seq.

17-20. Observa affectuum varietatem. Iam vertit omen in melius. Quamquam, inquit, omni modo, de me, utpote periura, mereris, ut tibi male imprecet, tamen sit itineri tuo propitia. — *non aliena viae Galatea*, nymphea marina, Nerei et Doridos filia, vid. Apollod. I, 2, 6; Ovid. Met. XIII, 730. Monet Beroaldus, Galateam h. l. inprimis propterea nominari quod fuerit mater Illyrii, a quo nomen Illyria accepit, quo Cynthia tendebat. Caeterum nostrum imitatus est Ovid. Amor. II, 12, 34: *Aequa tamen puppi sit Galatea tuae.* — 19. *praevecta*, pro praevectam, id est praetervectam. Frequens talis casuum permutatio, ut Tibull. I, 7, 53; Pers. Sat. III, 28 seq.; vid. Cerda ad Virg. Aen. XI, 464. — *Ceraunia* τὰ Κεραυνία ἄρη, montes Epiri. Strabo VII, 488; Cellar. Not. O. A. II, 13, pag. 1083, tom. I. *infumes scopulos* Horat. nominat carm. I, 3, 20 propter naufragiorum ad eos factorum frequentiam. — *Oricos*, urbs Epiri, cum portu nobili, ad mare Ionium, prope Ceraunios montes, vide Plin. H. N. III, 23; Horat. carm. III, 7, 5;

Cellar. loco citato II, 13, p. 1082, tom. I; Holsten. ad Steph. Byz. pag. 362.

21-26. Vulgaris erat: Cynthiae etiam absentis memor ero; sed quanto exquisitius hanc sententiam extulit! *non ullae poterunt corrumpere taedae*, nullius mulieris amor me immutabit. *Corrumpere*, verbum in rebus amoris solemne, II, 19, 9; Ovid. Trist. II, 301. — *taedae* in pompa nuptiali praeferebantur; hinc *taedae* pro nuptiis Ovid. Met. XV, 826, et quibusvis amoribus, ut hoc loco. — *quin tuo limine*, ante tuum limen, ad fores tuas. — *vera querar*, de tua levitate et perfidia. — *Nec me deficiet rogitare*, id est, rogare assidue non cessabo. Hellenismus poetarum familiaris. Soph. Oed. Tyr. 1232: λέγει μὲν εὖδ' ἃ πρῶτον ῥῆται τὸ μὲν οὐ βαρύνει. Conf. Barth. Advers. XIX, 4; Ruhnken. ad Rufil. Lup. pag. 132. — *citatos nautas*, vocatos et compellatos, vel citato cursu praetereuntes. — 25. *Dicam*, his me consolabor verbis. — *Atraciiis*, Atrax s. Atracia urbs Thessaliae in tractu Pelasgiotidis. V. Stephan. Byz. h. v.; Strabo IX, pag. 671. Almel. pro ipsa Thessalia hoc loco posita. Periculum autem erat, ne eo tempestatibus delaberetur, post circumnavigatum Siciliam. — *Elis*, regio et urbs Acha-

Et licet Eleis, illa futura mea est.

* * * * *

Hic erit: hic iurata manet; rumpantur iniqui.

Vicinus; assiduas non tulit illa preces.

Falsa licet cupidus deponat gaudia livor:

Destitit ire novas Cynthia nostra vias.

Illi carus ego: et per me carissima Roma

Dicitur: et sine me dulcia regna negat.

Illa vel angusto mecum requiescere lecto,

Et quocunque modo maluit esse mea,

Quam sibi dotatae regnum vetus Hippodamiae,

Et quas Elis opes ante pararat equis.

iae in Peloponneso, ludis olympicis nobilitata. — *illa futura mea est*, ubi redierit, erimus in tuto semper amore pares I, 1, 32.

27–36. Vide Argum. — *Hic erit*, Romae se remansuram iuravit. *Esse*, pro commorari, adesse, saepius. — *rumpantur*, pereant dolore, invidia, nobis malevoli. Compara Virgil. Ecl. VII, 26; Martial. IX, 98; Ovid. Heroid. VIII, 57; XVI, 221; Remed. Am. 392. Praeclare singula verba summam laetitiam poetae exprimunt. — *gaudia deponat*, desinat gaudere de meo dolore, de Cynthiae a me discessu. — *falsa*, fallacia, quae gaudentem decipiunt. Albinov. ad Liv. 37: *Gaudia vana foves, spem pone, miserissima, falsam*. — *licet deponat*, puta positum pro simplici deponat. — *cupidus*, laetitiae. — *novas vias*, ignotas et inexpertas regiones. — *carissima Roma*, omnibus regionibus et urbibus Romam praefert, vatis sui causa. — *per me*, propter me, ut II, 6, 22; Terent. Eun. I, 2, 33; Adolph. V, 8, 8. — *regna*, opes maximas, ut Tibull. III, 3, 24; sed *regna* dixit cum

dilectu; nam verba *regnare*, *regna*, *potentia*, voces quoque in re amatoria solemnes. Vid. Heyne Obs. ad Tibull. I, 9, 80; Prop. IV, 7, 6. — *angusto lecto*, conditionem, sortem deteriorem notat, nihil amplius. — 35. *Quam*, scilicet velit, optarit. — *Hippodamiae*, vid. ad I, 2, 20. — *regnum vetus*, intelligitur regnum Aethiopiae, quod Oenomaus, a Pelope victus, ei simul cum filia Hippodamia, unde *dotatae*, cedere debuit. Sed hoc ipsum regnum per proverbium ponitur pro regno maximo, divitiis maximis, ut Tyrt. III, 7: *Ὀὐδ' ἂν Τερταλίδης Πίλδαος θυσιόχρητος ἴσῃ* add. Theocrit. Id. VII, 53; Tibull. III, 3, 29. — *vetus*, nobile, eximium, praestantissimum, quo sensu et antiquus legitur apud Cic. Off. I, 39; Virgil. Aen. I, 12, 375; II, 363; vide Gierig. ad Plin. Panegy. 95, 1, pag. 280. — *opes quas ante*, olim, *ἄλλα*, inde ab antiquissimis temporibus, sibi comparaverit *Elis*, emendis et magno vendendis *equis*, certaminibusque curulibus, quae quinto quoque anno ibi habebantur, in honorem Iovis Olympici, ad quae viscenda omnis Graecia con-

Quamvis magna daret, quamvis maiora daturus,

Non tamen illa meos fugit avara sinus.

Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,

Sed potui blandi carminis obsequio. 40

Sunt igitur Musae, neque amanti tardus Apollo:

Queis ego fretus amo. Cynthia rara mea est.

Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:

Sive dies, seu nox venerit, illa mea est.

Nec mihi rivalis certos subducit amores. 45

Ista meam norit gloria canitiem.

fluebat, unde cives quoque opulenti facti.

37-46. *Daret*, nempe Praetor ille. - *sinus*, amplexus. - *Indis conchis*, significat margaritas ex India petitas, quae e conchis extrahuntur. Commemorantur pro muneribus splendidissimis quibusvis. Ceterum colorem orationis illustrabit comparatio loci, Theocrit. Idyl. XI extr. et Tibull. III, 1, 7. - *obsequio*, studio ei placendi. - *carmine blando*, elegiaco, versibus mollibus, ardentem meum amorem aperte loquentibus. - 41. Numina nulla esse, obvia satis calamitosorum formula, I, 6, 8: contra deos esse, humana ex aequo curantes, sollemnis sibi aliisque gratulantium

formula; qua h. l. de Musis et Apolline eleganter poeta usus est. Conf. Tibull. I, 6, 21; Statius Silv. I, 4, 1, ibique Barthius. - *rara*, puella praestantissima, Ovid. Met. XIV, 337; Prop. I, 17, 16; Tibull. III, 4, 37. - *Nunc-plantis*, nunc mihi licet coelo inambulare, tanquam deo, summam felicitatem consecutus sum. Proverbialis locutio; Theocrit. Id. V, 144: *ἡ εὐχόμενα ὕμνουν ἀνθρώποις*. Add. Horat. Carm. I, 1, 36. - *subducit*, dolose, muneribus blanditiisque suis aufert; vide Heyne ad Tibull. IV, 13, 1. - *ista meam*, pro istam gloriam, *mea canities*, ego senex, *norit*, huc gloria mihi etiam seni vigeat, Cynthia semper unice mea erit.

ELEGIA IX

AD PONTICVM SVVM

Dicebam tibi venturos, irrisor, Amores,
 Nec tibi perpetuo libera verba fore.
 Ecce iaces, supplexque venis ad iura puellae,
 Et tibi nunc quovis imperat eimpta modo.
 Non me Chaoniae vincant in amore columbae
 Dicere, quos iuvenes quaeque puella domet.
 Me dolor et lacrymae merito fecere peritum,
 Atque ulinam posito dicar amore rudis:

ELEGIA IX

Ponticus, qui irriserat Propertium elegiographum, et in scribendis amoribus occupatum, conf. eleg. 7, iam ipse servae suae amore captus et irrelitus tenebatur, sed dissimulabat suum amorem vel propterea, quod servam anare probrosum apud Romanos habebatur. Propertius igitur de hoc Pontici amore certior factus, ei insultat, quod vaticinium suum, de amore instante, eventum habuerit. Graviore amoris dolores et cruciatus ei praedicit, suadet, ut amatoria carmina scribat, amoremque suum, atque se errasse profiteatur. Leve hoc argumentum magna cum arte pertractavit poeta.

1-8. *Dicebam*, praedicebam, ut Ovid. Trist. IV, 8, 43; vid. Heins. ad Ovid. Epp. V, 33; Drakenb. ad Sil. XIII, 819. - *irrisor*, mei amoris, meorumque carminum. VII, 21, 25. - *libera verba*, fortia, superba, qualia esse solent hominis ab amore alieni. - *iaces*, victus et prostratus es. - *ad iura puellae*, leges et conditiones ser-

vitutis accipiendas; *quin et empta*, ὥστε, Homer. Odys. II, 202. - *imperat tibi quovis modo*, arbitrium in te exerceat imperium. - 5. Quum de rebus amatoriis agitur, meum oraculum verius ac certius est, quam illud ipsum celeberrimum Dodonaenm. - *Chaoniae columbae*, in Dodonaeco luco columbae olim oracula edebant. Dodona autem erat urbs regionis Epiri, vetustissimis temporibus a Chaonibus habitatae. Vid. Strabo VII, pag. 498. Cf. Servius ad Virgil. Ecl. IX, 13: *in Epiro dicitur nemus fuisse, in quo responsa dabant columbae, quod ideo fingitur, quia lingua Thes-sala Peliades et columbae et vaticinatrices vocantur*. Vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Del. 284. - *vincant dicere*, praedicens, divinando vincant. - 7. Plutarch. pag. 90, A. tom. II: *αἱ τὸν διὰ μὲν ἑστῆσαν ἰσχυροί*. add. Prop. III, 8, 18, et Tibull. I, 8, 5, qui eleganti imagine eandem sententiam expressit. - *peritum*, neope dicere, quos iuvenes quaeque puella domet. - *merito*, ut par est, quam admodum fieri necesse est. - 8. At-

Quid tibi nunc misero prodest grave dicere carmen?

Aut Amphioniae moenia flere lyrae?

10

Plus in amore valet Mimnermi versus Homero;

Carmina mansuetus lenia quaerit Amor.

I, quaeso, et tristes istos compone libellos:

Et cane quod quaevis nosse puella velit.

Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu

15

Insanus medio flumine quaeris aquam.

Necdum etiam palles, vero nec tangeris igni.

Haec est venturi prima favilla mali.

Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,

Et magis infernae vincula nosse rotae:

20

que (et tamen, sed) utinam hac laude carerem, imperitus et tranquillus, ab amore alienus essem! - *rudis*, imperitus, quo modo adhibetur ἄπειρος, vid. Lennep. ad Coluth. II, 1, pag. 79 seq.; Long. Pastor. IV, pag. 113, ed. Villois.

9-12. *Grave carmen*, gravis argumenti, epicum, Thebaica. Eleg. 7, 1. - *flere*, flebiliter canere, lugubri carmine narrare, ut III, 9, 37, Thebarum excidium. - *Amphioniae moenia lyrae*, Amphionis, mobilis citharoedi, lyrae dulcedine lapides ultro in muros Thebanos coisse dicitur. Res nota. Conf. Apollod. III, 5, 6; Eurip. Phoen. 116; Philostrat. II. Imag. XI, pag. 779; ubi vid. Olearius. Schol. Apoll. Rhod. I, 741: ὅτι δὲ ἐκλεούθησαν εἰς Ἀμφίωνος λύρα οἱ λίθοι αὐτίματοι, ἰσχυροὶ καὶ ἀντιπερὶ πάντας ἐν πρώτῳ. add. IV, 1090; Horat. Art. Poët. 394: *Dictus et Amphion, Thebaeae conditor arcis, Saxa movere sono testudinis, et prece blanda Ducere quo vellet.* Anthol. Lat. lib. III, 182, pag. 625: *Amphion cithara Thebarum moenia sepsit, Aurita ad muros currere saxa docens.* - 11. *Compara* II, 34, 30 sq.

Elegi, *lenia carmina*, vs. 12, versus molles, plus in amore valent (vid. eleg. 8, 40. *molliant duras lenia verba fores* Ovid. Amor. II, 1, 22), quam carmina heroica, arma et castra II, 34, 45 seqq. Respexit Prop. ut Horat. Epp. I, 6, 65, inprimis ad hoc Mimnermi distichon apud Stobaeum Serm. LXI: τίς οἱ βίος, τί οἱ τελευτὴ ἄτερ χροσῆς ἀπρόδότης; Τιδναλέν, ὅτι μοι μέγιστε ταῦτα μέλει. - *Mimnermus*, Colophonius, poeta graecus elegiacus, pentametri inventor dicitur. Notabilis de eo locus in elegia Hermesiana-ctis apud Athen. XIII, 8, pag. 597; ubi vid. Casanb. Lennep. ad Coluth. pag. 166; Struchtmeyer Animadvv. Critt. pag. 105 seqq. Conf. et interp. ad Aelian. H. V. XII, 36. - *mansuetus*, qui procul a castris, in otio et pace colitur. - *quaerit*, ζητεῖ, desiderat, ut Stat. Achill. I, 240; Martial. V, 10, 5.

13-22. *Tristes*, severos, coll. 7, 2. - *libellos*, Thebaida tuam. - *com-
pone*, sepono, in scriniis conde; sic *compositis armis*, pro sepositis, Horat. Carm. IV, 14, 5; vide Burn. ad Ovid. Att. Am. II, 463. - *Et-puella*

Quam pueri toties arcum sentire medullis,
 Et nihil iratae posse negare tuae.
 Nullus amor cuiquam faciles ita prae-
 buit alas,
 Ut non alterna presserit ille manu.

velit, cane carmina leviora, et magis festiva, quorum lectione *quacvis puella*, et rudis amorum et perita, capiatur. — 15. Hactenus nondum veros in amore persensisti dolores, haec sunt amoris tantum initia, graviora tibi instant. Aestuas ac misere discruciaris in amoris rota, sed *quid si non esset facilis tibi copia puellae?* si liberam, ingenuam, asperam et difficilem deperires? sed amas ancillam tibi subiectam, *Venerem parabilem, facilemque* (ut loquitur Horat. Sat. I, 2, 19), et tamen graviores dolores sustinebis. — *medio flumine quaeris aquam*, proverbialis locutio, de homine, qui sua non satis novit bona. Gr. *ἰν ὕδατος ἕρτης ὑδατος*. Sed hac ipsa locutione viam sibi praestruit et praeparavit poeta ad imaginem vs. 19 seq. — *Necdum etiam pulles*. Conf. el. 5, 21, nondum oris pallor prodit, te *vero igni* tactum esse, te morbum amoris penitus tibi contraxisse. — 18. Amoris dolores et cruciatus, quos nunc sentis, sunt prima favilla, ignis, et incendii futuri, longe graviorum malorum. — *tunc*, vero igni tactus. — *Armenius accedere tigris*, quae te discerpant ac dilanient. Sic apud Horat. carm. III, 27, 51, Europa, quam loquentem inducit, *utinam inter errem Nnda leones!* — 20. Significat supplicium et cruciatus Ixionis ad rotam apud inferos adstricti. Tibull. I, 3, 73: *Illic Iunonem tentare Ixionis ausi Versantur celeri noxia membra rota*. Add. Virg. Georg. III, 38; Apollon. Rhod. III, 62. — *toties medullis*, exquisite

dictum pro totum in amorem esse, ita ut videre ab Amore non una sagitta, sed pluribus, non semel, sed saepius vulneratus esse. — *Et tuac*, cogi ea omnia facere et pati, quae puella velit ac iubeat.

23. 24. Imago deducta est a ludo puerorum; puer aviculam manu tenet filo alligatam, eamque altera manu evolare sinit, altera vicissim filum retrahit. Vid. Polluc. IX, cap. 7, sect. 124, 125; et Kuster. ad Aristoph. Nubb. vs. 760. Sic hoc loco Amor dicitur manu tenere filum, cui alatus amatoris animus alligatus est, et modo *premere*, id est reprimere, modo remittere: *laxas dare habenas*, ut Virg. loquitur Aen. I, 61. Respexit autem poeta ad *φύλαξ* amatoris, eamque sibi cum Meleagro epigr. LV, LIX finxit alatum. Conf. Huschke Anal. Crit. pag. 44, qui et cum nostro loco comparat ibi Meleagr. epigr. LVIII, Anal. tom. I, pag. 18; ubi vid. Iacobs Animadv. vol. I, pars I, pag. 74. Exstant praeterea loca vet. poetarum plura, ubi Amor animorum habenas tenere, *ῥυτίζω*, dicitur, ut Hermesian. el. 5, 85. Anacr. Fragm. IV: *ὦ παῖ-Ὀὐκ ἰδὼς σε τῆς ἰμῆς φύλαξ ῥυτίζω*. Conf. Iacobs ad Meleagr. epigr. III, pag. 17; ad ep. LXXXVI, pag. 100. Sic et Platonem in Phaedro pag. 251 B. C. viam Amoris animam incitandi et extollendi, alis animae subnascentibus significasse, satis constat. Sententia *nuda et simplex* hoc loco est: nunquam Amor cuiquam amanti ita facilis est, ut non

Nec te decipiat, quod sit satis illa parata. 25

Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est.

Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos, -

Nec vigilare alio nomine, cedat Amor?

Qui non ante patet, donec manus attigit ossa.

Quisquis es, assiduas ah! fuge blanditias. 30

Illis et silices, et possunt cedere quercus,

Nedum tu possis, spiritus iste levis.

Quare, si pudor est, quam primum errata fateri.

Dicere, quo pereas, saepe in amore levat.

saepeius eum tormentis et cruciatibus afficiat.

25-34. Noli arbitrari, te non acriores dolores esse sensurum, quam nunc sentias, quum tanquam ancilla tua sit parata, non sinat esse moram, si eam adire velis, II, 24, 16. - *Acrius* enim amari solet, *subit*, animum quasi intrat, et in medullis sentitur (vid. Burm. ad Lucan. IV, 705), quae domi nostrae versatur. Comparat Barth. carm. Agath. 79, lib. VII Antholog.: *Ἦν δὲ μὲν ἔδῃ θρασυκινίδι, τῆς δὲ καὶ αὐτὸς Διὸς ἐκώλῃσθαι θάωδον γεγονέναι.* - *vacuos* ab amore *oculos seducere*, avertere, amovere a puella amata. - *alio nomine*, nisi propter amorem. Num enim Amor cedit, si puellam quotidie ante oculos habes, quum illa tibi noctes auferat et dies? immo acrius te punget, et pueri arcum senties medullis. - 29. Irreptit in animum, non antea conspicitur, crudelitatem illius summani non prius persentiscis, quam ossa tua culeni paene perturbant, ut ea manu tangi possint, et tunc Amor

minime cedit, nulla erit tui medicina mali. - *assiduas ah! fuge blanditias*, cave ne puella tibi assidue blandiatur, verborum rerumque illecebris te deliniat. - 31. *Illis*, *silices*, *quercus*, pro durissimis quibusvis. Anacr. II, 12: *Νικᾷ δὲ καὶ αἰδῶρον καὶ πῦρ, καλὴ τις οὐρα.* - *cedunt*, moventur. - *nedum tu possis*, tantum abest, ut tu possis, ut tu illis par esse possis - *spiritus levis*, homo inconstans. - 33. *si pudor est*, quod amorem adhuc superbe contemseris. - *errata fateri*, te errasse, te iam ipsum amare, et fateri, *quo beatus sis vulnere*, *qua pereas sagitta*, verba Horatii carm. I, 27, 11. - *quo*, scilicet amore, ut IV, 1, 148: *Vel licet armatis* (scilicet hostibus) *hostis inermis eas.* - *levat*, libera professio leviolem reddit curam et amorem. Tibull. I, 8, 7 seq.: *Desino dissimulare: deus crudelius urit, Quos videt invitos succubuisse sibi.* Aristae-net. I, ep. 16: *ἄπας γὰρ δὲ ἴτεον ἄχ-θόμενος τὴν ψυχὴν, τὸ λυγρὸν ἐκπλῶν, ἰκταρῖζεν τῆς ἀσθενείας τὸ βάρος.*

ELEGIA X

AD GALLVM

O iucunda quies, primo quum testis amori
 Affueram vestris conscius in lacrymis.
 O noctem meminisse mihi iucunda voluptas!
 O quoties votis illa votanda meis!
 Quum te complexa morientem, Galle, puella
 Vidimus, et longa ducere verba mora.
 Quamvis labentes premeret mihi somnus ocellos,
 Et mediis coelo Luna ruberet equis:
 Non tamen a vestro potui secedere lusu,
 Tantus in alternis vocibus ardor erat.
 Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
 Accipe commissae munera laetitiae.

ELEGIA X

Gratum se profitetur Propertius Gallo, vide el. 5, qui cum comitem sibi adiunxerat, quum ad puellam se conferret, cui amorem suum declararet. Voluptatibus ab amico tunc perceptis amice lactatur, ac suis; et praemii loco ei praecipit, quibus artibus puellae amorem sibi conservare possit. Inprimis pars huius elegiae prima suavitate sua, et praeclara ac vivida affectuum amantium descriptione se commendat.

1-12. *quies*, pro nocte, ut saepius. - *primo amori*, primae amoris significationi. - *lacrymis*, coll. el. 13, 15. - *consciis*, testis et particeps lacrymarum, *consciis in lacrymis*, ut Cic. ad Attic. I, 15: *et in publica re socius et in privatis omnibus conscius*. - 4. *votis vocanda*, votis, precibus revocanda. - *morientem*, exqu岸ite,

ex affectu amantium; ita languentem, ut iam mori viderere. Sappho *ἡς κίρην* vs. 15, *τιδνάσκειν ὃν ἔλεγε διοίτην Φαίστερμαι ἄκνους*. - *longa - mora* signif. Gallum post longum temporis spatium, cum anhelitu, nec sine contentione, loqui potuisse. - *ruberet*, pulchre pro uiteret, splenderet, luceret, ut III, 10, 2. Horat. *carm.* II, 11, 10. Sidera veteres credebant ignea. - *mediis equis*, equis ad coeli medium provectis, id est medio coelo, l. media in coelo Luna. Vide Burm. ad Virg. *Aen.* II, 508. *μυσσιν-κρίεις ἄραις* Anacr. III, 1; Theocr. *Idyl.* XXIV, 90, *νυκτὶ μίση*; sed idem *Idyl.* XXI, 19: *Ὅπως τὸν μίσητον ἐπίμυν ἄνους ἄρμα στελέους*. Lunae enim currum tribuebant vett. Res nota. - 10. *ardor erat*, sermones vestri ardentissimum amorem praelebant, ignem et amorem spirabant. - *concredere*, de re, quam fideli amico

Non solum vestros didici reticere dolores;
 Est quiddam in nobis maius, amice, fide.
 Possum ego diversos iterum coniungere amantes,
 Et dominae tardas possum aperire fores:
 Et possum alterius curas sanare recentes,
 Nec levis in verbis est medicina meis.
 Cynthia me docuit semper quaecunque petenda,
 Quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor.
 Tu cave, ne tristi cupias pugnare puellae,
 Neve superba loqui, neve tacere diu:
 Neu si quid petiit, ingrata fronte negaris,
 Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
 Irritata venit, quando contemnitur illa,

committimus; formula, *fortunam et
 janam alicui concedere*, usus est Cic.
 pro Rosc. 39. — *laetitia*, id est amo-
 ris, lusus amatorii. — *commissae*,
 nempe fidei meae, mihi concreditaе,
 Terent. Eun. V, 2, 47; Andr. I, 5,
 61. — *munera* *ἀντίδομα*.

13-24. *Dolores*, vocabulum de a-
 more solemne. — *fide*, fideli silentio,
 docere enim ac praecipere possum,
 quae sint in amore servanda. — *diver-
 sos*, sibi contrarios, iratos. — *tardas
 fores*, quae tarde, rarer, difficul-
 ter se recludunt, quae amatorem diu
 excludunt, ianuam, *quae non multum
 facilis movet cardines et limen amat*,
 ut Horatius loquitur Carm. I, 25, 4.
 — *curas recentes* eorum, qui in amore
 tirocinia ponunt. — *cura* de amoribus
 apud poetas obvium. Vid. Barth. ad
 Claudian. I in Eutrop. 362, p. 1330;
 Burm. Anthol. Lat. tom. I, pag. 672.
Nec — meis. Horat. Ep. I, 1, 34: *Sunt
 verba et voces, quibus hunc lenire do-
 lorem Possis, et magnam morbi de-
 ponere partem*. — 19. *petenda*, expe-
 tendu, appetenda. — *non nihil egit*,

adiuvit aliquid. — *cupias pugnare pro
 pugnes*, vid. II, 24, 13, id est repu-
 gnes, obsistas, ut Virgil. Aen. IV,
 38: *placitone etiam pugnabis amor?*
 — *tristi*, iratae, ut eleg. 6, 10. —
ingrata fronte, severa, tristi, *vultu du-
 ro*, coll. II, 22, 11. — *cadant*, exci-
 dant, explicant: effice, quod verbis
 benignis pollicitus fueris, neque si-
 veris ea levia et vana esse. Sed re-
 ctius Burm. intelligit verba puellae
 petentis cum blanditiis, adeoque mo-
 net Gallum, ne illa reiiciat, nec,
 quae rogavit, dura fronte neget. Caet.
 similiter Ovid. Heroid. III, 98: *At
 mea pro nullo pondere verba cadunt*.

25-30. *Irritata venit*, irritatur, ad
 iram provocatur, vid. I, 5, 32, e
 graecismo. — *contemnitur*, a repu-
 gnaute, superbo, severo et avaro
 amatore. — *meminit*, didicit, assuevit.
 — *iustus*, utpote laesa, deponere minas,
erit tanti criminis illa memor I, 4,
 20. — *humilis*. Horat. III, 10, 9: *In-
 gratam Veneri pone superbiam*. — *sub-
 iectus*, obsequiosus. Plutarch. t. II, p.
 766: *Ἐπὶ τὴν ὑμνήσαντις ἰσὺ τὰς διχέ-
 μινος ὑμνῶν ἀντίον βαρὺς ὁ τοῖς ἀπα-*

Nec meminit iustas ponere laesa minas.
 At quo sis humilis magis, et subiectus Amori,
 Hoc magis effectu saepe fruarè bono.
 Is poterit felix una remanere puella,
 Qui nunquam vacuo pectore liber erit.

30

ELEGIA XI

AD CYNTHIAM

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Baiis,
 Qua iacet Herculeis semita litoribus,

Ἐκδοῦσ' ἀπὸ τῆς αἰτίας. add. Xen. Ephes. I, p. 8.
 — 30. *vacuo pectore*, nempe ab amore,
 ut *κενὸν καρδίην* dixit Agath. II, 2, in
 Anal. Br. III, pag. 33. — *nunquam*
referendum ad vacuo pectore et liber,
 qui servi personam sustinet, obse-
 quiosus, officiosus est, cui nunquam
 pectus ab amore in puellam vacuum,
 ut el. 9, 27, *vacuos oculos*.

ELEGIA XI

Ad Cynthiam Baiis diutius commo-
 rantem. Metuit, ne ex animo illius
 excidat, neve se alius quispiam in
 eius amorem insinuet; quare eam
 cohortatur, ut quam primum locum
 illum, qui sit vitiorum omnium di-
 versorium (Seneca ep. LI) relinquat,
 Romamque redeat. Elegans carmen,
 tenerimque amoris affectum vivi-
 dissine declarat.

1-2. Cohærentia: ecquid te Baiis
 desidentem, et regionis amoenitate
 perfruentem, in semita Herculeâ mi-
 rantem, modo æquor sinistram Pu-
 teolis subiectum, modo dextrum ad
 Misenum, amor mei subit, ut et in

externo amore, noctes etiam mei me-
 mores ducas, an perfida facta es ita,
 ut mei plane oblita sis, nec te am-
 plius carminibus meis celebrare pos-
 sim? — *cessantem*, diutius commoran-
 tem, genio et otio indulgentem. —
Baiis, Baiæ, oppidum olim Campa-
 niæ, in litore ad sinum Baianum, in-
 ter Misenum et Puteolos, unde *me-
 diis Baiis*, nobile thermis calidis
 (hinc *tepentes Baiæ* Sil. Ital. XII,
 113; *tepentes fontibus Baiæ* Flor. I,
 16, 4), et regionis circumiacentis
 amoenitate. Stat. Silv. III, 5, 96: *Si-
 ve vaporiferas blandissima litora Ba-
 ias*. Horat. Epp. I, 1, 83: *Nullus in
 orbe sinus Baiis præluceat amoenis*.
 add. Martial. XI, 81. Hieme inprimis,
 atque ibeunte vere Romani lo-
 cupletiores eo se conferre solebant, ut
 fontibus illis salutaribus uterentur,
 vel etiam otio et voluptatibus ibi in-
 dulgerent, nude noster vs. 27 *Baias
 corruptas* nominat. — *Herculeis semita
 litoribus*, pro ubi iacet semita Herculis
 ad litora. Intelligitur via illa, quam
 non procul a Baiis Hercules, ut per
 hanc Geryonis boves traduceret, ma-

Et modo Thesproti mirantem subdita regno,
 Et modo Misenis aequora nobilibus,
 Nostri cura subit memores, ah, ducere noctes?
 Ecquis in externo restat amore locus?
 An te nescio quis simulatis ignibus hostis
 Sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
 Atque utinam mage te remis confisa minutis
 Parvula Lucrina cymba moretur aqua;
 Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda

10

nivisse fertur, quae ab eo *Herculea* dicta est. Vid. Diod. Sic. IV, 22; Strabo V, pag. 245. Haec via propter pulcherrimum prospectum, qui ibi erat ad mare et circumiacentem regionem, in primis frequentari solebat. Recte autem usus est poeta h. l. voce *semita*, quae minor est via, quoniam auctore Strabone, loco citato, *semita* illa *Herculea* et agger, unius orbitae latitudinis, sed octo stadiorum longitudinis fuit, *ὁδοῦ ἡμίσητος τὸ μέτρον, πλάτος δὲ ὀκταστάδιον*. Hanc viam *Herculeam* post Agrippa exornavit.

3-8. *Thesproti regno* intelligunt oram Puteolorum maxime, in Campania, quam olim Thesprotii, populi ex Epiro venientes, tenuerunt. Thesprotus, Pelasgi filius, vid. Apollod. III, 8, 1, a quo Thesprotia dicta, regio Epiri, Chaoniae proxima. Conf. Obs. — *subdita aequora* referendum ad *Thesproti regno* et *Misenis*. — *mirantem*, fixam obtutu non sine laetitiae sensu, in sinu Puteolano, promontorio Miseno et adiacentibus aequoribus. — *Mirari* enim poetis est obtutu defixum haerere, capi alienius adspectu, delectari aliqua re, vid. Mitscherlich. ad Horat. III, 29, 11. — *Misenis nobilibus*, Misenum promontorium, et urbs in Campania, vel pluraliter poeta h. l. extulit, vel *Mi-*

senas scil. urbes eodem sensu dixit, quo Varro, monente Scaligero, dixit *Tarentinas nobiles*, id est urbes tractus Tarentini. — *cura*, amor *subit* irrepit in animum tuum eleg. 9, 25. — *nostri memores noctes ducere*, e graecismo, ut ducas, producas, traugas, nostri memores noctes, num me absentem aliquantulum amas? Potest vero etiam, Propertii loquendi rationi convenienter, *nostri* ad *cura* et ad *noctes memores* referri, conf. eleg. 10, 30, huius eleg. vs. 4 etc. — *locus mihi in externo amore restat*, num in alieno amore mei memor es? vid. II, 32; 29, 7. An mihi ille nescio quis, rivalis, amorem tuum plane eripuit, ita ut mei prorsus oblita sis? callide de Cynthiae externo amore tanquam de re certa loquitur, callide quoque minatur, se Cynthiae, si perfida facta fuerit, non amplius carminibus suis esse celebraturum. Conf. eleg. 7, 11; II, 1, 4 seqq.; 26, 25; 30, 25 seqq. — *nescio quis*, per contentum, ut *quicumque est iste* eleg. 8, 3. — *hostis*, rivalis, cuius amorem dum *simulatos ignes* vocat, suum amorem, verum, certum, nec fucatum proficitur.

9-16. Si semel tibi rusticandum est, vellem non in ipsis Baiarum halicis te corruptentibus, sed in Lu-

Alternae facilis cedere lympba manu :
 Quam vacet alterius blandos audire susurros
 Molliter in tacito litore compositam :
 Vt solet amoto labi custode puella
 Perfida, communes nec meminisse deos.
 Non quia perspecta non es mihi cognita fama ;
 Sed quod in hac omnis parte timetur amor.
 Ignoscet igitur, si quid tibi triste libelli
 Attulerint nostri ; culpa timoris erit.
 An mihi sit maior carae custodia matris,
 Aut sine te vitae cura sit ulla meae ?
 Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,

15

20

crino lacu et Teuthrantis in unda, piscando, navigando, natando te delectares. — *cymba confisa remis minutis*, poetice pro, quae regitur remis minutis. Intelligit autem lintrem, qualibus navigiis velo remoque actis, ad voluptatem utebantur, quibus oppleta erant orae Baianae litora. Vide Heins. ad Ovid. A. A. I, 255. — *moretur, teneat*, cum voluptate detineat. — *Lucrina aqua*, lacus qui fuit iuxta Baias, Strabo V, pag. 375 Almelov.: ὁ Λουκρῖνος κόλπος καταύνηται μέχρι Βαίων χυμῶντι πληθύνοντες ἀπὸ τῆς ἰξῶ θάλασσης. Meminerunt eius et Plin. H. N. III, 5, et Virgil. Georg. II, 161, ubi vid. Heyne. Conf. et Cluverii Ital. Antiq. IV, pag. 1121 sqq. — *Teuthrantis*, fluvius parvus, scilicet euripus (unde *tenui in unda*), remotus a litore Baiano. Vid. Casaub. ad Strab. VI, pag. 123 Paris. Drakenb. ad Sil. Ital. XI, 290. Optat igitur, ut ibi potius, procul ab arbitris, ut pudori consuleret, *clausa*, natatu exerceretur. — *manu*, pro manui. Exempla in promptu sunt. Sic *curru* Virg. Aen. III, 541; *visu* Lucret. V, 201; *luxu* Sallust. Jug. cap. 6. — *alternae-*

manui. Sic de natante Tibull. III, 5, 30: *Et facilis lentu pellitur unda, manu*. Ovid. Met. IV, 353: *alternaque brachia ducens In liquidis translucet aquis*. — *facilis*, mollis, lubrica, Homeri ῥῆμα κλινθῆναι. — 13. *vucet*, libeat, l. otium sit. — *blandos susurros*, confabulationes cum amatore, leni, submissa voce factas, quas Horat. Carm. I, 9, 19, *lenes susurros* vocat. Theocrit. Idyll. II, 142; XXVII, 67, eodem sensu verbo ψιθυρίζειν usus est. — *in tacito litore*, taciturno, et procul ab arbitris, testibus et custodibus, adeoque secure. — *compositam*, cubantem, *leviter positam* eleg. 3, 15, nihil amplius. — 15. *labi*, peccare, *amato* arte, callide, *custode*. Servi ingenuarum puellarum custodes, Graecis ἀσδουθαι, Latinis *custodes*, *comites* dicti, passim occurrunt. Vid. Heins. introduct. ad Hesiod. Epy. cap. 6. — *communes deos* intelliguntur Venus et Cupido.

17-24. Quae hactenus de externo Cynthiae amore, de illa alterius blandos audiente susurros dixerat, ne ea nimis offenderent et irritarent puellam, in amorem ac timorem suum

Omnia tu nostrae tempora laetitiae.
 Seu tristis veniam, seu contra laetus amicis: 25
 Quidquid ero, dicam: Cynthia causa fuit.
 Tu modo quam primum corruptas desere Baias:
 Multis ista habunt litora dissidium.
 Litora, quae fuerant castis inimica puellis:
 Ah! pereant Baeiae crimen amoris aquae. 30

omnem culpam transfert. *Est enim res solliciti plena timoris amor*, ut ait Ovid. Heroid. I, 12, et noster de se ipso, II, 6, 13: *Omnia me laedunt; timidus sum, ignosce timori. Non, scilicet haec dico, opto, coll. vs. 9. - perspecta fama, spectata, experta, probata: sat mihi cognita es, non es adverso riuore. Non quia peccaris, testor te: sed quia vulgo formosis levitas semper amica fuit*, II, 16, 25. - *amor*, ut alias cura, pro amica. - *haec in parte*, quod levitatem et perfidiam attinet. - *triste*, lectu ingratum, est Horatii *tristi ledere versu*, Sat. II, 1, 22. - *An mihi-mae?* Sensus: tu mea maxima cura, matrem meam non diligentius observare, tueri possum, sine te vita mea nulla. Tibull. III, 1, 55: *Teque suis iurat curam esse medullis*. - 23. 24. Dulcissimi versus, adumbrati ex Hom. II. Z, 429, ubi Audromache ad Hectorem: *Ἐκτὸρ σὺ μὲν ἰσθὶ πατρὸς καὶ πότνια μήτηρ, ἢ δὲ κατέφυγες, σὺ δὲ μὲν θάλασσαν περραμένης*. Vnde et Ovid. qui ex eodem fonte haurit, Heroid. III, 51 seqq.: *Tot tamen amissis te com-*

pensavimus unum, Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras. Add. Valer. Fl. III, 323. - *sola domus*, gentis et familiae iustar. - *tempora laetitiae* sunt tempora laeta, omnia nostra laeta tempora tu, quod poetice dictum est pro, tibi debeo omne meum tempus laetum, omnis laetitiae mene tu sola causa fuisti, *tu mea sola voluptas*, Ovid. Heroid. X, 18.

25-30. *veniam amicis*, pro ad amicos. - *tristis*, propter puellae duritiem et asperitatem. - *corruptas*, corrumpentes, corruptrices, sequitur enim *litora inimica*, vs. 29, coll. vs. 28. - *multis*, amantibus. - *dabunt*, pro dant, vel dare solent. Vid. Gracvium Lectt. Hesiod. Opp., et D. v. 185, cap. 5, p. 24. - *dissidium*, sunt causa separationis ac divortii. - *Baeiae*, pro Baianae, substantivum pro adiectivo. Vid. Beutl. ad Horat. Carin. I, 22, 2; Barth. ad Claud. Cons. Hon. IV, 310; Heins. ad Ovid. Fast. IV, 362. - *crimen amoris*, quoniam amorem criminisum faciebant corruppendis puellis.

ELEGIA XII

AD AMICVM

Quid mihi desidia non cessas fingere crimen,
 Quod faciat nobis conscia Roma moram?
 Tam multa illa meo divisa est millia lecto,
 Quanta Hypanis Veneto dissidet Eridano.
 Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
 Cynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.

ELEGIA XII

Amicus Propertii, qui Cynthiae secessum Baianum (conf. eleg. 11) ignorabat, iauitaverat poetam, ut per aliquod tempus ruri secum viveret; quinque Propertius non venisset, ei insultarat, quod desidia et amore Romae retineretur. Iam respondet poeta, non Cynthiae consuetudine, sed more ex huius itinere Baiano contracto, se retineri. Dolet absentiam Cynthiae, non vero, ut voluerunt interpretes, dissidium; quae enim in hoc carmine de Cynthiae perfidia dicta sunt, ideo dicta sunt, quod in hac omnis parte timetur amor, coll. eleg. 11, 18.

1-4. *desidia*, propter amorem, qui me Romae retineat. — *conscia Roma*, nempe amorum nostrorum; quae amores meos, Cynthia, inclusum quasi habeat: *conscia* enim saepe poetis ea dicuntur, quae aliquid in se continent, vel inclusum habent. Vid. Heyne ad Tibull. I, 7, 48. — *faciat moram*, me remoretur et retineat. — *illa*, Cynthia. *Amatores ita de puellis suis loqui solere pluribus docuit Donatus ad Terent. Andr. II, 1; add. eleg. 14, 9. — *millia passuum*.

— *quanta*, pro quot. Vid. ad eleg. 5, 10. — *Hypanis* Scythiae fluvius, Ovid. Met. XV, 285; Pompon. Mela II, 1; Vitruv. VIII, 3; Holsten. ad Steph. Byz. pag. 336. Vibius Sequester libello de fluminibus, Hypanin Scythiae fluvium esse, et Asiam ab Europa separare scribit, et addert de eo illud Galli fragmentum: *Vno telures dividit amne duas*. Est et fluvius Indiae, eodem nomine, de quo vid. Eustath. ad Dionys. Perieg. 1145; Salmas. ad Solin. tom. I, pag. 790; tom. II, pag. 992 seqq. Paris. — *dissidet*, distat, remotus est, de quo verbi usu conf. Gronov. ad Senec. Oedip. vs. 620; Virg. Aen. VII, 370. Significatur omnino his verbis magna locorum longinquitas, et exaggeratione poetica, Cynthiae Baiis degentem, tanto locorum intervallo a se remotam esse dicit, quanto Hypanis distabat ab Eridano (Eridanus idem qui Padus, in mare Adriaticum effunditur) Venetorum fluvio.

5-10. *nutrit amores*, alit, fovet, servat. Notio simplex: amplexu illius privatus sum. — *nec sonat*, nec Cynthia dulcis, nomen Cynthiae dulce in ore sonat, non audio illud, nihil de ea audio, mei oblita esse

Olim gratus eram : non illo tempore cuiquam
 Contigit, ut simili posset amare fide.
 Invidiae fuimus ? num me deus obruit ? an quae
 Lecta Prometheus dividit herba iugis ? 10
 Non sum ego, qui fueram ; mutat via longa puellas.
 Quantus in exiguo tempore fugit amor !
 Nunc primum longas solus cognoscere noctes
 Cogor, et ipse meis auribus esse gravis.
 Felix qui potuit praesenti flere puellae ! 15
 Nonnihil adpersis gaudet amor lacrymis.
 Aut si despectus potuit mutare calores,
 Sunt quoque translato gaudia servilio.

videtur. Alii: nec vocem illius dulcem percipio, vel, non amplius mihi dulce est nomen Cynthiae. Burmann. ingeniose satis, neque tamen recte, exponit haec verba de illa veterum opinione, qua credebant tinnire aures absentium, et frequentem de se sermonem esse apud illos, quorum discessum impatienter ferebant; poetam ergo queri, Cynthiam neque de se loqui, neque tinnitu illo in aures sua sonare, atque laudat Meleagr. lib. VII Anth. graec. epig. III, pag. 613 Obsop. Αἴτι ποτ' ὄντι μὲν ἐν οὐρατοῖς ἔχας ἰσώτες. — 7. Cynthiae perfidiam animus ei praesagit. — *olim gratus eram*, amore illius perfruebar, ab ea amabar. Eadem formula usus est Horat. Carm. III, 9, 1. — *fide puellae*, dominae suae. De Cynthiae fide cogitandum. — *invidiae fuimus*? num dei vel hominis invidiam mea excitavit felicitas? Conf. II, 25, 34. — *num me deus obruit*. Ovid. Heroid. V, 5: *Quis deus opposuit nostris sua numina votis*? Virg. Aen. XI, 269 seq.: *Invidisse deos, patriis ut redditus aris Coniugium optatum et pulchram Calydonā viderem*! — *obruit*, his malis

mersit et oppressit. Translatio desumpta ab iis, qui maris fluctibus submerguntur; vide Ovid. Met. XI, 569; Trist. I, 2, 34 etc. — *Prometheus iugis* significatur Caucasus, ubi e cruce de iecinore Prometheus, vide II, 1, 69, herbae venenatae, et ad incantationes magicas utiles nascebantur. Conf. Valer. Fl. VII, 355 sqq.; cogitavit ergo noster de misetro, scilicet odii potione. — *dividit*, seiungit, causa est dissidii.

11–20. *Qui fueram*, nempe gratus Cynthiae, felix. — *cognoscere*, experiri, ut *cognita mala* el. 7, 14. — *ipse - gravis*, me ipsum querelis obtundere; non modo 'solus longas noctes producere, sed et inter lacrymas et querelas eas producere cogor. Conf. I, 3, 43. — *flere* (cum Dativo, ut apud Tibull. I, 10, 64, ubi vide Observ. Heynii). — *praesenti puellae*, praesentem puellam movere lacrymis, eamque ad pristinum amorem revocare. — *nonnihil*, pro plurimum, multum. — *gaudet lacrymis*, compara Virg. Ecl. X, 29 seq. — *despectus*, si contentus a puella potuit alio transferre amores (Horat. Epod.

Mi neque amare aliam, neque ab hac discedere fas est:
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

20

ELEGIA XIII

AD GALLVM

Tu, quod saepe soles, nostro laetabere casu,
Galle, quod abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor, perfide, voces,
Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus et in nullo quaeris amore moram;
Perditus in quadam tardis pallescere curis

5

XV, 23), nam in alius quoque puellae amplexibus gaudiis frui ei licebit; etiam in mutandis amoribus aliqua voluptas reperitur. — *finis erit*, illius amorem non nisi morte deponam. Horat. carm. IV, 11, 32 seq.: *Age iam meorum Finis amorum Non enim posthuc alia calebo Foemina.*

ELEGIA XIII

Poëtae, qui iam dudum metuerat, ne ex animo Cynthiae, quae ad aquas Baianas profecta erat, excideret, neve alius quispiam in eius amorem se insinuaret, coll. el. 11, 12, nunc de puellae perfidia persuasissimum erat. Fidem mutuam, qua, ante hanc profectionem, Cynthia et Propertius insignes fuerant, quamque hic ipse saepius praedicarat, Gallus, utpote Veneris vulgivagae cultor, saepius irriserat. Iam ut Gallo adimeret poëta occasionem sibi in dolore, quem Cynthiae perfidia adferret, insultandi, de hac puellae perfidia enim ipse certiores facit, ita tamen, ut simul

ei gratuletur, quod a Venere vulgiva ad stabilem amorem se receperit, et tecte carpat Galli vanitatem, qui hactenus constantem amorem contemserat, coll. vers. 24, et puellam, quam nunc deperibat, nimis laudibus extulerat. Est autem de eadem puella sermo, de qua eleg. 10 agit.

1-8. *Quod saepe soles*, more tuo, laetus alienis, inprimisque meis malis. — *abrepto amore*, per rivalem, quum Baiis commoraretur. — *solus vacem*, significanter, fidelis etiam in amore ingrato. — *perfide*, qui amicitiam violas, casu meo laetaris, sed inest huic voci dilogia, respexit simul poëta Galli inconstantiam in amore. — *voces*, euge bene! ita factum oportuit! o puellam non similem vagis collatam puellis! eleg. 5, 7. — *Dum — puellis*, dum te tua inconstantia et perfidia nobilitat. — *deceptis puellis*, circumventis fraude et inrejurando. — *certus*, constans II, 34, 11. — *in — moram*, nunquam inheres amori firmiter, nunquam constans in amore

Incipis, et primo lapsus abire gradu.
 Haec erit illarum contempti poena doloris:
 Multarum miseras exiget una vices.
 Haec tibi vulgares istos compescet amores;
 Nec nova quaerendo semper amicus eris.
 Haec ego non rumore malo, non augure doctus;
 Vidi ego: me, quaeso, teste negare potes?
 Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
 Et flere iniectis, Galle, diu manibus,
 Et cupere optatis animam deponere labris,
 Et quae deinde meus celat, amice, pudor.

esse cupis. I, 3, 44. — *Perditus* verbum de amantibus proprium. — *tardus* curis, sero et tardo amore. — *pallescere* pro tardo, sed vero igni tangi, utrumque enim coniunxit noster eleg. 9, 17 seqq.: *Necdum etiam palles, vero nec tangeris igni.* — 8. *et gradu*, hoc est, si sensum spectas, et iam aestuas ac misere discruciaris in amoris vota, *insanus medio flumine quaeris aquam*, vid. eleg. 9, 16, et ibi notata; superbiam et inconstantiam tuam vicit Amor, statim factus es servus Amoris et puellae, omnes persentiscis amoris veri dolores. Praeclare Huschkius Anal. Crit. pag. 155, monet imaginem a palaestra esse desumptam, et hanc verbis inesse sententiam: nondum ter deiectus, ab Amore, sed prima vice lapsus abis, et victum te fateris. Satis constat, inquit V. D. lege prohibitum fuisse, ne quis victor haberetur, antea quam adversarium ter deiecisset, qui propterea dicebatur *τριπλῶν*.

9-18. Haec puella ulciscetur omnes illas puellas, quas deseruisti, quarumque dolores et lacrymas, perfide, contemisti ac delusisti. — 10. Haec una, quam tu iam perditae amas, pro omni-

bus a te deceptis satis poenarum a te exiget. — *miseras vices*, hypallage, pro miserarum vices. — *vices*, id est poenas, *ὄλεος*, ut Virg. Aen. II, 433; Horat. Carm. I, 28, 32; Prop. IV, 4, 58. — *compescet*, coërcebit, cohibebit. — *nova*, novas amicas. — *amicus eris*, du wirst kein Freund mehr davon seyn. — 13. *rumore malo*, maligno, eleg. 5, 26. — *augure doctus*, edoctus, non didici ex anguris divinatione, Tibull. I, 8, 3 seqq. — *teste*, spectatore, ut eleg. 10, 1. — *vinctum*, quum puella daret collo vincla dulcia tuo, III, 15, 10, quum te complecteretur. — *iniectis manibus*, nempe collo (Ovid. Met. III, 389: *iniicere sperato brachia collo*) puellae; sermo est de communibus vinctis, de amantibus, *quos mutua voluptas vinxit*, ut loquitur Lucretius. Conf. et eleg. 10, 5. — *optatis*, ut Ovid. Met. loco citato *sperato collo*. Vide Obs. — *animam*, vitam, vid. Burm. ad Ovid. Met. VII, 590. — *deponere labris*, inunctis enim et mutuis osculis amantes dicuntur spiritum invicem capere, ducere, vel animas transfundere, miscere. Plato Epigr. apud Gellium XIX, 11: *Τὴν ψυχὴν, Ἀγάθωνος φίλων, ἐκ χιλιά-*

Non ego complexus potui diducere vestros:

Tantus erat demens inter utrosque furor.

Non sic Aemonio Salmonida mixtus Enipeo

Taenarius facili pressit amore deus.

Nec sic coelestem flagrans amor Herculis Heben

Sensit ab Oetaeis gaudia prima iugis.

Vna dies omnes potuit praecurrere amantes:

συνῆσαν, ἢ δι' ἡδὴ δ' ἐλέμων ὡς δια-
βραχύνει. Meleagr. Anthol. Gr. VII,
1, ep. 15: Ολβιον ἱδ' ἐκ' ἱμεῖς χιλιεσιν
χιλίων θύσιν, Ἀκταίῳ ψυχῶν τὴν ἐν ἱμεῖς
πρὸς αὐτῷ. Xenoph. Ephes. I, 9: τὰ χιλιὰ
τοῖς χιλίοις φιλῶντα συνῆλθον, καὶ ὅσα
ἐννοῦν, διὰ τῶν χιλιῶν ἐκ ψυχῆς εἰς
τὴν θανάτου ψυχῆς διὰ τοῦ φιλῶντος
πρὸς αὐτῷ. Bion. Epitaph. Adon.
Τοσσούτου μὲ φιλῶντος ὅσον ζῶντι τὸ φιλῶντα
Ἀχαιοῖς ἀπὸ ψυχῆς εἰς ἱμῶν ἑσπέρῃ, εἰς
ἱμῶν ἑσπέρῃ Πυθῶν τὸν ἱμῶν. Petron.
cap. 79: *haesimul calentes, et trans-*
fudinus hinc et hinc labellis errantes
animas. Id. cap. 132: *Iam alligata*
multo ambitu corpora ammarum quo-
que mixturam fecerunt. Add. Lucrēt.
IV, 1103.

19-24. *potui*, pro *potuissim*. — *di-*
ducere, brachia viuncta collo divellere.
Significantur omnino complexus ar-
ctissimi. — *demens furor*, ardor. Fu-
rore quodam eiusmodi oscula infigi
dixit quoque Aristacnet. I, ep. 16, p.
42: ταιμαρῶν ἐβραχύνθησαν τῷ ἱρωτι,
ἀνέλκυσσι τε πρὸς αὐτὸν τὸν ἀντίον, καὶ
πρὸς αὐτὸν εὖτα προσφύσας μακρῶς, ὥς τε
μῶν ἀπὸσπᾶσαι τὰ χιλιὰ. — 21. *Sal-*
monis, Tyro, Salmoni filia, flagra-
vit amore *Enipei*, Thessaliae fluvii,
vid. Casaub. ad Strabon. VIII, pag.
157 Paris.; interpp. ad Valer. Fl. I,
83, quod quum Neptunus comperisset,
forma Enipei assumpta eam vitiavit.
Conf. Homer. Odys. A, 234 seqq.;
Lucian. Dial. Maria. XIII, pag. 320,

ibique Hemsterhus. Potter. ad I. y-
cophr. vs. 722; Apollodor. I, 9, 8,
ibique Heyne pag. 147, Hermannu
Handbuch d. Mythol. B. I. pag. 183
seqq. — *Aemonio*, id est Thessalico;
nam Thessalia antiquitus Aemonia
dicta. — *Taenarius* est Neptunus,
templum habens in Taenaro, pro-
montorio Laconico. Vid. Nep. Vit.
Pausan. 4; Mela II, 2. — *facili amore*,
putabat enim Tyro se complecti Eni-
peum amasimum suum. — 24. *Herculis*
amor flagrans Heben, pro Herculeus
amore in Heben incensus, Heben
amans. — *Hebe*, coelestibus ad cya-
thum ministrabat, unde et ipsa *coele-*
stis dicitur in eius locum Ganymedes
suffectus, quum eam uxorem duxisset
Hercules, immortalibus adscriptus,
postquam se in monte Oeta, in con-
finiis Thessaliae et Macedoniae sito,
combuserat. Vid. Apollodor. II, 7,
7; Stat. Silv. III, 1, 23; Sophocli.
Trachin. 581 seqq.; Ovid. Met. IX,
130 seqq.; Hesiod. Theog. 950 seqq.;
Lucian. Dial. Mortuor. XVI, p. 402;
Soph. Philoct. 1415 seqq. — *ab Oe-*
taeis iugis, post iuga Octava, post-
quam in monte Oeta hominem exue-
rat, postquam in Oeta arserat, depo-
sita mortalitate, *sensit prima gaudia*
nuptilis in coelo celebratis.

25-28. Eleganter tempori tribuit,
quod erat hominis, una die potuisti
furere, ardore, omnes superare et
vivere amantes. — *non tripidas*, sed

Nam tibi non tepidas subdidit illa faces.
 Nec tibi praeteritos passa est succedere fastus :
 Nec sinet abduci: te tuus ardor aget.
 Nec mirum, quum sit Iove digna, et proxima Ladae,
 Et Ladae partu, gratior una tribus: 30
 Illa sit Inachiis et blandior heroinis;
 Illa suis verbis cogat amare Iovem.
 Tu vero, quoniam semel es periturus amore,
 Vtere: non alio limine dignus eras.
 Quae tibi sit felix, quoniam novus incidit error: 35
 Et quocunque voles, una sit ista tibi.

flammis spargentes, *subdidit faces*, id est haud tepidos ignes sub pectore sentis, ut loquitur Ovid. Met. XI, 225, te totum illa inflammavit. Perquam significanter scripsit poeta *subdidit faces*, quum antea de Herculis rogo verba fecerit. — *praeteritos fastus*, praeteriti temporis, contentum amoris constantis. — *succedere*, bene et prospere tibi evenire. — *abduci*, ab alia puella. — *te tuus ardor aget*, praeter puellam ipsam te tuus ardor, amor, aget, diriget. Alii: *exercebit*, miserum et sollicitum habebit.

29–36. *Iove digna*, quam amet et rapiat. Ovid. Heroid. XVI, 273: *O Iove digna viro, ni Iove nata fores*. Videtur Propertius laudes et praeconia, quibus Gallus ipse puellam suam ornat, saltem summam eorum reperire, eique ita salse satis insultare, unde et addit: *et proxima Ladae*, pulchritudine proxime accedat ad Ladam. — *Leda*, Tyndari Laconiae regis uxor, a Iove in cygnum mutato stuprata, Apollodor. III, 10, 7. — *partu*, pro partui, nempe Helenae et Clytemnestrae, filiabus Ladae. Se

ipsum quasi corrigens addit *gratior una tribus*, quin et amabilior ipsa Leda, Helena et Clytemnestra, et blandior omnino omnibus *Inachiis* Argivis (nam Inachus primus apud Argos regnavit), graecis heroinis. — 32. *verbis*, blanditiis, illecebris, dictis multo sale et gratia conditis, *πειραι μιλαισσι* Homer. II, A, 582; *μυδιχίσις πειραισσι* Odys. ε, 392. — *quoniam amore*, quoniam semel fato destinatus es ad amorem iusanum. — *utere* nempe amore, ama. — 34. *non alio limine*, non alia domo, in qua amares, non alia, sed hac tam praecleara domina. — *dignus eras*, die war dir ausgehoben, et his verbis insultasse in Galli amorem poeta videtur, coll. v. 10. — *felix*, benigna, facilis. — *error*, amor. Vid. Heins. ad Ovid. Am. X, 9; Met. X, 342. — *novus*, insolens, nempe stabilis amor, quoniam praeter opinionem evenit, ut unum tantum eamque unice amares. Neque tamen multum Galli constantiae tribuens addit: *et tibi*, et sit in posterum quoque haec instar omnium, et quasi pro multis millibus una tibi.

ELEGIA XIV

AD TVLLVM

Tu licet abiectus Tiberina molliter unda
 Lesbia Mentoreo vina bibas opere;
 Et modo tam celeres mireris currere lintres,
 Et modo tam tardas funibus ire rates; 5
 Et nemus omne satas intendat vertice silvas,
 Urgetur quantis Caucasus arboribus:
 Non tamen ista meo valeant contendere amori.

ELEGIA XIV

Scripta ad Tullum in villa sua ad Tiberim sita rusticantem. Amorem divitiis maximis praeferendum esse docet. Est haec elegia inter suavissimas; oratio tersa ac nitida, dilectus rerum colorumque exquisitissimus.

1-4. *Unda*, in unda, id est ad undam, vid. I, 1, 11; 3, 6; in ripa graminea Tiberis, in *gramine reclinatus* Horat. Carm. II, 3, 7. — *molliter compositus*, Prop. I, 11, 14. — *Lesbia vina*, ab insula Lesbo, pro vino generosissimo quocunque, ut Horat. Epod. IX, 34. — *Mentoreo opere*, subint. *ex*, coll. III, 5, 4, e poculo Mentoris manu fabrefacto, id est poculo pulchro et pretiosissimo. Mentor eximius caelator et sculptor, qui scyphos maxime, scilicet pocula, exquisita arte caelabat; vide Graev. et Ernesti ad Cic. Verr. IV, 18; Ruperi ad Iuvenal. Sat. VIII, 104. — *currere*, de navibus, classe, frequens, ut Valer. Fl. I, 265; Virg. Aen. V, 862; Cic. ad Div. X, 11: sic τρέχειν, vid. Triclin. ad Soph. Ai. 1102, et navem Graeci, ἡχημα, ἄρα, vid. Kuhn. ad Polluc. I. S. 83, §. 8; Gatacker. Obs.

Misc. II, 18, et Stanl. ad Aeschyl. Prom. 467, atque gubernatorem ἡγιστον dicebant. Vid. Muretus Lectt. Varr. I, 11. Caeterum hoc vers. describitur navigatio secundo flumine, vers. seq. adverso. Adverso enim flumine rates funibus traherantur, vel hominum vel mulorum ope. Ovid. Trist. IV, 1, 8: *Cavat et innitens limosae pronus arenae, Adverso tardam qui trahit amne ratem*; add. Aulson. in Mosella vers. 39 sqq.; Davis. ad Caes. B. C. III, 40.

5-8. Et licet omne nemus in villa tua tam alte extollat arbores satas, adeoque cum cura ita ordiuitas et educatas ad voluptatem, quantae sunt Caucasi arbores, non tamen etc. Barth. Sensus in universum: licet divitiis perfruaris maximis, non tamen etc. — *nemus*, sylva amoenae, ein Lusthayn; nam memorantur *satae silvae*, posito quae surrexerunt de semine, ut loquitur Virg. Georg. II, 111. *silvas*, id est arbores, dici enim hoc voc. etiam de arboribus singularibus, docuit Barth. ad Stat. Theb. II, 248. — *intendat*, extendat, ut late conspicuum tollant verticem. — *urgetur*, premitur, oneratur, arboribus altitu-

Nescit amor magnis cedere divitiis.
 Nam sive optatam mecum trahit illa quietem,
 Seu facili totum ducit amore diem,
 Tunc mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
 Et legitur rubris gemma sub aequoribus.
 Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges,
 Quae maneant, dum me fata perire volent.
 Nam quis divitiis adverso gaudet Amore?
 Nulla mihi tristi praemia sint Venere!
 Illa potest magnas heroum infringere vires,
 Illa etiam duris mentibus esse dolor.
 Illa neque Arabium metuit transcendere limen,

dine et proceritate insignibus. — *contendere*, cum felicitate amoris mei quasi certamen instituere, nihil sunt ista omnia ad amorem meum. — *nescit cedere*, non cedit amor, non comparandus est cum magnis divitiis, sed his longe maximeque praefereendus.

9-18. Sententiam universe positam egregie per speciales ideas explicat. — *trahit mecum quietem*, totam noctem mecum exigit. Burm. explicat: noctem longiorem facere, extendere, quia nulla amantibus nox satis longa sit, ut vers. seqq. — *ducit diem*, pro producit, vide IV, 6, 85. Sic Here. Oct. 645: *Vigilesque trahit purpura noctes*, id est longiores et taedio pleniores reddit. — *facili*, benigno et prompto. — *illa*, nempe Cynthia, ut eleg. 12, 3. *Pactoli*, vid. ad eleg. 6, 32. — *veniunt sub tecta liquores*, mihi Pactolus fluit, flumen aureum in aedes taceas illabitur, tantum auri tunc habeo in aedibus meis, quantum Pactolus fert: ornat, pro, tunc ditissimus, maxime beatus sum. Horat. Epod. XV, 19: *Sis pecore et multa domus teiture licebit*, Tibique Pactolus

fluat. — 12. Margaritae et miones ex Erythraeo mari, hoc est indico, mihi eruantur. Tibull. III, 3, 17: *Quidve, in Erythraeo legitur quae litore concha*; add. Id. II, 2, 15; IV, 2, 19, ibique Heyne. — 13. Tunc mea gaudia spondent, Reges mihi cessuros, non ansuros mecum contendere de felicitate, felicissimus sum. Exornavit proverbium vulgare, *Rex sum*. Horat. Carm. III, 9, 4: *Donce gratus eram tibi — Persarum vigui rege beator*. Anacr. XV, 4: *Ὅστι φθινῶ τυράννεις*. Add. Tibull. I, 8, 34. — *dum*, pro *donec*. — 15. *adverso Amore*, innui h. l. Amorem, contrarium Cupidini, amores resoluventem, omniumque calamitatum auctorem, quem graeci ἀντίστωρ nominabant, Eurip. Hippol. 1268: *Ἐρωτα μανθάνω ἀντίστωρ* dixit, docte observavit Huschke Anlect. Crit. pag. 45 sq. quem vide. Quod sententiam attinet ipsam, conf. notata ad eleg. 9, 12. — *praemia*, praeda, lucrium, Horat. Epod. II, 36; Tibull. I, 2, 26, h. l. omnino facultates, divitiae. — *dolor*, causa doloris.

19-24. *Arabium limen*, Arabo mar-

Nec timet ostrino, Tulle, subire toro,
Et miserum toto iuvenem versare cubili.

Quid relevant variis serica textilibus?
Quae mihi dum placata aderit, non ulla verebor
Regna, nec Alcinoi munera despicere.

ELEGIA XV

AD CYNTHIAM

Saepe ego multa tuae levitatis dura timebam,
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.

more obductum, vid. Plin. H. N. XXXVI, 7, docte pro, intrare domos opulentiorum. — *subire*, irrepere, clam ingredi. — *ostrino toro*, vestibus stragulis Tyria purpura infectis cooperto. Tibull. I, 2, 75: *Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo Prodest, quum fletu nox vigilanda venit? Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem, Nec sonitus placidae ducere possit aquae.* — 21. *versare*, vertere, volutare. Catull. L, 10: *Nec somnus tegeret quiete ocellos, Sed toto indomitus furore lecto Versarer, cupiens videre lucem.* — 22. Quodnam solatium et levamen afferunt vestes stragulae bombycinae, pictae, versicolores? Seres, Scythiae Asiaticae populi, apud quos haec vestes tenerimae subtilitatis in usu erant. Virgil. Georg. II, 121: *non ulla verebor regna despicere.* Tibull. I, 1, 78: *despiciam dites.* — 24. *Alcinous*, rex Phaeacum opulentissimus, Homer. Odys. II, 113, Ulysses hospitio excepit, et multis ac splendidissimis muneribus beavit, unde *munificus* dicitur Ovidio ex Pont. II, 9, 42, et h. l. *munera Alcinoi*, poetice, pro

maximis ac praestantissimis commemorantur.

ELEGIA XV

Nuntiarat Propertius Cynthiae magnam sibi periculum imminere; quo quidem nuntio audito, illa colorem mutat, et inter lacrymas multas ei fidem ac constantem amorem iuraverat; mox tamen rei oblita, nimii formae cultus acque studiosa esse pergebat, ut ante fuerat. Conf. vers. 6; add. eleg. 2. Hanc igitur puellae levitatem graviter reprehendit poeta, ita tamen ut neget se unquam edum amare desinere posse. Quodnam periculum Propertius innuerit, certo definiri haud potest, crediderim tamen de itinere Athenas suscipiendo cogitandum esse, coll. eleg. 17; praesertim quum exempla fidei et pudicitiae, quae Cynthiae proposuerit, conf. vers. 10, 19, 21, et eleg. 17, 4, hanc coniecturam quodammodo confirmare videantur.

1-8. *Multa dura*, infra el. 18, 13: *multa tibi dolor hic meus aspera debet.* — 3. *quanto periculo*, quantum periculum mihi imminet. De itinere

Adspice me quanto rapiat Fortuna periclo;
 Tu tamen in nostro lenta timore venis.
 Et potes hesternos manibus componere crines,
 Et longa faciem quaerere desidia:
 Nec minus Eois pectus variare lapillis,
 Vt formosa novo quae parat ire viro.
 At non sic Ithaci digressu mota Calypso
 Desertis olim fleverat aequoribus.
 Multos illa dies incomtis moesta capillis
 Sederat, iniusto multa locuta salo.

10

maritimo, et navigationis periculis
 laud dubie sermo, coll. eleg. 17, 7,
 quin et *Fortuna* dicitur aequoris do-
 mina, Horat. Carm. I, 35, 6, coll.
 Pindar. Ol. 13, 3 seqq. — *lenta venis*,
 es tranquilla et secunda, non commo-
 veris. Tibull. I, 10, 58: *Inter et*
iratum lentus utrumque sedet. Conf.
 Casaub. ad Sueton. Tib. cap. 57. —
hesternos crines, recte Vulp. quos
 hesterno die comeras et ornaveras,
 qui nunc turbati et disiecti recomponi
 et repecti postulant. — *componere*,
καταρτίζειν, ciuicinnos et gradus eorum
 relicere. — 6. *faciem quaerere*, est
 Tibulli I, 8, 11: *succo splendente ge-
 nus onerare*. Potest tamen etiam *fa-
 cies* capi de totius corporis habitu et
 forma, ut apud Macrobi. Sat. cap. 13,
 de Hortensio: *fuit enim vestitu ad
 munditiem curioso, et ut bene amictus
 iret, faciem in speculo quaerebat*. Sen-
 sus h. l. omnino est, diu desidendo
 ac praebendo se ornatricibus (vid. Pi-
 gnorius de servis pag. 191) formam
 tibi conciliare studeas ad excipiendas
 amatorum blanditias et confabulatio-
 nes. — *longa desidia*, Tibull. I, 8,
 16, *tarda arte*. — 7. *Eois lapillis*,
 orientis, gemmis, lapidibus pretiosis.
 — 8. Tibull. III, 4, 31: *Vt iuveni
 praeconem virgo delecta marito*,

9-14. *Non sic*, non ita compta et
 ornata, in eiusmodi ornatu fleuit,
 coll. vs. 11, dolor illius non fucatus,
 sed sincerus erat et verus. — *Calyp-
 so*, quae in Ogygia insula regnabat,
 ad quam delatus Ulysses, *Ithacus*,
 per sexennium amore illius potitus
 (hinc v. 14, *longae conscia laetitiae*)
 postea tamen eam delusit et deseruit,
 vid. Homer. Odys. II, 244 seqq.;
 Prop. II, 21, 13; Ovid. A. A. II,
 125 seqq. Eleganter autem Calypsus
 exemplum Cynthiae ob oculos ponit
 poeta. Calypso enim amatorem per-
 fidum tantopere lugebat ac deplora-
 bat; Cynthia contra periculum fidi
 amatoris parum movebat. — *deser-
 tis aequoribus*, ad vel iuxta aequora
 navibus deserta, sedem suam alluen-
 tia, id est in litore deserto: sic Ti-
 bull. III, 6, 40: *flevisti ignoto mari*,
 pro ad mare, ubi vid. Heyne. — *sede-
 rat*, verbum de lugentibus proprium.
 Vid. Alberti Obs. Sacr. ad Matth.
 IV, 16. — *iniusto salo*, ita vocatur e
 sensu Calypsus, mare, cuius ope au-
 fugerat eamque deseruerat Ulysses. —
 13. 14. Mens et sententia poetae haec
 est: illa, quamvis nunquam posthac
 visura, dolebat tamen longae conscia
 laetitiae, dolebat ita, ut praeteritae
 voluptatis recordatio dolorem aleret

Et quamvis nunquam posthac visura, dolebat

Illā tamen longae conscia laetitiae.

Alphesiboea suos ulta est pro coniuge fratres,

15

Sanguinis et cari vincula rupit amor.

Nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis

Hypsipyle vacuo constitit in thalamo.

Hypsipyle nullos post illos sensit amores,

20

Vt semel Aemonio tabuit hospitio.

Coniugis Evadne miseros elata per ignes

Occidit Argivae fama pudicitiae.

Quarum nulla tuos potuit convertere mores,

Tu quoque uti fieres nobilis historia.

Desine iam revocare tuis periuria verbis,

25

Cynthia, et oblitos parce movere deos.

et acneret. Passerat. minus recte: dolebat quidem, sed levabat dolorem recordatio longae laetitiae.

15-24. *Alphesiboea*, Phegei regis Arcadiae filia, nupserat Alcmaconi Amphiarai et Eriphyles filio, qui tamen postea, ea repudiata, Callirrhoen Acheloi filiam in matrimonium duxit, ac propterea ab Alphesiboeae fratribus necatus est, quos Alphesiboea in ultionem mariti interemit. Conf. Apollodor. III, 7, 5 seqq.; Ovid. Met. IX, 406 seqq. - *sanguinis cari*, consanguinitatis. - 17. *Hypsipyle*, Lemni regina, Iasonem, Aesonis filium, *Aesoniden*, quem ad insulam cum reliquis Argonautis appulsam hospitio exceperat et amarat (vide Apollod. I, 9, 17; Hygin. fab. 15; Ovid. Heroid. VI) etiam *absentem*, a ventis raptum, ita amare pergebat, ut nullos post illos sentiret amores. - 18. *thalamo*, cubiculo. - *tabuit*, amore, amoris tabe consumpta est, κατελάβετο Theocrit. Id. VII, 76. - *Aemonio hospitio*, amore Iasonis The-

sali, hospitis. Vid. ad I, 13, 21. - *Evadne* vero, Capanei uxor, adeo fida mariti, etiam absentis et mortui fuerat, ut quum corpus ipsius ad Thebas interfecti cremaretur, se in ardentem rogam coniiceret. Vid. Martial. Epigr. IV, 75; Apollod. III, 7, 1; Ovid. A. A. III, 17 seqq. - *miseros ignes*, cum dilectu, ignes enim rogales et per se sunt miseri, et in Evadne inprimis commiserationi apti. - *elata*, exstincta, mortua. - *Argivae fama pudicitiae*, decus et gloria graecarum mulierum pudicarum, maritos constanter amantium. - *nobilis historia*, ut fides ac pudicitia tua ore sermionibusque omnium celebrarentur. Homer. Il. Z, 357: ὡς καὶ ὀπίσσω Ἀνδρώπηισι κτελέμεθ' αἰοῖμεν: ἰσχυμύνοισι. Theocrit. Id. XII, 10 seq. Εἰς δ' ὀμυλοῖ πυνθείων ἱπ' ἀμφοτέρωσιν Ἐρωτὶς Νῶτον, ἰκισσόμενοις δὲ γυνόμεσθαι πᾶσιν αἰοῖδ'. - 25-36. Desine repetere periuria tua, et rursus fidem tuam spondere, ne dii, nimium leues, tandem per-

Audax ah nimium, nostro dolitura periclo,

Si quid forte tibi durius inciderit.

Muta prius vasto labantur flumina pōnto,

Annus et inversas duxerit ante vices:

30

Quam tua sub nostro mutetur pectore cura;

Sis quodecunque voles, non aliena tamen:

Quamve mihi viles isti videantur ocelli,

Per quos saepe mihi credita perfidia est.

Hos tu iurabas, si quid mentita fuisses,

35

Vt tibi suppositis exciderent manibus.

Et contra magnum potes hos attollere solem?

Nec tremis admissae conscia nequitiae?

Quis te cogebat multos pallere colores,

Et fletum invitis ducere luminibus?

40

fidiam tuam ulciscantur. — *revocare*, renovare. Cic. Tusc. I, 1: *studia intermissa revocare*. — *movere*, irritare, ad iram concitare, exasperare, Ovid. Heroid. XX, 115. — *parce*, pro noli, græc. *ῥηιδέσθαι*, eodem sensu usurpatur. — 27. Si perfidiam tuam dū, quos tu nimium audax irritas, punient: dolitura recordaberis mei periculi, desidia perfidiaque tuae. *Dolere*, interdum quoque cum seculo casu construi, tralatitium est. Sic *doluisti* nostro dolore Virg. Aen. I, 669; *ignominia sua doliturum* Liv. XXXIX, 43. — *inciderit*, acciderit, evenierit, Catull. X, 19, 29 seqq. Egregii versus affectus amoris veritate, et verborum dilectu. Nunquam te amare desinam, omnia alia prius evenient. — *muta*, sine ullo strepitu in mare devolvantur; quod eorum naturae contrarium. — *duxerit* pro egerit. — *inversas vices*, temporum vicissitudines praepostero ordine. — *cura*, amor tui, amor in te meus alio transferatur. — *quodecunque voles*, lenta

in meo timore vers. 4, formae nimia eultrix vers. 5 seqq. — *aliena*, irata. — *credita*, quia per oculos peierabar. Conf. et I, 1, 1. Imitatus est Ovid. Am. III, 3, 10: *Argutos habuit, radiant ut sidus, ocellos, Per quos mentita est perfida saepe mihi*. Add. Tibull. III, 6, 47.

37–42. Omnia haec egregie ad dolorem et animi aestum. — *Potes*, audes, ut eleg. 13, 14. — *hos oculos attollere contra magnum solem*, *ἐν τῷ θαλάμῳ μεγάλῳ τῷ ἡλίου*. Eurip. Med. 1327: *Καὶ τὰντα δρᾶσαι Ὅμιον τι προσβλέπεις, Καὶ γὰρ, ἴσθης ἐλᾶται δασυβέστες*. Solem enim omnia lustrantem ac videntem, periurii et scelerum vindicem timebant veteres. Vid. Homer. Odys. Δ, 190; Soph. Trach. 102. — *multos pallere colores*, *dich* oft zu entfärben. Nam pallor non unius coloris est, unde Aristotel. Epist. I, 11, pag. 57 Paris. *ὁ δὲν ἴδοντες παντοδαπὰ χρώματα παρ' ἑαυτοὺν λῆθιν ἴσθιν*. — *fletum ducere*, pro *flere*, eum quasi oculis educere et expri-

Queis ego nunc pereo, similes moniturus amantes.
O nullis tutum credere blanditiis!

ELEGIA XVI

VERBA IANVAE CONQUERENTIS

Quae fueram magnis olim patefacta triumphis,
Ianua Tarpeiae nota pudicitiae,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus,
Captorum lacrymis humida supplicibus;
Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis,
Pulsata indignis saepe queror manibus.

mere. — 41. *Queis*, scil. luminibus, quae me sefellerunt. Vulgo male referunt ad blanditias, fraudes, illecebras. — *moniturus* exemplo, et verbis quae sequuntur. Similis locus Tibull. III, 6, 43 seqq.: *Vos ego nunc moneo: felix, quicumque dolore Alterius disces posse carere tuo.* — 42. Tutum est, neque iriurando, neque pallori, nec lacrymis foeminarum nimium credere. Conf. eleg. 9, 30.

ELEGIA XVI

Tarpeiae, Sp. Tarpeii, arcis Capitolinae sub Romulo quondam custodis ac praefecti filiae, domum prope Capitolium vetustate collapsam, eo tempore, quo hanc elegiam (quam nobile, argutum, aureum carmen, non immerito nominat Brunkhusius) Propertius scripsit, inhabitabat puella quaedam infamis et impudica. Huius ergo ianuam salse satis, de amissa pristina dignitate, ac praesenti turpitudine sua conquerentem inducit poeta. Moverunt quidem interpretes non-

nulli, non posse v. 2 Tarpeiam Vestal. intelligi, quum eam Prop. IV, 4, impudicam descripserit; sed Tarpeiam tanquam Vestalem, Tatii quidem Sabinorum regis amore captam, sed h. l. moechae oppositam, commode poeta *pudicam*, vid. interpret. ad Terent. Andr. I, 5, 39, nominare potuit, nec tam Tarpeia impudicitiae, quam potius prostitutionis IV, 4, incusatur.

1-8. *patefacta triumphis*, significantur domui illius ianuae triumphantes, et e Capitolio suas in aedes redeuntes et invecti. — *Tarpeiae pudicitiae*, pro pudicae, i. e. Vestalis. — *celebrarunt*, quam nobilem reddiderunt. — *inaurati currus*, currus triumphales, auro et ebore ornati, v. Scheller. de re vehicul. II. 13, p. 173 sqq.; commemorantur omnino docte pro pompa triumphali. — *captorum supplicibus*, eleganter, pro lacrymis captivorum supplicum. Compara Albiovan. Consolat. ad Liviam I, 271 sqq. — *saucia*, laesa, *pulsata*, ut ipse Prop. explicat. Sic *malus saucius* Hor. Carm. I, 14, 5: ubi vid. Mitscherlich.

Et mihi non desunt turpes pendere corollae
 Semper, et exclusi signa iacere faces.
 Nec possum infamis dominae defendere noctes
 Nobilis obscoenis tradita carminibus.
 Nec tamen illa suae revocatur parcere famae,
 Turpior et saeculi vivere luxuria.
 Haec inter gravibus cogor deflere querelis
 Supplicis ah! longas tristior excubias.

Ovid. Rem. Am. 31: *Effice nocturna frangatur ianua rixa.* — 7. *non desunt pendere*, pro semper pendent. Sosemnia taedarum corollarumque in commissatione mentio. Antiphanes ap. Athen. VI, 10: *ἐκ τῶν αἰνῶν, ἢ δὲ καὶ τῶν αἰνῶν, — ἀπὸ καὶ ἑξ ἑκαστοῦ λαβόντες* amatores autem comissabundi corollas capiti detractas amicarum iannus appendere solebant. Lucret. IV, 1171: *At lacrymans exclusus amator limina saepe Floribus et sertis operit, postesque superbos* *Vngit amaracino et foribus miser oscula figit.* Add. Tibull. I, 2, 14; Catull. LXIII, 66. — *turpes corollae*, quum prodant impudicitiam dominae. — *exclusi amatoris signa faces*, sermo est de facibus extinctis, quas non intromissi amatores proicere solebant ante ostium, unde mane praetereuntes impudicam illic habitare cognoscebant. Vid. Pers. Sat. V, 155.

9-11. Sunt qui *infamis* et *dominae* coniungant, ita, ut sint genitivi; sed magis poetice *noctes* dicuntur *infamis*, antiqua horum accusativorum terminatione, scilicet *infames*, ut *dominae* sit tertius casus; cum quo casu etiam *defendere* construitur. Virg. Ecl. VII, 47: *Solstitium pecori defendite*, pro a pecore prohibete. Horat. Carm. I, 17, 3: *Favens igneam defendit aetatem capellae*, ubi vid. Mitscherlich. Sic h. l. non possum a domina mea infamis

noctes avertere, propulsare, nam ipsa famae suae non parcat. Etenim *defendere*, ut ἀμύνειν, notat quoque arcere, propulsare, *ἐκ τοῦ κείνου*. Cic. pro Mil. c. 4: *cam vi vis illata defenditur.* Valer. Maxim. VI, 5, 2: *cuius armati periculum vulneribus et sanguine suo defenderant.* Vid. quos in hac rem laudavit Daumius ad Catonis Disticha pag. 77 sq. ed. Arnzen. — *nobilis*, malo sensu, quasi nescibilis. — *tradita*, divulgata. — *obscoenis carminibus*, significantur carmina vel ad ianuam decantata, Pers. Satyr. V, 165: *dum Chrysidis udas Ebruius ante fores extincta cum fuce canto;* vel literis mandata et ianuae affixa, Ovid. Am. III, 1, 53, ubi elegia loquens inducta dicit: *Ah quoties foribus duris incisa pependi, Non verita a populo praetereunte legi.* — 11. Nec tamen potest revocari, et eo reduci, ut famae suae consulat, nec vivat turpior hominibus huius aetatis corruptissimis, turpior ipsa seculi sui luxuria.

13-16. *Haec inter*, interea, dum domina intus turpiter ac licenter vivit. — *querelis*, scilicet in, i. e. inter graves querelas. — *supplicis*, amatoris exclusi, qui in me modo minas iacit, modo mihi blanditas dicit. Solebant enim amatores exclusi ante fores amicarum cantilenas amatorias canere, in quibus et iannam ipsam alloque-

Ille meos nunquam patitur requiescere postes, 15

Arguta referens carmina blanditia :

• Ianua vel domina penitus crudelior ipsa ,

Quid mihi tam duris clausa taces foribus ?

Cur nunquam reserata meos admittis amores ,

Nescia furtivas reddere mota preces ? 20

Nullane finis erit nostro concessa dolori ?

Tristis et in tepido limine somnus erit ?

Me mediae noctes, me sidera prona iacentem ,

Frigidaque Eoo me dolet aura gelu.

bantur. Haec carmina dicebantur *εὐχολογία* a fletu ad ianuam. Vid. Sagittar. de ianuis vet. c. 37; Casaub. ad Persium p. 454; Kuster. ad Aristoph. Eccles. vs. 954. Huius generis carmina sunt: Horat. Carm. III, 10; Theocrit Idyll. XXIII; Tibull. I, 2; Ovid. Amor. I, 6; Horat. Carm. I, 25, 7; Catull. LXVII. Eiusmodi cantilenam etiam sqq. versus continent. — *tristior*, ego ipso amatore excluso tristior. — *longas excubias*, quum nimirum nunquam postes mei requiescant, nocte qualibet intus domina Veneri pervigilium solvat, et amator exclusus limina mea corollis et floribus operiat, ac cantilenas canat. Constructio: inter has graves querelas supplicis, ego ipso longe tristior, deslere cogor longas excubias. — *arguta blanditia*, ingeniose blanda. *Argutus*, ingeniosus, indicat solertiam, ingenii acumen et sales in loquendo. Cic. in Bruto c. 17: *Quis illo — in sententiis argutior?* Auct. dial. de Oratore c. 20: *argutam et breuem sententiam*. Voc. autem *blanditia*, scilicet *blanditiae*, usurpatur quoque de sermonibus amatoriis, quibus puellae animum quis aggreditur, Tibull. I, 2, 91.

17 — 24. Iam incipit ipsa cantilena amatoria. — *taces*, non verso stridorem

cardine reddis. — *reserata*, aperta. — *admittis* (oppos. *excludere*) *meos amores*, me amantem. — 20. Nescia moveri, et preces meas, quas clam et furtim facio, *furtivas*, ad dominam perferre, eas *reddere*, coll. vs. 27. Variis coloribus exornatur praeclare notio haec: ianua clausa. — *tristis somnus*, acerbis nempe amatoris exclusi et contemti, coll. et vs. 24. — *tepidum limine*, cum dilectu *tepidum*, nempe tundendo et incubando tepesfacto, ut Catull. LXIII, 65: *Mihi ianae frequenter, mihi limina tepida*, ubi vid. Doering. — 23. Tria tempora distinguuntur, *media nox*, *μεσάνυκτιον*; *sidera prona*, nempe in occasum, tempus post *μεσάνυκτιον*, quum sidera polo declivi prona, brevi merguntur, veniente lucifero; et crepusculum matutinum, i. e. *frigida aura Eoo gelu* sc. existente, matutina pruina. Ita poetice tota nox significatur. — *mediae noctes*, ex imitatione Graecorum, *μεσάνυκτιον*, licet de una nocte agatur. vid. Dorville ad Charit. pag. 632. et Obs. Miscell. tom. I, p. 132. — *me sidera prona iacentem*, respicere Burmanno videtur ad paroemiam, scil. formulam, qua carmen paraclausitryrum finire solebant cantantes amatores, *μεσάνυκτιον*, ut caputium ad-

Tu sola humanos nunquam miserata labores 25
 Respondes tacitis mutua cardinibus.
 O utinam traiecta cava mea vocula rima
 Percussas dominae vertat in auriculas!
 Sit licet et saxo patientior illa Sicano,
 Sit licet et ferro durior et chalybe: 30
 Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
 Surget et invitis spiritus in lacrymis.
 Nunc iacet alterius felici nixa lacerto;
 At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
 Sed tu sola mei, tu maxima causa doloris, 35
 Victa meis nunquam, Ianua, muneribus.
 Te non ulla meae laesit petulantia linguae,
 Quae solet ingrato dicere turba ioco.

antrum Amaryllidis iacens cantum
 finit ap. Theocrit. Id. III, 53: *Κεῖν
 παῖ δὲ πινυῖν*. *Eoum gelu*, est matu-
 tina pruina, vel matutinum gelu, ut
 Graecis ἡώς simpl. est matutinus. Vid.
 Dorville l. c. — *dolet*, sensum dolendi,
 scilicet miserandi rebus quoque inani-
 matis tribui pervulgatum est. Virgil.
 Ecl. X, 15 etc.

25 — 34. *Labores*, curas, aerumnas,
 dolores. — *respondes* — *cardinibus*, si-
 lentium est tua responsio, aequae ta-
 cita es ac cardines tui. Hoc ut poeta
 extulit. *Respondere mutua*, ut *mu-
 tua flere* El. 5, 30. — *traiecta*, trans-
 missa, penetrans per rimam. Eurip.
 Hippol. 567: *δὲ πῶς ἔμελεν*, ἔμελε ἐν
 ῥίμῃ. — *percussas*, nempe voce. —
vertat, pro vertatur, l. se vertat, ut
 Liv. IX, 38: *fama adversae rei ver-
 tit in Romanos*. Caes. B. C. III, 73:
*Quod si esset factum, detrimentum in
 bonum verteret*. — 29. *saxo Sicano*, in-
 telligitur vel Aetna, Siciliae mons;
 Sicilia enim Sicania dicta, a Sicanis,
 Hispaniae incolis, qui in Siciliam co-

loni veneri, Virgil. Aen. V, 293; Sil.
 Ital. XIV, 34: vel scopuli Siculi Cy-
 clopum, de quibus Virg. Aen. I, 205;
 Plin. H. N. III, 8; ita ut sit per eua-
 lagen numeri *saxo Sicano* dictum
 pro saxi Sicanis. — *patientior*, durior.
 Ovid. Am. I, 15, 31: *dens patientis
 aratri*. — *compescere*, coercere, cohi-
 bere a fletu. — *surget* — *lacrymis*, in-
 ter lacrymas suspirabit, et lacryma-
 bitur, licet invita. — *spiritus*, pro su-
 spiritus, ut Hor. Epod. XI, 10; Prop.
 II, 29, 37. — *Zephyrus*, pro quocun-
 que vento, ut Catull. LXIV, 271. —
cadunt, quae irrita effectum carent. Ov.
 Heroid. XV, 208: — *et Zephyri verba
 caduca ferunt*.

35 — 48. *Muneribus*, precibus, blan-
 ditiis, carminibus, coll. vs. 40, un-
 guentis. — *quae solet*, iis verbis quae
 solet dicere. — *turba*, praetereuntes,
 qui vident pendentes corollas, car-
 mina foribus duris incisa (Ovid. Am.
 III, 1, 53) et faces in limine abiectas,
 signa exclusi praeterita nocte amato-
 ris, coll. vers. 7, 8. — *ingrato ioco*,

Vt me tam longa raucum patiare querela

Sollicitas trivio pervigilare moras.

40

At tibi saepe novo deduxi carmina versu,

Osculaque impressis nixa dedi gradibus.

Ante tuas quoties verti me, perfida, postes,

Debitaque occultis vota tuli manibus? »

Haec ille, et si quae miseri novistis amantes,

45

En! matutinis obstrepit alitibus:

Sic ego nunc dominae vitis et semper amantis

Fletibus, aeterna differor invidia.

nempe ianuae et dominae. Conf. Obs. 40. Vt patiare me raucum longa querela, et sollicitum, in trivio longam, insomnem ducere noctem. — *deduxi carmina*, docte pro secini, metaphora desumpta a lanificio, a lana in filum deducta. — *novo versu*, non vulgari et tralatitio; carmina quae ipse composui. — 42. *Osculaque — gradibus*, per hypallagen dictum accipiunt, pro oscula fixi et impressi gradibus ipse genu nixus, ergo *oscula nixa*, quae quis ipse genu nixus figit; vid. Obs. Mos limina osculandi notus. — *vota*, corollae, sorta. Nam *votum* saepius de re ipsa dicta, Virg. Aeneid. III, 279: *Lustramurque Iovi, votisque incendimus aras*, pro impositum thus et victimam. — *occultis manibus*, ele-

ganter pro ipse occultus, λαθραίως, clam, furtim. — 45. *quae novistis*, quae alia huius generis dici cantarique scitis. — *obstrepit*, cum avibus matutinis canit, eas interpellat. Per *aves matutinas*, gallos, lucis nuntias aves, intelligo. Etenim colorem noster duxit ex Theocrito Idyll. VII, 123: *Μερίτι τοι κρυώμεις ἐκὶ προθύροιςιν, ἄρατι, Μερὶ πύθας τριβώμεις· ὁ δ' ὄρεθριος ἄλλον ἀλίκτωρ Κοκκύδων νάρκαισιν ἀνιέρχεται διδύκας*. — 47. *vitis*, luxuria, libidine vs. 12, et perfidia. — *invidia*, odio, ut Ovid. Fast. II, 848; Liv. III, 43. — *differor*, distrahor, infamor, dominae vitia et perpetui amantium fletus me odiosam reddunt. Petron. c. 10: *per totam urbem rumoribus different nos mille causae*; ubi vid. Bura.

ELEGIA XVII

AD CYNTHIAM, DE MARIS TEMPESTATE

Et merito, quoniam potui fugisse puellam,
 Nunc ego desertas alloquor Alcyonas.
 Nec mihi Cassiope solito visura carinam;

ELEGIA XVII

Cynthiae difficilis ac durae mores quoniam pervincere Propertius non potuerat, coll. vs. 15, ut se amoris morbo liberaret, ad anceps remedium confugerat, et iter longinquum, ut videtur, Athenas (III, 21) susceperat; cf. I, 1, 29 seqq. Sed experientia edoctus cognoverat, fuga amorem non minui posse nec tolli. Hinc adversa tempestate in mari iactatus, in hac elegia se ipsum accusat, merito se hac calamitate premi proficitur, sortem suam luget, et naufragium a se deprecatur. In media vero navigatione hanc elegiam scripsisse se fingit Propertius, more poetarum solemnium. Animi motus et affectus, quos haec elegia vividissimis coloribus depingit, apprimè respondent praeclaræ tempestatis et periculi, in quo poeta versabatur, descriptioni. Caeterum eandem Propertii fugam, de qua haec elegia agit, respicere quoque videntur el. 1, el. 15; lib. III, el. 21; lib. I, el. 17, et hoc ipso ordine, mea sententia, haec elegiae scriptae sunt.

1 - 4. In mediam rem lectorem rapit. - *et merito*, abruptum elegiae initium, dolorem et animi aestum egregie exprimit. - *potui*, ausus sum (ut el. 15, 37) relinquere Cynthia. - *Alcyonas*, sermo est de procella et tempestate in mari orta, coll. vs. 7.

Itaque invocatur *Alcyonas desertas*, aves querulas et solitarias, quae mare placidum reddere credebantur, imprimis quum ovis incubabant; cf. Ov. Met. XI, 745 sqq. Aves illae a poetis in exemplis amoris perpetui fideique coniugalium numerantur. Etiam Prop. h. I, eas commemorat subulam ipsam respiciens. Nempe quum Ceyx naufragio periisset, Alcyone coniux ipsius moerore consumpta, *superis miserantibus* (Ovid. l. c. vs. 741) in volucrem, alcedinem mutata est, una cum marito, cuius mortem deplorarat. Cf. Gierig. ad Ovid. Met. XI, 410, et quos ibi laudavit. Iam poeta exprimere voluit notionem simplicem hanc: nulla stella apparet, coelum non est serenum, est nubibus atris obductum, ne vestigium quidem stellae conspicitur. Commemoravit igitur *Cassiope*, sidus clarum et lucidum fulgens, pro quovis alio sidere lucido, ut simul tecte carperet Cynthiae superbiam, et nimium placendi studium, coll. el. 15, 9 sqq. Nempe Cassiope Cephei uxor formosa et superba, fornositati suae nimium confisa, se Nereidibus praetulerat. Vid. Hygin. fab. 64; Ovid. Met. IV, 737 sqq. Heyne ad Apollod. p. 303: quare Nymphae iratae Neptunum rogarunt, ut Cephei regionem diluvio et monstribus marinis vastaret, a qua calamitate Cepheus, monente Iove Ammone, liberari non poterat, nisi An-

Omniaque ingrato litore vota cadunt.
 Quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti. 5
 Adspice quam saevas increpat aura minas.
 Nullane placatae veniet Fortuna procellae?
 Haecce parva meum funus arena teget?
 Tu tamen in melius saevas converte querelas,
 Sat tibi sit poenae nox et iniqua vada. 10
 An poteris siccis mea fata reponere ocellis?

dromeda filia ipsius, scopulo alligata, ceto obiceretur. Ovid. l. c. 669 sq. Persens vero, monstro trucidato, virginem liberavit. — solito, ex solito, ut solet, more solito, tanquam sidus lucidum. Sic solito legitur quoque Ov. Fast. V, 547; Senec. Agam. 715. Plinius Martialis dixit, *hibernos peterent solito cum more recessus*, Epigr. V, 68. — ingrato, surdo IV, 11, 6; vel inhospitali. — cadunt, effectum carent, ut el. 16, 34.

5 — 8. Etiam tibi absenti favent venti, sunt mihi adversi, imprecationibus tuis hanc calamitatem debeo. — adspice, en! magno cum stridore minatur ventus naufragium et interitum. Colorem duxisse videtur Propert. ex Archilochi dicto apud Plut. T. II, pag. 169, et Heraclid. Allegor. Hom. p. 412: Γλαυκὴ, ἔρα, βαδὺς γὰρ ἔδε χύμασιν κατασσίτου κύματος. Vid. Pierson. Verisim. II, 10. — aura, αὔρα, pro vento etiam vehementiore, Virgil. Ecl. IX, 58. Vid. Drakenb. ad Sil. IX, 501. — placatae, pro placandae. Nunquamne Fortuna placabit hanc tempestatem? — nulla, pro non, ut saepius. Fortuna poetis, Horatio et Virgilio, venire et abire dicitur. Fortuna commemoratur tanquam aequoris domina, vid. ad 15, 3. Caeterum similis locus Catull. LXXVIII, 63 sq. *Ac veluti nigro iactatis turbine naufis Le-*

nus adspirans aura secunda venit. — 8. *haecce parva arena*, respicit litus, quod vs. 4 *ingratum* nominarat. Est autem h. l. tenenda veterum navigandi ratio, qui litora tantum legebant. — *parva arena* naufragi corpus teget. Vid. Horat. Carm. I, 28, 24. — *funus*, cadaver, corpus mortui, ut IV, 11, 3: vid. Burm. ad Valer. Fl. VII, 643, et ad Quinct. Decl. XII, 26, h. l. naufragi.

9 — 12. Iam poetice absentem puellam, tanquam praesentem obsecrat, ut imprecationes in melius convertat. — *saevas querelas*, imprecationes; apposite, quum antea *saevas* vocarit aurae minas. — *in melius*, εἰς ἄγαθόν, ut Tibull. III, 4, 95. Sensus: desine imprecari, et vota potius pro salute mea facias. — *nox*, tempestas, Prop. III, 11, 5. Virg. Aen. I, 89: *ponto nox incubat atra*. — 11. *An - ocellis?* Sensus: num poteris tibi naufragium meum ante oculos ponere, ita, ut sicci maneant, nec madescent? Tralaticium enim est, verba ex re composita saepius habere vim verborum simplicium, ut Sueton. August. 42: *populo congiarium promissum reposcenti*, pro poscenti; add. Horat. Carm. I, 9, 6; vid. Donat. ad Terent. Andr. III, 2, 28; Serv. ad Virg. Aen. X, 766; Ernest. ad Sueton. Aug. c. 79; et Fisscheri Animadv. ad Welle r. Vol. III

Ossaque nulla tuo nostra tenere sinu?
 Ah! pereat quicumque rates et vela paravit
 Primus, et invito gurgite fecit iter.
 Nonne fuit levius dominae pervincere mores? 15
 (Quamvis dura, tamen rara puella fuit)
 Quam sic ignotis circumdata litora silvis
 Cernere, et optatos quaerere Tyndaridas?
 Illic si qua meum sepelissent fata dolorem,
 Vltimus et posito staret amore lapis: 20
 Illa meo caros donasset funere crines,
 Molliter et tenera poneret ossa rosa:

P. II, p. 165; ubi plura hanc in rem exempla protuli. Sic h. l. *reponere* legitur pro simplici ponere, ita tamen ut idem sit quod *praeponere*, ut ap. Liv. XLI, 23: *in Romanos odii regnum posuerat praemium*, i. e. proposuerat. Contra Waardenburgius Obs. in Tibull. et Prop. (Lingae 1797) *reponere* dictum putat pro retro quasi *ponere*, *seponere*, ut *reponere*, *seponere odium*, *dolorem* etc. ut adeo *mea fata reponere*, idem sit quod interitum meum non curare, ἀμύλῳ apud Sophocl. Electr. 237. *Ossaque — sinu?* num te mihi ossilegii praestare officium non posse, aequo animo feres? Tibull. I, 3, 5 sqq. *Abstineas, Mors atra, precor; non hic mihi mater, Quae legat in moestos ossa perusta sinus.*

13 — 18. Periculi metu pressus ac perturbatus, execratur eum, qui primus navigavit. Similes loci Catull. LXVI, 48; Tibull. I, 10, 1; 4, 59; Horat. Carm. I, 3, 9; ubi vid. Mitscherlich. et Burm. ad Lotich. III, 29, p. 556 sqq. — *invito gurgite*, ut *invito mari* IV, 6, 48; quam undae maris tumidae navigantibus resistere videantur. — *mores*, fastum, super-

biam, morositatem. Similis locus Virgil. Eclog. II, 14: *Nonne fuit satius tristes Amarylliadis iras, Atque superba pati fastidia?* — *rara*, eximiis corporis ingenique dotibus ornata, eleg. 8, 42. — *ignotis — silvis*, pro ignota litora circumdata silvis; indicat litora regionum ipsi ignotarum silvis vestita. — *et — Tyndaridas*, et quaerere frustra sidus, quod navi nocturna tempestate deprensae subveniat, et naufragio eam eripiat; hinc *optatos Tyndaridas*, cum dilectu, nam Tyndaridae, *lucida sidera, fratres Helenae* Horat. Carm. I, 3, 2, Castor et Pollux, nautis propitii, dii σωτήρες, Horat. Carm. IV, 8, 31; Catull. LXV, 63 sqq.

19 — 24. *Illic*, nempe Romae, *sepelissent dolorem*, poetice, pro me dolentem et miserum, ut eleg. 18, 23. — *ultimus lapis*, columna sepulchralis, cippus, nihil amplius. — *posito amore*, pro amatore, vel amatori reposito, sepulto; ut paulo post *funere* pro funeri. — *Ponere*, verbum sepulchrale, ut Ovid. Fast. V, 480; Lucret. III, 884: *putrescat corpore posto*. Idem ergo valet, quod *reponere* Virg. Aen. VI, 665; vid. Taubman. ad Virgil.

Illa meum extremo clamasset pulvere nomen,

Vt mihi non ullo pondere terra foret.

At vos aequoreae formosa Doride natae,

25

Candida felici solvite vela choro.

Si quando vestras labens Amor attigit undas,

Mansuetis socio parcite litoribus.

Aen. VI, 220. — *staret*, verbum de status proprio; vid. Burm. Anthol. I, 63, 10. — 21. *caros crines*, significanter! caros Cynthiae, in quibus excolendis multum curae adhibere solebat, cf. el. 15, 5, eleg. 2, 2; pingit hoc epitheton amorem ac desiderium Cynthiae. Solebant autem veteres crines secare, iisque rogam, aut sepulcrum propinquorum, amicorumque conspergere; vid. Homer. II. XXII, 235, 141; Eurip. Electr. 90; Callim. hymn. in Dian. 126, ibique interp.; Kirchman. de Fun. Rom. II, 15. — *tenera rosa*, scil. in. Prope tumulum, et in urna ac sarcophago sternebantur flores, rosae imprimis. Vid. Mollus ad Long. Pastor. p. 33; Kirchman. l. c. IV, 2, 3. — *extremo pulvere*, est cinis in urna conditus. — *pulvere*, pro pulveri, ut vs. 21. — *funere*, pro fuveri. — *meum nomen clamasset*, discedens clamasset: *o amor noster Properti vale!* vid. Theocrit. Idyl. XXXIII, 44; vel *iacet*, Catull. CI, 10, vel *in perpetuum have atque vale!* vid. Ovid. Fast. IV, 852; his enim formulis ter corpus compositum affari solebant di-

scedentes; vid. Homer. Odys. I, 65. Virgil. Aen. III, 67; VI, 505; Kirchman. l. c. III, 9. — *Vt mihi*, repete clamasset: *Sit tibi terra levis*, quae solemnis erat formula; vid. Tibull. II, 4, 49.

25 — 28. Ornati versus. — *Doride*, Oceani et Tethyos filia, maris dea, Nerei uxor, Nereidum mater, Virgil. Aen. III, 74; Apollodor. I, 2, 7. — *candida vela*, prosperi cursus et secundae fortunae indicium. Vulgarem sententiam, felicem cursum praebete! suavissimo phantasmate poeta explicat; chorus Nympharum cingit navem, tempestas conticuit, vela antea humida, nunc candescentia solvantur. Fortassis e nobili pictura desumsit poeta imaginem. — 27. Si unquam amastis, mei quoque amanti, adeoque socii vestri (el. 5, 29) vos misereri aequum est. Hanc sententiam exquisita arte adornavit poeta: si unquam Amor, coelo delapsus in mare (*tabi* etiam de volatu usurpatur Virg. Aen. III, 225, 243) vos suo igni contigit. — *mansuetis litoribus*, ita ut litora mansueta, placata, et mare tranquillum reddatis.

ELEGIA XVIII

LAMENTATUR SOLVS

Haec certe deserta loca, et taciturna querenti,
 Hoc vacuum Zephyri possidet aura nemus.
 Hic licet occultos proferre impune dolores,
 Si modo sola queant saxa tenere fidem.
 Vnde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?
 Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
 Qui modo felices inter numerabar amantes,
 Nunc in amore tuo cogor habere notam.

ELEGIA XVIII

In deserto et umbroso loco Cynthiae superbiam, levitatem ac saevitiam saxis et silvis queritur, et cum iis suos dolores communicat; constantiam ac fidem suam praedicat, se ab omni culpa liberum proficitur, neque unquam amorem suum erga Cynthiae se depositurum esse, spondet. Elegantissimum carmen, et ad amicae animum permovendum aptissimum. Ternerrimum amoris sensum exprimit, et elocutionis suavitate, ac simplicitate, misce se commendat.

1—8. Elegans amoris timidi descriptio! non nisi ad inanima et deserta saxa andet queri, et tamen ne vel ab his Cynthia resciscat, timet. — *taciturna querenti*, fidelia querenti, quibus tuto arcana et querelas concredere possis. — *vacuum*, neque incolis, unde eleganter addit poeta, non nisi *Zephyri aura possidet*, i. e. tenet, dominatur, ut Horat. Carin. III, 10, 3: *aquilonibus incolis*, scilicet Scythiae, i. e. perpetuo spirantibus. Lu-

can. II, 454: *Vt cum mare possidet Auster Flatibus horrificis*; vid. Burni. ad Petron. c. 114. Vacuum Zephyri tenet aura nemus, tristes ideas, animo moesto apprimere conveniens. — *proferre impune*, aperte, et sine ullo periculo, Cynthia non audiente. — *sola saxa*, solitaria, deserta. Vid. Heins. ad Ovid. Met. XIV, 681; Lennep. Animadv. ad Coluth. I, c. 7. — *fidem*, silentium, ut el. 10, 14. Notum proverbum, etiam *saxa loquuntur*; vid. Juvenal. Sat. IX, 103, 5. Comparant Homer. Odys. I, 14: *Τί κρυπτόν, τί θ' ἰκνύται, τί θ' ὁρᾷς ἄνθρωποι κατὰ δῖον*; Theocrit. Idyll. II, 64 sqq. *Νῦν δ' ἂν μούνη λῆται κούρην τὴν ἱερῶτα δακρυόεντα*; *Ἐκ τῶν δ' ἀρξίσταται*; — *flendi principium*, querelarum initium. Tanta est querelarum mearum copia, ut, unde incipiam, equidem prorsus nesciam. — *habere notam*, qui a Censore notabatur, movebantur v. c. senatu, tribu etc. ergo in amore notam habet, qui ex animo pellitur, neque amatur amplius. BARTH. vid. Barm. ad Placide. I, 9, 11.

Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?

An nova trislitiae causa puella tuae?

Sic mihi te referas levis, ut non altera nostro

Limine formosos intulit ulla pedes.

Quamvis multa tibi dolor hic meus aspera debet;

Non ita saeva tamen venerit ira mea:

Vt tibi sim merito semper furor, et tua flendo

Lumina deiectis turpia sint lacrymis.

An quia parva damus mutato signa colore;

Et non ulla meo clamat in ore fides?

Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,

Fagus, et Arcadio pinus amica Deo.

Ah, quoties teneras resonant mea verba sub umbras,

Scribitur et vestris *Cynthia* corticibus!

9-16. *merui*, h. l. in malam partem, peccavi. Vid. Heyne Obs. ad Tibull. II, 4, 5. - *crimina* a me commissa. - 11. *Vitam* (Horat. Carm. I, 3, 1) mihi ita *levis*, amica, propitia, benigna (v. Burm. ad Valer. El. II, 323) esses, ut certum est, nullam puellam formosam meas ingressam esse aedes. - *limine*, pro limini, v. III, 11, 40. - *dolor meus*, docte pro ego dolens. - 14. Non tamen ira mea adeo saeva venerit, sit, erit, ut te relictam aliam amem, teque tantopere offendam, ut merito mihi gravissime irascaris. - *furor*, i. e. causa furoris; - *semper furor*, perpetui furoris et odii causa. - *turpia sint*, corrumpantur, deformentur. Tibull. II, 6, 43: *Nec lacrymis oculos digna est fordare loquaces*. Add. Ovid. Am. III, 6, 57. - *deiectis lacrymis*, lacrymas iacere, ut iacere verba, querelas. Vid. Gron. ad Tacit. Ann. I, 10.

17-22. An propterea mentem tuam mutasti (v. 9), me non amplius amas, quia *mutato colore*, i. e. pallo-

re, meum amorem non satis significo? quia vultum meum non perpetuus pallor occupat? Pallor oris, nostro aliisque poetis eroticis, signum amoris manifestum, vid. I, 1, 22. - *Et - fides*, et quoniam non semper de fide mea loquor? hanc explicationem, vs. 22, flagitat. Alii male, quia vultus fidem meam in te non manifestat. - 19. Elegans ad arbores apostrophe. *testes*, fidei et amoris mei: testimonium mihi vestrum non denegabitis. - *si - amores*, si verum est, quod vulgo fertur, ipsas arbores sensu amoris non carere. Respicit Hamadryadas. (vid. eleg. 20, 32). - 20. *Arcadius Deus*, Pan, Virg. Eclog. X, 26; cuius amica Pitys, ab invidio Borea, sola allisa, Terrae miserantis beneficio, in pinum arborem mutabatur; vid. interpret. ad Claudian. R. P. I, 203. Geopon. XI, 11. - *teneras umbras*, molles. Graec. ἀειδής, mollis, tener. Theocrit. Id. XXIX, 25: *εἰς αὐτὴν ἀειδὲς εἰμυρεῖς, circa tenerum os*; et arbores dicuntur *tenerae* Virg. Eclog. X, 54.

Ah, tua quot peperit nobis iniuria curas,
 Quae solum tacitis cognita sunt foribus!
 Omnia consuevi timidus perferre superbae 25
 Iussa, neque arguto ficta dolore queri.
 Pro quo, devexi fontes, et frigida rupes,
 Et datur inculto tramite dura quies,
 Et quodcunque meae possunt narrare querelae,
 Cogor ad argutas dicere solus aves. 30
 Sed qualiscunque es, resonant mihi *Cynthia* silvae,
 Nec deserta tuo nomine saxa vacent.

Theocrit. Id. XV, 113: ἀκκαλοὶ κῆποι, molles hortuli. Et *umbra* dicitur *mol-
 lis* Virg. Georg. III, 364. Est autem
 h. l. sermo de umbra pinus et fagi.
 Caeterum de more amicarum nomina
 arborum corticibus inscribendi, vid.
 Theocrit. Id. XVIII, 47; Virg. Georg.
 I, 16; Lucian. Tom. II, p. 416: καὶ
 μολακοῦ δένδρου φλοιὸς Ἀφροδίτην καλῶν
 λεῖψουσαν.

23 – 32. *iniuria*, superbia et sae-
 vitia. – *quae*, iniuria et curae. – *ta-
 citis foribus cognita*, ex his verbis ap-
 parere videtur, Propertium a *Cynthia*
 exclusum fuisse, et querelas ipsius
 audivisse ianuam tacitam, i. e. clau-
 sam, coll. el. 16, 26. – *arguto dolore*,
 clamoso, sonoro, stridulo; non divul-
 gabam meos dolores. – 27. *Al. divini*.
Al. di vivi fontes. Vid. Obs. *devexi*
fontes, ex altis montibus cum impetu
 decurrentes, hinc etiam *devexis fon-
 tibus* iungitur *frigida rupes*. Nam fon-
 tes et amnes ex altis montibus proui,

circumquaque terram refrigerant et
 aërem; praeterea etiam vehemens stre-
 pitus continuus, et sonus idem, mo-
 notonia, animi tristis tristitiam aug-
 gent. – *Devexus*, ἀτραπιτός, sic *amnis*
devexus Virg. Georg. IV, 293. – *datur*
 referri debet ad *fontes*, *rupes*, et
quies; etenim verbum in singulari
 saepius duobus pluribusve substan-
 tivis respondet, vid. Horat. Carm. I,
 3, 1 sqq. Cortius ad Sallust. B. C. 25.
 Fischerus Animadv. ad Weller. Tom.
 III, P. 2, p. 61. – *inculto tramite*,
 aspero, horrido, utpote in locis de-
 sertis, vs. 1, in rupibus et saxis. Ti-
 bull. I, 2, 74: et *incultis* sit *mili so-
 mnus humo*. – 30. *argutas*, canoras,
 λεγυράς. – *nec* – *vacent*, praeclare
 Hemsterhus. desertae atque aviae ru-
 pes tuum nomen, saepius a me inge-
 minatum, reddant ac repercutiant.
 – *qualiscunque*, licet sis perfida et
 aspera.

ELEGIA XIX

AD CYNTHIAM

Non ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, manes,
 Nec moror extremo debita fata rogo.
 Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
 Hic timor est ipsis durior exequiis.
 Non adeo leviter nostris Puer haesit ocellis,
 Vt meus oblito pulvis amore vacet.
 Illic Phylacides iucundae coniugis heros,
 Non potuit caecis immemor esse locis:

ELEGIA XIX

Cynthiae pollicetur ac spondet, se eam etiam post fata amaturum esse, atque mortem se timere negat, dummodo Cynthia quoque mortuum amore suo prosecutura sit; interim tamen, quum nondum mortis advenerit hora, vita vero brevis sit, amori indulgere et gaudia carpere suadet puellae. Et haec elegia nobilissimis accensenda.

1-6. *manes*, animae hominum mortuorum a poetis saepius pro cinere et ossibus atque ipsa morte commemorantur, sed h. l. per *manes* significatur regnum umbrarum, ᾗδης, locus in quo manes versantur, ut Virg. Aen. IV, 387; Georg. I, 243. - *tristes*, epith. rerum inferarum solenne. - *nec moror*, nec curo. - *fata*, pro cadavere, mortuo, meum corpus, *debita*, destinatum esse. - *extremo*, epith. ornans. Notio simplex: me non terret rogus. - *mihi funus*, meum funus, ego mortuus, funeratus; vid. eleg. 17, 21; Liv. II, 47; ne me mortuum amare desinas, mei obliviscaris. - *durior exequiis*, ipsa morte acerbior. - *du-*

rrior, ut *duri dolores* Virg. Aen. V, 5; *duras immittere curas* Id. Aeneid. IV, 488. - 5. Vulgarior ratio ferebat: meus amor fidus et constans est, nec cinis factus te amare desinam; sed multo exquisitius dixit: *Puer*, Amor, *non leviter* etc.

7-10. *Illic*, nempe *caecis locis* vs. 8; coll. vs. 1, unde negant redire quemquam; vel *illic* positum est pro ille, ut Terent. Adelph. III, 3, 84; Andr. III, 5, 1; Plant. Amph. I, 1, 167. - *Phylacides*, est Protesilaus, Iphicli filius, Phylaci nepos, qui in oppido Thessaliae Phylace regnavit, et primus Graecorum navi in Troianum litus egressus, ab Hectore intersectus est; vid. Homer. Il. B, 698. Sed apud inferos uxoris Laodamiae non oblitus, et ab ea vicissim sic amatus est, ut vel ipse, vel uxor, a diis unum diem (sive, ut Hyginus tradit, tres horas) inpetraverit, quo ad coniugem rediret. Quo facto Laodamia se ipsam interemit. Varie a poetis haec fabula tractata est: cf. Ovid. Heroid. XIII; Trist. I, 5, 20; 2, 403; Hygin. f. 103 104; Catull.

PROPERT. Carm. Tom. I

F

Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis,
 Thessalis antiquam venerat umbra domum. 10
 Illic quidquid ero, semper tua dicar imago,
 Traiicit et fati litora magnus amor.
 Illic formosae veniant chorus heroinae,
 Quas dedit Argivis Dardana praeda viris:
 Quarum nulla tua fuerit mili, Cynthia, forma 15
 Gravior: et Venus hoc si dea iusta sinat.

LXVIII, 74 sqq. ibique Doering. Stat. Silv. II, 7, 121. — *caecis locis*, obscuris, apud inferos; ὀφθαλμοῖς, de quo significatu vocabuli *caecus* vid. Drakenb. ad Sil. X, 2, 36; Heins. ad Ovid. Met. I, 307; XI, 517; ad Val. Fluc. VIII, 329. — *falsis palmis*, utpote umbra. Ovid. Met. X, 58: *Brachiaque intendens, prendique et prendere certans, Nil nisi cedentes infelix adripit auras*. — *gaudia*, pro coniuge Ovid. Heroid. XV, 109. — *cupidus umbra*, ut *illie scelus* Terent. Andr. III, 5, 1, more Graecorum; vid. Fischer. Animadv. ad Weller. Vol. III, P. 1, p. 368 sqq. — *antiquam domum*, priorem, pristinam, ut *hiemes antiquae* Ovid. Trist. III, 12, 3; *antiquum saxum* Virg. Aen. XII, 897. Nimis quaesita videtur Astii explicatio (Observ. et Coniect. in Pindari Olympiaci in Beckii Commentariis Societ. Philol. Lips. Vol. I, P. 2, p. 37) domus deserta, pristino suo flore ac splendore destituta. Huic saltem interpretationi praeferrem aliam Passeratii: domus prisca et nobili vetustate. Sed quam primo loco posui verborum expositionem, et simplicissimam et unice veram puto. — *venerat*, redierat, ut ἦλθε.

11 — 16. *Illic*, nempe in locis illis caecis. — *quidquid ero*, qualiscunque mea conditio, mea sors sit. — *imago*,

umbra, ut Virg. Aen. IV, 645; VI, 292. — *tua*, dein dich liebender Schatten. Conf. IV, 7, 94. Sensus: *huius ero vivus, mortuus huius ero*, II, 15, 36. — *Traiicit* — *amor*, über des Orcus Fluthen schifft die mächtige Liebe hinüber, sie ist starker als der Tod. — *fati litora*, pro litora fatalia, ripam orci, vid. II, 28, 38. — *formosae chorus heroinae*, pro chorus heroinarum. Neque formosissimae heroinae ibi animum meum mutabunt, nulla earum mihi iucundior te ipsa formosa erit. Intelliguntur Cassandra, Andromache, Helena, aliae foeminae troianae, quae in praedae divisione Graecis victoribus contigerant. — *et Venus* — *sinat*, Veneris mentionem factam esse, ait Burmann. quod formosis invidiosa dea sit; vid. Dorv. ad Charit. p. 616. Sed et aliam rationem afferre potuisset; quum nempe h. l. poeta de sua post mortem apud inferos commoratione loquatur, coll. vs. 12, cogitat sibi Venerem, tanquam deam, quae formosas foeminas omninoque amantes lactis reponat sedibus. Venus ei Mercurii *ἑρμηνεύς* personam agit, vid. Horat. Carm. I, 10, 17 sqq. Sensus: in ipsis campis Elysiiis (IV, 7, 60) te unice amabo, et Venus te eo deductura amorem meum probabit. Similis locus Tibull. I, 3, 57 sqq. *Sed me, quod facilis teneo*

Quamvis te longae remorentur fata senectae,

Cara tamen lacryinis ossa futura tuis;

Quas si, vita, mea possim sentire favilla,

Tum mihi non ullo mors sit amara loco.

20

Quam vereor, ne te contemto, Cynthia, busto

Abstrahat a nostro pulvere iniquis Amor;

Cogat et invitam lacrymas siccare cadentes!

Flectitur assiduis certa puella minis.

Quare, dum licet, inter nos laetemur amantes,

25

Non satis est ullo tempore longus amor.

sum semper Amori, Ipsa Venus campos ducebat in Elysios.

17 - 20. Dixerat poeta in antecedentibus, se Cynthiae amore etiam post fata arsurum esse. Iam optat, ut Cynthia quoque, etiamsi summam senectutem attingat, tamen semper pristini amoris memor sit, et ossa ipsius lacrymis prosequatur. Versus suavis-
simi. - *fata senectae*, sunt senectus, quam fato subire cogimur, ut Tibull. I, 4, 31; Propert. II, 13, 47. - *ossa mea* sunt *cara lacrymis tuis*, simili modo dixit III, 2, 13: *carmina cara legenti*. - 19. Vulgaris lectio: *Quae tu viva mea possis sentire favilla*. - *quas*, scil. lacrymas tuas. Sermo est h. l. de solemniori illo fletu, quum ossa et cineres adhuc tepidi, h. e. *favilla*, colligebantur. Pertinet huc locus Ovid. Trist. III, 3, 83: *Tu tamen extincto feralia munera ferto, Deque tuis lacrymis humida sarta dato*. *Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis*, *Sentiet officium moesta favilla pium*. Add. Tibull. III, 2, 25: *Et nostri memores lacrymae fundantur eodem*; Sic ego componi, versus in *ossa*, velim. Horat. Carm. I, 6, 22: *ibi tu caletem Debita sparges lacryma*

favillam Vatis amici. Perquam apposite autem dixit Propert. *possim sentire*, quia verebatur, ne Cynthiae Amor iniquus a tumulo suo abriperet, ipsumque voluptate ex lacrymis illius percipienda privaret. Caet. conf. Obs. - *non ullo loco*, nullo modo, vel nullo tempore, nunquam. - *locus*, pro tempore, vid. Gronov. ad Liv. XXVII, 7; pro statu, conditione, vid. Curtius ad Sallust. Catil. LVIII, 5.

21 - 26. Sensus: Quam vereor, ne, alio amore admissio, mortem meam susque deque habeas. - *iniquis Amor*, mihi adversus et infeusus. - *certa*, constans, fida. - *minis*, nempe Cupidinis. Markland. suspicatur, hunc locum versum esse ex aliquo poeta graeco, ubi occurrebat *ἀειδής*, i. e. promissis; et quum utraque, minas et promissa, vox graeca significet, opinatur Prop. more suo hoc pro illo usum, et interpretatum esse *minis*, quum alter forte voluerit *promissis*. Sic Virg. Aen. II, 96: *Promisi ultorem, et verbis odia aspera movi*. - 26. Nullus amor nunquam satis est diuturnus; itaque, dum per brevem lucis usuram licebit, carpannis fugitiva gaudia, nec reditura. ΒΡΟΥΚΗΝΣ.

ELEGIA XX

AD GALLVM

Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
 Id tibi ne vacuo defluat ex animo:
 Saepe imprudenti fortuna occurrit amanti;
 Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
 Est tibi non infra speciem, non nomine dispar,
 Thiodamanteo proximus ardor Hylae.

5

ELEGIA XX

Gallum, qui formosum puerum quendam amabat, cui Hylae nomen erat, vid. vs. 5, (an fuerit Hylas histrio ille, de quo Macrob. Saturn. II, 2, non liquet, fortassis Gallus ipse puero hoc nomen imposuerat, ut Prop. Hostian nominavit Cynthiam) monet, ut hunc puerum caute ac diligenter custodiat. Hac occasione Hylae, Herculis anasii, raptum commemorat, et haec fabulam a poetis toties decantatam (nam cui non dictus Hylas?) suo modo pertractat. Compara Theocrit. Idyl. XIII; Apollon. Rhod. I, 1207 sqq. Orpheus Argon. 641 sqq. Val. Flacc. III, 594.

1-4. *Hoc*, nempe quod sequitur vs. 3, praeceptum, quodque ob maiorem vim fuita deum oratione proponitur. — *pro continuo amore*, ut *pro nostra semper amicitia*, el. 22, 2. — *vacuo defluat ex animo*, memoria excidat. Translatio a vasis. Cic. ad Div. VII, 14: *antequam plane ex animo tuo effluo*. — 3. *occurrit*, adversatur, infesta est, nocet nec opinanti et alia omnia cogitanti. Sic *occurrere* et *obstare* copulavit Quintil. Decl. II, 13; vid. Burm. ad Ovid. Met. XIV, 452.

— *Hylas*, puer ab Hercule amatus, Thiodamantis Dryopum regis filius, unde *Thiodamanteus*, vers. 6, a patre dicitur, in expeditione Argonautarum, quum ad *Ascanium* fluvium Bithyniae et Mysiae, ad aquam hauriendam ivisset, Hercule interea materiam remi quaerente, a Nymphis illius fluvii adamatus et raptus est; Hercules vero puerum quaesiturus, ab Argonautis abstractus est; cf. Apollodor. I, 9, 19; Hygin. f. 14; Anton. Lib. cap. 26; Barth. ad Stat. Theb. V, 443. — *dixerit*, pro dicat, vel dicet, dicere, monere, testis esse poterit. Ascanius dicitur *crudelis*, ob raptum Hylan, et per eum Herculem ipsum abstractum ab Argonautis. — *Minyis*, Minyae, Argonautae, quorum plerique ex Minyis, gente Thessalica. Alii aliter. Vid. Serv. ad Virgil. Ecl. IV, 34; Hoelzelin. ad Apollon. I, 229, ibique scholiast. Munker. ad Anton. Lib. I. c. et schol. ad Pind. Isth. I, 79.

5-12. Est tibi eiusdem nominis et formae puer, ac Herculi fuit. — *proximus ardor Hylae*, puer forma non inferior Hyla, ut Virg. Ecl. VII, 22: *proxima Phoebi Versibus ille jacet*. Caet. *ardor* et *ardere* occurrunt quoque de masculorum amore Ilor. Epod.

Huic tu, sive leges umbrosae flumina silvae,

Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes,

Sive Gigantea spatiabere litoris ora,

Sive ubicunque vago fluminis hospitio;

10

Nympharum semper cupidas defende rapinas.

Non minor Ausoniis est amor ah! Dryasin.

Ne tibi sit duros montes et frigida saxa,

Galle, neque expertos semper adire lacus:

Quae miser ignolis error perpressus in oris

15

Herculis indomito flevrat Ascanio!

XI, 27; Virg. Ecl. II, 4; Juven. Sat. II, 165. — 7. *huic tu* — *defende*, vs. 11; ut *dominde defendere noctes infames* eleg. 16, 9; ubi vid. notata. — *leges*, legere verbum nauticum; adhibetur h. l. de navigio, cymba, litora fluminis, silvis umbrosis circumdata, praetervehente; coll. eleg. 14, 3; 11, 10. — *Anienus*, *Anio*, *Anien*, fluvius, qui per Tiburtium agrum in Tiberim decurrit; vid. Heyne Obs. ad Tibull. II, 5, 69; Vib. Seq. c. 7; Dionys. Halic. V, p. 305; Cluver. Ital. Ant. II, p. 711. — *tinxerit unda pedes*, leviter alluerit, graphice de eo, qui in ripa depressa incedit et amnem proxime praetergreditur. — *Gigantea ora*, intelligitur Cumana regio in Campania, ubi campus Phlegraeus, ita dictus ab igne, quem evomebat; ibi Gigantes habitasse, et cum diis pugnassee dicuntur; vid. Sil. Ital. XII, 143 sqq.; Eustath. ad Dionys. Perieg. vers. 357; Cellar. Not. O. A. II, 9, p. 841. Erat et *Phlegraeus* campus fertilitate insignis in Thessalia, ubi quoque bellum illud gestum dicitur; vid. Strab. in Excerpt. L. VII, p. 228; Gesner. ad Orph. Argon. 1123; ad Claudian. pag. 444. — *vago*, epith. fluviorum solenne, sed eleganter dixit *vago* in-

stabili *hospitio fluminis*, pro hospes fluminis vagi; sensus: ubicunque errabis et tanquam hospes excipieris a fluvio. — 11. *defende*, arce, v. Lips. Var. Lect. II, 22. — *Ausoniis*, Italis, *Dryasin*, Nymphis silvestribus, *non minor est amor*, quam Mysiis, coll. vers. 4. Vulgaris sententia, quam praeclare exornavit poeta, est: custodias puerum, ne casu quodam, v. c. a puellis amore pueri correptis tibi eripiantur.

13-16. *Ne sit adire*, graece dictum pro ne adeas, ut Tibull. I, 6, 24; IV, 3, 3. — *Duros montes*, asperos, ubi Oreades Nymphae commorantur. — *semper expertos*, recte Vulp. quos noxios, et Nympharum insidiis plenos experti semper sunt amantes; ut *expertae saevitiae* el. 3, 18. — *quae perpressus*, est Theocriti *ἄρα ἰμύρην* Id. XIII, 66, quae perpressus! levit. — *error Herculis*, pro Hercules errans, vid. Lips. Lect. Var. I, 19; Munker. ad Fulgent. pag. 73; sic Horat. Serm. II, 1, 72: *Virtus Scipiadae, et mitis sapientia Laeli*. — *flevrat Ascanio*, ad amnem Ascanium, vid. I, 12, 15. — *indomito*, surdo, flecti nescio, qui si Hylan repenti non reddebat.

Namque ferunt olim Pagasae navalibus Argo
 Egressam, longe Phasidos isse viam;
 Et iam praeteritis labentem Athamantidos undis,
 Mysorum scopulis adplicuisse ratem. 20
 Hic manus heroum placitis ut constitit oris,
 Mollia composita litora fronde tegit.
 At comes invicti iuvenis processerat ultra
 Raram sepositi quaerere fontis aquam;
 Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles, 25
 Hunc super et Zethes, hunc super et Calais,

17-20. Fabulam ipsam enarrat. - *Pagasae*, scilicet Pagasa oppidum Thessaliae maritimum, in cuius navalibus compacta fuit *Argo*, navis prima Graecorum bellica, Diod. Sic. IV, 41; Plin. VII, 56, qua Iason et Argonautae navigarunt, *auratum opantes Colchis avertere pellem*. Catull. LXIV, 5; Mela II, 3; Cellar. Geogr. Ant. II, 13, tom. I, pag. 1077. - *Phasidis*, fluvius Colchidis. Catull. l. c. vs. 3: *nasse per undas Phasidos ad fluctus*; vid. interp. ad Vibium Sequester. pag. 163. - *isse viam*, expressit noster Theocriti Id. XIII, 23: *Ἀλλὰ δὲ ζεύξετε, βροτὸν δ' ἰσιδίζεσθαι φέρετε*. Caet. Colchos et Pontum Euxinum veteres terrarum et marium terminos esse crederunt, unde proverb. *Εἰς φέρετε, ἐνδοκασίως ἰσχυρῶς ὑπόβρετε*; vid. Erasmi Chiliad. quo respiciens noster dixit *longe isse viam*. - 19. *Athamantidos undis*, intelligitur mare circa Thessaliam, in quod Iuo *Athamantis* uxor se praecipitavit. Vid. ad II, 28, 19. - *Mysorum scopulis*, vid. Apollon. Rhod. I, 1179; Orpheus Argon. 628. *Mysia* finitima Bithyniae et Phrygiae. - *labentem ratem*, nauticam, ut IV, 6, 48.

21 - 28. *Manus heroum*, *πλεῖδες*, caterva Theocrit. vers. 27, *δαίτες ἄνθρωποι*

πρώτοι. - *placitis*, quae illis placuerant. - *mollia litora*, gramine teuero vestita. - *composita fronde tegit* periphrasis tori ab herbis et floribus intorti. Apollon. l. c. — *ταὶ δὲ λεγόμεναι φυλλὰ καὶ λειμῶνων φέρον ἑσπερον ἀμείψαντες Στρίπνυσθαι*: add. Theocr. vs. 32 sq.; Virg. Ecl. I, 80: *meum poteras requiescere noctem Fronde super viridi*. - 23. *invicti iuvenis*, Herculis. Ap. Catull. LXIV, 4, Argonautae dicuntur omnes *iuvenes lecti*, ut et Theocrit. vers. 27. - *invictus* Hercules proprio epitheto dicitur, ut vel e lapidibus Gruterianis docuit Broukh. ad h. l. - *comes*, Hylas, Herculis minister et armiger. - *raram*, quae ibi rara erat. - *sepositi*, in secessu abditi, l. longe remoti. Apollon. I, 1207: *Τεφερε δ' Ἰλῆος χαλκῆ σὺν καλκοντὶ νέεσθαι ἑρπύλει δέζεσθαι καὶ νεκρὸν ἔρπον*. - 25 sqq. Quae h. l. Propertius de duobus Boreadis tradit, vel a graeco poeta mutuatus est, vel, ut Muretus iam suspicabatur, sunt Propertii ipsius inventum ad exornandam fabulam. - *Zethes* et *Calais*, Boreae sive Aquilonis, unde *Aquilonia proles*, et Orithyae filii alati. Vid. Apollod. III, 15, 2; Orpheus Argon. 216 sqq.; Ovid. Metam. 677 sqq.; Hyg. fab. 14. - *sectati*, verbum stupri, Hor. Serm. I, 2, 78. *Hylas* amore incensū

Oscula suspensis instabant carpere palmis,

Oscula et alterna ferre supina fuga.

Ille sub extrema pendens secluditur ala,

Et volucres ramo submovet insidias.

30

Iam Pandioniae cessat genus Orithyae:

Ah! dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.

Hic erat Arganthi Pege sub vertice montis

Grata domus Nymphis humida Thyniasin.

Quam supra nullae pendebant debita curae

35

Roscida desertis poma sub arboribus,

eum sectati sunt. — 27. *suspensis palmis*, alis in aëre libratīs, alarum agitatione in aequilibrio se tenentibus. — *carpere oscula*, furtim sumere, eleganter pro osculari, ut apud Catull. LXVIII, 127; ubi vid. Doering. — *oscula supina*, sunt superne inversa, quia coelum adspiciens Hylas supino erat vultu, et ipsi fratres e coelo venientes supino erant ore. PASSERAT. — *alterna fuga*, modo hic, modo ille, fugiens oscula carpebat: graphice.

29-32. *Ille*, nempe Hylas. Dum Hylas Boreadum lascivia in altum attollitur, osculum detrectans, caput abdit inter alam et cubitum attollentis: tum etiam frondeo ramo oculos et labra procacis impedit, ne propositum perficere queat. VULP. Conf. Observ. — *volucres insidias*, docte pro fratrum volantium. Imago puerili simplicitati apprime conveniens. — 31. Fratribus borealibus defatigatis et absistentibus, non tamen recedebat periculum, Hylae a Nymphis imminens. — *genus Orithyiae*, vid. vers. 26. Orithyia a Borea rapta, Ovid. Met. VI, 707. Dicitur *Pandionia*, a Pandione avo, Erechthei Atheniensium regis patre. — *dolor ibat Hamadryasin*, graeca forma dictum ut ἡαμδρύασι, vid. Apollon. Rhod. III, 1134; IV, 242; Hom.

Odyss. I, 306. — *dolor*, Hylas causa amoris cum dolore coniuncti erat. — *Hamadryades*, Nymphae nemorum, quae ἡμαρταις ὄρει, cum quercubus, aliisque arboribus silvestribus (nam δρυς antiquitus omnis arbor dicebatur, schol. Homer. Il. A, 86) nasci et interire credebantur. Commemorantur h. l. et saepius pro Nymphis quibusvis, ut II, 32, 37; infra vers. 45 dicuntur *Dryades*, ut vers. 12.

33-38. *Arganthus* Ἀργανθῶν Anton. Lib. c. 26. Ἀργανθῶν Steph. Byz. p. 100, mons Mysiae in vicinia Thyniae et Bithyniae, sub cuius vertice, i. e. paulo infra verticem, erat *Pege*, fons, ubi Hylas, qui aequatum exierat, a Nymphis raptus est. Vid. Orpheus Argon. 635; interpret. ad Apollon. Rhod. I, 1178; Toupinus Emendat. ad Snid. Vol. I, p. 215. — *domus humida*, antrum Nympharum Horat. Carm. I, 7, 12; Virg. Aen. I, 167. — *Thyniades*, sunt Nymphae Thynicae scilicet Bithynicae. Thyni et Bithyni, e Thracia coloui, hactenus diversi, ut Thyni appellarentur, qui oram Ponto proximam, Bithyni, qui interiorem Ponti regionem incolerent. Abolitur tandem Thynorum, quod antiquius videtur, nomen, et universa gens Bithyni appellati; vid. Mitscher-

Et circumriguo surgebant lilia prato

Candida purpureis mista papaveribus:

Quae modo decerpens tenero pueriliter ungui,

Proposito florem praetulit officio.

Et modo formosis incumbens nescius undis

Errorum blandis tardat imaginibus.

Tandem haurire parat demissis flumina palmis,

Innexus dextro plena trahens humero.

Cuius at accensae Dryades candore puellae,

Miratae solitos destituere choros;

lich. ad Florat. Carm. III, 7, 3; Ovid. Trist. I, 9, 35; Cat. XXV, 7; XXXI, 5. — nullae curae, ἀρχαῖαες pro nulli, ut apud Plant. Mil. Glor. III, 1, 207. — uni, pro unius, Catull. XVII, 17. — nullae debita curae, i. e. silvestria; sponte sua venientia I, 2, 10. — roscida, rore matutino adpersa, ὀροσσιντα, ut Virg. Ecl. VIII, 37. — desertis sub arboribus, sub foliis arborum in illo loco deserto, el. 2, 11: in solis antris. — 37. Theocrit. Id. XIII, 39 sqq. — ἀχα δὲ πρῶτον ἐδέξεντο Ἡρῖον ἐν χώρῳ· περὶ δὲ θούα καλλὰ πικρύνει, — lilia candida — papaveribus. Theocrit. Idyl. XI, 56: κρίνα λευκὰ, ἢ μάκων ἀπαλὴν, ἱερὸν δὲ κλυτὰν ἔχουσαν.

39–44. Antequam inssu Hercules aquam ex fonte hauriret, pueri instar flores decerpebat, et sic suscepto muneri hauriendae aquae, proposito officio praetulit curam legendi flores. — decerpens tenero ungui; similis locus Virg. Aen. XI, 68: Qualem virgineo demessum pollice florem Seu mollis violae, seu languentis hyacinthi; add. Catull. I. XII, 43: Idem cum tenui earptus defloruit ungui. — 41. formosis undis, quae Hylae formosam imaginem referrent; conf. Virgil. Ecl. II, 25; Xaler. Fl. III, 557. — nescius, miratus

in fonte imaginem suam, pro puerili simplicitate. Simili modo Virg. usus est vocabulo *inscius*, Aen. VII, 381. — errorem, ut Passerat. recte interpretatur, errorem suum (corpus esse putans, quod umbra et imago esset) longiorem reddit, blanda et arridentia sibi simulacra in fonte spectando. — parat, aggreditur, haurire flumina, pro aquam fontanam, et hoc sensu flumen recurrit IV, 9, 36. — plena, scil. flumina, aquam largam et copiosam, ut Virg. Georg. III, 143. — innixus dextro humero, colorem duxit ex Apollon. Rhod. I, 1235 sqq: Ἀὐτὰρ ἔγ' ὡς τὰ πρῶτα μῦθον ἐνὶ καὶ πιν ἔρισε, Δίχρως ἐκίχρμυθίς (i. e. obliquato corpore proclinatus, altera manu ut inniteretur, altera, pone dextram, aquam hauriret) περὶ δ' ὤσπετον ἔβραχυν ἑὸν Χρᾶκόν ἐς ἄχλιντα περιέμμεν. — humero, pro brachio.

45–52. Cuius, nempe humeri. — solitos destituere, i. e. intermisere choros, Theocrit. Idyl. XIII, 41: Ὑδαὶ δ' ἐν μίσσῳ Νύμφαι χορὸν ἀπρίζοντο, choream ducebant. Apollon. Rhod. I, 1222. — οἱ δὲ περ ἄρτε Νύμφῶν ἱσαντο χερσὶ. leviter refer ad trahere, nempe ad se. — facili liquore, pro facilius cedente. Variis modis hanc poetæ fa-

Prolapsum leviter facili traxere liquore;

Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.

Cui procul Alcides iterat responsa; sed illi

Nomen ab extremis fontibus aura refert.

His, o Galle, tuos monitis servabis amores,

Formosum Nymphis credere tutus Hylan.

ELEGIA XXI

GALLVS LOQVITVR

Tu qui consortem properas evadere casum,

Miles ab Etruscis saucius aggeribus:

bulam tractarunt: apud Apollon. I. 1239, Ephydatia Nympha, laeva manu Hylae cervicem amplectitur, ut eum exosculetur, dextra eius cubitum trahit, et praecipitem in fontem agit. Theocrit. Id. XIII, 45, tres Nymphas manibus haurientis inhæsisse fingit. Cf. et Valer. Flac. III, 500 sqq. - *sonitum fecit*, non sermo est de sono, quem excitabat corpus prolapsum, hanc notionem repudiat vers. seq. sed de clamore pueri incondito, obscuro; exili, cogitandum est. Theocrit. l. c. vers 59, dicitur ἀκούει φωνή, utpote e longinquo profecta. - 49. *cui responsa iterat*, ad hunc sonum saepius proclamavit Hercules *nomen* Hylae. - *ab extremis fontibus*, ab imo fons. - *aura*, i. e. Echo, aëris filia. - 51. *servabis*, observabis, custodies delicias tuas. - *tutus*, nihil sollicitus, εὐδαιμόνιος nil veritus committere, summa animi securitate. Neque tamen praetereunda Marklandi verborum explicatio, qui, sublata in fine prioris versus distinctione, coniungit *servabis credere*, et *servabis* exponit, cave-

bis, ut φαλαγγίς legitur Soph. Philoct. 460; Eurip. Med. 102.

ELEGIA XXI

Gallus, Propertii propinquus, cf. el. 22, 7, bello Perusino, quum ab Antonii partibus stetisset contra Augustum, cf. 7, 8, quod in A. V. 714 incidit, interemtus, loquens inducitur. Et morti quidem proximus, his versibus commilitoni fugienti mandata dat ad sororem perferenda.

1-4. *consortem casum*, cladem communem, eandem calamitatem Antonianam. - *ab Etruscis aggeribus*, intelligunt munitiones, et opera, quibus ab Augusto circumvallata fuit Perusia, urbs Etruriae. Alii: munitiones et moenia Perusina ipsa. *Agger* enim dicitur, 'quidquid altum est, ut vallum et murus, Sil. It. I, 308, 368, 418; Virg. Aen. VII, 159: *aggeres murorum* Id. ib. X, 24, 144. De bello Perusino, et urbis Perusiae obsidione et expugnatione, cf. Appian. Bell. Civ. lib. V; Dio lib. XLVIII; et

Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?

Pars ego sum vestrae proxima militiae.

Sic te servato possint gaudere parentes,

Haec soror Acea tuis sentiat e lacrymis,

Gallum per medios ereptum Caesaris enses,

Effugere ignotas non potuisse manus;

Vt quaecunque super dispersa invenerit ossa

Montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

10

Suet. Aug. c. 14, 15. Augustus L. Antonium Perasiae obsedit et ad deditionem fame compulsi, Perusia tunc incendio tota conflagravit, et Augustus in plurimos Antonium secutos animadvertit. Gallus a latronibus ad mortem vulneratus erat, dum evadere conaretur. — 3. *nostro gemitu*, pro nostri, dolore ob mortem nostram. Sic *οἷς* pro *αἰσῶς* Hom. Odyss. A, 201. — *turgentia*, oculi tumentes, turgent e gemitu ac fletu. *lumina torquimus*, dum respicimus; sed *lumina* lacrymis *turgentia torquere* videtur idem esse, quod alias *fletu cruciare*, *foedare*, *corrumpere oculos*, Ovid. Am. III, 6, 57; Tibull. II, 7, 25. — *militia*, pro militibus. — *proxima*, pro proxime, nuper modo eram e militum numero.

5-10. Fac soror mea Acea resciscat per te et tuas lacrymas, me Gallum

etc. sic tibi contingat, ut incolumis Romam pervenias. BARTH. — *Sic te* etc. Est formula bene precantis, et vitam commilitoni salvam optantis, si mandata sua ad sororem deferat. — *Caesaris* Augusti. — *ignotas manus*, intelligunt latrones, in montibus Etruscis vagantes, in quos quum Gallus per munitiones et stationes caesarianas elapsus esset, incidit, qui eum vulneratum et exanimem reliquerunt. — *invenerit*, nempe Acea soror. Haec vero ideo monuisse Gallus moribundus fingitur, ne ossa ipsius insepulta iaceant, vid. Horat. Carin. I, 28, 24; Cuper. Obs. Var. I, 8; Liv. XXIX, 9; praeterea veteres quoque inprimis in patria sepeliri auebant; vid. Soph. Oed. Col. 402; et qui amicos ac propinquos non sepeliebant, iram Deorum movebant. Hom. Odyss. A, 73; add. Prop. I, 17, 12; II, 24, 35; III, 7, 9; ubi vid. notata.

ELEGIA XXII

AD TULLVM DE PATRIA SVA

Qualis, et unde genus, qui sint mihi, Tulle, penates,
 Quaeris pro nostra semper amicitia.
 Si Perusina tibi patriae sunt nota sepultae,
 Italiae duris funera temporibus,
 Quum Romana suos egit discordia cives:
 (Sis mihi praecipue pulvis Etrusca dolor,
 Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
 Tu nullo miseri contegis ossa solo)
 Proxima supposito contingens Vmbria campo
 Me genuit, terris fertilis uberibus.

ELEGIA XXII

Tullum (qui videtur idem esse cum eo, ad quem eleg. I scripsit) percontantem saepe poëtae patriam docet, se Vmbrium esse.

1-5. *qualis*, pro quis (ut Hor. Epod. V, 59, *quale*, pro quo. Plaut. Aul. I, 4: *Ego te et tu me, qualis sis, scio*, i. e. qui sis) h. e. unde genus? more Propertii, οἷς τὸ ἀντὶ πονέας. Hom. Odys. T, 105: Τίς; ὁδὸν ἵς ἀνδρῶν; ὁδὸν τῆς ἀόλις, ἢ τῆς τρεῖς; — *penates*, pro domo, familia. *Genus* et *penates* docte apud poëtas cumulantur; vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 4, 16. — *pro* — *amicitia*, ut meus certus, vetus, et perpetuus amicus. — 3. 4. Si nota tibi sunt funera Perusina patriae sepultae duris Italiae temporibus. — *Perusina funera*, innuit obsidionem Perusiae, vid. ad eleg. 21, 2. — *patria sepulta*, dicitur ob magnam civium intersectorum multitudinem. Cicer. Catil. IV, 6: *cerno animo sepulta in*

patria miseros atque insepultos acervos civium. Intelligit Romam, Tulli patriam, in bello enim Perusino magna pars patriae Tulli, magna civium romanorum copia interiit. — *duris temporibus*, ob bella civilia.

6—10. Exquisita apostrophe ad Etruriam. — *pulvis etrusca*, pro terra, solo. — *pulvis*, gen. fem. ut II, 13, 35. — *dolor*, causa doloris esse debes. — *proiecta*, inhumata, insepulta, ut Ovid. Met. VII, 602; Heroid. II, 135. — *mei propinqui*, Galli, coll. el. 21, 9 sqq. — *perpessa es*, sivist iacere dispersa et insepulta membra Galli; cf. III, 7, 25 sqq. — *proxima*, pro proxime, graeco more. — *contingens*, ea pars Vmbriae, quae contigua est, pertingit. — *supposito*, humili; vid. Propert. Vit. Chronol. ad A. V. 702, et notata ad IV, 1, 119 sqq. — *terrae uberes*, pingues, secundae. — *Uberes*, adiectiva notione, ut *uberes fruges* Horat. Carm. IV, 15; 5.

SEX. AVRELII PROPERTII
ELEGIARVM
LIBER SECVNDVS

ELEGIA I

AD MAECENATEM

Quaeritis unde mihi toties scribantur amores?
Vnde meus veniat mollis in ora liber?
Non haec Calliope, non haec mihi dictat Apollo:
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Sive illam Cois fulgentem incedere vidi,

5

ELEGIA I

Ostendit, se heroico carmini scribendo minime parem esse, neque adeo, etsi quummaxime vellet, Augusti et Maecenatis res praeclare gestas et insignia in rempublicam merita carmine celebrare posse; in rebus levibus tantum amatoriisque ludicris pertractandis Musam suam versari. Pro levibus autem argumentis, quibus se unice parem proficitur, speciatim commemorat et canit Cynthia, cuius amore se plane irretitum teneri declarat, quam se ad extremum usque vitae halitum amaturum esse spondet, cuius laudes et virtutes in hac elegia summa cum arte praedicat. Caeterum idem argumentum persecutus quoque est Horat. Carm. II, 12.

1-4. *amores*, canantur et comitantur carmina amatoria. — *veniat in ora*, qui fiat, ut haec carmina mea legantur et recitentur ab omnibus. — *mollis*, voc. de versibus amatoriis proprium, vid. vers. 41: *teneri versus* dicitur Ovid. Art. Am. II, 273: *carmen tenerum* Amor. III, 8, 2. — *dictat Apollo*, Calliope, Musae poetis carmina dictare, *lyram* suam iis donare, vel *codere*, frequenter dicuntur, vid. I, 2, 27; et Burm. ad Anthol. lat. tom. II, pag. 121. — *ingenium facit*, me ingeniosum reddit, haec carmina, eorum argumentum et ornatum mihi Cynthia suggerit, me poetam facit. Ovid. Heroid. XV, 84: *Ingenium nobis molle Thalia facit*.

5-10. Poeta, quomodo Cynthia ipsi ingenium fecerit et faciat, exem-

Hoc totum e Coa veste volumen erit:

Seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,

Gaudet laudatis ire superba comis:

Sive lyrae carmen digitis percussit eburnis,

Miramur, faciles ut premat arte manus:

Seu quum poscentes somnus declinat ocellos,

plis demonstrat. Similes loci Tibull. IV, 2, 9; Ovid. A. A. II, 295. — *Cois*, absolute h. l. legitur, ut ap. Ovid. Art. Am. II, 297; Horat. Sat. I, 2, 101. — *fulgentem* referri potest ad vestem Coam, et ad ipsum Cynthiae corpus candidum in veste Coa perlucida. Martial. VIII, 68: *Femineum lucet sic per bombycina corpus, Calculus in nitida sic numeratur aqua*. De veste Coa, vid. I, 2, 2. — *Hoc — erit*, pro est, de veste Coa cano. — *Volumen*, est h. l. elegia, carmen. Sic *liber* pro epistola ponitur ap. Corn. Nep. VI, 4, 2: *carmina*, de uno tantum carmine, legitur Prop. I, 7, 3; et Statius Silv. I Praefat. singulas eclogas huius libri vocat *libellos*, verba ibi sunt: *diu multumque dubitavi — an hos libellos — quum singuli de sinu meo prodissent, congregatos ipse dimitterem*. 7. infra cl. 23, 9: *Sive vagi crines puris in frontibus errant*. Verbum *errare* de capillis solutis ac fluitantibus proprium, vid. Barth. ad Claudian. R. P. II, 31. — *laudatis*, nempe a vate suo. — *superba*, superbieus ob comas meo carmine celebratas. — 9. *lyrae carmen percute*, i. e. lyram percute, ut carmen resonet. *Percute*, verbum de lyrae vel citharae pulsu solemne, graec. *κρίναι* (i. e. *κρίνειν*). Suidas: *κρίναινα — κριτός δὲ κρίναινα, τὸ τῆν κριθείην κρούειν*) et *ἀσάσσειν* Orph. Argon. 380, 396, et ap. Nonn. Dionys. lib. I, pag. 34, 38: *ἰγὼ μέλας ἄσασσαι* et paulo post *ἰαίνεσθαι*

ἔμμεν ἀσάσσειν. Theocrit. Epigr. V, 2 sqq. *ἐγὼ μὲν κενὸν ἀσάσσειν ἀσάσσειν* Latini poëtae frequenter formalis, *ferire carmina* (Ov. Trist. IV, 10, 50. *Dum ferit — carmina — lira*, h. e. dum plectro vel digitis chordas feriendo cantat) *pulsare*, *percutere chelyn* utuntur. Formula ipsa *lyrae carmen percute*, ut monuit Huschke Anal. Crit. p. 95 sqq. e graeco deducta est *κρίναι μέλας χίτωνος*, vid. Meleagr. epigr. 88, Anal. Brunckii I, pag. 24, 25. — *digitis eburnis*, i. e. candidis, coll. eleg. 3, 10. Virgil. Georg. III, 7: *eburno humero insinguis*. Ovid. Amor. III, 7, 7: *eburnea brachia*. Ovid. Metam. III, 481: *Nudaeque marmoreis percussit pectora palmis*. Id. XIII, 746: *Quas ubi marmoreo detergit pollice virgo*. — 10 *faciles — manus*, i. e. ut facile scienterque comprimat manus, easque chordis imprimat (*premere* etiam aliis in locis ponitur pro comprimere et exprimere, Horat. Epist. I, 16, 37; Tibull. IV, 1, 161) vel ut artificiose inlectat; *faciles*, i. e. agiles, citatas (Ovid. Am. II, 4, 27: *agili pollice*. Id. Fast. III, 536: *Et iactant faciles ad sua verba manus*) ne nimis exstant deformiter, sed uncae quasi sint.

11 — 16. *Somnus eleganter declinare* dicitur *ocellos*; tribuebant enim vet. Somno, respectu ad Mercurii virgam habito, virgam, qua declinaret et componeret oculos. Stat. ad Somn. Sylv. V, 4 extr. : *summac*

Invenio causas mille poëta novas :
 Seu nuda erepto mecum luctatur amictu ,
 Tunc vero longas condimus Iliadas :
 Seu quidquid fecit, sive est quodcunque locuta ,
 Maxima de nihilo nascitur historia.
 Quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent ,
 Vt possem heroas ducere in arma manus :
 Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
 Impositum, ut coelo Pelion esset iter :
 Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
 Xerxis et imperio bina coisse vada :

me tange cacumine virgae. Valer. Fl. VII, 246, Medea precatur : *da prendere vestes Somniferas ipsaque oculis componere virga.* — *poscentes*, nempè somnum. Sic quoque III, 10, 12, legitur, *surge, et poscentes* (nempè precibus implorati) *iusta precare Deos.* Add. Horat. Carm. II, 12, 27. — *causas*, argumenta carminum, sese mihi offerunt plurima. Cf. I, 3; II, 29, 27. — *seu — amictu*, cf. infra el. 15, 5 sqq. Quando in amoris palaestra cum Cynthia lactor, tunc illae ipsae turbae, altercationes et rixae amatoriae largam mihi carminum materiam praebent. Huius generis elegias triumphum de Cynthia deportatum canentes, exquisitis vocat *Iliadas longas*. Pertinet huc quoque proverb. apud Pollucem *μακρότερα τῆς ἱλιάδος λαλῶν*, prolixiora Iliade loquens. — *de nihilo*, e levi materia. — *historia*, apposite de carmine, quod legitur et recitatur ab omnibus, coll. vs. 2: *historia* enim saepius dicitur de re, quae rumoribus et vulgi sermonibus ansam praebet, ut I, 15, 24; III, 20, 27; IV, 7, 64.

17–26. Quod si fati beneficio poëtis epicis me accensere, et graviora argumenta pertractare possem, cane-

rem res Caesaris Augusti et tuas, cf. vers. 25. Pro grandibus carminum argumentis docte talia nonnulla enumerantur, ita, ut exemplis ex mythica antiquitate subnectantur historica. — *heroas manus*, heroum copias, quas *in arma*, in proelia poëtae ipsi ducere dicuntur, dum eorum res gestas canunt. Similis locus III, 1, 7; III, 9, 53. — *Non Titanas canerem*, pugnam Titanum cum Diis. De Titanomachia, e qua multa in Gigantomachias translata sunt, vid. Heyne ad Apollodor. pag. 18 sqq. et pag. 67. Titanes Olympo, Thessaliae monti, imposuerunt Ossam, et Ossae Pelion, ut sibi viam in coelum pararent. Homer. Odys. A, 314: *Ὅσσον ἐπ' Ὀλύμπῳ μίμνετε θίμην, ἀπὸ τῆς ἐπ' Ὀσσης Πήλιον ἐννεσίφωλον, τὸν εὐρυκῶς ἄρβυκτος ἰσθμὸς*, *coelo*, ad, in coelum. — 21. *Thebus*, non bellum Thebanum, vid. ad I, 7, 1. — *Pergama*, arx Ilii, Troianorum urbis, pro ipsa urbe ponitur, ut saepius, vid. Barth. ad Stat. Silv. I, 1, 11; significatur bellum Troianum, cuius descriptione Homerus *nomen*, i. e. famam, laudem perpetuam (I, 4, 8) sibi comparavit. — *Xerxis — vada*. Notandum, a poëta h. l. argumentum ex historiis, heroum vita senioribus,

Regnave prima Remi, aut animos Carthaginis altae,

Cimbrorumque minas, et benefacta Marî.

Bellaque resque tui memorarem Caesaris; et tu 25

Caesare sub magno cura secunda fores.

Nam quoties Mutinam, aut civilia busta Philippos,

Aut canerem Siculae classica bella fugae:

Eversosque focos antiquae gentis Etruscae,

commemorari. Conf. Heyne ad Virg. Cul. vers. 29. Xerxem, Persarum regem, quo tempore Graecis bellum inferret, ponte facto Asiam Europae iunxisse, res nota. Vid. Iustin. lib. II; Plutarch. et Corn. Nepot. Themist. — 23. *Regnave Remi*, urbis Romae initia. *Remus* saepius pro Romulo a poetis nominatur, ut Catull. LVIII, 5: *Remi nepotes*; Iuvenal. Sat. X, 73: *turba Remi*, ubi vid. Ruperti. — *animos*, superbiam, arrogantiam, *Carthaginis altae*, bella Punica. — 24. *Cimbrorumque minas*, pro Cimbros minantes, nempe eversionem imperii romani, sic *Hannibalis minae* Hor. Carm. IV, 8, 16. *Cimbri*, Germaniae populus, a C. Mario, cuius vitam descripsit Plutarch. victi; victoriae ipsius de Cimbris aliisque populi romani hostibus reportatae, dicuntur h. l. *benefacta Marî*. Conf. Plutarch. d. l. Sallust. Ing. 85; Flor. III, 3. — *et — fores*, postquam Augusti bella et in reimp. merita cecinissem, proxima mihi cura foret tua canendi. Caeterum ex his et sqq. versibus satis perspicue patet, Maecenatem pluribus interfuisse proeliis, licet id historici non commemorarent.

27 — 30. Tu enim, pergit, bello et pace fidelissimus Augusti amicus, periculorum et triumphorum, meritumque ipsius particeps fuisti. Quam notionem ut plenius et accuratius exornaret poeta, singulatum attulit bella

ab Augusto feliciter gesta. Sueton. Aug. c. 9: *Bella civilia quinque gessit: Mutinense, Philippense, Perusinum, Siculum, Actiacum. Ex quibus primum, ac novissimum, adversus M. Antonium: secundum, adversum Brutum et Cassium: tertium, adversum Luc. Antonium, Triumviri fratrem; quartum, adversus Sext. Pompeium, Cn. filium. — Mutina*, urbs Galliae Cisalpinae, colonia rom. nobilis obsidione, qua Decium Brutum Antonius cinxit, qua obsidione eum liberavit Augustus. Florus IV, 4; Suet. Aug. c. 10. Conf. et Ovid. Met. XV, 822 sqq. — *Philippi*, urbs Macedoniae nobilissima, in cuius campis Augustus et M. Antonius victoriam de Bruto et Cassio deportarunt. Vid. Dio Cass. lib. XLVII, et Sueton. Aug. c. 16. Iam ut proelium maxime cruentum ibi pugnatum esse, et Maecenatem gravissimorum periculorum comitem ac participem fuisse, significaret Prop. proposuit sententiam hanc: omnis ibi campus sepulcris, tumulis caesorum repletus; eandemque eleganter et poetice expressit verbis *busta Philippos* (sic Catull. LXVIII, 89: *Troia — commune sepulcrum Asiae Europaeque*. Liv. XXXI, 29: *Capua sepulcrum ac monumentum Campani populi*) et ut imago eo tristior atque elegiae convenientior appareret, addidit *civilia busta*. — 28. *classica bella*, i. e. navalia. Devictus ad Siculum litus

Et Ptolemaeae litora capta Phari:
 Aut canerem Aegyptum, et Nilum, quum tractus in
 Septem captivis debilis ibat aquis: (urbem
 Aut regum auratis circumdata colla catenis,
 Actiaque in Sacra currere rostra via:
 Te mea Musa illis semper contexeret armis,
 Et sumta, et posita pace fidele caput.

35

ab Augusto Sex. Pompeius A. V. DCCXVIII; fuga sibi consulere studuit; vid. Dio Cass. XLIX, 10, pag. 576; Suet. Aug. c. 16; Horat. Epod. IX, 7. — *Eversaque - Etruscae*, eversam et dirutam Perusiam, vid. ad I, 22, 3. — *focos*, domos, urbem. Eurip. Hec. 22: *κατὰ πυρὸς ὁ ἱερὸς ναυτοκράτης*. — *Pharus*, insula Aegyptiaca prope Alexandriam, quacum aggere et ponte olim iuncta erat. Vid. Caes. Bell. Civ. III, 112. Totam Aegyptum designat ap. Lucan. VIII, 433; Stat. Silv. III, 2, 102; dicitur *Ptolemaea*, i. e. aegyptiaca, a Ptolemaeis Aegypti regibus; vid. Heins. Advers. p. 257 sqq. Augustus post proelium Actiacum transiit in Aegyptum, et obsedit Alexandriam, qua intra breve tempus politus est.

31–36. Aut canerem actum de Aegypto plane subacta triumphum. Post pugnam Actiacam Augustus, capta Alexandria, Aegypto potitus, eam in provinciae formam redegit. — *tractus in urbem*, coactus venire captivus in triumphum; scil. in triumphis et regionum subactarum, et fluminum illis vicinorum (unde *Aegyptus* et *Nilus* h. l. coniunctim nominantur) lentius eantium imagines in ferculis et thesīs circumferebantur. Vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, p. 230; Claudian. de Laud. Stilic. III, 23 sqq. *Hi famulos traherent Reges, hi sacra metallo* Oppida, vel montes, capti-

vaque flumina ferrent, *Hinc Libyci fractis lugereut cornibus annes* (h. l. legitur *debilis*) *Inde catenato generet Germania Rheno*. Add. Horat. Carm. II, 9, 19. — *septem aquis*, ostiis septem, unde Nilus *ἑπτάροπος* Dionys. Perieg. vers. 264: *septemgeminus* dicitur Catull. XI, 7; Ovid. Am. III, 6, 39: *ille fluens dives septena per ostia Nilus*. — 33. Aut reges, catenis collo circumdatis, ante currum triumphalem ductos. — *auratis*, quo discernerentur a reliquis captivis, qui catenis ferreis vincti erant. Vid. Vell. Patere. II, 82; Iustin. V, 11. Caeterum intelliguntur reges, qui Antonio, Bruto, Sex. Pompeio et aliis Augusti hostibus fayerant. — *Actiaque rostra*, navium captarum in pugna ad Actium, oppidum et promontorium Epiri. — 34. *currere*, nam spolia hostilia, ut h. l. rostra navium in victoria actiaca captarum, curribus imposita vehebantur in triumphis. — *sacra via*, per *sacram viam* imperatores triumphantes curru devehebantur in Capitolium. Vid. Horat. Epod. VII, 8. Nomen habebat a foedere, quod inter Romulum et Tatium ictum erat; vid. Festus. Incipiebat ab amphitheatro, et per vicinos hortos, iuxta templum Pacis et forum Caesaris recta tendebat in Capitolium. Vid. Fabric. Descript. Urb. Rom. c. 5. — *armis pro bellis*. — *sumta et posita pace*, in toga et sago, tempore pacis et belli. — *fidele caput*

Theseus infernis, superis testatur Achilles,
 Hic Ixioniden, ille Menoetiaden.
 Sed neque Phlegraeos Iovis, Enceladique tumultos
 Intonet angusto pectore Callimachus: 40
 Nec mea conveniunt duro praecordia versu

Maccenatis fidem praedicat quoque III, 9, 34; *caput*, pro vir, amicus, noto graecismo, ut Horat. Od. I, 24, 2 etc.

37. 38. Angusti et Maccenatis amicitia mutua comparatur cum amicitia ac necessitudine, quae inter Thesea et Pirithoum, Achillem et Patroclum intercessit. Non satis accurate hi versus cum antecedentibus cohaerere, et nonnulla decesse videntur. Barthius subintelligit *qualiter*, quemadmodum; atque observat, poetas, qui altiori ferantur spiritu, eiusmodi particulas et voces redditivas ac comparativas omittere solere. Coll. Horat. Carm. IV, 4, 17 (ubi omiss. *talem*); Virg. Aen. III, 641; adeoque sensum esse: te canerem fidelem Augusto, tali nempe fide, quali fuisse Pirithoum testatur Theseus apud inferos, et Patroclum Achilles inter homines in terra. De amicitia *Thesei* cum *Pirithoo*, Ixionis filio, (unde h. l. *Ixionides*) vid. Plutarch. in *Thes.* pag. 14; Lucian. in *Charidemo* §. 16; Schol. Apollon. I, 100; Meurs. in *Thesco* c. 23, 25, 27. Pirithous etiam comite Theseo ad inferos descendit, Proserpinam inde rapturus, quae fabula diversis modis tractata est. Vid. Bion. Id. VI, 6 sqq. Horat. Carm. III, 4, 80; IV, 7, 28; Heyne ad Apollod. II, 5, 12, p. 434; ad Aen. VI, 617. De amicitia *Achillis* cum *Patroclo*, Menoetii filio, (unde h. l. *Menoetiades* dicitur) ab Hectore occiso, cuius necem Achilles severissime ultus est, vid. Hec. II.

II, 818 sqq. I, 446 sqq. X, 312; Ω, 507 sqq. *superis*, i. e. hominibus, qui supra terram sunt, ideoque opponuntur infernis, vel mortuis, qui infra terram sunt. Vid. Seneca Hippol. 625; Virg. Georg. IV, 486; Sil. Ital. XIII, 777; Seneca Phoeniss. 235. — *hic*, nempe Theseus. — *ille*, nempe Achilles, recurrit quasi oratio. Similis locus III, 14, 17. Exempla hanc iurem plura e graecis latinisque scriptoribus attulit Fischerus Animadv. ad Weller. Vol. I, p. 329.

39-42. Sicuti Callimachus, cui pectus erat angustum, non poterat canere tumultus et bella (nominatim assert poëta bellum Giganteum); ita nec ego carmine heroico Caesaris Augusti nomen celebrare possum, meae lyrae non nisi mollia, et amatoria carmina conveniunt. Conf. Ovid. Remil. Am. 381. — *Phlegraeos*, vid. ad I, 20, 9. — *Enceladus*, unus e gigantibus, omnium maximus, a Jove victus. Vid. Horat. Carm. III, 4, 56, ibique Mitscherlich. Apollod. I, 6, 2. — 40. *Intonare tumultus*, eleganter de carmine grandisono et heroico. Scilicet heroica carmina, ut poëtae loquuntur, intensionem vocis (*μῆτις φέρειναι ἀνδρῶν* Callimach. in fragm. Benth. 165. *Os magnum* Prop. II, 10, 12) et lyrae modulationem requirunt. Sed in tenui et molli carmine vox remittitur, et lyra leviter tantum perstringitur. Hoc sensu *levior lyra* legitur Senec. Agam. 329. *numeri leviores* Ovid. Amor. I, 1, 19. *parvus in*

PROPERT. Carm. Tom. I

F

Caesaris in Phrygios condere nomen avos.
 Navita de ventis, de tauris narrat arator,
 Enumerat miles vulnere, pastor oves:
 Nos contra angusto versamus proelia lecto. 45
 Qua pote quisque in ea conterat arte diem.
 Laus in amore mori: laus altera, si datur uno
 Posse frui, fruar o solus amore meo.
 Si memini, solet illa leves culpae puellas,
 Et totam ex Helena non probat Iliada. 50
 Seu mihi sint tangenda novercae pocula Phaedrae,

ore sonus Prop. IV, 1, 58; hinc Callimacho h. l. tribuit *angustum pectus*, quia mollibus carminibus amatoriiis spiritus ipsius aptior erat, quam epico carmini; hinc *Callimachum non inflatum* vocat II, 34, 32; hinc et Prop. elegorum scriptor, sibi ipse *exiguum pectus* tribuit eodem sensu IV, 1, 59, et h. l. addit, *suis praecordiis non venire durum versum*, i. e. grave, epicum carmen; sic epicus poeta dicitur *durus* poeta II, 34, 44. Contra carmina amatoria, iocosa, levia, dicuntur *modi molles* Ovid. Trist. II, 349; Virg. Cul. 34, et poetae talia carmina canentes vocantur *poetae teneri* Catul. XXXV, 1; Ovid. Remed. Amor. 757. — *Caesaris* — *avos*, nec mea praecordia conveniunt, i. e. apta sunt, condere nomen Caesaris, pro condendo nomini Caesaris in Phrygios avos carminae heroico. *Condere*, pro celebrare, laudibus extollere, Ov. Trist. II, 336; et *nomen* de generis nobilitate saepius dicitur, ut I, 5, 26; Ovid. Heroid. XI, 17. Vid. Graev. ad Cic. ad Div. III, 7: atque adeo *nomen condere in avos*, est Caesaris nomen ad Troianorum gentem transferre, et celebrare inde a prima gentis origine; v. Burm. ad Valer. Flacc. I, 531. *Phrygi avi*,

Aeneas, Iulus, a quibus gentis Augusti origines deducebantur.

43–50. Suo quisque studio ducitur, et de re sua loquitur. Hoc exemplis demonstratur. — *proelia Veneris*, τὰς μάχας τὰς ἀφροδισίας; in *angusto lecto* commissa *versamus*, tractamus, canimus. Ego, poeta, in iocis et lusibus occupatus sum, levia ac ludicra tracto et cano. — 46. Colorem orationis illustrabit comparatio proverbii Graecorum apud Aristoph. Vesp. 1432: Ἐσθὺ τίς ἐν ταῖς ἰδιῇς τίχυν; quod Cic. Tuscul. I, 18, vertit: *Quam quisque norit artem, in hac se exerceat*. Vid. ibi Davis, et Valcken. in diatrib. ad Eurip. Fragment. Dramat. perdit. c. VIII; fragm. 76. — *pote*, potest, ut III, 7, 10. — *Laus* — *mori*, vid. I, 6, 27. — *uno*, scilicet amore, ita ut puella sit fida et constans. — *solus*, sine rivali. — *illa*, Cynthia, ut I, 12, 3. Spero fore, inquit Prop., ut Cynthiae amore semper sine rivali fruar, solet enim illa leves culpae puellas. — *ex Helena*, ob Helenae inconstantiam et perfidiam.

51–56. Copiosius et praeclare exornatur sententia supra proposita, *laus in amore mori* vers. 47. Ego, inquit, Cynthiae ad vitae finem usque ama-

Pocula privigno non nocitura suo:
 Seu mihi Circaeο pereundum gramine, sive
 Colchis Iolciacis urat athena focis:
 Vna meos quoniam praedata est foemina sensus,
 Ex hac ducentur funera nostra domo.
 Omnes humanos sanat medicina dolores;
 Solus amor morbi non amat artificem.
 Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon,
 Phoenicis Chiron lumina Phyllirides.

ho. Sensus vers. 51 — 54: sive phil-
 trum sit mihi bibendum, sive arte
 magica pereundum, unice tamen Cyn-
 thiam amabo. — *tangenda*, bibenda,
 haurienda, ut Horat. Carm. III, 19,
 14. — *Phaedrae pocula*, philtro ama-
 toria, quibus Phaedra, Thesei uxor,
 Hippolytum, privignum, frustra in
 amorem pellicere conata est; id Prop.
 solus h. l. memorat, aliis testes deli-
 ciunt, sed haud dubie noster etiam
 h. l. ut aliis quoque in locis, scripto-
 res graecos deperditos secutus est.
 Vid. ad vers. 62: — *nocitura*, pro no-
 centia, quae non nocbant. — 53. *Cir-
 caeo gramine*, orname pro herbis ma-
 gicis. *Circe*, Solis et Perses Nymphae
 filia, veneficiorum peritissima, unde
docta vocatur Tibull. IV, 1, 61. Amo-
 res et veneficia ipsius ex Homeri
Odyssea satis nota sunt. — 54. Si opera
 Medae recoquar, ut Aeson, et re-
 puerascam, iterum tamen Cynthiam
 unice et perditae amabo. Nova erit vi-
 ta, sed vetus amor. BARTH. — *Colchis*,
 Medea, a patria ita dicta. Alludit ergo
 h. l. poeta ad Aesonem, Iasonis pa-
 trem; Medae pharmacis recoctum
 Iolci, in Thessalia, et ex decrepito
 senae iuvenem rursus factum. Vid.
 Ovid. Metam. VII, 158. — *urat*, scil.
 mihi, ad me recoquendum et reno-
 vandum: *urat athena*, faciat, ut eun-

descant athena vasa, lebetes igne
 supposito calefaciat. Similiter Horat.
 Carm. I, 4, 8: *Vulcanus urit officin-
 as*. — 55. *Vna*, Cynthia prima et
 sola me cepit. — *ex domo*, coll. II, 14,
 31; e Cynthiae domo ad sepulturam
 esset. — *funera*, de exsequiis et fu-
 nerali pompa, vid. Kirchmann. F. R.
 II, 1. — *ducere*, de elatione, exporta-
 tione hominis mortui ad sepulturam,
 verbum proprium, ut apud Iuvenal.
 I, 146.

57-60. *Dolores*, pro morbis. — *non
 amat*, aversatur medicum morbo tol-
 lendo occupatum. Theocrit. Idyl. XIV,
 52: *Χρὲς τὸ φάρμακον ἴκτω ἀμυχαισ-
 ρος ἰατρὸς*, Οὐκ οἶδ'. Omnes alii morbi
 prius ac facilius possunt sanari. — *Phi-
 loctetes*, Poeantis filius, sagittis vene-
 natis ab Hercule acceptis, quum se
 ipse vulnerasset, sive, ut alii tradunt,
 serpentis morsu ulceratus esset, eum
 sanavit Machaon Aesculapii filius,
 medicus, sive potius chirurgus, in-
 signis, vid. interpp. ad Cels. de me-
 dic. lib. I, Praef. init.; Hygin. fab. 102;
 Ovid. Met. XIII, 329; Q. Calab. IX,
 852 sqq. Soph. Philoct. — *tarda cru-
 ra*, nempe ex vulnere, ut *vulnere
 tardus* Virgil. Aen. II, 435; et h. l.
tarda crura dicitur, ut graec. *βραδύς*
 pro clando, unde Catullo XXXVI, 7:
tardipes deus Vulcanus dicitur. —

Et deus exstinctum Cressis Epidaurius herbis
 Restituit patriis Androgeona focis.
 Mysus et Aemonia iuvenis qua cuspe vulnus
 Senserat, hac ipsa cuspe sensit opem.
 Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
 Tantaleae poterit tradere poma manu.
 Dolia virgineis idem ille repleverit urnis,

65

Phoenix, Amyntoris filius, Ov. Met. VIII, 307; a patre oculorum luce privatus, quod matris impulsu pellicem patris corruerat. Vid. Apollod. III, 13, 8; et Heyne pag. 803; sed *Chiron* Saturni et Philyræ (unde *Phillyrides* dicitur) Nymphae filius, vid. Hemsterhus. ad Lucian. Dial. Mort. XXVI, pag. 434, sanavit Phoenicis luntia.

61-64. *Epidaurius deus*, est Aesculapius, qui celebre templum Epidauri, urbe Argolidos in Peloponneso, habuit. Vid. Ovid. Metam. XV, 624 sqq. Fast. VI, 375: *Die Heilbringenden Götter. Ueber Aesculap und Hygea, von Böttiger*. im Journal des Luxus und der Moden. Januar 1803. — *Cressis herbis* commemorantur, quoniam Creta saluberrimarum herbarum copia insignis erat, vid. Theophrast. Hist. Plant. IX, 16; Serv. ad Virg. Aen. XII, 412, pro herbis salutaribus quibuscunque. — *Androgeon*, scil. *Androgeos*, Minois Creteusium regis filius, ab Atheniensibus occisus, vid. Heyne ad Apollod. pag. 879 sqq. Eum ab Aesculapio vitae restitutum esse, solus refert Propertius, qui auctores habuit quos sequeretur. Certe inter eos, qui ab inferis resuscitati sunt, Androgeona non memorat Hyg. fab. 251. — *patriis focis*, patriae et patri. — 63. *Mysus* est Teleplus, Mysorum rex, in pugna cum Achivis, ad eam suam appulsis, quum ad oppu-

gnandam Troiam proficiscerentur, *Aemonia cuspe*, i. e. hasta Achillis, Thessali, vid. I, 13, 21, vulneratus, ab eodemque sanatus est. Claudian. in Deprecatione ad Hadr. XXXIX, 45: *Quae per te cecidit, per te fortuna resurgat. Sams Achillen remeavit Teleplus hasta, Cuius pertulerat vires. — hac ipsa cuspe*, Plin. enim H. N. XXV, 5, tradit, ab Achille aeruginem primum inventam, utilissimam emplastris; ideoque pingi solitum decutientem illam e cuspe in vulnus Telephi. Sed Telephum herbis sanatum esse ab Achille herbarum peritissimo, alii tradunt. Vid. Hygin. fab. 101, ibique Munk. Ovid. Am. II, 9, 7; scholiast. Pind. Nemeor. III, 55; Meziriac. ad Ov. Her. III, pag. 235 sqq.

65-70. Alia omnia prius efficere aliquis poterit, quam mihi amorem demere. — *vitium*, nempe amoris, coll. vers. 58. — *Tantaleae manu*, pro manni, I, 11, 12, poterit Tantalo porrigere poma, ita ut ille ea accipiat. Tantalus in orco, a labris sitiens fugientia capat flumina et poma, quod filium Pelopen diis epulandam apposuerat. Vid. Tibull. I, 3, 77 sqq. Ovid. Heroid. XVIII, 121. Fabula nota. Eleganter autem amoris dolores, qui animum poetae cruciabant, comparantur cum doloribus daemontorum, de quibus Mythologi loquuntur. — 67. Danaidum dolium, licet pertusum, replebit. Danai quinquaginta

Ne tenera assidua colla graventur aqua.
 Idem Caucasias solvet de rupe Promethei
 Brachia, et a medio pectore pellet avem.
 Quodcumque igitur vitam mea fata reposcent,
 Et breve in exiguo marimore nomen ero:
 Maecenas nostrae spes invidiosa iuventae,
 Et vitae et morti gloria iusta meae;
 Si te forte meo ducet via proxima busto,
 Esseda caelatis siste Britannia iugis,

76

filiae maritos suos, filios Aegypti, Danae fratris, interfecerunt. Hypermestra sola peperit Lynceo. Supplicium eorum in inferis, dolium perforatum aqua replere. De fabula vid. Apollod. II, 1; interpp. ad Hygin. 168, pag. 283. — colla, pro more veterum, urnas capite gestandi. Vid. IV, 4, 16; imitatus est postum Ov. in Ibin 355 sqq. Quaeque parare suis letum patribus ausae Belides assidua colla premuntur aqua. BARTH. — 69. Herculis vires et robur ille habebit. — Prometheus, Iapeti filius, ob ignem aethera domo subductum, Hor. Carm. I, 3, 29, Caucasio monti alligatus est, ubi secundum alios vulitur, (Val. Fl. IV, 68) secundum alios aquila (Cicer. Tuscul. II, 10) iecur ipsius dilaniabat. Tandem Hercules aquila sagittis transfixa, Promethen liberavit. Vid. Schütz. ad Aeschyl. Prometh. Excurs. I; Heyne ad Apollod. I, 7, 1, p. 89; Prop. I, 12, 10.

71-78. Suavissimus locus. Respicitur ad ea, quae vers. 56, leguntur. — fata, idem quod Parcae, ut serpentes. — reposcent, translatione a creditoribus desumpta. Lucret. III, 984: Vitaque mancipio nulli datur, omnibus usque. — 72. breve nomen, brevis inscriptio in cippo sepulchrali; quam de me nihil supererit, quam breve hoc nomen.

Nomen defuncti cippis inscribatur. Vid. Kirchmann. Fun. Rom. III, 19. — spes invidiosa iuventae, cuius favorem, tutelam, cum invidia et aemulatione multi sperant. Imitatus est nostrum Ovid. Met. IV, 794: Multorumque fuit spes invidiosa procorum. Verba nostrae iuventae intelligunt de ipso Propertio, ad quem seq. vers. refertur; rectius Burm. de iuventa romana, ut infra cl. 3, 33, iuventus legitur. Idem Burm. quoque movet, iuvenem et iuventam frequenter de aetate robustiore et iam matura ac provecta dici; ut Myrsus iuvenis supra vers. 63; Seneca Oedip. 775, ubi v. Delrii Comment. pag. 129; Vossius Inst. Orat. I, p. 191. — et vitae et morti, vivus et mortuus te patrono gloriabor. Similis sententia II, 15, 36: huius ero vivus, mortuus huius ero. — 76. Esseda, erant Britannorum vehicula militaria, Caes. B. G. IV, 24, brevia, duabus rotis, et celeritati apta; transierunt deinceps in usus Romanorum, imprimisque iis iter facientes utebantur. Vid. Cic. ad Attic. VI, 1; Sueton. Calig. c. 51; Kottke ad Cic. ad Div. VII, 7, et Schellérus de Re Vellic. II, 23; I, 11; interpret. ad Virg. Georg. III, 204; Plin. XXXIV, 17. — caelatis, caelatura exornatis. — iugis, ubi aurigae sedebant; sed es-

Taliaque inlacrymans mutae iace verba favillae:
Huic misero fatum dura puella fuit.

ELEGIA II

CYNTHIAE LAVDES

Liber eram, et vacuo quaerebam vivere lecto:

At me composita pace fefellit Amor.

Cur haec in terris facies humana moratur?

Iupiter, ignoro pristina furta tua.

Fulva coma est, longaeque manus, et maxima toto 5

seda cael. iugis positum pro esseda caelata. — 77. iace verba, dic, loquere, sic affare manes amici. Iacere voces Cic. Cat. IV, 7. sermones Tacit. Ann. IV, 68. — favillae, cineri, mortuo. — 78. fatum, causa fati. Sensus: impotentia amoris periiit. Theocrit. Id. XXIII, 46: γὰρ φῶς καὶ τὸ δὲ γὰρ φῶς, εἰ οὐκ ἐλπίσας χαράζω. Τούτων Ερως ἔκτισεν ὁδοκίρη.

ELEGIA II

Se amori valedicere voluisse, neque tamen propter divinam Cynthiae formam potuisse, affirmat poeta. Docte et ornate primo singulas formosissimas Cynthiae partes describit, deinde omnem illius formam cum forma dearum heroinarumque (loco heroinarum reliquarum omnium Ischomachen laudat) comparat, et Cynthiae deas ac heroínas omnes formae excellentia superare docet. Sublimior spiritus in hoc carmine viget.

1-4. *Liber eram, solutus amore — vacuo lecto, viduo et caelibe, desertus in lecto caelibe Catull. LXVIII, 6. —*

quaerebam, cupiebam, adnitebar, meditabar, Ovid. Heroid. I, 9; Valer. Flacc. VI, 450. — composita pace, ficta, simulata. Componere, verbum insidiarum; vid. II, 32, 19; 9, 31. — Cur — tua Cynthia digna coelo, Iovis amore digna, moratur, cum dilectu, qui sit, ut adhuc, tam diu his in terris moretur, vivat? — Ignoro, non agnosco, non credo Iovis furta: nam si vera essent, quae de iis narrantur, non amplius Cynthia his in terris versaretur, iamdudum a Iove rapta esset. — Ignoro — tua, solemniss exprobratio, quasi Iupiter omnibus formosis potiri ac frui deberet puellis. Stat. Silv. I, 2, 134 sqq.; Ovid. Am. III, 10; Petron. c. 138; add. cl. 3, 30. — furta, pro amovibus obvium, inprimis Iovis furta apud poetas celebrata, Ovid. Heroid. XVI, 289: Iupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis, Haec tibi nempe patrem furta dedere Iovem; et furtum pro raptu Virg. Aen. X, 91.

5-8. Ornatus iam Cynthiae pulchritudo per partes describitur. — *fulva coma est, χρυσή, Periz. ad Ael.*

Corpore, et incedit vel Iove digna soror :
 Aut quum Munychias Pallas spatiatur ad aras,
 Gorgonis anguiferae pectus operta comis.
 Qualis et Ischomache Lapithae genus heroinae
 Centauris medio grata rapina mero,

10

IX. 9: flavos et fulvos crines maxime adamabant veteres. Vid. Salmas. ad Tertull. de Pall. pag. 352; interpret. ad Petron. c. 110; Ovid. Heroid. XX, 57. — *longaeque manus*, etiam commendabantur in puellis. Apuleius lib. II Florid. init. *manus tenebrae, procerulae*. — *maxima corpore*, angustior corporis proceritas: statura aliquantum procera in deabus, foeminisque laudatur Ovid. Met. XIII, 790, 794: hinc et incesum Iunone dignum Cynthiae tribuit, nam Iuno Iovis soror et coniux, Virg. Aen. I, 46: *Ast ego quae divum incedo regina Iovisque Soror et coniux*. — *incedit*, quam opportune positum! usurpatur enim hoc verbum prop. de iis, qui gravitatem et dignitatem incesu affeclant. Conf. Servius ad Virg. Aen. I. c. Proverb. *ἡρεῖν βαρύνει*. Schrader. ad Musaeum cap. 7, p. 171. — *Munychias*, Athenienses. Munychia pars urbis Atheniensis cum portu. Athenae autem in tutela Minervae; hinc Ovid. Met. II, 709: *Munychiosque volans agros, grutantumque Minervae Despectabat humum*. Caeterum observanda praecelara comparatio Cynthiae incedentis cum Minerva festo die prodeunte, ut sacris suis intersit. Vid. Heyne Excurs. II ad Virg. Aen. IV, 143 sqq. — *Gorgonis*, Medusae caput anguiferum a Perseo abscissum, aegidi suae i. e. thoraci Pallas affixit, vel saltem eius imaginem affabre insculpi iussit, vid. Heins. ad Ovid. Met. V, 195; ad Valer. Fl. III, 54;

Stat. Theb. VIII, 518: ibique Barth. p. 900: idem quoque in scuto gestabat. De Medusa cf. Hesiod. Theog. 270 sqq. Apollod. II, 4, 2, ibique Heyne. Ovid. Met. IV, 752 sqq.

9-12. *Ischomache*, quae etiam Hippodamia sive Hippodame dicitur, Atracii filia (Hygin. f. 33 enim Acasti filiam facit) in cuius, cum Pirithoo, Lapitharum in Thessalia rege, nuptiis, inter Lapithas et Centauros, qui sponsam aliasque foeminas praesentes rapere conabantur, pugna orta est. Vid. Ovid. Met. XII, 215 sqq.; ibique Gierig.; Perizon. ad Aelian. H. V. XI, 2, et Heyne ad Virg. Aen. VII, 304. — *Lapithae genus heroinae* vocatur, quia mater Hippodamiae e Lapitharum fuit gente et heroina. *genus*, docte pro filia, ut Horat. Carm. I, 3, 27, *Iapeti genus*, i. e. Elius. — *medio mero*, quum potaretur maxime in convivio nuptiali. — 11, 12. *Brimo* est Proserpina, ita dicta *ἄνδρος ἐρεμπεύ*, a terrendo, quod ab ea immitti terrores nocturnos credebant, ei ad *Boebeidos*, lacus Thessaliae, undas Mercurius vim inferre voluit, sed illa adeo acriter repugnavit et infremuit, ut a proposito Mercurius detereretur. Vid. schol. Apollon. Rhod. lib. III, cuius locum vid. apud Delfr. ad Sen. Med. 812; Serv. ad Virg. Aen. IV, 577; Tzetzes ad Lycophr. 698; et Meurs. ad vers. 1176; Orpheus Arg. 17, 427; Propertius, qui Proserpinam Mercurio paruisse ait, alios auctores

Mercurio et sanctis fertur Boebeidos undis

Virgineum Brimo composuisse latus.

Cedite iam, divae, quas pastor viderat olim

Idaeis tunicam ponere verticibus.

Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,

Et sic Cumaeae secula vatis agat.

seculus est. — *sanctis undis*, Avernum, Virg. Aen. III, 442, vocat *divinos lacus*, h. e. monente Heynio, vel omnino sacros, consecratos, vel propter vicinam Sybillam, divinam vatem. Fontes *divinos* et *saeros* vet. nominant. Vid. Apollon. Argon. I, 1208; Theocrit. Idyll. VIII, 33; Burn. ad Ovid. A. A. III, 452. Fontes, quibus deae, antequam se Paridi conspiciendas praebarent, lavabantur, dicuntur *εμπυσι* Eur. Hel. 682, ut omnia quae ad deos et res divinas pertinent. Vid. Jacobs. Animadv. in Eurip. tom. II, pag. 163; Boebeida paludem Eurip. Alc. 589, dicit: *καλλίφρων Βοιβείαν λίμνην*. Hesiod. Fragm. vs. 50, ex Strabone: (Pallas) *Νίφης Βοιβείαδης λίμνης πόδα παρθίνας ἀδμύς* et *paludes liquidas* dixit Ovid. Met. I, 324. Hinc patet sanam esse lectionem *sanctas undas*. Vid. Obs. — *composuisse latus*,

pro concubuisse, ut ap. Ov. Heroid. XIX, 138.

13–16. Postquam Cynthiam poeta comparavit cum Iunone, Minerva, Hippodamia, Proserpina, in fine carminis declarat, eam omnibus, etiam formosissimis deabus longe formosiorum esse. — *cedite*, nolite cum Cynthia de formositate certare. — *divae*, Iuno, Minerva, Venus. Innuit iudicium Paridis, quod in Ida monte de illarum trium dearum pulchritudine tulit. Res nota. — 15. *faciem*, ut *videt*, de tota puellae persona capiendum. — *Et sic*, formae venustate non imminuta, Sibyllae Cumaeae senium superet. — *Cumaeae vatis*, Sibylla, quae Cumis Campaniae urbe consulentibus responsa dabat, vide Heyne Exc. III ad Virgil. Aen. VI, 9, longaeva vid. Ovid. Met. XIV, 146 seq.

ELEGIA III

ADVERSUM SE

Qui nullam tibi dicebas iam posse nocere,
 Haesisti: cecidit spiritus ille tuus.
 Vix unum potes infelix requiescere mensem,
 Et turpis de te iam liber alter erit.
 Quaerebam, sicca si posset piscis arena,
 Nec solitus ponto vivere torvus aper:
 Aut ego si possem studiis vigilare severis.
 Differtur, nunquam tollitur ullus amor.

ELEGIA III

Videntur rixae inter Propertium et Cynthiae intercessisse. Propertius Cynthia se carere posse crediderat, sed amore iterum exardescente, in gratiam cum ea redierat. Itaque levitatem suam excusat, quod amores iam dimissos revocarit, atque Cynthiae raris et eximiis corporis animique dotibus, quas summis extollit laudibus, id factum esse declarat. Eodem tempore haec elegia scripta videtur, quo secunda.

1-4. Se ipsum alloquitur. Theocrit. Idyl. I, 97: Τὸ θῖν τὸν ἱρωτὰ πατεῖν, χιρ, Δάρι, λυγρὸν, Δρ' οὐα αὐτὸς ἱρωτὸς ἐπ' ἀσπλῆτα δαυρίχθης. - nullam, puellam, amicam, animum tuum porro movere posse. Nulla, absolute dicitur ut nemo. Vid. II, 33, 41. - Haesisti, amore captus desiisti fortia verba proferre. Vox faucibus haesit. Burm. haerere explicat, amoris oestro contactum et adtonitum stare, Cupidini praedam fieri, ut Ovid. Met. XIII, 906: *visaeque cupidine virginis haeret*, id est conspecta

repente virgine, eius formam stupens constitit. Sed quam ipsi proposuimus explicationem, flagitare nobis videtur verbum *dicebas*, quod praecessit. - *cecidit* - *tuus*, superbia tua, fastus detinuit, subsedit. Virgil. Aen. III, 206: *cecidere animi: nec iam amplius armis, Sed votis precibusque iubent exposcere pacem*. Ovid. Heroid. IV, 150: *Hec! ubi nunc fastus, atque verba? iacent*. - 3. *requiescere*, abstinere ab amore et carminibus amatoriiis conscribendis, unum mensem, aliquantisper. - *Et erit*, infra eleg. 24, 1, 2: *quum sis iam noto fabula libro, Et tua sit toto Cynthia lecta foro*. vs. 5: *Nec sic per totam infamis traduceret urbem*. Respicit Prop. h. I. librum Carminum primum ab ipso editum.

5-8. Sed tentabam ea, quae fieri nullo pacto possunt. - *Non solitus*, verbum *quaerebam* repetendum, si (id est an, ut saepius) posset aper vivere in ponto, *non solitus*, scilicet vivere in ponto. Idiotismus Propertii, vide III, 10, 12. Caeterum ἐδύ-
 ναι simile est Virgiliano Ecl. I, 61,

Nec me tam facies, quamvis sit candida, cepit:

Lilia non domina sint magis alba mea:

16

Vt Maeotica nix minio si certet Hiberno,

Vtque rosae puro lacte natant folia:

Nec de more comae per laevia colla fluentes,

Non oculi, geminae, sidera nostra, faces;

Nec si qua Arabio lucet bombyce puella:

15

et Horatiano A. P. 30. — *studiis se-
veris*, vid. III, 21, 25. — *vigilare*,
pro invigilare, assidue tractare. —
differtur, mora quaedam et friguscu-
lum intervenit, sed nunquam omnino
evellitur ex animo. PASSERAT.

9-16. Similis locus I, 4, 11, ubi
vid. not. — *Maeotica*, pro Scythica,
epitheton a regione translatum, ubi
maxima nivis copia; simpliciter or-
nat. *Maeotis* palus Scythiae, *Macotis*
hiems Ovid. Trist. III, 12, 2. —
minio si *certet Hiberno*, si cum mi-
nio componatur et coniungatur. —
Hiberno, ex Hispania praestantissi-
mum minium Romam mittebatur,
vid. Plin. H. N. XXXIII, 7; Hi-
berus Hispaniae fluvius, Plin. III, 1,
unde regio ipsa Hiberia dicta, et Hi-
spani, Hiberi. — 13. Suaviter de-
pingit genas candidas roseo suffusus
rubore. Anacr. XXVIII, 22 seqq.:
παρὰ τὸ γάλακτι μίγνυς. Ovid.
Met. III, 442 seqq.: *decusque Oris*,
et in niveo mixtum candore ruborem.
Virgil. XII, 67 seqq.: *Indum sangui-
neo veluti violaverit oestro*. Si quis
ebur, aut mixta rubent ubi lilia multa
Alba rosa: talis virgo dabat ore colo-
res. Vid. Dorvillius ad Charit. pag.
161; Schrader. ad Musaeum pag. 175
seqq. Add. Prop. II, 15, 52. — 13.
Nec-fluentes, vid. II, 1, 8; 22, 9.
— *laevia*, polita, marmorea, pulchra,
ut *laeve pectus* Virg. Aen. XI, 40:
Marmorea caput a cervice revulsum

Id. Georg. IV, 523. — *faces*, oculos,
puellarum imprimis, poetae frequen-
ter comparare solent cum *facibus*, *si-
deribus*, Ovid. Amor. III, 3, 9; II,
16, 44; Met. I, 499; *flammis* Clau-
dian. X, 266; *lampadibus* Tibull.
IV, 2, 6. Vid. Fischer. ad Anacr.
XXVIII, 18. — *Nec si qua — puella*,
dignum animadversione, inquit Vul-
pius, quod Prop. hic a Cynthia de-
scribenda ad quamlibet puellam tran-
seat. Et Barthius addit: vult nimi-
rum Propertius non aliam puellam,
quaecunque demum sit, amorem
Cynthiae ex animo suo depulsuram;
neque enim se temere amare. Sed
haec interpretatio nimis contorta est,
et omnis orationis series docet etiam
h. v. de Cynthia cogitandum esse.
Scaliger exponit: nec quia tu lucas
Arabio bombyce. Scilicet incerto
sermone certam puellam designat,
nempe Cynthia, quae sunt verba
Passeratii ad I, 3, 15: *si qua*, pro
quaecunque, ut III, 2, 15; Ovid.
Trist. I, 1, 77; Met. I, 502; Virgil.
Ecl. IV, 13. Vt Graeci *ἢ τι* pro *ἢ τι*
ponunt; vid. Abresch. Diluce. Thu-
cydd. pag. 27, 354, 501. Sed incerto
sermone h. l. Prop. usus est, ut vide-
tur, propterea quod et alias Cyn-
thiam ob nimium formae cultum vi-
tuperarat I, 2, 2, s. 8, hinc etiam
vs. 16 addit *non sum de nihilo*, adeo
levibus de causis, temere, *blandus*,
obsequiosus amator. — *lucet*, fulget.

(Non sum de nihilo blandus amator ego)

Quantum, quod posito forinose saltat Iaccho,

Egit ut evantes dux Ariadna choros:

Et quantum, Aeolio quum tentat carmina plectro,

Par Aganippeae ludere docta lyrae:

Et sua cum antiquae committit scripta Corinnae,

26

Vid. II, 1, 5; Martial. VIII, 67: *Femineum lucet sic per bombycina corpus*. — *Bombyx*, pro veste bombycina et serica, Coa, vid. I, 2, 2, hoc voc. etiam masculino genere usurpavit Martial. VIII, 33. — *Arabio*, de linis Aegyptiorum, Indorum, etiam Arabum, unde vestes tenuissimae texebantur, vid. Plin. XIX, 1.

17-22. *Quantum* refertur ad v. 9: nec me tam cepit facies etc. quantum me capit, quod etc. Vid. et I, 12, 3. — *Iaccho*, doctē pro vino, II, 33, 25 seqq. — *posito*, seposito, post vina; *posito mero* Ovid. A. A. III, 350; Anacr. Od. XLVIII, 5. Alii *posito*, id est apposito. — *formose*, scite, eleganter, decenter, ut apud Apulei. Met. VI, pag. 183; V, pag. 168, ed. Elmenh. — 18. *evantes choros*, ἐγχεσφόρος, bacchantes. Vide Heyne ad Virgil. Aen. VI, 517. Moment interpp. intelligi h. l. genus quoddam choreae, multi laboris opus, ab Ariadne Minois filia, a Theseo derelicta, a Baccho amata, vid. Catull. LXIV, nomen habens. Vide Heyne Obs. ad Homer. II, 5, 590. — *dux*, vid. eleg. 30, 37. — *Aeolio plectro*, lyra Lesbica (Lesbos enim tota fere ad Aeoliam pertinebat, vid. Strabo XIII, pag. 916, 924 Almel.), lyra Sapphus, quae *Aeolia puella* Horat. Carm. IV, 9, 12, cuius lyra *Aeolia* dicitur Ovid. Heroid. XV, 200. Intelliguntur h. l. carmina Sapphica amatoria, et cum hac praestan-

tissima poetria Propertius Cynthiam suam comparat. — 20. *Aganippe*, fons Boeotiae, Musis sacratus, I, 2, 28, unde *ludere* (id est canere, de carmine levioris argumenti, carmine amatorio, ut καλῶν, καλῶν) *par Agan. lyrae* est, dignum Musis carmen, cantus, qui lyram Musarum aequet. Tibull. IV, 1, 25. Iam Propertius, qui Cynthiam cum ipsis Musis compararat, nunc in ea, momento Hemsterhusio, poeticae virtutis fiduciam laudat, quippe quae non dubitet infra se positas esse praestantissimas Graecorum vates. Saltem in simili iactantia versatur Virgil. Ecl. IV, 55, et Propertius ipse III, 1, 9 seqq. al. — 21. *Corinnae*, duae fuerunt, una Thespia, altera aut Thebana, aut Tanagraea; utraque poetica laude insignis, haec quidem ita, ut Pindarum quinque vicissis tradatur. Sed Pausanias ideo factum putat, quod Pindarus Dorica lingua caneret, quae non satis intelligeretur ab Aeolibus, illa autem Aeolica; neque non illud ad conciliandum victoriam profuisse tradit, quod mulier esset omnium per id tempus formosissima. MYRET. — *committit*, componit, comparat, veluti certando pugnandoque, *committit*, Martem Sil. XIII, 155; sed *committit* positum etiam esse potest pro, licet ei, potest *committit*, non aequa putare. Sic eat pro ire possit II, 6, 38; mercatur II, 16, 15. — *cum antiquae*, nobilis, celebris,

Carminaque Erinnēs non putat aequa suis.
 Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
 Aureus argutum sternuit omen Amor?
 Haec tibi contulerunt coelestia munera divi; 25
 Haec tibi: ne matrem forte dedisse putes:
 Non, non humani sunt partus talia dona;
 Ista decem menses non peperere bona.
 Gloria Romanis una es tu nata puellis.
 Romana accumbes prima puella Iovi. 30
 Nec semper nobiscum humana cubilia vises:
 Post Helenam haec terris forma secunda redit.

Corinnae scilicet scriptis; similis loquendi ratio eleg. 8, 23: *Et sua cum miserae commiscuit ossa puellae*. Sapphus coeva et amica fuit Erinnē, quae lyrica scripsit carmina et heroica, tanto in pretio habita, ut cum Homericis compararentur; hinc patet, cur Propertius Sapphus et Corinnae mentione facta, hanc quoque poetriam nominaverit. Conf. de ea Antipater Anthol. Gr. lib. I, tit. LXVII, Ep. VIII, Epigr. XIV.

23–34. Inde a primis vitae tuae diebus tibi favit Amor. Sternutamentum iam antiquissimis temporibus ad omnia fausta referebantur. Theocrit. Id. XVIII, 16: *Ὀβήν γὰρ ὅς, ἀγαθὸς τις ἐκίταται ἐρχομένην τῇ Ἐκ Σκάρων*. Homer. Odys. P, 545: *Ὀχ' ὀράει, ὅ μιν υἱὸς ἐκίταται πᾶσιν ἱπποῖσι*; hinc *sternuere* translatum est ad deos, qui coeptis propitii essent, inprimis ad Amorem, votis amantium faventem, Theocrit. Id. VII, 96: *Σιμυχίδᾳ μὲν ἱπποῖς ἐκίταται*. Vid. Catull. XIV, 9, ibique Doering. Ovid. Heroid. XIX, 151. – *Arcus*, epith. Cupidinis perpetuum, Ovid. Remed. Am. 39; Amor. II, 18, 36. Vid. Obs. – *argutum*, sonorum, clarum, omen

cum acuto sono prolatum. – 25. *haec munera, dona, bona*, haec animi ornamenta. – *Non, non*, solemnīs repetitio, quando aliquid maiori cum emphasi et adfectu effertur. Horat. Carm. III, 24, 25; Soph. Philoct. 1270; Eurip. Med. 467. – *decem menses*, de mense decimo inchoato explicat Vulp. Vid. interpp. ad Virgil. Ecl. IV, 61. – *prima*, primum et unice, neque enim ante id contigit puellae romanae, ut a Iove raperetur, quo ei accumberet, neque post contingeret. *Accumbere*, frequenter quidem de lecto convivali usurpatur, ut Virgil. Aen. I, 79: *tu das epulis accumbere divum*; et Iovis ac deorum epulis adhiberi, etiam in aliis poetarum locis, designat immortalitatem, locumque inter deos datum, vid. interpp. ad Epictet. Euch. cap. 15; Theocrit. Id. XVII, 22; Apulei. Met. VI, pag. 183: *Porrecto ambrosiae poculo, sume, inquit, Psyche, et immortalis esto*. Add. Horat. Carm. III, 3, 11; ubi vid. Mitscherlich. et Heusterlinus. ad Lucian. D. D. IV fin., tom. II, pag. 259: sed quum h. l. sequatur *humana cubilia vises*, verba vs. 30 haec dubie explicanda sunt

Hac ego nunc mirer si flagret nostra iuventus?

Pulchrius hac fuerat, Troia, perire tibi.

Olim mirabar, cur tanti ad Pergama belli

33

Europae, atque Asiae causa puella fuit.

Nunc, Pari, tu sapiens, et tu, Menelaë, fuisti;

Tu, quia poscebas: tu, quia lentus eras.

Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles;

Vel Priamo belli causa probanda fuit.

35

Si quis vult fama tabulas anteire vetustas,

Hic dominam exemplo ponat in arte meam.

Sive illam Hesperiiis, sive illam ostendet Eois,

Vret et Eoos, uret et Hesperios.

de Iovis thalamo. Sic accumbere occurrit quoque apud Tibull. I, 9, 76; Prop. III, 15, 12. Conf. Oudendorp. ad Suet. Caes. 72, pag. 112. Fugiant praeterea ad hanc interpretationem confirmandam alii quoque loci, in quibus amatores, ut eximie laudent suas puellas, se deos rivales timere simulant. Charit. III, 3, pag. 45: *οἱ ἄρα θῖω, ἀντιπαρὸς πρὸς γυναικί, καὶ πόρην κερνέουσι*, vid. iliid. p. 59. Add. Prop. II, 2, 3. — *secunda redit*, secundo, altera vice redit, aequae praecelata; quin et praecelior addit poeta, nam *pulchrius*, maiori tibi honori et gloriae fuisset, *hac*, per hanc, Troia perire tibi. — *forma*, pro formosa. — *nostra iuventus*, id est iuvenes romani. — *flagret*, ardeat, depereat. Horat. Carm. I, 4, 18: *Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuventus*. Nunc omnia.

35-44. Pergama, vid. eleg. I, 21. — *Europae atque Asiae*. Virg. Aen. X, 90: *quae causa fuit consurgere in arma Europam Asiamque*. Catull. LXVIII, 89: *Troia nefas, commune sepulcrum Europae Asiaeque*. — 37. Nunc egomet, captus pulchritudine

Cynthiae, quae tamen Helenam, formosissimam foeminam, praestantia formae non tam aequat, quam potius superat, longe aliter de vobis iudico, quam antea. Fuistis uterque sapientes, — *poscebas*, ad Menelaum referendum, raptam Helenam sibi reddi postulantem, *lentus* ad Parin, Helenam restituere cessantem. — *facies*, Helenae. — *probanda fuit*, respexit Prop. Homer. II, 7, 154 seqq., ubi Helenae pulchritudo optime descripta est per vim ad animos spectantium, senum imprimis. Vid. Lessing. Laocoon. cap. 21, pag. 214 seqq., et Heyne ad Hom. loco citato. — 41. Nec tantum Helenam, formosissimam foeminam, sed et reliquas omnes prisci aevi pulcherrimas foeminas formae raritate et praestantia Cynthia superat. Hanc notionem praecelare exornavit poeta. Praecipit nimirum pictori eximiae pulchritudinis simulacrum picturo, Zeuxidis Helenam, vel Mycerem Praxitelis superaturum, ut Cynthiae imaginem exprimat, et ita sibi famam paret perpetuam, — *fama anteire*, maiorem famam picturae suae conciliare. — *tabulae vetustas*, vete-

His saltem ut tenear iam finibus: aut mihi si quis 43

Venerit alter amor, acrius ut moriar.

Ac veluti primo taurus detrectat aratra,

Post venit adsueto mollis ad arva iugo:

Sic primo iuvenes trepidant in amore feroces,

Dehinc domiti post haec aequa, et iniqua ferunt. 50

Turpia perpressus vates est vincla Melampus,

rum pictorum Zenxididis, Apellis etc. qui deas et foeminas formosissimas pinxerunt. — *in arte*, in opere suo artificioso. — *Ars*, pro opere artificioso, ut III, 5, 9. — *Sive — Hesperios*, omnes quicumque Cynthiae imaginem viderint, sive sint Eoi, sive Hesperii, eam deperibunt.

45. seqq. Initio elegiae poeta dixerat, se dimissos amores revocasse, coactum quasi forma Cynthiae, quam huc usque descripsit. Nunc ait: si mihi necessario amandum est, hoc saltem mihi dii largiantur, ut hanc nam tantum amem. Sin possim Cynthiae deserere, atque ego hoc audeam, tum vero mihi duplicentur et augeantur velim incommoda amoris. Sed hoc vix sperandum de me veterano amatore, et iam domito, in tanta forma qualis est Cynthia. Sic igitur Scaligeri transpositionibus (in eleg. 1 traustulit quae h. l. legantur) nihil opus. BARTH. Digna etiam est quae repetatur Vulpii ad h. l. observatio: Cave ab iis qui poetas, Lyricos praesertim et Elegiacos, ad amussim dialecticam, vel geometricam, si diis placet, exigere volunt, et *μειδῶν* quandam iis praescribunt; quum tamen huiusmodi poetarum vera et propria *μειδῶς* sit *ἀμειδία*. Nihil autem mirum, iis quibus ob amorem fluctuet animus, orationem praeterea et sententiam fluctuare. Verum haec intelligere non omnium est, sed eorum

tantum, qui Gratiis litaverunt. — *ut*, pro utinam, *his tenear finibus*, hanc unice amem. Conf. I, 1, 36. — *acrius moriar*, acerbius crucier, vid. Hecyue ad Tibull. II, 6, 51.

47–54. Compara Prop. II, 34, 47; Ovid. Heroid. IV, 21; A. A. I, 19; II, 184; Tibull. I, 4, 11. — *venit taurus mollis*. Callim. Epigr. XLVIII, 3: *ἤλθεν ὁ βούς ἐκ' ἄροτρον λευκός*. — *trepidant*, docte pro indignantur, iugum ferre nolunt, est Gr. *σπαράζεν*, quod de equis ferocientibus, omninoque iis dicitur qui indignantes terram pedibus percutiunt. Vid. Ruhnken. ad Timaeum p. 173, Euripides apud Galeum Dogm. Plat., et Hippocr. IV, pag. 152: *Εὐκός σπαράζεν ὡς ἂν ὥς νιζύμενα πῶλον χαλκίον ἀρτίως διδμύμενα*. Conf. et Persius Sat. V, 170, ibique Casaub. et eleg. 4, 4. — *Dehinc posthac*, pleonasmus graecis latinisque scriptoribus frequens. Herodot. III, 36: *ὃ καλλῶ μετέπειτα χρίνω ὑγιένου*. Nep. Eumen. V, 5, *deinde post*. Vid. Fischer. Animadvv. ad Weller. vol. III, P. 2, pag. 91. — *Melampus*, filius Amythaonis (unde Tibullo IV, 1, 120, et Virgil. Georg. III, 550, *Amythaonius Melampus* dicitur. Add. Hom. Odys. O, 223) frater Biantis, qui posterior summo flagrabat amore Perous, quam Neleus, pater, illi uxorem promiserat, qui boves Iphicli, in quem miro flagrabat odio, surripere auderet; suscepit hoc

Cognitus Iphicli subripuisse boves.
 Quem non lucra, magis Pero formosa coëgit,
 Mox Amythaonia nupta futura domo.

ELEGIA IV

AD AMANTEM

Multa prius dominae delicta queraris oportet :
 Saepe roges aliquid, saepe repulsus eas.
 Et saepe immeritos corrumpas dentibus ungues,
 Et crepitum dubio suscitet ira pede.
 Nequicquam perfusa meis unguenta capillis;

5

in gratiam fratris Biantis angur Melampus. Sed Melampus *cognitus surripuisse*, id est surripere voluisse, ab Iphiclio captus et in vincula coniectus est; quibus tamen, quum Iphiclium rationem docuisset procreandi liberos, quibus ob sterilitatem carebat, post annum, *mox* vs. 54, liberatus est, nec tantum boves impetravit, sed et Pero fratri Bianti uxor cessit. Vid. Hom. Odys. A, 286; Pausan. IV, 36, ibique Kuhn. Orpheus Argon. 147; Apollod. I, 9, 11; Schol. ad Theocrit. Id. III, 43; Apollon. Argon. I, 126. — *vates*, quamquam artis divinandi egregie peritus, sortem suam praevidabat. — *non lucra*, e surreptis Iphicli bovis. — *domo*, id est Amythaonia Bianti. Sic Virgil. Aen. I, 356: *domus scelus*, id est a fratre commissum.

ELEGIA IV

Suo et Cynthiae exemplo docet, quot et quanta mala puellarum amor pariat. Videtur poeta hac elegia respondere cuidam amicorum, qui eum

consuluerat, quomodo flectere posset puellam duram, ab ipso adamatam.

1-4. *Multa* etc. elliptica loquendi ratio; subintell. quam dominae tibi copia fiat, et ea certa ac fida frui possis. — 3. Vivide depingit mores hominis, cuius animus ira et indignatione aestuat. Martial. IV, 26, 5: *Ecce iterum nigros corrodit lividus unguis*. Add. Prop. III, 25, 4. — *corrumpere*, deformare, corrudere. — *crepitum*, de sonitu graviore capiendum, terra irato pede percussa. — *dubio pede*, explicant de amatore secum deliberante, an non praestet blanditiis rem agere; vel, de amatore, an abire velit nec ne, haesitante; ut adeo *pes dubius* dicatur, quatenus amator ipse dubius sit. Sed rectius Mitscherlich. ad Horat. Epod. XI, 20 exposuit, pede instabili, utpote hominis irati, prae ira terram pulsantis, et toto corpore contremiscentis.

5-10. Quum ille Propertii amicus adolescens mollis et delicatus esset; hactenus dictis sententiam adnectit hanc: nimius cultus corporis et mu-

Ibat et expenso planta morata gradu.
 Non hic herba valet, non hic nocturna Cytacis,
 Non Perimedeae gramina cocta manu.
 Quippe ubi nec causas, nec apertus cernimus ictus,
 Vnde tamen veniant tot mala, caeca via est. 10
 Non eget hic medicis, non lectis mollibus aeger:
 Huic nullum coeli tempus, et aura nocet.
 Ambulat, et subito mirantur funus amici.
 Sic est incautum quidquid habetur amor.
 Nam cui non ego sum fallaci praemia vati? 15

ditiei studium parum prodest in amore aspero et difficili. Sed urbanae satis, amicum iuuenis, de se ipso loquitur. — *persusa unguenta capillis*, hypallage, pro persusi unguentis capilli. — *expenso gradu*, Gr. *περὶ ποσὶν πορεύομαι* Pollux III, 4, numerato, lento et composito, muliebri quadam segnitie. Talem incesum describit Coluth. Rapt. Hel. 227: *Ὀλίγησιν ποσὶν πορεύομαι ἢ ἔχοντες ἔχοντες ἰππικὰς, Μὴ κέδεις λυγρόντες ἀνιχθαιόμενοι κοίτης.* — 7. *Non hic herba valet*. Tibull. II, 3, 13: *Nec potuit curas sanare salubribus herbis: Quidquid erat medicae, vicerat, artis, amor.* Ovid. Met. I, 523: *Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis.* Nec saga, formina artis magicae perita, aliquid potest ut pollet in amore. Pro saga quacunque docte nominatur *Cytacis*, hoc est Medea venefica insignis, Aectae regis Colchorum filia, ita dicta a Cyta, Cyte, vel Cytaea, Κῦτα, Κύτα, Κύτα, oppido regionis Colchicae. Viri. Potter. ad Lycophr. vs. 174, Obs. ad I, 1, 24. — *nocturna* dicitur, quia sacra magica noctu fiebant. Vid. Apollon. Rhod. Argon. III, 1028; Ovid. Met. VII, 179 seqq. — *Perimedeae manu*, a Perimede, venefica, cuius et mentio apud Theocrit. Id. II,

16, ubi vid. interpp. 9 seqq. Quam enim nec origo morbi, nec manifesta sint vulnera, quia saucius est animus, non corpus: *caeca*, ignota, obscura, vid. II, 27, 6, est *via*: nemo scit, qua ex parte *tamen*, tandem, sagittae advolent, et tot mala veniant, nec adeo potest sanari hic morbus, neque quisquam te puellam duram, perditam amantem sanare, curas ac dolores tuos tibi adimere potest. Non potest amoris morbus caveri, vs. 15, nec sanari. — *apertos ictus*, vulnera manifesta. Respicit Cupidinis *ισθὺς πυγίππος*. Virg. Aen. IV, 1, 2: *At regina gravi iam dudum saucia cura Vulnus alit venis, et caeco carpitur igni.*

11–16. Conf. II, 1, 57 seqq. — *coeli tempus* II, 28, 3. — *aura*, pro ventis noxiis, v. I, 17, 6. — *Ambulat*, vivit, valetque. — *funus*, pro mortuo, ut saepius. — *incautum*, passive accipiendum, ἀνυλάκτων adeo caveri non potest, id quod (*quidquid*, pro quod, 5, 11) amor dicitur. Haec sententiam suo exemplo confirmat. — *cui*, pro cuius? — *sum praemia*, quem non ditavi, mercede pro divinatione solvenda? *praemia* pro praeda. — *fallaci*, qui me fecellit. — *somnia versat*, animo saepe volvit,

Quae mea non decies somnia versat anus?
 Hostis si quis erit nobis, amet ille puellas:
 Gaudeat in puero, si quis amicus erit.
 Tranquillo tuta descendis flumine cymba:
 Quid tibi tam parvi litoris unda nocet?
 Alter saepe uno mutat praecordia verbo:
 Altera vix ipso sanguine mollis erit.

ELEGIA V

AD CYNTHIAM

Hoc verum est tota te ferri, Cynthia, Roma,
 Et non ignota vivere nequitia?
 Haec merui sperare? dabis mihi, perfida, poenas,

perscrutata est, et explicuit. Fundus Theocriti. Idyl. II, 90 seq. : καὶ ἰς τινος οὐκ ἐπὶ πρῶτον; ἢ ποῖος ἴλεον γυναικὸς ὄφειλον, ἄλλως ἐκπῶν.

17-22. Quo clarius patescat magnitudo mali perpassi, more poetarum solemnī, propria mala hostibus imprecatur. Conf. Lambin. ad Horat. Carm. III, 27, 21. — *amet*, cum damno suo. — 19. Proverbialis locutio, cuius sensus: pueri desiderati amore fruendi copia opportuna et facilis. Tibull. I, 5, 76: *in liquida nat tibi linter aqua*. Vbi vid. Heyne. — 20. Parvo flumini puerilem simplicitatem suaviter comparat. — *alter*, puer. — *praecordia*, animum, iram. Videtur Prop. haec e graeco poeta expressisse, qui vocabulo *εἰς* usus erat, quod, ut *δυάς*, iram quoque significat. Caet. eadem sententia el. 5, 13. — *altera*, puella. — *mollis*, pacata, mitigata. — *sanguine*, caede et necē amatoris.

ELEGIA V

Cynthiam perfidiae ac levitatis in-
 cusat, minatur se ab ea discessurum
 esse, et iniuriam sibi illatam ultu-
 rum, non rusticorum, sed poetarum
 more, carminibus Cynthiae quidem
 formositatem laudantibus, eiusdem
 tamen etiam levitatem perstringen-
 tibus. Affectus veritate et varietate
 inprimis hoc carmen sese commendat,
 Compara Horat. Epod. XV.

1-4. *verum*, aequum, iustum est,
 Horat. Epp. I, 7, 98, ut Gr. ἀνδρῶν.
 — *ferri*, disferri, diffamari. Vid. el.
 24, 7. — *nequitia*, pro libidinosā
 petulantia. — *haec merui sperare*,
 hocce praemio mea fides digna fuit?
 an mihi metuenda fuit tua perfidia
 pro fide et constantia mea? — *sperare*,
 pro expectare, in malam partem, id
 est metnere, vid. Ernesti Clar. Cic.
 Sic ἀνδρῶν, vid. Wesseling. ad Diod.

PROPERT. Carm. Tom. I

G

Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
 Inveniam tamen e multis fallacibus unam, 3
 Quae fieri nostro carmine nota velit;
 Nec mihi tam duris insultet moribus, et te
 Vellicet: heu! sero flebis amata diu.
 Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus;
 Si dolor abfuerit, crede, redibit amor. 10
 Non ita Carpathiae variant Aquilonibus undae,
 Nec dubio nubes vertitur atra Noto:
 Quam facile irati verbo mutantur amantes.
 Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
 Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis. 15
 Omne in amore malum, si patiare, leve est.

Sic. tom. I, pag. 574. — *Et-ventus erit*, quum de amore sermo est, sacpius a ventis metaphorae deducuntur. Cf. vs. 11 seqq., et eleg. 4, 19. Commemoratur *Aquilo*, quo nihil mobilius, ad significandum inconstantiam et perfidiam. — *nobis*, est dativus commodi, atque adeo sensus: Aquilo, me ulturus, tibi flabit; perfidus erit et inconstans, qui te nunc amat, et ita dabis mihi, perfida, poenas. Similis quodammodo locus I, 17, 5. Conf. Obs.

5-10. *tamen*, pro tandem, ut el. 4, 10; Ovid. Trist. I, 5, 81; Born. ad Val. Fl. VI, 385; Oudend. ad Lucan. I, 333. — *fallacibus*, vid. II, 9, 31. — *nota*, celebrata, famae commendata, ut Ovid. Amor. III, 12, 9. Similis locus Theocrit. Idyl. XI, 76: Εὐφροῖς Γαλαττίαν ἱσως καὶ πάλιν ἄλλαν. — 8. *vellicet*, verbum vindictae feminae in rivalem alteram appropius conveniens; te insectabitur, per ora hominum traduct. Horat. Seren. I, 10, 79: *vellicat abscentem Demetrius*. Gr. ἀμείβεται, vid. Len-

nep. ad Coluth. III, 5, pag. 150. — *sero flebis*, frustra dolebis, ut Horat. Carm. I, 35, 10. — *Nunc est etc.*, se ipsum alloquitur. — *discedere*, I, 4, 2: *abire domina*. — *dolor*, pro ira ut eleg. 8, 36. — *abfuerit*, nempe animo, neque vincula rupta. — *redibit amor*. Terent. Andr. IV, 3, 23: *Aman-tium irae amoris integratio*. Add. Ennuch. I, 1, 19 seqq.; Pers. Sat. V, 161 seqq.

11-16. Eleganter cum fluctibus mariuis, et nubibus a ventis agitat-
 tis, comparat incertos amantium ani-
 mos. — *Carpathiae undae*, cum di-
 lectu; Carpathium mare, inter Aegy-
 ptum et Rhodum, a Carpatho insula
 dictum, propter procellas periculo-
 sissimum, vid. Horat. Carm. I, 35,
 8. — *atra*, quae pluviam et tempesta-
 tem minatur. — *dum - iugo*, coll.
 vs. 9, et eleg. 3, 47. — *Nec - dole-
 bis*, dolebis, sed iste dolor non ultra
 primae noctis spatium protendetur.
 — *primae noctis*, qua primum, relicta
 domina, vacuus tibi lectus est II, 2,

At tu, per dominae Iunonis dulcia iura,
 Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
 Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
 Verum etiam instanti laesa repugnat ovis.
 Nec tibi periuro scindam de corpore vestem,
 Nec mea praeclusas fregerit ira fores:
 Nec tibi connexos iratus carpere crines,
 Nec duris ausim laedere pollicibus.
 Rusticus haec aliquis tam turpia proelia quaerat,
 Cuius non hederæ circuire caput.
 Scribam igitur, quod non unquam tua deleat aetas:

1. — *si patiare*, levius sit patientia, dummodo perferas et obdures.

17. 18. Propertius, qui declararat, se Cynthiam plane deserere velle, et sibi acclamarat, nunc esse discedere tempus, et colla subducere iniusto iugo, vs. 9, 14, iam mollior factus, et paululum mitigatus, obtestatur eam, ut ad meliorem frugem redeat, et additis minis, eam ad fidem et constantiam revocare studet. — *per Iunonis iura*, Iunonem ut peculiare nomen suum venerabantur, per eamque iurabant foeminae. Vid. Burm. ad Petron. cap. 25; Tibull. IV, 13, 15. — *dominae*, passim dicuntur deae, ut *domini*, dii. Res notissima. — *dulcia, tibi iura*, id est per Iunonis numina, Tibull. IV, 13, 15, per Iunonem. — *parce, cave, desine, tuis animis*, animi impetu, iracundia, fastu, superbia; *συμῆς, ὀργῆς*, Horat. Carm. III, 14, 25; Virgil. Aen. I, 57.

19–24. Si aspera et perfida esse pergis, utique ulciscar iniuriam mihi illatam, nam et maxime placidus ac lenis fatigatur tandem, et iniuriae vindictam expetit, neque tamen rustici, sed poetarum more perfidiam ac levitatem tuam vindicabo. Respersisse

Propertium h. l. ut III, 8, 1 seq. ad Menandri fabulam, *τῆς περιουσιότητος*, et Menandrum imitando expressisse, coll. Lucian. Dialogis Meretr. ex eodem fonte ductis, VIII, tom. III, p. 299, pluribus docuit Henschkius Analect. Crit. pag. 173 seqq. Compara et Tibull. I, 10, 59 seqq. — *carpere crines*, discerpere, *laniare capillos* apud Ovid. A. A. II, 451. — *duris*, utpote laedentibus, crudelibus, Ovid. A. A. III, 371: *Nec dominae teneras appetet ungue genas*.

25–30. *Rusticus*, inhumanus, incultus et asperis moribus, *lapis et ferrum*, ut loquitur Tibull. I, 10, 59: unde *turpia*, inhonesta, *proelia* dicuntur. — 26. *Cuius caput*, a Musis et humanitate alienus, non poeta. — *hedera*, Baccho, poetarum deo tutelari, atque adeo poetis quoque sacra, ea coronabantur in agone musico. Hinc et Romae in bibliothecis, maxime Apollinis Palatini, oratorum poetarumque imagines hedera coronari solebant. Vid. interpp. ad Horat. Carm. I, 1, 29; Virg. Ecl. VII, 25; VIII, 13; Juvenal. VII, 29. — *tua aetas*, pro tu ipsa, ut I, 6, 21. — *forma potens*, formosa, quae formae

Cynthia forma potens, Cynthia forma levis.
 Crede mihi, quamvis contemnas murmura famae,
 Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

30

ELEGIA VI

AD CYNTHIAM

Non ita complebant Ephyreae Laidos aedes,
 Ad cuius iacuit Graecia tota fores:

praestantia omnes in amorem sui rap-
 tat, cui nihil resistit: nam τὸ καλλὸς
 περιελάττει ἔχρη, ut legitur apud Stob.
 tit. LXIV. pag. 410. Add. Prop. III,
 20, 7. — *forma levis*, inconstans,
 perfida. Horat. Carm. III, 19, 22,
levior cortice, eodem sensu, et *levior*
pluma Plaut. Menaechn. III, 2, 23.
 — *murmura famae*, tacitos hominum
 de tua nequitia sermones; *fama su-*
surrat dixit Catull. LXXIX, 5. —
pallori, causa palloris, te culpae con-
 sciam pallescere coget. Vid. Horat.
 Epp. I, 1, 61.

ELEGIA VI

Cynthiae, quae virorum frequen-
 tiam amabat, timidum se esse profi-
 tetur, et illam sibi etiam levissimis
 de causis in perfidiae suspicionem
 venire declarat. Hunc aestum animi
 sui, amoris igne incensi et maxime
 suspiciosi, hoc carmine poeta prae-
 clare descripsit.

1. 2. Sensus: Domus tua ab ama-
 toribus aequè frequentatur ac olim
 frequentatae sunt ab amatoribus
 famosissimarum meretricum aedes.
 Burm. se non intelligere ait, quomodo
 curminis initium cohaerent cum vs. 6

seqq., et excidisse nonnulla, vel in
 alium locum reiecta esse, opinatur.
 Male. Sermo abruptus mirifice con-
 venit poetae animo aestuanti ac per-
 turbato. — *Lais*, meretrix famosissi-
 ma, natione Sicula, quae Corinthi
 habitavit, unde *Ephyrea* dicitur, id
 est Corinthia; Corinthi enim nomen
 antiquum Ephyre. Vid. Plin. H. N.
 IV, 4; Cellar. Geogr. Ant. II, 13,
 tom. 1, pag. 1171. Recte caeteroquin
 monent interpp. mores huius foeminae
 non cum nostris prostibulis esse
 conferendos, sed domum illius, quasi
 alterius Aspasiae, scholam politioris
 vitae, Musarum Gratiarumque domici-
 lium fuisse. Vid. de ea Gellius
 IV, 4; interpp. ad Ovid. Amor. I, 5,
 12; Horat. Epp. I, 17, 36; Barth. ad
 Claudian. in Eutrop. I, 90. — *ad*
cuius fores iacuit, eleganter Laidis
 superbia his verbis significatur, quae
 procos et amatores ex omni Graecia,
 tanquam turbam clientium, ad fores
 suas iacere cogebat, antequam aegre
 eos admitteret. — *Graecia tota*, hy-
 perbole, qua et Philarch. usus est
 tom. II, pag. 767. F.: ἡς ἐπεσθὲν
 ἀπὸ Λαίδης — ὡς ἐκίχθη τῶν περὶ τὴν
 Ἑλλάδα, μάλιστα δὲ τὰς θυσίας καὶ περιμύ-
 χητος ἀποδόσεως. Gellius N. A. I, 8.

Turba Menandreae fuerat nec Thaidos olim

Tanta, in qua populus lusit Erichthionius.

Nec quae deletas potuit componere Thebas

6

Phryne, tam multis facta beata viris.

Quin etiam falsos fingis tibi saepe propinquos,

Oscula ne desint, qui tibi iure ferant.

Me iuvenum facies pictae, me numina laedunt,

Me tener in cunis, et sine voce puer:

10

Me laedit, si multa tibi dedit oscula, mater;

Me soror, et cum qua dormit amica simul.

Conventusque ad eam ditiorum hominum ex omni Graecia celebres erant.

3-6. *Thais*, nomen meretricis nobilissimae, patria Alexandrinae, quae eae quaestus causa Athenas contulit. Athen. XIII, 13. Fabulam illius nomine inscriptam, nunc deperditam, Menander docuit. Vid. Prop. IV, 5, 43, unde h. l. *Menandrea* dicitur. — *in qua lusit*, quaecumque amori indulsit. — *ludere et lusus*, in rebus amatoriiis frequentissima, Gr. *ἀφροδισιάζων*. Vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 516; interpp. ad Petron. cap. 132. — *Erichthionius*, id est Atheniensis, ab Erichthonio, qui et Erechtheus dicitur, Athenarum rege, Ovid. Met. II, 553. — *Phryne*, Thespia, multis procis, adeo *beata*, dives, opulenta, facta, ut Thebas, ab Alexandro dirutas, vid. Iustin. XI, 4, se refecturam polliceretur, si hoc inscriptionis titulo ac monumento ornarentur ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΕΝ ΚΑΤΕΣΚΑΥΕΝ, ΑΝΕΣΤΗΘΗΣ ΔΕ ΦΡΥΝΗΣ ΑΙΤΑΙΑ. Vid. Athen. XIII, 6, ibique Casaub. pag. 591. Floruit circa Olymp. CVI. Conf. de ea Quintil. II, 15; Bergler. ad Alciphr. I, 31; Plin. XXXIV, 8. — *componere*, condere, restituere, ut apud Virgil. Aen. III, 387; Ovid. Fast. I, 708.

7-14. Quo liberius versari possia cum amatoribus tuis, *fingis tibi saepe propinquos, ne desint*, qui sub hoc nomine *oscula*, tanquam *iure*, tibi dent. — 9. Hominis suspiciosi animum etiam res levissimae movent ac perturbant (II, 34, 19 seq.: *Ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras, Stultus, quod stulto saepe timore tremo*) et ridendi materiam saepius sese praebet; quin, dum suspicionem alit et fovet, ad desperationem tandem redigitur, ut nihil laeti neque videat, neque speret. Hunc animi morbum vividis coloribus hoc vers. et seq. poeta depinxit. — *iuvenum facies pictae*, intelliguntur imagines deorum, aliorumque e fabulis antiquis, formae praestantia celebratorum, v. c. Apollinis, Bacchi, Narcisi etc., Ovid. Trist. II, 521: *Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum Artifici fulgent corpora picta manu*; *Sic quae concubitus varios, Venerisque figuras Exprimat, est aliquo parva tabella loco*. At vero etiam suos amores, sub deorum specie et nomine, pictos habebant veti. Vid. Anacr. XXIX, 43 seqq.; Dorvill. ad Charit. pag. 338; huius generis imagines h. l. innuuntur. — *numina*, explicantis est. — 10. *tener puer*,

Omnia me laedunt: timidus sum: ignosce timori.

Et miser in tunica suspicor esse virum.

His olim, ut fama est, vitiis ad proelia ventum est, 15

His Troiana vides funera principiis.

Aspera Centauros eadem dementia iussit

Frangere in adversum pocula Pirithoum.

Cur exempla petam Graium? tu criminis auctor

Nutritus duro, Romule, lacte lupae. 20

Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas;

Per te nunc Romae quidlibet audet Amor.

Felix Admeti coniux et lectus Vlixis,

Et quaecunque viri femina limen amat.

de quonam puero? an de Cynthiae filio sermo sit, quaesiverunt interpp. ita, ut nodum in scirpo quaererent. Capienda sunt haec verba de quocunque puero, non Cynthiae, sed cuiusvis alius foeminae, cui illa in cunis iacenti oscula dabat. — sine voce, *vixit*, nescius fari apud Horat. Carm. IV, 6, 18. — laedit, cruciat, urit, sollicitum habet. — mater, fictitiam esse suspicans. — cum qua, nempe sorore. — 13. Ovid. Pont. II, 7, 7: *Da veniam, quaeso, nimioque ignosce timori*. Heroid. I, 12: *Res est solliciti plena timoris amor*.

15–22. Ex his vitus nimia foeminarum libertate, virorum rivalitate et libidine tanquam uberrimo fonte maxima omni tempore mala, rixae, iurgia, caedes promanarunt. Rem exemplis illustrat. — *Troiana funera*, cladem, exitium Troiae, ut Horat. Carm. I, 8, 14. — *Aspera Centauros*, vid. ad II, 2, 9, 33, 31. — *Aspera copulandum cum pocula, pocula signis exstantibus aspera*, figuris eminentibus caelata: Forte fuit iuxta signis exstantibus asper *Antiquus crater* etc. Ovid. loco citato; *aspera signis pocula*

vocat Virgil. Aen. IX, 264. — *eadem dementia*, amoris furor. — *in adversum Pirithoum*, id est in ora eius adversa, ut loquitur Ovid. Met. XII, 237: *Antiquus crater, quem vasto vastior ipse Sustulit Aegides, adversaque misit in ora*. — 19. *criminis*, perfidiae, stupri, raptus. — *nutritus*, Romule, qui nutritus es. — *duro lacte lupae*, significanter; imbibisti quasi saevitiam cum lacte durae, saevae, lupae; hinc ipse durus et inhumanus fuisti. — *intactas*, virgines, integras, Gr. *ἀνύμωτος κόρη*. — *per te*, tu auctor, causa extitisti.

23–26. *Felices ter et amplius Quos irrupta tenet copula*, Horat. Carm. I, 13, 17. — *Admeti coniux*, Alcestis, quae morte sua vitam mariti redemit, ab Hercule vero in vitam revocata est. Res nota. Conf. Eurip. Alcestis; Valer. Max. IV, 6; Apollod. I, 9, 14. — *lectus Vlyxis*, Penelope, quae fidem servavit marito decem annos absenti, vid. eleg. 9, 13; Homer. Olys. T, 137 seqq.; *lectus*, pro coniuge, ut *torus* Ovid. Heroid. VIII, 26, *λέχος* Eurip. Iphig. Anl. 389; Med. 591, 672; Soph. Ai. 211. — *et — amat*, et

Templa Pudicitiae quid opus statuuisse puellis, 25

Si cuivis nuptae quidlibet esse licet?

Quae manus obscenas depinxit prima tabellas,

Et posuit casta turpia visa domo:

Illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos,

Nequitiaeque suae noluit esse rudes. 30

Ah! gemat in terris, ista qui protulit arte

Iurgia sub tacita condita laetitia.

Non istis olim variabant tecta figuris:

quaecunque foemina, Alcestidis ac Penelopes exemplo, domum mariti, eo absente servat et curat; inter praecipuas laudes foeminarum hoc olim celebratum est, ita, ut earum etiam sepulcris pro insigni elogio inscriberetur, *domum servavit, lanam fecit* etc. Vid. Barra. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 104. — *Templa pudicitiae* etc. Pudicitia duplex erat, plebeia et patricia, et duo Pudicitiae templa, vetus et maius, patriciae, in foro boario, recentius minusve, plebeiae, in vico longo, vid. Liv. X, 23. Festus voc. *Pudicitia et Plebeia*. Sensus: quare olim templa Pudicitiae exstructa sunt, si cuilibet nuptae licet esse quidlibet veli? si quaevis nupta impune peccare potest?

27–32. Ad aliam foeminarum impudicitiae perfidiaeque causam transit. — *obscenas tabellas*, vid. Suet. Tib. 44; Plin. H. N. XXXV, 10; Terent. Eun. III, 5, 36 seqq.; Spanhem. de usu et praest. Numism. tom. II, p. 522 seqq.; Burm. Anthol. Lat. tom. I, pag. 633; tom. II, pag. 483. — *visa*, de iis, quae in tabulis pictis obvia, imagines obscenae, spectacula turpia. — 29. *Illa*, manus, artifex ille, et is qui posuit casta domo. — *puellarum ingenuos ocellos*, ornate pro simplici, puellas ingenuas, castas.

— 30. Earumque animos eadem libidine inflammavit, qua ipse inflammatus ardebat. — 31. Conf. not. ad I, 17, 13. — *ah*, imprecantis, ut I, 6, 12. — *gemat in*, sub, *terrīs*, crucietur apud inferos, vid. II, 18, 27; Tibull. I, 4, 59 in re diversa: *At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus; Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis*. — *iurgia* ut *proelia*, de variis concubitus modis II, 1, 45; I, 4, 14. — *condita*, pro condenda, reticenda, a pictoribus et statuariis non in lucem proferenda. Mallem tamen haec verba hunc in modum interpretari: *iurgia*, rixae, inimicitiae, dissidia, divortia. — *ista arte protulit*, in lucem protulit, produxit, cum dilectu (sequitur enim *condita*), pro, auctor extitit iurgiorum, procreavit, effecit ea. — *laetitia*, sunt scenae, imagines obscenae, quas picturae exhibent, quibus paellae oculos pascunt, et quum de picturis, tabellis sermo sit, eleganter additur *tacita*, *condita*, quorum iurgiorum causa et fons est laetitia tacita. Dum enim oculi eiusmodi tabellis ac picturis delectantur, concipiunt ea vitia, quibus ad iurgia et proelia ventum est.

33–36. Non aedes suas olim distinguerebent eiusmodi tabellis ac picturis. — *paries nullo orimine pictus*,

Tum paries nullo crimine pictus erat.
 Sed non immerito velavit aranea fanum,
 Et mala desertos occupat herba deos.
 Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
 Quae nunquam supra pes inimicus eat?
 Nam nihil invitae tristes custodia prodest:
 Quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.
 Vxor me nunquam, nunquam me ducet amica;
 Semper amica mihi, semper et uxor eris.

35

40

exquisite dicitur in quo nulla pendet stuprorum et adulteriorum pictura, turpes et incestos amores oculis exponens. Sic crimina de adulteriis Ovid. Met. VI, 131; Stat. Silv. III, 1, 42. — Sed pro itaque. — velavit aranea fanum, scil. Pudicitiae, coll. v. 26. — velavit, telis suis obtexit. Nota imago de rebus neglectis, et in situ ac squalore iacentibus. Theocrit. Id. XVI, 96: ἀρούρημα δ' αἷς ἐπὶ ἀράχῃσι Λαερτιάδης ἔκειτο, βίβης δ' ἐπὶ μέσῳ θυμῷ αἶν. Tibull. I, 10, 49: *Pace bidens vomerque vigent: at tristia duri Militis in tenebris occupat arma situs.* Add. Hesiod. Epy. 475; Prop. III, 6, 33. — occupat, obtegit. — deos, ἱερῶν, pro signis, statuis, et ipsis templis deorum, ut Tibull. II, 5, 22, ubi vid. Heyne. — desertos, quia ob ingravescentem libidinem turpesque amores templa illa Pudicitiae inutilia et vacua erant facta. — mala herba, lolium et sterilis avena. Caet. eandem rem paullo aliter exornavit Horat. Carm. III, 6, 1 seqq.

37-42. Custodes, nam quis custodiet ipsos custodes? — ponere, apponere, verbum de custodibus pro-

prium, vid. Tibull. I, 1, 17; 2, 5; Hirt. B. Afric. 88; Cic. pro Flacco 19. Conf. Oudendorp. ad Suet. Vit. Tib. 22: sed idem verbum ponere alio sensu refertur ad limina, nota figura. Largam exemplorum copiam protulit hanc in rem Fischer. Animadvv. ad Weller. vol. III, P. 1, p. 448 seq.; P. 2, p. 70. — quae limina, quam ianuam bene munitam. Praeplacet tamen Heinsii et Burm. coniectura ad limina ponam. — pes inimicus, epith. ad omnem habitum animi pertinet, ut πόνος ἀνένος Eurip. Hel. 875. superbus Senec. Med. 253 etc. — invitae, frustra custoditur, quae pudica esse non vult. — peccare, impudicam esse, Ovid. Heroid. XVII, 41: *At peccant aliae, matronaque raro pudica est.* Verbum enim peccare de stupro et adulterio adhiberi tritum est, vid. Westerhou. ad Terent. Andr. V, 3, 25, ut ἀμαρτάνειν, conf. Elsner. ad Ioh. VIII, 11; Muncker. ad Anton. Lib. pag. 337, 41 seq. Suo exemplo Cynthia hortatur, ut mutuum sibi voluntatem praebeat. — ducet, pro abducet, capiet, allicet. Vid. Heins. ad Ovid. Met. VIII, 123.

ELEGIA VII

AD CYNTHIAM

Gavisa es certe sublatam Cynthia legem,
 Qua quondam edicta flemus uterque diu,
 Ni nos divideret: quamvis diducere amantes
 Non queat invitos Iupiter ipse duos.
 At magnus Caesar. — Sed magnus Caesar in armis: 4
 Devictae gentes nil in amore valent.
 Nam citius paterer caput hoc discedere collo,

ELEGIA VII

A. V. DCCXXVI Augustus ferre conatus erat legem de maritandis ordinibus, qua caelibes omnes cogerentur uxores ducere, liberorum creandorum causa. Sed Augustus legem illam, Iuliam, etiam Papiam Poppaeam dictam (vid. Tacit. Annal. III, 25, 28; Dio LIV, pag. 745; Barth. Vit. Prop. Chronol. ad A. V. DCCXXVI; Heineccii ad legem Iuliam et Papiam Poppaeam Commentarius Lips. 1778, 4; Bachii Hist. Inisprud. Rom. III, 1, 2) prae multitudine recusantium perferre non potuerat, triennii dilationem tantum impetraverat. Iam si lex illa tunc temporis perlata fuisset, Propertius, quamvis invitatus et reluctans, uxorem ducere coactus fuisset; tum vero Cynthia ab ipso abalienata, et ipse uxoris iunioris, II, 18, 20, blanditiis et illecebris ab amica abstractus fuisset; nec Cynthia, ob sterilitatem illius II, 18, 33, uxorem ducere potuisset. Hinc Propertius, cui omnino non minus quam Cynthiae, liberior vita et vagi amores praeplacere, sibi et Cynthiae hoc carmine

gratulatur, quod Augustus legem illam perferre non potuerit, et fidem atque constantiam, seque nunquam uxorem ducturum, amicae pollicetur.

1-6. *Sublatam* de triennii dilatione intelligendum, unde Prop. sperabat fore, ut paullatim lex illa antiquaretur. — *flemus* pro flevimus, inhaeret vero etiam huic verbo notio metus, flevimus et metuimus, ut ap. Ovid. Heroid. I, 18: *Flebam successu posse carere dolos*. — *Ni pro ne velt. scripsisse auctor est Serv. ad Virg. Aen. III, 686, et Donat. in Ter. Eunuch. II, 3, 35; III, 3, 2.* — *At magnus Caesar*, nempe dividere potest amantes. Obiectio, cui respondet: *sed magnus in armis*, hoc nomen ei convenit, quum est in armis, amantes coniunctos non potest separare; quamvis enim devicerit gentes, propterea tamen non potest imperare amori, hic dari nec potest, nec debet; cedere nescit amor victoriis atque triumphis. — *magnus*, titulus Caesari sollemnis Horat. Carm. I, 12, 50; Prop. II, 1, 26; Virg. Georg. IV, 560.

7-12. *Nam — collo*, colorem dixi

Quam possem nuptae perdere amore faces.
 Aut ego transirem tua limina clausa maritus,
 Respiciens udis proclita luminibus? 10
 Ah mea tum quales faceret tibi tibia cantus,
 Tibia funesta tristior illa tuba!
 Vnde mihi patriis gnatos praebere triumphis?
 Nullus de nostro sanguine miles erit.
 Quod si Romanae comitarent castra puellae, 15
 Non mihi sat magnus Castoris iret equus.

ex Homer. Il. B, 259: Μῆνι' ἔκκε' Ὀδυσσεὺς ἄρ' ἔπειτα ἔπειτα ἔπειτα. Imitatus est nostrum Ovid. Pont. II, 8, 65: *Nam caput e nostra citius cervice recedet, Et patiar fossis lumen abire genis; Quam caream raptis, o publica numina, vobis.* — 8. nuptae amore, uxoris amore perdere, amittere, puellam amatum, i. e. te. — *faces* pro amoribus et puellis amatis frequenter a poetis dicuntur, ut *taedae* Propert. I, 8, 21; vid. interpp. ad Nemesian. Ecl. IV, 5; et Dorvill. Obs. Misc. vol. I, p. 430; qui ibidem etiam refutavit Broukhuis. et Vulpii horum verborum explicationem, affirmasse nimirum Propertium, se potius moriturum, quam ut argentum in apparatus nuptialem perderet; quam interpretationem verba ipsa repudiant. — 9 sqq. Praeclarus locus, elegiae convenienter tractatus. — *transirem*, sermo est de pompa nuptiali, qua uxorem ducens Propertius, alterius maritus factus, aedes Cynthiae transiret. — *clausa*, tui mocroris signum. — *proclita*, deserta a me, alia nimirum, licet invite ducta. *Prodere*, pro deserere Catull. LXIV, 190. Vid. Gronov. Obs. III, 20; Graev. ad Cic. pro Flacc. cap. 41. — *respiciens*, plenus doloris ac desiderii tui. — 11. Sensum loci bene constituit Astius: tristes tibi tunc essent cantus

tibiae nuptiales, ac funesti, immo tristiores, quam quos edit tuba funebria. Ovid. Heroid. XII, 140: *Tibiaque effundit socialia carmina vobis, At mihi funerea flebiliora tuba.*

13–16. *Vnde mihi, wie kām' ich dazu?* ut ap. Horat. Epist. I, 5, 12: *Quo mihi fortuna? — patriis, romanis, Caesaris. — gnatos praebere triumphis*, filios procreare qui triumphos Caesaris prosequantur, i. e. procreare filios milites — *de nostro sanguine nullus miles* in castra mittetur. Sed legis Iuliae ferendae occasionem dederant bella civilia, quibus valde imminutus erat civium numerus, ut reipublicae per coniugia novi succrescerent milites. Conf. Horat. Carm. Sec. vers. 17, ibique Mitscherlich. — 15. Quod si ad castra puellis, atque adeo tibi Cynthiae pateret aditus etc. Ex Romanorum disciplina militari foeminae castris prohibebantur; vid. Barth. ad Stat. Silv. V, 1, 130, pag. 435; Festus v. *castra*; Prop. IV, 3, 45. — *Non — equus*, ego met ipse promptus et lubens, illico, sequeretur castra. Iam quoniam Prop. equestri loco natus erat, ait *iret mihi equus*; et quo vividior imago sensui subiiceretur, addit *non sat iret Castoris equus*, non satis velociter me posset equus ad castra vehere. Innuit autem *Cyllarum* equum, quem a Neptune

Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,

Gloria ad hybernos lata Borysthenidas.

Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus:

Hic erit et patrio sanguine pluris amor.

20

ELEGIA VIII

AD AMICVM

Eripitur nobis iam pridem cara puella;

Et tu me lacrymas fundere, amice, vetas?

Nullae sunt inimicitiae, nisi amoris, acerbae:

Ipsum me iugula, lenior hostis eris.

Possum ego in alterius positam spectare lacerto?

5

acceptum, Iuno Castori dono dedit. Vid. interpp. ad Virg. Georg. III, 90.

17-20. *Hinc*, ex amore, et amatoriis carminibus, quibus tantum nomen consecutus sum. - *mea gloria*, exquise pro ego, vid. Heyne ad Tibull. IV, 1, 29: opponit enim suam gloriam, quam amore et carminibus suis consecutus erat, gloriae militari. - *Gloria*, laus frequenter de virtute bellica occurrunt, vid. Burm. ad Valer. Fl. I, 77. - *lata*, latissime propagata, pervagata totum terrarum orbem. Pro populis remotissimis poetice nominat *Borysthenidas*, Scythas Borysthenis fluvii accolae; et sententia haec est: carmina mea amatoria, a tribunis et centurionibus romanis, apud longe dissitas regiones militantibus, in castris leguntur. Idem de suis carminibus iactavit Martialis Epigr. II, 3: *Sed meus in Geticis ad Martia signa pruinis, A rigido teritur centurione liber.* - 20. *patrio sanguine* mihi eris carior, quom parentes, liberi et propinqui; ita Posserat. rectum tamen

Livineius, subole quae patriae debetur. Vid. Obs.

ELEGIA VIII

Conqueritur, Cynthia sibi a rivali esse ereptam, seque gravissima quaeque libenter perpessurum profitetur, dummodo suas ulciscatur iniurias. Egregie aestuantis ac perturbati animi motus expressi, eorumque imagines vivis coloribus adumbratae sunt.

1-8. *Eripitur*, nempe a rivali. - *iam pridem cara*, amata diu (cl. 5, 8) vers. 13. Per quinque annos se Cynthia amasse, docet ipse Prop. III, 25, 3. - *iam pridem* pro olim, ante longum tempus, Suet. Aug. cap. 1, et saepius. - 3. *inimicitiae amoris*, i. e. propter amorem, inimicitiae inter rivales. - *lenior hostis eris* si mihi vitam adimis, quam Cynthia. Similis locus Tibull. I, 9, 21: *Vre meum ipotius flamma caput, et pete ferro Corpus, et intorto verberare terga saeva.* - 5. *spectare*, cuius quid invol-

Nec mea dicetur, quae modo dicta mea est?
 Omnia vertuntur, certe vertuntur amores:
 Vinceris, aut vincis; haec in amore rota est.
 Magni saepe duces, magni cecidere tyranni;
 Et Thebae steterunt, altaque Troia fuit. 10
 Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci!
 Illa tamen nunquam ferrea dixit, Amo.
 Ergo tam multos nimium temerarius annos,
 Improba, qui tulerim teque tuamque domum.
 Ecquandone tibi liber sum visus? an usque 15
 In nostrum iacies verba superba caput?
 Sic igitur prima moriere aetate, Properti?
 Sed morere: interitu gaudeat illa tuo.

vit, coll. vs. 2; tranquille spectare. — nec — est. Ovid. Amor. III, 12, 5: *Quae modo dicta mea est, quam coepi solus amare.* — 7. certe, utique, mihi crede. — haec in amore rota est. Fortunam antiqui globo, vel rotae (Cic. in Pison. 10 etc.) insistentem exhibebant. Tibull. I, 5, 70: *Versatur celeri Fors levis orbe rotae*, ubi vide Bronkhusium. Hinc Propertius Amori, aequae ac Fortunae rotam tribuit, propter utriusque vicissitudinem. Hinc et Plaut. Cistellar. II, 1, 4: *Versor in amoris rota miser.*

9-10. Ulterius confirmatur sententia vers. 7 proposita. — tyranni, reges, ut *purpurei tyranni* H. rat. Carm. I, 35, 12 etc. — Troia, cum dilectu, quoniam Helenae in Menelaum perfidia fuerit Troiae interitus causa. — alta, αἰετὴ epith. Troiae Homericum. — fuit, Virg. Aen. II, 325: *funus Troës, fuit Ilium*, et *ingens Gloria Troicorum*. — Thebae steterunt. Vid. cl. 6, 5. — steterunt, penult. correpta, ut saepe fit in hoc tempore. — ferrea, dura, σάφα, ἀδάμαντις Theocrit. Id. III,

39: *πᾶν λίθος* vers. 18. *χαλκονάμμος* XIII, 5. Vid. Mitscherlich. ad Hor. Carm. I, 3, 8. — temerarius, stultus nempe fui. — te, fastum, asperitatemque tuam. — tuamque domum, familiam tuam, servos servasque exemplum tuum imitantes. — 15. Quando me non ut servum, contumeliose tractasti? — an — caput? num perpetuo mihi illudere, me contumeliose tractare vis? — verba superba, convicia. — in nostrum caput, in me, ut Catull. XV, 16.

17-24. Splendidus locus. Sententia nuda et simplex vs. 17-20: Necem mihi consciscere malo, quam vivere sine Cynthia. Sed quo fortius feriret lectoris animum, eam ita adornatam expressit. Mulo mortem subire iuvenis, prima aetate, et vel mortuus a Cynthia, puella amata, crudeli tamen et perfida contemni ac male tractari, quam porro vivere ab ea contentus. Se ipsum nominatim alloquitur, more poetarum, qui proprium nomen suum interponere solent, quando cum animo loquuntur. Vid. Dorville ad

Exagitet nostros manes, sectetur et umbras,
 Insultetque rogis, calcet et ossa mea. 20
 Quid? non Antigonaë tumulo Boeotius Haemon
 Corruit ipse suo saucius ense latus?
 Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,
 Qua sine Thebanam noluit ire domum?
 Sed non effugies; mecum moriaris oportet: 25
 Hoc eodem ferro stillet uterque cruor.
 Quamvis ista mihi mors est inhonesta futura;
 Mors inhonesta quidem: tu moriere tamen.
 Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
 Cessare in Teucros pertulit arma sua. 30
 Viderat ille fugas, fractos in litore Achivos,

Chariton. pag. 90. — *exagitet, sectetur*, mihi mortuo illudat, me mortuum persequatur. — 20. Colorem duxit ex Homer. II. Δ, 177: Τὺ μὲν ἐκ τῶ πῶτος Μενέλαον κρυδάλιμῳ, summae contumeliae et irrisivis significatio. Vid. ad III, 6, 24. — 21. Amor læsus vertitur in sacvitiam. — *Quid?* nec Haemon poterat vivere sine amata puella. — *Haemon*, Creontis regis Thebanorum (unde *Boeotius*) filius, amator Antigonaë, quum audisset eam, iussu Creontis, vivam sepultum iri, quod Polyniceum fratrem clam sepelisset, ne dira ac lenta morte enecaretur, et at eodem in tumulo caderet, se atque Antigonaë simul interfecit: ita Hyginus fab. 72; et illo vetustiores hand dubie scriptores alii rem exposuerunt, quos Prop. h. l. secutus est. Alii enim aliter hanc historiam enarrarunt, vid. interpp. ad Ovid. Trist. II, 402; Sophoc. Antig. Barth. ad Stat. Theb. IV, 88. — *puellæ*, scil. ossibus. — *Thebanum ire domum*, Thebas in Creontis patris regiam redire.

22-34. *Sed non effugies*, nec tu ef-

fugies mortem. Haemon pietate et amore ductus Antigonaë occiderat; Propertius vero Cynthiae perfidiam vindicaturus, ei necem minatur; hinc utitur voce *mors inhonesta*, inhonestum enim se ipsum interficere propter puellam perfidam: inhonestum, mulieri viudictae causa manus adferre, Virg. Aen. II, 583 sqq. *Namque, etsi nullum memorabile nomen Fœminea in poena est, nec habet victoria laudem, Extinxisse nefas tamen, et sumsisse merentis Laudabor poenas.* 29 sqq. Sed defendit factum suum, quo Cynthia occisurus erat, exemplo Achilles, qui ob similem causam similia delicta perpetravit. — *viderat*, lentus. *coniuget* pro amica, ut Ovid, Heroid. VIII, 86; Val. Fl. II, 208; intelligitur Briseis. Res ex Homero nota. — *fractos* cf. II. A, 301: *frangere* de iis potissimum dicitur, qui ad ultimas angustias redacti sunt, vid. Claudian. Bell. Gildon. 91; Bell. Get. 604; Virg. Aen. II, 13; VII 394; Quinctil. III, 3: *submersum Numidia Jregimus Iugurtham*. — 32. *je vivere*

Fervere et Hectorea Dorica castra face:
 Viderat informem multa Patroclen arena
 Porrectum, et sparsas caede iacere comas.
 Omnia formosam propter Briseida passus.
 Tantus in erepto saevit amore dolor.
 At postquam sera captiva est reddita poena,
 Fortem illum Aemoniis Hectora traxit equis.
 Inferior multo quam sim vel matre, vel armis,
 Mirum si de me iure triumphat Amor?

35

40

incensas naves Graecorum, *Dorica* (ut ap. Virgil. Aen. II, 27, ubi vid. Heyne) *castra*, igne ab Hectore iniecto, *castra* pro navalibus, classe, ut Virg. Aen. III, 519; V, 669; Burm. ad Ovid. Met. VII, 99. *viderat*, nec tamen pugnabat. — *informem*, nempe caede. — *multa arena*, amplum spatium, quod Patroclus cadens occupavit, corporis heroici proceritatem designat. Similis locus Horat. Carm. IV, 6, 9 sqq. Sophocl. Electr. 759; Hom. Il. 8, 27: *ἰνὸν κνήκει μέγας μεγαλωσθὲς ταυρὸς*. Caeterum vid. notata ad II, 1, 38. — *et - comas*, crines crnore, sanguine foedatos horrere. — *caedes* pro sanguine, ut *ζόνες*, Apollon. Rhod. II, 1217; vid. Reines. Var. Lect. I, 1; Dorvill. ad Charit. p. 374.

35-40. *Omnia passus*, haec omnia passus est accidere Graecis propter formosam Briseidem, ipsi ereptam. — *Briseis*, Hippodamia, sic dicta a patre Brise, capta ex Lymnesso Achilli in sortem cessit. Vid. Eustath. ad H.

I, 58; Homer. Il. B, 690. — *amore* pro amica, puella, ut saepius; *dolor*, pro ira, ut II, 5, 10. — *poena*, *ποινή*, *λύτρον*, pretium quod ad redimendam poenam datur; reddita est Briseis cum maximis donis, Homer. Il. T, 268. — 38. Notio simplex: arma recepit. — *Aemoniis*, Thessalicis, ut I, 13, 21. *Hectora*, Achilles interfecit, et cada-ver illius currui alligatum ter circum Iliacos raptavit muros, Virg. Aeneid. I, 483; Homer. Il. X, 395; Ω, 14 sqq. — *inferior*, nempe Achille; quum nec dea *matre* progenitus sim, nec virtute bellica cum eo comparandus. — *matre*, Achilles Pelei et Thetidis filius, Homer. Il. A, 280: *Εἰ δὲ τὸ κάττις ἐστὶ θεὰ δὲ ἐκ γένετο μήτηρ* a materna nobilitate saepe censebatur heroës, praesertim si paterna deficeret. Vid. Virg. Aen. XI, 340. — *iure*, explicant de iusto triumpho, et merito parto. — *si triumphat*, si Amori succumbo, ita ut ad desperationem adducar. Cast. et. Olas.

ELEGIA IX

AD AMICAM DE RIVALI

Iste quod est, ego saepe fui; sed fors et in hora
 Hoc ipso eiecto carior alter erit.
 Penelope poterat bis denos sola per annos
 Vivere, tam multis femina digna procis.
 Coniugium falsa poterat differre Minerva,
 Nocturno solvens texta diurna dolo.
 Visura et quamvis nunquam speraret Vlyxen,
 Illum exspectando facta remansit anus.
 Nec non exanimum amplectens Briseis Achillem,

5

ELEGIA IX

Cynthia, quae Propertium habuerat negligentius, cum aliis pluribus consuescebat, et pro suo viros captandi studio hominem quendam, qui ipsam olim deseruerat, laqueis suis denuo irretire studebat. Hanc puellae inconstantiam et levitatem indigne ferens Prop. hac elegia acriter in eam invehitur, et allatis exemplis foeminarum pudicitiae et constantiae laudibus florentium, eam impudicitiae et perfidiae accusat; fidem contra suam iactat, et rivali minatur. Oratio in hoc carmine lectissima, et praeclarissimus imaginum exhibitarum nitor,

1-8. *Iste*, nempe rivalis; contemptum et cum indignatione. — *ego fui*, tenet eundem apud Cynthia locum, quem ego tenui. — *fors* pro forte, Valer. Fl. III, 665; IV, 620; VII, 129. — *in hora*, pro exiguo temporis spatio, vid. interpp. ad Val. Fl. VII, 319. — *Penelope*, vid. eleg. 6, 23. — *sola*, ab Vlyse tandem deserta ac vi-

dua, coll. vs. 20. — *Minerva*, artis textoriae inventrix, unde pro ipsa textura vel tela ponitur h. l. et Ovid. Met. IV, 33. Add. Virg. Aen. VIII, 409; ubi *tolerare colo vitam tenuibus Minerva*, est, lanificio tenuem victum praebente. — *coniugium falsa poterat differre*, intelligi debent haec verba de Penelope, telam, quam texere simulabat, semper retexente, ut procos falleret et eluderet. Claudian. in Laud. Seren. vers. 51: *Penelope trahat arte procos, fallatque furentes Stamina nocturnae relegens solertia telae*. Cf. Homer. Odys. T, 149. — *falsus*, eleganter ponitur de eo, qui videri vult, aut qui putatur is esse, qui revera non est, Vid. Heins. ad Ovid. Heroid. II, 75; Markland. ad Stat. pag. 321; Burm. ad Val. Fl. VI, 491. — *visura speraret*, ad Graecorum exemplum, pro quamvis nunquam se visuram speraret. — *facta remansit*, explicat, facta est; vid. Obs.

9-16. *Briseis* (vid. cl. 8, 35) serva, non oblita pristini amoris, Achillem

Candida vesana verberat ora manu. 10
 Et dominum lavit moerens captiva cruentum,
 Appositum flavis in Sinoenta vadis,
 Foedavitque comas, et tanti corpus Achillei,
 Maximaque in parva sustulit ossa manu.
 Quin tibi nec Peleus aderat, nec caerulea mater, 15
 Scyria nec viduo Deidamia toro.
 Tunc igitur veris gaudebat Graecia natis:

exanimum (a Paride sagitta occisum, vid. Ovid. Met. XII, 608 sqq.; Virg. Aen. VI, 56; Plin. II. X, 359; Hyg. fab. 107, ibique Interpp.) luxit, et gravibus dellevit querelis. — 10. *vesana*, furenti, saeva, *manu verberat ora*, pectus et genas lacerare in luctu solemus. Virg. Aen. XII, 604: *Quam cladem miserae postquam accepere Latinus; filia prima manu flavos Lavinia crines Et roseas laniata genas*. Virg. Aen. IV, 673: *Vnguibus ora soror foedans, et pectora pugnis*. Vid. Propert. I, 8, 15; II, 13, 27. — in *Sinoenta* pro in Sinoente, fluvio Troiano, ut Terent. Eunuch. II, 2, 29: *Ille ubi me videt esse in tantum honorem*. Curt. III, 5, 10: *quippe Darii quinto die in Ciliciam fore nuntiabatur*. Cf. de hac prisca venustate, quae in accusativo inugit, quae eadem librarios saepe fugit, interpret. ad Justin. III, 1, 1; VII, 6, 11; Burm. ad Phaedr. V, 1, 15; Arntzen. ad Catonis Disticha pag. 55. — *flavis*, frequenter ap. poetas de fluviis occurrit, ut Ovid. Met. II, 245; Senec. Herc. Oct. 591; Horat. Carm. I, 8, 8. — 13. *foedavit*, laniatus pulvere resperisit; de quo ritu lugentium vid. Hom. II. II, 315 sqq. Virgil. Aen. X, 844; XII, 611; Elmenhorstb. ad Apul. p. 248; exprimitur h. l. verbum *κτείνων* et Prop. in animo habuit locum Ho-

meri II. II, 23 sqq. *ὧς φάτο' τὸν δ' ἄχιος νεπέη ἐκλυψέ μελαινα' Ἀρφεσίρην δι' χερσὶν ἰδὼν κίνην κτείνουσαν, χεύετο καὶ κεφαλῆς, χερσὶν δ' ἔσχευεν πρόσωπον*. — *Αὐτὸς δ' ἐν κοίτῃσι μέγας μεγάλως τελευτῶν Κῆτος, φέλγει δὲ χερσὶ κόμην ἔσχευεν θάκῳ*. Posses etiam capere verbum *foedare* de comis evulsis et sanguine fordatis; sed prior interpretatio praeferrenda. — 14. *maxima* - ossa manu, vid. ad el. 8, 33. Imitatus est nostrum Ovid. Met. XII, 612: *Iam timor ille Phrygum, decus et tutela Pelasgi Nominis, Aeacides, caput insuperabile bello, Arserat*. — *Iam cinis est, et de tanti magno restat Achille nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam*. Add. Prop. IV, 11, 14. — 15. Apostrophe elegans ad Achillem. Quo tempore tibi nec aderat pater, *Peleus*, nec *caerulea* (commune deorum, dearumque maris epitheton. Horat. Carm. I, 17, 20; Theocrit. Id. VII, 59) *mater*, Thetis, nec Deidamia coniux. Achilles apud Lycomedem Scyri iusulae regem muliebri veste ante bellum Troianum delituerat, et ex illius filia, Deidamia, Pyrrhum susceperat. Vid. Hygin. fab. 97; Ovid. A. A. I, 681; Barth. ad Stat. Achilleid. — *viduo toro*, scil. existente, cui erat torus viduus, ipsa vidua.

17-24. *Tunc igitur*, quum foeminae advo constantes in amore essent. — *genua*

Tunc etiam felix inter et arma pudor.
 At tu non una potuisti nocte vacare
 Impia: non unum sola manere diem. 20
 Quin etiam multo duxisti pocula risu;
 Forsitan et de me verba fuere mala.
 Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.
 Dii faciant, isto capta fruire viro!
 Quae mihi vota tuam propter suscepta salutem, 25
 Quum capite hoc Stygiae iam poterentur aquae:
 Et lectum flentes circumstaremus amici!
 Hic ubi tum, prohi dii, perfida, quisve fuit?
 Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?

debet veris natis, genuinis, non spuris, sed castis thalami pignoribus. — *etiam et*, vid. el. 3, 50. — *vacare*, amore vacare et sola manere. — 21. Cf. II, 33, 25. — *ducere pocula* prohibere simpl. ut Horat. Carm. I, 17, 22. — *verba mala*, maledicta, irrisiones. Cynthiam reliquosque convivas, quibuscum genio indulserat, male de se locutos suspicatur. Conf. III, 25, 1. — 23. *petitur*, etiam eum appetis et sequeris, qui te *ipse*, i. e. sponte, reliquit. Quinam a poeta significetur, definiri non potest. Spectari putat Burm. Praetorem Illyricum, de quo el. 16, sed *et ipse*, i. e. sponte, *adversus*, huic coniecturae non magnopere favet. — *Isto fruire viro*, isto praeclaro amatore potiaris. — *capta*, eius amore capta et decepta.

25–30. Quo maiorem invidiam faceret homini illi, quem Cynthia petebat, suam contra fidem ostentaret, affert, illum Cynthiam aegrotam reliquisse, se contra aegrotae alluisse, et pro ipsius salute vota suscepisse, cf. eleg. 28. Vennstissimus locus. — *capite* — *aquae*, quum Stygiae undae iam peterent, attingerent tuum caput,

quum oreus in potestate iam fere *tuum* caput haberet. Quanto ornatus quam, quum tu morti proxima esses! — *Potterer*, acque ac *potirer* veteribus usitatum. Ovid. Met. XIV, 641; Val. Fl. VII, 54. — *hic*, qui nunc petitur, coll. vs. 23. — *ubi tum*, num tibi aegrotanti aderat? — *quisve fuit*, perfidus ipse fuit, nec tui curam habuit. — 29 seq. *Quid faceres*, si militarem adversus populos longe remotos, aut iter maritimum longinquum suscepissem, num acque sollicita pro mea salute fores, ac ego pro tua fui salute? num et tu pia conciperes vota? — *longinquos ad Indos*, docte nominantur pro populis remotissimis, vid. Doering. ad Catull. XI, 2; haud inepta tamen est Passeratii observatio, Indorum mentionem esse factam ob expeditionem, quam tum Augustus in Indiam parasset. Cf. III, 4. — *retinerer*, cogerer ad signa manere. *retineri*, ut *mitti* et *dimitti*, verba militiae. — *staret*, idem quod esset, ut Horat. Carm. I, 16, 17: *et altis urbibus ultimae steteret causae*. Virgil. Aen. VII, 735: *stant belli causae*. Prop. III, 22, 21: *Nam quantum ferro, tantum petros*

Aut mea si staret navis in Oceano?
 Sed vobis facile est verba, et componere fraudes;
 Hoc unum didicit femina semper opus.
 Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
 Nec folia hiberno tam tremefacta Noto:
 Quam cito feminea non constat foedus in ira,
 Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.
 Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.
 Tela precor, pueri, promite acuta magis;
 Figite certantes, atque hanc mihi solvite vitam;
 Sanguis erit vobis maxima palma meus.
 Sidera sunt testes, et matutina pruina,

30

33

40

potentes Stamus. Est graeca loquendi ratio. Lucian. Mort. Dial. XXIX, p. 448, tom. I: τῆς μάλιστα αἰτίας κατίζν. Herod. VII, 152: καὶ οὐκ ἔστι κέρδις τοῖς Αἰγυπτιακοῖς κακὸς ἢ ἀλγὺς ἐλπίου. Vid. Wyttienbach. Animadv. in Iulian. Orat. in Constantii laudem pag. 33 C. pag. 199, ed. Schaefer.

31-36. Conf. I, 15, 3 seqq. Tristitiam forte fingeres, meque lactares. — *componere fraudes*, ut componere blanditias Tibull. I, 2, 91: *verba et fraudes*, verba fraudulenta, fallacia. — *hoc opus*, eleganter, quum praecesserit *componere*, pro simplici hoc. Sed et Graeci ita loquuntur, vid. Wyttienbach. ad Plut. de S. N. V. pag. 11. Peto Albinov. el. 2, 10: *Lollius hoc ergo conciliavit opus*. — 33. *incerto flamine*, ventus, qui crebro mutatur, incertus dicitur, quo eodem sensu mare *dubium* vocatur Lucan. V, 569, 602. — *Syrtes*, loca in litora Africae periculosissima, ob vada arenosa, erant duae, maior et minor. Sallust. Ing. 78: *ubi mare magnum esse, et saevire coepit ventis, linum, arenamque, et saxa ingentia, fluctus trahunt: ita fa-*
cies locorum cum ventis simul mutantur:

Syrtes ab tractu nominatae. Add. Lucan. IX, 431. Syrtes commemoravit poeta, quoniam antea vers. 30, navigationis mentionem fecerat. — *nec tam*, scilicet mutantur, concutuntur. — 35. *non constat*, movetur, frangitur, fides ac promissa in ventos abeunt, quando foemina irascitur. Marklandus: *ἰν ὁρῶν γῆν γυναικί, i. e. indole, ingenio, animo focminarum; unde quia graeca vox etiam iram significat, ita vertit noster foemineu ira pro iudole.*

37-40. Quandoquidem hoc tibi ita videtur, quum tibi placuerit fidem et promissa non servare, foedus frangere, non repugnabo. Iam desperatis rebus alloquitur pueros, servos, eosque cohortatur, ut ipsi ferro mortem inferant. — *figite certantes*, certatim, eleganter de servis tanquam certamen leti instituentibus, quis prior eum telis fixurus esset. — *solvite vitam*, Homer. Il. Θ, 123: τοῦ δ' αὖτε λύσῃ ψυχὴν τι μὲν ἐτε. — *palma* pro victoria.

41-46. En! vel invitatus ad Cynthia redit. Observa affectus varietatem et veritatem. Vulgaris erat: semper te amavi, semperque te amabo. Pro quo longe exquisitius dixit: Quam arden-

Et furtim misero ianua aperta mihi;
 Te nihil in vita nobis acceptius unquam,
 Nunc quoque eris, quamvis sis inimica mihi.
 Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto.
 Solus ero, quoniam non licet esse tuo.
 Atque utinam! si forte pios eduximus annos,
 Ille vir in medio fiat amore lapis.
 Non ob regna magis diris cecidere sub armis
 Thebani, media non sine matre, duces;
 Quam, mihi si media liceat pugnare puella,
 Mortem ego non fugiam morte subire tua.

ter te amaverim, sidera sunt testes, quae toties me in limine tuo iacentem viderunt, et *matutina pruina*, quae me toties laesit, vid. I, 16, 22, 46, et ianua furtim aperta. *Sidera* testes advocat, tribuit iis visum, spectantur tanquam oculi coeli. Catull. VII, 7: *sidera* — *Furtivos hominum vident amores*. Iuvenal. VIII, 149: *Nocte quidem, sed luna videt, sed sidera testes Intendunt oculos*. Add. Valer. Fl. VIII, 48 sqq. schol. ad Theocrit. Idyl. II, 12; Iacobs. Animadv. in Eurip. Tragoed. pag. 80. — *ianua furtim aperta*, intelligi debet ianua Propertii domestica clam reserata, (domus maternae, coll. I, 11, 21, ut Vulpinus putat) non Cynthiae, nam loquitur de suo amore in Cynthiam, non de amore, quo ipsum Cynthia amplexa esset, quod ostenderet ianua Cynthiae aperta. — 45. *vestigia*, vocabulum hac in re proprium II, 29, 35.

47-52. *Si pios eduximus annos*, si

fidus et constans annos exegi, pie vixi. *educere annos*, ut *ducere annos* pro exigere. Vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 293; Burm. ad Lucan. VIII, 479. — *ille vir*, rivalis, in medio amore torpeat immobilis, Ovid. Am. III, 7. — 49. Ad rivalem se convertit oratio. Sensus: sicuti Eteocles et Polyneices, *Thebani duces*, ira et odio inflammati, regni Thebani causa, mortem subire non recusarunt, praesente matre Iocasta; ita nec ego recuso mortem subire, tecum pugnare, domo modo tecum moriaris, praesente Cynthia. Vid. ad I, 6, 5; II, 34, 39. Seneca Phoeniss. 407 sqq.; Barth. ad Stat. Theb. XI, 390. — *diris sub armis*, utpote fratres, *media non sine matre*, Iocasta praesente, et pugnantibus intercedente, quae manus sibi ipsa intulit, postquam frater uterque ceciderunt; hinc significanter additur *media puella*, Cynthia, ea praesente et commoriente.

ELEGIA X

AD MUSAM

Iam tempus lustrare aliis Helicon choreis,
 Et campum Aemonio iam dare tempus equo.
 Iam libet et fortes memorare ad proelia turmas,
 Et Romana mei dicere castra ducis.
 Quod si deficiant vires, audacia certe
 Laus erit: in magnis et voluisse, sat est.
 Aelas prima canat veneres, extrema tumultus.

5

ELEGIA X

Ab amoribus scribendis ad Augusti
 victorias celebrandas, licet animi magis
 audacia, quam viribus ductus,
 divertere statuit. Sublimitatis laudem
 hoc carmen meretur.

1-6. Vulgaris sententia: ad graviora
 argumenta elegiam accommodare, nec
 amplius carminibus amatoris vacare
 volo. Iam quum poëtae fingant Musas
 in montibus ipsis sacratis choreas in-
 defesso studio agitare (vid. Hesiod.
 Theog. 2 sqq.) pro vulgari, carmina
 scribere, vel magis poëtico, inter Mu-
 sas versari, longe doctius et ornati-
 us dixit *Helicon* (Boeotiae montem
 Musis sacrum, Strabo IX, pag. 409)
lustrare choreis. Addit *aliis* choreis,
 carminibus, non ad leves et molles,
 II, 34, 42; sed ad duriores modos du-
 ctis, i. e. pertractabo gra-
 viora, res ab Augusto praeclare gestas,
 vid. eleg. 1, 25, non amores, canam.
 - 2. Enthusiasmo poëtico indulgen-
 dum, equo apertus campus dandus
 est, in bellis Augusti canendis. Meta-
 phora a circo et stadio petita, ut ap.

Ov. Fast. II, 360; IV, 10; VI, 586;
 vid. Dorville Obs. Misc. vol. I, tom.
 3, p. 431 sqq. - *Aemonio*, i. e. prae-
 stantissimo, quales erant Aemonii, i.
 e. Thessali equi, vid. Theocrit. Idyll.
 XVIII, 30. - 3. Notio adornata: bel-
 la canam. - *fortes ad proelia*, elegans
 locutio, nostro inprimis familiaris,
 vid. Canterus Lect. Nov. III, 20;
 sed et aliis poëtis usitata, *fortis ad*
arma Ovid. Fast. II, 688. Vid. Dra-
 kenb. ad Liv. VII, 40; Burmann. ad
 Virgil. Georg. III, 50. - *mei ducis*,
 Augusti minus ambitiosa appellatio,
 quod regium nomen Romanis exosum
 esset. Vid. Mitscherlich. ad Horat.
 Carm. IV, 5, 5; Markland. ad Stat.
 Silv. IV, 1, 46. *mei* venerationem
 indicat, cuius virtuti faveo, quem
 veneror. Exempla plura hanc in rem
 attulit Burm. ad Phaedr. V, 7, 32. -
 - *Quod si* etc. Conf. Tibull. IV, 1, 1
 sqq.

7-12. Iuventuti canendos vult amo-
 res, bella vero aetati proveciori, cui
 grande epos magis convenit. BvAM.
 - *tumultus*, pro bellis, ut II, 1, 39;
 Horat. Carm. III, 14, 14; IV, 4, 47.

Bella canam, quando scripta puella mea est.

Nunc volo subducto gravior procedere vultu:

Nunc aliam citharam me mea Musa docet.

Surge, anime, ex humili iam carmine. Sumite vires,

Pierides: magni nunc erit oris opus.

Iam negat Euphrates equitem post terga tueri

Parthorum, et Crassos se tenuisse dolet.

quando, pro quandoquidem, satis iam Cynthia a me est celebrata. — 9. *subducto vultu*, quum de graviori carminis argumento sermo sit, cuiusmodi carminibus ipsis poetae severitatem tribuunt. Vid. Mitscherlich. ad Hor. Carm. II, 1, 9: *subductus vultus*, est gravis, severus, tristis, qui et *adductus* dicitur, quo *vultu adducto*, *plenumque tacitum* incassisse Tiberium refert Sueton. Vit. Tib. c. 68, eodem sensu usus est Iuvenal. Sat. IX, 2, voce *obductam frontem*. Eurip. Alc. 800: *ειμὸς καὶ συνεφρονέμενος*. — *aliani citharam*, aliud carmen, quod ad citharam cauatur. — 11. *Anime*, ita passim poetae, quum se ipsos adhortantur, et ad aliquid audendum excitant, Senec. Herc. Oet. 480; Med. 41, 988; Aristoph. Equit. 1191. — *humili carmini* opponitur sublime, ut tenui stilo fortior et magnificus. Cf. Oppian. Cynege. I, 367, ibique Rittershus. — *magni — opus*, carmen grandisonum et heroicum canendum. Vid. not. ad II, 1, 39.

13. 14. Augustus A. V. DCCXXX Arabiae Felicis divitiis allectus, et ut novam in Parthos viam experiretur, duce Aelio Gallo Aegypti praefecto exercitum in Arabiam misit, vid. Prop. Vit. Chron. ad A. V. DCCXXX. Circa illud tempus Prop. hanc elegiam scripsit; hinc Arabibus Parthos adiunxit, nam etiam ad hos, atque Indos, iis finitimos, spectare videbatur

Galli expeditio, quae tamen tristem ac infelicem exitum habebat, vid. Hor. Carm. I, 12, 56; I, 35; 31, 32, et ut omnino illius aetatis poetae nimis magnifice de rebus Augusti Parthicis atque Indicis loqui solebant, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. III, 5; Argum. Prop. Vit. Chronol. ad a. c. et ad A. V. DCCXXXIV, ita et h. l. noster victorias de Parthis, Indis et Arabibus reportandas tanquam de iis iam reportatas praeclare repraesentavit, omninoque sententiam hanc: eam Augustum, extremorum orbis populorum victorem, mira suavitate extulit. — *Euphrates*, fluvius Armeniae maximus, qui olim Romanorum imperium a Parthis disternuabat, vid. ad III, 4, 4; eleganter dicitur negare *equitem Parthorum*, id est simpl. Parthos, qui optimi erant equites, *post terga tueri*, respicere, id est simulata fuga fortissime pugnare, et sagittas in Romanos temere sequentes mittere, vid. ad III, 4, 4. Parthorum sagittas traetandi, et in fuga retrorsum tela iaciendi dexteritas, satis nota, unde *sagittiferi* dicuntur Caes. XI, 6. Add. Virgil. Georg. III, 31; Prop. III, 9, 54; IV, 3, 66. Notio simplex: Parthi debellati sunt. — *Crassos se tenuisse*, Passerat. detinuisse, captosque occidisse, vel reddere noluisse; rectius Beroaldus: se reliquias Crassorum et cadavera insculta tenuisse. Vid. IV, 6, 83 segg.

India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho; 19
 Et domus intactae te tremit Arabiae.
 Et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
 Sentiet illa tuas postmodo capta manus.
 Haec ego castra sequar: vates tua castra canendo
 Magnus ero: servent hunc mihi fata diem. 20
 Vt caput in magnis ubi non est tangere siguis,
 Ponitur hic imos ante corona pedes:
 Sic nos, nunc inopes laudis conscendere carmen,

M. Crassus, Romanorum ditissimus, tandem cum Caesare et Pompeio Triumvir factus, infeliciter contra Parthos pugnavit, et ab iis, cum Publio filio, signis amissis, captus et interfectus est. Ovid. Fast. VI, 465: *Crassus aquilas natumque suosque Perdidit, et leto est ultimus ipse datus.*

15-20. India intelliguntur omnino extremi Orientis populi. Vid. Cuperus Obs. IV, 7, pag. 412 seqq., qui copiose satis disseruit de regionibus, quas India apud Romanos significat. — *intactae Arabiae*, maxime Felicis; eo enim nondum arma Romanorum pervenerant, vid. Horat. Carm. I, 29, 3; III, 24, 1. Solam Arabiam Petraeam fere antea attigerant Pompeius, Marcellus, alii. Vid. Dio LIII, pag. 516. — *domus Arabiae*, regio Arabiae vel gens, id est Arabes, sic Virg. Georg. II, 115: *Eoas domus Arabum*. — 17. Et si qua gens remotissima se armis tuis subducere, neque tibi se submittere tentabit, non diu post victas dabit manus, et potentiam tuam sentiet. BVRM. — 19. *castra sequar*, persequar carmine, narrabo, celebrabo res tuas gestas, victorias tuas. Verbo *sequar* exquisite usus est, pro canere, loqui, quoniam sermo fuerat vs. 17 seqq. de triumphis, quos devictis iam Parthis,

Indis, Arabibus, Augustum porro acturum esse non tam sperat quam potius confidit, de *oris extremis*. — *hunc diem*, quo te orbis terrarum victorem canam. — *servent mihi fata*, me huic diei servent, vivere me ad hunc usque diem permittant. Aristoph. Pace 345: *Εἰ γὰρ μοι γίνετ' ἰδίῳ ταύτην τὴν ἡμέραν ποτὶ.*

21-26. Elegans sequitur comparatio, qua significat, se non grandisono et heroico carmine, sed exiguo tantum et humili, Augusti res praeclare gestas et triumphos celebrare posse: *Vt corona, ubi caput in magnis signis, statuis decorum, non est*, non licet Graecorum more, *οὐκ ἔστι* (vid. Heins. ad Ovid. A. A. II, 28) *tangere*, hic, tunc, ubi non licet, *ponitur ante pedes eius*. — 23. *laudis carmen*, est carmen epicum, grande, grandia tractans, Virgil. Ecl. IV, 11. — *decus aevi*, id est aevum decorum, aureum. Horat. Carm. II, 1, 38. — *munera naeniae*, id est lugubre. Vid. Barm. ad Phaedr. IV, 4, 44. — *inopes*, viribus destituti. — *conscendere*, id est attingere, magnitudinem et gloriam rerum verborum pompa et grandiloquentia aequare. *Laudis conscendere carmen* ad Propertii singulari pertinere, Vulpins indicat. *Locus vexatus*. Conf. Obs. — *sacris*

Pauperibus sacris vilia tura damus.
 Nondum etiam Ascraeos norunt mea carmina fontes,
 Sed modo Permessi flumine lavit Amor.

ELEGIA XI

AD CYNTHIAM

Scribant de te alii, vel sis ignota, licebit;
 Laudet, qui sterili semina ponit humo.
 Omnia, crede mihi, secum uno munera lecto

pauperibus, subint. *in*; ipse pauper in sacris pauperibus, quae tibi, tanquam deo, facio. Conf. III, 4, 1. — *Sacra*, poemata, communis poetarum cultus. Vid. Ovid. Trist. IV, 10, 19; Pont. II, 10, 17. — *vilia tura*, non pretiosa, sed adulterata, nempe resina; vel *minuta* Iuvenal. IX, 137. *quae de parva Dis pauper libat acerra* Ovid. Pont. IV, 8, 39, imagine omitta, carmen exiguum et humile. — 25. *Ascraeos fontes*, maiores poetae ex fontibus Heliconis, Hippocrene et Aganippe, *Ascrae* oppidulo ad Heliconem sito vicinis, minores e Permessi, qui ex Helicone fluit, bibere dicuntur. Vid. Persius Prol. vs. 1, ibique Casaub. Sensus ergo: nondum magnis et heroicis poetis accensendus sum. — *Amor lavit mea carmina Permessi flumine*, suavis imago: pro, mihi materiam carminum suppeditavit, id est levia et amatoria tantum, neque tamen invenusta carmina adhuc scripsi. Quae enim praecipua quadam venustate commendantur, poetae erotici Amoris manu facta dicunt. Vid. Jacobs. ad Anthol. Gr. tom. I, P. 1, pag. 5.

ELEGIA XI

Cynthiae iratus, ei contemptum et oblivionem apud posteros vaticinatur, licet ab aliis vel maxime laudetur. Poeta igitur et Cynthiam nihili pendit, et facultatem ipse extollit suam. Si qui alii te laudaverint, ait, *sterili semina ponunt humo*, bis operam perdent, et quod male apud te collocantur beneficia, et quod eorum carmina levia et inficeta, brevi duratura sunt. VULP.

1 seqq. *Scribant*, canant tuas virtutes. — *vel sis ignota*, vel eas non carminibus celebrent. — *licebit*, per me licet. Sic *licebit* pro licet Ovid. Heroid. XX, 71; Martial. Epigr. VIII, 21, 11. — *qui-humo*, proverbialis locutio. Ovid. Heroid. V, 115: *Quid facis, Oenone? quid arenae semina mandas? Non projecturis litora bubus aras.* — 3. *munera*, carmina illa, quae laudes tuas celebrant. — *lecto*, intelligitur lectus funebris, cui cadaver inpositum igne rogi comburebatur. Colorem duxit Prop. ex loco Sapphus apud Plutarch. tom. II, pag. 146 A. Stob. IV, pag. 52

Auferet extremi funeris atra dies.
 Et tua transibit contemnens ossa viator,
 Nec dicet: Cinis hic, docta puella fuit.

5

ELEGIA XII

DE AMORE

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
 Nonne putas miras hunc habuisse manus?
 Hic primum vidit, sine sensu vivere amantes,
 Et levibus curis magna perire bona.
 Idem non frustra ventosas addidit alas,
 Fecit et humano corde volare Deum.

5

Brunck. Anal. tom. I, pag. 57: Κατ-
 θανοῖσα δὲ κρίσεται οὐδέ τι μνημοσύνα
 σέθεν ἔσται οὐδέ ποτ' ὕψρον, οὐ
 γὰρ πιδίχαις ῥόδων τῶν ἐκ Περσίας·
 ἀλλ' ἀφανὲς κῆν Αἰῶνα δόμοις φοιτά-
 σις. οὐδεὶς δὲ σε βλέψει παῖδ' ἀμυ-
 ρῶν Νηκύων ἐκπιπταμένην. — 6.
 Doctrinae laudem non negat Cynthiae
 Propertius, tantum ait eius sepultae
 atque a Propertii versibus destitutae,
 rudes viatores rationem non habitu-
 ros. VVLP.

ELEGIA XII

Amoris vulgaris imaginem illu-
 strat, ita ut singulis partibus proba-
 bilem interpretationem subiiciat, et
 ad se ipsum accommodet, atque Amo-
 rem pectore suo excedere iubeat. Com-
 para Moschii Idyl. I, et Meleagri
 epigr. XVII in Brunckii Analect. vol.
 I, pag. 7.

1 sqq. Eubulus apud Athen. XIII,
 pag. 562: Τίς ἦν ὁ γράψας πρῶτος;
 ἀνδρώπων ἄρα, ἢ κηροπλάστῃς ἱρωῖ;

ὑπόπτερον, pinxit nempe primus. —
 miras, artis plenas. — sine sensu, siue
 consilio, temere, puerorum instar. —
 5. ventosas, leves; aptissimum, ut
 recte monet Degen. Anthol. Eleg.
 Rom., epitheton, quod notionem tam
 velocitatis, quam levitatis et inconstan-
 tiae Amoris egregie exprimit.
 Vid. Servius ad Virgil. Aen. XII,
 848. Alatus ideo dicitur, quia amau-
 tibus nec levius aliquid, nec mutabi-
 lius invenitur. Ovid. Am. II, 9, 49:
 Tu levis es, multoque tuis ventosior
 alis. Moschus I, 16: Καὶ πτερόεις
 ὅσον ὄρνις ἐπίπταται ἄλλοις ἐν' αἰ-
 λου; — 6. humano corde, vid. Obs.
 Male haec verba interpp. nonnulli ad
 artificem referunt, et explicant, admo-
 dum cordate ac sapienter, magna ar-
 te; immo ad Amorem referri debent,
 eumque divinae pariter atque huma-
 nae naturae participem significant.
 Conf. Hushkinius in Anal. Crit. pag.
 40 seqq., qui laudato Platónico my-
 tho de parentibus Amoris Ἠρώι et
 Πενίᾳ Sympos. cap. 23 seq. ita per-

Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,

Nostraque non ullis permanet aura locis.

Et merito hamatis manus est armata sagittis,

Et pharetra ex humero Gnosis utroque iacet.

Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,

Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.

In me tela manent, manet et puerilis imago,

Sed certe pennas perdidit ille suas.

git: detracto fabulae involuero, pater iste Amoris philosopho Pythagoreo aut Platónico diceretur νοῦς seu λόγος, mater ψυχή filius, ex hoc connubio natus, Euripidi, in scaeva philosopho, est Ερως μετρομένη κραδίη, Hippol. 1274. Xenophonti, Δαίμων μέγας, ψυχῇ ἀνθρώπου ἰσούμενος Sympos. VIII, 1. Propertio, elegantissimo Graecorum imitatori, deus humano corde. Aninus humanus quatenus cupiditatum illecebris est obnoxius, a Graecis quum philosophis, tum poetis, saepe numero vocatur ψυχή. Vid. Luzac. Exercit. Academ. Specimen I, pag. 32 seqq.

7-12. *Alterna in unda*, inconstante, modo tranquilla, modo commota. — *iactamur*, verbum de iis proprium, qui in mari errant, procellis hac illuc acti, inde h. l. metaphora desumpta. — *nostra aura*, ventus secundus, nobis favens, ut Ovid. Rem. Am. 14: *Gaudeat, et vento naviget ille suo*. Sensus: agitamur in mari amoris, modo commoto modo tranquillo, modo adverso modo secundo vento. — 10. *Gnosis*, epith. ornans. Gnosis, id est Cretenses (Gnosus olim Cretae regia) artis sagittandi peritissimi fuerunt, vid. Aelian. H. V. I, 10; Horat. Carm. I, 15, 17. — *ex humero utroque*, vid. Hesiod. Scut. Herc. 130, ibique Guistus. — 11. Cupido ut

insidiator depingitur, sagittis suis hamatis inopiautes configens. — *nec - abit*, insanabile vulnus infligit. Enbulus loco citato: Εστιν γὰρ οὗτος κοῦφος οὐδὲ βλάβης Ἀπαλλαγῆναι τῷ φέροντι τὴν νόσον, Βαρύς δὲ κομῶδῃ.

13-18. Cupidinis attributa eleganter poeta ad se ipsum accommodat. Moschus Id. I, 18: ἐνδοξὲ δ' ἐντὶ τοῖς περσὶ κάλαμοι, τοῖς πολλὰ καὶ περὶ σκαυ. Compara et Pauli Silentiarrii epigr. Anthol. VII, pag. 457 a Dousa allatum et a Dorvill. Obs. Miscell. vol. I, tom. 3, pag. 435, cuius ultima verba sunt: ἀστὴρ ἑστὶς ἐνέσται οὐδὲ μάλιστα, Εἰς ἐμὲ στυγίην χειρήμενος περὶ γων, insidet aeternus misero, nec avolat unquam, Alas ipse sibi praesequitur geminas. Add. Plutarch. ap. Stob. tit. LXII, pag. 403, 27. — *manet et puerilis imago*, explicant: in me sagittarius et puer esse non desinit et ad pueriles ineptias adigit, alas tantum suis amississe videtur. Husehkius Anal. pag. 60 rectius verba nostra ex opinione vet. philosophorum illustrat, qua animus vitii vices ac cicatrices concipit, omniumque affectionum quasi imagines retinet, conf. Wyttenbach. ad Plutarch. D. S. N. V. pag. 111; laudatque hanc in rem verba Meleagri Anal. tom. I, pag. 16: ὅ παντοῖ, μοι καὶ ποτ' ἐπέπτασθαι μὲν

Evolat heu ! nostro quoniam de pectore nunquam, 15

Assiduusque meo sanguine bella gerit.

Quid tibi iucundum siccis habitare medullis ?

Si pudor est, alio traice tela tua.

Intactos isto satius tentare veneno :

Non ego, sed tenuis vapulat umbra mei. 20

Quam si perdideris, quis erit, qui talia cantet ?

Haec mea Musa levis, gloria magna tua est.

Quae caput et digitos et lumina nigra puellae,

Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

Ερωτες, Οιδαν', αποπτηναι δ' ουδ' εσθον ισχυεται. Add. Plutarch. apud Stob. LXII, pag. 401. — 15. *evolat*, prop. de iis, qui evadere tentant. V. Burm. ad Ovid. A. A. II, 19. — *meo sanguine*, in; Theocrit. Id. II, 55 seqq.: Αἱ αἰ ἐρωος ἀνισσῶν, τί μιν μέλαν ἐκ χροῦς αἷμα Εμφύς, ὡς λιμνᾶται ἄπαν ἐκ βροῖλλα πέπωκας. — 17. Archias Epigr. II, Brunck. Anal. II, 92 nihil sibi loci relictum esse affirmans ad nova Amoris tela recipienda: καὶ εἰς σκοπὸν ἡσυχος εἰσεῖ Αἰλόν· ἐγὼ γὰρ ἔχω τραύματος οὐδὲ τόπον. ut recte distinxit verba Iacobs Animadv. ad Anthol. Gr. tom. II, P. 1, pag. 251. — *siccis medullis*, amoris flamma siccatis, Theocrit. Id. II, 134; III, 17; VII, 56. — *habitare*, insidere, haerere, diu morari. Vid. Burm. ad Ovid. Trist. III, 10, 11; Moschus Id. I, 17 de Cupidiue, ἐνὶ σπλάγχνοις δὲ κάθηται. — *si pudor est*, bene Degen: si qua tibi est humanitas.

19-24. *intactos*, nondum tuas sa-

gittas expertos. — *veneno*, vis amoris passim ab utriusque linguae poetis cum telis et veneno confertur. Vid. Dorvill. ad Charit. pag. 204; tela venenata h. l. intelligenda. — *vapulat tenuis umbra mei*, caeditur, cruciatur. Cupidinis crudelitas summa his verbis designatur. — *umbra mei*, de homine, cui vita vix constat, σκιῇ εἰκλος Homer. Odys. A, 206: τὸ ἡμισυ τᾶς ζωῆας ἔχω Theocrit. Idyl. XXIX, 5: ἡμισυχος τάφος Lucian. Dial. Mort. VI, 2, 347; ubi vid. interpp. — *talìa*, amores, carmina amatoria. — 23. Vulgarius erat: canit puellae meae pulchritudinem; pro quo longe exquisitius et doctius singulae formositatis partes recensentur. — *lumina nigra* Horat. A. P. 37. — *molliter ire pedes*, in molliori incessu haud exigua pars pulchritudinis ponebatur. Ovid. A. A. III, 298. Incertus poeta a Vulpio laudatus Anthol. l. c. 67: Λεσβίδες, ἄβρὰ ποδῶν βήματ' ἐρεισόμενοι.

ELEGIA XIII

AD CYNTHIAM

Non tot Achaemeniis armantur Susa sagittis,
 Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
 Hic me tam graciles veluit contemnere Musas,
 Iussit et Ascræum sic habitare nemus.
 Non ut Pieriae quercus mea verba sequantur,

ELEGIA XIII

Iacobsio adstipulor in epistola Astii Obs. in Prop. praemissa pag. 12, suspicanti, hanc elegiam ex tribus carmiuibus esse conflata. Initio (licet enim ipsis V. D. verbis uti) poeta se per Amorem ad Musas adductum et in Ascræo nemore collocatum esse narrat. Neque se tamen gloriae consecrandae gratia versibus scribendis operam dare affirmat, sed ut puellae sibi amorem conciliet, cuius iudicium plus apud se valere ait, quam universi populi opinionem. 1-16. Inde a vs. 17-42, qui versus quoque integram elegiam constituunt (vid. Prop. Vit. Chronol. ad A. V. DCCXXXI), docet Cynthiam, quae ab illa post fata sua et in funere suo fieri velit. Absit, inquit Prop. inanis pompa et funerum magnificentia, tu modo rogo adsis, tu modo ultimum mihi acclames vale, et cineris mei reliquias in parva testa componas. Particula igitur vs. 17 non habet quidem quo referatur, sed abrupta huiusmodi principia poetis nonnunquam placuisse constat; ut ap. Horat. *Serm. I, 10: Nempe incomposito dixi pede currere versus Lucili*. Reliqui

elegiae versus inde a vs. 43 maioris carminis particula esse videntur.

1-8. Docte et ornate expressa est sententia haec: amor erga Cynthiam flagrantissimus me poetam mollem et eroticum fecit. — *Achaemeniis*, id est Persicis, ab Achaemene Persarum rege, vid. Barth. ad Stat. Theb. VIII, 286. Medos et Parthos arte sagittandi nobilissimos fuisse, pervulgatum; et eleganter comparat noster optimos sagittarios cum Cupidine iis etiam meliore. — *Susa*, urbs primaria regionis Susianae in Persia. Vid. Eustath. ad Dionys. Perieg. vs. 1073; Holsten. ad Steph. Byz. pag. 302. — *armantur*, instruuntur ad pugnam, ut eleg. 12, 9: *manus est armata sagittis*. — 3. *graciles Musas*, tennes, leves. El. 12, 22. Vid. Obs. Si sensum spectamus, intelliguntur carmina mollia, amatoria, elegi. — *sic*, cum Musa tam gracili. — *Ascræa*, silva et Tempe prope Heliconem, vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 312 et not. ad eleg. 10, 25. — *iussit habitare A. n.*, imagine ommissa, iussit me canere. — *Pieriae quercus*, sunt quercus Thraciae (Pieris Thraciae populus fuere, Macedoniae finitimus, vid. Plin. IV, 10) Orpheus canentem seq.

Aut possim Ismaria ducere valle feras:
 Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu,
 Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
 Non ego sum formae tantum mirator honestae,
 Nec si qua illustres foemina iactat avos. 10
 Me iuvat in gremio doctae legisse puellae,
 Auribus et puris scripta probasse mea.
 Haec ubi contigerint, populi confusa valet
 Fabula, nam domina iudice tutus ero.
 Quae si forte bonas ad pacem verterit aures, 15
 Possum inimicitias tunc ego ferre Iovis.

* * * * *

Quandocunque igitur nostros mors claudet ocellos,

cutae. Conf. III, 2, 1; hic ipse poeta Thracius respicitur etiam vers. seqq. *Ismarus* enim mons Thraciae, ubi Orpheus canere solitus erat, v. Virg. Ecl. VI, 30. — *verba*, carmina, ut Horat. Sat. II, 1, 19. — *ducere feras*, Virg. Georg. IV, 510: *Mulcentem tigris, et agentem carmine quereus*. Horat. Carm. III, 11, 13: *Tu potes tigris comitesque silvas ducere*. Sensus: Non ut Orphica carmina canam, ut Orpheia lyra grandia canam, ut lyricis, maioribus vatibus annumerer. — 7. *stupefiat*, admiretur et probet carmina mea mollia, amatoria. — *sim*, esse possim. — *notior arte*, clarior arte canendi. — *Linus*, nomen inter vetustissimae memoriae vates clarum, Apolliniis filius, Virgil. Ecl. IV, 57; Orphei et Herculis praeceptor, Hygin. fab. 161; Apollod. II, 4, 9. — *Inachio*, Argivo, Graeco, vid. I, 13, 31.

9-16. *formae honestae*, decorae, pulchrae, formosae. — *nec si* etc., nec si foemina antiqua superbit no-

bilitate. Respectu Cynthiae haec dicta sunt, quae formosa, et claro genere nata erat, sed et ingenio scientiaque excellebat. Erant autem Romae, qui non nisi cum foeminis claro genere natis rem habere vellent. Vid. Horat. Serm. I, 2, 29. — *me iuvat*, summam inde voluptatem capio, si etc. — *legisse*, pro legere, id est praelegere mea carmina. — *in gremio*, amicae reclinatum. — *puris auribus*, quas *purgatas* dixit Horat. Epist. I, 1, 7. — *fabula*, quae fatur populus, sermones populi. — *confusa*, iudicia aliorum modo aequa, modo iniqua, ea non curo. — *valet*, est dimittentis cum contentu. — *tutus ero*, in Cynthiae iudicio acquiesco. — 15. *si-aures*, si placata fuerit; similitates Propertium cum Cynthia tunc temporis exercuisse, manifeste satis ex his ipsis verbis apparet. — *bonus aures*, benignas, faciles.

17-20. Quae inde a vs. 17 leguntur, nequitiam cum antecedentibus cohaerere, iam Broukhuis. Heesterhus.

Accipe, quae serves funeris acta mei.
 Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
 Nec tuba sit fati vana querela mei. 20
 Nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno,
 Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
 Desit odoriferis ordo mihi lancibus; adsint
 Plebei parvae funeris exequiae.
 Sat mea sat magna est, si tres sint pompa libelli: 25

Burmamnus, alii, monuerunt. Vid. Argum. — *mors claudet ocellos*, eleganter dictum, quum a poetis haud raro mors tanquam persona proponatur. Vid. Eurip. Alch. schol. ad Homer. Il. 2, 153; Prop. II, 27, 2. — *accipe*, alloquitur Cynthiam, quam sibi superstitem optat. — *acta*, mandata literis consignata in funeris mei exsequiis curanda. Vid. interpp. ad Suet. Caes. 20; Cic. ep. ad Div. II, 15, 7. — *longa imagine*, longa imaginum serie. Maiorum imagines in funebri virorum illustrium pompa praeferebantur. Vid. ad I, 5, 24; Dorvill. ad Chariton. p. 364; Schesfer. de Re Vehic. II, 3; interpp. ad Suet. Vesp. 19. — *spatietur*, lente incedat et graviter. — *tuba*, vid. ad II, 7, 12. Tubae funeribus ditiorum sicut pauperum tibiae adhibebantur. — *vana querela*, quia poetarum nomen immortale, adeoque eorum funera non lugenda. Ennius ap. Cic. Tusc. I, 15: *Nemo me lacrymis decoret, neque funera fletu faxit: Cur? voluto vivu' per ora virum*. Horat. Carm. II, 20, 21: *Absint inani funere naeniae Luctusque turpes et queremoniae: Compesce clamorem, ac sepulcri Mitte supervacuos honores*.

21–26. *Sternatur*, fulciant et sustineant lectum fulcra eburna, nitatur lectus fulcro eburno. — *lectus*, lectis

scil. lecticis mortui efferebantur (Hesych. λῆξι, ἵπ' εἰς τοὺς νεκρούς κομίζουσιν) ditiores et nobiliores; *sandapila* vero ignobilium et pauperum cadavera. Vid. Juvenal. Sat. VIII, 178. — *mors mea*, docte pro, ego mortuus, meum cadaver, ut *funus I*, 17, 8, *exsequiae* Stat. Silv. III, 5, 52, ubi vid. Markland. pag. 178. — *Attalico toro*, Attalicis vestibus instrato, vel omnino, magnifico, splendido. Vid. ad II, 32, 12. — *odoriferis lancibus*, intelliguntur lances thure et aliis rebus odoriferis repletae, quae longo ordine in pompa cum corpore mortuo cremandae ferebantur. Acervatim enim odores in rogam conciciebantur. Vid. Plin. H. N. XII, 18; Virg. Aen. VI, 229; Prop. IV, 7, 32; Kirchman. F. R. III, 5. — *exequiae*, pompa. Donat. ad Terent. Andr. I, 1, 100: *Funus interim procedit, nos sequimur*. Sequimur, inquit, quasi post ipsam morituri, unde exsequiae. — *plebei*, plebei funeris cuiusmodi funera minima impensa curabantur. Funus plebeium dicebatur etiam *translatitum*, *commune*, *tacitum*, *vulgare*. Vid. Suet. Ner. 33; Ovid. Trist. I, 3, 21; V, 1, 13; Kirchman. F. R. I, 4. — *tres libelli*, Burmannus intelligit Minnermi, Callimachi et Philetae carmina, quae assiduo usu contriverat, sed re-

Quos ego Persephonaë maxima dona feram.
 Tu vero nudum pectus lacerata sequeris;
 Nec fueris nomen lassa vocare meum.
 Osculaque in gelidis ponas suprema labellis,
 Quum dabitur Syrio munere plenus onyx. 30
 Deinde, ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
 Accipiat manes parvula testa meos.
 Et sit in exiguo laurus superaddita busto,
 Quae tegat extincti funeris umbra locum.
 Et duo sint versus: Qui nunc iacet horrida pulvis, 35

etius ob vs. seq. (coll. III, 1, 21 seq. 2, 15; 9, 45) intelligitur exemplarium librorum elegiarum Propertii, manu ipsius et assidua lectione attritum. Vid. Prop. Vit. Chronol. ad A. V. DCCXXXI. — 26. Sententia nuda poetice exornata: mecum tres illi libri comburantur; quae enim vivis inprimis cara, et quibus usi fuerant, concremabantur. Vid. Homer. Odys. A, 74; interpp. ad Lucan. IX, 174 seqq.; Virg. Aen. VI, 217; Senec. Herc. 1660. — *Persephone*, Περσεφόνη, Proserpina, Plutonis coniux, inferorum regina. Vid. interpp. ad Horat. Carm. I, 28, 19 seq.

27–32. *Pectus lacerata* vid. ad el. 9, 10. — *sequeris*, nempe exsequias, Ovid. Trist. I, 8, 14: *neque exsequias prosequerere meas*. — 28. *Nec — meum*, solebant enim mortui nomen repetita voce pronuntiare, ut, si fieri posset, vocantium voce audita, in vitam rediret; Homer. Odys. I, 65: *πρὶν τινα τῶν θιγόντων ἰσάμεν τρίς ἱκανὸν ἔσσαι*. Add. Virg. Aen. III, 68. — 29. *Osculaque ponas*, osculabantur non solum moribundos, vid. Virg. Aen. IV, 684, sed etiam iam iam in rogam ponendos, Tibull. I, 1, 61: *Flebis et arsurum positum me, Delia, lecto, Aristibus et lacrymis oscula mixta*

dabis. Compara et Theocrit. Idyl. XXIII, 40; Moschus Epitaph. Adonid. vs. 45. — 30. *onyx*, Plin. VIII, 2: *Onyx factum aliquid ex onyche, ut vas unguentarium, potorium*. Sed onyx gemma non debet confundi cum onyche marmore. Vbi onyx pro vase unguentario ponitur, intelligendum est plerumque marmoris genus, colorem unguis humani referens, alabastri appellatione frequentatum. Vid. Plin. II. N. XXXVI, 7, 8; Salmas. Exercitt. Plin. ad Solin. tom. I, pag. 558; Theocrit. Id. XV, 114: *Συρίω δὲ μύρω χρύσει' ἀλάβαστρον*. — *Syrio munere*, unguentis ex Syria advectis. Vid. ad vs. 23, et I, 2, 3. — *ardor*, ignis rogo subiectus. — *manes*, pro cinere et ossibus urna condendis, ut saepius. Ossa minuta legebant inuncti nigra veste propinqui et amici, vid. Tibull. III, 2, 17 seq.

33–38. *Laurus superaddita*, commune poetarum votum, quo sepulcra sua lauri (Apollini dicatae), myrti, aliarumve arborum umbra tegi optabant. Vid. Bärm. ad Lotich. pag. 230 seq. — *extincti funeris*, intelliguntur ipsae reliquiae et cineres rogo detracti. — *locum*, sepulcrum. — 35. Compara Theocrit. Idyl. XXIII, 46; Tibull. I, 3, 54 seqq.; III, 2, 40.

Vnius hic quondam servus Amoris erat.
 Nec minus haec nostri notescet fama sepulcri,
 Quam fuerant Phthii busta cruenta viri.
 Tu quoque, si quando venies ad fata (memento
 Hoc iter!), ad lapides, cara, veni memores. 40
 Interea cave, sis nos adspersa sepultos:
 Nonnihil ad verum conscia terra sapit.

* * * * *

— *horrida*, proiecta, disiecta, ut *coma ventis horrida facta* Tibull. I, 9, 14. — *unius amoris*, unius amicae, puellae, constans amator. — *servus*, *servire*, ut *δούλος*, *δουλεύειν*, de amatoribus frequenter leguntur. Vid. Dorvill. ad Charit. pag. 197; Bergler. ad Alciph. I, 13. — *quam fuerant*, scil. nota. — *Phthii viri*, Achilles, ita dicti a Phthiote Thessaliae tractu, cui imperabat, Homer. II. A, 155, 169. — *busta cruenta*, propter Polyxenam, Priami et Hecubae filiam, ad sepulcrum eius immolatam. Vid. Eurip. Hecub. Senec. Troadd. 367; Ovid. Met. XIII, 448; Hygm. fab. 110; Markland. ad Stat. Silv. V, 1, 36. Sensus: sicuti crudelitas in Polyxenam commissa nobilitavit Achilles sepulcrum, ita meum mea fides Amori praestita nobilitabit.

39-42. *Ire*, sive *venire ad fata*, poetice dictum est pro mori. Vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 4, 17; II, 17, 12; Homer. II. 2, 143: *ἐνθάδ' ἐν κείνῳ τόφῳ*. Bermauni explicatio: *ad fata venire*, ad sepulcra mea, vel propterea non potest admitteri, quoniam sequitur, *ad lapides veni memores*. Verba *memento hoc iter*, in parenthesis ponenda sunt: memor sis, tibi quoque ad fata veniendum esse! — *hoc iter*, nempe ad fata. Horat. Carm. II, 17, 11; *supre-*

mum carpere iter parati. Id. I, 28, 16, *via leti*. Catull. III, 10, *iter tenebricosum*. Prop. II, 27, 16: *concessum nulla lege redibit iter*. III, 7, 2: *mortis adimus iter*. Verbum *venire* legitur h. l., ut apud Ovid. Heroid. VII, 101 seqq.: *Hinc ego me sensi noto quater ore citari: Ipse (Sichaeus) sono tenui dixit, Elissa, veni: Nulla mora est, venio: venio tibi debita coniux*. Qui sint et poetice dicantur *lapides memores*, docent vs. seqq. quos recte Barthius hunc in modum explicuit: mortui in cinerem redacti habent aliquem sensum veri, et intelligunt, quid iustum sit et aequum, quid a vivis praestandum sit officii et praestetur. — *conscia terra*, id est quae me sepultum inclusum habet, ego sepultus, cinis. *Conscia* enim saepe poetice dicuntur, quae aliquid in se continent, et inclusum habent. Vid. Heyne ad Tibull. I, 7, 48. Optat igitur poeta, ut Cynthia eodem, quo ipse conditus sit sepulcro, mortuum se condi iubeat. In communi enim sepulcro, solempne erat amantium votum. Vid. Dorville ad Charit. pag. 422. Caet. verba *memento hoc iter*, possent etiam explicari de via ad sepulcrum poetae, hoc modo: tu, quae poetae tui funus inter lacrymas multas comitata es, et exsequiarum iusta persolvisti, coll. vs.

Atque ulinam primis animam me ponere cunis

Iussisset quaevis de tribus una soror!

Nam quo tam dubiae servetur spiritus horae?

45

Nestoris est visus post tria secla cinis.

Si tam longaevae minuisset fata senectae

Gallicus Iliacis miles in aggeribus,

Non ille Antilochi vidisset corpus humati,

Diceret aut, o mors, cur mihi sera venis?

50

Tu tamen amisso nonnunquam flebis amico:

27, si quando venies ad fata, memento hoc iter, hanc viam semel ingressam, et ad lapides memores veni. — *Venire*, ut Gr. ἵκεν, redire.

43–50. Sensus: Utinam Parcae me infantem iussissent mori! nam quem ad usum vita tam dubiae horae producit, quam tamen moriendum sit? quum vel Nestor quantumvis vivax mortuus sit; quem si Troianus miles vita in tempore privasset, non vidisset multa mala, mortem saltem filii non cognovisset. BARTH. — *primis cunis*, prima infantia, ut Ovid. Met. III, 313. — *animam ponere*, ut infra eleg. 16, 3, *vitam ponere*. Ovid. Met. V, 106, *animam expirare*. — 44. *quaevis* — *soror*, e Parcis quaelibet, sive Clotho, sive Lachesis, sive Atropos. Τρῆς κούραι Parcae dicuntur Hom. hymn. in Merc. 349. Add. Ovid. Met. XV, 807; Horat. Carm. II, 3, 15, ubi vid. Mitscherlich. — *spiritus*, vita, *horae dubiae* explicant: cuius exitus hora incerta est; mallet: quem in usum vita servatur Horae, fortunae in horas varianti, vid. Horat. Carm. II, 16, 32, quid prodest vita vel longissima in tanta fortunae vicissitudine. — 46. *Nestor*, vid. de eo Homer. Il. A, 250. — *post tria secla*, vixit tres γυνῆς, Homer. Il. A, 247, ubi Schol. observat, γυνῆς apud

vett. fuisse spatium XXX annorum, et hoc modo nostro loco legitur *seculum*, eodem sensu Noster *triseclisenex* dicitur. Naevio apud Gell. IX, 7. Vid. Gierig ad Ovid. Met. XII, 186; Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 9, 13. — *visus est cinis*, in cinerem est redactus. — *fata senectae*, senectus ipsa, quam fato subire cogimur, vid. I, 19, 17. — *Gallicus miles*, Phrygius, Troianus, a Gallo Phrygiae flavio, de quo vid. Ovid. Fast. IV, 364; Stephanus de urbibus: Γάλλος ποταμὸς Φρυγίας. Vid. Obs. — *Iliacis in aggeribus*, in muris et operibus ac munitionibus Troianis. — 49. *Antilochus*, Nestoris filius, in bello Troiano a Memnone Aurorae filio interfectus, Vid. Homer. Odyss. Δ, 187; Pind. Pyth. 5, 28 seqq.; Q. Cal. II, 243 sq.; Heyne ad Virg. Aen. II, Exc. I; Wernsdorf. Poët. min. tom. IV, 568 seqq.; Ovid. Epist. I, 15. — *humati*, pro humandi, ut *spoliati*, pro spoliandi III, 12, 3. Vid. Burm. ad Virgil. Aen. II, 721. — *diceret* pro dixisset; nec mortem sibi optasset.

51–57. *Flebis*, vid. Tibull. I, 1, 63, verbum de graviore luctu solemne, II, 20, 1; Theocrit. Idyl. XX, 35. — *praeteritos viros*, amissos, defunctos, εἰρηνικούς, ἀποχρημένους ἄνδρας, vid. Dorrill. ad Charit. pag. 257. lam

Fas est praeteritos semper amare viros.
 Testis, quem niveum quondam percussit, Adonis,
 Venantem Idalio vertice durus aper.
 Illic formosum flevisse paludibus, illuc
 Diceris effusa tu, Venus, isse coma.
 Sed frustra mutos revocabis, Cynthia, manes:
 Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

55

ELEGIA XIV

LAETATVR POTITVS AMICA

Non ita Dardanio gavisus Atrida triumpho est,
 Quum caderent magnae Laomedontis opes:

Adonidis exemplo id demonstratur. — *Adonis*, propter insignem pulchritudinem a Venere amatus, ab apro percussus interiit, et a Venere in florem purpureum mutatus est. Vid. Hygin. fab. 248, 271; Tzetzes ad Lycophr. pag. 133; Ovid. Met. X, 503 seqq.; Bion. Idyl. I; Theocrit. Idyl. XXX; Apollod. III, 14, 4, ibique Heync. — *niveum*, id est omniuo formosum. Cutis candor Adonidis celebratur etiam nominatim ab Anacr. XXIX, 28; Bion. Id. I, 7, 9. — *Idalio vertice*, id est monte. Idalium nemus et mons, urbi eiusdem nominis vicinus in Cypro. Vid. Valcken. ad Theocrit. Idyl. XV, 100. — *illic flevisse*, eleganter; respicitur vers. 51. Conf. Obs. — *paludibus*, nam aper excitatus in montis summitatibus, ab Adonide et canibus eius actus fuit in nota cubilia, paludes. — *effusa isse coma*, Bion. Idyl. I, 20: ἡ δ' Ἀφροδίτη Λαομέδοντα κλονεμένης, ὅντι δρυμοὺς ἐλάλει. Veteres, passas neglectasque comas in luctu habuisse, tritum. —

manes, me defunctum. — *ossa minuta*, reliquiae ossium e rogo deductae.

ELEGIA XIV

1-4. Laetitia exsultat, quod amica tandem et praeter opinionem suam potitus fuerit. Laetitiam suam inde perceptam affirmat maiorem fuisse et esse, 1-8, laetitia Agamemnonis, Troia capta; Vlyssis, quum finito errore in patriam revenisset; Electrae, quum salvum adspexisset Orestem; Ariadnae, quum Thesea sospitem vidisset. Duo priora exempla 1-4, gaudium indicant post longum temporis spatium perceptum; posteriora 5-8 nec opinatum. — *Atrida*, et *Atrides* dicitur, vid. Burnf. ad Quinctil. I, 5; intelligit Agamemnon. — *Dardanio triumpho*, de Troianis reportato, capta et expugnata Troia. — *Laomedontis opes*, Troia. Ovid. Heroid. VIII, 14: *Quum Danaus Phrygias ureret ignis opes*. Laomedon,

PROPERT. Carm. Tom. I

I

Nec sic errore exacto laetatus Vlyxes,
 Quum tetigit carae litora Dulichiae:
 Nec sic Electra, salvum quum adspexit Oresten,
 Cuius falsa tenens fleverat ossa soror:
 Nec sic incolumen Minois Thesea vidit,
 Daedaleum lino quum duce rexit iter:
 Quanta ego praeterita collegi gaudia nocte.
 Immortalis ero, si altera talis erit.
 At dum demissis supplex cervicibus ibam,
 Dicebar sicco vilior esse lacu.

rex Troianorum, Priami pater. — *exacto errore*, Vlyssis errores ex Homer. Odys. noti, vid. et III, 12, 21 seqq. — *Dulichia*, insula Vlyssi subiecta, *litora cara*, litora patria.

5-8. *Orestes*, Agamemnonis et Clytemnestrae filius, studio Electrae sororis insidiis Aegisthi et ipsius matris ereptus, et ne cum patre interficeretur, adhuc infans, in Phocidem ad Strophium ablegatus, inde, quum iam mortuus nuntiaretur, vicesimo post patrem interemtum anno, Argos reversus, patris mortem ultus est, v. Prop. III, 19, 19; IV, 7, 57; Sophocl. Electra; Hygin. fab. 117, 122; Vellei. I, 1; Ovid. Trist. II, 395. Ultima in *Electra*, ut iam Burm. monuit, producitur, ut apud Ovid. Fast. IV, 177: plura hanc in rem exempla collegerunt interpp. ad Ovid. Heroid. XIV, 1; Dorvill. Obs. Miscell. vol. II, pag. 202; Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 215; tom. II, pag. 78. — *falsa tenens ossa*, Orestis morte ficta audita, et accepta eius urna, fratrem ut defunctum fleverat. Vid. Sophocl. Electr. 1223; Eurip. Elect. 567; Gronov. ad Senec. Herc. Oet. 1756. — *Minois*, Ariadna, vid. II, 24, 44; I, 3, 2. — *Daedaleum iter*,

docte pro viam flexuosam per labyrinthum a Daedalo in insula Creta exstructum; conf. Ovid. Met. VIII, 157; Hygin. fab. 40; Diod. IV, 77; Apollod. III, 1, 4; 15, 8. — *rexit*, rectam viam reddidit, vel direxit. — *lino*, pro filo lineo, Catull. LXIV, 113: *Errabunda regens tenui vestigia filo*.

9-12. *Immortalis ero*, beatus ero, et vere divina sorte fruar, vid. ad I, 8, 43; II, 15, 37, Graecorum vestigia pressit noster. Rufinus Epig. lib. VII, Anthol. Gr. ep. 137: *Εὐδαίμων ὁ βλίσκων αἰ' τριτάτῃς, ὅς τις ἀκύνει ἡμίθιος ὁ φίλων, ἀθάνατος ὁ τυνών*. Add. Sapphus odarion apud Longin. pag. 62 seqq. ed. Mori: *Φάνταξι με κῆνος ἴσος θιγάειν Εμμεν ὄνῃρ, ἕως ἰσχυρίν ται ἰζάνει, καὶ πλεσίον ἀπὸ πωνύσεως ἑκαχούη, Κεὶ γιγώσας ἡμερόν*. Catull. LI, 1 seqq.: *Ille mihi par esse deo videtur, Ille, si fas est, superare divos, Qui sedens adversus identidem te Spectat et audit*. — 11. Quum nondum amica politus essem, *demissis cervicibus ibam*, ut solent tristes et moerentes. Florus I, 18: *non sine sensu captivitatis, submissis cervicibus, victores equos sequebantur*. Contra *sublimis cervix* signum elati et fortis ani-

Nec mihi iam fastus opponere quaerit iniquos,

Nec mihi ploranti lenta sedere potest.

Atque utinam non tam sero mihi nota fuisset

15

Conditio: cineri nunc medicina datur.

Ante pedes caecis lucebat semita nobis.

Scilicet insano nemo in amore videt.

Hoc sensi prodesse magis: contemnite, amantes.

Sic hodie veniet, si qua negavit heri.

20

Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant.

Mecum habuit positum lenta puella caput.

Haec mihi devictis potior victoria Parthis.

Haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.

mi. Vid. Barth. ad Stat. Theb. II, 326. Verba *dicebar* – lacu proverbium redolent, sensus: contemnebar. Vulpio *siccus lacus* est vas vinarium epotum et vacuum, laudat Tibull. II, 3, 64; II, 5, 86; coll. Phaedr. fab. III, 1.

13–20. Nec mihi, amori meo, iam amplius adversatur illius superbia iniqua et immerita. – *lenta sedere potest*, lenta sedet, lacrymis non moveri. Conf. Tibull. I, 11, 58. – *conditio*, ratio, via, modus; queritur nimirum poeta, ut scite observavit Ruhnken., nimis sero sibi cognitum esse modum, quo convenire cum Cynthia, et noctem transigere posset, caecum se fuisse, qui illum modum non prius ac citius viderit. – *cineri* – *datur*, proverb. sapit; sensus h. l. sero medicina datur; aegroto, de cuius salute fere iam conclamatum est, adfertur medicina, ea tamen confirmatur et vires recipit. Aliis locutio desumpta est a malo medico, qui, quum de funere cogitandum est, salute aegroti conclamata, serum adfert remedium. – *lucebat*, clare et conspicue apparebat; sic fere *lucet iter* di-

xit Stat. Theb. IX, 365, id est conspicuum est, clare apparet. – *contemnite*, fugite vos eas spernere, quae ipsae vos spernunt, ut par pari referatis. Coll. vs. 11; vid. Obs. – *veniet*, venire dicuntur mulieres, quum amatoribus copiam sui facturae sunt. Tibull. I, 8, 15; Prop. II, 22, 43; Heins. ad Ovid. Art. Am. II, 11.

21–28. *Lenta puella* dicitur Cynthia respectu procorum, qui frustra illius fores pulsabant et dominam blaudientes vocabant, quorum precibus et blanditiis non movebatur; vel potius Veneris usu lassa, languida, confecta, ut eleg. 15, 8; Catull. XXVIII, 10. Gr. ἀργυροί de signibus et inertibus, Manethol. IV, 517; Laërt. IV, 2, 3. – *positum*, compositum; coniunctum, ut Ovid. Heroid. III, 107: *Perque tuum, nostrumque caput, quae iunximus una*. Add. Tibull. I, 5, 8. *Parthis*, vid. ad II, 10, 13, venuste victoriam de Cynthia reportatam praefereendam esse ait victoriae maxime gloriosae, victoriae de Parthis Romani nominis hostibus reportatae; et illam victoriam ex Cynthia relataam sibi instar spoliolorum, curruum trium-

Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna, 26
 Taleque sub nostro munere carmen erit:
Has pono ante tuam tibi, diva, Propertius aedem
Exuvias, tota nocte receptus amans.
 Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis
 Servata, an mediis sidat onusta vadis. 30
 Quod si forte aliqua nobis mutabere culpa,
 Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

phalium et regum subactorum esse affirmat. Compara Ovid. Heroid. XVII, 135. — *currus*, scil. triumphalis, pro triumpho, vid. Heins. ad Sil. Ital. VI, 545. — *dona figam*, affigere vult columnae templi Veneris donaria, vid. ad II, 28, 43; Tibull. I, 9, 81 seqq.; Ovid. Am. II, 13, 25, pro aegrotante Corinna: *Ipse ego thura dabo fumosis candidus aris, Ipse feram ante tuos munera vota pedes. Adiciam titulum, servata Naso Corinna. Tu modo fac titulo muneribusque locum.* — 26. *munere*, nempe voto. — *carmen*, formula, titulus, vid. eleg. 28, 43. — *ante tuam aedem*, etiam *ante fores*, id est portis templorum affigebantur donaria, non tantum ea in templis suspendebantur, vid. Virg. Aen. III, 288; Tibull. I, 1, 16; Prop. IV, 3, 17. — *pono*, verbum dedicatorium, Gr. ἀναθίσκειν. — *Propertius*, nam in eiusmodi donariis votivis nomen proprium ea ponentis vel dedicantis exprimebatur. Vid. Tibull. I, 10, 83; Ovid. l. c.; Sil.

Ital. XV, 495. — *exuvias*, eleganter pro donis, muneribus; perstat enim in translatione triumphi, exuvias autem, spolia hostium diis dedicare solebant victores. Vid. Sil. Ital. l. c.; Virgil. l. c. Livineius de vestibus stragulis cogitat. Vulp. explicat: haec dona exuviarum vice pono.

29-32. Nunc in tua potestate, Cynthia, situm est, utrum amor meus felix futurus sit, an ut malis, quae amor infelix asferre solet, opprimat. Praeclara imagine a navigatione desumpta hanc sententiam expressit. — *ate*, scilicet pendet, vid. Obs. — *veniat servata*, pro servetur, ut saepius. — *litore*, scilicet in; *litus* pro portu, ut Catull. LXIV, 74. — *sidat onusta*, oneris gravitate depressa subsidat. — *nobis*, nostra culpa a nobis abalienabere. — 32. Hic versiculus votum continere videtur, quo, si infelix in amore, mori optet, id solatii in morte habiturus, si in conspectum dominae mortuus veniat. Barth. recte, conf. III, 7, 72; II, 1, 56.

ELEGIA XV

NARRAT VOLVPTATES SVAS

O me felicem, o nox mihi candida, et o tu
 Lectule deliciis facte beate meis!
 Quam multa adposita narramus verba lucerna!
 Quantaque sublato lumine rixa fuit!
 Nam modo nudatis mecum est luctata papillis:
 Interdum tunica duxit operta moram.
 Illa meos somno lapsos patefecit ocellos
 Ore suo, et dixit: Siccine lente iaces?
 Quam vario amplexu mutamus brachia! quantum
 Oscula sunt labris nostra morata tuis!
 Non iuvat in caeco Venerem corrumpere motu.
 Si nescis, oculi sunt in amore duces.

ELEGIA XV

Idem fere argumentum quod superioris. Voluptates suas lascive satis enarrat, ex amoris usu comoda in hominum vitam profluere maxima docet, atque se benignum numen Amoris per omnem vitam culturum, perpetuoque Cynthia amaturum esse affirmat.

1-12. *Felicem, o nox*, similis hiatus Catull. III, 16: *O factum male! o miselle passer*. Exempla huius generis alia plura collegerunt Taubman. ad Virgil. Aen. I, 16; Oudendorp. ad Lucan. V, 527. — *deliciis*, concubitus gaudiis, Iuvenal. IV, 4. — *facte beate*. Martial. X, 38: *O quae proelia, quas utrimque pugnas Felix lectulus, et lucerna vidit!* — *narramus*, narravimus, *verba*, blauditias, sermones la-

scivos et petulantes intelligit. — 8. *ore suo*, dato osculo. — *lente*, vid. ad eleg. 14, 22. — *mutamus*, pro mutavimus, amplexus variatio significatur. — 11. *Venerem corrumpere*, deteriora et insuaviora reddere gaudia Veneris. — *caeco motu*, qui fit in tenebris. Vt oculus nocte pasceret conspectu nudae Cynthiae, lucernam exigit; hinc vs. 23 dicit, *oculos satietur amore* (hinc λόχον σπρώττα συνίχεσθαι τῶν ἀλλήλων, *lusibus arcanis testem sine voce lucernam* vocat Philodemus Anthol. Gr. VII, ep. 89, et Statyll. Fl. Ep. III: *νοχίων με συνίχεσθαι πεισὴν ἰρώτων* - λόχων. Add. Meleag. ep. LXXI. Conf. Jacobs Animadv. ad Anthol. Gr. tom. I, P. 1, pag. 87), hinc addit: *oculi sunt in amore duces*, ἐρωσι, vid. Musaeum vs. 94; Nonnus Dionysiac. V, 588: *ἐρωταλμός κρατέλιοντες ἔλυντο πομπὴς ἰρώτων*.

Ipse Paris nuda fertur periisse Lacaena,
 Quum Menelaeo surgeret e thalamo.
 Nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem 15
 Dicitur, et nudae concubuisse Deae.
 Quod si pertendens animo vestita cubaris,
 Scissa veste meas experire manus.
 Quin etiam, si me ulterius provexerit ira,
 Ostendes matri brachia laesa tuae. 20
 Necdum inclinatae prohibent te ludere mammae:
 Viderit hoc, si quam iam peperisse pudet.
 Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore,
 Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
 Atque utinam haerentes sic nos vincire catena 25
 Vellent, ut nunquam solveret ulla dies.

13-22. *Paris*, Priami filius, periit *Lacaena*, Helena, nuda quum *surgeret* e Menelai thalamo, lecto. III, 7, 49. — *Endymion*, Aethlii filius, quem Luna adamavit, vid. de eo Hygin. fab. 271; Cic. Tusc. I, 38; Schol. ad Apollon. Rhod. IV, 57, 58; interpp. ad Theocrit. Id. III, 50; Apollod. I, 7, 5, et Heynii Obs. p. 104 seqq. — *pertendens*, obstinata, pertinax, *παραινέμενος*, vid. Westerhou. ad Ter. Eun. I, 1, 6. — *vestita*, tunicata. Lascive et petulanter addit: *si me ulterius provexerit ira*, *furor*, *θυμός*, aestus amoris, conf. Horat. Carm. I, 13, 9; coll. huius eleg. vs. 42. — 21. *inclinatae mammae*, resolutae, flaccidae, pendulae. Vid. Mitscherlich. ad Horat. Epod. VIII, 7. Contra Stat. Silv. I, 2, 271. — *stantia pectora*, id est papillae stantes, instar virginearum. Vid. Barth. ad Stat. l. c. — *ludere*, Gr. *παίζειν*, *ἀφροδισιάζειν*, in re venera. Vid. ad II, 6, 3; Heins. ad Ovid. Heroidd. XVII, 6; Amor. I, 5, 43. — *viderit*,

illius haec cura sit, quam etc. hunc lusum illa fugiat, quam peperisse pudet. De hoc verbi *viderit* usu, conf. Heins. ad Ovid. Pont. I, 2, 9; Gronov. ad Senec. de provid. cap. 3; Burm. ad Petron. cap. 61, 87: *αὐτόρως αὐτὸιδίῃ* Lucian. Dial. Iovis et Gany. pag. 205. Tangit autem h. l. puellas, quae matres fieri aversabantur, ne formae iacturam facerent. Similis locus Stat. Silv. I, 2, 269.

23-28. Compara Tibull. I, 1, 69 seqq.; Prop. I, 19, 25 seqq.; Horat. Carm. I, 13, 17 seqq. — *fata*, sunt Parcae, quas ita dictas fuisse docent Barth. ad Stat. Silv. V, 259; Theb. VIII, 26; Munk. ad Fulg. Myth. I, 7; Oudend. ad Lucan. VII, 676. — *oculos satiemus*, vid. ad v. 11, pascamus oculos pro ludamus vers. 21. — *nox longa*. Ovid. Heroidd. XIV, 74, *nox perennis*. Catull. V, 6, *nox perpetua*. Horat. Carm. III, 11, 38, *longus somnus*, id est mors. — *vincere catena vellent*, nempe fata, Parcae. Exquisita imago! Conditio enim cu-

Exemplo iunctae tibi sint in amore columbae,

Masculus et totum femina coniugium.

Errat, qui finem vesani quaerit amoris;

Verus amor nullum novit habere modum.

30

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius nigros Sol agitabit equos:

Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,

Aridus et sicco gurgite piscis erit:

Quam possim nostros alio transferre calores.

35

Huius ero vivus, mortuus huius ero.

Quod mihi si secum tales concedere noctes

iusque, bona et mala, omnia quae cuique in vita contingunt, corporis et animi dotes, vel divinitus vel a Parcis dispensari credebantur, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 16, 37, et *Parcae, fata*, dicuntur *regere homines, orbem* etc. Vid. Iuvenal. Sat. IX, 32; Maui. IV, 13. Caeterum similis locus Tibull. IV, 5, 15 seqq.: *Sed potius valida teneamur uterque catena, Nulla queat posthac quam soluisse dies.* — 28. *totum coniugium*, quia unus columbus una columba contentus est, neque vaga Venere utitur. Columbas autem non tantum propterea commemorasse videtur lascivus poeta, quod in laude earum est castitas, sed respexisse quoque videtur columbarum oscula, unde *columbari, columbatim osculari* de dulcissimo osculorum genere. Martial. XII, 66, 7: *Amplexa collum, basioque tam longo Blandita, quam sunt nuptiae columbarum.*

29–36. In vero amore non est modus, non sunt certi fines. Similia sententia apud Xenoph. Ephes. L. V, pag. 65: *καὶ οὐν ἀλτὶς μὴ ἀδύνατον ἐστὶν ἔρωος ἀλλ' αὖτις ἔρωον ἐκείνης οὐκ ἔστιν ὅπου ἐλπίαν, duplici accusativo, nunc*

certe didici, verum amorem terminum non habere vitae, hoc est ultra mortem perdurare, corrigi, notante Burnmanno, Hemsterhus. in Obs. Miscell. Vol. VI, T. II, pag. 339. — *falso partu*, intelligi debet de editis pro semine diversis et dissimilibus rebus, quae per naturae leges e semine, quod terra excepit, provenire non possunt. Conf. Virgil. Ecl. V, 38. Add. Nemesian. I, 75 seqq. — *deludet*, eorum spem fallet, Tibull. II, 1, 19. — *nigros equos*, Solis equi, albi et nivei Ovid. Am. II, 1, 24; contra Noctis, *nigri* Tibull. III, 4, 17; II, 1, 87. Sensus ergo: Sol prius et Nox equos suos inter se commutabunt. — 33. *ἀδύνατον* poetis frequens. Vid. Ovid. Am. II, 1, 26; Prop. III, 19, 6; Virg. Ecl. I, 61. — *caput*, id est fons, ut Horat. Carm. I, 1, 22. — *incipient revocare*, pro revocabunt, e graecismo, ut III, 4, 15; II, 19, 19. — *transferre calores*, I, 12, 17 *mutare calores*, dominam mutare, aliam amare. — *mortuus*, conf. I, 19, 11 seqq.

37–46. *concedere, dare noctes*, pro copiam sui facere, ut Horat. Epod. XV, 13. — *vitae-erit*, vel annus loa-

Illa velit, vitae longus et annus erit.
 Si dabit haec multas, fiam immortalis in illis.
 Nocte una quivis vel deus esse potest. 40
 Qualem si cuncti vellent decurrere vitam,
 Et pressi multo membra iacere mero :
 Non ferrum crudele, neque esset bellica navis,
 Nec nostra Actiacum verreret ossa mare.
 Nec toties propriis circum oppugnata triumphis, 45
 Lassa foret crines solvere Roma suos.
 Me certe merito poterunt laudare minores.
 Laeserunt nullos pocula nostra deos.

gissimae vitae instar mihi erit, me satis vixisse arbitrabor. Conf. notata ad eleg. 14, 10. — *Qualem si cuncti etc.*, fingit sibi Prop. rempublicam quandam *ἀνθρώπων* et voluptati indulgentium, eamque admiratur et laudat, quasi humano generi minus noxiam futuram, quam sobriorum quidem, sed ambitioni servientium. PASSERAT. — *decurrere vitam*, metaphorā a stadio desumpta, ut *spatium decurrere vitae* Ovid. Trist. III, 4, 33; *vitam modo Tristem decurrit* Phaedr. III, 20, sed *cuperent decurrere* dictum pro decurrerent. — 42. *pressi*, oppressi, onerati, Virg. Aen. IX, 336: *multoque iacebat Membra deo victus*. — 44 seqq. Sententia exquisita arte et elegiae convenienter ad miserationem movendam elaborata est: neque cum populis exteris bella gererentur, neque bella civilia agitantur. Memoratur proclium navale, quo Augustus Cleopatram, Aegypti reginam, et Antonium apud Actium Epiri promontorium vicit, vid. ad IV, 6, 1, et ex h. l. colligere licet, hanc elegiam non diu post victoriam Actiacam scriptam esse. — *verreret ossa*, huc et illuc volveret

ossa et corpora eorum, qui illo proelio occubuerunt. — *propriis*, civilibus *triumphis*, id est victoriis, nam ex bellis civilibus nullus triumphus victori decernebatur, etiamsi pars victa a senatu fuisset hostes populi romani declarati. — *lassa*, defatigata. — *crines solvere*, solutis, passis crinibus gentes subactae pompam triumphalem comitabantur, vid. Ovid. Trist. IV, 2, 43; A. A. I, 224. Itaque *Roma solvit crines propriis triumphis*, est, Roma in propria viscera saeviens, bellis civilibus in triumpho veluti circumducitur, non ipsa triumphat. Alii *oppugnata triumphis* iungunt. — *crines solvere*, lugentium more, instar matris filios amissos deplorantis et lugentis.

47 seq. *Me* voluptatibus indulgentem, nec deos laedentem. — *minores*, posterī, vid. Heins. ad Sil. Ital. XVI, 42. — *laeserunt nullos*, non laesi deos, ut mihi vindicta sit metuenda, sicuti bellorum civilium sceleribus dii laesi sunt, ut posteris vindicta sit metuenda. Nam bella civilia instar maximi sceleris habebantur, conf. Horat. Carm. I, 2, 17-29. Sed addit *pocula nostra*, hoc est

Tu modo, dum licet, hunc fructum ne desere vitae.

Omnia si dederis oscula, pauca dabis.

59

Ac veluti folia arentes liquere corollas,

Quae passim calathis strata natare vides:

Sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,

Forsitan includet crastina fata dies.

comissiones, voluptates nostrae deos non laedunt nec laeserunt, quoniam antea vs. 41 seqq., vitam voluptariam, tanquam generi humano minus noxiam commendaverat cunctis. — Dorrill. in Miscell. Obs. vol. V, pag. 117 arbitrator tacite hic notari Antonii amores, eiusque praecipue vinolentiam, quae bellorum civilium sordes fuerit; hinc et Ciceronem *immania Antonii pocula* civilibus tumultibus causam dedisse profiteri, ac saepe in Philippicis ebrietatem Antonii exagitare, neque minus huius atque Cleopatrae mentem *Mareotico lymphatam* perstringere Horat. Carm. I, 37, 14. Ruhnkenius Augustum h. l. intelligendum esse existimat, et respici ad Gallum poetam aequalem, cui exitio fuerint convicia in Augustum inter pocula iacta, Ovid. Trist. II, 445. Sed hae explicationes nimis contortae videntur.

49-54. *dum licet*, dum fata sinunt. — *fructum vitae*, Lebensgenuss, Lucret. III, 927: *Hoc etiam faciunt*,

ubi discubere, tenentque Pocula saepe, homines et inumbrant ora coronis: Ex animo ut dicant: Brevis est hic fructus hominibus: Iam fuerit, neque post unquam revocare licebit. Add. Catull. V, 1 seqq. — *Ac veluti*, comparat vitae humanae fragilitatem cum floribus et coronis brevi marcescentibus. Conf. Theocrit. Id. XXIII, 28; Rufini Epigr. Anthol. Gr. VIII, ep. 127 a Burm. laudatum, et Mimnermi versus apud Stobaeum in Florileg. Grotiano pag. 398. — *folia strata natare vides*, suavis imago¹ intelligit folia e capite, coronis solutis, flaccidis, in calices inter comissiones decidentia. — *calathus*, vas potorium, calix, ut apud Virgil. Ecl. V, 71, ubi vid. Servius. — *natate*, ut supra eleg. III, 12. — *magnum spiramus*, μεγαλοφρονούμεν, μέγα πνέμεν, vid. Casaub. ad Pers. Sat. IV, pag. 333; magnum, superba loquimur Tibull. II, 6, 11. — *fata*, vitam satis datam. — *includet*, finiet, ut apud Sil. Ital. XIII, 685.

ELEGIA XVI

AD CYNTHIAM

Praetor ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
 Maxima praeda tibi, maxima cura mihi.
 Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?
 Ah, Neptune, tibi qualia dona darem!
 Nunc sine me plena fiunt convivium mensa: 5
 Nunc sine me tota ianua nocte patet.
 Quare, si sapis, oblatas ne desere messes,
 Et stolidum pleno vellere carpe pecus.
 Deinde, ubi consumto restabit munere pauper,
 Dic, alias iterum naviget Illyrias. 10
 Cynthia non sequitur fasces, non curat honores:

ELEGIA XVI

Praetorem illum opulentum et divitem, iam eleg. 8 lib. I memoratum, nuper ex Illyria Romam reversum et a Cynthia receptum, devovet: Cynthiae levitatem, nimium formae cultum atque avaritiam exagitat.

1-14. *Praeda*, utpote bene ditatus. — *tibi*, quae solas pecunias spectas. — *cura*, dolor, causa doloris, ut Virg. Aen. IV, 332. — *vitam posuisse*, eleg. 13, 43, nonne potuisset naufragio perire? — *Cerauno* vid. ad I, 8, 19. — *dona darem*, voti compos factus, quae tibi dona, quam lautum tibi sacrificium ex voto offerrem. Compara Horat. Epod. X, 21 seqq. — *mensa plena*, dapibus affatim instructa. — *sine me*, me excluso. — 7. Sententia amaritudinis affatum habens. — *si sapis*, quoniam illum non ex animo, sed tantum lucri causa

amas. — *messes*, lucri occasionem, fructum, Juvenal. VII, 112. — *pecus* prop. de ovibus, ut h. l. Val. Fl. VI, 537: unde et apposite additur *stolidum* epith. ovibus proprium. — *carpe*, spolia, et nummis eum emunge, tonde eum, et ita carpe, ut nihil velleris supersit, ut nudus et pauper Illyriam repetere cogatur, qui modo bene ditatus inde rediit. Elegans hac in re verbi *carpere* usus, ut apud Ovid. A. A. I, 400: *invenit artem Foemina, qua cupidi carpat amantis opes*. Videtur praeterea poeta in animo habuisse aureum vellus ab Iasone ablatum; saltem et apud Plant. Bacchid. II, 3, 7 de sene locuplete emungendo legitur: *Adibo hunc, quem quidem ego hodie faciam hic arietem Phrygi*, itaque tondebo auro usque ad vivam cutem. — 9. *consumto munere*, consumptis muneribus, quae rapax ille extorsit ex provincialibus. — 11. Cynthia in faciendo amatorum dilectu non

Semper amatorum ponderat illa sinus.
 At tu nunc nostro, Venus o, succurre dolori,
 Rumpat ut assiduis membra libidinibus.
 Ergo muneribus quivis mercatur amorem? 15
 Iupiter, indigna merce puella perit.
 Semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas,
 Et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
 Atque utinam Romae nemo esset dives, et ipse
 Straminea posset dux habitare casa. 20
 Nunquam venales essent ad munus amicae,
 Atque una fieret cana puella domo.
 Non quia septenas noctes seiuncta cubaris,
 Candida tam foedo brachia fusa viro:

ambitiosa est, sed avara. — *sequitur*, iis delectatur, persequitur, curat *fa-sces* metonym. magistratus, consules et praetores, ut Iuvenal. Sat. V, 110; Horat. Epp. I, 16, 34. — *sinus*, togae, in quibus pecunia, sive marsupium e collo pendens condebatur, vid. Iuvenal. I, 88, ibique interpp. Ovid. Amor. I, 10, 18. — *Rumpat*, referendum ad praetorem; nimio libidinis usu corpus enervet, conficiat, fraugat; sic *ilia rumpere* Catull. XI, 20.

15–22. *Ergo*, indignantis. — *mercatur*, mercari potest. — *Iupiter*, exclamatio admirationi inserviens, graece ὁ Ζεὺς. Vid. Horat. Sat. I, 2, 17. — *indigna*, improba, mala, vili, merce, intelliguntur munera ditiorum amatorum, Ovid. Heroid. V, 143 seqq.: *Nec pretium stupri gemmas aurumve poposci, Turpiter ingenuum munera corpus emunt.* — *perit*, amat, perdit amat. Puella sese veudit muneribus. Inprimis vero Cynthia his verbis respicitur, de qua diserte vs. seqq. agunt. — 17. seqq. Vestes pur-

pureas, Tyrio murice tinctas, et gemmas (commemorantur pro donis pretiosissimis quibusvis) dono sibi dari continuo Cynthia flagitat. Conpara Tibull. II, 4, 27. — *mittit quaerere*, graeca syntaxis, multis exemplis illustrata ab Heinsio ad Ovid. Met. V, 660. — 19. seqq. E luxuria ortam esse puellarum avaritiam docet, hinc divitias detestatur et priscæ vetustatis simplicitatem ac frugalitatem praedicat. — *dux*, Augustus, vid. II, 10, 4. — *straminea casa*, exemplo Romuli, vid. IV, 1, 6 seqq. Ovid. Am. II, 9, 18. — *posset habitare*, more Propertii, pro habitaret, ut I, 1, 15. Ovid. Am. II, 9, 17: *Roma nisi immensum vires promosset in orbem, Stramineis esset nunc quoque densa casis.* — *una*, eadem, ut eleg. 26, 30. *una domo*, uno eodemque viro, marito contenta; non sicerent divortia.

23–28. Non tibi succenseo, non te detestor, quod a me seiuncta, per septem noctes aplexa es Praetorem illum, foedum virum; non quia adulterium commisisti, et fidem mihi da-

Non quia peccaris, testor te: sed quia vulgo

25

Formosis levitas semper amica fuit.

Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,

Et subito felix nunc mea regna tenet.

Adspice quid donis Eriphyla invenit amaris,

Arserit et quantis nupta Creusa malis.

30

Nullane sedabit nostros iniuria fletus?

tam violasti; sed quoniam *te tam formosam non pudet esse levem* el. 24, 18, quoniam formosarum puellarum more modo hunc modo illum amas eleg. 32, 41, et *sine me ianua tua tota nocte patet* supra vs. 6. Barthius explicat: sed quia vereor, ne plane me animo tuo eiicias vitio formosarum. Vulpinus: sed universo generi formosarum succenseo, quae uno amatore non contentae, volunt se a pluribus coli et locupletari. — *testor*, pro detestor, vid. Lipsius Lect. Var. III, 7. — *brachia fusa*, habens brachia fusa et implicata Praetori, quem *barbarum* poeta dicit, id est rusticum, insulsum hominem; usus fortassis hoc vocabulo etiam propterea, quod Praetor ille ab Illyricis modo redierat terris. — *vestigia*, pro pedibus saepius; movet pedes in Veneris certamine; l. *vestigia mea* (e vers. seq.) persequitur, premit, iis insistit. — *regna mea*. Tibull. I, 9, 80: *Et geret in gremio regna superba tuo*.

29. 30. A donis capiendis, quae saepe foeminis exitium attulerint, exemplis allatis Cynthiam detertere studet. — *Eriphyla*, Amphiarai (vid. eleg. 34, 39) uxor, accepto aureo monili, maritum latentem prodidit, ita ut ipsi proficiscendum esset ad bellum Thebanum, quod recusarat, exploratum habens, bellum illud sibi fatale futurum. Amphiarus terrae hiatus ad Thebas absorptus est, et

Eriphyle ab Alcmaeone, patris sui necem ulciscente, occisa. Vid. Homer. Odys. A, 325 seq.; Pausan. X, pag. 870; Hygin. fab. 73; Apollod. III, 6, 2; Heyne pag. 607; Sophoc. El. 840, ibique Schol. Stat. Theb. II, 299 seqq.; IV, 187 seqq.; VII, 780. — *invenit*, pro invenerit, sed *invenire* eodem sensu capiendum, quo in illo Terent. Heaut. II, 1, 17: *Hoc ego mali non prius inveni*. Tacit. Annal. I, 74: *perniciem aliis, ac postremum sibi invenere*. — *donis amaris*, funestis, exitiosis; eleganter ita dicuntur Eriphyles dona, quatenus illi dolorem acerbum et mortem funestam attulerunt. — *Creusa*, etiam Glaucē dicta, Creontis, Corinthiorum regis filia, Iasoni nupsit; quod quum Medea prior illius uxor rescisset, Creusae pallam (Horat. Epod. V, 64; sec. alios etiam coronam) veneno infectam, dono misit, qua induta, Creusa et tota regia conflagravit. Vid. Seneca Med. Act. IV, 5; Hygin. fab. 25; Eurip. Med. 1159 seqq.; Plin. II. N. II, 105: hinc apposite noster, *quantis arserit malis*, id est doloribus, quanta sua et suorum pernicie.

31–36. Sortem suam deplorat, quod nulla iniuria, ab amica ipsi illata, eo redigi possit, ut illam contemnat, ab illa discedat. — *fletus*, pro doloribus, quos amor infelix procreat. Vid. eleg. 13, 51. — *sedabit fletus*, efficiet, ut Cynthiam contemnuam, ab

An dolor hic vitiis nescit abesse suis?
 Tot iam abiere dies, quum me nec cura theatri,
 Nec tetigit campi, nec mea Musa iuvat.
 Ah! pudeat certe, pudeat; nisi forte, quod aiunt, 35
 Turpis amor surdis auribus esse solet.
 Cerne ducem, modo qui fremitu complevit inani
 Actia damnatis aequora militibus.
 Hunc infamis amor versis dare terga carinis

eaque discedam. — 32. Locus obscurus. An dolor meus *nescit abesse*, abire, separari non potest a *vitiis suis*, id est ab amore, qui mihi dolenti vitio, ignominiae est? — *Vitium*, de amore eleg. I, 65. An mihi perpetuo dolendum est? Posset et *dolor* positum esse pro causa doloris, id est puella ipsa, an perpetuo vitiis suis indulget? Santeuius: Nullane Praetoris vel Cynthiae iniuria dissolvat amores eorum, atque adeo fletus meos sedabit? An hic dolor, amor infelix nescit abesse, id est abire, in melius mutari vitiis suis consuetis, iniuriis nempe et rixis amantium? Cui tamen explicationi orationis series non magnopere favet. — 33. *Tot iam abiere dies*, quum ex nulla re voluptatem cepi. — *tetigit* — *iuvat*, exempla plura huiusmodi temporum variationis collegerunt interpp. ad Virg. Aen. II, 12; Calpurn. III, 69; Wopkensius Lectt. Tullian. III, 7. — *campi*, nempe Martii, prope Tiberim, ubi inventus romana vario ludorum genere exercebatur, vid. Horat. Carm. I, 8, 3 seqq., ibique interpp. — 35. Pudore saltem ab hoc turpi dolore et amore revocari debebam. — *quod aiunt*, indicat haec locutio laudari proverbium, ut apud Cic. de Amic. cap. 5; Philipp. III, 8; in Pison. 28. — *Turpis* — *solet*, turpiter amantes no-

lunt audire monentes. Menander in Stobaei Florileg. pag. 265 Grot. φύσσει γὰρ ἔς' ἑβρας τοῦ νοσητοῦντος παρῶν.

37-42. At magni duces turpi ipsisque exitioso amoris succubuerunt; itaque non mirandum, me ab infami Cynthiae amore non posse liberari. Antonii exemplum hanc in rem assert, et se ipsum alloquitur. — *fremitu inani* IV, 6, 47, cuius *classis centenis remigavit alis* etc. — *Actia*, vid. eleg. 15, 44. *fremitu militibus*, complevit, subiunt *cum*; duo ablativi coniuncti, ut saepius. Vid. Curtius ad Sallust. Catil. 45, Burm. ad Lucan. IX, 927; ad Suet. Tib. 62. — *damnatis*, quos senatus cum duce Antonio hostes iudicaverat; vel omnino sceleratis, ut IV, 7, 38. — 39. *dare terga iussit*, Antonius Cleopatram, cuius amore insaniebat, e pugna Actiaca fugientem, oblitus omniium, secutus est. — *infamis amor*, vel eam ob causam dicitur, quoniam Romae mulieris peregrinae amor infamis erat, adeoque Antonio infamiam conflagabat Cleopatra. — *extremo orbe*, intelligitur Aegyptus. *Extremos* enim vel *ultimos* populos vocabant veteres, si ulteriores nulli ad eam coeli plagam innotuerant. Sed Romani *ultimos*, scilicet *extremos* populos vocabant etiam eos, qui inter ultimos imperii

Iussit, et extremo quaerere in orbe fugam. 40
 Caesaris haec virtus, et gloria Caesaris haec est:
 Illa qua vicit, condidit arma manu.
 Sed quascunque tibi vestes, quoscunque smaragdos,
 Quosve dedit flavo lumine chrysolithos;
 Haec videam rapidas in vanum ferre procellas. 45
 Quae tibi terra, velim, quae tibi fiat aqua.
 Non semper placidus periuros ridet amantes
 Iupiter, et surda negligit aure preces.
 Vidistin' toto sonitus percurrere coelo?
 Fulmina quae aetherea desiluisse domo? 50
 Non haec Pleiades faciunt, neque aquosus Orion,
 Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.

Romani essent, et ad imperii fines pertinent. Vid. Maenius ad Cic. ad Div. I, 9, pag. 119, ed. Richt. Graevius ad Cic. Manil. 16; Curtius ad Sallust. B. C. 16, et Doering. ad Catull. XI, 2. — *fuga*, pro perfugio. — 42. Eadem manu et bellum et pacem confecit. — *condidit arma*, eleganter pro pacem confecit, ut apud Calpurn. I, 59: *insanos clementia condidit enses*. Similiter Ovid. Am. I, 2 extr.: *Adspice cognati felicia Caesaris arma, Qua vincit, victos protegit ille, manu*.

43–50. Ad Cynthiam redit, atque dona a Praetore ei data devovet. — *quae-aqua*, quae irrita volebant veteres, ea in cinerem, pulverem, aquam verti optabant. Homer. Il. II, 99: ἄλλ' ὑμεῖς καὶ πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γίνεσθαι. Ovid. Am. III, 8, 66: *O si neglecti quisquam deus ultor amantis Tam male quaesitas pulvere mutet opes!* Tibull. I, 10, 11: *Muneribus meus est captus puer; at deus illa In cinerem et liquidas munera vertat aquas;* ubi Heynius recte mo-

net, non esse argutandum, quasi sit ex chemia petatum, ut sit, in elementa sua redigat. — 47. *Persidiae poenam comminatur poeta puellae. Non semper periuria ridet*, negligit, non curat, *amantum Iupiter, et ventos irrita ferre iubet* Tibull. III, 6, 49; sed movetur etiam periuriis, et ea vindicat. Iam quo fortius feriret Cynthiae animum, tonitrua audita ait esse certa signa et indicia irae Iovis; ea vindictam minitantia. — *Vidistin'*, verba sensuum inter se permutantur, v. c. κτύπον δίδωρα Aeschyl. S. c. Theb. 103, sed et verbum unum duabus vel pluribus enuntiationibus paullo diversis iungitur, e quo aliud alteri membro conveniens elici debet. Aeschyl. Prom. 21: ὅτε φωνὴν οὕτε τοῦ μορφοῦν βροτῶν ὅψι. Haec posterior ratio h. l. valet.

51–56. Neque *Pleiades*, vid. I, 8, 10, neque *Orion*. II, 26, 56 illam tempestatem concitarunt. — *aquosus*, ut Virgil. Aen. IV, 52. *nimbosus* Aen. I, 535. — *de nihilo*, temere, lenem ob causam, sed consulto eleg. 34, 54.

Periuras tunc ille solet punire puellas,
 Deceptus quoniam flevit et ipse deus.
 Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis,
 Vt timeas, quoties nubilus Auster erit.

ELEGIA XVII

DE EXCLVSIONE

Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
 Hoc erit infectas sanguine habere manus.
 Horum ego sum vates, quoties desertus amaras
 Explevi noctes fractus utroque toro!

— *fulminis ira*, est fulmen Iovis irati. *Iratum Iovis ignem* dixit Iuvenal. XIII, 226, quatenus Iupiter ipse iratus, et scelorum vindex, fulmina iaculatur. Etiam Aeschyl. Prom. 433 fulmen ἔργον Διὸς vocavit. — *flevit*, doluit, vid. eleg. 13, 51. — *Sidonia vestis*, pro Tyria, purpurea, ut Virg. Aen. IV, 137. Sensus loci bene perspexit Burm.; intelligit, inquit, Propertius vestes Tyrias a Praetore Cynthiae donatas, quas tanti non esse ait, ut Iovis irati fulmina sibi imminere timeat, quotiescumque coelum nubibus contractum procellas minatur. — *nubilus Auster erit*, Auster nubes agens flabit.

ELEGIA XVII

Puellae fallaciam deslet, nihil infelicius amatore esse queritur, se tamen Cynthiae fidem servaturum affirmat. Rivalis Propertii Praetor ille fuisse videtur, de quo eleg. 16 agit, diversum tamen scriptionis tempus declarant vs. 12, et el. praec. vs. 23.

1-4. *Mentiri noctem*, promittere noctem, nec tamen stare promissis. — *ducere*, eleganter dicitur de puellis, quae falsa spe amatores lactant, vid. Burm. ad Ov. Met. VII, 301; Heins. ad lib. VIII, 123, ita quoque διζύγην legitur, vid. Arnald. Animadvv. crit. cap. 31, pag. 179. — *hoc erit*, est instar homicidii, est scelus gravissimum. — *horum* — *vates*, haec ego vera esse docere possum: quae enim non perpersus sum propter periuria tua! — *vates*, doctor, interpret. Plin. H. N. XI, 37: *Herophilus medicinae vates*. Valer. Max. VIII, 12, 1: *Scaevola legum vates*. — *desertus*, proditus ab amica, solus. — *amaras explevi noctes*, totas insomnes transegi. Vid. ad I, 1, 33. Per utrumque torum, intelligitur utraque tori pars, scilicet sponda interior et exterior. Ovid. Am. I, 14, 32: *Cur pressus prior est, interiorque torus?* Add. Prop. IV, 3, 31. — *fractus*, nam qui somno frui non potest, membra huc et illuc versat. Ovid. Am. I, 2, 4: *Et vacuus somno noctem, quam longa, peregis*

Vel tu Tantalea moveare ad flumina sorte, 6
 Vt liquor arenti fallat ab ore sitim:
 Vel tu Sisypnios licet admirere labores,
 Difficile ut toto monte volutet onus:
 Durius in terris nihil est, quod vivat, amante,
 Nec, modo si sapias, quod minus esse velis. 10
 Quem modo felicem, invidia admirante, ferebant,
 Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
 Nunc iacere e duro corpus iuvat, impia, saxo,
 Sumere et in nostras tetra venena manus.
 Nunc licet in triviis sicca requiescere luna, 15
 Aut per rimosas mittere verba fores.
 Quod quamvis ita sit, dominam mutare cavebo.
 Tum flebit, quum in me senserit esse fidem.

Lassaque versati corporis ossa dolent?

5-10. Amantium miseras exaggerat, easque comparat cum cruciatibus Tantali, vid. ad II, 1, 64 ac Sisypni. Vel tu videns et miserearis sortem Tantali ac Sisypni, longe tamen miseratione dignior, longe durior est sors amantis. — *Tantalea* referendum ad *sorte* et *flumina*, hoc sensu, licet Tantali ad flumina positi sortem miserearis. — *moveare*, cum admiratione et stupore spectes, ac miseratione, paullo post *admirere*, Gr. ἐξίστασθαι. — *fallat*, pro fugiens fallat. — *Sisypnus*, rex Corinthi, astutia et latrociniiis insignis, apud inferos saxum ingens continuo provolvit, quod semper deinde deorsum relabitur. Locus classicus apud Homer. Odys. A, 592 seqq. Add. Ovid. Met. IV, 465 seqq.; Apollod. I, 9; Hygin. fab. 60. — *volutet*, pro volutetur, ut I, 16, 27. — *durius*, durior conditione et asperiore. — *amante*, qui similis est Tantalo videndo et abstinendo, Sisypno propter yanos labores et preces irritas.

11-18. Ego, qui prius in amore felix dicebar, etiam ab invidis, felicitatem meam admirantibus. — *Invidia*, eleganter tanquam persona proponitur; ea ipsa Propertii felicitatem admirabatur. — *admirari*, obstupere cum indignatione quadam et invidia ad alicuius felicitatem, vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 456 eodem sensu θυμῶζεσθαι usurpatur, vid. Casaub. ad Theophrast. Char. p. 153. — 13. Dolore oppressus et ad desperationem adductus significat, satius esse sibi mortem consciscere aut praecipitio aut veneno, quam vivere. — *impia*, apposite, coll. v. 2, alloquitur Cynthiam. — *tetra*, mortifera, ut el. 24, 27, βροτῶν φάρμακα Apollon. III, 789. — *licet* (cogor, me oportet) *solicitas trivio pervigilare moras* I, 16, 40, 27 seqq. — *sicca luna*, decrescentem lunam, sitientem vocat Plin. XVII, 9; nam πίνει τὸν ἥλιον σελήνη Anacr. XIX, 5. *Interluniorum* autem *dies tempestatibus plenos et navigantibus quam maxime metuentes*,

ELEGIA XVIII

AD CYNTHIAM

Assiduae multis odium peperere querelae.

Frangitur in tacito femina saepe viro.

Si quid vidisti, semper vidisse negato:

Aut si quid doluit forte, dolere nega.

Quid mea si canis aetas candesceret annis?

non solum peritiae ratio, sed etiam vulgi usus intelligit, Veget. IV, 40. — flebit, tunc misericordia commovebitur, quum videbit, me quamvis indignis modis acceptum, ab illa tamen non discedere, neque aliam quaerere. VVLP.

ELEGIA XVIII

Poëta simulates cum Cynthia gerens affirmat, se huius puellae perfidiam et asperitatem nimis diu, patienter et sine querelis pertulisse; neque tamen hac fide ac patientia sua illius animum flectere potuisse. Acerbe satis, et quo acrius Cynthiam pungat ac mordeat, se iuvenem cum Tithono, decrepito sene, illam maturiorem annis cum Aurora comparat, futurae senectutis admonet, eique Cupidinis iram minatur. Inde a vs. 23, si modo eiusdem elegiae sunt, puellam de nimio formae cultu graviter reprehendit, atque secessum intra domesticos parietes et castitatem ei commendat.

1-6. Amatoribus multis, querelae de puellarum perfidia et asperitate, odium earundem peperere; amatoris patientia saepius dura puella vincitur. — 3 seqq. Tibull. I, 2, 37: *Si quis*

*et imprudens adspexerit, occulat ille, Perque deos omnes se meminisse neget. Ovid. A. A. II, 521: Dicta erit isse foras, quam tu fortasse videbis? Isse foras, et te falsa videre, puta. — 5-20. Sensum vulgo hunc in modum constituunt: Debet amator dissimulare et tacere, sed ego hanc legem vix ac ne vix quidem observare amplius potero, provocatus nequitia et perfidia Cynthiae, cuius contemptus iniustissimus est, quae me spernit perinde ac si senio confectus essem, quum tamen verus amor nec senem amatorem fastidiat, sicuti nec Aurora Tithonum senem fastidivit. Mihi vero verborum sententiarumque cohaerentia haec esse videtur: Dissimula, perfer et obdura, hoc in amore invat. Ergone perpetuo mihi dissimulandum? Quid si in fide persistens et iniurias omnes patienter perferens canescerem, num tunc fracta me amabit? Aurora certe Tithonum senem amavit. At Cynthia iniusta me odit iuvenem, multo minus ergo amabit senem, neutiquam illa dissimulatione et patientia flectetur, nec adeo legem illam ego amplius observare possum. — *candesceret canis, senectute ego candescerem. Tibull. I, 10, 43: Sia ego sim, liceatque caput candescere**

PROPERT. Carm. Tom. I

K

Et faceret scissas languida ruga genas?
 At non Tithoni spernens Aurora senectam
 Desertum Eoa passa iacere domo est.
 Illum saepe suis decedens fovit in ulnis,
 Quam prius abiunctos sedula lavit equos. 10
 Illum ad vicinos quum amplexa quiesceret Indos,
 Maturos iterum est quæsta redire dies.
 Illa deos currum conscendens dixit iniquos:
 Invitum et terris præstitit officium:
 Cui maiora senis Tithoni gaudia vivi, 15
 Quam gravis amisso Memnone luctus erat.
 Cum sene non puduit talem dormire puellam,
 Et canae toties oscula ferre comae.
 At tu etiam iuvenem odisti me perfida, quum sis
 Ipsa anus haud longa curva futura die. 20

cânis. Conf. Obs. - 6. *faceret scissas*, pro scinderet. Sic nudum facere pro nudare Prop. III, 8, 8. Vid. Canegieter ad Avian. fab. 23, 2. - *languida*, effoeta, propter senectutem languidam.

7-10. *Tithonus*, Laomedontis filius, Aurora maritus, quæ ei a love immortalitatem impetravit, sed coniunctam cum omnibus molestiis, quibus senectus obnoxia esse solet, quippe quod oblita erat perpetuam ei quoque a love petere iuventam. Conf. Hom. h. in Ven. 219 seqq., Schol. ad Il. A, 1; Schol. Lycophr. 18; Apollod. III, 12, 4; Horat. Carm. I, 28, 8, ibique Mitscherlich. *Tithoni senectam* pro Tithonum senem. - *desertum*, solum, in lecto viduo, caelibe. Vid. eleg. 17, 3. - *Eoa domo*, in regia sua, in extremo oriente. - 9. *decedens*, statione coeli, verbum de Sole, Luna, et astris proprium. Virgil. Georg. I, 450 de sole: *emensus quam iam decedet Olympo*. - 10. *Quam*

prius, pro prinsquam, ut Ovid. Trist. IV, 9, 31: *hoc quoque quam volui plus est*, pro plus quam. Add. Tibull. I, 3, 9, ubi vid. Bronklus. - *abiunctos*, iugo solutos, abiugatos, post laborem peractum. Virg. Georg. III, 518. Gr. ἀποζεύξει. Compara Callim. Lau. Pall. vs. 5 seqq. - *lavit*, Tibull. II, 5, 60.

11-22. *vicinos Indos*, nempe orientales, ut apud Tibull. IV, 2, 20. *Indus* dicitur proximus *Eois equus*, id est Soli orienti, adeoque plagis Orientis remotissimis. - *quæsta est* citius redire dies, quam vellet. - *iniquos deos*, utpote ab iis surgere coacta a voluptate sua ad laborem. Compara Ovid. Met. II, 385; Homer. Odys. E, 118. - 15. E vivo Tithono, quamvis decrepito, plus voluptatis capiebat, quam moeroris ex Memnone filio ab Achille occiso. De Memnone vid. ad I, 6, 4; Heynii Exc. XIX ad Virg. Aen. I. - *canae comæ*, id est cano capiti, sic *coma* >

Quin ego deminuo curam, quod saepe Cupido

Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.

Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,

Ludis et externo tincta nitore caput.

Vt natura dedit, sic omnis recta figura.

25

Turpis Romano Belgicus ore color.

Illi sub terris fiant mala multa puellae,

Quae mentita suas vertit inepta comas.

De me, mi certe poteris formosa videri;

Mi formosa sat es, si modo saepe venis.

30

pro capite Ovid. Fast. II, 845; Heroid. XX, 20. — *die haul longa*, brevi tempore. — *anus curva*, Cynthia iam matura aetate fuisse, et plures annos poeta nostro habuisse videtur, vid. Prop. Vit. Chronol. ad a. DCCXXIII: praeterea frequens est poetis, ut puellas superbas futurae senectutis admoneant; unde et h. l. Propertius Cynthiae iratus, imminet, inquit, tibi *hand longa die senium* et formae dispendium. — 21. At lenit animum et minuit curas meas, quod Cupido illi malus esse solet, cui bonus, propitius ante fuit, Cynthia superba vicissim fastidietur, mihi Cupido benignus erit.

23–32. Cynthia more delicatiorum illius aetatis puellarum comas tingere solebat, sed poeta puellae iratus, hoc potissimum loco, hunc comae cultum commemoravit, ut simul tecte significaret, Cynthiam his artibus ac medicamentis vergentem aetatem dissimulare velle. Nova tamen inde ab hoc versa elegia sequi videtur. De more vet. tingendi et inficiendi capillos vid. Harduin. ad Plin. XXVIII, 51; Vossius ad Melam, pag. 249, 250, ad Catull. pag. 142. — *infectos*, ad glastum, quo totum corpus inficiebatur, respicere h. l. Propertium

censet Bronkhuis. Caes. B. G. V, 14: *omnes se Britanni glasto inficiunt, quod caeruleum efficit colorem, atque hoc horribiliores sunt in pugna adspectu*. Add. Plin. H. N. XXII, 1: sed de sapone Belgico, quo rutilabant capillos, cogitandum esse acute animadvertit Dorvill. Obs. Miscell. vol. V, p. 125 sqq.; coll. Plin. XXVIII, 51, et Britannii pro Balavis commemorantur, quum saepius Britanni et Belgae promiscue ponantur propter originem, vid. Caesar. B. G. V, 12, unde mox vs. 26 sequitur *Belgicus color*. — *Laudere*, et h. l. verbum nequitiae; libidini indulgere. — 25. *recta*, prop. apta forma et figura, ut Catull. LXXXVII, 2, unde omnino formosa, pulchra h. l. nativa forma cuique pulchra. — 28. Quae vertit comas, suas mentita, id est quae mutat colorem capillorum, et mentitur esse eorundem colorem nativum ac proprium. — *Vertere*, hoc est mutare, Horat. Carm. I, 35, 4: *vel superbos Vertere funeribus triumphos*. Sic et Senec. de Ira I, 1, *colorem versum* inter indicia irascentium ponit. — 29. *De me*, quod me attinet, ut eleg. 32, 21, hanc tingendi capilli curam potes deponere, et poteris formosa videri, atque mihi es, si etc.

An si caeruleo quaedam sua tempora fuco
 Tinxerit, idcirco caerulea forma bona est?
 Quum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus:
 Frater ego, et tibi sim filius unus ego.
 Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
 Nec nimis ornata fronte sedere velis.
 Credam ego narranti, noli committere, famae,
 Et terram rumor transilit, et maria.

35

venis, vid. ad II, 14, 20. — *tempora*, caput, comas. — *bona*, id est pulchra, Horat. Carm. IV, 1, 4; Ovid. Am. III, 2, 27. Contra *malum* pro deformi, Plaut. Bacchid. V, 2, 42.

33-38. Non suo loco hi versus positi videntur; sed aequae male a Scaligero v. 33 seq., post v. 20 collocati sunt, nec accurate satis hi ultimi carminis versus inter se cohaerent. — *frater-filius*, nomina, sub quibus amores suos occultare solebant foeminae, vid. supra eleg. 6. Lips. Var. Lect. II, 1; Davis. ad Minuc. Fel. 9. — *lectus*, thalamus, conclave in quo lectus est, graec. *δάλειος*, *λίχος*. Ego

te non custodiam, sola per te casta esto; commendat Cynthiae secessum intra *privatos* parietes. — *ornata fronte*, tincta caput, gemmis ornata, vs. 24; I, 2, 21, 3. — *sedere* in thalamo, ex more mulierum. *sedere* cum dilectu, de castis eum et pudicis matronis proprie hoc verbum ponitur; vid. Burm. ad Ovid. Heroid. XVII, 16. — 37. Credam ego famae de te narranti, propterea uoli committere, noli peccare, nam nihil taceatur. VULF. Alii post *ego* interpungunt: credam famae garrulae, quae omnia a te, veluti auribus fidelibus commissa, evulgabit, et aliis arcana tua non tacebit.

ELEGIA XIX

AD CYNTHIAM

Etsi, me invito, discedis, Cynthia, Roma,
 Laetor, quod sine me devia rura colis.
 Nullus erit castis iuvenis corruptor in agris,
 Qui te blanditijs non sinat esse probam.
 Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
 Nec tibi clamatae somnus amarus erit.
 Sola eris, et solos spectabis, Cynthia, montes,
 Et pecus, et fines pauperis agricolae.
 Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
 Fanaque peccatis plurima causa tuis.

ELEGIA XIX

Ad Cynthiam rus euntem. Etsi, inquit Propertius, me invito, urbe relicta sine me in agrum secedis, et mihi tua consuetudine per aliquod tempus carendum est; tamen consilium tuum laudo et probo. Etenim in agris sola eris, nec facile quisquam te ibi corrumpet, ac tuae pudicitiae insidiabitur. Veniam brevi et ipse, tibi que socius venationis ero. Sis interim mei memor, sicut et ego tui ero. Tersissimis Propertii carminibus haec elegia annumeranda. Compara Tibull. IV, 3.

1-8. *me invito*, tristi, quod sine me migras in agros, quod mihi aliquandiu tua consuetudine carendum est. - *devia*, cum dilectu, a via frequenti, turba hominum, atque adeo etiam iuvenum corruptorum remota. - *castis in agris*. Virg. Georg. II, 524 de agricolis: *Casta pudicitiam servat domus*. - *probam*, castam,

mihi que fidelem; vid. Burman. ad Ovid. Trist. I, 6, 19. - *Nulla neque*, duae negationes graeco more coniunctae, ut Virg. Ecl. V, 25. Vid. Heyne Obs. ad Tibull. IV, 1, 164. - *orietur rixa*, ante aedes tuas non tumultuabuntur noctu iuvenes, intromitti cupientes, non pulsabunt fenestrarum tuarum valvas, nec nomen tuum clamando et saepius iterando somnum tuum turbabunt. Conf. Horat. carm. I, 25, 1; Prop. I, 16; Ovid. A. A. III, 71: *Nec tua nocturna frangetur ianua rixa: Spursa nec invenies limina mans rosa*. - 6. *somnus amarus*, interruptus et turbatus. - *solos*, solitarios ac desertos, vid. Drakenb. et Ruperi ad Sil. Ital. III, 429.

9-14. *ludi*, el. 22, 4. Ovid. A. A. I, 89 seq.: *Sed tu praecipue curvis venare theatris: Haec loca nunt voto fertilia tua. Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsae; Ille locus casti damna pudoris habet*. - 10. *fanaque*, quae tibi stupri occasionem saepiss-

Illic assidue tauros spectabis arantes,
 Et vitem docta ponere falce comas.
 Atque ibi rara feres inculto tura sacello,
 Hoedus ubi agrestes corruiet ante focus.
 Protinus et nuda choreas imitabere sura,
 Omnia ab externo sint modo tuta viro.
 Ipse ego venabor, iam nunc me sacra Dianae
 Suscipere, et Veneri ponere vota iuvat.
 Incipiam captare feras, et reddere pennis

15

me obtulerunt. Intelligit Isidis et Bonaë, Deae templa, quae saepe etiam Veneris sacraria erant, vid. Ovid. A. A. III, 633 sq. et interp. ad Ovid. A. A. I, 77. — *docta falce*, poetice proputatoris docti et periti falce; sic *docta bipennis* Valer. Fl. I, 122, ubi vid. Burmann. — *comas*, voc. poetis de frondibus arboris, vitis solemne, Virg. Aen. VII, 60; XII, 209; Horat. Od. I, 25, 5. — *rara*, quia sacellum *incultum* minus frequentabatur. — 14. *Hoedus - focus*, Broukhus. Fontinalia sacra XIII octobr. celebrari solita Horat. od. III, 13, 3 hoc loco significari censet. Rectius fortassis Burm. Dionysia agrestia intelligit, quae confecta vindemia rustici faciebant, in quibus caper Baccho immolabatur; vid. Serv. ad Virgil. Georg. II, 381, et chori ducebantur, Tibull. II, 1, 51 seqq., atque haec incidebant in illam aestatis partem, qua Cynthia rusticari volebat.

15-18. *choreus imitabere*, nempe puellarum agrestium choreas, quas visas protinus Cynthia imitaturam, et cum illis ipsis puellis saltaturam esse, his verbis declarat. — *nuda sura*, non pede nudo, sed cothurno ad summam suram inducto, habitu Nympharum et Dianae, vid. Passerat. ad Catull. LXIV, 129. — *externo*

viro, rivali, *externo amore* I, 3, 44. Cynthia urbanis voluptatibus aduersata, agricolarum ludis et oblectationibus corrumpi non posse, poetæ persuasissimum est, sed metuit rivalem Romanum illum quoque se conferentem. — 17. Tecum vitae rusticae gaudiis fruam, tecum amori indulgebo. Hanc sententiam exquisita ratione exornavit poeta. E vitae rusticae oblectamentis venationem commemorat. — *sacra suscipere*, idem quod *vota suscipere* apud Martial. VIII, 4, 2; Liv. XXVII, 45, id est vovebo ac pollicebor ei victimas, capita et cornua cervorum, quae ex voto Dianae suspendam. Notionem simplicem hanc: tecum amori indulgebo, ornatè expressit verbis his: *et Veneri ponere*, solvere *vota iuvat*, id est et Veneri mihi propitiae vota victima cadet.

19 22. *Incipiam captare*, pro simpl. *captabo*, *reddam*, *monebo*, vid. II, 15, 33. Vulgo legitur *reddere pinu Cornua*. Explicant: suspendere cornua caesorum ex arbore, cornua pinui affigere. De quo more venatorum exuvias ferarum arboribus affigendi vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Dian. 105, pag. 248; Wesseling. ad Diod. Sic. IV, 22, pag. 268; Schol. ad Aristoph. Plut. vs. 944: ἔξωκ ἦν τοῦς

Cornua, et audaces ipse monere canes. 20
 Non tamen, ut vastos ausim tentare leones,
 Aut celer agrestes cominus ire sues.
 Haec igitur mihi sit lepores audacia molles
 Excipere, et stricto figere avem calamo:
 Qua formosa suo Clitumnus flumina luco 25
 Integit, et niveos abluit unda boves.
 Tu, quoties aliquid conabere, vita, memento

Ἀπρῶντ' αὖτις ἄγρην μέρος τι τοῦ
 θηρωμένου, κεφαλὴν ἢ πόδα, προση-
 λούσιν πασσάλῳ ἐπὶ τινος δένδρου εἰς
 αὐτὴν τὴν ὕλην, πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρ-
 τέμιδος. Sed sacra Dianae iam antea
 commemorata sunt, desideratur ali-
 quid, quod ad venationem ipsam per-
 tineat. Vera lectio reddere pennis
 Cornua, vid. Obs. Scilicet *pennae*
 frequenter ponitur pro sagitta, pen-
 nis enim sagittae instrebantur. Sic
 legitur apud Ovid. Fast. II, 110;
 Val. Fl. VI, 421; Sil. Ital. XV, 630.
 H. l. *cornu* metaphorice usurpatur
 de omni extremitate et eminentia,
 sive prominentia, maxime cornuum
 figuram referente; dicitur ita *arcus*
 Ovid. Met. V, 383: *flexile cornu cur-
 vare*, id est arcum tendere. Idem
 Met. I, 455: *Viderat adducto flecten-
 tem cornua*, extremitates ambas arcus
nervo. Sic h. l. sagittae hamatae,
 Prop. II, 12, 9; hamī ὄγχοι Hom. Il.
 Δ, 151, 213; spiculi vocantur *cor-
 nua*, ut adeo sensus sit: sagittas ha-
 matas obtusas reparabo. — *monere*,
 instigare, hortari. Ovid. Heroid. IV,
 42; Met. X, 537. Gr. ἀνακαλεῖσθαι
 κύνες; Xen. Cyr. I, 6, 19. — *vastos*,
 epith. proprium de feris maioribus
 et ingentibus. — *leones* et *sues agre-
 stes*, pro feris trucibus in genere com-
 memoravit. Vid. Dorvill. Obs. Misc.
 vol. V, T. I, pag. 126. — *tentare*, la-

cessere, aggredi; sed *tentare*, exqui-
 site positum, quum de ardno ac dif-
 ficili conatu solenne sit, vid. Neumes.
 Cynege. vs. 62; Horat. Carm. I, 28, 5;
 Epist. I, 17, 34. — *celer cominus in-*
gredere in cominus enndo, et venabulo
 confodiendo apro. Graeca constructio.

23–28. *Excipere*, verbum venato-
 rium, Martial. XIV, 30. Vid. Burm.
 ad Val. Fl. VI, 422. Gr. ἐκχεῖσθαι,
 vid. Drakenh. ad Sil. Ital. XIII, 135,
 et Burm. ad Phaedr. I, 11, 6. — *stricto*,
 destrecto et emisso *calamo*, sagitta,
 traicere, configere, confodere. — 25.
Clitumnus, deus et fluvius Umbriae
 Cisapenninae, ubi iuxta urbem Me-
 vaniam Tiniiae se miscuit, cum eo ad
 Tiberim conscendit; huic flumini ea
 vis inesse putabatur, ut armenta can-
 dida redderet, vid. Plin. Epp. VIII,
 8; Stat. Silv. I, 4, 128; Sil. Ital. IV,
 547; Virg. Georg. II, 145, ibique
 Heyne. Servius ad Virg. loco citato:
Clitumnus fluvius, — cuius *aquas*
animalia quae potaverint, albos foetus
creant. Videtur ergo Cynthia in pa-
 tria Propertii rusticata fuisse. — *qua*,
 ubi. — *integit*, opacat arborum um-
 bra. — *formosa*, liquida, sic de Ti-
 beri Virg. Aen. VIII, 75: *pulcherrimus*
exis. Eurip. Hec. 455, καλλεστὴ
 ὕδατος. — 27. Poeta timidus ac suspic-
 ciosus addit: *quoties aliquid conabere*,
 id est aliquid in me peccare medita-

Venturum paucis me tibi luciferis.
 Sic me nec solae poterunt avertere sylvae,
 Nec vaga muscosis flumina fusa iugis:
 Quin ego in assidua mutem tua nomina lingua,
 Absenti nemo ne nocuisse velit.

30

beris, coll. vs. 16. Hoc sensu verbum *conari* h. l. simpliciter positum, capiendum est; idem verbum etiam de aliis rebus absolute poni solet, vid. Barth. ad Stat. Theb. VI, 804. — *paucis luciferis*, intra paucos dies, ut Ovid. Fast. I, 46.

29–32. Se interea vicissim Cynthiae absentis memorem fore declarat; assidue, inquit, de te et tecum loquar, montes, silvas te resonare docebo; sed quoniam autem, ut erat timidus, vs. 16 dixerat: *omnia ab externo sint modo tuta viro*, coll. vs. 27: et hanc sententiam aduectit: omni studio impedire studebo, quo minus quisquam tibi nocere possit. — *Nomina tua*, addit, *mutabo*, amatores enim de amoribus suis loquentes, ut invidiam declinarent, vera amicorum nomina

mutare fictis solebant, vid. Ovid. Heroid. XVI, 241; Broukh. ad Tibull. IV, 3, 11; Burm. ad Lotich. III, 3, 1. Sensum bene expressit Waardenburgius: Interea flumina silvarumque solitudo non adeo de te securum me reddunt, quin equidem, quoties de te loquar, assidue et sedulo nomen tuum cum alio commutem, non tuo vero nomine utar, sed alio ficto; nam si nomen tuum, teque solam rusticari sciverint iuvenes, nemo eorum te non corrumpere tuaeque absentis fidei nocere cupiet. — *solae*, solitariae, eoque formidabiles. — *muscosis iugis*, cogitandum de limo viridi in superficie aquae concreto, ita, ut aqua tanquam iugo prematur. — *in assidua lingua*, in assiduus de te sermonibus. — *nemo ne*, duae negationes, ut supra vs. 5.

ELEGIA XX

AD CYNTHIAM

Quid fles abducta gravius Briseide? quid fles
 Anxia captiva tristius Andromacha?
 Quidve mea de fraude deos, insana, fatigas?
 Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
 Non tam nocturna volucris funesta querela
 Attica Cecropiis obstrepat in foliis:

ELEGIA XX

Miserat ad Propertium Cynthia pugnillares, querelarum de eius perfidia plenos. Hac igitur elegia se de hoc falso crimine purgat, atque amicae perpetuum amorem spondet. Guyeto hoc carmen uon poëtae nostri manu exaratum videbatur; temere; nec ipse rationes ullas addidit. Nihil plane discriminis inter hanc elegiam et reliquas, quod carminis indolem aut colores attinet, deprelendi potest; immo totum hoc carmen, molliissimum sane et suavissimum, genium Propertianum spirat. Caeterum haec elegia est una ex illis, quas poëta ante omnes reliquas, etiam libri primi, scripsit.

1-6. *Quid fles*, elegans initium ex miseratione et leui increpatione, animo puellae permulcendo aptissimum. - *Briseide*, ab Agamemnone Achilli erepta, eleg. 8, 35. - *Andromacha*, Hectoris uxore. Conf. Homer. Il. X, 477; Ω, 725; Ovid. Trist. I, 4, 29 seqq. Caeterum *gravius*, recte monente Barthio, lacrymarum multitudinem, *tristius* animi affectationem indicat. - *fatigas*, nempe querelis

eos obtundis, enecas, vid. Drakenb. ad Sil. Ital. VI, 572. - 5. Iam mythicis quoque coloribus tristitiam Cynthiae poëta depingit. Tereus Thraciae rex Philomelam, coniugis suae Procnes sororem, vitiat, et ne flagitium eloqui posset, linguam ei exsecuerat. Procne vero, re cognita, Ilyn filium interfectum apposuit Tereo; qui quum deinde coniugem et sororem persequeretur, illa in hirundinem mutata est, haec in lusciniam, ipse in upupam. Vid. Gierig. ad Ovid. Met. VI, 412, et quos ibi laudavit. Add. Heyne ad Apollod. pag. 842, 787; Virgil. Ecl. VI, 80; Beck ad Aristoph. Av. 211. Itaque h. l. Philomela, Pandionis regis Atheniensium filia, vocatur *volucris funesta*, quoniam caedi Ityos occasionem dederat, et cum ea fata sua querente comparat Cynthiam, falsa crimina sui poëtae deplorantem. Cuius comparationis nobilissimae fundus apud Homer. Odys. T, 518 seqq.; II, 216 seqq. Sed quoniam *nocturna querela* commemoratur, et *volucris Attica* dicitur, atque additur *Cecropiis*, id est Atticis (eleg. 33, 29) *obstrepat in foliis*, alii de noctua cogitarunt, male

Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
 Sollicito lacrymas depluit e Sipylo.
 Me licet aeratis adstringant brachia nodis,
 Sint mea vel Danaë condita membra domo:

10

et perperam. Soph. Trachin. 963: *προῦπλων, ὀξύφρονος ὡς ἀηδών*. Add. Electr. 147 seqq.; Virgil. Georg. IV, 514 seqq. de Philomela: *Flet noctem, ramoque sedens miserabile varmen Integrat, et moestis late loca questibus implet.*

7. 8. *Niobe*, Tantalī filia, uxor Amphionis regis Thebarum, ob prolis multitudinem sese ipsi Latonae praestantiorē iactarāt, quare sex filiis totidemque filiabus suis orbata, et iuxta Sipyllum, Phrygiae urbem, in monte eiusdem nominis in saxum mutata est. Conf. Homer. II. Ω, 603; Heyne ad Apollod. III, 5, 6, Ovid. Met. VI, 146; Hygin. fab. 9; Cic. Tusc. III, 26; Triclin. ad Soph. Electr. 153. — *tantum*, pro tam, tantopere, Cic. pro Rosc. Amer. 22: *qui tantum immanitate bestias vicerit*. Add. Ovid. Trist. I, 6, 1. — *sollicito e Sipylo*, hypallage, Niobe ipsa sollicita, lacrymas depluit, eleganter lacrymarum multitudinem pingit, pro llet. Senec. Agam. 375: *Stat nunc Sipyli vertice summo Flebile saxum. Et adhuc lacrymas marmora fundunt Antiqua novas*. Herc. Fur. 390: *Riget superba Tantalus luctu parens, Moestusque Phrygio manat in Sipylo lapis*. Add. Homer. II. Ω, 617; Ovid. Met. VI, 312; Callim. hymn. in Apoll. 22; Ruhnken. Epist. cr. II, pag. 131. Pausan. in Attic. cap. 21 testatur, lapidem, procul et e longinquo eum adspicienti, mulieris noerentis ac lacrymantis figuram referre. Conf. et Soph. Antig. 823 seqq., et a Burm.

laudatum Theodoridae Epigr. Anthol. Gr. IV, 9, 4.

9-12. Nihil a te divellere me potest; licet catenis velut alter Prometheus (II, 1, 69) vinctus, vel Danaë carceri inclusus essem, carcerem tamen et catenas tua causa perrumperem. — *Me-nodis*, conf. Hom. Odys. A, 204. — *Danaë*, a patre Acrisio, Argivorum rege, bene custodita, ut tuta esset ab adulterorum insidiis, a Iove in auream pluviam mutato compressa est. Danaën a patre inclusam in thalamo ferreo fuisse tradunt Ovid. Am. III, 4, 21; Pausan. Cor. II, 23; Lucian. Timon. tom. I, pag. 122; Apollod. II, 1, 4. Add. Paul. Silentiari. Anthol. Gr. VII, epigr. 29: in turri aenea Horat. Carm. III, 16, 1; ubi vid. Mitscherlich, et Jacobs Animag. ad Anthol. Gr. tom. II, P. 1, pag. 333; Stat. Theb. I, 253, sed *murum aeratum* Prop. memorat II, 32, 58, quem *lapideum* dixit Hygin. fab. 63 intelligi debet domus, quam murus aeratus vel ferreus ambibat. Hunc murum etiam h. l. Prop. in mente habuit, id quod laculenter satis docet verbum *transiliam*, vs. 12, et vocabulum *domus* h. l. omnino carcerem indicat. Etenim *domus* de quovis domicilio et receptaculo, de quovis proprio ac destinato loco usurpatur. Sic Labyrinthus dicitur domus Virgil. Aen. VI, 27. Orcum *domos Ditis* vocat Id. IV, 269. *δῶμος* de loco Eurip. Suppl. 755. Itaque non placet Astii explicatio, qui *transilire* eo sensu capit, ut sit, *pervadere, perrumpere*.

In te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
 Ferratam Danaë's transiliamque domum.
 De te quodcunque, ad surdas mihi dicitur aures:
 Tu modo ne dubita de gravitate mea.
 Ossa tibi iuro per matris, et ossa parentis; 15
 (Si fallo, cinis heu! sit mihi uterque gravis)
 Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
 Ambos una fides auferet, una dies.
 Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
 Posset servitium mite tenere tuum. 20
 Septima iam plenae deducitur orbita Lunae,
 Quum de me et de te compita nulla tacent.
 Interea nobis non nunquam ianua mollis,
 Non nunquam lecti copia facta tui.
 Nec mihi muneribus nox ulla est empta beatis. 25

ita tamen, ut de audacia simul, qua illud fit, cogitetur, quum in hac voce lateat notio confidentiae et audaciae, ut apud Horat. O.J. I, 3, 24: *si tamen impiae Non tangenda rates transiliunt vada.* — *mea membra*, id est ego. — *In te*, tui causa, propter te, in tuam gratiam.

13-22. *De te*, quod te attinet, quodcunque, nempe ad me defertur, rumoribus illis surdas oppono aures. Videtur Cynthia in pugillaribus illis innocentiam suam purgare studuisse. — *gravitate*, fide et constantia. Opponitur levitati. — 15. *per* — *parentis*, per cineres parentum omninoque maiorum vet. iurare solebant, et huius iurisiurandi magna religio erat. Vid. interpp. ad Horat. II, 8, 9; Barth. ad Stat. Theb. V, 329; Schottus Obs. III, 39. — *cinis gravis mihi*, manes mihi infesti et irati. — 17. *mansurum*, nempe fidelem, constantem, quod ex posteriori membro subintelligendum est. Cuius generis ellipses concessit

Gronov. ad Liv. XXX, 7. Plinius dixit Ovid. Trist. V, 4, 35: *Te sibi cum paucis meminuit mansisse fidelem.* — 18. *una fides*, coll. vs. 34. — *una dies*, conf. el. 28, 39 seqq. — *nomen*, genus, nobilitas, Catull. LXI, 214. — *teneret*, retineret. — *servitium*, h. l. serviendi ratio et conditio. — *mite*, blanditur Cynthiae dolenti, et iam pluribus demonstrat, se ingrati nomen meriturum, si Cynthia desere vellet. — *septima orbita*, septimus lunae cursus, septimus mensis; *orbita*, pro cursu. — *deducitur*, pro decurritur. — *compita nulla tacent*. Ovid. Am. III, 1, 17: *Nequitiam tuam Narrant in multas compita secta vias.* Add. Prop. I, 5, 25. *compita* pro ipsis hominibus in compitis versantibus.

23-28. Neque tamen tu illos rumores curasti. — *ianua mollis*, mihi facile movebat cardines, facile aperiebatur. — *beatis*, largis, opulentis, Catull. LXVIII, 14; Horat. Carm. I,

Quidquid eram, hoc animi gratia magna tui.
 Quum te tam multi peterent, tu me una petisti.
 Possum ego naturae non meminisse tuae?
 Tunc me vel tragicae vexetis Erinnyes, et me
 Inferno damnes, Aeace, iudicio.
 Atque inter Tityi volucres mea poena vagetur.
 Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
 Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
 Ultima talis erit, quae mea prima fides.
 Hoc mihi perpetuo ius est, quod solus amator
 Nec cito desisto, nec temere incipio.

25, 1. — *hoc*, pro haec, quoniam praecessit *quidquid*, ut Ovid. Heroid. III, 8: *hoc quoque culpa tua est*. Vid. Burm. ad Lucan. IX, 249; Gronov. ad Senec. Cons. ad Marc. cap. 19. — *animi gratia tui*, tuae benevolentiae acceptum debeo. Ovid. Trist. II, 5: *Si quid adhuc sum, muneris omne tui est*. — 28. *natura*, ut φύσις, pro ingenio et moribus, Cic. ad Div. I, 9; XIII, 11; Senec. Controv. 16; Martialis. VI, 83; nominatim h. l. pro indole facili et miti.

29–36. Si unquam oblitus fuero tuae benignitatis, animi gratiae tuae: *Erinnyes* furiae, scelerum vindices, dicuntur *tragicae*, hoc est, ut recte, praeeunte Passeratio, exposuit Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 4, 16, quae a Tragiciis saepius ad partes vocatae, et in scenam productae sunt. Gr. τραγικαὶ ποιναί, vid. Casaub. ad Strab. III, pag. 265. — *Aeace*, qui apud inferos iudex sedes. — 31. *Tityi* poenam suam optat, si peieret. —

Tityus, ob stuprum Dianae intentatum apud inferos hanc poenam sustinet, ut vulturi, vel secundum Homer. Odys. A, 575 seqq. binis vulturibus iecur suum perpetuo renascens exendum praebet, vid. Tibull. I, 3, 75; Horat. Carm. II, 14, 9; III, 4, 77. — *vagetur*, eleganter de vulture circumvolante; inter vultures iecur Tityi devorantes volitet vultus *mea poena*, id est supplicio meo destinatus, qui me pariter depascatur. Vulp. Imprecatur sibi porro *Sisyphi* poenam, vid. ad eleg. 17, 7. — 33. Desine mihi porro literas scribere, quibus me, ut fidem tibi servem, obtesteris. — *sis venerata*, pro venereris; sed venerari idem quod precari, ut Virg. Aen. III, 34; Horat. Sat. II, 2, 124. — *perpetuo ius*, hoc indicium meum tueor, hanc rationem teneo, ita sentio. — *quod solus amator* etc. non levis sum ut amatores reliqui, sed nec facile amore capior, nec cito amare desino.

ELEGIA XXI

AD CYNTHIAM DE PANTHO

At quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
 Tantum illi Pantho ne sit amica Venus.
 Sed tibi iam videor Dodona verior augur?
 Vxorem ille tuus pulcer amator habet.
 Tot noctes periere: nihil pudet? adspice, cantat 5
 Liber: tu nimium credula sola iaces.
 Et nunc inter eos sermo es: te ille superbus
 Dicit se invito saepe fuisse domi.
 Dispeream, si quidquam aliud, quam gloria, de te
 Quaeritur: has laudes ille maritus habet. 10
 Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
 Electa tenuit namque Creusa domum.

ELEGIA XXI

Panthum quendam, rivalem malignum, qui ipsum apud Cynthiam violatae fidei accusaverat, vicissim accensat poeta, Cynthiamque, quod hactenus nimium credula fuerit amatori perfido, irridet.

1-9. *At*, indignantis est, ut Graecor. ἀλλὰ, saepius. — *pagina*, carmen, quo Propertii fidem suspectam reddiderat. Sic *pagina* Ovid. Fast. I, 19; Prop. III, 25, 17. — *ne sit amica*, sit irata. — *Dodona verior augur*, vates Iovis Dodonaei oraculo certior. — *periere*, frustra tot noctes Pantho ingrato liberaliter concessisti. — *cantat liber*, solutus amore, et curis expeditus, tu solitarias noctes consumis. Sed verba *tu—iaces* fuisse initium cantilenae cuiusdam tunc temporis satis notae, ingeniose satis

suspiciatus est Marklandus. Sic verba ipsa, quibus poeta sententiam hanc expressit, te ille ludibrio habet, accurate satis cohaerent. — *inter eos*, Panthum et uxorem ipsius fabula es et risus. — *se invito*, te fuisse domi illumque expectasse, sponte, non quod iusserit et condixerit. — *dispeream*, emoriar, si ille maritus quidquam aliud agit, quam ut te decipiat, de te gloriari possit. — *has—habet*, et profecto ille de te triumphat. Prop. I, 13, 5: *Dum tibi deceptis augetur fama puellis*.

11-20. *Colchida*, Medeam, uxorem suam, quae eum, quum Colchou attigisset, exceperat et amaverat, cum eoque aufererat, Iason decepit. Vid. Ovid. Heroid. ep. 12. — *hospes* cum emphasi dictum, est enim indignum ab hospite decipi. — *electae*, repudiatæ. — *Creusa*, magni Creon-

Sic a Dulichio iuvene et delusa Calypso

Vidit a matorem pandere vela suum.

Ah! nimium faciles aurem praebere puellae,

15

Discite deseruae non temere esse bonae.

Nunc quoque, qui restet, iampridem quaeritur alter.

Experta in primo stulta cavere potes.

Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum,

Sive aegra pariter, sive valente, sumus.

20

ELEGIA XXII

AD DEMOPHOONTEM

Scis here mi multas pariter placuisse puellas,

Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.

Nulla meis frustra lustrantur compita plantis,

tis, Corinthiorum regis filia, Horat. Epod. V, 64. — *tenuit domum*, materfamilias facta est. Nil amplius. Vid. ad II, 16, 30. — *Sic a Dulichio*, ut Vlysses reliquit Calypso propter uxorem Penelopen, sic et te hic maritus relinquit. PASSERAT. — *non temere esse bonae*, faciles, non frustra noctes perdere vs. 5. — 17. *queritur* a te post hunc desultorem novus amator, *qui restet*, constantior sit, te constanter amet; vel, qui resistat (sic restare infra III, 8, 31) qui perfidus sit, te deludat, sicuti delusa est ab Vlysse Calypso. — *Sive aegra* fueris, sive sana et incolumis, te constanter, omni tempore amabo, coll. II, 9, 25; 15, 36, atque videtur ille rivalis Cynthiam aegram neglexisse.

ELEGIA XXII

Profitetur naturam unicuique vitium dedisse creato, sibi aliquid sem-

per amare dedisse, vs. 17 seq., sibi multas pariter, simul et eodem tempore, placere puellas, vs. 1, earumque amoribus se facile capi, neque tamen hoc vitium suis commodis gaudiisque carere. Conf. Ovid. Amor. II, 4, 1 seq.

1-4. *Here* pro heri, **ἔτι*, hesternodie, vid. Rupert. ad Iuvenal VI, 23; Ernesti Clav. Cic. — *venire*, de malis calamitatibusque ingruentibus frequens, Virgil. Aen. III, 138. — *multa mala*, propter multas puellas. Conf. infra el. 25, 48. — *lustrantur*, peraguntur. — *compita* commemorari Scaliger putabat ob ludos compitalitios, ut adeo sententia sit: nunquam frustra adeo compita, ad ludos compitalitios spectandos. Sed *compita* h. l. ut supra eleg. 20, 22, commemorantur omnino utpote frequenti populo referta, unde *frequenta* dicuntur Horat. Serm. II, 3, 26.

Omnia in exitium nata theatra meum.
 Sive aliquis molli deducit candida gestu
 Brachia, seu varios incinit ore modos:
 Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,
 Candida non tecto pectore si qua sedet.
 Sive vagi crines puris in frontibus errant,
 Indica quos medio vertice gemma tenet.
 Quae si forte aliquid vultu mihi dura negarat,
 Frigida de tota fronte cadebat aqua.
 Quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?

— *omnia* — *meum*. Ovid. Trist. II, 1, 279: *Et tandem fatear, ludi quoque semina praebent nequitiae* (amoris occasionem praebent): *tolli tota theatra iube*. — *nata*, orta, inventa. *Nasci* de rebus quoque inanimatis dici, tralutitium.

5-8. Dum mimus saltat, dum tibiceni canit, oculis meis foeminas formosas in theatro sedentes perlustro, et saucius amoris succumbo; vid. ad I, 1, 1. — *deducit brachia*, leniter movet, et iactat. Statius Propertium imitatus Silv. III, 5, 66: *Candida seu molli deducit brachia motu*, graec. *βάλλει τὰς χεῖρας*. Ovid. Am. II, 4, 29: *Illa plucet gestu, numerosaque brachia iactat*. Intelligit noster mimos, qui saltabant amores. — *molli gestu*, effeminato, delicato. Sic *molli brachia* apud Ovid. Art. Am. I, 595, in re saltatoria de brachiis, quae cum arte et gratia moventur. Vid. Graevius Lectt. Hesiodi, cap. 19. — *seu*, tibiceni in scena tibiae inflat, et varios modos incinit. — *vulnus ocelli*, vulnus, cuius dolor cruciat lumina. Amantium enim oculi formae pulchritudine et gratia dicuntur teneri, abripi, tanquam telis vulnerari etc. V. Xen. Mem. I, 3, 13. hinc Aeschyl.

Agam. 751 Helenam vocat *μαλθακὸν ὀμμάτων βέλος*, et Herod. V, 18, legitur: *γυναικας ἐμφορῶν ἀντίως ἔκσθαι ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν*. Apud Achill. Tat. autem I, 4, legitur: *καλὸς γὰρ ὁ ἄρ' ὁρῶν τὴν ὀφθαλμῶν βίβλον, καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὴν ψυχὴν καταρῶν ὀφθαλμῶν γὰρ ὁδὸς ἐρωτικῶ τραύματι*. — *Candida*, formosa. — *sedet*, nempe in suprema theatri cavea, unde spectabant mulieres. Caeterum compara Ovid. Am. II, 4, 9, add. Prop. IV, 8, 77.

9. Vid. Obs. — *puris*, apertis et nitidis, splendentibus. — *tenet* comam in vertice capitis, religatam in nodum; *tutulum* vocabant. — *vultu dura*, contraria sententia apud Ovid. legitur Amor. III, 2, 84: *Risit et argutis aliquid promisit ocellis*. Sed hac voce *aliquid* poetae in re amatoria plus intelligunt quam expriment. — *frigida* — *aqua*, imitatus est Propert. Theocritum Id. II, 107, ubi Simaetha: *ἐκ δὲ μετώπῳ ἰδρῶς μετ' ἀρχέουσαν ἴσον νοτίαισιν ἑέρσας*. De sudore amoris indice vid. Dorvill. ad Clarit. pag. 380; Mitscherlich. ad Horat. carm. I, 13, 7.

13-18. *mollis*, facilis. — *quod quaeris* — *amor*, vulgo explicant: amoris

Quod quaeris, quare non habet ullus amor?

Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?

Et Phrygis insanos caëditur ad numeros?

Vnicuique dedit vitium natura creato.

Mi natura aliquid semper amare dedit.

Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur;

Nunquam ad formosas, invide, caecus ero.

Sed, tibi si exiles videor tenuatus in artus,

Falleris; haud unquam est culta labore Venus.

Percontere licet, saepe est experta puella

Officium tota nocte valere meum.

Iupiter Alcmenae geminas requieverat Arctos,

Et coelum noctu bis sine rege fuit.

nulla est ratio, nec dici potest causa, cur simus in amorem tam propensi, non magis quam Galli et Bellonarii, qui semetipsos secant cultris, quae ratione id faciant, dicere possint, quum ex animi quadam perturbatione haec cuncta proveniant. Vid. Obs. — *brachia cultris*, ut Bellonarii, in sacris Bellonae, quibus brachia laniare moris fuit. Vid. Tibull. I, 6, 47, ibique Heyne. — *et — numeros*, sermo est de Gallis, Cybeles deae in Phrygia cultae, sacerdotibus. Ovid. Ibis 453 seq.: *Attonitusque seces, ut quos Cybeleia mater lucit ad Phrygios vilia membra modos*. Sic hoc loco *Phrygis ad numeros* (add. Tibull. I, 4, 70) ad modos Phrygii tibicinis insaniam cientes. Lucret. II, 620: *Et Phrygio stimulat numero cava tibia mentes*. — 17. *Vnicuique creato*, sententia a Philosophis ducta. Crantor apud Plutarch. T. II, pag. 104 C. *ἑκάστῳ τὸν κατὰ φύσιν ἕκαστον ποιεῖται*. Cf. Wytttenbach, ad Plutarch. D. S. N. V. pag. 34; Catull. XXII, 20: *Suus quoque attributus est error*.

Horat. Serm. I, 3, 68: *Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est, Qui minimis urgetur*.

19–28. Nunquam formosas amare desinam. *Thamyra*, poeta thracicus, a Musis, quibuscum se conferre ausus erat, quasque ad certamen musicum provocaverat, excaecatus. Conf. Homer. II. B, 594; Diod. Sic. III, 67; Apollod. I, 3; Barth. ad Stat. Theb. IV, 181. — *sed tibi*, se non esse enervatum, nec unquam voluptatis opere fatigatum, affirmat. — *colere Venerem*, ei litare, eam exercere. — *culta*, nempe mihi, et labore dictum pro cum labore; exerceo quidem Venerem, sed sine ulla defatigatione. — *Alcmenae*, scilicet causa vel gratia. Conf. de hac ellipsi Burm. ad Petron. cap. 49; Cortius ad Sallust. Catil. 6, 7; Iug. cap. 88 s. 4. — *requieverat*, pro requiescere fecerat. — *geminas Arctos*, orsa, nomen sideris, docte pro noctes duas. — *Requiescere* cum accus. construitur etiam infra eleg. 34, 75; Virg. in Ciri 233; vid. Cannegieter. ad Avien. pag. 39. Alc-

Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.

Nullus amor vires eripit ipse suas.

Quid? quum e complexu Briseidos iret Achilles,

Num fugere minus Thessala tela Phryges? 34

Quid? ferus Andromachae lecto quum surgeret Hector,

Bella Mycenaeae non timuere rates?

Ille, vel hic classes poterat, vel perdere muros.

Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.

Adspice uti coelo modo sol, modo luna ministret: 35

Sic etiam nobis una puella parum est.

Altera me cupidis teneat, foveatque lacertis,

Altera si quando non sinit esse locum.

Aut si forte irata meo sit facta ministro,

Vt sciat esse aliam, quae velit esse mea. 36

Nam melius duo defendunt retinacula navem,

menae, Amphitryonis uxori, Iupiter duas noctes dederat, *noctem duplicarat* (Sen. de brev. vit. cap. 16), ut Herculeum procrearet. Conf. Senec. Agam. 802 sqq.; Ovid. Epist. IX, 9; Hemsterhus. ad Lucian. Somn. cap. 17, T. I, pag. 21. - *ad fulmina venit*, pro rediit, fortis fulmina vibravit, ornate pro regnum egit. - *nullus amor vires eripit*, pro nulli ipse amor eripit vires militiae suae dicatas.

29-36. *Nam fugere*, nonne etiam tum ab Achille Thessalo Troiani fugati sunt? Hector ex Andromachae complexibus non debilius in certamen venit. Vid. Hom. II. XX, XXI. - *ferus*, simpl. pro fortis, ut *saevus* Virg. Aen. I, 99. - *non*, pro nonne, ut Ovid. Am. I, 7, 7; III, 6, 29; vid. Duker. ad Flor. III, 21, 25. - *Mycenaeae rates*, classis Graecorum, cui Agamemnon, Mycenarum rex, praerat. - *timuere*, vid. Ovid. Met. XIII, 80 seq. - *Ille*, Hector, classes, *hic* Achilles, muros poterat per-

dere. - *hic ego*, nempe in amoris militia. Similis locus Ovid. A. A. I, 5 seqq. - *ministret*, scilicet lucem, ut Plin. loquitur H. N. II, 5: *hic* (sol) *lucem rebus ministrat*. Est quasi *διδωσκος*. Sol et Luna alternis lucem praebent. Verbo *διδωσκον* eodem sensu de Sole et Luna usus est Eurip. Phoeniss. 549.

37-42. *Si non sinit esse locum*, si dura est, coll. vs. 43, si aditum et amplexum negat. Conf. I, 1, 36. - *ministro*, qui partes lenonis sustinet. Vid. Iuvenal. III, 46. - *sciat*, nempe puella irata et dura. - *defendunt*, tuentur, servant simpl. - *duo retinacula*, de duabus anchoris fundo maris iniectis cogita. Alii per *retinacula* intelligunt gubernacula, quae bina in veterum navibus fuisse, docuit Graevius Lect. Hesiod. cap. 9; vid. interpp. ad Lucian. Toxarin T. II, pag. 512, 513. Frequentes in re amatoria comparationes a navigatione desunt coll. II, 4, 19; 14, 29. Senten-

Tutius et geminos anxia mater alit.
 Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.
 Quid iuvat in nullo pondere verba loqui?
 Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti, 45
 Speranti subito si qua venire negat.
 Quanta illum toto versant suspiria lecto,
 Quum recipi, quem non noverit ille, putat?
 Et rursum puerum quaerendo audita fatigat:
 Quem, quae scire timet, dicere plura iubet. 50

ELEGIA XXIII

DE AMORIS SERVITUTE

Cui fuit indocto fugienda haec semita vulgi,

tia e graeco fonte promanasse videtur. Epictet. apud Stob. Serm. CIX: οὗτε ναῦν ἐκ μᾶς ἀλκύρας, οὗτε βίον ἐκ μᾶς ἑλπίδος ἀρμολέον. — *anxia*, de liberis sollicita. Ovid. Rem. Am. 463 seq.: *Fortius e multis mater desiderat unum, Quam quae flens dicit, Tu mihi solus eras.*

43—50. Puellam ipsam alloquitur. Sed vid. Obs. — *nega*, scilicet te venire velle, altera me excipiet. De hoc usu verbi *venire* conf. supra eleg. 18, 30. Similis locus Hom. Il. A, 514. — *in-loqui*, verba nullius ponderis proferre, tergiversari, neque negare, neque affirmare te venturam esse, vel *promissis ducere amantem*, eleg. 17, 1. Praepositio *in* redundat, exempla hanc in rem collegit Drakenb. ad Liv. I, 52 et 56, T. I, p. 207, pag. 220. — *subito venire*, confestim, αὐτίκ. — *illum*, nempe matrem exclusum. — *quum recipi*,

sibi praeferrī alium ignotum amatorem putat. Conf. Obs. — *puerum*, servum internuntium, quem iubet plura, quam scire eum timet, dicere.

ELEGIA XXIII

Profitetur poëta, se matronarum superbiam, quam graphice depingit, spernere, foeminas contra tenuioris fortunae, libertinas et peregrinas praecipue sectari. Oratio carminis urbana, suavis et elegans.

1 seq. Ego qui quondam nondum edoctus satis, *vulgares amores* (I, 13, 11) fugiebam ac spernebam, iam eodem studiose et cum voluptate sector, malo meo edoctus, tenuioris ordinis foeminas matronis superbis longe praefereudas esse. — *Semita vulgi*, via publica, alludit ad semitarias metreticulas. — *fugienda*, per euallagen pro fugitata. — *lacu*, cum lacu limo-

Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
 Ingenuus quisquam alterius dat munera servo,
 Vt commissa suae verba ferat dominae?
 Et quaerit toties, Quaenam nunc porticus illam 5
 Integit? et, Campo quo movet illa pedes?
 Deinde ubi pertuleris, quos dicit fama, labores
 Herculis, ut scribat, Muneris ecquid habes?
 Cernere uti possis vultum custodis avari,
 Captus et immunda saepe latere casa. 10
 Quam care semel in toto nox venditur anno!
 Ah! pereant, si quos ianua clausa iuvat.
 Contra reiecto quae libera vadit amictu,
 Custodum et nullo septa tumore, placet.

so et turbido, aquam continentem communem omnibus, illas puellas vagas, opportune et apposite comparat.

3 seq. Sermo indignantis. Sententia haec: An quisquam paullo liberalior sustineat munera dare alterius servo, cuius heram capiet, et curas atque labores Herculis perferre, ut illa tandem ipsi nil aliud scribat, quam muneris ecquid habes? et ut largo munere matronae pro una nocte dato, et ostiario muneribus capto, novis deinceps periculis obnoxius sit? Tanti nox una non est; et his difficultatibus, laboribus atque periculis non est obnoxius is, qui vulgares amores sequitur. — *verba commissa* sunt vel omnino mandata, vel epistolae a servo ad dominam preferendae. *commissa*, fidei servi credita. *Committere*, verbum hac in re proprium. Vid. Ovid. Amor. I, 12, 21; Met. IX, 586; Cic. pro Fonteio, 14, pro Cluentio, 58. — *Porticus et Campus* commemorantur, quoniam illis in locis convenire solebant amantes. Ovid. Am. II,

2, 4; A. A. I, 491; Prop. II, 32, 7 — *integit*, sub qua porticu spatium solet? — *quo Campo*, Campi enim plures Romae, Martius, Viminalis, Agrippae etc. — *labores Herculis*, pro laboribus gravissimis, et vix perferendis nominantur. — *scribat*, nempe matrona illa tibi, *muneris ecquid habes?* *μῦθον*; foeminae scribentis: ecquid mihi pro nocte concessa daturus es? Compara Ovid. Amor. I, 10. — *custodis avari*, non nisi largiter data mercede fores reserantis. Conf. IV, 5, 47 seq.; Tibull. II, 4, 33: *Sed pretium si grande feras, custodia victa est: Nec prohibent claves, et canis ipse tacet.* — *captus*, paene captus et deprehensus. — *immunda*, obscura, *casa* ostiarii, in qua et canis perennabat. — *si iuvat*, quos iuvat, delectat, ille tam rarus, tamque furtivus dominae congressus.

13–16. Libertina et vaga puella mihi praeplacet. — *reieto amictu*, non velata, *candida non testo pectore* supra eleg. 22, 8. — *libera*, quae non sub imperio viri, a iugo

Cui saepe immundo Sacra conteritur via socco, 15
 Nec sinit esse moram, si quis adire velit.
 Differet haec nunquam, nec poscet garrula, quae te
 Adstrictus ploret saepe dedisse pater.
 Nec dicet, Timeo, propera iam surgere, quaeso:
 Infelix, hodie vir mihi rure venit. 20
 Et quas Euphrates, et quas mihi misit Orontes
 Me capiant; nolim furta pudica tori.
 Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
 Nullus liber erit, si quis amare volet.

matrimonii libera, coll. vs. 20. — *custodum tumore*, pompa superba custodum veluti vallo septae incedebant matronae. III, 8, 13: *Custodum gregibus seu quum se stipat euntem*. Vocem *tumore* illustrat Heliodori locus a Barthio citatus lib. 7: *πομπὴν ὑπὲρ οὐραίων πομπὴν ὑπὲρ οὐραίων* de Arsace. — *Sacra via*, nam ea Romae erat maxime trita, et obsessa hominum turba. — *immundo*, lutulento. Matronae autem gestabantur lecticis. Vid. Iuvenalis Sat. VI, 349, ibique Rupertius.

17-24. *Differet*, vulgo explicant, promissis ducet amantem, sed iam praecesserat *nec sinit esse moram*, hoc est, facile sui copiam facit, unde Hutschkius in epist. ad Santen. Amstel. 1792. rectius *differre* hoc loco explicat diffamare, ut I, 4, 22, unde et *garrula* dicitur, ut adeo sensus sit:

nunquam haec te garrulitate sua differet, nec saepius munera poscet. — *adstrictus*, parcus, tenax, frugalis. Sic *contractus* Horat. Epp. I, 7, 12. Vid. Drakenb. ad Liv. XXIX, 1, 6. — *infelix*, ego misera. Compara Horat. Serm. I, 2, 127 seq. — *Et quas* etc., me capiant, iuvent foeminae exterarum et peregrinarum. De his advenis meretricibus conf. Iuvenal. Sat. III, 61 seqq. — *furta pudica tori*, hypallage, pro furta tori pudici. Nihil mihi sit cum nupta, matrona et nobili. — *Libertas quoniam* etc. Sensus eo spectat: viles ancillarum et libertinarum amores mancipiis, non ingenuis adolescentibus digni sunt: respondet: nullus amans liber est, parum ergo interest, quam servitutem servias, stolataene mulieris, an togatae. BARTH.

ELEGIA XXIV

DE CYNTHIA IN AEMVLVM

Tu loqueris, quum sis iam noto fabula libro,
 Et tua sit toto Cynthia lecta foro?
 Cui non his verbis adspergat tempora surdo
 Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
 Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
 Non ego nequitiae dicerer esse caput.
 Nec sic per totam infamis traducerer urbem:
 Vreret et quamvis, nomine verba darem.

ELEGIA XXIV

1-4. Novam elegiam hic ordiuntur plerique codd. et editiones vetustae, atque nihil mutandum duxi, ne consensus editionum turbetur. Sed arcte omnino cohaeret pars huius carminis prior usque ad vs. 16 cum carmine superiori. — *Tu loqueris*, μιμητικῶς dictum. Inducit amicum ipsum obiurgantem, quod commendat abstinentiam a foeminis nobilioribus, quum tamen (Cynthia vs. 2) carmina in Cynthia ipsam iam dudum infamarint. Terent. Heaut. V, 1, 48 seqq. Men.: *Tene isthuc loqui? Nonne id flagitium est, te aliis consilium dare, Foris sapere, tibi non posse te auxiliari?* — *toto foro*, docte pro in maxima hominum frequentia. — *adspergat*, nempe sudore; cui non haec verba sudorem expriment, etiam si surdis auribus sit? Quem licet surdum haec non vellicent verba? Scilicet Propertius amico obiurganti respondet: illa tua verba me non taugunt. Neque pudore ingenio suffundor ob vanitatem verborum meorum, quod

commendarim abstinentiam a foeminis nobilibus, quum ipse eiusmodi foeminam amen; neque animum meum perturbat amor a me decantatus, sed si mihi constare vellent, reticendus, quum Cynthia mihi facilis sit; at illa, ut vel mea carmina doceant, non est facilis, nec adeo verba mea vana sunt, sed malo meo edoctus vulgares amores commendo.

5-10. *spiraret*, eleganter pro esset. Metaphora a vento secundo desumpta. Coll. eleg. 27, 15; Tibull. II, 1, 80. — *nequitiae caput*, vulgarium vagorumque amorum, Horat. Carm. III, 15, 2, doctor et commendator. — *dicerer esse* pro essem. — *Nec sic*, propter carmina in Cynthia, *infamis traducerer*, non tantam apud populum infamiam subiissem, tot rumores de me excitassem. Translatio deducta ab iis, qui ante oculos hominum traducuntur, ut spectaculo sint. Vid. Martial. I, 54; III, 74, 75: gr. παρὰ δὲ μιμητικῶς. — *vreret et quamvis*, quamvis perditae amarem Cynthia. — *nomine verba darem*, hoc

Quare ne tibi sit mirum me quaerere viles.

Parcius infamant: num tibi causa levis?

10

Et modo pavonis caudae flabella superbae,

Et manibus dura frigus habere pila;

Et cupit iratum talos me poscere eburnos,

Quaeque nitent Sacra vilia dona via.

Ah! peream, si me ista movent dispendia: verum

15

Fallaci dominae iam pudet esse iocum.

* * * * *

Hoc erat in primis quod me gaudere iubebas?

Cynthiae nomine supposito omnes fallerem. Non suspicarentur esse foeminam nobilem, si Cynthia moribus illarum vilium mulierum similis esset; sed more foeminarum nobilium aspera est, se praestat difficilem, ergo intelligunt esse matronam nobilem, ergo malo meo edoctus commendo foeminas viles. — *verba dare*, fallere, decipere, Terent. Andr. I, 3, 6; Phorm. IV, 5, 1. — *parcius*, minus infamant *viles*, quarum copia facilis est.

11-16. Cynthia praeterea munera a me assidue flagitat. — *Et modo*, nempe cupit, *pavonis superbi*, qui explicata cauda stellante superbire solet. Intelligitur *flabellum*, quo ad refrigerandum et ventilandum aestatis calore utebantur puellae elegantiores et lautiores, vid. Claudian. in Eutrop. I, 109. His flabellis gerendis et custodiendis peculiaries habebant ancillas dictas flabelliferas, vid. Plant. Trinum. II, 1, 22. — *dura pila*, ope durae pilae. Intelligitur pila ex crystallo, quam matronae delicatioris aestivo tempore ad calorem frigore eius mitigandum manibus tenere solebant. Vid. Plin. H. N. XXXVII, 2; Martial. XI, 8. — *cupit poscere*, pro cupide poscit, ut I, 10, 21. — *cupias*

pugnare, pro pignes. — *iratum*, pro a me irato. Ovid. A. A. III, 805: *quae poscet minus amantem*. Sensus: munera poscit, neque tamen illis movetur, sed aspera et superba manet, quia et a me de hac superbia illius irato, nova munera poscere audet, atque sic me ludibrio habet. — *talos eburnos*, quibus ludere possit, ἀσράχλων Pausan. VI, 24, pag. 514: ἀσράχλων μαραίων καὶ περδένων παύγιον. Vid. Jacobs Animadv. in Anthol. Gr. tom. I, P. II, pag. 52. — *vilia dona*, quisquillae pulchrae et pretiosae (*nitent*) quales foeminae amare solent, quaeque in Sacra via prostabant venales. Vid. Ovid. Am. I, 8, 87 seq.; A. A. II, 261 seqq. — *Ah! peream* etc., haec dispendia et damna me profecto non movent, sed quod me promissis ducit, inanique spe lactat, hoc me maximopere cruciat.

17. De Cynthiae rivalem sibi praefertentis levitate et perfidia conqueritur, suamque in amore constantiam iactat. Mollissimus regnat in hoc carmine a vs. 17-52 sensus, qui et ad commiserationem mirifice animum movet. — *Hoc erat*, haecine tua promissa, quae mentis animum laetitia perfundebant? itane constans es in

Tam te formosam non pudet esse levem?
 Vna aut altera nox nondum est in amore peracta,
 Et dicor lecto iam gravis esse tuo. 20
 Me modo laudabas, et carmina nostra legebas.
 Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
 Contendat mecum ingenio, contendat et arte;
 In primis una discat amare domo:
 Si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras, 25
 Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
 Tetra venena libens, et naufragus ehibit undas,
 Et nunquam pro te deneget esse miser:
 (Quos utinam in nobis, vita, experiare labores)
 Iam tibi de timidis iste protervus erit, 30
 Qui nunc se in tumidum iactando venit honorem.
 Dissidium vobis proximus annus erit.

amore? — *gravis*, molestus, fastidio esse. — *Ille*, per contemptum, ut el. 21, 4. — *pennas vertit*, avolvit, alio se contulit, exquisita imagine pro me amare desiisti, conf. I, 9, 23. Ovid. Epp. III, 42: *Quo levis a nobis tam cito fugit amor?*

23-28. *Contendat*, scilicet rivalis meus, vs. 30, 31. — *una amare domo*, una puella contentus esse. In suspicionem violatae fidei rivalem adducit. — *Si libitum tibi erit*, proba illius amorem et constantiam, iube eum pericula et labores tua causa subire. Expressa sunt haec quae sequuntur ex Theocrit. Παιδικαὶς Idyl. XXIX, 36 seq.: Νῦν μὲν κήπι τῶ χρώσῃ μάλ' ἐνεκὸν σέθεν Βαθύν, καὶ φύλακον νεκρῶν παῖδ' ἀνέβηρον ut notavit Dörvill. Obs. Miscell. vol. V, tom. II, pag. 299. — *Lernaeas ad*, id est contra, adversus *hydras*. Lerna palus in Argivorum agro, ubi anguis, *hydra*, ob multitudinem capitum formidolosa, unde *hydras* hoc loco ab

Hercule occisa est. Conf. Ovid. Met. IX, 71; Hesiod. Theog. 313; Hermann Handbuch der Mythologie B. I. pag. 80. — *Hesperio dracone*, Hesperii filiae hortos in Libya habuerunt aureis malis insignes, Hercules, dracone pervigili interfecto, mala aurea ad Eurystheum pertulit. Omnia nota, conf. Heyne ad Apollodor. II, 5, 11; ad Virg. Aen. IV, 483; et Spanhem. ad Callim. h. in Cer. 11. — *Tetra*, mortifera, Tibull. III, 5, 10. Sententia: quin et pro te libenter moriatur; sed quanto ornatus hanc sententiam extulit!

29-32. Velim horum laborum in me et rivale meo periculum facias, uter libentius te iubente pericula subeat. Sed timidus ille est, et *protervus*, superbus, insolens erit. — *de timidis*, e timidorum numero. — *venit in honorem*, a te honoratur, praefertur, qui sua iactantia te adeo cepit. *tumidus honor*, qui tumidum et inflatum reddit; sic supra eleg. 22, 16

At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
 Non labor Alcidae, non niger ille dies.
 Tu mea compones, et dices, Ossa, Properti, 35
 Haec tua sunt: heu, heu tu mihi certus eras.
 Certus eras heu, heu, quamvis nec sanguine avito
 Nobilis, et quamvis non ita dives eras.
 Nil ego non patiar: nunquam me iniuria mutat,
 Ferre ego formosam nullum onus esse puto. 40
 Credo ego, non paucos ista periisse figura:
 Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
 Parvo dilexit spatio Minoida Theseus,
 Phyllida Demophoon: hospes uterque malus.
 Iam tibi Iasonia nota est Medea carina, 45
 Et modo servato sola relicta viro.

insanus occurrebat. — *Dissidium*, dissidii causam proximus adferet annus, brevi odiis ac rixis dissidebitis. — 33–38. Tuus ero vivus, mortuus tuus ero (II, 15, 36), eleganter et ornate haec expressit poeta. — *aetas Sibyllae*, vid. ad II, 2, 16, etsi mihi aetas contingat longissima, te nunquam amare desinam. — *non labor Alcidae*, neque maxima pericula tua causa subeunda. — *niger dies*, dies supremus, Virg. Aen. VI, 428: *atra dies*; Tibull. III, 5, 5: *nigra hora*, id est mortis hora. — *componi*, graec. *συνεπιθεσθαι* dicuntur cineres et ossa, quum vasculis suis inclusa in monumentum conduntur, deinde de toto funeris apparatu et singulis eius partibus hoc verbum usurpatur. Vid. Kirchmann. de Fuver. Rom. III, 8; Heyne ad Tibull. III, 2, 16. — *certus*, constans, fidus. — *nec-nobilis*, non eras ita generosus et stemmate maiorum longe conspicuus, ut nimirum rivalis tuus. — *non ita dives*, rem tenuem sibi fuisse significat Propert.

etiam IV, 1, 130; coll. III, 5, 3; et I, 8, 33.

39–46. Omnia, licet acerba, patiar; nec iniuria a Cynthia mihi illata me mutabit. — *ista figura*, hac foemina adeo formosa *periisse*, nempe amando, perditae eam amasse; fide tamen et constantia caruisse. — *Minoida Theseus*, conf. I, 3, 2. — *Demophoon*, Thesei et Phaedrae filius, rex Athenarum, a bello Troiano in patriam rediens, maris tempestate in Thraciam delatus, ibi Phyllida, Lycurgi regis filiam, amavit cum eaque consuevit, mox reffectis navibus Athenas petiit, nec rediit. Conf. Ovid. Heroid. ep. II. — *Iam tibi*, vid. el. 21, 11. — *carina Iasonia*, ob navem Argo, qua cum Argonautis et Iasone, relicta patria, in Graeciam venit Medea. — *tibi*, utpote foeminae doctae, inprimis etiam propter Varronis Argon. conf. el. 34, 85. — 46. *et emphatice positum*, plus valet quam *etiam*, ut Broukh. recte observavit, vid. Heins. ad Vellei. Pat. II, 116;

Dura est, quae multis simulatum fingit amorem,

Et se plus unum si qua parare potest.

Noli nobilibus, noli conferre beatis.

Vix venit, extremo qui legat ossa die.

50

Il tibi nos erimus: sed tu potius, precor, ut me

Demissis plangas pectore nuda comis.

ELEGIA XXV

AD CYNTHIAM

Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,

Excludi quoniam sors mea saepe, venis.

Gronov. ad Minnc. Fel. cap. 34. — *servato*, a servato, quem incolumem praestiterat adversus tauros ignivomos, draconem pervigilem, et segetem armatorum virorum. Vid. ad III, 11, 9.

47-52. *simulatum fingit am.*, quae simulat et fingit amorem, quae inconstans et perfida est, quae promissis ducit amantes. — *parare potest*, se parat (ut *flere potest* pro *flet* , Tibull. I, 10, 64), pluribus sui copiam facit. Vid. I, 9, 25. — *Noli nobilibus*, noli me comparare cum nobilibus et divitibus, inter quos vix est qui ad finem vitae te amet, et tua ossa legat: ego vero is tibi ero, te constanter amabo. — *beati*, divites, *εὐδαίμονες*, *μακάριοι*, vid. Drakenb. ad Sil. I, 609; Muncker. ad Anton. Lib. cap. 34. — *sed tu potius*, precor, ut potius tu mea ossa legas, tu potius me mortuum plangas, ut mihi superstes sis. Versus tenerrimi. — *me plangas*, te propter me, id est lugeas me; simpl. nam plangere, ut *κόπτεσθαι* et *τὸν πτεσ-*

σθαι, notat quoque simpl. lugere, vid. Heyne Obs. ad Tibull. I, 7, 28.

ELEGIA XXV

Idem fere argumentum pertractat, quod superiori carmine pertractarat poeta. Affirmit se, quamvis a Cynthia male habitum, constanter tamen eam amaturnum esse; conversus deinde ad aemulum suum, foeminarum in amore levitatem carpit; ut deuique hunc ipsum rivalem suum a Cynthiae amore revocet, et huic illum simul suspectum reddat, pluribus docet, eos miserrimos esse, qui multas ament.

1 seq. Recte Barthius explicat: Tu, o Cynthia, es quasi nata ad hoc, ut a me ameris unice, quod quidem ego pulcherrimum iudico, licet idem amor quoque me miserum reddat, et quoniam sors mea est, ut excludar saepius, dolores mihi concitet gravissimos. — *cura*, de amore, et puella amata I, 1, 36. — *meo doleri*, mihi dolenti, misero. — *venis*, pro

Ista meis fiet notissima forma libellis:

Calve, tua venia, pace, Catulle, tua.

Miles depositis annosus secubat armis,

Grandaevique negant ducere aratra boves;

Putris et in vacua requiescit navis arena:

Et vetus in templo bellica parma vacat.

At me ab amore tuo deducet nulla senectus,

Sive ego Tithonus, sive ego Nestor ero.

Nonne fuit satius duro servire tyranno?

es. — *fiet notissima*, celebrabitur meis carminibus Cynthia ob formae excellentiam. — *forma*, ut *figura* el. 24, 41. *μορφή* pro *ἄλλος*; Pind. Olymp. IX, 98; Nem. III, 33 pro formosa. — *Calvus*, e gente Licinia orator et poeta illustris, lascivorum carminum auctor, amicus Catulli. Vid. Ovid. Am. III, 9, 62; Prop. II, 34, 89; Cic. ad Div. VII, 24; XV, 21; Val. Max. IX, 12, 7. Catullus, Lesbiam; Calvus, Quinctilium cecinerat: Propertius igitur affirmat, se suis carminibus Cynthia celebrari redditurum esse, quam illi suas amicas reddidissent, unde ut vitaret quasi offensionem, *tua venia, pace tua* addit.

5-9. Exemplis praeclare demonstrat, omnes fere in senectute quiescere, et muneribus laboribusque vacare, se vero nullo senio ab amore deduci. — *Miles annosus*, senex, veteranus. — *depositis armis*, impetrata missione. — *secubat*, otiiatur, secedit, ut explicat Dorvill. Obs. Misc. vol. V, tom. II, pag. 301, vel potius, solus, non in aliorum contubernio tendit. Elegans sane comparatio, quum et alias amor cum militia, et Veneris gaudia cum bello comparari soleant. Vid. Burm. ad Petron. cap. 9 extr. Schrader. ad Mus. pag. 125 seqq.; Horat.

Carm. III, 26, 1 seqq. Caet. imitatus est nostrum Ovid. Trist. IV, 8, 21 seq.: *Miles, ut emeritis non est satis utilis armis, Ponit ad antiquos, quae tulit arma, Lares: adde Amor. II, 9, 19. — Grandaevique* etc., exquisita imago, quum a poetis admodum frequenter amor mutus cum iugo comparetur. Vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 5, 1. *Grandaevus* de apibus Virg. dixit Georg. IV, 178. — *vacua*, solo ac deserto litore. — *vacat*, in otio quasi est. Exactis autem militiae stipendiis, arma diis consecrabantur, et in templis ad postes, columnas, parietes figebantur. Vid. Meurs. ad Lycophr. vs. 711; Burm. ad Valer. Fl. I, 398; Virg. Aen. I, 248. — *deducet*, apposite, est enim verbum militiae; de copiis ac praesidiis ab loco incesso revocatis legitur apud Plaut. Amph. I, 1, 60. — *nulla*, vel longissima et gravissima, hanc notionem et vs. seq. exprimit. De *Tithono* vid. el. 18, 7; de *Nestore* eleg. 13, 46.

11-16. Iam vero recordatio omnis iniuriae, quam Cynthia Propertio fecerat, cum proferre iubet sententiam hanc: nonne amor meus abiiciendus, nonne satius est servire tyranno, et mala etiam gravissima perferre, quam servire puellae durae et

Et gemere in tauro, saeve Perille, tuo?
 Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu?
 Caucasias etiam si pateremur aves?
 Sed tamen obsistam: teritur robigine mucro 15
 Ferreus, et parvo saepe liquore silex.
 At nullo dominae teritur: sub limine amor, qui
 Restat, et immerita sustinet aure minas.
 Ultro contemptus rogat, et peccasse fatetur
 Laesus, et invitis ipse redit pedibus. 20
 Tu quoque, qui pleno fastus adsumis amore,
 Credule, nulla diu femina pondus habet.
 An quisquam in mediis persolvit vota procellis?

asperae, qualis Cynthis est? — *tyranno*, significatur Phalaris, Agrigentinorum tyrannus, cui *Perillus*, artifex atheniensis, taurum aeneum fabricaverat, quo homines inclusi, igne subdito, boves mugientes imitabantur. Sed *Phalaris tauro violenti membra Perilli Torruit: infelix imbuat auctor opus*. — neque enim lex aequior ulla, *Quam necis artifices arte perire sua*. Ovid. A. A. I, 653 seqq.; add. Trist. III, 11, 40 seq. — *obdurescere vultu*, id est in durum verti lapidem. — *Gorgonis*, Medusae, vid. ad II, 2, 8. — *Caucasias etiam* etc., vel si vultures iecur dilaniarent, sicut olim Promethei. Vid. ad II, 1, 69. *Caucasias volucres* memorat etiam Virgilius ecl. VI, 42. Redit iam amoris vis, poetae animum regens, addit: *Sed tamen obsistam*, persistam, perdurabo in amore, ferens omnes eius iniurias; lapides et ferrum tempore consumuntur, meus amor nunquam atteritur. Ovid. A. A. I, 473: *Ferreus adsiduo consumitur annulus usu: Interit adsidua vomer adunex humo. Quid magis est saxo durum? quid mollius munda? Dura tamen molli saxa ca-*

vantur aqua. Add. Lucretium I, 312.

17–20. Dominae limen lapideum, in quo iaceo exclusus et pernox, non potest amorem meum terere. — *sub limine*, pro in I. Vid. Turneb. Adv. XVII, 113; Burm. ad Ovid. Met. I, 689; Doering. ad Catull. LXIII, 71. *qui restat*, qui non minuitur, vel qui resistit, obdurat. — *immerita aure minas*, pro minas immeritas. Amore ductus *peccasse fatetur*, culpam se commernisse, licet falso, quum ipse iniuria affectus sit. — *ipse*, ultro, αὐτόματος, — *ipse invitis*. Hon. II, Δ, 43: *ἴκον ἀίροντι γὰρ Δρυῖν*. Ovid. Rem. Am. 218: *Sed quanto minus ire volles, magis ire memento; Perfer et invitos currere coge pedes*. Tibull. II, 6, 14: *Iuravi quoties, rediturum ad limina nunquam? Quum bene iuravi, pes tamen ipse redit*.

21–26. Rivalem alloquitur. — *pleno amore*, felici, secundo amore quum fruaris. — *nulla pondus habet, levis et inconstans* est in amore quaevis. Conf. Horat. carm. I, 5, 9 seq. — *in mediis persolvit procellis*. Virg. Georg. I, 436: *Votaque servati solvent in li-*

Quum saepe in portu fracta carina natet?
 Aut prius infecto deposcit praemia cursu, 25
 Septima quam metam triverit ante rota?
 Mendaces ludunt flatus in amore secundo.
 Si qua venit sero, magna ruina venit.
 Tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
 In tacito cohibe gaudia clausa sinu. 30
 Namque in amore suo semper sua maxima cuique,
 Nescio quo pacto, verba nocere solent.
 Quamvis te persaepe vocet, semel ire memento.
 Invidiam quod habet, non solet esse diu.

tore nautae. — *Quum* — *natet*, vid. III, 7, 36. Si Cynthia te constanter amat, tunc fastus assumere, tunc tibi gratulari potes. — 25. *Aut prius* etc., in curuli certamine nemo prius poscere praemium potest, quam legitimum cursum absolverit, neque tu tanquam victor gloriari poteris, nisi usque ad finem amorem secundum habueris. — 26. *Septima rota*, in unoquoque missu a singulis agitatoribus septem exigebantur spatia. Sueton. vit. Domit. cap. 4: *Singulos missus a septenis spatiis ad quina corripuit*, ubi vid. interpp. et Oenphrius Pauvin. de ludis Circus. I, 14; Burm. Anthol. Lat. tom. I, pag. 468. — *triverit*, terere metam, eleganter pro premere metam, curru proxime circa eam agere. Erat enim metae maxime appropinquandum, ita tamen, ut vitaretur illius tactus. Vid. Hoin. II. Φ, 334, unde Horat. carm. I, 1, 4: *metaque fervidis evitata rotis*, id est meta evitata, curru proxime circa eam acto (hoc loco *terere*), neque tamen aliso. Ovid. eod. sensu usus est verbo *radere* Amor. III, 15, 2. *stringere* Amor. III, 2, 12. — *prius quam ante*, e graeco fonte haec particula-

rum repetitio fluxit. Theocrit. Id. I, 52: — τὸ πρῶτον οὐ πρὶν ἀνήσπιν παρὰ τὴν ἀρετὴν ἐπὶ ξηροῖσι κα-
 Σῆν. Virgil. Aen. IV, 24, 27: *Sed mihi vel tellus optem prius ima deli-
 scat*, — *Ante, Pudor, quam te violo*,
aut tua iura resolvo. Add. Prop. III,
 26, 15, 19.

27-34. Ad designandam foemina-
 rum inconstantiam translatio a vento
 desumpta, ut supra el. 12, 8: *Nostra-
 que non ullis permanet aura locis*. Fa-
 cile ventus, qui nunc est secundus,
 ex adverso spirat. — *mendaces flatus*,
 Horat. carm. I, 5, 11: *aura fallax*.
 — *magna ruina*, eo gravior casus et
 clades. — *in sinu*, fruaris gaudiis tuis
 tacite, gloriose loqui desinas, *celari
 vult sua furta Venus* Tibull. I, 2,
 34. Locutio proverbialis, *in sinu gau-
 dere*; quia quae occultamus, in si-
 num plerumque abdimus. Homer. ἐν
 θυμῷ γλίσσιν. Cic. Tusc. III, 21: *in
 sinu* (id est secum, privatim) *gau-
 deant, gloriose loqui desinant*. — 31.
maxima verba, iactationis et super-
 biae plena. Conf. Tibull. II, 6, 11.
 — *quamvis* — *memento*, ne abutaris be-
 nignitate dominae, quod incauti fa-
 cere solent, sed parce utere ea, ut

At si secula forent antiquis grata puellis, 35

Essem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.

Non tamen ista meos mutabunt secula mores.

Vnusquisque sua noverit ire via.

At vos, qui officia in multos revocatis amores,

Quantum sic cruciat lumina vestra dolor? 40

Vidistis pleno teneram candore puellam:

Vidistis fusco: ducit uterque color.

Vidistis quandam Argiva prodire figura:

Vidistis nostras: utraque forma rapit.

Illaque plebeio, vel sit sandicis amictu: 45

Haec, atque illa mali vulneris una via est.

Quum satis una tuis insomnia portet ocellis,

Vna sit et cuivis femina multa mala.

debet circumspectum, ut cum nullius invidia, adeoque tuto et secure, tuo bono frui possis.

35-40. Conf. Obs. Si secula antiqua, quibus fides et constantia in amore florebat, nostris puellis grata essent, si illae ipsae non essent leves, amore fruerer, quo nunc tu (rivalem innuit) frueris, sed corruptis seculi nostri moribus vincor. — *antiquis grata puellis*, docte pro antiqua grata puellis. — *non-mores*, tempora, quibus vivo, meos mores non corrumpent, more ac modo meo vivam, fides mihi sancta erit. — *At vos* etc., apostrophe ad amatores leves et inconstantes. — *in multos revocatis*, officia vestra redire iubetis ab aliis ad alias, modo haec modo illam amatis, et officiose colitis. — *sic*, multas amando. — *lumina vestra dolor*, conf. vs. 46 et supra el. 22, 7.

41-48. *Vidistis*, eleganter omissum si, ut Iuvenal. III, 78 *inseriris*, pro si *inseriris*, add. Tibull. I, 6, 53. — *fi-*

seo opponitur perfecto et pleno candori. Ovid. Am. II, 4, 40: *Candida me capiet, capiet me flava puella: Est etiam fusco grata colore Venus.* — *ducit*, ad se allicit, delectat, capit vos. De hoc usu verbi *ducere* vid. Heins. ad Ovid. Met. VIII, 123; Heroid. epist. XXI, 182. — *prodire in publicum*. — *Argiva figura*, habitu, vestituque graecarum mulierum. — *nostras*, Romanas, romano more caltas. — *rapit*, eleganter pro capit. — *plebeio*, plebeius amictus erat pullus, et opponitur hoc loco sandici (Virg. ecl. IV, 45), cocco, purpureo, quibus pretiosis coloribus ne meretriculae quidem abstinebant, vid. Senec. Nat. Quaest. VII, 31; Ruben de Re Vest. cap. 16; Ferrar. lib. III, cap. 23. — 46. *haec est*, sive plebeia, sive patricia, sive vestimentis vilioribus, sive pretiosioribus induta, est vulneris mali causa, urit. — *Vna mala*, Plaut. Trinum. V, 2, 61: *Miseria una uni quidem homini est afflata.* Ch. immo huic parum est. Nam

ELEGIA XXVI

AD CYNTHIAM DE INSOMNIO NAVFRAGII

Vidi te in somnis fracta, mea vita, carina
 Ionio lassas ducere rore manus,
 Et quaecunque in me fueras mentita, fateri,
 Nec iam humore graves tollere posse comas.
 Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen
 Aurea, quam molli tergore vexit, ovis.
 Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,

5

si pro peccatis centum ducat uxores,
 parum 'st. Eandem sententiam Phile-
 mo dixerat: ἀθανάτων ἐστὶ κακὸν ἄ-
 γαγκλίον γυνή·

ELEGIA XXVI

Describit coloribus vividissimis som-
 nium, quo per quietem viderat
 Cynthiae naufragio proximam vs. 1-
 21. Compara Tibull. III, 4.

1-6. *Ionio rore*, pro mari Ionio,
 quod inter Italiam et Graeciam inter-
 iectum. *rore*, de summa maris aqua
 explicant, laudant Euripid. Iphig.
 Taur. 255: βοῦς ἡλδομεν νέφοντες ἐνα-
 λῖζ δρόσῳ. Sed *ros* etiam simpl.
 aquam et quemvis humorem, ut hoc
 loco mare notat, vid. Potter. ad Ly-
 cophr. vs. 322; Eurip. Hippol. 126:
 πορφύρεα φέρεα ποταμῖζ δροσῷ τέγ-
 γουσιν. Ovid. Met. III, 164; Fast. IV,
 778. - *lassas*, fessas natando mo-
 vere. - *fateri*, tuam perfidiam, quod
 me promissis duxeris, ut scilicet hac
 confessione culpa levareris. - *Nec*
comas, eleganter rem sensibus subii-
 cit. - *Qualem*, intell. tamen te vidi,
 qualem ovis aurea vidit Hellen. Ea-

dem omissio Horat. carm. IV, 4, 1;
 coll. Virg. Aen. III, 641. Helle Atha-
 mantis regis Thebanorum et Nepheles
 filia, cum Phrixo fratre, odia nover-
 calia fugiens, ariete aureo avecta est
 per aërem, sed in mare decidit, cui
 ab ea nomen Hellespontus (unde et
 noster addit *quam - haberet*), et pur-
 pureis fluctibus agitata perit. Conf.
 Ovid. Heroid. XVIII, 142; Apollo-
 dor. I, 9, 1; Hemsterhus. ad Lu-
 cian. pag. 311; Hermann Handbuch
 der Mythologie B. III, pag. 280 seqq.
 - *purpureis*, epitheton de fluctibus
 marinis frequens. Homer. Il. A, 482:
 κόμα πορφύρεον, hoc est μέλαν, ni-
 grum, caeruleum. Vid. Eustath. ad
 Il. Z, 16; Koeppen ad Homeri loco
 citato; Fischer. ad Anacr. VIII, 2;
 Hemsterhus. ad Lucian. Dial. Mar.
 Neptun. et Enip. pag. 321, ubi *μυρ-
 ρήσας πορφύρεόν τι κόμα*. - *tergore*,
 pro tergo, ut apud Manil. IV, 515,
 ubi praeterea hac eadem de re sermo,
 aliisque in locis. - *ovis*, pro aries,
 ut Ovid. l. l.

7-12. Quam timui, ne a te sub-
 mersa mare Cynthiae nomen diceretur,
 ut ab Helle Hellespontus. - *labens*,

Atque tua labens navita fleret aqua!
 Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore fratri,
 Quaeque tibi excepi tum dea Leucothoe? 10
 At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
 Saepe meum nomen iam peritura vocas.
 Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
 Esses Ionii facta puella maris.
 Et tibi prae invidia Nereides increpitent, 15
 Candida Nesaeae, caerula Cymothoe.
 Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
 Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.

navigans per aquam tuam, per mare a te nuncupatum; sic *tibi* pro navigare Ovid. Heroid. X, 65; Met. XIV, 8 etc. — *fleret te*, tuosque casus. — *fratri*, Polluci. Castoris enim et Pollucis peculiare munus erat hominibus naufragio periclitantibus succurrere. Vid. Horat. carm. III, 29, 64; IV, 8, 21. — *excepi*, explicant pactus sum, quum *exceptio* sit voc. iuriconsultorum, id. quod pactum, conditio. Vid. Seneca ep. 6 et 30. Marklandus explicat suscepti, scil. vota; sane excipere ponitur nonnunquam pro suscipere, vid. Ernesti ad Sueton. Vit. Caes. cap. 73; Kortte ad Cic. ad Div. X, 7, 1. Equidem vero legere mallem hoc loco *concepi*, vel cum Heinsio ad Ovid. Fast. VI, 246, *suscepi*, nempe vota. — *Leucothoe*, Ino, filia Cadmi, Athamantis Thebanorum regis uxor, in deam marinam mutata, a Graecis Leucothoe, a Romanis Matuta dicta. Vid. el. 28, 20; Munker. ad Hygin. fab. 2, pag. 156; Cic. Tusc. I, 12; Ovid. Fast. VI, 543. De fabula ipsa conf. Apollodor. III, 4, 3; interpp. ad Lucian. Dial. Marin. tom. I, pag. 311; ad Stat. Theb. I, 13. — *primas palmas*, extremas pal-

marum partes, digitos. Sic *prima aqua* Ovid. Heroid. XVIII, 100, est aqua extrema, quae litus alluit, Valer. Fl. I, 293: *extremas manus*, ubi vid. Burn. — *saepe-vocas*, me, utpote tibi carissimum, in extremo discrimine vocabas. Ovid. Met. VIII, 229: *Oraque caerulea patrum clamantia nomen* Excipiuntur aqua. Add. III, 7, 17.

13–20. Ornati versus. — *tuos ocellos*, pulcherrimos, te formosissimam; vid. I, 1, 1. *tuos*, emphatice, quibus me cepisti. — *Glaucus*, deus marinus, ad cuius amorem erga Scyllam Nympham alludit. Conf. Ovid. Met. XIV, 59; Hygin. fab. 151. — *esses maris*, te rapuisset, et uxorem duxisset. — *puella*, nymphea, ut III, 7, 67. — *Nereides*, deae marinae, quas Nereus ex sorore Doride, unde et Dorides dicuntur, suscepit, vid. Propert. III, 7, 67. — *Nesaeae*, Νηαία Hom. Il. 2, 39; Virg. Georg. IV, 338; Hesiod. Theog. 245, una Nerëidum, ut et Cymothoe, Virg. Aen. I, 144. — *Arion*, Methymnaeus, scilicet Lesbii citharoedus nobilissimus, quum ex Italia Corinthum navigaret, a navis pecuniae illius cupidus iussus est in

Iamque ego conabar summo me mittere saxo,
Quum mihi discussit talia visa metus.

20

Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
Serviat, et tota dicar in urbe potens.

Non, si Cambysae redeant, et flumina Croesi,
Dicat: De nostro surge, poeta, toro.

Nam mea quum recitat, dicit se odisse beatos.

25

Carmina tam sancte nulla puella colit.

Multum in amore fides, multum constantia prodest.

(Qui dare multa potest, multa et amare potest)

mare praeceps desilire, ab iis tamen impetravit, ut prius quam mortem oppeteret, caneret carmen casus illius sui consolabile. Impetravit, cantavit, et mox eiecit se procul in profundum, tum ab uno delphinum, quos audiendae cantilenae aviditas congregaverat, exceptus incolumique corpore *Taenarum* in terram *Laconicam* deductus est. Vid. Gellius N. A. XVI, 19; Virg. Ecl. VIII, 56; Ovid. Fast. II, 93; Plin. H. N. IX, 8, ubi vid. Haradin. pag. 502; Martial. Epigr. VIII, 50; Herod. I, 23 seqq. Conf. Grenzer Diss.: *Mythorum ab artium operibus profectorum exemplum*. Sect. I, II; Marburgi 1803, 4. ostendit V. D. signum illud (*ἐπὶ δελφίνος ἵππων ἀνδροπεγός*) quod Herodot. commemorat, fuisse antiquam navigationis significandae imaginem, quae deinde, verso in historiam symbolo, ad Arionem celebriorem per ea tempora poetam traheretur. Aptissime autem hac fabula noster usus est, et praecclare Cynthiam carminis pangendi arte excellentem cum Arione comparavit. — *discussit metus*. Ovid. Heroid. X, 13: *Excussere metus somnum, conterrita surgo*.

21–28. Nova elegia ab hoc versu initium capit. Gaudio exsultat poeta, quod a Cynthia redametur, illique se omni tempore fidelissimum spondet. — *admirentur*, *αἰσχροκρίως* dictum, *rumpantur iniqui* I, 8, 27. — *serviat*, me amet, verbum in amore frequens. III, 25, 3 etc. — *potens*, exquisite pro beatus, ut Ovid. Met. IV, 325. — *Non – Croesi*, innuit amatores opulentos. — *Cambysae et flumina Croesi*, explicant, opes et divitiae, quas olim Croeso et Cambysae peperit Pactolus, qui aureas arenas quondam copiose secum vexerat, tunc vero exhaustus erat, unde *redeant*. Ille fluvius primum fuit Croesi, deinde Cyri, victo Croeso; mox Cambysae Cyri filii. Vid. Obs. — *de – toro*, coll. cl. 24, 20. Cynthia me poetam omnibus amatoribus, etiam opulentissimis, praefert et autepont. — *odisse beatos*, fugere et aspernari opulentos. — *qui – potest*, accurate sensum horum verborum constituit Waardenburgius Obs. Crit. in Prop. et Tibull. (Lingae 1794, 4) Cynthia me opulentis amatoribus et propterea praefert, quod qui divitiis abundat, facilis praeda fieri solet Veneris *παροήμου*.

Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
 Hanc sequar, et fidos una aget aura duos. 30
 Unum litus erit sopitis, unaque tecto
 Arbor, et ex una saepe bibemus aqua.
 Et tabula una duos poterit componere amantes,
 Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
 Omnia perpetiar, saevus licet urgeat Euris, 35
 Velaque in incertum frigidus Auster agat.
 Quicumque et venti miserum vexastis Vlyxen,
 Et Danaum Euboico litore mille rates.
 Et qui movistis duo litora, quum rudis Argus
 Dux erat ignoto missa columba mari. 40
 Illa meis tantum non usquam desit oculis,

— *multa amara*, id est multas puellas nulla constantia. Frequenter enim genus neutrum adhibetur, quum de hominibus sermo est. Vid. Ovidi Met. X, 18; Prop. I, 13, 11; Drakenb. ad Liv. I, 53; II, 5, 4; Kypke Obs. Sacr. ad Ioh. XVII, 2.

29-40. Vulgarior ratio ferebat: omni tempore et loco cum ea coniunctus vivam. Haec sententiam mira saevitate et vividissimis coloribus poeta expressit. — *mare per longum*, per vastum mare, ut Horat. Carm. III, 3, 37. — *tabula una*, pars navis exigua, componere, coniungere nos poterit. — *Euris*, ab ortu spirans, Gell. N. A. II, 22, pro quovis vento. — *saevus*, cum impetu itruens, vehementer, Virgil. Georg. II, 107: *navigiis violentior Euris*. Ib. IV, 29, *praeceps Euris*. — *in incertum*, incerto, inconstanti flamine modo huc modo illuc impellat. — *frigidus*, Tibull. I, 1, 47: *Aust gelidas hibernus aquas cum fuderit Auster*. — *quicumque* — *Vlyxen*, conf. Homer. Odys. E, 294 seqq.; X, 54 seqq. — *Danaum*, Graecorum, *mille rates*, numero, poetarum more, paullo

crassius expresso. Vid. Heyne ad Virg. Aen. II, 198. — *Euboico litore*, vid. ad III, 7, 39; IV, 1, 114. — *qui movistis*, venti qui concurrere fecistis duas rupes in utroque litore sitas. — *rudis Argus*, vid. ad I, 20, 17, quum mare nondum satis experta erat, ita et *rudis Argo* apud Lucan. III, 193. Conf. Barth. ad Claudian. R. Pros. lib. I Praefat. init. Iasoni reliquisque Argonautis, per Cynaeas insulas (aliis Symplegadas dictas) vel potius cautes, ad os Bospori Thracii, prope Pontum Euxinum transeuntibus, quum Iuno et Pallas illos scopulos, inter se alias concurrentes, continuissent, ita ut immobiles starent, columba dux itineris fuit. Conf. Apoll. Rhod. II, 328, 551 seqq.; Ovid. Amor. II, 11, 1 seqq. Fabula inde orta, quod situs scopulorum, sub navigationis per Pontum Euxinum initia, incertus habebatur, ita ut errare per mare crederentur. Sed Argonautarum navigatione verus eorum situs et vera iadole innotuit. Vid. Heyne ad Apollod. I, 9, 22, pag. 197.

41-50. *Iupiter ipse*, alludit, ut Pas-

PROPERT. Carm. Tom. I

M

Incendat navem Iupiter ipse licet.
 Certe iisdem nudi pariter iactabimur oris.
 Me licet unda ferat, te modo terra tegat.
 Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
 Neptunus fratri par in amore Iovi.
 Testis Amymone, latices quum ferret in Argis
 Compressa, et Lerne pulsa tridente palus.
 Iam deus amplexu votum persolvit; at illi
 Aurea divinas urna profudit aquas.
 Crudelē et Boream rapta Orithyia negabit.
 Hic deus et terras et maria alta domat.
 Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec unquam

45

50

serat, recte monuit, ad navem Aiakis Oilei, quam incendit Pallas Iovis patris fulmine, vid. Homer. Odyss. Δ, 509 seqq.; Virgil. Aen. I, 40; Eurip. Troadd. Hermann Handbuch der Mythologie B. I. pag. 175 seqq. — *nudi*, apposite, quum naufragi, ut facilius narent, vestes abiciant, unde et Horat. Epod. XVII, 54, naufragos dixit *nudi navitas*. — *Me-tegat*, licet ipse sepultura caream, modo tibi contingat. Oratio tenerrimum amorem in Cynthiam prodit. Omnium enim fere populorum sensu atrocissimum, quod homini post mortem accidere posset, hoc habebatur, si corpus sepultura privaretur. Vid. Cuperus Obs. Varr. I, 8; Liv. XXIX, 9; Rittershus. Sacr. Lectt. VI, 18, pag. 487. — *Sed non Neptunus*, nihil eiusmodi verendum, Neptunus et ipse non minus quam Iupiter formosarum amator, non perdet nos ardentem amantes. — *quum ferret pro quum laturo* esset. — *Amymone*, Danae Argivorum regis filia, dum Argi siccitate perirentur, et illa aquatum ivisset, a Neptuno compressa est, qui praeterea in monumentum puellaris am-

plexus effecit, ut, dum fuscina terram percenteret, fons oriretur, qui Lernacus dictus est et Anymonius. Vid. Hygin. fab. 169; Lucian. Dialog. Mariu. VI, pag. 302 seq. — *amplexu*, casus tertius. Amplexui et gaudio, quo Neptunus potitus erat, dedit hoc, ut aquam optatam inveniret: vel, vix deus amplexus compos erat factus, quum etc. — *divinus*, dei beneficio indicatus et profluens.

51–58. Forma orationis poetam decet. Sententia nuda ac simplex: neque venti nos vexabunt, coll. vs. 37. Orithyiae raptus perspicue docet, neque Boream crudelē, ab amore alienum, et amori, amantibus infestum esse. — *Orithyia*, Erechthei Athenarum regis filia a Borea rapta. Apollon. Rhod. I, 211; Apollodor. III. 15, 2. — *Hic deus*, nempe Amor, ut I, 7, 15, puer hic. Virgil. Cir. 437: *Omnia vincit Amor: quid enim non vinceret ille?* Ecl. X, 69: *Omnia vincit Amor; et nos cedamus Amori*, unde πικρὸς ζυγὸς dictus. — *domat*, in potestate habet, arbitrio suo subiecit. — *mitescet*, placida, non crudelis erit. — *Scylla*, et ipsa a Glaucō

Alternas revomet vasta Charybdis aquas.
 Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris.
 Purus et Orion, purus et Haedus erit.
 Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
 Exitus hic nobis non inhonestus erit.

55

ELEGIA XXVII

QVOD INCERTA HORA MORTIS

At vos, incertam, mortales, funeris horam

adamata, a Circe in monstrum marinum mutata. Vid. IV, 4, 40. — *Charybdis*, notissimus gurgis in freto Siculo, naves absorbens, Scyllam in altera parte sibi oppositam habens. Virgil. Aen. III, 420 seqq.: *Dextrum Scylla latus, laevum implacata Charybdis Obsidet, atque imo burathriter gurgite vastos Sorbet in abruptum fluctus, iursusque sub auras Erigit alternos, et sidera verberat unda*. Add. Lucret. I, 723. Charybdis vasta etiam dicitur Catull. LXXIV, 156. — *Ipsaque sidera*, sententia exornata: coelum serenum erit, sidera nobis favebunt. — 56. *Orionis*, sub occasum mare ventis infestatur, etiam haedi occasu suo tempestates excitare crediti, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 28, 21; III, 1, 28. Ante oculos habuit noster Theocrit. Id. VIII, 52: *Εσπετα Αγκύραυτι καλὸς πλόος εἰς Μιτυλήναν, Χώταν ἐπ' ἑσπερίοις ἑσπερίοις νότος ὕγρὰ θάλασση Κύμαται, καὶ Ὀρίων ὅτ' ἐπ' Ωκεανὸς πόδας ἵσται* — tuo corpore, pro ad vel iuxta tuum corpus, ut I, 14, 1. *corpus* ut Graecorum *σῶμα* (Diod. Sic. III, 59; Eurip. Phoen. 1524. Suidas: *σῶμα*. *πᾶν τὸ τελευτῶν καὶ περὶ τοῖς πελάγεσι*.

Add. Eurip. Alc. 619) est cadaver, ut apud Gvial. Met. XIII, 471; Fast. II, 565; III, 835; VI, 605; Liv. XXXIII, 8. — *ponere vitum*, pro mori, tritum est. Sensus: si mihi tecum moriendum sit; ex solempni amantium voto, ut cum iisdem amatis corporibus simul expirent. Nobilis hanc in rem locus apud Achill. Tat. II, 5. Add. Horat. Carm. III, 9, 24: *Tecum vivere amem, tecum obeam libens*. Petron. cap. 114: *Ecce iam rateam fluctus everiet; ecce iam amplexus amantium iratus dividet mare* etc. — *non inhonestus*, gloriosus, honestissimus, praeclare actum mecum putabo.

ELEGIA XXVII

Frustra mortales a genethliacis astrologisque quaerunt, quando et quo mortis genere sint perituri. Mors omnibus est incerta, solus amans novit a qua morte et quando sit periturus, nempe desertus a puella amata. Suavissimum omnino carmen et elocutionis ornatu, et idearum dilectu.

1-4. Conf. Horat. Carm. I, 11, 1. — *Mors*, tanquam *θαῖμας*, accedit,

Quaeritis, et qua sit Mors aditura via :
 Quaeritis et coelo Phoenicum inventa sereno ,
 Quae sit stella homini commoda, quaeque mala,
 Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos, 5
 Et maris et terrae caeca pericla viae.
 Rursus et obiectum fletis capiti esse tumultum,
 Quum Mavors dubias miscet utrimque manus.
 Praeterea domibus flammam, domibusque ruinam,
 Neu subeant labris pocula nigra tuis. 10
 Solus amans novit, quando periturus, et a qua
 Morte: neque hic Boreae flabra, neque arma timet.

domum nostram ingreditur, vid. Horat. I, 4, 13, et Mitscherlich ad Horat. Carm. I, 3, 17. Sensus: quod mortis genus vos maneat. - *Phoenicum inventa*, coelo sereno observatis sidera et scientiam astrorum exercetis. A Phoenicibus scientiam astrorum ad Graecos mavasse auctor est Strabo lib. XVI, pag. 1098 Almel. Add. Plin. II. N. V, 10. - *commoda*, benigna, felix. Petron. Satyr. 30: *qui dies boni, quique inconvulsi essent*. Claudian. Consul. Honor. VI, 18, *stellas salubres dixit*. Etenim ex gententia vet. astra temporibus imperant, bona, mala, secunda, adversa, omnia astra imputabant: hinc Graeci stellas vocabant *ζωονομοί*, et *ἀγχοπονομοί*, vid. Caper. Obs. II, 17. Conf. ad Prop. IV, 1, 82.

5-10. Varia capitis pericula et mortis genera ornate ac poetice singulatim alteruntur. Conf. Catull. XXII, 8 seqq. Sidera observatis bello ingente, et quaeritis, an pericula belli evasuri sitis, nec ne. - *pedibus*, classe, docte pro mari et terra, ut Horat. Carm. I, 6, 3: *navibus ut aquis*. Commemorat poeta *Parthos* et *Britannos* tanquam Romani nomi-

nis hostes, pro hostibus quibuscunque, ut Horat. Carm. I, 21, 15. - *sequimur*, persequimur. - *caeca*, ignota, inexplorata, ut Virg. Georg. II, 502; Tihull. II, 1, 78. - *via*, pro ipsa profectioe, ut I, 8, 18; intelligit pericula navalis et terrestres militiae. Compata Horat. Carm. II, 13, 13 seqq. - *Rursus et obiectum capiti*, constructionem eleganter invertit pro, caput obiectum esse periculis belli. Quum ad proelium ventum est, et dubia victoria, proclii exitus incertus est, fletis, solliciti estis de vita vestra. - *fletis*, cum dilectu. - *tumultum*, exquisite pro proelium, bellum, ut Horat. III, 14, 14. - *dubias miscet manus*, incerta pugnae eventu dimicantur. Hinc et Mars ipse *dubius* Virg. Georg. II, 283; *incertus* Sil. III, 89 vocatur. - *Praeterea*, scilicet fletis obiectas esse domus flammis, fletis et timetis earum ruinam per flammias. - *pocula nigra*, venenata, ab effectu, *nigri veneni* Virg. Aen. IV, 514. - *subeant*, times ne inscius bibas. - *tuis*, pro suis, finita persona posita pro indefinita.

11-14. *Boreae flabra*, ornate pro naufragium, coll. vs. 6, et eleg. 26,

Iam licet et Stygia sedeat sub arundine remex,

Cernat et infernae tristia vela ratis:

Si modo clamantis revocaverit aurâ puellae,

Concessum nulla lege redibit iter.

51. — *remex*, est vel Charon ipse, ut ordo verborum sic constituatur *iam licet amator Charontem cernat sub arundine sedentem, et tristia vela ratis*; vel *remex* ipse amator dicitur ita, ut idem sit quod nauta simpl.: aut, quod praefero, ut proprio sensu capiatur, ut apud Virg. Aen. VI, 320 ubi umbrae remigant: *illae remis vada livida verrunt*, nam Charon ipse, de quo ibid. vs. 302 legitur: *Ipse ratem conto subigit, velisque ministrat, Et ferruginea subvectat corpora cymba*; est *κλέψης*. — *Stygia sub arundine*, de arundinetis circa Styga, vid. Virg. Georg. IV, 478; Aen. VI, 416; Dorvill. Obs. Miscell. vol. V, T. 3, pag. 4 seqq. — *cernat*, nempe amator, expectans nimirum in ripa cymbam. Ipsa autem formula *cernere, videre Charontis navem*, h. *Stygem* frequenter ponitur de morti viciniis, et iis, qui inferos adierunt. Virgil. Aen. VI, 134, 373; Horat. Carm. II, 14, 17.

15 seqq. Snavissimus locus, Ama-

tor vel morti vicinus reviviscet, si modo fugientem animam revocaverit puella amata. Similis locus Meleagr. ep. LVIII, 5, 6, ubi animam nimio ardore iam fere exustam et tantum non extinctam, Amor novis alimentis, alloquiis, spe, excitat. Ovid. Pont. I, 5, 3: *cuius ab alloquiis anima haec moribunda revixit: Ut vigil infusa Pallade flamma solet*. Heroid. XI, 63: *Mortua, crede mihi, ad tua verba revixi*. Conf. notata ad Prop. IV, 7, 24. — *aurâ*, id est vox, sonus, quia sonus aurâ propagatur. Sic Virg. Aen. VII, 646. Nam *aurâ* omnino poetis est, quidquid sensu aliquo percipitur, vid. Wernsdorf. Poët. min. V, 1, pag. 412; Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 8, 63. — *concessum nulla lege*. Philetas pag. 59 ed. Kraussii: ἀπακὸν εἰς Αἰδὸν ἤνυσσεν, τὴν οὖτοι τις ἐναυτίον ἤλθεν οὐδέν. Catull. III, 10: *Qui nunc it per iter te nebricosum Illuc, unde negant redire quemquam*.

ELEGIA XXVIII

AD IOVEM PRO AMICA AEGROTANTE

Iupiter affectae tandem miserere puellae:
 Tam formosa tuum mortua crimen erit.
 Venit enim tempus, quo torridus aestuat aër,
 Incipit et sicco fervere terra Cane.
 Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina coeli, 5
 Quam toties sanctos non habuisse deos.
 Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas.
 Quidquid iurarunt, ventus et unda rapit.
 Num sibi collatam doluit Venus? illa peraeque
 Prae se forinosis invidiosa dea est. 10
 An contemta tibi Iunonis templa Pelasgae?

ELEGIA XXVIII

Iovi supplicat pro amica aegrotante, deos etiam inferos precatur, ut tam formosam puellam incolumem servant, siu minus, se una cum ea morituro esse affirmat. Iam vero animum recipit, Cynthiamque servatum iri, deosque preces suas exaudituos esse laetus praevidet, atque ita initium carminis quamvis triste ac lugubre sit, exitus tamen eiusdem hilaritatem laetitiaque spirat. Caeterum compara Tibull. IV, 4.

1-4. *Iupiter*, Opitulus significatur, ab ope ferenda ita dictus; vid. Festus. - *affectae*, graviter aegrotanti, vid. Heins. ad Ovid. Trist. III, 3, 14. - *tuum crimen erit*, vitio tibi vertetur, si moriatur. Ovid. Amor. II, 11, 35: *Vestrum crimen erit talis iactura puellae*, Nereidesque deae, Nereidumque pater. - *Venit* etc. iam ferventissima

aestas est, docte eam ab ortu *flagrantis Caniculae* (Horat. Carm. III, 13, 9) designat. Eiusmodi autem tempestate purgationes corporum difficiliore auctore Hippocrate Aphorism. 5, Sect. 4: ὑπὸ ζύνα, καὶ πρὸ ζυνέ, ἐργάζεσθαι αἱ φαρμακείαι.

5-14. Sed puellarum impietas, decorumque contemptus est causa morborum, quibus afficiuntur, non tam aestas torrens coelique intemperies. - *ventus et unda rapit*. Formula solemnis de iis, quae irrita cadunt, aut quorum memoriam oblitteratam volumus. Ovid. Amor. II, 16, 46: *Verba puellarum, foliis leviora caducis, Irrita, quo visum est, ventus et unda ferunt*. Add. Catull. LXX, 4. - *collatam*, vid. ad I, 19, 16. - *peraeque*, non minus quam Inuo et Pallas. - *invidiosa*, pro invida, ut Ovid. Met. XV, 234. - *Pelasgae*, id est Graecae, Argivae, Virg. Aeu. III, 547,

Palladis aut oculos ausa negare bonos?
 Semper, formosae, non nostis parcere verbis;
 Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
 Sed tibi, vexatae per multa pericula vitae,
 Extremo veniet mollior hora die.
 Io versa caput primos mugiverat annos:
 Nunc dea, quae Nili flumina vacca bibit.
 Ino etiam prima terras aetate vagata est:
 Hanc miser implorat navita Leucotheen.

15

20

epith. ornans. — *Palladis oculos*, caecios, *ausa* es *negare bonos*, pulchros. Sic *bonus* Ovid. Amor. II, 7, 9. Conf. Heins. ad Ovid. Art. Am. II, 659 ubi exemplis demonstrat, *Palladis oculos* caecios nonnunquam improbatos et irrisos fuisse. — *parcere verbis*, abstinere impiis vocibus, ut Horat. Carm. III, 14, 1. — *hoc*, hunc morbum. Imitatus est Ovid. Heroid. XV, 67 seq.: *Me quoque, quod moni bene multa fideliter, vdit. Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.*

15-18. Quod si vel tibi moriendum sit, post lugabres aerumnas gaudia provenient tibi summa, post mortem felicius eris, et dea fies. Hanc explicationem exempla in medium prolata confirmant. — *extremo die*, die funeris et mortis, *mollior hora* felicius, ut *molliora fata* eleg. I, 7, 4. Horat. Carm. II, 16, 31: *Et mihi forsau, tibi quod negarit, Porriget horn.* Contra Manil. Astron. III, 552: *Si Fortuna diepi foveat, sit durior hora.* — *Io*, vid. ad I, 3, 20. — *versa caput*, Ruhkenius: Io, cuius caput, ut vaccae, in terram inclinatum erat, mugiverat. Paulo durius. Scilicet exornavit poeta notionem simplicem hanc: Io, aetate tenera, in juvenia, mutata est in vaccam. — *versa*, mutata est. — *caput*, vel positum est pro corpore

toto, ut ora legitur eleg. 33, 11, 13, vel praecipue ad eius cornua caputque bovinum respicitur, sicut et alias cornua, vultus et vox mutata eiusdem deae coniunctim commemorantur, infra eleg. XXXIII, 9, 10. III, 22, 35: *Cornua nec valuit curvare in pellice Iuno Aut faciem turpi dedecorare bove.* Hinc et h. l. additur *mugiverat*; quo verbo significetur quoque accuratius, eam in vaccam mutata fuisse. Et *caput*, vultus, commemoratur tanquam praecipua pars pulchritudinis puellae, ut Ovid. Met. I, 610: *Coniugis adventum praesenserat, inque nitentem Inachidos vultus mutaverat ille iuvenem.* — *Nunc — bibit*, ab Aegyptiis nunc sub nomine Isidis colitur. Ovid. Met. I, 747: *Nunc dea linigera colitur celeberrima turba.* Conf. ad eleg. 33, 1.

19-30. *Ino*, iussu Iunonis, quae indigne ferebat, eam omnibus florere bonis, a Tisiphone, una cum Athamante coniuge, in furorem coniecta est. Quo facto Athamas Learchum filium saxo illidit, Ino autem cum Melicerta in mare se praecipitat. Cf. Ovid. Met. IV, 417 seqq., et notata ad eleg. 26, 10. — *vagata*, pro pervagata, quum mariti furorem fugeret. — *implorat navita*, conf. Homer. Odys. E, 333 seqq.; Orpheus hymn. 73. —

Andromede monstris fuerat devota marinis:

Haec eadem Persei nobilis uxor erat.

Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:

Haec nocturna suo sidere vela regit.

Quod si forte tibi properarint fata quietem,

Illā sepulturae fata beata tuae;

Narrabis Semelae, quo sis formosā periculo,

Credet et illa suo docta puella malo.

Et tibi Maeonias inter Heroidas omnes

Primus erit, nulla non tribuente, locus.

Nunc, ulcunque potes, fato gere saucia morem:

Et deus, et durus vertitur ipse dies.

Andromede, vid. ad I, 3, 4. — *Persei*, Iovis ex Danaë filius eleg. 30, 4. — *monstris*, plur. pro singul. monstro. — *Callisto*, Lynconis Arcadiae regis filia, una comitum Dianae, quam a Iove constupratam, Diana e choro suo secedere iussit, et Iuno in ursam mutavit. Iupiter vero tandem eam inter sidera collocavit. Vid. Ovid. Fast. II, 155 sqq.; Met. II, 381 seqq.; Hygin. fab. 176, 177; Schol. Hom. II. Σ, 487. — *24. nocturna*, nocti navium cursum dirigit. — *fata*, intelligentur Parcae, ut supra eleg. 15, 23. — *quietem*, mortem placidam. Virg. Aen. I, 249: *placida compositus pace quiescit*. — *sepulturae fata*, pro sepultura, quam fata tibi properarunt, ut Tibull. I, 4, 31. — *fata senectae*, senectus, quam fato subire cogimur. — *beata*, quae te beatam reddent, quia post mortem dea fies, si tibi illa sepultura beata properarint quietem. Sed haud dubie legendum: *Ipsa sepultura facta beata tua*, vid. Obss. — *27. Narrabis Semelae*, tibi periculum a deabus invidis Pallade aut Venere creatum; formam tuam magno tibi constitisse, quae tibi narranti facilius credet,

sortem eandem experta. *Semele*, Cadmi Thebanorum regis filia, quae ex Iove Bacchum concepit, sed fraude Iuvonis fulmine illius periit. Vid. Ovid. Met. III, 253 seqq.; Apollodor. III, pag. 171; Hygin. fab. 179. — *Maeonias*, puellas Asiaticas. Lydia a Maeonibus, priscis Lydiae colonis, dicta est Maeonia. Vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Del. 250. Sed Maeonia, monente Passeratius, ab ortu solis vicina Phrygiae, et Strabo lib. XII docet Maeonias et Phrygas paene eodem esse, ut adeo h. l. puellae nobiles Lydiae, qualis Omphale fuit, et Phrygiae id est Troianae, conf. I, 19, 13, omninoque Asiaticae intelligentur. Alii explicant, foeminae ab Homero, qui Maeonides dicitur, celebratae. Caet. imitatus est h. l. Ovid. Trist. I, 6, 33: *Prima locum sanctas Heroidas inter haberes, Prima bonis animi conspicerere tui*.

31-34. Iam solari Cynthiam incipit. — *sauicia*, affecta, morbo laborans, cede decorum voluntati. — *deus*, Iupiter. — *vertitur*, mutatur. — *durus dies*, tristis; tristibus laeta succedant. Horat. Carm. II, 10, 15: *Inför-*

Hoc tibi vel poterit coniux ignoscere Iuno.

Frangitur et Iunò, si qua puella perit.

Deficiunt magico torti sub carmine rhombi;

35

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Et iam Luna negat toties descendere coelo,

Nigraque funestum concinit omen avis.

Vna ratis fati nostros portabit amores

Caerula ad infernos velificata lacus.

40

mes hiemes reducit Iupiter, idem Sub-movet. Theocrit. Id. IV, 41: τὰς αὐ-pισιν ἔσται ἀμείνων. Tibull. III, 6, 32: *Venit post multos (tristes, duros) una serena dies.* — 33. Ad Iovem se convertit oratio. Conf. Tibull. IV, 2, 3. — *hoc*, si mutaris, si Cynthiam servas, ei faves et propitius es. — *coniux*, significanter; coniux ob Iovis furta invidiosa formosis, quibus ille favet. — *frangitur*, movetur. Marklandus hunc versum recte intelligit de Iunone γαμήλια, quae nuptiis praesidet, adeoque frangitur, affligitur, si qua puella moritur, et nuptiarum expers.

35–38. Nil valent artes magicae, ad te, magne Iupiter, confugimus, a te unice salutem auxiliumque expectamus. — *rhombus*, Zauberkreis, ῥόμβος, Theocrit. Id. II, 17: ῥόμβος ὁ χαλκός ibid. vs. 30; sed Prop. III, 6, 26, *staminea rhombi rota*, hoc est trochus seu turbo, liliis nexus. Conf. interpp. ad Ovid. Fast. II, 575, ad Lucan. VI, 460; Ovid. Amor. I, 8, 7; Eustath. ad Dionys. Perieget. vs. 1131; Schol. ad Pindar. Pyth. IV, 380; Ernesti ad Xen. Mem. III, 11, 17; Vossius ad Virg. Ecl. VIII, 68, pag. 419 seqq. In rebus magicis rotabatur trochus, sive turbo, *sub carmine magico*, hoc est Graecorum more dictum pro, ad carmen magicum, praecedente carmine magico, et rhombi

vertiginem moderante. Sic Anacr. Od. VI, 4: ὑπὸ βαρβίτῳ, id est ad barbiton, ubi vid. Fischerus et quod laudavit. — *deficiunt*, nil prosunt ad Cynthiae morbum depellendum. — *tacet*, non crepat, quod mali ominis erat, contra boni, quum crepabat. Ovid. Fast. IV, 728: *Et crepet in medius laurus adusta focus.* Tibull. II, 5, 81: *Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis* — *Laurus lo bona signa dedit.* Vid. Potter. ad Lycophr. vs. 6. — *extincto foco*, mali quoque ominis, boni contra, quum flamma subito emicabat. — *Et coelo*, vid. ad I, 1, 19. Luna quoque operem suam negat, qua sagas adinvare alias solet. Nam ad magica descendere fingebatur, vid. Theocrit. Idyl. II, 10; Horat. Sat. I, 8, 21. — *nigraque*, vel omnino funesta, infelix, ut Ovid. Amor. III, 12, 2: *Omina non albar concinnistis aves.* Contra Tibull. III, 6, 8. — *niveis alitibus*, fausto omine; vel speciatim noctua, conf. Prop. IV, 3, 59.

39–46. *Ratis fati*, fatalis, quam omnes fato conscendere coguntur, est cymba Charontis. — *nostros amores*, nos duos amantes portabit. — *caerula*, Virg. Aen. VI, 410, *caerulea puppis* ibid. 303, *ferruginea cymba*, id est nigra et funesta. Omnia quae ad Orcum pertinent atra, obscura, pael-

Si non unius, quaeso, miserere duorum:

Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.

Pro quibus optatis sacro me carmine damno;

Scribam ego: Per magnum salva puella Iovem.

Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,

45

Narrabitque sedens longa pericla sua.

Haec tua, Persephone, maneat clementia, nec tu

Persephones coniux saevior esse velis.

Sunt apud infernos tot millia formosarum:

Pulcra sit in superis, si licet, una locis.

50

Vobiscum Iole, vobiscum candida Tyro,

Vobiscum Europe, nec proba Pasiphae.

lida dicuntur. Vid. Tibull. I, 10, 38. — *Si non unius* etc. Tibull. IV, 4, 21: *Phoebe, fave, laus magna tibi tribuetur, in uno Corpore servato restituisse daos*. Ovid. Am. II, 13, 15 ad Isidem de Corinna: *Huc adhibe vultus, et in una parce duobus; Nam vitam dominae tu dabis, illa mihi*. — 43. *damno*, obligo me votis ad carmen scribendum in tuum honorem, si Cynthiam servaveris, et optatis meis responderis. — *Damnare*, verbum hac in re proprium. Vid. Heyne ad Virgil. Ecl. V, 80; Brisson. de Form. I, n. 168, pag. 92. Affligere vult columnae templi Iovis donaria, conf. II, 14, 25, addita inscriptione ea, quam seq. versus refert. — *carmine*, docte pro titulo, inscriptione. Nam *carmen* est omnino omnis formula sollemnis. Vid. Virgil. Aen. III, 287; Ovid. Fast. III, 547; Drakenb. ad Sil. IX, 266. — *ante tuos pedes*, ante pedes simulacri tui: *ante ora deum* Virg. Aen. IV, 62. — *adoperta*, velati sacra peragebant, Tibull. I, 3, 30; 5, 15; Barth. ad Stat. Theb. XII, 469, et *sedentes* operabantur diis,

unde h. l. *sedebit*, vid. Heins. ad Ovid. Am. II, 13, 17.

47–56. Per apostrophen deos inferos, Proserpinam, cuius nomen graecum Persephone, et illius coniugem, Platonem, alloquitur. — *Haec maneat clementia*, constans sit, permaneat, noli clementiam tuam in crudelitatem convertere, sed porro clementius Cynthiam tracta, vivam conserva. — *si licet*, si fas est, et fata sinunt. — *una*, quae in superis reliquas foeminas omnes formositate superat. — *Iole*, vid. Obs. Euryti regis filia ab Hercule amata, propter quam invidia exarsit Deianira. Ovid. Heroid. IX, 6 seqq.; Met. IX, 279; Apollodor. II, 6, 2, cap. 7, 7. — *candida*, pulchra, ut Catull. LXIV, 309. — *Tyro*, Salmonei filia, vid. ad I, 13, 21. — *Europe*, Agenoris e Telephassae filia (vid. Moschus Idyl. II, 42) quam Iupiter in taurum mutatus rapuit. Conf. Ovid. Met. II, 833; Apollodor. III, 1, 1. — *nec proba*, improba. — *Pasiphae*, uxor Minois, quam corrupti torvi candida forma bovis el. 32, 57; III, 19, 11; Apollod.

Et quot Iona tulit, vetus et quot Achaia formas,
 Et Thebae, et Priami diruta regna senis.
 Et quaecunque erat in numero Romana puella, 55
 Occidit: has omnes ignis avarus habet.
 Nec forma aeternum, aut cuiquam est fortuna perennis:
 Longius, aut propius mors sua quemque manet.
 Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,
 Munera Dianae debita redde choros. 60
 Redde etiam excubias divae nunc, ante iuvencae:
 : Votivas noctes et mihi solve decem.

dor. III, 2, 1, cap. 15, 9; Ovid. Heroid. X. — *Iona*, pro Ionia, ut Arabus pro Arabius, Cilicus pro Cilicius. — *Achaia*, Graecia, vid. Homer. II, 7, 75. — *in numero*, in pretio, in hanc classem referri digna. Sic numerari pro aestimari, censi, Cic. Paradox. I, 2. Vid. Burm. ad Phaedr. IV, 24, 16. — *ignis avarus*, Ovid. Amor. III, 3, *avidus rogi*, rogi flamma avida et insatiabilis.

57–62. *Forma aeternum*, res aeterna. Graecorum more dictum; *διήματα* (scilicet *χρόμα* vel *πρόμα*) ὁ πλοῦτος; Aristoph. Plut. 202. Largam exemplorum messem suppeditat Fischer. Animadvv. ad Weller. vol. III, P. I, pag. 310 seqq. — *Longius manet*. Horatius Carm. II, 3, 26:

omnium Versatur urna serius ocios,
 Ovid. Met. X, 33: *Serius aut citius sedem properamus ad unam; tendimus huc omnes.* — *demissa*, liberata, ut eleg. sqq. 29: *somno demissa recenti.* — 60. *Munera redde*, offer victimas votivas. *Reddere*, verbum proprium de sacrificiis et muneribus, quae ex voto diis persolvantur. Vid. Horat. Carm. II, 7, 17; Catull. LXXV, 37. In sacris autem etiam *choros* dicebant, et laudes deorum canebant. Vid. Mitscherlich ad Horat. Carm. IV, 1, 25. — *Redde-iuvencae*, Isidi nunc in deorum concilium cooptatae, vid. ad vs. 18; intelligit pervigilium, excubias, quas Isidi pro valetudine recuperata Cynthia per decem noctes agere debebat.

ELEGIA XXIX

AD CYNTHIAM

Hesternæ, mea lux, quum potus nocte vagarer,
 Nec me servorum duceret ulla manus,
 Obvia nescio quot pueri mihi turba minuta
 Venerat: (hos vetuit me numerare timor)
 Quorum alii faculas, alii retinere sagittas,
 Pars etiam visa est vincla parare mihi.
 Sed nudi fuerant: quorum lascivior unus,
 Arripite hunc, inquit: nam bene nostis eum.
 Hic erat; hunc mulier nobis irata locavit.
 Dixit, et in collo iam mihi nodus erat.
 Hic alter iubet in medium propellere: et alter,
 Intereat, qui nos non putat esse deos.

ELEGIA XXIX

Propertio, qui de Cynthiae fide
 dubitarat, vinoleuto, nocturno tem-
 pore vaganti, obviam venit turba Cu-
 pidinum, enique iniectis vinculis ad
 Cynthiam deducunt, quam non modo
 solam invenit, sed et de se sollicitam
 vs. 27 seq. fidissimamque. Praestan-
 tissimum carmen, sive inventionem
 spectes vividarumque imaginum var-
 ietatem, sive elocutionis poeticae
 ornatum.

1-12. *Servorum manus*, servos ad-
 versitores intelligit, quorum erat he-
 rum foris cornitantem domum redu-
 cere atque comitari. Barth. horum
 loco obviam ei veniunt alii pueri,
 servi, vid. I, 3, 10; nempe *turba mi-
 nuta*, id est turba parvorum Amorum,
 ut Catull. XXV, 12, *minuta navis*, id
 est parva scapha. De Cupidinum sive

Amorum innumerabili multitudine
 vid. ad I, 1, 2. Add. Claudian. de
 Nupt. Honor. vs. 72 sqq.: *Mille pha-
 retrati ludunt in margine fratres,
 Ore pares, habitu similes, gens mollis
 Amorum.* - 5. *retinere*, pro tenere,
 ut *remiscere* pro miscere Horat. A. P.
 151. *religatus* Ovid. Amor. I, 6, 1.
 Vid. Duker. ad Flor. II, 15, 12; Cor-
 tius ad Sallust. Jug. 4, 9. - *Sed*,
 atqui, tamen, praeterea, nudi erant.
 = *lascivior*, petulantior, insolentior.
 = *arripite*, id est comprehendite. —
hic erat, pro est, quem scilicet quae-
 rimus. = *mulier locavit*, docte pro
 Cynthia tradidit nempe excrucian-
 dum. - *hic*, pro tunc, ut II, 10,
 22. - *qui-deos*, et vindices perfid-
 diae. Caeterum Dorrville in Obs.
 Miscell. Vol. V, T. 3, pag. 10, docet,
 magnis in calamitatibus homines saepe
 in deos acriter invehi solitos, ma-

Haec te non meritum totas expectat in horas,

At tu nescio quas quaeris, inepte, fores.

Quae quum Sidoniae nocturna ligamina mitrae 15

Solverit, atque oculos moverit illa graves:

Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,

Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.

Parcite iam, fratres: iam certos spondet amores:

Et iam ad mandatam venimus ecce domum. 20

Atque ita mi iniecto dixerunt rursus amictu:

xime amantes in Venerem atque Cupidines; et laudat hanc in rem illud Rufini ex Anthol. Gr. lib. VII, pag. 618, edit. Olisop.: *Εἰ μὲν ἐπ' ἀμφοτέρωθεν ἔρως ἴσα τῶν τετυγμένων, Εἰ θεός· εἰ δὲ βέβαιος πρὸς μίρον, οὐ θεός· αἶ, hoc est Grotio interprete: Si iactu duo cordu pari petis, es deus: hac si Vergunt tela, deus iam mihi non es Amor.*

13-17. *non meritum*, indignum, quem ideo ardentem amet, omnibusque dici et noctis horis expectet, quum tam pulchram posthabeas aliis minus formosis. — *fores*, aliarum puellarum ignobilium limina quaeris. — *Quae quum* etc. Sensus: Cynthia adeo formosa est, ut non nisi ineptus (vs. 14) eam fugere atque negligere possit. Ornate hanc sententiam extulit poeta. — *mitrae*, mitra, fascia sive tegumenta capitis muliebria, vid. Burm. ad Ovid. Met. V, 53; Graev. Lectt. Hesiod. cap. XXIII; Ernesti Clav. Cic. h. v. — *nocturna ligamina mitrae*, pro nocturna mitra, quae nocturno tempore comas coëccet. — *Sidoniae*, pro Tyriae vel purpureae, ut purpuram ipsam Ovid. Trist. IV, 2, 27, *Sidonium ostrum* vocat. Et Stat. Theb. X, 643, *Sidonios amictus* memorat. — *oculos graves*, utinam somno, expectata sustu-

lerit. — *illa*, redundat. — *non-odores*, casia, myrrha, cinnamomum. Tibull. IV, 2, 18: *Cultor odoratae dives Arabs segetis*. Etiam Ovid. Heroid. V, 154. — *gramina*, pro herbis medicinalibus ponuntur. Pertinet huc Marci Argentarii Epigr. in Husehikii Analect. pag. 160: *Ἰατρὶς ἡδὲ πνευμασι, καὶ εἰ θεράπειας ἔργου δοῖσιν*, Vbi vid. Husehikius. — 18. *Sed-manibus*, Venus enim vel Amores et Cupidines auctores eximiae praestantiae et pulchritudinis a poetis perhibentur. Catull. XIII, 11 seq.: *Nam unguentum dabo, quod meae puellae Donarunt Veneres, Cupidinesque*, id est cuius odor adeo suavis est, ut ex Venerum et Cupidinum myrropolio profectus videatur. — *Odores*, pro aromatibus passim. *facere odores*, unguenta odorata praeparare et conficere. Plin. H. N. XIII, 1, ubi de unguentis sermo: *invitque luxuria omnia ea miscere, et o cunctis unum odorem facere*.

19-22. A Cupidinibus diu multumque vexatus poeta, certos promittit amores, nade minus Cupidinum reliquos alloquitur verbis his: *Parcite* vexato etc. — *ad mandatam*, ad quam deducere iussi sumus. — ecce, quasi opinione citius, particula in rebus improvisis solennis. — *iniecto rursus amictu*, vel de toga intelligendum,

I nunc, et noctes disce manere domi.
 Mane erat, et volui, si sola quiesceret illa,
 Visere: at in lecto Cynthia sola fuit.
 Obstupui: non illa mihi formosior unquam
 Visa, neque ostrina quum fuit in tunica.
 Ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,
 Neu sibi, neve mihi quae nocitura forent.
 Talis visa mihi somno demissa recenti.
 Heu quantum per se candida forma valet!
 Quo tu matulinus, ait, speculator amicae?
 Me similem vestris moribus esse putas?
 Non ego tam facilis, sat erit mihi cognitus unus,
 Vel tu, vel si quis verior esse potest.

qua exuerant Cupidines Propertium, quumcum vinculis iniectis arriperent, et in medium propellerent, vel potius de cucullo, humerorum capitisque tegumento, quo inprimis noctu, vagantes per tabernas et lupanaria utebantur, ne cognoscerentur. Vid. Iuvenal. Sat. VI, 118, 130; VIII, 145; Ferrar. R. V. III, 23; IV, 20, 21. Hoc tegumento adempto Propertium agnoverant Cupidines, sed deinde iterum imposito hoc velamine eum dimiserunt. — *I nunc*, irrisivae formula. Ovid. Heroid. III, 26; IX, 105; Amor. I, 7, 35.

23-30. *Si sola*, pro an sola, ut II, 3, 5. — *ostrina in tunica*, purpurea, vid. I, 14, 20. — *quum fuit*, quum eam primum viderem. Conf. III, 10, 15. *fuit in tunica*, tunicata fuit, vid. Obs. — *Ibat*, pro ire parabat, meditabatur. *castam Vestam* commemorat, quum et Cynthia ipsa in hoc carmine casta et pudica describatur. Solebant autem vet. ad depulsionem malorum somniorum, quam viderant speciem, narrare diis, ut Vestae,

Soli. Vid. Turnebus Advers. lib. VII, cap. 26, et interpp. ad Soph. Electr. 427. — *nocitura forent*, nocerent, nocentia essent. — *neve mihi*, ergo sollicita de Prop. qui tamen eam ineptus vs. 14 fugiebat. — *Talis visa mihi* est, nempe formosissima, vix expectata, nondum prexa, comita, ornata: quod indicium est formae auxiliis externis non indigentis. NVLP. — *somno demissa*, quam somnus modo missam fecit, de se misit. — *recenti*, pro recenter, tritum. — *heu*, admirantis; et Quintil. I, 6, *heu* asseverationem esse ait. — *candida forma*, formosa, vid. I, 2, 7. Tilm. I, 8, 24: *forma nihil magicis utitur auxiliis*.

31-42. *Quo tu huc venis? qua mente? quo consilio?* — *vestris moribus*, viciorum perfidiae, levitati. — *cognitus unus*, cum uno rem habuisse. Sic cognoscere Ovid. Epp. VI, 133; Met. IV, 594; Catull. LXI, 147. Vid. Taulman. ad Plant. Mostell. IV, 2, 13. — *verior*, constantior, certior. — *toro vestigia presso*, torus pressus a corpore iacentis; in quo apparent

Ad Tanaim fugias, usque sequetur Amor,
 Non, si Pegaseo vecteris in aëre dorso:
 Nec, tibi si Persei moverit ala pedes.
 Vel, si te sectae rapiant talaribus aurae:
 Nil tibi Mercurii proderit alta via.
 Instat semper Amor supra caput: instat amanti,
 Et gravis ipse super libera colla sedet,
 Excubat ille acer custos, et tollere nusquam

5

autem termini Tanais et Nilus habiti auctore Plin. Proem. lib. III. Add. Lucan. Pharsal. III, 273 sqq.; Horat. Carm. III, 10, 1. — usque sequetur Amor, hanc sententiam expressit quoque Paulus Silentiarius lib. VII Anthol. Gr. Ep. 47, pag. 597: Εἰ γὰρ τελοστέρω Μερόης τὸν ἵχθυον ἐρίσεις, Πηνελόπεια Ερώς πτηνῶν κείσε τὰ χεῖρ: μετέρεει. Εἰ καὶ εἰς ἀντολήν πρός ὁμοχόρον ἔξειαι τὴν Πηλέως ἀμετρήτους ἐφομαὶ ἐν χαλδαίς. — Non — pedes, vel si insigni volandi currendive facultate instructa esses. — Pegasus, equus alatus, qui e sanguine Medusae in terram defluente natus perhibetur: eo per aërem vectus Bellerophon, Chimaeram interfecit. Fabula nota. Vid. Apollodor. II, 3; Prop. III, 3, 2. — Perseus, profecturus ad interficiendam Medusam a Mercurio, secundum alios a Nymphis alata talaria accepit, unde pennipes dicitur Catull. LV, 25. Vid. Apollod. II, 4, ibique Heyne pag. 295; Pausan. III, 17, pag. 251, ed. Kuhn. Hermann Handbuch der Mythologie B. I, pag. 82. — moverit pedes, volare fecerint alae. — sectae talaribus aurae, fissae, aër sulcatus. Ovid. Met. IV, 666; Et lapidum motis talaribus aëra findit, et Virgil. Aen. IV, 257 de Mercurio: Haud aliter terras inter coelumque volabat, Latus arenarum Libyae ventis quo se-

cabat. Talaria Mercurii nota, — rapiant, rapide ferant. — nil — via, scensus, nil tibi proderit, si vel Mercurius celer te denso tollat circumdet aëre Horat. Carm. II, 7, 13, te Amor assequetur. Fuga ipsa adornata est arte Homérica, qua heroës in vitæ discrimen adducti nube a deo circumfusa tecti evadunt incolumes. Mercurio h. l. has partes assignavit Prop. quoniam poëtae in illius tutela erant, Vid. Mitscherlich ad Horat. l. c., et ad Horat. Carm. II, 17, 29. — alta via, periphrasis aëris.

7-14. Notio simplex: Amor in te dominabitur; hanc notionem praecclare exornavit poëta, ita, ut imagines desumeret a victoribus colla victorum calcantibus, vid. ad I, 1, 2, et a servis dominos superbos tergo gestantibus. Haec debie animo poëtae haec scribentis nobiles picturae observabantur. Cupido super colla sedens Herculis, et supra caput instans, ut Burm. ad l. c. monuit, cernitur in iaspide Regia apud Marietum tom. II Lapidum incisorum n. 81, et in nummo antiquo apud Schlaegerum de Nummo Alex. M. cap. 8, tab. 1, n. 6. Herculis caput imposito pede premit Cupido; Pertinet huc etiam Silentiarii Epigr. 49, lib. VII Anthol. Gr. — ἔξωτε γὰρ μοι Ἀχὲρ ἱππὸς, πτέρυγας περὶ τὸν ἱππὸς πῶμα, Ἀχιλλεύς, ἄδωνη-

Te patietur humo lumina capta semel. 10
 Et iam si pecces, deus exorabilis ille est,
 Si modo praesentes viderit esse preces.
 Ista senes licet accusent convivium duri,
 Nos modo propositum, vita, teramus iter.
 Illorum antiquis onerentur legibus aures: 15
 Hic locus est, in quo tibia docta sonet,
 Quae non iure vado Maeandri iacta natasti,
 Turpia quum faceret Palladis ora tumor.
 Num iam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas,
 Et petere Hyrcani litora nota maris? 20
 Spargereque alterna communes caede penates,
 Et ferre ad patrios praemia dira lares?

τοῖς ἐνέκταται. — *Excubat*, eleganter comparatur Amor cum custode, qui acerrime et assidue speculatur et observat captivum. Vid. I, 1, 3 seqq. — *praesentes preces*, sera supplicatio minus movet, *quamprimum errata fateri* I, 9, 33. — *convivia*, per me licet morosi senes accusent et vituperent nostra pocula, nos genio indulgere et amare; more consueto nos porro vivamus. — *teramus iter*, similis allegoria supra eleg. 25, 38: *unusquisque sua noverit ire via*.

15–22. Senes illi morosi sibi ipsi canant prisca et severa maiorum instituta et praecepta, et iis obruantur, nos ea negligimus. Plaut. Mil. Glor. III, 3, 28: *Ecquid hic te oneravit praeceptis?* Pseud. II, 4, 74: *Onerabo meis praeceptis Simiam*. — 16, *hic locus*, in convivio tibia sonet, hilaritas regnet. — *docta*, ἀγαστή (vid. Fischer. Index Aeschin. h. v.) apta ad hilaritatem excitandam et promovendam. — *sonet*, apostrophe elegans ad tibiam ipsam. Conf. Horat. Carm. III, 19, 18 seqq. — *Quae non iure*,

immerito a Minerva abiecta es in Maeandrum, Phrygiae fluvium, quum te inlasset et vidisset genas intumuisse. Conf. Ovid. Art. Am. III, 505; Hygin. fab. 165; Aristot. Polit. VIII, 6. — *faceret turpia*, deformaret. — *dura*, convertitur ad Cynthiam. Num adhuc ire paras per Hellespontum, *Phrygias undas*, et mare Caspium, *Hyrcanum mare*, ad populos remotos et longinquos? — *litora nota* vocat regiones mari Caspio adjacentes, quoniam olim terrarum imperio illustres fuerant, et per Romanos denuo inclarescebant. BARTH. — *Spargereque*, lepide irridet amicam, longum iter suscepturam, ut amatoris oculos fugiat, et securius libidini indulgere, lucrique sitim explere possit, non vero profecturam ad rem gerendam cum hostibus. — *communes penates*, Cynthiae et Propertii. — *alterna caedes* fit in bello, quum modo hi, modo illi caeduntur. *spargere*, conspergere *penates*, poetica locutio; qui proeliis et caedibus interest, polluitur et ipse, et Penates domum reversus

Vna contentum pudeat me vivere amica?

Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.

Mi nemo obiiciat: libeat tibi, Cynthia, mecum

25

Roscida muscosis antra tenere iugis.

Illic adspicias scopulis haerere sorores;

Et canere antiqui dulcia furta Iovis:

Vt Semele est combustus, ut est deperditus Io:

Denique ut ad Troiae tecta volarit avis.

30

Quod si nemo exstat, qui vicerit alitis arma,

Communis culpa cur reus unus agor?

Nec tu Virginibus reverentia moveris ora:

Hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus.

polluit. Vsus est hac formula et Virg. Aen. IV, 21: *et sparsos fraterna caede penates*. — *praemia*, praedam, ut Ovid. Met. VI, 518. — *dira*, utpote tot hominum sanguine parata.

23-30. Expostulat cum inimicis ipsum culpantibus, et de suo in Cynthiam amore malos rumores spargentibus, atque simul suam constantiam praedicat, reddit deinde vers. 25 ad Cynthiam. Pudeatne me, quod Cynthiam unice amem, una puella contentus sim? — *hoc si*, Plaut. Aulul. IV, 10: *deus mihi impulsor fuit, is me ad illam illexit*. — 25 seqq. *mi-obiiciat*, nempe illud crimen. Iam Cynthiam doctam et Musarum amantem puellam invitat, ut urbem deserat et secum in nemora atque antra secedat, ibique amatoria secum carmina pangat. Egregii versus, sententiarum verborumque dilecta. — *roscida*, vid. lib. I, 20, 36, *antra*, delicias poetarum esse, pluribus docet Bentleius ad Horat. Carm. I, 32. Poetae, phantasiae vi abrepti, in deorum concilium admittuntur, cum diis et Musis versantur, vid. interpp. ad

Horat. Carm. I, 1, 29 sqq. hinc praclare addit poeta: *Illic — sorores*. — *haerere*, pro insidere, graphice, ut Horat. Carm. III, 24, 55. — *antiqui furta Iovis*, pro furta antiqua, ut *pristina furta* II, 2, 4. *furta*, adulteria, Catull. LXVIII, 136, 140. — *Semele*, vid. II, 28, 27. *combustus Semela*, exquisite, nempe amore, quam et ipsam fulmine combussit. — *Io*, vid. II, 28, 17. — 30. *Denique — avis*, loquitur de Iove in aquilam verso, ut raperet Ganymedem, vid. Apollod. III, 12, 2, ibique Heyne; Lucian. Dial. Deor. XX, 6; Mitscherlich. ad Horat. Carm. IV, 4, 4. — *Troiae tecta*, pro ipsa Troia et agro Troiano. De loco raptus differunt poetae, plerique Idam montem commemorant, ut Horat. Carm. III, 20, 15 alii.

31-40. *Alitis*, Cupidinis, *puer ales* dicitur Horat. Carm. III, 12, 4. *puer volatilis* Ovid. Am. II, 7, 27, *πτερόπτερος*. — *arma*, ignes et arcus. — 33. *Virginibus*, Musis. — *moveris ora*, movere poteris scil. pudore, ruborem exprimere iis, tua praesentia, nam et ipsae amant. — *reverentia ora*,

Si tamen Oeagri quaedam compressa figura 35
 Bistonis olim rupibus adcubuit.
 Hic ubi me prima statuent in parte choreae,
 Et medius tecta cuspide Bacchus erit,
 Tum capiti sacros patiar pendere corymbos:
 Nam sine te nostrum non valet ingenium. 40

ELEGIA XXXI

AD CYNTHIAM

Quaeris, cur veniam tibi tardior? aurea Phoebi
 Porticus a magno Caesare aperta fuit.

αἰθρία πρόσωπα. — 35. *Si tamen*, si alias, dubitantis specie dicta confirmat. — *quaedam*, verecunde nomini pepercit. Intelligitur Calliope, quam Oeagrus, rex Thraciae, compressit, eius filii ex Oeagro Linus et Orpheus Apollodor. I, 3, 2. — *Oeagri figura*, idem quod Oeagrus. — *Bistonis*, id est Thraciae. Bistones enim inter celeberrimos Thraciae populos fuerunt, hinc poëtae eos saepius pro Thracibus nominant. Sic Apollon. Argon. II, 706, φόρμιγγα dicit Βιστωνίην, quam vs. 161 Ὀρφεὶν φόρμιγγα appellat. Ovid. *Bistonius ensis* ex Ponto IV, 35. — *Hic*, nempe inter Musas; coll. vs. 27. — *prima in parte choreae*, tanquam ἀρχήχορος, χοροῦ ἡγούμενος, chori dux, vid. Spanhem. ad Callim. Lavacr. Pall. 67; Horat. Carm. II, 19, 1 seqq. — *medius Bacchus*, μεσσήχορος, qui totum chorum ducit. — *tecta cuspide*, intelligitur thyrsus, hastae cuspidem sub hedera occultans. Vid. ad III, 3, 33. — *corymbos*, coronam hederaceam. —

39. *capiti*, in caput, in tempora dependere; sinam mihi ex hedera coronam imponi cum corymbis. Coronis hederaceis coronabantur poëtae, vid. II, 5, 26; IV, 1, 62. Add. IV, 6, 75. Sensus: tunc tecum carmina amatoria pangam, et poëta, hoc nomine dignus, ero. Sed quanto ornatus haec poëta expressit!

ELEGIA XXXI

Porticum ac templum a Caesare Augusto Apollini in Palatio A. V. DCCXXVI perfectum et dedicatum describit et laudat, atque ob hanc porticus inspectionem retardatum suum adventum Cynthiae excusat. Conf. Horat. Carm. I, 31; Ovid. Trist. III, 1, 58. Fragmentum longioris carminis deperditi haec elegia videtur.

1-4. *Aurea*, praestantissima, note poëtarum loquendi usu. — *aperta*, ergo absoluta, dedicata, publicata. —

Tota erat in speciem Poenis digesta columnis:

Inter quas Danaï femina turba senis.

Hic equidem Phoebo visus mihi pulchrior ipso

Marmoreus tacita carmen hiare lyra.

Atque aram circum steterant armenta Myronis,

Quatuor artifices vivida signa boves.

Tum medium Clario surgebat marmore templum,

digesta, distincta et ordine structa. — *in speciem*, ad ornatum et splendorem, pour parade, *elaboratus ad speciem* Macrob. Sat. II, 9. Vid. interpp. ad Claudian. Bel. Gild. vs. 507. Porticus erat columnis Poenis speciose digestis ornata, hinc: *Poenis columnis* intelliguntur columnae e marmore Numidico. Marmor Numidicum nobilissimum, pavementis maxime et columnis, ob duritiam a veteribus adhibitum. Vid. Plin. XXXVI, 8. — *inter quas*, columnas, in intercolumniis, in quibus signa et statuae poni solebant. Vid. Plin. XXXVI, 15. Danaïdum (vid. II, 1, 67) quinquaginta effigies conspiciiebantur in porticu templi Apollinis Palatini; v. Scholiast. Persii Sat. II, 56; Ovid. Am. II, 2, 4. — *femina turba*, pro turba foeminea.

5-8. *Hic*, in hac porticu. — *equidem*, vid. Observ. — *Marmoreus*, nempe Phoebus: scilicet statua Phoebi. — *hiare*, græc. χαῖν. Callim. hymn. in Apoll. 24 de statua Niobes: Μάρμαρον ἀντὶ γυναικὸς οἰζυρὸν τι χαυρόσης. Vid. III, 3, 4. Significatur statuae praestantia, Apollo marmoreus tanta arte fabrefactus, ut vivere et ad lyram canere videretur. Per marmoreum Phoebum intelligo eam Santenio et Burmanno Augustum, cui simulacrum factum est cum Apollinis cunctis insignibus, quae sunt

verba Servii ad Virg. Ecl. IV, 101 hanc statuam sibi Augustus posnerat in Bibliotheca, vid. Acro ad Horat. Ep. I, 3, 17, quae porticui vicina erat vel forte in ea. Vid. Ovid. Trist. III, 1, 64. — *tacita lyra*, apposite, de statua. — *steterant*, pro stabant. *armenta*, quatuor boves aeneae. Cic. Verr. IV, 60: *quid Athenienses, ut ex marmore lacchum, aut Paralum pictum, aut ex aere Myronis bucalam*. Myron statuarius nobilissimus, Eleutheris natus, cuius inprimis ars in formandis bobus admirabilis fuit, vid. Plin. H. N. XXXIV, 8; Petron. cap. 88; Anson. epigr. 57-60; Ovid. Pont. IV, 1, 34; Anthol. Gr. epigr. IV, 7, pag. 302 seqq. — *artifices boves*, artificiose elaboratae, ut *vultus artifex* Pers. V, 40; vide Miscell. Obs. vol. V, tom. III, pag. 17. — *vivida signa*, ita elaborata, ut vivere ac spirare viderentur. Nam *vivere* frequenter de signis, marmoribus, et picturis artificiose factis occurrit. Virgil. Aen. VI, 849: *vivos ducent de marmore vultus*. Anacr. Epigr. 5; vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 225.

9-fin. *Clario*, Claros oppidum Ioniae, iuxta Colophonem, Apollinis templo et oraculo nobilissimum, qui inde *Clarius* dicitur, vid. Strab. XIV, pag. 442; Pausan. VII, pag. 405. — *surgebat*, verticem extollebat, inter

Et patria Phoebo carius Ortygia. 10
 Auro Solis erat supra fastigia currus,
 Et valvae Libyci nobile dentis opus.
 Altera deiectos Parnassi vertice Gallos,
 Altera mœerebat funera Tantalidos.
 Deinde inter matrem deus ipse, interque sororem 15
 Pythius in longa carmina veste sonat.

columnas marmoreas, quibus undique cinctum erat. — *templum Clario*, Apollini, *carius*, acceptius ipsa *patria Ortygia*. Ortygia, unum ex vetustis nominibus Deli, Apollinis patriae, vid. Spanhem. ad Callim. h. in Apoll. 59, et Del. 255; Solin. cap. 18 init. — *auro*, ex auro, aureus, ut Virg. Aen. VII, 673: *Et circum argento clari delphines in orbem Aeque-
 ra verrebant*. Homer. Il. Z, 504: *τεύχεα χαλκῷ*. Fastigiis templorum simulacra deorum carru vecta, imponi solita, observat Passerat. Vid. Festus in *Ratumona*. — 12. *Libyci dentis*, valvae ex ebore. Nam Libya elephantis plena. — *Altera* valvarum referebat Gallos, duce Brenno, praedae cupiditate, fanum Apollinis Delphici in monte Parnasso invadentes, sed ab Apolline deiectos e montis sui vertice. Nempe terrae motu tunc tem-

poris pars montis abrupta, Gallorum stravit exercitum, et insecuta tempestas grandine ac frigore plurimos absumsit. Vid. Instin. XXIV, 6, seq.: Callim. hymn. in Del. 172, ibique schol. *Altera* valvarum moestis figuris exhibebat intereuntam Apollinis et Dianae sagittis Niobes sobolem. — *Tantalidis*, Niobe, vid. ad II, 20, 7: ἡ Ταντάλου παῖς Anacr. Od. XX, 1. — *Deus ipse*, Apollinis Palatini statua (ut stat *Agenor*, id est eius statua, Sil. Ital. I, 88, ubi vid. Rupert.), Scopae opus, v. Plin. H. N. XXXVI, 5. — *matrem*, Latonam, *sororem*, Dianam. — *in longa veste*, in palli talari citharoedica, qua subinde in nummis antiquis amictus occurrit Apollo, citharam gestans. Vid. Spanhem. ad Callim. h. Apoll. 32. — *carmina sonat ore et plectro*. Coll. va. 5, 6.

ELEGIA XXXII

AD EANDEM

Qui videt, is peccat: qui non te viderit, ergo
 Non cupiet: facti crimina lumen habet.
 Nam quid Praenestis dubias, o Cynthia, sortes?
 Quid petis Aaei moenia Telegoni?
 Curve te in Herculeum deportant esseda Tibur?

ELEGIA XXXII

Ait Cynthiae fidem se suspectam habere, quod toties Roma discedat, et taedium urbis ac religionem amoribus suis praetendens, petat loca a multis hominibus frequentata; dehortatur ergo eam ab hac consuetudine, sed amore in puellam flagrans incredibili, et ne eandem nimis irritet, Cynthiae semel iterumque peccantem, a gravioribus tamen sceleribus abstinentem, e communi dearum hominumque consuetudine defendit.

1-6. *Qui videt*, nempe te; alloquitur Cynthiae. Probe nosti te omnes, qui te modo viderint, ad amorem pellicere, et hanc ipsam ob causam, quoniam inconstans, mutabilis es, petis loca celebratissima extra Romam. — *peccat*, amat, amori succumbit; te videre idem est quod amare, scilicet peccare, nam peccare poetis omnino est amare. Vid. Tibull. IV, 7, 9; Horat. Carm. I, 27, 17; Sat. I, 2, 62. — *Crimina*, pro crimine, id est causa et culpa facti. — *lumen*, pro lumina, oculi; et eleganter oculi dicuntur facti crimen habere, scilicet notam criminis sustinere, gr. αἰτίαν ἔχειν. Oculi enim

sunt in amore duces, vid. ad I, 1, 1.

— *Nam quid*, recte Barthius *nam* non pro interrogandi particula, *quidnam?* capit, sed pro causalī, quae rationem reddit omissae sententiae: *id te non fugit*, te nempe omnes, qui te viderint, ad amorem pellicere, idque captas, dum in celebritate versari cupis. Nam cur alias peteres celebratissima loca extra Romam? — 4. Iam nominat secessus Romanorum consuetos, Praenestinum, Tusculanum, Tiburtinum, de quibus etiam Statius Sil. IV, 4, 14 seqq. — *Praeneste*, Latii oppidum, in monte situm, hinc *altum* Virg. Aen. VII, 682; conf. Strabo V, pag. 365; Plin. III, 5, quo aestate secedere solebant Romani, frigoris captandi causa. Oppidum illud celebre quoque erat templo Fortunae, unde oracula, et *sortes* Praenestinae edebantur. Vid. Cic. de Divin. II, 41. Cynthia ergo sub causa religionis illud oppidum petebat. — *Aaei Telegoni moenia* intelliguntur Tusculum, Frascati, ab Telegono, Vlyssis ex Circe filio, unde *Aaeus* dicitur (vid. ad III, 12, 31), conditum. Ovid. Fast. III, 92: *Factaque Telegoni moenia celsa manu*. Conf. Mitscherlich. ad Horat. Carm. III,

Appia cur toties te via ducit anum?

Hoc utinam spatiere loco, quodcunque vacabis,

Cynthia! sed tibi me credere turba vetat.

Quum videt accensis devotam currere taedis

In nemus, et Triviae lumina ferre deae.

10

Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis

Porticus aulaeis nobilis Attalicis:

29, 8. — *Tibur*, hodie Tivoli, oppidum Latii amoenissimum in declivi collis parte positum. Vid. Horatius Carm. I, 7, 12; III, 4, 24; Juvenal. III, 192. Herculi dicatum, unde *Herculeum* hoc loco. Vid. Cellar. O. A. II, 9; tom. I, pag. 803; Drakenb. et Ruperi ad Sil. It. IV, 224; Heyne ad Virgil. Aen. VII, 81, 670, Excurs. VIII. — *Appia via*, et his verbis Cynthiae carpit ob vagos amores, quibus plena erat Appia via, ita dicta ab auctore suo Appio Claudio Caeco. — *anum*, moenit, Propertium vel ira, vel etiam nimia familiaritate ductum, ita appellasse Cynthiae. Horat. IV, 13, 2: *Fis anus, et tamen Vis formosa videri*; add. Propert. II, 18, 20; sed vid. Obs.

7-10. *Hoc loco*, Romae vagare et hac illac circumcursa, quidquid temporis otiosa es et vacua: indignabundus autem addit: sed non credo tibi affirmanti, te, quum tibi otium sit, et religionis causa, et vero etiam urbis taedio illa loca petere, tibi me credere turba vetat, non tam urbem, quam potius me fugis, vs. 18. — *accensis currere taedis*, de hoc ritu, in sacris quibusdam, velut Cereris, Proserpinae, facies ferendi, vid. Meurs. Graec. fer. lib. V, v. λαμπάς; et Dorrill. Obs. Misc. vol. V, tom. 3, pag. 18. — *Nemus*, intelligitur nemus et ara Dianae Aficinae, in agro Aricino.

Aricia, Latii oppidum, sub monte Albano. Ovid. Fast. VI, 59. Lucus Dianae vocatur Ἀρτεμίσιον a Strabone V, pag. 366 ed. Almel. Verba ibi sunt: τὸ δ' Ἀρτεμίσιον ὁ καλοῦσι νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἁριστέροις μέρους τῆς ὁδοῦ τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσας. Τῆς δ' Ἀρτεμίνης τὸ ἱερόν. Sacra Aricinae Dianae describit Ovid. Fast. III, 263 seqq.; add. Gratius in Cyneg. 483; interpp. ad Horat. A. P. vs. 16; Cluver. Ital. Ant. III, pag. 921 seqq.; Prop. III, 22, 25. — *Triviae deae*, Dianae, tritum.

11-16. Scilicet, pergit, sordet tibi urbs adeo magnifice exstructa. Ironiam huic et seqq. duobus distichis inesse nemo non videt. — *Pompeia porticus*, est porticus, quam Pompeius prope theatrum a se exstructum instituit, IV, 8, 75; vocatur *Pompeia umbra*, nam ad Pompeiam porticum fuerunt quoque nemora variis arboribus consita, vid. interpp. ad Ovid. A. A. I, 67: hinc et *creber* — ordo, hoc est series platanorum ordine satarum et dispositarum, quarum summi rami ad eandem magnitudinem tondentur, hoc est pariter surgentibus. Martial. II, 14: *Inde petit centum pendientia tecta columnis, Illinc Pompeii dona, nemusque duplex*. Horat. Epp. I, 10, 22: *Nempe inter varias nutritur silva columnas*, hinc hoc loco *umbrosis columnis*. Praeterea aulaeae iisdem colu-

Et creber platanis pariter surgentibus ordo,
 Flumina sopito quaeque Marone cadunt:
 Et leviter Nymphis tota crepitantibus urbe, 15
 Quum subito Triton ore recondit aquam.
 Falleris, ista tui furtum via monstrat amoris.
 Non urbem, demens, lumina nostra fugis.
 Nil agis: insidias in me componis inanes:
 Tendis iners docto retia nota mihi. 20
 Sed de me minus est: famae iactura pudicae
 Tanta tibi miserae, quanta mereris, erit.
 Nuper enim de te nostras me laedit ad aures
 Rumor, et in tota non bonus urbe fuit.
 Sed tu non debes inimicae credere linguae; 25
 Semper formosis fabula poena fuit.

mnis suspensa erant ad commoditatem ambulantiun: dicuntur *Attalica aulaea*, hoc est splendidissima, auro interstincta, quae in aula Attali, Pergami regis, primum inventa sunt. — *flumina*, aquae per tubos ductae ad irrigandas plataneos. — *Marone*, intelligitur statua, scilicet signum Maronis, e quo aquae cadebant. Vid. Obs. — *sopito*, fluviorum enim ac Nympharum statuas in plerisque antiquis monumentis dormientes reperiri observat Broukhus. ad hunc locum. — 15. *Nymphis*, statuīs Nympharum. — *crepitantibus*, murmurantibus, resonantibus, prop. hoc verbum ad aquam pertinet, sed hoc loco ad ipsas Nympharum statuas relatum est. Simili modo Horat. Carn. I, 7, 18, *domus Albuncae resonantis* dixit. — *recondit*, explicant emittit, iaculatur, ut sensus sit: sordent tibi aquae, tam quae cadunt et statua Maronis, quam quae ex signis Nympharum, quum Triton e lacu suo magnam aquas copiam ad reliquas statuas et

porticum Pompeii per tubos emittit. Sed haec verbi significatio idoneis exemplis comprobari nequit. Itaque potius cogitandum est de statua Tritonis allabre facta, quae subito, aquam inodo recondebat, absorbebat, modo promebat, emittebat.

17-30. *Ista — amoris*, illud iter furtivos et clandestinos tuos amores arguit. — *lumina nostra*, exquisite pro me, times, ne te observem. — *nil agis*, proverbialis locutio, de irritato conatu. Ovid. Fast. VI, 123; Amor. III, 4, 2. — *docto*, harum rerum perito, et prudenti, el. 28, 28: *Credet et illa suo docta puella malo*. Sic et gr. σοφός est quilibet intelligens, peritus, expertus, praecipue in amore. — *de me*, quod me attinet, ut supra el. 18, 29. — *minus est damni*, non de me nunc loquor. — *Nuper*, nuperrime, recentissime. — *rumor ad aures* perveniens. Vid. Obs. — 25. *Sed tu*, etc. Vid. Obs. Alloquitur poeta se ipsum. — *semper — fuit*, ipsa pulchritudo facit, ut sermonibus differantur

Non tua deprenso damnata est fama veneno:

Testis eris puras, Phoebe, videre manus.

Sin autem longo nox una aut altera lusu

Consumta est, non me crimina parva movent. 20

Tyndaris externo patriam mutavit amore,

Et sine decreto viva reducta domum est.

Ipsa Venus quamvis corrupta libidine Martis,

Nec minus in coelo semper honesta fuit.

Quamvis Ida Parim pastorem dicat amasse, 35

Atque inter pecudes adcubuisse deam:

formosae. — *non — veneno*, non vituperaris, quod sis venefica, non veneficii, hoc est omnino gravioris sceleris accusaris, a quocunque infamiae gravioris crimine immunis es. Satis piam poeta Cynthiam existimat, si a gravibus sceleribus, caede, veneficiis aliena sit, vid. Heyne ad Tibull. III, 4, 60. — *Testis Phoebe*, Solem omnia videntem, innocentiae testem vel vindicem, invocabant scelerum falso accusati. Vid. Sophocl. Oed. Tyr. 1425; Homer. Odys. A, 108; Burm. ad Authol. Lat. tom. II, pag. 241, 692 seq. — *puras*, veneficio non inquinatas. — *lusu*, ludere est idem quod peccare, id est amare, amoris succumbere, nominatim hoc loco adulteria committere. — *consumta est lusu* venerco. Cohærentia: non credo lingue iniuriæ; non gravioris sceleris accusaris: quod si vero etiam interdum præter me alios amasti, hoc me minime movet, est parvum crimen.

31–40. Sequuntur exempla dearum, foeminarumque, quæ peccarunt, et amoris succubuerunt. — *Tyndaris*, Helena, filia Tyndari, Menelai Spartanorum regis uxor, a Paride, Troiano, raptâ. — *Sine decreto*, sine ducum graecorum suffragiis, quibus

nihil inclementius in eam propter patriam maritumque relictum statutum fuit, intercedente Menelao marito, quem non movit, quod suas noctes cum Paride consumserat, incolumis in Menelai domum reducta est. Cynthiae non minus commodum se fore Propertius hac elegia promittit, vid. vs. 63. — *Decretum*, de iudicum sententia quoque legitur apud Ovid. Trist. II, 131. — *Nec minus*, pro non minus, sic *nec opinantes* Terent. Andria, I, 2, 9. Vid. Pareus Lexic. Crit. voc. *nec* pro non. Festus in voce *nec*. Caet. de Veneris et Martis adulterio conf. Hygin. fab. 148; Ovid. Metam. IV, 167 seq.: Homer. Odys. Θ, 266 seqq. — 35. *Quamvis Ida Parim*, quamvis Parim, qui expositus olim, in Idae cacumine aliquamdiu vitam pastoritiam egit (vid. Virgil. Ecl. II, 60; Lucian. tou. I, pag. 253 Reit.), amaverit Oenone, Nympha, tamen semper honesta fuit, nec exclusa consortio reliquarum Nympharum. De Oenones et Paridis amoribus vid. Ovid. Heroid. V; Apollod. III, 12, 6; et Heyne pag. 764. *Ida dicat*, testetur. — *adcubuisse*, ut I, 3, 3; II, 30, 36. — *deam*, Nymphae hoc nomine etiam iusi-

Hoc et Hamadryadum spectavit turba sororum,
 Silenique senes, et pater ipse chori.
 Cum quibus Idaeo legisti poma sub antro
 Supposita excipiens, Nai, caduca manu. 40
 An quisquam in tanto stuprorum examine quaerit,
 Cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?
 O nimium nostro felicem tempore Romam,
 Si contra mores una puella facit!
 Haec eadem ante illam impune et Lesbia fecit: 45
 Quae sequitur, certe est invidiosa minus.
 Qui quaerit Tatios veteres, durasque Sabinas,
 Hic posuit nostra nuper in urbe pedem.
 Tu prius et fluctus poteris siccare marinos,
 Altaque mortali deligere astra manu: 50
 Quam facere, ut nostrae nolint peccare puellae.
 Hic mos Saturno regna tenente fuit.
 Et quum Deucalionis aquae fluxere per orbem,

gniuntur, ut probavit Ruhnkenius, qui hoc loco a coniecturis abstinendum arbitrabatur. Recte, nam et in monumentis antiquis *deae Nymphae* occurrunt. Vid. Reines. pag. 193, 221; Murator. pag. 67, 1; Servius ad Virg. Aen. I, 72: et Nymphas in numinibus numerat Iupiter apud Ovid. Met. I, 192. — *Hamadryadum*, vid. I, 20, 32; pro Nymphis in genere h. l. commemorantur. — *pater chori*, princeps ac rector, id est Bacchus. — *sub*, pro *ad*, *iuxta*, vid. II, 25, 17. — *Nais* est Oenone, quae excepit poma caduca, id est cadentia, de quo voc. usu vid. ad IV, 2, 53.

41–62. *stupra*, sunt ipsae foeminae stupratae, vid. IV, 7, 57. — *examine*, multitudine, ut *iuvenum examen* Horat. Carm. I, 34, 30. *servorum* Cic. Harusp. 12. — *nimium felicem*, Ro-

ma felicissima esset, si una puella, Cynthia, a moribus seculi corrupti aliena esset. — *Lesbia*, Catulli amica, vid. Catull. LVIII. — *sequitur* alterius exemplum, quae ad exempla, non prima peccat, *invidiosa minus*, excusanda est, sibi minus invidiae et offensionis contrahit. — *Tatios*, vid. IV, 1, 30; IV, 4; summa *Sabinarum* mulierum castitas, morumque severitas praedicatur. Vid. Martial. I, 62; Horat. Epod. II, 40, 41; Ovid. Am. II, 4, 15. — *nuper*, demum; peregrinus et hospes est. — 50. *deligere*, decerpere, deripere. Ovid. Heroidd. IV, 30; Horat. Sat. II, 8, 32; Graev. ad Cic. in Vatin. cap. 14; Heins. ad Ovid. Rem. Am. 189. — *Saturno regna tenente*, aureo seculo. Contra Iuvenal. VI, 1: *Credo pudicitiam Saturno rege moratam In terris*, — 53.

Et post antiquas Deucalionis aquas,
 Dic mihi, quis potuit lectum servare pudicum? 46
 Quae dea cum solo vivere sola deo?
 Vxorem quondam magni Minois, ut aiunt,
 Corrupt torvi candida forma bovis.
 Nec minus aerato Danaë circumdata muro,
 Non potuit magno casta negare Iovi. 40
 Quod seu tu Graias, seu sis imitata Latinas:
 Semper vive meo libera iudicio.

De diluvio tempore *Deucalionis*, Thesaliae regis, vid. Ovid. Met. I, 253 sqq. ibique Gierig.; Hygin. fab. 153; Apollodor. I, 7, 2. — *antiquas D. aquas*, pro antiqui Deucalionis aquas. — *uxorem Minois*, Cretensium regis, intelligitur Pasiphaë, vid. eleg. 28, 52. — *magni*, nobilis III, 19, 27. — *Danaë*, vid. ad II, 20, 12. — *casta*, subint. quamvis l. licet. — 60. *negare Iovi*, Iovem potentem recusare, ut *negare coenis*, die Mahlzeiten ausschlagen, Martial. XIII, 7, 2. — *quod*, pro *quare*, vel *sed*, vid. Manutius

ad Cic. ad Div. VIII, 14, pag. 595; XIV, 4, pag. 844 ed. Richt., vel redundat, vid. Kortte ad Cic. ad Div. XIII, 40, 3. — *sis imitata*, imiteris. — *Graias*, heroinas, sive puellas Romanas. — *libera iudicio*, tibi non iudex sedebam, te non damnabo, id est te amabo. Respicit poeta vs. 32 Menelaum et Helenaum. — *vive*, pro eris, esto; sed hoc verbo usus est, quoniam vs. 32 legitur: *viva reducta domum est*. Similis locus I, 15, 32: *Sis quodcumque voles, non aliena (irata) tamen*.

ELEGIA XXXIII

AD CYNTHIAM

Tristia iam redeunt iterum solennia nobis:

Cynthia iam noctes est operata decem.

Atque utinam Nilo pereat quae sacra tepente

Misit matronis Inachis Ausoniis.

Quae dea tam cupidos toties divisit amantes,

Quaecunque illa fuit, semper amara fuit.

Tu certe Iovis occultis in amoribus, Io,

Sensisti, multas quid sit inire vias:

ELEGIA XXXIII

Superstitiosam puellam Cynthiam fuisse non minus quam Tibulli Deliam, vid. Heyne ad Tib. I, 3, 23, necesse est, coll. eleg. 32, 3 (et eiusmodi foeminas libenter amoris indulgere, aiunt) quippe quae etiam peregrina, Aegyptiaca sacra, Isiaca, quae tunc temporis Romae invaluerant, coluit. Conf. de sacris Isiaca Herodot. II, 61; Lucan. VIII, 831; Diod. Sic. I, 22; Apulei. Metam. XI, pag. 260 sqq. ed. Elmenh. Vulp. et Broukhuis. ad Tibull. l. c. Pitture antiche d'Ercolano Tab. 59, 60. In sacris Isiaca matronae in casto esse debebant per decem dies, hoc est lavare, a vino et Venere abstinere. Quoniam igitur poeta Cynthiae amplexibus solitis, quum ea sacris Isidis operaretur, frui non poterat; ideo hoc in carmine de Cynthiae secubitu queritur, et sacra Isidis et ipsam deam detestatur. Sed Cynthia libenter quoque genio indulgebat, et inter pocula cum amatoribus iocari et lascivire solebat,

coll. eleg. 30, 13. Poeta igitur, cui nec finitis sacris, puella difficilis et aspera copiam sui fecisse, imo cum eiusmodi convivio exclusisse videtur, Cynthiam castam Isidis cultricem, in altera earum parte hortatur, ne nimium bibendo formam corrumpat.

1-12. *Solennia* sacra Isidis dicuntur. — *tristia*, molesta, ob Cynthiae secubitu. — *est operata*, deam religiose coluit. Vid. Tibull. II, 1, 9; Horat. Carm. III, 14, 6. — *pererat*, imprecatur Isidi. — *Nilo tepente*, ex Aegypto. Nilus dicitur *tepens* propter ferventissimum solis ardorem in Africa, quia *tepentem* Aegyptum irrigat, et per ardentia currit. Vid. Drakenb. ad Sil. VI, 289. — *Inachis*, Io, Isis, vid. ad I, 3, 20; II, 28, 17. — *cupidos*, incensos potiundi cupiditate. — *quaecunque illa fuit*, et virgo, et vacca, et dea. — *amara*, vs. 19 *saeva* dicitur. — *multas vias*, quum esses vacca, experta es malo tuo, quid sit multum vagari, et abesse ab eo, quem amas. Ovid. Heroid. XIV, 87: *At satis est poenae teneram mugisse puell-*

Quum te iussit habere puellam cornua Iuno,
 Et pecoris duro perdere verba sono. 10
 Ah! quoties quernis laesisti frondibus ora:
 Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
 An, quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
 Iupiter, idcirco facta superba dea es?
 An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis? 15
 Cur tibi iam longa Roma petita via?
 Quidve tibi prodest, viduas dormire puellas?
 Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.
 Aut nos e nostra, te, saeva, fugabimus urbe,
 Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit. 20
 At tu, quae nostro nimium placata dolore es,
 Noctibus his vacui ter faciamus iter.

lam: Nec modo formosam posse placere Iovi. 101 sqq. *Per mare, per terras, cognataque flumina curris, Dat mare, dant amnes, dat tibi terram viam. — iussit cornua habere,* coëgit, quia Iupiter coactus Iunonis metu te in vaccam mutavit. — *perdere verba,* vocis humanae usum amittere mugitu. — 11. *Ah — ora.* Ovid. loco citato 96: *Fronde levas nimiam cespitibusque famem. — mansisti,* repete ah quoties. 13–20. *Agrestis figura,* est ἄγρως, ferina. — *detraxit,* Ovid. Met. I, 738: *vultus capit illa priores: Fitque quod ante fuit.* vs. 747: *Nunc dea linigera colitur celeberrima turba.* — 14. *superba,* amara v. 6, saeva v. 16. — *satis est,* nonne sufficiunt tibi. — *Aegyptus,* cum (vid. Obs. Misc. Vol. V, tom. III, pag. 24) *fuscis,* solis ardore fuscis, patriae suae colore, ut dixit de Andromeda, natione Aethiopia, Ovid. Heroid. XV, 36, *alumnis,* incolis, ut *Romanus alumnus* IV, 1, 37: *aut — urbe magna cum varietate Isidis sacra Romae culta,* ab

his enim admissa, ab aliis iterum reiecta. Sic libera Rep. *Isidis et Serapis fana Romae diruenda censuit Senatus,* vid. Val. Max. I, 3, ext. 3; sed restituta postea sunt huius deae sacra, v. Ovid. Am. I, 8, 74: rursus aegyptiacos ritus compescuisse Tiberium, narrat Sueton. vit. Tib. cap. 36. Add. Havercamp. ad Tertull. Apol. cap. 6. — *Tiberi Nilo,* Romanis cum Aegyptiis, ut passim flumina et montes pro populis ponuntur. — *gratia,* amicitia nulla est. Conf. Horat. Carm. I, 37, 6 sqq.

21–24. Alloquitur Cynthiam. At tu, quam magno cum meo dolore placare studui, tu, cui placandae nimiam operam sumsi, quae nimis duram te praeuisti, me dolente et noctes amaras exigente. *PASSERAT. — vacui,* peracto Isidis casto, soluti negotiis et religione Isidis. — *ter, saepius.* — *faciamus iter,* venerum est, v. Ovid. A. A. II, 726; repetamus Veneris studia, coll. III, 15, 4. — *Non audis etc.* videtur hoc distichon particula esse

Non audis, et verba sinis mea ludere: quum iam
Flectant Icarii sidera tarda boves.

Lenta bibis: mediae nequeunt te frangere noctes. 25

An nondum est talos mittere lassa manus?

Ah! pereat quicumque meracas reperit uvas,

Corrupitque bonas nectare primus aquas.

Icare Cecropiis merito iugulate colonis,

Pampineus, nosti, quam sit amarus odor. 30

Tu quoque, o Eurytion, vino, Centaure, peristi;

Nec non Ismario tu, Polypheme, mero.

cantilenaе amatoriae, ante fores amicorum decantari solitae. Vid. ad I, 16, 17. — *ludere*, ludibrio esse tibi et ventis, ea non curas. — *Icarii sidera*, Icarus Atticam incolebat; a Baccho, quem hospitio exceperat, nectrem vini plenum acceperat, vinum cum quibusdam pastoribus communicavit, qui venenum se accepisse rati, eum interfecerunt, vid. Lucian. Dial. Deor. XVIII, pag. 249; sed a Baccho inter sidera est relatus, ubi *Arcturus* vocatur. Vid. Heyne ad Tibull. IV, 1, 9: est autem Arcturus stella posita in signo Bootae. — Bootes est sidus stellarum XIV iuxta ursam maiorem, quam sequitur et veluti servat, unde dicitur idem *Arctophylax*, et quoniam *ursa* etiam ἄρκτος, *plaustrum*, vocatur, sideri vicino illi accommodatum etiam nomen impositum est, unde *Bootes*, id est boum impulsor, bubulcus. Sed quia Bootes sive Arctophylax sero occidit, et polo propior, tarde procedere videtur, ideo dicitur *piger* Ovid. Fast. III, 405. *tardus* h. l. *serus* III, 5, 35. Conf. Hygin. A. P. II, 4; Heins. ad Valer. Fl. VII, 457; Senec. Herc. fur. vs. 125 seqq.; Gierig. ad Ovid. Met. II, 176; Servius ad Virg. Aen. I, 744. — *sidera*, pro sidus, sed Icarii sidus posi-

tum est pro Bootes. Apposite autem Icarii sidus h. l. commemoratur, quum poeta alloquatur Cynthiam vino indulgentem. Vid. quae paullo ante de Icaro notavimus. Caet. innuitur his verbis diluculum matutinum, ante quod Bootes apparere desinit. Sic et Lucan. II, 722 de instante die: *Et iam Plias hebet, flexi iam plaustra Bootae, In faciem puri redeunt languentia coeli.*

25–34. *Lenta bibis*, convivium intempestivum ad mediam noctem, imo ad ipsum diem ducis. — *frangere*, fortius quam debilitare, somnus arcescere. — *meracas uvas*, e quibus vinum meracum exprimitur, h. l. omnino pro vino meraco, cui aqua non admixta, posuit. — *bonas*, salutare, innoxias. — *nectar*, pro vino Virg. Georg. IV, 384: hinc *aquas corrumpere nectare* pro vino aquas miscere. Vid. Cerda ad Virg. Georg. II, 466; Marcellus ad Pers. II, 64. — *Cecropiis*, Atticis, a Cecrope Athenarum rege. — *pampineus odor*, vini odor. — *Eurytion*, Centaurus, qui et Eurytus dicitur, in nuptiis Pirithoi perit. Vid. Ovid. Met. XII, 220 seqq.; Art. Am. I, 595; Homer. Odys. Φ, 295; interpp. ad Orpheu Argon. 413; Wesseling. Obs. II, 44. — *Polyphemus*,

Vino forma perit, vino corrumpitur aetas:

Vino saepe suum nescit amica virum.

Me miserum, ut multo nihil est mutata Lyaeo!

33

Iam bibe; formosa es: nil tibi vina nocent,

Quum tua praependent demissae in pocula sertae,

Et mea deducta carmina voce legis.

Largius effuso madeat tibi mensa Falerno,

Spumet et aurato mollius in calice:

40

Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.

Est quiddam, quod vos quaerere cogat Amor.

Semper in absentes felicior aestus amantes.

Elevat assiduos copia longa viros.

Cyclops, quem Vlysses, vino ad Ismarum (unde *Ismario*) Thraciae montem vinetis et olivetis fertilissimum (Cellar. O. A. II, 15) nato, quod a Marone Apollinis sacerdote acceperat, inebriatum, oculo suo privavit. Vid. Homer. Odys. I, 196 sqq.; Theocrit. Id. VI, 22; Tibull. IV, 1, 57 ubi vid. Broukhus et Heyne. — *nescit*, sic kennt ihn nicht.

35-44. Elaboratissimus locus. Proptii animo obversatur Cynthiae formosae, carmina poetae sui inter bibendum legentis, imago; dulcissima ipsi imago! et longe formosior ipsi puella apparet. Quo vero vividior existeret imago, poeta praeclare convivium ipsum repraesentat, ita, ut coram nobis omnia peragi videantur, et una cum eo convivio interesse videamur. Videt poeta Cynthiam formosam, coronatam sedentem, carmina legentem, et admirabundus in haec verba erumpit: *Me miserum* etc. Paulo post, intelligens, sua carmina esse, quae Cynthia legat, laetitia perfusus, eam ipse alloquitur: Iam bibe, inquit, mihi formosissima es, nil tibi

vina nocent, quum mei memor, mea carmina legis. — *Me-Lyaeo*, Baccho, vino. Sermo abruptus admirabundi, et secum loquentis. *me miserum*, ut scite observavit Passerat. h. l. admirantis est, ut *heu* saepius legitur. — *nil nocent*, a vino non deformior fis, non pocula te laedunt. — *demissae sertae*, graphice; flores antependulos innuit. Capita in conviviis cingere solebant coronis. Vid. ad I, 3, 21. — *deducta*, arguta, molli, subtili, qualis puellarum esse solet. — 39. *effuso*, vino supra mensam fuso. — *Falerno*, ornatè pro vino. De vino Falerno, ex Falerno Campaniae agro. Vid. Plin. H. N. XIV, 16; Horat. Carm. II, 11, 18. — *mollius*, nempe vetustate, quum vetustius lenius spumet, ut Horat. Carm. I, 7, 19. — 41 sqq. Sperat tandem Propertius, Cynthiam poetae sui ita memorem fore, ut ipsum absentem praesentibus amatoribus et convivis praeferat. — *quiddam*, intelligitur lusus veneris. — 43. *semper - amantes*, ardentius amantur absentes quam praesentes. — *assiduos viros*, qui puellae amatoe

ELEGIA XXXIV

AD LYNCEVM POETAM

Cur quisquam faciem dominae iam credat Amori?

Sic erepta mihi paene puella mea est.

Expertus dico, nemo est in amore fidelis.

Formosam raro non sibi quisque petit.

Polluit ille deus cognatos, solvit amicos,

Et bene concordēs tristia ad arma vocat.

Hospes in hospitium Menelao venit adulter.

Colchis et ignotum nonne secuta virum est?

Lynceu, tune meam potuisti tangere curam?

Perfide, nonne tuae tunc cecidere manus?

Quid, si non constans illa et tam certa fuisset?

semper adsident et adsunt. — *elevat*, eorum desiderium minuit, viles et contemnendos reddit.

ELEGIA XXXIV

Lynceum, amicum suum, quod Cynthiae fidem et castitatem tentare ausus fuisset, primum obiurgat; deinde amatorem factum gaudet; doctorumque virorum exemplis propositum eius confirmat. VVL.

1-10. *Iam*, post ea, quae mihi evenerunt. — *Amori*, Amor praeclare custos quasi constituitur ac fideiussor pudicitiae et fidelitatis Cynthiae. Sensus: Non est cur quisquam nimis sit securus de amore dominae erga se, si sit formosa. — *facies*, idem quod figura, forma, *facies dominae* est h. l. domina formosa: alias quoque *facies*, ut *forma*, inservit periphrasi, sic *formae luporum* sunt lupi Ovid. Met.

II, 78. *formae ferarum* sunt ferae Virg. Aen. I, 446. — *polluit cognatos*, de impuro amore sermo est. — 7. *hospes*, significanter, quum scelus gravissimum haberetur iura hospitii violare. — *adulter*, Paris. II, 3, 37; XV, 13; Horat. Carm. IV, 9, 13. — *Colchis*, Medea II, 21, 11. — *ignotum*, id est peregrinum, externum, ut *terra ignota* Virg. Aen. V, 795; IX, 485; intelligitur Iason. — *potuisti*, cum emphasi, sustinisti, ausus es. — *meam curam*, id est meam puellam, amicam, Gr. τ' ἐμὸν μέλημα. Nam voc. *cura* adhibetur de rebus carissimis. Vid. Cortius ad Cic. Epp. ad Div. II, 16, 15; Koenius ad Gregor. de Dial. pag. 78; Fischer. ad Anacr. V, 7, et nos ad I, 1, 36. — *tangere*, verbum nequitiae, cum desiderio amoris attricare. Hor. Sat. I, 2, 45; Mart. I, 93, 2. — *nonne — manus*, mirum quod manus tuae non avulsae

Posses in tanto vivere flagitio?

Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:

A domina tantum te modo tolle mea.

Te socium vitae, te corporis esse licebit,

15

Te dominum admitto rebus, amice, meis.

Lecto te solum, lecto te deprecor uno.

Rivalem possum non ego ferre Iovem.

Ipsae meas solus, quod nil est, aemulor umbras,

Stultus, quod stulto saepe timore tremo.

20

Vna tamen causa est, qua crimina tanta remitto,

Errabant multo quod tua verba mero.

Sed nunquam vitae fallat me ruga severae.

Omnes iam norunt, quam sit amare bonum.

Lynceus ipse meus seros insanit amores.

25

Solum te nostros laetor adire deos.

Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris

sint a brachiis, atque ita membra ipsa a diis punita, quae peccarant. Vid. I, 15, 36.

11-22. *Posses - flagitio*, nam vivere sustineres, discussa crapula, vs. 22, post facinus turpissimum? - *perde*, relatum ad *ferro*, idem quod traice, transige. Similis locus I, 1, 24. Conf. Dorville ad Charit. pag. 395 sqq. - *corporis socius*, est is, qui continuus comes lateri adhaeret. - *Te - meis*, omnia mihi tecum communia sint. - *lecto*, congressu et amplexu amicae. - *deprecor*, amo-veo, abigo, de quo verbi usu vid. Graev. ad Auctor. Rhetor. ad Herenn. I, 11. - *solus*, licet solus. - *aemuluri umbram*, Gr. *αἰμυλῶντιν*, non solum est timere, sed et dimicare cum ea. - *quod nil est*, quum umbra nihil inanius sit. Caet. conf. II, 6, 9 sqq.

23-26. *Vnae ruga severae*, frons corrugata et severa, index vitae se-

verae, Lynceum ut philosophum severum depingit, quales saepe introrum turpes, fronte rugis contracta, et supercilio adducto gravitatem severitatemque morum adfectantes describuntur a veteribus. Vid. Valcken. ad Eurip. Hippol. 956. - *seros amores*, pro seris. *insanit amores*, de amore ardentissimo, Gr. *ἐπιζήσωντι* π, vid. Huschke Analecta pag. 31, ut *insanire amoribus* Horat. Serm. I, 4, 27, et Gr. *ἐπιζήσωντι* τρι, vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Cer. vs. 30. - *solum - deos*, hoc unum laetor, te nostrae militiae nomen dare. *nostros deos*, Venerem et Cupidinem I, 7, 16.

27-32. Quid prosunt tibi amanti philosophi tam morales, quam physici? hi coniunguntur plerumque. - *sapientia e libris Socraticis* hausta, intelliguntur libri philosophiae academicae, vid. Mitscherlich. ad Horat.

Proderit? aut rerum dicere posse vias?
Aut quid Cretaei tibi prosunt carmina lecta?

Nil iuvat in magno vester amore senex.

85

Tu satius Musis meliorem imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.

Non cursus licet Aetoli referas Acheloi

Luxerit ut magno fractus amore liquor.

Carm. I, 29, 14. — rerum vias, modos, quibus res naturales fiunt, rationem mundi vocat vs. 51. Valer. Fl. IV, 558: *Pata locosque tibi (possum quas reddere grates) Expediam, rerumque vias finemque docebo*. Add. Prop. III, 5, 25 sqq. — 29. *Aut quid* etc. vulgaris lectio est *Cretaei*: intelligunt Epimenidem, qui et vocetur *senex* vs. sqq. quod longaeuus vixerit; scripsit *καθαμμοῦς*, hoc est carmina piacularia, quorum recitatione expiabantur homines, quibus utebantur quoque contra vim amoris et morborum. Vid. Turneb. Advers. XVII, cap. ult. Si admittitur lectio *Lucreti*, qui poeta de rerum natura scripsit, et remedia quaedam amoris lib. IV tradidit, per *senem* intelligendus est Epicurus. Cf. Obs. — *magno amore*, ardenti, iuvenili, quum quis amores insanit. — 31. *Musis meliorem*, vel meliorem quam Musae, ipsis Musis suavius canentem, similis quodammodo locus el. 31, 5; summa laus Philetæ (vid. de eo libell. Krausii: Philetæ Cui Fragmenta quæ reperiuntur collegit et notis illustravit Krause, Götting. 1793, 8, et not. ad III, 1, 1) vel Musis acceptiorem, quam ille *senex*, ut apud Ovid. Rem. Am. 761: *Me certe Sappho meliorem fecit amicae*. — *non inflati*, id est tenuis et simplicis, unde Prop. II, 1, 40, *Callimachum angusto pectore* vocat; et Callim. ipse de se Fragm. CLXY,

pag. 504 Ern. dicit: *Μηδ' ἀπ' ἐμοῦ διαρτὲς μέγα ψοφίονσαν ἀοιδόν*. — *somnia*, al. carmina, scripsit Callim. etiam elegias amatorii argumenti. Vid. Obs. Adhortatur ergo Lynceum poeta, ut carmina mollia, amatoria scribat, et Philetam Callimachumque imitetur, quos propemodum solos imitari se ipsum, Prop. aliis in locis, coll. IV, 1, 64, proficitur.

33 seqq. Nil prodest tibi carmine referre Acheloi naturam, vagos Maeandri fluctus describere, historiam Arionis tristesque Amphiarai casus enarrare; rerum graviorum tractatio nil tibi in amore prodest, tu potius mollia carmina pange. — *non licet*, non fas est, non potes, nil prodest vs. 39. — *Achelous*, fluvius Epiri, Aetoliam ab Acarnania dividens. Ovid. Met. IX, 17, Achelous, qui loquens inducitur, *Regem me cernis*, inquit, *aquarum Cursibus obliquis inter tua regna fluentum*. Amavit Achelous Deianiram, etiam ab Hercule amatam; de Herculis super Deianira cum Acheloo pugna, in qua alterum e cornibus Acheloi in taurum mutati fractum fuit, vid. Soph. Trachin. 5 seqq.; Ovid. l. c.; Diod. Sic. IV, 34, 35; Hygin. fab. 31, 33; Apollodor. II, 7, 5, et Schol. ad Homer. Il. Φ, 194: sed Strabo X, pag. 458, fabulam ad historiam refert. Achelous scil. fluvium coercitum ab Hercule aggeribus, quum agros inundas-

Atque etiam ut Phrygio fallax Maeandria campo 35
 Errat, et ipsa suas decipit unda vias.
 Qualis et Adrastus fuerit vocalis Arion,
 Tristia ad Archemori funera victor equus.
 Amphiarææ nil prosunt fata quadrigæ,
 Aut Capanei magno grata ruina Iovi. 40
 Desine et Aeschyleo componere verba cothurno,

set. — *luxerit*, lugere de rebus inanimatis quoque dicitur. V. Drakenb. ad Sil. Ital. V, 542; Ovid. Heroidd. IX, 139: *Cornua flens legit ripis Achelous in ulis, Truncaque limosa corpora mersit aqua, fractus amore*, ambigue, quia et amor eum domuit, et Hercules ipse amans. — *liquor*, de fluvio, ut de mari Horat. Carm. III, 3, 46.

35-40. Maeander Phrygiae fluvius, maxime sinuosis fluxibus fluens, ita, ut saepe credatur ad fontem reverti, unde h. l. *errat-vias*. De Macandriusibus Seneca Herc. fur. 683 seqq.: *Qualis incertis vagus Maeander undis errat, ludit et cedit sibi, Instatque dubius, litus an fontem petat*. Ovid. Heroidd. IX, 55 seqq.: *Maeandros, toties qui terris errat in isdem, Qui lapsas in se saepe retorquet aquas*. Add. Sil. VII, 139; Plin. H. N. V, 29; Lucan. III, 208. — *decipit*, obliviscitur, ut Horat. Carm. II, 13, 38. — *Arion*, equus Adrastris regis Argivorum. Adrastus, unus e septem illis ducibus (qui ad recuperandas Poly-nici Thebas profecti erant) equi huius beneficio ex morte ereptus est, vid. Hygin. fab. 70; Apollodorus. III, 6, 8, et Heyne ib. p. 634. Hic idem equus vates erat, et fata praecinebat. Vid. Barth. ad Stat. Theb. IV, 43; Callim. Fragm. Benth. n. 82, pag. 457 Ern.; Munk. ad Hygin. 70, p.

122: hinc *vocalis* dicitur, quia vates, et clara voce humana praeditus fingitur. Sic Tibull. II, 5, 78: *Fataque vocales praemonuisse boves*. — 38. ad Arch. funera, pro in Archemori funeribus. Archemorus, Lycurgi regis Nemeae ex Eurydice filius a serpente necatus, ad cuius tumulum Nemeaea certamina scil. ludos funebres celebrarunt, in quibus Adrastris equus, Arion, victor extitit. Conf. Statius Theb. VI, 296 seqq.; Argum. Nemeor. Pind. Paus. II, 15, pag. 144; Hygin. fab. 74, 273; Apollodorus. III, 6, 4. — *Amphiarææ*, Amphiaræus, Lyncei et Hypermnestras filius, Eriphyles maritus, in bello Thebano, terrae hiato cum equis et curru absorptus periit. Vid. Pindar. Nemeor. IX, 57, seqq., ibique Schol. et ad Olymp. VI, 21; Eurip. Phoen. 1188, Suppl. 926; Homer. Odys. O, 244 seqq.; Barth. ad Stat. Theb. I, 399; Apollodorus. III, 6, 2; Hygin. fab. 73: hinc h. l. *fata quadrigae* commemorantur. — *Capaneus*, unus e septem contra Thebas ducibus, contemtor deorum, vid. Stat. Theb. IX, 549; unde a Iove fulmine percussus, secundum alios a Thebanis lapidibus obrutus dicitur, quum eorum urbi inventas a se scalas admoveret. Vid. Eurip. Phoen. 185; Hygin. fab. 70; Apollodorus. III, 6, 3, ibique Heyne.

41-44. Desine igitur res graves style

Desine, et ad molles membra resolve choros.
 Incipe iam angusto versus includere torno:
 Inque tuos ignes, dure poëta, veni.
 Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
 Despicit et magnos recta puella deos.
 Sed non ante gravi taurus succumbit aratro,

45

sublimi scribere. — *Aeschyleo cothurno*, ut Horat. A. P. 280; respicit ad Aeschyli tragoediam septem ducum contra Thebas. *cothurnus* Tragoediarum et Tragicorum, etiam ad poemata epica transfertur, unde Martial. V, 5, et VII, 62, *Maronem cothurnatum* appellat. Vid. Ruperti ad Iuvenal. VI, 504. — *ad cheros membra subige*, habilia redde ad choros molles. Sed chorus celebrare, nempe cum Musis, vid. ad II, 10, 1, ornate positum est pro carmina scribere, et *molles choros* carmina amatoria. — 43. Eadem sententia docte variata. Praecipit Lynceo, ut relicto heroico et grandi carmine, amores angustis elegis scribat. — *tornus*, τόρνος, Hesycho interprete, τορνευτήριον, fabrilis instrumentum, quo lignum vel ebur rotundatur et politur. Quod vero tornatur, recte dicitur intrare tornum, et torno rotundari; *versus includere torno*, est ergo, versus torno polire, *angusto torno*, brevioris eos spatio includere, angustiores, breviores reddere, hoc est elegos scribere, ubi singulis distichis sententia includitur. Cellius IX, 3: *sententia detornata, inclusaque verbis paucissimis*. Conf. Bentlei. ad Horat. A. P. 441 seqq.; Heyne Antiquarische Aufsätze P. II, pag. 143 seqq. — *inque tuos ignes veni*, uri et amores tuos cantare incipe. — *durus*, de poëta epico. Vid. ad II, 1, 41.

45-50. Non tutior eris ab Amoris

telis, quam Antimachus et Homerus fuerunt. Laudat Broukh. fragmentum Hermesianactis apud Athen. XIII, 8 ubi amorum Antimachi et Homeri mentio fit, unde noster locus explicari potest. — *Antimachus*, Colophonius, poëta graecus heroicus, vid. de eo Barth. ad Stat. Theb. V, 92; Harles. ad Ovid. Trist. I, 6, 1; interpp. ad Catull. XCV, 10; perdit amavit Lyden meretricem, de qua v. Valcken. ad Schol. Eurip. Phoen. pag. 607. Eum et Homerum coniunctim nominavit noster, quia critici vet. secundas ei ab Homero partes detulerunt, auctore Quintil. X, 1. Add. epigr. Autipatri 24 Anal. Brunckii tom. II, pag. 115. — *deus*, nedium poëtas heroicis et philosophos (vs. 51 seqq.), qualis tu es: servies puellae, imperium in te habebit vs. 49, te philosophum et poëtam heroicum non timebit, nec eam philosophia tua, nec carminibus tuis heroicis flectere poteris. — *recta puella*, est superba, plena arrogantiae, cuius indicium solet esse facies erecta, ὀρθὰ ὀμματα, quae metu decorum ne inflectitur quidem. — 47. Non tua sponte puellae servies, attamen servies vel invitus. — *gravi aratro*, epithet. solemne, Horat. A. P. 66; Virgil. Georg. I, 162; h. l. grave aratrum respondet *durus amoribus* vs. 49: in qua oppositione vis aliqua ipsius comparationis inest. Similis locus II, 3, 47. — *succumbit aratro*, cornua et cervicem submittit

Cornua quam validis haeserit in laqueis.
 Nec tu tam duros per te patieris amores.
 Trux tamen a nobis arte domandus eris. 50
 Harum nulla solet rationem quaerere mundi,
 Nec cur fraternis Luna laboret equis:
 Nec si post Stygias aliquid restaverit undas,
 Nec si consulto fulmina missa tonent.
 Adspice me, cui parva domi fortuna relicta est, 55
 Nullus et antiquo Marte triumphus avi:
 Vt regnem mixtas inter conviva puellas

iugo ad aratrum ducendum. — *haeserit cornua*, graeco more, pro haeserit cornibus. — *per te*, sponte, tam grave servitium et iugum non feres. — *trux*, quantumvis sis trux, ferox. — *arte domandus*, vid. Obs. arte, hoc est callide, nam arte fieri dicuntur quaevis dolosa et fraudulenta, ut apud Virg. Aen. XII, 632 ubi *per artem* Servius interpretatur per fraudem. Lucem nostro loco affundit locus Terent. Heaut. II, 3, 125: *miserum quendam offendi ibi militem, Eius noctem orantem, hac arte tractabat virum, ut illius animum cupidum inopia incenderet*. Coll. infra vs. 55, seqq.

51-54. *Harum*, nempe puellarum, de quibus ante locutus fuerat vs. 46, coll. 49: neque haec liberior constructio quoniam movere debet in poeta graecissante. Sic vs. 72 singularis huic ponitur post plur. *amores*. BARTH. — *rationem mundi*, rerum vias supra vs. 28. — *laboret*, laborare dicitur luna quum deficit, *fraternis equis* ob equos fratris, id est currum Solis, et lumen quod tunc non accipit terrae interventu. — 53. *et*, pro an, ut saepius. — *post Stygias undas*, Ovid. ex P. IV, 14, 12: *Si quid et inferius*

quam Styga mundus habet. H. I, sensus: sintne Stygiae undae et post eas inferna, an timor haud ultra quam rogius esse possit, coll. III, 5, 43 sqq. De praeterito obsoleto *restaverit* vid. Duker. de Lat. vet. Ictor. pag. 337; Bentlei. ad Hor. Sat. I, 8, 41: sic *vetavit* apud Pers. Sat. V, 90; Cic. ad Div. XI, 9, *praestaturi*. Add. ib. I, 8, 8 ubi vid. Kortte. — *consulto*, certa ratione, consilio, non fortuito et de nihilo, coll. II, 16, 52.

55-64. Ornati versus. Exemplo suo demonstrat elegiarum scriptores gratissimos esse puellis, quibus ingenium amatorum magis placeat, quam philosophicum. — *adspice me* etc. fortunae et generis tenuitatem, nullaque e maioribus suis rei bellicae ornamenta triumphalia posse iactare indicat. Conf. IV, 1, 129 seqq. — *Marte antiquo*, de M. antiquo, l. ob Martem antiquum, de bello olim feliciter gesto. — 57. *regnem*, eligebant sibi Romani in conviviiis talorum iacta regem, qui bibendi leges ediceret et convivium regeret; ad hunc morem h. l. poeta respicit. Vid. interpp. ad Horat. Carm. I, 4, 18; II, 7, 25. — *mixtas puellas*, nempe viris, sunt puellae, inter quas Pro-

Hoc, ego quo tibi nunc elevor, ingenio.
 Me iuvat hesternis positum languere corollis,
 Quem tetigit iactu certus ad ossa deus:
 Actia Virgilium custodis litora Phoebi,
 Caesaris et fortes dicere posse rates;
 Qui nunc Aeneae Troiani suscitât arma,
 Iactaque Lavinis moenia litoribus.
 Cedite Romani scriptores, cedite Graii:
 Nescio quid maius nascitur Iliade.
 Tu canis umbrosi subter pineta Galesi

60

65

pertius medius est. — *tibi nunc elevor*, a te contemnor. — *hesternis corollis*, vid. II, 33, 37; III, 4, 22, cum quibus pernoctaverat. — *positum*, iacentem, inest et huic verbo languoris notio. — *languere*, fractum esse vigilis, vino et Venere. — *tetigit*, vulneravit, percussit. Theocrit. Id. III, 17: *ὅς μὲ κατακτύχων καὶ ἐκ δόλῳ ἀχρὶς ἰάνει*. — *deus*, Amor. — *iactu certus*, iaculo vulnerare peritus. Verbis inest sententia haec: in rosa et inter flores lentus iacens, de mea puella recorder. — 61. *Virgilium*, scil. iuvat, canere sublimia, heroica. — *Actia custodis lit. Phoebi*, vid. ad IV, 6, 1, et 67: respicit hand dubie poeta ad descriptionem pugnae Actiacae apud Virg. Aen. VIII, 675 sqq. ubi vid. Heyne. — 63. *Aeneae suscitât arma*, docte pro Aeneam tanquam sopitum et sepultum redncit et revocat in lucem. — *Iacta moenia*, conditam urbem, Lavinium. — *Lavinis litoribus*, solent enim poetae petere epitheta etiam a postmodo factis, monente Heynio ad Virg. Aen. I, 2, *iacere moenia*, ut *iacere muros* Virg. Aen. V, 631 ubi vid. Bûm.

65-70. Blanditur Virgilio suo, poetae eximio. — *nescio—Iliade*, elaboratur a Virgilio carmen praestantius

Homeri Iliade. *nescio quid* dicitur etiam de re excellenti et eiusmodi, ut eius magnitudinem ac praestantiam mens nostra vix videatur assequi posse. Vid. Ovid. Am. III, 4, 28; Ernest. Clav. Cic. v. *nescio*. — 67. Cohærentia: Neque tamen Virgilius ipse ab amoribus alienus est, non tantum heroica carmina scribit, sed et carmina mollia pangit. Tu ergo, Lynceus, qui hactenus durus, epicus poeta fuisti, Virgilii exemplum imitare, et amatoria carmina scribe. Sed Prop. poetice per apostrophem Virgilium ipsum alloquitur. — *Galesi*, Galesus Calabriae fluvius, Martial. VIII, 28, 4, in agrum Tarentinum influens, ipsum Tarentum alluebat, a cuius utraque ripa loca sunt amoenissima, et pascua optima; hoc secessu delectabatur Horatius, v. Carm. II, 6, 10; et Virgilius, vid. Georg. IV, 125 sqq.; Barth. ad Stat. Silv. II, 2, 110. — *umbrosi*, quia hic fluvius multis arboribus consitus erat. — *subter pineta*, cum dilectu, sub pina enim caentes frequenter inducuntur pastores. — 68. *Thyrsin et Daphnia* designat Virgilii Bucolica. Vid. Ecl. V, VII. — *attritus*, pro tritis, nempe usu, quod artem canendi indicat. Referenda haec ad Virg. Ecl. II, 34.

Thyrsin, et attritis Daphnin arundinibus:
 Utque decem possint corrumpere mala puellam,
 Missus et impressis haedus ab uberibus. 70
 Felix, qui viles pomis mercaris amores,
 Huic licet ingratae Tityrus ipse cauat.
 Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
 Agricolae domini carpere delicias.
 Quamvis ille suam lassus requiescat avenam, 75
 Laudatur faciles inter Hamadryadas.
 Tu canis Ascraei veteris praecepta poëtae,
 Quo seges in campo, quo viret uva iugo.
 Tale facis carmen docta testitudine, quale

— *arundinibus*, pro fistula. — 69. *utque—puellam*, apud Virg. Ecl. III, 70, non puellae, sed puero mala mittuntur. At solent poëtae in librorum argumentis offerendis liberius versari. Vid. Heins. Introd. ad Hesiod. cap. 4. Ergo hoc quoque, ut alia in his versibus, mutavit Prop. et quae mala puero mittuntur apud Virgilium, ea caprarius apud Theocrit. Id. III, 10 Amaryllidi affert. — *mala*, I, 3, 24, parva dona pastoritiae. — *impressa ubera*, id est non mulcta, manibus non pressa. Stat. Theb. V, 404, *impressa virorum terga*. Vid. Cusaub. ad Suet. vit. Aug. cap. 78. — *haedus*, cuius mater non mulgetur, ut foetus fiat pinguior.

71–76. *Viles amores*, parvo constantes. — *mercariis*, pro mercatur, *amores*, huic ἀναξέλουθον. Vid. vs. 51: huic, puellae, licet ea ingrata sit, amatorem relinquat, quum tamen eius amores tam parvo emanant, ipse Tityrus canat, qui Galateam amabat, nullo ad peculium fructu, ut Ecl. I, 31 sqq. Vid. Heyne Virg. vit. chronol. ad a. 717. Sub Tityri autem no-

mine Ecl. I, Virgilium ipsum significari, iam veterum opinio fuit. Vid. Heyne Argum. Ecl. Prim. — 73. Felix Corydon, qui tentat carpere Alexin intactum, pudicum. Virgil. Ecl. II. — *Quamvis* Bucolica scribere desierit Virgilius, laudatur tamen a Nymphis. — *requiescat*, vid. ad II, 22, 25. — *lassus*, cantando fessus. — *faciles*, lascivas, non duras, sed paratas, vid. Virg. Ecl. III, 8; Barth. ad Claudian. in Eutrop. I, 363.

77–84. Progreditur ad Georgica Virgillii, in quibus imitatus ille est Hesiodum, qui *praeceptor arandi* dicitur Ovidio Fast. VI, 13. Respicit noster Virg. Georg. II, 176. Ergo *Ascraeus poëta* est Hesiodus, a vico Boeotiae Ascra appellatus, ubi educatus, nam patria Cumaeus erat, vid. Schwebel. ad Moschum p. 227; Fabric. Bibl. Gr. tom. I, pag. 567; Harles. Carmen Hesiodi, Εργα xxi Ηυλpxi inscriptum, specialiter h. l. innuitur. — *tu canis*, in simili carminum genere versaris. — *testudine*, scite pro lyra, ut Horat. Carm. III,

- Cynthius impositis temperat articulis. 80
 Nam tamen haec ulli venient ingrata legenti,
 Sive in amore rudis, sive peritus erit.
 Nec minor his animus, nec se minor ore canorus
 Anseris indocto carmine cessit olor.
 Haec quoque perfecto ludebat Iasone Varro, 85
 Varro Leucadiae maxima flamma suae.
 Haec quoque lascivi cantarunt scripta Catulli,
 Lesbica quis ipsa notior est Helena.
 Haec etiam docti confessa est pagina Calvi,
 Quum caneret miserae funera Quintiliae. 90

11, 3. — *docta*, eleganter testudini tribuit quod prop. de poeta vel carmine valet. — *Cynthius temperat*, canit, modulatur; temperare exquirit pro sonos elicere, citharam tractare. Significatur carminis praestantia. — 81. *haec*, carmina amatoris. — *animus*, spiritus ac vis nempe iust, carmina illa non sunt digna minori laude grandiloquis carminibus, *nec se minor*, nec aliquid se indignum Virg. fecit, quum lacescit ab aemulo Anser non respondit. — *Anseris*, Anser, poeta illius temporis, Virgilii obrectator, de quo vid. Ovid. Trist. II, 435, ibique Harles. Serv. ad Virg. Ecl. VII, 22; IX, 36. — *indocto carmine*, pro indocto carmini. Exquisite h. l. Virgilius vocatur *olor*. Theocrit. Id. V, 136 seqq.: Οὐ δευτέρου — ἐπίτρεν — ἔπαινος — ἔχοντος. Poetae enim praestantiores frequenter cum oloribus, cycuis comparantur, quos inter volandum suavissimum cantum edere, communis poetarum vet. persuasio. Vid. Mitscherlich. ad Horat. IV, 2, 25; Gierig. ad Ovid. Met. II, 253.

85–94. Varro Attacinus, poeta insignis, qui Argonautica scripsit, quibus Apollonium Rhodium expressit, vid. Voss. de Hist. Lat. I, 16. — *perfecto Iasone*, absoluto, de Argonautis poemate, quorum princeps Iason. — *haec quoque ludebat*, indicat Varronem etiam amatoriam carmina scripsisse. Conf. Ovid. Trist. II, 439; Art. Am. III, 335. — *Leucadiae*, nomen amicae a Varrone cantatae. — *maxima flamma*, quam amabat, et a qua perdit redamabatur. Virg. Ecl. III, 66: *At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas*. — 87. *haec*, amatoris. — *lascivi*, sic et Ovid. eum nominat Trist. II, 439. — *Calvus*, vid. II, 25, 4, et Catulli Carm. XCVI ad Calvum in obitum Quintiliae, puellae a Calvo amatae et celebratae. — *miserae*, vel propter mortem praematuram, vel propter mortem in genere. — 91. *Et*, nempe haec confessus est. — *Lycoris*, nomen fictum puellae a Gallo, illustri elegorum auctore et Virgilii amico, amatae ac cantatae, vid. Heyne ad Virg. Ecl. X Argum. Wernsdorf. ad poet. lat. min. tom. III, pag. 125 seqq. — *multa Lycoride vulnera lavit*, id est vulnera a Lyco-

Et modo formosa qui multa Lycoride Gallus

Mortuus inferna vulnera lavit aqua.

Cynthia quin etiam versu laudata Properti,

Hos inter si me ponere Fama volet.

ride, quae ei Lycoridis amor infixit, puellae superbae et levis; indigitare vero simul videtur poeta mortem Galli violentam, qui quum praeses Aegypti esset, se ipsum interfecit; *lavit*, abluit *vulnera*, quod ornate dictum, pro vulnerum suorum in inferno oblitus est. — Per *aquam infernam* poeta fortassis speciatim intellexit Lethen, fluvium apud inferos,

de quo Lucan. IX, 356: *Lethes tacitus—amnis Infernis, ut fama trahens obliviam venis.* — 94. *hos inter*, si me fama dignabitur annumerare Virgilio, Varroni, Catullo, Calvo, Gallo. Caet. Tibullum praetermisit poeta, ut Barthius monuit, propterea, quoniam is, utpote nomen poetae non affectans, nondum forte multa circa hoc tempus ediderat.

SEX. AVRELII PROPERTII
ELEGIARVM

LIBER TERTIVS

ELEGIA I

Callimachi manes, et Coi sacra Philetæ,
In vestrum, quaeso, me sinite ire nemus.

ELEGIA

Propertius ingenii sui virtutes ipse sentiens, sperat, se carminis elegiaci facultate nominis immortalitatem consecuturum esse. Est hoc carmen paulo sublimioris spiritus, atque imaginum sententiarumque suavitate et praestantia sese ita commendat, ut in ipso Musarum contubernio meditatum videatur.

1-4. Callimachum et Philetam, e graecis poetis, prae caeteris mihi imitandos proposui. Hoc splendide a poeta enuntiatur. Ingreditur tanquam sacerdos Callimachi et Philetæ nemora sepulcralia, manes eorum alloquitur, et ab iis edoceri vult, quænam antra et nemora quondam carmina sua pagentes frequentarint, quo et ipse illa loca frequentare possit. — *Philetas*, Cous, scriptor elegiarum, epigrammatum et aliorum, sub Philippo et Alexandro florens, et

Ptolemaei Philadelphi praeceptor. V. Athen. XII, 29; Perizon. ad Ael. H. V. IX, 14; Fabric. B. Gr. VIII, 5, 30; Voss. de poet. gr. pag. 53; de eo et *Callimacho* vid. II, 34, 31. Per *sacra Philetæ* intelligunt poemata, communem poetarum cultum; sed *manes et sacra* defunctorum poetarum tam accurate h. l. coniuncta sunt, ut facile appareat, illam explicationem nentiquam admitti posse. Itaque Henschkius ep. crit. ad Santen. de locis ipsis cogitandum esse censet, in quibus manes habitare putabant veteres, quibus sanctitatem tribuebant. Ego vero adsentior Burmanno, aliisque, quibus *sacra* sunt manes ipsi. Quam enim tam late pateat vocabuli *sacra* usus, ut et dii ipsi atque simulacra eorum *sacra* nominentur, vid. Ovid. Fast. VI, 449; Met. X, 695, quidni arbitremur Propertium, in cuius carminibus tot novæ dicta reperiatur, in hac orationis serie hoc vocabulum

Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos

Italia per Graios orgia ferre choros.

Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,

Quove pede ingressi, quamve bibistis aquam?

illo sensu usnrpasse? — *vestrum nemo*, luci et nemora virorum clarorum sepulcris addebantur, in quibus iis et arae exstruebantur, atque in illis nemoribus ipsi eorum maues habitare fingeantur, vid. Virg. Aen. V, 760 seqq.; Valer. Fl. II, 599; Sueton. vit. Aug. 101, et Torrent. ad vit. Tiber. cap. 1. Alii omnino lucos intelligunt, quos Callim. et Philetas vivi frequentassent, quosque adeo etiam maues illorum frequentare h. l. fingantur. Sed si priorem interpretationem sequimur, longe praeclarior imago existit, atque voc. *sacerdos*, et quae vs. 5 sqq. leguntur, illam interpretationem flagitant. — 3. *primus*, explicant, ego inter primos, quia ante Propertium Catullus elegiae latinae numeros ex Graecorum fontibus deduxit. Sed Prop. h. l. affirmat, se primum inter Romanos Callimachum et Philetam, hos elegiarum graecarum auctores principes imitatum esse; omninoque fuit mos poetarum romanorum, qui ex Graecis hauserant, gloriandi, se via antea non trita incedere, licet iam alii eam antea essent ingressi. Vid. Virg. Georg. III, 291; Horat. Carm. III, 30, 10. — *ingredior*, pro aggredior, incipio; eleganter vero hoc verbo usus est noster, quum antea nemoris mentionem fecerit. — *sacerdos*, augusta et solemnis poetarum appellatio. Ovid. Amor. III, 8, 23: *Ille ego Musarum purus Phoebique sacerdos*. Add. Theocrit. Id. XVI, 29. Vid. Barth. ad Stat. Silv. V, 1, 26. — *puro*, apposite, quum etiam de sacerdote sermo sit; *puro fonte*,

intacto, integro, scil. vestro, e quo nemo ante me bibit; eodem sensu *xx-3apn 6d6*; Callim. epigr. XXXVI. Vid. Toup. Emend. in Suid. P. III, p. 565. Contra poetas, qui post alios idem argumentum tractabant, eodem carminum genere utebantur, ex eodem fonte se hiberi dicebant. Vid. Prop. III, 3, 4; Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 26, 6. Lucret. IV, 1: *Avia Pieridum peragro loca nullius ante Trita solo, iuvat integros accedere fontes, Atque haurire: iuvatque novos decerpere flores Insignemque meo capiti petere inde coronam, Unde prius nulli volarint tempora Musae*. — 4. *Italia-choros*, elegos ad graeca, vestra exempla, componere et conformare aggressus sum. Sed *Italia-choros* per hypallagen dictum est pro *Graia orgia per Italos choros ferre*, nam *sacra* proprie ferri dicuntur. Virg. Aen. VI, 810; VIII, 95. Imago desumpta a pompa et ferculis sacrorum. — *orgia*, loquitur enim tanquam sacerdos. Servius ad Virg. IV, 303: *Orgia, omnia sacra apud Graecos, ut apud Latinos caeremoniae*. Caet. Virg. Georg. II, 176, eodem sensu dixit: *Ascræeunque ceno Romana per oppida carmen*.

5—12. Indicari sibi vult a Philetæ et Callimachi manibus, quomodo ad tam egregiam facultatem poeticam pervenerint; et quum antea poeticis inspirationibus accommodata crederentur, atque non minus quam nemora Musis sacra essent, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. III, 4, 39: addit: *quoniam in antro elegias*

Ah! valeat, Phoebum quicumque moratur in armis.

Exactus tenui pumice versus eat,

Quo me Fama levat terra sublimis, et a me

Nata coronatis Musa triumphat equis,

10

Et mecum in curru parvi vectantur Amores,

Scriptorumque meas turba secuta rotas.

Quid frustra missis in me certatis habenis?

Non datur ad Musas currere lata via.

composuistis? nam *carmen tenuare* est, tenere carmen, id est elegium componere; quae tenere carmen, carminis epici respectu, dicitur. — *quove pede ingressi*, quam viam? quomodo ingressi estis antrum illud? Nihil amplius. — *quamve bibistis aquam*, e quonam fonte puro bibistis? id est quonam modo spiritum poeticum aluistis? Conf. eleg. 3, 51 seqq. — 7. Sententia: non curo carmina epica eorumque scriptores: hanc sententiam eleganter ita expressit: valeat quicumque Phoebum detinet atque moratur in bellis procliisue canendis. — *exactus versus*, carmina summa cura polita et limata. — *eat*, prodent, fiat. — *tenui*, est enim de elegia sermo, *pumice* gracili, tenui stilo; transtulit ad versus, quod erat membranarum; membranas enim publicandas pumice polire ac laevigare solebant. Vid. Tibull. III, 1, 9; Catull. XXII, 8, 9 seqq. Suavissimus locus. Musam elegiae romanae, a se natam, secum triumphare dicit curru triumphali, in quo pariter vectantur Amores, et sicuti triumphantis imperatoris currum innumerabilis populi multitudo sequi solet, ita suum currum, ait, maximam scriptorum, id est poetarum turbam secuturam esse. Omissa imagine sensus est: ego primus ad exemplum Philetiae et Calli-

machi elegos scripsi (hinc Musam amatoriam romanam a se natam dicit); his carminibus meis politis atque limatis nominis immortalitatem consequar, atque insignis poetarum multitudo meum exemplum aemulabitur, me ducem sequetur. Compara Horat. Carm. III, 30, 14 seqq. — *quo*, scil. versa. — *fama levat terra sublimis*, immortalis ero. Horat. Carm. I, 1, 36: *Sublimi feriam sidera vertice*. Id. II, 2, 7: *Illum aget penna metuente solvi Fama superstes*. — *coronatis equis*, coronis enim triumphantium equi ornabantur. Ovid. Trist. IV, 2, 25.

13–18. Nova imago sequitur, a studio desumpta. Poeta quasi curru invehens, et alios pone sequentes respectans, illis acclamat: *Quid frustra missis*, immissis et laxis loribus in me certatis? Haud dubie Propertii aetate Romae vivebant poetae certatim elegias conscribillantes, Propertio invidentes (*invidiam turbam* eos vers. 21 dixit) quorum ne nomina quidem ad posteritatem pervenerunt; atque hos h. l. alloquitur. — *non datur*, conceditur, ut Ovid. Met. I, 486 etc. — *currere lata via*, res ardua est, non cuique datur Musarum choro se immiscere, non cuique Musae faveant etserta ferunt. Sed respexit his verbis Prop. quoque imaginem vs. praec.

Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent, 15
 Qui finem imperii Bactra futura canent.
 Sed, quod pace legas, opus hoc de monte sororum
 Detulit intacta pagina nostra via.
 Mollia, Pegasides, vestro datè sarta poetæ,
 Non faciet capiti dura corona meo: 20
 At mihi, quod vivo detraxerit invida turba,
 Post obitum duplici foenore reddet Honos.
 Omnia post obitum fingit maiora vetustas:
 Maius ab exsequiis nomen in ora venit.
 Nam quis equo pulsas abieguo nosceret arces? 25

exhibitam. Scilicet aurigis meta evitanda erat, curru proxime circa eam acto, neque tamen alliso, vid. Horat. Carm. I, 1, 4. Dicit ergo poeta se hac via angusta iam cucurrisse, ideoque aemulos frustra contendere, ut ipsi palmam præcipiant. — 15 sqq. Elegans apostrophe ad urbem Romanam. Anguratur carmina sua plures lecturos, et maiori cum animi voluptate lecturos esse, quam epica carmina. — *annalibus addent*, in libris fata et gesta populorum continentibus, et tuas laudes, Roma, canent. — *Bactra*, urbs provinciae Bactrianæ in Asia caput; pro regione remotissima, et ultimis terræ finibus commemoratur. Vid. ad II, 16, 40. — *canent*, vaticinabuntur. — *pace*, nempe mentis, bona cum pace, cum animi voluptate. — *opus hoc*, carmina mea non funesta bella canentia. — *de monte sororum*, Helicone Musis sacro. — *pagina nostra*, ornatè pro ego scriptor. — *intacta via*, via non antea trita, vid. ad vs. 3.

19–24. Mollia sarta Musas poscit poeta iis dignissimus. — *Sarta mollia*, quæ conveniunt poetæ molli, amores canenti, veluti hederacea

Ovid. Amor. III, 9, 62; vel myrtea Tibull. I, 3, 66; Ovid. Am. I, 1, 29; Art. Am. II, 733 seqq.; Theocrit. Id. VII, 63. Opponitur *dura corona* ex aspera et rigida lauro nexa, epicis poetis conveniens. Conf. II, 1, 40; IV, 1, 61. — *non faciet*, non convenit. — *Honos*, h. l. tanquam dea spectatur, ut Cic. Leg. I, 11; Verr. IV, 54. Caeterum compara Horat. Carm. II, 20, 1 sqq. — *vetustas*, serinepotes, ut Virgil. Aen. X, 792. — *maius venit*. Ovid. Pont. IV, 16, 3 seqq.: *Famaque post cineres maior venit: et mihi nomen Tunc quoque, quam vivis annumerarer, erat*. Trist. IV, 10, 122: *Tu mihi (quod rarum) vivo sublime dedisti Nomen, ab exsequiis quod dare Fama solet*.

25–28. Belli Troiani memoria interisset, et viri rebus gestis illo tempore vel maxime conspicui, inglorii posteritatem latuissent, nisi Homerus extitisset; et Homero ipsi posteritas nomen sublime dedit. Mira suavitate hæc poeta extulit. Imitatus autem est Theocritum, vid. Idyl. XVI, 42 sqq. Compara præterea Horat. Carm. IV, 9, 25; Ovid. Pont. IV, 8, 51. — *Nam quis*, elegans ἀπορώπησις. *Nam*,

Fluminaque Aemonio cominus isse viro?
 Idaeum Simoënta Iovis cunabula parvi?
 Hectora ter campos, ter maculasse rotas? (mis?
 Deiphobumque, Helenumque, et Polydamanta sine ar-
 Qualemunque Parin vix sua nosset humus. 30
 Exiguo sermone fores nunc, Ilion, et tu
 Troia, bis Oetaei numine capta dei.

nisi illa essent, *quis nosceret* etc. respondet Graecorum *ἐντλ.* Laudavit hanc in rem Marklandus ad h. l. Lucian. de conscrib. hist. §. 38, pag. 49; Soph. Oed. Tyr. 441; Ovid. A. A. I, 625. — *arces*, Πύργους ἄρπξ. — *equo abiegno*, Homer. Il. O, 71; Odys. Θ, 492; Δ, 271; Heyne Exc. II, et VII ad Virg. Aen. II. — *pulsas*, pro *pulsatas*. Burm. monet, Propertium eos secutum esse, qui arietis muralis machinam fuisse equum Troianum tradiderint. Vid. Plin. H. N. II, 56; Pausan. in Attic. cap. 23. — *Aemonio viro*, Achilli. Xanthum adiutum a Simoënte, aquarum copia Achillem submergere voluisse, uberius narravit Homer. Il. Φ, 210 sqq. — *Idaeum Simoënta*, ex Ida monte fluentem, unde *Idaeus*. Ida mons Cretensis et Phrygius. Iovem in Ida Cretae monte natum educatumque fuisse, plures tradidere, vid. Virg. Aen. III, 104. H. l. vero Ida, Phrygiae mons memoratur, nam Simois Phrygiae fluvius. Sed fabulae Cretenses et Phrygiae a poetis confusae sunt. Vid. Strabo X, pag. 710 sqq.; Heyne ad Apollod. tom. I, pag. 15, 16. Male ergo Burm. ad Ovid. Met. XIV, 589 h. l. per *Iovem parvum* Aenean intelligit, coll. Virg. Aen. I, 617. — *Hectora — rotas*. Virg. Aen. I, 483 (Achilles): *Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros*. Id. II, 272; Homer. Il. Ω, 16.

29-32. *Deiphobus*, Priami filius,

vid. Homer. Odys. Δ, 276; Θ, 517 sqq.; Virg. Aen. VI, 500 sqq. Troianorum, excepto Hectore, fortissimus. — *Helenus*, Priami filius, vaticinandi arte clarus, vid. Homer. Il. Z, 76 sq.; Virg. Aen. III, 295. — *Polydamas*, Antenoris filius, prudentiae fama celebratus, vid. Homer. Il. Z, 249; Pers. Sat. I, 4. — *sine armis*, perquam significanter; Helenus enim et Polydamas (Il. M, 230) non tam fortitudinis, quam sapientiae et prudentiae laudibus florebant; Deiphobus vero, qui inermis perijt, Helena, quam post Paridem sibi uxorem iunxerat, arma abstulerat, vid. Virgil. Aen. VI, 523. — *qualemunque Parin*, sive bellicosus fuerit, sive imbellis adulter Homer. Il. Γ, 38 sqq. — *exiguo sermone fores*, non adeo multum de te notum esset; obscura de te fama esset. *Ilion*, urbs Troianorum. — *Troia*, nomen regionis, sed a poetis centies pro Illo urbe ponitur. Res nota. — *bis capta*, primum ab Hercule ipso, sub Laomedonte, qui ei equos promissos denegarat, deinde sub Priamo, ope sagittarum Herculis, quae Philoctetae obtigerant, quibus hic Paridem confixit, sed sine sagittis illis Troia expugnari non poterat. Vid. interpp. ad Hygin. fab. 89; Soph. Philoct. 1485; Val. Fl. II, 571; Ovid. Met. XI, 194 sqq.; Homer. Il. Φ, 443 sqq.; Serv. ad Virg. Aen. II, 610; I, 553; Senec. Agam. 614;

Nec non ille tui casus memorator Homerus

Posteritate suum crescere sentit opus.

Meque inter seros laudabit Roma nepotes.

35

Illum post cineres auguror ipse diem.

Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulcro,

Provisum est, Lycio vota probante deo.

Carminis interea nostri redeamus in orbem,

Gaudeat ut solito tacta puella sono.

44

Troad. 135. — *Oetaei numine dei*, id est ab Hercule, qui *Oetaeus deus* dicitur ab Oeta monte, vid. ad I, 13, 24.

33–40. Ovid. Art. Am. III, 413: *Sed famae vigilare iuvat: quis nosset Homerum, Ilias aeternum si latuisset opus.* Anthol. Lat. lib. II, pag. 448: *Carmina sola carent fato, mortemque repellunt. Carminibus vives semper, Homere, tuis.* — *memorator*, qui epico carmine tua fata cecinit. *Memorare* pro grandiloquo sermone, ut carmine epico, aliquid narrare II, 1, 25; 10, 3. — *crescere suum opus*, laude postera, laudes suas augeti. Horat. Carm. III, 30, 7: *Vsque ego postera Crescam laude recens.* — *sentit*, vid. ad II, 13, 42. — *ipse diem* vid. Obs. — *Provisum est*, curavi, ut magis ingenio notus sim posteris, quam sepulcri titulo et inscriptione.

— *lapis*, nomen incisum lapidi sepulcrali. — *Lycio deo*, Apolline numine poetarum tutelari. *Lycius* dicitur a *Lycia*, Asiae minoris regione, in qua urbs Patara fuit, Apollinis templo et responsis nobilis. Horat. Carm. III, 4, 62 seq.: *qui Lyciae tenet dumeta — Patareus Apollo.* Vid. Lycophr. 920; Mela I, 15; Virg. Aen. IV, 143. — 39 sqq. Sed exspatiatus paulisper, revertor, et cancellis meis me continuo; locutio ab arte Circeasi deprompta: *adtrahe lora Fortius, et gyro curre poeta tuo.* Ovid. Am. Rem. 398: *illuc unde abii redibo* (Horat. Sat. I, 1, 108) ad carmina mollia revertar, quae cecini semper, semperque cannam. — *carminis*, nempe amatorii. — *Gaudeat ut puella*, me mea carmina recitantem audiens II, 13, 11; 26, 25.

ELEGIA II

POEMATATA SOLVM VACARE MORTĒ

Orpheu, te lenisse feras et concita dicunt
 Flumina Threicia sustinuisse lyra.
 Saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
 Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
 Quin etiam, Polypheme, fera Galatea sub Aetna,
 Ad tua rorantes carmina flexit equos.
 Miremur, nobis et Baccho et Apolline dextro,

ELEGIA II

Argumentum: Magna fuit omni tempore, praesertim in amore, vis poëseos; mea carmina grata sunt puellis, earumque animos movent. Divitias non possideo, nec eas desidero, sed in parva mea fortuna acquiesco; ego carminibus delector, quibus magnam iam nominis famam adeptus sum; et felix praedicanda est puella, quam mea carmina canunt. Nam divitiae pereunt, aedificia splendidissima corrunt, sed ingenii mei monumenta certissima sunt, perpetuoque durant.

1-8. Exemplis e fabulosa antiquitate depromtis vim poëseos demonstrat, ita ut primo loco Orpheae lyrae effecta commemoret. Vid. ad II, 13, 5. — *lenisse*, ut *lenire tigres* Horat. A. P. 393. Sic *mulcere* Senec. Med. 229. — *sustinuisse*, cohibuisse, inhibuisse eorum cursum; eleganter, quum praecesserit *concita flumina*. Albinov. in mort. Drusi 229: *Sustentabat aquas, eursumque inhibebat aquarum*. Sic *animam sustinere* pro remorari Quintil.

Decl. XII, 2. — *Cithaeron*, mons Boeotiae prope Thebas, cuius saxa Thebas agitata per Amphionis artem, ultro in muros coierunt. Vid. ad I, 9, 10. Ita autem sermone antiquo summa poëseos vis declarabatur. — *per artem*, nempe lyrae Amphioniae, sed *per artem* positum est pro arte, ut apud Virgil. Aen. VIII, 143; Sil. Ital. IV, 715, vid. interpp. ad Gratii Cyneg. 151. — *Polypheme*, vid. ad II, 33, 32. — *Galatea*, conf. I, 8, 18. De Polyphemo Cyclope, Galatae Nymphae amatore, vid. Theocrit. Id. VI, 6 sqq.; Idyl. XI; Ovid. Met. XIII, 755 sqq.; Hygin. fab. 125. — *fera*, inculta, horrida. — *rorantes equos*, intelliguntur equi marini in pisces desinentes, quibus, ut monumenta docent, dii marini veli solebant, vid. Georg. IV, 389; Tibull. I, 5, 45. — *rorantes*, rorem spargentes natando, epith. egregie ornans. — *Baccho*, erat enim non minus quam Apollo, numen poetarum tutelare. Vid. II, 5, 26; Calpurn. Ecl. IV, 56. — *dextro*, mihi favente et propitio, turba puellarum tenera si mea verba.

Turba puellarum si mea verba colit?
 Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
 Nec camera auratas inter eburna trabes: 10
 Nec mea Phaeacas aequant pomaria silvas:
 Non operosa rigat Marcius antra liquor:
 At Musae comites et carmina cara legenti,
 Et defessa choris Calliopea meis.

carmina mea mollia, amatoria colit, libenter audit et legit, iisque movetur. II, 26, 26.

9-12. Divitias non possideo, neque vero etiam eas desidero, quum Musae mihi faveant, quum divitiae fragiles sint atque caducae, carmina vero mea immortalitatem mihi largiantur. Sententiam illam, divitias non possideo, specialibus notionibus, aetatis suae luxuriam perditam respiciens repraesentavit poeta. Compara Horat. Carm. II, 18, 1 seq. — *Quod*, pro quamvis, vid. H. ins. ad Ovid. Heroid. XVII, 51; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 484. — *fulta columnis*, marmoreis, domus mea nullas porticum contignationes habet. Memorat marmor *Taenarium* ex Taenaro Laconiae oppido, quod viride erat, et inter pretiosissima numerabatur. Vid. Tibull. III, 3, 14; Plin. H. N. XXXVI, 7; Statius Silv. I, 3, 4. — *camera*, scil. camera, ut proprie semper scribendum esse docuit Burm. ad Petron. 30; ad Phaedr. IV, 24, 29: erat tectum in curvitatē formatum, auro et ebo- re inductum, condecoratum, *plafond*. Vid. Plin. H. N. XXXIII, 3. — *Phaeacas silvas*, spectantur Alcinoi, regis Phaeacum, horti amoenissimi, de quibus vid. Homer. Odys. II, 112, ubi poma praestantissima ac perennia, propter Zephyrum semper spirantem. Add. Virg. Georg. II, 87. *Phaeacia insula* maris Iouici, Coreya, hodie

Corfù. Plin. H. N. IV, 12. — *operosa antra*, multa arte et sumtu elaborata, Sic *operosus* legitur quoque Ovid. Heroid. III, 31; Am. II, 10, 5. Romani ex aquaeductibus in hortos, in quibus huius generis antra, aquam derivare solebant. Vid. Stat. Silv. I, 3, 66, ibique Markland. Commemoratur *Marcius liquor*, id est aqua, utpote clarissima et saluberrima. Plin. H. N. XXXI, 3: *Clarissima aquarum omnium in toto orbe, frigoris salubritatisque palma, praeconio Vrbs, Marcia est; inter reliqua deum munera Vrbi tributa* — *Primus eam in Vrbe, ducere auspicatus est Ancus Marcius, unus e regibus. Postea Q. Marcius Rex in praectura*. Vid. Vulp. ad Tibull. III, 6, 58; Graevii Thes. Antiq. Rom. vol. III, pag. 383; vol. IV, 1747.

13-16. *At Musae comites* sunt, quas semper se comitari, votorum poetarum summa erat. Ovid. Am. I, 3, 12: *At Phoebus, comitesque novem*. Vid. Burm. ad Lotich. pag. 372. *Sensus*: Musae mihi favent. — *cara*, grata *legenti*, Cynthiam inprimis intelligit. Coll. eleg. 1, 40. Sententia: *Musae comites* iam accuratius exornatur: *Et-meis*, Musae ad fontes ipsis sacros choreas agitant. Vid. ad II, 10, 1; III, 5, 20. Iam pro vulgari Musae nobis favent, poetae dicere solent, inter Musas versamur, choros cum iis celebramus. Eodem

PROPERT. Carm. Tom. I

P

Fortunata meo si qua es celebrata libello;

15

Carmina erunt formae tot monumenta tuae.

Nam neque Pyramidum sumtus ad sidera ducti,

Nec Iovis Elei coelum imitata domus;

Nec Mausolei dives fortuna sepulcri

Mortis ab extrema conditione vacant:

20

Aut illis flamma, aut imber subducat honores;

Annorum aut ictu pondera victa ruent.

sensu h. l. Prop. eleganter dixit: Calliopea meis choris defatigatur, Musarum choris implico manus (eleg. 5, 20) et Calliopea choros ducit; pro quo et dicere potuisset, Calliope mihi carmina dictat, vid. II, 1, 3. — *Calliopea*, cum dilectu, quoniam ei Musarum principatus defertur Hesiod. Theog. 79. — 15. Felicem praedicat puellam, id est Cythiam, suis carminibus celebratam; carmina mea, inquit, totidem monumenta perennia insignis tuae pulchritudinis erunt. — *si qua*, incerto sermone, certam puellam, nempe Cythiam designat.

17-20. Hanc ipsam sententiam, carmina mea tuae formositatis monumenta perpetua erunt, artis suae coloribus egregie perpolivit poeta. Comparat Horat. caron. III, 30, 1 seq.; Ovid. Met. XV, 871 seqq. — *Pyramidum sumtus*, docte pro Pyramides magno sumtu exstructae. De Pyramidibus, ingentibus illis regum Aegyptiorum sepulcris, quae hoc loco propter firmitatem et stabilitatem commemorantur, vid. Plin. H. N. XXXVI, 12; Herod. II, 124; Diod. Sic. I, 43. Meiser de pyramidum aegypt. fabrica et fine; et quos laudavit Beck Auleitung zur Kenntniss der allgemeinen Welt-u. Volkergeschichte th. I, p. 168 seq. — *Iovis Elei domus*, intelligitur templum Iovis Olympici in agro Pisano

celebratissimum, inauratum, et stellis signisque coelestibus distinctum. De statua Iovis Olympici, vid. Heyne Antiquar. Ansätze tom. II, pag. 165 seq. — *domus*, pro templo, ut Iuvenal. Sat. IV, 40: *domus Veneris*. — 19. *Mausoleum*, sepulcrum splendidissimum, quod Artemisia Mausolo marito, Cariae regi, per summos artifices exstruendum curavit. Vid. Plinius H. N. XXXVI, 5; Cic. Tusc. III, 3; Caylus Abhandlungen zur Geschichte und Kunst. tom. II, pag. 1 seq.; Heyne Antiquar. Ansätze, tom. I, pag. 233. — *fortuna dives sepulcri*, pro sepulcrum magnificentissimum. — *fortuna*, saepius idem quod conditio, status. — *extrema conditio*, lege, determinatione, nempe *mortis*, id est interitus, *vacant*, immunes sunt, carent.

21-24. Iam memorantur talia, quae aedificia firmissima ac splendidissima corrumpere et evertere possint, ingenii monumenta non possint. Pind. Pyth. II, 7 seq.: τὸν (nempe ὕμνων Θεσχυρόν) οὕτε χειμῆρος ὄμβρος ἐπακτὸς ἐλθὼν ἐμὴν ἱερὰν νεφέλαν, σφατὸς ἀμείλιχος, οὐτ' ἀνεμὸς εἰς μυχὸς ἁλὸς ἀξοὶ παμφόρων χειρὰν τυπόμενον. — *imber*, Horat. loc. cit. addit *edax*. — *honores*, splendorem, pulchritudinem. — *annorum ictu*, vi temporis longioris; paullo audacior

At non ingenio quaesitum nomen ab aevo
Excidet: ingenio stat sine morte decus.

ELEGIA III

PROPERTII SOMNIUM

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra,
Bellerophonte qua fluit humor equi,

metaphora, neque tamen a Propertii ingenio aliena. Aliis in locis *fortuna*, Ovid. Pont. II, 7, 41; *calamitati*, Cic. Agrar. II, 8; *voluptati*, Fin. I, 10, ictus tribuuntur. — *victa*, de operibus, edificiis etc. tempori et longae aetatis iniuriis cedentibus, verbum *vinci* adhiberi saepius, docuit Burm. ad Petron. 83. — *ruent*, apposite, quum de Pyramidum molibus et Mausoleo antea fuerit sermo, vid. Ovid. Trist. II, 86. — 23. *At non* etc. Laudat Burm. Anthol. Gr. III, 14, epigr. 1: Οὐνομα μὴν ἥρωος ἀπὶ νέον· οὐ γὰρ ἀνιῶντες Αὐβλύνου αἰών (κῆν ἐξελή) δύνανται. Theocrit. Id. XVI, 58: Ex Μοισάν ἀγλαδὸν κλέος ἔρχεται ἀνθρώποισι. — *ab aevo*, diuturnitate temporis. Ovid. Amor. I, 15, 32: *quum dens patientis aratri Depereant aevo, carmina morte carent.* — *stat*, dicitur, quod dignitatem et fortunas suas tuetur. Sensus igitur est: carmina sunt perennia, et fama, quam trihuunt, perennis est. Sed maiorem vim oratio habet, in gnomes formam redacta. Anthol. Lat. tom. I, pag. 49, CCLXII: *Ingenio mors nulla nocet; vacat undique tutum; Illuesum semper carmina nomen habent.*

ELEGIA III

Ingenium suum sublimioribus re-

bns canendis minime convenire, se levioribus unice aptum, elegiographum et Philetæ imitatore esse, profitetur poeta. Satis vulgare argumentum, sed hoc in carmine novo plane modo, et perquam eleganter expressum. Scilicet qui ex fontibus Heliconis et Parnassi aquam potaverant, inspirari se, et qui vertice Heliconis somniantes recubuerant, poetas se existere opinabantur. Vid. Casaub. ad Persii Prolog. pag. 9. Itaque poeta somnium vidisse fingens, narrat, se in Heliconis umbra recubuisse, eo consilio, ut fieret poeta heroicus, sed ab ipso Apolline ab hoc audaci conatu revocatum, et a Calliope inauguratum esse carminis elegiaci poetam, imitatoremiq. Philetæ.

1-6. Per quietem videbar mihi in Helicone, monte Musis sacrato, recubare. — *molli in umbra*, erat enim consitus arboribus, fruticibus et herbis saluberrimis, suavissimique odoris. Ovid. Met. V, 265 seq. — *qua*, parte, *fluit humor*, intelligitur Hippocrene, fons Musarum, quem Pegasus terram scalpendo apernerat, Ovid. Fast. V, 7; Eratosth. Cat. 19; Pind. Olymp. XIII, 89 seqq. Pegasus, quo vectus Bellerophon Chimæram interfecit, hoc loco dicitur *equus Bellerophonteus*, vid. ad II, 30, 3. — 3. seq.

Reges, Alba, tuos, et regum facta tuorum,
 Tantum operis nervis hiscere posse meis,
 Parvaque tam magnis admoram fontibus ora,
 Vnde pater sitiens Ennius ante bibit,
 Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila,
 Regiaque Aemilia vecta tropaea rate;
 Victricesque moras Fabii, pugnamque sinistram

5

Arbitrabar, me quoque carmine heroico argumenta gravia pertractare posse. Sed vide, quanta arte, quam diversis ac splendidis coloribus hanc sententiam poeta adornaverit. Pro gravi argumento quocunque memorat reges Albanos, eorumque facta, res bello gestas. Nam ab Albanis Romani oriundi. — *Alba Longa* urbs Latii, a candore montis ita dicta, vid. Heyne ad Tibull. I, 7, 58, condita ab Ascanio, Aeneae filio, a quo Augustus genus ducebat, Virg. Aen. I, 286; VI, 793, cui adeo callide his verbis adulatur Propertius. Conf. et el. 4, 19. — *nervis hiscere*, pro cauere; sic *hiscere* pro loqui Virg. Aen. III, 314. Exquisite, etenim conatum loquendi magis significat, quam loqui, ut *hiare* legitur Prop. II, 31, 6. — 5. Ego poeta mollis putabam me scribere posse carmina heroica. — *Parva ora* tribuuntur poetae molli et amatorio, vid. ad II, 1, 39; 10, 12. — *magnis admoram fontibus*, e quibus Ennius bibit, vid. not. ad el. 1, 3. Laudat Ennium romauorum poetarum epicorum principem, qui annales et bella populi romani versu heroico scripsit, vid. de eo Sil. Ital. XII, 293; Valer. Max. IX, 14; Ovid. Art. Am. III, 409; Quintil. Inst. Oral. X, 1; Wieland Horazens Briefe th. II, pag. 95. — *pater*, honoris nomen, ut apud Horat. Epist. I, 19, 7.

7-12. Quo dilucidius appareat, cu-

ius generis res, ad Ennii exemplum, se carminibus suis pertractare posse putarit in somnis Propertius, cum insigni dilectu talia nonnulla ex Ennii annalibus proferuntur. — *Curios*, *Horatios*, intelligit proelium tergeminarum fratrum Curiatorum, Albanorum, adversus tergeminos fratres Horatios, Romanos. Vid. Liv. I, 24, 25. Curiatios vocat noster *Curios*, notante Livineio, eadem licentia, qua Plaut. Amphitr. Alcmaenam Electri filiam vocarit, quum Electryonem intellexisset. — *Horatia pila*, docte pro Horatios pilatos. *Pilum* fuit hasta Romanorum, vid. Veget. R. M. II, 15. — *Aemilia rate*, est illa ratis, qua L. Aemil. Paulus Macedonicus, post victoriam de Perse rege Macedoniae reportatam, Romam reversus per Tiberim navigavit. Liv. XLV, 35: *Paulus ipse post dies paucos regia nave ingentis magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant, ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armorum, sed etiam regionum texturam, adverso Tiberi ad urbem est subvectus, completis ripis obviam effusa multitudine*. Add. Flor. II, 12. — 9. *Victricesque moras Fabii*, rem Romanam a Q. Fabio Maximo Cunctatore restitutam, qui Hannibulem iuveniliter exsultantem patientia sua mollivit ac vicit. Cic. de Senect. cap. 4. Manil. Astron. I, 787: *Inviclusque mora Fabius*. Historia no-

Cannensem, et versos ad pia vota deos; 10
 Hannibalemque lares Romana sede fugantes,
 Anseris et tutum voce fuisse Iovem:
 Quum me Castalia speculans ex arbore Phoebus
 Sic ait, aurata nixus ad antra lyra:
 Quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te 15
 Carminis heroi tangere iussit opus?
 Non hinc ulla tibi speranda est fama, Properti.
 Molli sunt parvis prata terenda rotis,
 Vt tuus in scamno iactetur saepe libellus,
 Quem legat expectans sola puella virum. 20
 Cur tua praescriptos evecta est pagina gyros?

tissima. — *pugnamque sinistram Cannensem*, in qua ab Hannibale Romani ad internecionem usque caesi sunt, vid. Liv. XXII, 44 seqq. — *et-deos*, recte explicant de supplicationibus, quibus post cladem Cannensem Romani deos, et inprimis Iunouem iratam mitigarunt. — 11. *lares*, publici penates, diique Romanorum tutelares. Vid. Heins. ad Ovid. Fast. II, 616. — *Romana sede*, Romanis sedibus et urbe, i. ipsa urbe Roma, sede reipublicae. — *Anseris-Iovem*, Capitolium anserum strepitu servatum. Liv. V, 47; Lucret. IV, 687, ibique interpp.

13-20. Poëtae ex Ennii fontibus bibere volenti apparet Apollo, eumque dehortatur, ne carmina heroica scribat. — *Castalia ex arbore*, id est luco Castalio, ut eleg. 12, 33. — *ad antra*, inxta antrum. Antri Castalii meminit etiam Ovid. Met. III, 14. De fonte Castalio, Musis sacro, in monte Parnasso, vid. Plin. H. N. IV, 3. Parnassus haud procul ab Helicone situs. — *nixus lyra*, sinistro cubito leniter innixus lyrae suae in numismatibus antiquis quoque passim exhi-

betur Apollo. Add. Stat. Theb. VI, 356. — *cum tali flumine*, supra vs. 5, *tam magnis fontibus*. — 18. Elegans imago, qua notio haec exprimitur: elegi tibi sunt scribendi, quam eandem notionem variis coloribus exornatam in seq. poëta repetiit. — *prata rotis terere*, id est currum agere per prata, et orbitam imprimere. — *molli prata*, memorat, quum de carmine molli elegia scrino sit. Frequens autem est apud nostrum a curriculo allegoria. — 19. Vt puellae tua carmina legant. Sed quam suaviter et ornate haec sententia expressa! Non puellam simpliciter nominat, sed expectantem virum, amatorem; solam, solitariam, in scamno ad lecti pedes sedeutem. Vt morae taedium fallat, Propertii carmina ipsi gratissima legit; sed ut vivide depingatur notio haec: flagrantissimo desiderio expectat amatorem aestuans et conturbata puella, additur: *ut in scamno iactetur saepe*, deponatur saepius et repetatur, in manus recipiatur tuus libellus.

21-24. *praescriptos evecta est gyros*, de carmine terminos propositos transgresso. Stat. Silv. IV, 7, 1: *For-*

Non est ingenii cymba gravanda tui.
 Alter remus aquas, alter tibi radat arenas;
 Tutus eris: medio maxima turba mari est.
 Dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno, 25
 Qua nova muscoso semita facta solo est.
 Hic erat affixis viridis spelunca lapillis,
 Pendebantque cavis tympana pumicibus.
 Ergo Musarum, et Sileni patris imago

tis heroos Erato labores Differ: atque ingens opus in minores Contrahit gyros. Desumpta formula ab arte Circensi, de qua *flectere equos in gyros* frequenter occurrit. Vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 273. — 22 seqq. *Non-tui*, noli maiora viribus tuis aggredi: a scribendis carminibus heroicis ingenii tui, elegis tantum apti, tenuitas te abstertere debet. Nempe grande argumentum tractaturus, *pelago se credit* (Ovid. Trist. II, 330); *pelago volans dat vela patenti* (Virg. Georg. II, 41); *velifera tumidum mare fudit aqua* (Prop. III, 9, 35): contra mollia carmina scripturo *cymbae conveniunt vela minora* (Ovid. A. A. III, 27), tennis venae *cymba*, *in exiguo ludit lacu* (Ovid. Trist. l. c.) tennis non debet grandia conari, *non sunt apta ipsius grandia vela rati* (Propert. III, 9, 3), sive, ut hoc loco legitur, *non est ei cymba gravanda, sed radat arenas*, litora tantum legat. Sic *radere* Virgil. Aeneid. VII, 10; Ovid. Met. XIV, 416. — *turba*, pro turbinibus et fluctibus maris commoti, ut *pelago turbante* Lucan. III, 593.

25-30. Apollo ostendit Propertio locum, qui iam accuratius describitur, in quo commode possit sedere inter poetas. — *nova semita*, significanter, nondum trita: in oratione so-

luta dixisset: scribendae mihi sunt elegiae ad exemplum Callimachi et Philetæ, vid. ad el. I, 3, 18. — *muscoso solo*, II, 30, 26: Burman. ad Phaedr. III, Prolog. 38. — *affixis*, lapillis ita hærentibus, ut arte et opere, non natura haerere viderentur. — *viridis*, ob muscum et viridem laciniam. — *pendebant cavis pumicibus*, ut Virg. Ecl. VII, 24: *sacra pendebat fistula pumi*. Pumices, vid. el. I, 8, frequentes in austris. — *tympana*, utebantur iis in sacris Cybeles et Bacchi. De forma, eiusque vario usu, conf. Perizon. ad Ael. H. V. XI, 8; Montfaucon Antiq. Explic. tom. III, pag. 346; Suppl. tom. III, pag. 197, et quos laudavit Rusperti ad Inven. Sat. III, 64. — 29. Antrum illud Baccho, Musis, Sileno, Pani, Venerique, mollium amatoriorumque poetarum diis tutelaribus erat sacratum. — *Ergo*, vetusta et rariori significatione positum pro deinde, tum porro, ut apud Horat. Sat. II, 6, 70. Vid. Festus voc. *igitur*; Taubman. ad Plant. Mostell. II, 1, 33. — *Silenus*, Bacchi præceptor, deus fatidicus, musices amans, qui in Parnasso locum quoque habebat. Vid. Perizon. ad Ael. H. V. III, 18. — *patris*, nomen honoris, reverentiae ac religionis, proprie ac prius a maioribus diis, deinde et reliquis tributum. Vid. interpp. ad

Fictilis, et calami, Pan Tegeee, tui. 30
 Et Veneris dominae volucres inea turba columbae
 Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu.
 Et diversa novem sortitae rura puellae
 Exercent teneras in sua dona manus.
 Haec hederas legit in thyrsos, haec carmina nervis 35
 Aptat, at illa manu textit utraque rosam.
 E quarum numero me contigit una sororum:

Virg. Aen. I, 155; Valer. Fl. I, 11; Petron. 41. — *imago fictilis*, e luto vel argilla, more antiquo, IV, 1, 5. — *Pan*, Arcadius deus, I, 18, 20, unde *Tegeaeus* (a Tegea, Τεγῆα, Arcadiae urbe, Plin. H. N. IV, 6; Liv. XXXV, 27, quae et pro Arcadia ipsa ponitur Stat. Theb. XI, 177; Claudian. B. Get. 576), pastorum, venatorumque deus, inventor fistulae et septem calamis disparibus compactae, unde hoc loco *calami tui*. Vid. Virg. Ecl. II, 32 seq.

31–36. *Columbis* Veneri consecratis, vid. interpp. ad Petron. cap. 86; Cerda ad Virg. Aen. VI, 190, quas suam *turbam* suas delicias vocat, vid. II, 15, 27, eleganter quoque hic poeta locum tribuit. — *Gorgoneus lacus* est Hippocreue, fons equi Gorgonei, id est Pegasi, ex cruore Medusae orti, ungula pedis apertus, vid. ad vs. 2; et II, 30, 3. — *punica rostra*, subrubentia et colore accedentia ad florem mali Punici, ut Ovid. Am. II, 6, 22, *rosam* vocat puniceam, Horat. Carm. IV, 20, 4. — 33. Praeclarum phantasma. Conspicit Musas, *novem puellas*, diversa rura, sive agros, sortitas, ibique flores legentes, et diversis poetis munera diversa parantes; haec legit hederas in thyrsos (hastas pampiniis et hedera cinctas, quales

Bacchus et Bacchantes gestasse feruntur, vid. Virg. Ecl. V, 31; Fischer. ad Anaer. VI, 5), quos poetis dithyrambicis donet, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 19, 5; IV, 2, 10: haec carmina nervis aptat, quae lyricis poetis donet: illa rosas decerpit, munera grata amantibus. — *diversa rura*, singulae Musae diversos agros sortitae dicuntur; vs. 35 seqq. hederae et rosae commemorantur diversos campos requirentes, unde patet lectionem *rura* probam esse. Vid. Obs. — *exercent manus*, eas otiosas esse non patiuntur, summo studio flores undique decerpunt. Rem omnino *exercere* dicimur, qua multum utimur, ut quasi lassetur, vid. Burm. ad Val. Fl. III, 162; Oudendorp. ad Lucan. III, 693; Duker. ad Flor. IV, 12. — *in sua dona*, quae poetis donent. — *textit rosam*, roseas corollas nectit. Veneris et Cupidiinis eiusque comitum corollae fere e rosis nexae erant, Anaer. Od. LIII, 7; Ael. H. V. XII, 1 init., ibique Perizonius, et rosa erat Baccho, Veneri (Paus. VI, 24, pag. 613 Kuhn. Philostrat. ep. 32) et Cupidiini sacra, unde Ερωτος ἀνθος dicitur Anaer. LIII, 15; et vs. 43, φυτόν Αὐξιάου. — *utraque manu*, depingit studium et ardorem; ne proprie de iis dicitur, qui omnibus viribus aliquid agent, oppos. *una manu*, id est levi opera,

Vt reor a facie, Calliopea fuit.
 Contentus niveis semper vectabere cycnis,
 Nec te fortis equi ducet ad arma sonus. 40
 Ni tibi sit rauco praetoria classica cornu
 Flare, nec Aonium cingere Marte nemus:
 Aut quibus in campis Mariano proelia signo
 Stent, et Teutonicas Roma refringat opes:
 Barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus 45
 Saucia moerenti corpora vectet aqua.
 Quippe coronatos alienum ad limen amantes,

vid. Burm. ad Calpurn. Ecl. III, 15.

37-42. *Calliopea*, Musarum princeps, el. 2, 14, quam et Propertius prae caeteris semper commemorat. — *Contentus* sis elegos amatorios scribere, nec progredere ad bella carmine epico canenda. Vt hanc sententiam illuminaret poeta, commemoravit currum Veneris a cycnis tractum, de quo vid. interpp. ad Horat. Carm. IV, 1, 10; Stat. Silv. I, 2, 42. — *vectabere cycnis*, vectari verbum mollis gestationis esse docuit Burm. ad Petron. cap. 101. Ovidius contra, ostendens finem rebus amatoriis esse imponendum, A. A. III, 809, canit: *Lusus habet finem: cycnis descendere tempus, Duxerunt collo qui iuga nostra suo.* — 40. Nec sis bellator, id est nec bella cane; poetae enim saepius, quae canunt, ipsi facere dicuntur, vid. II, 1, 18 — *Ni tibi sit flare*, pro noli flare, graec., ut I, 20, 13; Theocrit. Id. VIII, 53: μή ποτ' εἴη ἄχθ' ni, pro ne. Noli canere classicum coruu, Virg. Georg. II, 539: *Necdum etiam audierant inflari classica.* Sed *classica praetoria* dicuntur, quia classicum apud praetorem, id est imperatorem canitur. Vid. Lips. de Milit. Rom. V, 9. — *cingere nemus*

Marte, bellatoribus, bello; eleganter, quum Calliope loquens inducatur, pro bella canere.

43-52. Suppl. Ni tibi sit canere. — *Mariano stent*, pro Mariana signa stent proelio, id est ad proelium committendum. *Mariana signa*, id est aquilae; C. Marius aquilam romanis legionibus proprie dicavit, in secundo consulatu, abdicatis aliis signis, ut scribit Plin. H. N. X, 4. De *Mario* vid. II, 1, 24. — *Teutonicas opes*, de Tentonibus, Germaniae populis, quos Cimbris vicinis facit Plin. IV, 14 a Mario victis, vid. Plutarch. vit. Mar. — 45. *Suevo sanguine perfusus*, significatur fuga et clades Ariovisti, vid. Caes. B. G. I, 53. *Suevi*, Germaniae nobilissima et fortissima gens: de qua vid. Caes. loc. cit. IV, 1 seq.; Tacit. Germ. cap. 38. — *Saucia aqua*, compara Catull. LXXV, 357 seq.; Sil. Ital. I, 45 seqq.; Virg. Aen. I, 101. — 47. *Quippe*, scilicet canes amores. Sed quoniam in antecedentibus proeliorum bellorumque mentionem fecit poeta, non simpliciter amores memorat, sed rixas amantium ad limen alienum: canes, inquit, non Martis, sed Veneris bella. — *coronatos*, vid. ad I, 3, 21; 16, 7. — *alie-*

Nocturnaeque canes ebria signa fugae;
 Vt per clausas sciat excantare puellas,
 Qui volet austeros arte ferire viros.
 Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis
 Ora Philetæa nostra rigavit aqua.

50

ELEGIA IV

DESCRIPTIO TRIUMPHI

Arma deus Caesar dites meditatur ad Indos,
 Et freta gemmiferi findere classe maris.

*num ad limen mariti vel lenonis. — ebria, ebriosorum. — signa, eleganter, quum vs. 43 praecesserit: Maria-
 no proelia signo, hoc loco intelliguntur coronae, faces. — fugae amatorum a rivalibus, vel maritis fugatorum. — 49. Vt sciat excantare, ut a te discat carminibus attrahere, elicere puellas; paucis: cane παρὰ λυσιδύρα, vid. ad I, 16, 12. — excantare, exquisite positum pro simplici exorare, adhibetur enim proprie de frugibus, quae incantamentis et carminibus magicis de agro in agrum traducuntur, vid. Plin. H. N. XXVIII, 2; id enim magicis cantibus fieri posse credebatur. Tibull. I, 8, 19: Cantus vicinis fruges traducit ab agris. — clausas puellas, sollicita custodia septas. ἡ παῖς ἡ κατάκλειστος, Callim. Fragm. 118, ubi vid. Ruhnkenius. — arte ferire, dolis eos ductare; ferire, verbum hac in re proprium, vid. Lindenb. ad Terent. Phorm. I, 1, 13; add. Plaut. Trin. II, 1, 19. — 51. Elegiaci carminis poeta, ad exemplum Philetæe formatus, a Calliope inauguratur Propertius, aquam ei pro-*

pinat ex eo fonte, e quo Philetas biberat. Vid. ad el. 1, 3.

ELEGIA IV

Augusto bellum adversus Indos et Parthos paranti bene ominatur Propertius, atque horum reliquorumque extremorum terrae populorum debellationem ei pollicetur. Scripta est haec elegia eodem fere tempore, quo lib. II el. 10.

1-6. *deus Caesar*, anno suo XXVIII, Augustus, ut Appian. Civil. IV, pag. 1178, tradit, oppidatim inter deos tutelares coli coepit. Sed summi et exquisiti honores illi annis 724, 725 fuerunt decreti, vid. Dio LI, 19, 20; Heyne Virg. Vit. Chronol. ad A. V. 718. — *ad*, pro adversus, ut II, 24, 25. Vid. Burm. ad Phaedr. IV, 3, 5, et quos ibi laudavit. — *findere*, Tibull. IV, 1, 173, *pontus confinditur aere*, id est rostris. — *maris*, Tibull. II, 2, 15: *Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis nascitur, Eoi qua maris unda rubet.* — 3. *via*, de itinere longinquo et maritimo, saepius,

Magna viae merces, parat ultima terra triumphos.

Tigris et Euphrates sub tua iura fluent.

Seres et Ausoniis venient provincia virgis:

5

Adsuescent Latio Partha tropaea Iovi.

Ite, agite, expertae bello date lintea prorae,

Et solitum armigeri ducite munus equi.

Omnia fausta cano: Crassos cladesque piate;

Ite, et Romanae consulite historiae.

10

Mars pater, et sacrae fatalia lumina Vestae,

Ante meos obitus sit, precor, illa dies;

ut Val. Fl. VIII, 38; Claud. Praef. lib. I Rapt. Pros. vs. 4. — *ultima terra*, vid. II, 10, 15, 17. — *sub tua iura*, Caesarem Octavianum victorem auguratur, et directam orationem ad eum eleganter convertit. Solemnis autem idea, qua fluvij terrarum victarum fortunam adversam sentire finguntur, Tibull. I, 7, 4; Prop. II, 10, 13. — 5. Praeter Indos et Parthos commemorantur *Seres*, qui quoque in extremis Asiae populis erant, ut exprimitur notio haec: Augustus orbem terrarum reget, et extremos quoque terrae populos debellabit. Sic *Seres* et *Indos* ac *Parthos* coniunctim quoque nominavit Horat. Carm. I, 12, 53 seqq.; add. Florus IV, 12. — *Ausoniis virgis*, docte pro fascibus romanis. Romanorum imperio se subiiciunt. — 6. *Adsuescent*, eleganter et poetice pro Iovi suspendentur *dona captiva* (Sil. Ital. III, 14), spolia Parthica. Ovid. Trist. III, 12, 46: *Is precor auditos possit narrare triumphos Caesaris, et Latio reddita vota Iovi*.

7-14. Naves ipsas alloquitur. — *lintea*, nempe ventis. — *expertae bello*, a bello Actiaco vincere doctae, vid. Burm. ad Suet. Vesp. cap. 4. — 8. Locus paullo obscurior. Broukhuis. et Iortiu Obs. Miscell. vol. I, tom.

III, pag. 378, explicant de equo phalerato, Consuli e publico in solitum munus oblato et Consularia insignia gerente. Vid. Lips. de Milit. Rom. III, 7; Harduin. ad Plin. tom. II, pag. 48; Heins. ad Val. Fl. III, 13. Alii intelligunt equos ante currum triumphalem coronatos, et phaleris ac torquibus ornatos, quae *solita munera bellica* erant equis ipsis, vid. Trist. IV, 2, 22; Pont. II, 1, 52: hinc equi ipsi *επζωνόφοροι* dicti, vid. Bentley. ad Horat. Carm. IV, 2, 17. Sunt haud dubie equi ante currum triumphalem intelligendi, quos poeta h. l. alloquitur, et per *munus solitum*, solempne, intelliguntur spolia a curru triumphali dependentia. Conf. infra vs. 13 seq. — *Crassos cladesque piate*, delete maculam, Crassorum clade, nomini Romano adpersam, II, 10, 14. — *pater*, eleg. 3, 29. — *Vesta* erat in diis penatibus, quos Aeneas Troianus in Italiam transtulerat, Virg. Georg. I, 498: *Vestaeque mater, Quae Tuscum Tiberim et Romana Palatia servas*. Vid. Heyne Exc. IX ad Aen. II. — *fatalia lumina Vestae*, intelligitur aeternus Vestae ignis, qui si quando extinctus esset, id reipublicae ominosum, prodigium maximum et tristissimum habebatur, vid. Dion.

Qua videam, spoliis onerato Caesaris axe,
 Ad vulgi plausus saepe resistere equos.
 Inque sinu carae nixus spectare puellae 13
 Incipiam, et titulis oppida capta legam.
 Tela fugacis equi, et braccati militis arcus,
 Et subter captos arma sedere duces.
 Ipsa tuam serva prolem Venus: hoc sit in aevum,
 Cernis ab Aenea quod superesse caput. 20
 Praeda sit haec illis, quorum meruere labores:
 Mi sat erit, Sacra plaudere posse via.

Halic. II, 67; Liv. XXVIII, 8, 12. Conf. II, 10, 20. — *onerato axe*, vs. 8; II, 14, 24. — *ad-equos*, imitatus est nostrum Ovid. Trist. IV, 2, 54: *Ipsae sono plausu pie simul fremituque cauentum Quadriungos cernes saepe resistere equos.*

15-22. *Spectare incipiam*, pro simpl. spectem, II, 15, 33. — *in sinu nixus puellae*, snavis imago! oculos pascam pompa triumphali, reclinatus in amicae gremio et complexu. — *oppida capta*, in pompae triumphalis ferculis oppidorum simulacra, inscriptis nominum titulis, circumferebantur. Claudian. de laud. Stilic. III, 23: *Hi famulos traherent Reges, hi facta metallo Oppida, vel montes, captivaeque flumina ferrent.* Ovid. Trist. IV, 2, 20: *Ergo omnis poterit populus spectare triumphos, Cumque ducum titulis oppida capta leget.* Add. Tibull. II, 5, 119 seq. — *tituli*, tabellae ipsae, in quibus oppidorum nomina scripta. Inter spolia nominantur *tela fugacis equi*, id est equitis Parthi, II, 10, 13, ut *οἱ ἵπποι*, equites, Xen. Cyrop. III, 3, 23, 65, et saepius. Parthi au-

tem iaculis et arcu insignes. Ovid. Fast. V, 593: *Parthe, refers aquilas: victos quoque porrigis arcus.* Add. Trist. II, 227. — *braccati*, braccis enim, quarum usus Romanis insolitus erat, Parthi, Indi et Medi utebantur, vid. Ovid. Trist. V, 10, 34; Persius Sat. III, 33. — *captos*, pro captivos, ut I, 16, 4. — *subter arma sedere*, optime Gronov. ad Senec. Troad. 151 explicuit de ferculis triumphalis pompae, in quibus sub tropaeis exhibebantur captivi et alligati duces, lugentium habitu subter arma sedentes, vid. Morell. Thes. Imp. Rom. tom. I, n. 12, tab. 60; Spanhem. Vs. et Pr. Num. tom. II, pag. 222 seqq.; Burm. 19, vid. cl. 3, 3. — *prolem*, gentem Iuliam, ab Iulo Anchisae et Veneris nepote descendere creditam, in quam Augustus adoptatus erat, qui voce *caput* significatur, et Horat. Carm. Sec. 50, *Clarus Anchisae Venerisque sanguis* vocatur. — *sit in aevum*, *εἰς αἰῶνα*, scilicet vivas; nota adulatio imperatoribus acclamari solita. — 21. Vid. Heyne ad Tibull. I, 1, 2. — *Sacra via*, triumphi enim per *sacram viam* agebantur, vid. ad II, 1, 34.

ELEGIA V

AD AMICAM IRATAM

Pacis Amor deus est, pacem veneramur amantes.
 Stant mihi cum domina proelia dura mea.
 Non tamen invisio pectus mihi carpitur auro,
 Nec bibit e gemma divite nostra sitis.
 Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur.

5

ELEGIA V

Scripta videtur haec elegia A. V. DCCXXX, quum Augustus bellum in Arabas pararet et suspicio esset, in Indos quoque et Parthos bellum susceptum iri. Conf. II, 10, 13: hinc lucem accipiunt verba vs. 12: *armis nectimus arma nova*; vs. 15: *victis miscebitur Indis*: add. vs. 11; coll. el. 4, 2. Iam quum ob licentiam praedandi in bellis cum barbaris, tunc temporis Romae praeda iuter militiam facta inter artes ditandi haberetur, vid. Heyne ad Tibull. I, 2, 2, nuntius ille, Augustum et ipsum Arabiae Felicis divitiis illectum, exercitum eo mittere velle, pluribus optatissimus erat, qui omnes expeditioni isti sese adiungere constituebant. Propertius igitur hoc carmine hanc civium suorum praedandi ditandique cupiditatem ex luxuria et avaritia ortam accusans, affirmat, se sua sorte contentum vivere, carminibus et amoribus unice delectari, hisque se delectaturum esse, donec aetas ingravescens Venerem interceperit; tunc se severioribus studiis vacaturum. Quos tamen semel militia delectet, hos poeta patriae animans cohortatur, ut

adversus Parthos, nomini Romano infestos, bella capessant, iisque victis, Crassi signa Romam referant, et ita Romanae consulant historiae, el. 3, 10.

1-6. Amori tenero non conveniunt bella, Ovid. Am. III, 2, 49, amantes pacem colunt et appetunt, nec alias rixas, alia proelia norunt, quam cum puellis asperis atque iratis. Sed quo vividius et planius hanc sententiam ob oculos poneret poeta, de se ipso loquens, ait: *stant*, id est sunt (vid. ad II, 9, 30) *mihi proelia* (Tibull. I, 10, 53: *Veneris bella calent*) *dura*, gravia (Sil. I, 533) *cum domina mea*. - 3. Quae tamen aliis bellorum causae esse solent, luxuria, avaritia, et praedandi cupido, mihi non sunt. - *invisio*, detestabili, ut Ovid. Met. XI, 130. - *carpitur*, eleganter pro conficitur, Virg. Aen. IV, 2; Georg. III, 215; Ovid. Pout. I, 4, 22. - *nostra sitis*, poetice pro ego sitiens bibo. - *e gemma*, gemmeo poculo, ex gemma facto, ut apud Virg. Georg. II, 506. - *divite*, epith. ornans. - 5, *mihi*, meis, *mille iugis* innumeris, eadem ὡς πολλὰ Tibull. II, 3, 44. - *Campaniae agros* ob regionis fer-

Nec miser aera paro classe, Corinthe, tua.
 O prima infelix fingenti terra Prometheo:
 Ille parum cauti pectoris egit opus:
 Corpora disponens, mentem non vidit in arte,
 Recta animi primum debuit esse via.
 Nunc maris in tantum vento iactamur, et hostem
 Quaerimus, atque armis nectimus arma nova.
 Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas,

tilitatem maximam omino pro agris fertilissimis quibusvis commemoravit. In animo habuisse quoque videtur poeta assignationes agrorum, bellorum civilium tempore, quibus allicerentur homines, ut militiae nomen darent, quae largitio agraria et Propertio maximam agrorum partem abstulerat, vid. IV, 1, 130. — 6. Notio simplex: nec divitias et opes exterarum nationum appeto. — *miser*, qui miserationem commovet, epitheton proprium de iis, qui mari se credunt, Virg. Georg. III, 38. Potest tamen et *miser* adverbii vim obtinere, ut Catull. VIII, 10. *πρώτος* pro *πρώτον*, Xen. Cyr. VIII, 5, 8; Virg. Aen. I, 30: *citus* adstitit; Xen. Cyr. VII, 1, 45: *σπῆρτα*, obortis tenebris. Adde Hom. Il. A, 424, ita ut *misere paro* appetitus vehementiam indicet, ut *misere cupio* Terent. Adelph. IV, 1, 6; *misere invidere* Eun. III, 1, 22, et saepius. — *aera tua Corinthe*, vasa aeris Corinthii celebratissima erant, propter aeris praestantiam. Conf. de aere Corinthio Bochart. Hieroz. VI, 16; Ernesti Clav. Cic., voc. *Corinthus*; interpp. ad Petron. cap. 50; ad Cic. pro Rosc. Amer. cap. 46. Sed aes Corinthium commemoratum est hoc loco pro divitiis regionum longe remotarum quarumvis. — *paro*, pro parare, acquirere studeo. Caet. conf. observ.

7-12. Animi humani indolem pravam et perversam, tanquam causam bellorum malorumque cum iis coniunctorum accusans, docte poeta affert mythum satis pervulgatum, et Prometheus, quem hominem primum e luto formasse, ignem coelo subduxisse, et cum hominibus communicasse fingebat, in mente hominis formanda parum solleter versatum esse lugeat. — *prima terra*, e qua tanquam materia primaria hominem formavit. — *princeps limus* dicitur Horat. Carm. I, 16, 13; add. Carm. III, 26, quae *infelix* fuisti *fingenti Prometheo*, cui opus suum male successit, ob id ad Caucasum alligato, vid. ad II, 1, 69; quod te attinet, ille parum cautus in te formanda fuit. — *non vidit*, providit, parum curavit. — *arte*, opere artificioso, ut II, 3, 42. — *recta-via*, ante omnia eum oportebat sanae mentis rationem habere. — 11. *Nunc*, eleganter in questione rei praeposteræ. — *in tantum maris iactamur*, per tam vastum mare agitatur. — *nectimus*, verbum de corollis et sertis proprium; iungimus. bella ex bellis serimus, cumulamus, miscemus, bellum perpetuo flagrat, Stat. Theb. IX, 567: *nectebat vulnera Mavors*.

13-18. Stultitiam eorum, qui prae dae cupiditate inflammati armis arma nectunt, quos unice castra iuvant et

Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.
 Victor cum victis pariter miscebimur Indis,
 Consule cum Mario, capte Iugurtha, sedes.
 Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro.
 Optima mors, parca quae venit apta die.
 Me iuvat in prima coluisse Helicon iuventa,
 Musarumque choris implicuisse manus.
 Me iuvat et multo mentem vincere Lyaeo,

16

20

lituo tubae permixtus sonitus; explodit et ridet. Divitiae neminem immunem a morte praestant, linquenda tellus et domus; neque divitiae tanto labore paratae nos breves dominos sequentur. Horat. Carm. II, 14, 21. — *Nudus ab-vehere rate*, laudat Burm. Sil. Ital. V, 267: *modo quem Fortuna fovendo Congestis opibus donisque reversit opimis*. *Nudum Tartarea portabit navita cymba*. Anthol. Gr. lib. I, tit. 13, ep. 6: Γῆς ἀπέβην γυμνός, γυμνός δ' ὑπὸ γαίης ἀπείμι. Καὶ τί μάρτυρ μοι εἶμι, γυμνὸν ὄντων τὸ τέλος. Sententia nuda ac simplex, omnibus est moriendum! docte et eleganter per distributionem declaratur. — *victis*, pro vincendis, more poetarum, ut III, 12, 3 al. — *Marius*, vid. ad II, 1, 24, Iugurtha Numidiae rex, a Mario victus et in triumpho ductus, Sallust. Bell. Iug. Horat. Carm. II, 1, 28. — *Consule*, non sine emphasi: nam Marius septies consul fuit, quo et alludit Ovid. Pont. IV, 3, 46. — *Croesus*, Lydorum rex opulentissimus II, 26, 23. — *Irus Dulichius*, mendiculus notus ex Homer. Odys. Σ, 1 sqq. — 18. *Parca dies est ἡ παρρωμένη ἡμέρα*, fatalis, a Parcis destinata, sic *jemina turba* II, 31, 4 Gloss. Vel. *Parcam*, παρρωμένην. *Parcarum dies* Virg. Aen. XII, 130, opponitur h. l. morti praeternaturali,

quam quis mari aut bello interit. Optimum, inquit poeta, est fato mori, non mari aut bello.

19–22. Me carmina delectant, me iuvat, donec virenti cauities abest morosa, aetatae, genio et amori indulgere. — *Helicon coluisse*, frequentem in Heliconis iugis fuisse, elegis scribeudis operam dedisse, vid. Argum. ad eleg. III. — *Musarumque choris*, vid. ad III, 2, 14. — *mentem vincere Lyaeo*, genio indulgere, vino diluere curas eleg. 17, 4, 6. Computationis mentione facta, rosae quoque commemorandae erant. Solebant autem veteres in conviviis hilarioribus capillos non tantum ungere, sed et coronare atque colla sertis cingere. Tihull. I, 7, 52: *Illius enitido stillent unguenta capillo*. Et capite et collo mollia sarta gerat. Add. Ovid. Fast. II, 739; Horat. Sat. II, 3, 256. — *in rosa habere*, id est rosa coronatum, corollis rosaceis cinctum esse. Eurip. Herc. fur. 677: εἰ ἔσῃν μετ' εὐμοσσίης, αἰσι δ' ἐν στεφάνοισιν εἶναι. Cic. Fin. II, 20: *potare in rosa*. Martial. VIII, 72, 2: *Liber, in aeterna vivere digne rosa*. Vid. Gronov. ad Senec. Vit. Beat. cap. 11; Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 5, 1; Henschke Analecta Crit. pag. 26. — Anacr. Od. XV, 7 sqq.: Εὐοὶ μέλει βόδοισι καταχέουσιν κόρυμβας. — *verna*, veruanti, recenti,

Et caput in verna semper habere rosa.
 Atque ubi iam Venerem gravis interceperit aetas,
 Sparserit et nigras alba senecta comas:
 Tum mihi naturae libeat perdiscere mores, 25
 Quis deus hanc mundi temperet arte domum:
 Qua venit Exoriens, qua deficit; unde coactis
 Cór nibus in plenum menstrua Luna redit.
 Vnde salo superant venti: quid flamine captet
 Eurús, et in nubes unde perennis aqua. 30
 Si ventura dies, mundi quae subruat arces:

non languida. — *semper*, in eo enim, ut Sautonius ad h. l. observavit, regnabat luxuria, ut rosas semper, media etiam hieme, intempestivas haberent, iisque in conviviis se coronarent. Vid. Lucian. Nigrin. tom. I, pag. 73.

23-30. More poetarum solemní, graviora carminum argumenta commemoraturus, naturam rerum, siderum cursus excitat. Vid. Virg. Georg. II, 475 sqq. Sensus vs. 23 sqq. atque ubi ingravescens senectus sensim obrepens, amorem per insidias quasi abstulerit, *interceperit*; studiis severioribus vacabo. Eleganter sibi invicem opponuntur *nigrae comae* et *alba senectus*, ut Ovid. Trist. IV, 8: *Inficit et nigras alba senecta comas*, et *spargere* signif. variare, ut apud Ovid. A. A. III, 76: *Quaeque fuisse tibi canas a virgine iuves*, *Spargentur subitae per caput omne comae*. — 25. *naturae mores*, rationes agendi, quas observat natura e certis legibus. Conf. Ovid. Met. XV, 65 sqq.; Prop. II, 34, 28; Stat. Silv. V, 3; Theb. VI, 125 sqq. quibus in locis poetae philosophiam eodem modo circumlocuti sunt. Per *mundi domum* ob vs. 27 intelligo coelum, quod II, 16, 50 vocatur *aetherea*

domus, et *mundus* saepius dicitur pro coelo, vid. Drakenb. ad Sil. Ital. XII, 336; Barth. ad Claud. pag. 1190; Gronov. Obs. I, 9, ut *κόσμος*, vid. Vesseling. ad Diod. Sic. tom. I, pag. 225. — *temperet*, regat, moderetur, ut apud Horat. Carm. I, 12, 15. — *Exoriens*, simplic. pro Sole, ut apud Virg. Aen. V, 739; Valer. Fl. Argon. III, 411, cui haec expositio displicet, verba *qua—deficit* ad Lunam referat, de cuius ortu, *venire*, occasu, *deficere* quoque usurpantur. Vid. Burm. ad Ovid. Met. II, 382: certe Broukhussii transpositione versuum, cui hic versus post v. 34 collocandus videbatur, non opus est. — 28. *in plenum*, neutr. pro in plenum orbem. — 29. *unde-venti*, unde venti mare possidentes, vel cur nunquam sit sine vento mare. Passerat. explicat: e mari spirent, vel abundant, supersint. — *quid flamine captet Eurús*, quae sit Euri natura. Eurús, ventus, praeclare in personam mutatus. Sic Virgil. Georg. I, 462: *quid cogitet humidus auster? captare* est verbum insidiantis, et Eurús dicitur *navigis violentior* Georg. II, 107; vid. ad Prop. II, 26, 29.

31-34. Ovid. Met. I, 256 seqq.: *Esse quoque in fulvis reminiscitur, ad-*

Purpureus pluvias cur bibat arcus aquas.
 Aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi.
 Solis et atratis luxerit orbis equis.
 Cur serus versare boves et plaustra Bootes:
 Pleiadum spisso cur coit imbre chorus.
 Curve suos fines altum non exeat aequor,
 Plenus et in partes quatuor annus eat.
 Sub terris si iura deum, et tormenta Gigantum:
 Tisiphones atro si furit angue caput.

95

40

fore tempus, Quo mare, quo tellus, correptaque regia coeli Ardeat, et mundi moles operosa laboret. Add. Lucret. VII, 812. — *Si pro an, vel quando, ut saepius. — cur — aquas, iris attrahit aquas suis cornibus, pluvio tempore, ex opinione veterum.* Tibull. I, 4, 44: *Venturam admittat imbrifer arcus aquam.* Ovid. l. c.: *Concipit Iris aquas.* Vid. Heyne ad Virg. Georg. I, 380. — *bibere, pro haurire, attrahere, ut πίνω ap. Anacr.* XIX, 1, 33. Aut inquirere in causas terrae motus. Pindi tremorem poëtica pro quovis alio terrae motu memorat. Virg. Georg. II, 478: *Defectus solis varios, lunaeque labores; Vnde tremor terris; qua vi maria alta tumescant Obiicibus ruptis, rursusque in se ipsa resiliant.* Pindus dicitur Perrhaebus, id est Thessalicus. Perrhaebi enim fuere populi Thessaliae, qui Lapitharum potentia fracti, fugerunt in Aetoliae montana, Pindo proxima, quae regio ab ipsis Perrhaebia dicta est, et ipse Pindus cognominatus est Perrhaebus. Vid. Homer. II. B, 749; Strabo IX, p. 442 ed. Casaub.; Pinn. H. N. IV, 1; Cellar. Not. O. A. tom. I, pag. 1062, 1097. — *Solis — equis, cur Sol deficiat? sed poëta, ut hanc motionem exprimat, Solus equos (vid.*

ad II, 15, 32) atrata veste, luctus signo, procedere iubet.

35–42. *Bootes, vid. ad II, 33, 24. — Pleiadum — chorus, cur Pleiades (vid. ad I, 8, 9; Virg. Georg. IV, 233) imbriferae? cur exortus Pleiadum imbres afferat? Val. Fl. V, 416: Pone rota brevior soror, densaeque sequuntur Pliades, et madidis rorant e crinibus imbres. — 36. Pleiadum chorus, pro Pleiades, propter harum stellarum positum, choreae speciem referentem, et motum scintillantem.* Vid. Heyne ad Tibull. II, 1, 88. — 39. Spectant seqq. versus ad illorum inter veteres, Epicureorum praesertim, opinionem, qui infernum esse negabant, saltem de eo dubitabant, et Styga, Eumenidas, Charontem, Cerberumque irridebant, ac Tantalus, Sisyphi, Ixionis et Tityi poenas infernales non nisi fabulas, pueris terrorem iuculentis, et nomina vana habebant. Vid. interpp. ad Horat. Od. I, 4, 16; Senec. Herc. Fur. 726; Curt. Exc. 7 in Sallust. Cat. cap. 52, pag. 403. ВѢКМ. — *si, pro an. — iura deum, an Pluto et Proserpina ibi regnent, an sint apud inferos iudices. — Gigantum, vid. I, 20, 9. — tormenta, cruciatus, poenae illorum. — 40. furit Tisiphones caput, ornatu,*

Aut Alcmaeoniae furiae, aut ieiunia Phinei:

Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas.

Num tribus infernum custodit faucibus antrum

Cerberus, et Tityo iugera pauca novem.

An ficta in miseris descendit fabula gentes, 43

Et timor haud ultra, quam rogos esse potest.

Exitus hic vitae superet mihi: vos, quibus arina

Grata magis, Crassi signa referte domum.

pro an habeat Tisiphone, Furia, angues pro crinibus? Tibull. I, 3, 69: *Tisiphoneque impeza feros pro crinibus angues* Saevit, et huc illuc impia turba fugit. Hinc Tisiphone ὀφιοτρίξ dicitur. — 41. An Alcmaeon ob Eriphylen matrem interfectam a Furiis agitur. Vid. ad I, 15, 15; II, 16, 29. — *Phineus*, Arcadiae rex, quod filios uxoris secundae impulsu excacaverat, ipse quoque a diis excacatus est, eique additae sunt Harpyiae, quae cibos eius raperent, aut foedarent; eas vero Zetes et Calais, qui erant inter Argonautas, fugarunt in insulas Strophades, vid. Val. Fl. IV, 425 sqq.; Ovid. Met. VII, 3 sqq. sed h. l. Phineus poenam illam apud inferos luere dicitur, et Prop. alios hac in re auctores secutus est. — 42. *rota*, Ixionis I, 9, 20. — *scopuli*, Sisyphi saxum II, 20, 32. — *sitis*, Tantalus II, 1, 65.

43–48. *Et—novem*, an Tityus tanta corporis magnitudine sit, ut ei iugera novem sint pauca; ut *per novem iugera terrae porrectus* (Tibull. I, 3, 75) apud inferos crucietur a vulturibus iccur ipsius exedentibus, vid. ad II, 20, 31; Ovid. Met. IV, 456: *Viscera praebebat Tityos lanianda; novemque Iugibus distentus erat*. Add. Homer. Il. A, 575; Virg. Aen. VI, 596. — 45. An merae sint fabulae a maioribus posteris traditae, quae in animos hominum se insinnaverint, ita, ut post mortem nihil sit timendum. — *descendit in gentes*, ut apud Ovid. Fast. I, 537: *Tutibus ut nostros dictis descendit in annos*. Manil. I, 733: *Fama etiam antiquis ad nos descendit ab annis*. — 47. *superet*, maneat, sit, hic sit mihi vitae cursus usque ad mortem. — *Crassi—domum*, vivite Parthos. Conf. eleg. 4, 9.

ELEGIA VI

AD LYGDAMVM

PROPERTIUS

Dic mihi de nostra, quae sentis vera, puella:
 Sic tibi sint dominae, Lygdame, demta iuga:
 Num me laetitia tumefactum fallis inani,
 Haec referens, quae me credere velle putas?
 Omnis enim debet sine vano nuntius esse,
 Maioremque metu servus habere fidem.

5

ELEGIA VI

Lygdamum, Cynthiae servum, obtestatur, ut sibi de tristitia dominae, quam, ut ipse affirmat, iratus, non perfidus, aliquamdiu dereliquerat, verissima referat. Nuntiat ei Lygdamus, Cynthiae vehementer dolere poëtae sui perfidiam, qui a pellice beneficiis ad amorem attractus sit, illamque ad redintegrandum amorem paratam esse. Quibus auditis Propertius ait, se consimili torquerier igni et desiderio, nihilque ardentius optare, quam ut concordia mutua restitueretur. Dialogi forma assumpta, animavit poëta totum hoc carmen, quod inprimis etiam sensuum et affectuum vivide expressorum veritate sese commendat.

1-6. Carminis initium, interrogationumque, quae sequuntur, copia, animum poëtae perturbatum et sollicitum, spei atque metus plenum, praeclare depingunt. — *Dic* coniugendum cum *vera*, ut legitur ap.

Martial. VIII, 75: *Dic verum mihi, Marce, dic, amabo.* — *sentis*, pro scis, ut apud Cic. Arch. 6; Caes. B. G. VII, 52, et saepius. — *sic*, si mihi vera de domina tua retuleris, mea opera liber eris, coll. vs. 42, *facciam e servo ut sis libertus*, Quod habeo summum pretium, persolvam tibi Terent. Andr. I, 1, 10. — *fallis*, fallere vis, falso lactare vis gaudio, ea renuntians, quae mihi grata auditu arbitraris? — *referens*, referre de nuntio Virg. Aen. II, 547. — *velle* h. l. abundat, ut saepius, vid. Burm. ad Petron. cap. 70, pag. 349; ad Phaedr. I, 29, 6; sic *ἐξήλθον* apud Graecos. Vid. Gatacker. ad Antonin. pag. 293. — *sine vano*, sine mendaciis. — *metu*, ex metu, propter metum, vid. de hoc ablativi usu Davis. ad Caes. B. G. VI, 34. Sic *ἐπὶ τῷ κτλ* propter adventum Herodot. I, 7: *ἐπὶ τῷ κτλ* propter cupidinem II, 19. — *fidem habere*, pro fidelem esse, fidem exercere. Omnis nuntius fidem servare debet, maiorem servus, praemetu, ne vapulet.

Nunc mihi si qua tenes, ab origine dicere prima

Incipe: suspensis auribus ista bibam.

Siccine eam incontinis vidisti flere capillis?

Illius ex oculis multa cadebat aqua?

10

Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?

Ornabat niveas nullane gemma manus?

Ac moestam teneris vestem pendere lacertis?

Scriniique ad lecti clausa iacere pedes?

Tristis erat domus? et tristes sua pensa ministrae

15

Carpebant? medio nebat et ipsa loco?

Humidaque impressa siccabat lumina lana?

Retulit et querulo iurgia nostra sono?

7-18. *Dicere*, narrare, indicare, *dicere incipe* pro *dic simpl.*, *suspensis auribus*, arrectis et attentis. Metaphora ab animantibus aures arigentibus. — *bibere*, eleganter usurpatur de auditu, pro cupidissime audire, ut ap. Ovid. Trist. III, 5, 14. Vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 263, sic et *haurire*, vid. Burm. ad Val. Fl. I, 262; Virg. Aen. IV, 661. Add. Oudendorp. ad Apulei. Metam. pag. 6. — 9. Num a me derelicta, erat tristiciae plena? Sed haec idea praeclare et ita illuminatur, ut singula tristiciae puellaris signa afferantur. — *incontinis*, passis et solutis; notum moeroris et luctus indicium. — *multa aqua*, non rara lacryma, sed rivus lacrymarum (Ovid. Met. IX, 655) cadebat. — 11. Num formae cultum negligebat, an nihil de pristino formae colendae studio remittebat? Compara I, 15, 4 sqq. — *lecto strato*, num apparebat cum lecto strato speculum? num lectus veste stragula instructus (quod ad luxuriam pertinebat) an neglectus erat? num praeterea vidisti speculum? quod ad formae cultum et commendationem pertinebat. — *gemma*, pro

annulo. — 13. *moestam vestem*, quae moerentem decet, non pretiosam et negligenter demissam. Compara Terent. Heaut. II, 3, 44 seqq. — *Scrini*, in quibus unguenta condebant, *arculam cum ornamentis* vocat Plant. Mostell. I, 3, 20. Male Burm. de scriniis, in quibus epistolas, libellos, chartas et similia servabant, cogitat. Vid. Sponii Miscell. erud. Antiq. p. 216 et 314, atque *clausa scrinia* dicta esse putat, quia moesta sedens chartis ex scrinio ad literas scribendas depromtis non utebatur. — *clausa*, quia ornatu omni abiecto ea clauserat et proiecerat. — *pedes lecti*, *καίροπῶδες*, fulcra lecti, Catull. X, 22; LX, 115. — 15. *tristis domus*, num tecta ipsa et parietes lugere videbantur? num altum silentium regnabat in aedibus? — *carpebant pensa*, lanam carpebant, deducebant et trahebant, Horat. Carm. III, 4, 64; Prop. III, 11, 20. — *medio ipsa*, Cynthia, loco, nam medius locus in laudicio honoratior, herae proprius, quam inter ancillas neret. Tibull. I, 3, 87. Add. Ovid. Fast. II, 741; Virg. Georg. IV, 334. — *impressa siccabat lumina lana*, gra-

Haec te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?

Est poenae servo rumpere teste fidem.

20

Ille potest nullo miseram me linquere facto?

Aequalem nulla dicere habere domo?

Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?

Si placet, insultet, Lygdame, morte mea.

Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

25

Staminea rhombi ducitur ille rota.

Illum turgentis ranae portenta rubetae,

Et lecta exsectis anguibus ossa, trahunt.

phice, globo lanae oculos detergebat et siccatat. — *iurgia nostra*, verba aspera, saepe dicta, Propertii et Cynthiae mutua. — *restitit*, memoravit, enarravit.

19-26. Lygdamus loquens inducitur, et ad Propertium Cynthiae orationem querulam refert, usque ad vs. 34. In oratione pedestri additum legeremus: Tum servus: accessivit me domiua, et, haec, inquit, te teste etc. sed talia poetae omittunt. — *haec — merces*, hocce fidei praemium, te teste et conscio, mihi pollicitus est Propertius? — *est poenae*, obvia locutio, ut II, 17, 10, *poenae esse* dicitur, ut *esse infamiae, dedecori* etc. — *facto*, crimine commisso. — 22. Oratio concisa, ut solet esse animi concitati. Scaliger locum interpretatur: Ille, Propertius, potest dicere, habere (scilicet se, quod graeco more omittitur) aliam puellam, coll. vs. 25, qualem nulla domo alius habere possit? Conf. Obs. — *si placet*, formula acerbe increpantis, vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 260. —

insultet morte mea, pro morti meae, id est, mihi mortuae, in funere meo saltet, choros ducat II, 8, 20; Ovid. Trist. V, 12, 7, ubi vid. Burm. — 25. *Illa*, pellex vs. 22. — *herbis*, veneficiis. Observant interpp. verba huius versus, eo ordine quo leguntur, a Propertio esse posita, ad exprimendum singultantis puellae affectum. — *Staminea — rota*, vid. not. ad II, 28, 35. — *ducitur*, ut vs. 28, *trahunt*, exprimit, Propertium non sua sponte aliam puellam amare, sed veneficiorum vi coactum, magicis artibus eo duci, quo illa venefica velit.

27-30. *Ranae portenta*, pro rana portentosa. — *turgentis*, nempe veneno. — *rana rubeta*, ita dicta a rubis et vepribus, in quibus degit, venenata, ex earum visceribus venena parabant sagae. Vid. Plin. H. N. VIII, 31; XXXII, 5; interpp. ad Iuvenal. III, 44; Horat. Epod. V, 19. — *ossa lecta*, ossa enim veneficae e cineribus et rogis legere solebant, iisque ad maleficium uti. Vid. Ovid. Heroid. VI, 50; Bruckhus. ad Ti-

Et strigis inventae per busta iacentia plumae,

Cinctaque funesto lanca vitta toro.

36

Si non vana canunt mea, Lygdame, somnia, testor,

Poenae erit ante meos sera, sed ampla, pedes.

Putris et in vacuo texetur aranea lecto,

Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.

PROPERTIUS

Quae tibi si veris animis est quæsta puella,

35

Hac eadem rursus, Lygdame, curre via;

bull. I, 2, 46. — *exsectis*, *sectis*, *angulus* pro serpentibus quibusvis; suppl. cum; trahunt enim ossa lecta et angues exsectae. Anguibus, serpentibus usus fuisse magis patet ex Lucan. VI, 677; Ovid. Met. VII, 272; Oudendorp. ad Lucan. VI, 543. — 29. *busta iacentia*, id est collapsa, diruta, eversa. — *strix*, e noctuarum genere, plumis infaustae strigis in sepulchris inventis utebantur veneficae in odii potionibus conficiendis. Horat. Epod. V, 20; Ovid. Met. VII, 269 de Medea: *Addit et exceptas Luna per nocte pruinas Et strigis infames ipsas cum carnibus alas*. Add. Fast. VI, 139 sqq. — *lanca vitta*, vittis ac taeniis e lana ornabatur lectus feralis, iis quoque in veneficiis utebantur. — *funestus torus*, est lectus feralis vittis ac taeniis ornari solitus in veneficiis. Lucan. l. c.: *Ardentiaque ossa E mediis rapit illa rogis, ipsamque parentes Quam tenere, facem: nigroque volantia fumo Feralis fragmenta tori, vestesque fluentes Colligit in cineres, at olentes membra favillas*. Conf. Obs.

31–34. *Canere*, pro portendere, praedicere, Virg. Aen. XI, 399. —

poena-erit, ante meos pedes procumbet, nempe Propertius, veniamque sero rogabit, tunc poenas de eo exigam amplissimas, gravissimas. — 33. *putris-erit*, haec verba non nimis urgenda: locutionem proverbialem hic versus continet, de locis desertis, situ et squalore obductis propriam, vid. II, 6, 35; Valcken. ad Eurip. Fragm. cap. 16, pag. 168, 170; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 564. Sensus est: amoris vinculum, quod Propertium cum pellice sua copulat, dissolvetur, separabuntur. — *vacuo lecto*, deserto lecto. — *aranea*, id est opus araneae, tela. Homer. Odys. II, 34 seq.: *Ὀδυσσεὺς δὲ πονεῖν ἐὼν καὶ ἐντοναῖον καὶ ἀράχνην καὶ τὰ ἔχουσα*. — *dormiet*, iners languescet, iners erit nocturnis illorum voluptatibus. *Dormire*, frequenter de rebus, quae vim suam non exserunt, Iuvenal. II, 37, ubi vid. Ruperti.

35–42. Verba Propertii ad Lygdamum: Renuntia, inquit, dominae tuae, me illi iratum, non perfidum fuisse, meque eodem doloris ac desiderii ardore cruciari; quodsi te inter nuntio Cynthiae reconciliabor, mea opera e seruo fies libertus. — *veris*

Et mea cum multis lacrymis mandata reporta,
 Iram, non fraudes esse in amore meo.
 Me quoque consimili impositum torquerier igni
 Iurabo, et bis sex integer esse dies.
 Quod mihi si tanto felix concordia bello
 Exstiterit, per me, Lygdame, liber eris.

49

ELEGIA VII

DE MORTE PAETI OB AVARITIAM

Ergo sollicitae tu causa, pecunia, vitae es.
 Per te immaturum mortis adimus iter.

animis, non ficta et simulata mente.
 — *mandata cum multis l.*, mea mandata inter lacrymas multas tibi data.
 — *impositum igni*, locutio desumpta ab igne, quo sotes torquebantur in quaestionibus. Tibull. I, 9, 21; Ovid. Art. Am. III, 573. *igni*, amore, desiderio. Theocrit. Id. VII, 55: ὀπταῖο-
 μινος; ἐξ Ἀρπυιδῆας. — *integer esse*, pro me integrum esse, scil. fuisse, graeca constructio Homer. Il. Σ, 364; Catull. IV, 2: *ait fuisse navium celerissimus*, pro se fuisse celerissimum. Horat. Carm. I, 2, 44, ubi vid. interpp. *integer* dicitur hoc loco, qui aliam puellam non attigit, ut Horat. Carm. II, 4, 22. Vid. Heins. Introduct. ad Hesiod. Epy. cap. 6. — *bis sex dies*, per hoc enim temporis spatium poëtae ira duraverat. — *per me*, mea opera, beneficio meo, precibus apud Cynthiam pro te interpositis, et sic passim *per te*, *per me* fieri dicuntur, quorum quis causa est. Vid. Born. ad Ovid. Heroid. I, 3, VI, 147.

ELEGIA VII

Paeti adolescentis nescio cuius, amici sui, naufragium deplorat Propertius. Iter maritimum ille suscepit avaritia ductus, unde simul navigationem ipsam, homines in ultima pericula coniicientem, et navigationis praecipuam causam, lucri studium, graviter detestatur poëta. — In huius elegiae versibus transponendis Scaliger mirum in modum ingenio suo iudulsi, non perpendens, poëtam hanc elegiam animo maxime perturbato, irae, doloris, tristitiae pleno, conscripsisse, et hanc ipsam animi perturbationem grata et vere poëtica sententiarum confusione retulisse ac depinxisse.

1-6. *Ergo*, particula indignantis et conquerentis, ut II, 8, 13, et saepius. — *immaturum mortis*, mortis immaturae. — *adimus iter*, *Ξανάρου πῆλιν*; *βρίναι* Eurip. Orest. 1044 viam ingredimur, unde certissima et immatura mors nobis impendit, nempe,

Tu vitiiis hominum crudelia pabula praebes,

Semina curarum de capite orta tuo.

Tu Pactum ad Pharios tendentem lintea portus

5

Obruïs insano terque quaterque mari.

Nam dum te sequitur, primo miser excidit aevo,

Et nova longinquis piscibus esca natat.

Et mater non iusta piaë dare debita terrae,

Nec pote cognatos inter humare rogos.

10

ut orationis series docet, navigatione inventa, quam Phaedrus III, 6, 9: *professae mortis audacem viam* nominat. — *crudelia pabula*, quae iis exitium parant. — *semina*, causae, origo curarum, *de capite orta tuo*, a te quasi capite et fonte oriuntur ac ducuntur, quod poetice dictum est pro tu es causa curarum, quae hominum animos cruciant, causa es vitae sollicitae. — *caput*, fons, ut II, 15, 33. — *de*, pro ex, Virg. Aen. I, 318; III, 65; coll. Aen. V, 244; VIII, 185; Phaedr. I, 17. — *tendentem lintea*, vela dirigentem, navigantem Alexandriam, in Aegyptum, id est *Pharios portus*, vid. ad II, 1, 30. — *Obruïs terque quaterque*, graphice, pro saepius submergis. — *insano mari*, fluctuum ac ventorum aestu procelloso I, 8, 5. Ovid. Heroid. I, 6: *Obrutus insanis esset adulter aquis*.

7-10. *Te sequitur*, lucrum et quaestum sequitur. — *primo excidit aevo*, iuvenis periit, vita privatus est, eleg. 2, 24. — *miser*, proprium epith. navigantium, vid. eleg. 5, 6. Caet. compara epigramma Leonidae a Burm. laudatum Authol. Gr. III, 22, ep. 11. — *longinquis piscibus*, maris procul a patria remoti, Ovid. Ib. 150: *Nostrae longinquus viscera piscis edat*. Add. Claudian. in Eutrop. II, 334. — 9. Aristissimum, quod homini post mor-

tem accidere poterat, omnium fere populorum sensu, hoc habebatur, si corpus sepultura privaretur, vid. ad I, 21, 10; Rittershus. sacr. lectt. VI, 8, pag. 487, et nihil ardentius optabant veti., quam in patria sepeliri, unde *τύμβος θυστηχών* vocatur tumulus in terra peregrina Soph. Oed. Col. 402: praeterea funeri iusta persolvere, exsequias et inferias, debebant propinqui, vid. Tibull. I, 3, 5 sqq.; Moll. ad Long. pag. 32; Davill. ad Charit. pag. 240. Praeclare igitur et elegiae convenienter, ad miserationem movendam addit poeta: *mater non potest iusta debita dare*, non potest pietatis officio satisfacere. — *terrae iusta debita dare*, intelligi potest de pulvere arenae, quam debebat, quam iustum erat ut daret mater *ossibus et capiti inhumato* (Horat. Carin. I, 28, 24) corpori in litus eiecto. — *terra*, arena, eleganter *pia* vocatur quatenus pietatis officium postulabat, ut ea iniiceretur corpori inhumato. Conf. vs. 25 seq. Potest tamen etiam *piae terrae*, pulveri, explicari pio filio coll. vs. 17 seq., ita ut *iusta debita dare* omnino sit, exequias exhibere. — *nec-rogos*, multo minus cineres in sepulcro gentilitio sepelire; nam *cognati rogi* sunt cineres et ossa propinquorum, propinqui in rogo combusti. Catull. LXVIII,

Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinae.

Nunc tibi pro tumultu Carpathium omne mare.

Infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,

Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?

Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina? 15

Portabat sanctos alveus ille viros.

Paete, quid aetatem numeras? quid cara natanti

Mater in ore tibi est? non habet unda deos.

Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis

Omnia detrito vincula fune cadunt. 20

97 seqq.: *Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra, Nec prope cognatos compositum cineres, Sed Troia obscena, Troia infelice sepultum Detinet extremo terra aliena solo.*

11-16. Nunc super ossa in scopulos vel litus eiecta adstant volucres marinae, nunc alluvies, maris accedentis fluctus corpus eiectum in mare provolvant, eique pro tumultu sit omne Carpathium mare. Cum loco nostro contulit Glauci epigr. Henschkii in Anal. Crit. pag. 126: Οὐ κύνες, οὐδ' οὐρίων πίστεως βάρους, ἀλλ' Εὐχαρίππου ἢν ἐπορᾷς αὐτῇ πᾶσα βύλασσα τῆφους. ἀλλετο γὰρ σὺν νηϊ, τὰ δ' ὅσ' αὖ ποτ' ἐκείνου Πύθεται, αἰδυνίαις γνοῖς μόναις ἐνέπται. - Nunc - nunc, ut Liv. II, 45; XXXIV, 13; XLV, 30. Vid. Arntzen. ad Aurel. Vict. Vir. III. cap. 77, pag. 285. - *volucres marinae*. Imitatus est nostrum Ovid. Heroid. X, 123: *Ossa superstant volucres inhumata marinae? Haec sunt officis digna sepulcra meis?* Burm. h. l. intelligit haliaeetos; equidem alcyonas, coll. vers. 60. Vid. Plin. H. N. X, 32, sect. 47; et notata ad I, 17, 1. - *Carpathium mare*, vid. II, 5, 11. - 13. Conversus sermo ad Aquilonem sive Boream, quem iucubat tanquam naufragii auctorem. -

infelix, adverse, qui interitum affers, crudelis. - *timor*, timoris quondam causa Orithyiae, vid. ad I, 20, 31. - *quae spolia*, non ampla spolia retulisti. Vid. Virg. Aen. IV, 93. Simile exemplum invectivae et apud Tibull. I, 6, 3 seqq. - *alveus*, pro navigio Virg. Aen. VI, 412; Ovid. Fast. II, 407; Tacit. Ann. II, 23. - *sanctos viros*, sceleris puros, non deorum contemtores, Horat. Carm. III, 2, 26.

17-20. Navigio commemorato, Paetus ipse redit in animum poetae, cuius phantasiae semper praesens inhaeret, ita ut quavis occasione ad illum recurrat. - 17. *quid aetatem numeras*, quid quereris tibi in prima iuventute esse moriendum? *mater in ore est*, saepius a te appellatur in extremo discrimine; elegans et ad verum expressa imago, vid. ad II, 26, 12. - *non habet unda deos*. Barth. ad Claudian. p. 1079, refert ad notam illam veterum formulam, qua irati, et in rebus calamitosis, deos esse negabant, vid. I, 6, 8: possunt vero etiam, Passeratio praecunte, haec verba explicari: non habet deos, quae te exaudiant, dii marini sunt surdi et crudeles. Paeti et Agamemnonis exemplo haec sententia comprobatur. - *omnia vincula tibi*, a te, vel nautis

Sunt Agamemnonias testantia litora curas,

Qua natat Argynni poena minantis aquae.

Hoc iuvene amisso, classem non solvit Atrides:

Pro qua mactata est Iphigenia mora.

Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita 25

Paetum sponte tua vilis arena tegas.

Vt quoties Paeti transibit nauta sepulcrum,

navis tuae, *ligata cadunt*, decidunt, *fune detricto ad saxa*, quoniam funes lacerati sunt ad saxa, *nocturnis procellis*, per procellas nocturnas. Navis enim ventis et fluctibus disiecta ac divulsa funibus a nautis constringebatur, vid. Homer. Odys. M, 421 seqq. sed et funes detricti erant, adeoque naufragium certissimum.

21-24. *Argynni*, adolescentuli, ab Agamemnone adamati, in flumine Bocotiae Cephiso, dum natat, submersi (vid. Athen. XIII, 8) fatum cum Paeti fato comparat. Scilicet poeta noster alios auctores secutus fabulam ita representat: Agamemnon Argynni pueri amore correptus, eum persequens, vid. Turnebus Advers. XXVI, 33, coëgit se in Cephisum praecipitem mittere, unde gurgite absorptus periit, ac propterea et propter tempus Argynni in luctu consumptum, vento postea resicante, Agamemnon coactus est Iphigeniam filiam immolare, ut ventos placaret. — *litora* Agamemnonis amores *testantia* vocatur Cephisi amnis ripa. — *qua natat*, ubi natabat, mortuus fluitabat. — *Argynni poena* (ut *Pyramidum suntus* III, 2, 17, et huius generis locutiones aliae) dictum est pro Argynnus punitus a fluvio saevo et iniuncti. Nam Argynnus, ut Athen. I. c. refert, crebro in Cephiso natarat, et se fluvii undis commiserat, illius amore Agamemnon correptus est, postquam ali-

quando natantem viderat. Propertius vero hoc in carmine navigandi morem exsecratur, ideoque apposite Argynnum dixit poenam minantis aquae. — *pro qua mora*, ob illud spatium temporis, quod frustra terebatur in Aulide. — *mactata est Iphigenia*, secutus est noster eorum opinionem, qui Iphigeniam mactatam volunt, sec. alios enim a Diana cerva Iphigeniae mactandae loco subdita est, quam vulgarem fabulam secutus est Prop. infra el. 22, 34. Conf. Ovid. Met. XII, 1, seq.; Hygin. f. 68, 29; Eurip. in utraque Iphigen.

25-32. Convertitur ad preces poeta nihil proficiens expostulando cum Aquilone et Neptuno. BARTH. Optat, ut arena alluendo advecta, vento aggesta, corpus Paeti in litus eiecitur tegat. Sed poetice arenam ipsam alloquitur, eamque eleganter *vilem*, vulgarem, non pretiosam, contemptam vocat, quum tamen non contemnenda, sed magni aestimanda esset, quatenus tegeret Paeti naufragi ossa. — *sponte sua tegat*. Petron. c. 114: *aut quod ultimum est, iratis etiam fluctibus, imprudens arena componet*. — *timor*, causa timoris. 29. Ite mortales, texite rates, totidemque leti causas. Vid. Gronov. Obs. II, 9; Graev. Lectt. Hesiod. c. 17. Oratio insultantis et reprehendentis. — *texere*, ut *ὑπάρχειν*, proprie de aedificiorum et navium contiguatione, ut de navibus

Dicat : Et audaci tu timor esse potes.
 Ille, rates curvas et leti textile causas,
 Ista per humanas mors venit acta manus. 30
 Terra parum fuerat : fatis adiecimus undas :
 Naturae miseras auximus arte vias.
 Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
 Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?
 Ventorum est quodcumque paras : laud ulla carina 35
 Consenuit : fallit portus et ipse fidem.
 Fortuna insidias pontum substravit avaris.
 Ut sibi succedat, vix semel esse potest.
 Saxa triumphales fregere Capharea puppes,

ap. Ovid. Met. XIV, 531 : unde *textilem* ipse locus dicitur, ubi naves fabricantur, vid. Serv. ad Virg. Aen. XI, 326 : sed relate ad *leti causas* improprie adhibitum legitur, ut Gr. *ῥαχίνην ὀδόν*, *πλέκων*. — *causas*, ut ap. Ovid. Pont. IV, 7, 12, pro vias, modos mortis. — *ista mors*, nempe quae naufragio obvenit. — *acta*, ante diem parata, immissa, arcessita. Tibull. I, 11, 33 : *atram bellis arcescere mortem*. — 31. *fatis adiecimus undas*, reliquis viis futurum et mortis adiecimus naufragia, geminavimus quasi necessitatem et occasionem moriendi. Lucan. III, 195 de Argo : *Primaque cum ventis pelagique furentibus undis Composuit mortale genus, fatisque per illam Accessit mors una ratem*. Senec. Nat. Quaest. V, 18 : *Quid maria inquietamus? Parum videlicet ad mortes nostras terra latè patet*. Tibullus II, 3, 39 : *Praeda rago iussit geminare pericula ponto, Bellica cum dubiis rostra dedit rati- bus*. — 32. *Naturae vias* dixit, ut leti, mortis vias Tibull. I, 3, 50; 11, 4.

33 — 38. Anchorane firmabit navem

tuam adversus tempestatem, quum te retinere, tenere non potuerint penates, patria? — *meritum*, malo sensu, vid. Heyne ad Tibull. II, 4, 5. — *sua terra*, quam hominibus incolendam dedit natura. — 35. *ventorum est*, in ventorum potestate est, quodcumque paras. — *consenuit*, senio confecta quievit, omnis carina in fluctu medio submersa periiit. — *fallit — fidem*. Prop. II, 25, 24 : *Quum saepe in portu fracta carina natet?* Vid. epigr. Aemiliani Nicaeensis Anthol. Gr. L. I. Tit. 55, ep. 8; et Antipatri de Aristagora in portu naufragium passo L. III, Tit. 22, ep. 44. — *pontum insidias substravit*, elegans appositio, qua pontum vocat insidias avaris substratas; dum nimis mare tranquillum ad navigandum iuvat, attamen exitio est avidum et infidum mare nautis Horat. Carn. II, 28, 18. — *ut tibi succedat*, prospere eveniat, ut ex animi sententia naviges. — *esse potest*, ut Gr. *ὅτι ἐστὶν ὥς, ἐστὶν ὅπως*, vid. Arist. Plat. 18, pro vix semel tibi succedere potest.

39-46. Ipsa victrix Graecorum clae-

Naufraga quum vasto Graecia tracta salo est. 40
 Palantum socium iacturam flevit Vlyxes,
 In mare cui soliti non valere doli.
 Quod si contentus patrio bove verteret agros,
 Verbaque duxisset pondus habere mea:
 Viveret ante suos dulcis conviva penales, 43
 Pauper, at in terra, nil ubi flere potest.
 Non tulit hic Pactus stridorem audire procellae,
 Nec duro teneras laedere fune manus.

sis. post Troiae excidium, naufragium fecit, neque hoc periculum evitare potuit Vlysses mortalium vasserrimus et callidissimus. Nempe Nauplius, Palamedis pater, rex Euboeae, mortem filii, Vlyssis culpa, interemti, ulturus, in vertice Copharei, promontorii Euboeae, noctu facem extulit, ut Graeci Troia redeuntes locum pro portu haberent, quorum adeo naves pleraeq. in scopulis et crebris undarum vorticibus perierunt, vid. Hygin. f. 116; Meursius ad Lycophr. 385; Ovid. Met. XIII, 56 sqq.; Trist. I, 1. 83 sqq. interpp. ad Virg. Aen. II, 82. — *tracta*, Passerat. distracta, disiecta, rectius Burm. dolo attracta ad rupes, et maris fundo tanquam voragine submersa est; sic *trahere* legitur ap. Lucan. V, 235. — 41. *Palantum*, vid. Obs. *palantes socii*, sunt tempestate dispersi, rari in gurgite vasto natantes Virg. Aen. IX, 780. *vagos et palantes* saepe iungit Livius. V. Drakenb. ad XXI, 61. — 43. *contentus*. Sensus: Pactus, sorte sua contentus, paternam rura huius exercuisset suis (Horat. Epod. II, 2) ut h. l. ita quoque agriculturae commoda cum navigationis periculis comparantur in epigr. Anthol. Lat. III, 62, p. 501 sqq. et apud Liban. T. IV, p. 992 sqq. ed. Reisk. — *verteret* — *duxisset*

set — *viveret*, de hac temporum permutatione et coniunctione, vid. Clark. ad Homer. Il. A, 37. — *pauper*, h. l. vocatur, qui non mercaturam facit, qui non, mercaturam faciendo, opes et divitias ingentes sibi comparare studet, coll. v. 49 sqq. Etenim *pauper* omnino dicitur is, cui fortuna mediocris, nec laeta, nec tenuis est. Seneca ep. 87; *Paupertas est, non quae pauca possidet, sed quae non multa possidet*. Vid. Drakenb. ad Sil. It. I, 610. — *pondus habere*, monita mea gravia et fide digna esse. — *viveret* — *penales*, solebat enim herus, hiberno maxime tempore, cum liberis et famulis circa focum et laris discumbere, et genio indulgere, atque ad hunc morem his verbis respicitur. Vid. Broukhus. ad Tibull. I, 1, 3 seq.; Theocrit. Id. XI, 51; Aristoph. in Pace v. 437 sq. et quae notavit Heyne Obs. ad Tibull. II, 1, 24. — *dulcis conviva*, qui dulci convivio interest, dulcibus epulis vescitur. — *potest*, pro posset, vel potuisset; sed flere potuisset dictum pro simpl. flevisset; ubi ei securo atque otioso degere licuisset.

47–54. Non satis ei erat fortitudinis ad perferendos navigationis labores, sed in molli et delicata vita nutritus, non didicerat malis forte pectus opponere. Ita recte loci seu-

Sed thviae thalamo, aut Oriciae terebinthi

Effultum pluma versicolore caput.

50

Huic fluctus vivos radicitus abstulit ungues,

Et niger invitam traxit hiatus aquam.

Hunc parvo ferri vidit nox improba ligno.

Pactus ut occideret, tot coiere mala.

Flens tamen extremis dedit haec mandata querelis, 55

Quum moribunda niger clauderet ora liquor :

sum constituit Iacobsius. Vid. Obs. — *thalamus* pro lecto, ut II, 15; 14. *thviae*, ex thviae arboris ligno citrio, pretioso. De thvia arbore, quam citream putant, vid. Plin. II. N. XIII, 15, 16, ibique interpp. et Leopard. Emend. VIII, 6. *Oricos*, urbs Epiri, vid. I, 8, 20, iuxtaquam nascitur terebinthus, lignum eximii nigerrimique splendoris, v. Serv. ad Virg. Aen. X, 136; Plin. II. N. XIII, 6, interpp. ad Petron. c. 33; Salmas. ad Solin. p. 417: significatur ergo lectus ex terebintho Epirotica factus; cuiusmodi lectis et pulvillis plumeis luxuriosi ac delicati homines utebantur; vid. Barth. ad Stat. Silv. I, 2, 59. Docte ergo et poetice quum describere voluerit Propertius Pactum, tanquam hominem mollem et effeminatum, de eo affert, eum solitum fuisse caput reclinare pulvillo plumeis versicoloribus facto (*pluma*), iacuisse in lecto ex citrio ligno aut terebintho Epirotica facto. *fultus*, etiam de eo, super quod quis iacet, dicitur, vid. Serv. ad Virg. Ecl. VI, 53: conf. et Obs. 51. — *abstulit ungues*, ut sit in naufragis diu natantibus, vi fluctuum et scopulorum reciproca collisione, notante Barthio ad h. I. cui praeivit Ianns Dousa P. in notis ad v. 14. Mallem tamen Passeratium sequi, qui significari ait ungues ablatos ta-

bulam tenenti firmiter, cui inhaeserat. Cf. v. 53; Homer. Odyss. E, 434. Apposite autem Prop. commemoravit ungues ablatos, respiciens ea quae v. 48 leguntur. — *vivos ungues*, ad vivum, i. e. penitus, radicitus ablatos. Horat. Sermon. I, 10, 71: *vivos et roderet ungues*. — 52. *hiatus*, nempe oris, pro Pactus hians. — *niger aquam invitam*, pro nigram aquam (cf. v. 56) invitum. Broukhuis: *invitam*, nam ne ipsa quidem aqua exitium Pacto festinabat. — 53. *ferri*, propelli, v. Burm. ad Phaedr. IV, 16, 6. — *nox improba*, saeva et crudelis, non cedens. — *tot mala*, lignum parvum, exigua tabula, tenebrae, tempestas, scopuli.

55-64. *Extremis querelis*, in, i. e. inter extremas querelas, post quas nihil amplius questus est, quia submersus fuit. — *mandata*, pro precibus, votis; sed usus est illo vocabulo noster, quoniam de moribundo sermo est, et de ultima moribundorum voluntate *mandatum* frequenter adhibetur. Vid. Iustin. XII, 15, 3; Sil. It. XV, 805. Vid. Burm. ad Ovidium Trist. I, 2, 55. — *niger liquor*, μέλαν ὕδωρ Homer. II. B, 825; κρήνη μέλανος II. I, 14; II, 3, ubi schol. βράχεια, σκοτεινή. Add. Ovid. Met. XI, 568. Caet. similis locus Catull. LXIV, 130 seqq. *Atque haec*

Dì maris, Aegaei quos sunt penes aequora, venti,

Et quaecunque meum degravat unda caput:

Quo rapitis miseros primae lanuginis annos?

Attulimus longas in freta vestra manus.

60

Ah miser, alcyonum scopulis adfigar acutis;

In me caeruleo fuscina suinta Deo est.

At saltem Italiae regionibus evehat aestus:

Hoc de me sat erit, si modo matris erit.

Subtrahit haec fantem torta vertigine fluctus:

65

Ultima quae Paeto voxque diesque fuit.

extremis moestam dixisse querelis Frigidulos udo singultus ore cientem. — 57. *Di maris.* Virg. Aen. V, 236: *Di quibus imperium est Pelagi.* — *Aegaeum*, absolute, pro mari Aegaeo, capiendum, ut *magnum Aegaeum* Stat. Theb. III, 434. *Ionium*, Claudian. de laud. Stilic. I, 174; Ovid. Met. IV, 534. — *miseros - annos*, me miserum, adolescentem. — *longus manus*, i. e. integras, non mutilatas, iam vero fluctus et scopuli abstulerant ungues et mutilarant, coll. v. 51. Putabant autem veteres, ut recte monuit Scaliger ad h. l. periuros membro aliquo mutilari vel deformari, vid. Turneb. Advers. XXVI, 31; Torrent. ad Horat. Carm. II, 8, 3, et periuris ac perfidis mare valde periculosum credebant, vid. Ovid. Heroid. VII, 57. Itaque Paetus his verbis inducitur sortem suam deplorans, et innocentiam suam declarans. — 61. *alcyonum scopulis*, ubi alcyones nidificant I, 17, 2. — *adfigar*, fiet, ut adfigar, et sic sepultura priuer. — *caeruleo deo*, ut caeruleus Iovis frater, Neptunus, Ovid. Met. I, 275. — *in me sumta est*, significat interitum minantem et parantem. Homer. in Ulyssis naufragio, de Neptu-

no Odys. E, 291. Ως εἰπὼν, σῶν γ' ἔσται κερήλας, ἐπάρχετ' δὲ πόντον, Χερσὶ τρέμιναν ἰδὼν πάταξ' ὃ' ὀρέσσοντο ἄλλας Παντοίων ἀνέμων. — 63. *evehat*, optat, ut aestus ex fundo maris corpus suum evehat in litus Italicum. Vid. Obs. Misc. Vol. II, T. 1, p. 112. Huic voto Paeti, sepulturam in patria petentis, simile votum Leandri ap. Ovid. Heroid. XVIII, 197: *Optabo tamen, ut partes expellar in illas, Et teneant portus naufraga membra tuos.* Add. Met. XI, 562. — *hoc de me*, corpus mortui, *sat erit*, si ad litus Italiae efficitur, si modo venerit in matris manus, ut sepiat. Sic III, 12, 13: *Neve aliquid de me stendunt referatur in urna.*

65–72. *torta vertigine*, his terre in gyrum circumactum et impulsum submersit. Achill. Tat. p. 165, ed. Salmas. ἅμα δὲ λέγοντα κύμα διερχεῖσθαι καὶ κατόπισιν. Petron. 114: *et illum quidem vociferantem in mare ventus excussit, repetitumque infesto gurgite procella circumegit atque hausit.* — 66. *ultima vox*, ultima voce Paetus clamarat matrem, praeclare; vid. ad v. 9, ut ap. Stat Theb. IX, 349: *Ultimus ille sonus moribundo emersit ab ore, Mater: in hanc miseri ceciderunt flu-*

O centum aequoreae Nereo genitore puellae,
 Et tu materno tacta dolore Theti,
 Vos decuit lasso subponere brachia mento:
 Non poterat vestras ille gravare manus.
 At tu, saeve Aquilo, nunquam mea vela videbis;
 Ante fores dominae condar oportet iners.

70

ELEGIA VIII

AD CYNTHIAM

Dulcis ad extremas fuerat mihi rixa lucernas,
 Vocis et insane tot maledicta tuae.
 Dum furibunda mero mensam propellis, et in me

mina vocem. 67. Expostulat poeta et queritur Paetum a Nymphis fuisse desertum nec servatum. — *centum*, Pedro Albinov. el. 1, 437. — *aequoreae puellae*, Nereides, vid. II, 26, 15. — *Thetis*, Nerei ac Doridos filia, Pelei uxor, quocum Achillem genuit, cuius morte vehementer tacta fuit. Apposite autem commemoravit poeta Thetidis dolorem maternum, postquam matris Paeti lugentis imaginem vers. 64, lectoribus repraesentarat. — 69. Imitatus est nostrum Ovid. Pont. II, 3, 39: *Mitius est lasso digitum supponere mento, Mergere quam liquidis ora nutantis aquis.* — 70. *ille*, adolescentulus tener, conf. v. 59. — *iners* h. l. qui non navigat, vid. I, 8, 10. — *condar*, sepeliar. — *ante fores dominae*, nunquam a puella mea discedam, nolo longinquis piscibus esca natere (v. 8). Vid. II, 14, 32.

ELEGIA VIII

Propertius, cui cum Cynthia paulo

acrior rixa fuerat (cuiusmodi rixis non offendeatur urbanitas romana, vid. Propert. IV, 8, 63; Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 6, 17 sq. Heyne ad Tibull. I, 6, 69) cui praeterea rivalis metnendus erat, indolem Cynthiae optime perspectam habens, quo Cynthiae iras, animumque leniat ac mitiget, hoc in carmine declarat, sine ira, rixis et plagis frigere Venerem, veri haec signa esse caloris; paucis deinde rivalem suum insectatur.

1-8. *Ad extremas lucernas*, significat convivium iu multam noctem productum, et *extremae lucernae* dicuntur *humore defectae, tenue et extremum lumen spargentes* ap. Petron. c. 22; *serae lucernae* ap. Martial. X, 19: — *insanae vocis*, ut Tibull. III, 5, 13: *insanae linguae*, qualis insanorum esse solet. — *maledicta*, nempe fuerant; similis compositio Virgil. Aen. V, 87 sq. Caet. vid. ad II, 5, 19. — *propellis*, repellis, ut II, 29, 39, vel evertis, perturbas, Ovid.

Proiciis insana cymbia plena manu.

Tu vero nostros audax invade capillos, 5

Et mea formosis unguibus ora nota.

Tu minuitare oculos subiecta exurere flamma,

Fac mea rescisso pectora nuda sinu.

Nimirum veri dantur mihi signa caloris:

Nam sine amore gravi femina nulla dolet. 10

Quae mulier rabida iactat convicia lingua,

Et Veneris magnae volvitur ante pedes:

Custodum gregibus seu quum se stipat euntem,

Seu sequitur medias, Maenas ut icta, vias:

Seu timidam crebro dementia somnia terrent, 15

Met. XII, 222: *Protinus eversae turbant convivium mensae*. — *in me proiciis*, in faciem meam, adversa mitis in ora Ovid. Met. l. c. 237. — *cymbium*, poculi genus, de quo vid. Macrobi. Sat. V, 25. Servius ad Virg. Aen. V, 267: *cymbia, pocula ad formam cymbae navis*. Philemon. frag. p. 119 Benth. — ἐπισθῆ δ' ἡ πόδη κυμβίων ἀπράτου καταπέσει ἅμιν ἄνω. — 5. *invade capillos*. Terent. Eun. V, 2, 20, *involare in capillos dixit*. — *formosis unguibus*, de his formosarum virginum proeliis Horat. Carm. I, 6, 17: *nos proelia virginum Sectis in iuvenes unguibus acrium Cantamus*. 7. *Compara Theocrit. Id. XI, 52 sqq.* — *flamma*, facula, lampade. Plaut. Menaechm. V, 2, 89: *Ut ego illi oculos exuram lampadibus ardentibus*. Perii, mi pater, minatur mihi oculos exurere.

9–14. Ira eum amantium, ardentissimi amoris iudicium. Sed praeter iram et convicia alia quoque certa et indubitata amoris indicia in seqq. afferuntur. — *signa caloris* erant inaledicta, irae Cynthiae. — *dolet*, ira-

scitur adolescenti. — *rabida lingua*, ut *rabidum os*, de Furiis et hominibus ira furentibus, passim. Vid. Burman. ad Anthol. Lat. T. I, p. 175: — *volvitur ante pedes*, quae Veneri supplicat, Homer. Il. X, 221: *προπροχυνθιδόμυλος πατρός Διός* i. e. *εὐσεβέως*, ubi vid. Heyne. Genibus autem pedibusque potissimum adolvebantur supplices. Stat. Silv. V, 1, 112: *Ante pedes avide domini tam magna merentis Volveris*. — 13. *quae custodum gregibus se stipat*, quod fieri solebat, ut acrius urerent amatores, nec esset conveniendi copia. Vid. el. 14, 29. — *sequitur*, sequi vias dicimur, quia viae nos ducunt. — *medias vias*, pro frequentia hominum celeberrimas, ut Gr. ἐν μέσῳ, vid. Dorvill. ad Charit. p. 547. — *Maenas ut icta*, instar Bacchae in furorem actae, in publico versatur. Frequens comparatio hominum concitato animo discorsantium et exultantium cum Bacchis. Homer. Il. X, 460. Vid. interpp. ad Senec. Med. 382: *icta furore*, ut *icta malo* Ovid. Fast. II, 818. — 15. *Quae somniis suspensa terretur*. Virg. Aen. IV, 9:

Seu miseram in tabula picta puella movet:
 His ego tormentis animi sum verus aruspex;
 Has certas didici saepe in amore notas.
 Non est certa fides, quam non iniuria versat;
 Hostibus eveniat lenta puella meis.
 Immorso aequales videant mea vulnera collo:
 Me doceat livor mecum habuisse meam.
 Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem:
 Sive meas lacrymas, sive videre tuas.
 Tecta superciliis si quando verba remittis,
 Aut tua quum digitis scripta silenda notas.

20

25

Quae me suspensam insomnia terrent?
 — 16. *picta puella*, formosae puellae
 imago, vid. ad II, 6, 9.

17–22. Haec et quae in antecedentibus leguntur, pendent a v. 9. Attulerat poeta varia mulieris agitatae amoris oestro signa, quae animi tormenta vocat, seque illis verum aruspem dicit, et ex iis conicere de animo puellae, eiusque vero calore. Conf. I, 9, 6 sqq. — 18. Si puella amatorem nulla iniuria afficit, si non est prona in rixas amatorias, amor illius puellae non est verus ac certus. Ovid. Amor. I, 9, 96: *Non bene, si tollas proelia, durat amor*. Id. Art. Am. III, 597: *Quamlibet extinctos iniuria suscitatur ignes. En ego (confiteor) non nisi laesus amo*. — 19. *versat*, i. e. agitat, vexat. — *lenta*, quae non irascitur, nullis animi adfectibus movetur, talem optat rivalibus suis. Vid. II, 2; 14, 22. *hostibus eveniat*, solemnis formula, Prop. II, 4, 17; Ovid. Am. II, 10, 16; III, 11, 16. V. Drakenb. ad Sil. II, 54. — *immorso*, innuit colla morsu lascivo livida, et impresso dente laesa. Ovid. Am. I, 7, 42: *Aptius impressis erat os livere labellis, Et collo blandi*

dentis habere notam. Add. Tibull. I, 7, 14, ubi vid. Broukhuis. et Barm. ad Anthol. Lat. T. I, p. 658; Prop. IV, 3, 25; 5, 39. — *aequales*, rivalet. — *doceat*, ostendat color lividus, iudicet. — *mecum habuisse meam*, me capotum esse, vid. Westerhou. ad Terent. Andr. I, 1, 58; Tibull. IV, 7, 6; ita *συνηδύν* et *συγγενισθαι* pro *μυθίζναι*, vid. Muncker. ad Anton. Lib. c. 41, p. 275, 280.

23–28. *Dolentem*, de me querentem amicam. Sententia v. 23 proposita exemplo illustratur v. 25 seqq. — *remittere verba*, ut *mittere*, et Gr. *ίῆναι* usurpatur pro loqui. Virg. Aen. XII, 929; Prop. II, 17, 16. — *tecta superciliis*, sub nutu superciliorum quasi latentia, superciliis loqui. Ovid. Am. I, 4, 17: *Me spectat nutusque meos, vultumque loquacem*. — *Verba superciliis sine voce loquentia dicam*. Heroid. XVII, 75: *quoties ego tecta notavi Signa supercilio paene loquente dari*. Meleag. ep. XXIII: *κχι σγῶν ὄμμασι περιπνέζαται*. Innuit poeta Cynthiae vultum iratum, puellam superciliis minantia verba loquentem. Iam vero et illam ipsam dolentem describit, — *cum digitis no-*

Odi ego, quos nunquam pungunt suspiria, somnos.

Semper in irata pallidus esse velim.

Dulcior ignis erat Paridi, quum Graia per arma

Tyndaridi poterat gaudia ferre suae.

36

Dum vincunt Danaï, dum restat barbarus Hector,

Ille Helenae in gremio maxima bella gerit.

Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma

Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.

Gaude, quod nulla est aequae formosa: doleres,

35

Si qua foret; nunc, sis iure superba, licet.

At tibi, qui nostro nexisti retia lecto,

Sit socer aeternum, nec sine matre domus.

Cui nunc si qua data est furandae copia noctis,

Offensa illa mihi, non tibi amica dedit.

40

tas, notas furtivas digitorum motu ac crepitu edebant, unde ipsi *digiti*, ut recte monuit Burm. *loquaces* dicti, vid. Broukhuis. ad Tibull. I, 2, 21; II, 7, 25. — per *scripta* inuuntur epistolae, sive tabulae Propertio misae, quarum arcana magno cum Cynthiae dolore evulgare minabatur Prop. quae tamen silenda digitis loquacibus monebat et notabat Cynthia. — 27. *suspiria* pungunt somnos, eos stimulant, interrumpunt. *Pungere*, de dolore et ignominia animum cruciante frequenter occurrit. Cic. Quaest. Tusc. II, 13; III, 34; Aeschyl. Pers. 161: *Kai jia xapθiζw άγιστον πορνις*. — in *irata*, propter iratam.

29-40. Paridis exemplo, qui inter arma et acrimas secum habebat Helenam suam, docet dulciora esse Veneris gaudia, si iis amara quoque sint mista. — *ignis*, pro amore, ut saepius, I, 9, 17. V. Westerhov. ad Terent. Eun. I, 2, 5, *per arma*, inter bella. — *Tyndaridi*, II, 32, 31. — *restat*, resistit, obuititur, repugnat, ut Ovid.

Fast. II, 749: *melioribus Ardea restas*. Vid. Salmas. ad Solin. T. I, p. 732. — *barbarus*, Troianus Hector, ut saepe ap. Ovid. aliosque. — *maxima bella*, per ironiam dictum, Paris Veneri quam Marti aptior. — 35. Dulcia mihi sunt arma tecum, nec tibi metuedum, ne te ob asperitatem superbiamque tuam deseram: nam nulla est te formosior; si qua foret, doleres; non ferrem tot maledicta linguae tuae, sed te desererem. — 37. Apostrophe ad rivalem. — *nexisti retia*, insidias struxisti, atque dolo Cynthia a me avertere conaris. Locutio a venatione desumpta. — *lecto*, pro amore et consuetudine. vid. Heyne ad Tibull. IV, 13, 1, ubi legitur *subducere lectum* eodem sensu. — *ut socer*, soceri generis saepius sunt iniquiores, et ad eos filiae querelas de maritis deferunt, et matrum iussa atque castigationes filii liberius vivere cupientes detestantur. — 39. Si forte oblata tibi occasio noctis mihi surripiendae. — *offensa*, laesa. irata mihi.

ELEGIA IX

AD MAECENATEM

Maecenas eques Hetrusco de sanguine regum,
 Intra fortunam qui cupis esse tuam:
 Quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
 Non sunt apta meae grandia vela rati.
 Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus; 3

ELEGIA IX

Stimularat atque excitarat Maecenas poetam ad conscribenda gravioris argumenti carmina. Propertius igitur perquam urbane et modeste ei declarat, se carminibus mollioribus unice delectari, heroica carmina suis viribus non satis aequa, sibi ab iis abstinendum, atque imitandam et sequendam esse ipsius Maecenatis moderationem et continentiam. Interea tamen reverentiae ac pietatis in patronum et fautorem suum egregium plenus, ei, si poscere iustet, promittit, se res graves stylo sublimi scribere tentaturum esse. At in fine carminis repetitis precibus a Maecenate flagitat, ut elegos scribere, et hoc modo laudi gloriaeque servire, sibi iuveneri concedat.

18. Maecenas quum sua sibi origine admodum placeret, et nihilominus tamen continentiam suam praedicari libenter audiret, quippe quod equestri dignitate contentus esset, vid. Vellei. Pat. II, 88, etsi summos in civitate honores consequi potuisset: Propertius exquisita arte statim initio carminis Maecenatis genus ab Etruscis regibus ducit, et simul mo-

destiam illius praedicat, quam se imitaturum esse ostendit. — *Etrusco de sanguine regum*, Maecenas nimirum e nobilissima Arretinorum gente Cilvia oriundus erat, e qua quondam fuerant Lucumones, *εὐκλῆγοι*, duces Etruriae, a Romanis reges appellati. Hanc regiam Maecenatis stirpem passim poetae commemorant, vid. Hor. Carn. I; 1, 1; Ovid. Trist. IV, 10, 29; Sil. Ital. X, 41; Martial. XII, 4; Albiuv. II, 13 in Burm. Anthol. Lat. T. I, p. 254. — *Intra fortunam tuam*, qui sorte tua contentus vivis, non cupis egredi fortunae tuae limites, sed modestiae et continentiae studiosus es. Conf. de hoc usu vocis *intra*, Gronov. Obs. I, 10; Snakeub. ad Curt. VII, 1, 25; Burm. ad Ovid. Trist. III, 4, 25; Bentlei. ad Horat. Art. P. 265. — 4 sqq. vid. not. ad el. 3, 23. Sensus: ingenium meum sublimioribus rebus canendis minime convenit. — 6. Poetam materiam scribendi viribus suis non aequam sumentem eleganter comparat cum eo, qui capiti onus nimis grave gestandum imponit. Horat. A. P. 38: *Summe materiam vestris qui scribitis aequam Viribus*. — *turpe est*, stultum ac temerarium supra vires niti. —

Et pressum inflexo mox dare terga genu.
 Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
 Fama nec ex aequo ducitur unâ iugo.
 Gloria Lysippo est, animosa effingere signa:
 Exactis Calamis se mihi iactat equis.
 In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles;
 Parrhasius parva vindicat arte locum.

10

pressum, oppressum onere. — *dare terga*, dare et ostendere terga, id est pronum cadere. — *omnia rerum*, e graecismo pro omnes res. Horat. A. P. 49: *abditæ rerum*. Carm. II, 1, 23: *cuncta terrarum*. — *omnibus apta*, non omnibus conveniunt; non omnia possumus omnes. — 8. Non eadem gloria ex eadem arte ducitur, variis viis in eadem arte ad gloriæ laudisque fastigium pervenire licet. Locutio desumpta a iumentis aequali iugo trahentibus.

9-12. Sententiam v. 8 propositam exemplo celeberrimorum statuariorum et pictorum probat, quos, licet sibi dissimiles, suis tamen, quamvis diversis, meritis singulos censendos esse docet. Burmanno videtur Prop. in animo habuisse Cic. locum de Or. III, 7. — *Lysippus*, statuarius clarissimus. Cf. de eo Plin. H. N. VII, 37; Horat. Epp. II, 1, 240; Quinct. XII, 10; Vellei. Pat. I, 11. — *animosa* pro animata, viventia, vivida, ἐμψυχος. Gloss. vet. *animosa*, animalis, ἐμψυχος. — *Calamis*, insignis statuarius, cuius imprimis equi admirationi fuerant omnibus, et a veteribus laudantur, vid. Plin. H. N. XXXIV, 8, 11, ibique Harduin. Ovid. Pont. IV, 1, 33; Quinctil. XII, 10; Lucian. Imagin. T. II. p. 462-464; Iunius Catalog. Artific. vet. p. 42. — *exactis equis*, multa arte elaboratis, ἐξέργασ-

μένους. Sic *exactus* legitur el. 1, 8; Senec. de Ira I, 3. — *se mihi iactat*, poetice dictum pro opere suo sese mihi commendat. *Apelles*, v. I, 2, 22. — *In Veneris tabula* significatur Venus ἀνδρομένη, quam e mari excurrentem Apelles pinxit, de qua pictura nobilissima vid. epigrammata in Anthol. Gr. L. IV, Tit. 12, p. 465 sqq. ed. Ops. Harduin. ad Plin. H. N. XXXV, 10; interpp. ad Ovid. A. A. III, 224, et Heyne Antiquar. Aufsatze, Th. I, p. 126. — *summam*, nempe gloriæ, quod præcessit, *ponit*, statuit in eam præcipuum artis suæ laudem et decus. — *Parrhasius*, Ephesius, pictor nobilissimus, vid. Plin. XXXV, 6, 9 seq. Horat. Carm. IV, 8, 6; Quinctil. XII, 10. — *parva arte*, cum dilectu. Scilicet Prop. v. 3 seqq. declararat, sibi levia tantum argumenta pertractanda, carmina amatoria esse canenda: *Parrhasius* autem *minoribus tabulis libidines pinxit eo genere petulantis ioci se reficiens*, quæ sunt verba Plinii I. c. Add. Sueton. Tib. 44. Itaque Parrhasii minores, sive parvas tabulas opponit poeta Lysippi signis, Calamidis equis, et Apellis Veneri in magna tabula pictæ, atque sese cum Parrhasio comparat, qui minoribus picturis maximam laudem et gloriam consecutus erat. — *vindicat locum*, apud multos sibi locum vindicat, nempe in secretiori-

Argumenta magis sunt Mentoris addita formae:

At Myos exiguum flectit acanthus iter.

Phidiacus signo se Iupiter ornat eburno;

Praxitelem Paria vindicat urbe lapis.

Est quibus Eleae concurret palma quadrigae:

15

bus aedium cubiculis. Vid. Sueton. l. c. Alii minus recte, opinor, explicant, inter pictores nobilissimos.

13-16. Sententia, quam exprimere voluit Noster, haec est: Mentor (vid. de eo not. ad I, 14, 2) in maioribus et grandioribus operibus artem exercuit, et iis laudem sibi comparavit, Mys in exiguis. Iam *argumenta magis*, ut acute vidit Marklaud. positum est pro maiora, l. magna, more Graecorum, vid. Eurip. Med. 651; Martial. XIV, 189: sed *argumenta* sunt historiae vel fabulae sculptae, emblemata insculpta, ut apud Virgil. Aen. VII, 791. — *formae* pro formis i. e. operibus, poculis, a Mentore formatis ex aere; sic *forma athena*, IV, 2, 61, pro opere ex aere formato. — *addere*, i. e. dare, indere. — *Mys*, eximius argenti caelator, vid. Plin. XXXIII, 12; VIII, 34; Martial. VIII, 34, ep. 51; XIV, 93; Pausan. I, 28. Ad designandam caelaturam levem et exiguum commemoratur *acanthus*, Barenklau; et ut significantur pocula parva, mollis et flexi acanthi foliis circumdata, egregie additur: *exiguum flectit iter*, flexuose, sinuose, brevi spatio errat. Virg. Ecl. III, 45: *Et molli circum est ansas amplexus acantho*. — 15. *Phidiacus Iupiter*, innuit Phidiae, statuarii omnium celeberrimi, statuam Iovis Olympici in Elide, quae in septem ita dictis mundi miraculis numerabatur, vid. Plin. VII, 38; XXXIV, 8; Pausan. I, 2, 24, 28; Quintil. XI, 10; interpp. ad Ovid. Pont. IV, 1, 31; Anthol.

Gr. epigr. I, 54, p. 71 ed. Steph.; Iunius in Catal. Artif. p. 154 seqq. Summa autem laus artificis, ex cuius opere ipse Iupiter, ut angustior videatur, ornamentum quaerat, et ad illam effigiem sese quasi componat. — *signo*, pro statua, simulacro. — *lapis urbe*, (*urbs* pro insula, ut voc. *πῶλις* Archilochus usus est, vid. Steph. Byz. voc. *Πάρος* add. Pollux IX, 27). — *Paria*, Graecorum more, pro lapis Parius, ut *vinum Lesbos*, *Chio*, *vultur silvis* etc. subint. ex, vid. Popma de usu antiq. locut. II, 11 extr. Parium autem marmor, (*Paros*, una ex Cycladibus marmore nobilis) praeteris marmoribus excellit, unde *Parium marmor* pro praestantissimo dicitur Horat. Carm. I, 19, 5, aliisque in locis pluribus. Praeterea *Praxitelem*, Cnidium, statuarium excellentissimum, marmore, quam aere, feliciorem et clariorem fuisse tradit Plin. H. N. XXXIV, 8. — *vindicat*, Praxitelem sibi artificem postulat, unice dignum est, in quo Praxitelis ars se exerceat.

17-20. Sunt diversae naturae doctes, et suo quisque modo laudem gloriamque venatur: ego tuum, Maecenas, exemplum sequor, continentiae et modestiae sum studiosus; ego carminibus mollibus delector, mihi-que satis erit, si mea carmina legantur et laudentur cum Callimachi carminibus. vs. 17-44. Compara Horat. Carm. I, 1, 3 sqq. Virg. Georg. II, 502 sqq. — *Est quibus*, Atticorum more, Homer. Odys. Θ, 11: *ἐξ ἑνὸς*

Est quibus in celeres gloria nata pedes.

Hic satus ad pacem : hic castrensibus utilis armis.

Naturae sequitur semina quisque suae.

20

At tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,

Cogor et exemplis te superare tuis.

Quum tibi Romano dominas in honore secures,

Et liceat medio ponere iura foro;

Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,

25

φλουταίσι δὲ ἀνέχεται. Vid. Abresch. diluce. Thucyd. p. 410. — *quadrigae*, numero singulari, ut II, 34, 38, et ap. Gratium Cynege. 228. — *palma*, etiam Virg. Georg. III, 49, *palmam olympicam* memorat, vid. Mitscherlich. ad Horatii Carmina I, 1, 5. *palma* autem h. l. pro victoria, seu victoriae gloria. — *concurrit*, eleganter et poetice, simul currit, sicuti quadriga eorum currit, ita sequitur illam victoria. *Sensus*; hi in ludis Olympicis victores praedicantur et celebrantur. — 18. Hypallage, pro quibus celeres pedes in gloriam nati, qui pedibus vincunt, et celeritate sua, cursores, sibi gloriam comparant. — *hic pacem amat, hic arma, hic belli*, ille togae dotibus omnibus eminentissimus est (Cic. Orat. III, 42) — *satus*, pro natus, ut saepius. — *utilis armis*, sic I, 6, 29: *idoneus armis*. — *semina*, dicuntur notiones et inclinationes, quas natura nobis indidit; eo quisque tendit, quo natura ducit. Etiam Cic. *igniculos et semina virtutum* vocat illas notiones et inclinationes honestas, quas a natura habemus.

21–26. Tu me cohortatus es, ut heroica scriberem, at tuum exemplum, tua vivendi ratio mihi longe alia suadet, quum enim posses principis esse in republica. Consul et Im-

perator, te intra fortunam tuam tenes, vela contrahis; quare multo magis mihi sunt vela contrahenda; nec graviora, sed leviora argumenta pertractanda. Maecenatis mollitiem et quietis amorem praeclare obscurat poeta. — *tua vitae praecepta*, praecepta quas dat tua vita, exemplum tuum *recepi*, sequor. Similis locutio *vitae praecepta haurire* ap. Horat. Sat. II, 4, 95. — *cogor*, vel invitus, a natura (v. 20) et fortuna, quum tibi sim multo inferior sorte et genere. — *superare*, te vincere, quod tuum exemplum attinget, cogor te ipso modestissimo modestior esse. Alii *superare* explicant convincere, coarguere. — 23. *Romano in honore*, magistratu, consulatu. — *dominas secures*, docte pro securis consulatus et imperii signa. Sic *securis*, ut *fascis*, saepius consulatum innuunt, vide Drakenb. ad Silium It. XI, 62, 152; XIII, 269. — *securis ponere*, statuere, ut faciunt lictores, quum in foro cum securibus apparent. — *ponere iura*, ius dicere. — 25. Describitur imperium militare. Posses, inquit, de Parthis Romae nomini infeussissimis et gravissimis hostibus triumphare, vid. el. 4. — *Medi*, pro Parthis, ut saepius. — *hostes Medorum* pro hostes Medos, ut II, 10, 13, *equitem Parthorum*, vid. Obs. — *pugnaces*, fortiter oppugnan-

Atque onerare tuam fixa per arma domum:
 Et tibi ad effectum vires del Caesar, et omni
 Tempore tam faciles insinuentur opes:
 Parcis, et in tenues humilem te colligis umbras,
 Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
 Crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos
 Iudicia, et venies tu quoque in ora virum.
 Caesaris et famae vestigia iuncta tenebis.
 Maecenatis erunt vera tropaea, fides.

30

tes, bellicosos. — *ire per hostes*, eos adoriri, aciem eorum perumpere, sic *ire per Jeras* Ovid. Heroid. IV, 38. *ire per gladios* ib. XVII, 246. Valer. Fl. I, 438: *In melius gladio bonus ire per hostes*. — 26. *fixa per arma*, mos enim fuit Romanorum, ut spolia hostium foribus praefixa haberent, iisque domos ornarent, v. Sagittar. de ianuis vet. c. 29 in Graev. Thess. T. VI, p. 509; Tibull. I, 1, 54 seqq. *Te bellare decet terra, Messala, marique, Ut domus hostiles praeferat exuvias*. Vid. ibi interpp.

27-30. Augusti laudem scite intexit. — *ad effectum*, ad id efficiendum, quod paras et moliris. — *insinuentur*, ultro, nec petenti, offerantur, tribuantur. — *parcis* pro parce uteris, ut *parcere parto* ap. Virg. Aen. VIII, 317. — *colligis*, te coërces, contrahis. *Colligere* pro contrahere, coërcere, in angustum cogere, vid. Broukh. ad Tibull. I, 8, 14; Heins. ad Virg. Aen. XII, 863. — *in tenues umbras*, explicant de vita a strepitu remota, et luci ac splendori aulae opposita; recte; arbitror tamen, Propertium simul respexisse Maecenatis amorem hortorum, in quos secedere solebat, quum procul negotiis esset. Albinov. in obit. Maecen. v. 16. Anthol. Lat. T. I, p. 239: *Maius erat potuisse ta-*

men, nec velle triumphos: Maior res, magnis abstinuisse, fuit. Maluit umbrosam quercum, nymphasque cadentes, Paucaeque pomosi iugera certa soli. Pierides Phœbunque calens in mollibus hortis, Sederat argulas garrulus inter aves. — 30. *velorum-sinus*, translatio a navigatione petita, cursum navis moderaris, ventis secundis vela nimium turgentia contrahis, inhibes cursum. Horat. Carm. II, 10, 23: *sapienter idem Contrahes vento nimium secundo Turgida vela*, ubi vid. Mitscherlich.

31-38. Cum Camillo, qui ob liberatam a Gallorum manibus Romam alter Romulus dictus est, tanquam perfectissimo antiquae morum severitatis, frugalitatis et continentiae exemplo, Maecenatem comparat. Vid. Horat. Carm. I, 12, 44. — *magnos Camillos*, ut apud Virg. Georg. II, 169. — *ista iudicia*, nempe tua, vita in sublimi fortuna moderata, iudiciis tuis, splendoris praelata. — *et-virum* aequae te laudabunt ac Camillum bello et pace maximum. — 33. Tua gloria proxime accedet Augusti gloriae, et virtutis tuae monumentum firmum ac certum tua erit fides Augusto praestita, haec tibi erit pro tropaeis bellicis, conf. II, 1, 27. — 36. Abstineendum mihi est a carminibus heroicis, vid.

Non ego velifera tumidum mare findo carina : 35

Tuta sub exiguo flumine nostra mora est.

Non flebo in cineres arcem sidisse paternos

Cadmi, nec semper proelia clade pari.

Nec referam Scaëas, et Pergama Apollinis artes,

Et Danaum undecimo vere redisse rates, 40

Moenia quum Graio Neptunia pressit aratro

Victor Palladiae ligneus arcis equus.

Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,

Et cecinisse modis, Dore poëta, tuis.

Haec pueri curent, haec curent scripta puellae, 45

not. ad el. 3, 23. — *sub* pro in, ut ap. Ovid. Trist. I, 3, 19, coll. II, 329 sqq. Iam eleganter et poetice Prop. allert varii generis argumenta carminis heroici, a quibus mentem suam et ingenium alienum esse declarat. — *flebo*, tragico, lugubri carmine canam, vid. I, 9, 10. — *sidisse*, collapsam esse. — *arcem Cadmi*, Thebas, vid. I, 7, 1 sqq. — *cineres paternos*, patrios, significantur bella civilia. — *clade pari*, omnes enim duces, qui ad Thebauam expeditionem profecti erant, excepto Adrasto, deinceps occisi sunt, donec, Eteocle et Polynice, fratribus, mutua caede interfectis, Greou regno potiretur.

39-46. Nec scribam bellum Troianum. — *Scaëae*, portae urbis Troianae, Homero et Virgilio saepius memoratae, per quas equum transiisse ferunt. Vid. Serv. ad Virg. Aen. II, 612. Hesych. in Σκαῖαν πύλην, et Holsten. ad Steph. Byz. p. 296. — *Pergama*, II, 1, 21. — *Apollinis artes*, Apollinis et Neptuni opus dicitur Troia Ovid. Met. XII, 586. *Arx* vocatur id quod quis fecit aut condidit, ut III, 5, 9. — *undecimo vere*, nam post castra decem annorum, el.

12, 26, proximo sequentis anni vere classis Graecorum domum rediit. — 41. *moenia Neptunia* Troiae, a Neptuno exstructa, Ovid. Heroid. III, 151: *Neptunia Pergama*. — *pressit aratro*, hypallage, pro impressisset Graium aratrum moenibus Neptuniis. Aratri usus in condendis et vero etiam iisdem eversis moenibus notus. Hor. Carm. I, 16, 20: *imprimeretque muris Hostile aratrum exercitus insolens*, h. l. eleganter *equus ligneus* dicitur victor, ut ap. Ovid. Trist. IV, 10, 98. — *Palladiae arcis*, Hygin. f. 108, de equo Troiano: *Priamus equum in arcem Minervae duci imperavit*. Virg. Aen. II, 32 sqq. *Et monstrum infelix sacrata sistimus arce* ib. 245. — *Inter-libellos*, Callimachi et Philetæ imitatione unice delector, et mihi satis erit, si legantur ac probentur mea carmina aeque ac Callimachi et Philetæ elegi, vid. ad III, 1, 1. — *Dore poëta*, intelligitur Philetas. Cos enim Philetæ patria erat iusula maris Aegaei e regione Cariae, ad quam pertinebat; Caria vero pars erat Doridis. — *Meque ferant*, sepulcro meo lucum addant, aram ibi exstruant, et mihi sacra ferant, vid. ad el. 1, 2, 21 sqq.

Meque deum clament, et mihi sacra ferant.
 Te duce vel Iovis arma canam, coeloque minantem
 Coeum, et Phlegraeis Oromedonta iugis:
 Celsaque Romanis decerpta palatia tauris
 Ordiam, et caeso moenia firma Remo:
 Eductosque pares silvestri ex ubere reges.
 Crescet et ingenium sub tua iussa meum.
 Prosequar et currus utroque ab litore ovantes:
 Parthorum astutae tela remissa fugae.

50

-- 46. *sacra* proprie *ferri* dicuntur. Vid. El. 1, 4.

47 -- 52. Maecenatem alloquitur. Sensus et cohaerentia: Quodsi tamen tu me urges et instas, a me gravioris argumenti carmina flagitas, te aspice et impulsore, ferociore spiritus sumam, et carmina heroica scribere tentabo. -- *Iovis arma*, Gigantomachiam. -- *Coeum*, nomen Gigantis, vid. Apollod. I, 1, 3; Val. Fl. III, 224; Claudian. R. P. III, 347. -- *Oromedontis*, Gigantis, praeter hunc locum non mentio sit. -- *Phlegraeis iugis*, vid. ad I, 20, 9. -- 49. Urbis Romae primordia. Cf. IV, 1, 3. -- *Romanis tauris*, pro Italis. -- *decerpta*, verbum de pecoribus pascentibus proprium. -- *eductos*, nutritos, *pares*, fratres gemellos, Romulum et Remum, lacte ferino, lupino, in silva eductos. *educere* pro educare, alere, nutrire, vid. Drakenb. ad Liv. I, 4, 7, et ad Sil. IX, 434; Burm. ad Sammonic. v. 64. -- *Crescet meum*, amplior mihi erit facultas pangendi carminis heroici, quum tu imperabis, ut scribam. Similis locus Virg. Georg. III, 41, quem noster in animo habuisse videtur: *Interea Dryadum silvas saltusque sequamur Intactos, tua, Maecenas, haud mollia iussa. Te sine nil altum mens inchoat.*

53--54. *Prosequar*, cum dilectu, comitabor quasi currum Augusti triumphantis, i. e. canam Augusti triumphos. Vid. II, 10, 19. Compara Virg. Georg. III, 31 seq. -- *utrumque litus* est Eoam et Hesperium, triumphos de Orientis et Occidentis populis, de toto terrarum orbe actos, vid. Virg. Georg. III, 33, et not. ad II, 10, 13. -- *ovantes* pro triumphantes. -- *tela fugae* pro astute fugientium Parthorum. -- *astutae fugae*. Justin. XLI, 2, de Parthis: *pugnant autem procurentibus equis aut terga dantibus, saepe etiam fugam simulant, ut incautiores adversum vulnera insequentes habeant.* Senec. Oedip. 118: *Vidit et versas equitis sagittas, Terga fallacis metuenda Parthi.* Thyest. 384: *Telis, quae procul ingerit Parthus, quum simulat fugam.* Add. Prop. II, 10, 13; IV, 3, 66; Rittershus. ad Oppian. Cynege. III, 401; Bentlei. ad Lucan. III, 265. Sed *tela remissa* h. l. non sunt retromissa; hac enim verborum interpretatione admissa, sensus esset canam bellum Parthicum: quae sententia ab hoc loco aliena foret, quum v. 53 poeta commemorarit Augusti triumphos de toto terrarum orbe actos; immo *tela remissa* dicuntur, quae non amplius contenduntur et diriguntur, canam, ut tandem remise-

Claustraue Pelusi Romano subruta ferro, 65
 Antonique graves in sua fata manus.
 Mollia tu coeptae fautor cape lora iuventae,
 Dexteræque immissis da mihi signa rotis.
 Hoc mihi, Maecenas, laudis concedis, et a te est,
 Quod ferar in partes ipse fuisse tuas. 60

rint Parthi arcus et sagittas, pugnare desierint, canam victoriam de Parthis reportatam. Virg. Aen. XII, 815: *Non ut tela tamen, non ut contenderet arcum.* Horat. Carm. III, 8, 23: *Iam Scythae laxo meditantur arcu Cedere campis.*

55-60. Bellum Alexandrinum Augusti respicit. — *Pelusium*, unum ex septem ostiis Nili et civitas. Hirtius de bel. Alex. I, 26: *tota Aegyptus maritimo accessu Pharo, pedestri Pelusio, velut claustris, munita existimatur.* — *subruta*, subversa, revulsa, Augusti armis. — *Antonique-manus*, Antonius ab Augusto victus, Alexandriae ipse sibi manus intulit. Plutarch. vit. Anton. Dio LI. — *graves*, infestas, in suam ipsius perniciem saevientes. — 57. Rogat Maecenatem, ut liceat sibi deductum et molle dicere carmen, conveniens ætati tenebrae. Eleganti hanc in rem imagine poëta usus est, desumpta ab auriga. Similes loci Ovid. Met. I, 280; Pont. II, 8, 24; A. A. I, 41; Remed. 397.

Me iuvenem regas mollibus loris, noli incitare frenis durioribus, *mollia sint parvis prata terenda rotis* el. 3, 18; praescribe mihi argumenta scribendi leviora, permittas ut ego iuvenis sim mollis, non durus poëta. — *immissis*, i. e. admissis, concitatis ad cursum. Ablat. absoluti. — *da mihi signa*, precibus meis annue, significa hunc mihi cursum inchoandum. — 59. Persuasissimum mihi est, te concessurum esse, ut possim tuam animi moderationem aemulari et a carminibus gravioris argumenti abstinere, atque hoc modo gloriam laudemque mihi comparare. — *quod tuas*, h. e. ut recte explicuit Marklandus: quod fuerim in partibus tuis, id est quod ad tuum exemplum vitam et scripta mea conformaverim; *partes* h. l. de vitae genere, et *in partes esse*, pro in partibus, nsitata locutio, qua notione *esse*, pro ire, venire, dicitur saepius, ut apud Suet. Aug. 16: *milibus in conspectum fuit.* Cic. ad Attic. XV, 4: *quo die in Tusculanum essem futurus.*

ELEGIA X

DE NATALI AMICAE SVAE

Mirabar, quidnam misissent mane Camoenae,
 Ante meum stantes, sole rubente, torum.
 Natalis nostrae signum misere puellae,
 Et manibus faustos ter crepuere sonos.
 Transeat hic sine nube dies, stent aëre venti, 5
 Ponat et in sicco molliter unda minas.
 Adspiciam nullos hodierna luce dolentes,
 Et Niobae lacrymas supprimat ipse lapis.
 Aleyonum positis requiescant ora querelis:
 Increpet absumtum nec sua mater Ityn. 10

ELEGIA X

Cynthia cohortatur ad sacra natalitia celebranda, eamque docet, quo cultu suum ipsa natalem celebrare debeat. Suavissima elegia, et mirifico lepore ac venustate imbuta. Compara Tibull. II, 2; Ovid. Trist. III, 13; et V, 5.

1-6. Elegans fictio. Ante Propertii dormientis lectum stant Musae, et Cynthiae, doctae puellae, diem natalem indicant, eumque ipsae excitant, ut hunc diem amicae natalem carmine celebret. — *misissent*, id est nuutiassent, significassent. Conf. de hoc verbi usu Manut. ad Cic. ep. ad Div. V, 29; Graev. ad III ad Attic. 19; Curtius ad Cic. ad Div. II, 8. — *rubente*, exoriente, vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 301. — *signum misere* pro dedere, significaverunt, ut apud Virg. Georg. I, 229; Seneca Thyest. 937; Hippol. 82. — *ter*

crepuere, ter plausum faustum dederunt, applauscrunt. Ovid. in Ibin 228, de eius natali: *Terque cruentas in crepuere manus*; vid. Markland. ad Stat. Silv. pag. 191. — 5 seqq. docte et poetice exornant notionem hanc: sit hic dies laetissimus, faustissimus! — *stent*, consistent, quiescant. — *ponat* pro deponat, frangat. Lucret. V, 1000: *mare — leviterque ponebat minas inanes*. Callim. I. c. 18: *Εὐρημαὶ καὶ πόντος*. — *in sicco*, in litore, ut apud Virg. Georg. I, 363; vid. Graev. ad Cic. pro Planc. 16.

7-14. Compara Callimac. hymn. Apoll. 20 sqq. — *Niobae lapis*, vid. ad II, 20, 7. — *Aleyonum*, conf. not. ad I, 17, 2. — *absumtum Ityn*, interremtum et a patre devoratum. Sic *absumere* apud Catull. LXII, 14; Virg. Aen. III, 255. Quod fabulam ipsam attinet, vid. not. ad II, 20, 5. — 11. Cynthia ipsam ad celebrationem

Tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
 Surge, et poscentes iusta precare deos.
 Ac primum pura somnum tibi discute lymphæ,
 Et nitidas presso pollice finge comas.
 Dein qua pridem oculos cepisti veste Properti,
 Indue, nec vacuum flore relinque caput.
 Et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis,
 Inque meum semper stent tua regna caput.
 Inde coronatas ubi ture piaveris aras,
 Luxerit et tota flamma secunda domo:
 Sit mensae ratio, noxque inter pocula currat,

15

20

diei natalis excitat. — *felicibus pennis*, avibus, omine fausto, felici augurio, ex volatu avium capto, nata. Sic *πτερυγες ἀγαθὰί* Callim. hymn. Lavacr. Pall. 124, et *ὄρνις* passim pro bono vel malo omine; vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Iov. 68; Stanley. ad Aeschyl. S. c. Th. 603; et *avis* Tibull. II, 2, 21; vid. interpp. ad Valer. Flac. I, 233. — *poscentes*, repet. precari, qui precibus implorari volunt. Similis loquendi forma II, 1, 11; vid. Heyne ad Virg. Aen. V, 87. — *iusta precare*, ita ut gratias agas die natali pro vita tibi servata, et preces ac vota in sequentium annorum felicitatem suscipias. — 13. *somnum - lymphæ*, de lavatione matutina intelligendum, qua e lecto surgentes ora oculosque abstergebant, et residuum somni torporem discutebant. Lucian. Amor. tom. II, pag. 440. — 447. Perquam contorte explicat Burnm. visa nocturna, si quid forte sinistri ea portenderant, expiare, lymphæ fluviali vel fontana diluere et lustrare; vid. Casaub. ad Pers. III, pag. 187. — *presso pollice*, graphice, ad comas colligendas et distincto ordine ponendas. — *nitidas comas*, fulgentes Horat. Carm. III, 19, 25. *ἀπζοῦ*

ἔστυα Theocrit. Idyll. V, vers. 91.

15-22. Eadem veste te orna, qua induta fuisti, quum primum te viderem, quum me tuum spectando faceres, me caperes, oculos meos ad amorem attraheres. Amantes enim capiunt et capiuntur oculis vicissim, vid. I, 1, 1. — *veste*, ostrina tunica IV, 29, 26. — 18. Ut amor noster sit perpetuus; sed elegantius poeta dixit: *inque - caput*, imperium, regnum proprium amicarum, contra *servitus* amatorum, vid. Heins. ad Ovid. Remed. Am. 299; Bronkhus. ad Tibull. I, 7, 75. — *stent*, pro sint, ut saepius, vid. eleg. 5, 2; semper sint, mancant. — *ture piaveris*, pie laribus usseris tura; Tibull. II, 2, 3. — *Vrantur pia tura focis*. Simili sensu legitur *piare* I, 1, 20. — *coronatas* floribus, sertis cinctas, vid. Barth. ad Stat. Theb. X, 598. — *flamma secunda*, flamma ex ara fausto omine in altum surgente. Tibull. IV, 1, 134. — *Lactor*, (id est clarior, lucidior, hilarior, nullo fumo sordidus) *eluxit structos super ignis acervos*. — 21. *inter - currat*, decurrat, ornate, pro inter pocula transigatur. Nocti tribuitur currus a poetis, vid. ad II, 15, 32. — *nares ungat*, id est unguenti

Et crocino nares murrheus ungat onyx.

Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,

Et sint nequitiae libera verba tuae.

Dulciaque ingratos adimant convivium somnos,

25

Publica vicinae perstrepat aura viae.

Sit sors et nobis talorum interprete iactu,

Quem gravibus pennis verberet ille puer.

Quin fuerit multis exacta trientibus hora,

Noctis et instituet sacra ministra Venus:

30

Annua solvamus thalamo solennia nostro,

Natalisque tui sic peragamus iter.

crocini odore repleat, caput unctum odorem naribus praebent. — *crocino* erat unguenti vel olei genus, quod e croci floribus et speciebus conficiebatur, eo veteres comas et caput perfundere solebant, nude Moschus in Europa vs. 83. ξανθοῖο κρόκου θυόεσσαν ἐπέπνυ. Vid. Spanhem. ad Cullim. hymn. Apoll. 83; et de frequenti croci usu in conviviis lautioribus conf. interpp. ad Lucian. Nigrin. tom. I, pag. 72 seqq. — *onyx*, vid. ad II, 13, 30. — *myrrheus*, a colore flavo, qui in hoc lapide laudatissimus; myrrha enim probatissima talem habet colorem, unde *flavam* vocat Ovid. Met. XV, 399; cf. praeterea Salmas. Exercitt. Plin. pag. 1063; Ernesti ad Sueton. Octav. 71; Archaeol. liter. I, 3, 25.

23-32. Tibiarum usus in conviviis satis notus. — *succumbat*, deficiat, choreasque saltantium destituat, deficiat tibicen, et impar sit saltationibus nimium productis. — 24. Nec pudeat fescenaino sermone uti, prociat et lasciva verba proferre. — *convivia*, vid. Obs. — *ingratos somnos*,

inincundos, quibus indulgere non est huius loci, sed magis delectat vigilare. — 26. Cantu, tibia, et convivii hilaritate omnis vicina perstrepat. Cic. pro Rosc. 46: *cantu vocum et nervorum et tibiaram nocturnisque conviviis tota vicinitas perstrepat*; add. Horat. Carm. III, 19, 22 seqq. — 27. Sortiamur inter pocula talis, quo quis ordine et loco suos amores profiteri, dicere debeat, quo in amore, quo vulnere, qua sagitta pereat, vid. Horat. Carm. I, 27, 10. — *verberet*, in quem saeviat Amor. — *trientibus*, poculis; vid. Casaubon. ad Pers. Sat. III, 100. — *hora*, tempus convivii. — 30, *Venus* eleganter dicitur *ministra noctis*, et *instituere sacra*. Sensus: amori indulgeamus. — *solvamus*, reddamus tanquam debita; celebrabimus et hoc modo anniversaria sacra. — *sic peragamus*, celebrationem diei tui natalis sic finiamus. *Iter* periphrasi inservit, ut *ēdō*; et *cursus*, vid. Ovid. Fast. III, 778; Trist. III, 4, 33; Aeschyl. Choeph. 790; Eurip. Orest. 632; Phoen. 922. etc.

ELEGIA XI

FEMINAS IMPERARE AMANTIBVS

7)

Quid mirare, meam si versat femina vitam,
 Et trahit addictum sub sua iura virum?
 Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
 Quod nequeam facto rumpere vincla iugo?

ELEGIA XI

Exemplis mulierum, quae viris imperaverint, se foemineo amoris mancipatum tueri conatur adversus reprehensores: opportune Cleopatrae superbiam, et ab illa acceptam cladem apud Actium describens. Ita Vulpinus huius elegiae argumentum constituit. Sed si sententiarum nexum, rerum in hoc carmine obviarum varietatem, inprimisque carminis exitum respicimas: duas diversas elegias hoc loco coniunctas esse, facile intelligitur. Etenim initio carminis loquitur poeta de amoris servitio, cui obnoxius erat, deinde deflectit ad virorum illustrium et deorum exempla, qui foeminarum imperium subierunt, et pergit postea ad pugnam Actiacam. Iam quamquam me minime fugit, elegiacum scribendi genus omnino negligentia quadam sese commendare, et evagandi quandam concedere libertatem, tamen maxima huius elegiae pars Augusti de Antonio et Cleopatra reportatam victoriam ita canit, Augustique laudes ita celebrat, ut quae de illa victoria hoc loco legantur, ad episodiorum genus referri minime possint, praesertim quum poeta

ad argumentum principio elegiae inceptum non redierit. Itaque arbitror, sectionem illam a vs. 1-28, quae de mulierum potentia et imperio in viros agit, maioris carminis particulam esse: laudes vero Augusti, victoris Antonii et Cleopatrae, quae inde a vs. 29 leguntur, integram elegiam constituere. Hac autem coniectura probata et admissa, signum interrogationis in fine vs. 30 delendum, et post verba vs. 32, *in sua regna*, ponendum est. Nec abruptum elegiae initium vs. 29, *Quid? modo* etc. nos potest morari. Nam abrupta eiusmodi principia poetis interdum placuisse constat.

1-6. *Versat* verbum fortius proregat, graece *κυλίσσεν* Aristoph. Eccles. 208; vid. Bergler. ad Alciph. I, 23; Drakenb. ad Liv. II, 45, 5; Prop. II, 22, 47. - *addictum*, ei traditum, commissum, potestati illius permissum. Translatio a debitoribus desumpta, qui quum solvere non possent, a praetore debitoribus addicebantur; vid. Ernesti Clav. Cic. h. v. - 3. *Me virum*, et hominem liberum falso accusas inertiae et mollitiae. - 5. Qui nunquam amavit, vim amoris ac tyrannidem ignorat; sicuti qui

Venturam melius praesagit navita noctem:

Vulneribus didicit miles habere metum.

Ista ego praeterita iactavi verba iuventa,

Tu nunc exemplo discis timere meo.

Colchis flagrantis adamantina sub iuga tauros

Egit, et armigera proelia sevit humo;

nunquam ratem pelago commisit, existimat, marinos fluctus rem ludicram esse, neque adeo pertimescendam: qui vero urbanis deliciis est innutritus, pugnas et proelia, tanquam somnia et fabellas audire solet. Amator contra, miles et nauta, sua quisque pericula serio pendunt; malo enim suo timere didicerunt, neque rem facilem putant, amoris iugum excutere, tempestatem vel hostem superare. VvLP. — *melius*, facilius et doctius. — *noctem*, id est tempestatem, ut I, 17, 10; Virg. Aen. I, 93. — *metus* vulnerum, militi non temerario, sine ullo eius dedecore, causa est, cur modum habeat.

7-12. *Ista iactavi verba*, quae scilicet tu mihi iactas verba et praecepta magnifica, frangendum esse iugum etc. Compara I, 5, 19 seqq. — 9. Potentiam et audaciam foeminarum, earumque in viros imperium, exemplis ex mythologia et historia desumptis demonstrat. — *Colchis*, Medea (II, 1, 54) Iasonem cum Argonautis profectum ad vellus aureum auferendum adamavit, et carminibus ac lterbis adiuvit, ut tauros flammis naribus spargentes superaret, draconem pervigilem custodem arietis aurei sopiret et interficeret, et ita aureum vellus auferret; vid. Hygin. fab. 22, Ovid. Met. VII, 1 sqq.; Heroidd. VI, et XII; Apollodor. I, 9, 23; Horat. Epod. III, 11; Prop. II, 21, 11; 24, 46; Eurip. Med. 472 sqq.; Lu-

stin. XLII, 2. — *sub iuga egit*, subegit, subingavit, domuit. — *adamantina*, ferrea; quidquid enim durum et satis inmutum est, inprimisque ferri durissimum, *adamantinum* Graecis et Latinis dicitur; vid. Graev. ad Hesiod. Scut. Herc. vs. 136; Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 6, 13. Ovid. Met. VII, 118 seq. simpliciter habet: *Suppositosque iugo pondus grave cogit aratri Ducere, et insuetum ferro proscindere campum*. Apollon. III, 1286, iugum acreum fuisse scribit. — *et humo* partem dentium serpentis illius, quem Cadmus interfecerat, vid. Ovid. Met. III, 1, et quos ibi laudavit Gierig., Minerva Aeetae, patri Medae, Colchorum regi dederat; vid. Tzet. in Lycophr. p. 36; Apollod. I. c.: hos dentes Iason sevit, et ope Medae boves ignivomos coëgit insuetum ferro proscindere campum. — *armigera humo*. Ovid. Heroidd. XII, 95, Medea: *Arva venenatis pro semine dentibus implet: Nascitur, et gladios scutaque miles habet. Ipsa ego, quae dederam medicamina, pallida sedis, Quum vidi subitos arma tenere viros. Donec terrogenae (Jucinus miserabile) fratres Inter se strictas conseruere manus*. Nempe sparsit Iason dentes draconis, unde nati armati, qui inter se dimicant. Eleganter igitur *proelia sevit* positum est pro proeliores humo produxit, et *humus*, quae poëtae hoc loco dicitur *armigera*, a Val. Flac. VII, 610, qui nostrum locum imita-

Custodisque feros clausit serpentis hiatus,
 Iret ut Aesonias aurea lana domos.
 Ausa ferox ab equo contra oppugnare sagittis
 Maeotis Danaum Penthesilea rates.
 Aurea cui postquam nudavit cassida frontem,
 Vicit victorem candida forma virum.
 Omphale et in tantum formae processit honorem,
 Lydia Gygaco tincta puella lacu,
 Vt qui pacato statuisset in orbe columnas,

15

tus est, *bellatrix gleba* vocatur. — 11. *feros hiatus*, ora draconis metuenda. — *Aesonias* (*Aeson* Iasonis pater) *domos*, id est Iolcon, in Thessaliam. — *aurea lana*, aureum vellus. Ovid. Heroid. XII, 127 seq.: *Sospes ad Haemonias victorque reverteris urbes, Ponitur ad patrios aurea lana deos.*

13–17. *Penthesilea*, Amazonum regina, e Scythia, id est e locis ultra Macotidem (II, 3, 11) Troianis auxilio contra Graecos venerat; vid. interpp. ad Virg. Aen. I, 494; Q. Smyrnaeus lib. I; Heyne Obs. ad Homer. II, Γ, 189. — *ausa temeritatis* notionem involvit. — *contra oppugnare*, ἀντιμάχεσθαι, ut *contra stare* Virg. Aen. V, 414; *contra ire* Stat. Theb. IX, 16; *contra pugnare* Ovid. Met. II, 434. — *nudavit*, detexit. — *frontem*, Penthesileae, quum nimirum cassis detracta fuisset vel ab Achille vel ab ipsa. Dicitur enim *cassis* et *cassida*, ut *chlamys* et *chlamyda*, vid. Priscian. lib. VI, pag. 689, 708 ed. Putsch. Voss. de Analog. I, 29. Cerd. ad Virg. Aen. XI, 775. — *victorem virum*, Achillem. Vulgo quidam tradunt Penthesileam ab Achille interfectam esse, sed postquam, galea ex capite demta, Penthesileae pulchritudinem intueretur Achilles, cum attonitus stetisse, ac vehementer doluisse, quod illam interfecis-

set, nec uxorem duxisset; vid. Hygin. fab. 112. Q. Smyrnaeus Paralipom. lib. I; Servius ad Virg. Aen. I, 494; XI, 661; Potter. et Meurs. ad Lycophr. vs. 999; sed ex Propertii verbis satis luculenter apparere videtur, Achillem, certamine cum Penthesilea facto, eam vivam cepisse ac postea in deliciis habuisse. Scilicet Propertius etiam hoc loco, ut saepius, auctores perditos secutus est.

18–20. *Omphale*, Lydiae regina, quae Herculem amatorem suum sibi servientem etiam ad lanificium compulit; vid. Hygin. fab. 32; Ovid. Heroid. VIII, 53 seq.; Apollod. I, 9, 19; II, 6, 3. — *in honorem*, in tantam formae celebritatem venit. *Procedere in honorem*, ut *venire in honorem* II, 24. 31. — *Gygaeus*, lacus in Lydia fuit; Plin. V, 29; Prop. III, 22, 15. Praeclare autem poeta suae causae servit, et singula verba pondus habent. *Tincta*, lota, munditiae studiosa imprimis, et delicata *puella*, *Lydia* adeoque mollissima (Lydi enim in genere molles, deliciis et commoditatibus dediti fuerunt, vid. III, 17, 30); et tamen imperavit Herculi. — 19. *pacato orbe*, a monstris et tyrannis purgato, παραδόντων Ταρασσόν, ἔστησε σιμύειά τῆς πορείας ἐπὶ τῶν ὁρίων Εὐρώπης καὶ Ἀβύκας ἀντιστοιχείους δὲν τῆλα; quae sunt

Tam dura traheret mollia pensa manu.
 Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
 Vt solidum cocto tolleret aggere opus:
 Et duo in adversum misit per moenia currus,
 Ne possent tacto stringere ab axe latus.
 Duxit et Euphratem medium, qua condidit arces, 26
 Iussit et imperio surgere Bactra caput.
 Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina divos?
 Iupiter infamat seque, suamque domum.

Quid? modo quae nostris opprobria vexerat armis,

verba Apollod. II, 5, 10; ubi vid. Heyne. — *Tam - manu*, compara Ovid. Heroid. IX, 77 seqq; Prop. IV, 9, 47.

21-28. *Semiramis*, Nini Assyriorum regis uxor, Babylona statuit, id est condidit, vid. Burm. ad Virgil. Aen. II, 295. — *Vt - opus*. Ovid. Met. IV, 57: ubi dicitur altam Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem. Iustin. I, 2, 7: *Haec* (Semiramis) *Babyloniam condidit, nurumque urbi cocto latere circumdedit, arenae vice bitumine interstrato*; add. Diod. Sic. II, 4; Plin. H. N. VI, 26; Solin. Polyhist. c. 60; interpp. ad Curt. V, 1, 24 seqq. Scilicet statuit, ut condidit, latiori sensu sumendum, amplificavit urbem et moenibus cinxit, auctoribus Herodoto, Stephano περί πόλεων et Ammiano Marcellino. — *cocto aggere*, id est coctilibus muris, quia instructi erant latere coctili, bitumine interliti; vid. Miscell. Obs. Vol. III, pag. 435. — 23. *misit*, fecit, ut mitti et agi possent. — 24. *Sensus*: Ne currus possent praetereundo latus contingere, aut in se incurrere. Curtius V, 1, 23: *Murus instructus latere coctili, bitumine inlitus, spatium xxxii pedum latitudine amplexi-*

tur. Quadrigae inter se occurrentes sine periculo commeari dicuntur. — 25. *Euphraten medium*, dum in utraque eius ripa domos exstruxit, ut medius fluere. — *duxit*, induxit, immisit, ut urbem quasi divideret. Curtius loco citato: *inter arcem et aedificia, a muro arcis remota, Euphrates interfuit, magnaeque molis crepidinibus coërcetur*. — 26. *Bactra*, vid. eleg. 1, 16; Spanhem. ad Callim. hymn. in Dian. 37; interpp. ad Stat. Silv. III, 2, 136. Bactra, ut Diod. Sic. lib. III tradit, dolo Semiramidis in potestatem Nini venit. — *surgere*, de operibus exstructis et iam florere incipientibus frequens; vid. Weitz. ad Valer. Flac. I, 499; Burm. ad Ovid. Heroid. VII, 11. — *imperio caput*, ut esset urbs totius imperii primaria. — 27. At non homines tantum, sed dii, sed Iupiter ipse, amore mulierum capti sunt, quae durum in eos imperium exercuerunt. — *Nam quid*, pro quidnam, vid. Virg. Georg. IV, 445. — *in crimina raptem*, accusem. — *infamat*, κατασχύνει, furtis suis infamat, dedecore afficit se et suos.

29-32. Audaciae et impotentiae muliebris recentissimum exemplum, Cleopatram commemorat, ad quam

Et famulos inter femina trita suos?
 Coniugii obscœni pretium Romana poposcit
 Moenia, et addictos in sua regna patres.
 Noxia Alexandria, dolis aptissima tellus,
 Et toties nostro Memphi cruenta malo!
 Tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos.

30

35

cum stomacho transit, et ne nominat quidem. Ita sententiarum nexus constituendus est, si ea quæ inde ab hoc versu leguntur, cum antecedentibus coherere statueris. Sed vid. Argum. — *vexerat*, cum dilectu; alludit ad classem Cleopatrarum: sed *vexerat* positum pro attulerat, intulerat, id est inferre, afferre voluerat, *opprobrium*, dedecus, armis nostris, virtuti romanæ. Horat. Carm. I, 37, 7, de Cleopatra: *Capitolio, Regina dementes ruinas, Funus et imperio parabat*. Minus recte, opinor, Burm. alii per *opprobria* intelligunt Cleopatrarum spades, vel, ut Ruhnk. alii, milites tam turpes et imbelles, ut Romania pudori esse debeat contra illos pugnassee. — *Et*, emphatice, illa ipsa foemina inter famulos, eunuchos, etiam suos *trita* et subacta. *trita* est verbum stupri. — 31. Florus IV, 2: *Haec mulier Aegyptia ab ebrío imperatore pretium libidinum romanum imperium petiit*; add. Lucan. X, 355 sqq. Auctor EL in Obit. Maec. 53. Antonius coniugii nomine culpam praetexebat in epistola ad Augustum, cuius particula legitur apud Sueton. vit. Aug. 69: *Quid te mutavit? quod reginam in eo? uxor mea est. Quia autem matrimonium e gente devicta petere indecorum et foedum antiquis videbatur*; vid. Iustiu. XII, 10; Cic. post redit. in Sen. c. 7, et quia Cleopatram tanquam foeminam libidinosa descriperat: propterea coniu-

gium nominat *obscœnum*, id est abominandum, detestabile; nam obscœnum dicitur quod non sine horrore quodam cogitare possumus. Sic *obscœna omnia* apud Cic. pro Domo c. 55; *James obscœna* Virg. Aen. III 367. — *pretium*, mercedem, praemium, vid. Duker. ad Flor. I, 1. — *poposcit*, ab Antonio. — *addictos*, imperio suo subiectos. — *in sua regna*, vocabulum Romanis invidiosum.

33-38. *Noxia Alexandria*. Lucan. VIII, 825; *Noxia civili tellus Aegyptia fato*. Et ideo forte *dolis aptissima tellus* dicitur, quia illic perfidia et dolo Ptolemaei interit Pompeius, coll. vs. 35; et Iul. Caesar ipse eius insidias acre evasit; vel quia fallax et veteratoria erat gens, ut fraudibus et versutis vaferrima Aegyptiorum natio tota veteribus describitur; vid. Davis. ad Hirt. de bel. Alexandr. c. 7. BVM. — 34. *Memphis*, urbs Aegypti clarissima, secunda post Alexandriam. Positæ sunt h. l. hæc duæ urbes pro regione ipsa. — *Tres triumphos*, primum triumphavit Sicilia recepta et subacta Africa, deinde in ditionem recepta Hispania, denique mari a piratis purgato, post victum Mithridatem, vid. Plin. H. N. VII, 26; Vellei. Pat. II, 40. — *arena*, pro litore I, 8, 11; Lucan. VIII, 712. — *detraxit*, Pompeius enim victus a Iul. Caesare, in Aegypto, in ipso litore perfidia Ptolemaei interfectus est, quod æneus detraxit Pompeio triumphos, dum

PROPERT. Carm. Tom. I

S.

Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
 Issent Phlegraeo melius tibi funera campo,
 Vel tua si socero colla daturus eras.
 Scilicet incesti meretrix regina Canopi,
 Vna Philippeo sanguine inusta nota,
 Ausa Iovi nostro latrantem opponere Anubim,
 Et Tiberim Nili cogere ferre minas;
 Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,

40

fructus eorum omnis periit, et ipse omnem vitae superioris laudem ac gloriam amisit; vid. Dio XLII, 2, 5; App. II, 83 sqq.; Lucan. VIII, 483 sqq.; Manil. IV, 50 sqq.; Martial. III, epigr. 66; V, 70. — 36. Romanam ipsam quoque pudere debet fati Pompeii, tanti et tam illustris viri, quae talem perfidiam inultam impunitamque dimiserit. — 37. Melius Pompeio fuisset, si in campis Pharsalicis occubuisset, etiamsi Caesari socero collum praebendum fuisset. — *issent funera*, elatus et crematus esses. Quod h. l. *issent*, id II, 13, 19, *spatiatur pompa*, conf. interpp. ad Terent. Andr. I, 1, 90. — *Phlegraeo campo*, vid. ad I, 20, 9; hoc loco intelligitur campus Pharsalicus in Thessalia. — *socero*, Caesari, cuius filia Iulia nupta Pompeio fuerat.

39-40. *Canopus*, oppidum Aegypti, ad Canopicum Nili ostium, libidinibus olim luxuque infame, unde hoc loco indignabundus et acerbe satis Cleopatram poeta vocat *meretricem* reginam *incesti Canopi*, vid. Strabo XVII, p. 800, 1; Seneca ep. 51; Ammian. Marcell. XXII, 16; Ruperti ad Sil. Ital. XI, 431. Apud poetas passim pro Aegypto ponitur, ut hoc loco. — *Philippeo sanguine*, pro sanguini, loquendi ratio nostro perquam usitata. — *una, unica inusta nota sanguini*, id est genti Phi-

lippi et Alexandri, ipsa Cleopatra h. l. dicitur. *Philippeo*, pro Macedonico, unde descendunt Ptolemaei. Ptolemaeus enim, Lagi filius, creditus fuit patre Philippo Macedonico natus; vid. Curtius IX, 8, 22, ibique Freinshemius. Huius generis epitheta longius petita haud raro occurrunt; vid. eleg. 13, 6. — *inusta nota*, translatio a servis quibus notae inurebantur.

41-46. *ausa est opponere*, in proelia ducere Romanorum et Aegyptiorum deos. Locutio poetica ex deorum in proeliis Homericis interven- tu explicanda. — *Anubis*, Osiridis filius, deus Aegyptiorum caniformis, vid. Boissardus Ant. Rom. P. VI, pag. 78; Jablonski Panth. Aegypt. V, 1; Diod. Sic. I, 18, 87; Apul. Met. XI, p. 262 Elmenh. Ruperti ad Iuvenal. XV, 8. *Sistrum*, quo sacerdotes in sacris Isiacis utebantur, erat *aereum crepitaculum*, cuius *per angustam laminam, in modum baltei recurvatam, traiecit mediae paucae virgulae, crispante brachio tergeminos iactus, reddebant argutum sonorem*, quae sunt verba Apuleii Met. XI, p. 258, 33; vid. interpp. ad Tibull. I, 3, 24; et quos laudavit Ruperti ad Iuvenal. XIII, 93. Sistri autem usus frequens quoque in lascivia Aegyptiorum, et ut Virg. Aen. VIII, 696; ita quoque Propertius, illius h.

Baridos et contis rostra Liburna sequi;
 Foedaque Tarpeio conopia tendere saxo, 45
 Iura dare et statuas inter, et arma Mari.
 Quid nunc Tarquinii fractas iuvat esse secures,
 Nomine quem simili vita superba notat,
 Si mulier patienda fuit? cape Roma triumphum,

l. imitator, sistrum acerbe satis commemorat, quasi eo classicum cantum fuisset, quod Cleopatra, cum turba foeminarum et spadonum ludis et choreis vacante, in media classe, ante pugnam Actiacam, versata erat; vid. Heyne ad Virg. l. c. — 44. *Baris*, lingua Aegyptia cymbam, navem imprimis Nilo arando idoneam significabat, et maxime illam cymbam, quae apud Aegyptios cadavera in communem sepulturae locum vehibat; v. Suidas h. v. Pignorius ad Mensam Isiac. p. 71; Potter. ad Lycophr. 747; Gronov. ad Herod. lib. II, p. 886; Vesseling. ad Diod. Sic. tom. I, pag. 108. — 54. *contis*, hastis gravioribus, ferrea acumine munitis, quibus naves propellebant; vid. Suet. vit. Tiber. 62; Calig. 32. Propertius autem, qui Cleopatram h. l. mordaciter irridet, ut invidiam faceret aegyptiacae classi, nimis eam extenuavit, quum tamen Florus IV, 11 scribat, Cleopatrae naves ducentas *turribus atque tabulatis allevatas, castellorum et urbium specie, quae non sine gemitu maris, et labore ventorum ferrentur*; add. Prop. IV, 6, 47; non ergo poterant contis propelli. — *rostra Liburna*, naves Augusti, medio-cri magnitudine, sed velocitate insignes, ad earum similitudinem factae, quibus olim Liburni, piraticam facientes, usi essent; quarum velocitate imprimis Antonium victum esse tradit Vegetius IV, 33. Sed h. l. ideo

potissimum commemorantur, quoniam his ipsis navibus Liburnis Augustus ad Cleopatram (*Baridos contis rostra Liburna sequi*, id est persequi valentem) persequendam usus est. — *Conopia*, *κανώπιον*, velamen lineum ad calices arcendos, ex Nili illuvie abundantes, lectis praetendi solitum, mox inter luxus instrumenta habitum, intextis ei filis aureis, aspersisque tenuissimis maculis; vid. Mitscherlich. ad Horat. Epod. IX, 16; Varr. R. R. II, 10, 8; Ruperi ad Juvenal. VI, 80. Male Cuperus in epist. ad Almelov. inserta Miscell. Lips. Nov. vol. III, pag. 692 seqq. tentorium intelligit. Horatius l. c. et Prop. hoc vocabulo invidiose designant Aegyptiorum vexillum, signum militare, ut adeo h. l. sensus sit, foeda conopia tanquam vexillum in Capitolio statuere, castra ibi collocare. — *statuas inter et arma* intelliguntur statuae et tropaea Marii, quae a Sulla disiecta restituit Caesar, et Capitolio intulit, v. Suet. vit. Caes. 11. — *Tarpeio*, vid. IV, 1, 7.

47-54. Si foemina superba et impudica patienda fuisset, ferendus potius rex Tarquinius Superbus fuisset, — *iuvat*, pro iuaret. — *fractas secures*, imperium fractum, tyrannidem abolitam. — *notat*, quem designabat, discernebat vita superba et scelerrum plena, unde et ipse Superbus dictus, a nomine simili, nempe a Tarquinio Prisco, — *cape triumphum*, celebra-

Et longam Augusto salva precare diem. 50
 Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
 Acepere tuae Romula vincla manus.
 Brachia spectavi sacris admorsa colubris,
 Et trahere occultum membra soporis iter.
 Non haec, Boma, fuit tanto tibi cive verenda, 55
 Nec ducis assiduo lingua sepulta mero.

triumphum, triumphā, ut *orgia capere* Virg. Aen. VII, 403. — *salva*, servata per eum incolumis, longum vitae spatium apprecare. Praeclare inserta gratulatione Romae Augusto facienda, ad Cleopatram poeta recurrit. — 51. Prop. IV, 6, 63: *Ille petit Nilum cymba male nixa fugaci*. Eleganter Nilus ipse, Antonio et Cleopatra terrore correptis, et in fugam actis, timuisse dicitur, et *timidus* vocatur. — *vaga*, errantia, perpetuo epitheto, ut omnino *vaga* a poetis appellatur, quaecunque motu ferantur continuo. — *accepere* — *manus*, Augustus Cleopatram catenis vinctam in triumphum ducere volebat, (catenati enim hostium duces devicti pompam triumphalem ornabant, mox in carcere necandi) sed vivam avere et Romam deferre non poterat, vid. Horat. Carm. I, 37, 30 sqq. Plutarch. Ant. p. 952. Itaque haec verba, ut vs. seq., explicanda sunt de Cleopatrae imagine ferulo imposita et in triumphi pompa circumlata. — *Romula*, pro Romulea. — 53. *spectavi*, nempe in effigie circumlata, conf. Dio LI, 14; Plutarch. Ant. p. 955; Vellei. II, 87; Flor. IV, 11. — *sacris colubris*, quia Isidi sacrae erant aspidēs. — *brachia admorsa*, Cleopatra se ad triumphum servari intelligens, voluntariae mortis consilium cepit, et aspidē antea lacescita, brachio admo-
 ta, morsu illius venenato periit, at-

que ita *Ausoniae* fugit *Cleopatra catenas* Stat. Silv. III, 2, 119; vid. Orosius VI, 19; Drakenb. ad Sil. II, 417; *κρηματίζεσθαι* in Cleopatrae brachio apparuisse, diserte testatur Dio loco citato; et Morgagnus in Opusc. Miscell. pag. 21 sqq., meminuit statuæ antiquae, in qua aspis brachio Cleopatrae alligata, et vinculi constrictione ad morsum irritata conspicitur, qualem Cleopatrae imaginem, in Augusti triumpho gestatam, h. l. a Propertio indicari existimat. — 54. Pulcherrima imago rei funestae. *Soporem* vocat venenum illud aspidis somniferum, quo occultis viis per venas meante sic quasi somno soluta est regina. Medicamenta autem soporifera optimi scriptores *soporem* vocare solent. Corn. Nep. vit. Dion. 2; Senec. ep. 83; de benef. V, 13; vid. Broukhus. et Heyne ad Tibull. IV, 4, 9. Flor. IV, 11: *Admotis ad venas serpentibus sic morte, quasi somno soluta est*. — *trahere*, combibere venenum. — *occultum iter*, quia clam serpit venenum.

55—58. Quum tamen tantum civem habeas, nec tibi fuit metuenda Cleopatra, nec metendus Antonius. — *tanto cive*, Augustum innuit, nihil enim gratius romanis hoc ipso nomine, et Augustus quoque *civilis* videri volebat; vid. Ovid. Trist. IV, 4, 13. *Nec — mero*, intelligitur Antonius, *lingua ducis*, pro duce ipso, sed

Septem urbs alta iugis, toto quae praesidet orbi,

Femineas timuit territa Marte minas.

Nunc ubi Scipiadae classes? ubi signa Camilli?

Et modo Pompeia Bospora capta manu?

60

Hannibalis spolia, et victi monumenta Syphacis,

Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes.

satis mordaciter *linguam comidemo-*
rat, respiciens minas inanes et vanas
Antonii perpetuo ebrii, qui minis et
poculis bellum conficere se posse pu-
tabat. De Antonii ebrietate vid. Se-
nec. ep. 83; Quintil. Inst. IV, 2;
Plin. H. N. XIV, 22; Cic. ad Attic.
IV, 3; Horat. Carm. I, 37, 14. —
ebrium imperatorem eum vocat Flo-
rus IV, 9; add. Macrob. Sat. II, 2. —
57. Indignatur, Romam, urbem tan-
tam, tot rebus gestis, foeminam illam
timere potuisse. — *Septem-iugis*.
Ovid. Trist. I, 4, 69: *Sed quae de*
septem totum circumspicis orbem Mon-
ibus, imperii, Roma, deumque locus.
— *toto, ἀρχαῖος*; pro toti, ut Minuc.
Fel. c. 11; Prop. I, 20, 35. — *femi-*
neas, impotentes quidem et super-
bas, sed infirmas et inanes. — *Mar-*
te, pro bello.

59-60. Passeratium, Broukhns. et
Burmannum secutus, hoc distichon,
quod in plerisque codd. et vetustis
editt. post vs. 68 *Vix timeat* etc.
legebatur, hoc loco posui; cf. Obs.
Pergit poeta insectari imbellem Ro-
manorum animum, qui foeminam ex-
paverint, avitae virtutis immemores,
et victoriarum de hostibus multo ma-
gis formidandis reportatarum. Huic
vero exprobrationi suae vim et ele-
gantiam addit, exemplis ipsis viro-
rum illustrium virtutisque bellicae
laudibus florentissimorum allatis et
oppositis. Compara Dion. Cass. XLV,
22, p. 441, edit. Reimar. Cic. Phi-

lipp. II, 34. — *Nunc ubi Scipiadae clas-*
ses? Oratio valde pathetica; bene
Broukhns.: non aliter, inquit, est ac
si omnino evanuerint clarissima for-
tissimorum virorum lucinora, et sint
nusquam. Caeterum hunc exclaman-
di usum pluribus exemplis illustra-
vit Heinsius ad Ovid. Heroid. IV,
150. *Scipiadae classes* respicit Sci-
pionem Africanum, qui classe sum-
ma celeritate comparata, exercitum
maximum e Sicilia in Africam trans-
portavit; vid. Liv. XXVIII, 45; Plin.
XVI, 19. — *signa Camilli* III, 9, 31,
intelligit signa Romanis clade Allien-
si ademta a Gallis, a Camillo autem
recepta; vid. Plutarch. vit. Camill.;
Virg. Aen. VI, 825; Liv. V, 37 et
49. — *Bospora capta*, Pompeius enim
in bello Mithridatico vicit quoque
gentes Bosporanas et Maeoticas, ad
quas Mithridates victus se contule-
rat; vid. Plutarch. vit. Pomp. 61. —
Hannibalis spolia, id est spolia de
Hannibale deportata. — *Syphax* rex
Numidarum, a Scipione Africano de-
victus, vid. Liv. XXX, 46. — *Pyrr-*
hus rex Epirotarum, a Tarentini
in auxilium adversus Romanos voca-
tus, quos aliquoties vicit, ab Hauni-
bale inter maximos duces princeps
indicatus, tandem vero a Curio Con-
sule ad Internecionem victus est, un-
de h. l. dicitur *Pyrrhi gloria fracta*;
vid. Aelian. H. V. XII, 23; Justin.
XXV, 3 seqq.

63-66. Voluntariam mortem pro

Curtius expletis statuit monumenta lacunis:

Admisso Decius proelia rupit equo.

Coclitis abscissos testatur semita pontes.

65

Est cui cognomen corvus habere dedit.

Haec dii condiderunt, haec dii quoque moenia servant:

Vix timeat, salvo Caesare, Roma Iovem.

Lecadius versas acies memorabit Apollo.

Tantum operis belli sustulit una dies.

70

patria subiverunt Curtius atque Decius. — *M. Curtius* adolescens nobilis, quum forum medium specu vasto collapsum esset, et haruspices declarassent, illam lacunam non nisi eo expleri posse, quo populus romanus plurimum valeret, armatum se cum equo in illum hiatum immisit; quo facto terra pristinum habitum recuperavit; vid. Liv. VII, 6; Valer. Max. V, 6; Varro de Ling. Lat. IV, p. 36. — *statuit* ergo Curtius monumenta sibi, sive, ut Varro ait, *genti suae reliquit monumentum*, nempe *expletis lacunis*; lacuna ipsa expleta dicitur h. l. monumentum. Burmannus per *monumentum* intelligit aram, illo in loco sacratum, laudet Drakenb. ad Liv. VII, 6, 5; Snidas v. *Ἀτρεΐων*. Ovid. Fast. VI, 403. — *Decius*, Decii, pater et filius, pro salute reipublicae sese devoverunt ac hostium telis obiecerunt, ille Latino, hic Gallico bello; vid. Liv. VIII, 9, 10; X, 28, 29; Cic. de Fin. II, 19; auct. ad Herenn. IV, 44; Seneca ep. 67; Horatius *Cocles* solus ad pontem sublicium Porcennae copiis restitit; vid. Liv. II, 10; Valer. Max. III, 2; Plin. III, 16; XXXIV, 5. — *abscissos pontes*, pro pontem abscissum. — *Coclitis semita*, haud dubie, ut iam Burm. suspicatus est, innuitur semita, qua Horatius Cocles ad pontem sublicium defendendum tendit, quae inde ab

eo *Coclitis semita* dicta fuit, quam et Propertii tempore adhuc superfuisse Rubnken. colligit ex Dion. Halic. V, p. 290, qui narrat Romanos pontem illum sublicium, qualis olim fuerat, ad suam usque aetatem, in aeternam rei memoriam conservasse. Illic *Coclitis semitae*, praeclare addit Burm. forte et vicinum fuit illud agrorum spatium, quod in virtutis pretium Coclitis fuit oblatum, quantum uno die circumarari posset; vid. Dion. Halic., Liv. II. cc. — 66. Valerius Messala Corvinus, septies Consul, quum a Gallo quodam ad singulare certamen in proelio provocatus esset, corvus super galeam in capite eius sedit, et victo hoste, Corvinus appellatus est. Liv. VII, 26; Valer. Max. VIII, 14; Gell. IX, 11; Plin. VII, 48; Schol. ad Pers. Sat. II, 72.

67-72. *Vix timeat Iovem*, similis hyperbole II, 13, 16; Augustum deum III, 4, 1, ipsi Iovi praefert IV, 6, 14. — *Leucadius Apollo* dictus, quod sanum apud Lencadios in promontorio Epiri habuit, vicit ibi Augustus Antonium et Cleopatram, et Apollo, poetarum deus, eleganter ac poetice h. l. dicitur celebraturus esse illam Augusti victoriam. — 70. *tantum operis belli*, pro tantum opus belli; Virg. Aen. VIII, 516. — *grave Martis opus*, intelligitur h. l. apparatus belli, nominatim insignit

At tu, sive peles portus, seu, navita, linques,
Caesaris in toto sis minor Ionio.

ELEGIA XII

AD POSTVMVM DE GALLA

Postume, plorantem potuisti linquere Gallam?

Miles et Augusti fortia signa sequi?

Tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,

Ne faceres Galla multa rogante tua?

Si fas est, omnes pariter pereatis, avari;

5

multitudo navium Cleopatrae et Antonii, vid. ad vs. 44. Aliis *opus belli*, ut *ἔργον πολέμου*, est bellum ipsum. *astulit*, eripuit, delevit. — 71. Admonet nautas, ut per Ionium mare navigantes memores sint Augusti, cuius beneficio, compositis bellis civilibus, secure mare traiciant. Conf. Sueton. Aug. 98, qui ibi refert, nautas Augusto sinum Puteolanum praetervehenti acclamasse: *per illum se vivere, per illum navigare, libertate atque fortune per illum frui*; add. Prop. IV, 6, 18. — *Ionio*, in eo enim mari Augustus vicerat et fugarat Antonium et Cleopatram.

ELEGIA XII

Posthumum amicum suum, qui avaritia et praedae cupiditate captus (vid. Horat. Carm. II, 14), cum Aelio Gallo in Arabiam militatum abierat (circa illud enim tempus haec suavissima elegia scripta est, vid. not. ad II, 10, 13; et Vit. Prop. Chronol. ad A. V. DCCXXI) durtiei crimine accusat Propertius, quod Gallam uxo-

rem fidam et castam relinquere potuerit. Nec tamen illa, inquit, par pari referet, securus eas, eris alter Vlysses. Vlyssis vero mentione facta, poeta in errores eius evagatur, et Penelope Vlyssis uxoris castae fidem Aeliam Gallam victuram ac superaturam esse, Posthumo pro certo pollicetur atque confirmat. Caet. compara eleg. 3, lib. 4, quae sub Arethusa, id est Gallae nomine ad Lycotam, id est ad hunc ipsum Posthumum scripta est.

1-8. *Fortia signa*, Siegesfahnen, castra militibus fortibus et strenuis plena, *fortes rates* II, 34, 62. — *spoliati*, pro spoliandi, vid. II, 13, 49; III, 5, 15; et Argum. ad eleg. 5 huius libri. — *ne faceres*, pro ne eam linqueres, sic *facere* saepius legitur, ut referendum sit ad ea, quae praecesserunt, vid. Ovid. Am. I, 3, 11; Heroid. XX, 55; Tibull. I, 9, 27. — *fas*, *δυνάτων*, I, 12, 19; ita *nefas*, *ἀδύνατων*, de eo quod fieri non potest, Horat. Carm. I, 24, 20; ubi vid. Lambin. et ad Carm. IV, 4, 22. — *pariter*, simul et eodem leti genere.

Et quisquis fido praetulit arma toro.
 Tu tamen iniecta tectus, vesane, lacérna
 Potabis galea fessus Araxis aquam.
 Illa quidem interea fama tabescet inani,
 Haec tua ne virtus fiat amara tibi.
 Neve tua Medae laetentur caede sagittae,
 Ferreus aurato neu cataphractus equo.
 Neve aliquid de te flendum referatur in urna.
 Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
 Ter quater in casta felix, o Postume, Galla;
 Moribus his alia coniuge dignus eras.

10

15

— *avari*, praedae cupidi eleg. 5, 3, 13. — *toro*, pro coniuge, ut Ovid. Heroid. VIII, 26; Prop. II, 6, 23. — *lacérna*, breve indumentum, pallium fimbriatum, quod pectus et brachia tegebat, quo milites inprimis utebantur, vid. Ferrar. R. V. IV, 4, P. 2; lib. I, c. 1 et 6 seq.; Ruben. R. V. I, 6; schol. Pers. Sat. I, 54; Salmas. ad Tertull. de Pallio p. 81 seqq. — *Potabis - aquam*, pro simplici, militabis adversus Parthos, ornate dixit *Araxis* (Persiae fluvii, vid. Plin. VI, 9; Curt. V, 5, 7; Cellar. Geogr. tom. II, p. 680). — *galea potabis aquam*, ut Tibull. II, 6, 7: *erit hic quoque miles, Ipse levem galea qui sibi portet aquam*. Significanter autem, militiae labores designans, addit noster: *fessus potabis*.

9-14. Licet nomen gloriæque consequaris, Galla tamen, quia haec tua virtus te quotidianis periculis exponit, fama inani tabescet, curis et aegritudine animi confecta, metuens ne etc. sic *flere* I, 7, 2 seq. *fiat amara tibi*, magno tibi constet, tibi vulnera vel mortem pariat. — 11. *Medae sagittae*, pro Parthicae, ut eleg. 9, 25. — *laetentur caede sagittae*, poëtica, pro te transigant. Similia

locutio apud Virg. Aen. XI, 804, de hasta: *Virgineumque alte bibit acta cruorem*. Idem vero verbum *laetari* repetendum vs. 12, et proprio sensu capiendum. — *cataphractus ferreus*, eques Parthorum ferro munitus, vid. Stewech. ad Veget. III, 22, pag. 259 seq. — *neu laetetur aurato equo tuo*, eleganter cataphractus ferreus, ipse ferro munitus et equum similiter munitum habens, opponitur *aurato*, id est aureis bullis, ephippiis et sim. ornato Postumi equo, eoque capto laetari dicitur; vid. interpp. ad Callim. hymn. Dian. vs. 111 seqq.; Oudendorp. Obs. Miscell. Vol. IX, tom. 1, pag. 93. — 13. In urna referebantur cineres peregre mortuorum; Ovid. Trist. III, 3, 65. Itaque *aliquid de te* significat cineres; vid. ad eleg. 7, 64.

15-18. Propertius Posthumum reprehendens, quod tam egregiam coniugem relinquere, et arma fido toro praeferre potuerit, pro reliquis Gallae virtutibus cunctis castitatem illius commemorat, eamque naturali ac facili idearum nexu in sequentibus cum Penelope fida et casta Vlyssis uxore comparat. — *moribus his*, hac tua indole, quum tu tam duris mo-

Quid faciet nullo munita puella timore,
 Quum sit luxuriae Roma magistra suae?
 Sed securus eas. Gallam non munera vincent,
 Duritiaeque tuae non erit illa memor. 26
 Nam quocunque die salvum te fata remittent,
 Pendebit collo Galla pudica tuo.
 Postumus alter erit miranda coniuge Vlyxes;
 Non illi longae tot nocuere morae:
 Castra decem annorum, et Ciconum manus, Ismara capta,
 Exustaeque tuae mox, Polypheme, genae.
 Et Circae fraudes, lotosque herbaeque tenaces,

ribus sis, alia coniux, neque adeo casta tibi esse debebat. — 17. *Quid faciet*, facere potest Romae puella, nullo munita timore (scilicet custodiis, coll. II, 23, 14), quum Roma sit luxuriae magistra. — *puella* non ad Gallam referendum, sed ad foeminam quamvis aliam; et *puella*, ut *ῥῆμα*, vid. schol. ad Eurip. Her. 323, dicitur etiam quae matrimonio iuncta est, vel uterum fert, vel etiam peperit; vid. Horat. Carm. III, 22, 2; add. interpp. ad Plaut. Cistellar. II, 3, 77; *quid faciet*, nonne peccabit, fidem fallit, luxuriaeque se tradet? — *quum* — *suae*, quum Roma suas puellas luxuriam doceat, eas corrumpat, sit quasi lena.

19—27. Sed Gallam tuam probam castamque nihil corrumpere poterit, securus eas; non ulciscetur te, qui fidam coniugem potuisti linquere plorantem. — 24. Cf. II, 9, 6. *illi*, Vlyssi. — *tot morae*, reditus in patriam, quae singulatim et poetice in sequentibus offeruntur. — *non nocuere*, castitatem servavit Penelope. — *Castra* etc., scilicet non nocuere. — *Ciconum mons*, ut vulgo legitur, est Ismarus in Thracia, Virg. Ecl. VI, 30, ubi quoque *Ismara* urbs Cico-

num fuit. Cicones enim populi Thraciae, quos Vlysses post Troiam captam, ventis ad eos appellere coactus, debellavit et oppidum Ismara expugnavit; vid. Homer. Odys. I, 38 sqq.; Plin. H. N. IV, 11; interpp. ad Tibull. IV, 1, 54; Berkel. ad Stephan. Byz. *Ἰσμάρος* et Barth. ad Stat. Theb. VI, 108. Sed haud dubie legendum est *Ciconum manus*, ut apud Tibull. l. c. — *Ismara capta*, vulgaris lectio: pro *Ism.*, *Calpe*, qui mons Hispaniae Baeticae erat, ad fretum Gaditulum sive Herculeum, hodie Gibraltarium, vid. interpp. ad Sil. Ital. I, 141; cuius montis veteres Vlyssis errores describentes nullam mentionem fecerunt; conf. Obs. — *mox*, id est paullo post. Nempe paullo post civitatem Ciconum captam, vino enim Ismario Vlysses Polyphemum consopivit, oculumque eius exussit; vid. ad II, 33, 32.

27—30. *Circae fraudes*, II, 1, 53, ad eam Vlysses quoque delatus fuit in suis erroribus, ea socios ipsius in sues aliasque bestias immutavit, sed Vlyse deprecante, pristinae eodem formae restituit; vid. Homer. Odys. K, 133 sqq. Tibull. IV, 1, 61: *Ἰσμάριον* (Vlysses) nec doctas verterunt

Scyllaque, et alternas scissa Charybdis aquas.
 Lampetis Ithacis verubus mugisse iuencos,
 (Paverat hos Phœbo filia Lampetie)
 Et thalamum Aeaeae flentis fugisse puellae,
 Totque hiemis noctes, totque natasse dies.
 Nigrantesque domos animarum intrasse silentium;
 Sirenum surdo remige adisse lacus.

30

pocula Circes, Quamvis illa foret Solis genus, apta vel herbis, Aptaque vel cantu veteres mutare figuras. — Per *lotos* et *herbas tenaces*, innuit Vlyssis iter ad Lotophagos, qui sociis eius dulcissimam oblivionis herbam lotum gustandam dederunt, qua inescati, rediviti cogitationem deposuerunt, et illic se detineri passi sunt, (unde non sine causa *herbas tenaces* vocat) ita ut Vlysses ad classem eos vi retrahere cogeretur; vid. Homer. Odyss. I, 92 seqq. Burm. ad. Tibull. IV, 1, 55; Virg. Culic. 124; Wesseling. ad Diod. Sic. tom. I; pag. 40. — *Scyllaque-Charybdis* vide ad II, 26, 33; Homer. Odyss. M, 245; Tibull. IV, 1, 71. — *scissa aquas alternas*, cuius aquae alternis vicibus scinduntur et dividuntur; Ovid. Heroid. XII, 123; Met. XIII, 730; Drakenb. ad Sil. II, 307. — 29. Homer. Odyss. M, 395: Εἰπὼν μὲν ῥῖνοι, χρία δ' ἄμφ' ὀβελοῖς ἐμεμύκει, ὀπταλῖα τε καὶ ὀμά· βοῶν δ' ὡς γίνετο φωνή. Tibull. IV, 1, 76: *Non violata vagi sileantur pascua Solis.* Tradunt nimirum, boves sacros, quos Soli pascebat filia eius Lampetie, a sociis Vlyssis, fame pressis, eoque absente, *verubus Ithacis*, id est Vlyssis Ithaci, affixos, dum assarentur, mugitus edidisse; vid. Apollon. Rhod. IV, 971 sqq. Hygin. fab. 125.

31-34. *Aeaeae puellae*, Aeaea ab Aea, urbe Colchidis, unde per Aeam puellam intelligi posset Circe, quae

ita quoque vocatur Ovid. Met. IV, 205; Virg. Aen. III, 386; sed Circes iam in antecedentibus mentio facta est. Itaque rectius h. l. intelligitur Calypso, *Aeaea puella* dicta, vel ab Aeaea insula circa Siciliam, quam Calypso habitasse dicitur, (Homer. Ogygiam illam insulam vocat) vid. Mela II, 7; Hygin. fab. 125, vel ab eadem urbe Colchidis Aea, quoniam Calypso a quibusdam pro sorore Circes et Aetae Colchici regis habetur, quos Propertius sequi h. l. potuit; vid. Munker. ad Hygin. l. c.; Heyne Exc. I ad Virg. Aen. VII; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 540. Quod rem ipsam attinet, vid. not. ad I, 15, 9. — *hiemis noctes* nominat ut longissimas et infestissimas. — *natare*, verbum de naufragis proprium, Prop. IV, 1, 116; vid. Burm. ad Ovid. Heroid. XIX, 186. Vlysses autem saepius naufragium fecit, vid. Homer. Odyss. E, M. Sed *natare* ponitur et pro navigare, ut Tibull. IV, 1, 70: utraque notio h. l. coniungenda, ut apud Iuvenal. X, 257: *cui fas Ithacum lugere natantem*, id est decem annos per maria iactatum et tristi errore vagantem, ac saepe naufragum. — 33. Conf. Odyss. A, 15 sqq. Tibull. IV, 1, 67; Hygin. fab. 125. *nigrantes*, obscuros, nigros, epith. solemne et perpetuum rerum inferarum. — *animarum silentium*, Virg. Aen. VI, 264: *umbræ silentes*, coll. 493. — *Sirenes*, monstra marina,

Et veteres arcus leto renovasse procorum,
 Errorisque sui sic statuisset modum.
 Nec frustra; quia casta domi persederat uxor.
 Vincet Penelopes Aelia Galla fidem.

35

ELEGIA XIII

DE AVARITIA PVELLARVM

Quaeritis, unde avidis nox sit pretiosa puellis,
 Et Venere exhaustae damna querantur opes?

quae inter Italiam et Siciliam non longe a Capreis in Paestano sinu tres petras (νῆσους Σειπρυνούσας) adversus promontorium Surrentinum incolebant, et cantu suo blandissimo navigantes in naufragium ad scopulos alliciebant; vid. Orpheus Argon. 1268 sqq.; Apollon. Rhod. IV, 892 sqq.; Bochart. Hieroz. P. II, lib. 6, c. 8; Apollod. I, 3, 4; Heyne ad Virg. Aen. V, 864; Spanhem. de V. et P. Numis. tom. I, pag. 254, et Burn. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 113. Vlysses cera obturavit aures sociorum, ne Sirenium dulcissimis cantibus pellecti, retinerentur; vid. Homer. Odys. M, 173 sqq. — *furdo remige*, sociis ad remos non audientibus. — *lacus Sirenium*, ita vocat eam maris Siculi partem, quae scopulos Sirenium ampiebat. — *Lacus* enim et de fluviis et de mari dicitur.

35–38. *veteres arcus*, quibus olim usus erat, domum redux renovavit, acriusque tetendit, et procos inter convivii pocula sagittis interfecit. Homer. Odys. X, 34 sqq. Vid. Burn. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 541. — *modum*, Tibull. IV, 1, 78: *finis er-*

rorum. — 37. *nec frustra*, scil. haec omnia pertulit.

ELEGIA XIII

Acerbe conqueritur de foeminarum sui temporis avaritia, levitate et luxuria; et quo gravius eas reprehendat et carpat, pluribus praedicat Iudarum foeminarum fidem et sanctitatem, atque copiose et suaviter describit aetatis aureae simplicitatem ac pietatem. Illam ipsam autem auri cupidinem, quae tam multis sciori aetate exitio fuerit, ipsi Romae quoque exitio fore, vaticinatur ut vates. Tractationis simplicitate non minus quam naturali orationis venustate hoc carmen insigne.

1–8. *Cur avidae*, opibus inhiantes, avarae puellae noctem magno vendant. — *pretiosa*, id est muneribus emenda *beatis* coll. II, 20, 25. — *Et opes*, elegans prosopopoeia, opes Venere exhaustae conqueruntur damna, pro quaeritis, cur profusi in Venerem et hoc modo opibus emuncti, rei familiaris iacturam querantur. Aequae elegans prosopopoeia apud Horat. Carm.

Certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:

Luxuriae nimium libera facta via est.

Inda cavis aurum mittit formica metallis,

5

Et venit e rubro concha Erycina salo:

Et Tyros ostrinos praebet Cadmea colores,

Cinnamon et multi pastor odoris Arabs.

Haec etiam clausas expugnant arma pudicas,

Quaeque terunt fastus, Icarioni, tuos.

10

III, 1, 30. — *ruinis*, nempe fortunarum. — *luxuriae*, de luxu inprimis intelligendum, non exclusa tamen libidine. De luxuriae licentia, quae tum temporis Romae invaluerat, saepius queritur noster, ut supra el. 12, 18. Iam quatuor luxuriae genera pro reliquis cunctis poeta enumerat, nempe aurum, gemmas, purpuram, unguenta. — *Inda* etc. alludit ad fabulam, quam Plin. memorat H. N. XI, 36: *Indicae formicae* — aurum ex cavernis egerunt terrae, in regione septentrionalium Indorum, qui *Dardae* vocantur. *Ipsis color felium*, magnitudo *Aegypti* luporum. *Eritum* hoc ab iis tempore hiberno, *Indi* furantur aestivo fervore, *conditis* propter vaporem in cuniculos formicis etc. Add. Arrian. *Rer. Indic.* pag. 329, ed. Gronov.; et conf. Wesseling. ad Herod. III, 102, §. 86. — *cavis metallis*, ex cavernis terrae, ut Plin. loquitur. — *mittit* eleganter pro e formicae cavernis effoditur, et Romam transportatur. *Mittere*, verbum prop. de mercibus externis, vid. Burm. ad Ovid. A. A. III, 2, 13; Met. II, 366. — 6. *concha*, bacca, quae est in concha, unio. Vid. Burm. ad Ovid. A. A. III, 124. — *concha Erycina*, quae Veneri Erycinae dicata est, quoniam ipsa scilicet concha vecta ad Cythera apulit. Vid. Schottus Obs. III, 21.

Venus autem Erycina dicitur, quod in Eryce, Siciliae monte, hodie San Iuliano, templum habebat donis opulentum. Vid. Cic. *Verr.* II, 8; Aelian. H. V. I, 15; Heyne Exc. II ad Virg. Aen. V; Mitscherlich. ad Horat. *Carm.* I, 2, 33. Epitheton *Erycina* longius petiit, sed huius generis epitheta poetis haud insolentia sunt. Vid. Serv. et Burm. ad Virg. Aen. VI, 398. — 7. *Tyros Cadmea*, a Cadmo, Agenoris, Phoenicum regis, filio. Floruit Tyros inprimis purpurae tinctura et mercatura; unde *ostrinos colores*, id est purpureos memorat. Vid. I, 14, 20; Tibull. IV, 2, 15. — 8. *Et Arabs pastor*, qui Nomadum vivendi rationem sequitur, *cinnamon multi odoris* scil. praebet; hinc Seneca Oedip. 117 *beatos cinnami silvis Arabes* dixit.

9–12. Compara Tibull. II, 4, 33, ibique Heynii Obs. Possunt, inquit poeta, haec arma, haec munera, etiam maxime pudicas foeminas vincere; sed ut hanc sententiam illuminaret, docte et eleganter nominavit Penelopem, quae et aliis in locis tanquam summae castitatis exemplum proponitur. Nam *Icarionis* est Penelope, ab Icario patre ita dicta, vid. Apollod. III, 10, 6. — *Quaeque* referendum ad arma, et *quaeque* e graecismo positum pro *haecque*, ut I, 19, 15; *quarum* pro *harum*. Verbum *terere*

Matrona incedit census induta nepotum,

Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.

Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:

Aut, si qua est, pretio tollitur ista mora.

Felix Eois lex funeris una marilis,

15

Quos aurora suis rubra colorat equis.

Namque, ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,

notat deterere, minnere, mitigare, fastus, ferociam, severitatem tuam. Alii minus recte explicant: expugnant pudicas et eas, quae terunt, oblerunt, vincunt, superant castitate Penelopem, quae castitatem Penelope despicatui habent prae sua, et pedibus quasi concutunt. — 11. *incedit*, ornate, pro est; verbo *incedere* notio fastus inest, vid. Broukhus. ad Tibull. II, 3, 52. — *census*, divitias, opes, quia bona civium romanorum in censum deferebantur. Sensus: puella amata matronali incesu procedit, ornata toto patrimonio filiorum nepotumque, quod homines luxu perdit in eam contulere. Conf. Ovid. A. A. III, 172. Alii per nepotes generatum homines dissolutos (vid. IV, 8, 23) intelligunt. Male. Seneca de vita beata cap. 17: *quare uxor tua locupletis domus censum in auribus gerit*. — *spolia opprobrii*, pro spolia probrosa, exuvias amatorum turpiter partas, opes eorum. — *per ora*, pro ante, praeter, iuxta ora, ut ap. Liv. V, 46: *transeundum per hostium custodias erant*. Gr. *παρά*, vid. Abresch. Annot. ad loca N. T. pag. 553 ad calcem animadv. ad Aeschyl. tom. I, et diluce. Thucydid. pag. 60; Xen. Cyr. I, 6, 19: *παρά πόντον-ἀγνυν*, praeter urbem — ducere agmen. — *trahit*, cum dilectu; ob syrma et vestem longam; est vero etiam verbum triumphale. Iustin. XVI, extr.: ca-

ptivos in triumphum modum per ora civium trahit. Add. Sallust. Iug. XXXI, 10: *sed incedunt per ora vestra magnifice* — pars triumphos suos ostentantes. Vbi vid. Curtius. Add. Ovid. Trist. IV, 2, 48.

13-18. Passeratius, quae vs. 13 leguntur, explicat de rapacitate impudicarum, munera et pretia flagitantium, ac de profusione amantium, et illas *poscendi*, hos vero *dandi* modum excedere. Verum enimvero huic interpretationi ea, quae vs. 14 leguntur, favere non videntur. Rectius Broukhus, notavit *poscere* et *dare* esse verba amoris. — *poscere*, ad stuprum compellere. — *reverentia*, pudor et modus. — *pretio tollitur mora*, viso pretio statim est parata puella, amatori copiam sui praebet. — 15. Quo gravius et acerbius petulantiam libidinemque romanarum foeminarum carpat poeta, commemorat Indarum foeminarum fidem et sanctitatem, cum defuncto marito sese cremantium. — *felix una*, id est unice felix, praeclarissima lex. — *quos* — *equis*, Indos, quos nimius ardor solis colorat, fuscet. Tibull. II, 3, 55: *quos India torret, Solis et admotis inficit ignis equis*. Vid. et notata ad II, 18, 10. — *fax ultima*, tarda regalis, quae nuptiali opponitur; et omnino quidquid ad mortem pertinet, ultimum atque extremum vocatur. Vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 466. —

Vxorum positis stat pia turba comis;
 Et certamen habent leti, quae viva sequatur
 Coniugium: pudor est, non licuisse mori.
 Ardent victrices, et flammae pectora praebent,
 Imponuntque suis ora perusta viris.
 Hic genus infidum nuptarum: hic nulla puella
 Nec fida Evadne, nec pia Penelope.
 Felix agrestum quondam pacata iuventus,
 Divitiae quorum messis, et arbor erant,

positis comis, in luctu tonderi, solemne orientis populis. Vid. interpp. ad Curt. X, 5, 17; Scheffer. et Perizon. ad Aelian. H. V. VII, 7. — *pia*, fida et sancta *turba uxorum* quia plures uni solent esse nuptae. Val. Max. II, 1.

19–22. *Et certamen h. l.*, de morte obeunda certant. Sic *certamen adulandi* apud Senec. de Benef. VI, 30; *certamen amoris* Ovid. Pont. II, 2, 89. De hac Indagum mulierum pietate audiendus Cic. Tusc. V, 27: *Mulieres vero in India, quum est cuiusvis earum vir mortuus, in certamen iudiciumque veniunt, quam plurimum ille dilexerit. Plures enim singulis solent esse nuptae. Quae est victrix, ea laeta, prosequentibus suis, una cum viro in rogum imponitur: illa victa, moesta discedit.* Valer. Max. II, 6: *Respiciantur Indorum foeminae, quae quum more patrio complures eidem nuptae esse soleant, mortuo marito, in certamen iudiciumque veniunt, quam ex iis maxime dilexerit: victrix gaudio exsultans, deductaque a necessariis, laetum praeferebat vultum, coniugis se flammis superincit, et cum eo tanquam felicissima crematur: superatae cum tristitia et moerore in vita remanent.* Add. Serv. ad Virg. Aen. V, 95; Davis. ad Cic. l. c. interpp.

ad Aelian. et Val. Max. l. c. — *Coniugium*, pro coniuge, ut apud Virg. Aen. II, 579; Iuvenal. VIII, 218. — 21 sqq. Gradatio his versibus inest, et brevior versus flagrantissimum amorem depingit. — *Ardent*, nec flammae sese subtrahunt, sed *flammae pectora praebent*, ultro ei pectora praebent, et defunctos maritos exosculantur, ora iam *perusta* imponunt, admovent virorum oribus.

23–32. *Hic, Romae.* — *nulla puella*, tam fida est ac pia, quam *Evadne* (vid. I, 15, 20) et *Penelope* fuerunt. — 25. Pulcherrimus locus. Laudat simplicitatem aetatis praeae, qua pagani rusticanis munusculis ac floribus amicas nulla luxuria corruptas sibi conciliabant. — *pacata iuventus*, in pace, otio et tranquillitate vivens. *Pacatus* ponitur non tantum de rebus et personis antea commotis ac turbatis, paci et tranquillitati redditis, sed et eo sensu adhibetur, ut sit omnino, tranquillus. Catull. LXVIII, 103 sqq.: *Ne Paris abducta gavinus libera moecha. Otiâ pacato degeret in thalamo.* Add. Cic. pro Ligar. cap. 2; Phil. V, 9. — *quorum*, referri debet ad *iuventus*, cuiusmodi generis et numeri permutatio poetis frequens, ut Claudian. Praef. ad lib. I in Rufin. 17, praecedente caetera sequitur.

His pompa fuit decussa Cydonia ramo,
 Et dare puniceis plena canistra rubis:
 Nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
 Lilia, vimineos lucida per calathos: 30
 Et portare suis vestitas frondibus uvas,
 Aut variam plumae versicoloris avem.
 His tum blanditiis furtiva per antra puellae
 Oscula silvicolis emta dedere viris.
 Hinnulei pellis totos operibat amantes, 35
 Altaque nativo creverat herba toro.

qui. Add. Sil. Ital. XV, 503; XVI, 462. Vid. Burm. ad Ovid. Met. I, 162; et Claudian. loco citato 27. — *Illis pompa fuit*, intelliguntur munera ex agris vel arboribus ad amorem illecebras conciliandos ab amatoribus puellis rusticis missa. Compara Ovid. Met. X, 260 sq. Eleganter autem usus est noster voc. *pompa*, non munus vel sim. voc. quia munera illa palam et cum ostentatione portabantur, respiciens simul ea, quae vs. 11 seq. leguntur. Talem *pompam* missionem (gr. *πομπή* Eurip. Herc. Fur. 580, Phoen. 1060) *munerum* commemorat quoque Tibull. III, 1, 3 sq. — *Cydonia*, scil. mala, nobilissima, ita dicta ab urbe Cretae insulae, Cydone vel Cydonia, unde primum in Italiam fuerunt advecta. Vid. Ovid. Art. III, 705; Colum. V, 10, 9; Celsar. Geogr. Ant. tom. I, pag. 1268. Caet. compara Prop. II, 34, 69 sqq. — *puniceis rubis*, rubus, gr. *βάτος*, nostris Brombeerstaude; intelliguntur autem h. l. mora, rubi fructus, decerpta, vid. Burm. ad Ovid. Met. I, 105. Add. IV, 127: *puniceo linguâ pendentiâ mora colore*. Sic et Lucret. V, 939, et 963, *arbuta* pro ipso fructu posuit. — 29. *tondere*, decerpere. — *nuxta* violis lilia. — *referre*,

pro simpl. ferre. Vid. ad I, 17, 11. — *lucida*, pellucencia, ob viminea intervalla. His autem calathis vimineis flores frugesque ferebantur a rusticis, vid. Virg. Ecl. II, 45; Martial. III, 58. — 31. *suis vestitas frondibus*, tectas adhuc pampinis. Vvae autem quoque in amatoriiis muneribus, Ovid. Met. XIII, 813. — *variâ avem*, maculis variâ distinctam, cui diversorum colorum plumae inductae sunt, vid. de hoc usu voc. *varius* Bentlei. ad Horat. A. P. 2; Cannegieter. ad Avien. f. 15, pag. 106: sic *variae columbae* Ovidius Heroid. XV, 37: *picta perdix* Martial. III, 58. Intelligunt autem h. l. columbam, vel perdicem, vel picam, quae in eiusmodi munusculis amatoriiis rusticis, vid. Ovid. Met. XIII, 831; A. A. II, 269; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 445; Muncker. ad Hygin. fab. 233.

33-40. *blanditiis*, docte pro muneribus. — *furtiva per antra*, furtis et amoribus convenientia. Compara Tibull. II, 3, 69 sqq. — *Hinnulei*, sive hinnuli, sunt damarum, cervorum et caprearum foetus. Pellibus autem prisci homines vestiebantur, iisque lectum sternebant, vid. Juvenal. VI, 6. — *totos operibat*, utrosque plane tegebat, quum iacebant una. — *nativâ*

Pinus et incumbens latas circumdabat umbras,

Nec fuerat nudas poena videre deas.

Corniger Idaei vacuum pastoris in aulam

Dux aries saturas ipse reduxit oves.

Dique deaeque omnes, quibus est tutela per agros,

Praebant vestris verba secunda focis.

Et leporem, quicumque venis, venaberis, hospes,

toro, pro naturali, nulla arte composito, ut apud Senec. Hippol. 538; Ovid. Met. III, 160; Prop. I, 2, 13. Vid. Drakenb. ad Liv. II, 5, 4. — 37. *latas circumdabat umbras*, circumcirca praebat, ob patulos et longe diffusos ramos. Theocrit. Idyl. V, 48: καὶ ἂ σκιὰ οὐδὲν ὁμοίᾳ τῇ παρὰ τὴν βάλλῃ δὲ καὶ ἂ πέτρῃς ὑφ' ὧς κώνους. — *Nec fuerat, erat, poena aurea illa aetate ob morum simplicitatem et probitatem, impune, sine ultionis metu licebat deas nudas videre.* Catull. LXIV, 17 sqq., 385 sq.; Prop. eleg. seqq., vs. 19. Respexit poeta ad poenam, quam luit Actaeon, vid. Ovid. Met. III, 138 sqq.; Hygin. fab. 180; Tiresias, Prop. IV, 9, 57. — *poena*, pro ultione, vid. Ernesti Clav. Cic. h. v. — 39. *Corniger aries Idaei pastoris*, Idaeus pastor est Paris, in Ida monte inter pastores educatus. Horat. Carr. I, 15, 1. — *vacuum*, epith. ornans. — *in aulam*, id est in stabulum, more Graecorum, vid. Theocrit. Id. XI, 12; XXV, 99; XXVII, 36. — *ipse*, quia aries dux gregis, ut ap. Virg. Ecl. VII, 7: *Vir gregis ipse caper decraverat.* Sed *dux gregis* perpetuum arietis, vel hirci, vel tauri epitheton, vid. Heyne ad Tibull. I, 10, 10.

41-46. Virg. Georg. I, 21: *Dique deaeque omnes, studium quibus arva meri.* — 42. *praebant verba*, ut dare verba apud Virg. Aen. VIII, 541; X,

600, pro affari, loqui. — *vestris focis*, agrestes alloquitur; in vestris aris et faniis dii vos praesentes alloquebantur vobis faventes; quod omnino poetice dictum est pro vobis favebant, vestra vota ac preces felici eventu ornabant. Aetate enim aurea deos ipsos apparuisse et sacris interfuisse stuebant. Vid. Catull. LXIV, 385 seqq.; Virg. Ecl. IV, 15, ubi vid. Cerda. — 43. vid. Obs. Exemplo illustrat quae vs. 42 dicta leguntur. Pana, coll. vs. 45, rusticanos illius aetatis homines alloquentem inducit. Comparavit cum his versibus Salmasius ad Solin. tom. II, pag. 1088 ed. Paris. duo epigrammata graeca, alterum Leonidae Tarentini: Εὐάγρει, λαγώδηρα, καὶ εἰ πετιμένα διώκειν ἰξεντίας ἦκει τοῦδ' ὑπὸ διασπὸν ὄρας. Κάμει τὸν ὕληωρον ἀπὸ κρημνοῦ Βόαςσον Πάνα, συναγρεύσω καὶ κυσὶ, καὶ χαλάμοις, id est, Grotio interprete, *Sis felix, seu tu leporem, sive aëre praedam Quae-ritis, ad haec montis qui iuga bina venis. Et me Pana tibi summa de rupe vocato: Et calamis opifer sum bonus et canibus.* Alterum Satyri poetæ: Εἰτε σὺ γ' ὀρνέοφοιτον ὑπὲρ χαλαμῶδα παλύνας ἰξῶ ὀρεῖβατίας, εἰτε λαγοκτενέεις, Πάνα κάλει κυνὶ Πάν λασίου ποδὸς ἰχνία φαίλει, Σύνθετον ἀκλινέων Πάν ἀνάγει χαλάμων. Grotius vertit: *Seu leporem cupias, seu per iuga devia montis Viscato calamo fablere quaeris, ave, Pana voca: Pan*

Et si forte meo tramite quaeris avem.
 Et me Pana tibi comitem de rupe vocato, 45
 Sive petas calamo praemia, sive cane.
 At nunc desertis cessant sacraria lucis:
 Aurum omnes victa iam pietate colunt.
 Auro pulsa fides, auro venalia iura :
 Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor. 50
 Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
 Dum petit intonſi Pythia regna dei.

hirta cani vestigia monstrat, Pan facit, ut tacita crescat arundo manu. Add. Erycii epigr. Anthol. Gr. lib. IV, tit. 12, epigr. 84, pag. 476, ed. Obsop. — *venis, huc accedis. — meo tramite, via, silva, cui praesideo. — de rupe, ibi enim Pan versatur ut plurimum, vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Dian. 87 seqq. — calamo, aucupatorio II, 19, 24; IV, 2, 33 sqq.; Gronov. Obs. III, 17, pag. 439. — petas praemia, ut Tibull. I, 1, 34. Vid. Heyne ad Tib. I, 2, 26. — praemia, insidiarum structarum mercedem, praedam. Ovid. Rem. Am. 208: *Lenius est studium, studium tamen, alite capta, Aut lino aut calamis praemia parva sequi.**

47–50. *Cessant sacraria, vacua iacent, II, 9, 35 sqq. — sacraria, interiores silvarum recessus, diis agrestibus, ut Pani, Fauno, Dianae sacri, ut apud Calpurn. Ecl. I, 15. — desertis lucis, postquam non amplius agrestes silvas colunt, nec antra pro domiciliis habent: postquam non amplius sunt silvicolae vers. 34, vel: vacua iacent sacraria, id est sacella in lucis desertis. — 48. Aristoph. Plut. 146: *Ἀπαντα τῶ πλουτῶν γὰρ ἔσθ' ὑπὸ κρη.* Anacr. Od. XLVI, 7, 8: *Σοφίη, πρόπος παύεται, Μόνον ἀργυροῦ βλέπουσιν.* — *victa pietate, graviter**

dictum pro sprete, neglecta. Ovid. Met. I, 149, *victa iacet pietas.* XV, 173: *ne pietas sit victa cupidine ventris.* Catull. LXIV, 387: *nondum sprete pietate.* — 50. *sine lege pudor, lege sublata ipse pudor lege solvitur, id est omnis respectus ad aequum et bonum, qui nonnunquam instar legis est.*

51–54. Affert iam exempla pietatis victae, pudoris sublatis, et fidei pulsae, atque ita accuratius demonstrat, quantopere a simplicitate et probitate aetatis aureae abhorruerint sequentia tempora. — *Brennum, vid. not. ad II, 31, 13. — torrida limina, Brennum in ipso Apollinis templo impietatis poenas luisse refert Valer. Max. I, 1. Propertius igitur h. l. significare mihi videtur, ipsum templi limen, vel templum ipsum fulmine percussum fuisse (hoc quidem veteres hanc historiam describentes non memorant, sed Prop. et h. l. ut saepius auctores alios, qui non ad nostram aetatem pervenerunt, secutus est) atque hoc modo Brennum in templo interisse. Ornate ergo et poetice templum fulmine tactum et flammis undique cinctum neque tamen combustum, *torrida limina* dixisset poeta. Pausanias saltem X, 23, expeditionem illam Brenni describens, praeter terrae mo-*

PROPERT. Carm. Töm. I

T

At mons laurigero concussus vertice diras

Gallica Parnasus sparsit in ora nives.

Te scelus accepto Thracis Polymestoris auro 55

Nutrit in hospitio non, Polydore, pio.

Tu quoque, ut auratos gereres, Eriphyle, lacertos,

Dilapsis nusquam est Amphiaras equis.

Proloquar, atque utinam patriae sim vanus aruspex:

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis. 60

Certa loquor, sed nulla fides; neque enim Ilia quondam

Verax Pergameis Maenas habenda malis.

tum, nivem, grandinem et frigus, diserte quoque βροντὰς καὶ χερσυνούς commemorat. — *intonsi*, perpetuam Apollinis inventutem designat, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 21, 2. — *regna* eleganter dicitur ipsum templum Apollinis Pythii sen Delphici (urbs enim Pythou, postea Delphi dicta) in monte Parnaso. Vocabulum enim *regnum* latius haud raro de possessione quavis usurpatur, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 2, 9; III, 16, 30. — 58 sqq. Instinus XXIV, 7, 8: *praesentiam dei et ipsi statim sentire; nam et terrae motu portio montis abrupta Gallorum stravit exercitum. Insecuta deinde tempestas est, quae grandine et frigore saucios ex vulneribus absumsit.* — *laurigero*. Plin. H. N. XV, extr.: *laurus spectatissima in monte Parnaso; unde ap. Virg., Parnasia laurus* Georg. II, 18. — *diras*, horrendas nives. Horat. Carm. I, 2, 2, *dirae grandinis dixit*.

55–60. Polydorus, Priami filius, quem sub initium belli Troiani ad Polymestorem, Thraciae regem, educandum miserat pater. Virg. Aen. III, 49 sqq.: *Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno Infelix Priamus furtim mandarat alendum Threicio regi* — *Ille, ut opes fractae Teu-*

crum et Fortuna recessit — *Fas omne abruptit: Polydorum obtruncat, et auro Vi potitur*. Vid. ibi Heyne Excurs. III. — *scelus Thracis Polymestoris*, pro Thrax Polymestor scelestus, ut *scelus viri* Plaut. Truc. II, 7, 60. *scelus pueri* es Id. Pers. II, 2, 10. — *hospitio non pio*, impio, nefando. — 57. *Eriphyla, Amphiaras*, vid. notata ad II, 16, 29. — *dilapsis equis*, qui hausti terrae hiatu evanuerint. — *nusquam est*, evanuit, interiiit, Gr. οὐκ ἔστι οὐδ' αὖτις ἐστίν. Vid. nos ad Cydonium de contemnenda morte 16, 2, pag. 101. — *proloqui*, praedicere, vaticinari, προφητεύειν. — *sim vanus aruspex*. Heliod. II, pag. 85, ed. Bourdel.: πλὴν ἀλλ' ἔγω γὰρ ἀληθὲς μάλλον ἢ τὸ ἔργον — ἐγὼ δὲ ψευδομένους ἀποφυνδισίν. Add. Stat. Theb. IX, 629. — *frangitur*, ad interitum vergit, perit. — *suis bonis*, opibus nimis, nimio luxu. Liv. Praefat.: *Iam pridem praevalentis populi vires se ipsae conficiunt*. Horat. Epod. XVI, 2: *Suis et ipsa Roma viribus ruit*.

61–66. *Neque — malis*. Sensus: neque Cassandreae creditum est olim, quum tot mala patriae vaticinaretur. — *Ilia*, pro Iliensis vel Iliaca, ut Horat. Carm. Sec. 37. — *Maenas*, intelligitur Cassandra, dicitur *furens* Virg.

Sola Parin Phrygiae fatum componere, sola

Fallacem patriae serpere dixit equum.

Ille furor patriae fuit utilis, ille parenti.

65

Experta est veros irrita lingua deos.

Aen. II, 345; sed *vates Cassandra* dicitur Aen. III, 18; V, 536, et h. l. ut Senec. Agam. 715, *Maenas*, est fatidica. Quum enim Bacchus excelsioris enthusiasmi auctor perhibeatur, hinc de iis, quorum animus sublimium phantasmatum vi ac copia conturbatus est, ita, ut excelsiore spiritu incensus, furentis instar extra se rapiatur, adeoque de vatibus et poetis (vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. III, 4, 5: 25, 1) usurpantur verba *ἰσχυροῦς*. Plato in Phaedr. pag. 245, *μαίνεσθαι*, vid. Hemsterhus. ad Lucian. tom. II, pag. 346. — *insania*, Horat. Carm. III, 4, 5, et h. l. *Maenas*. Nonius in *Bacchari*: *Quidquid vehementius commovetur, bacchari voluerunt*. Vid. Cuperus Obs. III, 12, et Perizon. ad Ael. H. V. III, 9. — *Pergameis malis*, intelligitur expugnatio et destructio urbis et regni Troianorum. — *verax habenda*, id est haberi debebat, fatale ei erat semper vaticinari, nunquam credi. Apollō enim aegre ferens Cassandrae

repulsam, effecit, ut, etsi vera praediceret Cassandra, nemo tamen ei fidem haberet. Vid. Apollod. III, 11, 5; Hygin. fab. 93, 108; Servius ad Virg. Aen. II, 246; intpp. ad Lycophr. Cassandr. Minus recte alii *habenda* capiunt pro *habita*, ut apud Cic. Offic. I, 1, *habendis praeceptis*, pro *habitis*. — 63. *Sola*, vid. Virg. Aen. III, 183. — *fatum componere*, docte pro *perniciem et exitium afferre*. — *serpere*, eleganter pro *ire*, ut *ἔρπειν* saepius eodem sensu legitur, vid. Cuper. Obs. I, 2 extr.; Valcken. ad Theocrit. pag. 399; C. Ernesti ad Callim. hymn. in Pallad. 3. — *fuit*, pro *fuisset*, si nempe Troiani credidissent. — *parenti*, Priamo. — *irrita lingua*, Cassandrae non credita. — *experta est veros deos*, verum (id est veridicum, ut apud Terent. Andr. II, 5, 12. V. Salmas. ad Plaut. Mil. Glor. IV, 8, 57) deum (Apollinem) habuit, vaticinata est vera, et eventu comprobata.

ELEGIA XIV

AD SPARTEN DE LVDIS LACONICIS

Multa tuae, Sparte, miramur iura palaestrae,
 Sed mage virginei tot bona gymnasii:
 Quod non infames exercet corpore ludos
 Inter luctantes nuda puella viros:
 Quum pila veloci fallit per brachia iactu,
 Increpat et versi clavis adunca trochi.

3

ELEGIA XIV

Criminaturus asperitatem et superbiam romanarum puellarum, quae nonnisi insigni comitum custodumque caterva stipatae in publicum prodibant, praedicat Lacaeonarum puellarum simplicitatem et morem, gymnasticen sine ulla infamiae nota cum viris publice exercentium, idque Romae pariter non licere lascive conquiritur. Videtur haec elegia scripta esse in Peloponneso, quum iter Athenas faceret, adeoque post vicesimam primam collocanda, quam, ut iam Broukhusius suspicatus est, Brundisii scriptam fuisse probabile est. Conf. I, 17 Argum.

1-4. *Sparte*, ut apud Ovid. Met. XV, 426; Heroid. I, 67 etc., ipsam civitatem Spartanam eleganter alloquitur. — *iura palaestrae*, mores, consuetudines, instituta, rationes praescriptas, ad quas certamina instituuntur. Lucan. IV, 614: *Olympiaca servato more palaestrae*. — *bona*, commoda, amantibus inprimis, coll. v. 21, 34: *gymnasium, palaestra, stadium* coniunctim quoque commemorantur apud Catull. LXIII, 60. — 3. *exercet ludos*, ut Virg. Aen. III, 281,

dixit: *Exercent patrias oleo labente palaestras Nudati socii*. Apud *Lacaeonas virgines palaestra, Eurotas, Sol, pulvis, labos et militia in studio erat*, ut vetus poeta dixit apud Cic. Tusc. II, 14. Ludi illi, qui non dedecori erant puellis gymnics, dicuntur *non infames*, quia eos non libidinis causa, sed corporis et virium confirmandarum causa exercebant, et nudatio illa non turpis erat, quum verecundia adesset, petulantia abesset, et subligaculis *περι τῶ ἀιδοῖα* tectae essent, ut athletae tali cingulo apud Graecos utebantur, vid. Schol. et interpp. ad Thucyd. I, 6; Fabrum Agonist. II, 2, 3; Schrader. ad Musaeum c. 10, pag. 199. — *Nudas* autem Spartanas puellas cum viris luctatas fuisse, vel Plutarchi classicus locus docet in vit. Lycurg. pag. 47 F.; Ovid. Heroid. XVI, 149 sqq. de Helena Paris: *More tuae gentis nitida dum nuda palaestra Ludis, et es nudis femina mixta viris*. Add. Eurip. Andromach. 595, ubi vid. Barnes. et Cragius de Republ. Laced. lib. III, tab. 9, §. 4.

5-8. Iam varia exercitationum gymnicarum genera afferuntur. — *fallit p. v. i. per brachia*, tam velociter pila iacta inter manus effugit, ut oculis

Pulverulentaque ad extremas stat femina metas,

Et patitur duro vulnera pancratio.

Nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris,

Missile nunc disci pondus in orbe rotat.

10

vix sequi possis. — *fallit*, vix conspicitur, λαμβάνει. Sic fere Virg. Aen. IX, 572: *Hic iaculo bonus, hic longe fallente sagitta*, ubi *fallens* est, quae occulto ferit, ut Val. Fl. III, 182: *fallere nervo ausus*. De pila vid. Mercurialis Art. Gymn. II, 5. — *trochus*, circulus grandis aeneus, rotae similis, in quo annuli ferrei dispositi erant, qui, trocho circumrotato, sonitum edebant, vid. Horat. A. P. 380; Ovid. Trist. III, 12, 20; Martial. XI, 22; Mercurialis III, 13, 2; et Schefferus de re vehic. I, 6, pag. 58, ubi trochi imaginem e Mercuriali apposit. Male confuunt plerumque trochum cum turbine, βέβηξι, ligno illo conico, quod scutica impellebatur, vid. Virg. Aen. VII, 378; Tibull. I, 5, 3. — *Increpat*, sonitum edit, λέγει Homer. II, 4, 125. Add. Prop. IV, 3, 66: saepius autem *increpare* construitur cum casu quarto, ut Prop. I, 17, 6 al. nam *adunca* est casus quartus, et per *adunca trochi* intelliguntur annuli illi ferrei per trochum dispositi. — *clavis*, est unsa, qua apprehensus trochus tenebatur et circumvolvebatur. — 7. Cursum significat; *stat* pulvere conspersa *ad extremas metas*, cursu confecto, foemina. — *pancratium*, πανκράτιον, certamen erat e pugillatu et lucta compositum, in quo non tantum pugnum, sed et aliorum membrorum vires experiebantur, calcibus, genibus, dentibus etiam certabant. Vid. Cerda ad Virg. Aen. V, 379; Scaliger. Poët. I, 22, pag. 84; interpp. ad Gell. XIII, 26; et ad Senec. de Benef. V, 3. Sed Seneca l. c.

scribit: *Lacedaemonii vetant suos pancratio, aut caestu decernere*. Itaque aut cum Broukhusio dicendum, Proptium pro libertate poetica h. l. plusculum sibi indulsisse; aut statuendum, Senecae verba non indicare, Spartanis nunquam pancratii usum concessum fuisse, sed hoc sibi velle, hunc ludum, ntpote crudeliorem, postea apud eos vetitum.

9-12. *Gaudentia brachia*, poetice pro ipsa gaudens, ut apud Val. Fl. I, 109: *humeris gaudenibus arcus Gestat Ilylas*. Vid. Struchtmeyer Anilmadv. Crit. II, 2, pag. 101. — *loris ligat ad caestum*, nam caestus facti erant e corio bubulo, insuto plumbo ferroque, et loris circa brachia reliabantur. Conf. Virg. Aen. V, 374, 405 seqq., 425. Formam eius, ut et disci, vid. apud Mercurial. de art. Gymn. lib. II, cap. 12, pag. 155, 167. Add. Gudii Inscriptt. Ant. pag. 109, Inscr. 8. — *disci pondus*, pro discum ponderosum. Martial. XIV, 164: *Splendida quum volitent Spartani pondera disci*. Discus erat magni ponderis orbis, ex aere, ferro, aut lapide, et vel sursum manu mittebatur, vel ad limitem constitutum proiciebatur. Vid. Stat. Theb. VI, 646; Achill. II, 439. Fuit autem discobolia inter antiquissima exercitationis genera, vid. Homer. II, Ψ, 826 seqq.; Odys. Θ, 186, *δισκοβολοι* etiam in monumentis antiquis expressi, vid. Quinctil. Inst. II, 13; Lippert. Dact. Mill. II, P. 2, 466. — *in orbe rotat*, torquet, librat, agit, ut maiore vi et celeritate volet. Virg. Aen. X, 773, ubi: *telum quod*

Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,

Virgineumque cavo protegit aere caput.

Et modo Taygeti, crines adspersa pruina,

Sectatur patrios per iuga longa canes.

Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis,

15

Thermodonteis turma vagatur agris.

Qualis et Eurotae Pollux et Castor arenis,

missile libro, et 421: *ferro quod missile libro*. Sed *missile* dicitur omne id quod procul mittitur, et eo sensu h. l. disci pondus *missile* vocatur. — 11. *Gyrus*, proprie in equitatione, Virg. Aen. X, 884: *volatque Ingenti gyro*. Sed *gyrum pulsat equis* paullo insolentius dictum, pro pulsando cogit in gyrum, vel in *gyrum compellit*, ut loquitur Cic. de Orat. III, 19. — *revincit*, id est *laterique accommodat ensem* Virg. Aen. II, 393. — *cavo aere*, galea aerea, ut apud Ovid. Met. VIII, 32; Prop. II, 18, 25.

13–16. *Et modo Taygeti* etc. Male hoc distichon in plerisque codd. et editt. ante Scaligerum sequenti postponitur. Vid. Obs. Spartanas virgines per iuga Taygeti venantes cum Amazonibus ad fluvium Thermodonta venantibus comparat. — *Taygetus*, mons Laconices, Spartae et Amyclis imminens, vid. Virg. Georg. II, 488; III, 44; Pausan. Lacon. cap. 20; Cellar. Geogr. Ant. II, 13, tom. 1, pag. 1208. — *adspersa pruina*, studio venationis nocturnae. — *sectatur canes*, id est praecurrentes sequitur. Solent enim venatores canes suos praemittere, ut feras latitantes investigent, quas deinde ipsi interficiant. Sophocl. Ai. 5: *δέδορξά σι Πάραι κυνηγετούντα, καὶ μετρούμενον δ. Ἰχνη τὰ κείνου νεοχάραξ'· ἐν δὲ δ' ἐκφίρει δ. Κυνὸς Λακωνίης ὧ τίς τῷ περὶ Βάσις*. Genus est audax avidum-

que feras de canibus Spartanis Senec. Hippol. 35. Conf. Varro II, 9, 6; Meursius Misc. Lacon. III, 1; Callim. hymn. in Dian. 94, ibique Schol. — 15. *Amazonidum*, vid. III, 11, 13; IV, 3, 43; Iustin. II, 4; Heyne ad Virg. Aen. XI, 659. — *Thermodon*, Θερμῶδων, fluvius Ponti in mare Euxinum prolābens, iuxta quem Amazones habitabant. Curt. VI, 5, 24; Interpp. ad Virgil. Aen. XI, 659; Claud. R. P. II, 66; Ovid. Met. II, 249; Val. Fl. IV, 601; Senec. Herc. fur. 246; Cellar. Geogr. ant. III, 8, tom. II, pag. 323; Callim. fragm. p. 397, n. LVI, ed. Ern., unde *Amazonius Thermodon* dicitur Sil. Ital. VIII, 430. — *nudatis mammis*, pectore nudo, apposite, comparat enim Amazonas cum puellis Spartanis, quas antea vs. 4 dixerat *nudas*. Verbum *vagari* venatoribus proprium. Ovid. Met. X, 535: *Per iuga, per silvas, dumosaque saxa vagatur, Nuda genas, vestem ritu succincta Dianae*.

17–20. Quum ad *Eurotam* fluvium Spartam alluentem (Virgil. Aen. I, 502; Cellar. Geogr. Ant. II, 13, tom. 1, pag. 1195) exercitia palaestrae Laconicae instituerentur, vid. Barth ad Stat. Theb. VIII, 432: praecclare cum puellis Spartanis ea ibi instituentibus comparat poeta Helenam, Pollucem et Castora, qui ibi quoque quondam gymnicos ludos exercebant. — *arenis*, in arenis, in litore, ripa ut saepius

Hic victor pugnīs, ille futurus equis.
 Inter quos Helene nudis capere arma papillis
 Fertur, nec fratres erubuisse deos.
 Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
 Et licet in triviis ad latus esse suae.
 Nec timor, aut ulla est clausae tutela puellae,
 Nec gravis austeri poena cavenda viri.
 Nullo praemisso, de rebus tute loquaris
 Ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
 Non Tyriae vestes errantia lumina fallunt,

20

25

apud nostrum arena occurrit. Vid. I, 8, 11. — *Hic*, Pollux, πύξ ἀγχιθός, ille, Castor, ἀπὸ δδζυος Homer. II. I, 237; Horat. Sat. II, 1, 26: *Castor gaudet equis*, ovo prognatus eodem *Pugnīs*. Recurrit oratio, vid. ad II, 1, 38; Ovid. Met. VIII, 301 seqq.: *Tyndaridae gemini, spectatus caestibus alter, Alter equo*. Equi vero intelliguntur currui iungendi, ita ut generatim bellandi ars et peritia indicetur, vid. Apollod. III, 10, 6. — *Helena*, Castor et Pollux, Iovem patrem habuerunt sub cecyni specie, matrem Ledam, Tyndarei Laconiae regis uxorem. Conf. Ovid. Fast. V, 709; interpp. ad Virg. Aen. I, 654; VI, 121; Heyne ad Apollod. I. c. — *capere*. *Fertur*, pro cepisse, etiamsi sequatur *erubuisse*, vid. Bentlei. ad Horat. I, 16, 14. — *nec erubuisse*, coll. supra v. 3, 4. — *deos*, κατ' ἰξοχὴν Castor et Pollux *diis* fratres dicebantur, vid. Surtou. vit. Calig. 22. Sic *Castori et Polluci diis magnis* in inscriptione ap. Gruter. pag. 98, 9 sqq.

21–28. Affert poeta causam, cur iura et bona Spartanæ palæstræ miretur, laudet et probet. — *in triviis*, pro palam simpliciter, publice lateri amicæ adhaerere. — *Nec timor*, non sunt custodes amatoribus timendi, patet

his aditus ad puellas Lacaenas. Sic *timor* simpliciter legitur supra el. 12, 17. Add. II, 23, 14. — *clausae puellae*, el. 3, 49, el. 13, 9. — *austeri*, difficilis. *jalous*, ut Tibull. I, 2, 7. — *poena*, ultio, vid. ad el. 13, 38. — 25. *Nullo praemisso*, non ante misso internuntio, vel puero tuo, vel alio quopiam adventus tui nuntio, qui de aditu sciscitetur, cuius ope amor puellae concilietur. Vid. Tibull. I, 3, 89. — *tute*, tu ipse, vid. Priscian. lib. XII, pag. 947; Putsch. — *de rebus tuis*, de amoribus tuis. — *longae n. r. morae*, Passeratinus: si dare non vult, saltem cito negatur, non ducitur promissis amator, repulsa non est longae morae, non cruciat amantes mora. Sed praefero Vulpii interpretationem: licebit tibi sermonem longius continuare, ac diatius puellae lateri adhaerere, neque ipsa repelleute, neque ullo alio prohibente. — 27. *Non Tyriae vestes* (II, 16, 17) earum splendor, perstringit oculorum tuorum aciem, animum tuum ita perturbat, ut tibi desint verba, ut non invenias quae sint verba rogandi. Est ergo *errantia lumina*, oculos dubio motu fluctuantes, graphice dictum, pro te timidum, qui nescias, quo oculos conicias. Minus recte, ut vi-

Est neque odoratae cura molesta comae.
 At nostra ingenti vadit circumdata turba,
 Nec digitum angusta est inseruisse via. 30
 Nec quae sint facies, nec quae sint verba rogandi,
 Invenias: caecum versat amator iter.
 Quod si iura fores, pugnasque imitata Laconum,
 Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

detur, Vulpus et alii explicant: fallunt errantia lumina, dum vitia corporis abscondunt. — 28. Nec comae odorandae et eleganter pectendae studium tibi moram affert, vel te repellit. Horat. Carm. II, 11, 23: *in comitum Laconae More comam religata nodum*.

29-34. Opponere pergit mores Romanos Laconum moribus, et quae vs. 29 sqq. leguntur, respiciunt inprimis ea, quae vs. 21, 22 legebantur. At nostrae foeminae vadunt tanto comitum grege stipatae, adeo pressae in triuiis incedunt, ut digitum quidem

intinserere, digito contingere euntem non sit, non liceat. Poëtice rem exag Gerard. — *nec est*, pro nec licet, datur; Graecorum more. — 31. Nec facile invenias, quomodo eam accurate videas, adspicias, nedum quomodo eam rogare, ad amorem sollicitare possis. — *facies*, numero plurali dixit, ad vultus corporisque species varias indicandas. — *rogare*, verbum amatorium, ad amores sollicitare, I, 5, 32. — *caecum*, apposite, quum praecesserit: *nec quae sint facies invenias*. Sensus: caeca sors, casus fortuitus in amore valet.

ELEGIA XV

AD CYNTHIAM DE LYCINNA

Sic ego non ullos iam norim in amore tumultus,
 Nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
 Vt mihi praetextae pudor est elatus amictu,
 Et data libertas noscere amoris iter,
 Illa rudes animos per noctes conscia primas
 Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.

ELEGIA XV

Cynthia, cui nuntiatum erat, Lycinnam famulam suam pellicem esse Propertii, eam hanc ipsam ob causam durius tractare solebat. Propertius igitur pro Lycinna deprecator intercedit. Confitetur, se amoris rudem, a Lycinna virum esse factum, sed asserit quoque, se inde ab eo tempore, quo Cynthia amare coepisset, illi prorsus valedixisse; et cohortatur Cynthia, ne Lycinnam immerentem torqueat, pro foeminarum more et ingenio, quae puellas rivales crudelius et acerbius tractare soleant; quod proposito Dirces exemplo demonstrat, quae tamen ipsa Iovi crudelitatis suae poenas dederit. Quibus Dirces poenis descriptis, amicam obtestatur, ne, hoc exemplo deterrita, vago et sinistro de suis et Lycinnae amoribus rumori aures nimium credulas praebet.

1-6. Quae vs. 1, 2 leguntur, ea praemisit poeta, quo certius ac facilius Cynthia verbis ipsius fidem haberet. Etenim *sic* in obtestationibus solemne est. Sensus et cohaerentia: Quam certo opto, ut nullos experiar,

norim in amore tumultus, rixas, dissidia, et ut nulla nox *veniat*, sit, sine te mihi vigilanda; tam certa sunt quae tibi narrabo: Postquam ex ephebis excessi, animumque ad puellarum amorem, custode tandem remoto, appellere licuit, Lycinna me, amoris rudem, non invita erudit; postquam vero te amare coepi, postquam tui amoris compos factus sum, neque cum Lycinna, neque cum alia ulla foemina rem habui. — *praetextae amictu*, pro, cum toga praetexta puerili. — *pudor elatus*, eleganter dictum pro postquam posui cum praetexta pudorem. — *Efferre*, verbum funebre, sic *extinctus pudor* Virg. Aen. IV, 322; *perit pudor* Plautus in Bacchid. III, 3, 81; et hoc loco paullo post sequitur *sepelivit* vs. 9. — *et iter*. Ovid. Fast. III, 778: *vestis quoque libera per te Sumitur, et vitae liberioris iter*. Terent. Andr. I, 1, 25: *Nam is, postquam excessit ex ephebis, Sosia, ac liberius vivendi fuit potestas*. — 5. *rudes animos*, me imperitum rei venerae, tironem, rudem amoris, I, 9, 8. — *conscia amoris et Veneris gaudiorum*. — *per noctes primas*, pro simpl. prima. — *Imbuit*

Tertius, haud multo minus est, quum ducitur annus:

Vix memini nobis verba coisse decem.

Cuncta tuus sepelivit amor: nec femina post te

Vlla dedit collo dulcia vincla meo.

10

At tu non meritam parcas vexare Lycinnam:

Nescit vestra ruens ira referre pedem.

initiauit, ἐξέλευσεν, virum fecit. *Imbui* dicitur de personis et rebus, quae primo usui accommodantur. Videat. Rulinken. ad Callim. Fragm. a Benth. collect. 119. pag. 487 Ern. Graev. Lectt. Hesiod. cap. 15 extr. Martial. X, 79: *Ergo Suburrae tironem trade magistrae, Illa virum faciet.* — *heu*, admirantis, ut II, 29, 30. Comparat enim tecte animum Lycinnae liberalem cum Cynthiae avaro auri-que cupido. — *dati*, pro muneribus, ut apud Ovid. Met. VI, 463; Plaut. Pseud. I, 3, 71. Sic *rogatis*, pro petitionibus, Ovid. Fast. V, 193. *optatis*, pro votis in Ibide vs. 68; vid. Burm. ad Ovid. Met. XI, 106.

7-14. *nobis*, mihi et Lycinnae. — *cuncta t. sepelivit amor*, amorem illum ex animo meo delevit meus erga te amor. Ovid. Heroid. X, 76: *Femina periuri fraude sepulta viri*, id est oblivioni tradita. Cic. Tusc. II, 13: *Amittenda fortitudo est, aut sepeliendus dolor.* — 10. *dedit c. v.*, circumdedit collum meum, me amplexa est. — 11. *At tu*, etc. Hoc distichon vulgo legitur post vers. 42: *Paeana Amphion*, etc., sed illud in hunc locum transponendum esse, recte indicaverunt Vulp. et Burm. Vid. Obs. — *immeritam - Lycinnam*, innocentem vexare et male habere desinas. — *ira ruens*, praeceps ira, quae omnem vim suam exercet. Ira eleganter in personam mutata est, unde additur *referre pedem*, redire, nescit,

pro, vos foeminae puellis rivalibus iratae, irae modum ponere nescitis. Hanc ipsam vero sententiam, mulierum adversus pellices iram vehementissimam et acerrimam esse, iam Dirces exemplo accuratius demonstrat. Quod fabulam ipsam hoc loco allatam attinet, haec tenenda sunt: *Antiope* Nyctei (genit. gr. *Nycteos*) regis in Boeotia filia (Homer. Od. A, 259, eam facit Asopi filiam, de quo dissensu vid. Pausan. Corinth. pag. 124; Schol. Apollon. Rhod. I, 735; Burm. ad Ovid. Met. II, 592; omninoque Valcken. Diatrib. pag. 58), primo *Lyci* Thebanorum regis uxor fuerat, hic vero eam ab Epopeo per dolum stupratam repudiavit, et *Dircen* in matrimonium duxit, quae tamen, quum ipsi nuntiatum esset, Lycum clam cum Antiope consuescere, eam carceri inclusit, et crudeliter tractavit, vs. 13-18. Iniuriae impatiens Antiope, catenis ruptis, in montem Cithaeronem fugit, vs. 23-26; ibi Zethus matrem (ex Iove enim Antiope Zethum et Amphionem suscepit) ignorans fugitivam, stabulis suis non recepit, vs. 30, sed cognito errore per senem pastorem, qui Zethum et Amphionem, gemellos expositos, clam educaverat, fratres matrem edocti, ad ulciscendas iniurias matri factas, Lyco interfecto, tanro indomito Dircen alligatam, per agrum Thebanum tractam necarunt, vs. 33-42. Conf. Apollod. III, 5, 5, ibique Heyne; Casaub.

Testis erit Dirce, tam vero crimine saeva,
 Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
 Ah quoties pulcros vulsit regina capillos, 15
 Molliaque immites fixit in ora manus!
 Ah quoties famulam pensis oneravit iniquis,
 Et caput in dura ponere iussit humo!
 Saepe illam immundis passa est habitare tenebris:
 Vilem ieiunae saepe negavit aquam. 20
 Iupiter, Antiopae nusquam succurris habenti
 Tot mala? corrumpit dura catena manus.
 Si deus es, tibi turpe, tuam servire puellam.
 Invocet Antiopae quem, nisi, vincta, Iovem?
 Sola tamen, quaecunque aderant in corpore vires, 25
 Regales manicas rupit utraque manu.
 Inde Cithaeronis timido pede currit in arces,
 Nox erat, et sparso triste cubile gelu.

ad Pers. Sat. I, pag. 119; Pausan. II, 6; Hygin. fab. 7; Schol. Stat. ad Theb. IX, 523; Ach. II, 66. — *Testis erit*, esse potest, mulierum adversus foeminas rivalet irae. — *vero crimine*, opponit suo crimini, quod a Cynthia fugebatur tantum. — *accubuisse*, in lecto nua cubuisse, rem habuisse, ut Tibull. I, 9, 76; Prop. II, 3, 29.

15-26. *regina*, Dirce. — *vulsit capillos*, vulgo *ussit*, vid. Obs. — *molliaque manus*. Propert. IV, 8, 57: *Phyllidos iratos in vultum coniecit ungues*. — 17. *famulam*, Antiopen. — *pensis o. iniquis*, pensa in lanificio graviora dedit, quam reliquis ancillis, *famulas* enim, quas herae duriter habebant, *velleribus fatigare* solebant, ut loquitur Val. Fl. II, 138: eiusmodi *pensa graviora* dicit Prop. IV, 7, 41; *gravidia pensa* Ovid. Heroid. X, 90; *gravia* Tibull. I, 3, 86. — *im-*

mundis tenebris, de carcere foedo et tenebris horrido cogitandum. — 21. *Elegans orationis conversio ad Iovem habenti tot mala*, Graecorum more, pro ferenti, sustinenti tot mala. Sic *ἔχεν* pro *πάσχειν* saepius. Lucian. Hermotimo tom. I, pag. 741: *πόνον ἔχεν*; sed pag. 476: *πόνον ἀνέχεται*. Soph. Philoct. 187: *ἀνέχεσθαι μέγαν πόνον*. — *nusquam*, pro non. — *tuam puellam*, a te amatam. — 25. Per se sola, non adiuta a Iove, ruptis catenis, Antiopae aufugit. — *quaecunque*, quantulaecunque, quia vires illius attritae erant inedia et vinculis. — *manicas regales*, catenas, quibus manus reginae vinctae erant.

27-32. *Cithaeronis*, vid. III, 2, 5. — *in arces*, τὰ ἄρρη, pro monte simpl.; sic *arces*, id est colles, montes, Juvenal. III, 192; Sil. Ital. XII, 608. — *triste cubile*, durum et frigidum, ipsa terra dicitur. — *spar-*

Saepe vago Asopi sonitu permota fluentis
 Credebat dominae pone venire pedes. 30
 Et durum Zethum, et lacrymis Amphiona mollem
 Experta est stabulis mater abacta suis.
 Ac veluti magnos quum ponunt aequora motus,
 Eurus in adversos desinit ire notos,
 Litore si tacito sonitus rarescit arenae: 35
 Sic cadit inflexo lapsa puella genu.
 Sera tamen pietas; natis est cognitus error,
 Digue Iovis natos qui tuere senex.
 Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
 Vinxerunt Dircen sub trucis ora bovis. 40
 Antiope cognosce Iovem: tibi gloria Dirce
 Ducitur, in multis mortem habitura locis.

gelu, sparsa nive, sic *gelu* pro nive, Stat. Theb. V, 302; Virg. Georg. III. 355. — *Asopus*, Boeotiae fluvius, Thebas praeterfluens, e monte Cithaerone ortus, vid. schol. Apollon. Rhod. I, 117; Rittershus. ad Oppian. Cyneg. vs. 25; Strabo lib. VIII, pag. 582 B. — *pone venire pedes*, credebat dominam, Dircen, a tergo venire. — 31. *durum*, Zethum, *trucem* vocat Senec. Herc. Fur. 917. — *lacrymis mollem*, ἀπιδάκρυον, facile aliorum casibus illacrymantem, cuiusmodi homines *mollissima corda* Iuvenal. dixit Sat. XV, 131. — *abacta*, Zethus enim eam fugitivam esse opinabatur. Hygin fab. 8.

33–42. Praeclara comparatio, desumpta a re penitus diversa; Antiope deficientis casum et lapsum comparat cum fluctibus et ventis, qui fracti ac fessi cadunt, desinente tempestate. — *ire*, quasi proelio congredi. Horat. Carm. I, 9, 10: *qui simul stravere ventos aequore fervido Deproeliantes*. — 36. *sic cadit*, languore et deliquio

animi. — *puella*, vid. ad 12, 17. — *Sera tamen pietas*, pietas tamen filiorum, etsi sera, apparuit. — *qui tuere*, educes et custodias. Convertit orationem ad senem illum bubuleum, qui Zethum et Amphiona, materni avi iussu expositos, sustulerat et educaverat. — *sub ora*, id est ad cervicem. Hygin. fab. 7: *qui postquam matrem agnoverunt, Dircen ad taurum indomitum deligatam vita privarunt; ex cuius corpore fons in Cithaerone natus est, qui Dircaeus est appellatus*. — 41. *cognosce Iovem*, vim Iovis et opem agnosce. — *tibi gloria ducitur*, in ultionem iniuriae tibi illatae rapitur, quod tibi gloriae est. — *Ducere*, pro rapere, trahere, ut Iuvenal. X, 66: *Seianus ducitur unco*. Apposite vero noster usus est verbo *ducere*, quum proprium sit de iis, qui ad supplicium et in triumphum ducuntur. — *in multis m. h. locis*, de lacero corpore Dirces multis loco sparso intelligendum. Sic de Absyrto a Medea dissecto, Ovid. Trist. III, 9, 28: *divisusque*

Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
 Paeana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
 Fabula nulla tuas de nobis concitet aures,
 Te solam et lignis funeris ustus amem.

43

ELEGIA XVI

DE IMPERIO AMICAE

Nox media, et dominae mihi venit epistola nostrae:
 Tibure me missa iussit adesse mora,
 Candida qua geminas ostendunt culmina turres,

*membra per agros Dissipat, in multis
 invenienda locis.*

43-46. *Zethi prata*, in quibus armenta sua pascere solebat ad montem Cithaerona Zethus, cuius inprimis iussu Dirce ibi tracta fuit, dum Amphion laetum paeana in Aracyntho canebat. Seneca Hippol. 1093: *Late cruentat arva.* — 44. Apostrophe ad Aracynthum montem in finibus Boeotiae et Atticae situm. Steph. Byz.: *Ἀράκυνθος, ὄρος Βοιωτίας, ἀπ' οὗ Ἀθηνᾶ Ἀράκυνθον.* Sextus adv. Grammat. I, 12, pag. 240: *Ἀράκυνθος τῆς Ἀττικῆς ἐστὶν ὄρος.* Vid. Heyne ad Virg. Ecl. II, 23. Sed conf. Obs. — *concitet*, commoveat, ne aures faciles praebas sinistris aliorum sermonibus et fabulis. — *ustus lignis funeris*, mortuus, rogo consumtus te amabo, II, 13, 31: *ubi cinerem me fecerit ardor.*

tus, dubitat et haesitat quid sibi sit faciendum; sed cogitatio illa, amantes sub Veneris et Amoris tutela ab insidiis tutos esse, animum poetæ titubantem confirmat; et vel in amore mori pulchrum et decorum esse affirmat. Mortis vero suae mentione facta, funus quoque, quod optet, accuratius describit.

1-4. *Tibure*, vid. ad II, 32, 5. — *missa mora*, pro omissa. *Mittere*, saepius pro omittere, dimittere, Virgil. Aen. VI, 85. — *Candida-turres*, Passeratius laudans locum Iuvenal. Sat. XIV, 86 seqq.: *Aedificator erat Centronius: et modo curvo Litore Caietae, summa nunc Tiburis arce, Nunc Praenestinis in montibus alta parabat Culmina villarum, Graecis longeque petitis Marmoribus:* intelligit Tiburis arcem, eminentem geminis candidisque turribus. Sed *arx* ibi est mons, collis, vid. Ruperti ad Iuvenal. III, 190. Equidem malle *culmina* eo sensu capere, ut significetur aedes, domus, ut apud Valer. Fl. V, 446; Senec. Hippol. 1128, qua,

ELEGIA XVI

Tibur ab amica, quae ibi degebat,
 per epistolam de media nocte evoca-

Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus.
 Quid faciam? obductis committam mene tenebris; 5
 Ut timeam audaces in mea membra manus?
 At, si haec distulero nostro mandata timore,
 Nocturno fletus saevior hoste mihi.
 Peccaram semel, et totum sum pulsus in annum:
 In me mansuetas non habet illa manus. 10
 Nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes:
 Scironis media sic licet ire via.
 Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris:
 Nemo adeo, ut noceat, barbarus esse volet.
 Luna ministrat equis; demonstrant astra salebras: 15

ubi candidae aedes ostendunt geminas turres; situm loci describit poeta. — *Nympha Aniena*, vid. ad I, 20, 8, id est ipse fluvius Anio. — *cadit*, nam prope Tibur de scopulis Anio cadit. Ovid. Amor. III, 6, 45: *qui per cava saxa volutus Tiburis Argei pomifer arva rigas*. Add. Stat. Silv. I, 3, 21. — *patulos lacus*, intelligitur lacuna magna, ubi aqua continetur. Strabo lib. V, cuius locum Broukhus attulit: *Ανίων ἀρ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων σὺς φάραγγα βαθεῖαν*.

5-14. Compara Ovid. Am. I, 6, 9. — *Ut timeam*, ita ut timeam, ut mihi formidandi sint latrones. — 7. At si prae timore distulero imperiosae Cynthiae mandata, *fletus*, nempe a me instituendus; sed fletus hoc loco pro causa fletus, Cynthiae ira. — *nocturno hoste*, periphrasis latronum noctu grassantium. — *pulsus*, exclusus. — *totum in annum*, de longo tempore explicandum, ut *nox annua*, pro instar anni longa, Ovid. Heroid. XI, 29; *annus* Id. ib. XVIII, 25; add. Virg. Ecl. VII, 43; Tibull. II, 5, 109; Propert. I, 1, 7. — *In manus*, in me manu saevit, me crudeliter

tractat, el. 8, 4; I, 5, 8. — 11. Amantes sub Veneris atque Amoris tutela, adeoque ubivis terrarum tuti sunt, nihil est iis timendum. Haec egregie exornavit atque amplificavit poeta. Conf. cum his Tibull. I, 2, 27 seqq. Pro via quavis maxime periculosa memorat *Scironis viam* et iter in Scythiam per gentes maxime barbaras. *Sciron*, notus latro, obsidens viam, quae ab Isthmo in Atticam ducebat, viatores spoliatos in mare praecipites agens, quem Theseus interemit. Vid. Plutarch. vit. Thes. 10; Heyne ad Apoll. pag. 872; add. Bottiger in den Vasengemalden I. fasc. II, pag. 138 seqq., ab eo *Scironia* saxa nomen habebant in Attica iuxta mare, ubi via tam angusta erat, ut in multis partibus viatori praecipitium minaretur. Ovid. Met. VII, 444 seqq.: *sparsique latronis Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda: Quae iactata diu fertur durasse vetustas In scopulos: scopulis nomen Scironis inhaeret*. Add. Ovid. Heroid. II, 69; VII, 444. — *sic*, quum sis amans, et ad amicum ea.

15-20. Suavis imago: *luna* amatori

Ipse Amor accensas praecutit ante faces.
 Saeva canum rabies morsus avertit hiantes.
 Huic generi quovis tempore tuta via est.
 Sanguine tam parvo quis enim spargatur amantis
 Improbis? exclusis fit comes ipsa Venus.
 Quod si certa meos sequerentur funera casus,
 Talis mors pretio vel sit emenda mihi.
 Adferet huc unguenta mihi, sertisque sepulcrum
 Ornabit custos ad mea busta sedens.

20

noctu iter facienti *lumen praebet eunti* (Ovid. Heroid. XVIII, 59) *equis*; et Cupido cum facibus praevolat. — *Luna m. e.*, vid. ad II, 22, 35; Stat. Theb. VII, 752: *Ipse sedens telis pariterque ministrat habenis*; ubi vid. Barth. Virg. Aen. VI, 302: *Ipse ratem conto subigit, velisque ministrat*; X, 218: *Aeneas-Ipse sedens clavumque regit, velisque ministrat*. Gratian. Cynege. vs. 314: *vitisque ministrant*. — 16. *praecutit*, subit ministerium illius, qui in tenebris facem praefert. — 17. *canum rabies*, pro canes rabidi, excubantes ad limina puellarum custodiae causa, vid. IV, 5, 71. — *morsus avertit hiantes*, ora hiantia, et iam morsura alio confert. — *huic generi*, amantium. — 19. *Sanguine tam parvo*, nam amator *pallet* I, 1, 22; *est toto corpore nullus* I, 5, 22; *manus ossa attingit* I, 9, 29; *est tenuis umbra* II, 12, 20; conf. Obs. Ovid. Met. VII, 315 de Medea veterem arietem ingulante: *Exiguo maculavit sanguine ferrum*. Martial. Epigr. I, 23: *Quid nunc saeva fugis placidi, lepus, ora leonis?* *Frangere tam parvas non dicere feras*. *Servantur magnis isti cervicibus ungues*; *Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis*. Sensus hoc loco est: amantes sunt sacri et inviolabiles, ad amicas, etiam nocturno

tempore, sub Amoris tutela eunt, non iis sunt metuendi latrones, nec rabiosae canes ad limina puellae excubantes, harum ora hiantia et iam morsura Venus amantium comes avertit, alio convertit (vid. Hom. II. Δ, 129), et amanti vel ubi ipsa amica excluso iaquam aperit, hoc est *exclusis fit comes ipsa Venus*.

21-24. *casus*, pericula, Cic. Senect. 19; Virg. Aen. IV, 560; Liv. XXII, 32, nempe itineris mei nocturni. — *talis mors*, quam amicae causa subeo. — *pretio maximo mihi emenda*; *pretio emere* dixit quoque Cic. Verr. III, 79. — *huc*, incerti loci: ubicunque moriar. — *adferet*, nempe Cynthia. — *unguenta-sertisque*, veteres enim lapides sepulcrales pretiosis liquoribus ungere et sertis ornare solebant, Anacr. Od. IV, 11 seqq.; Auctor Copae vs. 35 seqq.: *Quid cineri ingrato serva bene olentia sertu? Anno coronato vis lapide ista tegi?* Prudentius Cathem. hymn. X, 169 seqq.: *Nos tecta fovebunt ossa Violis et fronte frequenti, Titulumque et frigida saxa Liquido spargemus odore*. Vid. Kirchman. de fun. Rom. IV, 2, et not. ad IV, 7, 43. — *custos*, tanquam custos sedens. Alludit ad custodes sepulcrorum divitum, quorum inter alia erat annuam mortuorum me-

Dii faciant, mea ne terra locet ossa frequenti, 25
 Qua facit assiduo tramite vulgus iter.
 Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
 Me tegat arborea devia terra coma.
 Aut humet ignotae cumulus vallatus arenae.
 Non iuvat in media nomen habere via. 30

moriam renovare, monumenta ungere et coronare. Vid. Petron. Satyr. cap. 71; Gutherius de iure Manium II, 31; Iunii Comment. de custodibus sepulcrorum apud Romanos. Lips. 1744, 4.

25-30. Sepulcrum nimis splendidum, omnibusque conspicuum deprecatur. Coll. II, 13, 19 seqq. - *infamantur*, traducuntur, sunt fabula vulgi. - *arborea coma*, pro arbor simpl. - *coma*, de frondibus arboris frequens, Catull. IV, 22 al. Compara

II, 13, 33 seqq. - *tumulus vallatus* est ὄγκωτός τάπος in epigr. Statyllii Flacci Anal. tom. II, pag. 264; tumulus ex aggesta in collis altitudinem humo, quorum tumulorum genus antiquissimum apud omnes fere veteres populos. Vid. Heyne ad Virg. Aen. XI, 849. De verbo *vallare* vid. interpp. ad Ovid. Heroidd. IV, 159; Heius. ad Claudian. de laud. Stilic. II, 247.

ELEGIA XVII

AD BACCHVM

Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris;

Da mihi pacato vela secunda, pater.

Tu potes insanae Veneris compescere fastus,

Curarumque tuo sit medicina mero.

Per te iunguntur, per te solvuntur amantes.

Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.

5

ELEGIA XVII

A Cynthia exclusus, vers. 3, 41, quum desertus in lecto coelibe molli requiescere somno (Catull. LXVIII, 4) non posset, vs. 12, 14, 42, amoris curas vino diluere, vs. 6, et ita somnum sibi arcessere, vs. 14, studuisse, atque inter bibendum, vs. 13, hoc carmen composuisse Propertius videtur. Itaque ad propulsandas amoris curas et sollicitudines, somnumque arcessendum, Bacchi opem implorat. Quod si, pergit poeta, his precibus meis locum concesseris, si tuis, Bacche, donis arcessitus mihi fuerit somnus, vs. 14, si me servitio superbo vacuum praestiteris, vs. 41, et ita insanae Veneris fastus compescueris, vs. 3, ipse seram tibi vites, vs. 15, quod superest vitae per te et tua cornua vivam, tuus totus ero, vs. 19, et laudes atque res tuas gestas carminibus sublimioribus celebrabo, vs. 20, 39. Orationis hoc in carmine ornatum, doctrinam, elegantiam et suavitatem vel paullo obtusior facile animadvertet.

1-3. Compara Tibull. III, 6; Horat. Carm. II, 19. - da mihi vela se-

cunda, metaphora satis frequens, a navigatione desumpta, cursum vitae meae dirige, sis mihi propitius, auxilio. Tibull. loco citato simpliciter: *Candide Liber ades! - vela secunda*, quae ventis secundis aguntur. Imitatus est nostrum Ovid. Fast. III, 790: *Mitte, pater, caput huc pacataque cornua vertas: Et des ingenio vela secunda meo.* - pater, vid. ad III, 3, 29. - mihi pacato, pro pacando, ut pacatus fiam. - insanae Veneris, ita Cynthia h. l. vocatur, coll. vs. 41; add. I, 1, 33. Sic Cynthia dicitur quoque *furibunda* IV, 8, 51; *insana puella* I, 4, 17. - compescere fastus, coercere superbiam, vacuum me sistere servitio superbo, ita ut Cynthia non amplius curem, ut amor, qui inter nos intercedit, solvatur. Tibull. I, 2, 1: *vinoque novos compesce dolores - infelix dum requiescit amor.* Ovid. Heroid. XVI, 229: *Saepe mero volui flammam compescere.* - 6. vitium, hanc vitiosam curam, hunc amorem, qui mihi exitio est. Quaevis enim affectio, πάθος, est vitium, morbus animi, nam ea consumitur, exeditur animus. Hinc animus, ita affectus, vitiosus, et ipsae

PROPERT. Carm. Tom. I

V

Te quoque enim non esse rudem, testatur in astris

Lyncibus in coelum vecta Ariadna tuis.

Hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,

Funera sanabunt, vel tua vina, malum.

Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,

Spesque timorque animum versat utroque meum.

Quod si, Bacche, tuis per fervida tempora donis

Arcessitus erit somnus in ossa mea:

Ipsae seram vites, pangamque ex ordine colles,

affectiones, v. e. amor, cupiditates, docte *vitiosae* dicuntur, ut *vitiosa libido*, Horat. Epp. I, 1, 85. — *dilue*, ablue quasi et absterge hanc animi aegritudinem. — 7. Tu enim ipse amasti, adeoque eo facilius amatori auxilium tuum imploranti opem ferre debes. Similes loci I, 17, 25 seqq.; Ovid. Heroid. XVIII, 61 seqq. — 7. *rudem*, ita dicitur is, qui sacris Veneris nondum initiatus est, ut el. 15, 5. — *in astris* — *in coelum*, δις τὸ αὐτὸ. et ita loqui amat Propertius, ut I, 11, 11 seq. al.: de industria autem addidit *in astris*, respiciens simul Ariadnes coronam auream inter sidera relata. Vid. Horat. Carm. II, 19, 13; Ovid. Heroid. X; Metam. VIII, 177 seq.; Hygin. Poët. Astronom. II, 5. — *in coelum vecta*, quam uxorem duxisti, et in concilium deorum introduxisti. Ovid. Fast. III, 509, de Ariadna in coelum vecta: *Occupat amplexu, lacrymasque per oscula sicut: Et, pariter coeli summa petamus, ait. Tu mihi iuncta toro, mihi iuncta vocabula sume; Iam tibi mutatae Liberae nomen erit.* Caeterum *Lynces* hoc loco a poeta Bacchi currui iunguntur, ut ab Ovid. Met. XIII, 413; aliis in locis *tigris* Bacchi currui iunctae inemorantur, v. c. Ovid. A. A. I, 550.

9-14. Huic malo, quod in ossibus

servat inclusos inveteratos amores, huic malo, quod vulnus alit venis, ita ut caeco carpar igni (Virg. Aen. IV, 2), non nisi mors aut tuum vinum mederi potest. — *veteres ignes*, amorem, qui me iam dudum cruciat. Virg. Aen. IV, 23: *veteres vestigia flammae*. Catull. XCVI, 3: *veteres renovamus amores*. — 11. Me enim exclusum, omnesque *amantes vacuos* (ita dicuntur qui soli cubant, vid. II, 9, 19) *torquet*, exercet *nox sobria*, id est vini expert, *nox non ebria* Martial. X, 47. — *utroque*, pro utrimque, ab utraque parte, hinc, illinc, Ovid. Heroid. X, 19. — *tuis donis*, pro vino, δῶρα Διονύσου Hesiod. Epy. 614; *munera Liberi* Horat. Carm. I, 18, 7. — *fervida tempora*, ex usu poetarum loquendi solenni; illa enim pars capitis, vino largiter hausto, maxime incalescit, et aciores pulsus facit. Tibull. I, 2, 3: *multo perfusum tempora Baccho*; ubi vid. Heyne. Ib. I, 7, 50: *multo tempora funde mero*. Horat. Carm. I, 7, 22: *uda Lyao tempora*. — 14. *arcessitus*, vino paratus; *arcessitus somnus* eleganter dicitur, arte quaesitus, ut hoc loco vino. Vid. Burm. ad Petron. 37.

15-20. Se vinearum cultorem fore pollicetur. — *Serere*, de vitibus et arboribus solemne. Tibull. I, 1, 7;

Quos carpant nullae, me vigilante, ferae:
 Dummodo purpureo spument mihi dolia musto,
 Et nova pressantes inquinet uva pedes.
 Quod superest vitae, per te et tua cornua vivam,
 Virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar. 10
 Dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
 Indica Nysaeis arma fugata choris:
 Vesantumque nova nequicquam in vite Lycurgum;

intp. ad Nemes. II, 51. — *pangam colles*, nempe vitibus; *pangere vitiaria malleolis*. Colum. XI, 2, 18: *spument mihi dolia*. Virg. Georg. II, 6: *spumat plenis vindemia labris*. Columella de Re Rust. lib. X extr.: *Ferveat ut lacus et multo completa Falerno Exudent pingui spumantia dolia musto*. — 18. *inquinet*, eleganter uvae pedes prementis eas inquinare dicuntur, quia earum pressura pedes sordidos reddit, unde *autumnus calcatis sordidus vis* dicitur Ovid. Fast. IV, 897, Met. II, 29. — 19 seq. Per reliquum vitae meae tempus vitam tuam et gesta tua, Bacche, carminibus meis celebrabo. Poëtic in seqq. Bacchi praecipua facinora singulatim asseruntur. — *Per te et tua cornua*, per te cornutum vivam, te unice colam. De Bacchi cornibus (antiquissimo roboris atque potentiae symbolo) res nota, vid. Sphanhem. de Usu et Praest. Numism. Diss. 7, tom. I, pag. 392 seq. — *ferar*, celebrabor, eo laudum tuarum et beneficentiae tuae praeco.

21–24. De fulmine, quo Semele, Bacchi mater, vid. II, 30, 29, conflagravit, vid. Ovid. Met. III, 253 seq. — *Aetnaeo fulmine*, per falmen, opera fulminis, quod in Aetna Cyclopes fabricare dicuntur. — *maternos partus*, Ovid. loco cit. vs. 309: (*Semele*) *donisque ingatibus arsit*. Im-

perfectus adhuc infans (Bacchus) *genetricis ab alvo Eripitur, patrioque tener* (si credere dignum) *Insuitur semori, maternaque tempora complet*. Eurip. Bacch. 3 seq. — 22. *Indica arma*, de Bacchi expeditione Indica, cuius frequens apud poëtas mentio, vid. Nonni Dionysiaca, et Diod. Sic. IV; Ovid. Met. IV, 20 seq. — *Nysaeis choris*, id est Bacchicis, Satyrorum Silenorumque et Maenadum comitum Bacchi choris; vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 19, 3. Nysa enim urbs et mons Indiae, ubi Nysaeides Nymphae Bacchum in antris educarunt, qui hanc ipsam ob causam Nysaeus dicitur. Vid. Ovid. Met. IV, 13; Curt. VIII, 10, 11; Hygin. fab. 182; Apollodor. III, 4, 3, ibique Heyne. — 23. *Lycurgus*, Edonum in Thracia rex, cuius impietas et poena varie a poëtis narratur. Nempe ob pulsas e regno suo Bacchas a Iove excaecatus dicitur Homer. II, Z, 130 seq. Secundum alios vero, quos Propertius secutus est, ob vites excisas a Baccho in furorem actus est, quo et filium interfecit, et sibi ipse crura amputavit. Vid. Hygin. fab. 132; Diod. Sic. III, 64; Plutarch. de aud. poët. pag. 6 ed. Kræbs. Delrius ad Senec. Oedip. vs. 471; Barth. ad Stat. Theb. IV, 386; Heyne ad Apollod. III, 5, pag. 576; Epigr. Laconidas

Pentheos in triplices funera grata græges:
 Curvaque Tyrrhenos Delphinum corpora nautas
 In vada pampinea desiluisse rate.
 Et tibi per mediam bene olenti flumine Naxon,
 (Vnde tuum potant Naxia turba merum:)
 Candida laxatis onerato colla corymbis

23

Anthol. Gr. I, 20, 5. - *vesanum in vite*, pro in viteum. Plura de hac enallage monuerunt Burm. ad Ovid. Met. IX, 472; Quinctil. Decl. XV, 6; Cerda ad Virg. Aen. II, 541; Periz. ad Val. Max. IV, 1, 10. - *nequicquam*, quia sibi, non viti nocuit. - *Pentheos-græges*, Pentheus, Thebarum rex, Bacchi contentor, a matre Agave et huius sororibus, Ioone atque Autonoe a Baccho in furorem actis, Baccharum choros ducentibus, laceratus est. Vid. Enrip. Bacch. 1023 seq.; Ovid. Met. III, 515 seq.; Apollod. III, 5, 2, ibique Heyne; unde hoc loco legitur *funera grata in triplices græges*, pro triplicibus gregibus.

25-30. Fabulam de Tyrrhenis nautis, Bacchum dormientem e litore auferentibus, et alio, quam in insulam Naxon, ut iusserat, devehentibus, sed ad tigres iis obiectas consternatis, in fluctus se præcipitantibus, et mox in delphinos mutatis, vid. ap. Ovid. Met. III, 629 seq.; add. Ilygin. fab. 134; Oppian. Halieut. I, 649 seqq.; Eurip. Cycl. 11; Homer. h. in Bacch. Senec. Oedip. 449, ubi vid. Delcius et Barth. ad Stat. Achill. I, 56. - *curva*, perpetuum epith. apud poetas de delphinibus, vid. Ovid. Heroid. XVIII, 131; Met. II, 265; ubi vid. Gierig. et Bentl. ad Lucan. V, 552. Dorsa enim eorum repanda sunt, Plin. H. N. IX, 8: ab Anacr. Ll, 27 dicuntur *χρῆός ἰχθύων κρυτός*. - *Cor-*

pora delphinum, pro delphines. - *pampinea rate*, Ilygin. loco cit.: *Libet-remos in thyrsos commutavit, vela in pampinos*. Ovid. Metam. III, 664 seq.: *Impediunt hederæ remos, nexuque recurvo Serpant; et gravidis dstringunt vela corymbis*. - 27. *tibi onerato* coniungendum cum *cinget*, quod poetice et ornate dictum pro *dicam*, quomodo tibi cingat etc., id est dicam, causam tuam in insula Naxo (quæ et Dia dicebatur) adventum, Ovid. Met. III, 690. - *Naxos*, insula Baccho sacra, ut notum. - *bene olenti flumine-merum*. Fingebat nimirum antiquitas, Baccho apparente, omnia ipsius adpectu efflorescere, terramque ubertate quasi intumescere, nominatim lactis et vini fontes e terra scaturire. Vid. Enrip. Bacch. 142 seq.; Senec. Oed. 491; Horat. Carm. II, 19, 10; ubi vid. Mitscherlich. Hermann Handbuch der Mythologie B. II, pag. 245. Hinc et hoc loco quum de Bacchi adventu in insula Naxo, et sacris Bacchi, orgiis ibi celebratis sermo sit, commemoratur prodigiosus vini torrens per insulam fluens. *bene olenti flumine*, ibi existente, insignem. Ablat. absol. De vini odore, vid. Ern. ad Horat. hymn. Bacch., vs. 34 seqq. - *Naxia turba*, incolae illius insulae, ut *turba togata*, id est Quirites, IV, 2, 56. - *Candida colla, xatà, corymbis*, id est corona hederacea, ut II, 30, 39; Tibull. I, 7, 42; coll. vs. 52. - *laxatis*, vagis,

Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
 Laevis odorato cervix manabit olivo,
 Et series nudos veste fluente pedes.
 Mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae:
 Capripedes calamo Panes hiantes canent.
 Vertice turrigero iuxta dea magna Cybebe

30

35

pendentibus. Collo sarta gerere mos quoque erat in comotationibus et epulis hilarioribus. Tibull. I, 7, 52: *Et capite et collo mollia sarta gerat.* Ovid. Fast. II, 739: *Ecce nimum regis fusus per colla coronis.* Adde Horat. Sat. II, 3, 256. - 30. *Bassaricas comas*, id est Bacchi ipsius, tuas. Bacchus autem dicebatur *Bassaricus* a voce Thracia vel Afra, *Βάσσαρις*. Etenim non tantum hinnulorum, sed et vulpinum pelles gestabant Bacchae. V. Meurs. ad Lycophr. p. 342. Hesych. *Βάσσαρις* χιτώνες, οὗς ἐφόρουσαν αἱ θεάκαι· *Βάκχαι* Βάσσαρις, ἀλώπηξ. vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 18, 11, et quos ibi laudavit. - *Lydia mitra*, fascia capitis, unde μεταφóρος dicitur, Lucian. D. D. 18, 1: *μίτρα τὴν κόμην ἀναδιδόμενος*. Vid. Barth. ad Stat. Achill. II, 41. *Lydia*, nam Bacchus mitratus erat, ut mollis; Lydi vero in genere molles fuerunt et deliciis dediti, ut vel Herodoto constat, et mitra ordinarie erat muliebris capitis ornamentum, quo significato occurrit apud Aristoph. Thesm. 264, ubi cum περιφóρῳ iungitur. Seneca Oedip. 413 Tyriam mitram vocat, ob colorem purpureum.

31-36. *Laevis cervix*, vid. II, 3, 13. - *odorato olivo*, multi et suavis odoris; periphrasis unguenti. Olivum unguentis componendis adhibetur, vid. Virg. Georg. II, 466; Ecl. V, 68; Plin. H. N. XII, 2; Pers. Sat. III, 44. Cact. huc pertinet locus Callim.

hymn. Apoll. 38 seqq.: *Αἱ δὲ κόμῃ θύοντα πύθω λείβουσιν ἔλαιον.* Οὐ λίπος Ἀπολλωνος ἀποσέζουσιν ἔλαιον, Ἀλλ' αὐτὴν πανάκλαιον. - *Et - pedes*. Similiter Valerius Flaccus I, 385: *punico cui circumfusa colurno Palla imos ferit alta pedes.* Vbi vid. Burm. - 33. *Sacra tua canam*. - *Thebas*, Boeotiae urbem, *Dircaeas* a Dirce fonte (in quem Dirce, vid. III, 15, 11, conversa fingitur) ita dictas, commemorat, ante oculos habens Eurip. locum in Bacch. 20 seqq., ubi Bacchus loquens inducitur: *Εἰς τήνδ' (Θήβας) πρῶτον ἤλθον Ἑλλήνων πόλιν. Κάκῃ χορεύσας, καὶ κατατήσας ἐμὰς Τέλειας, ἐν αἷνι ἱερᾶνθ' ἐσέμωον βροτοῖς.* - *tympana*, vid. III, 3, 28. - *Capripedes Panes*, iidem qui Satyri, comites Bacchi peripetui, vs. 22. - *hiantes*, ut Lucret. IV, 592, de Pane: *Vnco saepe labro calamos percurrit hiantes.* - 35. *Et Cybeben una tecum sacra celebrantem cauam; cauam et Cybebes sacra.* - *Iuxta*, nam sacra Bacchi et Cybebes communia multa habebant, unde et Bacchus apud Eurip. Bacch. 58 seqq.: *Ἀῖρεσθε τάπηχόρι' ἐν πόλει Φρυγῶν Τύμπανα, Πέας τε μητρός, ἐμὰ δ' ἐνρήματα.* Add. Arnaldus de diis pareidris pag. 163. - *vertice turrigero*, pingebatur enim corona murali; hinc et ap. Ovid. Fast. IV, 224: *turrigera dea Cybebe dicitur*, quia nempe Phrygiis urbibus turres dedit, vid. ibi Burm. Sed Lucret. II, 606: *Mu-*

Tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
 Ante fores templi crater antistitis auro
 Libatum fundens in tua sacra merum.
 Haec ego non humili referam memoranda cothurno,
 Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
 Tu modo servitio vacuum me siste superbo,
 Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

40

ralique caput summum cinxere corona, Eximiis munita locis quod sustinet urbes. A Prop. IV, 11, 52, *dea turrata* dicitur. Add. de origine *turrigeri* Cybebes *verticis* Arnob. lib. V, pag. 159, 165, ibique Stewech. — *Cybebe*, de varia huius vocis scribendae ratione, ex qua penultima modo producit, modo corripitur, vid. Drakenb. ad Sil. It. VIII, 363; XVII, 8; Spanhem. ad Callim. Lav. Pall. 3; Heyne ad Virg. Aen. III, 111; X, 220; Graev. ad Lucian. tom. II, pag. 895; interpp. ad Phaedr. III, 17, 4; Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, p. 30. Dicitur et *magna mater*, et *Rhea*. — *Cymbala*, non minus quam *tympa* in sacris Cybebes in usu erant, vid. Catull. LXIII, 9, 21 sqq. Cultus Cybebes in monte Phrygiae Ida notissimus, vid. Catull. loco citato, v. 30; unde h. l. *Idaei chori* commemorantur, hoc est chori Corybantum,

sacerdotum Cybebes ad *tympa* pulsata saltantium.

37-42. In his tuis sacris, nam *in tua sacra* positum pro in tuis sacris, — *crater antistitis*, id est sacerdotis tui; *auro* pro crater aureus, ut II, 31, 11. — *fundens*, scil. sit, id est fundet; *crater fundens* poetice, pro antistes fundet ex cratere aureo. — *Libatum*, pro libandum. Virg. Aen. V, 77: *Hic duo rite mero libans carchesia Baccho Fundit lumi.* — 39. *non humili cothurno*, carmine grandiloquo, sublimiori, vid. ad II, 34, 41; 10, 12. — *tonat*, vid. II, 1, 40. — *sollicitum caput*, me curis confectum. — *vince sopore*, doma et opprime, ut et aliis in locis *ocelli victi somno* dicuntur, v. c. Ovid. Fast. III, 19; Tibull. I, 2, 1; Apollon. Rhod. II, 419: *Οὐκ ἐνέφας ἡδύμος ὕπνος ἀναδεία δάμναται ὄσσι*. ubi *δάμναται* est domo, somno obruo.

ELEGIA XVIII

DEFLETVR MORS MARCELLI

Clausus ab umbroso qua ludit Pontus Averno,
 Fumida Baiarum stagna tepentis aquae,
 Qua iacet et Troiae tubicen Misenus arena,
 Et sonat Herculeo structa labore via:

ELEGIA XVIII

Marcelli, Octaviae sororis Augusti filii, et Iuliae Augusti filiae unicae sponsi, viginti annorum adolescentis, A. V. DCCXXXI aquis Baianis extincti, mortem praematuram deslet. Gravis tunc Augusti et totius populi luctus erat. Vid. Dio LIII, 30. De hoc enim praeclearissimo adolescente splendidas satis et magnificas spes conceperant omnes, Dio Cass. l. c.; Vellei. II, 93, et vulgo Augusto imperii heres destinabatur. Mortem illius praeter Propertium pulcherrimis quoque versibus ornavit Virg. Aen. VI, 861 sqq., ubi vid. Heyne. Marcellum autem in sinu Baiano submersum fuisse, praeter Propertium a nullo veterum tradi, notavit Scaliger, et ab Augusti medico, Antonio Musa, aquarum frigidarum lotionibus, sive *ψυχρολουσίαις*, post balnei usum fuisse eunctum, e Dion. Cass. loco citato, pag. 725 ed. Reim. docet, sed Propertium hoc in gratiam Liviae Augustae immutasse, quae Marcellum, cuius virtutibus et laudibus invideret, hoc clandestino mortis genere de medio tolli curaverit; maluisse ergo poetam famam mendacem sequi, quam verum dicendo sibi periculum creare. Plura de huius Marcelli morte notavit Burm.

ad Virg. Ecl. IV init. Add. Lipsius ad Tacit. Ann. I, 3.

1-6. Poëtica circumlocatione locum, ubi Marcellus occubuit, describit, nempe describit Baiarum situm, atque designat Averno, Misena et via Herculea. — *Avernus*, lacus Campaniae prope Baias, dicitur *umbrosus* ob arbusta in ripa, vid. Heyne ad Virg. Aen. III, 442; Georg. II, 161; Rupertii ad Sil. XII, 122: iunctus erat Lucrinus lacus portu Iulio ab Augusto cum lacu Averno, vid. Heyne ad Virg. Georg. loco citato; Cluver. Ital. ant. IV, 2, pag. 1121; Prop. I, 11, 10. — *Clausus*, apposite, nam *claudi* proprie talia loca dicuntur, obiectis contra vim maris molibus. Cf. Burm. ad Rutil. I, 247; Lucan. I, 421. — *ludit*, pro alludit, nempe stagna tepentis aquae Baiarum. — *Fumida*, vaporifera. Ovid. A. A. I, 256: *Quid referam Baias, praetextaque litora velis, Et quae de calido sulfure fumat, aquam.* Stat. Silv. III, 2, 17: *Baianosque sinus et foeta tepentibus undis litora.* — 3. *Misenus—Herculeo labore*, vid. ad I, 11, 1 sqq. De Miseni, primum Hectoris, deinde Aeneae tubicinis, fato, vid. Virg. Aen. VI, 162, 212 sqq. Per *viam Herculeo labore structam* intelliguntur aggeres, quibus a lacu Lucrino (et Averno) mare ar-

Hic ubi, mortalis dextra quum quaereret urbes,
 Cymbala Thebano concrēpuere Deo:
 At nunc invisae magno cum crimine Baiæ,
 Quis deus in vestra constitit hostis aqua?
 His pressus Stygias vultum demersit in undas;
 Errat et in vestro spiritus ille lacu.
 Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
 Mater, et amplexo Caesaris esse focos?

19

cebatur, ab Hercule facti, vid. I, 11, 3. — *sonat*, equorum ungulis; nam via erat lapidibus strata. — 5. *mortalis*, quum adhuc mortalis, inter homines esset Hercules. Nam *Thebanus deus* est Hercules; duo enim numina Thebanorum praecipua, Bacchus et Hercules. — *quaereret*, acquireret, occuparet, *dextra*, vi et armis. Sallust. Jug. 4: *populus romanus quascunque urbes et agros manu ceperat*. Vid. Homer. Il. II, 56; Servius ad Virg. Aen. VII, 662, qui ibi tradit Herculem Pompeiis, Campaniae civitate, triumphasse. Expugnavit ergo isto in tractu urbes. Et sic in Phlegraeis campis Gigantas superavit, et urbi ab ipso expugnatae, Pompeios inter et Neapolin, Herculanii nomen inditum fuit. Vid. Cluver. Ital. Antiq. IV, 3, pag. 1154 sqq. — *Hic ubi*, in hoc Campaniae tractu Hercules cymbalis crepitantibus colebatur.

7-12. *Invisae*, antea ob amoenitatem locorum et multitudinem thermarum iucundissimae, nunc *magno cum crimine* propter Marcelli obitum *invisae* factae. — *Quis deus h. c.*, quod numen, infestum Romanis, consedit in aquis Baianis ad perimendum Marcellum? — 9. *his*, undis Baianis, *pressus*, oppressus, nempe Marcellus, quem poeta non nominat, utpote qui tunc temporis Romae ab omnibus lu-

geretur. — *Stygias d. v. in undas*, al-ludit ad Avernales aquas lacus proximi Baiis. Sil. XII, 121: *Ille, olim populis dictum Styga, nomine verso Stagna inter celebrem nunc mitia monstrat Avernum*. Tum, *tristi nemore atque umbris nigrantibus horrens, Et formidatus volucris, letale vomebat Subfuso virus coelo, Stygiaeque per urbes Religione sacer saevum retinebat honorem*. Silius ergo ibi Stygem in Averno quaerit. — *demersit*, Ovid. Am. III, 9, 27 *submersit*. Theocrit. Id. I, 140: *χὼ δάφνις ἔβα ῥόον, ἔκλυσε δὲνα τὸν Μώσιος φίλον ἀνδρα, τὸν οὐ Νύμφαισιν ἀπεχέει*. — *spiritus*, pro anima vel umbra, vid. Burm. ad Lotich. III, 7, 83. — 11. Generis splendor, virtus, vita laudabiliter transacta, etiam aliis poetarum in locis tanquam avertendae mortis momenta adferuntur, vid. Ovid. Amor. III, 9, 21; Senec. Oct. 285; Horat. Carm. IV, 7, 23. — *Mater*, Octavia, soror Augusti. — *amplexo*, pro amplexum, eleganti graecismo. Ovid. Heroid. XIV, 64: *Quo mihi commissio non licet esse pia?* ubi vid. Heinsius et Fischerus Animadv. ad Weller. Vol. III, P. II, pag. 11. — *Amplexus* autem erat Augusti focos Marcellus, non tantum adoptione in familiam Iuliam, quae ante focos, sive lares domesticos fiebat; sed etiam

Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,

Et per maternas omnia gesta manus?

Occidit, et misero steterat vigesimus annus.

15

Tot bona tam parvo clausit in orbe dies.

I nunc, tolle animos, et tecum finge triumphos,

Stantiaque in plausum tota theatra iuvent.

Attalicas supera vestes, atque omnia magnis

Gemmea sint ludis: ignibus usta dabis.

20

Sed tamen huc omnes: huc primus et ultimus ordo

sponsaliis ante deos penates cum Iulia, Augusti filia, celebratis.

13-16. Marcellus, aedilis, iussit theatra et forum velis laxis contra solis calorem obumbrari, vid. Plin. H. N. XIX, 2. -- *pleno theatro*, referto turba spectatorum. -- *fluitantia*, pendentia, laxa, adeoque vento facile agitata; *sinuosa* dicuntur infra IV, 1, 15. -- *Et - manus*, ab Octavia matre omnia optime administrata, quum ei Marcellus, valetudine adversa laborans, aedilitatis suae administrationem commisisset. Vid. Plut. vit. Marcell. Adiciuntur haec, quoniam praecessit *optima mater*. -- 15. *steterat*, pro erat simpl. ut saepius. -- *parvo in orbe clausit*, inclusit, circumscripsit, tam parvo annorum spatio.

17-20. Eleganter Marcellum ipsum, in medio felicitatis cursu morte immatura abreptum, poeta alloquitur, atque ostendit, nulli fortunae, nullis opibus, nullis bonis esse fidendum. -- *I nunc* etc., imitatus est hunc locum Ovid. Heroid. IX, 105: *I nunc, tolle animos, et fortia facta recense. - tolle animos*, scil. spe magnarum rerum; sis fortis, laetus. -- *stantia theatra*, in theatri enim consurgentes plaudabant. Phaedr. V, 7, 28: *Lactare incolumis Roma, salvo Principe Applausus consurrectum est*. Vid.

Mercer. ad Aristae. I, ep. 26. -- *iuvent*, te delectent. -- 19. Alludit ad aedilitatem Marcelli. Vid. vs. 13. *Attalicas vestes*, id est Attalica aulaea, vid. II, 31, 12; 13, 22, splendidissima, auro interstincta. Aulaeorum autem, sive velorum pictorum usus quoque in theatris erat. Ovid. Met. III, 111: *Sic, ubi tolluntur festis aulaea theatris*. Itaque sensus: orna theatra aulacis, ipsis Attalicis pretiosioribus. -- *gemmea*, pro gemmata, gemmis variata et distincta, ὀνείζοντα. -- *ludis magnis*, Circensibus. Romanis. Vid. Servius ad Virg. Aen. VIII, 636. Aediles autem ludos curabant. Vid. Cic. Verr. V, 14. -- *ignibus*, nempe rogilibus; *ignibus usta*, urenda, *dabis*, ornatu, pro igues rogales haec omnia tibi auferent. Conf. II, 11, 3. Locutio vero ipsa, quae proverbium redolet, inde petita videtur, quod, quae vivis inprimis cara, cum iis cremari solebant, vid. II, 13, 26.

21-26. Sententiam illam satis tritam, de moriendi necessitatem omnibus communi et fatali, praeclaro ornatu instruxit poeta. -- *huc omnes*, scil. imus, tendimus; quae ellipsis animo poetae commoto appropinquae convenit. -- *primus et ultimus ordo*, Barthius ad h. l. senatorium et plebe-

Est mala, sed cunctis ista terenda via.
 Exoranda canis tria sunt latrantia colla:
 Scandenda est torvi publica cymba senis.
 Ille licet ferro cautus se condat, et aere,
 Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
 Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
 Croesum aut, Pactoli quas parit humor, opes.
 Sic olim ignaros luctus populavit Achivos,

25

ium intelligit, sed significantur simpliciter potentes et pauperes. Conf. Horat. Carm. II, 3, 21 sqq.; XIV, 11 sqq. — *mula via*, quae ad mortem ducit, vid. Ovid. Am. II, 11, 1. Ut clarius pateat, quatenam via terenda sit, addit poeta: *exoranda -- colla*, permulcendus Cerberus triceps, ne allatret; pios inprimis eum permulcere posse, superstitione veterum credebat. Stat. Silv. V, 1, 249 sqq.: *Nempe times, ne Cerbereos Priscilla tremiscat Latratus? tacet ille piis*. Add. Prop. IV, 5, 4. — *publica cymba*, Charontis, quae omnibus patet, κοινή ἀνατος vocatur in fragmento Hermesianactis ap. Athenaeum XIII, p. 597: *Ενθα Χάρων κοινήν ἔλαττει εἰς ἀνατον Ψυχῆς οἰχομένων*. — *torvi senis*; σκυρρωποῦ, *avidulae trux navita cymbae* dicitur Stat. Silv. II, 1, 186. — *Ille*, incertae personae; ille, quicumque est. — *ferro se condat et aere*, alludit ad cataphractum ferreum, vid. el. 12, 12. Facit hic locus Sallustii Histor. Fragm. in Orat. M. Lepidi pag. 940, edit. Cortii: *Quoniam quidem unum omnibus finem natura vel ferro septis statuit*.

27–30. *Nireus*, rex Naxi, Graecorum omnium, qui ad Troiam fuere, pulcherrimus, ita ut nomen eius fere in proverbium abierit. Horat. Epod. XV, 22; Carm. III, 20, 11; Homer. II, R, 673: Νηρέως, ὁ καλλέος ἀνὴρ

ὅτῳ ἴατον ἔλδοι. Add. Ovid. A. A. II, 109; Pont. IV, 13, 15. — *Croesum - Pactoli*, vid. ad II, 26, 23. — 29. Conf. Obs. Excidisse nonnulla videntur. Albinovannus ad Liviam vs. 65, de Augusto Marcelli mortem lugente: *Vidimus erepta moerentem stirpe sororis, Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit*. Achillis mentione facta, luctum populi romani de morte Marcelli et iacturam maximam, quam in eo respublica fecerat, comparat cum Graecorum luctu et calamitate illa maxima, quam iis intulerat Agamemnonis amor. Cf. Homer. II, A, 8 sqq. — *ignaros luctus*, quia nesciebant, cur pestilentia exercitum invasisset, antequam edocti essent a Calchante. Vsus autem est hac formula noster, quoniam supra vers. 8 respectu Marcelli dixerat: *Quis deus in vestra e. h. aqua?* — *populavit amor Achivos*, maximo iis detrimento fuit, fecit, ut Achivorum copiae maxima clade afficerentur; *populare* activa forma dixit quoque Virg. Geor. I, 185; Aen. IV, 403 — *magno stetit Atridae amor*, amor Chryseidis, qui ei ingenti damno fuit, quem magno emit, tot suorum gravi pestilentia amissis. — *magno stare*, nempe pretio, ut apud Ovid. Heroid. VII, 47: Lucan. IX, 404; Iuvenal. III, 166; Ovid. Met. XII, 68; VI, 468; X, 547. — *alter amor*, nempe Chryseidis, nam

Atridae magno quum stetit alter amor.

30

At tibi, nauta, pias hominum qui traiecis umbras,

Huc animae portes corpus inane suae:

Qua Siculae victor telluris Claudius, et qua

Caesar ab humana cessit in astra via.

olim amarat Argynnum puerum, cuius amoris Propertius mentionem fecit supra el. 7, 22. Non ergo de Briseide hoc loco cum aliis cogitandum.

31-34. Excellentissimi versus, quorum sensus: Transfer, o Charon, Marcellum in campos Elysios, in quos pias umbras traiecis, et in eum locum, unde Claudius et Caesar in coelum concesserunt. — ubi redundat, ut saepius. — traicere, verbum nauticum, *πορπύρετον, διαπορπύρετον*, vid. Guellius ad Virg. Aen. VI, 536. — animae, vitae, corpus inane, nempe Marcelli umbram. Ovid. Met. XIII, 488: *Quae corpus complexa animae tam fortis inane*. Heroidd. III, 60: *Sanguinis atque animi pectus inane*. Virg. Aen. VI, 390: *Umbrarum hic locus est — Corpora viva nefas Stygia vectare carina*. Vid. Obs. — qua cessit in astra. De hac via, quae probos et virtute praeditos in coelum duceret, Cic. Tusc. I, 9: *Mortem, ait, non interitum esse omnia tollentem, atque delentem, sed quandam quasi migrationem, commutationemque vitae, quae in claris viris et feminis dux in coelum soleret esse*. Lactantii quoque locus, VI, 3, ad verba nostra illustranda facit: *duae sunt viae, per quas humanam vitam progredi necesse est, una*

quae in coelum ferat, etc. — Claudius, M. Claudius Marcellus memoratur, quod Marcellus adolescens, cuius mortem noster luget, ex ea gente natus fuerat; ille autem Claudius tertio consulatu missus in Siciliam, Syracusas Hannibali Poenisque faventes et Archimedis industria defensas triennii obsidione cepit, et captis Syracusis Siciliam domuit. Dio Cass. LXI, 17; Liv. XXIV; Plutarch. vit. Marcelli: unde hoc loco *Siculae telluris victor* vocatur. — in astra, exquisite pro in coelum. Persuasio enim vulgi tum erat, stellam crinitam, quae inter Indos D. Iulio Caesari ab Augusto habitos apparnerat, vid. Plin. H. N. II, 23, animam Caesaris in coelum recepti esse, vid. Suet. Caes. 88; Heine ad Virg. Ecl. IX, 46. Praeclare igitur poeta Marcellum e gente Claudia natum, et adoptione in gentem Iuliam receptum, Claudio et Iulio Caesari sociat, quo maxime Augustum, Romanosque, quorum delicias eum fuisse constat, feriri et oblectari oportebat. — ab humana via, id est a via per quam homo, per quam vita illius, ut cum Lactantio loquamur, progressa erat. — cessit, concessit, in coelum ascendit.

ELEGIA XIX

DE INCONTINENTIA MULIERVM

Obiicitur toties a te mihi nostra libido;
 Crede mihi, vobis imperat ista magis.
 Vos, ubi contemti rupistis fraena pudoris,
 Nescitis captae mentis habere modum.
 Flamma per incensas citius sedaret aristas, 5
 Fluminaque ad fontis sint reditura caput;
 Et placidum Syrtes portum, et bona litora nautis
 Praebeat hospitio saeva Malea suo:
 Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,
 Et rabidae stimulos frangere nequitiae. 10
 Testis, Cretaei fastus quae passa iuveni,

ELEGIA XIX

Virorum libidinem longe a mulie-
 bri superari, veterum historiarum
 exemplis testatur. VULF.

1-10. *a te*, Cynthia, vid. II, 29,
 30 seq. - *nostra*, mea et reliquorum
 virorum. - *vobis i. i. magis*. Ovid.
 A. A. I, 341 seqq.: *Omnia feminea
 sunt ista libidine mota: Acrior est no-
 stra, plusque furoris habet.* - *con-
 temti pudoris*, neglecti, praeteritus
 pudor dicitur Ovid. Trist. II, 410. -
captae mentis, scilicet amore, libi-
 dine. Ovid. Met. IV, 62: *captis arde-
 bant mentibus ambo*; de Pyramo et
 Thisbe. - 5. *sedaret*, scilicet vim,
 ut apud Virgil. Aen. VII, 27: *Venti
 posuere*, nempe vim, ut plenius dixit
 Virgil. Aeneid. V, 681: *Sed non
 idcirco flammis atque incendiis vires
 Indomitas posuere*. Id. Aen. X, 103:

Tum Zephyri posuere. Georg. I, 333:
Ingeminant austri. Plaut. Mil. Glor.
 II, 6, 100: *Dum haec consulescunt tur-
 bae atque irae leniunt.* - 6. Conf. II,
 15, 33. - *Syrtes*, vid. ad II, 9, 33.
 Seneca Hippol. 304: *Ignibus iunges
 aquas, Et amica ratibus ante promit-
 tet vada Incerta Syrtis*. Ovid. Met.
 VIII, 120: *inhospita Syrtis*. Sil. Ital.
 II, 63: *infidae litora Syrtis*. Id.
 XVII, 634: *naufraga Syrtis*. - 8.
Malea, promontorium Laconiae na-
 vigantibus periculosum, vid. interp.
 ad Virg. Aen. V, 193; Ovid. Am. II,
 11, 19. - *reprehendere*, id est retro
 prehendere, retrahere, compescere,
 ut Liv. XXXIV, 14; Plaut. Mil. I,
 1, 60; Most. IV, 1, 6; Cic. Acad. IV,
 45; Lucret. VI, 568. - *cursus*, pro
 impetum, eleganter, quum antea de
 navigantibus fuerit sermo. - *stimu-
 los frangere nequitiae*, id est sedare

Induit abiegnæ cornua falsa bovis;
 Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
 Quæ voluit liquido tota subire deo.
 Crimen et illa fuit, patria succensa senecta 15
 Arboris in frondes condita Myrrha novæ.
 Nam quid Medæe referam, quo tempore matris
 Iram natorum caede piavit amor?
 Quidve Clytemnestrae, propter quam tota Mycenis
 Infamis stupro stat Pelopea domus? 25

indomitam rabiem, ut loquitur Horat. Epod. XII, 9, domare, frangere aculeos libidinis.

11-16. Sententiam propositam exemplis illustrat et confirmat. Testis Pasiphaë, Minos Cretensis uxor, quæ passa fâstus Cret. iuv., quam fastidiebat taurus, quo urebatur. — *induit*, in vacca lignea, *abiegna*, corio inducta, quam Daedalus fecerat, cum tauro Cretæo concubuit. Vid. II, 28, 52; Hygin. fab. 40; Heyne ad Virg. VI, 26. Hanc eandem fabulam et hoc totum de mulierum nefanda libidine argumentum persecutus quoque est Ovid. A. A. I, 281 sqq. — 14. Intelligitur Tyro, Salmoni filia, a Neptuno, adscita Enipei fluminis forma, unde *liquidum deum* vocat, compressa, vid. ad I, 13, 21. — *voluit subire*, pro subiit, e graecismo, nam et *ἐβίβη* saepius alii verbo iunctum redundat, vid. Gatacker. ad M. Anton. X, 8, pag. 356; Palniet. Obs. Philol. pag. 85, et 273. Add. Ovid. Heroid. XXI, 139: *si tibi coniugium volui promittere nostrum*, pro si tibi promisi coniugium. *subire* Ovid. Heroid. XVII, 94: *Velle sub amplexus ire puella tuos*. — 15. *Crimen et illa*, criminosa, scelestâ fuit et illa. — *patria succensa senecta*, flagrans amore patris senis Cinyrae,

Myrrha, quæ deinde, quum ipsam pater cognito nefando stupro perqueretur, per Arabiam fugiens, in arborem sui nominis mutata est, vid. Hygin. fab. 58; Ovid. Met. X, 298 sqq., et quos ibi laudavit Gierig. — *condita*, eleganter, tanquam in sepulcro. Sic *condit* de mutatione in arborem Ovid. Met. IX, 362.

17-20. *Medæe*, nempe crimen, quod vocabulum e vs. 15 subintelligendum. Conf. III, 11, 9; II, 16, 30; 21, 12. — *Iram* conceptam ex Creusa, quam Iason repudiata Medea duxerat. — *natorum caede*, quum Iason Creusam duxisset, filios suos ex Iasone interfecit Medea, vid. Apollod. I, 9, 28. — *piavit*, piaculo satiavit iram. — *matris-amor*. Virgil. Ecl. VIII, 47: *Sævus Amor docuit gnatorum sanguine matrem Commaculare manus*. Ovid. Trist. II, 387 sqq.: *Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater, Concitus a læso fecit amore dolor*. — 19. *Clytemnestrae*, ea enim per insidias cum Aegistho, cui per adulterium se dederat, Agamemnonem, maritum suum, e Troiano bello reversum, sustulit, vid. II, 14, 5. — *propter quam*, per eam, cuius ob libidinem, tota domus Pelopea, quæ Mycenis floruit, dissoluta est.

Tuque o Minoa venundata, Scylla, figura,

Tondens purpurea regna paterna coma.

Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti!

Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.

At vos, inuptae, felicius urite taedas:

23

Pendet Cretaea tracta puella rate.

Non tamen immerito Minos sedet arbiter Orci.

Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit.

21-28. Subintell. infamis. — *venundata figura*, capta pulchritudine et dignitate Minois. Nempe Scylla, filia Nisi Megarensium regis, Minoa, contra patrem Nisum pugnantem, amavit, et crinem patris purpureum, a quo et ipsius et urbis salus pendebat, resectum, in hostilia castra pertulit, seque simul ipsam Minoi tradidit. Vid. Hygin. fab. 198; Schol. Eurip. Hippol. 35, 1200; Ovid. Met. VIII, 5 sqq. *tondens* respondet verbo *τίπτειν*, quod et *tondere* et *devastare* notat, Homer. Odys. 2, 142: est ergo concise dictum, pro cum patris coma purpurea regnum simul ipsum *tondens* et *excidens*, sive *tondeundo*

purpuream comam paterna regna hostibus devastanda tradens. — 25. *felicius urite taedas*, lactioribus auspiciis nubite. Ovid. Heroid. XI, 105: *Nubite felices, Parca meliore, sorores*. — 26. *Pendet-rate*, etenim a Minoe, tam impiam prodicionem aversante, ex navi suspensa, et quidem gubernaculo alligata, indeque in Cirin avem mutata est. Vid. Pseudo-Virgil. in Cir. 389 seqq.; ibique Heyne et ad Argum. Cir. nec non ad Apollod. III, 15, 8. — *aequus in hoste*, pro in hostem, vid. ad Cl. 17, 23. *aequus*, severe enim ultas Nisi, licet hostis, proditi vicem.

ELEGIA XX

AD AMICAM

Credis eum iam posse tuae meminisse figurae,

Vidisti a lecto quem dare vela tuo?

Durus qui lucro potuit mutare puellam.

Tantine ut lacrymes Africa tota fuit?

At tu, stulta, deos tu fingis, inania verba;

5

Forsitan ille alio pectus amore terit.

Est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,

Splendidaque a docto fama refulget avo.

ELEGIA XX

Est haud dubie haec elegia annumeranda iis, quas poeta ante reliquas omnes, etiam libri primi, scripsit. Cynthiae, ab amatore suo relictæ, qui in Africam, ut videtur, ob mercaturæ quaestum navigarat, novi amoris mutua foedera et sanctiones propouit, eique fidem atque constantiam promittit et spondet. Hoc argumentum docte, vivide et eleganter pertractavit poeta.

1-10. Nimium credula es, si credis, amatorem tuum, qui te reliquit lucri causa, corporis (*figurae*, formæ 1, 2, 7) animique (v. 6) virtutum tuarum memorem fore, *posse tuae meminisse figurae*, nondum oblitum esse tui. — *posse* redundat, ut Gr. δύνασθαι, vid. Fischer. animadv. ad Weller. Spec. III, P. II, p. 40. — *a lecto*, qui vix, modo, de lecto tuo surrexit. — *lucro mutare puellam*, lucrum malle, quam puellam, lucrum præferre puellæ formosæ. — 4. An tanti erant omnes Africae redditus, ut

tu vel unam lacrymulam profunderes? ita optime Marklandus hæc verba explicuit. Vid. Obs. coll. el. 12, 1-4. — *stulta*, nimium credula, *deos tu fingis*, perfidiæ ultores, servaturos tibi illum constantem et fidelem. — *inania verba*, non ulciscuntur perfidi illius amatoris perfidiam, nec tibi fidum servabunt, coll. v. 21 seqq. Horat. Epist. I, 17, 41: *Aut virtus nomen inane est.* 6, 31: *Virtutem verba putes.* Add. Propert. III, 1, 17; I, 6, 8. Alii, *deos fingis*, persuades tibi, illum timere deos, quos fallere nunquam audeat. — *inania verba*, nempe sunt illi. — *alio-terit*, comparant Callim. Epigr. 26: Νῦν δ' ὁ μὲν ἀλλή; δὲ Σίπταϊ πυρὶ explicant: alterius amore contabescit. Equidem tamen malle hæc verba graphice dicta esse, pectus pectore premeus, arctius amplectitur aliam, pro aliam amat. — 7. Cynthiae formæ pulchritudinem, animi dotes et generis gloriam laudat. — *forma potens*, vid. II, 5, 28. — *castae Palladis artes*, vid. I, 2, 27 seqq. — *avo*, intelligitur Ho-

Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.

Fidus ero; in nostros curre, puella, sinus.

16

Tu quoque qui aestivos spatiosius exigis ignes,

Phoebe, moraturae contrahe lucis iter.

Nox mihi prima venit; primae data tempora noctis

Longius in primo, Luna, morare toro.

Foedera sunt ponenda prius, signandaque iura,

15

Et scribenda mihi lex in amore novo,

(Haec Amor ipse suo constringet pignora signo:

Testes sidereae tota corona deae.)

stius, belli Istrici scriptor, quod opus versibus constituisse patet ex fragmentis a Macrob. Saturni VI, 3 et 5 productis, et a Festo in voce *Tesqua*. — 10. *in nostros curre sinus*, Tibull. IV, 3, 24: *Et celer in nostros ipse recurrit sinus*. Opposita formula Prop. I, 8, 38: *Non tamen illa meos fugit avara sinus*.

11–15. Elegans apostrophe ad Solem, quem rogat, ut diem faciat brevior, et ad Lunam, quam rogat, ut noctem faciat longior, quo diutius ipse frui possit primis Cynthiae amplexibus. — *spatiosius exigis ignes*, hoc ipso tempore aestivo maiori spatio agis, ducis, ignes tuos, maius curriculum conficis. — *moraturae*, quae mihi tardius ire videbitur. — *venit*, instat. — *data tempora*, concessa, promissa. Casus quartus, qui a *morare* pendet. — *in primo toro*, quam mihi sit primus torus, prima nox. Sic *Μεγας*, lectus v. 21 serpens dicitur pro nuptiis, ut ap. Eurip. Phoen. 49, 415; Soph. Trachin. 294 164; Moschum Idyl. II, 160, et ipsam quoque *συνομιαν* ac *μυστην* notat. Vide Suidas h. v. — 15. Propertius, qui vs. 10 dixerat, *fidus ero*, vult coniugis sibi loco esse Cynthiae videri, sal-

tem loco certae et stabilis concubinae. Itaque ad ritus nuptiales respiciens, *foedera, iura et legem* in amore novo commemorat, omninoque praeclare exornat et illuminat sententiam hanc: *irrupta copula*, irruptum amoris vinculum, nos coniunctos *teneat* Horat. Carm. I, 13, 18.

15–22. *Foedera - novo*, cohaerent haec verbis v. 19 *Quam multae* etc. — *Prius sequente quam ante*, pro antequam, priusquam, ut II, 25, 25; Tibull. I, 3, 9. — *ponenda*, componenda, Virg. Aen. X, 15; pangenda, facienda. — *signanda*, signo imposito firmanda. Metaphora a tabulis nuptialibus deducta. Vid. schol. ad Iuvenal. Sat. II, 119; III, 82; Petron. 109. — *lex* pro conditionibus, ut saepius. — 17. Exquisita fictione suum cum Cynthia pactum nuptiale, Cupidinae signatore, et testibus Sideribus, Lunae velut ministris, confirmatum, dicit. Omnino autem solemne poetis, *noctem, lunam, sidera*, in testimonium rei, noctu, absque consensu gestae, advocare. Vid. Mitscherlich. ad Horat. Epod. XV, 1. Sic et noctem atque lucernam appositam lusibus arcanis testes invocat Meleager Epig. 71: Νύξ ἡρόη, καὶ λυ-

Quam multae ante meis cedant sermonibus horae,
 Dulcia quam nobis concitet arma Venus. 20
 Namque ubi non certo vincitur foedere lectus,
 Non habet ultores nox vigilanda deos.
 Et quibus imposuit, solvit mox vincla libido.
 Contineant nobis omnia prima fidem.
 Ergo qui tactas in foedera ruperit aras, 16
 Pollueritque novo sacra marita toro;
 Illi sint, quicunque solent in amore dolores,
 Et caput argutae praebeat historiae.

χρη, συνίκορας ούτινας άλλους Ορκους, άλλ' ύμεις, ειδόμεθ' ἀμρότεροι. Vid. Jacobs Animadv. ad Anthol. Gr. T. I, P. I, p. 87. — *Corona* proprie significat multitudinem, quae circumstat et cingit aliquem, Virg. Aen. IX, 508: h. l. ita dicuntur astra, quae circum *siderae deae*, i. e. Noctis, comitantur et cingunt. Vid. Tibull. II, 1, 87; Theocr. Id. II, 165 sqq. *Qualibus adsurgens Nox aurea cingitur astris* Val. Fl. I, 43. — *quam ante cedant*, consumantur, vid. II, 15, 3. — *dulcia quam*, antequam *arma concitet*, IV, 1, 137; III, 10, 30. — *vincitur lectus*, nuptiae conficiuntur, amores iunguntur. — *certo foedere*, certis conditionibus, ut Tibull. IV, 13, 2. — *vigilanda* pro vigilata, nempe ab amante deserto et prodito. — *non habet deos ultores*, Venerem et Cupidinem 17, 20, quippe non sunt testes advocati ad amorem firmandum.

23–26. Quos coniunxit libido, non verus amor constrinxit, eadem eosdem statim separat ac dirimit. PASSESAT. — *contineant fidem*, teneant, servant stabilem perpetuamque reddant et firment. — *omnia prima*, nam omnia in nuptiis captabantur et auspices adhibebantur; unde *omnia*

etiam pro ipsis nuptiis, vel amore ponuntur, vid. Heyne ad Virg. Aen. I, 345 ubi legitur: *primisque iugarat ominibus*. Sic et h. l. Primi amores meam tibi fidem servabunt, i. e. quum tu prima me oculis tuis ceperis I, 1, 1, tibi fidus ero v. 10. — 25. *rumpere aras*, eas violare. Vsus autem est hoc verbo poeta, quia praecessit *foedus*, quod proprie rumpi dicitur. — *tactas aras*, quia matrimonia contrahentes sacrificabant, et iurantes aram tangebant, Virg. Aen. XII, 200 sqq. Stat. Silv. III, 1, 184. Vid. Interpp. ad Iustin. XXIV, 2. — *tactas in foedera*, in, saepius finem et causam rei notat, ut h. l. vid. Heins. ad Claudian. in Rufin. I, 152.; Gronov. Obs. I, 9; Oudendorp. ad Lucau. II, 151. Sed *rumpere* seu *violare aras in foedera tactas*, dictum est pro violare foedera in aris tactis pacta, sancita. — *pollueritque*, exquisite pro violaverit, nam usus est voc. *toro*: sed *novo toro* est h. l. novis nuptiis, amoribus. — *sacra marita*, maritalia, foedera pacta.

27–30. Iam utrique violati et rupti foederis poena constituitur; et v. quidem 27, 28 Cynthiae, vs. vero sqq. Propertio. — *praebeat capiti*, se offerat, praebeat, sit ita infelix in

Nec flenti dominae patefiant nocte fenestrae.
Semper amet, fructu semper amoris egens.

30

ELEGIA XXI

AD CYNTHIAM

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas;
Vt me longa gravi solvat amore via.
Crescit enim assidue spectando cura puellae.
Inde alimenta sibi maxima praebet amor.
Omnia sunt tentata mihi, quacunque fugari
Possit: at ex omni me premit ille deus.
Vix tamen aut semel admittit, quum saepe negavit:
Seu venit, extremo dormit amicta toro.

amore, ut argumentum praebeat fabulae, qua sub ficto nomine palam traducatur. - *argutae historiae*, fabulae venustae, lepidae. - 29. *flenti* et excluso. - *Semper-egens*. Ovid. Metam. III, 405: *Sic amet ipse licet, sic non potiat amorato*. Semper siliat, nunquam sitim amoris extinguat, sit *invenustus* (cuius amori non respondeatur, Terent. Andr. I, 5, 10) ἀναφρόδιτος. Anacr. XLVI, 4: Χαλεπώτερον δὲ πάντων Ἀποτυγχάνειν φιλοῦντα.

ELEGIA XXI

Athenas profecturus, ut mutatione loci, studiorum varietate, adversos habens in amore deos (I, 1, 8) amorem obstinatum depellat, patriae, amicis, et Cynthiae valedicit. Conf. Argum. ad I, 17, et III, 14.

1-8. *doctas Athenas*, ut I, 6, 13
+ *erescit - puellae*, vid. I, 9, 27. —

cura, amor, ut saepius. - *inde*, nempe spectando. Ovid. Met. I, 496: *sterilem sperando nutrit amorem*. Musaeus v. 94: Ὀφθαλμός δ' ὁδός ἐστιν ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολάων κάλλος οἷσθαίνει, καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει. - *quacunque via* vel ratione, quocunque modo. - *ex omni*, nempe parte. - *premit*, urget, mihi tanquam hostis instat, *ille deus*, Cupido. - *admittit*, nempe puella, *vix* me domum suam recipit, (sic *admittere* legitur I, 16, 19; Ovid. Am. I, 6, 72; A. A. III, 605 al.) - *aut semel*, postquam saepe exclusit. - *seu*, aut si *venit*, i. e. sui copiam dat, nihil amplius. Vid. ad II, 14, 20. - *extremo toro*, i. e. *extrema in sponda*, ut loquitur Horat. Epod. III, 22: *diversa lecti parte extrema cubat*, longe a me discumbit in lecto. - *amicta*, II, 15, 6, 17: *exprimitur in universum sententia haec: lenta iacet, aspera est et frigida*.

Vnum erit auxilium: mutatis, Cynthia, terris,

Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.

Nunc agite, o socii, propellite in aequora navem,

Remorumque pares ducite sorte vices;

Iungiteque extremo felicia lintea malo:

Iam liquidum nautis aura secundat iter.

Romanae turres, et vos valeatis amici,

Qualiscunque mihi tuque puella vale.

Ergo ego nunc rudis Adriaci velar aequoris hospes,

Cogar et undisonos nunc prece adire deos.

Deinde per Ionium vectus, quum fessa Lechaeo

Sedarit placida vela phaselus aqua:

9-16. Aristaenetus I, ep. 12: *φίλος ποσειδών, ὅσον ὁρᾷ τις ἐναντίον*. Iam nautas impellit, ut navem in aequora propellant: *remorumque* — *vices*, per sortem divisi ad officia remigandi, pariter per pares vices remigate, alii aliis succedentes, vid. Virg. Aen. III, 510, ibique Servius. — 13. *iungite felicia vela*, i. e. quae aguntur ventis secundis; el. 17, 2, *vela secunda* dicuntur. — *extremo*, summo, malo. Ovid. Met. XI, 470: *Vela tamen spectat summo fluitantia malo*. — 14. *liquidum iter*, exquisite pro iter, cursum maritimum, navigationem, *ὑγρὰ κλειυθᾶ* Homero. — *aura secundat*, felicem praebet navigationem. Ovid. Heroid. XIII, 136: *Blanda-que compositas aura secundet aquas*. Iustin. XXVI, 3, 4: *quum secundante vento celeriter Cyrenas advolasset*. — 15. Vid. IV, 4, 35. *qualiscunque*, licet sis formosa, aspera tamen etiam et dura.

17-22. *Ergo*, indignantis, ut II, 8, 13. — *rudis hospes*, imperitus navigationis. — *undisonos deos*, ita vocantur dii marini praesertim quum in tempestate invocantur, ad imitatio-

nem Graecorum, quibus Neptunus *ἀλιδόουπος* et *βαρύκτυπος* dicitur, vid. Dorrill. Obs. Miscell. T. II, p. 74. — 19-22. Sensus: maritimo itinere usque ad Lechaem promontorium confecto, quod superest viae, pedibus absolvam. — *Ionium* saepe simpl. ponitur non addito vocabulo *mare*, ut el. 11, 72. Vid. Rutgers. Lect. Venus. c. 10. — *vestus phaselus*, dicitur ita navicula longior et angustior, mira velocitate insignis, vid. Vossius ad Catull. IV, 1. — *fessa vela*, longo itinere, ventorum impetu paene fracta; eleganter, quasi vela sentiant laborem: eodem modo Virg. Aen. I, 168 dixit *fessas naves*. — *Lechaem*, portus et promontorium in sinu Corinthiaco. Vid. Callim. h. in Del. 271; Stat. Theb. VII, 97; Silv. II, 2, 35; Cellar. Geogr. Ant. II, 13, T. I, p. 1173 sqq. — *sedarit vela placida aqua*, quiescere fecerit in portu. — 21. *Quod superest*, viam reliquam per Isthmum faciendam, susterit o pedes! *properate laborem*, laborantes properate. — *Isthmos*, Corinthiacus; dicitur autem isthmus, terra angusta inter duo maria. *Corinthus* in-

Quod superest, sufferte pedes, properate laborem,
 Isthmos qua terris arcet utrumque mare.
 Inde ubi Piraei capient me litora portus,
 Scandam ego Theseae brachia longa viae.
 Illic vel spatiis animum emendare Platonis
 Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis.
 Persequar aut studium linguae, Demosthenis arma,

25

ter duo maris, Aegaeum et Ionium, sita erat, unde *bimares terras* vocat Senec. Oed. 282. Add. Ovid. Fast. IV, 501; Horat. Carm. I, 7, 2; Mela II, 3.

23-28. Indicant hi versus Propertium iterum navigium conscendisse, quo Piraeum et Athenas contendit. - *Piraei*, Piraeus, Πειραιεύς, portus et emporium Athenarum, Cellar. Not. O. A. II, 13, T. I, p. 1150. - *litora*, Catull. LXIV, 74: *Egressus curvis e litoribus Piraei*, ubi *litora* pro portu, ut saepius. - *Theseae brachia longa viae*, significantur muri longi, a Themistocle exstructi, quia stadiorum 40 longitudine instar brachiorum Athenas Piraeo iungebant, et a Piraeo ad Athenas ducebant, vid. Strabo IX, p. 606 Almel.; Meursius in Piraeo c. 2; Justin. V, 8. *Thesea via* dicitur, quod per Theseum a latronibus illa via purgata et liberata fuit, vid. el. 16, 12. - *Illic vel etc.* ostendit literarum studia, *illic*, Athenis, sibi perfrugium ac solatium praebitura esse, his tanquam armis se deum illum v. 6, Amorem, fugaturum esse. - *spatiis Platonis*, Platonis schola erat in nemore, quod *silvas Academi* vocavit Horat. Epist. II, 2, 45: *Atque inter silvas Academi* (ambulando) *quaerere verum*. Respexit Horat. locum Euclidis, laudatum a Tonp. in Addenda ad Theocri-

tum Wart. pag. 400: *Εν εὐκλείδους δρόμοισιν Ακαδημίου θεοῦ*, hoc est ambulationibus. Timaeus: *δρόμοι ἢ περίπατος*, ubi vid. Ruhnken. Fuerunt ergo in Academia *ambulationes*, grata arborum umbra amoenae, in his autem frondeis porticibus Platonem cum discipulis inter ambulandum disputare solitus erat, et quum Platonis summa esset auctoritas, hinc factum, ut illae ipsae *academicae ambulationes* omnium ore celebrarentur, et οἱ τοῦ Πλάτωνος περίπατοι vulgo appellarentur. - *Spatium*, de ambulatione, legitur Cic. Or. I, 7; de loco ubi ambulatur Cic. Fin. V, 1; Leg. I, 4; Stat. Silv. III, 5, 90; Conf. Obs. - 26. *hortis tuis*, Epicurus Athenis in horto docere solebat, unde per hortum Epicuri saepius secta et disciplina ipsius declarari solet, v. Barth. Advers. XX, 20; Schrader. Emendatt. p. 31 seq. Senec. ep. 21; Plin. XIX, 4; Diog. Laërt. in vit. Epicuri. - *docte*, eodem nomine Epicurus insignitur a Petron. c. 132, neque hoc epitheton ad eruditionem referendum est, ab eruditione enim apud veteres non laudatur Epicurus, vid. Cic. pro Sext. 10; ad Div. XIII, 1; Pison. 29; de Fin. I, 7, sed ad illud philosophiae genus, quod sectabatur, ut quisque in sua arte *doctus* dicitur. - 27. *Persequar* pro *sequar*, v. Graev. ad Cic. Offic. II, 24. - *studium linguae*,

Librorumque tuos, munde Menandre, sales.
 Aut certae tabulae capient mea lumina pictae:
 Sive ebore exactae, seu magis aere manus. 30
 Aut spatia annorum, aut longa intervalla profundi,
 Lenibunt tacito vulnera nostra situ.
 Seu moriar, fato, non turpi fractus amore.
 Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

eloquentiam, per appositionem, *Demosthenis arma* vocat. Petron. c. 5: *ingentis quatiat Demosthenis arma.* — 28. *tuos librorum sales*, pro sales librorum tuorum, i. e. comoediarum; hypallage, poëtis inprimis, satis frequens. Sales Menandri, poëtae comici, Atheniensis, ita veteribus laudati fuerunt, ut dicerentur tincti et inundati esse eodem mari, ex quo Venus orta fuit, teste Plutarcho in Comparat. Aristophanis et Menandri. Ovid. Am. I, 15, 18: *Dum fallax servus, durus pater, improba lena Vivent, dum meretrix blanda, Menandrus erit.*

29–34. Saltem me spectantem delectabunt picturae et statuæ nobilissimorum artificum. — *Manus*, de pi-

cturis et signis ex ebore vel aere factis frequenter occurrit, ut h. l. Stat. Silv. I, 3, 47–50: eodem sensu usurpatur quoque voc. *χρῆμα*, vid. interpp. ad Petron. 83; Caper. Obs. II, 19; Salmas. Exercitt. Plin. in Solin. T. I, p. 372. — *profundi*, maris. — *tacito*, lento situ. Ovid. Pont. III, 7, 25 sqq.: *Curando fieri quaedam peiora videmus Vulnera, quae melius non tetigisse fuit.* II, 2, 59: *Vulneris id genus est, quod quum sanabile non sit, Non contrectari tutius esse putem.* Trist. V, 12, 2: *Ne pereant turpi pectora nostra situ.* Dicitur autem situs de omnibus, quae tractu annorum paulatim minuuntur vel deturuntur. — 33. *Seu aut si. — fato*, repet. moriar, naturali necessitate.

ELEGIA XXII

AD TYLLVM

Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
 Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua,
 Dindymus, et sacrae fabricata iuvenca Cybebae,
 Raptorisque tulit qua via Ditis equos.

ELEGIA XXII

Tullum Cyzici amoenitate captum, diutius ibi commorantem, invitat, ut Romam redire velit. Et quo prius ac certius eum commoveat, in laudes Romanae atque Italiae digreditur, ac pluribus demonstrat, hanc urbem, hanc regionem, reliquis urbibus et regionibus cunctis longe maximeque esse anteponendam. Praeterea in memoriam ei revocat, Romam, hanc sedem pulcherrimam, esse ipsius patriam, ubi vitam agere possit honestissime et suavissime. Caeterum hunc eandem de laudibus Italiae locum egregie quoque tractavit Virgil. Georg. II, 136 sq. Add. Horat. Epistt. I, 11.

1-4. *Cyzicus*, urbs Mysiae minoris ad Propontidem i. e. partem maris inter Hellespontum et Bosporum Thracium, in insula duobus pontibus continenti innecta. Magnitudinis, splendore, incolarumque frequentia quondam cum primis Asiae urbibus de principatu contendit, vid. Plin. H. N. V, 32; Mela I, 19; Strabo XII, p. 861; Flor. III, 5; Apollon. I, 936. — *frigida* vocatur propter maris vicinitatem, unde aerae et spiritus frigidiores. — *Isthmos* intelligitur fretum illud, quo dividitur a continenti Cyzicus, pontibus tamen coniuncta.

Ovid. Trist. I, 10, 29: *Inde Propontiacis haerentem Cyzicon oris, Cyzicon Haemoniae nobile gentis opus.* - 3. *Dindymus*, auctore Strabone XII, p. 862 Almel., mons Cyzico imminens. Plin. VI, 32: *Cyzicum, alio nomine Dindymis, cuius a vertice mons Dindymus.* Vossius, *sacrae fabricata iuvenca Cyb.* de iuvenca marmorea exponit, quae visebatur in sacello Matris deum Cybebae, quod erat in antro montis Cyziceni, *ἄρπτον ὄρος* a Strabone dicti, in quo Magnae Matri et Attini fiebant tanrobolia, vid. Voss. ad Catull. p. 161; Burm. Anthol. Lat. T. I, p. 32 sqq. Omnino signis et picturis Cyzicum nobilissimum fuisse declarat Cic. Verr. IV, 60. Caeterum ad *Dindymus* subintell. *qua*, vel *ubi est*. - 4. Respicitur ad Proserpinam, a Plutone, seu Dite raptam, cui Cyzicus sacra erat, vid. Lus. ep. 77 Anthol. Lat. T. II, p. 550. Et Vulpio monente, innuit Propertius, abreptam quidem e Trinacria Proserpinam, sed latam super mare usque ad Cyzicenam regionem; ibique terrae hiatu receptam, venerationem sui incolis reliquisse. Cui sententiae favet Orpheus in Argonaut. cuius verba attulit Natalis Comes Mythol. III, 16: *Ἀρπάζας δ' ἔραπεν διὰ κόρυτος ἀρπυγῆαις.*

Si te forte iuvant Helles Athamantidos urbes, 5
 Nec desiderio, Tulle, movere meo:
 Tu licet adspicias coelum omne Atlanta gerentem,
 Sectaque Persea Phorcidos ora manu;
 Gerionae stabula, et luctantum in pulvere signa
 Herculis Antaeique, Hesperidumque choros; 10
 Tuque tuo Colchon propellas remige Phasim,

5-10. Elegans et numeri plena oratio. Sensus bene constituit Burm. licet Hellesponti urbes, Atlanta, Gorgonas insulas, Gerionae habitationem etc. perlustres, tamen nihil invenies, quod Romae comparari possit, coll. v. 17. - *Helles Atham. urbes*, sunt urbes Hellesponti, nam Hellespontos ab Helle Athamantis filia nomen obtinuit, vid. not. ad II, 26, 5. - *Atlas*, Mauritaniae Tingitanae mons, cacumine nubes superans, ut coelum non modo attingere, sed et sustinere videretur, Herodot. III, 2. Vid. Heyne ad Virg. Aen. IV, 246. - *Sectaque manu*, poetice significantur ipsae insulae Gorgades, vid. Mela III, 9; Heyne ad Apollod. II, 4, 2, p. 302, ubi Gorgones habitaverunt et Perseus Medusae, Phorci filiae, ora, i. e. caput amputavit, vid. ad II, 2, 8; 30, 4. Plin. V, 1: *Ibi regia Antaei, certamenque cum Hercule, et Hesperidum horti* - per Autololum gentem iter est ad montem Africae vel fabulosissimum Atlantem - haec celebrari auctores prodidere, praeter Herculi et Perseo laborata ibi. - 9. *Gerionae stabula*, intelligitur insula Erythia, Ερυθρία, Hispano littori ad Oceanum proxima, inter Gades et continentem sita, ubi Gerion imperasse dicitur, cuius armenta Hercules diripuisse et in Italiam abduxisse fertur, vid. Sil. Ital. VI, 629, et quos ibi laudavit Ruperti. Prop. IV,

9, 2, 17; Hesiod. Theog. 289; Apollod. II, 5, 10, ibique Heyne p. 385 sqq. - *et Antaeique*, Antaeus gigas, cuius regia Irassa ad paludem Tritonidem, in Cyrenaica, qui hospites ad luctum provocavit, et tactu terrae, matris suae, novas vires collegit, ab Hercule vero in luctu superatus est, vid. Pind. Pyth. IX, 185; Lucan. IV, 590 sqq. Apollod. II, 5, 11, ibique Heyne p. 417 seq. Per signa autem, ut recte animadvertit Passeratius, indicantur vestigia luctae, velut in pulvere exstantia impressis pedibus, et toto utriusque corpore. Stat. Theb. VI, 899 de hac ipsa pugna: *Tandem pressus humi, pronamque extensus in alvum Sternitur, et longo moestus post tempore surgit Turpia signata linquens vestigia terra.* - *Hesperidumque choros*, de Hesperidibus, earumque hortis in Africa Cyrenaica, et aureis pomis, quae Hercules occiso pervigili dracone, Eurystheo ita iubente, abstulit, vid. Spaulhem. ad Callim. hym. in Cer. 11; Hesiod. Th. 333 sqq. Apollon. IV, 1396; Heyne ad Virg. Aeneid. IV, 484; ad Apollod. II, 5, 11, p. 406-413. Per *Hesperidum choros* h. l. intelligitur regio, in qua habitaverunt Hesperides, locus, ubi cecinerunt et saltarunt, choros duxerunt. Cecinisse eas ait schol. ad Apollon. l. c. et ab Hesiodo Theog. 275, ἀγρόφωνσι dicantur.

11-16. Tu licet totum conficias iter,

Peliacaeque trabis totum iter ipse legas,
 Qua rudis Argoa natat inter saxa columba
 In faciem prorae pinus adacta novae:
 Et si qua Gygaei visenda est ora Caystri,
 Et qua septenas temperat unda vias:
 Omnia Romanae cedent miracula terrae:
 Natura hic posuit, quidquid ubique fuit.
 Armis apta magis tellus, quam commoda noxae:
 Famam, Roma, tuae non pudet historiae.
 Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
 Stamus: victrices temperat illa manus.
 Hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Vmbro

15

quod confecerunt quondam Iason et Argonautae, vid. notata ad I, 20, 17. — *tuo remige*, cum tuis sociis, vid. el. 12, 34; 21, 11. — *Peliacaeque trabis*, Catull. LXIV, 1: *Peliaco quondam prognatae vertice pinus*, intelligitur Argo navis, fabricata ex arboribus in Pelio Thessaliae monte, ubi silva erat pinifera, natis. — *qua natat*, ubi natavit. — *columba*, scilicet cum columba, quae dux itineris fuit. Vid. ad II, 26, 39. — *pinus*, nempe arbor rudis antea. — *redacta in faciem*, i. e. formam novae prorae, sive, navigii novi. — 15. *visenda est*, nempe a te. — *Gygaei Caystri*, conf. Obs. *Cayster* sive *Caystrus*, fluvius Lydiae, *Gygaeus* dicitur a Gyge Lydorum rege haud ignoto, a quo etiam dicta in eo Lydiae tractu *Gygaea palus*, vid. III, 11, 18, cuius Homerus meminit Il. B, 865, et auctore Strabone XIII, p. 626, non procul ab eadem palude erat Caystrus fluvius, imo eiusdem Caystri ortus. Vid. Spanhem. ad Callim. hym. in Dian. 257. — *Et vias*, Nilus significatur, vid. II, 1, 32. — *temperat*, fluvius, Nilus, quæsi magnum copiose fluen-

tem dixit Virg. Georg. III, 28: in septem vias seu alveos divisus, cursum suum moderatur, et minus rapidum reddit.

17–26. Ovid. A. A. I, 56 de Roma: *Haec habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit*. Cic. N. D. III, 6: *Nihil est mundo melius in rerum natura: ne in terris quidem urbe nostra*. — 19. Bellicosa, victrix, Roma, neque tamen gentibus devictis funesta, eas non delet. Hanc horum verborum explicationem ipse poeta offert v. 21. — *commoda noxae*, damno inferendo. Supra el. 11, 33: *Noxia Alexandria, dolis aptissima tellus*. — 20. Non erubescit fama, quum res a te gestas praedicat. — *stamus* pro sumus, ut saepius; quantum ferro, tantum pietate, clementia valemus. — *illa*, nempe pietas, quae vi armatae opponitur. — *temperat*, moderatur, cohibet. — 23. Apostrophe ad Anienem. — *hic*, in Italia. — *Anio*, sive *Anien*, *Tiburne*. Anio enim sive Anien prope Tibur de scopulis cadit, Ovid. Amor. III, 6, 45, per Tiburtinorum agrum decurrit atque in Tiberim defluit, vid. I, 20, 8. — *Clitumnus* fluit, vid. II,

Tramite, et aeternum Marcus humor opus.
 Albanusque lacus socii Nemorensis ab unda, 25
 Potaque Pollucis nympha salubris equo.
 At non squamoso labuntur ventre cerastae,
 Italia portentis nec furit unda novis.
 Non hic Andromedae resonant pro matre catenae,
 Nec tremis Ausonias, Phoebe fugate, dapes. 30
 Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,

19, 25. — *Marcus humor*, vid. ad III, 2, 11. — *Albanus lacus-ab unda*, in nemore Albano est lacus Albanus dictus; Virg. Aeneid. IX, 387: prope hunc est alius lacus, qui a poeta *Nemorensis* dicitur, propter nemus Aricinum Dianae consecratum, vid. not. ad II, 32, 10. Albanus autem et Nemorensis ab iisdem fontibus, unde socii *Nemorensis ab unda* nempe fluit. Vid. Strabo V, p. 366 sq. Almel. — *potaque - equo*, intelligit Iuturnam, lacum sive fontem (cuius scaturigines cum aliis fontibus communes sunt lacubus Albano et Nemorensi) *salubrem*, aegris utilem, Varro de L. L. IV, p. 20, apud quem visi sunt Castor et Pollux in bello Latino, suum equorumque sudorem abluentes. Val. Max. I, 8: *Castorem et Pollucem exsuisse pro populo Romano cognitum est, quum apud lacum Iuturnae suum equorumque sudorem abluisse visi sunt, Iunctaque fonti aedes eorum, nullius hominis manu reserata patuit.* Add. Serv. ad Virg. Aen. XII, 139, ibique Heyne et eiusdem Excurs. III ad lib. VII. Pertinet et huc nummus a Torrentio ad Sueton. Ner. 1 productus, in quo Dioscuri equites hastati ex hoc fonte equos suos refocillant, cf. Val. lautius in Num. Antiq. Fam. Rom. T. I, p. 305. Caeterum *Pollux* saepius ponitur pro utroque Dioscuro.

27 — 32. Postquam laudavit com-

moda et ornamenta, quibus Italia praedita est; recenset quoque mala et incommoda, quibus ea ipsa regio caret. Ornatisimi versus. In Italia, inquit, non adeo immania et terribilia monstra reperiuntur, ut in Aegypto et Africa. Comp. Virg. Georg. II, 151 sqq. — *labuntur*, verbum de serpentibus proprium. — *cerastae* pro serpentibus et venenatis reptilibus quibusvis. — *furit unda*, docte pro mare commovetur et concitatur monstris, natantibus, bellis marinis. — *novis*, inusitatis et miris, nondum visis. 29 — 38. Ornate, pro, hic, in Italia, non tot ac tanta commissa sunt scelera et flagitia, quot et quanta aliis in terris commissa, fama tradit; hic, in Italia, pietas regnat. 20 — 21. — *Andromedae* nomen primo loco posuit, quoniam ea, ut fabula tradit, ob matris Cassiopae superbiam, scopulo alligata, et *monstro marino* exposita fuit, vid. I, 3, 4. — *Nec-dapes*, quemadmodum horruisti Mycenaean epulas. Respicit coenam Thyestean; Thyestae filium Atreus socer epulandum apposuerat. Hygin. fab. 86 seq. Ovid. Heroid. XVI, 205: *Non dabimus certe socerum tibi clara fugantem Lumina, qui trepidos a dape vertat equos.* — 31. Invenit fabulam Meleagri. Venationi apri Calydonii interfuerat quoque Atalanta, virgo Arcadica, cuius amore arsit Me-

Exitium nato matre movente suo.
 Penthea non saevae venantur in arbore Bacchae;
 Nec solvit Danaas subdita cervae rates.
 Cornua nec valuit curvare in pellice Iuno, 33
 Aut faciem turpi dedecorare bove:
 Arboreasque cruces Sinis, et non hospita Graiis
 Saxa, et curvatas in sua fata trabes.
 Haec tibi, Tulle, parens, haec est pulcherrima sedes.
 Hic tibi pro digna gente petendus honos. 40
 Hic tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
 Spes, et venturae coniugis aptus amor.

leager, qui aprum interfecit, atque exuvias et dentes Atalantae donavit; haec victoriae signa Atalantae eripuerunt, Althaeae, matris Meleagri fratres, eosque Meleager interfecit. Sed Althaea, caede fratrum comperta, stipitem fatalem, cui vita Meleagri obnoxia a Parcis facta, flammis comburit, quo ardente absens Meleager uritur et exstinguitur. Vid. Apollod. I, 8; Anton. Lib. c. 2; Hygin. fab. 174; Homer. II, I, 539; Callim. hym. in Dian. 216; Ovid. Met. VIII, 260 sqq. — *absentes ignes*, ut ap. Ovid. Ib. 601: *Natus ut Althaeae flammis absentibus arsit, Sic tuus ardescat stipitis igne rogos*. — *Movere exitium* pro exitii auctorem esse, vid. Drakenb. ad Sil. XIV, 141.

33 — 42. *Penthea*, vid. el. 17, 24; Theocrit. Id. XXVI, 10 sqq. — *in arbore*, pro, inter arbores, in silva, ut saepius. — *Nec — rates*, vid. not. ad el. 7, 24. — *Cornua nec valuit etc.* vid. II, 28, 17. — *Arboreasque cruces Sinis*, suppl. hic non valuit curvare, ex praeced. *Sinis*, latro ferosus, in Isthmo habitans, duabus inflexis pinibus, (*arboreas cruces* noster vocat) homines alligare solebat, (unde

πινυοκάμπτης dictus) quibus subito dimissis, illi foede lacerabantur. Eodem mortis genere affectus est a Theseo, unde h. l. additur: *et curvatas in sua fata trabes*, i. e. in suam ipsius perniciem flexas arbores. Ovid. Met. VII, 440 sqq. *Occidit ille Sinis, magnis male viribus usus; Qui poterat curvare trabes, et agebat ab alto Ad terram late sparsurus corpora pinus*. Vid. Hygin. fabula 38; Apollod. III, 16, 2; Valcken. ad Eurip. Hippol. 977. — *et non hospita*, inhospitalia ob Scironis feritatem, *Graeis saxa* intelliguntur saxa Scironia, vid. ad el. 16, 12. Caeterum est ἀναγκάουζον in hoc distich. — 40. *Hic tibi ambiendi sunt honores et magistratus capiendi*, prout splendor et dignitas gentis tuae postulat. — 41. *hic tibi ad eloquium cives*, i. e. cives qui tuam eloquentiam audiant, vel quos facundia tua iuvare possis. — *ampla nepotum spes*, ut ap. Virg. Aen. II, 503: *haud raro autem filii et nepotes parentum spes dicuntur*, vid. Burm. ad Anthol. Lat. T. II, p. 67 sqq. — *aptus amor*, cuius nunquam te poeniteat; contra *ineptus amor* dicitur cuius aliquando nos poeniteat. Tibull. I, 4, 24.

ELEGIA XXIII

DE TABVLIS PERDITIS

Ergo tam doctae nobis periire tabellae,
 Scripta quibus pariter tot periire bona!
 Has quondam nostris manibus detriverat usus,
 Qui non signatas iussit habere fidem.
 Illae iam sine me norant placare puellam; 5
 Et quaedam sine me verba diserta loqui.
 Non illas fixum caras effecerat aurum;
 Vulgari buxo sordida cera fuit.
 Quaescunque mihi semper mansere fideles;
 Semper et effectus promeruerunt bonos. 10
 Forsitan haec illis fuerant mandata tabellis:

ELEGIA XXIII

Tabellarum, quas ad Cynthiam miserat, quaeque, quum ab ea remissae essent, perditae fuerunt, iacturam dolet. Compara Ovid. Amor. I, 12.

1-10. *doctae*, ἀγαθῶν, vid. Fischer. Ind. Aeschin. h. v. *disertae*, v. 5 sq. - *tabellae*, pugillares, diptycha, vid. Heins. ad Ovid. Am. I, 12, 27; Rutgers. Var. Lect. VI, 18; Iuvenal. IX, 36. - *quibus pariter*, cum quibus una, simul. - *bona*, nempe responsa puellae noctem promittentis, quae infra commemorantur. - 3. *Tabellas ceratas* non ad unam tantum descriptionem adhibebant; innovabatur nimirum earum area obtusioris stili parte, ut novae scriptioni fieret idonea. VVLP. Has igitur tabellas, ultro citroque missas, et quibus remissis responsio inscribatur, adeo detri-

verat Propertius continuo usu, ut facile intelligeret Cynthia, a quo missae essent, etiamsi poetae nomen non inscriptum, nec eius signo signatae essent. - 6. Quin illae tabellae vi-
 sae tantummodo, silentio ipso satis discrete loquebantur, iratam puellam demulcebant, etsi ne verbum quidem iis inscriptum esset. Minus recte Passeratius: tabellae supplices, quum abessem, didicerant iratam lenire. - 7. Lamellae aureae affixae eas pretiosas non reddiderant. - *sordida*, apposite, quia tabellae longo manuum usu detritae erant, adeoque sordes contraxerant. - *vulgari buxo cera*, tabellae fuerunt ceratae et vili buxo. - 9. *Quaescunque*, licet viles, tamen mihi semper fideles extiterunt, et, nempe fuerunt effectrices voluptatum, et puellam exorant. - *effectus bonos*, felices, optatos.

11-18. Iam ipsa verba avert, quae

« Irascor, quoniam es, lente, moratus heri.
 An tibi nescio quae visa est formosior? an tu
 Non bene de nobis crimina ficta iacis? »
 Aut dixit: « Venias hodie, cessabimus una:
 Hospitium tota nocte paravit Amor. »
 Et quaecunque volens reperit non stulta puella,
 Garrula quum blandis ducitur hora iocis.
 Me miserum, his aliquis rationem scribit avarus,
 Et ponit duras inter ephemeridas.
 Quas si quis mihi retulerit, donabitur auro.
 Quis pro divitiis ligna retenta velit?
 I puer, et citus haec aliqua propone columna;
 Et dominum Esquilis scribe habitare tuum.

15

20

intabellis remissis, sed deperditis, a Cynthia scripta fuisse existimat. — *mandare* h. l. nuntio, scripto indicare, ut Cic. Catil. III, 2, 4. — *lente*, I, 6, 12. — *nescio quae*, nominare eam dedignatur Cynthia, contemptus causa III, 6, 25; I, 3, 44. — *crimina iacis*, ut verba iacere II, 1, 77 crimina falsa mihi aslingis v. II, 29, 31 sqq. — *cessabimus*, otiosi indulgebimus amori, vid. I, 11, 1; Ovid. Amor. II, 18, 3. Similis locus Prop. II, 33, 22. — *hospitium* — *Amor*, sic Venus noctis sacra instituit supra el. 10, 30. — *Et*, repete dixit. — *volens*, i. e. cupiens, parata. *Velle* verbum amatorium; oppos. negare. — *non stulta*, callida. — *reperire* pro excogitare, ut *carmina labore reperta* Lucret. III, 420. Add. Plaut. Pseudol. I, 4, 8. — *garrula hora*, quae garriendo consumitur.

19–24. *his*, nempe tabellis. — *rationem*, scilicet accepti et expensi. — *ephemeris*, commentarius rerum, quas quotidie facimus, diarium, *Journal*. Mos autem fuit Romanorum, ut

singuli rerum suarum tabulas diligentissime conficerent; *diurnos commentarios* vocat Sueton. vit. Aug. 64; Seneca ep. 123: *Quotidie sobrius prodis; sic coenas, tanquam ephemeridem patri approbaturus*. Add. Cic. Quint. 18, h. l. *ephemeridas* vocat poeta commentarios foeneratoris, in quibus summas pecuniae foeneratae perscribit, et lucra et damna computat. Sic Ovid. Am. I, 12, 26: *Inter ephemeridas melius tabulasque iacerent, In quibus absumtas fletet avarus opes*. Caeterum *duras* nominat, in oppositione ad tabellas amatorias, ob avarorum durtiem. — 21. Instar praeconis Propertius proponit mercedem inventori, si quis deperditas tabulas ad se referat, idque columnae, ut moris erat, proponere ac promulgare servum iubet. Laudat hanc in rem Burn. locum Apuleii Met. VI, p. 93. — *divitiae* de ornatu sumptuoso Ovid. Fast. IV, 136; de muueribus splendidis Liv. XXVI, 11. — *ligna*, tabellas buxear. — *Esquilinae*, mons et vicus urbis Romae, ubi habitavit Propertius. Vid. IV, 8, 1.

ELEGIA XXIV

AD CYNTHIAM SVPERBIENTEM

Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae,
 Olim oculis nimium facta superba meis.
 Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
 Versibus insignem te pudet esse meis.
 Mixtam te varia laudavi saepe figura;
 Vt, quod non esses, esse putaret amor.
 Et color est toties roseo collatus Eoo,
 Quum tibi quaesitus candor in ore foret.
 Quod mihi non patrii poterant avertere amici,
 Eluere aut vasto Thessala saga mari.

ELEGIA XXIV

Initio huius elegiae ingenuo nitore commendabilis, Cynthiae iratus, se ipsum incusat poeta, quod olim, amore occaecatus, huic puellae nimium versibus suis tribuerit; eamque temere forma et illecebris suis confidere contendit. Gratulatur deinde sibi, quod tandem ab amore Cynthiae insano animum receperit; animique acquitatem et constantiam sibi a Bona Mente expetit.

1-8. *oculis meis*, i. e. oculorum meorum iudicio, quo tuam olim formam probavi. Ovid. Heroid. XVII, 125: *Contenta est oculis hominum mea forma probari*. - *tales*, tam eximias, vid. Burm. ad Phaedr. III, 9, 6; Petron. 16; Heins. ad Ovid. Fast. V, 460. Sic *τοιοῦς* apud Graecos, vid. Spanhem. ad Callim. hym. in Dian. 146. - *pudet*, subiut. me. Compara Tibull. I, 9, 47 seqq. - 5. Ordo: laudavi te saepe, tanquam mixtam varia figura: nam pulchritudo e variis componitur partibus; *figura*, forma, pul-

chritudo. Sensus bene constituit Burm.: amor, puellarum vitia in virtutes convertens, sibi plures in te animi et corporis dotes esse fingeat, et fuso adscito pulchrior videbaris, quam revera eras. Theocrit. Id. VI, 18 seqq. - τῷ γὰρ ἔρωτι Πολλάκις, ὃ Πολύφραμε, τὰ μὴ καλὰ καὶὰ πί-φαιται. - 7. Exemplo rem illustrat. Saepius, inquit, colorem tuum comparavi cum colore orientis Aurorae roseo. - *quaesitus candor*, nempe arte, fuso et pigmentis.

9-12. A quo amore, et sentiendi ratione, nihil me liberare potuit; neque amici, vid. I, 1, 25, neque Thessala saga, I, 5, 6, neque ferrum, ignis etc. Scilicet v. 10, ornatum orationis petiit poeta ab antiqua vulgi superstitione, qua artibus magicis, non tantum amorem inspirandi, sed ab eodem quoque liberandi vim tribuebant, vid. interpp. ad Horat. I, 27, 21. - *vasto mari*, i. e. maxima magicarum aquarum copia; vid. IV, 1, 106; ad expiationem h. l. rem poeta traduxit; et aqua marina sive fluviali

Haec ego non ferro, non igne coactus, et ipsa
Naufragus Aegaea vera fatebar aqua.

Correptus saevo Veneris torrebam alieno;

Vinctus eram versas in mea terga manus.

Ecce coronatae portum tetigere carinae,

15

Traiectae Syrtes, anchora iacta mihi est.

Nunc demum vasto fessi respiscimus aestu,

Vulneraque ad sanum nunc coiere mea.

Mens Bona, si qua dea es, tua me in sacraria condo.

Exciderint surdo tot mea vota Iovi.

20

scelera apud veteres expiandi mos notus est, vid. Manut. ad Cic. Rosc. Amer. 26; Barnes. et Musgrav. ad Enrip. Iphig. Taur. 1193. — 11. Ad haec fatenda, nempe te non esse pulchram, falsam esse istam tuam fiduciam formae, antea nihil prorsus me cogere potuisset. Hanc sententiam ita exornat poeta, ut enumeret singulas res, quae summum alias terrorem iniicere, et ad delictorum confessionem cogere homines soleant, nempe *ignem* et *ferrum*, tormenta, vid. Tibull. I, 9, 31: et *naufragii periculum*, vid. II, 26, 3; add. I, 17. Similis locus Horat. Sat. I, 1, 39: *quum te neque fervidus aestus Dimoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum.*

13 — 20. Sententia nuda et simplex v. 13 sqq. Adeo amore implicatus eram, ut neatiquam liberum de Cynthia iudicium ferre possem. — *saevo alieno*, vid. ad el. 6, 39; Ovid. el. de Nuce v. 177: *Si merui, videorque nocens, imponite flammae, Nostraque funosis urite membra focis.* — 14. *Vinctus* — manus. Tibull. I, 8, 5: *Ipsa Venus magico religatum brachia nodo Perlocuit multis non sine verberibus.* Vid. ibi Heyne. — 15. Elegans imago, qua ostendit, se post varios casus, post tot discrimina rerum tandem re-

sipuisse, animumque ab insano Cynthiae amore recepisse. — *coronatae carinae*, pro more nautarum maritimo itinere feliciter decurso, vid. Virg. Georg. I, 304; sed et nautae ipsi tunc coronati apparebant, Suet. vit. Octav. 98. — *anchora iacta*, stat navis firma in portu, servatus sum. Terent. Andr. III, 1, 21: *ego in portu navigo*, i. e. securus sum. — *vasto aestu*, ingenti maris agitatione v. 10. *vastum mare* intelligit *aestum amoris*, ut loquitur Ovid. Am. III, 5, 36. — *ad sanum coiere*, idem quod *ad sanitatem venit curatio* ap. Phaedr. V, 6, 12: ita adiectiva neutra, Graecorum more (*εἰς ἀναιδέα* pro *εἰς ἀναιδέα*, Soph. Philoct. 84) saepius pro substantivis poni solent. — 19. *Mens Bona*, tanquam dea culta, vid. Lips. ad Senec. ep. 10; Casaub. ad Pers. Sat. II, 8; Cuper. Obs. II, 17. — *condo*, verbum sacrorum; *condi* dicuntur res sacrae in sacraeis, ad quae nullus profanis accessus. Gell. Noct. Att. XIX; Plin. XXXIII, 1, 6. — *exciderint*, permissive, non curo tot mea vota hactenus excidisse, a Iove neglecta fuisse, ipse mihi aequum animum parabo et confirmabo Bonae Mentis ope. Sic et supra H, 16, 48, *Iupiter surda negligite aure preces dicitur.*

ELEGIA XXV

AD CYNTHIAM

Risus eram positus inter convivia mensis,
 Et de me poterat quilibet esse loquax.
 Quinque tibi potui servire fideliter annos:
 Vngue meam morso saepe querere fidem.
 Nil moveor lacrymis; ista sum captus ab arte.
 Semper ab insidiis, Cynthia, flere soles.
 Flebo ego discedens, sed fletum iniuria vincit.
 Tu bene conveniens non sinis ire iugum.
 Limina iam nostris valeant lacrymantia verbis,
 Nec tamen irata ianua fracta manu.

ELEGIA XXV

Scripta est haec elegia eodem tempore, quo el. 24, et eiusdem est argumenti. Cynthiae valedicit poeta, eique malam senectutem imprecatur.

1-10. Insanus meus Cynthiae amor me amicis, ac toti populo deridendum traducendumque praebuit. — *Risus eram*, pro ridiculus, Graecorum more; sic γέλως pro γελοῖος, γελοῖα, Lucian. Dial. Mort. XIV, 5: ταῦτα γέλως ἦν τοῖς ὀρώσι. — *positus*, pro appositus, v. Barth. ad Stat. Theb. I, 519; Prop. II, 3, 17. — *niensis*, pro cibus, ut Gr. τράπεζα. — *servire*, ut δουλεύειν, esse verbum de amatoribus proprium, vel pueris notum. — *Vngue morso*, graphice, ungues rodere, gestus dolentium et iratorum, vid. II, 4, 3. — *fidem queri*, i. e. inter querulas testari, querula voce laudare et celebrare. Sensum recte constituit Passeratius: valde tibi dolebit, quod tam fidelem amiseris tua

culpa. — 5. *ab arte*, ab redundat, *captus*, deceptus, in fraudem inductus sum. Ovid. Heroid. II, 51 sqq. *Credidimus lacrymis; an et hae simulare docentur? Hae quoque habent artes, quaque iubentur eunt?* Add. Luvenal. VI, 273 sqq. — *ab insidiis*, pro ex insidiis, ἐξ ἀπάτης. Sic Cic. ad Div. XI, 10: *a certo sensu et vero iudicare*, pro ex certo, vid. Ernesti Clav. Cic. h. v. — 7. *Sed fletum iniuria vincit*, iniuria a te mihi illata lacrymas supprime. Vid. II, 5, 15. — *Tu iugum* metaphora desumpta ab equis pariter in iugo currentibus, vid. ad I, 5, 2. — *nostris lacrymantia verbis*, ad verba nostra, exclusi amatoris misericordia tacta, lacrymantia. Scilicet limina fletu amantis rigata (vid. Ovid. Am. I, 6, 18; Persius V, 167) et ipsa flere videntur ac poëtice dicuntur. *verba nostra*, de carminibus querulis capiendum, de quibus supra I, 16, 10. — *fracta*, nempe securibus et facibus admotis, vid. Theocrit. Id. II, 127; Horat. Carm. III, 26, 7.

At te celatis aetas gravis urgeat annis,

Et veniat formae ruga sinistra tuae.

Vellere tum cupies albos a stirpe capillos,

At speculo rugas increpitante tibi.

Exclusa inque vicem fastus patiere superbos,

15

Et, quae fecisti, facta quereris anus.

Has tibi fatales cecinit mea pagina diras.

Eventum formae disce timere tuae.

11-18. *Celatis annis*, tacite adla-
bentibus, et te subito opprimentibus.
Ovid. Fast. VI, 771: *Tempora labun-
tur, tacitisque senescimus annis*. Trist.
III, 7, 35: *Iniicietque manum formae
damnosa senectus; Quae strepitum
passu non faciente venit.* - 12. Rufinus
Anthol. Graec. VII, ep. 134: *ὦ πύ-
τιδες, καὶ γῆρας ἀνελπίς, ἔλθεις ἁξα-
σος.* - 13. Compata Tibull. I, 8, 45
sq. - *a stirpe vellere*, i. e. funditus
evellere, simul cum stirpe, ut Virg.
Georg. I, 20. *Sed capillos albos vellere*

omnino positum est, pro adscititia
elegantia formam adoptare. Annos ce-
lare posse cupies, sed speculum rugas
tollere nescias tibi exprobrabit. - 15. An-
te oculos habuit hunc locum Ov. Art.
Am. III, 69: *Tempus erit, quo tu,
quae nunc excludis amantem, Frigida
deserta nocte iacebis anus etc.* - 17.
fatales diras, fato tibi destinata. -
pagina pro carmine, frequens nostro II,
21, 1; XXXIV, 89; III, 1, 18. - *eventum
formae*, quod formae tuae eveniet,
rugas intelligit, albosque capillos.

SEX. AVRELII PROPERTII
ELEGIARVM

LIBER QVARTVS

ELEGIA I

DE VRBE ROMA

Hoc, quodcunque vides, hospes, qua maxima Roma est,

ELEGIA I

Propertius, qui libro quarto (ab amico quodam post mortem poëtae reliquis elegiarum libris, ut videtur, adiecta, vid. II, 13, 25, Vit. Prop. Chronol. ad A. 731) maximam partem res serias et graves pertractat, videtur Fastorum libros Heroidumque epistolas conscribere voluisse, conf. praeter hanc, eleg. 2, 3, 10, etc. sed postea hoc consilium abiectisse, et illam consilii sui mutationem hac ipsa prima libri quarti elegia declarasse. Nempe eleganter fugit, se Babylonio astrologo, recens urbem ingresso, cuncta demonstrasse, eum historiam, atque res patriae memorabiles docuisse, eique hac occasione aperuisse, se primordia Romae, sacra diesque, et cognomina prisca locorum, carmine persequi velle, ab astrologa vero admonitum esse, ut intra ingenii cancellos consisteret, et elegos tantum scri-

beret. — Iam quod ipsas carminis huius virtutes attinet, mire inprimis afficit animum simplicitatis vitae praeclarorum Romanorum descriptio, cui praeclare subtexuit poëta splendoris et luxuriae suorum temporum imaginem, atque nihil in illa ipsa descriptione deprehenditur, quod non ad sensum sive visus, sive auditus accommodatum sit. Praeclare porro servata est εὐνοία in astrologo, vid. vs. 77, 83, 103, 119, qui ea omnia promittit, quae huius generis homines proferre solent, ut se et artem suam tanquam certissimam ac praestantissimam commendent. Caeterum perquam credibile est, Ovidium lectione elegiarum huius lib. IV, quas supra laudavimus, excitatum esse, ut Fastorum libros Heroidumque epistolas conscriberet.

1-4. *Hospes* intelligitur astrologus ille, nuper demum urbem ingressus, — *qua m. R. est*, ubi nunc conspiciuntur

Ante Phrygem Aeneam collis et herba fuit.
 Atque ubi Navali stant sacra palatia Phoebo,
 Evandri profugae concubuerunt boves.
 Fictilibus crevere Deis haec aurea templa,
 Nec fuit opprobrio facta sine arte casa.
 Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat,

5

urbs maxima. Ovid. Fast. V, 95 sqq. *Ilic, ubi nunc Roma est, orbis caput, arbor et herbae, Et paucae pecudes, et casa rara fuit.* — ante Phrygem Aeneam, ante Aeneae Troiani adventum in Latio. — collis et herba, colles herbosi. Nota forma dicendi. — stant, ardua conspiciuntur, surgunt. — sacra Ph. palatia pro sacrum palatium, significat aedem Apollinis in monte Palatino (vid. Heyne Excurs. I. ad Virg. Aen. VIII) quam Augustus A. V. DCCXXVI, propter navalem ad Actium de Antonio et Cleopatra reportatam victoriam Apollini, cui hanc victoriam tribuebat, (unde Navalis dicitur) exstruxerat, vid. Dio Cass. LIII, 1; Prop. II, 31; Gronov. Obs. I, 3. — Evandri, Evander, Arcas, Pallantis regis Arcadiae nepos, patria pulsus domesticis seditionibus et intestinis discordiis, in Italiam appulisse dicitur LX annos ante Troiam captam, sub Fauno Latinorum rege. Vid. de eo Liv. I; Ovid. Fast. I, 469 sqq. Heyne l. c. — profugae boves, eleganter pro domini profugi boves, aetiae a domino profugo. Solent autem Graeci aequae ac Latini, quum animantes et bestiae, qua tales spectantur, non qua mares et foeminae, foeminas virili genere appellare, et attributa foeminina adhibere. Sic Hom. Od. Z, 133: ἀγροτέρως ἐλάφους. Pind. Olymp. I, 66: ὑποδαίττει ἰπποῖς. inf. vs. 22: μακρὰς boves. Vid. Fischer. Animadv. ad Weller. tom. I, pag. 370;

ad Aristoph. Plut. 156; Drakenh. ad Sil. Ital. III, 39; Burm. ad Valer. Fl. VI, 347. — concubuerunt, simul cubuere, ut infra el. 8, 36, eodem sensu concubitus legitur.

5—8. Praeclara sequitur priscae Romanorum simplicitatis et frugalitatis descriptio. Compara Ovid. Fast. I, 199 sqq. III, 179 sqq. Horat. I, 12, 40 sqq. Iuvenal. XIV, 160 sqq. Tibull. II, 5, 25. sqq. Fictilibus antea diis exstructa sunt haec aenea templa, quibus olim non opprobrio, non dedecori erat sine arte casa, aedes exigua. Tibull. I, 10, 20: *Stabat in exigua ligneus aede deus.* Ovid. Fast. I, 201: *Iupiter angusta vix stabat totus in aede, Inque Iovis dextra fictile fulmen erat.* Et ut Tibullo *ligneus deus* est statua dei lignea, ita *fictiles dii* sunt Propertio statuae, imagines e luto formatae, Propert. III, 3, 29: *Sileni patris imago Fictilis.* — aurea, aurata, multo auro ornata II, 31, 1. Virg. Aen. VIII, 347: *sine arte casa*, de Romuli casa, quam intelligit Burm. vs. deinde 9 sermo est: intelliguntur potius aediculae deorum e rudibus lignis exstructae. — 7. *Tarpeiusque pater*, Iupiter arcis Tarpeiae praeses, qui postea Iupiter Capitolinus est dictus. Ex illa rupe tempestates et fulmina oriri credebantur, vid. Barth. ad Claudian. pag. 726. — *nuda de rupe*, inornata, nondum Capitolio ornata. Virg. Aen. VIII, 347: *hinc ad Tarpeiam sedem et Capitolia ducit Aurea nunc,*

Et Tiberis nostris advena bubus erat.
 Qua gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
 Vnus erat fratrum maxima regna focus.
 Curia, praetexto quae nunc nitet alta senatu,
 Pellitos habuit rustica corda patres.
 Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.
 Centum illi in prato saepe senatus erant.

olim silvestribus horrida dumis. — 8. *Tiberis advena*, ἀποικίος, erat, sensum bene expressit Knebel: Unsern Stieren floss ferne die Tiber vorbey. Significare nimirum voluit his verbis poeta, angustis limitibus tunc temporis circumscriptum fuisse Romanorum imperium; Tiberim, nunc fluvium urbanum, ab initio extra territorium Rom. fluxisse. — *advena Tiberis*, tanquam peregrinus, ut Ovid. Fast. II, 68; III, 524.

9–12. *Qua, ubi, ista δὴ τὴν αἰῶνα.* — *gradibus*, gradatim, per gradus. — *sustulit*, ἀρπίζω pro tollit. — *domus Remi*, intelligitur casa Romuli, quam conservavit Romani, reficientes quod vel tempestate, vel vetustate collapsum esset, culmis tamen semper et stramine. Vid. Vitruv. II, 1. Ov. Fast. III, 183 sqq. *Quae fuerit nostri si quaeris regia nati*, Adspice de canna straminibusque domum. Seneca Controv. II, 1: *colit etiamnum in Capitolio casam victor omnium gentium populus.* — *Remi* pro Romuli, vid. ad II, 1, 23. Sensus: in ista domo, ad quam per gradus ascendendum est, olim Romulus et Remus una habitabant. Sed longe ornatius scripsit poeta: *unus focus*, domus, Catull. LXVIII, 102, al. — *fratrum maxima regna*, satis ampla et magnifica duobus fratribus erat possessio (nam regnum saepius dicitur pro possessio, Auson. Id. III, 1: *Salve, hereditolum,*

maiorum regna meorum etc. Ut regnare pro possidere, vid. Mitscherl. ad Horat. Carm. III, 16, 32) vel potius, loco amplissimi, maximi regni, quod nunc est Romanum, iis erat tantum communis focus. Similis fere locus I, 2, 24: *Illis satis ampla forna pudicitia*. Passeratius minus recte per *Remi domum* Roman ipsam intelligit. — 11. *praetexto senatu*, i. e. praetextato, praetexta induto, sed magistratus tantum praetextati erant, senatoribus tunica laticlavia propria erat, itaque poeta, ut Ferrarius de re vest. II, 4, pag. 141, monuit, a parte nobiliori senatum appellavit *praetextum*, vel latiori sensu hoc vocabulum est capiendum, de tunica latis clavis purpureis praetexta. — *pellitos patres*, pellibus pro vestibus tectos, ut pastores et aratores, vid. Ernesti Clav. Cic. h. v. Claudian. locum nostrum respiciens: *Crinigeri sedere patres pellita Getae Curia*, Bel. Get. 481. — *rustica corda*, appositio; idem quod rusticos, aratores incultos. Caeteram compara locum Lactant. Instit. Divin. II, 6.

13–16. *Cogebat ad verba*, ad concionem vocabat. Dion. Hal. II, p. 83: τοὺς δημοτικούς ὑπερέχει τινὲς, καὶ ἄλλοι κέρπει βοῆσις ἐμθυκωνόντες, ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας συνήγουν. — *centum illi* a Romulo lecti patres, vid. Liv. I, 17; Serv. ad Virg. Aen. VIII, 105. — *saepe in prato*, coëuntes, senatus

Nec sinuosa cavo pendebant vela theatro,
 Pulpita solennes non oluere crocos.
 Nulli cura fuit externos quaerere divos,
 Quum tremere patrio pendula turba sacro.
 Annuaque accenso celebrare Palilia foeno,
 Qualia nunc curvo lustra novantur equo.

erant, constituiebant senatum, et de republica consultabant. — 15. Ov. Art. Am. I, 103: *Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro: Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.* De velis theatrorum vid. III, 18; 13, 19, ubi *fluitantia vela* dicantur; Plin. H. N. XIX, 2; Lipsius de Amphit. cap. 16. — *Pulpita*, Gloss. Cyrill. *Pulpitum* ὑψηλὸν τὸ τοῦ θεάτρου suggestus in theatro, ubi histriones fabulam agere solebant, vid. Scalig. de poet. I, 21, h. l. pro ipso theatro legitur. — *non oluere crocos*, vid. III, 10, 22; intelligendum de croco aqua diluto, et per fistulas latentes in altum emisso, qui roris instar descendens sedilia conspergebat, et populum in theatris efficiebat. Seneca ep. XC: *qui invenit, quemadmodum in immensam altitudinem crocum latentibus fistulis exprimat.* Conf. Martial. IX, 38; XI, 9; Lips. l. c. Oudendorp. ad Lucan. IX, 808; Fabric. descriptio urbis Romae in Thes. Ant. Rom. Graev. tom. III, pag. 438. *oluere crocos* ut Horat. Sat. I, 2, 27, *Pastillos Rufillus olet*; cum ablat. infra cl. 7, 32: *Nardo oluere.* Caeterum *solennes* vocat, quoniam in omnibus spectaculis id fieri consueverat, monente Lipsio l. c.

17-20. Maiores nostri pietate et cultus deorum simplicitate nobis antecellebant, religionis patriae amor florebat, non erant novarum rerum cupidi, neque eorum animi peregrinorum deorum metu coercendi erant;

vs. 18 continet causam sententiae vs. 17 propositae. — *tremere*, revereretur, verbum hac in re proprium. — *pendula*, nempe patrio sacro; dedita, attenta, ut in formula *pendetque viri narrantis ab ore* Virg. Aen. IV, 793; vel *tremere pendula*, h. e. ut Passer. explicat: suspensa deorum metu et religione. — 19. *Palilia* s. *Parilia* (utraque scriptura usu firmata, vid. Heins. ad Ovid. Fast. IV, 721) celebrabantur a. d. XI Kalend. Maii (vid. Taubneri Index in Ovid. Fast. sub h. v.) qui idem dies erat urbis Romae natalis (vid. Prop. IV, 4, 73 sqq.) in honorem Palis, deae pastoritiae, pro felici pabuli proventu et incolunitate pecoris, vid. Festus in *Pales*; Varro L. L. V, 3. Sacris Palis peractis, congestis cum foeno stipulis ignem accendere solebant pastores et coloni, flammisque non modo pecus transilire cogebant, sed et ipsi quoque transiliebant, hoc modo se expiari credentes. Tibull. II, 5, 89 sqq. *Ille levis stipulae solemnes potus acervos Accendit, flammam transilietque sacras.* Adde Prop. IV, 4, 77. Conf. Cicero ad Virg. Aen. VIII, 631; Casaubon. ad Pers. Sat. I, 72, pag. 115, 116. — *Lustra* h. l. vocat Palilia, quia in iis urbs quoque lustrabatur. Sensus: Nulli cura fuit (vs. 17) illis temporibus, per talia tamque magnifica Palilia urbem lustrare, lustrationem urbis quotannis renovare, per qualia nunc id fieri solet; tunc foeno tantum

Vesta coronatis pauper gaudebat asellis:

Ducebant macrae vilia sacra boves.

Parva saginati lustrabant compita porci:

Pastor et ad calamos exta litabat ovis.

Verbera pellitus setosa movebat arator,

acceso lustrabant, nunc *equi curvi* (alludit ad equi immolationem, ut recte observavit Beroaldus, qui curvatus mactabatur) sanguine. Ovid. Fast. IV, 731: *I, pete virginea, populus, suffimen ab ara: Vesta dabit, Vestae munere purus eris. Sanguis equi suffimen erat, vitulique favilla, Tertia res duras culmen inane fabae. Pastor oves saturas ad prima crepuscula lustrat.*

21-24. *Gaudebat*, contentus erat Vesta, panibus coronari asellum, iu memoriam conservatae (clamore aselli, qui ipsam somno oppressam excitaret) pudicitiae, cui Priapus insidiatus fuerat. Vid. Lactant. Instit. Div. I, 21. Ovid. Fast. VI, 311: *Venit in hos annos aliquid de more vestuto, Fert missos Vestae pura patella cibos. Ecce, coronatis panis dependet asellis; Et velant scabras florida sarta molas.* Hinc Vestae delictum est asinus apud auctorem. Copae vs. 26. Vid. Burm. Anthol. Lat. tom. II, pag. 716. — *ducebant*, nempe curru ad templa. — *sacra vilia*, simulacra e vili materia confecta; *feciles deus super* vs. 5 vocavit. *Sacra ducere*, id est *agere*. Virg. Aen. VIII, 665: *castae ducebant sacra per urbem Pileitis matres in molibus.* — 22. *macrae boves*, cum dilectis laboribus, aratro attentatae. — 23. In compitis festa peragebantur *compitalia* vid. Taubneri Ind. in Ovid. Fast. h. v. immolabantur laribus compitalibus porci *saginati*, non enim aedibus tantum et focis, sed et compitis lares

praeesse credebantur. Vid. interpp. ad Sueton. vit. Octav. 31; Vulpinus ad Tibull. I, 1, 20. — *lustrabant*, expiabant, purgabant. — *Parva compita* dicuntur Barthio, quoniam ipsa sacra Compitalitia parvo sumtu instituebantur et celebrabantur. Ego vera crediderim illa eodem sensu *parva* dicta esse, quo supra vs. 8. *Tiberis dicebatur bubus nostris advena.* — 24. *exta litabat*, litare est, sacrificio facto placare numen, ut ait Macrobi. Sat. III, 5; numen vero esse placatum, inde apparebat, si bona exta reperta erant, vid. Gronov. ad Liv. VIII, 9; Schwartzius ad Plin. Paneg. pag. 226. Dicitur autem proprie *deus extis* sacrificio *litare*, sed frequentius quoque occurrit formula *litare sacra, sacrificia, victimas*. Stat. Theb. X, 332; Lucan. I, 632; Virgil. Aen. IV, 50; Suet. Aug. 97; Oth. 8; h. l. *exta litabat ovis*, ornate pro ovem immolabat. — *ad calamos*, ad fistulam e calamis, Tibull. II, 5, 30: *Garrula silvestri fistula sacra deo*; non ad tibiam, sicuti seriori aetate fiebat.

25-26. *Verbera* etc. innuit Lupercalia, festum Panis, (Liv. I, 5: *nudi iuvenes, Lyceum Pana venerantes, per luserum atque lasciviam currunt*) quo luperci nudi i. e. pellibus tantum caprinis vestiti (*pellitus arator*) discurrabant, et scuticis, e corio caprino factis (hinc h. l. *verbera setosa*, sed *verbera* h. l. de ipso verberandi instrumento capiendum, ut Liv. VIII, 28) manus ac terga obviatorum percutiebant, maxime mulierum, quae ita fecundas

Vnde licens Fabius sacra Lupercus habet.

Nec rudis infestis miles radiabat in armis;

Miscebant usta proelia nuda sude.

Prima galeritus posuit praetoria Lucmo,

Magnaue pars Tatio rerum erat inter oves.

30

Hinc Tities, Ramnesque viri, Luceresque coloni:

feri credebantur, vid. Ovid. Fast. II, 425; V, 102; Barth. ad Stat. Silv. I, 6, 93; Burm. ad Valer. Flac. III, 50. Taubneri Ind. in Ovid. Fast. v. *Luperci*. — *licens*, protervus, petulans, vid. Barth. Advers. XLIV, 11. — *Fabius sacra Lupercus habet*. Lupercorum duae sodalitates erant, Fabia et Quinctilia. Festus: *Fabiani et Quinctiliani appellabantur Luperci, a Fabio et Quinctilio praepositis suis*, i. e. qui Romuli Remique aetate in Lupercalibus principatum habuerant, praesides fuerant. Sensus: unde etiam nunc Fabius Lupercus in Lupercalibus principatum habet, praesidet Lupercalibus, i. e. unde illius aratoris Fabii exemplo etiam nunc Fabia sodalitas solemnia Panis celebrat. *Fabius*, pro sodalitate Fabia, et haec omnino pro Lupercis: Luperci Panis solemnia celebrant.

27-30. *Nec tum rudis miles*, cui non erat armorum peritia, et disciplinae militaris, *radiabat*, non erat instructus armis politis, auro, argento caelatis. *Radiare*, verbum de armorum splendore proprium, Virgil. Aen. VIII, 616; Sil. Ital. VIII, 467. — *infestis*, epith. ornaus. — *Miscebant proelia*, formula de pugnantibus sollemnis, Virg. Georg. II, 282; Aen. X, 23 al. *nuda*, i. e. sine iustis armis; hoc scilicet *nuda manus* legitur Ioven. XV, 54. *nuda pugna* Stat. Theb. I, 413; eam praecellere adunbravit Virg. Aen. VII, 506 sqq. — *hic torrens arma-*

tus obusto, *Stipitis hic gravidi nodis*, quod cuique repertum Rimanti, telum ira facit. — 28. *sude usta*, palo acuto, igni durato. Virg. Aen. VII, 523 sqq.: — *non iam certamine agresti, Stipitibus duris agitur sulibusve praestis*. — 29. *Lucmo*, idem quod Lucumo, vid. ad III, 9, 1; h. l. ut temporis ratio postulat, intelligitur ille Lucumo Tuscus, qui Romulo contra Sabinos auxilio venit; nec audiendus est Vulpus, qui Tarquinium Priscum quintum Romanorum regem intelligit, qui antequam e Tarquiniiis, Hetruriae oppido, Romam migraret, Lucumo vocatus est, vid. Liv. I, 34. Haec perite ad h. l. observavit Barthius. Ille vero ipse Lucmo agrestis erat, hinc *galeritus* dicitur a galero, pilei genere, quo, ex pelle lupina confecto, rustici utebantur et caput tangebant, ut Servius notavit ad illa Virgilii: *fulvosque lupi de pelle galeros Tegmen habent capiti*, Aen. VII, 688. — *praetoria*, tentorium ducis. Sensus: primus erat, qui castra quomodo ponenda essent, doceret. — 30. Maxima pars divitiarum Titi Tatii, Sabinorum regis, constabat in ovibus. — *rerum*, facultatum, divitiarum, *χρημάτων*, vid. Cuper. Obs. II, 6. — *inter oves*, pro in ovibus, ut Terent. Eun. IV, 2, 1, *inter vias*, pro in via.

31-32. *Hinc*, a rare et tam parvis initii orti sunt, et a Tatio ac Lucumone nomen duxerunt: — *Tities*, scil. Titenses tribus romanae: nonne sub

Quatuor hinc albos Romulus egit equos.
 Quippe suburbanae parva minus urbe Bovillae,
 Et, qui nunc nulli, maxima turba Gabii;
 Et stetit Alba potens, albae suis omine nata,

33

rege Romulo, ut et *Ramnes*, seu *Ramnenses*, et *Luceres*. Servius ad Virg. Aen. VII, 710: *Priscique Quirites* i. e. *Sabini*: *prisci autem* ideo, quia post foedus Titi et Romuli placuit, ut quasi unus de duobus populis fieret. Varro L. L. IV, 9: *Ager romanus primum in tres in partes tres, a quo tribus appellatae, Tatiensium, Ramnensium, Lucerum*: nominatae, ut ait Ennius, *Tatienses a Tatio, Ramnenses a Romulo, Luceres, ut ait Iunius, a Lucumone*. Sed haec omnia vocabula Tusca, ut Volumnius, qui tragoedias Tuscas scripsit, dicebat. Conf. et Dionys. Halic. II, 7. Liv. I, 13: *Eodem tempore et tres equitum centuriae conscriptae sunt*; (nempe quaelibet tribus suam habebat centuriam equitum) *Ramnenses a Romulo; ab Tito Tatio Titienses appellati. Lucerum nominis et originis causa incerta est*. Festo auctore, *Luceres* seu *Lucerenses* appellati sunt a Lucero Ardeae rege, qui auxilio fuit Romulo adversus Tatium bellanti. Vid. intt. ad h. l. et ad Ovid. Fast. III, 131. — *Ramnensesque viri*, cum dilecta; *fortes, viriles*. — *coloni*, dicuntur omnino ii, qui agrum colunt, agrestes; deinde ii, qui mittuntur in locum, ut ibi habitent. Priori significato hoc voc. nostro loco capiendum esse puto, nam et Lucumo vs. 29 dictus est galeatus, tanquam agrestis. Secutus autem noster videtur eos, qui Ramnenses a Romulo, Luceres a Lucumone nominatos esse contulerent. — 32. *hinc*, a tam parvis rei ac disciplinae militaris initiis profectus Romulus

triumphavit de Caeninensibus. — *albos egit equos*, sed Plutarch. V. Rom. Romulum pedibus urbem ingressum esse ait; add. Liv. I, 10, atque Plutarch. in V. Camilli tradit, Camillum primum albis equis post Veios captos triumphasse. Florus contra I, 5, triumphandi morem curru quadringo ad Tarquinium Priscum auctorem refert. Sed Dionys. Halicarn. lib. II, triumphum inductionem τῶν πρῶτων i. e. quadrigis Romulo tribuit. Patet ergo de triumphum inductione et quidem quadrigis diversas fuisse sententias. Poeta vero noster, rem exornaturus, secutus est eos, qui illum triumphandi morem ad Romulum referrent. Itaque non necesse est, ut per Romulum intelligamus Camillum, alterum Romulum dictum, et emendemus hinc alter Romulus, vel praecedente Vulpio, quemvis romanum imperatorem triumphantem.

33–36. Postquam poeta de primis urbis Romae civibus verba fecit, progreditur ad descriptionem urbis ambitus et viciniae illius. — vs. 33. Sensus: Parva urbe scil. Roma existente (abl. absol.) Bovillae minus erant suburbanae, adeoque magis ab ea distabant; postea vero aucta urbis magnitudine, Bovillae moenibus Romae propiores esse coeperunt, et quasi suburbanae. VVLV. De Bovillis (Βοῦλλαι) vid. Cluver. Ital. Ant. lib. III, pag. 917; Cellar. Not. O. A. tom. I, pag. 799. — *Gabii*, Latii oppidum, fere medio inter Romam et Praeneste loco, vid. Cluver. l. c. pag. 934; Heyne ad Virg. Aen. VI, 773 sqq. Sensus: Gabii,

Hac, ubi Fidenas longe erat ire, via.
 Nil patrium, nisi nomen, habet Romanus alumnus;
 Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
 Huc melius profugos misisti, Troia, penates.
 Heu quali vecta est Dardana puppis ave!

40

quorum nunc temporis vix ullum vestigium extat, quondam civitas frequentissima erant. — 35. *stetit*, fuit olim, nunc eversa. — *Alba longa*, urbs Latii, ab Ascanio condita, a Tullo Hostilio diruta, Virgil. Aen. I, 271; Liv. I, 3; Prop. IV, 6, 37. *albae suis omine nata*, respexit poeta fabulam de alba sue iuvente, unde nomen accepit Alba, a veteribus multis modis narratam, vid. Virg. Aen. III, 389 seqq. Varro R. R. II, 4, 18. Heyne Exc. II ad Virg. Aen. VII. — 36. Syntaxis est: hac via, qua est (licet) ire Fidenas, erat longe ire; ut sit *διωγίζ*, quum enim augusti essent Romanorum atque urbis fines, etiam qui breve iter suscipiebant, peregrinari videbantur. VULF. — *Fidenae*, urbs Latiorum, vid. Strabo V, pag. 351 Almel. Cluver, l. c. II, 9, pag. 654; Cellar. Not. O. A. tom. I, pag. 770.

37–38. Iam poeta secum reputans, quantopere suae aetatis tempora ab illis antiquioribus differant, exclamans addit: *Nil patrium* etc. ad tantam imperii magnitudinem, ac tantum splendorem vecta est Roma, ut ex illa rudi civitate nil supersit praeter nomen romanum; et ab illa prisina simplicitate in omne luxuriae genus Roma ita prociapsa est, ut cives paene pudeat originis suae. — *patrium*, nam Romani a Romulo nominati, qui *genitor urbis* dicitur Ovid. Met. XV, 862. *urbis Romae parens*, i. e. auctor, conditor, Cic. Div. I, 2. *parens murorum* Sil. Ital. II, 654. — *Ro-*

manus alumnus, quaesitius pro incolae urbis, civis romanus, Cic. Verr. V, 66: *Italia alumnus suum*. Horat. Carm. IV, 3, 13: *Romae suboles*. — 38. Respicitur fabula de Romulo et Remo, et per hos Romanis ipsis, lupa nutritis, vid. vs. 55; II, 6, 20; Liv. I, 4. — *sanguinis*, generis, gentis.

39–44. Quum tanta urbs e tuis, Troia, ruinis surrexerit, optime, rectissime huc misisti penates. — *melius*, quam si Graecis praeda cessisses. Tibull. II, 5, 61: *Troia quidem tum se mirabitur, et sibi dicet Vos* (o Aenea et comites fugae) *bene tam longu consuluisse via*. — *Penates profugos*. Virg. Aen. VI, 68: *Latio considere Teucros, Errantisque deos, agitataque numina Troiae*. Vid. Heyne Excurs. ad Virg. Aen. II, 293. — 40. O quam felici omine Aeneae navis in Italiam venit! quam prospera navigatione usa est! *heu* est h. l. aditantis, ut saepius; Plaut. Rud. II, 4, 2, al. *quali ave*, *αἰνῶ ὁπρὸς*, laeto omine. *avis* ut *ales*, pro omine, saepius, ut Horat. Carm. I, 15, 5; Catull. LXI, 20, al. Itaque non opus est, ut cum Bronkhuisio et Burmanno statuamus, poetam Aeneae itiuveri comitem h. l. dare columbam, ut navi Argo, vid. III, 22, 13. — 41. Iam faustum omem erat, quod Aeneam et ipsius comites, antequam Troia excederent, non laeserat equus Troianus, quod feliciter effugerant e nuntiis Graecorum, vid. Liv. I, 1; Virg. Aen. II, 30 sqq. 259. Faustum

Iam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
 Laeserat abiegni venter apertus equi;
 Quum pater in gnati trepidus cervice pendit,
 Et verita est humeros urere flamma pios.
 Tunc animi venere Decī, Brutique secures,
 Vexit et ipsa sui Caesaris arma Venus.
 Arma resurgentis portans victricia Troiae,
 Felix terra tuos cepit, Iule, deos.

quoque omen erat, quod Aeneam; Anchisem patrem in humero gestantem, non usserat flamma, vid. Virg. Aen. II, 721 sqq. — bene spondebant, felicem eventum promittebant. — *illam*, scil. navem i. e. Aeneam et Troianos, qui navem una cum eo conscenderant. — *pater*, trepidus Anchises. — *humeros pios*, docte proptium Aeneam. — *verita est urere*. Ov. Pont. I, 1, 33 sqq. *Quum foret Aeneas cervix subiecta parenti, Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam*. Virg. Aen. II, 632: *Descendo, ac ducente deo flammam inter et hostis Expedior, dant tela locum, flammaeque recedunt*.

45—48. Cum Aenea quasi simul in Italiam venerunt omnes illi magni ac nobiles viri, per quos postea res Romana in tantum fastigium excrevit. Loco reliquorum omnium commemorantur animi Decī, i. e. animosi Decii. — *Decī* pro Decii, et unum Decium pro utroque ponit. De Deciiis vid. III, 11, 62. — *Brutique secures*, i. e. Brutus consul; *secures*, pro ipso consulatu, ut I, 6, 19. Bruti vero secures etiam propterea commemorasse videtur poeta, quod Bruto patre iubente ac spectante, filii ipsius, qui de revocandis in urbem Tarquiniis conspirant, securi percussi sunt. Virgil. Aen. VI, 820: *Consulis imperium hic (Brutus) primus saevaeque securis Accipiet*. add. Liv. II, 2, 4. — 46. Eleganter fugit

Venerem Aeneae filii sui profugi, quum in Latium tenderet, ducem ac comitem fuisse. Sed ut animi Decī positum est pro animosus Decius, ita *Caesaris sui arma* victricia explicari debet Augustum, nepotem suum, fortem, bellatorem, felicem; qui tum quasi cum Aenea venit. Vid. Virg. Aen. II, 619. A Iulo, Aeneae filio, gens Iulia, et per adoptionem etiam Augustus, qui propterea a Virgil. Aeneid. I, 286, *Troianus origine Caesar* vocatur. Scripta autem haec sunt in gratiam Augusti, et ad maiorem, quam populares poëtae inde capere possent voluptatem. — 47. Iule, qui portabas arma victricia, quibus Troia resurgebat. — *Troia resurgens* est Roma a Troiana condita, quae *Troia renascens* dicitur Horat. Carm. III, 3, 61. Virgil. Aen. I, 206: *Illic fas regna resurgere Troiae. — deos tuos*, supra vs. 39 *Troiae penates*.

49—52. Innuat Sibyllam rura Remo Aventino pianda, et iam inde a Priami temporibus futurum imperium Romanorum praedixisse. Vid. Barth. ad Claudian. Bel. Gild. vs. 29. Burmann. Sensus: felix terra, si modo Sibylla dixit, i. e. vere praedixit, fore ut ob Remum caesum expientur rura. Conf. Horat. Epod. VII, 17 sqq. — *cortina*, operculum tripodis, ὄλυκος, h. l. tripus, τριπους, ipse, Sibyllae proprius, vid. Servius ad Virg. Aen. III, 92;

Si modo Avernalis tremulae cortina Sybillae

Dixit Aventino rura pianda Remo:

Aul si Pergameae sero rata carmina vatis

Longaevum ad Priami vera fuere caput:

« Vertite equum, Danaï: male vincitis. Ilia tellus

Vivet; et huic cineri Iupiter arma dabit. »

Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,

Qualia creverunt moenia lacte tuo!

Moenia namque pio conor disponere versu.

sed *cortina Sibyllae* pro Sibylla ipsa. — *Avernalis*, Sibylla dicitur ab habitatione, ut alias *Cumaea*, vid. II, 2, 16. Avernus lacus prope Cumas et Baias, ubi spelunca, quae Sibyllae Cumanae domicilium putabatur, vid. Virgil. Aen. III, 471 sqq. Stat. Silv. V, 3, 172; Prop. III, 18, 1; Heyne ad Virg. Aen. VI, Exc. II. — *tremulae*, ob senectutem, graphice pro *longaevae*. — *Aventinus* dicitur Romus, quod in eo monte de urbe condenda auguria captavit, vid. Liv. I, 6, — 51. Felix terra, si, quae Cassandra cecinit et dixit ad patrem, vera fuerunt. — *Pergameae vatis*, i. e. Cassandrae. *Ilia* dicitur *Maenas* III, 13, 62, ubi vid. not. *sero rata*, credita, *carmina*, i. e. vaticinia. Burm. explicat: vaticinia iussu Apollinis diu non credita Teucris, sed sero tamen rata facta, quum vera fuisse firmaret Troiae exitium.

53-54. Sequuntur verba Cassandrae vaticinantis. — *Vertite equum* ligneum, in castra vestra reducite. — *male vincitis*, perniciose haec vobis victoria futura. — *Ilia tellus*, i. e. urbs, vid. Valcken. ad Eurip. Phoen. 5; Cuperus Obs. II, 11. — *vivet*, eleganter pro *reflorescet*, et *vivere* de cinere, igne frequenter occurrit, Ov. Fast. III, 427; Remed. 732 al. — *ar-*

ma dabit, ultores excitabit, opitulabitur, favebit Romanis, Troianorum nepotibus.

55-60. Iam quum recordatione praeteriti temporis poetae, Romae magnificentiam admirantis, animus fortius ac vehementius incaluerit, admirandus exclamat: *Optima nutricum* etc. atque astrologo significat, se alienum a civium suorum impietate, quos originis suae paene pudeat, coll. vers. 38, carmine historico urbis primordia, sacra, diesque, cognomina prisca locorum vs. 69, canere velle. Etenim verba vs. 57 ad astrologum dicta sunt, ut perite monuit ad h. l. Barthius, qui nexum orationis ita constituit: Non est quod mireris, o hospes, me tam accurate omnia tenere ac recensere: namque in eo sum, ut haec omnia canam, et historico carmine prosequar. — *Lupa Martia*, quae Romulum et Remum Martis filios, (qui adeo *Martis proles* dicuntur Ov. Fast. III, 59) lacte suo aluit, ipsa quoque Marti sacra, vid. Virg. Aen. IX, 566. — *optima nutricum*, supra vs. 38 eam *sanguinis atricem* dixit. — *lacte tuo* quod attinet rempubl. nostram, rem romanam, (Virg. Aen. VI, 858) quae per Romulum, quem lacte tuo aluisti, eiusque nepotes crevit. — *moenia*, pro ur-

Heu mihi, quod nostro parvus in ore sonus!
Sed tamen exiguo quodcunque in pectore rivi
Fluxerit, hoc patriae serviat omne meae.

60

Ennius hirsuta cingat sua dicta corona:

Mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua,
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.

Scandentes si quis cernet de vallibus arces,

65

be ipsa. — 57. *namque*, asseverantis, scilicet, utique, γὰρ τοι, γὰρ δὲ. — *prio versu*, carmine quod meam in patriam pietatem testetur. — *disponere*, certo ordine enarrare, describere. — 58. Expressit illud Callimachi Μὴδ' ἀπ' ἐποῦ διαῖτε μέγ' ἐργασσάμενοι δῆν. Ovid. Trist. I, 5, 29: *Hei mihi non magnas quod habent mea carmina vires, Nostrae sunt meritis ora minor tuis*. Conf. not. ad II, 1, 40. — *quodcunque rivi*, dicitur exiguitatis augendae causa; *quodcunque* quantumlucunque. Ingenia autem excellentia, ubertas ac vis ingenii vel orationis, cum largo flumine frequenter comparari solent, vid. Homer. Il. A, 249; Petron. Sat. 5; Plin. XXVI, 3; Quintil. III, 8, 60; conf. Mitscherl. ad Horat. Carm. II, 18, 9; IV, 2, 7. Contra ingenii tenuitas h. l. cum exiguo rivo comparatur, ita ut sensus sit: facultas mea poetica, etsi exigua, patriae dicata sit; ego, quamquam levis poeta et elegiographus, nec epicis et magni nominis poetis annumerandus, patriae laudes et ornamenta pio disponere versu conor. — *patriae*, Romae intelligit, alteram patriam.

61–66. Accuratus exornat poeta, quae vs. 58 sqq. leguntur: *Est mihi, inquit, parvus in ore sonus; exiguus rivus in pectore fluit*, attamen Romae laudes canam, canere conabor: uamquam non sum poeta epicus et

grandiloquus, immo mollis poeta, et elegorum scriptor, tamen, Baccho favente, inclarescam, carminibus meis mihi famam conciliabo, et Vmbria patria mea meis tumefacta superbiat libris. — *Ennium*, pro quovis alio poeta epico nominat, vid. ad III, 3, 6. — *sua dicta*, sua carmina, suos libros. — *hirsuta corona*, laurea, ita dicta ob lauri baccas et folia rigentia. — Quo vividior existat oratio, Bacchum ipsam poetarum deum tutelarem alloquitur, vid. III, 2, 8; Tibull. III, 4, 43 sqq. Corona seu corolla *hederacea* poetis in genere tribuitur, vid. II, 5, 26, ac speciatim poetis mollibus et elegiographis, vid. III, 1, 19, unde et h. l. Propertius corona hederacea coronari capit; nam opponitur hirsutae i. e. laureae poetis epicis propriae. Etenim minus recte Livineius, Broukhuis. Burm. *hirsutam coronam*, ad duram, incontam et rudem Ennii Musam referunt. — 63. *tumefacta*, tumor superbis proprius II, 24, 31. — *Romani Callimachi*, i. e. Propertii. Propertius enim imitator Callimachi, vid. not. ad I, 1, 1, 3. — *scandentes*, pedetentim et per diversos gradus sese attollentes, de urbe ad clivum reclinato situ posita. Poeticae orationis genius ad oculorum sensus omnia revocat. Intelligit Hissellum, vid. Prop. Vit. Chronol. Etenim urbs patria Propertii, ut recte notavit ad h.

Ingenio muros aestimet ille meo.

Roma fave, tibi surgit opus: date candida cives

Omina, et inceptis dextera cantet avis.

Sacra, diesque canam, et cognomina prisca locorum:

Has meus ad metas sudet oportet equus.

Dicam, Troia cades, et Troia Roma resurges,

70

1. Barthius, non iacet in valle ipsa, ut accedentibus modo et appropinquantibus sese attollere ac surgere e valle videatur, sed scandunt eius arces h. e. mons, cui imposita est urbs, de vallibus, et cum eo muros, vid. vs. 125. — *arx* de monte frequenter legitur, vid. III, 15, 25. Drakenb. ad Sil. Ital. XV, 305 — 66. Ingenium meum aestimans, valde aestimabit quoque urbem meam patriam. Ovid. Amor. III, 15, 11 sqq. *Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi Moenia, qua campi iugera pauca tenent; Quae tantum, dicet, potuistis ferre poetum, Quantulacunque estis; vos ego magna voco.*

67–72. Recitat poeta ἱερουσιζων carminis sui, Romae primordia, laudes et ornamenta celebrantis initium, quo ipsum carminis argumentum declaratur. — *Roma fave*, praeclare, quum et Roma dea habita, eique templa dicata, vid. Liv. XL, 6; Tacit. Annal. IV, 37. Quo fortius enim lectorum animos poeta feriat, et argumenti gravitati dignitatem conciliet, Romam tanquam deam alloquitur, optatque felix auspiciu, et oscines a dextera cantantes. — *surgit*, quum de re grandi, de carmine longiori, grave argumentum pertractante sermo sit. Sic Ovid. Amor. I, 1, 27: *Sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat.* Fast. IV, 830: *Auspiciis vobis hoc mihi surgat opus. — date candida, felicia, fausta c. omnia*, idem quod favete linguis! male ominatis parcite verbis! audien-

tiam sibi hac formula facere vult poeta, atque omnino significat se carmen argumenti gravissimi cantaturum. Sic Stat. Silv. II, 7, 19: *Lucanum canimus, favete linguis!* Martial. X, 87, 3: *Linguis omnibus et favete votis natalem colimus.* Possunt etiam per omina intelligi vota, favete mihi dicenti votis. — *dextera avis*, oscen, avis voce lactum augurium faciens. — 69. *Sacra diesque canum*, Romanorum sacra et causas sacrorum, ac dies festos et notabiles canam. Ovid. Fast. I, 7 sqq. *Sacra recognoscens Annalibus eruta prisca, Et quo sit merito quaeque notata dies.* — *Has — equus*, hoc argumentum meum carmen pertractabit. — *Sudare*, verbum e re circensi vel militari sumtum, ut apud Claudian. Bel. Get. 280. — *alto desudant Marte cohortes*. Allegoria desumpta est h. l. a curriculo, ut III, 3, 18; est enim solemne poetis, sibi equos dare et currus, atque formulis uti a re equestri et circensi desumptis, vid. Aristoph. Vesp. 1017; Acron. ad Horat. Carm. II, 12, 9, 71 sqq. Hoc distichon, quod vulgo legitur post vs. 87, recte Livinei. Scalig. Broukhuis. et Burm. in hunc locum transtulerunt. Sic omnia egregie cohaerent, et apprime, saltem rectius, quam genethliaco, conveniunt haec verba Propertio, qui paulo superius iam de excidio et πῆλτης Troiae verba fecerat vs. 54. — *Dicam, canam.* — *Et sepulcra*, referri debent haec verba ad Graecos, qui terra marique

Et maris, et terrae longa sepulcra canam.
 Quo ruis imprudens vaga dicere facta, Properti?
 Non sunt ah dextra condita fila colo.
 Aversis Charisin cantas: aversus Apollo
 Poscitur invita verba pigenda lyra.
 Certa feram certis auctoribus; aut ego vates
 Nescius aerata signa movere pila:

perierunt. — *Maris sepulcrum* est Aeschyli *ἄτης πόσιος* Agam. 660. Vid. Hirschke *Analecta Critica* p. 125.

73–76. Genethliacus ille Babylonius, ad quem huc usque locutus est Propertius, orationem poetæ interrupit, atque audentem viribus maiora ab hac temeritate dehortatur. — *Quo ruis dicere*, positum pro ad dicendum, canendum; vel ita interpungendum: quo ruis imprudens? vaga dicere (scil. vis, conaris) facta, Properti? — *vaga facta*, dispersa, incerta, dubia, adeoque multo labore colligenda et examinanda. Caeterum Casaubon, cum nostro loco contulit illud Persii Sat. V, 143: *quo deinde insane ruis? quo? Quid tibi vis?* — 74. Sensus: non sat felix fuisti in argumento deligendo, neque ad id natus, quod affectas. — *condere fila*, est deducere fila colo, texere, facere; ut *stamina facta* Ovid. Trist. IV, 1, 64. Vid. Burm. ad Val. Fl. I, 531; Ovid. Art. Am. III, 672; sed hoc idem verbum *condere* ponitur quoque de carminibus, vid. Virg. Eclog. X, 50; Liv. XXXI, 12; Cic. Attic. I, 16. Saepius autem, quum de poetarum carminibus sermo est, imagines a textura deducuntur, ut Horat. Epist. II, 1, 225; Prop. I, 16, 41; Colum. X, 228. — *dextra*, felici. — 75. *Aversis Charisin*, Gratiis invitis cantas; *aversis*, i. e. iniquis, iratis (ut Horat. Carm. III, 23, 19, *aversos penates*,

vid. Heins. et Burman. ad Ovid. Heroid. VII, 4) cum dilectu; usus est verbo ex arte sua desumpto, ubi stellae ἀπὸς ποιοι occurrunt, vid. Dorvill. ad Charit. pag. 773; Markland. ad Stat. Silv. pag. 74. — *Charisin*, dativ. graecus, ut Dryasin, Hannadryasin, simil. vid. Heins. ad Ovid. Art. Am. III, 672. — *Apollo aversus* est, non tibi favet. — *poscitur*, eleganter pro impellitur lyra invita ad canendum; accinendum. *Poscor*, vox solemnis de iis, qui ad cantandum excitantur, qui canere iubentur, Horat. Carm. I, 32; Ovid. Met. IV, 274. — *verba pigenda*, carmina, versus, quorum te pigeat et pudeat. — *lyra invita*, quae modos reddit carminibus amatoris tantum aptos. Anacr. I, 4: ἄ βράβιτος δὲ χορδαῖς ἔρωτα μόνον ἔχει.

77–82. Astrologus vitam et fortunam Propertii praedicaturus, ut se et artem suam commendet, se verum vatem profitetur, qui celebres mathematicos inter maiores enumeret. — *feram*, dicam, proferam. — *certis auctoribus*, fuerunt mihi scientiae divinationis magistri certissimi ac peritissimi. — *aut — pila*, aut astrologiae imperitus sum: et versare nescio signa coelestia in pila aerata sive sphaera ex aere rotunda. Pila aerata, aerea, σφαῖρα κενεῖα, quae σφαῖρα κελεύει scil. χαλκοῦ Luciano dicitur in Nigrino t. I, p. 41. Est sphaera ex aere, in qua torquet signa mobilia, ut ad exemplum

Me creat Archytæ soboles Babylonius Horos,

Horos, et a proavo ducta Conone domus.

80

Dî mihi sunt testes, non degenerasse propinquos,

Inque meis libris nil prius esse fide.

Nunc pretium fecere deos, et fallitur auro

Iupiter, obliquæ signa iterata rotæ;

Felicesque Iovis stellas, Martisque rapacis,

81

signorum ac siderum coelestium voluntur. — 79. Genus se deducere iacet ab Archyta, Tarentino, mathematico et astrologo nobili, cuius meminit Horat. Carin. I, 28, 2. — *creat*, creavit, procreavit. — *Horos*, astrologus, nostri astrologi, quem poeta loquentem inducit, pater. — *Babylonius*, dicitur non a patria, sed a professione, quia astrologia ex illis terris Romam advecta erat, hinc *Babylonii numeri* Horat. Carm. I, 11 2. Hinc astrologi *Chaldaei* dicti Iuven. Sat. VI, 553. — *Conon*, mathematicus et astrologus celeberrimus, Catul. LXVI, 7, vid. Heyne ad Virg. Ecl. III, 40. — *domus ducta*, gens, familia ab eo orta, huius sum pronepos. Vulpus vero *soboles* improprie capit, auctor in astrologicis, et per *domum* intelligit sectam, scholam. Siue idonea causa. — 81. *propinquos*, maiores, non degenerasse, scil. me, ab his progenitum, iis non indignum esse. *Degenerare*, cum casu quarto, optimæ notæ scriptores dicere amant, vid. Ovid. Met. VII, 543; Heins. ad Ovid. Pont. III, 1, 45; Barth. et Markland. ad Stat. Silv. III, 1, 160. *meis libris*, intelliguntur tabellæ, diaria, *numeri* Horat. d. l. in quibus ortus, motus, coniunctiones, distantiae et oppositiones planetarum, siderumque ad quencunque diem notabant. — *nil prius fide*, nil antiquius veritate, sunt certissimi, verissimi.

83–88. Artem suam commendare pergit astrologus, et ita quidem, ut more huius generis hominum in reliquos suae aetatis astrologos invehatur. — *Nunc*, his temporibus, *pretium fecere deos*, infidi sunt genethliaci, aurum et pecunia est iis deorum, i. e. siderum loco, mendacia proferunt, auro accepto, aut spe praemii ducti. — *fallitur Iupiter*, falso promittitur, simulat astrologi, Iovem, planetarum felicissimum, esse geniturae dominum, quum tamen non sit, sed Saturnus vel alius. *fallere*, pro simulare. — *obliqua signa rotæ*, nempe falluntur, falso tractantur; *obliqua rota* est zodiacus circulus, et *signa* eius vocantur *iterata*, h. e. ut recte Vulpus explicat, duplicata, quoniam sex ad boream cernuntur, totidemque ex opposito ad austrum. Scilicet magnam vim in res humanas superstitio veterum tribuebat planetis et sideribus, iuprimis iis, quae in zodiaco sunt, quaeque eo momento, quo quisque nascebatur, et surgebant, et his vicina, et ab iis remota, et denique iis opposita erant. Ex his sideribus, alia erant *felicia*, ἀστρος ἀγαθονοί, ut Iupiter, Venus, vid. Iuvenal. Sat. VI, 570; alia *tristia*, ἄστρος κακονοί, ut Saturnus, (unde h. l. *grave Saturni sidus*, Iuvenal. l. c. *Saturni sidus triste*) Mars, h. l. Iuvenal. X, 313, Scorpio, Capricornus; alia *communia*, ἐντρον ἀστρος, ut Mercurius. Conf. not.

Et grave Saturni sidus in omne caput.
 Quid moveant Pisces, animosaque signa Leonis,
 Laetus et Hesperia quid Capricornus aqua.
 Dixi ego, quum geminos produceret Arria natos,
 (Illa dabat natis arma vetante deo)
 Non posse ad patrios sua pila referre penates.
 Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
 Quippe Lupercus eques, dum saucia protegit ora,
 Heu sibi prolapso non bene cavit equo.
 Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
 Concidit ante aquilae rostra cruenta suae.
 Fatales pueri, duo funera matris avarae:
 Vera, sed invito contigit ista fides.

ad II, 27, 4; Burm. ad Lotich. I, 1, 44 sqq. Ruperti ad Iuvenal. l. c. Lucan. I, 651; Horat. Carm. II, 17, 19; ubi vid. Mitscherlich. - 85. Coherencia: non tantum stellae felices, sed et infelices pretium fecere l. fallant i. e. falso tractant. - *rapacis*, violenti, saevi. - *moveant*, moliantur, hominibus parent, respicit verbum *movere* piscium naturam, ut *animosus* leonum, Lucan. VI, 337, dicitur *rabi-dus*. Horat. Carm. III, 29, 19: *stella vesani leonis*. Lucan. I, 655: *saevus radiis leo*. - 88. *Capricornus*, e numero siderum noxiorum erat, unde librarii *laetus* h. l. mutarunt in *lotus*, vid. Obs. - *laetus*, laetitia gesticuens, superbus, in suo regno. Hor. Carm. II, 17, 18: *sæu tyrannus Hesperiae Capricornus undæ*, i. e. dominatur fluctibus maris occidentalis, quatenus ortus eius et occasus maximas procellas excitare credebatur, v. Mitscherlich. ad h. l.

89-98. Iam quo maiorem sibi genethiacus conciliet fidem et auctoritatem, duplicem recenset praedictionum suarum eventum. - *Arria*, no-

men matronae cuiusdam romanae, cuius filiorum funera praedixerat astrologus. - *produceret*, prosequeretur, honoris causa extra domum comitaretur natos castra secuturos, de qua vi verbi *producere* vid. Burm. ad Ovid. Heroid. XIII, 143; ad Valer. Fl. V, 382. Sed hoc ipso verbo perquam apposite usus est poeta, quum illud quoque sit verbum funebre, v. c. *funus producere*, vid. Lucan. II, 298; Stat. Silv. II, 1, 20. - *deo*, i. e. stella, eo momento, quo nati erant, fulgente. - *pila*, pro armis. - *nempe*, demonstrantis et affirmantis, vid. Burm. ad Ovid. Met. II, 474. - 93. *Lupercus*, alter filius, alter *Gallus* aquilifer, sive significet vs. 95. - *eques* - *equo*, dum ipse equo insidens et vulneratus, ora sua protegit, equum regere et flectere ita neglexit, ut eo prolapso, etiam ipse ceciderit. Bvnm. Vid. Obs. - *rostra cruenta*, suo ipsius sanguine cruentata. - 97. *fatales pueri*, fato destinati in illo bello ad interitum, ut Cic. Cat. III, 4, dixit: *fatalis ad interitum*. - *matris avarae*, quae spe praedae iis arma dederat.

Idem ego, quum Cinarae traheret Lucina dolores,

Et facerent uteri pondera lenta moram,
Iunoni votum facite impetrabile, dixi.

Illam parit: libris est data palma meis.

Hoc neque arenosum Libyae Iovis explicat antrum,

Aut sibi commissos fibra locuta deos:

conf. III, 12, 3; et Argum. ad III, 5. Misericordiam simulando vaticinii a se prolatai veritatem confirmat. — *vera*, *sed invito e. i. fides*, maluissem libri mei fide caruissent.

99–102. Alterum laetioris generis exemplum. *Cinarae*, nomen fictum foeminae cuiusdam; eiusdem nominis puella memoratur Horat. Carm. IV, 1, 4; 13, 21; exinde tamen neutiquam cum interpretibus nonnullis colligi poterit, hanc Cinaram eandem fuisse, cuius Horat. l. c. mentionem fecit. — *traheret*, protraheret. — *Lucina*, cognomen Iunonis, eadem quae Diana, et Ilithya, quam puerperae invocabant. Cic. N. D. II, 27: *Luna est Lucina. Itaque ut apud Graecos Dianam, eamque Luciferam, sic apud nostros Iunonem Lucinam in pariendo invocant.* Catull. XXXIV, 13 sqq. *Tu Lucina dolentibus Iuno dicta puerperis: Tu potens Trivia, et notho es Dicta lumine Luna.* Vid. ibi Doering, et Mitscherlich, ad Horat. Carm. III, 22, 2. — *uteri pondera*, i. e. foetus nondum editus. Ovid. Heroid. XVI, 44: *Iam gravidus iusto pondere venter erat.* — 101. *impetrabile*, recte Vulp. explicat quod impetrare possit, nempe partum faciliorem, ut Val. Flacc. I, 782: *Iam iam exorabile retro Carmen agens*, i. e. quod exorare possit. — *libris*, numeris, tabellis meis, vid. vs. 82. — *est data palma*, eos summis laudibus extulerunt, meque omnibus medicis, extispiciis, auguri-

bus praetulerunt. Imago desumpta a victoribus ludorum, quibus palmae datae, vid. Liv. X, 47.

103–108. Diversa vaticinandi genera, oracula, extispicium, augurium, necyomantiam aretalogus attingit, iisque cunctis unicam siderum rationem anteponit. Conf. Tibull. I, 8, 3 sqq.; II, 5, 11 sqq.; Statius Theb. I, 696 sqq. — *hoc*, tale quidquam. — *Iovis Ammonis antrum*, templum et oraculum in Libyae pro oraculo quovis commemorat. Cf. de hoc Iovis Ammonis oraculo Curt. IV, 7; Lucan. IX, 522 sqq.; Diod. I, 13; XVII, 50; Herodot. II, 42; IV, 181; Herman. Mythol. tom. III, pag. 288; Rupert. ad Sil. Ital. III, 677. — *arenosum Libyae antrum*, pro arenosae Libyae. — *explicat*, cum dilectu, pro aperit, docet; oracula enim obscura solent esse atque incerta. — *fibra*, id est, exta, iecur, cor, pulmones. — *locuta*, quae loquitur, quae certis signis et indiciis deorum voluntatem declarat, opponitur *mutis et tacentibus fibris*, vid. Heins. et Drakenb. ad Sil. Ital. I, 138; Ovid. Met. VII, 600. — *sibi commissos deos*, id est deorum voluntatem et numen, ut Virg. Aen. XII, 260: *Accipio, agnoscoque deos*; Tibull. I, 8, 3, eodem sensu dixit: *conscia fibra deorum, Iuhi vid. Heyne.* Ovid. Met. XV, 136: *Protinus creptas viventi pectore fibras Inspiciunt mentesque deum scrutantur in illis.* — 105, Repete: hoc neque explicat. —

Aut si quis motas cornicis senserit alas:

105

Vmbra neque haec magicis mortua prodit aquis:

Adspicienda via est coeli, versusque per astra

Trames, et ab zonis quinque petenda fides.

Exemplum grave erit Calchas: namque Aulide solvit

Ille bene haerentes ad pia saxa rates.

110

senserit, intellexerit avium cantum et volatum. Astrologus, qui contemnit auguria quaevis, aves praesagientes quascunque, et *oscines*, id est quae augurium voce, et *praepetes* quae augurium volatu faciebant, commemorat *coruicem*, (quam inter oscines refert Virg. Eclog. IX, 15: *Ante sinistra cavu monuisset ab ilice cornix*), et *motas alas* cornicis, id est volatum, vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Pallad. 124; Cerda ad Virg. Georg. I, 388; Mitscherlich. ad Horat. Carm. III, 27, 9. -- *umbra mortua*, pro mortui, -- *prodit*, explicat, aperit, -- *magicis aquis*, docte pro veneficae aquas magicas spargenti. Quas h. l. Propertius *magicas aquas* nominavit, eas Horat. Epod. V, 26, dixit *Avernales aquas*; add. Virg. Aen. IV, 512, ubi vid. Heyne. -- 107. *via coeli*, cursus astrorum. Manil. I, 525, de Sole; *nec mutare vias et in ortum vertere cursus*; add. Virg. Aen. VI, 797. -- *versusque per astra trames*, Zodiacus, Virg. Georg. I, 539: *Obliquus qua se signorum verteret ordo*. -- 108. *ab zonis quinque*. Ovid. Met. I, 45 seq.: *Utque duae dextra coelum, totidemque sinistra Parte secant zonae, quinta est ardentior illis*; add. Tibull. IV, 1, 152; Virg. loc. cit. Sed h. l. per *zonas*, quia zonae non faciebant ad genethliacum, sed stellae, intelliguntur planetae, qui quidem septem dicuntur, sed Solem et Lunam in planetarum numerum venire veteres no-

luerunt, ut docte ad h. l. observavit Donsa Fil. Vid. Senec. Nat. Quaest. II, 32: *quinque stellarum potestatem Chaldaeorum observatio excepit. Quid tu? tot millia siderum iudicas otiosa lucere?* Macrobi. Somn. Scip. I, 17: *His illud adiciendum est, quod praeter duo lumina et stellae quinque, quae appellantur vagae*; add. Cic. Tusc. I, 28. -- *fides*, veritas.

109-112. Exemplo Calchantis, nobilissimi vatis in exercitu Graecorum ad Troiam, vid. Homer. Iliad. A, 68 seqq.; Virg. Aen. II, 182, docet haruspicinam esse vanam et mendacem. Cecinerat ille, Graecos, eversa Troia, victores sospitesque redituros esse; nec rediere tamen Danaï, vs. 113. -- *exemplum grave erit*, graviter admonet, testis locupletissimus est, *exemplum grave praebet* Horat. Carm. IV, 11, 26; nempe vanam esse haruspicinam. -- *solvit*, pro solvi fecit Calchas, nempe suis consiliis et praedictionibus. -- *Aulis*, oppidum et portus Boeotiae, ubi Graecorum classis Troiam petitura diu detinghatur. Virg. Aen. IV, 425; Ovid. Met. XII, 1, seqq.; et not. ad Prop. III, 7, 21. -- *haerentes*, Diana Agaemmoni irata, et ventis adversis. -- *bene haerentes*, magno suo honore, quia ea mora proderat Troianis, et ipsis quoque Graecis, magnam partem ad Troiam perituris. -- *pia saxa*, quia bella et caedes vetabant, et l'hygenia non-

Idem Agamemnoniae ferrum cervice puellae
 Tinxit, et Atrides vela cruenta dedit.
 Nec rediere tamen Danai: tu diruta fletum
 Supprime, et Euboicos respice, Troia, sinus.
 Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
 Et natat exuviis Graecia pressa tuis.
 Victor Oilide, rape nunc, et dilige valem,
 Quam vetat avelli veste Minerva sua.
 Hactenus historiae: nunc ad tua devehor astra:
 Incipe tu lacrymis aequus adesse novis.
 Vmbria te notis antiqua penatibus edit.

115

120

dum mactata erat. — 111. Virg. Aen. II, 116: *Sanguine placatis ventos et virgine caesa*. Suadente Calchante Agamemnonia puella, id est Iphigenia, Agamemnonis et Clytemnestrae filia, mactata est, et Atrides Agamemnon vela dedit, nempe ventis, cruenta, pro ipse cruentus.

113-118. *Nec rediere tamen Danai* sicuti Calchas vaticinatus fuerat, plures enim eorum ad Troiam caesi, et reliqui redeuntes ad Euboicos seu Caphareos sinus naufragium passi sunt. Vid. not. ad III, 7, 39. — *tu diruta Troia*, eleganter Troiam tanquam personam alloquitur, *fletum* *supprime*, cohibe fletum III, 10, 8. — *Euboicos sinus*, cladis tuae ultores, — *natat*, verbum de naufragis proprium II, 23, 24; III, 12, 32. — *pressa*, oppressa, nimis onerata spoliis tuis. — 117. Aiaz Löcrensis, Oilei filius, Troia capta, Cassandrae vati, vid. vs. 51, in templo Minervae, in conspectu ipsius deae vim intulit, Virg. Aen. I, 39 seqq.: *Pallasne exurere classem Argivum, atque ipsos potuit submergere ponto, Vnius ob noxam et furias Aiacis Oilei? Ipsa, Iovis rapidum iaculata e nubibus ignem, Dissiccatque rates, evertitque aequora*

ventis; Illum, expirantem transfixo pectore flammis, Turbine corripuit, scopuloque inflat acuto; add. Aen. II, 403, ubi vid. Heine; Hygin. fab. 116; Lycophr. 348 sqq. — *victor*, votorum tuorum compos, — *rape nunc*, insultantis, abstrahere ab ara deae. — *vetat*, vetabat. — *a veste sua*, de amiculo intelligendum, quo Palladis simulacrum contextum erat.

119-126. Astrologus nunc fata poetae praecinit, et quo sibi maiorem fidem conciliet, exponit, quae hactenus ei evenerant. — *hactenus historiae*, sed satis iam historiarum praeteriti temporis. — *ad tua astra*, fata, quae docent seu regunt astra; vid. lib. I, 6, 36. — *devehor*, venio, sermonem progredior. — *lacrymis*, id est infortunii lacrymas moventibus, quae a me audies. — *novas* vocat, in oppositione ad anteced. nempe Graecorum. — *incipi adesse*, pro simpl. adesto (vid. II, 15, 33), animo aequo et tranquillo audias me tua tristia fata cauentem, — *Vmbria antiqua*, docte, nam Vmbria Gallorum seu Celtarum colonia, in antiquis Italiae incolis sunt; vid. Plin. H. N. III, 14; Lipsius Elect. II, 19; Donnola de patria Prop. §. 69. — *notos penates*,

Ment'or? an patriae tangitur ora tuae?
 Qua nebulosa cavo rorat Mevania campo,
 Et lacus aestivis intepet Vmber aquis,
 Scandentisque arcis consurgit vertice murus, 125
 Murus ab ingenio notior ille tuo.
 Ossaue legisti, non illa aetate legenda,
 Patris, et in tenues cogeris ipse lares.
 Nam tua quum multi versarent rura iuventa,

patriam Propertii horoscopus vocat, quoniam eam poëtae ingenium nobilitaverat, notam reddiderat; vid. vs. 66, 126. Minus recte, ut videtur, Barthius in Vit. Prop. Chronol. statuit, horoscopum Hispellum, Propertii patriam, h. l. *notos penates* vocasse, partim propter coloniam romanam a Iulio Caesare eo deductam, partim propter balneum ibi frequentissimum. Accuratius fines patriae Propertii recenset, *ora patriae tuae tangitur*, ubi, *qua rorat* etc. Hispellum conterminum significat Mevaniae campo. — *nebulosa* dicitur a natura vallium nebulas exhalantium; vid. Sil. Ital. VI, 646. — *Mevania*, hodie Bevagna, Vmbriae Cisapenninae oppidum, h. l. vero totum agrum significat. — *cauto*, humili, depresso. — *rorat*, irrorat, rore conspergit patriam tuam; vel, ubi Mevania, in campo nebuloso sita, rorat, id est nebulis est involuta. — 114. *lacus Vmber* est Clitumnus; vid. ad II, 19, 25: aestivo tempore iste lacus intepescebat, alias gelidissimus et nivibus certans, vid. Plin. epp. VIII, 8; Donnola l. c. §. 103, 108; unde h. l. *intepet*, tepidus est. — 125. Itaque per cavum campum, scilicet vallem Mevanatam, et lacum Vmbrum sive Clitumnum itur ad urbem patriam Propertii, cuius murus consurgit ad

collis apicem, *consurgit in vertice* et cum *vertice scandentis arcis*, id est montis, paulatim se cum urbe attolentis. BARTH. Vid. vs. 65. Caeterum scite ad h. l. observavit Marklandus, astrologum scommate pulcherrimo alludere ad illa ipsa Propertii verba vs. 65 *Scandentes* etc. et tacite poëtae iactantiam perstringere.

127–130. Pater tibi tuus creptus est, quum adhuc puer esses, vid. Prop. Vit. Chronol. ad a. 711. — *ossa legisti patris*, erat enim necessarium, cremato cadavere, et extincto rogo ossa legere; vid. II, 24, 50; Kirchman. F. R. III, 7. — *et - lares*. II, 34, 55: *Adspice me, cui parva domi fortuna relicta est*; Horat. Carm. III, 29, 14: *parvo sub lare*, id est tecto sub exiguo. — 129. Intelligitur agraria largitio, quae Propertio maximam agrorum partem abstulerat. Nempe Octavianus Caesar A. V. DCCXIII, veteranis praemia persolveus, eos in agros municipales Italiae tanquam colonias deduxit, ita, ut eorum qui tunc incolerent agros iis assignaret; vid. Heyne Vit. Virg. Chronol. ad a. 713; eiusdem Argum. Eclog. I; ad Tibull. I, 1, 2. — *versarent*, dislinderent, ararent. Horat. Carm. III, 6, 39: *lignonibus Versare glebas*. Ovid. Rem. 173: *versare terram*. — 130.

Abstulit excultas pertica tristis opes. 139
 Mox, ubi bulla rudi dimissa est aurea collo,
 Matris et ante deos libera sumta toga:
 Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
 Et vetat insano verba tonare foro.
 Aut tu finge elegos, fallax opus: haec tua castra: 135

pertica, decempeda, qua agri distribuebantur, ut in Valer. Catonis *Diris* vs. 45: *Pertica, quae nostros metata est impia agellos, Qua nostri fines olim, cinis omnia fiant*. Dicitur *tristis* ab effectu, nam possessores agrorum eiiciebantur possessionibus suis, et horum indignatio atque militum effrenis cupiditas et audacia maximas per Italiam turbas excitabat. — *excultas opes*, bene cultos agros.

131-134. Te adolescentulum Apollo poetam fecit, atque prohibuit, ne causas apud indices in foro ageres. — *dimissa*, deposita, exuta. — *bullae aureae*, insigne puerorum nobilium et divitum (nam humili loco nati et pauperes seorteae, id est corio facta, utebantur) cordis figura, quod e collo in pectus dependebat, vid. Macrob. Sat. I, 6; Plin. XXXIII, 1; Iuvenal. Sat. V, 164: accipiebant bullam a parentibus die natali, Plaut. Rud. IV, 4. 127, eamque gestabant usque ad annum aetatis XVI, tunc laribus suspendebatur. — *rudi collo*, adolescentis rudis et imperiti rerum. — *Matris ante deos*, quippe patre orbatus; vid. vs. 127. — *deos*, lares, penates, coram quibus deposita bulla aurea et praetexta, toga pura, virilis, sumta. — *libera toga*, quod ea sumta vitae liberioris iter erat, et quod adolescentes nobiles, quum Liberalia, Bacchi festa XVI Kal. April. celebrarentur, eam accipiebant. Ovid. Fast. III,

771: *Restat, ut inveniam, quare toga libera detur Lucifero pueris, candide Bacche, tuo*. 777 seqq.: *Sive, quod es Liber, vestis quoque libera per te Sumitur, et vitae liberioris iter*. — 133. *suo de carmine*, pro, de suis carminibus dictat, te vatem fecit; vid. ad I, 2, 27. — *insano foro*, clamoso, vid. Persius Sat. III, 46, ibique schol. quò sensu et Virg. Georg. II, 502, *insanum forum* dixit, id est clamoribus litibusque perstreperis. — *tonare* eleganter de forti, grandi et sublimi quoque oratione adhibetur, ut apud Plin. epp. I, 20: *non enim amputata oratio et abscissa, sed lata, excelsa, tonat, fulgurat*; add. Prop. II, 1, 40: *hinc verborum fulmina* Cic. ad Div. IX, 21.

135-138. *Fingere*, verbum de carminibus solemne. Horat. Art. Poët. 382: *ingere versus*; Carm. IV, 2, 32 seq.: *operosa Carmina fingo*, ubi Mitscherlich: spectat τὸ *operosum* ad poetarum μέτρον, et ipsam ideo pro carminibus poni solitam. Recte. Sic li. I. *opus fallax* sunt carmina fallacia, quibus excantare (fallacia enim tribuitur quoque magis et veneficis propter praestigias, I, 1, 19; III, 3, 49), flectere, movere puellas possis. — *tua castra*, hic te stipendia merere oportet; intelliguntur castra Amoris, quae Martis castris opponuntur. In re autem amatoria frequenter poetas imagines a re bellica desumere solere tralatitium est. Locus hanc in rem

Scribat ut exemplo cetera turba tuorum
 Militiam Veneris blandis patiere sub armis,
 Et Veneris pueris utilis hostis eris.
 Nam tibi victrices, quascunque labore parasti,
 Eludet palmas una puella tuas. 140
 Et bene quum fixum mento decusseris uncum,
 Nil erit hoc, rostro te premet ansa suo.
 Illius arbitrio noctem lucemque videbis,
 Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet.
 Nec mille excubiae, nec te signata iuvabunt 145
 Limina: persuasae fallere rima sat est.

classicus Ovid. Amor. I, 9: *scribat cetera turba*, vid. III, 1, 12. — *blandis sub*, in, *armis* opponuntur iis saeva Martis arma. — *pueris*, Cupidinibus, *utilis hostis eris*, dum habebunt in quo exerceantur.

139-146. Compara I, 1, 1 seqq. Nam constantiam tuam et fastum, puellarumque contemptum, una puella vincet, ita ut ab ore et nutu illius pendeas, coll. vs. 143 seq. Innuitur Cynthia. — *victrices palmas*, victoriae indices, — *palmas*, improprie pro laudes et gloriam victoris, ut vs. 102. *eludet*, auferet, eripiet, evanescere faciet. — *una puella*, II, 1, 55: *Vna meos quoniam praedata est femina sensus*. — 141. Hanc sortem, Amoris vincula, nullo pacto effugies. Anceps malum describitur: uncum decusseris, ansa te premet. Similiter Horat. *haec urget lupus, haec canis anget*, Sat. II, 2, 64. — *bene fixum*, firmiter, arcte. — *decusseris uncum*, id est quum uno laqueo te extricaveris. — *Vncus*, fustis ab uno latere incurvus, ac sese retorquens, sontium gulae et mento impingebatur a carnifice, ut ad scabias Gemonias vel Tiberim traheretur, vid. Cic. Phil. I, 2; Iuvenal. X, 66; Sueton. Tib. 61, 54; Casaub. ad

Pers. Sat. V, 160; Crucianus ad Horat. Carm. I, 35, 20. — 142. *nil erit hoc*, operam perdes, nil efficies. — *rostro te premet ansa*, te urgebit, adstringet ferro adunco et recurvo, ansa rostrata. — 143. Sensus esse potest: illius arbitrio felix et laetus, infelix et tristis eris, coll. I, 11, 25. Sed rectius explicantur haec verba: illius arbitrio dormies et vigilabis; *videre noctem*, ut *videre oculis somnum*, pro dormire, Terent. Heautont. III, 1, 82. — *Gutta cadet*, erit illa, illius superbia, perfidia, lacrymarum tuarum unica causa, nec tamen illa invita flere tibi licebit. Ita variis et egregiis coloribus poeta exornavit sententiam hanc: Cynthiae servies et Amori ludum dabis, arbitrario Amoris imperio te submittes. — 145 seq. Sensum perit constituit Barthius: custodes amicae pervigiles apppositi nihil te iuvabunt, neque etiam ipsa limina obsignata. Nam si fallere vult, eique hoc persuasum est ab amatore alio, minima occasio ad peccandum sufficit, vel rima hoc effecerit. Conf. II, 6, 37 seq.

147-150. Negat Astrologus Propertio metuendum esse naufragium, bellum, terrae motum, tantum canores

Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,

Vel licet armatis hostis inermis eas,

Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatu :

Octipedis Cancri terga sinistra cave.

150

signum infaustum ei timendum atque cavendum esse. — *luctetur*, vim impetumque maris et ventorum evincere conetur. — *armatis*, scilicet hostibus, pro in hostes armatos. — *cavo*, ornantis. — *diducat*, pro diducatur. *terga*, Manil. II, 199 *testudinem* dicit. Vocantur *sinistra*, infausta, quia sidus cancri infelix, vid. Iulius Firmicus VIII, 20; partes pleraeque omnes cancri infaustae. Manil. IV, 459: *Nec Cancri prima immunis, nec tertia pars est, Nec sexta, octavae si-*

milis decimaeque peracta Prima rapit etc. Praeterea vero interpp. quoque monent cancrum astrologis esse avaritiae symbolum. Manil. l. c. *Ille tenax animi, nullosque effusus in usus* *Attribuit varios quaestus, artemque lucrorum*. Itaque poeta his verbis simul tacite, ut opinor, perstringit Cynthiae avaritiam, coll. II, 16, 17, cuius geniturae signum fuerit cancri sidus. — *octipedis*, pro multipedis; Gloss. Vet. ἑξάπους, millepes.

ELEGIA II

VERTVMNV S

Quid mirare meas tot in uno corpore formas?

Accipe Vertumni signa paterna Dei.

Tuscius ego, et Tuscis orior: nec poenitet inter

Proelia Volsinios deseruisse focos.

Haec me turba iuvat; nec templo laetor eburno:

6

ELEGIA II

Vertumnus, quem poeta loquentem inducit, ostendit, cur dicatur Vertumnus, quando et a quibus sit Romam advectus, cur in vico Tusco collocatus conspiciatur. Nempe ignotatio originis, a qua nomen dei antiquum ductum esset, hominum animos ad coniecturas converterat, quae postea in narrationes abierant. Iam quum variae figurae in ipsa operis fusi effigie conspicuae essent; (imposita nimirum erant, ut videtur, v. c. falx et plectra dextrae, varii generis fructus sinistrae v. 42, casses et corbis, humeris, et reliquae figurae descriptae, fortassis vesti impressae erant) Propertius, refutatis falsis aliorum opinionibus, ex illis ipsis figuris, coll. vs. 1, docet, deum ideo dictum esse Vertumnum, quod posset in omnes verti figuras, adeoque esse deum, non a rusticis tantum colendum, sed ab omnibus, qui res suas bene feliciterque peragere vellent; docet, ut paucis omnia complectamur, Vertumnum esse symbolum naturalis agendi dexteritatis, qua omnia bene vertant, et cum decore peragantur. Caeterum cum hoc loco comparandus est locus Ovidii Met. XIV, 642 sqq.

1 6. Quid-formas? infra vs. 47: quod formas unus vertat in omnes. — Accipe Vertumni signa p. D. accipio has formas, figuras, signa paterna esse, discite effigiem antiquam a patribus tributam in patria mea. Alii: notas, quibus possis enim agnoscere, audi. — paterna, pro patria. Sic et *πάτερ* et *πατρίς*, paterna, inter se permutantur, vid. Fischeri Commentar. in Xenoph. Cyrop. I, 1, 4. — *Tuscius ego*, deus Etruriae sum, inde mihi origo. — *Volsinii* Etruriae oppidum, Plin. II, 52, 53; Strabo V, p. 345 Almelov.; Iuvenal. Sat. III, 190. — *inter proelia*, eo nimirum tempore, quod describitur infra vs. 51 seq. coll. vs. 60. — *deseruisse focos*, ex Etruria Romam migrasse. — *turba iuvat*, Romana togata, vs. 55, mihi curae est, ea delector. — *nec templo l. eburno*, nihil curo templum meum ebore ornatum. Aedem Vertumni memorat Festus in *Pieta*; ea in regione urbis XIII erat, vid. Onuphr. Panvinii descriptio urbis Romae in Graevii Thes. Antiq. Rom. tom. III, pag. 309, sed h. l. est sermo de signo seu statua Vertumni in vico Tusco, qui pars Velabri fuit, in regione VIII; vid. Panvinii loco citato, pag. 297; Varro L. L. IV, pag. 12; Cae-

Romanum satis est posse videre forum.
 Hac quondam Tiberinus iter faciebat, et aiunt
 Remorum auditos per vada pulsa sonos.
 At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
 Vertumnus verso dicor ab anne deus.
 Seu quia vertentis fructum praecepimus anni,
 Vertumni rursus creditur esse sacrum.

Verr. I, 59. Velabrum erat planities inter Capitolinum, Palatinum et Aventinum montes, vid. Donatus de urbe Roma II, 15, in Graevii Thes. Ant. Rom. tom. III, pag. 610, a velis dicta, quoniam olim navigabilis fuerat; vid. eleg. 9, 5. Signum autem Vertumni, auctore Asconio ad Cic. loco citato, in ultimo vico thurario sive iugario erat. Sed vicus thurarius sive iugarius a porta Carmentali mittebat in Forum, et vico Tusco (a Tuscis advenis ita dicto) iungebatur in Velabro. Itaque quum Varro loco cit. alique dicant Vertumni signum fuisse in vico Tusco, non dissentiunt ab Asconio, erat enim in fine utriusque vici, ubi iungebantur, vid. Donat. II, 27 loco citato, et Gorium tom. II Musei Etrusci p. 8, ad Tab. II, in qua Vertumni imago. — *Romanum - forum*, hic locus, unde prospectus patet in Forum Romanum, ubi turba togata ante meos pedes transit, mihi unice placet.

7-10. *Hac duxituzōs*, ostendit Velabrum. — *Tiberinus deus*, pro fluvio ipso. — *iter faciebat*, pro ibat, fluctabat. Tibull. II, 5, 33: *At qua Velabri regio patet, ire solebat Exiguus pulsa per vada linter aqua*. Ovid. Fast. VI, 405: *Qua Velabra solent in Circum ducere pompas; Nil praeter salices cassaque canna fuit. Saepe suburbanas rediens conviva per undas Cantat, et ad nautas ebria verba iacit.*

Nondum conveniens diversis iste figuris Nomen ab averso ceperat anne deus. — 9. *ille*, nempe Tiberinus. — *tantum concessit alumnis* (vid. eleg. I, 37), tantum tribuit Romanis hic fluvius, ut eorum causa verteret iter, quasi decederet, postquam tantum recessit in Romanorum commodum, id est, ut Ovid. loquitur loco citato, *postquam stagna recesserunt, et aquas sua ripa coërcet.* — 10. *A conversis aquis inundantis fluminis me Vertumnus nominatum esse, opinati sunt.*

11-18. Altera nominis ratio asseritur. — *praecepimus*, primi cepimus, nam fructuum primitiae Vertumno, qui et inter deos agrestes erat, dari solebant, et *praecepere*, ante gustare, eleganter hoc loco de fructuum primitiis adhibetur; respondet gr. *προλαμβάνειν*. Alciphron. I, 2: *μήλα τὰ μελγρότατα προλαμβάνει τὰς ὥρας*. Ovidius Met. XIV, 688: *quae tibi poma coluntur, Primus habet* (nempe Vertumnus) *laetaque tenet tua munera dextra*; add. Colum. de Cultu hortor. X, vs. 308, ibique Gesnerus. — *vertentis anni*, Tibull. IV, 1, 169: *per tempora* (nempe illa quatuor anni) *vertitur annus*. Ac vertens omnino dicitur, quod vertitur et in cursu est, sed in anno vertente ratio habetur, monente Passerat., anni iam conversi et exacti, ut apud Iuvenal. Sat. VII, 242. — *Sacrum* de sacrificiis et cultu externo frequens. *Sensus*:

Prima mihi variat liventibus uva racemīs,

Et coma lactenti spicea fruge tumet.

Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna

Cernis, et aestivo mora rubere die.

Insitor hic solvit pomosa vota corona,

Quum pirus invito stipite mala tulit.

Mendax fama nocet: alius mihi nominis index:

De se narranti tu modo crede deo.

Opportuna mea est cunctis natura figuris.

In quancunque voles, verte; decorus ero.

Indue me Cois; fiam non dura puella:

Meque virum sumta quis neget esse toga?

seu quoniam agrestis quoque sum deus, atque praecepi, et a me praeicipiendi sunt *vertentis* anni fructus, ideo vulgus credit, me Vertumnum deum dici, et coli debere, mihi sa-erum esse debere. Sic erit, pro esse debet apud Phaedr. III, Prolog. 46; III, 10, 58 al. — 13. *mihi variat*, doctè pro mihi vovetur, libatur. — *variat*, variatur, vario colore distinguitur, variari enim dicitur prop. uva, quae *variis racemis ducit purpureum, nondum matura, colorem* Ovid. Met. III, 485; add. Horat. Carm. II, 5, 10 sqq., ubi vid. Bentlei. et Mitscherlich. — *liventibus racemis*, id est nigrescentibus, et maturescentibus. — *coma spicea*, pro spica comata. — *tumet*, nempe mihi, id est gravis fit, impletur, ut Ovid. Fast. I, 152: *Et novà de gravido palmitè gemma tumet*. — *lactenti fruge*, tenera, et lactis plena. Virg. Georg. I, 315: *Frumenta in viridi stipula lactentia turgent*. — 15. *hic*, apud me, mihi libantur. — *autumnalia pruna*, quae matura sunt autumno, ut *mora* rubentia aestate. — Nam *aestivo die* dictum est pro aestate. — 17. Vertumno, Pomonae ma-

rito, vid. Ovid. Met. XIV, 770. — *insitor*, qui arborum ramos aliis inserit, vid. Virg. Georg. II, 33 dabat, vovebat, *coronam pomosam* et *tamis* implexis cum suis pomis. — *invito stipite*, trunco coacto, ut alienos foetus sustineat et alat. Sermo est de insitione, de qua Virg. loco citato: *Et saepe alterius ramos impune videmus Vertere in alterius; mutatamque insita mala Ferre pirum, et prunis lapidosa rubescere corna*.

19-28. Non tantum vinitorum, agricolarum, pomariorum sum deus, falsa hominis mei origine disseminata. — *mendax fama nocet*, me laedis, dum vires ac potestates meas nimis angustis finibus includis. Alia est mihi etymologia. — *opportuna mea est* etc. Vertumnus dicor, quia omnis figura, in quam me vertis, me decet, mihi optime convenit. Ovid. Met. XIV, 765. Vertumnus dicitur *formas deus aptus in omnes*. Et Tibull. IV, 2, 14 de eo: *Mille habet ornatus, mille decet center habet*. — 23. Sum quoque ab amantibus colendus. — *Cois*, vid. ad I, 2, 2. — *non dura*, facilis, parata, vel omnino apta. — *toga virili*. — *fo-*

Da falcem, et torto frontem mihi comprime foetor: 25
 Iurabis nostra gramina secta manu.
 Arma tuli quondam, et, memini, laudabar in illis:
 Corbis in imposito pondere messor eram.
 Sobrius ad lites: at quum est imposta corona,
 Clamabis capiti vina subisse meo. 30
 Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi:
 Furabor Phoebi, si modo plectra dabis.
 Cassibus impositis venor; sed arundine sumta
 Faunus plumoso sum deus aucupio.
 Est etiam aurigae species Vertumnus, et eius, 35
 Traicit alterno qui leve pondus equo.

no torto, nempe in coronam. Ovid. Met. XIV, 645 seq.: *Tempora saepe gerens fœno religata recenti, Defectum poterat gramen versasse videri.* 649: *Falce data frondator erat, vitisque putator.* — 27. Arma tulisse Vertumnus, inter alias species assumptas, quum ad Pomonam aditum quaereret, tradit Ovid. loco citato 654: *Miles erat gladio, piscator arundine sumta.* — in illis, nempe armis, id est armatus, vid. de hac locutione Heins. et Burm. ad Ovid. Met. VIII, 313; Ruperti ad Sil. Ital. II, 132. — *corbis in imposito pondere*, pro quum mihi corbis pondus impositum; sed *corbis pondus* dictum est pro *gravis corbis*. Ovid. loco citato 643 seq.: *O quoties habitu duri messoris aristas Corbe tulit, verique fuit messoris imago!*

29-36. *Sobrius ad lites* scilicet sum; sobrium esse ad aliquid, id est ab eo abstinere, sinilis locutio II, 22, 20: *ad formosas caecus*. Ergo sensus: abstineo a litibus et iurgiis ebriosorum; sed ubi coronatus fuero (*coronae convivantium et compotantium notae*) clamabis me ad iurgia primum, bibacem et ebriosum esse. — *subire de*

rebus ac personis clanculum ingredientibus et insinuantibus dici, tritum est. — 31. *mitra*, vid. ad III, 17, 30. — *speciem*, formam, f. I. Bacchus mitrophorus ero. Haud dissimiles blanditiae Sapphus ad Phaonem apud Ovid. Heroid. XV, 23 seq.: *Sume fidem et pharetram; spes manifestus Apollo: Accedant capiti cornua; Bacchus eris.* — 33. *cassibus*, retibus humero impositis, retibus assumptis venor; capto feras cassibus. — *arundine sumta*, calamis aucupatoriis sumtis, *calamum* Ovid. Rem. Am. 802, de aucupio loquens, commemorat: *Allite capta Aut limo aut calamis praenicia parva sequi.* — 34. Sum Faunus et aucupio praesum. Dicitur aucupium *plumosum* ab ipsis captarum volucrum plumis. — 35. Praeter alias species, induere quoque potest Vertumnus aurigae speciem, et non modo aurigae, sed etiam desultoris personam agere. — *aurigae species*, callet artem currum flectendi et vertendi, praesertim ad metam. — *traicit etc.* artem binos trahendi equos, et alternatim ex uno in alterum mira pernicitate transultandi. His equis desul-

Suppetat; hoc pisces calamo praedabor; et ibo

Mundus demissis institor in tunicis.

Pastor me ad baculum possum curvare, vel idem

Sirpiculis medio pulvere ferre rosam.

Nam quid ego adiiciam, de quo mihi maxima cura est,

Hortorum in manibus dona probata meis?

toris utebantur Romani in ludis Circensibus. Sueton. vit. Caes. 39: *quadrigas bigasque et equos desultores agitaverunt nobilissimi iuvenes*; vid. Panvinus de ludis Circens. I, 9. — *leve pondus*, nempe corporis sui; respicitur desultoris velocitas.

37-40. *Suppetat*, supple si; si mihi detur, si liceat, dummodo copia et occasio adsit. — *praedabor*, verbum fortius, pro capiam pisces, piscator ero. — *Mundus*, id est elegans, comtus, institor. — *demissis tunicis* opponit piscatori squalido, cui altius tunica sordens subducta. — *Institor* autem dicebatur, qui domini et patroni nomine merces vel in taberna venderet, vel ostiatim circumferret; *Facteur*, *Commis*. Cuius generis homines plerumque servi erant, aut libertini, interdum et ingenui, de plebe. Hi vero homines, imprimis ii, quos Plautus Aulul. III, 5, 51, *nugivendos* dicit, id est munditiarum muliebrium venditores, quo matronis puellisque placerent, elegantes solebant esse et molles, discincti, tunicisque demissis incedere solebant. Hinc Ovid. Art. Am. I, 421: *Institor*, inquit, *ad dominam veniet discinctus emacem: Expellet merces, teque sedente, suas*. Et Remed. Am. 305 seq.: *Diligit ipsa alios: a me fastidit amari; Institor heu! noctes, quas mihi non dat, habet*. — 39. Possum me quoque in pastorem mutare, pastoris personam sustinere. — *me ad b. possum curvare*,

graphice habitum pastoris baculo incumbentis haec verba referunt, et sic fere pastores in gemmis exhibentur; vid. Gorlaeus num. 49 et num. 53. Add. Ovid. Trist. IV, 1, 11: *Fessus ut incubuit baculo saxove resedit Pastor, arundineo carmine mulcet oves*. — 40. *Sirpiculum* est canistrum viminum, ita dictum a sirpando, id est ligando; nam *sirpare*, verbum antiquum, significat, auctore Varrone, alligare. Columell. de Cultu hortor. X, 304 sqq.: *Demittis flores, cano iam vimine textum Sirpiculum ferrugineis cumulate hyacinthis*, ubi vid. interpp. — *medio pulvere* explicant media aestate, vel media via pulverulenta. Rectius Vulpinus monuit, Propertium loqui de Circo, ubi ludos et quadrigarum cursum spectantibus rosae, et alia florum genera vendebantur. Nam et supra iam vs. 35 ludos Circenses respexit poeta, et in Circo maximum iter erat ex vico Tusco ac signo Vestamni, vid. Cic. Verr. I, 95.

41-46. Sum quoque hortulanorum et olitorum deus. — *Nam quid*, pro quidnam, ut III, 11, 27. — *adiiciam* praeterea dicam. — *de quo m. m. cura*, quum simplex sit et rara arborum cura; curam olerum florumque quovis mense saepius redeuntem ob infinitas sationes et messes hortenses, vocat maximam curam. — *hortorum dona*, olera et flores, ut *dona Bacchi* III, 17, 13. — *dona probata*, grata

Caeruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre

Me notat, et iunco brassica vincta levi.

Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter

45

Impositus fronti langueat ante meae.

At mihi, quod formas umus vertebar in omnes,

Nomen ab eventu patria lingua dedit.

Et tu, Roma, meis tribuisti praemia Tuscis,

Vnde hodie vicus nomina Tuscus habet.

50

Tempore quo sociis venit Lucumonius armis,

accepta nempe hortulani et olitoribus, in manibus meis esse, manibus meis esse imposita. — *caeruleus c.*, *lividum* vocat Colum. de Cultu hort. X, 389. — *tumidoque cucurbita ventre*, eadem imagine usus est Virg. Georg. IV, 122: *Cresceret in ventrem cucumis*. — 44. *me notat*, designat, docet qui sim, et quod in illas ea formas verterim. — *brassica vincta*, adstricta in manipulum. — 45. *hiare*, de floribus patulis poetae usurpant, vid. Heins. ad Ovid. Art. Am. II, 115; Burm. ad Lotich. p. 103. — *quin meae*, quin antea primitiae mihi sint dicatae. — *Imponere flores fronti*, dictum pro praecingere, coronare floribus, vid. Bentlei. ad Horat. Carm. I, 7, 7.

47-52. *ab eventu*, ab effectu, a vertendo nimirum, quia quae efficiuntur, eveniunt. PASSEN. — *tribuisti praemia Tuscis*, a Tuscis, qui Romanis auxilio venerant, et postea in illa urbis regione habitarunt, vicum Tuscum nomen habuisse, scriptores vet. tradunt, sed ratione temporis, quo id factum, inter se dissentiunt. Cum nostro faciunt Varro L. L. IV, p. 14. Festus in *litura*. Servius ad Virg. Aen. V, 560. Scilicet Varro loco citato: *In Suburana*, inquit, *regionis*

parte princeps est Coelius mons, a *Coelio Vibenna*, Tusco duce nobili, qui cum sua manu dicitur Romulo venisse auxilio contra Subinum regem, et paullo post, ab eis (Tuscis) dictus *vicus Tuscus*, et ideo ibi *Vortumnus stare*, quod is deus Etruriae. Servius vero ad Aen. loco citato ex Varrone tradit: *Romulum dimicantem contra Titum Tatium*, a *Lucumonibus*, id est *Tuscis auxilia postulasse*, unde quidam venit cum exercitu, cui, recepto iam Tatius, pars urbis est data, unde in urbe *Tuscus* dictus est vicus. Recte Burm. ad h. l. pro unde quidam e Varrone corrigendum censet: *Lucumo*, vel *Lucumo Vibennus* venit cum exercitu. Sed de alio tempore loquitur Dionys. Halic. V, 36: tradit nimirum *Hetruscos*, qui *Porsena* rege ad urbem venissent, quum deinde *Ariciam oppugnatum* essent, *fusos caesosque* esse, *plerosque* vero *saucios deportatos Romam*, ibi quum convaluissent, remansisse, illamque urbis regionem iis incolendam traditam fuisse; add. Tacit. Annal. IV, 65; conf. not. ad vs. 3. Scilicet variis illis temporibus *Etrusci Romam venerant*, et in ea urbis regione sedem fixerunt. — *Lucumonius* idem, qui supra eleg. 1, 29 dictus est *Lucumo*.

Atque Sabina feri contudit arma Tati.
 Vidi ego labentes acies, et tela caduca,
 Atque hostes turpi terga dedisse fugae.
 Sed facias divum sator, ut Romana per aeyum 53
 Transeat ante meos turba togata pedes.
 Sex superant versus, te, qui ad vadimonia curris,
 Non moror: haec spatiis ultima meta meis.
 Stipes acernus eram, properanti falce dolatus,
 Ante Numam grata pauper in urbe deus. 60
 At tibi, Mamuri, formae caelator ahenae,
 Tellus artifices ne terat Osca manus,
 Qui me tam dociles potuisti fundere in usus.
 Vnum opus est, operi non datur unus honos.

53-58. *Vidi ego*, nempe Vertumnus. — *labentes acies*, turbatas, supra III, 11, 69: *versas acies*. — *tela caduca*, id est irrita, quae manu missa, hostes non laedunt, ut *preces caducae*, nil proficientes, *vota caduca*, quae irrita successu concipiuntur etc. — *fugae terga dare*, ut apud Ovid. Met. XIII, 879, *fugae*, pro in fugam. — *terga dare*, nempe Sabinos. — 55. Pro urbis incolumitate et perpetuitate vota facit. — *divum sator*, apud Virg. Aen. I, 254, Iupiter dicitur *hominum sator atque deorum*, sed X, 743: *divum pater atque hominum rex*. — *ante meos pedes*, ad Vertumni statnam haec verba referenda sunt. — 57. *sex superant versus*, restant, supersunt; pauca adiciam verba. — *qui ad vadimonia curris*, dictum omnino pro qui in re tua occupatus es, cui negotium, quod differri nequit, peragendum. Vadimonium enim deserre turpissimum erat et damnosum quoque. — *haec - meis*, hic erit finis narrationis meae. Translatio a currentibus in stadio desumpta, atque la-

boris finem frequenter poetæ per metam significant; vid. Dorvill. ad Charit. p. 788, ut apud Ovid. Am. III, 15, 2: *Quaere novum vatem, tenerorum mater Amorum, Raditur luc elegis ultima meta meis*.

59-64. *Stipes acernus eram*, similiter de Priapi simulacro Horat. Sat. I, 8, 4: *Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum*. — *properanti f. d.*, leviter; perfunctorie, sine arte, unde et *pauper deus* dicitur. — 61 seq. Mamurio Veturio, qui Numa Pompilii temporibus vixit, qui etiam aerea ancilia sacra fabricavit, vid. Ovid. Fast. III, 389 sqq.; Markland. ad Stat. Silv. p. 275. Vertumnus ab illo fusus apprecatur et optat terram levem. — *terat*, premat, sed levis adoperiat. — *manus artifices*, doctas. — *Osca telus* significat apud Oscos, Italiae in Campania populum, Mamurium scriptum fuisse. — *dociles in usus*, aptum in varios usus, coll. vs. 29, 31, 33 sqq. et multorum commodis servientem. — *fundere*, consilare, verbum de statujs ex aere liquefactis ductis pro-

ELEGIA III

EPISTOLA ARETHUSAE AD LYCOTAM

Haec Arethusa suo mittit mandata Lycotae,
 Quum toties absis, si potes esse meus.
 Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
 Haec erit e lacrymis facta litura meis.
 Aut si qua incerto fallit te litera tractu,
 Signa meae dextrae iam morientis erunt.

5

prium. — 64. Signum artificis unum est; sed multiplex ei laus tribuitur ob multas formas, et usus varios, P. A.

ELEGIA III

. Arethusa marito Lycotae militanti moestitiam suam, desiderium, solitudinem, fidem, industriam, vota pro eius reditu suscepta ostendit: pugnae inventorem detestatur, rogatque maritum, ut lecti genialis foedera in corrupta conservet. VVL. Mellitissimum carmen; amorem ardentissimum tenerimumque spirat, et doloris ac desiderii affectum vividissime declarat; elocutio autem ipsa suavis et simplex, qualis in luctu esse solet ac debet. Sub Arethusae nomine Aeliam Gallam latere, per Lycotam vero Posthumum esse intelligendum, (de quibus vid. III, 12) recte monuerunt interpretes. — Caeterum perquam probabile est, Ovidium ab hac in primis elegia suam Heroidum ideam cepisse. Ipse enim testatur, Propertium sibi elegias recitasse, atque se Propertio in scribendis elegiis successisse. Conf. Trist. IV, 10; add. Trist. II, 445, 467.

1-6. *Mandata*, nempe literis, hanc epistolam. — *suo addit si potes esse meus*, sollicita nimirum, ne pactam coniugii fidem laederet, quum *toties*, coll. vs. 7-10, abesset, et militiae operam daret. — 3. Ovid. Her. III, 3: *Quascunque adspicies, lacrymae fecerunt, lituras*. — *pars*, nempe eorum, quae literis mandavi, epistolae. — *oblita*, a lacrymis deleta. — *deerit* prima longa, duabus constat syllabis, et optimi quique poetae nonnunquam priores verbi *desse* syllabas contrahere solent, ut Iuvenal. Sat. VII, 69; Manil. III, 592. Causa et origo, cur poetae alterum *e* elidant, Arntzenio ad Catonis Disticha p. 64, recte videtur haec, quod similis usus est scribentium et loquentium, ut ex Inscriptt. patet: Fabrett. Inscriptt. p. 169, extr. FRVCTVS. VITAE. TVAE. DE-RVNT.; vid. et Barth. ad Stat. Theb. VIII, 236; X, 230. — *incerto*, instabili et errante. — *fallit*, effugiet et latebit oculos tuos. — *tractu*, graphice et eleganter pro ductu, trahit literas, qui manu vacillante et non sine molestia scribit. Ovid. Heroid. XI, 1: *Si qua tamen caccis errabunt scripta lituris*.

Te modo viderunt iteratos Bactra per ortus,

Te modo munito Sericus hostis equo.

Hibernique Getae, pictoque Britannia curru,

Vstus et Eoo decolor Indus equo.

Haecne marita fides, hae pactae sunt mihi noctes,

7-10. Toties a me abfuisti, et rursus me reliquisti, ac in extremas regiones militatum abiisti. Hanc sententiam poetice pertractavit Propertius. — *Bactra*, urbs regionis Bactrianae primaria, pro universo Parthorum regno commemorata. — *per ortus*, per orientis populos et regiones, *iteratos*, iterum peragratos. Sic Lucan. II, 642: *Totos mea, nate, per ortus Bella feres*, id est per totum Orientem. Sic *iterare aequor*, pro cursum in mari repetere, iterum navigare, dixit Horat. Carm. I, 7, 32. Scilicet Lycotas, sive Posthumus A. V. 731, in Arabiam militatum abierat cum Aelio Gallo, cui, ut expeditionem in Parthos quoque et Indos susciperet, mandatum fuisse videtur, vid. III, 12 Argum. Prop. Vit. Chronol. ad A. V. 730, 731, et not. ad II, 10, 13. Idem vero Lycotas seu Posthumus A. V. 734, (quo ipso anno haec elegiam scriptam esse contendendo) in Augusti Asiam, Bithyniam, Syriam inuisentis comitatu hand dubie fuit. Quum in Syriam advenisset Augustus, Phraates, veritus, ne bello peteretur, captivos et signa militaria Crassi et Antonii claudibus amissa Augusto remisit, vid. Dio LIV, 8; etiam Indorum legati eum Antiochiae adierunt, Strabo XV, p. 719. Ea res magnificis verbis a poetis exornari solet, quum loquuntur de Aethiis profligatis, subactis, de Oriente debellato; vid. Heyne vit. Virg. Chronol. ad A. V. 734. Itaque

nec h. l. verba *Bactra te viderunt etc.* ad vivum resecanda sunt. — *Sericus hostis*, Seras commemorat ob finitimos Parthos, sic et Horat. Carm. III, 29, 27, Bactra et Seras coniungit; add. Prop. III, 4, 5. — *munito equo*, laminis ferreis tecto, vid. III, 12, 12. — *hibernique Getae*, Lycotas, ut ex his verbis conici licet, fuit in exercitu M. Crassi, qui Dacos trans Istrum bello adortus est, et de iis triumphum egit IV Non. Iul. 726. Etenim pro Dacis magnificentius visum poetis nominare Getas, finitimos illis populos, atque etiam Scythas; vid. Heyne Virg. vit. Chronol. ad A. V. 725; Mitscherlich. ad Horat. Carm. IV, 15, 22: *pictoquoque Britannia curru* Augustus bello in Britannos parato A. V. 727; sed mox seposito, ab Urbe in Gallias et Hispanias profectus est; vid. Dio Cass. LIII, 22; Strabo IV, p. 306 Almelov. Heyne vit. Virgil. Chronol. ad A. V. 727. Eo igitur anno Lycotas in Britanniam missus fuisse videtur. — *picto curru* II, 1, 76, esseda caelatis Britanna iugis. — *decolor*, dicitur de colore vitiatum, ac perditum, speciatim vero de eo, qui nigrorem aliunde contraxit, ut Sueton. Aug. c. 4; Iuvenal. Sat. VI, 600; Ovid. Art. Am. III, 130; h. l. ergo idem quod niger, vel fuscus; vid. Gierig. ad Ovid. Met. IV, 21. — *Eoo equo*, pro equis Eois, vid. ad II, 18, 11; III, 13, 15.

11-16. Conf. Ovid. Heroid. VI, 41. — *marita fides*, coniugalis, ma-

Quum rudis urgenti brachia victa dedi?
 Quae mihi deductae fax omen praetulit, illa
 Traxit ab everso lumina nigra rogo.
 Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
 Vitta data est: nupsi non comitante deo.
 Omnibus heu portis pendent mea noxia vota:
 Textitur haec castris quarta lacerna tuis.
 Occidat, immerita qui carpsit ab arbore vallum,

15

ritalis, ut III, 20, 26. — *rudis*, ἀνέτος γάμος, ἀνύγος νέμνη, ignara puella mariti Horat. Epist. II, 1, 132; vid. Prop. III, 17, 7; Jacobs Animadv. ad Anthol. Graec. tom. II, P. III, p. 98. — *urgenti*, instanti, prementi. — *brachia victa dedi*, me a te expugnari passa sum. Ovid. Heroid. XXI, 240: *Doque libens viotas in tua vota manus*. Metaphora desumpta a victis et captivis. — 13. Quum sponsa in domum tuam deduceret, artibus magicis circumventa sum, ut nuptiae meae evaderent infelices, ac diris omniibus nupsi. — *deduci* verbum de sponsa in mariti domum ducta proprium, vid. Tibull. III, 4, 31. — *omen praetulit*, fax faustum omen praeferebat, si purius lucret; sed Arethusae infaustum omen praeferebat. Etenim fax nuptialis e rogo everso, collapsa, accensa erat, et traxerat, conceperat, sumserat lumina nigra, obscurius lucebat, plus fumi quam flammae emittebat. Conf. Delrinus ad Senec. Med. vs. 17, p. 13: *Et Stygio sum sparsa lacu*, aqua Stygia, magicis aquis (IV, 1, 106) sum adpersa. Festus in Facem: *Pacem in nuptiis in honorem Cereris proferebant, aquaque adspangebatur nova nupta, sive ut casta, puraue ad virum veniret, sive ut aquam atque ignem cum viro communicaret*. — *recta vitta*, pro recte, ut vs. 22 *acterius vim*

adverbii obtinet. Non recte, inversa, vitiose imposita est vitta capillis. — *nupsi non comitante deo*, nempe Hymenaeo, id est omnino adversante Hymenaeo, nuptiarum deo, quem ad nuptias vocabant, solemnem decantantes formulam: *o Hymenae Hymen*; vid. Aristoph. Av. 1740; Catull. LXI, 5 sqq.

17-22. *Portis*, nempe templorum, infra vs. 57: *flore sacella tego*; atque per *vota* intelliguntur flores, id estserta quae diis voverat, vid. ad vs. 57, 59; II, 14, 26. Sed *vota* mea fuerunt *noxia*, plus nocuerunt quam profuerunt, non impetravi redditum tuum; etenim iam quarta tibi militanti a me *lacerna* (vid. ad III, 12, 7) textitur. Finita illa Arabica expeditione, ab Aelio Gallo suscepta, Lycotas Romanam ad uxorem non rediisse, sed in illis regionibus permansisse, atque postea in Augusti, qui in Asiam traiecerat (quemque a Parthis signa Crassi bello repetiturum esse, constans tunc temporis fama erat) comitatu fuisse videtur. — *castris tuis*, in usum tuae militiae et castrorum. — 19. Vid. not. ad I, 17, 13; II, 6, 31. Detestatur eum, qui primus castra munivit vallo et sepsit, stipitibus ex arbore decerptis, rasis seu dolatis, nec non eum, qui tubam invenit. — *Occidat*, male sit ei, vid. II, 6, 31. — *immerita ab arbore*, quae non mere-

Et struxit querulas rauca per ossa tubas. 20
 Dignior obliquo funem qui torqueat Ocnus,
 Aeternusque tuam pascat, aselle, famem.
 Dic mihi num teneros urit lorica lacertos?
 Num gravis imbelles atterit hasta manus?
 Haec noceant potius, quam dentibus ulla puella 25
 Det mihi plorandas per tua colla notas.
 Diceris et macie vultum tenuasse: sed opto
 E desiderio sit color ille meo.

batur propterea mutilari. — *carpsit*, decerpit ferro. — *vallum*, ad munienda castra, *struxit*, composuit, construxit. — *querulas tubas*, infra eleg. 11, 9, *moestas tubas* vocat. — *rauca per ossa*, ossibus inter se iunctis. Tubis osseis sive corneis antiquissimo tempore utebantur, postea aeneis. Laudavit hanc in rem Vulp. locum Artemidori Onirocrit. L. I: σὺγκαιται γὰρ (ἡ σάλπιγξ) ἐξ ὀστέων, καὶ χαλκοῦ vid. Vegetius de R. M. III, 5; Barth. ad Stat. Theb. VI, 404. — 21. Recte puto Beroaldum, Volscum, Politianum, alios, locum exposuisse ex Plinii loco XXXV, 11, 40, ubi tradit, in tabula Socratica pictum fuisse Ocnus funes torquentem, quos continuo ardebat asellus, et tamen Ocnus tam oblique fuisse inertiae, ut asinum non abigeret, adeoque instar Danaidum, continuato labore irritum se fatigasse, quam poenam Arethusa hic imprecatur primo valli et tubae castrensis, seu belli, inventori. Eo facit proverbium Ionum ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ Οκνου τὴν Σώμην γγξ, quod refert Pausan. lib. X, p. 868 seq.; conf. praeterea Turneb. Advers. VIII, c. 1; Leopard. Emendatt. IX, 11; Erasmus Adagio *ocnos funem torquet* p. 153 seq.: Scippius Veris. I, 14. BYRM.

Dignior qui torqueat funem, quam Ocnus *obliquus*, quod epithet. recte Livineius explicat de positu corporis illorum, qui funes torquent, et in illam partem, qua torquetur funis, incumbunt. Sequitur exquisita apostrophe ad asellum ipsum. — *aeternusque*, perpetuoque. — *tuam famem pascat*, coërceat, comprimat, te famelicum alut.

23-32. *Dic mihi*, verum fateri ingenuae. — *urit*, ornat pro premit, vexat, ut Horat. Epist. I, 10, 43; Ovid Heroid. IV, 21; vid. Burm. ad Lotich. I, 2, 33. — *lacertos*, pro humeros, *imbelles*, molles, militiae labori minus aptas. — 25. Attamen malo, te laedant lorica et hasta, quam ulla puella morsu lascivo collo tuo notam imprimat, vid. III, 8, 21. Mulo molestias a te perferendas, labores tuos deplorare, quam tuam perfidiam. — 27. *macie vultum tenuasse*, maciem vultum tuum defecisse (Virg. Georg. IV, 254) os exilius reddidisse. — *color ille*, pallor, lurida macies. — *desiderio meo*, id est erga me, pro desiderio mei. Nam *desiderium meum* notat proprie amorem, quo te reducem videre desidero. Sed illae locutiones promiscue poni solent, vid. Davis. ad Caes. B. G. I. 4: sic *cura tua pro cura tui* Claudian.

PROPERT. Carm. Tom I.

A a

At mihi quum noctes induxit vesper amaras,
 Si qua relicta iacent, osculor arma tua.
 Tum queror, in toto non sidere pallia lecto,
 Lucis et auctores non dare carmen aves.
 Noctibus hibernis castrensia pensa laboro,
 Et Tyria in radios vellera lecta suos.
 Et disco, qua parte fluat vincendus Araxes,
 Quot sine aqua Parthus millia currat eques.
 Cogor et e tabula pictos ediscere mundos,

36

35

Bel. Get. 96. Caeteram pertinet huc locus Ovid. Art. Am. I, 735: *Attenuant iuvenum vigilatae corpora noctes, Curaque, et e magno qui fit amore dolor.* — 29. *noctes amaras*, vid. ad I, 1, 33. — *vesper*, stella Veneris, *notifer* Catull. LXII, 7, eodem fere modo *lumina accendere* dicitur apud Virg. Georg. I, 251. — *osculor arma tua*. Similes loci Iuvenal. Sat. VI, 381; Ovid. Heroid. XIX, 31 seq. — 31. *pallia*, intelligitur lecti stragulum, stragula vestis lecto cooperiendo. — *non sidere ea excuti*, quoniam me huc et illuc verso, quoniam *noctes amaras*, insomnes, in lecto coelibae duco. Ovidius Amor. I, 2, 1 seq.: *Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur Strata, neque in lecto pallia nostra sedent*; add. Martial. I, 110. — 32. Quum nox mihi longissima videatur, queror diem nondum adventare, pro quo ornate dixit *Lucis et auctores* etc. gallos intelligit, lucis, diei, praenuntios. Ovid. Fast. II, 767: *Iam dederat cantum lucis praenuntius ales*; Martial. XIV, Ep. ult.: *Cristataeque sonant undique lucis aves*. Gallos *matutinas aves* vocat noster I, 16, 45. — *auctores*, id est nuntios, quo sensu voc. *auctor* legitur quoque apud Ovidium Met. XI, 666; XII, 58, al.

33-40. *Castrensia pensa*, in usum

castrorum, conf. supra vs. 18. Dum autem hoc commemorat Arethusa, se matronarum more lanificio ac telae nocturno tempore operam dare, et nominatim texere lacernas marito militanti, auget laudem continentiae suae, fidei et amoris erga maritum. — *in radios*, nempe textorios, *radius*, *ῥαψίς*, textoris instrumentum. Ovid. Met. VI, 56: *Inseritur medium radiis subtemen acutis*. Et ut hoc loco, ita quoque *pensa* et *radii* coniunctim commemorantur a Virgil. Aen. IX, 476; Claudian. R. P. III, 161. Ait ergo, se laborare lanam Tyrio murice infectam. — 35. *disco*, patior me edoceri. — *qua parte*, scilicet orbis *Araxes*, vid. III, 12, 8. Sed per flavios, ut notum est, saepius designantur populi, atque adeo hoc loco sensus est: disco situm regionis Parthorum, qui a nobis vincendi sunt. — 36. *Egenam aquarum regionem Parthorum* vocat Tacit. Annal. XV, 3. Equitem Parthicum aliquot millia in siccis et aridis illis campis currere sine aquae potu, sitimque diu tolerare posse, his verbis significatur. Egrege simul haec ipsa verba muliebrem curiositatem pingunt. — 37. Accuratiorem notitiam locorum, ubi Lycotas versaretur, sibi comparare cupiens Arethusa, ad tabulas geogra-

Qualis et haec docti sit positura dei:
 Quae tellus sit lenta gelu, quae putris ab aestu,
 Ventus in Italiam, qui bene vela ferat. 40
 Adsidet una soror; curis et pallida nutrix
 Deierat hiberni temporis esse moras.
 Felix Hippolyte! nuda tulit arma papilla,
 Et textit galea barbara molle caput.
 Romanis utinam patuissent castra puellis: 43
 Essem militiae sarcina fida tuae:
 Nec me tardarent Scythiae iuga, quum pater altas

phicas confugere, easque perlustrare cogitur. — *mundos*, pro mundi partes. — *Qualis - dei*, quomodo illas partes posuerit sapiens deus, ut inquirere possim in regiones sub diversis zonis, vel frigida vel torrida sitis, in quibus tibi vel cum frigore vel calore nimio luctandum sit. — *docti*, σοφοί, sapientis. Contra Gellius XIII, 8: *sapiens rerum humanarum*. Prop. III, 5, 26: *Quis deus hanc mundi temperet arte domum*. Vid. Obs. — 39. *lenta tellus*, quae propter glaciem non sine difficultate tractatur et colitur. — *putris ab aestu*, resoluta nimio calore in pulverem.

41-50. *Adsidet*, verbum de iis proprium, qui aegris vel afflictis auxilii vel solatii causa adsunt, ut apud Petron. cap. 111; vid. Burm. ad Ovid. Heroid. XX, 134. Egregie vetula nutrix dicitur *pallida curis*, curarum et sollicitudinis Arethusae de Lycotae vita et reditu particeps, sollicita de Arethusae atque adeo Lycotae quoque salute. — 42. *Deierat*, sancte affirmat, neque te morbo laborare, neque bello interiisse, vel naufragium passum esse, neque perfidiam te in regionibus exteris retinere (Hor. Carm. III, 7, 1 seq.), sed esse tibi moras

hiberni temporis, primo vere te reditum. — 43. Egregie ad affectum haec exclamatio. Arethusa desiderii absentis mariti plena, nihilque ardentius optans, quam ut sibi aditus in castra pateret, sed more ac lege exclusa, felicem praedicat Hippolyten, eandemque barbaram, cui arma tractare et militare licuisset. — *Hippolyte*, Amazonum regina, vid. Heyne ad Apollod. II, 5, 9. — *nuda papilla*, pectore nudo. Laeva enim papilla erat nudata. Curtius VI, 5 de Amazonibus: *Vestis non tota Amazonum corpori obducitur, nam laeva pars ad pectus est nuda, caetera deinde velantur*. — *Altera papilla intacta servatur, qua muliebris sexus liberos alunt; adurit dextra, ut arcus facilius intendant, et tela vibrent*. Conf. III, 14, 13. Virg. Aen. I, 492: *Aurea subnectens exsertae cingula mammae*, ubi vid. Heyne. — *molle, tenerum*, ntpote foemina. — 45. Vid. not. ad II, 7, 15. — *sarcina*, comes. Exquisite de uxore militiae rudi maritum militantem comitante. Ovid. Heroid. III, 68 Briseis: *Non ego sum classi sarcina magna tuae*. — 47. Incommoda quaeque tui causa lubenter perferrem. Vid. I, 6. Docte hanc

Africus in glaciem frigore nectit aquas.
 Omnis amor magnus; deserta in coniuge maior.
 Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem.
 Nam mihi quo, Poenis si purpura fulgeat ostris,
 Crystallusque meas ornet aquosa manus?

50

in rem affert rigida Scythiae iuga. — *Africus*, ventus inter austrum et Zephyrum flans (qui praeceptis dicitur et decertans cum aquilonibus Horat. Carm. I, 3, 12), proprie dici non potest Scythiae flumina in glaciem constringere. Sed vel nominatur hoc loco pro vento, nominatim pro aquilone, ut apud Virgil. Aen. IV, 562, *Zephyri*, pro ventis, et V, 2 *aquilo* pro vento; vel cum aliis interpretibus haec discriminis ventorum ignoratio in foemina facilius ferenda. *Pater Africus*, nam *dii patres* dicuntur III, 3, 29, et ventos deos putabant, eos cum caeteris diis invocabant, vid. Cic. Tusc. IV, 34; Virg. X, 676, iis immolabant, vid. Bentlei. ad Horat. Carm. I, 25, 20, et Zephyrus pater, id est rex, deus, veris vocatur a Claudian. R. P. II, 73. — *in glaciem nectit aquas*, ut in Epigr. Asmeni de quatuor anni tempestatibus, Anthol. Lat. tom. II, pag. 343: *Lubentes haec durat aquas, haec flumina nectit*. Contraria locutio Horat. Carm. I, 4, 1: *Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni*. — 49. Vid. Obs. et II, 33, 43 seqq. Eleganter amorem conjugalem cum face comparat, et amorem coniugis desertae cum face, quam, ut vivat, Venus ipsa ventilat. Flamma, fax, ignis, a poetis frequenter dicitur *vivere* pro lucere, *mori* pro extinguui (ut *ὀψύπορον φλόγῃ* Oppian. Cynege. I, 131, flammam dicit celeriter percurrentem, morientem; Ovid. Am. I, 2, 11: *Vidi ego iactatas mota face*

crescere flammās: Et vidi nullo concutiente mori), reviviscere, vid. Lambin. ad Lucret. IV, 914; Heius. et Burm. ad Ovid. Metam. VII, 77. — *ventilat*, rotatione facis efficit, ut ardentius luceat, agitatur faciem, ut flamma vivat et augetur. Ita quoque ponitur *concutere* Ovid. Am. I, 2, 11; *quassare* Ovid. Met. III, 508; Petron. 97; *quater*, Prop. I, 3, 10.

51–52. Quid mihi vestium pretiosarum et mundi muliebris copia prodest, quum interea cogar deserta tuo amore carere? Omnis mihi domus non nisi solitudo est. Vid. ad I, 14, 19. — *purpura*, vestis purpurea infecta, tincta muricibus, succo muricis punici, scilicet afri. Horat. Carm. II, 16, 36: *te bis Afro Murice tinctae Vestunt lanae* (murices enim, sive ostreae capiebantur quoque ad Africae litora, vid. Mitscherlich. ad Horat. loco citato, non tantum ad Phoenices litora, vid. III, 13, 7), ubi vid. Mitscherlich. — *fulgeat*, enitescat, *splendeat* Horat. A. P. 15. — *Crystallusque*, recte explicat Vulpus de annulo, cui beryllus, vel adamas, vel alia gemma crystallo similis fuerit inserta, et *aquosa* interpretatur, gemma coloris valde diluti, sicut et nos splendorem gemmae, aquam gemmae dicimus. Crystallum ipsam esse glaciem consolidatam, erat opinio veterum, vid. Plin. XXXVII, 2; Isidor. XVI, 13; vid. Lucobs Animadv. in Anthol. Gr. tom. II, P. III, pa g. 292

Omnia surda tacent: lanis assueta colendis

Vix aperit clausos una puella lares.

Glaucidos et catulae vox est mihi grata querentis: 55

Illa tui partem vindicat una tori.

Flore sacella tego, verbenis compita velo,

Et crepat ad veteres herba Sabina focos.

Sive in finitimo gemuit stans noctua tigno,

Seu voluit tangi parca lucerna mero. 60

53-58. Compara III, 6, 15 seqq. Ego sola a te relicta, neminem me salutatum venientem admitto, omnia surda, id est muta (ut I, 7, 18; IV, 5, 55 al.) tacent, altum silentium in aedibus meis regnat, perquam rarer, et non nisi tuum aedium inearum fores crepant, ac verso cardine stridorem reddunt, quum una ex nris ancillis lanificio adsueta et unice intentis, mea mandata exsecutura, clausos lares, id est fores, domum (Ovid. Trist. I, 3, 30; Horat. Carm. I, 12, 43; Manut. ad Cic. ep. ad Div. tom. I, pag. 123 ed. Richter) aperit. Conf. Obs. - 55. Blanditiis Glaucidos catulae delector, quae ipsa quoque tuam absentiam queritur, scilicet queri mihi videtur. - *Glaucis*, nomen catulae, quod ei imposuerat Arethusa, a glaucis, seu caesiis eius oculis. - *vindicat*, occupat, tnetur, mecum cubat. - 57. Assidue ego vota et sacra facio pro tua salute. - *flore*, sertis, corollis, *sacella*, aras deorum, eorumque simulacra II, 10, 21; III, 10, 19; Ovid. Trist. III, 13, 15, et ipsos postes sacellorum *tego*, velo, oruo; verbum in re sacra de coronis ac sertis proprium, Virgil. Aen. III, 25. Sed coronas, quibus aras ornat Arethusa, poeta omnino, si sensum spectamus, pro sacrificio ipso posuit, quo eodem sensu tus memoratur Horat. Carm. I, 30, 3. - *verbenae* sunt

herbae sacrae, inprimis ad aras coronandas, vid. Donat. ad Terent. Andr. IV, 3, 11; Drakenh. ad Liv. I, 24. - *compita*. Schol. ad Pers. IV, 28: *non solum sunt in urbe loca, sed etiam viae publicae ad diverticula aliquorum confinium, ubi aediculae consecrantur patentes*. Hoc loco intelliguntur lares compitales: *Qui compita servant, et vigilant nostra semper in urbe, Lares* Ovid. Fast. II, 615. Suet. vit. Aug. 31: *Compitales Lares ornare bis anno instituit, vernis floribus, et aestivis*. Celebrabantur compitalia mense Maio atque Decembri, vid. Casaub. ad Sueton. loco cit. Taubneri Index in Ovid. Fast. s. *compitum*. Compitalia hiberno tempore celebrari solita, hoc loco intelligenda sunt, vid. vs. 33. - *velo*, tego, orno. - 58. *ad veteres*, avitos. *ad*, pro apud focos vel in focis. - *crepat*, nempe laribus domesticis. - *herba Sabina*, ea in suffitu pro ture uti solebant, vid. Plin. H. N. XXIV, 11, s. 61; Virg. Cul. 402.

59-62. Et sacra facio, ut malum omen averruncetur, vel laetum omen eventum habeat, si noctua in finitimo tigno, cantu suo querulo dirum omen, Virg. Aen. IV, 461, vel lucerna deficiens laetum omen dederit. - *finitimo*, vicinae domus tigno. - *seu voluit*, etc.: seu lucerna iam fere extincta et sternutans sibi merum infundi

Illa dies hornis caedem denuntiat agnis,
 Succinetique calent ad nova lucra popae.
 Ne, precor, adscensis tanti sit gloria Bactris,
 Raptave odorato carbasa lina duci,
 Plumbea quum tortae sparguntur pondera fundae, 65
 Subdolos et versis increpat arcus equis.

exegit. Inde enim omina captabant lacta, si lucerna sternutaret, crepitaret. Quo facto lucernae, ut numini cuidam, vino libabant. Ovid. Heroid. XIX, 151: *Sternuit et lumen (posito nam scribimus illo), Sternuit et nobis prospera signa dedit. Ecce merum nutrix faustos instillat in ignes.* Anthol. Gr. vol. IV, pag. 130 edit. Jacobs: Ἡδὴ, φίλτατε λύχνε, τρίς ἔπταρς. ἢ τάχα τερονήν ἐς θάλαμους ἤξουσιν Ἀντιγόνην προλήγεις. — *tangi*, pro tingi, vid. Broukhus. et Heyne Obs. ad Tibull. I, 8, 52; Burm. ad Ovid. Heroid. XIX, 41; Interpp. Apulei. Metam. II, pag. 177. — 61. *hornis agnis*, id est anniculis. — *denuntiat*, verbum minax et violentum, ut monuit Broukhus. ad Tibull. III, 5, 5. — *illa dies*, qua nimirum signa et omina illa accidunt, praecedente disticho descripta. — 62. *succincti*, ὑψηλῶντοι, habitu poparum, ut expeditus ministrare possent: quo sensu *succincti* legitur quoque Ovid. Fast. IV, 413; Lucan. I, 612. — *popae* victimas ad aram alligabant, caedebant, Gloss. Vett. *Popa*, Σούτης et ex reliquiis victimarum aut epulas sacrificantibus instruebant, aut domum suam referebant, atque ex iis fercula in popiis suis venalia proponebant, unde et *popa* dicitur, qui popinam exercet, vid. Torrent. ad Sueton. Calig. 32; Caunegieter. ad Avian. fab. XXXVI, 12, hinc et hoc loco additur: *ad nova lucra calent*,

id est avidè festinant, ut apud Plant. Trucul. V, 2, 39: *omnes homines ad suum quæstum calent*.

63–66. *Ne-Bactris*, recte explicant de Arethusa maritum monente, ne gloriæ et laudis ardore primus hostium moenia adscendat. Precor, ne tanta laudis cupiditate rapiaris, ut primus adscendere muros hostiles audeas. Monet ergo maritum, ut cautius cum hostibus congrediatur. Iam adiiciendum erat: ne hostes te interficiant, ac mihi nuntius de tua morte perferatur, sed ἐξηγήσεις causa hæc reticet. — *Odoratus dux*, dicitur dux Arabum, Indorum, Assyriorum caeterum, apud quos odoratae res nascuntur. — *carbasa lina*, genus lintei tenuissimi et pretiosissimi, Virgil. Aen. XI, 775; Curt. VIII, 9, 21; referri autem debent hæc verba, ut scite observavit Burm. ad ducis odorati vexilla militaria, lux causa e carbasa, auro et purpura distincto, facta, vel ad eius praetorium velis pretiosis expansum. Vexilla autem hostibus erepta dono bene meritis data fuisse, Sil. It. XV, 261, docet. — 65. Sil. Ital. I, 523: *librataque pondera plumbi Certatim iaciunt*. Vid. Tausch. ad Virg. Aen. VII, 686. — *Subdolos arcus*, vid. not. ad II, 10, 13; Virg. Georg. III, 31: *Fidentemque fuga Parthum, versisque sagittis*. Hinc *arcus subdolos*, quod poetice dictum est pro arcus subdoli et astuti

Sed (tua sic domitis Parthae telluris alumnis

Pura triumphantes hasta sequatur equos)

Incorrupta mei conserva foedera lecti.

Hac ego te sola lege redisse velim.

Armaque quum tulero portae votiva Capenae,

Subscribam, Salvo grata puella viro,

70

Parthi. — *increpat*, crepat, sonat, vid. Hom. II. Δ, 125.

67-72. *Sic*, particula optantis et precantis. Ita, devictis Parthis, donatus hasta pura, sequaris currum triumphantis imperatoris, conservato connubii foedere incorrupto. — *hasta pura*, id est, quae sine cuspidе ferrea erat, praemii loco viris insigniter fortibus dabatur, vid. Plin. VII, 28; Sueton. Claud. 28; Drakenb. ad Sil. It. XV, 261. — *Hac casti coniugii lege*, conf. vs. 25 seq. — *portae Cape-*

nue, intelligitur templum Martis, extra portam Capenam, Ovid. Fast. VI, 192; Liv. VII, 23. — *arma votiva*, quae deo ex voto debentur, quae Marti vovi, significat, arma mariti reducis se Marti suspensuram esse (vid. ad II, 14, 26; Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 5, 16), addita in tabula subscriptione: *salvo viro*, id est ob salvum maritum, *grata puella*, nempe dat, dicat, dedicat. *puella*, pro uxore, ut saepius, vid. Drakeub. et Ruperti ad Sil. It. III, 435.

ELEGIA IV

FABVLA TARPEIAE

Tarpeium nemus, et Tarpeiae turpe sepulcrum
 Fabor, et antiqui limina capta Iovis.
 Lucus erat felix hederoso consitus antro,

ELEGIA IV

Tarpeiae, Sp. Tarpeii, arcis Romanae praefecti, filiae historiam narrat. Scilicet Tarpeia, quum Capitolium a Sabinis obsidione premeretur, Tatii, Sabinorum regis, amore capta, ut eius coniugio potiretur, arcem Capitolinam, festis Palilibus, quum mons festo remissus (vs. 83) et indefensus esset, illi tradere pacta est. Verum Tatiuss, occupata arce, proditricem aversatus, eam iussit occidi, et *ingestis comitum superobruit armis* (vs. 91). Varie res illa a scriptoribus antiquis traditur, quorum praeterea plurimi Tarpeiam prodicionis accusant, nonnulli absolvunt, vid. Liv. I, 2; Ovid. Fast. I, 260 seqq.; Met. XIV, 774 seqq.; Plutarchi. Rom. Dionys. Hal. II, 38-40; add. Ryckius de Capitolio cap. 3, qui Tarpeiae innocentiam e scriptoribus probare studuit. Monumentum tamen huic Tarpeiae armis Sabinorum obrutae a Romanis positum, ut iam alii recte iudicarunt, rem nondum conficere videtur.

1-4. *Tarpeium nemus* vs. 3 *lucum* vocat. Virg. Aen. VIII, 347: *Hinc ad Tarpeiam sedem et Capitolia ducit Aurea nunc, olim silvestribus horrida dumis*. — *turpe sepulcrum*, Tarpeiam

enim ipsam poeta vocat improbam vs. 44, et proditricem vs. 88, unde et Sil. It. XIII, 842 eam in inferis apud impios collocavit. Foeminam illam in monte Tarpeio fuisse sepultam e Varrone L. L. IV docuit ad hunc locum Broukhus. Verba Varronis sunt: *Capitolium dictum — hic mons ante Tarpeius dictus a virgine Vestali Tarpeia, quae ibi a Sabinis necata armis et sepulta: eius nominis monumentum relictum, quod etiam nunc eius rupes Tarpeium appellatur saxum*. Add. Serv. ad Virg. loco cit. Adler ausführliche Beschreibung der Stadt Rom. pag. 111 seqq. — *fabor*, canam, describam, ut apud Virg. Aen. I, 261. — *antiqui limina Iovis*, pro antiqua limina Iovis, quod augustius dictum est pro ipso antiquo Capitolio. Sic *Iupiter* pro Capitolio Prop. III, 3, 10; Horat. Carm. III, 5, 12, infra vs. 87: *Prodiderat portaeque fidem*, etc. — *felix*, fructuosa, fertilis, ut *felix arbor* est frugifera, vid. Heyne ad Virg. Georg. I, 154, 345; II, 81; Drakenb. ad Liv. V, 24. — *Lucus consitus* (ein Lustwald) hederoso antro, id est prope antrum multa hederâ vestitum. Sic *silva fata* Prop. I, 14, 5. Senec. ep. 122: *Non vivunt contra naturam, qui pomaria in summis turribus serunt, quorum silvae in*

Multaque nativis obstrepit arbor aquis;
 Silvani ramosa domus, quo dulcis ab aestu
 Fistula poturas ire iubebat oves.
 Hunc Tatius fontem vallo praecingit acerno,
 Fidaque suggesta castra coronat humo.
 Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
 Quum quateret lento murmure saxa Iovis?
 Atque ubi nunc terris dicuntur iura subactis,

tectis domorum ac fastigiis nutant. Solent autem antra opacari hedera, vel vite, vel imminentium arborum frondibus, vid. Virg. Ecl. V, 7; IX, 41. Caeterum hoc loco intelligendum esse lucum deae Streniae, ex quo verbenas felices arboris (de his arboribus vid. Macrob. III, c. extr.) primus acceperit Rex Tatius, notante Burmanno, recte statuit Pignorius in Symbolis Epistolicis pag. 199. Metellus in Quirinalibus Carminibus V: Rex dignus procerum dabat, Urbi quas Latiae tum iuveni dedit Rex Titus Tatius prior Festas accipiens paupere munera Verbenas studio patrum, Solers terreat quas creat aureas, Servant dona tamen notam A luco veteri nomine Streniae. Aur. Symmachus ep. 35: Strenorum usus adolevit, auctoritate Tutii regis, qui verbenas felices arboris ex luco Streniae anni novi auspices primus accepit, Varro L. L. IV, pag. 12: Hinc oritur caput sacrae viae ab Streniae sacello, quae pertinet in arcem, et per quam augures ex arce profecti solent inaugurare. - 4. multa arbor, frequens, densa, silva, eleg. 10, 30: multa umbra. - nativis, sua sponte et ingenio manantibus, exquisitis, quum praecesserit lucus consitus. - obstrepat, obmurmurat aquis cum strepitu leni profluentibus. Nemesian. Ecl. I, 30: Dic age, sed nobis ne vento garrula pinus Obstrepat. Cal-

purn. Ecl. II, 55: Iam resonant frondes, iam cantibus obstrepat arbor. Ovid. Fast. VI, 9 seqq.: Est nemo arboribus densum, secretus ab omni Voce locus; si non obstreperetur aquis.

5-16. *Ramosa domus*, umbracula arborum, locus umbrosus, lucus. Tibull. I, 4, 1, *umbrosa tecta* vocat. Add. Senec. Agam. 676. *domus*, ut *Nympharum domus* Virgil. Aen. I, 168. - *quo dulcis fistula*, ad quas aquas fistula, quae suaves cantus edit. - *ire iubebat poturas*, ire potum suadebat quasi cantu suo, quod poetice et eleganter dictum est pro fistula personuit lucum, quum oves potum irent. - *ab aestu*, pro post aestum. Sic dicitur ab coena, ab exsequiis, etc. - 7. *hunc fontem*, has nativas aquas vs. 4 circumvallat. - *fida*, quae fiduciam dant, utpote munita. - *coronat*, circumdat, ut Virg. Aen. IX, 380, gr. *εἰσπαροῦν* apud Hom. Describit autem post vallum aggeres. 9. Depingit urbis Romae exiguitatem et angustias, circumvallante exercitu Sabino. - *Quid tum Roma fuit?* quam exigua! Similis locus eleg. 1, 5 seq. - *tubicen Curetis*, Cures urbs Sabinorum princeps, vid. Cic. ad Div. XV, 20: hinc Curetes pro Sabinis. Intelligitur hoc loco Tatius ipse. - *vicina saxa*, quia propinqua erant castra Sabinorum Tarpeio monti. *Murmur*, de strepitu quoque veho-

Stabant Romano pila Sabina foro?
 Murus erant montes: ubi nunc est curia septa,
 Bellicus ex illo fonte bihebat equus.
 Hinc Tarpeia deae fontem libavit: at illi
 Vrgebat medium fictilis urna caput.
 Et satis una malae potuit mors esse puellae,
 Quae voluit flammis fallere, Vesta, tuas?
 Vidit arenosis Tatium proludere campis,

mentiori dicitur, ut *murmura ponti* I, 8, 5. — *pila*, vid. III, 3, 7. — 13. *Murus erant montes*, asperum Tarpeiae saxum erat loco murorum. — *ubi nunc est curia septa*, ubi nunc conspicitur Curia Hostilia, muro ac pariete clausa, prope lacum Iuturnae (vid. III, 22, 25), et Forum Romanum, ibi tunc aquatum ibant equites Sabinorum. ΒΑΟΥΚΗΥΣ. Alii: Capitolii saxum undique praeruptum, instar muri erat; ubi nunc, Propertii scilicet aetate, est Curia, sub Romulo Rege, bello Sabino, septa, nimirum castra et munitiones Sabinorum fuerunt. Vid. Obs. Ex Servii vero notatione ad Virgil. Aen. VII, 150, colligi potest, intelligendum h. l. esse fontem Numicum, e quo etiam Iliam Vestalem ad sacra peragenda petiisse aquam tradit Ovid. Fast. III, 14. Verba Servii sunt: *Numicus ingens ante fluvius fuit, — post paulatim decrescens in fontem reductus, qui et ipse siccatus est, sacris interceptus. Vestae enim libare nonnisi de hoc fonte licebat.* Conf. Heyne Excurs. III ad Virg. loco citato. Livius I, 11, haec tantum refert: *Sp. Tarquinius Romanae praeerat arci. Huius filiam virginem auro corruptit Tatius, ut armatos in arcem recipiat. Aquam forte ea tum sacris extra moenia petiit ierat. — bellicus equus, ἵππος πολυμχός, bellator*

equus Virg. Georg. II, 145; Aen. XI, 89; Valer. Fl. II, 385. — *deae, Vestae, fontem*, aquas, *libavit*, explicant: ex illo fonte aquam hausit, prius degustatam sacrorum more, ad sacra lavanda, vid. ad eleg. 6, 8. Ovid. Fast. III, 12: *Ilia Vestalis (quid enim vetat inde moveri?) Sacra lavaturas mane petebat aquas.* Add. Liv. loco citato. — *at illi* postquam urnam impleverat aqua.

17–20. Inest vs. 17 seqq. elegans πρόληψις eorum, quae deinceps narrat poeta de scelere Tarpeiae, ut recte monuit Vulpus contra Broukhusium, qui hos versus ante ultimum huius elegiae distichon collocandos censebat. Per consequens autem poeta sententiam extulit hanc: commisit scelus gravissimum. Una mors non erat ei satis, commisit scelus gravius, quam ut digne satis vindicari posset. Similis locus Iuvenal. VIII, 214, de Nerone: *cuius supplicio non debuit una parari Simia, nec serpens unus, nec culeus unus.* — *voluit, ausa, conata est.* — *flammis tuas*, docte pro te fallere, praetextens nimirum amoris suo religionem, coll. vs. 23 seqq. — 19. *proludere*, scilicet ante pugnam, pugnae simulacra ciendo. *Proludere* inprimis de gladiatoribus dicitur, qui ante certamen arma ventilabant, vid. Heinsius ad Ovidium Art. Am. III,

Pictaque per flavas arma levare iubas. 20
 Obstupuit regis facie et regalibus armis,
 Interque oblitus excidit urna manus.
 Saepe illa, immeritae causata est omina Lunae,
 Et sibi tinguendas finxit in amne comas.
 Saepe tulit blandis argentea lilia Nymphis, 25
 Romula ne faciem laederet hasta Tati.
 Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
 Retulit hirsutis brachia secta rubis;
 Et sua Tarpeia residens ita flevit ab arce
 Vulnere, vicino non patienda Iovi: 30

515; Corte ad Plin. Ep. V, 13 extr.; Burn. ad Virgil. Georg. III, 234; Aen. XII, 106. — *levare*, tollere, vibrare. — *per*, inter, *iubas*, nempe galeae. Minus recte Passerat. arma versicoloria, galeam, lorica, parmam, hastam vibrare inter iubas equi. — *arma picta*, versicoloria, e diversis metallis, vid. Heine ad Virg. Aen. XII, 280, nempe galeam ipsam.

21–30. *Excidit urna*, praeclare et Tarpeiae admiratione percussae conveniunt. Similes loci: Tibull. IV, 2, 4; Ovid. Heroid. XVI, 251; Met. XIV, 349. — *facies* hoc loco non de toto corporis habitu et forma (quo sensu haud raro legitur, vid. Donatus ad Terent. Eun. II, 3, 5) capiendum est, sed de vultu Tatii formoso et oris decore, coll. vs. 26, 34. — *manus oblitus*, eleganter, pro ipsius oblitae. — 23. *omina Lunae*, ut *omina noctis* Tibull. III, 4, 9, ubi vid. Broukhous., sunt somnia. Luna pro nocte, ut soles pro diebus, passim. *Immerita Luna* vocatur, quia somnia illa ficta erant, quae nihilominus tamen Tarpeia expianda sibi dicebat ablutione aut adpersione ca-

pitis, quo saepius videret Tatium. Mala somnia ablutione expiabant, vid. Val. Fl. V, 330; Barth. ad Stat. Theb. IX, 602; Interp. ad Petron. cap. 105. — *tulit*, obtulit, dicavit, ut eleg. 3, 71. — *Nymphis*, fontis illius praesidibus. — *argentea*, ut *folium argenteum*, id est argenti colorem referens Plin. XVI, 18; λευκὰ χρυσὰ Theocrit. Id. XI, 56, XXIII, 30. *alba lilia* Virg. Georg. IV, 131; *candida* Aen. VI, 709. Ea, utpote Nymphis grata, Virg. Ecl. II, 45, iis offerebat Tarpeia, ut incolumem intactumque servarent a telis romuleis (*Romula*, pro Romulea, ut III, 11, 52) Tatium. — *blandis*, quae facile exorantur. — 27. *subit*, conscendit, ut I, 14, 20, vel ingreditur, Virgil. Aen. VII, 161. — *nubila*, obscura, de matutina caligine intelligendum, coll. vs. 31, 63. — *retulit-rubis*, rediit cum brachiis sectis, notatis, asperis et hamatis sentibus. Virg. Aen. VIII, 348: *Ad Capitolia ducit Aurea nunc, olim silvestribus horrida dumis*. — 30. *Vulnere*, nempe amoris. — *non patienda Iovi*, quae non laturns erat Iupiter inulta in Tarpeia, vindicaturus incestos amores, coll. vs. 85.

Ignes castrorum, et Tatiae praetoria turmae,
 Et formosa oculis arina Sabina meis,
 O utinam ad vestros sedeam captiva penates,
 Dum captiva mei conspicer ora Tati.
 Romani montes, et montibus addita Roma, 36
 Et valeat probro Vesta pudenda meo.
 Ille equus, ille meos in castra reponet amores,
 Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
 Quid mirum in patrios Scyllam saevisse capillos?

31-38. Sequitur oratio Tarpeiae usque ad vs. 66 procurrens, amantis foeminae animi affectus, desiderium, furem, egregie depingens. — *Ignes castrorum* intelliguntur vigilum et excubitorum ignes in castris, quos eleganter Tarpeia affatur. Vid. Horat. Carm. I, 10, 15; Burm. ad Val. Fl. IV, 755; Ovid. Met. XII, 149. — *praetoria*, vid. el. 1, 29. — *sedeam*, verbum de lugentibus, supplicibus et captivis proprium, vid. III, 4, 18; 5, 16; Bernartius ad Stat. Theb. XII, 550. — *ad penates*, ad focum. — *conspicer ora Tati*, dum vel sic, captiva, propius spectem Tatium meum. — 35. Cum contemptu alloquitur Romanos montes et urbem iis impositam, quam sibi sordere significat. — *Romani montes*, nempe valeant, quod e vs. seq. repetendum. — *probro pudenda meo*, quam pudebit mei, utpote virginis Vestalis, amoris. — 37. Sperat Tarpeia, se, arce Sabinis prodita, equo regio vectam castra subituram. — *reponet*, collocabit, *in castra*, pro in castris, ut III, 9, 60 al. *meos amores*, id est me amantem. Amor pro amante Tibull. I, 4, 40 etc., ut gr. *ἔρως*, vid. Dorvill. ad Charit. pag. 194. — *Cui iubas*, significatur Tatii equus peculiaris, quo unice utebatur, cuius iubas ipse more

heroum veterum ponere et pectere solebat. — *collocat*, suo loco et apte disponit. — *dextris iubas*, iubas ita positas, ut in dextrum armum pronae caderent, vid. Virg. Georg. III, 86; Ovid. Met. II, 674.

39-40. Aptissime poeta Tarpeiam Capitolium, Capitoliique praefectum Sp. Tarpeium patrem suum prodentem confert cum Scylla, Nisi filia, quae quoque patrem suum Minoi prodidit, huiusque amorem purpurea patris coma captavit, vid. not. ad III, 19, 21: sed confundit noster (ut Virg. Ecl. VI, 74, ubi vid. Heyne; Ovid. Am. III, 12, 21; Heroid. XII, 124; vid. Heins. ad Sabini epist. I, 33; Perizon. Animadv. histor. cap. 9; Interpp. ad Gell. II, 6) hanc Scyllam cum alia Scylla, Phorci filia (utramque accurate distinguit Hygin. fab. 148, 149) a Glauco adamata, qui a Circe frustra petebatur; quare Circe fontem, quo Scylla lavari solebat, venenis infecit, ut, quum descenderet in fontem Scylla, inferiora corporis ipsius in feras mutarentur, qua deformitate exhorrescens, praecipitavit sese in fretum iuxta Charybdin. Scyllae moustrosam formam a poetis varie expressam illustrant nummi, gemmae in Dactyl. Lippert. Mill. I, 1, 127, 148; add. Brydone Reise nach

Candidaque in saevos inguina versa canes? 40
 Proditā quid mirum fraterni cornua monstri,
 Quum patuit lecto stamine torta via?
 Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis,
 Inproba virgineo lecta ministra foco!
 Pallados extinctos si quis mirabitur ignes; 45
 Ignoscat: lacrymis spargitur ara meis.
 Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe:

Sicilien tōm. I, Epist. 3; Drakenb. ad Sil. It. II, 307. Scylla (hodie Sciglio) scopulus, humanae forte olim formae, ad litus Italiae. Canum latratui (Catull. LX, 2: *Aut Scylla latrans infima inguinum parte*. Virg. Aen. III, 432: *Scyllam, et caeruleis canibus resonantia saxa*, ubi vid. Heyne) assimulantur fluctus scopulo illisi, inde hoc loco lucem accipiunt verba: *candidaque in saevos*, etc., et verbum *latrare* etiam de strepitu undarum occurrit apud Virg. Aen. VII, 538. Conf. Hermann Mythol. Hom. et Hes. pag. 373 seqq.; nos ad Prop. II, 26, 53.

41-47. Aequae praeclare Tarpeiam poëta comparat cum Ariadna ab amatore suo tandem relicta. Cohærentia: nec mirum Ariadnen Minois filiam, Thesei amore flagrantem, *fraterni cornua monstri*, id est Minotaurum (quem Pasiphaë, Minois uxor, e tauro, quocum concubnerat, gravida facta, pepererat, vid. ad III, 19, 11: Ovid. A. A. II, 23: *Daedalus ut clauit conceptum crimine matris Semibovemque virum, sensivirumque bovem*) fratrem, qui in labyrintho a Daedalo exstructo servabatur, amatori suo prodidisse. Conf. Ovid. Met. VIII, 152 seq. — *Quum - via*, Theseus enim, interfecto Minotauro, ope fili ab Ariadna accepti, ex labyrinthi am-

bagibus sese evolvit. — *torta via*, inflexa per labyrinthi ambages. — *lecto stamine*, retro collecto, Ovidius Met. VIII, 173: *Ianua difficilis filo est inventa relecto*. Ovid. Heroid. X, 103: *Nec tibi, quae reditus monstrarent, fila dedissem, Fila per adductas saepe relecta manus*. — 43. *Magnum crimen*, dedecus, ego Vestalis, allatura sum. *Ausoniis*, Romanis, I, 20, 12, *puellis*, aequae maguum ac Scylla, Nisi filia, Graecis. — *virgineo - foco*, nam Vesta virgo, et ministrae ipsius virgines. Ovid. Fast. VI, 289: *Quid mirum, virgo si virgine laeta ministra Admittit castas in sua sacra manus?* — *lecta*, pro electa, vel, quod proprium hac in re verbum erat, capta, vid. Gell. I, 12; sed et *legi* virgo Vestalis dicebatur, vid. Liv. I, 3 et 20. — *Pallados*, docte pro Vestae. In templo Vestae simulacrum Pallados, sive Minervae coeleste, palladium, asservabatur, illudque ut ignem aeternum a Vestalibus custoditum fuisse patet vel ex Ovid. Fast. VI, 421 sq.; add. Trist. III, 1, 29: *Hic locus est Vestae; qui Pallada servat et ignem*. Caeterum Propertium colorem duxisse et hoc loco ut saepius, ex Cic. Orat. pro Fonteio cap. 17, notavit Broukhuis. Verba Ciceronis sunt: *Non lite pati, indices, aras deorum immor-*

Tu cave spinosi rorida terga iugi.
 Lubrica tota via est, et perfida : quippe tacentes
 Fallaci celat limite semper aquas.
 O utinam magicæ nossem cantamina Musæ!
 Haec quoque formoso lingua tulisset opem.
 Te toga picta decet : non quem sine matris honore
 Nutrit inhumanae dura papilla lupae :

50

talium, Vestaeque matris, quotidianis virginis lamentationibus de vestro iudicio commoveri. Prospicite, ne ille ignis aeternus, nocturnis Fonteiae laboribus vigiliisque servatus, sacerdotis vestrae lacrymis extinctus esse dicatur.

48-54. *Tu cave*, alloquitur Tarpeia amatum Tatium, cuius praetoria ei in conspectu erant. — *rorida*, rore matutino adpersa, ῥοσσοειντα. — *spinosi iugi*, spinis asperi. — *tergum*, h. l. de monte; de agro Virg. Georg. I, 97: Colum. X, 7. Sic *dorsum* de monte Liv. I, 3; Suet. Caes. 44. — *via perfida*, cui male creditur, qua tuto ingredi haud possis, συλπερὸς ὁδός. Flor. III, 4: *perfidum glacie flumen*. — *celat*, occultat spinis et dumis. — *tacentes aquas*, leviter, sine murmure currentes. Hoc sensu *taciturnus amnis* legitur ap. Horat. Carm. I, 31, 8. *unda silens* Val. Fl. V, 522. Vid. Burm. ad Valer. Fl. III, 730. — *Fallaci*, obliquo, *limite*, pro cursu aquae, ut Ovid. Met. VIII, 557: *solito dum flumina currant Limite*. — 51. *Utinam carmina magica nossem*, incantamentorum essem perita, ut Medea carminibus suis opem tulit Iasoni (vid. Ovid. Heroid. XII, 70 sqq., 106, 160 sqq.), ita ego incantamentis meis auxilium ferrem tibi formoso contra Romanos proelianti. — *utinam — Musae*, ornate, pro *utinam*

maga essem! — *cantamina, carmina* Tibull. I, 2, 54; magica Prop. II, 28, 35; cantus Tibull. I, 8, 19. *magicæ Musae*, nam Musae carmina docent, et sunt πολύμορφοι Orpheus hymn. LXXV. Passerat. per *Musam* intelligit carmen, ita ut h. l. sit οἷς τὸ αὐτό laudat Ovid. Ibid. vs. 2: *Omne fuit Musae carmen inerme meae*. Quum *Musa* dicatur quoque pro poeta Ovid. Pont. IV, 3, 16, posset quoque *magica Musa* explicari, cantatrix magica, id est omnino maga; sed interpretationem primo loco positam praefero. — *haec quoque*, respicit Medeam, aliasque magas, quae idem fecerunt. — 53. *Te toga picta*, nempe acu, insigne triumphantium, *decet*, pro tibi debetur victoria, triumphus, non Romulo. De toga picta a Tarquinio Prisco vel Tullo Hostilio introducta, quam poeta Romulo tribuit, vid. Ruben. de re vest. I, 21; Manut. Quaest. per Epist. III, 1, pag. 278, tom. 4 Facis Critic. — *non quem sine matris honore*, cum summo matris dedecore, utpote spurium et expositum. — *nutrit* pro nutriit. — *inhumanae, saevae, dura p. lupae*, innuit his verbis simul Tarpeia feros ac barbaros Romuli mores, etenim homines feros corde a laeaeis procreatos, a tigris nutritos dicebant veti. Vid. Catull. LX, 1 sqq.; Virg. Aen. IV, 367 sqq.; Senec. Herc. Oct. 146.

Sic hospes, pariamne tua regina sub aula, 55
 Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
 Sin minus; at raptae ne sint impune Sabinae,
 Me rape, et alterna lege repende vices.
 Commissas acies ego possum solvere: nuptae,
 Vos medium palla foedus inite mea. 60
 Adde Hymenaeae modos: tubicen fera murmura conde;

55-60. *Sic*, hac conditione, ut vel hospes vel regina a te recipiar, teque pulchra faciam prole parentem, tibi Romam prodam; *dos tibi sat opulenta prodita Roma venit*, erit. — *hospes*, cum dilectu, pro concubina. *hospes*, pariam, *pariamne regina*. Similis locus Horat. Sat. I, 8, 2: *Quum faber incertus, scamnum, faceretne Priapum*. — *sub aula*, pro in aula, ut III, 9, 36. — *Sin minus*, si hac conditione oblatae proditiōis uti nolis. — *ne raptae sint impune* virgines vestrae a Romulo, ne hoc facinus inultum maneat. — *repende vices*, par pari refer. *Vices* pro poenis, quae vicissim exiguntur I, 13, 10. — *alterna lege*, iure. — 59. *Commissas acies*, iam conflictantes et manum consequentes, Virg. Aen. V, 113. — *solvere possum*, pro solvam, ut Tibull. I, 10, 64, *flere potest*, pro flet. — *nuptae* Romanis Sabinae, ab iis raptae. Praeclare poeta, quo fortius feriret lectorum animos, Tarpeiam, quod ipsam attinebat, spe vana ductam, sua *peremptam mercede* (Liv. I, 11 extr.) exitum belli vaticinantem introducit. Sabinae enim interventu suo acies infestas patrum et maritorum diremerunt, vid. Liv. I, 13. — *medium p. foedus inite*, componite foedus inter maritos et cognatos. — *palla mea*, Volsus explicat: vos meo cum Tatius coniugio foedus firmetis. Scilicet *palla* erat genus pallii foeminae proprii, v.

Nonius XIV, 7; Ferrar. de re vest. III, 18: h. l. sermo est de palla sponsali, cuius generis pallam muneri mittit Creusae Medea apud Horat. Epod. V, 65. Vid. Marcilium ad Apulei. Florid. pag. 20. Itaque sensus: palla, quae me Tatii sponsam ornat, esto pignus vobis in sponsione. Sed palla sponsalis pro ipso coniugio posita est: Sed palla potest etiam posita esse pro flammeo, genere velamenti, quo die nuptiarum cooperiri solebant virgines. Saltem Ovid. Heroid. XXI, 162, ubi Hymenaei cultum describit, *flammeum*, quo ille utitur, vocat *pallam croco splendidam*, vid. interpp. ad Petron. cap. 26, pag. 121, et palla etiam de quoque velamento, v. c. de aulaeo legitur Senec. de Ira III, 22. Sensus vero et hac interpretatione admissa, idem procedit. Male Barthius *medium—inite* interpretatur: ferite foedus, palla mea quasi substrata. Rectius addit: epitheton *medium* ornat tantum: nam foedus semper icitur inter duas vel plures partes.

61-66. Carmen nuptiale pro tuba bellica resonet. Catull. LXI, 11 seq. de Hymenaeo, nuptiarum deo: *Excitusque hilaris die Nuptialia concinens Voce carmina tinnula*. — *modos*, carmina sponsalia, *νεμεσιδίους ᾠδῆς* Aristoph. Avv. 1727 — *fera murmura conde*, cohibe horridum cantum, coll. vs. 10; Ovid. Fast. I, 716:

Credite, vestra mens molliet arma torus.
 Et iam quarta canit venturam buccina lucem;
 Ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
 Experiar somnum: de te mihi somnia quaeram;
 Fac venias oculis umbra benigna meis.
 Dixit, et incerto permisit brachia somno,
 Nescia se furiis accubuisse novis.
 Nam Vesta, Iliacae felix tutela favillae
 Culpam alit, et plures condit in ossa faces.

65

70

Canteturque fera, nil nisi bella, tuba. — 62. *torus*, pro coniugio, ut saepius. — *vestra molliet arma*, coërcēbit, finiet triste et crudele bellum inter cognatos. — 63. *quarta canit buccina*, nox enim in quatuor vigilias castrenses dividebatur, atque buccina singulae indicabantur et distinguebantur, vid. Burm. ad Petron. cap. 26; Stewech. ad Veget. pag. 179 sqq.; Delrius ad Senec. Trag. pag. 456; Dausqueius et Drakenb. ad Sil. Ital. IV, 89. — *in Oceanum lapsa cadunt*, sidera, adveniente die, aquis Oceani mergi veteres existimabant, vid. Catull. LXVI, 68 al. — *lapsa cadunt*, haec duo verba coniungere amant veteres auctores, vid. Ovid. Heroid. XX, 208; Stat. Theb. II, 251; Virg. Aen. VI, 310; Gronov. ad Senec. Herc. Oct. 63, ad Liv. XXVI, 24. — 65. *experiar somnum*, somnum inire conabor, ut ad somnia attendam. — *de te s. q.*, te somniabo, Terent. Eun. I, 2, 114. — *umbra*, pro imagine per somnum obiecta. — *benigna*, facilis, mihi, meisque votis favens.

67-72. *Permisit brachia somno*, brachia victa dedit el. 3, 12, somni arbitrio ac potestati sese commisit. Somnus autem *incertus* dicitur, quia somnia inducit incerta et ambigua. —

furiis accubuisse, ut furiis amoris agitaretur. *furiae*, pro furore, nempe amoris, ut I, 13, 20. *in furias ignemque ruunt*, de amore Virg. Georg. III, 244. *ob furias Aiacis* Id. Aen. I, 41. *furiis ardebant*, pro furore corripiebantur Id. Georg. III, 511. — *novis*, nondum expertis. — 69. *Iliacae favillae*, ignem et sacra Vestae Aeneam ex Illo in Italiam deportasse, notissimum. Vid. Sil. Ital. I, 543; Heyne Exc. IX ad Virg. Aen. II, et Lips. de Vesta cap. 2. — *felix tutela*, quae feliciter servat et tuetur. Sic Horat. Carm. IV, 14, 43: *tutela Italiae dominaeque Romae*. Ovid. Fast. VI, 258, *flammae custos* Vesta dicitur. — *culpam alit*, incestum amorem, quem non inultum latura erat, conf. vs. 17, 30. Eleganter autem Vesta, ignis symbolum (vid. Hermann. Mythol. Andbuch. Th. II, pag. 75 sqq., unde pro igne ponitur apud poetas Virgil. Georg. IV, 384. Vid. Drakenb. ad Sil. It. VI, 76) tutela Il. *favillae*, culpam, incestum amorem in poenam alere (Virg. Aen. IV, 2: *Volnus alit venis, et caeco carpitur igni*) et in ossa *faces*, flammās (Prop. I, 13, 26) condere dicitur, quum aliis in locis Venus ventilare *facem* dicatur Prop. IV, 3, 50, et Cupidini *ioi πυρρόποτ* adscribantur. — 71. *Illa*, nempe

Illa ruit, qualis celerem prope Thermodonta

Strymonis abscisso fertur aperta sinu.

Vrbi festus erat, dixere Palilia patres;

Hic primus coepit moenibus esse dies.

Annua pastorum convivia, lusus in urbe,

75

Quum pagana madent fercula deliciis:

Quumque super raros foeni flammantis acervos

Traicit immundos ebria turba pedes.

Romulus excubias decrevit in otia solvi,

Atque intermissa castra silere tuba.

80

Hoc Tarpeia suum tempus rata, convenit hostem:

Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.

Tarpeia, *ruit*, verbum furoris, praecipit rapitur; et ut hoc loco *ruit* et *fertur* impetus iudicandi causa copulantur, ita quoque utrumque coniunxit Ovid. A. A. II, 380: *In ferrum flammisque ruit, positaeque decore Fertur, ut Aonii cornibus icta dei.* — Tarpeiam impetu et amore furibundam, veste lacera, nudato pectore ruentem, comparat poeta cum Amazone pectore nudo, abscissa papilla, vid. ad IV, 3, 43, prope *celerem*, rapidum, *Thermodonta*, vid. ad III, 14, 14, agris Thermodontiacis vagante. — *Strymonis*, Amazon, pro Thraciae vel Threissae; Strymon enim Thraciae fluvius, vid. Barth. ad Stat. Silv. I, 1, 21; Mela II, 2.

73-82. *Palilia*, vid. ad eleg. I, 19. — *patres*, avi, maiores. — *primus dies*, respicit ad Romae diem natalem XI Kal. Maii. Ovid. Met. XIV, 774: *festisque Palilibus urbis Moenia conduntur.* Vid. Ciofani, ad h. l. quem summa religione Romani colebant, vid. Dionys. Halic. I, 88. — *Annua convivia* refertur ad anteced. *Palilia*

per appositionem. Caeterum vid. not. ad el. I, 19. — *lusus*, ludi. — *madent*, plena sunt rusticorum, paganorum fercula delicatioribus cibis. Sic Tib. III, 6, 5: *pocula madent Baccho.* Lucret. IV, 793: *arte madent simulacra.* — 77. *raros*, non densos. — *traicit*, turba rusticorum coeno sordidos pedes. Ovid. Fast. IV, 781: *Moxque per ardentis stipulae crepitantis acervos Traicitias celeri strentua membra pede.* — 79. *in otio solvi*, insit, ut excubitores et vigiles otio quietique indulgerent, ob diem festum. — *intermissa tuba*, qua distingui solebant vigiliae, vid. vs. 62. Fuisse inducias inter Romanos et Sabinos, ex his verbis recte Brunkhus. colligit. — 81. *suum tempus rata*: commodissimum proditionis suae exsequendae tempus rata. — *Pacta ligat*, Sil. Ital. XIII, 842: *hostibus arcem Virgo (immane nefas) adamoto prodidit auro Tarpeia, et pactis reseravit claustra Sabinis.* — *futura comes*, id est voluit et ipsa in partem venire, et facere quod in se receperat, caucas nempe caedendo. BARTH.

PROPERT. Carm. Tom I.

B b

Mons erat adscensu dubius, festoque remissus.

Nec mora, vocales occupat ense canes.

Omnia praebebant somnos: sed Iupiter unus

85

Decrevit poenis invigilare suis.

Prodiderat portaeque fidem, patriamque iacentem;

Nubendique petit, quem velit ipse, diem.

At Tatus (neque enim sceleri dedit hostis honorem)

Nube, ait, et regni scande cubile mei.

90

Dixit, et ingestis comitum superobruit armis,

83-88. *Dubius*, difficilis, vid. vs. 49 coll. Virgil. Aeneid. VIII, 348. - *festoque remissus*, propter festum remissior et negligentior erat custodia. - *Nec - canes*, ac statim aggreditur et iugulat canes. Martial. III, 71: *Occupat hunc ferro rusticus atque secat*. - *vocalis*, epith. ornans. *Vocalis* dicitur omnis qui claram vocem habet, vid. Valer. Max. I, 8, 4; Ovid. Met. V, 332; VIII, 14; Fast. II, 91. - *Omnia*, tempus, epulae, lassitudo, canes interemti, *praebebant somnos*, efficiebant, ut custodia graviore somno premeretur; omnia Tarpeiae certum ac felicem prodicionis successum spondebant. - *sed - suis*, solus Iupiter vigilabat, sumendo supplicio de Tarpeia proditrice intentus. Colorem noster mutuatus est ex Homer. Il. B, 1, 2: Ἄλλοι μὲν ἅα θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι ἱπποκορυσσί· Εὐδὼν περὶ νύχιοι· Δίᾳ δ' οὐκ ἔχει νῆδυμος ὕπνος. - 87. *portae fidem*, Passerat. explicat, suae vel patris fidei ac tutelae traditam. Mallem tamen eodem fere sensu haec verba capere, quo supra vs. 8 commemorantur castra fida; ut scilicet prodere portae fidem sit, reserare clauculum, nullo strepitu, portam clausam, quae fiduciam dat, cui alii utpote clausae confidunt. Virg. Aen. IX, 142: *Quibus haec medii fiducia*

valli. Caeterum Servius ad Virgil. Aen. I, 453: *Cautum fuerat, post proditum hostibus a Tarpeia virgine Capitolium, ut aerei cardines fierent, quo stridor possit aperta ostia omnibus indicare*. - *patriamque iacentem*, vino somnoque sepultam. Similis locus Ovid. Heroid. XIV, 33 a Birm. laudatus: *Iamque cibo vinoque graves somnoque iacebant, Securumque quies alta per Argos erat*. - 88. *Nubendi p. diem*, vult nuptias suas absolvere, petit, ut dies nuptiarum a Tatio constitatur. - *ipse*, nempe Tatinus.

89-94. *Dedit honorem*, praemium, τιμήν, noluit scelestam proditricem praemio ornare. - *regni scande cubile mei*, pro regum meum cubile; erant enim regum cubilia altiora, Virg. Aen. XII, 144; vulgaria humiliora et depressa, vid. Senec. epist. V, ibique Lips. est autem h. l. contractus loquendi modus pro, non tantum cubile, sed et regni solium mecum conscende, et thalamum et regnum mecum communia cape. BYRM. Cf. III, 19, 21. - *ingestis - armis*. Liv. I, 11: *Sp. Tarpeius Romanae praecrat arci. Huius filiam virginem auro corruptit Tatus, ut armatos in arcem accipiat etc. Additur fabulae, quod vulgo Sabini aureas armillas magni ponderis brachio laevo, gemmatosque magna*

Haec, virgo, officiis dos erat apta tuis.
 A duce Tarpeio mons est cognomen adeptus.
 O vigil, iniustae praemia sortis habes.

specie annulos habuerint, pepigisse eam quod in sinistris manibus haberent, scuta illi pro aureis donis congesta. Florus I, 1, 12: *Sabinis proditae portae per virginem: nec dolo: sed puella pretium rei, quae gerebant in sinistris, petierat; dubium clypeos, an armillas. Illi ut et fidem solverent, et ulciscerentur, clypeis obruere.* Ovid. Amor. I, 10, 49: *Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas, Vt premerent sacrae virginis arma caput.* Add. Dionys. Halic. II, 38 sqq. — 92. Verba poetae calculo suo id factum approbant. Dignam hac tua proditione mercedem cepisti! — *dos*, ornatu pro praemio, coll. vers. 56. — *A duce Tarpeio* etc. Antea is mons vocatus fuerat Saturnius et Carmentalis. — *O vigil* etc. alloquitur patrem puellae Spurium Tarpeium, eumque dicit hoc praemium, hunc honorem habere, ut mons eius nomen ferat, in solatium quasi, ob sortem iniustam filiae proditricis interemtae, a quibus minime decebat. BARTH. Satis contorte. Alii legunt: *a duce Tarpeia*, quia ea Tatiodux fuit; alii, *a nece Tarpeiae*. Per *vigilem* (Gnyetus et Burn. conj. o

virgo) intelligunt quoque Tarpeiam, ita dictam, quod vigilem servabat ignem, cuius custos erat; certe eam Ovid. Fast. II, 261, *levem custodem* dixit. — *iniustae sortis praemia habes*, explicant: quod a te mons cognomen accepit, praemium adepta es *iniustae* iniquae sortis, quum a quovis alio punienda fuisses, quam a Tatiodux, de quo optime merita eras. Vid. Obs. Mihi vs. 93, 94 spurii videntur, adscripti a grammaticis hoc modo notare volentibus, et nominis Tarpeii montis originem, et dissensum scriptorum, quorum alii Tarpeiam puellam proditionis accusant, alii, sine gravi et idonea ratione, absolvunt; vid. Ryckius de Capitolio Romano cap. 3. Elegiae enim finis in vs. 92 commode esse potest; nam pertractatum est argumentum, quod sibi pertractandum poeta sumserat vers. 1: *Tarpeium nemus et Tarpeiae turpe sepulcrum Fabor.* Nec versus ultimus de Tarpeia explicandus (ni aliorum contortas interpretationes sequi malis), satis accurate convenit iis, quae poeta vs. 17 sqq., et vs. 92 scripsit.

ELEGIA V

IN LENAM

Terra tuum spinis obducat, Lena, sepulcrum,
 Et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim;
 Nec sedeant cineri manes, at Cerberus ultor

ELEGIA V

Lenae Acanthidis, tussi confectae, frigore atque inedia consumtae, quae aunicam poëtae artibus meretriciis, quas accuratius describit, instruxerat, sepulcrum insectatur, Venerique, ob preces exauditas, columbam sacrificat. Praeclare hoc argumentum pertractavit poeta, estque hoc carmen orationis dilectu, vividaque rerum adornatione iuprimis notabile. Ovidius, qui Amor. I, el. 8 annum Dipsadem insectatur, totus ab hac elegia pendet. Compara praeterea Tibull. I, 6, 38 seqq.; II, 6, 43 seqq.

1-4. Persius Sat. I, 39, 40: *Nunc non e tumulo fortunataque favilla Nascentur violae?* ad quem locum scite notavit Casaubonus haec: veteres Graeci et Latini, quorum felicitatem plus quam humanam volebant videri, dicebant de vivis, ex eorum vestigiis flores nasci, vel terram sponte sua in illorum honorem flores producere; de mortuis, ex ipsorum tumulis suave olentes quosque flores erumpere: quae sententiae ex veteri more sunt ortae adspargendi floribus, honoris causa et favoris, quod graecis est *φύλλοσφορίσθαι*. — 2. Dira imprecatio, qua optat, ut umbra lenae meretriciae apud infe-

ros perpetua siti crucietur. Similis fere imprecatio Ovidii in lenam Amor. I, 9, 113 sqq.: *Di tibi dent nudosque lares, inopemque senectam, Et longas hiemes, perpetuamque sitim*. Acerbe satis et mordaciter addit poeta: *quod non vis*, quibus verbis lenam illam adeo vinosam declarat, ut etiam umbra, semper potare cupiat. Pertinent huc epitaphia graeca in temulentas anus, quae calicem inanem et vino vacuum tumulo suo appositum queruntur, Antipatri Sidonii Anal. Brunckii tom. I, pag. 243, et Argentarii Analect. tom. II, pag. 273, ep. 30. — 3. *Nec sedeant cineri manes*. Manes una cum cinere sepulcro includi, et inde loca infera sedesque Manium subire putabant vet. Vid. Tibull. I, 2, 46; Servius et Heyne ad Virgil. Aen. III, 67. Magna caeteroquin superstitionis circa haec diversitas. Optat igitur poeta, ut anima lenae non una cum cinere ad sepulcri quietem perveniat, sed erret atque vagetur; at saltem *terreat eam Cerberus*. Cerberum nonnunquam aliquid de suo favore remittere, atque a piorum Manibus permulceri posse, superstitio veterum credebat, vid. Prop. III, 18, 23; IV, 7, 52. Senec. Herc. fur. vs. 793 *ultor* dicitur, quatenus um-

Turpia ieiuno terreat ossa sono ;
 Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem, 5
 Concordique toro pessima semper avis.
 Penelopen quoque, neglecto ruinore mariti,
 Nubere lascivo cogeret Antinoo.
 Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
 Et volucris nidis esse noverca suis. 10
 Quippe et Collinas ad fossam moverit herbas,

brani impiam terret. — *Turpia ossa*, deformem tuam osseam formam, imaginem tuam osseam. Ovid. *Ibid.* 144: *Insequar et vultus ossea larva tuos.* — *ieiuno sono*, acri latratu; praeclare autem poeta Cerberum vetulam *sitientem* ore *ieiuno* allatrare fingit, quum saevior sit latratus et eiulatus canis ieiunae et esuricutis.

5-10. Insignem veneficae doctrinam, artiumque meretriciarum peritiam, quibus castissimos iuvenes, castissimasque puellas corrumpere possit, docte vividisque coloribus poeta depingit. — *Docta*, haec anus docta est, potest vel etc. — *Hippolytus*, Thesei filius castissimus, a Phaedra noverca frustra sollicitatus; videatur Apollodor. III, 10, 3, ibique Heyne; Eurip. et Seneca in Hippolyt. Virgil. Aen. VII, 761; Ovid. Heroid. IV: commemoratur saepius pro iuvene castissimo quovis. — *negantem* absolute ponitur, ut saepe in re amoris, Ovid. A. A. I, 344 al. — *concordique toro*, matrimonio unanimi, coniugibus concordibus. — *pessima avis*, occursus tuus infaustissimi ominis est. — *pessima avis*, omen infaustum, velut cornix etc. — *avis*, pro omine, ut *opavis*, vid. Spanhem. ad Callim. hymn. Pallad. 124; Stanley. ad Aeschyl. S. c. Th. 603; Heins. Adversar. IV, 1, pag. 563. — *Penelope*,

perpetua coniugis fidae ac piaë imago, vid. II, 9, 3; III, 12, 38. — *rumore mariti*, fama de marito in vulgus sparsa, eum nimirum vivere. — *lascivo Antinoo*, invidiose augeat lenae scientiam. Nam Antinoum reliquis procis proterviozem, ante omnes execrabatur Penelope, eum et Ulysses primum sagitta confixit, vid. Homer. Odys. P, 497. — 9. Compara Ovid. Amor. I, 8, 5 seqq.; Tibull. I, 2, 49 seqq. — *Illam velit*, intell. si. Terent. Eun. II, 2, 21: *negat quis, nego: ait, aio.* Vid. Oudendorp. ad Lucan. IV, 214; Gronov. Ohss. IV, 20; Burm. ad Ovid. Amor. III, 3, 9. — *non ducere*, pro, non attrahere. — *Et-suis*, et volucris pullos suos negliget, ut noverca privignos, ornate pro, leges naturae mutabit. — *nidis*, pro pullis, ut saepius, vid. Barth. ad Claudian. pag. 471; Cerda ad Virgil. Aen. XII, 475; Lindeubrog. ad Ammian. Marc. XXII, 15; Marklaud. ad Stat. Silv. pag. 179; et Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 139; Ruperti ad Iuv. V, 142.

11-16. *Moverit*, pro admovevit, si herbas malas, ex sepulcretis prope portam Collinam lectas, ad fossam magicam admovevit, sacris magicis operata. Etenim *herbae Collinae* sunt quae ad portam Collinam, vid. Ovid. Fast. IV, 871, nascuntur. Porta illa

Stagnaque currenti diluerentur aqua.
 Audax cantatae leges imponere Lunae,
 Et sua nocturno fallere terga lupo.
 Possit ut intentos astu caecare maritos,
 Cornicum immeritas eruit ungue genas.
 Consuluitque striges nostro de sanguine, et in me
 Hippomanes foetae semina legit equae.

15

ad septemtrionem spectans, Quirinalem inter et Viminalem collem sita erat; ad eam portam virgines Vestales, quae incestum fecerant, vivae defossae, vid. Festus in *Sceleratus campus*, et Plutarch. vit. Numae. Huius generis locis tales aniculae gaudebant, vid. Statius Theb. IV, 443 sq. Per *fossam* intell. scrohem magicam ibi effossam, vid. Homer. Odys. X, 517; A, 24; Ovid. Met. VII, 243 sqq. — *Stagna*que-aqua, illa et stagna converteret in aquam currentem, id est fluvios, torrentes. — 13. *Audax imponere*, graeca structura, pro, audax ad imponendum. Horat. Carm. I, 3, 25: *Audax omnia perpeti*. — *cantatae Lunae*, incantatae, cantu suo leges Lunae impovit eamque coelo deripit, v. ad I, 1, 19; Horat. Epod. V, 45. — *fallere*, pro abscondere, tegere, ut Ovid. Fast. III, 22: *Et sua divina furta sefellit ope*. Ergo *fallere terga lupo* est, induere lupi vultus Virg. Aen. I, 684 ubi vid. Cerda; tegere faciem et formam suam sub lupo. Virg. Ecl. VIII, 95 seqq.: *Has herbas, atque haec Ponto mihi lecta venena, Ipse dedit Moeris: nascuntur plurima Ponto: His ego saepe lulum fieri, et se condere silvis Moerin, saepi animas imis excire sepulcris*. Cf. Mercurialis Var. Lect. VI, 20. — *nocturno lupo*, ut Virgil. Georg. III, 538, et Oppian. *λύκον νυκτιπόρον* dicit, v. d'Arnaud Lect. Graec. II,

10. — 15. Tibull. I, 2, 41: *Nec tamen huic credet coniux tuus: ut mihi verax Pollicita est magico saga ministerio*. — *intentos*, instar Argi uxores suas summa diligentia custodientes. Senec. Consol. ad Marciam c. 2: *intenta in unam rem et toto animo adfixa*. — *astu*, astute, calliditate sua et fallacia excaecare, caecum reddere ad furta et amores coniugis. — *Cornicum*. Ovid. Met. VII, 271 seqq.: *nec defuit illic Vivacisque iecur cervi; quibus insuper addit Ora caputque novem cornicis secula passae*. Cornices inter aves mali ominis, Plin. X, 12; Servius ad Virg. Ecl. IX, 15: hinc frequens eorum usus in rebus magicis, hinc h. l. cornices astutas excaecat venefica, ut caecum reddat maritum astutum. — *ungue*, solebant enim veneficae ungues nutrire quam longissimos Horat. Epod. V, 47; Serm. I, 8, 26. — *immeritas*, innocentes, quae ut orbarentur oculis, nihil meritaerant. Sic *immeritus* legitur supra el. 3, 19; Horat. Carm. I, 17 extr; Serm. II, 3, 17. — *genas*, pro oculis, ut III, 12, 27; Senec. Agam. 716; Troad. 439.

17-20. Afferit iam poeta, quae in ipsum lena illa impie satis commiserit. — *striges*, quae funesta et tristitia ominentur, vid. III, 6, 29; Tibull. I, 5, 52; Virg. Aen. XII, 862. — *sanguine*, nece, exitio. — *Hippomanes*, dicitur vel humor, liquor virulentus,

Exornabat opus verbis, ceu blanda pererret,

Saxosamque terat sedula lympba viam:

20

Si te Eoa, Doroxanium, iuvat aurea ripa,

Et quae sub Tyria concha superbit aqua:

Eurpylisque placet Coae textura Minervae,

Sectaque ab Attalicis putria signa toris:

ab inguine equae, ubi Veneris stimulis incaluit, destillans, quo in veneficiis et philtris utebantur veneficae. Sic h. l. vid. interpp. ad Virg. Georg. III, 280; Tibull. II, 4, 58; Plin. H. N. XXVIII, 11 seqq., 80, vel caruncula fronti pulli recens nati adhaerens, quam equa foeta, statim partu edito, devorare, aut partum ad ubera non admittere dicitur, eam quoque sagae, quod amorem conciliare credebatur, in philtra adhibere dicebantur, vid. Plin. VIII, 42, sect. 66; ibique Harduin. interpp. ad Virg. Aen. IV, 515, vel herba Arcadica, qua degustata equos in furorem agi putabant, vid. interpp. ad Theocrit. Idyl. II, 48. — 19. *Exornabat opus verbis*, multis et blandis verbis callida et facunda anus puellam negantem, animum puellae simplicem corrumpere ausa est, orationem suam multis verborum lenociniis exornabat. Per *opus* ipsa puellae, amicae Propertii, corruptio intelligitur. Apposite laudavit ad h. l. Burm. Ovid. Am. I, 8, 20: *Haec sibi proposuit thalamos temerare pudicos, Nec tamen eloquio lingua nocente caret*. Et Terent. Eun. II, 1, 8: *munus nostrum ornato verbis*. — *Ceu blanda pererret* etc. suavis imago, desumpta a saxis, quae crebro guttarum ictu teruntur, ab amne, fonte, de rupe decurrente, eamque cavante. Lectio vulgaris: *ceui blanda perurunt S. terat sedula culpa viam*. Vid. Obs.

21–26. Praeclare servavit poeta ἡδὸς lenae vafrae, impudicae et loquacis, cuius iam sequuntur verba ad puellam. — *Si te iuvat*, si delectaris auro, quod in litore maris Indici, *Eoa orientali ripa*, inveniunt, si vestibus purpureis et Cois, ac supellectile pretiosa; esto perfida, periura et mendax. — *Doroxanium*, nomen puellae, quam Acanthis lena instruit artibus meretricibus. Vid. Obs. — *concha* est murex, ut apud Lucret. II, 500, cuius sanguine inficitur lana, vid. III, 13, 7; 14, 27. — *aqua*, id est mari, ut saepius. — *Eurpylisque textura*, pro Eurypylen, ab Eurypylo, Herculis filio, Rege Coe, vid. Homer. Il. B, 677; Burm. ad Ovid. Met. VII, 363, XIII, 357. — *Coae Minervae*, Minerva lanificio praeerat, unde et saepius pro lanificio ipso ponitur, ut Ovid. Met. IV, 33; Virgil. Aen. VIII, 409. Significatur omnino vestis Coae, de qua vid. ad I, 2, 2. — *sectaque signa ab A. t.*, intell. effigies intextas auro in vestibus stragulis et aulacis Attali, vid. ad II, 13, 22; 32, 12; III, 18, 19. Ita *signum* legitur Virg. Aen. I, 648. Passerat. intelligit, signis ornata fulera lectorum Attali, inde absecta et ablata. — *putria*, vetustissima, cariosa et ipsa antiquitate fatiscientia, quae tamen hanc ipsam ob vetustatem et artificis excellentiam, eo pretiosiora erant, eo avidius expetebantur. Nec Attalica tantum aulaea, sed et gemmas, statuas,

Seu quae palmiferae mittunt venalia Thebae, 25
 Murreaque in Parthis pocula cocta focis:
 Sperne fidem, provolve deos, mendacia vincant,
 Frange et damnosae iura pudicitiae.
 Et simulare virum pretium facit: utere causis:
 Maior dilata nocte recurret amor. 30
 Si tibi forte comas vexaverit utilis ira,
 Post modo mercata pace premendus erit.

vasa, pocula, quorum pretium antiquitate et dignitate priorum possessorum augebatur, homines illius aetatis luxuriosi cupide appetebant. Conf. Iuvenal. Sat. XII, 46; Martial. VIII, 6. - 25. *Thebae*, Aegyptiae, vid. Diod. Sic. II, 1; Homer. Il. I, 383; Mela I, 9, cuius palmae celebratissimae, vid. Plin. XXIII, 5; XIII, 4. - *venalia*, sunt vasa crystallina. Martial. XII, 75: *Quum tua Niliacus portet crystalli cataplus*. - 26. *Murreeque pocula*, murrhina, sive myrrhina, murrhea, murrea, myrrhea, vasa et pocula, quae immenso pretio emebantur, frequenter poetarum commemorant. Plin. XXXVII, 2: *Oriens murrhina mittit*. Inveniuntur in pluribus locis, nec insignibus, maxime Parthici regni. Vid. ad hunc locum interpretes; add. Barth. ad Stat. Theb. I, 330; Ernesti Archaeol. liter. P. I, cap. 3, §. 7 seqq.; Veltheim Abhandlung über die murrhaischen Gefasse, Helmst. 1791; Gurlitt über die Gemmenkunde, Magdeb. 1798, pag. 5 seqq., et quos laudavit Ruperti ad Iuvenal. Sat. VI, 155.

27-32. *Sperne fidem* etc., referenda haec sunt ad vs. 21. Si has res pretiosissimas acquirere cupis, sperne fidem etc. - *provolve deos*, eos pedibus velut proculca, a sacrariis proturba, exquisite, pro contemne deos, omne ius et fas ludibrio habe, periura.

Terent. Andr. IV, 5, 37: *Ni puerum tollis, iam ego hunc in medium viam provolvam*. - 28. *iura*, leges, iussa. Frangit iura, qui legibus nullis tenetur, eas spernit et negligit. - *damnosae*, quae non nisi damnum affert. Caeterum post hunc versum excidisse distichon videtur. - 29. *Et simulare virum*, finge apud amantem, esse maritum tuum domi, aut esse superventurum II, 23, 19, neque adeo illum admitti posse; vel omnino, simula tibi esse maritum. Sunt enim qui nuptas cupidius appetant et depercant. Horat. Serm. I, 4, 27: *His nuptarum insanit amoribus, hic puerorum*. - *pretium facit*, hoc erit tibi quaestuosissimum, amatorem enim magis incendit. - *utere causis*, praetextu, causationibus, vid. Burm. ad Petron. cap. 93. - *dilata nocte*, dum promissis ducis amantem. *Spem Veneris differre* dixit Ovid. Met. XI, 306. - *Maior redibit amor*, aegre feret amator repulsam, sed acrius sentiet amoris stimulos, et ardentius te amabit. - 31. Vid. II, 5, 21 seqq. *vexaverit comas*, ornatas disiecerit. Sic *vexatae comae* dicuntur Iuvenal. Sat. XI, 186. - *utilis* quo sensu dicatur *ira*, docet vs. seq. - *pace mercata*, dato pretio, ut te sibi pacatam habeat. - *premendus*, pro reprimendus, frenandus, vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 657.

Denique ubi amplexu Venerem promiseris emto,

Fac simules pueros Isidis esse dies.

Ingerat Apriles Iole tibi: tundat Amycle,

35

Natalem Maiis idibus esse tuum.

Supplex ille sedet: posita tu scribe cathedra

Quidlibet: has artes si pavet ille, tenes.

Semper habe morsus circa tua colla recentes,

33-36. Denique ubi *Venerem*, σ-
 νοῦσιν, Veneris gaudia promiseris,
 postquam *amplexum*, postquam ea
 gaudia magno emit. — *Fac simules*,
 pro simpl. simula, ut el. 4, 66, *fac*
venias, pro venito. — *pueros Isidis*
dies, quibus Venere abstinendum er-
 rat, vid. Argum. ad II, 33. Ovid.
 Am. I, 8, 73 seqq.: *Saepe nega no-*
ctes: capitis modo finge dolorem, Et
modo quae causas praebet, Isis erit.
 — 35. Pergit docere Iena artes, qui-
 bus puella ab amatoribus munera ex-
 torqueat: — *Ingerat*, monendo incul-
 cet. — *tundat*, idem quod obtundat,
 id est saepius moneat, repetat. Dou-
 nat ad Terent. Hecyr. I, 2, 48: *Tun-*
dere est saepius idem repetere, trans-
latione a fabrorum malleo. — *Iole*,
Amycle, nomina ancillarum puellae.
 — *Apriles tibi*, nempe esse mensem
 natalem, vel *Apriles* scilicet Calen-
 das esse tibi diem natalem. Possent
 per *Apriles* et alii huius mensis dies,
 ad meretricum lucrum spectantes in-
 telligi, nam v. c. XII Cal. Maias
 erant festa Veneris, IV Cal. festum
 Florae. Verum enimvero contextus
 et scriptorum loci a nobis subiiciendi,
 priorum interpretationem, qua vel
 mensis, vel dies natalis intelligitur,
 unice commendant. Sed *Apriles* et
Idus Maias, pro mense et die quovis
 poeta posuit. Die natali puellis mu-
 nera ab amatoribus mittebantur. Ita-

que Iena, moneat, inquit, amatores
 tuos Aprilem adesse, eoque mense
 te natam esse; alia vera ancilla alium
 diem et mensem nominet, quo plura
 ab amatoribus tuis accipias munera.
 Martial. Epigr. VIII, 63: *Vt poscas,*
Clyte, munus, exigasque, Vno na-
sceris octies in anno, Et solas, puto,
tresve quatuorve Non natalitias habes
Calendas. Ovid. A. A. I, 429: *Quid?*
quasi natali quum poscit munera libo,
Et quoties opus est, nascitur illa sibi.

37-40. *Supplex ille*, nempe ama-
 tor, *sedet*, intell. si. Verbum *sedere*
 supplicibus proprium, vid. el. 4, 31,
 amatoris moerorem et reverentiam
 pingit. Iam vulgarior ratio ferebat:
 simula te occupatam esse, illius amo-
 rem et preces minime curare; sed
 praeclare poeta Ienam dicere iubet:
posita tu scribe cathedra, nempe, ut
 ille suspicetur, te scribere amatoriam
 epistolam ad illius rivalem, coll. vs.
 39. *cathedra*, sella foeminarum, cu-
 ius brachia iis quoque loco pulpiti
 scriptorii erant, vid. Lipsius Elect. I,
 19; Burm. ad Phaedr. III, 8, 4. —
has artes, dolos, si pavet ille, si iis
 movetur, si eum sollicitum reddunt,
 ei metum incutunt. *Pavere* cum
 quarto casu, ut apud Horat. Carm.
 IV, 14, 49; vid. Huschke Analecta
 Critica pag. 29. — *tenes*, totus tuus
 erit, eum irretitum et velut captivum
 habes. — 39 seqq. Significatur mor-

Litibus alternis quos putet esse datos. 40
 Nec te Medae delectent probra sequacis:
 Nempe tulit fastus ausa rogare prior.
 Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
 Quum ferit astutos comica moecha Getas.
 In mores te verte viri: si cantica iactat, 45
 I comes, et voces ebria iunge tuas.
 Ianitor ad dantes vigilet: si pulset inanis,

sus ex lascivia et rixis petulantibus collo impressi, vid. ad el. 3, 25; III, 8, 21. — quos putet, a rivali tibi esse impressos.

41-46. Noli imitari probum, facinus probrosum, Medae sequacis, quae ultro Iasonem secuta est, eum ipsa petiit. II, 34, 8: *Colchis et ignotum nonne secuta virum*. — 42. tulit fastus, contempta, repudiata et eiecta est a Iasone, vid. II, 21, 11. Sed potius, nempe te delectet imitare potius comicam moecham, meretricem Menandri, Thais Menandri, vid. ad II, 6, 3. — mundi, ad sermonis elegantiam referendum, ut munda verba Ovid. A. A. III, 473, ubi vid. Barm. et ad Phaedr. V, 1, 12. — pretiosa, quae grande pretium ab amatoribus suis exigebat, noctes suas magno vendebat. — Quum ferit, quum fallit, deludit, et emungit meretrix vaferrima servum astutum. Ferire, verbum hac in re proprium, v. ad III, 3, 50. Translatio a ludo gladiatorio desumpta. — comica moecha dicitur Thais in fabula Menandri poetae comici inducta. — astuti Getae sunt servi comoediae Menandreae. Geta, nomen gentile, in Terentii quoque comoediis obvium. Ovid. Am. I, 15, 17: *Dum fallax servus, durus pater improba lena vivent, dum meretrix blanda, Menandros erit*. A. A. III,

331: *Nota sit et Sappho: quid enim lascivius illa Cuius pater vafri luditur arte Getae*. — 45. In-viri, ad exemplum viri, cui retia tendis, te compone. Exemplo praeceptionem suam lena illustrat. — si cantica iactat, si canere incipit, tu illi succine. Per cantica lascivae cantilenae intelliguntur, ut apud Martial. III, 63, *cantica iactare*, pro cantare. Similis locutio II, 8, 16: *verba superba iacere*. Add. Virg. Ecl. II, 5. — ebria, vocem tuam iunge, ita ut ebrietatem simules. Ovid. A. A. III, 291 seqq.: *Quo non ars penetrat? discunt lacrymare decenter: Quoque volunt plorant tempore, quoque modo—Blaesaque sit iusso lingua coacta sono*.

47-48. Ianitor (vid. Pignorius de servis et interpp. ad Petron. cap. 29) ad dantes dantibus vigilet. Sed dantes sunt opulenti et munifici, hos admittat ianitor. Tibull. II, 4, 33: *Sed pretium si grande feras, custodia victa est: Nec prohibent claves, et canis ipsa tacet*. Ovid. A. A. II, 280: *Ipsa licet Musis venias comitatus, Homere, Si nihil attuleris, ibis Homere foras*. Apulei. in Apolog. pag. 83 ed. Priscaei: *qui amplam stipem mulieri detulerunt, nemo eos observat, suo arbitratu ascendunt; qui inaniore venerunt, signo dato, pro adulteris deprehenduntur, et non prius abeunt, quam*

Surdus in obductam somniet usque seram.

Nec tibi displiceat miles non factus amori,

Nauta nec attrita, si ferat aera, manu.

50

Aut quorum titulus per barbara colla pependit,

Cretati medio quum saluere foro.

Aurum spectato, non quae manus afferat aurum.

Versibus auditis quid, nisi verba feres?

Qui versus, Coae dederit nec munera vestis,

55

Istius tibi sit surda sine arte lyra.

aliquid scripserint. Laudavit et hanc in rem Burn. Anthol. Gr. lib. VIII, ep. 162: *Ἦν μὲν γὰρ τὸ χάραγμα φέρης φίλος, οὔτε θυμὸς ἐν ποσὶν, οὔτε κύνων ἐν προθύροις δίδεται.* *Ἦν δ' ἐτέρως ἔλθης, καὶ ὁ Κέρβερος ὧ πλεονέχεται* Οἱ πλούτου, πένιν ὥς ἀδικεῖτε μόνι. — *in obductam seram*, pro in obducta sera, indormiat serae eique obductae, simulet se nihil audire, quasi *surdum*, iaceat acclius serae obductae, cen somniet; graphice. Scilicet praeposito *in* saepe accusativo iuncta legitur, ubi secundum Grammaticorum praecepta ablativus ponendus erat, vid. Cannegieter. ad Avian. cap. 19; Arntzen. ad Aurel. Vict. Vir. Ill., cap. 14.

49-56. Admittatur, quicumque aere gravis accedat, nullius sortis homines, modo munera afferant, sperne. — *non factus amori*, rudis in amoris militia, durus et asper. — *attrita manu*, nempe rudentibus et remis tractandis, callosa. — *Aut quorum titulus*, intelligitur tabula pendens ex collo servi, qui venalis emturis exponebatur, in qua ars servi descripta, notatunusque erat, quid morbi vitique esset cuique etc. Vid. Gellius IV, 2; interpp. ad Petron. cap. 29; Casaub. ad Suet. de Ill. Gramm. cap. 4. — *per barbara colla*, servi, natione bar-

bari — *Cretati*, servorum venalium ex barbaris terris trans mare advectorum pedes creta vel gypso signabantur, vid. interpp. ad Cic. epp. ad Div. VII, 6; Valcken. ad Ammon. pag. 44; Heyne ad Tibull. II, 3, 60; Plin. H. N. XXXV, 17, 18. — *medio saluere foro*, ut ab emtoribus accuratius inspicerentur servi venales expositi, a praecone iubebantur subsilire, saltare in circulum, et currere per forum, vid. Casaub. loco citato; Gronov. Diatr. Stat. cap. 16, pag. 85; Dorvill. ad Charit. pag. 147; Pers. Sat. VI, 77, ibique interpp. Caeterum h. l. per hos servos, sive potius libertos, omnino infimae sortis homines significantur, ut apud Ovid. Am. I, 8, 63: *Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus, Despice gypsati crimen inane pedis.* — 54. Iunuit lena Propertium. — *quid nisi verba feres*, inania verba, bugas auferes, accipies. — *Istius lyra*, istius lyra sit tibi rudis et indocta, neque a te audiatur, immo contemnuatur et spernatur. — *surda*, passive, quae non auditur et tacet, muta, vid. Ruperti ad Sil. It. VI, 75, vel, ut Gnellius ad Virgil. Aen. V, 278, explicat, per hypallagen dicitur pro, ipsa ad lyram nihil dantis sis surda. Ovid. Amor. I, 8, 57 seqq.: *Ecce quid iste tuus praeter*

Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
Uttere, ne quid cras libet ab ore dies.

Vidi ego odorati victura rosaria Paesti
Sub matulino cocta iacere Noto.

60

His animum nostrae dum versat Acanthis amicae,

* * * *

Sed cape torquatae, Venus o regina, columbae
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.

*nova carmina vates Donat? amatoris
millia multa leges. 61 seqq.: Qui da-
bit, ille tibi magno sit maior Homero.
Crede mihi, res est ingeniosa, dare.*

57-61. Forma caduca est ac cito
perit, ut flores solis aestu cadunt.
Seneca Hippol. 764 seqq.: *Anceps
forma bonum mortalibus, Exigui do-
num breve temporis, Ut velox ce-
leri pede laberis! Non sic prata novo
vere decentia Aestatis calidae despo-
liat vapor: Saevit solstitio quum me-
dius dies, Et noctem brevibus praeci-
pitat rotis, Languescunt folio lilia pal-
lido, Et gratiae capiti deficiunt rosae:
Ut fulgor teneris qui radiat genis Mo-
mento rapitur, nullaque non dies For-
mosi spoliū corporis abstulit.* Ti-
bull. I, 8, 47: *At tu, dum primi flo-
ret tibi temporis aetas, Uttere: non
tardo labitur illa pede.* Ovid. A. A.
III, 62: *Dum licet, et veros etiam
nunc editis annos, Laudite: eunt anni
more fluentis aquae. — Annus pro
aetate. — rugis, suppl. a. — utere,
carpe diem, utere pulchritudine tua,
cras, cito perit vi temporis. — libet,
docte pro auferat, detrahat. — 59.*
Formae brevitatem speciatim compa-
rat cum rosis mane vix se exserentibus,
sed brevi post Noti calore adustis,
et praeclare commemorat *rosaria
Paesti*, Paestum enim, Lucaniae op-
pidum, rosis praesertim, his in anno

florentibus, celebratum fuit, hinc Vir-
gil. Georg. IV, 119: *biferique rosaria
Paesti.* Conf. Liv. XXII, 36; Mar-
tial. IX, 27, 3; Ruperti ad Sil. Ital.
VIII, 578; Burm. ad Anthol. Lat.
tom. II, pag. 751. — *victura*, diutius
in flore permansura. *Vivere*, ut *mori*,
de floribus et plantis haud rarerent
occurrit. Stat. Silv. III, 3, 129: *Pa-
bentesve rosae primos moriuntur ad
Austros. — cocta*, quae Auster torruit
et adussit. Stat. Theb. VII, 223: *Ut
quum sole malo, tristisque rosaria pal-
lent Vista Noto. — 61. versat*, agitat,
perturbat, III, 8, 19. — *Acanthis*
nomen lenae. De lacuna versus seqq.
vid. Obs.

62 seqq. Mortem lenae, quae ad
summam egestatem reducta, tussi
confecta obierat, vividis coloribus
depingit poeta, et Veneri, cuius me-
rito ac beneficio id tribuit, sacrificat
columbam. — *torquatae columbae*,
palumbem intelligit, vid. interpp. ad
Petron. cap. 85. Columbae autem im-
molabantur Veneri. Ovid. Fast. I,
452: *Vritur Idaliis alba columba Jo-
cis*, ubi vid. Heins. et Advers. I, 1.
— *regina*, ut Iuno, Iuvenal. Sat. XII,
3; Diana, Senec. Hippol. 405; Ἀρτε-
μις βασίλισσα, Theocrit. Id. XXVII,
29; Venus, Horat. Carm. I, 30, 1.
— *ob meritum*, quia me ulta es. —
gutturum secta, columbae iugulatae pe-

Vidi ego rugoso tussim concrescere collo, 65

Sputaque per dentes ire cruenta cavos:

Atque animam in tegetes putrem exspirare paternas.

Horruit argenti tegula curta foco.

Exsequiae fuerunt rari furtiva capilli

Vincula, et immundo pallida mitra situ, 70

Et canis in nostros nimis experrecta dolores,

Quum fallenda meo pollice clatra forent.

Sit tumulus lenae curto vetus amphora collo,

riphrasis. — *focos*, aras, ut II, 19, 14. — *Vidi ego*, mordaciter alludit verba lenae: *vidi ego odorati*, etc., vs. 59. — *sputa cruenta*, sanguine et saniae foedata. — *in tegetes paternas*, vid. ad vs. 48. *teges*, matta, ex iunco, palma, sirpo, etc., tegumentum, ac cubile mendicorum, v. Varro R. R. I, 22; Plin. XXI, 18; Martial. VI, 39. *paternas*, cum dilectu, paternam enim exprobat egestatem, et quasi hereditariam. — 68. *horruit tegula*, horrere, horror, passim de frigore leguntur, Valer. Fl. VII, 563; vid. Heinsius ad Ovid. Am. II, 16, 19; Arte Amandi II, 213. — *argenti foco*, cui extinctus ignis algorem conciliabat. Focus igne destitutus egestatis signum. Catull. XXIII, 1, 2: *Furi, quoi neque servus est, neque arca*, *Nec cimex, neque araneus, neque araneus, neque ignis*. Sed ut extremam aniculae illius egestatem designaret poeta, *curtam*, contractam commemoravit quoque *tegulam* (hoc est testam, in qua lena carbunculos corrogatos, vid. Auctor Rhetor. ad Herennium IV, 6, et igniculum habuerat, ut scite observavit ad hunc locum Broukhuis. Conf. et interpp. ad Petron. cap. 136), quibus verbis eam adeo egenam fuisse ostendit, ut ne tegulam quidem haberet integram,

eamque frigore atque inedia consumptam fuisse. — 69. *Exsequiae*, pro funeris apparatu. — *vincula furtiva*, id est viitae furto paratae. — *rari capilli*, quibus rarum anus calvae capillum religabatur. Ovid. Met. I, 477: *Vitta coërcebat positos sine lege capillos*. — *mitra*, fascia, qua caput redimitur, vid. ad III, 17, 30; Burm. ad Ovid. Met. V, 53; Graev. Lectt. Hesiodi. cap. 23. — *pallida*, quae immundo situ luridum, squalidumque colorem induerat. — 71. *canis*, ad lenae rogiem trucidanda et una cum ea concremanda. Concremabantur enim una cum defunctis ea, quae vivis inprimis fuerant cara, aves quoque, canes, feles, etc. Vid. ad II, 13, 26; III, 18, 20; Serv. et Heyne ad Virg. Aen. VI, 225; Lucan. IX, 174 seqq. — *nimis experrecta*, vigilax, me alatrans, quum olim dominae ianuam pollice admoto reserarem et aditum ad eam quaererem. — *clatra*, significatur hac voce lignum, scil. ferrum, quo transverso caucellorum instar caveae, iannae et fenestrae muniuntur ac sepiuntur, gr. *κλειῶπον*. Lectio vulgaris *claustra*. Vid. Obs. — *fallenda*, furtim reseranda.

73-76. *Sit tumulus*, amphora capax, vetus, curto, defracto collo, sepulcro tuo imposita, sit tibi tumuli

Urgeat hanc supra vis, caprifice, tua.
 Quisquis amas, scabris hoc bustum caedite saxis, 75
 Mistaque cum saxis addite verba mala.

instar. Vid. ad vs. 2 Brunckii Anal. tom. III, pag. 293, ep. 668: ἀλλὰ πείθομαι, σύμβολον εὐφροσύνης, τερπνὸς ἔπειτα τάχος. Male alii per amphoram, urnam, vasculum ossilegii intelligunt. — 74. Optat lenae terram gravem, vid. Brisson. de Form. I, cap. 147; Tibull. I, 4, 59, nempe, ut caprificus innascatur sepulcro, illudque gravet ac premat. *Caprificus*, arbor infausta et propter sterilitatem suam, et quod sponte e sepulcris provenire solebat, vid. Mitscherlich. ad Horat. Epod. V, 17, ubi Acro Scholiastes: *Caprificus species est fici silvestris, adeo penetrabilis, ut saxa*

etiam sepulcrorum perrumpat. Vid. Martial. X, 2; Casaub. ad Pers. Sat. I, pag. 85; Turneb. Advers. XXIII, 6; Gataker. Advers. Postum. cap. 34, pag. 786. — *vis tua*, pondus tuum. — 75. *scabris, asperis, caedite saxis.* Argentar. ep. 32 Analect. Brunckii tom. II, pag. 274: Ἀλλὰ λίθους ἐπὶ τύμβου, ὁδοιπόρε, μήτε σὺ βάλῃς, μήτ' ἄλλον πείσῃς. Conf. et Dionys. Halic. III, pag. 158 ed. Wechel. Gutherium de lure Manium II, 15, pag. 266. Formula *caedere saxis* legitur quoque apud Cic. Verr. III, 69. Horat. Serm. II, 3, 128. — *adite verba mala*, dira imprecamini.

ELEGIA VI

DE PYGNA ACTIACA NAVALI

Sacra facit vates, sint ora faventia sacris,
 Et cadat ante meos icta iuvenca focos.
 Serta Philetæis certent Romana corymbis,

ELEGIA VI

Augustus, qui victoriam de Antonio et Cleopatra reportatam Phoebō tribuebat, hanc ipsam ob causam vetus Apollinis Actii templum instaurarat et ampliavit, vid. vs. 17, templum quoque Apollini Actio in Palatio exstruxerat (vid. II, 31; Bentlei. ad Horat. Carm. Sec. 65; Epist. II, 2, 92) ludosque Actiacos quinquennales (vid. de iis Wernsdorf. Exc. IX ad Saleii Bassi Carm. in Pison. tom. IV, pag. 395; Heyne ad Virg. Aen. III, 280) in victoriae illius memoriam instituerat. In ipsa horum ludorum solemnitate, nempe A. V. DCCXXXVIII (vid. Propert. Vit. Chronol. ad a. seq. et not. ad vs. 77) haec elegia a Propertio scripta est. — Indicit primum poeta, tanquam Apollinis sacerdos, diem festum atque solemnem, victimis carminibusque in memoriam victoriae Actiacae celebrandum; tum inter sacra carmen *ἐπὶ νίκῃ* canit, quod exquisita arte Augusti magnitudinem repraesentat et auget, eiusque triumphum extollit, cui carmini vividam pugnae descriptionem, et Apollinis, populi Romani custodis, sublimem egregieque instructam orationem intexit; denique ad festi laetitias percipiendas

hortatur. Eminent hoc carmen idearum sublimitate, splendida rerum adoratione, elocutionisque vigore, gravitate et praestantia, estque omnino e consummatissimis poetae nostri carminibus.

1-4. Poeta publicae laetitiae spiritu afflatus, Actiacam victoriam cantaturus, ut iustam argumenti gravitati adiungeret dignitatem, haec tanquam Apollinis sacerdos, e templo ipsius profatur, et diem festum atque solemnem indicit, victimis carminibusque celebrandum. — *vates*, docte, pro ego, ut Horat. Carm. I, 31, 2. — *sint ora faventia*, favete linguis, *ἐν πρῆσβι* solemnibus sacrarum vox, silentium imperans, ne quid mali vel sinistri audiretur, quo res sacra profanaretur. Seneca V. B. cap. 26; Aristoph. Thesmoph. 39. Vtitur omnino poeta hoc loco formulis ac vocibus in re sacra solemnibus, et ritus sacrarum diligenter respicit. — *ante meos focos*, Apollinis aras, cuius sacerdos sum. — 3. Dignitate poetae, sacerdotis augetur dignitas. Carmen, inquit, canam, quod cum Philetæ et Callimachi carminibus certet. Iunxit enim et hoc loco Philetæ Callimachum, ut. III, 1, 1; 3, 52, ubi vid. not. — *Serta Romana*, sacra fa-

Et Cyrenaeas urna ministret aquas.
 Costum molle date, et blandi mihi turis honores, 5
 Terque focum circa laneus orbis eat.
 Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
 Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.
 Ite procul fraudes: alio sint aëre noxae:

eturi coronis ornati erant, vid. Plin. H. N. LI, 10; Ammian. Marcell. XXIX, 5, pag. 621 ed. Gronov.; Stat. Theb. III, 466; Aelian. H. V. III, 3; Val. Max. V, 10. Apollinis sacerdotem laureatum memorat Virg. Aen. III, 80; tribuuntur vero etiam poetis sarta, nominatimque elegiographis tribuitur corona hederacea, vid. ad III, 1, 19, IV, 1, 61, qualis et hoc loco Philetæ poetæ molli tribuitur, nam *corymbi* ponuntur pro corona hederacea, ut II, 30, 39. — *Cyrenaeae aquae* sunt, quas olim Callimachus poeta Cyrenaeus, cuius imitator Propertius, bibit, vid. ad III, 1, 6. Praeterea sacra facturi adaspergebantur et adhibebant *χέριβzx*, unde h. l. *urna* commemoratur.

5-8. *Costum*, frutex in Indiae insula Patale nascens, odoris eximii. Plin. XII, 12; Ovid. X, 308; Lucan. IX, 917; Horat. Carm. III, 1, 44. — *blandi turis*, quod animo supplicii, blando, offertur, vid. Heins. ad Ovid. Heroid. V, 60; Heyne ad Tibull. III, 3, 2: vel potius hoc loco suavi odore et blando. — *honores*, in dei honorem, quo deum honorabo, ut Tibull. I, 7, 53. Sic et victimae, quae in deorum honorem mactantur, dicuntur *honores* a Virg. Aen. III, 118. Vid. Cuperus Obs. II, 3. — *orbis laneus*, vitta laeua in orbem circumacta. Laneis vittis cingebantur arae, vid. Virg. Ecl. VIII, 64; Harles. ad Theocr. Id. II, 2; Casaub. Lectt.

Theocritt. cap. 3; Graev. Lectt. Hesiod. cap. 23; Perizon. ad Aelian. H. V. XII, 12. — *Spargite me lymphis*, significatur lustralis adpersio ramo lauri, vid. Ovid. Fast. V, 679; IV, 777; Gierig. ad Ovid. Metam. I, 371. — *recentibus aris*, intelligit aram, ante templi portam, vivo de caespite exstructam. — *tibia*, tibicines in sacris adhiberi solitos, notissimum. Sed *tibia Mygdoniis Cadis* dictum est ut *vinum Lesbo, hospes Zacyntho*, et sim. vid. ad el. 8, 39. *Mygdonia tibia*, pro Phrygia; Mygdones, Lydi et Phryges suuissimi, unde Phryges doctiore nomine saepius poetis dicuntur Mygdones, vid. Mitscherlich. ad Horat. Carm. II, 12, 22. — *Cadi*, urbs Phrygiae, vel Lydiae sec. Scaligerum. Vid. et Casaub. ad Strabon. XII, pag. 220; Cellar. Not. O. A. III, 4, tom. I, pag. 145. Conf. Obs. — *libet tibia*, Passerat. explicat, canat in honorem deorum, diis carmen offerat et consecret; quum libari dicatur quidquid deo sacretur, quod ante degustatum vel ad os relatum sit, atque adeo libare ponatur pro dare, dicare, ut Ovid. Fast. I, 588, 647. Sed assentior Burnmanno formulam *libet tibia* explicanti de tibicine, libationibus acciiente, quem *σπονδοδότης* Graeci vocabant, vid. eum ad Inscript. marmoris Rheginensis, post Dorsvillii Sicula editi pag. 572.

9-10. *Fraudes-noxae*, docte et eleganter pro hominibus fraudulentis.

Pura novum vali laurea mollit iter.

10

Musa, Palatini reseramus Apollinis aedem:

Res est, Calliope, digna favore tuo.

Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar

Dum canitur, quaeſo, Iupiter, ipse vaces.

Est Phoebi fugiens Athamana ad litora portus,

15

noxiiis, sceleratis, qui more solemniter arcebantur sacris. Callim. hymn. in Apoll. 2: ἐκάς, βίβηλοι! ἐκάς, ἐκάς, ὅς τις ἀλκίπρος! Virg. Aen. VI, 258: *Procul o, procul este profani!* — 10. Notio simplex: Apollo mihi carmen dictabit, mihi cauenti aderit, auxilio suo me iuvabit. Hanc sententiam egregie adornavit poeta. Scilicet corona laurea epicis poetis, gravioris argumenti carmina cauentibus, propria erat, vid. IV, 1, 61; laureati quoque erant Apollinis sacerdotes, vid. ad vs. 3. Poeta ergo sublimiori stylo res graves scripturus, se, tanquam Apollinis sacerdotem, laurea pura (*casta* Tibull. III, 4, 23, nota fabula de Daphne ex Ovid. Met. I, 453 seqq., unde *pura, casta*) coronatum repraesentat. Haec, inquit, laurea *Apollinea* (Ovid. Fast. I, 96) Apollini sacra molliet *novum iter*, mollem ac facilem reddet mihi viam nondum tritam, vid. III, 3, 25. Apollo me, qui primus inter Romanos Callimachum et Philetam imitor, vid. III, 1, 3, qui praeterea carmine molli et elegiaco res graves canam, numine suo afflabit, me inspirabit. Tribuit poetice lauro, quod Apollinis erat.

11-14. *reseramus*, aperimus, templum Apollinis Palatini. Eleganter autem poeta, velut sacerdos Apollinis, aperire se hoc templum fingit, et carmina in Augusti laudem victoriamque eius Actiacam Romulae genti praecinere. BVRM. — *aedem*, intell.

templum Apollini Palatino ab Augusto exstructum, cum porticu magnifica, iu memoriam victoriae Actiacae, vid. Ovid. A. A. III, 389; Prop. II, 31, et Argum.; Dio Cass. LIII, 1: Τὸ Ἀπολλώνειον τὸ ἐν τῷ Παλάτιῳ ἐξέποιήσῃ καὶ κατέρωσῃ. — *Calliope*, vid. III, 2, 16; II, 1, 3. — *ducuntur*, pro dicuntur, canuntur; *ducere*, verbum gravius, carmini gravioris argumenti convenientius, vid. Heyne Obs. ad Tibull. II, 1, 53 — *Iupiter ipse vaces*, Ant. Perreus ed. Ald. adscripserat: « vel aures attentas praebas et faveas; vel vaces a cantibus Musarum, quae paullisper, dum canitur Caesar, tibi accinere desinant ». Prior interpretatio unice vera et Iovem pro reliquis diis deabusque omnibus nominat.

15-18. Praeclara, vividisque coloribus expressa sequitur descriptio loci et pugnae Actiacae. Comparsa Virg. Aen. VIII, 704 seqq. — *fugiens portus*, eleganter de portu se quasi subtrahente, adeoque sinum et secessum efficiente, vid. Virg. Aen. I, 163. — *Phoebi*, erat enim ibi vetus Apollinis, cui victoriam suam tribuebat Augustus, vs. 68, templum, quod Augustus post reportatam de Antonio et Cleopatra victoriam instauravit et ampliavit, vid. Sueton. vit. Aug. cap. 18, unde II, 63, 61, *Actia litora Phoebi*, vid. Strabo VII, pag. 500 B, et Heyne ad Virg. Aen. III, 274. — *Athamana litora* sunt Epiro-

PROPERT. Carm. Tom. I

C c

Qua sinus Ioniae murmura condit aquae,
 Actia Iulacae pelagus monumenta carinae,
 Nautarum votis non operosa via.
 Huc mundi coiere manus: stetit aequore moles
 Pineae, nec remis aequa favebat avis.
 Altera classis erat tenero damnata Quirino,

20.

tica, sive Actiaca. Athamanes enim populi Epirotici, vid. Strabo loco citato, ubi etiam Actiacum promontorium describit. — *qua*, ubi murmura *e. aquae*, maris Ionii murmura compescit. Virg. Aen. I, 161: *Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos*. — *sinus*, nempe Ambracius, in hoc sinu Actium oppidum et portus tutus, vid. Strabo X, pag. 451 D; VII, pag. 325 A; Thucyd. I, 29. — *Actia Iulacae*, etc. Accuratus situm loci describit poeta. *PASSERAT*. — *Pelagus actia monumenta*, per appositionem et hypallagen explicat, pro *Actium pelagus*. Degen Anthol. Eleg. Rom. pag. 176 orationem a communi eius neceundae ratione recedentem animo poetae concitato tribuit, antecedens *qua*, id est ubi, repetit et subintelligit, miratur, videt, vel simile quid: *ubi pelagus miratur Actia monumenta* I. c. Equidem cum Passerat. et Guyeto legere mallet: *Actium Iulacae*, hoc sensu: *qua* (ubi) Actium pelagus (et) Iul. mou. carinae. *Actia monumenta*, nempe victoriae navalis Augusti, intell. templum Apollinis, urbs Nicopolis etc. Servius ad Virg. Aen. III, 274: *Leucate est mons altissimus prope peninsula in promontorio Epiri, iuxta Ambraciam, sinum et civitatem; quam Augustus Nicopolin appellavit, victis illic Antonio et Cleopatra; ibi et templum Actiaco in promontorio Apollini constituit, et ludos Actiacos*. — *carinae*, carina, docte

pro classe, et hoc pro victoria eius ope reportata. — *Iulacae*, id est Augusti, vid. ad el. I, 48. Gens Iulia a Iulo, Auchisae et Veneris nepote, descendere credita, in quam Augustus adoptatus erat. — *Nautarum-via*, via non amplius difficilis, quia Augustus portum illam, antea inprimis propter saxa nantis formidatum, munivit, ut faciliorem iis aditum praeberet. — *Nautarum votis*, pro nantis vota facientibus pro navigatione felici, quae postea in litore solvant.

19-24. *Huc*, ad hunc Phoebi portum. — *mundi manus*, poetice ita dicit exercitum utrumque navalem, Augusti et Antonii. Virg. Aen. VIII, 678: *Hinc Augustus agens Italos in proelia Caesar*. 687: *Antonius Aegyptum viresque Orientis et ultima secum Bactra vehit*. — *moles pineae*, naves ingentes. Spectat hoc maxime ad Antonianas naves, de quibus Virgil. I. c. vs. 691: *pelago credas innare revolsus Cycladas, aut montis concurrere montibus altos: Tanta mole viri turritis puppibus instant*. — *avis*, pro auspicio, omine, vid. el. I, 68; 5, 6, non erant aequae fausta utrique classi omina. — 21. *Altera*, semel positum, ut apud Vellei. Pat. II, 54; Virg. Ecl. III, 34. — *damnata erat*, nempe ab ave infausta, infanctis omnibus, ea destinavebant ad exitium classem, una cum tenero, molli, effeminato Quirino, id est Antonio. — *Quirinus* dicitur Antonius, ut Catull.

Pilaque feminea turpiter acta manu.

Hinc Augusta ratis plenis Iovis omine velis,

Signaque iam patriae vincere docta suae.

Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus:

25

Armorum radiis icta tremebat aqua.

Quum Phoebus linquens stantem se vindice Delon,

(Nam tulit iratos mobilis ante Notos)

Adstitit Augusti puppem super, et nova flamma

XXVII, 5, Iulium Caesarem dixit *cinaedum Romulum*. Simili modo et Romani dicuntur *populus Quirini*, vid. Bentlei. ad Horat. Carm. IV, 5, 9. Conf. Ohss. — *Pilaque*, nempe damnata erant. — *feminea manu*, docte pro foemina, a foemina, intell. Cleopatra. — 23. *Augusta ratis*, id est classis, ut *carina* supra vs. 17. — *Iovis omine*, exquisite pro vento secundo. Virg. Aen. VIII, 682: *Parte alia ventis et dis Agrippa secundis*, Ventus secundus, vela implens, faustae navigationis omen. Stat. Achill. II, 9: *et dubiis pleno dedit omina velo*. — *Iupiter* pro vento, ut Catull. IV, 20, ubi vid. Doering. Alii per *Iovis omen* intelligunt augurium a Iove missum, nempe aquilam, vid. Theocrit. Idyl. XVI, 72; XXVI, 31, vel fulmen laevum. — 24. *Signaque*, scilicet hinc erant. — *patriae suae vincere*, id est vincere pro patria sua, ut vs. 39: *tibi militat arcus*. Iustin. II, 8 de Pistrato: *quasi sibi, non patriae vicisset, tyrannidem per dolam occupat*.

25–30. Elegans fictio, qua Nereo, deo marino, utriusque aciei navalis instructio tribuitur. Vulgaris sententia erat: tandem medio mari acies navales instruntur. — *lunarat*, graphice pro curvarat. Virg. Aen. III, 533: *Portus ab Euroo fluctu curvatus in arcum*. — 26. *armorum radiis*, ar-

mis radiantibus. — *icta*, Burmannus: innuit solis radios armorum auratorum fulgore in aqua repercussos. Sic Lucanus VII, 214: *Miles ut adverso Phoebi radiatus ab ictu*. Vid. Heins. et Burm. ad Ovid. Metam. V, 389. — *icta tremebat*, eleganter, metuens quasi has armorum consuscitationes. — 27. Pugnatum est in conspectu signi et faui Apollinis Actii, in exteriori parte sinus Ambracii: ipse praeterea Augustus Phoebō victoriam de Antonio et Cleopatra reportatam tribuebat, inde praeclara haec fictio derivanda, qua Apollo Delon suam liquisse, Augustique puppem super adstitisse hoc loco dicitur. — *se vindice*, auctore. — *stantem*, antea vagam ac natantem in mari Aegaeo, iam stabilem factam. Stat. Theb. VII, 182, ubi Bacchus ad Iovem: *potuit Latonia frater Suxa (nec invidio) defigere Delon, et imis Commendare fretis*. Anthol. Lat. tom. I, pag. 460, ep. 7: *Delos iam stabili revincta terra, Olim purpureo mari natabat, Et moto levis hinc et inde vento Ibat fluctibus inquieta summis*, ubi vid. Burm. Barth. Advers. XLIX, 5, pag. 2289; Heyne ad Virg. Aen. III, 73. — *tulit*, pertulit. — *mobilis*, vaga, natans. — *iratos*, saevos, rabidos; *rabiem Noti* memorat Horatius Carm. I, 3, 14. — *Notos*, pro ventis quibuscunque. — 29. *Adstitit p. s.*,

Luxit in obliquam ter sinuata facem. 30
 Non ille attulerat crines in colla solutos,
 Aut testudineae carmen inerme lyrae:
 Sed quali adspexit Pelopeium Agamemnona vultu,
 Egessitque avidis Dorica castra rogis:
 Aut qualis flexos solvit Pythona per orbis 35
 Serpentem, imbelles quem timuere lyrae.

tanquam dens tutelar. *Adstare* pro
 simpl. stare, ut el. 10, 31; Virgil.
 Georg. III, 545. — *puppi* super, cum
 dilectu, in puppi enim dii et tutelae
 navium. Ovid. Fast. IV, 275 seqq.:
et picta coloribus ustis Coelestum Ma-
trein concava puppis habet. — *nova*
flamma, insolita, lucidior solito.
 Flammae subito emicantis laetum o-
 men, notum est, vid. III, 10, 20. —
ter, repetendum, *ter luxit, ter si-*
nuata est, curvata est in obliquae fa-
 cis speciem. Habuit autem in mente
 Propertius locum Virgilii Aen. VIII,
 678 seqq.: *Hinc Augustus—Cum Pa-*
tribus—Penatibus—Stans celsa in
puppi: geminas cui tempora flammis
Laeta vomunt, patriumque aperitur
vertice sidus, ubi Heynius ad verba
cui geminas t. flammis, id est gemina
 tempora flammis vomunt, scite ani-
 madvertit, Augusti galeae ex aere
 fulgorem, qui radiorum vel nimbi
 speciem referre videri poterat, inpri-
 mis si bucculas galeae cogites, in mi-
 raculum esse conversum. Notat prae-
 terea, Propertium non minus quam
 Virgilium respicere stellam Iuliam,
 Caesaris capiti appingi solitam, in
 memoriam stellae eruiatae, in quam
 inter ludos fimbres habitos anima
 Caesaris abiisse credita sit, vid. ad
 III, 18, 33; Sueton. vit. Caes. 88;
 Plin. II, 23.

31–36. Non apparebat ille, Apollo,
 pacatus, ita ut intonsi crines longi

cervice fluere Tibull. III, 4, 27,
 ubi vid. Broukh. et Burm. ad Anthol.
 Lat. tom. I, pag. 683, lyram manu
 tenens; sed attulerat arcum et sagit-
 tam, et vultu eodem adspexit Anto-
 nium, quo quondam aspexit Agame-
 mnonem, hoc est truci et horrendo
 Homer. II. A, 43 seq.: Φοῖβος Ἀπόλ-
 λων, Βῆ δὲ κατ' οὐλύμποιο καρήνων
 χροόμενος κτῆρ, Τόξ' ὤμοισιν ἔχων,
 ἀμφιπεφύκα τε φαρίτρην. vid. Lessing.
 Laocoon cap. 13. — *carmen inerme*,
 molle, amatorium, nec aptum armis
 et bello, non venerat, ut Antonii et
 Cleopatrae amores ad lyram caneret.
 Vid. not. ad III, 11, 43. — *testudineae*
lyrae, testudine distinctae et ornatae,
 ut Tibull. IV, 2, 22, ubi vid. Heyne.
 — *Pelopeium*, Pelopis nepotem. —
Egessitque etc., recte Passerat. extul-
 lit, scilicet efflari fecit Graecos. —
Dorica castra, ad rogos et funera.
 Vid. III, 18, 29. Immisit nimirum
 Apollo pestem castris Graecorum, et
 αἰεὶ δὲ πυρρὰ νεκρῶν καίοντο Στρα-
 τῆς, Homer. II. A, 52. — 35. Aut
 quali vultu Apollo adspexit Pythona
 serpentem, Parnasum occupantem,
 quem sagittis suis confecit. Fabula
 nota. Vid. Callim. hymn. in Apoll.
 100 seqq.; Ovid. Met. I, 438 seqq.
 — *solvit*, cum dilectu, pro trucidavit,
 solvuntur enim, saltem non ar-
 ctius constringuntur gyri serpentis
 occisi. — *imbelles lyrae*, optime Mar-
 klandus interpretatus est, Musae iur-

Mox ait, o longa mundi servator ab Alba
 Auguste, Hectoreis cognite maior avis:
 Vince mari, iam terra tua est: tibi militat arcus,
 Et favet ex humeris hoc onus omne meis. 40
 Solve metu patriam, quae nunc te vindice freta
 Imposuit prorae publica vota tuae.
 Quam nisi defendes, murorum Romulus auctor
 Ire Palatinas non bene vidit aves.
 En! nimium remis audent! proh turpē, Latinos 45
 Principe te, fluctus regia vela pati.
 Nec te, quod classis centenis remigat alis,

belles, id est armis et bello non aptae. Praeivit Passeratius, qui *imbelles* *lyrae* explicat: lyricum ipse, sed male ad Apollinem haec verba refert. Sic εὐλυρος Μοῦσα Aristoph. Ran. 231. *Musa*, pro poeta, Ovid. Pont. IV, 3, 16. *palma*, pro victore, Virg. Aen. V, 339.

37-44. Iam Apollo ipse loquens indicitur. Oratio sublimis et splendida, qua, more poetarum Augustei aevi solemniter, mirifice Propertius adulatur Augusto. — *mundi*, maris terraeque pacator, *servator*, σωτήρ, quibus nominibus et Iupiter insignitur Plin. H. N. XXXIV, 8; Inscr. Gruter. pag. 18, n. 6; Horat. Carm. IV, 15, 17, *rerum custos* Augustus dicitur. — *longa ab Alba*, vid. cl. 1, 35, id est oriundus, descendens a regibus Albanis. — *Hectoreis avis*, avis Troianis. — 39. *tibi militat arcus*, ornate pro me tibi socium adiungam, *tibi adero, et conamina tua iuvabo* Stat. Silv. III, 1, 112. — *onus*, intelligitur *gravidam sagittis pharetra* Hor. Carm. I, 22, 3. infra vs. 55: *pharetrae pondus*. — *favet*, tibi opitulabitur. — 42. Patria omnis tibi soli condidit, desiderium suum, spemque

suam omnem in tua nave, in te posuit. Locutio desumpta a more veterum, vota sua asigendi statuae illius dei, cuius tutelae navis concredita erat, vid. Rutgers. Var. Lectt. V, 5, p. 463; Stanley. ad Aeschyl. S. c. Th. 214. — *prorae*, pro navi. — 43. Frustra propemodum, nec felici augurio, candidit Romulus urbem, nisi tu eam defenderis. — *auctor*, conditor, ut *templi auctor* Ovid. Fast. IV, 347. Vid. Obs. — *Palatinas aves*, vid. Liv. I, 6, 7.

45-48. *En-audent*, nempe patriae hostes; nimium navibus suis confidunt. — *Latinos*, Romanos *fluctus*, opponit regis Cleopatrae *velis*, navibus. Eadem indignatione infra vs. 58 commemorantur *sceptra*. Turpe est, mari Romano ferenda esse regia vela. Sensum mari poetice tribuit. — *Principe te*, te regnante. — 47. Compara Virg. Aen. VIII, 691 seqq. — *classis centenis alis*, vel de velis accipiendum, ut *remigat*, per se stet. Nam naves dicuntur volare et velo et remis, et Virg. Aen. I, 224, *mare velivolam* vocat, atque πτερόν (quod vocabulum omnino notat id, quod procurrit ultra reliquum corpus, ut alae

Terreat : invito labitur illa mari.
 Quodque vehunt prorae Centauros saxa minantes;
 Tigna cava , et pictos experiere metus. 50
 Frangit , et attollit vires in milite causa:
 Quae nisi iusta subest , excutit arma pudor.
 Tempus adest : committe rates : ego temporis auctor
 Ducam laurigera Iulia rostra manu.
 Dixerat , et pharetrae pondus consumit in arcus : 55
 Proxima post arcus Caesaris hasta fuit.
 Vincit Roma , fide Phoebe , dat femina poenas ;

in avibus , v. Salmas. ad Tertull. de pallio p. 58 seq. ; Hesych. v. πέρου-
 γης Markl. ad Eurip. Iphig. in Aul.
 120) remos et vela significat , vid.
 Drakenb. ad Sil. Ital. XII, 98. Vel
 intelligendi sunt remi. Pollux Ono-
 mast. I, 9 : τῶς κώπης τὸ τελευταῖον ,
 πτερὰ , καὶ ταρσοὶ κωπῶν. Eurip. Iph.
 Taur. 289 : πτεροῖς ἐρέσσει. — *Remi-
 gium alarum* est apud Lucret. VI,
 743 ; vid. Dorvill. ad Charit. p. 104.
 — *centenis* , numerus certus pro incer-
 to. — *invito labitur illa mari* , Burm.
 explicat : immanes classis Antoniae
 moles navium ferre negante ; et assert
 hanc in rem Flori verba IV, 11 : *non
 sine gemitu maris , et labore vento-
 rum ferebantur*. Sed quum praeces-
 serit *terreat* , mallema haec verba sim-
 pliciter interpretari : invito mare fert
 classem , malo omine remigat.

49-58. *Quodque* , quod pro quam-
 vis , ut vs. 47 , et III, 2, 11. — *pro-
 rae* , intelligit Cleopatrae navem , cui
 adpicta erat Centauromachia ; vid.
 Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 14,
 14. Hanc imaginem , inquit Broukh.
 contentim *pictos metus* noster vocat ,
 ac si omnis ab Antonio terror consti-
 terit intra minacem apparatus. Ele-
 ganter ergo verbis *pictos metus* formi-
 dinis inauitatem significat. — *tigna*

cava , adeoque fragilia , facile delenda ,
 per contentum ita regiam navem
 vocat. Similis locus Horat. Carm. I,
 1, 13, ubi *trabs* ponitur pro nave ,
 ad augendum periculi sensum. — 52.
excutit arma pudor , mens turpitudi-
 nis conscia cogit abicere arma , effi-
 cit ut turpiter arma cadant IV, 2, 4.
 — *Tempus* , εὐκαιρία. — *ego tempo-
 ris auctor* , suasor temporis opportu-
 nitate utendi. — 54. vid. vs. 39, 17.
 — *laurigera* , ornate , pro mea. Ipse
 Phocbus *lauriger* dicitur Ovid. Art.
 Am. III, 389 ; Martial. IX, 29, et
 laurus victoriae signum. — *ducam* ,
 nempe ad victoriam. — 55. *Compara*
 Virg. Aen. VIII, 704 sqq. — *phare-
 trae pondus* , sagittas , *consumit in ar-
 cus* , omnes sagittas arcui imposuit et
 de eo misit. Pingitur his verbis prae-
 ser simum Apollinis auxilium. —
Consumere in , Graecorum more , ut
 ἀναλίσκειν τις , vid. Gellius ad Virg.
 Aen. VII, 301. Caeterum similis de-
 scriptio Cupidinis pharetram in arcus
 exhaurientis in epigr. Pauli Silen-
 tiarii Anal. Brunckii tom. III, p. 77 :
 Μικετι τίς πτήξει πάδου βέλος ; ἰδοῦ-
 κην γὰρ εἰς ἐμὲ λάβρος ἔπος ἐξέκλω-
 σεν ὄλην. — 56. Praeclara laus forti-
 tudinis Augusti. — *fide* , Passerat. tut-
 tela explicat , ut legitur apud Catull.

Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
 At pater Idalio miratus Caesar ab astro,
 Sum Deus; en nostri sanguinis ista fides. 60
 Prosequitur cantu Triton, omnesque marinae
 Plauserunt circa libera signa deae.
 Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci;
 Hoc unum, iusso non moritura die.
 Di melius: quantus mulier foret una triumphus, 65

XXXIV, 1: *Dianae sumus in fide*. Male. Respicitur vs. 39, ubi Apollo victoriam promiserat Augusto. — *Sceptra-aquas*, notio simplex splendide adornata: devicta et fugata est Cleopatra.

59-62. *Pater*, Iulius Caesar, pater Augusti, per adoptionem. — *Idalio astro*, Caesari proprio, vid. ad vs. 30. *Idalium* epithet. longius repetitum ab Idalio, nemore et oppido Cypri, Veneri sacro; ab Iulo vero, adeoque Anchise et Veneri genus ducere Caesar credebatur. — *miratus*, virtutem Augusti, et victoriam. — *fides*, e nostro sanguine, stirpis divinae esse, probat. *fides*, pro signo, documento, iudicio, quo aliquid probatur. Val. Flac. I, 383: *Hic vates, Phoebique fides non vana parentis, Mopsus*; vid. Duker. ad Flor. I, 2; Burm. ad Ovid. Met. XII, 365; et ad Lucan. VIII, 688. — *Prosequitur cantu Triton*, Triton stipatus choro dearum marinarum, triumphum canit et applaudit Augusto victori. Comparsa Senec. Troadd. 202; Claudiam. Epithal. Honor. 153; Moschus Id. II, 114. — *libera signa* explicant: victricia, liberata ab Augusto signa Romanorum; minabatur enim Cleopatra populo romano servitutem, vid. III, 11, 31: sed longe elegantius Mitscherlich. ad Horat. Carm. I, 37, 1, haec verba explicuit: laetitiae signa plausu edi-

derunt. Nam ad totum animi habitum epith. *libera* pertinet.

63-68. *Illu*, Cleopatra. — *Nilum petit*, vid. III, 11, 51. — *cymba* per contemptum dicitur Cleopatrae navis, qua Alexandria fugit. — *male nixa*, non bene freta, quia parum in cymba praesidii. PASSERAT. — *hoc unum*, Barth. supplet: spectans, ut moriatur quidem, (vid. ad III, 11, 53) sed non eo, quo victor inheat, die, post triumphum. Passeratius: hoc unum triumpho Augusti deerat, quod Cleopatra mortem non fuerit adepta die, quo eam plectere destinaverat Augustus, postquam eam in triumphum duxisset, sed ipsa sibi mortem antea intulerit. — 65. Augustus vehementer optaverat Cleopatram in triumpho circumducere, vid. Plutarch. vit. Anton. Propertius igitur postquam commemorarat Cleopatram sibi ipsam manus intulisse, ne in triumpho circumduceretur; ut Augusti superbiae adularetur, et ostenderet, qui factum esset, ut, quum sub Apollinis auspiciis victoria de Cleopatra reportata esset, ea tamen insum diem effugere potuisset: diis ita volentibus hoc factum esse affirmat, ac de Cleopatra ipsa contemtius loquitur. — *Di melius*, scilicet fecerunt. Aliis in locis *di melius* est formula averruncandi mali ominis atque calunitatis. — *quantus*, quam exiguus. — *mulier una*, per

Ductus erat per quas ante Ingurtha vias!
 Actius hinc traxit Phoebus monumenta, quod eius
 Vna decem vicit missa sagitta rates.
 Bella satis cecini: citharam iam poscit Apollo
 Victor, et ad placidos exuit arma choros.
 Candida nunc molli subeant convivio ludo,
 Blanditiaeque fluant per mea colla rosae.
 Vinaque fundantur prelis elisa Falernis,
 Terque lavet nostras spica Cilissa comas.

contentum. — *Ductus - vias*, concise dictum, pro, si ducta foret Cleopatra per easdem vias, *per quas* (viam Sacram intelligit, vid. II, 1, 34) *ductus erat Ingurtha*, Numidia rex, hostis Romanorum acerrimus, virtutis bellicae laudibus florentissimus, in triumpho Marii ante curruum eius ductus cum duobus filiis et in carcere necatus; vid. III, 5, 16. — 67. *monumenta*, intelligitur templum Apollinis ampliatum, urbs Nicopolis, ludi Actiaci. — *Vna - rates*, supra vs. 55 dixerat poeta, *phuretrae pondus consumsisse* Phoebum in arcus, iam vero ut ostenderet, quanta fuerit vis sagittarum Apollinis, quam insignia potentiae suae documenta dederit deus: more poetarum rem auget, atque unam Phoebi sagittam plures naves hostium perdidisse declarat.

69-76. Ad festi laetitiam, epulas et choros revertitur poeta; non amplius, inquit, bella canenda sunt, sed hymni canantur, pedibus choreae plaudantur, epulisque praeterea solemnibus haec sacra celebrentur. Ad hanc sententiam exprimendam, exquisita imagine repraesentat poeta Apollinem, victoria laetum, deposito arcu, citharam sumentem. Horat. Carm. II, 10, 18 sqq.: *quondam cithara tacentem Suscitât Musam, neque semper*

arcam Tendit Apollo, ubi vid. Iani et Mitscherlich. — 71. *Compara* Horat. Carm. I, 37, 1 sqq. — *Candida*, cum dilectu, pro laeta, nam albatii solemnes epulas celebrabant, Horat. Sat. II, 2, 60, quem morem quoque hoc voc. respexisse videtur poeta. — *subeant*, pro succedant, sequantur, ut Ovid. Met. I, 114. — *ludo*, ita passim *convivia* et *ludus* coniunguntur, ut el. 4, 75; Val. Flac. I, 294; Sil. Ital. XV, 273; Iuvenal. XI, 177; Stat. Theb. V, 195. — *molli ludo*, non cruento, sunt enim et Martis ludi, Horat. Carm. I, 2, 37. — 72. *Blanditiae rosae*, vulgo per appositionem explicant. Sed praeplacet nobis Mitscherlichii ratio Lectt. in Catull. et Prop. pag. 166, cui *rosae* est genit. pro plurali rosarum, ut adeo *blanditiae rosae* sint γάρου ῥόδων, rosae adspectu blandientes, pulchrae, ut γάρου ῥόδων Eurip. Bacch. 382. — *per mea colla*, nam caput, collum et brachia convivae sertis ornabant; Tibull. I, 7, 52; Prop. III, 5, 21. — 73. *Falernis*, vid. ad II, 33, 39. — *ter*, saepius. — *spica Cilissa*, crocus, vel potius unguentum crocinum in Cilicia laudatissimum. *Spica* dicitur ratione floris capilloso; vid. Plin. XIII, 1; Salmas. ad Solin. p. 749; interpp. ad Ovid. Fast. I, 76; Mercurialis Lectt.

Ingenium potis irritat Musa poetis.

75

Bacche, soles Phoebo fertilis esse tuo.

Ille paludosos memoret servire Sygambros,

Cepheam hic Meroën, fuscaque regna canat;

Hic referat sero confectum foedere Parthum:

Reddat signa Remi, mox dabit ipse sua.

80

Sive aliquid pharetris Augustus parcat Eois,

Differat in pueros ista tropaea suos.

Var. VI, 7; Turneb. Advers. VIII, 2. — 75. *potis*. Horat. Epist. I, 19, 1: *Ennius ipse pater nunquam, nisi potus ad arma Prosiuit dicenda*. — *irritat*, excitat, acrius reddit. — *Phoebo*, in gratiam Phoebi, fratris tui, *fertilis esse*, carmina gignere. Translatio a fecunditate vitis ad ingenii fecunditatem. Ovid. Met. VII, 431 sqq.: *agitant convivia patres — nec non et carmina, vino Ingenium faciente canunt*; add. Tibull. III, 4, 43 seq.

77-80. Splendidus locus, in quo entusiasmus poetici spiritus regnat. Distribuit inter poetas argumenta praeconis carminibusque ipsorum dignissima, scilicet canere eos iubet victorias Augusti de hostibus populi romani reportatas. — *Sygambri*, populi qui ad Rheni ripas olim habitabant, ubi hodie Geldria et Clivanae terrae sunt. Augustus iis, acceptis obsidibus, pacis leges imposuit, ac de iis A. V. DCCXXXIX triumphavit; vid. Sueton. Aug. 21, ibique Casaub. Vatis personam induit h. l. noster, ac de re certo sperata et proxime futura canit. Scripta enim est haec elegia A. V. DCCXXXVIII, quo eodem anno et Horat. Carm. IV, 2, cecinit. — 78. *Meroën*, intelligitur *servire*. Meroë insula Nili, cum oppido eiusdem nominis in Aethiopia sita; Plin. II, 73; VI, 29; Ovid. Met. IV, 669. — *Cephea* dicitur a *Cepheo* Aethiopum

rege, Andromedes patre; vid. Eratosth. c. 15; Cellar. Geogr. Ant. IV, 8. Per *fusca regna* intelligunt Aegyptios, vel Indos, horum enim populorum regna *fusca*, *sole perusta* passim dicuntur a poetis. Sed haud dubie ipsi Aethiopum populi intelligendi sunt, cui interpretationi favet Ovid. l. c. *Aethiopum populos, Cepheia, conspicit, arva*. Candace, Aethiopum regina, victa est Anno Urb. DCCXXXII. — 79. *confectum Parthum*, subactum, oppressum, Horat. Carm. III, 8, 22: *Cantaber sera domitus catena*. Splendidissimi enim triumphi instar habebatur, quod Phraates, Parthorum rex, Augusto, quum A. V. DCCXXXIV in Syria versaretur, veritus, ne bello peteretur, signa militaria, Crassi elude amissa, restituit; vid. ad II, 10, 13; IV, 3, 7. Ovationem ideo atque arenam triumphalem sematus Augusto decrevit, Dio LIV, 8; Suet. Aug. 21. — *Remi*, pro Romanorum, Crassi interim signa reddat.

81-86. *Eois*, populis orientis pharetratis, Parthis et Indis, IV, 3, 10; II, 10, 15. — *in pueros* filios, seu progeniem suam, intelligit Caium Caesarem, Agrippae filium, ab Augusto adoptatum, qui A. V. DCCIII expeditionem in Parthos suscepit; nisi per pueros simul etiam Germanicum et Tiberium ab eo adoptatum

Gaude, Crasse, nigras si quid sapis inter arenas;
 Ire per Euphraten ad tua busta licet.
 Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
 Iniiciat radios in mea vina dies.

90

ELEGIA VII

DE CYNTHIA

Sunt aliquid Manes; letum non omnia finit:
 Luridaque evictos effugit umbra rogos.

intelligamus. BYRM. De Caio Ovid. Art. Am. I, 179: *Parthe, dabis poenas, Crassi gaudete sepulti Signaque barbaricas non bene passa manus. Vltor adest; primisque ducem profitetur in annis: Bellaque non puero tractat agenda puer.* 191: *Auspiciis animisque patris, puer, arma movebis: Et vineas animis auspiciisque patris;* vid. ad h. l. interpp. — 83. *nigras arenas*, arenosos Assyriae campos intelligit; *nigras*, fulvas, sic *fulva arena* Virg. Aen. XII, 741; sed *nigra arena* Georgic. III, 241. — *si quid sapis*, si sensum habes, si quis adhuc Manibus tuis sensus est. — *ire per Euphratem*, liberum iter, domitis Parthis, per Euphratem, ad tua busta. Sed *busta* improprie h. l. dicuntur omnino pro loco, ubi Crassi, pater et filius, caesi erant, nam insepulti, honore tumuli caruerunt, vid. Valer. Max. I, 6, 11: unde nudos *Crassorum cineres* vocat Lucan. IX, 64; vid. Burm. ad Lucan. I, 11. — 85. *patera, carmine ducam*, vino et carminibus ducam noctem, docte pro convivium in multam noctem producam, extendam. Martial. II, 89, 1: *nimio gaudes noctem producere vino*. Horat. Carm. III, 21,

23: *Vivaeque producent lucernae, Dum rediens fugat astra Phoebus.* Tibull. I, 9, 61 seq.: *Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho, Dum rota Luciferi provocet orta diem.*

ELEGIA VII

Ait, sibi dormienti Cynthiae iante demortuae imaginem apparuisse, conquestamque, quod poeta eius funus negligenter carasset, et quod parum pius erga mulieris memoriam videretur: variis denique mandatis relictis, sub Solis adventum, ad Elysios, unde pedem tulerat, revertisse. VULF. Affectum ad vivum delineatorum veritate ac varietate, imaginum delectu, earumque ingeniosa exornatione, orationis denique simplicitate ac naturali elegantia et suavitate, hoc carmen excellit.

1-4. Praeivit nostro improbanti opinionem eorum, qui manes atque infernum non nisi fabulas et vana nomina dicerent, Homer. Iliad. Ψ, 103: *ὦ πόποι, ἣ ῥά τι ἐστὶ καὶ εἰν αἰῶνα δέδοικεν Ψυχὴ καὶ εἴδωλον, ἅτερό φρίσσει ὡς ἐν πέτρῃ.* — *Sunt aliquid*, formula latinis scriptoribus frequens,

Cynthia namque meo visa est incumbere fulcro,

Murmur ad extremæ nuper humata viae:

Quum mihi somnus ab exsequiis penderet amaris, 5

Et quereretur lecti frigida regna mei.

Eosdem habuit secum, quibus est elata, capillos.

Eosdem oculos: lateri vestis adusta fuit.

quum rem non omnino contemnendam et negandam significare volunt. Ovid. Am. I, 12, 3: *Omina sunt aliquid*. Quinctil. Prooem. lib. I: *Est certe aliquid consummata eloquentia*. Ovid. Met. VI, 542: *si numina Divum sunt aliquid*; vid. Heins. ad Ovid. Heroid. XII, 31; Art. Am. III, 755. — *Luridaque umbra*, luridus, ut *pallidus*, *niger*, epitheton de inferis omnibusque eo pertinentibus solemnne, ut infra eleg. 11, 8. — *evicti rogi*, sunt quos eluctando, ex igne evolando, umbra evasit. Ovid. Trist. IV, 10, 86: *Et gracilis structos effugit umbra rogos*. Sed *evictos* positum est pro simpl. victos, ut *emirari* Horat. Carm. I, 5, 8; *evinctus* Virg. Aen. V, 774; vid. Drakenb. ad Sil. III, 581. — 3. *visa est* in somnis. — *fulcro*, nempe lecti. Ovid. Fast. V, 457: *Umbra cruenta Reini visa est adsistere lecto*. — 4. *Murmur-viae*, poetice et docte, pro via Tiburtina, ad ripam Anienis murmurantis, ubi via extrema desinit.

5-8. Quum *ab exsequiis*, ex recordatione illarum, interrupto somno uteretur. — *somnus penderet*, dubius et incertus esset; pendere enim incerta et dubia dicuntur, quum ea, quae pendent, facile impelli possint atque moveri, sic *fortuna ducum pendet* Lucan. II, 41. Illustravit hunc verbi usum Barm. ad Quinctil. VII, 4, p. 631. — *lecti regna*, in quo regno, regna superba gero. *Regna*, *regnare*,

potentia, voces in re amatoria solennes. Tibull. I, 3, 59: *regnum ipse tenet*, I, 9, 80: *Et geret in gremio regna superba tuo*, ubi vid. Heynii Obs. — *frigida regna*, coelibem lectum Catull. LXVIII, 6, 7. Cynthia eodem habitu sibi apparuisse affirmat Propertius, quo mortua erat. Vmbra enim et Manes eodem habitu apparere, quo e vita excesserant, veteres credebant; vid. Broukhus. ad Tibull. II, 7, 21; Heyne ad Tibull. I, 10, 37; Meurs. ad Lycophr. p. 306; Drakenb. ad Sil. Ital. XII, 545. Atque Prop. colore duxit ex Homer. Iliad. V, 66: Πάντ' αὐτῷ μέγιστός τε καὶ ὀμύατα καὶ εἰς αἶα, καὶ φωνήν καὶ τοῖα περὶ γρόσι σῆματ' ἔχο. — *elata*, id est mortua, ut Juvenal. XIV, 220. — *eosdem capillos*, salvam comam II, 2, 5. — *eosdem oculos*, lumina nigra II, 12, 23.

9-12. *Et-ignis*, annulos morituris detractos fuisse, et hoc loco tantum humatam indicari Cynthia, quae iam viventis specie apparuit poetæ, contendit Dorvill. ad Charit. p. 140, rectissime vero Burmannus monuit, huic sententiae obstare verba: vestis *adusta*, beryllos *igne adesa*, e quibus luculenter satis patet, Cynthia non humatam, sed rogo consumptam fuisse. Praeterea satis constat, quae vivis inprimis cara, et quibus usi fuerant, gemmas quoque et pretiosissima quaevis concremata nec annulos semper detractos morituris fuisse

Et solitam digito beryllon adederat ignis,

Summaque Lethaeus triverat ora liquor.

Spirantisque animos, et vocem misit: at illi

Pollicibus fragiles increpuere manus:

Perfide, nec cuiquam melior sperande puellae,

In te iam vires somnus habere potest?

Iamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae,

Et mea nocturnis trita fenestra dolis?

vid. not. ad II, 13, 26; Casaub. ad Suet. Caes. c. 84, et quae ipse Dorigillius notavit ad Charit. p. 72, s. 243, atque hunc morem in Cynthiae quoque cadavere, cuius caeteroquin finis negligentius curabatur, vid. vs. 23 sqq. observatum fuisse, vel additum vocabulum *solitum* affirmare videtur. — *beryllon*, intelligitur annulus beryllo insignis, quem Cynthia dum viveret, quotidie gestare solebat. — *adederat*, flamma corripuerat, degustarat (Lucret. II, 193); Virg. Aen. IX, 537: (flamma) *postibus haesit adesis*. Vid. de usu huius verbi Heins. ad Ovid. Am. I, 15, 41; et Markland. ad Stat. p. 297. — *summa ora triverat*, eleganter designat labiorum pallorem: simul vero etiam notatur his verbis, eam libasse tantum aquam Lethaeam; *longa* enim *oblivia potasset* Virg. Aen. VI, 715, si aquam fluvii saepius imbibisset. — 11. *Spirantisque animos*, recte Passerat. animose et iracunde locuta est, ut viva et spirans solebat, vid. II, 5, 18. — *vocem mittere*, pro loqui, ut Albinov. ad I iviam v. 352; Iuvenal. Sat. XIII, 113: eodem modo dicitur *emittere verba* Petron. c. 19; *vocem* Liv. V, 51; Tibull. I, 9, 27; vid. Burm. ad Petron. l. c. ad Phaedr. IV, 10, 4. — *pollicibus increpuere manus*, manus usque ad articularum crepitum stringendo iracundiam indicabat. Sic

Quartilla apud Petron. cap. 17: *manibus inter se usque ad articularum crepitum contritis iram effundit*. — *manus fragiles* similem fragori sonum edentes, epith. ornat. Alii explicant: exiles, graciles, quales mortuorum esse solent.

13-22. *Melior, fidelior*. — *In te etc.* tu, quum modo exsequiae mihi sint factae, iam somno succumbere potes? similiter Patroclus ad Achillem Homer. Iliad. V. 69: *Εὐδαίς, ἀντίχρ' ἐμείο λαχσμένος ἔπλεον Ἀχιλλεύ*. 15. *Subura*, vicus urbis Romae regionis secundae, ad radices Coelii montis, frequentissimus, idemque maxime infamis, ubi scorta habitare, et cibaria aliaeque res vendi solebant. Hinc propter hanc ipsam populi frequentiam, comissiones, rixas nocturnas, canes quoque ad limina impudicarum custodes (de quibus canibus vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, p. 293; Broukh. ad Tibull. I, 7, 32; add. Horat. Epod. V, 58). *Subura* h. l. dicitur *vigilax*, et *clamosa* Martial. XII, 18, 2; conf. Casaub. ad Pers. V, 32; Martial. VI, 66, 2; VII, 30, 12. Ibidem Cynthia quoque aedes suas habuisse videtur. — *furta*, de furtivis et clandestinis amoribus frequens. — 16. *nocturnis dolis*, ut fallerem alios me petentes, vid. II, 20, 27. — *fenestra*. Ovid. Art. Amat. II, 246: *Det quoque furtivas alta fenestra vias*. — *trita*, usu pae-

Per quam demisso quoties tibi fune pependi,

Alterna veniens in tua colla manu?

Saepe Venus trivio commissa et pectore mixto

Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

Foederis heu taciti! cuius fallacia verba

Non audituri diripuerunt Noti.

At mihi non oculos quisquam inclinavit euntes:

Vnum impetrassem te revocante diem.

Nec crepuit fissa me propter arundine custos,

29

25

ne consumpta, perquam frequenter furtivas vias dedisse fenestram eleganter pingit. — *tibi pependi*, tua causa per fenestram me demittens. — 18. Ruens in amplexus tuos. — *Alterna manu*, ut faciunt qui per funem descendunt. — 19. *Venus in trivio commissa*, elegans translatio ab arena veterum. — *fecerunt tepidas vias*, id est nos incubando tepefecimus, vid. I, 16, 22. Ovid. Heroïd. X, 54: *Strataque, quae membris intepuere tuis*. — 21. *foederis heu taciti!* Graecismus, οἱμοὶ τῶν σπονδῶν Eurip. Hel. 682. οἱμοὶ ἐμῶν δινῶν. Sic et φεῦ Lucian. Timon. c. 7, p. 114, φεῦ τῆς ἀλλοτρίης. — *taciti*, occulti. — *diripuerunt Noti*, irrita reddidere I, 8, 11, ad deos non pertulere. Catull. LXIV, 142: *Quae cuncta aërii discerpunt irrita venti*. — *Noti* pro ventis.

23-26. Conqueritur Cynthia, quod adeo negligenter Propertius cadaver et funus ipsius curavit, atque singulas officii partes ab eo neglectas enumerat. Affectus muliebris plena, et Cynthiae ingenio consentanea oratio. — *inclinavit oculos euntes*, id est oculos morientis cum nominis mei inclamatione clausit. Ovid. Trist. III, 3, 43: *Nec mandata dabo, nec cum clauore supremo Labentes oculos condet amica manus*. Amici enim et propi-

qui hoc officii genus morientibus praestare debebant, vid. Ovid. Am. III, 9, 49. Clamor autem excitabatur, ut vel exeuntem animam retardarent, vel in corpore adhuc delitescentem excitarent; vid. Kirchman. Fnn. Rom. I, 13; Gutherius de Iure Manium I, 12. *oculos euntes sunt ocelli madidi* Ovid. Am. III, 9, 49, fugientes, iam morte natantes, vid. Barth. ad Stat. Theb. XI, 558, modo labentes, modo rursus se aperientes. Caeterum conf. Obs. 24, et vid. notata ad II, 27, 15. — 24. Si tu mihi morienti adfuisses, me ad vitam revocare studuisses, forte unum saltem diem a Parcis impetrassem, Burmanno respexisse videtur poeta ad Protesilaum, de quo vid. I, 19, 7. — 25. Locus impeditus et obscurus. Vid. Obs. — *custos*, custos cadaveris, qui ad cadaver pernoctabat, vid. Virg. Aen. XI, 30; Gutherius de Iure Manium I, 14 extr. et c. 17; Morestelli Pompa Feralis in Thes. Antiq. Rom. Graev. tom. XII, p. 1382. — *propter me*, iuxta meum corpus, cadaver. — *fissa arundine crepuit*, fistula insonuit, vel crotalum id est virgulam ex arundine scissa, concussit. — 26. Mutila testa sub capite meo posita, quum pulvillus mollis subiiciendus fuisset. Sic recte haec verba intellexit Livineius.

Laesit et obiectum tegula curta caput.
Denique quis nostro curvum te funere vidit?

Atram quis lacrymis incaluisse togam?

Si pigrit portas ultra procedere: at illuc

Iussisses, lectum lentius ire meum.

36

Cur ventos non ipse rogis, ingrater, petisti?

Cur nardo flammae non oluere meae?

Hoc etiam grave erat? nulla mercede hyacinthos

Iniicere, et fracto busta piare cado.

Lygdamus uratur, candescat lamina vernae.

35

27-32. Vulgare erat: tu in meo funere, nulla moeroris signa dedisti, sed gratia, merce et ovale pro eo dixit poeta: quis te in meo funere vidit curvum, atram quis lacrymis incaluisse togam? *curvum*, demisso capite incedentem, ut solent moersti atque lugentes, vid. II, 14, 11; Casaub. ad Pers. I, 91. — *atram togam*, insigne luctus, vid. Lips. Elect. I, 13; Manut. Quaesit. per Epist. III, 1, et scriptores de re Vestiari. — *incaluisse*, exquisitis pro immaduisse. Frequenter poetae ardentiorum affectum describentes, *lacrymas calidas, tepentes*, ὀξυρρα δάκρυα Tibull. II, 5, 77; Homer. II. II, 426; Odys. Δ, 523 commemorant. — 29. *si-procedere*, si tibi via ad rogam usque nimis longa, si tibi nimis molestum erat funus ad sepulcrum usque prosequi, *at illuc*, saltem usque ad portam, intra urbem, *iussisses*, iubere debuisses, ut funeris mei exsequiae lentius irent, nec tam celementer per urbem lectus ferulis ferretur. — 31. Compara Homer. II. Ψ, 194 seqq. Noun. Dionys. XXXVII, 72 seqq.; Herodian. IV, 14. Rogo incenso implorabant ventos, ut flammam suscitantem alerentque, quo citius cadaver cremaretur, et sacrificii pollicitatione eos rogare solebant, vid. Homer. I. c.

Kirchman. Fun. Rom. III, 2. — *cur-mae*, vid. ad II, 13, 23. — *oluere*, construitur hoc verbum cum casu quarto et sexto, vid. Heins. ad Ovid. Heroid. XV, 76. Ciofanus ad Met. V, 405. Avaritiae autem his verbis Propertium inculcat.

33-36. *Nulla mercede*, parvo pretio, vile. — *hyacinthi*, ob colorem suum ad inferius imprimis apti, *ferugineos hyacinthos* vocat Virg. Georg. IV, 183. — *iniicere*, nempe flammis. Corollas floreas, unguenta, vina etc. rogo et sepulcro ingesta fuisse, tralatitium. Laudat Burn. hanc in rem Lucian. in Contemplat. pag. 519: στεφανοῦσι τοὺς ἑλίκους, καὶ χρίουσι μύρον· οἱ δὲ καὶ πυρὸν νήσαντες, καίουσιν αὐτοὺς τὰ πολυτελέα, δειπνῶν, καὶ εἰς τὰ ὀρεγμῆματα οἶνον καὶ μελίχρατον ἐγχέουσιν ubi vid. interpp. — *busta piare*, ultimam busto pietatem praestare, vid. III, 10, 19. Rogum et cineres vino conspergere solebant. Homer. Iliad. Ψ, 250; Ω, 792; Kirchman. F. R. III, 7; Servius ad Virg. Aen. VI, 226. — 35. *Lygdamus*, Propertii servus, et quidem verna, servus domi natus, vid. IV, 8, 37. Cynthiae servus eiusdem nominis memoratur supra III, 6: hunc igitur Lygdamum, et Nomada ancillam suam,

(Sensi ego, quum insidiis pallida vina bibi)
Aut Nomas arcanas tollat versuta salivas.

Dicet damnatas ignea testa manus.

Quae modo per viles iuspecta est publica noctes,

Haec nunc aurata cyclade signat humum.

Et graviora rependit iniquis pensa quasillis,

Garrula de facie si qua locuta mea est.

40

Propertii tunc temporis, ut videtur, amicam, Cynthia h. l. veneficii incusat, proptereaque torqueri ac puniri iubet. — *candescat vernae*, ad vernam cruciandum. — *lamina*, laminae candentes sive ardentes, quaestionum et cruciatu instrumenta. Charit. Aphr. I, 5, de Chaecea tormentis in ancillas animadvertente: *ἐπεὶ οἱ κακομένων καὶ τιμωμένων αὐτῶν ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν* ubi vid. Dorvill. et ad III, 4, p. 50; add. Cic. Verr. V, 63; Laeret. III, 1030. — *pallida vina*, ab effectu explicandum, vinum, cui venenum mixtum, quod pallidos reddit, ut *venena* dicuntur *nigra*, *pallentia* II, 27, 10; Ovid. Art. Am. II, 105. — *insidiis*, pro insidiose.

37-40. Aut Nomas, facinoris socia, futebitur usta. — *tollat*, amoveat, subiutellige *si*. — *salivas arcanas*, id est magicas, saliya quam herbae magicae movebant. *Arcanus*, voc. de rebus magicis proprium, ut Horat. Epod. V, 52 al. De ritu magico mali ominis vel infortunii avertendi causa in sinum despuendi vid. interpp. ad Tibull. I, 2, 54; Theocrit. Id. VI, 127. Eo igitur h. l. verba *arcanas tollat salivas* referenda sunt. — *dicet testa*, indicabit, eam fateri coget. — *ignea testa*, quae antea *lamina* vs. 35. — *damnatas*, scelestas manus, quae venenum miscuerunt. — 39. *per viles noctes*, pro noctibus vilibus, parvo pretio emtis; opponitur *nox pre-*

tiosa III, 13, 1. — *publica*, omnibus communis, famosa, prostibulum, vid. Burn. ad Anthol. Lat. tom. I, p. 438. — *inspecta est*, verbum de meretriculis, quae venales prostabant, solemne. — 40. *cyclas*, vestis feminea tenuissima, et fluens, ita dicta, ut suspicatur Salmas. ad Lamprid. Alex. Sever. c. 41, quod limbum, *κύκλον*, auro intextum in circuitu haberet ad oram extremam adsutum, eamque innu etiam a Virg. Aen. I, 649, ubi vid. Serv. et Heyne; add. Torrent. ad Sueton. Calig. c. 52. — *aurata*, auro intertexta. — *signat humum*, similiter Ovid. Met. XI, 166: *Verrit humum Tyrio saturata murice palla*.

41-46. Si qua ancillarum coram hac nova domina meam formositatem laudare ausa est, illa luit poeas. Nempe instigabant feminae huius Propertium amantis zelotypiam laudes, quibus defunctam heram ancillae ornabant; conf. eleg. 11, 89. — *graviora rependit pensa*, supra III, 15, 15: *pensis oneravit iniquis*. — *pensa* quod appendebantur ab hera, et rependebantur ab ancillis colo deducta et perfecta. — *quasillum*, vas vimineum, in quo ancillae lavam facientes pensa diurna reponebant, vid. Vulp. ad Tibull. IV, 10, 3; interpp. ad Cic. Phil. III, 4. — *facie*, pulchritudine. — 43. *Petale*, vetula Cynthiae ancilla. — *tulit ad monumenta coronas*, meum sepulcrum corollis ornavit. De more

Nostraque quod Petale tulit ad monumenta coronas,
Codiciis immundi vincula sentit anus.

Caeditur et Lalage tortis suspensa capillis,

45

Per nomen quoniam est ausa rogare meum.

Te patiente meae conflavit imaginis aurum,

Ardenti nostro dotem habitura rogo.

Non tamen insector, quamvis mereare, Properti:

Longa mea in libris regna fuere tuis.

50

Iuro ego fatorum nulli revocabile carmen,

floribus sertisque sepulcra ornandi vid. III, 16, 23; Moll. ad Long. Pastor. p. 33; Cerda ad Virg. Aen. V, 79; VI, 885; Noris. ad Cenotaph. Pis. III, 6; Broukhuis. ad Tibull. II, 4, 8. — *codex*, ligneus stipes, qui alligabatur servorum qui deliquerant pedibus, quem trahebant (unde h. l. *immundi*) cuique vincti insidebant, vid. interpp. ad Plant. Poen. V, 3, 34; Iuvenal. II, 57; Turnebus Advers. XXIII, 21. — 45. *caeditur tortis s. capillis*, verberatur e crinibus suspensa. Rectius Burmannus intelligit flagella ex capillis, tanquam in funem contortis facta, quibus dominae in ancillas, praesertim ornatrices, saeviebant; vid. Vossius ad Catull. p. 224 seq.

47-48. Pretiosissima quaevis rogo iniici et una cum cadavere cremari solebant, vid. ad vs. 9. Iam h. l. congeritur Cynthia, Nomada ex ardenti rogo mundum muliebrem, una cum cadavere cremandum, abstulisse, eumque in ornatum pellicis paulatim concessurum dolet. Sed quo gravius pungeret et exagitaret Propertium, imaginem tantum suam auream, a Propertio retinendam, a Nomade vero ex rogo ablata et, patiente Propertio, conflata commemorat, eamque satis mordaciter novae amicae dotem no-

minat. — *imaginis aurum*, auream mei imaginem. Intelligitur vel annulus aureus imagine Cynthiae insignitus, vel imago Cynthiae circulo aureo comprehensa. — *conflavit*, stando liquefecit, ut in aliam formam mutaret.

49-54. Cynthia, quae, quum viveret, acris, ac vehemens fuerat, quam propterea etiam hactenus Propertius, mores illius expressurus, asperam et ferocientem iuduxerat, iam respiscit, atque animo ex affectum tempestate recepto, tenebrum amorem prodit, et molles tantum querelas effundit. — *non tamen insector*, te non insectabor, persequar, non furiali habitu te exterreo, vultu truci ante torum tuum stabo et truculentis vocibus te agitando; conf. vs. 89 seq.; Horat. Epod. V, 93 sq., ibique Mitscherlich; Ovid. Ibid. 146. Tibull. II, 6, 37: *ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes*; conf. Drakenb. ad Sil. Ital. II, 704. — 50. *regna*, inproprie, carmina tua me measque virtutes et laudes unice cecinerunt, versibus tuis me insignem fecisti; vid. III, 2, 15 seq. et de hoc huius voc. usu Burm. ad Lotich. II, 4, 70; Graevius ad Cic. ad Div. IX, 18. — 51. Per Parcas sive fatorum carmen iurat. — *Fata*, pro Parcis, vid. Barth. ad Stat. Silv. V, 259;

Tergeminusque canis sic mihi molle sonet;

Me servasse fidem: si fallo, vipera nostris

Sibilet in tumulis, et super ossa cubet.

Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem, 55

Turbaque diversa remigat omnis aqua.

Vna Clytaemnestrae stuprum veliit, unaque Cressae

Portat mentitae lignea monstra bovis.

Theb. VIII, 26. — *carmen*, non *stamen*, sed *carmen*, vid. Obs., exquisite, quum de Propertii carminibus antea fuerit sermo. Canere aequè Parcarum est ac nere, et nentes hominum fata canere dicuntur; vid. Tibull. I, 7, 1; IV, 5, 3; Catull. LXIV, 307; Horat. Carm. Sec. 25 seqq. — *nulli revocabile*, quod revocari, irritum reddi non potest. — *sic*, optantis et iurantis. — *molle sonet*, vid. ad eleg. 5, 4. — 53. *Me servasse fidem*, me semper te amasse. — *vipera*, noxia Virg. Georg., III, 416; atra, venenata Horat. Carm. III, 4, 17, fœda. Non flores meum sepulcrum tegant, sed spinæ et viperæ, sit inamoenum et horridum, vid. ad eleg. 5, 1. Lucem quoque verba nostra accipere videntur e loco Ovid. Met. XV, 398: *Sunt qui, quum clauso putrefacta est spina sepulcro, Mutari credant humanas angue medullas*.

55-56. Allenda erant nonnulla do fati ac sorte Cynthiae post mortem, et loco commemorationis illius. Iam artem poëtae facile agnoscis, si ornatam orationem in vulgarem transferas. Non te insector, tibi ignosco, nam in campis Elysiis versor, ubi Maues piorum me solantur, ubi dulcis praeteriti doloris recordatio. Haec luxuriantius poëta persecutus est. — *Nam*, ut γὰρ, traheundi particula. — *sedes gemina*, iunuitur, ut contextus docet, gemina, sive diversa se-

des, quae in cymba Charontis turbae vectorum assignatur. — *sortita*, passive, assignata, data. — *turpem per amnem*, Acherontem seu Cocytum seu Styga, vid. Heyne Exc. IX ad Virg. Aen. VI, ubi inter alia quoque monet, poëtas, quum de Charontis transvectione agant, non facile de triplici amni terras inferas ambiente cogitare, sed unum tantum fluvium uolunt minuire. — *turpem*, squalidum, ut Tibull. I, 10, 36. Sil. Ital. XIII, 571: *Tristior his Acheron sanie nigroque veneno Aestuat*. Virg. Aen. VI, 132: *Cocytusque sinu labens circumvenit atro*. — 56. *remigat*, nam ipsae animae sedebant ad remos, Charon clavum regebat, et velis ministrabat, vid. ad II, 27, 11. — *diversa aqua*, id est, qua in diversa loca itur. Huc omnino referenda illa Catonis apud Sallust. Cat. c. 52, memorantis Caesarem *falsa existimasse ea, quae de inferis memorantur, diverso itinere malos a bonis loca tetra, inculta, fœda atque formidolosa habere*. Virg. Aen. VI, 540: *Hic locus est, partis ubi se via findit in ambas; dextra ad Elysium, sinistra ad Tartarum duceus*; add. Tibull. I, 3, 60 seqq.

57-62. *Vna*, una eademque navis. — *Clytaemnestrae stuprum*, pro Clytaemnestra stuprata, vid. ad III, 19, 19. — *Cressae* etc. significatur Paphiae, vid. II, 28, 52; 32, 57; III,

Ecce coronato pars altera vecta phaselo,

Mulcet ubi Elysias aura beata rosas:

60

Qua numerosa fides, quaque aera rotunda Cybebes,

Mitratisque sonant Lydia plectra choris.

Andromedeque, et Hypermnestre sine fraude maritae,

Narrant historias corpora nota suas.

Haec sua maternis queritur vivere catenis

65

Brachia, nec meritas frigida saxa manus.

Narrat Hypermnestre magnum ausas esse sorores:

In scelus hoc animum non valuisse suum.

19, 11. — *coronato*, in re laeta vel festo die, et in re sacra naves coronari solebant, vid. III, 24, 15; Heyne ad Virg. Aen. IV, 417. — *phaselo*, vid. III, 21, 20, vocatur ita h. l. Charontis cymba, animas pias, *alteram turbam*, in campos Elysios vehens. — 60. *Compura* Tibull. I, 3, 59 seqq.; Val. Flac. I, 843. — *mulcet*, leviter agitat, huc et illuc rosas movet. Sic *mulcere* passim legitur, ut Ovid. Fast. I, 61: *ventus mulcet summas aristas*; add. Catull. LXII, 41; Valcken. ad Eurip. Hippol. 78. — *beata*, epith. de sedibus Elysiis et rebus eo spectantibus solemne, h. l. benigna, dulcis. — 61. *numerosa fides*, seu cithara monente Burmanno dicitur, quia ad varios numeros et modos percutitur; quo eodem sensu *res numerosae* dicuntur, quae variis partibus constant, vid. Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, p. 264. — *Campis in Elysiis choreae cantusque vigent* (Tibull. I, 3, 59) cymbala aera rotunda et plectra ibi sonant. Iam quoniam cymbala in sacris Cybebes in usu erant, hinc h. l. *aera rotunda Cybebes* dicuntur, et quoniam sacra Bacchi et Cybebes communia multa habebant, adeoque a poetis frequenter Bacchus et Cybebe iunguntur, vid.

III, 17, 35: hinc h. l. chori tripudiantium *mirati chori* vocantur, Bacchus enim et chori Lydorum, Phrygum et Bacchantium mitrati erant, vid. III, 17, 30. — *mitratis choris*, est casus tertius. Caeterum de campis Elysiis vid. Pindar. Olymp. II, 128 seqq. Heyne ad Virg. Aen. VI, 637.

63 70. *Andromede*, vid. ad I, 3, 4. — *Hypermnestre*, conf. II, 1, 67. — *sine fraude maritae*, viris suis fidelis. — 64. Vulgarem lectionem *Narrant historiae pectora nota suae Passeratius* per hypallagen explicat, historiam notam pectoribus suis, id est sibi. Equidem reposui: *N. historias corpora* (e Cod. Scalig.) *n. suas. Corpora nota*, id est feminae illustres. Sic Graeci vocabulum *σῶμα* de homine usurpare solent. Eurip. Heracl. 91: οὐ γὰρ σῶμα' ἀνέροικτον τὸδε, *ille vir non est incelebris*. Alia exempla vid. apud Vigerum III, 11, §. 1; conf. Obs. — 65. *haec*, refertur ad remotius, *Andromede*, vid. ad III, 14, 18. — *maternis catenis*, quas mater Cassiope meruerat, vid. III, 22, 29. — *nec - manus*, quae non meruerant, ut frigidae rapi adstringerentur. — 68. Animum suum ei sceleri impar fuisse, animum suum non adeo

Sic ortis lacrymis vitae sanamus amara.

Celo ego perfidiae crimina multa tuae.

Sed tibi nunc mandata damus, si forte moveris,

Si te non totum Doridos herba tenet.

Nutrix in tremulis ne quid desideret annis

Parthenie: patuit, nec tibi avara fuit.

Deliciae meae Latris, cui nomen ab usu,

Ne speculum dominae porrigat illa novae.

Et quosunque meo fecisti nomine versus,

Vre mihi: laudes desine habere meas.

crudellem fuisse et durum, ut exemplum sororum sequeretur atque maritum interficeret. — 69. Passeratius explicat: sic medemur vulneribus amoris, quae in vita accepimus; et pro medicina eius mali sunt lacrymae. — *Mortis lacrymis*, id est quae a mortuis seu Manibus funduntur, ut *mors* pro mortuo II, 13, 22. — *Sic*, mutuis narrationibus, vicissim fata nostra narrantes, *ortis lacrymis*, quum lacrymas nobis elicit recordatio eorum, quae in vita nobis amara evenerunt, vid. II, 28, 27: *Narrabis Semelae, quo sis formosa periclo: Credet et illa suo docta puella malo*; add. Virg. Aen. VI, 679 seqq. — *sanamus*, sanare studemus; *sanamus amara*, ut *sanare curas* I, 10, 17; conf. Obs. — *celo*, mea fata exponens reticeo multa tuae perfidiae crimina.

71-80. *si forte moveris*, si qua tangeris cura mei. — *Doridos herba*, veneficia ac philtrea Doridos ancillae, sagae, quam consuluit Nomas v. 37. *Doris*, nomen ancillulis et meretriculis datum, vid. Iuvenal. Sat. III, 94. — *tenet*, ita, ut in gratiam Nomas, quae ancillas meas, pias in memoriam prioris dominae, crudeliter tractat vs. 41 seqq. omnem humanitatem exueris, *tenere* eodem sensu

h. l. legitur, quo supra el. 5, 38. — *patuit*, obsequens fuit, accessus ad me per illam tibi facilis fuit. — *nec avara*, nec te emunxit. — 75. *Latris*, Λάτρις, ἀπό τοῦ λατρεύειν, unde addit, *cui nomen ab usu*, vid. Valcken. Animadvv. ad Ammon. II, c. 4, p. 99. — *speculum porrigat*, matronis romanis, dum comebantur, ancillae speculum sustinebant, vid. Martial. II, 66; XI, 50: specula erant ex aere, stanno, argentoque polito, nonnunquam et auro, vid. interpp. Plin. XXXIII, 9; Stat. Silv. III, 4, 94. — 77. Sermo est h. l. de inferiis, quibus *pacem dabant expositentibus umbris*, Sil. It. XVI, 293, quae nono post sepulturam die instituebantur, vid. Virg. Georg. IV, 544; Gutherius de Iure Manium I, 15; Turnebus Advers. XXIV, 23. Festus: Inferiae, sacrificia quae diis Manibus inferebant. Constabant aqua, lacte, melle, sanguine, etiam vino, vid. Kirchman. F. R. IV, 2; interpp. ad Horat. Carm. II, 20, 23; Anacr. IV, 11; Catull. Cl, 1 seqq. Sensus ergo est: omnes de me scriptos versus, encomia versibus tuis mihi sacrata, tanquam feralia munera in ipsis meis inferiis in honorem meum, mihi, ad sepulcrum combure. — *laudes habere*, carmina,

Pelle hederam tumulo, mihi quae pugnante corymbo

Mollia contortis alligat ossa comis.

80

Pomosis Anio qua spumifer incubat arvis,

Et nunquam Herculeo numine pallet ebur,

Hoc carmen media dignum me scribe columna,

Sed breve, quod currens vector ab urbe legat:

» Hic Tiburtina iacet aurea Cynthia terra:

83

» Accessit ripae laus, Aniense, tuae.»

Nec tu sperne piis venientia somnia portis.

Quum pia venerunt somnia, pondus habent.

quibus meas laudes celebrasti, retinere: vel, carminibus me celebrare. — 79. *pugnante*, contra oppugnante, enitente corymbo et ramis enitentibus. Plin. H. N. XVI, 34: *hedera inimica arbori, satisque omnibus: sepulcraque ac muros rumpit*. Hedera ergo sepulcrum suum obumbrari vetat Cynthia, sicut et vepribus atque virgultis sepulcra sua oblegi deprecabantur veteres, vid. Turneb. Advers. XXIII, 6; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, p. 133 sq. — *alligat*, comis suis contortis ac serpentibus implicat, et mollia ossa laedit. — *comis*, vid. III, 16, 28.

81-88. *Anio*, vid. ad I, 20, 8; III, 22, 23. — *spumifer*, Ovid. Am. III, 6, 45: *per cava saxa volutans*; vs. 51: *Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis*. — *pomosis qua*, ubi *inc. arvis* significantur Tiburtinae regionis pomaria olim nobilissima, vid. Columella X, 407; Bentlei. ad Horatium Carm. I, 7, 14; Drakenb. ad Sil. It. IV, 225. — *incubat*, ornate profluit. — *nunquam pallet ebur*, Tibure enim beneficio aeris et erumpentis agrae e calidis atque sulphureis albulis, ipsoque Anicie (qui per Tiburtinum agrum fluit, et cuius *undas sulphureas* dicit Sil. Ital. XII, 539) ebur semper candidum manere, nunquam pallescere, veteres tractant, vid. Martial.

IV, 62; Drakenb. ad Sil. Ital. XII, 229. Hoc vero ipsum *Tiburtino monte quod albet ebur* (Martial. VIII, 28) poetice noster *Herculi Tiburtino* (vid. Gruter. Inscr. p. 49, num. 6, p. 1013, et not. ad II, 32, 5) tribuit. — 84. *currens vector ab urbe*, Roma veniens, cursim ac properanter praeternavigans, vid. Horat. Carm. I, 28, 36. — *aurea*, optima, dulcis, Tibull. I, 6, 58, 63, ubi vid. Heyne. — 87. *Nec tu sperne*, ne tibi, neglecta, mala somnia mittam. — *piis-portis*, intelligit Somni portam corneam, qua *pia somnia* veniunt. Nempe duplices Somni portas, quibus somnia prodirent, statuebant veteres. E porta eburnea non ipsae umbrae, sed earum phantasmata seu larvae, impia somnia, procedebant. Contra e porta cornea verae umbrae exibant. Auctor epigr. in ἀντίκα Callimachi Anal. Brunckii tom. III, p. 270: ἄ μέγξ ΒΖΖΤΙΖ-ΘΖΟ σοφοῦ περιπύσσον ὄνυσζο, ἢ ῥ' ἐπὶ τοῦ κεράων, οὐδ' ἐλέγχοντος ἐγς. vid. Rittershus. ad Oppian. Cyneg. III, 46; Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, p. 365; interp. ad Claudian. Praef. in VI Cons. Hon. vs. 22; Horat. Carm. III, 27, 40; Barth. ad Stat. Silv. V, 3, 283; Heyne ad Virg. Aen. VI, 894; et Exe. XV. — *pondus habent*, non sunt spernenda.

Nocte vagae ferimur. Nox clausas liberat umbras,
 Errat et abiecta Cerberus ipse sera. 90
 Luce iubent leges Lethaea ad stagna reverti.
 Nos vehimur: vectum nauta recenset onus.
 Nunc te possideant aliae: mox sola tenebo.
 Mecum eris, et mixtis ossibus ossa teram.
 Haec postquam querula mecum sub lite peregit, 95
 Inter complexus excidit umbra meos.

89-96. Elegantissimi versus: Cynthiae umbra iam discessura addit: *Nocte vagae ferimur*, umbras, manes mortuorum nocte errare credebant, vid. Meurs. ad Lycophr. vs. 1225, pag. 96. — *sera*, nempe catenae, vid. el. 11, 26, pro catena ipsa. — 91. Compara Virgil. Aen. V, 738 seqq. Umbras sub ortum dici ad inferos redire fas est. Horat. Sermon. II, 5, 110: *Sed me Imperiosa trahit Proserpina: vive valeque*. Conf. interpp. ad Senec. Herc. Fur. 123. — *leges infernae*. — *Lethaea ad stagna*, docte pro ad inferos. — *vehimur*, traicimur. — *nauta recenset*, Charon recenset umbrarum numerum, ne qua forte desit. — 93. Licet nunc aliae te possideant, brevi, post fata, sola te fruar. Vid. de hoc verbi tenere usu Broukhns. ad Tibull. I, 6, 3. — *Mecum eris*, laudat Burm. epigr. editum Anthol. Lat. tom. II, pag. 262: *Semper ero tecum, et, me si sopor occupet, unbram Te umbra petam: ergo unquam ne metue abs te abeam*. — *et - teram*, ad summi amo-

ris affectum de ossium et cinerum mixtura haec referenda esse, observarunt Broukhns. et Burm.; laudant Lucian. Amor. tom. II, pag. 449: *ὅσσοις θεῖς ἀναιμῆσαντας ὀρεῖα, μηδὲ τὴν κοῤῥήν κόρνιν ἀπ' ἀλλήλων διεκχοῖναι*. Val. Flacc. V, 60: *Quod tamen externis tuum solamen in oris Restat, ait, curas humus haec non dividet umbras, Ossaque nec tumulto, nec separe conteget urna*. Malletam tamen equidem ossa de imagine, umbra ossea (vid. eleg. 5, 4) intelligere, ut sensus sit: mea umbra tuam amplexabitur, tuae adhaerebit. — 95. *mecum peregit*, mecum locuta erat. — *querula sub lite*, querens et litigans mecum. Martial. XI, 36, 3: *quare quereris litigasque?* — 96. Fundus Homer. Odys. Ψ, 99 seqq. — *Inter complexus*, quum eam complexi vellem. Senec. Troad. 460: *Fallax per ipsos umbra complexus abis*. Ovid. Fast. V, 475 sqq.: *Maudantem amplecti cupiunt, et brachia tendunt, Luidiora prensantes effugit umbrae manus*.

ELEGIA VIII

DE CYNTHIA

Disce, quid Esquilias hac nocte fugarit aquosas,
 Quum vicina novis turba cucurrit agris.
 Lanuvium aunosius vetus est tutela Draconis,

ELEGIA VIII

Vna cum nepote quodam (vs. 22) Cynthia Lanuvium, ad concelebrandum Iunonis Sospitae festum, profecta erat, et quidem sic, ut in itinere ipsa satis petulanter aurigae munus obiret. His aliisque iniuriis Cynthiae motus, voluit Propertius aliquando castra mutare, et advocatis duobus scortillis, genio atque amori indulgere. Sed subito intervenit Cynthia, et quam male consilium illud ipsi, duabus meretriculis, et Lygdamo servo, qui lenouis partes egerat, cesserit, hac ioculari elegia copiosius poeta exposuit.

1-2. *Esquiliae*, pro ipsius incolis. In hac regione habitabat Propertius, vid. III, 23, 24. — *aquosas*, ubi aquarum copia, udas, ut *campus aquosus* Liv. IX, 2; Plin. XVIII, 17. *gelidas* dixit Iuvenal. V, 76. — *fugarit*, ad cursum incitarit, id est agitarit, turbavit, alarmiren. Verba *ψεύξω* et *fugere* haud raro ponuntur, pro celerissime currere. Liv. XXIX, 28: *eo maior tum fuga pavorque in urbe fuit*, id est trepidatio tota urbe cum pavore discurrentium; hinc *fugo*, celeriter currere facio. Ovid. Fast. IV, 752. — *novis agris* intelliguntur Esquiliae, illo tempore a Maecenate ad culturam

et habitationem redactae, sublato ibi communui pauperum sepulcro. Horat. Serm. I, 8, 14 seqq.: *Nunc licet Esquilias habitare salubribus, atque Aggere in aprico spatium; qua modo tristes Albis informem spectabant ossibus agrum*. Vid. interpp. ad h. l. et ad Epod. V, 100. — *Quum vicina turba cucurrit*, quum vicini de nocte excitati festinanter ad meas aedes procurrerent; restincturi nimirum, ut putabant, incendium, quia aquas in- clamarat Teia, coll. vs. 58.

3-8. *Lanuvium* fuit Latii oppidum et municipium, fere inter Ariciam et Velitras, celebre Iunonis Sospitae cultu, vid. ad vs. 16; Cluver. pag. 935 seq.; Heins. ad Ovid. Fast. VI, 60. — *tutela Draconis*, in tutela draconis est, Lanuvinos draco tuetur. Rem omnem exposuit Aelian. H. V. XI, 16, ubi vid. interpp.; add. Murator. Thes. Inscript. tom. I, pag. 106, 4; Vaillant. Num. tom. II, tab. 96, n. 4, pag. 199; Vrsin. Fam. Rom. n. 3, pag. 176; Morell. Thes. Fam. Rom. tom. I, pag. 364. Genios autem locorum, urbium, aetrorum, hominum etiam, omnis antiquitas per serpentes exhibuit, vid. Spanhem. ad Callim. hymn. in Del. 91; Heyne ad Virgil. Aen. V, 84. Caeterum docente Cicerone de Divin. I, 36, Lanuvii fuit

Hic, ubi tam raræ non perit hora moræ;
 Qua sacer abripitur caeco descensus hiatu,
 Qua penetral (virgo, tale iter omne cave.)
 Ieiuni serpentis honos, quum pabula poscit
 Annua, et ex ima sibila torquet humo.
 Talia demissæ pallent ad sacra puellæ:
 Quum tenera anguino creditur ore manus.
 Ille sibi admotas a virgine corripit escas:
 Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
 Si fuerint castæ, redeunt in colla parentum;
 Clamantque agricolæ, Fertilis annus erit.
 Huc mea detonsis advecta est Cynthia mannis:

maxima vis anguium, unde fabula de dracone Lannuvio orta. — *mora* explicant desidium, requies (sic Mar-
 klund. ad Stat. Silv. pag. 222), vel
 tempus (ut Burm.); sed *mora* est
 hoc loco conimoratio, ut *segnis mora*
 apud Liv. XXXIV, 9; XXXVII, 26.
 Ovid. Pont. IV, 10, 12 dicitur *rara*
mora, quoniam raro spectaculum il-
 lud exhibebatur, annuum tantum e-
 rat, coll. vs. 8. — *non perit hora*,
 avide spectaculum, non nisi semel
 quotannis obvium, spectatores arri-
 piunt. — 5. *Qua*, ubi, *abripitur de-*
scensus, via qua descenditur. — *cae-*
co, obscuro, ut I, 19, 8: *τρυλὸν γὰρ*
μυρτι. — *penetral*, latibulum, adytum.
φωλεὶς μέγας καὶ βυβύς, κοῖτη θρό-
νος, Aelian. l. c. quo per descen-
 sum penetratur ad draconem. — *tale*
iter omne cave, ut apud Cic. pro Li-
 gur. 1: *qui omne tale negotium cupe-*
ret effugere. Subintell. h. l. nisi cas-
 tam te esse certo sciveris. Virgines,
 ut refert Aelianus, quotannis certis
 diebus in speluncam, oculos fuscis
 devinctæ, et mazam manibus gestan-
 tes, demittebantur; si virgines cas-
 tæ erant, cibos, tanquam puros et

deo convenientes, draco admittebat;
 sin minus, non attingebat. — 7. *iei-*
uni serpentis honos, pabula præben-
 tur draconi esurienti, *honos* de sacrificio,
 sacpius. — *ex ima humo*, ex ima
 spelunca. — *torquet sibila*, ornate pro
 sibilat, ita et Val. Fl. qui VIII, 60
 seqq. hunc locum nostrum imitatus
 est, formula *anguis torsit sibila usus*
 est VII, 525.

9-14. *Ad talia sacra* adeo pericu-
 losa. — *pallent*, exalbescunt metu. —
anguino ore, id est draconum, sed *ore*
 positum est pro ori, ut *limine* pro li-
 mini I, 18, 12. — *sanguine*, pro san-
 guini III, 11, 40. — *corripit*, ele-
 ganter pingit esurientem serpentem
 avide escas captantem, vid. Virgil.
 Aen. VI, 422. — *ipsa canistra tre-*
munt, graphice, tremunt ob ipso
 tremulas. — 13. *redeunt in colla* v.
 exquisite, in amplexus parentum, ad
 parentes redeunt salvæ et incolumes.
 — *clamant*, lætitia exsultant, nam
 si draco cibum admittit, hoc pro si-
 gno fertilitatis habetur. *clamare* præ
 lætitia, sic quoque *ᾄδοντες* usurpa-
 tur, vid. Casaub. ad Athen. VII, 10.

15-20. *Huc*, nempe Lannuvium, ad

Causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.
 Appia dic quaeso, quantum te teste triumphum
 Egerit, effusus per tua saxa rotis.
 Turpis in arcana sonuit quum rixa taberna,
 Si sine me, famae non sine labe meae.
 Spectaculum ipsa sedens primo temone pependit,
 Ausa per impuros frena movere locos.

haec sacra spectanda. — *detonsis mannis*, quibus ademtæ forcipe erant iu-
 bae. — *Manni*, equi Gallici, paullo
 brevioris staturae, unde et *mannuli*
 dicti (Plin. ep. IV, 2; Martial. XII,
 24, 8): praecipua eorum virtus in ve-
 locitate, unde beatoribus Romanis in
 deliciis habiti, vid. Horat. Epod. IV,
 14, ibique Mitscherlich. Gell. XIX,
 13; Ovid. Am. II, 16, 49; Petron.
 45. — *causa*, praetextus fuit Iuno, ut
 apud Ovid. Am. I, 8, 74: *Et modo*
quae causas praebet, Isis erit. Vid.
 Broukhuis. ad Tibull. I, 7, 26. Iuno,
 Sospita, antiquis *Sispita* dicta, quae
 Lanuvii sancte colebatur, vid. Festus:
 ei quovis anno Consules Romani sa-
 crificabant in hoc municipio, vid.
 schol. Cic. ad Orat. Miloniam pag.
 782 ed. Graev. Liv. VIII, 14; Cic.
 pro Murena cap. 41; Sigonius ad Liv.
 VIII, 13, 2; Spanhem. de Usu et
 P. Num. tom. II, pag. 200. Ex hoc
 autem Propertii loco satis perspicue
 patet, spectaculum draconis Lanuvini
 incidisse in festum Iunonis Sospitae,
 et ipsa draconis spelunca in luco Iu-
 nonis erat, vid. Aelian loco citato. —
sed mage causu, sed vera causa erat
 Veneris capienda voluptas. — 17. Le-
 pida apostrophe ad viam Appiam,
 qua Lanuvium tendebatur; ioculariter
 se in re parva extollit poeta. De
viam Appiam vid. ad II, 32, 6. — *trium-*
phum intellige de omnibus Cynthiae
 videntibus, adeo ut et rixa oriretur

de eius pulchritudine et amore. BARTH.
 Coll. vs. 19. — *effusus rotis*, cum di-
 lectu, pro, quum currum ageret per
 viam saxo et silice stratam. — 19.
rixam, de Cynthiae pulchritudine et
 amore hominum dissolutorum in ta-
 berna congregatorum (unde *turpis ri-*
xam), de quibus Cynthia praeterve-
 hens triumphum egerat. — *arcana*,
 obscura nec satis honesta. — *si sine*
me, pro etsi, et subintelligitur *tamen*.
 — *famae non sine l. m.*, nam Cyn-
 thiae dedecus etiam in Propertium
 redundabat, nec satis honorifice illi
 inter se rixantes eum nominant.

21-26. Pictura vivida et animata,
 Cynthiae petulantiam et lasciviam
 accuratius describens. Ut scilicet om-
 nibus se conspiciendam praeberet,
 ipsa aurigae scammo equis proximo
 insidebat, prona more agitatorum
 propendebat, et verberibus mannos
 ad cursum incitabat. — *spectaculum*,
 spectanda ab omnibus. — *primo te-*
mone, id est prima sella, vid. Phacdr.
 III, 6, 5. — *per impuros locos*, a via
 Appia deflectere ausa est per loca
 sordidiora, quo ostentaret, ut vide-
 tur, suam aurigandi artem et periti-
 am. — *movere*, id est dirigere. —
 23. Sensus loci et cohaerentiam prae-
 clare constituit Broukhuisius: taceo
 nunc glabrum illum nepotem, cuius
 carpento sericis velis obducto veheba-
 tur; taceo canes illos, quorum colla
 per insignem nequitiam suis ipsa Cyn-

Serica nam taceo volsi carpenta nepotis ,
 Atque armillatos colla Molossa canes.
 Qui dabit immundae venalia fata saginae , 25
 Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
 Quum fieret nostro toties iniuria lecto ,
 Mutato volui castra movere toro.
 Phyllis Aventinae quaedam est vicina Dianae ,
 Sobria grata parum ; quum bibit, omne decet. 30
 Altera Tarpeios est inter Teia lucos ,

thia armillis redimiverat. Haec, inquam, et talia quum ferent quotidie fere, visum et mihi fuit, tandem castra movere, atque in duobus lepidis mercimoniis animum oblectare. — *Serica*, vid. I, 14, 22. — *nam taceo*, vid. de hac paraepesi aculeata Voss. Instit. Orat. V, 6, 6; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 558; add. Cic. pro lege Manil. cap. 20, pro Cluent. cap. 36, 66. — *nepotis* luxuriosi; homines molles, dissoluti et luxuriosi dicebantur nepotes. Res nota. Vid. Cicero ad Attic. VI, 2; Casaub. ad Pers. VI, 71; Dorvill. ad Charit. VII, 1. — *volsi*, quia huius generis homines, ut glabri essent, pilos sibi evelli curabant. Plaut. Aul. II, 9, 5; Suet. in Galba cap. 21; Quinctil. II, 5, 12: unde *mens vulsa* de homine effeminato et molli Martial. III, 36, 6. — 24. *Molossi canes*, ex Epiro, acerrimi, venationi et gregum curae adhiberi soliti, vid. Horat. Epod. VI, 5; Virg. Georg. III, 405; Lucr. V, 1062; Martial. XII, 1, 1; Sil. It. II, 689; eos dono dedisse videtur Cynthiae ille nepos. — 25. Satis mordaciter et acerbe dicit nepotem illum, dilapidato patrimonio, lanistae sese traditurum, ob victim quaeritandum, ut saltem largiorem victim, cui adsuevisset, retineret. Gladiatores enim

epulis largioribus alebantur, ad corporis vires augendas Tacit. Hist. II, 88: *Singulis ibi militibus Vitellius paratos cibos, tanquam gladiatorum sagina, dividebat*. Vid. Manil. IV, 225; Turneb. Advers. VIII, 2. — *fata*, se et vitam suam vendet. — *immundae saginae*, intelligitur cibus e variis ferculis mixtus, vid. Ruperti ad Iuvenal. Sat. XI, 20. — 26. *erasas*, pro evulsas vs. 23. — *vincet*, etc., id est ubi pili non amplius evelli poterunt, sed barba pudenda, cuius illum pudebit, succrescet. Homines molles et delicatuli, quo iuniores apparerent, pilos evehebant. Tibull. I, 8, 3t seqq.: *Cavior est auro iuvenis, cui laevia fulgent Ora, nec amplexus aspera barba terit*.

27–36. Narrata occasione, iam ad ipsam rem gestam transit, ac primo quidem describit amicas, quas, absente Cynthia, advocaverat. — *vicina Aventinae Dianae*, quae iuxta templum Dianae in monte Aventino, vid. interpp. ad Horat. Carm. Sec. 69, habitat. — *omne decet*, decora et gratiosa omnia quae agit. *Omne* substantivi vim habet, ut apud Plaut. Curcul. II, 2, 7; Cic. pro Rosc. 13; Verr. III, 10, cap. 77; Ovid. Met. XI, 287. *cuncta decent* dixit Ovidius Met. X, 266. — *inter Tarpeios lucos*

Candida; sed potae non satis unus erit.
 His ego constitui noctem lenire vocatis,
 Et Venere ignota furta novare mea.
 Vnus erat tribus in secreta lectulus umbra.
 Quaeris concubitus? inter utramque fui.
 Lygdamus ad cyathos, vitrique aestiva supellex,
 Et Methymnaei Graia saliva meri.
 Nilotes tibicen erat, crotalistria Phyllis,
 Et facilis spargi munda sine arte rosa.

25

49

inter Capitolium et Campum, in mediis lucis, vid. Cic. ad Attic. IV, 3. — *candida*, pulchra, vid. Bronkhuis. IV, 4, 19; III, 6, 1. — *sed potae*, quum bibit lasciva est, nec uno contenta. — 33. *noctem lenire amaram*, vid. II, 17, 3, a Cynthia desertus. — *Venere ignota*, puella (III, 17, 3) nondum experta, instaurare, renovare volebam *furta*, amores. — 35. *in secreta umbra*, describitur compositio in umbraculo, vid. Heyne ad Virgil. Cop. 8, et conf. Obs. Vocabulum *concubitus* de ordine iacendi in lecto convivali capiendum. Vid. el. 1, 4.

37-40. Iam praeclare convivium ipsum poeta repraesentat, atque ad horum versuum illustrationem facit quoque monumentum vetus apud Montefalconium Antiqu. tom. III, lib. 3, cap. 1, pag. 66. — *Lygdamus*, vid. ad el. 7, 35. — *ad cyathos*, a poculis, pocillator fuit, *οἰνοχόος*, ut apud Iuvenal. Sat. XIII, 42; Horat. Carm. I, 29, 8, ubi vid. Iani. Anson. Idyl. XII, 86. — *vitrique aestiva supellex* significantur scyphi capaciosiores, quibus aestiva sitis restinguitur. Auctor Copae vs. 29 hunc locum imitatus: *aestivo recubans te proluce vitro*. — 38. *Methymnaei meri*. Virg. Georg. II, 90: *Quam Methymnaeo carpit de*

palmite Lesbos. Methymna urbs Lesbii insulae, Cellar. Geogr. tom. II, pag. 15, unde Methymnaeum vinum, idem quod *Lesbium* I, 14, 2. — *saliva*, de gustu et sapore explicant Salmas. ad Solin. tom. II, pag. 1282; Casaub. ad Pers. Sat. VI, pag. 483; interpp. ad Petron. cap. 48. Burm. h. l. de spuma vini salientis alba cogitat. — *Nilotes*, Aegyptius, *tibicen erat*, pueros enim Aegyptios ad mensam adhibebant, qui tibiis canerent, dictiteriis ac iocis procacibus convivas delectarent, vid. interpp. ad Iuvenal. Sat. XV, 49; ad Petron. cap. 31; Herald. ad Arnob. IV, pag. 164. — *crotalistria*, quae crotala manibus inter saltandum percutit. Crotala, crepitacula erant aenea, quae sonum non absimilem cymbali sono edebant; usus eorum in saltationibus solemnis, vid. interpp. ad Petron. cap. 67; Salmas. ad Vopisc. Carin. 19, tom. II, pag. 821; Heyne ad Virg. Cop. 4, et interp. ad Callim. hymn. in Dian. vs. 247. — 40. *munda rosa*, nempe erat, aderat, quae facit ad mundum, ornatum. — *facilis sine arte spargi*, quae facile, sine negotio, temere, sine ordine spargitur. Rosarum usus in conviviis et comotationibus satis notus, vid. III, 5, 22: h. l. de cubili rosis consitor cogitandum, vid. Dorvill. ad Charit.

Nanus et ipse suos breviter concretus in artus,
 Iactabat truncas ad cava buxa manus.
 Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
 Recidit inque suos mensa supina pedes.
 Me quoque per talos Venerem quaerente secundos, 45
 Semper damnosi subsiluisse canes.
 Cantabant surdo, nudabant pectora caeco.
 Lanuvii ad portas (heu mihi) solus eram:
 Quum subito rauci sonuerunt cardine postes,
 Et levia ad primos murmura facta lares.

50

pag. 97. *facilis spargi*, ut *facilis cedere* I, 11, 12.

41-48. *Nanus*. Gellius XIX, 13: *Νάνους Graeci vocavere brevi atque humili corpore, paulum supra terram exstantes*. Add. Plin. XI, 49; Suet. vit. Augusti 83; Tiber. 61. Erant nani in deliciis mensarum, musica fere instrumenta edocti, unde et hoc loco pluribus interpretibus hic nanus tibicen fuisse videtur, qui breves digitos et manus operiendis atque aperiendis tibiae foraminibus frequenter moveret. Sed quum iam tibicinis mentio facta sit, quum *iactare manus*, scil. brachia, formula de saltantibus sollemnis et propria sit: adstipulor Burmanno aliisque, hunc nanum risus movendi causa ad tibiam saltasse et gesticulatum esse, statuentibus. — *concretus*, coactus, contractus *in suos*, sibi proprios artus. — *truncas*, quasi mutilas ob brevitatem. — *cava buxa*, periphrasis tibiae, quae et simplic. *buxus* dicitur Ovid. Met. IV, 30; sed XII, 158 *tibia buxi*, id est buxo. — 43. Mala omnia recenset. *neque constabat flamma*, id est languescebat, *dormitabat lucerna*, ut loquitur Ovid. Heroid. XIX, 195. — *suppletis*, oleo suffuso. De omine

a flamma lucernae vid. ad el. 3, 62. Ovid. Met. X, 5 seqq.: *nec felix attulit omen. Fax quoque, quam tenuit, lacrymoso stridula fumo* Vsq̄ue fuit, nullosque invenit motibus ignes, et interpp. ad Petron. cap. 22; ad Sueton. Tiber. cap. 19. — *mensa*, ex petulantia iam languescens, supina recidit in suos pedes. — 45. *Venerem*, intelligitur iactus talorum felicissimus, qui *Venus* dicebatur, sicut *canis* pessimus, vid. interpp. ad Horat. Carm. II, 7, 25; ad Sueton. Aug. 70; Cassaub. ad Pers. III, 48; Ovid. Trist. II, 473; Gesner. Thesaur. sub v. *talus*; Marklaud. ad Stat. Silv. pag. 245; Ferrar. Elect. I, 16, pag. 58 seqq.; Burm. ad Anthol. Lat. tom. I, pag. 718. — 47. Licet inter duas sederem meretriculas, blanditiis ac lenociniis variis me allicere studentes, tamen solus eram, desiderio absentis Cynthiae; animusque meus Lanuvii erat. Conf. Tibull. I, 6, 4.

49-56. Subito raucum sonitum ediderunt ianuae postes, a superveniente Cynthia cardine moto aperti. Ovid. Am. I, 6, 48: *Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes, Raucaeque concussae signa dedere fores*. — *postes*, pro valvis, vid. Gesner. ad Claud.

Nec mora, quum totas resupinat Cynthia valvas,

Non operosa comis, sed furibunda decens.

Pocula mi digitos inter cecidere remissos,

Palluerantque ipso labra soluta mero.

Fulminat illa oculis, et, quantum femina, saevit. 55

Spectaculum capta nec minus urbe fuit.

Phyllidos iratos in vultum comicit ignes,

Territa vicinas Teia clamat aquas.

Lumina sopitos turbant elata Quirites,

Omnis et insana semita voce tonat. 60

Rapt. Proserp. III, 147. Esse autem hoc loco de vestibulo cogitandum, vel docent verba: *ad primos lares*, ad primam aedium partem, strepitus haud exiguus in prima aedium parte auditus. — 51 seqq. Ornati versus, adumbrati ex Theocrit. Id. XXIII, 14. — *totas resup. valvas*, furentem foeminam et cum impetu ingredientem significanter pingit. — *non operosa comis*, non operose comata, sed etiam furens, decora et venusta. — 53. Compara Hom. Odyss. X, 9—17; Ovid. Heroid. XVI, 251. — *remissos*, nempe terrore et trepidatione. — *palluerantque*, enallage temporum satis frequens. — *ipso soluta mero*, recte Barthius explicat: quum in eo ipso essein, ut biberem, et iam ad hoc labra solvissem, aperissem. Sic Ovid. Met. VII, 190: *ternis ululatibus ora solvit*. — 55. *fulminat oculis*, de ira nihil frequentius. Praecivit Homer. Odyss. Δ, 662: *ὄσσε δὲ οἱ πρὸ λαμπρόωντι ἔϊκταν*. add. Il. A, 104; O, 207. Ovid. Am. I, 8, 15: *oculis quoque pupula duplex Fulminat*. — *femina*, cum emphasi, ut Virg. Aen. V, 6; Ovid. Met. XIV, 384. — *Spectaculum* etc., hyperbole perquam usitata, vid. Virg. Aen. II, 746; Ovid.

Trist. I, 3, 26; Met. XII, 225; Dorsvill. ad Charit. I, 5, pag. 56.

57—60. Ad eventum festinat. — *ignes*, eleganter, quum praecesserit *fulminat*, et sequatur *clamat aquas*. Sed *ignes* (lucernae) *irati*, sunt, qui ab irata mittuntur, ut vers. seqq. *aquas vicinas*, quae a vicinis afferuntur. Val. Fl. I, 109: *humeris gaudentibus*. Ovid. Amor. II, 6, 5: *moestis capillis*. Vid. et not. ad III, 8. 7. — 58. *clamat aquas*, clamans, ut in incendio, publice poscit aquam; ut fieri solet in periculo subito, etiam sine incendio. *Clamare aquam*, *καλεῖν ὕδωρ*, vid. Salmas. ad Achill. Tat. pag. 657. Aristoph. Thesmoph. 248: *ὑδωρ, ὑδωρ, ὦ γαῖοντες*. — *Lumina elata*, nempe Phyllis et Teia, quas Cynthia persequabatur, elatis luminibus nocte domo se proripere conabantur, advolabant servi quoque et vicini cum luminibus, atque haec lumina extra aedes Propertii *elata*, somno *sopitos* excitabant, *turbabant Quirites*. — 60. *tonat*, verbum fortius pro sonat, ut eleg. 1, 134: *et vetat insano verba tonare foro*. Petron. cap. 78: *unus servus tam valde intonuit, ut totam concitaret viciniam. Itaque vigiles-ruti ardere Trimalchionis do-*

Illas direptisque comis, tunicisque solutis
 Excipit obscurae prima taberna viae.
 Cynthia gaudet in exuviis, victrixque recurrit,
 Et mea perversa sauciat ora manu:
 Imponitque notam collo, morsuque cruentat:
 Praecipueque oculos, qui meruere, ferit.
 Atque ubi iam nostris lassavit brachia plagis,
 Lygdamus ad plutei fulcra sinistra latens
 Exuitur, geniumque meum prostratus adorat.
 Lygdame, nil potui; tecum ego captus eram.
 Supplicibus palmis tum demum ad foedera veni,

65

70

mun, effregerunt ianuam subito, et eum aqua securibusque tumultuari suo iure ceperunt.

61-70. *Excipit* fugientes per noctem taberna, quae prima oblata est, in via obscura. — *exuviis*, comis direptis, et discissarum vestium laciniiis. — *perversa manu*, improba, saeva. Tibull. I, 10, 56: *dementes manus*. Prop. III, 15, 14: *immites fixit in ora manus*. Sed *sauciare ora manu* est idem quod aliis in locis *ungue petere, appetere genas, sauciare genas*, Ovid. A. A. II, 452; III, 567, 708. — 65. Conf. III, 8, 7, 21: *imponere notam collo*. Cic. pro Sext. 9: *plagam mortiferam reipublicae imponere*. Fin. IV, 24: *vulnus imponere*. Passerat. laudavit quoque illud Petronii: *placuit utrisque quingentas plagas imponi*. Quid vero h. l. sit *imponere n. c.* docent verba *morsuque*, impresso dente, *cruentat*. Tibull. I, 8, 38: *in collo figere dente notas*. — 66. *oculos ferit*, *κόπτει τοὺς ὀφθαλμούς*, Charit. III, 10, ubi vid. Dorvill. et pag. 361; Terent. Eun. IV, 3, 6: *unguibus in oculos involtare*. Add. Martial. XI, 85, 15. — *qui meruere*, vid. II, 15, 12. — 67. Compara Terent. Adelph. II,

2, 3 seqq. — *pluteus*, tabula perpendiculariter ultra spondam eminens, quae in cubiculari lecto ad parietem spectat, in triclinari autem a mensa aversa est. De lectu cubiculari legitur Martial. III, 91, 10, et h. l. coll. vs. 88; de lecto triclinari sermo est, apud Sueton. Cal. cap. 26: *quosdam summis honoribus functos coenanti modo ad pluteum, modo ad pedes stare suocinctos linteo, passus est*. Vid. interpretes ad locos citatos; Gesner. Thes. L. L. s. h. v. — *fulcra plutei*, quae pluteum sustinent. — 69. *exuitur*, tunica ei detrahitur a Cynthia, caeditur. — *geniumque in. adorat*, per genium meum orat, auxilium meum implorat. Per genium, hominis cuiusque custodem ac comitem perpetuum, vid. Censorinus de die natali cap. 3, veteres rogare, orare solebant. Tibull. IV, 5, 8; Horat. Ep. I, 7, 93 seqq.: Terent. Andr. I, 5, 54; et servi etiam per domini genium iurabant, vid. Senec. ep. 12.

71-80. *Ad foedera*, ad pacem restituendam. — *vix tangendos pedes praebuit*, pro vix meas preces admittebat, vix furibundae animum precibus meis movere ac vincere poteram

Quum vix tangendos praebuit illa pedes;
 Atque ait : admissae si vis me ignoscere culpae,
 Accipe, quae nostrae formula legis erit.
 Tu neque Pompeia spatiabere cultus in umbra, 75
 Nec quum lascivum sternet arena forum.
 Colla cave inflectas ad summum obliqua theatrum,
 Aut lectica tuae sidat aperta morae.
 Lygdamus in primis omnis mihi causa querelae
 Veneat, et pedibus vincula bina trahat. 80
 Indixit leges: respondi ego; legibus utar.
 Riserat imperio facta superba dato.
 Dein quemcunque locum externae tetigere puellae
 Suffiit, et pura limina tergit aqua.

Pedes tangere, amplecti, more supplicum, vid. Ovid. Heroid. XVI, 270; Met. IX, 605. — 75. Cum hac oratione Cynthiae, Propertium in-bentis fugere peccandi causas et illecebras, compara Ovidium Tristium II, 281 seqq.; Art. Am. I, 163. — *Pompeia in umbra*, id est porticu Pompeiana. Sic *umbra*, pro porticu Martialis V, 10; XI, 48; Ovid. A. A. I, 67; vid. Heins. ad Petrou. cap. 119; conf. de hac porticu not. ad II, 32, 11. Vitruv. V, cap. 9. — *cultus*, pexus, ornatus, elegantioribus vestibus indutus. — *sternet arena forum*, intelligit ludos gladiatorios, qui in foro arena constrato exhibebantur, vid. Ovid. Trist. II, 282. — *lascivum*, quod nequitiae semina et fomenta praebet, quod amori convenit Ovid. loco citato et A. A. I, 79 seqq. — 77. *ad summum theatrum*, equites sedebant imo theatro, foeminae et promiscuum vulgus summo. Sensus ergo est: ne obliquo capite et cervice retrorsa oculos coniicias in foeminas, summa cavea, scil. loco supe-

riori sedentes ac spectantes, vid. Ovidius Am. II, 7, 3; Sueton Octav. cap. 44; Lipsius de Amphith. cap. 14. — 78. *Nec sidat*, humi deponatur lectica aperta per viam praeteriens, in qua puella aliqua velatur, ut confabuleris foeminae illi, vid. Obs. — *tuae morae*, pro tibi moranti, ut apud Virg. Aen. IV, 407: *castigatque moras* pro morantes. — 79. *omnis m. c. querelae*, nam Phyllida et Teiam, lenonis iustar, advocaverat. — *veneat*, vendatur deteriore conditione, nempe ita, ut ad ergastulum damnetur. Servi enim nequam pessimis conditionibus haud raro vendebantur, vid. Lips. Elect. II, 15; Pignor. de Servis. — *bina vincula trahat*, duos trunco pedibus ligatos trahat, vid. ad el. 7, 44.

83–88. *Externae puellae*, vid. I, 3, 44. — *Suffiit*, suffusionibus purgavit locum, quem meretriculae illae tetigerant, tanquam suo contactu cuncta polluisent. BEROALD. Vid. Lomeier. de lustrationibus vet. gentilium cap. 17 et 19; Cic. pro Cluent. cap.

Imperat et totas iterum mutare lacernas,
 Terque meum tetigit sulfuris igne caput.
 Atque ita, mutato per singula pallia lecto
 Et spondis, toto movinus arina toro.

85

ELEGIA IX

DE HERCVLE ET MORTE CACI

Amphitryoniades qua tempestate iuencos
 Egerat a stabulis, o Erythia, tuis,

68. — *pura aqua*, aquae fluvialis in lustrationibus usus satis notus. Cic. de Leg. II, 10, incestum adpersione aquae tollitur. Vid. interpp. ad Catull. LXXXVIII, 6. — *lacerna*, vestis crassior, quam tunicae et togae iuiciebant, quae a frigore et pluviis se muniebant, vid. Ferrar. Re Vest. P. II, lib. 1, cap. 1, 6; Ruben. I, 6; Ernesti ad Sueton. Claud. 6; Salmas. ad Ael. Lamprid. Commod. cap. 16; Alex. Sev. 27. — *ter*, numerus ternarius mysticus et solemnissimus, Tibull. I, 5, 11. — *sulfuris igne* lustratio fiebat circumlato circa aliquem sulfure, vid. Claudian. VI Cons. Hon. 324 seqq.; Bronkhus. et Vulp. ad Tibull. l. c.; Ovid. Met. VII, 261; A. A. II, 329 seqq.; Heinsius ad Ovid. Fast. IV, 740; Meurs. Exerc. Crit. P. II, cap. 17. — *tetigit*, admovit capiti sulfur, circum caput rotavit, ut loquitur Claudian. loco citato. — *mutatus lectus* dicitur ob mutata pallia, sive vestes stragulas. — 88. Compares Ovid. A. A. II, 461 seqq. — *Et spondis*, nempe mutatis, lecto ipso mutato, Veneris gaudia percipimus.

ELEGIA IX

Accuratus exponit, cur foeminis ab Herculis sacrificio abstinendum sit. Narrat Herculem, Caco latrone interempto, ut sitim exstingeret, a foeminis in nemore avio sacra Bonae Dae facientibus haustum aquae, cuius intra aedis tecta cadentis sonitum audiverat, petiisse; illis vero negantibus, humeris postes concussisse fani, et depulsa siti, fundasse Aram maximam omnibus puellis inaccessam. Hanc eandem fabulam tractarunt quoque Liv. I, 7; Virg. Aen. VIII, 190 seqq.; Ovid. Fast. I, 543 seqq.; Aurel. Vict. de orig. v. Rom. cap. 6.

1-8. *Amphitryoniades*, Hercules, qui Amphitryonis, Thebarum regis, filius habebatur, quum vernus eius pater esset Iupiter, qui Alcumenam, summa Amphitryonis coniugis forma, vitiatum, vid. Hygin. fab. 29; Apollod. II, 4, 8. — *qua tempestate*, pro eo tempore quo, vid. interpp. ad Catull. LXIV, 73; LXVI, 11. Festus: *tempestatem pro tempore frequentes dixerant antiqui*. Sic legitur Ovid.

Venit ad invictos pecorosa Palatia montes,
 Et statuit fessos fessus et ipse boves,
 Qua Velabra suo stagnabant flumine, quaque 5
 Nauta per urbanas velificabat aquas.
 Sed non infido manserunt hospite Caco
 Incolumes: furto polluit ille Iovem.
 Accola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
 Per tria partitos qui dabat ora focos. 10
 Hic, ne certa forent manifestae signa rapinae,
 Aversos cauda traxit in antra boves.
 Nec sine teste deo: furem sonuere iuveni:
 Furis at implacidas dirigit ira fores.

Met. I, 183; Cic. ad Div. I, 34; Cic. Orat. III, 38. — *iuencos*, nempe Gerionae. — *Erythia*, vid. ad III, 22, 9. — *Palatia*, mons Palatinus, proximus Aventino. — *pecorosa*, quia nimirum Propertii aetate mons ille pecore abundabat, quo eodem sensu etiam *invicti montes* dicuntur, nempe respectu aetatis poetæ. — 5. *Velabra*, vid. ad el. 2, 6 seqq., in illam planitiem olim Tiberis exundare solebat, antequam cloacae substructae stagnantibus aquis et paludibus exitum fecerant, vid. Heyne ad Tibull. II, 5, 33. — *Iovem*, nempe *ξένον*, hospitalem, sub cuius tutela hospites erant, Homer. Odys. II, 179 seqq.; Virg. Aen. I, 731. — *polluit Iovem*, docte pro violavit hospitii iura.

9-14. *Raptor ab antro*, qui prodire ex antro ad rapiendum solebat. — *metuendo antro*, Virg. Aen. VIII, 193 seqq.: *spelunca-vasto submota recessu*, — *Solis inaccessam radiis; semperque recenti Caede tepebat humus; foribusque affixa superbis Ora virum tristi pendebant pallida tabo*. — 10.

Trifaucem ac tripitem noster Cacus proponit, conf. vs. 15, auctores deperditos, ut aliis in locis, ita hoc quoque loco secutus. Virgil. I. c. Cacus generatim *semihominem* vocat. Male Burm. per *tria ora* intelligit tria antri ora, per quae Cacus ignes evomebat. — *dabat*, edebat, *focos*, docte pro ignibus. Ovid. Fast. I, 572: *et flammis ore sonante vomit*, etiam Virg. loco cit. vs. 267, Cacus ab Hercule interfecto *extinctos faucibus ignes* tribuit. — *aversos*, abactos. Sic *avertit* apud Virg. loco citato 208. — *deo*, Iove hospitali, coll. vs. 8, el. 4, 83. *furem*, contentim nomen Caci omittit, *sonuere iuvenca*. Ovidius Fast. I, 560: *Mugitum rauco furti dedere sono*. Add. Virg. loco cit. 212 seqq. *Mugitu* Cacus abactorem prodiderunt. — *ira Herculis* (Virg. I. c. 230 seqq.; Ovid. I. c. 565 seqq.), docte pro *Hercules iratus*. — *implacidas fores*, saevas, crudeles, quibus crudelis latronis insiguia erant affixa, vid. vs. 9. Ovid. I. c. 557 seqq.: *Ora super postes affixaque brachia pendent, Squalidaque humanis ossibus albet humus*.

Maenaliō iacuit pulsus tria tempora ramo 15
 Cacus: et Alcides sic ait, ite boves,
 Herculis ite boves, nostrae labor ultime clavae,
 Bis mihi quaesitae, bis mea praeda boves.
 Arvaque mugitu sancite boaria longo.
 Nobile erunt Romae pascua vestra forum. 20
 Dixerat, et sicco torquet sitis ora palato,
 Terraque non ullas foeta ministrat aquas.
 Sed procul inclusas audit ridere puellas.
 Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
 Femineae loca clausa deae, fontesque piandos, 25
 Impune et nullis sacra resecta viris.
 Devia puniceae velabant limina villae,

15-22. Notabili cum brevitate Caci mortem poeta significat et ad eventum festinat. — *ramo*, pro clava, coll. vs. 17, et I, 1, 13; Beger. ad Flor. I, pag. 6. — *Maenaliō*, e Maenalo Arcadiae monte excisa. — *ite boves*, ite, apostrophe pastoribus solemnibus in agendo reducendove grege Virg. Ecl. VII, 44 al. — *labor ultime*, alium ordinem alii poetarum sequuntur, vid. Heyne ad Apollodor. — *bis quaesitae*, *bis mea praeda*, nam Geryonae eas primum abduxerat, vid. ad III, 22, 9. — *Arva boaria*, designat forum boarium perinde ac a bobus Herculis nominatum, vid. Adleri Beschreibung der Stadt Rom. pag. 270. — *sancite*, vestro mugitu quasi inaugurata l. confirmate nobile fore aliquando forum boarium. — *nobile*, celebre, frequens. — *erunt p. v. forum*, ut el. 1, 14: *Centum senatus erant*. — 21. *torquet*, cruciat, Martial. I, 78: *Aut torsit lenta tristia fata fame*. Phaedr. I, 26, 9: *torquet convivam fame*. — 22. *foeta*, ferax, secunda. — *ministrat*, cum dictu est enim verbum de servo, qui

pocula et epulas ministrat, proprium.

23-30. Sacra Bonae Deae, de quibus hoc loco sermo est, fiebant iocis ad nocturna sacra admixtis (unde hoc loco *audit ridere*); in locis secretis peragebantur, foeminae his in sacris saltabant ad tibiam, vid. Iuvenal. VI, 314: non nisi foeminae ad illa sacra admittebantur, et quicumque illa vir vel imprudens adspexisset, eum oculis orbari credebant. Locus classicus de Bona Dea Macroh. Sat. I, 12; add. Cic. Harusp. Resp. cap. 17; Tibull. I, 6, 22; Heins. ad Ovid. A. A. III, 244. — 24. Plures arbores in luco effecerant nemus. — *umbroso orbe*, arbores umbrosae in orbem saluae. PASSESERAT. Significantur ergo *opaca silvis redimita loca*, ut loquitur Catullus LXIII, 3. — *ab*, redundat. — *nemus* prop. voluptatis est. — *femineae deae*, intelligitur Bona Dea, a foeminis culta, Στὴς γυναικῶν Macroh. loco cit.; Plutarch. vit. Caes. — *piandos*, expiandos, si vir ex iis bibisset. — 27. *devia limina*, fores sacrarii devii, secreti. — *puniceae villae*, templa et aras

Putris odorato luxerat igne casa.
 Populus et longis ornabat frondibus aedem:
 Multaque cantantes umbra tegebat aves. 30
 Huc ruit in siccam congesto pulvere barbam,
 Et iacit ante fores verba minora deo:
 Vos precor, o luci sacro quae luditis antro,
 Pandite defessis hospita fana viris.
 Fontis egens erro, circaque sonantia lymphis: 35
 Et cava suscepto flumine palma sat est.
 Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
 Ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.
 Quis facta Herculeae non audit fortia clavae?
 Et nunquam ad notas irrita tela feras? 40
 Atque uni Stygias hominum luxisse tenebras?

* * * * *

diebus festis ac solemnibus vittis coronari solebant. Res nota. Vid. Bernart. ad Stat. Theb. V, 678. — *putris casa*, innuitur sacrarium vetustate fere collapsum, ut apud Horat. Epist. I, 10, 49: *Janum putre Vacunae*. — *odorato igne*, suffitum significat. — *umbra*, nempe populi, id est frondes, vid. Drakenb. ad Sil. It. IV, 681.

31-40. *Congesto pulvere*, de via collecto, barbae inhaerente, in *siccam barbam*, graphice. — *verba minora deo*, deo non convenientia, nempe preces. Imitatus est nostrum Ovid. Met. VI, 367 seqq.: *nec dicere sustinet ultra Verba minora dea*. — *ludit*, vid. vs. 23. — *viris*, enallage, defesso viro, id est mihi. — *sonantia*, nempe antra, vel loca, audiebat enim murmur aquae. — *flumine*, pro fonte, ut I, 20, 43. — 37 seqq. Locus inter elaboratissimos referendus. Sum Hercules; hoc exquisita arte poeta extulit. — *orbem*, pro coelo. Sustulit Hercules coelum pro Atlante (III, 22, 7),

quum eum misisset ad mala Hesperidum apportanda, vid. Apollod. II, 5, 11; Ovid. Met. IX, 198, ubi Hercules: *Ilac coelum cervice tuli*. Add. Heroid. IX, 58; Senec. Herc. Fur. 72; Claudian. R. P. II, Praef. 47; Laud. Stilic. I, 143. — *Alcides* antiquius Hercules nomen, Apollod. II, 5, 12, ubi vid. Heyne. — *terra recepta*, liberata, servata, recepta (Virg. Aen. VI, 111) ex tyrannis et monstris. Barni. explicat recuperata, in potestatem redacta, laudat patrum notas ad Vellei. Pat. II, 5. — *audit*, pro *audivit* simpl. — 40. *notas*, praeclare respondet verbis, quae praecesserunt: *quis non audit* etc. Horat. Epist. II, 1, 10, de Hercule: *diram qui contudit Hydram*, *Notaque fatali portenta labore subegit*. Sagittas suas ipse postea donavit Philoctetae, vid. II, 1, 59.

41-50. Conf. Obs. — *Stygias luxisse tenebras*, nempe immisso lumine (Sic Virg. Aen. VIII, 246: *trepidantque immisso lumine Manes*), quum

Quod si Iunoni sacrum faceretis amarae,
 Non clausisset aquas ipsa noverca suas.
 Sin aliquam vultusque meus, setaeque leonis 45
 Terrent, et Libyco sole perusta coma:
 Idem ego Sidonia feci servilia palla
 Officia, et Lyda pensa diurna colu.
 Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus,
 Et manibus duris apta puella fui. 50
 Talibus Alcides: at talibus alma sacerdos
 Puniceo canas stamine vineta comas:
 Parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo:
 * Cede agedum, et tuta limina linque fuga.
 Interdicta viris metuenda lege piatur, 55
 Quae se submota vindicat ara casa.

Cerberum ab inferis adduceret, vid. Apollod. II, 5, 12; ibique Heyne; Sil. Ital. III, 35 seqq.; schol. ad Homer. II, 336 sqq.; Ovid. Met. IX, 185. — 42. *ipsa noverca*, non illa, quamquam mihi privigno durior, vid. Virg. Aen. VIII, 292; Ovid. Met. IX, 135, mihi negaret aquam. — *vultus meus*, facies torva, — *setaeque leonis*, villosi pellis leonis, quae meum corpus, humeros tegit. Interdum, inquit Bronklus., Hercules fingitur sinistra gestas leonis exuvias: est ubi caput ferino rictu intectum habet, vid. Dausquius ad Sil. It. III, 35, pag. 104; Virg. Aen. VII, 666: talis hic erat. Sed huic interpretationi non magno opere favent *Libyco sole perusta coma*, id est flavus crinis in fuscum mutatus, vid. Tibull. I, 9, 15. — *Libyco*, Libyam enim quoque peragravit Hercules. — 47. Puellis formosis nequitiam terribilis suum, illae facile me flectere possunt. Affert hanc in rem officia servilia Omphalae praestita, vid. ad III, 11, 18. — *Sidonia*

palla, purpurea. Seneca Herc. fur. 469: *Fulsitque pictum veste Sidonia latus*. Add. Stat. Theb. X, 643. — *facere pensa*, id est nere. ut Iuvenal. II, 57. — *Lyda colu*, Omphale enim Lydorum regina. — *fascia pectoralis*, Martial. XIV, 134: *Fascia lactentes dominae compesce papillas*. — *cepit*, continuit, inclosit, cinxit. — *puella*, serva, ut el. 3, 54, nominatim ancilla quasillaria, vid. el. 7, 42, ut omnino de quasillariis interpp. ad Petron. cap. 132.

51–62. *Alma*, *πρωix*, veneranda. *Stamine*, pro vitta, infula, ut Sil. It. III, 25, sacerdotum comas vittis vinctas fuisse, tralatitium, vid. Virg. Aen. X, 538; Val. Fl. I, 480; Lucan. V, 142. — *Parce oculis*, averte oculos, metuenda tibi eorum orbitas, coll. vs. 55 seqq.; vid. Tibull. I, 2, 33; Callim. h. Pall. 54. — *me vanda lege*, si quis vir asperis, carens continuo fiet. — *submota casa*, in devia, remota aedacula, vid. Oudendorp. ad Lucan. V, 71. — 57. Fundus Callim.

Magno Tiresias adspexit Pallada vates,

Fortia dum, posita Gorgone, membra lavat.

Dii tibi dent alios fontes: haec lymphæ puellis

Avia secreti limitis una fluit.

60

Sic anus: ille humeris postes concussit opacos,

Nec tulit iratam ianua clausa sitim.

At postquam exhausto iam flumine vicerat aestum,

Ponit vix siccis tristia iura labris.

Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem

65

Accipit: haec fesso vix mihi terra patet.

Maxima quæ gregibus devota est Ara repertis,

Ara per has, inquit, Maxima facta manus,

Haec nullis umquam pateat veneranda puellis,

Herculis eximii ne sit inulta sitis.

70

Sancte pater, salve, cui iam favet aspera Iuno:

hymn. in Lav. Pall. 75-103, Tiresias, Thebanus, quum nudam vidisset Minervam in lavacro, ab ea oculis privatus est, ita tamen, ut ipsi vaticinandi facultatem tribueret, vid. Gierig. ad Ovid. Met. III, 316 seqq. — *magno*, cum magno suo malo, nempe a dea oculis orbatus. — *posita*, deposita Gorgone, docte pro armis, vid. II, 2, 8; 30, 4. — *limitis*, pro cursu aquarum, ut el. 4, 50. — *postes opacos*, populi frondibus inumbratos, coll. vs. 29. — *iratam sitim*, ornate pro Herculem sitiientem et iratum, id est impetum Herculis sitiientis et irati, ab eo effracta est.

63-70. *Exhausto flumine*, de Hercule multibibo eiusque voracitate multa occurrunt, quæ ex satyricis dramatibus ducta putat Heynius ad Apollod. II, 7, 7; Athen. X, pag. 413: καὶ οὐδὲν παράδοξον τοῦτους τοὺς ἀνδρας ἀδνηπάγους γινέσθαι πάντες γὰρ οἱ ἀβλοῦντες μετὰ τῶν γυμνασμάτων καὶ ἐσθίειν πολλὰ διδάσ-

κονται. Vid. Hermann. Handbuch der Mythologie B. II, pag. 274 s. 291 sqq. — *vix siccis labris*, ergo statim a potu. — *Ponit iura*, νομοθετεῖ. — *tristia*, dura, severa, nempe puellis. — 65. *mea fata trahentem*, exquisite pro vitam fato constitutam. *Vitum trahere* de iis qui vitam agunt aerumnosam et molestam, vid. Virg. Aen. II, 92; III, 647. — 67. Vid. Gronov. et Drakenb. ad Liv. I, 7; Heins. et Burmann. ad Ovid. Fast. I, 581; Cerda et Heyne ad Virg. Aen. VIII, 271; Alexand. ab Alex. II, 14. — 69. *nullis-veneranda*, nullae unquam puellae ad hanc aram venerandi causa accedant; *venerari aram*, *templa dixit* quoque Virg. Aen. XII, 220; III, 84. — *eximii*, sic quoque Aeneas apud Virg. Aen. I, 378, se ipsum *pium Aeneam* vocat, ubi vid. Heyne Excurs. XII.

71-74. Apostrophe ad Herculem, quem poeta fastos scripturus, vid. Argum. ad lib. IV, el. 1, rogat, ut

Sancte, velis libro dexter adesse meo.
Hunc, quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic Sancum Tatiae composuere Cures.

ipse quoque coeptis suis favere velit.
— *Sanctos* et *patres* deos omnes dictos fuisse, notissimum. Hercules *sanctus* quoque dicitur Phaedr. V, 4, 1; Cic. pro Sext. extr. al. — *aspera*, amara supra vs. 42. *saeva noverca* Sil. Ital. II, 478. — *cui iam favet*, cui utpote Iovis et Alcmenae filio Iuno saeva olim et iniqua, vid. Ovid. Met. IX, 21 seqq.; Apollod. II, 4, 12: nunc favet, postquam se in Oeta monte combussit: Apollod. II, 7, 8: *τοῦτων ἀθανασίας, καὶ διαλλαγῆς Ἡρᾶ, τὴν ἐκείνης θυγατέρα Ἡβην ἔγχευ.* — *dexter*, propitius. — 73. *manibus*, sua vi ac virtute. — *purgatum orbem*, Hercules orbis terrarum marisque pacator dicitur Senec. de Benef. cap. 13. *pacifer* in nummis apud Beger. Thes. Brand. tom. II, pag. 779

seqq., et in marm. apud Gruter. pag. 49, 1, et 1113, 4. — *purgatum sanxerat*, pro simpl. purgarat, purgatum reddiderat. — *Sic*, hoc respectu, propterea Sancum nominarunt, qui graeca lingua Hercules dictus est, eumque coluerunt Sabini. — *Sancus* idem qui *Dius Fidius*, vid. Festus in *Praedia*; et *Hercules*, vid. Festus in *propter viam*. Conf. Heins. et Burm. ad Ovid. Fast. VI, 213; Voss. de Idololatr. gent. I, 12; Cluver. Ital. Antiq. lib. II, pag. 643; interpp. ad Phaedr. V, 4, 1; Muret. epist. 81 et 82. — *Cures*, urbs princeps Sabinorum, quorum rex quondam Tatius, vid. el. 1, 31; 4, 9. — *composuere*, id est constituerunt Herculi Sanco aedem, eumque sub hoc nomine coluerunt.

ELEGIA X

QVARE IVPITER FERETRIVS DICTVS

Nunc Iovis incipiam causas aperire Feretrî,
 Armaque de ducibus trina recepta tribus.
 Magnum iter adscendo, sed dat mihi gloria vires:
 Non iuvat ex facili lecta corona iugo.
 Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae
 Huius, et exuviis plenus ab hoste redis,

ELEGIA X

Duplicem nominis Iovis Feretrî causam avertit (conf. hanc in rem Dausqueius ad Sil. Ital. pag. 147, et Freinshemius ad Floi. I, 1, 11; Plin. H. N. II, 53; Festus in Feretrius; Plutarch. vit. Rom. et Marcell.), et quidam Romanorum, ducibus hostium sua manu occisis, spolia opima in templum Iovis Feretrî retulerint, docet. Spolia opima dicta esse, non solum quae dux duci, sed etiam quae miles gregarius duci hostium sua manu interfecto detraxit, luculenter satis demonstravit Perizon. in Animadv. historicis cap. 7; add. Varro apud Festum in *Opima*. Occasionem huius elegiae scribendar obtulit poëtae, auctore et suasore Vulpio, instauratio templi Iovis Feretrî ab Augusto facta, suasu T. Pomponii Attici, vid. Cornel. Nep. vit. Att. cap. 20. Sed quidni sponte poëta in hoc argumentum deferri potuit, quum in animo haberet Fastorum libros conscribere, *Sacra diesque, et cognomina prisca locorum* (vid. el. 1, 69) canere? Conf. Argum. ad lib. IV, el. 1: quum et ipsa particula *nunc* initio carminis,

alia similis argumenti carmina tunc temporis iam cecinisse poëtam, docere videtur.

1-6. *Incipiam aperire*, pro simpl. *aperiam*, id est explicabo, ut saepius. — *causas*, nominis rationes. — *arma*, vs. 6 *exuvias*, vs. 11 *spolia* dicit; nempe opima. — *de ducibus tribus*, Acrone vs. 7, Tolumnio vs. 37, et Virgumaro vs. 41, nam non nisi ter haec felicitas Roman. reipubl. contigit. — 3. *magnum iter adscendo* docte pro rem arduam, gravem laborem molior, grave argumentum carmine pertractandum mihi sumo. *Iter*, ut el. 4, 10. — *dat mihi gloria vires*, ingenio, animo *dat gloria vires* Et *facunda facit pectora laudis amor* Ovid. Trist. V, 12, 37 seqq. — 4. *Vulgaris ratio erat*, ingrata mihi sunt praemia sine labore parata; pro quo multo exquisitius dixit: me poëtam non iuvat corona decerpta e montis iugo, quod facile ac sine labore conscenditur. — *imbuis*, instituis, das exemplum, vid. Virg. Aen. VII, 572; Taubman. ad Virg. Ecl. I, pag. 7. — *palmae*, victoriae praemii. Liv. I, 10, Romulus: *me auctorem sequentes posterî ferent*, nempe spolia opima Iovi. — *exuviis*

Tempore quo portas Caeninum Acronta petentem

Victor in eversum cuspide fundis equum.

Acron Hercules Caenina ductor ab arce,

Roma, tuis quondam finibus horror erat.

10

Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirinis

Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.

Hunc videt ante cavas vibrantem spicula turres

Romulus, et votis occupat ante ratis.

Iupiter, haec hodie tibi victima corruiet Acron.

15

Voverat, et spoliū corruiet ille Iovi.

Vrbis, virtutumque parens sic vincere suevit,

Qui tulit aprico frigida castra lare.

plenus. Liv. loco cit.: *Regem in proelio obtruncat, et spoliat.* — *Spolia ducis hostium caesi, suspensa fabricato ad id apte ferculo, gerens, in Capitolium ascendit, ibique ea quum ad quercum pastoribus sacram deposuisset, simul cum dono designavit Iovis templo fines.* Add. Val. Max. III, 2.

7-16. *Acron*, Caeninensium rex. *Caenina*, Sabinorum urbs non procul a Roma sita. Vid. Cluver. Itat. Ant. II, pag. 664 seqq.; Drakenb. ad Liv. I, 10, pag. 54. — *portas*, Romam. — 8. In equo prostrato hasta prosternis equitem. — *Acron* dicitur *Herculeus*, quia genus ad Herculeum referebat. Saneus enim, id est Hercules, vid. el. 9, 74, Curium conditor, primus Sabinorum rex fuisse perhibetur, vid. Sil. It. VIII, 420 seqq.; Augustin. de Civ. Dei XVIII, 19. — *spolia ex humeris*, arma, *Quirinis*, eleganter pro Quirini, ut aliis in locis *gens Romula*, *venena Colcha*, *populus Quirinus* etc. Vid. Bentlei. ad Horat. Carm. I, 2, 46, et ipsum voc. Quirinus cum dilectu adhibuit noster, hoc enim nomine Romulus inter deos relatus. — 13. Notabili cum brevitate Romuli

victoriam poeta designat. — *cavas*, pugnatoribus repletas, *turres*, nempe Vrbis. — *occupat ante*, redundat ante, ut apud Suet. vit. Aug. cap. 96: *ante praesensit.* Barthius explicat: caedit Acronem prius quam Acron Romulum, quia vota eius Iupiter rata habuit. BVRM. — *occupat*, aggreditur, invadit Acronta occidendi animo, ut el. 4, 83. Romulum ante congressum arma hostis Iovi vovisse, Plutarch. in Rom. scribit. — 15. *haec victima tibi*, hunc tibi victimam voveo. Sic apud Livium IV, 19, Cossus de Tolumnio: *ego hanc mactatam victimam — legatorum manibus dabo.* — *spoliū*, quia ei caeso detracta spolia opima, quae Iovi Feretrio dicata.

17-22. Laudes ac virtutes Romuli celebrat, fuit bello et pace clarus et magnus, durus, non mollis, antiqua simplicitate et frugalitate conspicuus. — *parens*, auctor. — *virtutum*, quibus ipsius posteri excelluerint. — *aprico lare*, aperto, intelligitur, ut recte notavit Guynetus, habitatio subdialis in castris frigidis, atque Romuli vita militaris opponitur vitae deliciorum hominum molli et umbra-

Idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris,

Et galea hirsuta comta lupina iuba.

20

Picta nec inducto fulgebat parma pyropo:

Praebebant caesi baltea lenta boves.

Cossus at insequitur Veientis caede Tolumni,

Vincere quum Veios posse laboris erat.

Nec dum ultra Tiberim belli sonus; ultima praeda

25

Nomentum, et captae iugera terna Corae.

Et Veii veteres et vos tum regna fuistis,

Et vestro posita est aurea sella foro.

ticae. — *eques*, et bellator aptus fuit frenis, non minus quam *aratris* durum terrae opus exercuit, quae laus ipsius in Cincinnatos, Curios et Fabricios derivata est. — 20. *et galea*, nempe apta fuit. — *comta*, ornata. — *galea lupina*, quia a lupa nutritus, vid. Stewech. ad Veget. II, 16, pag. 109 sqq., qui ibi plura notavit, quae hanc galeam lupinam eiusque ornatum illustrant. De galeis e pellibus ferinis vid. Drakenb. ad Sil. Ital. V, 132. — *picta*, versicolor e diversis metallis, vid. el. 4, 20. — *pyropus*, genus carbunculi, vulgo *rubinum* vocant. Ovid. Met. II, 2: *flammasque imitante pyropo*. Add. Lucretius II, 802, ubi smaragdo opponitur. Dicebatur quoque genus aeris *pyropus*, vid. Plin. H. N. XXXIV, 8; Isidor. XVI, 19. — *caesi boves*, pro corio caesorum bovum, quo eodem sensu *caeso iuvenco* legitur Lucan. IV, 32; coria caesorum bovum ciugulum militare praebebant Romulo. — *lenta*, ornat.

23–30. Cornelius Cossus Tolumnium, Veientum regem, cecidit, *spolia opima* (regi interfecto detracta) in aede Iovis Feretrii, prope Romuli *spolia*, quae prima *opima* appellata, sola ea tempestate erant, cum solemini

dedicatione dono fixit Liv. IV, 20. — *insequitur*, sequitur; proximus Romulo. — *caede Tolumni*, pro caeso Tolumnio. — *Veios*, Veii, urbs Etruscorum tunc temporis florentissima, Romae emula, quam post decem annorum obsidionem, tandem M. Furius Camillus diruit. — *Vincere laboris erat*, nempe res, difficilis tunc laboris, res ardua erat, magnae molis opus, multoque labore parandum, vid. Burm. ad Sil. III, 582. — 25. Significat angustis limitibus tunc temporis circumscriptum fuisse Romanorum imperium, vid. el. 1, 8, nondum Romanos arma sua victricia late protulisse. — *Nomentum*, oppidum Latii, vid. Virgil. Aen. VI, 733, VII, 711, a Tarquinio Prisco captum, vid. Liv. I, 38; Cluver. Ital. Antiq. II, 9, pag. 666. — *iugera terna*, id est pauca iugera, militi pro virtute assignata. — *Cora*, oppidum Latii, vid. Liv. II, 16, 22, 27; Cellar. Not. O. A. II, 9, tom. I, pag. 813; Cluver. loco citato III, 8, pag. 1017. — *Veii veteres*, epitheton cum dilectu positum, vetustate nobiles, ut II, 1, 21: *veteres Thebas*. Virg. Aen. I, 375: *Troia antiqua*. — *fuistis*, vid. II, 8, 10. — *aurea sella foro*, in aurea sella sedentes reges vestri ius dixerunt. *aurea*

Nunc intra muros pastoris buccina lenti

Cantat, et in vestris ossibus arva melunt.

30

Forte super portae dux Veïus adstilit arcem:

Colloquiumque sua fretus ab urbe dedit.

Dumque aries murum cornu pulsabat ahenò,

Vineaeque inductum longa tegebat opus,

Cossus ait, Forti melius concurrere campo.

35

sella, *κλίση χροστήν*, vid. Dorvill. ad Charit. pag. 706, magnificentiae et fastus regii signum. — 29. Quantam vos mutationem subiistis! fuistis! *urbs vestra iam solo aequata*. Egregie hanc sententiam exornavit poeta. — *intra muros*, in urbe, id est eo loco, ubi quondam *urbs illa magnifica stetit*. — *lenti*, a lento et tardo gregum ingressu, vid. Burm. ad Virg. Ecl. X, 19. Praeclare et elegiae convenienter, ad miserationem movendam additur: *in vestris ossibus*, significantur agri ossibus Veientum constrati. Ovid. Heroid. I, 53 seqq.: *Iam seges est ubi Troia fuit, rescandaeque sulce, Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus. Semisepulta virum curvis feriuntur a-ratris Ossa*. Add. Virgil. Georg. I, 496 seqq. Flor. I, 12, 11: *Hoc tunc Veii fuere; nunc fuisse quis meminit? quae reliquiae? quod vestigium? Laborat annalium fides, ut Veios fuisse credamus*.

31–38. *dux Veius*, Tolumnius. — *ab*, redundat, ut III, 25, 5 al. — *colloquium dedit*, fecit Cosso potestatem colloquendi, ut solet, civium suorum praesidio et armis confusus. PASSER. De hoc colloquio nihil monuit Livius IV, 19. — *aries*, machina bellica, qua muri percutiebantur et rumpebantur. Isidor. XVIII, 11: *Arieti nomen species dedit, eo quod cum impetu inpingitur in murum, in modum arietum*

pugnantium. *Validae enim ac nodosae arboris caput ferro vestitur, eaque suspensa funibus multorum manu ad murum impellitur, deinde retrorsum ducta impetu maiore destinatur; sicque crebris ictibus concussum muri latus caedit, cavatumque irrumpit et fenestram facit*. Add. Veget. de re milit. cap. 14; Vitruv. X, 19; Lipsius Poliorcet. III, 1. — *cornu*, capite, *aheno*, pro ferreo, vel ferrato. — *Vinea*, Veget. IV, 15: *E lignis tenuioribus machina colligitur – huius tectum munitione duplici tabulatis eratibusque contextitur: latera quoque viminibus sopiuntur, ne saxorum telorumque impetu penetrentur. Extrinsecus autem, ne immisso concremetur incendio, crudis ac recentibus coriis, vel centonibus operitur. Istae quum plures factae fuerint, iunguntur in ordinem (unde hoc loco vinea longa), sub quibus obsidentes tuti (unde h. l. legitur tegebat) ad subruenda penetrant murorum fundamenta (quod h. l. opus dicitur)*. Lucan. III, 487: *Tunc adoperta levi procedit vinea terra, Sub cuius pluteis et tecta fronte latentes Moliri nunc ima parant et vetere ferro Moenia*. Conf. de vinea, sub qua latentes milites muros sodiendo subruébant, Lipsius Poliorcet. I, 7; Barth. ad Stat. Theb. tom. II, pag. 949; et interpp. ad Lucan. l. c. — *Forti melius*, honestius, fortem virum praestat in campi aequore di-

Nec mora fit, plano sistit uterque gradum.
 Dii Latias iuvare manus: desecta Toluinni
 Cervix, Romanos sanguine lavit equos.
 Claudius Eridanum traiectos arcuit hostes,
 Belgica cui vasti palma relata ducis
 Viridumari; genus hic Rheno iactabat ab ipso
 Nobilis e tectis fundere gaesa rotis.
 Illi virgatis iaculantis ab agmine bracis
 Torquis ab incisa decedit unca gula.

40

micare, melius est descendere in planitiem, quam fidere moribus et arcibus. Si vir fortis es, veni in aequum et planitiem. — *plano*, in plano et aequo campo. — *sistit u. gradum*, consistit, stat uterque ad pugnam paratus. — 38. *Romanos equos*, pluralis pro singulari, vel intelligendi sunt equi Romanorum pugnam de proximo spectantium. — *lavit*, verbum gravius quam respersit.

39–42. M. Cl. Marcellus de Viridumari Gallorum rege occiso spolia opima retulit, vid. Liv. epit. lib. XX; Serv. ad Virg. Aen. VI, 860; Flor. I, 1, pag. 16; II, 4 extr. ed. Graev.; Sil. Ital. I, 132; III, 587. — *Eridanum* (Padum, vid. I, 12, 4), res gesta ad Clastidium, quod oppidum Eridanus, sive Padus alluit, vid. Cluver. Ital. Ant. I, 10. — 40. *Belgica*, pro Gallica, cui enim non nota Gallia Belgica? Vid. Plin. II. N. VII, 16; sic *Belgica* simpl. Plin. XV, 2; Tacit. Hist. I, 58; add. Sil. Ital. X, 77. — *vastus*, ut *vasti Cyclopes* Virg. Aen. III, 647; add. Gell. IX, 13. — *palma*, veteri scriptura, pro *parma*, vid. Heyne ad Tibull. I, 9, 82. — 41. *Rheno iactabat ab ipso*, fluvii pro diis colebantur; Viridumarus igitur a flumine Rheno, tanquam divina origine, generis sui originem deductam

iactabat. Sic apud Virg. Aen. X, 199: *Fatidicae Mantus, et Tusci filius amnis*. Add. Homer. II. II, 173 seqq. — *nobilis*, insignis in spargendis telis. — *gaesa*, vox Celtica, erant hastae longiores, sed leves et exiles, quae binae una manu ferri poterant, vid. interpp. ad Virgil. Aen. VIII, 662; Barth. ad Stat. Theb. IV, 64; Drakenb. ad Sil. It. II, 444; ad Livium XXVI, 6. — *tectis rotis*, intelligitur esseda superne tecta, vid. Flor. III, 4; Coes. B. G. IV, 33; Mela III, 6.

43–48. Passeratus verborum ordinem hunc in modum constituit: torquis iaculantis ab agmine, decedit illi, (qui) virgatis (erat) bracis. Scaligero illi ἀρχαῖως dictum est pro illius. — *bracis*, a bracis braccata Gallia, etiam torquibus atque armillis ornati erant Galli. Res nota. — *virgatae braccae* sunt versicolores, maculis distinctae, vid. Diod. Sic. IV, 30, XII, 21; Sil. Ital. V, 148; Burm. ad Val. Fl. II, 159; Drakenb. ad Sil. It. III, 155; interpp. ad Virg. Aen. VIII, 660; ad Claudian. I de Laud. Stilic. vs. 66. — *torquis unca*, torques, cuius articuli orbibus alligati erant; *unci* enim et *hami* vocabantur orbes, qui catenas alligabant, vid. Heins. ad Ovid. Amor. I, 6, 25. — 45. *causa Feretri*, nominis causa et origo est. —

Nunc spolia in templo tria condita : causa Feretrî, 45

Omine quod certo dux ferit ense ducem.

Seu quia victa suis humeris huc arma ferebant,

Hinc Feretri dicta est ara superba Iovis.

omine certo, secundo, id est feliciter.

– *huc*, nempe in templum Iovis Feretrii. Duplicem ergo nominis Feretrii causam affert, vel ab hoste ferien-

do, vel quod in Iovis templum spolia opima ferebant. – *superba*, magnifica.

ELEGIA XI

AD PAVLUM

Desine, Paule, meum lacrymis urgere sepulcrum.

ELEGIA XI

Scripta est ad L. Aemilium Paulum, virum Consularem et Censorium, nomine Corneliae, uxoris ipsius, Scipionis et Scriboniae filiae, A. V. DCCXXXVIII, praematura morte defunctae. Vid. Perizon. Animadv. hist. et epist. ad Morell. Consolatur Cornelia maritum, eumque a nimio luctu deterret; quod dii inferi nullis lacrymis precibusve moveantur; quod ipsa egregiam vitae sancte ac praeclare peractae famam reliquerit; quod non defuerint probitati suae praemia dulcissima, matrimonium felix, praeclara proles, fortuna fratris; quod morte liberata ab omnibus vitae molestiis atque aerumnis (vs. 70), iam uberima et liquidissima gaudia in campis Elysiis percipiat. Quo vero plenius et accuratius exponere posset poeta matronae nobilissimae virtutes et ornamenta, quo magis recensendis accuratius Corneliae bonis, acerbum Pauli dolorem mitigaret, animumque ipsius confirmaret; quo fortius atque feliciter defenderet Corneliam contra malevolorum obtreactiones (vid. vs. 58); eam induxit quoque causam suam apud inferorum iudices agentem, ita ut orationi ipsius omnia illa insereret doloris solamina, quae paulo ante attulimus. Scilicet in hac ipsa oratione egregie instructa, postquam Cornelia mentionem fecit generis sui mobilitatis, gloriae atque virtutum

avorum suorum, a quibus se non degenerasse profitetur, vs. 29-40; virtutes suas, lacrymis Augusti et totius urbis comprobatae et laudatae (57-60) speciatim enumerat, vitae probitatem 40-48, castitatem 49-54, pietatem 55 seqq.: neque hoc commemorare omittit, quod secunda fuerit mater trium liberorum, quorum summo cum affectu recordatur vs. 63 sqq. Tum ipsum alloquitur Paulum, eique commendat liberos vs. 73-84; ad hos ipsos deinde orationem convertit, eosque cohortatur, ut obsequio atque modestia futuram novercam sibi devinciant 85-90: quod si vero pater memor umbra Corneliae suae contentus manserit vs. 91, ut senectutis molestias atque incommoda coelibis patri omni modo et studio leniant vs. 92 seqq. Denique causa perorata, dignam se esse declarat, quae in Elysiis transferatur campos vs. 99-102. — Si Propertius praeter hanc elegiam, nullam scripsisset aliam, vel ea solum ostenderet, quanta fuerit huius poetae animi magnitudo, ingeniique felicitas. Sive enim spectes idearum sublimitatem, affectuum veritatem, sive ipsam argumenti tractationem, fictionum splendorem, picturarum colorumque suavitatem, dictionis exquisitae praestantiam; hanc elegiam reliquas omnes longo intervallo post se relinquere facile animadvertes; utroque concedes, eam iure meritoque peritissimis elegantiarum veterum

Panditur ad nullas ianua nigra preces.
 Quum semel infernas intrarunt funera leges,
 Non exorato stant adamante viae.
 Te licet orantem fuscae deus audiat aulae,
 Nempe tuas lacrymas litora surda bibent.

arbitris (vid. Koppiers. Obs. Philol. pag. 151) elegiarum principem atque reginam nominatam fuisse.

1-4. *Lacrymis urgere sepulcrum*, vulgarius erat: desine lacrymas effundere, et immoderatum luctum deponere: sed longe ornatus, et ad exprimendam luctus gravitatem dolorisque impatientiam exquisitus dixit: *desine lacrymis urgere sepulcrum*, cui similis locutio respondet: *lacrymis prosequi mortuos* apud Liv. XXV, 26. Putabant autem veteres, offendi Manes, carorum luctu immoderato, vid. Vulp. ad Tibull. I, 1, 68; Kirchman. F. R. IV, 10. — 2. Nullis lacrymis et precibus lurida porta patet, nemo mortuus in vitam revertitur. Homer. Il. Ψ, 549 seqq. — *ianua nigra*, sepulcri ianuam Burmannus intelligit, laudat Ovid. Trist. III, 2, 24; mullem tamen intelligere ianuam inferni. *niger, ater, luridus, pallidus*, epitheta rerum inferarum sollemnia. — 3 seqq. Copiosius exornatur et docte variatur sententia vs. 2 proposita. — *semel* de iis dicitur, quae non iterantur, vid. Oudendorp. ad Lucan. III, 296. — *funera*, pro mortuis, ut saepius. — *infernas leges intrare*, paullo audacius dictum pro intrare locum, ubi leges immutabiles valent, et eas ipsas subire. Similes formulae a Santenio ad hunc locum notatae sunt: *insidias intrare* Caes. B. C. III, 83. *Cyaneos intrare fragores* Val. Fl. V, 483. *mensas intrare minores* Stat. Theb. V, 428. — 4. Homer. Il. Θ, 15: εἰς Τάρ-

ταρον — Εὐθα σὺδ' ἔπειταί τε πύλαι καὶ χάλκιστος οὐδός: Alcaeus Anal. Brunck, tom. I, pag. 491: Εὖτε σὺδ' ἔπειτα οἶμον ἔστις Αἰδῶν Virg. Aen. VI, 551: *Porta adversa ingens, solidoque adamante columnae: Vis ut nulla virum, non ipsi excindere ferro Coelicolae valeant. Stat ferrea turris ad auras.* — *viae*, exitus, ubi sunt portae durissimae, quae redituris nunquam reserantur. — *adamante*, ferro. Nam ἀδάμανξ prop. de ferro. Ovid. Fast. III, 805: *ex adamante securis*; et Graecis pariter atque Latinis *adamantium* dicitur quidquid durum et satis firmum atque munitum est, vid. Graev. ad Hesiod. Ἀσπ. vs. 136. — *Non exorato*, non exorando, iusuperabili.

5-6. *fuscae*, nigrae, ut Sil. It. III, 524, idem quod *furvae* Horat. Carm. II, 13, 21: *furvae regna Proserpinae*. Apulei. Metam. VI, pag. 185: *de quo fontis atri fuscae defluunt undae, et Stygiae irrigant paludes*. Per deum *fuscae aulae* intelligitur Pluto. — *litora surda*, Valcken. Diatrib. Eurip. pag. 187, comparat cum Homeri χυμῶντι καὶ ῥωφῶ Il. Ξ, 16: intelligitur h. l. ripa paludis Stygiae. *Litus*, de fluvio saepius, ut Virgil. Aen. VI, 388. — *bibent lacrymas*. Ovid. Fast. III, 471 seqq.: *En iterum fluctus, similes audite querelas, En iterum lacrymas accipe, arena, neas*. Quam ornate hoc loco singula dicta sint, intelliges, si reputes, sententiam nudam ac simplicem esse hanc: quod si preces tuas audiret Pluto, eas tamen non exaudi-

Vota movent superos : ubi portitor aera recepit,
 Obserrat umbrosos lurida porta rogos.
 Sic moestae cecinere tubae , quum subdita nostrum
 Detraheret lecto fax inimica caput.
 Quid mihi coniugium Pauli , quid currus avorum
 Profuit ? aut famae pignora tanta meae ?
 Num minus immites habui Cornelia Parcas ?
 En sum quod digitis quinque levatur onus.

10

ret, est inexorabilis, *illacrymabilis* Horat. Carm. II, 14, 6, nec precibus, nec lacrymis ille movetur, et preces et lacrymas tuas negligit.

7-10. *superos*, nempe deos, qui diis inferis hoc loco opponuntur. — *portitor aera recepit*, si Charon nautum recepit. In os mortui tricus, vel quadrans, vel obolus inseri solebat pro vectura Charonti solvendus, vid. Diod. Sic. II, 5; Hemsterhus, ad Lucian. dial. mort. 9, tom. I, pag. 422. — *umbrosos rogos*, de umbris et manibus capiendum, umbram ipsam, quae modo rogi effugit, audacius poeta nominat rogi, vid. Obs. — *umbrosos*, manes umbras, pallentes, nigras umbras. — *porta*, nempe orci. — 9. Sic, hoc respectu, propterea quod vota superos tantum, non inferos movent, recte ad tubam mihi canebatur: immites sunt Parcae etc. Marklandus sensum loci ita constituit: hanc legem mihi iudixit cantus iste tubae funerae, quum rogi iste accendebatur et corpus cremabatur. Broukhusius: ita visi sunt cecinisse tubicines, quasi Plutonis praecones. Sed ipsa allertur naenia ad rogi decantata. Triplex enim erat naenia. Prima in exequiarum comitatu. Secunda canebatur ad rogi. Tertia ad tumulum, vid. Gutherius de Iure Manium I, 22. Ad tubam canebatur

naenia in funeribus divitum, vid. ad II, 13, 20; Morestellus de Pompa ferali II, 14 in Thes. Graev. tom. XII, pag. 1390. Caeterum compara cum h. l. Enrid. Alc. 424 seqq. — *quum subdita* etc., sermo est de corpore, igne rogali consumto, collabente in igne ferali. — *fax*, qua rogi incensus erat. — *lecto*, nempe ferali, in quo corpus in rogo comburebatur. — *nostrum caput*, cum dilectu, pro me mortuum, corpus meum.

11-14. Neque coniugii felicitas atque splendor, nec generis dignitas a morte vindicare potest, *Divesne prisco natus ab Inacho*, Nil interest, an pauper, et infima De gente, sub divo moreris *Victima nil miserantis Orci* Horat. Carm. II, 3, 21 seqq. — *currus avorum*, nempe triumphales, v. c. Scipionis Aemiliani, qui Numantiam evertit, vid. Iuvenal. VIII, 1, seqq. *Jamae pignora*, improprie repetit, quae proprie modo dixerat, intelliguntur coniugium Pauli et currus avorum. Caeterum comparant Ovid. Heroid. XI, 17 seqq. — *Cornelia*, significanter, ego Cornelia illa. — 14. Soph. Electr. 1129: Νῦν μὲν γὰρ οὐδὲν ὄντα βραχὺς χρόνος Senec. Herc. Oet. 1762: ecce vix totam Hercules Complevit urnam: quam leve est pondus mihi! Add. Ovid. Met. XII, 612 seqq.; Amor. III, 9, 40; Prop. II,

Damnatae noctes, et vos vada lenta paludes, 15
 Et quaecunque meos implicat unda pedes,
 Immatura licet, tamen huc non noxia veni,
 Det pater hic umbrae mollia iura meae.
 Aut si quis posita iudex sedet Aeacus urna,
 In mea sortita vindicet ossa pila. 20
 Assideat frater, iuxta et Minoia sella, et
 Eumenidum intento turba severa foro.

9, 14. — *levatur*, tollitur; sunt autem haec verba de urna cinerea exponenda, quae facile una manu gestetur.

15–26. Egregii versus. Alloquitur tenebras infernas, atque paludes, innocentiamque suam ac probitatem testatur; tum orationem suam ad indices inferni convertit, eosque ad sententiam de se ferendam provocat. — *damnatae noctes*, tenebrae, noctes inferorum, ubi damnati sunt. — *vada l. paludes*, lente fluentes fluvii inferni, conf. Horat. Carm. II, 14, 17 sq., lenta et paludosa Orci flumina erant Styx et Coeetus; rapida Acheron, Phlegethon, vid. Virg. Aen. VI, 294, 322, 547, 701, et Heynii Exc. IX. — *unda*, nempe limosa, qualis erat Stygis et Cocyti, vid. Georg. IV, 478; Aen. VI, 439. — 17. *Immatura*, in flore aetatis mortua. Tibull. II, 6, 29: *immatura ossa*. Praematura morte extinguere eos credebant veteres, qui grave quoddam commisissent crimen. Itaque criminis suspicionem a se amoliri Cornelia studet. Vid. Sueton. Tit. cap. 10; Barth. Advers. XI, IV, 26; Heyne ad Tibull. I, 3, 51. — *pater*, Pluto; inferos enim alloquitur. Vid. Tibull. l. c.; Stat. Theb. VIII, 22: *Dux Erebi populos poscebat crimina vitae*. — *hic δεινταῖος*, hic Pluto, quem cerno. — *mollia*, benigna, aequa; mitum de me sententiam ferat.

19–20. Iudicium inferorum ad Romani exemplum conformavit poeta. Si non ipse Pluto de me iudicare vult, sorte constituat quaesitorem, extra ordinem quaesitorem det, qui de me cognoscat, in meam vitam inquirat. — *sedet*, verbum de iudiciis proprium, vid. Burm. ad Phaedr. I, 10, 6. — *Aeacus* sedet quaesitor et sortitur indices, quorum nomina ex urna trahit. Vid. Heyne ad Virg. Aen. VI, 430, et Excurs. XI. — 20. *pila*, Ascon. in argumento Cic. Orat. Mil. pag. 780 ed. Graev. a Burm. laudatus: *lex inebat, ut coram accusatore ac reo pilae, in quibus nomina iudicum inscripta essent, acquerentur: dein rursus postera die sortitio iudicum fieret*. Add. Gronov. ad Senec. Herc. Fur. vs. 732, 744. — *mea ossa*, i. e. manes, me. — *vindicet*, insolentius dictum pro iudicet, absque puniendi notione, quia non noxia Cornelia. Santenius explicat: sententia sua defendat, culpa absolvat.

21–23. *Assideat frater*, Rhadamanthus. — *iuxta et Minoia sella*, scilicet vel stet, pro ipso Minoë. — *intento foro*, supple in. *foro intento*, causae meae intento. *intenta silentia* dixit Val. Flacc. IV, 257. Adesse autem dicuntur Furiae iudicibus, tanquam apparitores a verberibus abstinentes et silentium facturae. Sic et Statius

Sisyphe, mole vaces: taceant Ixionis orbes.

Fallax Tantaleo corripere liquor.

Cerberus et nullas hodie petat improbus umbras,

Sed iaceat tacita lapsa catena sera.

Ipsa loquar pro me: si fallo, poena sororum

Infelix humeros urgeat urna meos.

Si cui fama fuit per avita tropaea decori,

Afra Numantinos regna loquuntur avos.

Altera maternos exaequat turba Libones,

Theb. VIII, 24 Furiae dicuntur sel-
lana inferni iudicis circumstare; et
hoc a iudiciis Romanorum desumptum,
vid. Cicero pro Cluentio cap. 53.
Compara praeterea cum hoc loco
Claud. R. P. II, 335 sqq. Senec.
Med. 740 seqq. Lucian. tom. I,
pag. 471. Caeterum Propertius h. l.
saeculus quoque est Platonem, qui
Rep. lib. X, pag. 620, fingit animas
defunctorum eadem, quae in priore
vita tractassent, probare studia, quam
eamdem opinionem exornarunt poë-
tae alii, vid. Virg. Aen. VI, 651; Ho-
rat. Carm. I, 10, 19; Ovid. Met. IV,
444 sqq. — 23. Cornelia audientiam
sibi factura, cessent, inquit, inferna-
les poenae, dum loquar; hoc prae-
clare specialibus ideis expressit poëta.
— *Sisyphe*, vid. II, 17, 7; XX, 32.
— *taceant*, cum dilectu, pro cessent,
iaceant; concitatissimo enim per aë-
rem motu strepitum faciebant ac sibi-
labant. Ovid. Met. X, 42: *stupuitque*
Ixionis orbes. De Ixione vid. I, 9, 20.
— *Tantaleo*, II, 1, 64; dativus grae-
cus a *Τανταλῆς*. — *improbus petat*,
saevus invadat. — *tacita sera*, ablativi
absoluti; *sera* pro porta. Stat. Theb.
VIII, 56: *Ferrea Cerberae tacue-
runt limina portae*. — 27. *ipsa*, inno-
centiae suae confidens Cornelia, sibi
non opus esse ait oratore et avvocato,

sed semetipsam suam causam esse di-
cturam. — *sorum*, Danaidum, vid.
II, 1, 67.

29–32. Sequitur ipsa Corneliae
oratio, quam a generis sui commen-
datione orditur. Si cuiusdam fama ex
rebus maiorum suorum praeclare ge-
stis, titulis et ornamentis, splendo-
rem ducit: ego sane clarissima sum.
Apodosis est in versu brevior. — *per*
avita tropaea, per victorias insignes
avorum virtute partas. — *Numantinos*
avos, sunt paterni Corneliae avi, in-
primis Scipio Africanus minor, Nu-
mantiae et Carthaginiis expugnatione
nobilis, vid. Flor. II, 18; Liv. epit.
LVII, LIX; Cicero pro Murena c. 28;
Aurel. Vict. Vir. Ill. cap. 58. — *lo-*
quuntur, praedicant, vid. Cannegiet.
ad Avian. II, 1; hoc ipsum autem
verbum Santenio ostendere videtur,
poëtam cogitasse verba Ennii ad Sci-
pionem Africanum apud Trebell. Poll.
in Claud. cap. 7: *Quantam statum*
faceret Populus Romanus, quantam co-
lumniam, quae res tuas gestas loqua-
tur? eademque in animo habuisse
Ciceronem, quum de eodem Scipione
scriberet Acad. IV, 2: *quum historiae*
loquantur. — 31. Altera turba, altera
series maiorum exaequat avos mater-
nos Libones antecedentibus paternis,
gloria rerum gestarum; materni avi

Et domus est titulis utraque fulta suis.
 Mox ubi iam facibus cessit praetexta maritis,
 Vinxit et adpersas altera vitta comas:
 Iungor, Paule, tuo, sic discessura, cubili.
 In lapide huic uni nupta fuisse legar.
 Testor maiorum cineres tibi, Roma, verendos,
 Sub quorum titulis Africa tonsa iacet:
 Qui Persen proavi simulantem pectus Achillis,

35

aequales sunt celebritate paternis. BARTH. Libo cognomen Scriboniae gentis, ex qua Corneliae mater. Libonum familia nobilis quoque ac splendida erat, vid. Plin. H. N. II, 35; XXXVI, 15; Cic. ad Att. XIII, 30; Suet. Tib. 25; Horat. Ep. I, 19, 8. — *domus utraque*, paterna et materna. — *titulis*, intelliguntur monumenta publica, statuae, nummi etc. quibus incisae epigraphae, memoriam viri de republica optime meriti, cui hic honos haberetur, propagabant.

33–36. Castitatem et pudicitiam suam commemorat. Ornati versus. Quum ad pubertatem transissem, et maritanda essem, tua coniux facta sum. — *cessit praetexta*, nempe toga, nuptiarum die eam deponere solebant puellae et induere tunicam, vid. Manut. de toga romana in Graev. Thes. tom. VI, pag. 1192. — *facibus*, vid. ad eleg. 3, 13. — *adpersas comas*, vid. Obs. sponsae crines aqua adspangebantur nuptiarum die, vid. eleg. 3, 15. — *altera vitta*, nempe maritalis, deposita virginali, vid. Val. Flacc. VIII, 6; Spanhem. ad Callim. h. in Cer. vs. 5; Turneb. Advers. XXIII, 5. — *sic discessura*, recte Passerat. ut iam discessi, non divortio, sed morte. — *huic uni nupta*, laus pudicitiae mulieris uni tantum nupsisse. Val. Max. II, 1, 3: *quae uno contentae matrimonio fuerant, corona pudicitiae honoran-*

bantur. Conf. interpp. ad Minuc. Felic. pag. 226; Kirchmann. F. R. III, 20; Markland. ad Stat. Silv. p. 242; Burm. ad Anthol. Lat. tom. II, pag. 127. Celebrantur quoque uivirae Inscriptt. ap. Gruter. pag. 307, 3, pag. 305, 2; et Dorvill. Obs. Misc. Nov. tom. III, pag. 130.

37–40. Pietatis ac probitatis suae testes facit maiorum cineres. — *Africa tonsa iacet*, significatur monumentum, statua Scipionis Africani, cuius pedibus victarum gentium nomina inscripta erant, et adiacebant mulieres tonsis capillis, devictas gentes referentes, quales in nummis conspiciuntur. De ritu captivos tondendi omnia nota; vid. Heins. ad Ovid. Fastor. I, 645; Delrius ad Claudian. I in Rufin. 379; Victor. Lectt. Var. XXVIII, 9. Haec saltem interpretatio maiorem vim atque vigorem orationi conciliat, quam si cum aliis *tonsa* metaphorico sensu capias, ut omnino clades bellica significetur, ut ap. Cic. Tusc. V, 17: *consiliis nostris laus est attonsa Lacinum*, ut ibi vertit epigr. de Epaminonda apud Pausan. Boeot. pag. 565: *ἡμάρταις βούλῃ; Σπάρτη μὲν ἐντίπατο δούξεν* vid. Taylor. ad Aesch. c. Ctesiph. p. 605, ed. R. — 39. Vulgaris lectio: *Et Persen — Quique tuas proavo* etc. Vid. Obs. — *Qui* etc. testor eum, qui Persen vicit. Intelligitur Aemilius Paulus Macedonicus

PROPERT. Carm. Tom. I

* F f

Et tumidas proavo fregit Achille domos:
 Me neque censurae legem moluisse, nec ulla
 Labe mea nostros erubuisse focos.
 Non fuit exuviis tantis Cornelia damnum:
 Quin et eram magnae pars imitanda domus.
 Nec mea mutata est aetas: sine crimine tota est.
 Viximus insignes inter utramque facem.

(III, 3, 8) ex cuius gente ipsius Corneliae maritus Paulus, sed cum ipsa quoque Cornelia, ut bene monuit Santenius ad h. l. cognatione procul dubio tangebatur, quum Africanus Maior in matrimonio habuerit Aemiliam, M. Aemilius Lepidus aliam Corneliā, et Pauli Macedonici filius ab Africano Minore adoptatus fuerit. — *simulantem pectus Achillis*, imitabatur et simulabat animos Achillis, non referebat vero virtutem ipsius. Hoc sensu *simulare* Horat. Epist. I, 19, 13, et *assimulare* ap. Tac. Ann. IV, 59: *assimulabatque iudicis partes*. Vid. Heins. ad Vell. Pat. I, 9. — *proavo Achille*, Macedonum enim reges, adeoque Perses, eorum ultimus, ab Aemilio victus, ab Achille genus ducebant, vid. Heyne ad Virg. Aeneid. VI, 840

41-44. *neque censurae legem moluisse*, Cornelia testes quidem facit vitae laudabiliter actae suos maiores, sed propterea non necesse est, ut h. l. de censura cuiusdam maiorum suorum, vel ipsius Aemilii Pauli Macedonici modo memorati cum Santenio cogitetur, immo maritum censorem innuit, coll. vs. 67, et sensus est: non peccatis meis maritum Censorem coëgi, ut severus Censor ob exempla domesticā non esset. Legitur etiam voc. *censura*, maxime ap. hist. Aug. scriptores, de morum integritate et gravitate, vid. Casaub. ad Trebell. Poll.

in Gallieno cap. 3; Salmas. ad Capitolin. Antonin. cap. 22, pag. 376: sed haec significatio ab h. l. plane aliena — *focos*, i. e. lares, qui ad focum in atrio stabant. Vid. Ernesti Clav. Cic. sub voc. *ara*. — 43. *exuviae*, pro victoris et triumphis, Claudian. Laud. Serenae vs. 50, tum pro fama, gloria per triumphos parata. — *damnum* pro damno, graec. οὐ νόσση. — *magnae domus*, illustris gentis. — *pars imitanda*, cuius virtutes imitandae et aemulandae.

45-50. Virtutis ac honestatis per omnem vitam studiosa fui. — *aetas*, i. e. vita, vivendi ratio. — *viximus*, ego et Paulus meus, coll. vs. 35, *insignes*, nempe virtute. — *inter utramque faciem*, scil. nuptialem et rogalem, i. e. a die nuptiarum usque ad finem, omni matrimonii tempore; utraque *fax* coniungitur quoque apud Ovid. Heroid. XXI, 172; vid. Delrius ad Senec. Herc. in Oct. vs. 1658; Priscus ad Apulei. pag. 240 sqq.; Gorius tom. II Inscr. Florent. pag. 22. — 47. Naturae ingeniique similitudo a maioribus meis ad me pervenit, origo mea mihi dedit leges, ut ad animi perfectionem mihi non opus esset indicis metu, ut tum, quum viverem, non possem esse melior metu, eram enim per naturam optima. Hor. Epist. I, 16, 52 sqq.: *Oderunt peccare boni virtutis amore; Tu nihil admittes in te, formidine poenae*. Theophr.

Mi natura dedit leges a sanguine ductas:

Ne possim melior iudicis esse metu.

Quamlibet austeras de me ferat urna tabellas;

Turpior adsessu non erit ulla meo.

50

Vel tu, quae tardam movisti fune Cybebem,

Claudia, turritae rara ministra deae:

Vel cui, commissos quum Vesta reposceret ignes,

Exhibuit vivos carbasus alba focos.

Nec te, dulce caput, mater Scribonia, laesi.

55

erit. Id. XVII, 13: *Ex πειρώων οἶος μὲν ἔην τέλος αὖτις ἔργον* O *Λαγιδά; Πτολεμαῖος*. -49. Nihil mea interest, quatenam iudicium nomina ex urna protrahantur, vid. ad vs. 19, non reformido iudicium vel severissimum; at quanto ornatus haec poeta extulit! Licebat autem apud Romanos accusatori aequae ac reo, iudices sibi suspectos reicere, vid. Plin. Panegy. cap. 36. — *quamlibet*, quamvis — *Turpior* etc. Passerat. et Broukhus. haec verba explicant de more, quo in iudiciis amici reis assidebant. Sed lubens adstipulor Santenio, qui respexisse putat Corneliam ad sedem, quae sibi, iudicio absolutae, apud inferos adsignaretur, et quae nulli foeminae, castitatis laude cum maxime clarae, dedecori foret. Castae enim castis, formosae assident formosis, el. 7, 64, 69; II, 28, 27: sceleratae sceleratis, Tibull. I, 75 sqq.; Lucian. dial. mortuor. XVIII.

51—54. Vltorius et praeclare sententiam vs. 50 propositam exornat. — *Vel tu*, si vel tu mihi assideres Claudia etc. Claudia, Appii Caeci filia, Vestalis virgo, de stupro falso suspecta, (*casta quidem, sed non credita: rumor iniquus Laeserat, et falsi criminis acta reu est* Ovid. Fast. IV, 307 sqq.) navem, in qua Cybebe

Phrygia Romam adducta erat, quum sederet *limoso pressa carina vado* Ovid. l. c. vs. 300; fune i. e. cingulo adhibito traxit, et *castas casta* secuta est dea *manus* Ovid. vs. 324. Claudia vero *credita vix tandem teste pudica dea* Ovid. l. c. vs. 344; Conf. Herodian. I, 35; Duker. ad Liv. XXIX, 14, 12; Drakenborch. ad Sil. It. I, 33; XVII, 40; Heins. et Gesner. ad Claudian. Laud. Sercn. vers. 18. — *rara*, singularis exempli. — *turrita*, vid. ad III, 17, 35. — 53. *Vel cui*, vel tu cui etc. significat Aemiliam virginem Vestalem, de qua Dionys. Hal. lib. II: quum olim ignis Vestae defecisset, negligentius asservante Aemilia, quae eius custodiam alteri novitiae Vestali mandasset, venit in suspicionem, quasi parum caste rem sanctissimam tractasset: tum inops consilii, Vestam prius apprecata, iniecit arae avulsam partem carbasinae vestis; ac tum e frigido cinere per carbasum flamma emicuit. PASSERAT. Vid. Val. Max. I, 1, 7, ibique Kapp. Guellius ad Virgil. Aen. V, 744; interpp. ad Claudian. Bel. Get. 232. — *reposceret*, quam opportune positum! — *vivos focos*, docte pro igne ardente. — *carbasus*, vid. ad el. 3, 64.

55—60. Suavissimi versus, eximio cum artificio singula posita. Virtutes

In me mutatum quid, nisi fata, velis?
 Maternis laudor lacrymis, urbisque querelis,
 Defensa et gemitu Caesaris ossa mea.
 Ille, sua nata dignam, vixisse sororem
 Increpat: et lacrymas vidimus ire deo. 60
 Et tamen emerui generosos vestis honores,
 Nec mea de sterili facta rapina domo.
 Tu, Lepide, et tu, Paule, meum post fata levamen,
 Condita sunt vestro lumina nostra sinu.
 Vidimus et fratrem sellam geminasse curulem; 65

suas exemplis Cornelia probat. — *Scribonia*, Libonis soror, uxor Augusti, cum qua tamen divortium fecit, vid. interpp. ad Sueton. Aug. cap. 62; Perizon. Epist. ad Morell. de Num. Consul. pag. 222, et Morell. Thes. Fam. Rom. tom. I, pag. 375. — *In — velis*, optime Passeratius: nihil deliqui, mors tantummodo mea immatura tibi dolori fuit. — 58. *Defensa et gemitu C.*, satis perspicue ex his verbis patet, malos rumores a malevolis de Cornelia sparsos fuisse: illos vero rumores falsos et iniquos fuisse, satis luculenter demonstrasse ait Augusti lacrymas. Hinc quoque perspicitur, quam insigni cum dilectu supra vs. 51, 53, Claudiae et Aemiliae mentio facta sit. Minus vero recte ex his et vers. 60 verbis coniecisse mihi videntur interpretes, Augustum oratione funebri laudasse Corneliam, nam Suetonius hac de re silet; et ex verbis *lacrymas vidimus ire deo* non nisi hoc sequitur, Augustum lacrymantem funeris exequias prosecutum esse. Apposite cum h. l. contulit Sautenius locum Albinov. Epiced. Drusi vs. 465: Denique laudari saerato Caesaris ore Emerui, lacrymas eluuique deo — *Et voce et lacrymis laulasti, Caesar, alumnus.* — 59.

sua nata, Iulia, quam Augusto peperit Scribonia; Cornelia igitur Iuliae semisoror erat. — *increpat*, conqueritur nempe vixisse, non amplius vivere, sororem sua nata dignam. — *deo*, vid. ad III, 4, 1. Ad miserationem faciendam exquisitè addit poeta *lacrymas isse deo*, vid. II, 16, 54; Virg. Aen. I, 229.

61—64. *Me vixisse, mortem meam praematuram*, lugebant omnes; quamquam vero adolescens mortua sum, tamen foecunda trium liberorum mater fui. Etenim *generosos vestis honores* recte explicant interpretes, tantum non omnes, de veste matronali, quae foecundis mulieribus concedebatur, et matribus trium liberorum, v. Turneb. Advers. XXIII, 7. — *nec rapina facta*, nec mors me rapuit sterilem. — 63. *Lepide, Paule*, Corneliae filii, *post fata levamen*, solatium mortis praematurae, quum vos florentes reliquim. — 64. Mihi, in vestro sinu positae, oculos clausistis, vid. Albinov. ad Liv. vs. 89 sqq.; Callim. epigr. 42 a Vulp. laudat: Καί μοι τέκν' ἐγένοντο δὲ' ἄρσενες, κήπιόνες ἐνταύθην Εὐρύκλῳς ἐνὶ χερσίν, ἔσπευ χείρῳ. Anal. Brunck. I, 472.

65—72. Ad generis ostentationem quoque affert, et in magna felicitatis

Consule quo facto tempore rapta soror.
 Filia tu specimen censurae nata paternae,
 Fac teneas unum, nos imitata, virum.
 Et serie fulcite genus: mihi cymba volenti
 Solvitur, aucturis non mea fata malis.
 Haec est feminei merces extrema triumphi,
 Laudat ubi emeritum libera fama rogam.
 Nunc tibi commendo communia pignora natos.
 Haec cura et cineri spirat iusta meo.

70

suae parte ponit, quod viderit *fratrem*, P. Cornelium Scipionem, *selam geminasse curulem*, his magistratus curules gessisse, aedilitatem et praeturam. Sic fere et Ovidius dixit, *geminabit honorem Filius*, Pont. III, 4, 99. — *Consule quo facto*, creatus est consul A. V. DCCXXXVIII, cum L. Domitio. — *rapta soror*, me rapuit mors. — *tempore*, explicant, opportune, tempestive, quum iam sat felix fuisset, quum liberos peperissem et fratrem consulem vidissem. *tempore*, pro opportune, Plant. Asin. III, 3, 143. Epidico III, 3, 25 al. — 67. Filia nata, ut sis specimen censurae paternae, ut censuram patris moribus tuis exprimas, v. vs. 41; meum exemplum imitare, et sis unius tantum viri sancta et casta uxor, coll. vs. 36. Cornelia pia in maritum uxor, decore laudibus effert censuram mariti, de qua tamen Vellei. Pat. II, 95: *Censura Planci et Pauli, acta inter discordiam, neque ipsis honori, neque reipublicae usui fuit*. — 69. *serie fulcite genus*, gentem nostram longo liberorum nepotumque ordine propagate. *fulciri* enim familia dicitur, uxore ducta liberisque procreatis, et filii dicuntur *οἰκῆτος* ac *εὐνοῖος οἶκων* Eurip. Iphig. Taur. 57; Troad. 570, vid. Burm. ad Val. Fl. I, 721; Stat. Silv. IV, 7, 30;

Virg. Aen. XII, 59. — *mihi cymba* etc. luhens Charontis cymbam ingressa sum, quum sic mala multa, curas et aerumnas effugerim, quum sic non auctura sint nova mala, mea infortunia, quae habui. Respicit socerum a Triumviris olim proscriptum, matrem ab Augusto repudiatam. Sed poeta, qui Paulum Corneliae maritum consolari volebat et Augustum reverebatur, notabili cum brevitate h. l. Corneliæ dolores, quos, quum in vivis esset, pertulerat, commemorare iubet. Caeterum conf. Obs. — 71. Hoc quidem satis honori et gloriae est foeminis, et quasi instar triumphi, si post mortem, ubi et metus et adulatio abest, adhuc laudantur, quod mihi contigit. BARTH. — *extrema merces triumphi*, ornate pro simpl. maximus triumphus, maximum praemium. — *emeritum rogam*, docte pro rogo extincto, rogo, qui ardere desiit, vid. Heins. ad Ovid. Met. XV, 186, i. e. h. l. foeminam, post mortem.

73–80. Egregie omnia ad affectus amoris tenerissimi veritatem. Comparant Virg. Aen. II, 789; Chariton VIII, 4, pag. 134, ubi vid. Dorville. — 74. Haec mihi unica post mortem cura, de hoc unice post mortem sollicita sum, ut tibi (ad maritum orationem convertit) curae sint liberi nostri. Sed

Fungere maternis vicibus, pater: illa meorum
 Omnis erit collo turba ferenda tuo.
 Oscula quum dederis tua flentibus, adice matris.
 Tota domus coepit nunc onus esse tuum.
 Et si quid doliturus eris, sine testibus illis:
 Quum venient, siccis oscula falle genis.
 Sat tibi sint noctes, quas de me, Paule, fatiges:
 Somniaque in faciem credita saepe meam.
 Atque ubi secreto nostra ad simulacra loqueris,
 Ut responsurae singula verba iace.

multo exquisitius haec dixit poeta. — *spirat*, vivit, orate pro est. — *inustus* est quasi cineri meo. Cicero. de Orat. II, 45: *omnes ii motus, quos orator adhibere volet iudici, in ipso oratore impressi esse atque inusti videbuntur*. Harusp. Resp. 25: *inustum animis hominum odium*. — 75. Locus adumbratus ex Eurip. Alc. 375, 377: *Επι τοισδε παιδας χυρος ες εμευς δειχου* — *Συ νυν γενου τοισδ' αντ' εμου μητηρ τελευτας*. — *illa turba meorum, liberi mei*, infra vers. 98, *caterva*. — *collo ferenda tuo* suavissima imagine dixit, pro tibi est eorum cura habenda. — 79. Quum te dolori dare vis, ne sint liberi nostri lacrymarum tuarum testes! — *siccis - genis*, dum liberos oscularis, eos siccis genis falle. Apposite attulit Santenius locum Plin. epp. III, 16: *Quum diu cohibita lacrymae vincerent, prorumperentque, egrediebatur; tunc se dolori dabat. Satiata, siccis oculis, composito vultu redibat, tanquam orbitatem foris reliquisset*.

81-84. Noctes etc. satis tibi sit tristes propter me consumere noctes, eas cum dolore perferre. — *fatigare*, docte pro consumere, exigere, trihuit sensum rei inanimatae, ut Virg. Aen.

VIII, 94: *Olli remigio noctemque diemque fatigant*. Vbi vid. Heyne. — 82. Colorem orationis illustrabit comparatio loci Eurip. Alc. 353 sqq. — *somniaque*, nempe tibi sat sint. — *credita*, oblata, data. Nihil amplius. — *in faciem meam*, concise dictum pro *somnia faciem meam tibi referentia*, somnia, visa nocturna, ad oris habitusque mei similitudinem. — 83. Conf. Eurip. Alc. 348 sqq.; Ovid. Heroid. XHI, 152. — *secreto*, sine testibus liberis, aliisve. — *ad simulacra loqueris*, solebant mortuorum imagines, velut praesentes, alloqui, vid. quos laudavit Santenius: Ovid. Heroid. VII, 99, 101; Rem. Am. 724; Stat. Silv. III, 3, 200 seqq.; Apulei. Met. VIII, pag. 157; Barth. Advers. IV, 22; interpp. ad Sil. VIII, 91, et Mariette tom. II, *des pierres gravées*, ubi uxor I. Caesaris sedens eius immagunculam alloquitur. Est vero et h. l. de simulacro Corneliae in cubiculo maritali sermo, ut vel Eurip. locus citatus docet. De imaginibus cubicularibus vid. Casaub. ad Sueton. Aug. cap. 7, pag. 240 sqq. ed. Wolfii. Neque enim cum Degenio Anthol. Eleg. Rom. pag. 207, mihi persuadere possum, hanc ideam loquentis Pauli

Seu tamen adversum mutarit ianua lectum, 85
 Sederit et nostro cauta noverca loro:
 Coniugium, pueri, laudate, et ferte paternum.
 Capta dabit vestris moribus illa manus.
 Nec matrem laudate nimis: collata priori
 Vertet in offensas libera verba suas. 90
 Seu memor ille mea contentus manserit umbra,
 Et tanti cineres duxerit esse meos:
 Discite venturam iam nunc lenire senectam,
 Caelibis ad curas nec vacet ulla via.
 Quod mihi detractum est, vestros accedat ad annos. 95

eum cara uxore defuncta nil esse, nisi memoriam Corneliae animatam ac poëtica expressam, adeoque *nostra ad simulacra*, quum non verum simulacrum intelligendum sit, omnino docte positum esse pro ad me; loquere ut cum quadam responsura ad singula. — Iam illa defunctorum simulacra credebant veteres annuere vel negare, vid. Dorrill. ad Charit. pag. 169. Itaque sensus verborum esse potest hic; vota precesque tuas audiam, conquerere mihi, et spera responsa renuisti. Sil. It. l. c. At potest et hic verbis subesse sensus: Noli tuo dolori nimis indulgere, sed si in secreto doles, si ad simulacrum menu loqueris, loquere ac si praesens tibi adessem, te audirem, tibi responderem. Nimio enim luctu Manes laedi credebantur, vid. interpp. ad Tibull. I, 1, 67. Sic omnia optime cohaerent.

85–90. Apostrophe ad liberos, quibus pietatem et modestiam commendat, nova uxore a patre domum ducta. — *adversum lectum*, lectus genialis ex adverso, e regione ianuæ in atrio stabat, hinc *adversus* dicitur, nova nupta domum ducta, hic lectus mutabatur, novus lectus supponebatur,

hinc h. l. *seu mutavit lectum*, vid. Ascon. ad Cic. pro Milon. cap. 5; Torrent. ad Horat. epp. 1, 1, 87; Wouwer. ad Petron. cap. 26, pag. 88 sqq. — *Sederit toro*, matres familias puellaeque iugenuae lanam facientes, omninoque operantes, torum premere solebant I, 3, 12, coll. 41 sqq. al. — *cauta*, quae facile suspicionibus locum dat, l. quae sibi a privignis metuunt. — *Capta dabit manus*, eleganter dictum pro pietate obsequioque vestro vivetur, vobis benevola erit. *Manus dare*, locutio solemnis de iis, qui victos se fatentur, Ovid. Heroid. IV, 14; Trist. I, 3, 88; Plant. Pers. V, 2, 72. — 89. Nolite matrem (exquisite, pro me) multo sermone celebrare, ne succenseat noverca laudantibus, vid. eleg. 7, 41. — *priori*, Pauli uxori.

91–98. Quod si pater vester mei amore ductus, caelebs, quod reliquum vitae est, vivere constituat. Vid. Eurip. Alc. 330 sqq. — *Caelibis – via*; omni modo senis curam habete; bene Vulp. nullum officium praetermittite, quod pietati vestrae in parentem caelibem convenire videatur. *Via*, pro modo et ratione, frequens. — *Prole mea*,

Prole mea Paulum sic iuvet esse senem.
 Et bene habet: nunquam mater lugubria sumsi.
 Venit in exsequias tota caterva meas.
 Causa perorata est: flentes me surgite testes,
 Dum pretium vitae grata rependit humus.
 Moribus et coelum patuit: sim digna merendo,
 Cuius honoratis ossa vehantur avis.

109

propter prolis meae obsequium et sedulitatem in levandis senectutis incommodis atque molestiis. Vulpius: aetas illa ingravescent, quae aliis molesta est, hac conditione ipsum delectet. — 97. *bene habet*, gratulantis suae fortunae est; lactatur liberos suos non in inventute decessisse; ego, inquit, sorte mea contenta sum. — *lugubria*, scil. vestimenta, ut ap. Ovid. Met. XI, 669. — *caterva*, supra vers. 76, *turba*. Martial. X, 63: *Quinque dedit pueros, totidem mihi Iuno puellas; Clauserunt omnes lumina nostra manus*.

99–102. *Causa perorata est*, finita est mea ad iudices oratio. Saepius hac voce eo sensu Cicero usus est Acad. IV, 48, ad Attic. IV, 2, de Orat. I, 2, al. — *surgite*, nempe dicturi. Passeratius: Erant iudicum, reorum, accusatorum et testium subsellia, qui omnes dicturi surgebant, postquam dixerant, rursus adsidebant. — *testes*, supra vs. 21 sqq. memorati. — *hu-*

mus, pro terra, opponitur coelo. Sensus: dum grati homines mihi rependant praemium vitae laudabiliter actae, me nimirum post obitum laudando, coll. vers. 71 seqq. Broukhus. *humus*, de inferis accipit. Santenius, de terra, ut quietem respiciat Cornelia, et voveat, ut ossa molliter cubent. Male. — *Moribus et coelum patuit*, ob vitam sancte atque honeste peractam ipsum coelum patere debuit. — *sim digna merendo*, utinam digna a vobis ob mea merita iudicer, quae vehar ad avos in Elysium, ad Scipiones et Libones, claros illos et honoratos viros. — *ossa*, i. e. manes, ut vs. 20. — *vehantur avis*, pro ad avos advehantur. Postquam igitur Cornelia de culpae omnis suspitione, coll. vs. 58 sqq., se purgavit, causamque peroravit, optat, ut a iudicibus inferorum, quum ei ob virtutis merita vel coelum ipsum patere debuerit, digna iudicetur, quae in Elysium vehatur. Conf. Obs.

INDEX NOMINVM

A

A
Acanthis dum versat amicae
 nostrae animum IV, 5, 61.
Acca soror (Galli) I, 21, 6.
Achaemeniae sagittae II, 13, 1.
Achaia tulit multas formas II,
 28, 53.
Achelous Aetolus II, 34, 33.
Acherontis ad undas haud ul-
 las portabis opes III, 5, 13.
Achilles superis testatur Menoe-
 tiaden II, 1, 37; pro hac vel
 obiret facie II, 3, 39; de-
 sertus abrepta coniuge II, 8,
 29; Achilles proavi pectus si-
 mulantem Persen IV, 11, 39;
Achillei tanti corpus foeda-
 vit Briseis II, 9, 13; Achil-
 lem exanimum amplectens
 Briseis II, 9, 9; vis non exe-
 mit morti III, 18, 27.
Achivos fractos in littore II,
 8, 13; ignaros luctus popu-
 lavit III, 18, 29.
Acron Caeninus IV, 10, 7;
 Hercules IV, 10, 9; victi-
 ma corrueit Iovi IV, 10,
 15.
Actiacum mare II, 15, 44.
Actius Phoebus IV, 6, 67; **Ac-
 tia** rostra II, 1, 34; **aequora**
 II, 16, 38; **littora** II, 34,
 61; **monimenta** IV, 6, 17.
Admeti coniux II, 6, 23.
Adonem niveum percussit aper
 II, 12, 53.

Adrasti equus Arion II, 34, 37.
Adriae mare I, 6, 1; **Adria-
 cum** aequor III, 21, 17.
Aeacus sedet posita urna iudex
 IV, 11, 19; **Aeace**, inferno
 me damnes iudicio II, 20, 30.
Aeaea puella III, 12, 31; **Te-
 legoni** Aeaei moenia II, 32, 4.
Aegaeum mare III, 7, 57; **sa-
 lum** I, 6, 2; **Aegaea** aqua
 III, 24, 12.
Aegyptus fuscis alumnis II, 33,
 15; **Aegyptum** quoties cane-
 rem II, 1, 31.
Aelia Galla III, 12, 38.
Aemilia ratis III, 3, 8.
Aemon vid. Haemon.
Aemonius Enipeus I, 13, 21;
 vir III, 1, 26; equus II, 8,
 38; II, 10, 2; **Aemonia** cu-
 spis II, 1, 63; **Aemonium** ho-
 spitium I, 15, 20.
Aeneas Troianus II, 34, 63.
Aeolio tentat carmina plectro
 II, 3, 19.
Aeschyleus cothurnus II, 34, 41.
Aesoniden rapientibus anxia ven-
 tis Hypsipyle I, 15, 17.
Aesonia domus III, 11, 12.
Aetna III, 2, 5; **Aetnaeum**
 fulmen III, 17, 21.
Aetolus Achelous II, 34, 33.
Africa tota III, 20, 4; **tonsa**
 IV, 11, 38; **Afra** regna IV,
 11, 30.
Africus pater IV, 3, 48.
Agamemnon Pelopeus IV, 6, 33.

PROPERT. *Carm.* Tom. I

G g

- Azanippea lyra II, 3, 20.
 Alba longa IV, 6, 37; albae
 suis omine nata IV, 1, 35;
 Alba tuos reges III, 3, 3.
 Albanus lacus III, 22, 25.
 Alcides iterat responsa I, 20,
 49; Alcidae labor II, 24,
 34; Alciden terra recepta vo-
 cat IV, 9, 38.
 Alcinoi despiciere munera I, 14,
 24.
 Alcmaeoniae Furiae III, 5, 41.
 Alcmenae geminas requieverat
 arctos Iupiter II, 22, 25.
 Alcyonas desertas alloquor I,
 17, 2; Alcyonum scopuli III,
 7, 61; querelae III, 10, 9.
 Alexandra noxia III, 11, 33.
 Alexin intactum tentat Cory-
 don II, 34, 73.
 Alphisiboca suos ulta est pro
 coniuge fratres I, 15, 15.
 Amazonidum nudatis mammis
 bellica turma III, 14, 13.
 Amor tardus I, 1, 17; I, 7,
 26; vacuus I, 1, 34; nudus
 I, 2, 8; durus I, 3, 14;
 serus I, 7, 20; mansuetus
 I, 9, 12; iniquus I, 19, 22;
 aureus II, 3, 24; acer eu-
 stos II, 30, 9; Deus pacis
 est III, 5, 1; cedat I, 9,
 28; caput impositis pressit
 pedibus I, 1, 4; quidlibet
 audet II, 6, 22; iure de me
 triumphat II, 8, 40; spicula
 nostro pectore fixit II, 13,
 2; si quando labens vestras
 attigit undas I, 17, 27; non
 nihil egit I, 10, 20; Amori
 non unquam tua cessavit ae-
 tas I, 6, 21; Amores parvi
 III, 1, 11.
 Amphiaracae quadrigae II, 34,
 33.
 Amphion victor canebat paeani
 III, 15, 42; Amphiona mol-
 lis lacrymis III, 15, 29;
 Amphionia lyra I, 9, 10.
 Amphitryoniades IV, 9, 1.
 Anyele tundat natalem tuum
 esse IV, 5, 35.
 Amymone palus II, 26, 47.
 Amythaonia domo nupta futura
 Pero II, 3, 54.
 Androgeona exstinctum resti-
 tuit Deus Epidaurius II, 1,
 62.
 Andromacha captiva II, 20, 2;
 Andromachae lecto quum sur-
 geret ferus Hector II, 22,
 31.
 Andromede Cepheia I, 3, 4;
 sine fraude marita IV, 7,
 63; Andromedae catenae III,
 22, 29.
 Anio Tiburnus III, 22, 23;
 spumifer IV, 7, 81-86;
 Aniena unda I, 20, 8; Nym-
 pha III, 16, 4.
 Anser II, 34, 83.
 Antaeus III, 22, 10.
 Antigonaee tumulo Bocotius Hae-
 mon corrui ipse suo saucius
 ense latus II, 8, 21.
 Antiochi humati corpus II, 13,
 49.
 Antimacho tu non tutior ibis
 II, 34, 45.
 Antinous lascivus IV, 5, 8.
 Antiope Nycteis I, 4, 5; Ny-
 cteos III, 15, 12; vineta III,
 15, 22.
 Antoni graves in sua fata ma-
 nus III, 9, 56; nec ducis
 assiduo lingua sepulta mero
 III, 11, 56.
 Anubis latrans III, 11, 41.
 Aonia lyra I, 2, 28; Aonium
 nemus III, 3, 42.
 Apelles omnem artis summam
 in Veneris tabula sibi ponit
 III, 9, 11.
 Apelleae tabulae I, 2, 22.

- Apidanus herbosus I, 3, 6.
 Apollo Leucadius III, 11, 69;
 aversus IV, 1, 73; victor
 IV, 6, 70; non tardus amanti
 I, 8, 41; non haec mihi dic-
 tat II, 1, 3; Palatini Apol-
 linis aedes IV, 6, 11; Apol-
 linis arces Pergama III, 9,
 39.
 Appia via te ducit II, 32, 6.
 Apriles idus IV, 5, 35.
 Aquilo saevus III, 7, 71; ra-
 ptae timor Orithyae III, 7,
 13; et nobis ventus erit II,
 5, 4; Aquilonibus variant
 undae II, 5, 11.
 Aquilonia proles I, 20, 25.
 Arabs multi pastor odoris III,
 13, 8; odores Arabum de
 gramine II, 29, 17.
 Arabiae intactae domus II, 10,
 16; Arabium limen transcen-
 dere I, 14, 19; Arabius bom-
 byx II, 3, 15.
 Aracynthus mons III, 15, 42.
 Araxes III, 12, 8; IV, 3, 35.
 Arcadius Deus I, 18, 20; Ar-
 cadiae rupes I, 1, 14; Ar-
 cadii agri II, 28, 23.
 Archemori tristia funera II,
 34, 38.
 Archytæ soboles, Babylonius
 Horos IV, 1, 77.
 Arctos geminas II, 22, 25.
 Arethusa IV, 3, 1.
 Arganthi sub vertice montis I,
 20, 33.
 Argiva figura II, 25, 43; Ar-
 givæ fama pudicitiae Evadne
 I, 15, 22; Argivis viris Dar-
 dana praeda dedit formosas
 heroinas I, 19, 14.
 Argo Pagasæ navalibus egres-
 sam I, 20, 17; Argus rudis
 dux erat ignoto missa colum-
 ba mari II, 26, 39.
 Argoa columba III, 22, 13.
 Argus fixus ignotis cornibus Ina-
 chidos I, 3, 20.
 Argynni poena III, 7, 22.
 Ariadne in coelum vecta lyn-
 cibus III, 17, 8; dux egit
 evantes choros II, 3, 18.
 Arion equus Adrasti vocalis II,
 34, 37.
 Arionia lyra II, 26, 18.
 Armeniae tigres I, 9, 19.
 Arria IV, 1, 89.
 Ascanius crudelis I, 20, 4; in-
 domitus I, 20, 16.
 Ascræum nemus II, 13, 4;
 Ascræi poetæ veteris prae-
 cepta II, 34, 77; Ascræi
 fontes II, 10, 25.
 Asiae veteres divitias cernere
 I, 6, 14; et Europæ belli
 causa puella II, 3, 36.
 Asopi vago sonitu fluentis per-
 mota III, 15, 27.
 Athamana littora IV, 6, 15.
 Athamantidos undae I, 20, 19;
 urbes III, 22, 5.
 Athenae doctæ I, 6, 13; III,
 21, 1.
 Atlas coelum omne gerens III,
 22, 7.
 Atracis in oris considat I, 8, 25.
 Atrida gavisus est Dardanio
 triumpho II, 14, 1; Atrides
 classem non solvit III, 7, 23.
 Attalicus torus II, 13, 22; IV,
 5, 24; Attalicæ vestes III,
 18, 19; Attalica aulaea II,
 32, 12.
 Attica volucris II, 20, 6.
 Aventinus Remus IV, 1, 50;
 Aventina Diana IV, 8, 29.
 Avernus umbrosus III, 18, 1;
 Avernalis Sibylla IV, 1, 49.
 Augustus II, 10, 15; parces
 pharetris Eois IV, 6, 81;
 Augusta ratis IV, 6, 23.
 Aulide solvit haerentes rates
 Calchas IV, 1, 103.

Aurora non **Tithoni** spernens
senectam II, 18, 7; rubra
suis equis colorat maritos
Eos III, 13, 16.
Ausoniae Dryades I, 20, 12;
matronae II, 53, 4; virgae
III, 4, 5; dapes III, 22,
30; puellae IV, 4, 43.
Auster nubilus II, 16, 56; fri-
gidus II, 26, 36.

B

Babylona Semiramis statuit III,
11, 21.
Babylonius Horos, Archytae so-
boles IV, 1, 77.
Bacchus medius erit tecta cu-
spide II, 30, 38; et **Baccho**
et **Apolline** dextro III, 2,
7; **Baccho** multo ebria vesti-
gia I, 3, 9; **Bacche** dilue
vitium ex animo meo III,
17, 6.
Bacchae saevae venantur in ar-
bore III, 22, 33.
Bactra Semiramis iussit impe-
rio surgere caput III, 11,
26; futura finis imperii Ro-
mani III, 1, 16; te modo
viderunt iteratos per ortus
IV, 3, 7; adscensis **Bactris**
IV, 3, 63.
Baiae corruptae I, 11, 27;
aquae, crimen amoris I, 11,
30; invisae III, 18, 7; **Ba-**
iarum stagna III, 18, 2;
Baiis mediis cessantem I, 11, 1.
Baridos et contis rostra **Libur-**
na sequi III, 11, 44.
Bassaricae comae III, 17, 30.
Basse I, 4, 1.
Belgicus color II, 18, 26.
Bellerophon teus equus III, 3, 2.
Bistoniae rupes II, 30, 36.
Boeheidōs sanctis undis virgi-

neum Brimo composuisse fer-
tur latus II, 2, 11.
Boeotius Haemon II, 8, 21.
Bootes serus III, 5, 35.
Boreani crudelem negabit rapta
Orithya II, 26, 51; **Boreae**
flabra II, 27, 12.
Borysthenidae hiberni II, 7, 18.
Bospora capta III, 11, 60.
Bovillae suburbanae IV, 1, 33.
Brennum sacrilegum testantur
torrida limina III, 13, 51.
Brimo composuisse latus Mer-
curio fertur II, 2, 12.
Briseis formosa II, 8, 35; exa-
nimum amplectens **Achillea**
II, 9, 9; **Briseide** abducta
II, 20, 1; complexu **Bri-**
seidis irret **Achilles** II, 22, 29.
Britanni infecti II, 18, 23;
Britannos sequimur II, 27;
5; **Britanna** esseda II, 1,
76; picto **Britannia** curru IV,
3, 9.
Bruti secures IV, 1, 45.

C

Cacus IV, 9, 7, 16.
Cadi IV, 6, 8.
Cadmi arcem III, 9, 37; **Cad-**
mea Tyros III, 13, 7; **Cad-**
meae Thebae I, 7, 1.
Caeninus Acron IV, 10, 7;
Caenina arx IV, 10, 9.
Caesar pater ab **Idalio astro**
miratus IV, 6, 59; canitur
IV, 6, 13; magnus in armis
II, 7, 5; **Deus arma** ad **Indos**
meditatur III, 4, 1; **Caesa-**
ris nomen condere II, 1,
42; **bellaque resque memo-**
rarem II, 1, 25; **haec vir-**
tus et gloria II, 16, 41;
focos amplecti III, 18, 12;
Caesare sub magno tu, Mae-
cenas, cura secunda fores II,
1, 26.

- Calais et Zethes, Aquilonia proles I, 20, 26.
 Calanis se exactis equis iactat III, 9, 10.
 Calchas rates Aulide solvit IV, 1, 109.
 Callimachus angusto pectore II, 1, 40; Callimachi manes III, 1, 1; Romani Vmbria patria IV, 1, 64; non inflati somnia II, 34, 32.
 Calliope non haec cantat, II, 1, 3; Calliopea libens tibi donat Aoniam lyram I, 2, 28.
 Callisto ursa Areadios per agros erravit II, 28, 23.
 Calpe mons III, 12, 25.
 Calvi docti pagina II, 34, 89;
 Calve, tua venia II, 25, 4.
 Calypso mota Ithaci digressa I, 15, 9; a Dulichio iuvene delusa II, 21, 13.
 Cambysae flamina II, 26, 23.
 Camilli magni III, 9, 31; Camilli signa III, 11, 59.
 Camoenae III, 10, 1.
 Campania pinguis III, 5, 5.
 Cancrī octipedis terga sinistra cave IV, 1, 150.
 Cannensis pugna sinistra III, 3, 10.
 Canis siccus II, 28, 4.
 Canopi incesti regina III, 11, 39.
 Capanei ruina II, 34, 40.
 Capenae portae quum tulero arma votiva IV, 3, 71.
 Capharea saxa fregere triumphales puppes III, 7, 39.
 Capitoliā nubila fumo IV, 4, 27.
 Capricornus laetus Hesperia aqua IV, 1, 86.
 Carpathium mare III, 7, 12; Carpathiae variant Aquilonibus undae II, 5, 11.
 Carthaginis altae non canerem animos II, 1, 23.
 Cassiope solito visura carinam I, 17, 3.
 Castalia ex arbore speculans Phoebus III, 3, 13.
 Castor et Pollux, hic victor pugnīs; ille futurus equis III, 14, 17; Castoris equus II, 7, 16; Castora succendit Phoebe I, 2, 15.
 Catulli lascivi scripta II, 34, 87; Catulle, pace tua II, 25, 4.
 Caucasus arboribus urgetur I, 14, 6; Caucasias aves pati II, 25, 14; Caucasias de rupe Prometheus brachia solvet II, 1, 69.
 Caystrus Gygaeus III, 22, 15.
 Cecropii coloni II, 33, 29; Cecropiis in foliis obstrepit Attica volueris II, 20, 6.
 Centaure Eurytion vino peristi II, 33, 31; Centauris mediocrata rapina mero II, 2, 10; Centauros dementia iussit aspera in adversum pocula Piritheum frangere II, 6, 177; saxa minantes IV, 6, 49.
 Cepheia Andromede I, 3, 3; Cephea Meroë IV, 6, 78.
 Ceraunia praevecta I, 8, 19; Ceraunum saxum II, 16, 32.
 Cerberus tribus faucibus custodit antrum infernum III, 5, 44; ultor IV, 5, 3; nocte errat abiecta sera IV, 7, 90; improbus nullas petat umbras IV, 11, 25.
 Choniae columbae I, 9, 5.
 Charisin aversis IV, 1, 73.
 Charybdis vasta revomet alternas aquas II, 27, 54; scissas alternas aquas III, 12, 28.
 Chiron salvavit lumina Phoenice II, 1, 60.

- Ciconum manus III, 12, 25.
 Cilicisa spica IV, 6, 74.
 Cimbrorum non cauerem mi-
 nas II, 1, 24.
 Cinaræ quum traheret Lucina
 dolores IV, 1, 99.
 Circae fraudes III, 12, 27;
 Circaeio gramine perire II,
 1, 33.
 Cithæronis arces III, 15, 25;
 saxa Thebas agitata per ar-
 tem sponte sua in muri mem-
 bra coisse ferunt III, 2, 3.
 Claudia turritæ cara ministra
 Deæ Cybelæ IV, 11, 52.
 Clario Phœcho II, 31, 9.
 Claudius arcuit hostes Erida-
 num traiecit IV, 10, 39;
 victor siculæ telluris III, 18,
 33.
 Clitumnus integit formosa flu-
 mina suo luco II, 19, 25;
 ab Umbro tramite fluit III,
 22, 23.
 Clytemnestræ stupram IV, 7,
 57; quid Clytemnestræ reser-
 ram, propter quam tota My-
 cenis infamis stupro stat Pe-
 lopeæ domus? III, 19, 19.
 Coelitis abscissi pontes III, 11,
 63.
 Coeum coclo minantem III, 9,
 48.
 Colchis urat athena focis II, 1,
 54; egit tauros flagrantem sub
 adamantina iuga III, 11, 9;
 ignotum virum secuta est, II,
 34, 8; Colchida Iason decep-
 tit II, 21, 11.
 Colchion Phasim remige pro-
 pellas III, 22, 11.
 Collinæ herbæ IV, 5, 11.
 Conon IV, 1, 78.
 Corinthe captæ iugera pauca IV,
 10, 24.
 Corinthe antiquæ suæ commit-
 tit scripta II, 3, 21.
 Corinthe, non paro classe aera
 tua III, 5, 6.
 Cornelia IV, 11, 13.
 Corvinus III, 11, 64.
 Corydon intactum tentat Ale-
 xin II, 34, 73.
 Cossus insequitur Veientis cla-
 de Tolumni IV, 10, 25.
 Coa vestis I, 2, 2; II, 1,
 6; IV, 5, 55; Coi Philæ-
 tæ sacra III, 1, 1; Coæ
 textura Minervæ IV, 5, 23;
 togis Cois incedere II, 1, 5.
 Crassi signa referte domum III,
 5, 48; gaude Crasse IV, 6,
 83; Crassos se tenuisse dolet
 Euphrates II, 10, 14; cla-
 desque piæ III, 4, 9.
 Gressa bos IV, 7, 57; Cres-
 sæ herbæ II, 1, 61.
 Cretæus poëta II, 24, 29; Cre-
 tæa ratis III, 19, 26.
 Creusa nupta quantis arserit
 malis II, 16, 30; eiectæ te-
 nuit domum II, 21, 12.
 Croesus non distat ab Iro III,
 5, 17; Croesi flumina II, 26,
 23; Croesum opes non ex-
 merunt morti III, 18, 28.
 Cumææ vatis secula II, 2, 16.
 Cupido sæpe huic malus esse
 solet, cui bonus antea fuit
 II, 18, 21; Cupidinibus nul-
 lis contactum I, 1, 2.
 Cures Tatii IV, 9, 74; tubicen
 Curetis IV, 4, 9.
 Curios fratres cecinit Ennius
 III, 3, 7.
 Curtius expletis statuit monu-
 menta lacunis III, 11, 61.
 Cybebe vertice turrigero dea
 magna III, 17, 35; Cybebæ
 sacræ fabricata iuventa III,
 22, 3; Cybebes acra rotunda
 IV, 7, 61.
 Cydonia scil. mala III, 13, 27.
 Cymothoe cæcula II, 26, 16.

Cynthius carmen temperat im-
positis articulis II, 34, 80.
Cyrenaeae aquae IV, 6, 4.
Cytaxis nocturna non hic va-
let II, 4, 7.
Cytaeaea carmina I, 1, 24.
Cytherea, magna ego dona tua
figam columna II, 14, 25.
Cyzicus frigida III, 22, 1.

D

Daedaleum iter II, 14, 8.
Danaë acrato circumdata muro
II, 32, 5; Danaë ferrat-
um domum II, 20, 12.
Danaï femina turba II, 31, 4.
Danaï vincunt III, 8, 31; Da-
naum mille rates II, 26, 38;
non solvit Danaas subdita cer-
va rates III, 22, 34.
Daphnii tu cavis II, 24, 68.
Dardana praeda I, 19, 14; pup-
pis IV, 1, 40; Dardanius
triumphus II, 14, 1.
Decius admisso equo proelia rup-
pit III, 11, 62; animi De-
cii IV, 1, 45.
Deidamia Scyria II, 9, 16.
Deiphobus sine armis III, 1,
29.
Delon stantem se vindice lin-
quens Phoebeus IV, 6, 27.
Demophoon II, 22, 2; Phyl-
lida dilexit parvo spatio II,
24, 44.
Demosthenis arma, studium lin-
guae, persequar III, 21, 27.
Deucalionis aquae II, 32, 53,
54.
Diana Aventina IV, 8, 29;
Dianae sacra suscipere II, 19,
17; choros redde II, 28, 60.
Dindymus III, 22, 3.
Dirce testis erit III, 15, 11;
Thēae Dircaeae III, 17, 33.
Dis raptor III, 22, 4.

Dodona verior augur II, 21, 3.
Dorica castra II, 8, 32.
Dore poeta III, 9, 44.
Doridos herba IV, 7, 72; for-
mosa Doride natae I, 17, 25.
Doroxanum IV, 5, 21.
Dryades puellae I, 20, 45;
Ausoniis Dryasin est amor I,
20, 12.
Dulichius Irus III, 5, 17; ca-
rae littora Dulichiae tetigit
Vlysses II, 14, 4.

E

Edonis assiduus fessa choreis I,
3, 5.
Electra, saluum quum adspe-
xit Oresten, non sic laetata
est II, 14, 5.
Eliis opes pararat equis I, 8, 36.
Elenus Iupiter III, 2, 20; oris
Eleis I, 8, 26; quadrigae
Eleae palma III, 9, 17.
Elysiae rosae IV, 7, 60.
Euceladi tumultus II, 1, 39.
Eudymion nudus cepisse dici-
tur Phoebe sororem II, 15,
15.
Enipeus Aemonius I, 13, 21;
Thessalicus III, 19, 13.
Ennius pater III, 3, 6; bir-
suta cingat sua dicta corona
IV, 1, 61.
Eous equus IV, 3, 10; Eoa do-
mus Aurorae II, 18, 8; Eoa
ripa aurea IV, 5, 21; Eoum
gelu I, 16, 24; Eoo roseo
III, 24, 7; Eoi lapilli I, 15,
7; mariti III, 13, 15; Eoae
pharetrae IV, 6, 81; Eoos
et Hesperios uret II, 3, 44;
Eois et Hesperiiis illam osten-
det II, 3, 43.
Ephyreae Laidos aedes II, 6, 1.
Epicurus doctus III, 21, 26.
Epidaurius Deus II, 1, 61.

Erichthonius populus II, 6, 4.
 Eridano Veneto dissidet Hypa-
 nis I, 12, 4; Eridanum tra-
 iectos hostes arcuit Claudius
 IV, 10, 39.
 Eriune II, 2, 22.
 Erinnyes tragicæ II, 20, 29.
 Eriphyle II, 16, 29; III, 13,
 57.
 Erycina concha III, 13, 6.
 Erythia IV, 9, 2.
 Esquilæ III, 23, 24; aquosæ
 IV, 8, 1.
 Evadne fida III, 13, 24; Ar-
 givæ fama pudicitiae I, 15,
 21.
 Evandri profugæ concubere
 boves IV, 1, 4.
 Euboico littore Danaum rates
 vexavit ventus II, 26, 38;
 Euboicos respice Troia situs
 IV, 1, 114.
 Eveni filia I, 2, 18.
 Eumenidum turba severa IV,
 11, 22.
 Euphrates iam negat equitem
 post terga tueri Parthorum
 II, 10, 13; et Tigris sub
 tua iura fluent III, 4, 4.
 Europæ atque Asiæ belli causa
 puella II, 3, 36.
 Europe II, 28, 52.
 Eurotas III, 14, 17.
 Eurus saevus licet urgeat II,
 26, 35; quid flamine captet
 III, 5, 30; desinit ire no-
 tos in adversos III, 15, 32.
 Eurypylus IV, 5, 23.
 Eurytion Centaure vino peristi
 II, 33, 31.

F

Fabius Luperus licens sacra
 habet IV, 1, 26.
 Fabii victrices moræ III, 3, 9.
 Falerno effuso maceat tibi men-

sa II, 33, 39; Falernis vina
 prelis elisa IV, 6, 73.
 Faunus plumoso sum Deus au-
 cupio IV, 2, 34.
 Feretrius Iupiter IV, 10, 1.
 Fideus longe erat ire IV, 1, 36.
 Forum Romanum IV, 2, 6;
 IV, 4, 12.
 Fortuna Dea I, 6, 25; I, 15,
 3; III, 7, 37.

G.

Gabii maxima turba, nunc nulli
 IV, 1, 34.
 Galatea fera sub Aetna III, 2,
 7; non aliena sit viae tuae I,
 8, 18.
 Galesi umbrosi subter pineta
 Thyrsin et Daphnin canis II,
 34, 67.
 Galla III, 12, 1, 4.
 Galle I, 5, 31; I, 10, 5; I,
 13, 2; I, 20, 1; Gallus in
 castris credita signa tuetur
 IV, 1, 95; formosa qui multa
 Lycoride mortuus inferna vul-
 nera lavit aqua II, 34, 91;
 Gallum per medios ereptum
 Caesaris enses I, 21, 7.
 Galli deieci vertice Parnassi
 II, 31, 13.
 Gallicus miles II, 13, 48; in
 Gallica ora Parnassus spar-
 sit nives III, 15, 54.
 Genium meum prostratus ado-
 rat IV, 8, 69.
 Geryonæ stabula III, 22, 9.
 Getæ hybernæ IV, 3, 9; astuti
 IV, 5, 44.
 Gigantum tormenta III, 5, 39.
 Gigantea littoris ora I, 20, 9.
 Glaucidos catulae vox IV, 3, 55.
 Glaucus II, 26, 13.
 Gnosia pharetra II, 12, 10;
 languida iacuit desertis lit-
 toribus I, 3, 2.

Gorgonis anguiferae comis pectus operta Pallas II, 2, 8; vultu obdurescere II, 25, 13; posita Gorgone membra lavat Pallas IV, 9, 58.

Gorgoneo lacu tingunt Punica rostra columbae III, 3, 32.

Graecia tota iacuit ad fores Laidos II, 6, 2; veris gaudebat natis II, 9, 17; naufraga tracta est salo vasto III, 7, 40; natat exuviis pressa IV, 1, 116.

Graio aratro pressit Neptunia moenia III, 9, 41; Graii scriptores II, 34, 65; exempla Graidum II, 6, 19; Graias imitari II, 32, 61; per Graios choros Itala orgia ferre III, 1, 4; Graia saliva meri Methymnaei IV, 8, 38.

Gygaeo lacu Lydia tincta puella III, 11, 18.

II

Haedus purus erit II, 26, 56.

Haemon Boeotius Antigoneae tumulo ipse suo saucius ense corrui II, 8, 21.

Hamadryades faciles II, 34, 76; Hamadryadum sororum turba II, 32, 37; Hamadryasin dolor ibat Ilylas, I, 20, 32.

Hannibalis spolia III, 11, 59; Hannibalem fugant lares Romana sede III, 3, 11.

Heben coelestem flagrans amor Herculis I, 13, 23.

Hector ferus II, 22, 34; dum restat barbarus III, 8, 31; Heetora illum fortem Aemoneis traxit Achilles equis II, 8, 38; ter campos, ter maculasse rotas III, 1, 28.

Heetorea face fervere viderat Dorica castra II, 8, 32;

Hectoreis avis Augustus maior IV, 6, 38.

Helene inter fratres nudis papillis arma capere fertur III, 14, 19; Helenae in gremio maxima bella gerit Paris III, 8, 32; post Helenam haec forma secunda redit terris II, 3, 32; notior ipsa Helenâ est Lesbia Catulli II, 34, 88; ex Helena totam Iliada non probat Cynthia II, 1, 50.

Helenus sine armis III, 1, 29.

Heliconis umbra III, 3, 1; tustrare Heliconâ aliis choreis II, 10, 1; coluisse Heliconâ in prima iuventa III, 5, 19.

Helle purpureis fluctibus agitata II, 26, 5; Helles Athamantidos urbes III, 22, 5.

Hercules invictus I, 20, 23; Herculis boves IV, 9, 17; labores II, 23, 7; amor flagrans Heben I, 13, 23; eximii sitis, IV, 9, 70; error miser ignotis perpressus in oris I, 20, 16; Autaeique luctantum in pulvere signa III, 22, 10.

Herculeum numen IV, 7, 82; Tibur II, 32, 5; Hereuleae clavae fortia facta IV, 9, 39; Herculeo labore tracta via III, 18, 4; semita Herculeis littoribus I, 11, 2.

Hermione Spartana I, 4, 6.

Hesperidum chori III, 22, 10.

Hesperius draco II, 24, 26;

Hesperia aqua IV, 1, 86;

Hesperios et Eeos uret II, 3, 44; Hesperii et Eois illam ostendet II, 3, 43.

Hetrasca pulvis I, 22, 6; everosos focos gentis Hetruscae utriusque quoties cancrem II, 1, 29; Hetrusco de sanguine regum Maecenas III, 9, 1;

- Hetruscis ab aggeribus I, 21, 2; montibus I, 21, 10.
 Hilaïra Polluceum succendit I, 2, 16.
 Hippodamia aucta externis rotis I, 2, 20; Hippodamiae dotatae regnum vetus I, 8, 35.
 Hippolyte IV, 3, 43.
 Hippolytum Veneri mollire negantem IV, 5, 5.
 Homerus casus Troiani memorator III, 1, 33; Pergama nomen Homeri II, 1, 21; Homero primo contendit Ponticus I, 7, 3; tu non tutior ibis Homero II, 34, 35; Homero plus valet Mimnermi versus in amore I, 9, 11.
 Horatia pila III, 3, 7.
 Horos Babylonius, Archytæ soboles IV, 1, 77.
 Hylæi percussus vulnere rami I, 1, 13.
 Hylas dolor ibat Hamadryasin I, 20, 32; Hylæ Thiodamanteo proximus ardor I, 20, 6; Hylan formosum I, 20, 52.
 Hymenæus IV, 4, 61.
 Hypanis Veneto dissidet Eridano I, 12, 4.
 Hypermnestre sine fraude marita IV, 7, 63; narrat magnum ausas esse sorores IV, 7, 67.
 Hypsipyle anxia vacuo constitit in thalamo I, 15, 18.
 Hyrcani maris littora II, 30, 20.
 I
 Iacchi speciem furabor IV, 2, 31; Iaccho posito saltat puella II, 3, 17.
 Iasidos duræ saevitiam contudit Milanion I, 1, 10.
 Iason decepit Colchida II, 21, 11; Iasonem perfecit Varro II, 34, 85.
 Iasonia carina II, 24, 45.
 Iberum minium II, 3, 11.
 Icare Cecropiis merito iugulate colonis II, 33, 29.
 Icarii boves II, 33, 24.
 Icariotis III, 13, 10.
 Ida dicit Parium pastorem amasse II, 32, 35.
 Idæus Simois III, 1, 27; pastor III, 13, 39; Idæum astrum II, 32, 39; Idæi vertices II, 2, 14; chori III, 17, 36.
 Idalius vertex II, 13, 54; Idaliū astrum IV, 6, 59.
 Idas I, 2, 17.
 Iliaca favilla IV, 4, 69; Iliaci aggeres II, 13, 48.
 Iliada totam non probat ex Helena Cynthia II, 1, 50; Iliade nescio quid maius nascitur II, 34, 66; Iliadas longas condimus II, 1, 14.
 Iliion III, 1, 31.
 Iliā Phœbas III, 13, 61; telus IV, 1, 53.
 Illyria gelida I, 8, 2; Illyrias navigare II, 16, 10; Illyriacæ terræ II, 16, 1.
 Inachis misit Nilo tepente sacra matronis Ausoniis II, 33, 4; Inachidos ignota cornua I, 3, 20.
 Inachus Linus II, 13, 8; Inachiae heroinæ I, 13, 31.
 India dat colla triumpho II, 10, 15.
 Indica gemma II, 22, 10; Indica arma fugata Nysæis choris III, 17, 22.
 Indus decolor IV, 3, 10; Indi longinqui II, 9, 29; vicini II, 18, 11; dites III, 4, 1;

- Inda formica III, 13, 5; Indae conchae I, 8, 39.
- Ino prima aetate terras vagata est II, 28, 19.
- Io versa caput II, 28, 17; Io deperditus Iupiter II, 30, 29.
- Iolciacis focus urat aheua Colchis II, 1, 54.
- Iole II, 28, 51; IV, 5, 35.
- Iona II, 28, 53.
- Ionia mollis I, 6, 31.
- Ionium III, 21, 19; Ionius res II, 26, 2; Ionium mare II, 26, 14; Ioniae aquae IV, 6, 58.
- Iphicli boves II, 3, 52.
- Iphigenia mactata pro mora III, 7, 24.
- Irus Dulichius III, 5, 17.
- Ischomache Lapithae genus heroinae II, 2, 9.
- Isidis puri dies IV, 5, 34.
- Ismarus mons III, 12, 25.
- Ismaria vallis II, 13, 6; Ismarium merum II, 33, 32.
- Isthmos terris arcet utrumque mare III, 21, 22; fluit Pro Pontiaca aqua III, 22, 2.
- Italiae dura tempora I, 22, 4; regiones III, 7, 63; in Italiam qui bene vela ferat ventus IV, 3, 40.
- Itala unda III, 22, 28; Itala orgia III, 1, 4.
- Ithaci digressu mota Calypso I, 15, 9; Ithacis verubus mugierunt iuveni Lampetis III, 12, 29.
- Ityn absumentum increpat mater III, 10, 10.
- Iugurtha III, 5, 16; IV, 6, 66.
- Iulus IV, 1, 48.
- Iulacae carinae IV, 6, 17, 54.
- Iuno aspera IV, 9, 71; frangitur II, 28, 34; non valuit curvare cornua in pellice III, 22, 35; Iunonis Pelasgae templa II, 28, 11; Iunonis per dulcia iura II, 5, 17; Iunoni amarae sacrum facere IV, 9, 43; votum facere IV, 1, 101.
- Iupiter II, 16, 16; Phidiacus III, 9, 15; auro fallitur IV, 1, 81; ignoro furta pristina tua II, 2, 4; quavis ipse non queat diducere amantes II, 7, 3; Iovis Feretri causae IV, 10, 1; antrum areosum Libyae IV, 1, 103; nati Zethus et Amphion III, 15, 36; arma III, 9, 47; saxa IV, 4, 10; antiqui limina capta IV, 4, 2; Phlegraeos tumultus II, 1, 39; inimicitiae II, 13, 16; Iovi victima corrui Aeron IV, 10, 15; Latio adulescent Parthia tropaea III, 4, 6; magno negare non potuit Danaë II, 32, 60; surdo vota excidunt III, 24, 20; opponere Anubim III, 11, 41; vicino vulnera non patiunda IV, 4, 30; magno grata ruina Capanei II, 34, 40; prima accumbes puella Romana II, 3, 30; Iovem cognosce Antiope III, 15, 39; rivalem non ego ferre possum II, 34, 18; polluit furto Cacus IV, 9, 8; illa suis verbis cogat amare I, 13, 32; Iove digna soror II, 2, 6.
- Ixionis orbis IV, 11, 23.
- Ixioniden testatur infernis Theaeus II, 1, 38.

L

- Lacaena nuda fertur Paris per-
ruiſſe II, 15, 13.
- Laconum pugnae III, 14, 33.
- Laidos Ephyreae acdes II, 6, 1.
- Lalage IV, 7, 45.

- Lampetie Phoebo iuvencoſ pa-
 verat III, 12, 23.
 Lanuvium vetuſ eſt tutela Dra-
 conis annoli IV, 8, 3; La-
 nuvii ad portuſ ſoluſ eram
 IV, 8, 48.
 Laomedontiſ opes II, 14, 2.
 Lapithae heroiſ ſuſ genuſ Iſcho-
 mache II, 2, 9.
 Lares patrii II, 30, 22; fugan-
 teſ Hannibalein ſede Romana
 Lares III, 3, 11.
 Latini remi IV, 6, 45; Latini-
 naſ imitata II, 32, 61.
 Latuſ lupiter III, 4, 6; La-
 tiae manuſ IV, 10, 37.
 Latris IV, 7, 75.
 Lavina littora II, 34, 64.
 Lechaewm III, 21, 19.
 Leda I, 13, 29; Ledae partuſ
 I, 13, 30.
 Leonis ſigna animoſa IV, 1, 85.
 Lepiduſ IV, 11, 63.
 Lerne paluſ II, 26, 48; Ler-
 nae hydra II, 24, 25.
 Leſbia notior Helena II, 34,
 88.
 Leſbia vina bibaſ I, 14, 2.
 Lethaeuſ liquor IV, 7, 10; Le-
 thaea ſtagna IV, 7, 91.
 Leucadia II, 34, 86.
 Leucadiuſ Apollo III, 11, 69.
 Leucippis Phoebe I, 2, 15.
 Leucothee Dea II, 26, 10; Leu-
 cotheen miſer implorat na-
 vita II, 28, 20.
 Liber duruſ Deuſ I, 3, 14.
 Liboneſ materni IV, 11, 31.
 Liburna roſtra III, 11, 44.
 Libyae arenoſuſ Ioviſ antruſ
 IV, 1, 103.
 Lihycuſ denſ II, 31, 12; ſol
 IV, 9, 46.
 Lino Iſachio ſim notior arte II,
 13, 8.
 Longa Alba IV, 6, 37.
 Lucereſ coloni IV, 1, 31.
 Lucina quum traheret Cinarae
 doloreſ IV, 1, 99.
 Lucmo galerituſ IV, 1, 29.
 Lucrina aqua I, 11, 10.
 Lucumoniuſ IV, 2, 51.
 Luna ſedula I, 3, 32; deducta
 I, 1, 19; menſtrua III, 5,
 28; ſicca II, 17, 15; Lunae
 plenae orbita II, 20, 21;
 Lunae cantatae legeſ impo-
 nere audax IV, 5, 13.
 Lupercuſ IV, 1, 93; Luper-
 cuſ Fabiuſ licenſ IV, 1, 26.
 Lyaeo multo nihil eſ mutata II,
 33, 35; multo mentem vin-
 cire III, 5, 21.
 Lycinna III, 15, 6.
 Lyciuſ Deuſ III, 1, 38.
 Lycuſ III, 15, 12.
 Lyeoride formoſa multa vulne-
 ra lavit morteuſ Galluſ in-
 ferna aqua II, 34, 31.
 Lycotaſ IV, 3, 1.
 Lycurguſ veſanuſ in vite III,
 17, 23.
 Lyduſ Croceuſ III, 5, 17; Ly-
 da coluſ Herculiſ IV, 9, 48;
 Lydia puella III, 11, 18;
 arata I, 6, 32; mitra III, 17,
 30; plectra IV, 7, 62.
 Lygdamuſ III, 6, 2; IV, 7,
 35.
 Lynceuſ II, 34, 9.
 Lyſippo gloria eſt effingere ſi-
 gua animoſa III, 9, 9.

M

- Machaon ſanavit crura Philo-
 ctetae II, 1, 59.
 Macandria unda fallax errat et
 decipit ipſa viaſ ſuauſ II, 34,
 35; tibia non iure vado Mae-
 andri iacta natavit II, 30, 17.
 Maecenaeſ II, 1, 17, 73; He-
 truſco de ſanguine reguſ III
 9, 1.

- Maenalius ramus** IV, 9, 15.
Maenas III, 8, 14; **verax** III, 13, 62.
Maconiae Heroides II, 28, 29.
Maecotis Penthesilea III, 11, 14.
Maecotica nix II 3, 11.
Maïs idibus natalis IV, 5, 36.
Malea saeva III, 19, 8.
Mamurins formae caelator ahenae IV, 2, 61.
Marcus liquor III, 2, 12; **aeternum Marcus humor opus** III, 22, 24.
Marii statuæ et arma III, 11, 46; **benefacta** II, 1, 24; **consule cum Mario sedet Iugurtha** III, 5, 16; **Mariano procilia signo** III, 3, 43.
Marone sopito cadunt flumina II, 32, 14.
Mars pater III, 4, 11; **Marte cingere Aonium nemus** III, 3, 42; **nullus antiquo Marte triumphus** II, 34, 56.
Mavors miscet utrimque manus dubias II, 27, 8.
Martia lupa IV, 1, 55.
Mausoleum sepulcrum III, 2, 19.
Maxima Ara Herculis IV, 9, 67.
Medea nota Iasonia carina II, 24, 46; **Medeae sequacis probra** IV, 5, 41; **crimina, quo tempore matris iram natorum caede piavit amor** III, 19, 47.
Medorum ire per hostes III, 9, 25; **Medae sagittae** III, 12, 11.
Melampus vates turpia perpesus est vincla II, 3, 51.
Memnone amisso gravis luctus erat II, 18, 16.
Memnoniae domus I, 6, 4.
Memphis cruenta malo notro III, 11, 34.
Menander vel drus, doctus III, 21, 28; **mundus** IV, 5, 43; **Menandrea Thais** II, 6, 3.
Menelaë tu sapiens fuisti II, 3, 37; **Menelaus thaimus** II, 15, 14.
Menoetiaden testatur superis Achilles II, 1, 38.
Mens Bona III, 24, 19.
Mentoris formae addita argumeta III, 9, 13.
Mentoreo opere vina bibas I, 14, 2.
Mercurii alta via II, 30, 6; **Mercurio latus composuisse fertur Brimo** II, 2, 11.
Meroë Cephea IV, 6, 78.
Methymnaeum merum IV, 8, 38.
Mevania nebulosa IV, 1, 123.
Miljanion saevitiam duræ condidit Iasidos I, 1, 9.
Mimnermi versus plus valet in amore Homero I, 9, 11.
Minerva quae probat I, 2, 30; **Penelope falsa Minerva differre poterat coniugium** II, 9, 5; **Minervae Coae textura** IV, 5, 23.
Minos magnus II, 32, 57; **sedet Orci arbiter** III, 19, 27; **Minoa figura** III, 19, 21.
Minois vidit incolumem Thesea II, 14, 7.
Minoia sella IV, 11, 21.
Minyis dixerit crudelis Ascanius I, 20, 4.
Misenus Troiae tubicen III, 18, 3; **Misevis nobilibus aequora subdita** I, 11, 4.
Molossa colla IV, 8, 24.
Munichiae arae II, 2, 7.
Musa mea aliam me docet citharam II, 10, 10; **mea non iuvat me** II, 16, 34; **a me nata triumphat** III, 1, 10; **levis mea gloria, magna tua**

est II, 12, 22; potis ingenium irritat Musa poëtis IV, 6, 75; te mea Musa contexeret armis illis II, 1, 35; Musae magicae cantamina IV, 4, 51; Musae non sunt tardae amanti I, 8, 41; Musas tam graciles contemnere vetuit Amor II, 13, 3; ad Musas currere non datur lata via III, 1, 14. Mutinam quoties canerem II, 1, 27.
Mycenae III, 19, 19.
Mycenaeae rates II, 22, 32.
Mygdonii cadi IV, 6, 8.
Myrcous armenta II, 31, 7.
Myrrha condita in frondes arboris novae III, 19, 16.
Mys III, 9, 14.
Mysus iuvenis II, 1, 63.
Mysorum scopuli I, 20, 20.

N

Nais II, 32, 40.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes IV, 1, 115.
Navalis Phoebus IV, 1, 3.
Naxos III, 17, 27; Naxia turba III, 17, 28.
Nemorensis lacus III, 22, 25.
Neptunus non crudelis amori, fratri par in amore Iovi II, 26, 45, 46; Neptune II, 16, 4; III, 7, 15.
Neptunia moenia III, 9, 41.
Nereus acies geminos lunarat in arcus IV, 6, 25; o centum aequoreae Nerco genitore puellae III, 7, 67.
Nerides II, 26, 15.
Nesae candida II, 26, 16.
Nestoris post tria secla cinis visus est II, 13, 46; sive ego Tithonus sive ego Nestor ero II, 25, 10; Nestor videt cor-

pus humati Antiloehi II, 13, 49.
Nilus tepens II, 33, 3; Nili timidi vaga flumina III, 11, 51; minae III, 11, 42; Nilo cum Tiberi gratia nulla fuit II, 33, 20; Nilum canere II, 1, 31.
Nilotes tibicen IV, 8, 39.
Niobe bis sex ad busta lacrymas depluit e Sipyle II, 20, 7; supprimat lacrymas Nioebae lapis III, 10, 8.
Nirea non facies exemit III, 18, 27.
Nisus III, 19, 24.
Nomias versuta IV, 7, 37.
Nomentum IV, 10, 24.
Notus matulinus IV, 5, 60; dubius II, 5, 12; hybernus II, 9, 34; Noti adversi III, 15, 32; irati IV, 6, 28; non auditori diripere verba IV, 7, 22.
Nonnam ante pauper in urbe Deus IV, 2, 60.
Numantini avi IV, 11, 30.
Nycteis Antiope I, 4, 5.
Nycteus, genit. gr. Nycteos, lat. Nyctei. Nycteos Antiope III, 15, 12.
Nymphae Thyniades I, 20, 34.
Nysaei chori III, 17, 22.

O

Oenus obliquus IV, 3, 31.
Oeagri figura II, 30, 35.
Oetaeus Deus III, 1, 32; Oetaea iuga I, 13, 24.
Oilides IV, 1, 117.
Olympo Ossa imposita II, 1, 19.
Omphale III, 11, 17.
Onyx II, 13, 30.
Orci arbiter Minos sedet III, 19, 27.

Oresten saluum adspexit Electre II, 14, 5.
 Oricos I, 8, 20.
 Oricia terebiuthus III, 7, 49.
 Orion aquosus II, 16, 51; purus II, 26, 56.
 Orithyia Borean negavit crudelē II, 26, 51; Orithyiae Pandioniae genus I, 20, 31; raptae Aquilo timor III, 7, 13.
 Oromedon III, 9, 48.
 Orontes II, 23, 21.
 Orontea myrrha I, 2, 3.
 Orphea delinuisse feras et flumina sustinuisse dicunt III, 2, 1.
 Orphea lyra I, 3, 42.
 Ortygia II, 31, 10.
 Osca terra IV, 2, 62.
 Ossa Olympo imposita II, 1, 19.

P

Pactoli liquor I, 6, 32; liquoris I, 14, 11; humor parit opes III, 18, 28.
 Pacana canebat victor Amphion III, 15, 42.
 Paestum odoratum IV, 5, 59.
 Pagasae navalibus Argo egressa I, 20, 17.
 Palatia pecorosa IV, 9, 3.
 Palatinus Apollo IV, 6, 11; Palatinae aves IV, 6, 44.
 Palilia IV, 4, 73; annua accenso celebrare foeno IV, 1, 19.
 Pallas spatiat̃ur ad aras II, 2, 7; Palladis oculi boni II, 28, 12; ignes IV, 4, 45; ora II, 30, 18; castae artes III, 20, 7; Pallada magno Tiresias vates adspexit IV, 9, 57.
 Pan Tegeaeus III, 3, 30; inē Pana de rupe comitem tibi vocato

III, 13, 45; Panes capripedes III, 17, 34.
 Pandioniae Orithyiae genus I, 20, 31.
 Panthus II, 21, 1.
 Paria urbs III, 9, 16.
 Paris pastor II, 32, 35; nuda fertur periisse Lacacna II, 15, 13; Pari tu sapiens fuisti II, 3, 37.
 Parnassus Gallica sparsit in ora nives III, 13, 34; deiceti Parnassi vertice Galli II, 31, 13.
 Parrhasius III, 9, 12.
 Partheniae nutrix IV, 7, 74.
 Partheniis in antris errabat Milanion I, 1, 11.
 Parthus eques IV, 3, 36; sero confectus foedere Parthus IV, 6, 79; Partha tellus IV, 3, 67; Partha tropaea III, 4, 6; Parthorum astutiae tela remissa fugae III, 9, 54; equitem post terga tueri II, 10, 14; pocula cocta in focis Parthis IV, 5, 26.
 Pasiphaë non proba II, 28, 52.
 Patroclon viderat Achilles in formem multa arena porrectum II, 8, 33.
 Paullus IV, 11, 1.
 Pege sub vertice Arganthei montis I, 20, 33.
 Pegaseum dorsum II, 30, 3.
 Pegasides III, 1, 19.
 Pelasga Iuno II, 28, 11.
 Peleus non aderat II, 9, 15.
 Pelides II, 22, 34.
 Peliaca trabs III, 22, 12.
 Pelion ut esset coelo iter II, 1, 20.
 Pelopeius Agamemnon IV, 6, 33; Pelopea domus stat infamis stupro III, 19, 20.
 Pelusii claustra Romano subruta ferro III, 9, 55.

- Penates profugi** IV, 1, 39; **patrii** IV, 1, 91; **spargere communes Penates alterna caede** II, 30, 21; **anchora te teneat, quem non tenere Penates** III, 7, 33; **qui mihi sint Penates quaeris** I, 22, 1; **Penatibus notis Vmbria te edit** IV, 1, 121; **ad vestros sedeam captiva Penates** IV, 4, 33.
- Penelope pia** III, 13, 24; **his denos salva per annos vivere poterat** II, 9, 3; **Penelopes vincet fidem** III, 12, 38; **Penelopem cogeret Antinoo nubere** IV, 5, 8.
- Penthesilea Maeotis** III, 11, 14.
- Pentheus** III, 17, 24; **Penthea non saevae Baechae venantur in arbore** III, 22, 33.
- Pergama nomen Homeri** II, 1, 21; **Apollinis arces** III, 9, 39; **olim mirabar, cur tanti ad Pergama belli causa puella fuit** II, 3, 36.
- Pergamea vates** IV, 1, 51; **Pergamea mala** III, 13, 62.
- Perillus saevus** II, 25, 12.
- Perimedeae manu cocta gramina** II, 4, 8.
- Permessi flumen** II, 10, 26.
- Pero formosa** II, 3, 53.
- Perrhaebi Pindi cacumina** III, 5, 33.
- Persarum urbs Babylon** III, 11, 21.
- Perseus** III, 22, 8; **Persei ala** II, 30, 4; **uxor** II, 28, 22.
- Perses proavi simulans pectus Achillis** IV, 11, 39.
- Persephone** II, 28, 47; **Persephones coniux** II, 28, 48; **Persephoneae dona feram meos libros** II, 13, 26.
- Perusina fuera** I, 22, 3.
- Petale** IV, 7, 43.
- Phaeacae silvae** III, 2, 13.
- Phaedrae novercae pocula** II, 1, 51.
- Phari Ptolemaeae littora capta** II, 1, 30; **Pharii portus** III, 7, 5.
- Phasidos isse viam Argo ferunt** 1, 20, 18; **Phasim Colchona remige propellas** III, 22, 11.
- Phidiasus Iupiter** III, 9, 15.
- Philae** IV, 8, 39.
- Philetae sacra** III, 1, 1; **Philetam Musis meliorem imitari** II, 34, 31.
- Philetaea aqua** III, 3, 52; **Philetaci corymbi** IV, 6, 3.
- Philippos civilia busta** II, 1, 27; **Philippeo sanguine inusta nota** III, 11, 40.
- Phillyrides Chiron** II, 1, 60.
- Philoctetae tarda crura sanavit Machaon** II, 1, 59.
- Phinei ieiunia** III, 5, 41.
- Phlegraeus campus** III, 11, 37; **Phlegraei tumultus** II, 1, 39; **Phlegraea iuga** III, 9, 48.
- Phoebe Leucippis** I, 2, 15.
- Phoebus Navalis** IV, 1, 3; **cupido** I, 2, 17; **donat tibi sua carmina** I, 2, 27; **Phoebe portus** IV, 6, 15; **fide vincit Roma** IV, 6, 57; **aurea porticus** II, 31, 1; **sororem nudus Endymion cepit** II, 15, 15; **custodis Actia littora** II, 34, 61; **speciem furabor** IV, 2, 32; **Phoebum in armis morari** III, 1, 7; **Phoebe fugate non tremis Ausoniae dapes** III, 22, 30; **Phoebo pulchrior ipso** II, 31, 5.
- Phoenicis lumina sanavit Chiron** II, 1, 60.
- Phoenicum inventa** II, 27, 3.
- Phorecydos ora** III, 22, 8.
- Phryges** II, 22, 30; IV, 1, 2;

- ad numeros Phrygiæ caedi II, 22, 16.
 Phrygiæ fatum III, 13, 63.
 Phrygius maritus I, 2, 19; campus II, 34, 35; Phrygii avi II, 1, 42; Phrygiæ undæ II, 30, 19.
 Phryne multis facta beata viris II, 6, 5; potuit deletas componere Thebas II, 6, 4.
 Phthius vir II, 13, 38.
 Phylacides heros I, 19, 7.
 Phyllis quaedam vicina Dianæ Aventinæ IV, 8, 29; Phyllida dilexit Demophoon II, 24, 44.
 Pieriæ quercus II, 13, 5.
 Pierides II, 10, 12.
 Pindarico ore spiritus tonat III, 17, 40.
 Pindi cacula tremuere III, 5, 33.
 Piræus portus III, 21, 23.
 Pirithous II, 6, 18.
 Pisces IV, 1, 85.
 Platonis animum emendare III, 21, 25.
 Pleiades II, 16, 51; Pleiadum chorus III, 5, 36.
 Poenum ostrum IV, 3, 51; Poenæ columnæ II, 31, 3.
 Pollux pugnæ victor III, 14, 18; Pollucis equus III, 22, 26; Pollucem succendit Hylaira I, 2, 16.
 Polydamas sine armis III, 1, 29.
 Polydorus III, 13, 56.
 Polymestor III, 13, 55.
 Polyphemus III, 2, 5; II, 33, 32; III, 12, 26.
 Pompeius III, 11, 35; Pompeia porticus II, 32, 11; umbra IV, 8, 75; manu Bosphora capta III, 11, 68.
 Ponticus I, 7, 1; I, 9, 26.
 Postumus III, 12, 1.
 Praenestis dubiæ sortes II, 32, 3.
 Praxiteles III, 9, 16.
 Priamus II, 3, 40; Priami longævum caput IV, 1, 52; senis regna diruta II, 28, 54.
 Prometheus III, 5, 7; Promethei brachia II, 1, 69; Prometheis iugis lecta herba I, 12, 10.
 Propertius II, 8, 17; II, 14, 27; II, 34, 93; III, 10, 15; IV, 1, 71.
 Propontiacus III, 22, 2.
 Ptolemæææ littora capta Phari II, 1, 30.
 Pudicitiaæ templa II, 6, 25.
 Punica rostra columbarum III, 3, 32.
 Pyramidum sumtus ad sidera ducti III, 2, 17.
 Pyrrhi gloria fracta III, 11, 60.
 Pythius Deus II, 31, 16; Pythia regna III, 13, 52.
 Python serpens IV, 6, 35.

Q

- Quintiliæ miseræ funera quum caueret Calvus II, 34, 90.
 Quirinus tener IV, 6, 21; Acron spolia ex humeris ausus sperare Quirini IV, 10, 11.
 Quirites prisci IV, 1, 13; sopiti IV, 8, 59.

R

- Ramnes IV, 1, 31.
 Remus caesus III, 9, 50; Remi prima regna II, 1, 23; domus IV, 1, 9; signa IV, 6, 80; Remo Aventino rura pianda IV, 1, 30.
 Rhenus Barbarus Suevo perfusus sanguine III, 3, 45; Vir-

H h

PROPERT. *Carm.* Tom I.

- dumarus genus ab ipso Rhe-
no iactabat IV, 10, 41.
Riphaei montes I, 6, 3.
Roma carissima I, 8, 31; con-
scia I, 12, 2; septem urbs
alta iugis III, 11, 57; mon-
tibus addita IV, 4, 35; ma-
xima IV, 1, 1; superba fran-
gitur suis bonis III, 13, 60;
Troia IV, 1, 87; Romae per
te, Romule, quidlibet audet
amor II, 6, 22; Roma tota
ferri II, 5, 1.
Romanus alumnus IV, 1, 37;
Callimachus IV, 1, 64; Ro-
mana puella II, 7, 15; II,
3, 29, 30; II, 28, 55; di-
scordia I, 22, 5; sedes III,
3, 11; turba IV, 2, 55; hi-
storia III, 4, 10; terra III,
22, 17; tuba III, 11, 43;
serta IV, 6, 3; moenia III,
11, 31; castra II, 10, 4;
ingenia I, 7, 22; Romanum
forum IV, 2, 6; ferrum III,
9, 55; os II, 18, 26; Ro-
mano in honore dominas se-
cures ponere licet Maecenati
III, 9, 23; Romani montes
IV, 4, 35; scriptores II, 34,
65; tauri III, 9, 49; equi
IV, 10, 38; Romanae tur-
res III, 21, 15.
Romulus nutritus duro lacte
lupae II, 6, 20; murorum
augur IV, 6, 43; quatuor
albos egit equos IV, 1, 32;
decrevit excubias in otia solvi
IV, 4, 79; videt Acronta vi-
braantem spicula IV, 10, 14,
primae palmae imbuis exem-
plum Romule IV, 10, 5.
- S
- Sabina herba IV, 3, 58; Sa-
binae durae II, 32, 47; Sa-
binas rapere docuit Romulus
II, 6, 21; Sabina pila IV,
4, 12; arma IV, 4, 32; IV,
2, 52.
Salmonis flagrans Thessalico
Enipeo III, 19, 13; Salmo-
nida non sic facili pressit
amore Tacnarius Deus I, 13,
21.
Saturni sidus grave IV, 1, 84;
Saturno regna tenente hic
mos fuit II, 32, 52.
Scaeae portae III, 9, 39.
Scipiadae classes III, 11, 67.
Scironis media licet ire via III,
16, 12.
Scribonia IV, 11, 55.
Scylla III, 12, 28; Minoa ve-
numdata figura III, 19, 21;
in patrios saevit capillos IV,
4, 39; nobis mitescet II, 26,
53.
Scyria Deidamia II, 9, 16.
Scythiae iuga IV, 3, 47.
Scythicae orae III, 16, 13.
Semelae narrabis quo sis for-
mosa periclo II, 28, 27; Se-
mela combustus Iupiter II,
30, 29.
Semiramis Persarum urbem Ba-
bylona statuit III, 11, 21.
Sericus hostis IV, 3, 8; Serica
I, 14, 22; Serica carpenta
IV, 8, 23.
Sibyllae aetas II, 24, 33; cor-
tina IV, 1, 49.
Sicambri paludosi IV, 6, 77.
Sicanum saxum I, 16, 29.
Siculae telluris victor III, 18,
33; fugae classica bella II,
1, 28.
Sidonia palla IV, 9, 47; mitra
II, 29, 15; vestis II, 16, 55.
Sileni patris imago III, 3, 29;
Sileni senes II, 32, 38.
Simois II, 9, 12; Idaeus III,
1, 27.

Sinis III, 22, 37.
 Siphacis victi monimenta III,
 11, 59.
 Sipylus II, 20, 8.
 Sirenes III, 12, 34.
 Sisyphus IV, 11, 23.
 Sisyphius labor II, 17, 7; II,
 20, 32.
 Socratici libri II, 34, 27.
 Spartana lex III, 14, 21; Her-
 mione I, 4, 6.
 Sparte, tuae miramur iura pa-
 laestrae III, 14, 1.
 Strymonis IV, 4, 72.
 Stygius lacus IV, 3, 15; Sty-
 gia arundo II, 27, 13; Sty-
 giae undae II, 34, 53; III,
 18, 9; aquae II, 9, 26; te-
 nebrae IV, 9, 41.
 Suburra vigilax IV, 7, 15.
 Suevus sanguis III, 3, 45.
 Susa II, 13, 1.
 Sylvanus IV, 4, 5.
 Syrio munere plenus onyx II,
 13, 30.
 Syrtes traiectae III, 24, 16;
 non sic mutantur II, 9, 33;
 portum placidum praebeant
 III, 19, 7.

T

Taenarius Deus Aemonio mix-
 tus Enipeo I, 13, 22; Tae-
 nariae columnae III, 2, 9.
 Tanais II, 30, 2.
 Tantalea sors II, 17, 5; Tan-
 taleae manu solus poterit tra-
 dere poma II, 1, 66.
 Tantaleus IV, 11, 24.
 Tantalidos funera II, 31, 14.
 Tarpeia IV, 1, 1.
 Tarpeius pater IV, 1, 7; lu-
 cus IV, 8, 31; Tarpeia arx
 IV, 4, 29; Tarpeium nemus
 IV, 4, 1; saxum III, 11,
 45; Tarpeia Pudicitia I, 16,
 2; est mons, a duce Tar-
 peio cognomen adeptus IV,
 4, 93.
 Tarquinii secures fractae III,
 11, 47.
 Tati arma contudit Lucome-
 dius tempore Romuli IV, 2,
 52: Tatio magna pars rerum
 inter oves IV, 1, 30; Ta-
 tiae praetoria turmae IV, 4,
 31; Tatio veteres quaerit II,
 32, 47.
 Taygetus III, 14, 15.
 Tegeaeus Pan III, 3, 30.
 Teia IV, 8, 31, 58.
 Telegoni moenia II, 32, 4.
 Terebinthus III, 7, 49.
 Teuthrantis unda I, 11, 11.
 Teutonicae opes III, 3, 44.
 Thais pretiosa IV, 5, 43; Me-
 nandrea II, 6, 3.
 Thamyrae cantoris fata II, 22,
 19.
 Thebae palmiferae IV, 5, 25;
 Dircaeae III, 17, 33; Cad-
 meae I, 7, 1; Steterunt II,
 8, 10; Thebas non canerem
 II, 1, 21; deletas II, 6, 5;
 agitata per artem saxa coiere
 III, 2, 3.
 Thebanus Deus III, 18, 6;
 Thebani duces II, 9, 50;
 Thebana domus II, 8, 24.
 Thermodon celer IV, 4, 71.
 Thermodontiacae aquae III, 14,
 14.
 Theseus testatur infernis Ixio-
 niden II, 1, 37; parvo spa-
 tio Minoida dilexit II, 24,
 43; Thesea Minois vidit II,
 14, 7; Thesea carina cedente
 Gnosia iacuit I, 3, 1; The-
 seae viae brachia III, 21, 24.
 Tesproti regno subdita acuora
 I, 11, 3.
 Thessalia toxica bibere I, 5, 6.

- Thessala saga III, 34, 10; Thessala tela II, 22, 30.
 Thessalicus Enipeus III, 19, 13; Thessalis umbra I, 19, 10.
 Thetis III, 7, 68.
 Thiodamanteus Hylas I, 20, 6.
 Thrax Polymestor III, 13, 55.
 Treicia lyra III, 2, 2.
 Thyia III, 49.
 Thyniades Nymphae I, 20, 34.
 Thyrsis II, 34, 68.
 Tiberinus IV, 2, 7; Tiberina unda I, 14, 1.
 Tiberis advena IV, 1, 8; ultra Tiberium IV, 10, 23; cogere ferre Nili minas III, 11, 42; cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit II, 33, 20.
 Tibur Herculeum II, 32, 5; Tibure adesse III, 16, 2.
 Tiburnus Anio III, 22, 23.
 Tiburtina terra iacet Cynthia IV, 7, 85.
 Tigris III, 4, 4.
 Tiresias vates magno adspexit Pallada IV, 9, 57.
 Tisiphones caput furit angue III, 5, 40.
 Titanas non ego canerem II, 1, 19.
 Tithonus II, 25, 10; Tithoni vivi maiora gaudia erant Aurorae, quam gravis anisso Memnone luctus II, 18, 15; senectam non spernens Aurora II, 18, 7.
 Tities IV, 1, 31.
 Tityrus II, 34, 72.
 Tityus III, 5, 44; Tityi volucres II, 20, 31.
 Tolumni desecta cervix IV, 10, 37.
 Triton prosequitur cantu IV, 6, 61; ore recondit aquam II, 32, 16.
 Trivia Dea II, 32, 10.
 Troia bis capta Oetaei numine Dei III, 1, 32; alta fuit II, 8, 10; Troiae resurgentis arma IV, 1, 47; tubicem III, 18, 3; Troia, tibi perire pulcrius fuerat II, 3, 34; cades IV, 1, 87; supprime fletum IV, 1, 114; misisti Penates IV, 1, 39.
 Troia Roma resurges IV, 1, 87.
 Troiani Aeneae arma suscitavit Virgilius II, 34, 63; Troiana funera II, 6, 16.
 Tullus I, 1, 9; I, 6, 2; I, 14, 20; I, 22, 1; III, 22, 2.
 Tuscus ego et Tuscis orior IV, 2, 3; vicus IV, 2, 50; Tuscis tribuisti praemia IV, 2, 49.
 Tyndaris patriam mutavit II, 32, 31; Tyndaridi suae gaudia referre poterat Paris III, 8, 30.
 Tyndaridas optatos quaerere I, 17, 18.
 Tyro candida II, 28, 51.
 Tyros Cadmea III, 13, 7; dona ex ipsa Tyro tollere II, 16, 18.
 Tyria sub aqua concha superbit IV, 5, 22; Tyriae vestes III, 14, 27; Tyria veliera IV, 3, 34.
 Tyrrhena arena I, 8, 11; Tyrrheni nautae III, 17, 25.

V

- Varro Leucadiae suae maxima flamma II, 34, 86.
 Veios vincere laboris erat IV, 10, 26.
 Veiens Tolumnus IV, 10, 25.
 Veius dux IV, 10, 32.
 Velabrum IV, 9, 5.

Veneto Eridano dissidet Hypa-
nis I, 12, 4.

Venus in me noctes exercet
amaras I, 1, 33; quae pro-
bat I, 2, 30; dicitur isse ef-
fusa coma II, 13, 56; ne sit
amica Pantho II, 21, 2; haud
unquam est culta labore II,
22, 22; num doluit? II, 28,
9; corrupta libidine Martis
II, 32, 33; dormiet ipsa no-
ctibus illorum III, 6, 34;
noctis sacra instituet III, 10,
30; exclusis fit comes III,
16, 20; dulcia concitat ar-
ma III, 20, 20; vexit Cae-
sar's arma IV, 1, 46; ven-
tilat facem IV, 3, 50; com-
missa trivio IV, 7, 19; ma-
ge causa fuit IV, 8, 16;
Veneris dominae volucres III,
3, 31; dea iusta I, 19, 16;
magnae ante pedes volvitur
III, 8, 12; in tabula sum-
mam sibi ponit Apelles III,
9, 11; iusanae fastus III,
17, 3; torreat saevo ahenō
III, 24, 13; sub armis IV,
1, 137; Veneri vota ponere
II, 19, 18; mollire negon-
tem Hippolytum IV, 5, 5;
Venerem corrumpere II, 15,
11; ubi iam gravis interce-
perit aetas III, 5, 23; ubi
promiseris IV, 5, 33; quae-
rente per talos IV, 8, 45;
Venus, succurre dolori II,
16, 13; serva tuam prolem
III, 4, 19; o regina IV, 5,
63; Venere tristi nulla mihi
sint praemia I, 14, 16; ex-
haustae opes III, 13, 2; ignota
furta IV, 8, 34; Veneres
canat aetas prima II, 10, 7.

Virgiliae tardae I, 8, 10.

Vertumnus IV, 2.

Vesta coronatis gaudebat asel-
lis IV, 1, 21; pudenda pro-
bro meo IV, 4, 36; Iliaeo
felix tutela favillae IV, 4,
69; commissos reposcit ignes
IV, 11, 53; Vestae fatalia
lumina III, 4, 11; Tarpeia
voluit flammās tuas fallere,
Vesta IV, 4, 18.

Virdumarnus IV, 10, 41.

Virgilius II, 34, 61.

Vlyxes flevit iacturam sociūm
III, 7, 41; errore exacto lae-
tatus est II, 14, 3; alter erit
Postumus III, 12, 23; Vly-
xis felix lectus II, 6, 23;
Vlyxen miserum vexastis venti
II, 26, 37; visura nunquam
Penelope II, 9, 7.

Vmber lacus IV, 1, 124; Vm-
bro a tramite Clitumnus III,
22, 23.

Vmbria proxima supposito con-
tingens campo I, 22, 9; Ro-
mani patria Callimachi IV,
1, 64; antiqua IV, 1, 121.

Volsani foci IV, 2, 4.

X

Xerxis imperio bina coiere va-
da II, 1, 22.

Z

Zephyri aura nemus vacuum
possidet I, 18, 2; mea no-
cturno verba cadunt Zephyro
I, 16, 34.

Zethes hunc super, hunc super
et Calais instabant I, 20, 26.

Zethus durus III, 15, 29; Ze-
thi prata cruentantur III, 15,
41.

INDEX VERBORVM

A

- A**bacta stabulis mater suis III, 15, 30.
Abdita stabulis tuis II, 33, 12.
Abduci nec sinet I, 13, 28; abducta Briseide II, 20, 1.
Abcsse hic dolor vitiis nescit suis II, 16, 32; si dolor abfuerit II, 5, 10; quum toties absis IV, 3, 2.
Abiectus Tiberina unda I, 14, 1; abiectum caput laesit tegula IV, 7, 26; abiecta ipse Cerberus sera IV, 7, 90.
Abieguo equo III, 1, 25; abiegnae bovis falsa cornua III, 19, 12; abiegni equi venter IV, 1, 42.
Abire domum I, 5, 20; abire gradu primo I, 13, 8; abit nec quisquam sanus ex illo vulnere II, 12, 12; abiere iam tot dies II, 16, 33.
Abiunctos lavit equos II, 18, 10.
Abluit unda boves II, 19, 26.
Abrepto amore I, 13, 2; abrepta coniuge II, 8, 29; abripitur caeco descensus hiatu IV, 8, 5.
Abscede hospes luco verendo IV, 9, 53.
Abscissos pontes testatur Coclitis semita III, 11, 63; abscisso sinu IV, 4, 72.
Absenti tibi prosunt venti I, 17, 5; absenti nemo nocuisse ne velit II, 19, 32; in absentes amantes felicior aestus II, 33, 43; absentes ignes III, 22, 31.
Abstrahat ne te Amor a nostro pulvere I, 9, 22.
Absumtum nec sua mater increpet Ityn III, 10, 10.
Accedere cupies tigres I, 9, 19; accedat ad vestros annos IV, 11, 95.
Accensae candore Dryades I, 20, 45; accensis taedis II, 32, 9; accensas praecutit amor faces III, 16, 16; accenso foeno IV, 1, 19.
Accessit ripae laus tuae IV, 7, 86.
Accipit me hic mundi angulus IV, 9, 66; accipiat ut te Oricos I, 8, 20; accipiat testa manes meos II, 13, 32; accipe, quae serves funeris acta mei II, 13, 18; accipe commissae munera laetitiae I, 10, 12; accipe Vertumni signa IV, 2, 2; accipe, quae nostrae formula legis erit IV, 8, 74; acceperae tuae Romula vincla manus III, 11, 52; accepta fallit fide I, 4, 16; acceptas comas vitta vinxit IV, 11, 34; accepto auro III, 13, 55; accepti imperii I,

- 6, 34; acceptius te nihil nobis II, 9, 43.
- Accubuit primo Cepheia somno I, 3, 3; accumbes Iovi II, 3, 30; accubuit rupibus Bistonius II, 30, 36; accubuisse deam II, 32, 36; Lyco Antiopen III, 15, 12; furiis novis IV, 4, 68.
- Accusent licet ista senes convivio duri II, 30, 13.
- Acer custos II, 30, 9; dolor II, 22, 45.
- Acerbae amoris inimicitiae II, 8, 3.
- Acernus stipes IV, 2, 59; acerno Tatus fontem vallo praecingit IV, 4, 7.
- Acervos foeni raros IV, 4, 77.
- Acies commissas IV, 4, 59; labentes IV, 2, 53; versas III, 11, 60.
- Acrius illa subit I, 9, 26; acrius moriar II, 3, 46.
- Acuta tela II, 9, 38; acutis scopulis adfigar III, 7, 61.
- Adacta pinus in faciem novae prorae III, 22, 14.
- Adamante non exorato stant viae IV, 11, 4.
- Adamantina iuga III, 11, 9.
- Addidit Amori alas II, 12, 5; addent multi laudes tuas annalibus III, 1, 25; addita argumenta Mentoris forma III, 9, 13; addita montibus Roma IV, 4, 35; adde Hy-menaeae modos IV, 4, 61; addite verba mala IV, 5, 76.
- Addictos in sua regna patres III, 11, 32; addictum virum III, 11, 2.
- Adederat ignis beryllon IV, 7, 9.
- Adeptus cognomen a duce Tarpeio IV, 4, 93.
- Aderat facies I, 2, 21; aderit quae dum mihi placata I, 14, 23; aderat quom tibi nec Pe-leus II, 9, 15; aderant in corpore vires III, 15, 23; adesse incipe tu lacrymis IV, 1, 120; adest tempus IV, 6, 53; affueram testis I, 10, 2.
- Adferat non unquam tibi puer iste labores nostros I, 6, 24; adferet unguenta mihi III, 16, 23.
- Adfigar scopulis acutis III, 7, 61.
- Adiice oscula matris IV, 11, 77; adiecimus fati andas III, 7, 31.
- Adimant dulcia ingratos convivio somnos III, 10, 25.
- Adire hanc ego conor I, 3, 12; adire lacus, montes et saxa I, 20, 1; deos II, 34, 26; prece deos III, 21, 18; aditura mors II, 27, 2; adimus mortis iter III, 7, 2; adiasse Sirenum lacus III, 12, 34.
- Adligat illa una feros animis viros I, 5, 12.
- Admirere Sisypbios labores II, 17, 7; admirante invidia II, 17, 11; admirentur II, 26, 21.
- Admittis cur nunquam, ianua, meos amores? I, 16, 19; admittor nunc decimo die II, 17, 12; admissio adultério II, 29, 38; admitto te dominum rebus meis II, 34, 16; admisso equo III, 11, 62; admittit me vix aut semel III, 21, 7; admissae culpa IV, 8, 73; nequitiae I, 15, 38.
- Admota ad ora manu I, 13, 16; admoram fontibus ora III, 3, 5; admotas corripit escas IV, 8, 11.
- Admorsa sacris colubris brachia III, 11, 53.

- Adoperta sedebit puella II, 28, 45.
 Adoro, maneat sic semper I, 4, 27; adorat Lygdanius genium meum prostratus IV, 8, 63.
 Adplicuisse ratem scopulis I, 20, 20.
 Adscensis Bactris IV, 3, 63; adscendo magnum iter IV, 10, 3.
 Adsessu meo IV, 11, 50.
 Adspersis lacrymis gaudet amor I, 12, 16; adspersa crines puella III, 14, 15.
 Adspice me, quanto rapiat Fortuna periculo I, 15, 3; adspexit quum Electre salvum Oresten II, 14, 5; adspice, quid Eriphyla invenit II, 16, 29; adspicias, scopulis haerere sorores II, 30, 27; adspice nœ II, 34, 55; adspiciam nullos dolentes III, 10, 7; adspicias licet Atlanta III, 22, 7; adspicenda via est coeli IV, 1, 107; adspexit Agamemnona IV, 6, 33; adspexit magno Tiresias Pallada vates IV, 9, 57.
 Adstant super ossa volucres III, 7, 11; adstitit super Augusti puppem IV, 6, 29; adstitit dux Veius super portae arcem IV, 30, 31.
 Adstringant me licet brachia aeratis nodis II, 20, 9; adstrictus pater II, 23, 18.
 Advēna Tiberis nostris bubus erat IV, 1, 8.
 Adversos habere deos I, 1, 8; adverso amore I, 14, 15; adversum Pirithoum II, 6, 18; adversos notos III, 15, 32; adversum lectum IV, 11, 85.
 Adverterit si quis monitis tardas aures I, 1, 37.
 Adunca clavis trochi III, 14, 6.
 Advolvimur humiles tuis aris III, 17, 1.
 Adusta laurus II, 28, 36; vestis IV, 7, 8.
 Aemulor ipse solus meas umbras II, 34, 19.
 Aequa avis IV, 6, 20.
 Aequo iugo III, 9, 8.
 Aequora placida I, 8, 20; deserta I, 15, 10.
 Aequoreae formosa Doride natae I, 17, 25; puellae III, 7, 67.
 Aër torridus II, 28, 3.
 Aestimēt ingenio muros ille meo IV, 1, 66.
 Aestivos ignes III, 20, 11; aestivis aquis IV, 1, 124; aestivo die IV, 2, 16; aestiva vitri supellex IV, 8, 37.
 Aestuāt torridus aër II, 28, 3.
 Aestus felicior II, 33, 43.
 Aetas formosi temporis I, 4, 7; aetas tua non unquam cessavit amori I, 6, 21; aetatis tempora dura queri I, 7, 8; aetas prima II, 8, 17; II, 10, 7; II, 28, 19; aetas tota Sibyllae II, 24, 33; aetas gravis III, 5, 23.
 Aeterno situ I, 7, 18; aeterna invidia I, 16, 48; aeternum opus III, 22, 24; aeternus tuam famam, aselle, pascit IV, 3, 22.
 Aetherea domus II, 16, 50.
 Aevo primo miser excidit III, 7, 7.
 Afferat quae manus aurum IV, 5, 53; attulerint si quid triste tibi libelli nostri I, 11, 20; attulimus longas manus in freta vestra III, 7, 60; at-

- tulerat non ille crines solutos IV, 6, 31.
- Afflabunt tibi odores II, 19, 17.
- Agedum cede IV, 9, 54; agedum convertite mentem dominae I, 1, 21.
- Aget te ardor tuus I, 13, 28; aget saecula vatis Cumaeae II, 2, 16; una aura duos II, 26, 30; aget vela in incertum frigidus Auster II, 26, 36; agor reus II, 30, 32; agite, o socii, propellite in aequora navem III, 21, 11.
- Agitabit nigros sol equos II, 15, 32; agitabit barbarus vestigia II, 16, 27; agitamus nostros amores I, 7, 5; agitatum fluctibus Hellen II, 26, 5.
- Agmina longe tibi iacere flebis I, 7, 17.
- Agrestes focos II, 19, 14; sues II, 19, 22; agrestem detraxit ab ore figuram II, 33, 13; agrestum iuventus III, 13, 25.
- Agricolae domini carpere delicias II, 34, 74; agricolae pauperis II, 19, 8.
- Agris castis II, 19, 3.
- Athena Colchis seu mihi urat focis II, 1, 54; alieno correptus saevo Veneris torrebar III, 24, 3; alieno cornu IV, 10, 33; ahenae formae caelator IV, 2, 61.
- Ait rumor IV, 4, 47.
- Ala Persei II, 30, 4; alas ventosas II, 12, 5; ala sub extrema I, 20, 29; alis iucundis I, 3, 45; alis centenis IV, 6, 47.
- Alba carbasus IV, 11, 54; senecta III, 5, 24; lilia II, 3, 11; albae suis omine nata IV, 1, 35; albos capillos III, 25, 13; equos IV, 1, 32.
- Argenti foco IV, 5, 68.
- Aliena Galatea I, 8, 18.
- Alimenta maxima sibi praebet amor III, 21, 4.
- Alit culpam Vesta IV, 4, 70; tutius mater geminos II, 22, 42.
- Alitibus matutinis I, 16, 46.
- Alta septem iugis urbs III, 11, 57; alta astra II, 32, 50; alta Troia II, 8, 10; curia IV, 1, 11; Carthago II, 1, 23; alta maria II, 26, 52; altas aquas IV, 3, 47; altum aequor III, 5, 37.
- Alternata fuga I, 20, 28; caede II, 30, 21; lege IV, 4, 58; manu I, 9, 24; IV, 7, 18; unda II, 12, 7; alternas aquas II, 26, 54; III, 12, 28; alternis litibus IV, 5, 40; I, 10, 10; alterno equo IV, 2, 36.
- Altricem sanguinis lupam IV, 1, 38.
- Alveus ille sanctos viros portabat III, 7, 16.
- Alumnus Romanus IV, 1, 37; alumnis fuscis Aegyptus II, 33, 15.
- Amantes assiduos II, 33, 43; coronatos III, 3, 47; cupidos II, 33, 5; diversos I, 10, 15; invitos diducere non queat Iupiter ipse II, 7, 3; similes I, 15, 41; vacuos III, 17, 11; amantum tumuli III, 16, 27.
- Amara dea II, 33, 6; mors I, 19, 20; Ino IV, 9, 43; virtus III, 12, 10; amaras noctes I, 1, 33; II, 17, 3; IV, 3, 29; amarus som-

- nus II, 19, 6; amaris donis II, 16, 29; exsequiis IV, 7, 5.
- Amare** quam sit bonum, omnes iam uorunt II, 34, 24; amare simili fide I, 12, 8; amat femina limen viri II, 6, 24; non amat nudus Amor formae artificem I, 2, 8; non morbi artificem II, 1, 58.
- Amator** blandus II, 13, 16; pulcher II, 21, 4.
- Ambulet** Scythicis oris III, 16, 13.
- Amica** tristis I, 6, 10; amicae venales II, 16, 21.
- Amica** formosis levitas II, 16, 26.
- Amicus** fidus III, 20, 9; amicus nec semper eris nova quaerendo I, 13, 12.
- Amictu** plebeio II, 25, 45; reiecto II, 23, 13; iniecto II, 29, 21; sandicis II, 25, 45.
- Anne** verso IV, 2, 10; amnem turpem IV, 7, 55.
- Amor** infamis II, 16, 39; reticendus II, 24, 4; turpis II, 16, 36; verus II, 15, 30; adversus I, 14, 15; externus I, 3, 44; II, 32, 31; I, 11, 6; facilis I, 13, 22; I, 14, 10, gravis III, 8, 10; III, 21, 2; sanctus II, 29, 41; insanus II, 14, 18; longinquus I, 6, 27; amore posito I, 9, 8; I, 17, 20; amores certos I, 8, 45; II, 29, 19; duos II, 34, 49; feros II, 34, 25; viles II, 34, 71; vulgares I, 13, 11; amoris crimen II, 30, 24; inimicitiae II, 8, 3; iter III, 15, 4; amores sanamus IV, 7, 69.
- Amphora** vetus IV, 5, 73.
- Ampla** nepotum spes III, 22, 41; poena III, 6, 32; forma I, 2, 24.
- Angue** atro III, 5, 40.
- Angulus** hic mundi IV, 9, 65.
- Augusto** pectore II, 1, 40; torno II, 34, 43.
- Animam** putrem IV, 5, 67; animarum silentium domos III, 12, 37.
- Animi** tormentis aruspex III, 8, 17; animi Decii IV, 1, 45; animis veris III, 6, 35; animo ex vacuo I, 20, 2; animos Carthaginis II, 1, 23; rudes III, 15, 5; spirantes IV, 7, 11.
- Animosa** signa III, 9, 9; IV, 1, 85.
- Annalibus** addent laudes III, 1, 15.
- Annuit** deus aure I, 1, 30.
- Annus** fertilis IV, 8, 14; plenus III, 5, 38; rugis integer IV, 5, 57; annus vitae longus II, 15, 38; annos miseros III, 7, 59; primae lanuginis III, 7, 59; annorum spatia III, 21, 31; annis canis II, 18, 5; celatis III, 25, 11; tremulis IV, 7, 73.
- Annosus** miles II, 25, 5.
- Annua** pabula IV, 8, 3; solemnia III, 10, 31.
- Anseris** voce tutum lovem III, 3, 12.
- Anteire** fama tabulas vetustas II, 3, 41; secures patruī I, 6, 19.
- Antiqua** Vmbria IV, 1, 121; Corinna II, 3, 21; domus I, 19, 10; antiquus Iupiter II, 30, 28; IV, 4, 2; Mars II, 34, 56; antiquae leges II, 30, 15; puellae II, 25,

- 35 ; antiquas Deucalionis aquas II, 32, 54.
 Antistitis crater III, 17, 37.
 Antrum infernum III, 5, 43; antro hederoso lucus IV, 4, 3; sacro IV, 9, 33; antra furtiva III, 13, 33; operosa III, 2, 12; roscida II, 30, 26.
 Anus curva II, 18, 20; anus quae non versat mea somnia? II, 4, 16.
 Anxia mater II, 22, 42; Hypsipyle I, 15, 17; (Cynthia) II, 20, 2.
 Aper durus II, 13, 54; torvus II, 3, 6.
 Aperire causas IV, 10, 1; clausos Lares IV, 3, 54; apertos ictus II, 4, 9.
 Appositum flavis vadis (cadaver) II, 9, 12.
 Aprico lare IV, 10, 18.
 Aptat haec carmina nervis III, 3, 36.
 Aptus amor venturae coniugis III, 22, 42; aratri IV, 10, 19; frenis IV, 10, 19; apta armis tellus III, 22, 19; mors III, 5, 18; officiis dos IV, 4, 92; puella IV, 9, 4.
 Aqua frigida II, 22, 12; perennis III, 5, 30; icta radiis armorum IV, 6, 26; currenti IV, 5, 12; diversa IV, 7, 56; inferna II, 34, 92; moerenti III, 3, 46; placida III, 21, 20; pura IV, 8, 84; aquam vilem III, 15, 18; flumine medio aquam quaeris I, 9, 16; aquam invitam traxit III, 7, 52; aquas altas IV, 3, 48; bonas II, 33, 28; divinas II, 26, 50; pluvias III, 5, 32; tacentes IV, 4, 50; urbanas IV, 9, 6; aquis aestivis IV, 1, 124; magicis IV, 1, 106; nativis IV, 4, 4.
 Aquosus Orion II, 16, 51; aquosa crystallus IV, 3, 52.
 Ara interdicta viris IV, 9, 55; superba IV, 10, 48; aras coronatas III, 10, 19; factas in foedera III, 20, 25; ara Maxima Herculis IV, 9, 67.
 Aranea putris III, 6, 33; aranea fanum velavit II, 6, 35.
 Arator pellitus IV, 1, 25.
 Aratro gravi II, 34, 47.
 Arbor multa IV, 4, 4; immerita IV, 3, 19; arbor habet amores I, 18, 19; arbor et messis divitiae III, 13, 26.
 Arcana taberna IV, 8, 19; arcanas salivas IV, 7, 37.
 Arces de vallibus scaudentes IV, 1, 65; arces mundi III, 5, 31.
 Arcessitus somnus in ossa III, 17, 14.
 Arcus purpureus III, 5, 32; arcus geminos IV, 6, 25.
 Ardent victrices III, 13, 21.
 Ardor I, 3, 13; proximus Hylae I, 20, 6; suppositus II, 13, 31; ardoris nostri poeta I, 7, 24.
 Arena parva I, 17, 8; vilis III, 7, 26; sicca II, 3, 5; vacua I, 8, 13; II, 25, 7; arenae ignotae cumulus III, 16, 25; arenas nigras IV, 6, 83.
 Arenosis campis IV, 4, 19.
 Arenti ab ore II, 17, 6; arentes corollas II, 15, 51.
 Argentea lilia IV, 4, 25.
 Arguta blanditia I, 16, 16; argutae historiae III, 20, 28; arguto dolore I, 18, 26; argutas aves I, 18, 30; argutum omen II, 3, 24.

- Argutat illa mihi ignes I, 6, 7.
 Aries corniger III, 13, 40;
 murum pulsabat IV, 10, 33.
 Arma tristia I, 7, 2; picta IV,
 4, 20; victa IV, 10, 47;
 victicia IV, I, 47; votiva
 IV, 3, 71; blanda IV, 1,
 137; dira II, 9, 49; infesta
 IV, 1, 27; armis regalibus
 IV, 4, 21; armis inferior
 II, 8, 34; armorum radiis
 IV, 6, 26; in arma ducere
 heroas manus II, 1, 18;
 arma alitis II, 30, 31.
 Armata patria I, 6, 22.
 Armigera humo III, 11, 10.
 Arte vias miseras naturae au-
 ximus III, 7, 32; artes ca-
 stae III, 20, 7; arte ut
 manus premat II, 1, 10;
 arte ferire viros III, 3, 50.
 Artificem formae I, 2, 8;
 morbi II, 1, 58; boves II,
 31, 8; manus IV, 2, 62.
 Artus exiles II, 22, 21.
 Arva boaria IV, 9, 19; po-
 mosa IV, 7, 81.
 Arundine fissa IV, 7, 25; sub
 Stygia II, 27, 13; arundini-
 bus attritis II, 34, 68.
 Aruspex vanus III, 13, 59;
 verus animi III, 8, 17.
 Asellis coronatis IV, 1, 21.
 Aspera pocula II, 6, 17; multa
 I, 18, 13.
 Adspergat tempora pudor II,
 24, 3.
 Assidet una soror curis IV, 3,
 41.
 Assidua aqua II, 1, 68; lingua
 II, 19, 31; assiduus meo
 III, 11, 56; tramite III,
 16, 26; assiduos viros II,
 33, 44; assiduus choreis I,
 3, 5; libidinibus II, 16, 14.
 Assuescent Latio Partha tro-
 paen Iovi III, 4, 6.
 Astra alta II, 32, 50; astra
 demonstrant salebras III, 16,
 15.
 Astuta fuga III, 9, 54.
 Astu maritos caecare IV, 5,
 15.
 Astra dies II, 11, 4; toga IV,
 7, 28.
 Attigit manus ossa I, 9, 29;
 attingere gaudia palmis I,
 19, 9.
 Attollit vires in milite causa
 IV, 6, 51.
 Avarus ignis II, 28, 56; custos
 II, 23, 9; nutrix IV, 7,
 74.
 Auctor criminis II, 6, 19;
 temporis IV, 6, 53; auctores
 lucis aves IV, 3, 32; aucto-
 res certi IV, 1, 75.
 Aucupio plumoso IV, 2, 34.
 Audacia certe laus erit II,
 10, 5.
 Audaces canes II, 19, 20.
 Audent nimium fluctus pati vela
 IV, 6, 45; audet Amor quid-
 libet Romae II, 6, 22; ausas
 sorores magnum scelus IV,
 7, 67.
 Audiat te orantem (Pluto) IV,
 11, 5; quis non audit facta
 IV, 9, 39.
 Aveni variam plumae versico-
 loris III, 13, 32.
 Aversus Apollo IV, 1, 73.
 Avertere me nec silvae pote-
 runt, nec flumina, quin etc.
 II, 19, 29; avertit morsus
 rabies canum III, 16, 17.
 Augur Dodona verior II, 21,
 3; murorum Roupulus IV,
 6, 43.
 Avia lymphia IV, 9, 60.
 Avidis puellis III, 13, 1; ro-
 gis IV, 6, 34.
 Avis aequa IV, 6, 20; dextera
 IV, 1, 68; nigra II, 28,

- 38; pessima IV, 5, 6; aves
 argutas I, 18, 30; lucis
 auctores IV, 3, 32.
- Avita** tropaea IV, 11, 29; avito
 sanguine II, 24, 37.
- Aulae** fuscae deus IV, 11, 5.
- Aulaeis** Attalicis II, 32, 10.
- Avo** docto III, 20, 8; avos
 illustres II, 13, 10; avis ho-
 noratis IV, 11, 102.
- Aura** beata IV, 7, 60; claman-
 tiâ puellae II, 17, 15; fri-
 gida I, 16, 24; inimica I,
 8, 12; Zephyri I, 18, 2;
 aurae talaribus sectae II, 30,
 5; aura saevas increpat minas
 I, 17, 6.
- Aurata** cyclade IV, 7, 40; lyra
 III, 3, 14; auratas trabes
 III, 2, 10; auratis catenis
 II, 1, 33; aurato calice II,
 33, 40; equo III, 12, 12;
 auratos lacertos III, 13, 57.
- Aurea** bulla IV, 1, 131; cas-
 sida III, 11, 15; lana III,
 11, 12; ovis II, 26, 6; ripa
 Eoa IV, 5, 21; sella IV, 10,
 28; urna II, 26, 50; templa
 IV, 1, 5.
- Aure** facili I, 1, 31; imme-
 rita II, 25, 18; surda II,
 16, 48; aures bonas II, 13,
 15; tardas I, 1, 37; auribus
 puris II, 13, 12; suspensis
 III, 6, 8.
- Aurum** omnes colunt III, 13,
 48; spectato IV, 5, 53; auro
 fides pulsâ ib. 49.
- Auspicio** vano I, 3, 28.
- Auster** frigidus II, 26, 36;
 nubilus II, 16, 56.
- Austeras** tabellas IV, 11, 49;
 austeri viri poena III, 14,
 24.
- Autumnalia** pruna IV, 2, 15.
- Auxilia** non sani pectoris I, 1,
 26.
- B**
- Baltea** lenta IV, 10, 22.
- Barba** pudenda IV, 8, 26;
 barbam siccam IV, 9, 31.
- Barbarus** agitat vestigia II, 16,
 27; per barbara colla titulus
 pendit IV, 5, 51.
- Beata** aura IV, 7, 60; fata II,
 28, 26; beate lectule II,
 15, 2; beatis muneribus II,
 20, 25.
- Belli** sonus IV, 10, 23; bella
 classica II, 1, 28; maxima
 III, 8, 32; tantum operis
 belli III, 11, 70; bella gerit
 Amor sanguine meo II, 12,
 16.
- Bellicus** equus IV, 4, 14; bel-
 lica navis II, 15, 43; par-
 ma II, 25, 8; turma III,
 14, 13.
- Benigna** umbra IV, 4, 66;
 verba I, 10, 24.
- Bibam** ista suspensis auribus III,
 6, 8; bibent tuas lacrymas
 litora IV, 11, 6; bibere to-
 xica e Thessalia I, 5, 6;
 bibit arcus pluvias aquas III,
 5, 32; unde Ennius III,
 3, 6.
- Blanditia** arguta I, 16, 16.
- Blanditiae** rosae IV, 6, 72.
- Blandus** amator II, 3, 16;
 blandi carminis I, 8, 40;
 turis IV, 6, 5; blandis
 Nymphis IV, 4, 25; blandis
 armis IV, 1, 137; dolis III,
 23, 18; imaginibus I, 20,
 42; blaudos susurros I, 11,
 13.
- Bonus** Cupido II, 18, 22; non
 bonus rumor II, 32, 34;
 bono effectui I, 10, 28; -
 III, 23, 10; bonos oculos
 II, 28, 12; bonae puellae
 II, 21, 16; bonae aquae

- II, 33, 28; aures II, 13, 15.
 Bovis torvi II, 32, 58; truci III, 15, 38; abiegnæ III, 19, 12; boves artitices II, 31, 8; grandaevi II, 25, 6; macrae IV, 1, 22; nivosos II, 19, 26; aversos IV, 9, 12.
 Braccati militis III, 4, 23; braccis virgatis IV, 10, 43.
 Brachia candida II, 16, 24; II, 22, 6; gaudentia III, 14, 9; victa IV, 3, 12.
 Brassica vineta iunco IV, 2, 44.
 Breve nomen in exiguo marmore II, 1, 72.
 Brumae hibernae tempora I, 8, 9.
 Buccina pastoris IV, 10, 30; quarta IV, 4, 63.
 Bulla aurea IV, 1, 131.
 Busta cruenta II, 13, 58; civilla II, 1, 27; iacentia III, 6, 29; busto contento I, 19, 21; exiguo II, 13, 33.
 Buxa cava IV, 8, 42.
 Buxo vulgari III, 23, 8.

C.

- Cadam, si cadet illa II, 28, 42; cadant neu tibi pro vano verba benigna I, 10, 24; cadebat aqua de fronte II, 22, 12; cadent tibi singultu fortia verba I, 5, 14; caderrunt quum opes Laomedontis II, 14, 2; cades Troia IV, 1, 87; cadunt in Occanum sidera IV, 4, 64; verba mea Zephyro I, 16, 34; vota ingrato litore I, 17, 4; cecidit spiritus II, 3, 2; cadit ira fulminis II, 16, 52.
 Caduca poma II, 32, 40; tela IV, 2, 53.
 Caecare maritos IV, 5, 15.
 Caecum iter III, 14, 32; caeco hiatu IV, 8, 5; motu II, 15, 11; caeca via II, 4, 10; pericla II, 27, 6.
 Caede sparsas comas viderat II, 8, 34.
 Caelatis iugis esseda II, 1, 76.
 Caelator fortunae athenae IV, 2, 61.
 Caeli crimina II, 28, 5; tempus II, 4, 12; via IV, 1, 107.
 Caerula fati ratis II, 28, 40; forma II, 18, 32.
 Caeruleo deo III, 7, 62; fuco II, 18, 31.
 Calamo sive petas praemia III, 13, 46; hiantes III, 17, 34; stricto II, 19, 24; ad calamos litabat pastor IV, 1, 24.
 Calathos per vimineos lucida lilia III, 13, 30.
 Calent popae ad lucra IV, 3, 62.
 Caloris veri signa III, 8, 9; calores mutare potuit I, 12, 17.
 Camera eburna III, 2, 10.
 Campi cura II, 16, 34.
 Cana puella II, 16, 22; canae comae II, 18, 18; canis annis II, 18, 5.
 Canant volucres I, 2, 14; cecinere tubae IV, 11, 9; canit buccina IV, 4, 63.
 Candida facies II, 3, 9; forma II, 29, 30; III, 11, 16; nox II, 15, 1; brachia II, 16, 24; colla III, 17, 29; convivia IV, 5, 71; lilia I, 20, 38; omina IV, 1, 67; vela I, 17, 26.
 Candor quacsitus III, 24, 8;

- candore falso I, 2, 19; fusco II, 25, 42; pleno II, 25, 41.
- Canis tergeminus IV, 7, 52; canes audaces II, 19, 20; patrios III, 14, 16; saevos IV, 4, 40; vocales IV, 4, 84; damnosi IV, 8, 46.
- Canistra IV, 8, 12; plena rubis III, 13, 28.
- Caporus ore odor II, 34, 85.
- Cantantes aves IV, 9, 30; cantatae Lunae IV, 5, 13.
- Cantamina magicæ Musæ IV, 4, 51.
- Cantat buccina IV, 10, 30; cantet inceptis avis dextera IV, 1, 68.
- Capient mea lumina pictæ tabulae III, 21, 29; cape lora iuventutis III, 9, 57; Roma triumphum III, 11, 49; captus sum ab ista arte III, 25, 5; capta isto fruare viro II, 9, 22; cepit mihi fascia pectus IV, 9, 43; cepisti oculos III, 10, 15; capta lumina II, 30, 10.
- Capillis incommis moesta sederat I, 15, 11; vidisti flere eam? III, 6, 9; ornato capillo procedere I, 2, 1.
- Caput fidele II, 1, 36; sollicitum III, 17, 42; dulce IV, 11, 55; longævum IV, 1, 52; molle IV, 3, 44; virgineum III, 14, 12; nequitiae II, 24, 6; fontis III, 19, 6; capitis ignavi III, 11, 3.
- Cara legenti carmina III, 2, 13; ossa futura I, 19, 18.
- Carbasa lina IV, 3, 64; carbassus alba IV, 11, 54.
- Cardinibus tacitis I, 16, 26.
- Carina velifera III, 9, 35; coronata III, 24, 15.
- Carmen grave I, 9, 9; inerme lyrae IV, 6, 32; laudis II, 10, 23; lyrae percussit II, 1, 9; carminis blandi obsequio I, 8, 40; heroi opus III, 3, 16; carmine humili II, 10, 11; inducto II, 34, 84; magico II, 28, 35; sacro II, 28, 43; carmina lenia I, 9, 12; carminibus obscœnis nobilis I, 16, 10.
- Carpere oscula I, 20, 27; pedibus terras et pontum remis I, 6, 36; carpere tentat Corydon Alexin II, 34, 74; carpebant pensa ministræ III, 6, 16; carpitur non mihi pectus auro III, 5, 3.
- Carpenta serica IV, 8, 23.
- Carus eris nullo lumine I, 4, 22; cari sanguinis vincula I, 15, 16; caros crines donasset I, 17, 21.
- Cassibus impositis venor IV, 2, 33.
- Cassida aurea III, 11, 15.
- Casta domo II, 6, 28; castæ artes III, 20, 7; castis agris II, 19, 3.
- Castra frigida IV, 10, 18; fida IV, 4, 8.
- Casum evadere consortem I, 21, 1; casus meos funera sequerentur III, 16, 21.
- Cataphractus ferreus III, 12, 12.
- Catenas aeratas rumpam II, 20, 11; catenis auratis circumdata colla II, 1, 33.
- Cathedra posita tu scribe IV, 5, 37.
- Cava buxa IV, 8, 42; cavas turres IV, 10, 13; cavis metallis III, 13, 5; punicibus III, 3, 28; cavo aere caput prætegit III, 14, 12; cavo linatu IV, 1, 149; theatro IV,

- 1, 15; cavos dentes IV, 5, 66.
- Caud e superbae pavonis flabella II, 24, 11.
- Causa certa ruinis III, 13, 3; causa perorata est IV, 11, 99; causas leti texite III, 7, 29; novas invenio II, 1, 12; causis utere IV, 5, 29.
- Cautus ille licet ferro se condat III, 8, 25; cauta noverca IV, 11, 86; parum cauti pectoris III, 5, 8.
- Cedere facilis lympha I, 11, 12; blauditiis I, 9, 31; cede luco verendo IV, 9, 53; cedent Romanae terrae omnia miracula III, 22, 17; cedente carina I, 3, 1; cessit facibus maritis praetexta IV, 11, 33; cessit (carmini) indocto Anseris (Virgilius) II, 34, 84.
- Celat via tacentes aquas IV, 4, 50; celatis annis III, 25, 11.
- Celebrarunt limina curus inaurati I, 16, 3; celebrata meo libello III, 2, 15.
- Celeres lintres I, 14, 3; pedes II, 9, 18.
- Censurae paternae nata IV, 11, 67; legem mollesse ib. v. 41.
- Census nepotum induta III, 13, 11.
- Cernere divitias Asiae I, 6, 14; cernimus nec causas nec ictus II, 4, 9.
- Certamen leti III, 13, 19.
- Certatis quid frustra in memissis habenis III, 1, 13.
- Certus deus II, 34, 60; eras mihi tu II, 24, 36; eris me vivere sidere duro I, 6, 36; certa fides III, 8, 19; puella I, 19, 24; funera III, 16, 21; certa feram certis auctoribus IV, 1, 75; certas no-
- tas didici in amore III, 8, 18; certo arcu I, 7, 15; omine IV, 10, 46; foedere III, 20, 21; certos amores I, 8, 45; II, 29, 19.
- Cervix laevis III, 17, 31; cervicibus demissis ibam II, 14, 11.
- Cessant sacraria III, 13, 47; cessare arma sua pertulit Achilles II, 8, 30; cessavit non unquam aetas tua amori I, 6, 21.
- Choreis assiduis I, 3, 5; nocturnis III, 10, 23.
- Chorus Pleiadum III, 5, 36; chori pater II, 32, 38; choris musarum III, 5, 20; choris mitratis IV, 7, 62; choro felici I, 17, 26; choros evan-tes II, 3, 18; Hesperidum III, 22, 10; molles II, 34, 42; placidos IV, 6, 70.
- Chrysolithos flavo lumine II, 16, 44.
- Cineres maiorum IV, 1, 37; paternos III, 9, 37; post cineres III, 1, 36.
- Cingat Ennius sua dicta hirsuta corona IV, 1, 61; ciugere Marte nemus Aonium III, 3, 42.
- Cinnamon multi odoris III, 13, 8.
- Circumdabat pinus umbras III, 13, 37; circumdata silvis litora I, 17, 17.
- Citatos nautas rogare I, 8, 23.
- Citharam aliam me mea Musa docet II, 10, 10.
- Clamat non ulla fides in aure mea I, 18, 18; clament me deum pueri et puellae III, 9, 46; clamasset meum nomen I, 17, 23.
- Classis ceutenis alis IV, 6, 47; damnata IV, 6, 21.

- Classica bella Siculae fugae II, 1, 28.
 Clatra IV, 5, 72.
 Clauderet quum ora liquor III, 7, 56; claudet mors ocellos II, 13, 17; clausit dies tot bona in orbe tam parvo III, 18, 16; clausa gaudia II, 25, 30; clausam te in unda Teuthrantis I, 11, 11; clausas umbras IV, 7, 89; clausos Lares IV, 3, 54.
 Coactis cornibus Luna III, 5, 27.
 Cocta gramina II, 4, 8; rosaria Paesti IV, 5, 60; cocto aggere III, 11, 22.
 Codicis immundi vincula IV, 7, 44.
 Coepit hic dies primus esse IV, 4, 74; tota domus onus tuum esse IV, 11, 78.
 Cogebat buccina Quirites ad verba IV, 1, 13; cogor habere deos adversos I, 1, 8.
 Cognomina prisca locorum IV, 1, 69.
 Cognatos rogos III, 7, 10.
 Cognoscere Athenas I, 6, 13; longas noctes I, 12, 13; cognitus error III, 15, 35; cognita nostra mala I, 7, 14.
 Coliibe gaudia clausa in tacito sinu II, 25, 30.
 Coiere ad sanum vulnera III, 24, 18; huc mundi manus IV, 6, 19; tot mala III, 7, 54; coisse bina vada II, 1, 22; nobis vix decem verba III, 15, 8; coit Pleiadum chorus III, 5, 36.
 Colit saucte carmina II, 26, 26; verba mea III, 2, 8; coluisse Helicon III, 5, 19; culta labore Venus II, 22, 22; puella I, 2, 26.
 Colla tenera II, 1, 68; bar-
 bara IV, 5, 51; candida III, 17, 29; levia II, 3, 13; libera II, 30, 8; obliqua IV, 8, 77; collo rudi IV, 1, 131; rugoso IV, 5, 65; toto I, 3, 15.
 Colligis te in tenues umbras III, 9, 29; collegi gaudia II, 14, 9.
 Color Belgicus II, 18, 26; colatus Eoo III, 24, 7; ingenuus I, 4, 13; colore mutato I, 6, 6; II, 18, 7; colores multos I, 15, 39; I, 2, 9; ostrinos III, 13, 7.
 Colorat (Eeos) Aurora III, 13, 16.
 Colubris sacris III, 11, 53.
 Columba dux erat rudis Argus II, 26, 40; columbae torquatae IV, 5, 63; iunctae II, 15, 27; turba mea III, 3, 31; Veneris volucres III, 3, 31.
 Columnis umbrosis II, 32, 11.
 Coma fulva II, 2, 5; effusa II, 13, 56; purpurea III, 19, 22; odorata III, 14, 28; adspersas comas IV, 1, 34; caede sparsas II, 8, 34; nitidas III, 10, 14; coma spica IV, 2, 14; arborea III, 16, 28.
 Comica moecha Thais IV, 5, 44.
 Committe rates IV, 6, 53; committere pondus capiti III, 9, 5; committam mene tenebris? III, 16, 5; commissa trivio Venus IV, 7, 19; commissae laetitiae I, 10, 12; commissas acies IV, 4, 59; commissos deos fibra locuta IV, 1, 104.
 Commoda homini stella II, 27, 4; commoda noxae tellus III, 22, 19.

- Communes deos** I, 11, 16; **penates** II, 30, 21.
- Compescere fastus** III, 17, 3; **ocellos suos** I, 16, 31.
- Compone istos tristes libellos** I, 9, 13; **componere delectas Thebas** II, 6, 5; **fatum Phrygiae** III, 13, 63; **mollem versum** I, 7, 19; **verba Achilleo cothurno** II, 34; 41; **verba et fraudes** II, 9, 31; **versus** II, 34, 43; **compones mea ossa** II, 24, 35; **in me insidias** II, 32, 19; **composita fronde** I, 20, 22; **pace** II, 2, 2; **compositos ocellos** I, 3, 33.
- Concedere noctes** II, 15, 37; **concessum nulla lege iter** II, 27, 16.
- Concinit nigra avis funestum omen** II, 28, 38.
- Concrepuere cymbala** III, 18, 6.
- Concurrit palma quadrigae** III, 9, 17.
- Conde tubicen fera murmura** IV, 4, 61; **condere nomen Caesaris in Phrygios avos** II, 1, 42; **condit in ossa plures faces Vesta** IV, 4, 70; **condat se licet ille ferro** III, 18, 25; **condimus longas Iliadas** II, 1, 14; **condidit arma manu qua vicit** II, 16, 42; **conditus lucus** IV, 4, 3.
- Conferre nobilibus** II, 24, 49; **contulerunt divi haec tibi munera** II, 3, 25; **collatus Eo color** III, 24, 7.
- Confisa remis cymba** I, 11, 9.
- Confusa fabula** II, 13, 13.
- Coniugis incundae** I, 19, 7; **coniuge miranda** III, 12, 23.
- Coniugium totum** II, 15, 28; **coniugii obsceni** III, 11, 31.
- Conopea foeda** III, 11, 45.
- Conscendere carmen laudis** II, 10, 23.
- Conscius affueram in vestris lacrymis** I, 10, 2; **conscia admissae nequitiae** I, 15, 38; **longae laetitiae** I, 15, 14; **Roma** I, 12, 2; **terra** II, 13, 42.
- Consenuit haud ulla carina** III, 7, 36.
- Constringet haec pignora ipse Amor** III, 20, 19.
- Consuluit striges** IV, 5, 16; **consulite Romanae historiae** III, 4, 10.
- Consumit (Phoebus) pharetrae pondus in arcus** IV, 6, 55; **consumsti tempora noctis** I, 3, 37.
- Consurgit murus** IV, 1, 125.
- Contemnet illa nullas aras suis fletibus** I, 4, 23.
- Contestatur mecum ingenio et arte** II, 24, 25; **contendis Homero** I, 7, 3; **contendere amori** I, 14, 7.
- Conterat quisque diem** II, 1, 46; **conteritur sacra via** II, 23, 15; **vitae modus** I, 7, 9.
- Contigit me una dearum** III, 3, 37; **contingere plantis sidera** I, 8, 43; **contingens campo proxima Umbria** I, 22, 9.
- Contrahe, Phoebe, lucis iter** III, 20, 14.
- Conveniunt nec mea praecordia** II, 1, 41.
- Converte querelas in melius** I, 17, 9; **convertere mores** I, 15, 23; **convertite mentem dominae** I, 1, 21.
- Conviva dulcis** III, 7, 45.
- Convivia caudida** IV, 6, 71; **dulcia** III, 10, 25.
- Copia facilis** I, 9, 15; **facta**

- lecti II, 20, 24; longa II, 33, 44; noctis III, 8, 39.
 Corde humano II, 12, 6.
 Cornicum genas eruit ungue IV, 5, 16.
 Corniger aries III, 13, 39.
 Cornu abeno IV, 10, 33; raucum III, 3, 41; falsa cornua III, 19, 12.
 Corollae turpes I, 16, 7; arentes II, 15, 51; hesternae II, 34, 59.
 Corona deae sidereae III, 20, 20; dura III, 1, 20; lecta ex facili iugo IV, 10, 4; hirsuta IV, 1, 61; pomosa IV, 2, 17.
 Coronat Tatiis castra humo suggesta IV, 4, 8.
 Coronatas aras III, 10, 19; coronatis asellis IV, 1, 21; equis III, 1, 10; coronato phaselo IV, 7, 59; coronatos amantes III, 3, 47.
 Corpus iuane III, 18, 32.
 Corripit (serpens) escas IV, 8, 11; correptus abeno Veneris torquebar III, 24, 13; correptum duplici ardore I, 3, 13.
 Corrumperere me non poterunt taedae I, 8, 21; puellam II, 34, 69; te nulli ludi poterunt II, 19, 9; Venerem II, 15, 11; corrumpitur vino aetas II, 33, 33; corrupti ocellos puellarum II, 6, 29; uxorem Minois forma bovis II, 32, 58; corruptas Baias I, 11, 27.
 Corruptor iuvenis II, 19, 3.
 Corymbo mihi pugnante IV, 7, 79; corymbis laxatis III, 17, 29; corymbos sacros II, 30, 39.
 Costum molle IV, 6, 5.
 Cothurno Achilleo II, 34, 41; non humili III, 17, 39.
 Crater auro III, 17, 37.
 Creat me Horos IV, 1, 77.
 Credat cur quisquam faciem dominae Amori II, 34, 1; credere blanditiis I, 15, 42; credita mihi perfidia est I, 15, 34.
 Credulus vano auspicio I, 3, 28.
 Crepat herba Sabina ad focos IV, 3, 58; crepuere manibus Camenae III, 10, 14; crepuit arundine IV, 7, 25; crepitanti sistro III, 11, 43; crepitantibus nymphis II, 32, 15.
 Crescere posteritate III, 1, 34; crescit ingenium III, 9, 52; crescit spectando cura III, 21, 3; crevere haec aurea templa IV, 1, 5.
 Cretati IV, 5, 52.
 Crimen amoris I, 11, 30; II, 30, 24; dissidiae I, 12, 1; crimina turpia III, 11, 3; coeli II, 28, 5; facti II, 32, 2.
 Crines caros I, 17, 21; connexos II, 5, 23; hesternos I, 15, 5.
 Crocos solennes IV, 1, 16.
 Crotalistris IV, 8, 39.
 Cruces arboreas III, 22, 37.
 Crudele ferrum II, 15, 43; crudelem Boream II, 26, 51; crudelia pabula III, 7, 3; crudelior ianua I, 16, 17.
 Cruenta busta II, 13, 38; sputa IV, 5, 66.
 Crystallus aquosa IV, 3, 52.
 Culpa blanda IV, 5, 20; sedula ibid. ardoris II, 28, 5; timoris I, 11, 29.
 Cunis primis II, 3, 43.
 Cupidas rapinas Nympharum I, 20, 11; cupidis lacertis II, 22, 37; cupidos amantes II, 33, 5.

Cura inusta cineri IV, 11, 74;
pulcherrima meo dolori II,
25, 1; ultima I, 3, 46; se-
cunda II, 1, 26; sua quem-
que moretur I, 1, 36; campi
II, 16, 34; puellae III, 21,
3; curarum medicina III,
17, 4; semina III, 7, 4;
curis levibus II, 12, 4; tar-
dis I, 13, 7.

Current pueri haec scripta III,
9, 45.

Curia alta IV, 1, 11; septa IV,
4, 13.

Currat nox inter pocula III, 10,
21; currere ad Musas lata
via III, 1, 14; subsidio II,
26, 17; lintres mirare I, 14,
3; sciat lymphæ indociles vias
I, 2, 12; currenti aqua IV,
5, 12.

Currus avorum IV, 11, 11; So-
lis II, 31, 11; auro II, 31,
11; inaurati I, 16, 3; ovan-
tes III, 9, 53; curru picto
IV, 3, 9.

Cursu infecto II, 25, 25.

Curta tegula IV, 5, 68; curto
equo IV, 1, 20.

Curva annus II, 18, 20; curvas
rates III, 7, 29.

Curvatas trabes III, 22, 38.

Custodia tristis II, 6, 39; tibi
sit lectus tuus II, 18, 35.

Custodis avari II, 23, 9; cu-
stos acer II, 30, 9; amoris
II, 29, 41; ad busta sedens
III, 6, 24; custodum gregi-
bus III, 8, 13; timore se-
pta II, 23, 14.

*Custodit Cerberus antrum in-
fernum* III, 5, 43; mihi in
ossibus veteres ignes hoc ma-
lum III, 17, 9.

Cyclade aurata IV, 7, 40.

Cynis niveis III, 3, 33.

Cydonia decussa ramo III, 13,
27.

Cymba publica III, 18, 24; in-
genii tui gravanda non est
III, 3, 22; fugaci IV, 6, 36;
tuta II, 4, 19.

Cymbala rauca III, 17, 36.

Cymbia plena III, 8, 4.

D

Da falcem IV, 2, 25; vela se-
cunda III, 17, 2; signa dex-
tera III, 9, 58; dare cam-
pum equo II, 10, 2; qui
multa potest II, 26, 28; iu-
sta debita terrae III, 7, 9;
iura III, 11, 46; das quod
mihi principium flendi I, 18,
6; dat India colla triumpho
II, 10, 15; munera ingenuus
III, 23, 3; mihi gloria vires
IV, 10, 3; damus parva si-
gna I, 18, 17; villia tura II,
10, 24; tibi mandata IV, 7,
71; littora nativos per se dent
picta lapillos I, 2, 13; da-
bat per tria ora sonos IV, 9,
70; darem tibi, Neptune,
qualia dona? II, 16, 14;
verba nomine II, 24, 8; da-
ret quamvis ille magna I,
8, 37; dedi oscula gravibus
I, 16, 42; brachia victa IV,
3, 12; dedit tibi oscula ma-
ter II, 6, 11; natura vitium
univique creato II, 22, 17;
hoc tibi lingua nocens II, 28,
14; corvus uomen habere III,
11, 64; dedisse vidi hostes
terga fugae IV, 2, 54; de-
deris quum oscula tua flen-
tibus IV, 11, 77; dederit
nec munera IV, 5, 55; de-
dissent si mihi fata tantum
II, 1, 17; dabis ista ignibus
III, 18, 20; dabit tibi mil-

- dia quanta curarum I, 5, 10;
 Iupiter arma huic cineri IV,
 1, 54; sua signa IV, 6, 80;
 venalia fata saginae IV, 8,
 25; manus IV, 11, 88; da-
 bis mihi poenas II, 5, 3;
 dabunt dissidia ista littora I,
 11, 28; dandi nulla est re-
 verentia III, 13, 13; datur
 cineri medicina II, 14, 16;
 dura quies I, 18, 28; si uno
 posse frui II, 1, 47; non
 lata via currere ad Musas
 III, 1, 14; operi unus ho-
 nor IV, 2, 64; data est mihi
 libertas, noscere amoris iter
 III, 15, 4; palma libris meis
 IV, 1, 102; datos esse mor-
 sus IV, 5, 40; dabitur onyx
 II, 13, 30; datis nullis ca-
 pta III, 15, 6.
- Damno me sacro nomine II,
 28, 43; damnes tunc me,
 Aeace II, 20, 30; damnatae
 noctes IV, 11, 15; damna-
 tas manus IV, 7, 38; damnata
 classis IV, 6, 21; damnatis
 militibus II, 16, 38.
- Damno tentatur Cynthia gravius
 I, 4, 25.
- Damnosae pudicitiae IV, 5, 28;
 damnosi canes IV, 8, 45.
- Deae sidereae III, 20, 18; fe-
 mineae IV, 9, 25; turratae
 IV, 11, 52; nudaе II, 1,
 16; dea amara II, 33, 5;
 invidiosa Venus II, 28, 10;
 superba II, 33, 14.
- Debet dolor meus multa aspera
 tibi I, 18, 13; relator esse
 sine vanis III, 6, 5; debuit
 animi via recta esse III, 5,
 10; debita sibi oscula I, 6,
 17; vota I, 16, 44; munera
 II, 28, 60; fata rogo I, 19,
 2; iusta III, 7, 9.
- Decedens Aurora II, 18, 9.
- Decens furibunda Cynthia IV,
 8, 52.
- Decerpens I, 20, 39; decer-
 pta Palatia tauris III, 9, 49.
- Decet te toga picta IV, 4, 53;
 omne quum bibit IV, 8, 30;
 decuit vos supponere brachia
 mento III, 7, 69.
- Decidit mensa in suos pedes IV,
 8, 44; illi torquis IV, 10,
 44.
- Decipit ipsa suas vias unda Mae-
 andria II, 34, 36; decipiat
 nec te I, 9, 25; deceptis
 puellis I, 13, 5.
- Declinat ocellos puella II, 1,
 11.
- Decolor Indus IV, 3, 10.
- Decrevit Romulus excubias in
 otia solvi IV, 4, 79; Iupiter
 invigilare poenis IV, 4, 86.
- Decurrere vitam II, 15, 41.
- Decus naturae I, 2, 5; multis
 artibus I, 4, 13; sine morte
 III, 2, 24.
- Decusseris quum uncum mento
 fixum IV, 1, 141; decussa
 cydonia ramo III, 13, 27.
- Deducit aliquis brachia II, 22,
 5; deduxi tibi carmina I, 16,
 41; deducet me ab amore
 nulla senectus II, 25, 9; de-
 ducitur septima orbita ple-
 nae lunae II, 20, 21; de-
 ductae lunae fallacia I, 1,
 19; deductae quae mihi fax
 omen praetulit IV, 3, 13;
 deducta puppi I, 6, 15.
- Defendere noctes infamis domi-
 nae I, 16, 9; defendunt re-
 tinaeula navem II, 22, 41;
 defende huic Nympharum ra-
 pinas I, 20, 11; defensa ossa
 mea IV, 11, 58.
- Defessa choris Calliopea III, 2,
 14; defessis viris IV, 9, 34.
- Deficit non hic mihi furor I,

- 1, 7; deficiunt si vires II, 10, 5; rhombi II, 28, 35; deficiet nec me rogitare nautas I, 8, 23.
- Deficit** Amor nullo tempore I, 1, 34.
- Defixum** me in ora I, 8, 13.
- Deflere** supplicis excubias I, 16, 13.
- Defluat** ne id tibi ex animo vacuo I, 20, 2.
- Degenerasse** propinquos IV, 1, 79.
- Degravat** unda caput III, 7, 58.
- Deiecit** constantis lumina Amor fastus I, 1, 3; deiectos Gallos II, 31, 13; deiectis lacrymis I, 18, 16.
- Deierat** nutrix IV, 3, 42.
- Deleat** quod non unquam aetas tua II, 5, 27; deletas Thebas II, 6, 5.
- Deliciae** meae Latris IV, 7, 75; delicias agricolae domini II, 34, 74.
- Delicta** dominae II, 4, 1.
- Deligere** astra manu II, 32, 50.
- Deludet** arantes terra II, 15, 31.
- Demeus** tunc igitur? I, 8, 1; furor I, 13, 20; dementia somnia III, 8, 15.
- Demere** hoc vitium II, 1, 65; demta tibi iuga dominae III, 6, 2.
- Demersit** in undas Stygias III, 18, 9.
- Deminuo** curam II, 18, 21.
- Demissa** quoniam es magno periculo II, 28, 59, somno II, 29, 29; demissae in pocula sertae II, 33, 37; puella IV, 8, 9; demissis tunicis IV, 2, 38.
- Demonstrant** astra salebras III, 16, 15.
- Denegat** illa se meum mihi I, 6, 9; denegat nunquam esse miser II, 24, 28.
- Dentibus** corrumpas imineritos ungues II, 4, 3.
- Denuntiat** illa dies caedem agnis IV, 3, 61.
- Deperditus** nondum sensus I, 3, 11.
- Depinxit** quae manus priua tabellas obscenas II, 6, 22.
- Depluit** Niohe lacrymas a Si-pylo II, 20, 8.
- Deponere** animam optatis labris I, 13, 17; deponat licet livor gaudia I, 8, 29.
- Deportant** te esseda in Tibur II, 32, 5.
- Deprecor** te uno lecto II, 34, 17.
- Descendere** coelo toties Luna negat II, 28, 37; descendis flumine tranquillo tuta cymba II, 4, 19; descendit in gentes ficta fabula III, 5, 45.
- Desecta** cervix Tolumni IV, 10, 37.
- Desere** corruptas Baias I, 11, 27; ne desere fructum vitae II, 15, 49; oblatas messes II, 16, 7; deseruisse focos IV, 2, 4.
- Desertus** Achilles II, 8, 29; deserta I, 3, 43; desertum non passa est iacere Tithonum Aurora II, 18, 8; deserta loca I, 18, 1; desertis littoribus I, 3, 2; aequoribus I, 15, 10; arboribus I, 20, 36.
- Desiluisse** fulmina aetherea domo II, 16, 50; rate nautas in vada III, 17, 26.
- Desine** quaerere I, 5, 31; revocare periuria I, 15, 25;

- componere verba II, 34, 41;
habere laudes meas IV, 7,
78; meum sepulcrum lacry-
mis urgere IV, 11, 1.
Desisto II, 20, 36; destitit ire
novas vias I, 8, 30.
Despicere regna et munera I,
14, 24; despicit magnos deos
II, 34, 46; despectus potuit
mutare colores I, 12, 17.
Desponderat hanc dotem hosti
III, 19, 23.
Detraheret quum fax caput
lecto IV, 11, 10; detraxit
agrestem figuram II, 33, 13;
tres triumphos arena III, 11,
35; detraxerit quod mihi tur-
ba invida III, 1, 21.
Detrectat taurus aratra II, 3,
47.
Detriverat usus tabellas III, 23,
3; detrito fune III, 7, 20.
Detulit pagina nostra opus de
monte sororum III, 1, 18.
Devehor ad tua castra IV, 1,
119.
Devia rura II, 19, 2; terra III,
16, 28; limina IV, 9, 27.
Devotam te II, 32, 9.
Deus facili annuit ore I, 1, 31;
amore raptō cessat I, 4, 26;
pauper IV, 2, 60; furvae
aulae IV, 11, 5; dei intonsi
III, 13, 52; docti IV, 3,
38; deo caeruleo III, 7,
62; liquido III, 19, 44; ve-
tante IV, 1, 90; non comi-
tante IV, 3, 16; dii faciant
isto fruere viro II, 9, 24;
dii melius IV, 6, 65; deos
nostros I, 7, 16; oblitos I,
15, 26; desertos II, 6, 36;
adversos I, 1, 8; communes
I, 11, 6; magnos II, 34,
46; versos ad pia vota III,
3, 10; poscentes iusta III,
10, 12; undisonos III, 21, 18.
Dexter libro meo IV, 9, 72;
dextera avis IV, 1, 68; dex-
trae meae morientis signa IV,
3, 6; dextro et Baccho et
Apolline III, 2, 7.
Dicere carmen I, 9, 9; dicam
partus III, 17, 21; dicebam
tibi venturos amores I, 9,
1; dixit illa nunquam amo
II, 8, 12; dic naviget II, 16,
10; dicor lecto tuo gravis II,
24, 20; diceris tenuasse vul-
tum IV, 3, 27; dicitur illi
carissima Roma per me I, 8,
32; ad surdas aures II, 20,
13; dicar potens II, 26, 22;
dicebar sicco vilior lacu II,
24, 12; dicerer ego non ca-
put nequitiae II, 24, 6; di-
cuntur tibi Thebae I, 7, 1;
dicetur nec mea II, 8, 6.
Dictat tibi Apollo pauca IV,
1, 133.
Diducere complexus I, 13, 19;
amantes II, 7, 3; diducat
tellus IV, 1, 149.
Dies durus II, 28, 32; niger
II, 24, 34; ventura III, 5,
31; sine nube III, 10, 5;
atra II, 71, 4; moenibus pri-
mus IV, 4, 74; diem long-
gam III, 11, 50; die laud
longa II, 18, 20; parca III,
5, 18; aestivo IV, 2, 16;
extremo II, 24, 50.
Differat Augustus tropaea in
pueros suos IV, 6, 82; dif-
feret te circum alias puellas
I, 4, 22; differor invidia I,
16, 48; differtur amor II,
3, 8.
Digesta columnis porticus II,
31, 3.
Digitos inter remissos IV, 8,
53; digitis eburnis II, 1, 9;
quinque IV, 11, 14.
Dignus eras alia coniuge III,

- 12, 16; non alio limine I, 13, 34; digna facies, pro qua etc. II, 3, 39; res favore IV, 6, 12; digne senex III, 15, 36.
- Dilige nunc vatem** IV, 1, 117; **dilexit Theseus** II, 24, 43.
- Dilue Bacche vitium** III, 17, 16; **diluerentur stantia** IV, 5, 12.
- Dira praemia** II, 30, 22; **diras nives** III, 13, 53; **diris sub armis** II, 9, 49.
- Diripere verba** IV, 7, 22; **diriptis comis** IV, 8, 61.
- Diruit ira fores** IV, 9, 14; **diruta Troia** IV, 1, 113; **diruta regna Priami** II, 18, 54.
- Discedere ab hac fas est** I, 12, 19; **nunc est tempus** II, 5, 9; **collo caput paterer** II, 7, 7.
- Discere servitium puellae** I, 5, 20; **discat iste amare una domo** II, 24, 24; **didici reticere vestros dolores** I, 10, 13; **has notas in amore** III, 8, 18; **didicit femina hoc unum opus** II, 9, 32; **vulneribus miles habere metum** III, 11, 6; **disce manere domi** II, 29, 22; **timere exemplo meo** III, 11, 8; **timere eventum formae tuae** III, 25, 18; **quid fugarit Esquilias** IV, 8, 1; **discite non temere esse bonae** II, 21, 16.
- Disci pondus** III, 14, 10.
- Discussit mihi visa metus** II, 26, 20; **discute tibi somnum lymphae** III, 10, 13.
- Diserta verba** III, 23, 6.
- Dispendia ista** II, 24, 15.
- Dispeream si quidquam aliud quaeritur** II, 21, 9.
- Disponere moenia versu** IV, 1, 57.
- Dissidet Hypanis Eridano** I, 12, 4.
- Dissidium dabunt ista littora** I, 11, 28; **vobis erit annus proximus** II, 24, 32.
- Diversas fenestras luna percurrens** I, 3, 31; **diversos iterum coniungere amantes** I, 10, 15.
- Divi haec tibi contulerunt** II, 3, 25.
- Dividit an me herba** I, 12, 10; **divideret ni nos lex** II, 7, 3; **divisa est illa meo lecto** I, 12, 3.
- Divitiae agrestum** III, 13, 26; **divitias Asiae veteres cernere** I, 6, 14; **divitiis magnis** I, 14, 8.
- Docet me Musa mea citharam aliam** II, 10, 10; **doceat li- vor me** III, 8, 22; **docuisti Sabinas rapere impuue** II, 6, 22; **doctus non rumore malo** I, 13, 13.
- Dociles usus** IV, 2, 63.
- Docta puella** I, 7, 11; II, 11, 6; II, 13, 11; **docta vin- cere signa** IV, 6, 24; **doctae tabellae** III, 23, 1; **doctas Athenas** I, 6, 13; **docta ti- bbia** II, 30, 16; **falce** II, 19, 12.
- Dolet me frigida aura** I, 16, 24; **nulla femina sine amore gravi** III, 8, 10; **dolebat conscia laetitiae** I, 15, 13; **dolere in amore volo** III, 8, 23; **dolebis aliquid** II, 5, 15; **dolitura nostro periclo** I, 15, 27.
- Dolia virgineis idem repleverat urnis** II, 1, 67.
- Dolo nocturno** II, 9, 6; **doli**

- soliti III, 7, 42; dolis blandis III, 23, 18.
- Dolor esse potest etiam duris mentibus** I, 14, 18; acer II, 22, 45; tantus saevit in erepto amore II, 8, 36; doloris contenti poena I, 13, 9; dolori servire cogor I, 7, 7; dolore quanto referet verba mea I, 1, 38; arguto I, 18, 26; dolores quicunque solent in amore III, 20, 27; vestros reficere I, 10, 13; occultos I, 18, 3; humanos medicina sanat II, 1, 57.
- Domare puellam** I, 1, 15; domat hic deus terras et maria II, 26, 52; domet hos iuvenes quaeque puella I, 9, 6; domiti iuvenes II, 3, 50.
- Domina** I, 3, 17; mea I, 4, 2; dominae mentem convertite I, 1, 21; infamis noctes defendere I, 16, 9; dominae possum tardas aperire fores I, 10, 16; fallaci putet esse iocum II, 24, 16; dominam duram I, 7, 6.
- Dominum te aduitto** II, 34, 16.
- Domus tu mihi sola Cynthia** I, 11, 23; humida Nymphis grata I, 20, 34; fulta columnis III, 2, 19; fortunata III, 20, 9; tristis III, 6, 15; domum antiquam I, 19, 10; ferratam II, 20, 12; mandatam II, 29, 20; mundi III, 5, 26; domo aetherea II, 16, 50; tenui II, 21, 12; sterili IV, 11, 62; domos nigrantes III, 12, 33.
- Dona hortorum** IV, 2, 42; donis amaris II, 16, 29; III, 17, 13.
- Donat tibi Phoebus sua carmina** I, 2, 27; donasset ille crines I, 17, 21; donabitur auro III, 23, 21.
- Dormire cum sene** II, 18, 17; dormit extremo toro III, 21, 8; dormiet Venus III, 6, 34.
- Dos non humilis** IV, 4, 56; apta officiis IV, 4, 92.
- Draconis annosi tutela** IV, 8, 3.
- Dubius adscensu mons** IV, 4, 83; dubio pede II, 4, 4; dubiae horae II, 13, 45.
- Ducere sidera et annes carminibus** I, 1, 24; gaudia I, 4, 14; memores noctes I, 11, 5; verba longa mora I, 10, 6; fletum I, 15, 40; in arma heroas manus II, 1, 18; amantem promissis II, 17, 1; feras II, 13, 6; aratra II, 25, 6; manus Ionio rore II, 26, 2; ferrum IV, 5, 9; vela I, 6, 2; ducit diem totum facili amore I, 14, 10; ducam ego Julia rostra IV, 6, 54; noctem patera et carmine IV, 6, 85; ducebant sacra boves IV, 1, 22; duxti suspiria I, 3, 27; duxisti pocula II, 9, 21; duxit moram II, 15, 6; duxerit annus inversas vices I, 15, 30; duxisset si verba mea pondus habere III, 7, 44; ducet in ore informem notam timor I, 5, 16; mo nunquam uxor II, 6, 41; damnatas manus ignea testa IV, 7, 46; ducite manus solitum equi III, 4, 8; remorum vices III, 21, 12; ducitur ille rota rhombi III, 6, 26; nec una fama ex aequo iugo III, 9, 8; tertius annus III, 15, 7; hora dolis III, 23, 18; ducuntur car-

- mina IV, 6, 13; ducentur funera nostra ex hac domo II, 1, 56; ducti ad sidera Pyramidum sumtus III, 2, 17; ducta in radios suos velera IV, 3, 34; ductas a sanguine leges IV, 11, 47.
- Dulcis** in aure Cynthia sonat I, 12, 6; mihi aqua petita lacu II, 23, 2; fistula IV, 4, 5; color II, 25, 42; rixa III, 8, 1; conviva III, 7, 45; dulcia regna I, 8, 32; furta II, 30, 28; arma III, 20, 8; vincla III, 15, 10.
- Duplicentur tempora** brunnæ I, 8, 9.
- Durare horam** I, 6, 11.
- Duritiae tuas non erit memor** III, 12, 20.
- Durus uterque deus** I, 3, 14; aper II, 15, 54; dies II, 28, 32; dura puella I, 17, 16; duræ lasidos sævitiam contudit I, 1, 10; durum lacrymis Zethum III, 15, 29; duram dominam I, 7, 6; duro vivere sidere I, 6, 36; dura humo III, 15, 16; in dura nave iacere I, 8, 6; duri senes II, 30, 3; dura ætatis tempora queri I, 7, 8; multa I, 15, 1; proelia III, 5, 2; tempora I, 7, 8; duros amores II, 34, 49; duris iam libera cautibus I, 3, 9; durius nihil infido viro I, 6, 18; si quid tibi inciderit I, 15, 28; ferro et calybe I, 16, 30.
- Dux aries** III, 13, 40; fretus ab urbe sua IV, 10, 32; ducis lingua sepulta assiduo vino III, 11, 56; duci odorato IV, 3, 64; duces magni II, 8, 9; in amore oculi II, 15, 12; captos III, 4, 18.
- E**
- Ebibat venena** II, 24, 27.
- Ebria iunge voces tuas** IV, 5, 46; vestigia trahere I, 3, 9; signa nocturnæ fugæ canes III, 3, 48.
- Ebore exactæ manus** III, 21, 30.
- Eburno fulcro** II, 13, 21; plectro III, 3, 25; templo IV, 2, 5; eburnis digitis II, 1, 9.
- Edicta qua lege quondam fleamus diu** II, 7, 2.
- Ediscere pietos mundos e tabula** IV, 3, 37.
- Edit te Vmbria** IV, 1, 121; edita felicibus pennis puella III, 10, 11.
- Eduximus pios annos** II, 9, 47; eductos reges silvestri ex ubere III, 9, 51.
- Effecerat non illas lixum aurum** III, 23, 7.
- ad effectum det tibi Caesar vires** III, 9, 27; effectu fruare bono I, 10, 28; effectus bonos III, 23, 10.
- Effingere signa** III, 9, 9.
- Effugere ignotas manus** I, 21, 8; effugit umbra rogos IV, 7, 2; non effugies II, 8, 25.
- Effultum pluma caput** III, 7, 50.
- Effuso Falerno** II, 33, 39; effusa coma II, 13, 56; effusus rotis IV, 8, 18.
- Eget hic aeger non medicis** II, 4, 11; egens fructu amoris III, 20, 30; fontis IV, 9, 35.

- Egressam navalibus Argo I, 20, 18.
 Eiecto hoc ipso I, 9, 2.
 Elata est IV, 7, 7; elata lumina IV, 8, 59.
 Elagos fallax opus IV, 1, 135.
 Elevat neve auras meas preces I, 8 12; viros copia longa II, 33, 44; elevor quo ingenio tibi II, 34, 58.
 Elisa prelis vina IV, 6, 73.
 Eloquium III, 22, 41.
 Eludet palmas tuas una puella IV, 1, 140.
 Eluere vasto mari III, 24, 9.
 Emta imperat tibi I, 9, 4; mihi nox muneribus II, 20, 25; blanditiis oscula III, 13, 34; emenda sit pretio mihi talis mors III, 16, 22.
 Emerui generosos vestis honores IV, 11, 61.
 Enumerat miles vulnera II, 1, 44.
 Ephemerides duras II, 23, 20.
 Epistola dominæ nostræ mihi venit III, 16, 1.
 Equus ligneus victor III, 9, 42; victor Arion IV, 5, 36; bellicus IV, 4, 14; equi fugacis III, 4, 17; ora protexit IV, 1, 93; abiigni venter IV, 1, 42; equo admissio III, 11, 62; aurato III, 12, 12; alterno qui leve pondus traiecit IV, 2, 36; munio IV, 3, 8; equos abiunctos II, 18, 10; rorantes III, 2, 6; equis atratis III, 5, 34; exactis III, 9, 10; suis Aurora colorat III, 12, 16.
 Eripit nullus amor vires suas II, 22, 28; eripitur nobis puella II, 8, 1; ereptum Gallum I, 21, 7; crepto amictu II, 1, 13.
 Erro frontis egens IV, 9, 35; errare vidi ad frontem sparsos capillos II, 1, 7; errat unda II, 34, 36; spiritus ille III, 18, 10; errant in frontibus vagi crines II, 22, 9; errabat in antris I, 1, 11; errantia lumina III, 14, 27; errata latere I, 9, 33.
 Error novus I, 13, 35; cognitus III, 15, 35; errore exacto II, 14, 3.
 Erubuisse fratres deos III, 14, 20; mea labe vestros focos IV, 11, 42.
 Esca nova piscibus Paetus III, 7, 8.
 Esseda Britannia II, 1, 76.
 Evantes choros II, 3, 18.
 Evehat me aestus regionibus Italiae III, 7, 63; evecta praescriptos pagina gyros III, 3, 21.
 Eveniat hostibus meis lenta puella III, 8, 20.
 Eventum formæ tuæ III, 25, 18.
 Evictos rogos IV, 7, 2.
 Evolat Amor nusquam de peccatore nostro II, 12, 15.
 Evoluisse quod nolim deos I, 7, 16.
 Exactis equis III, 9, 10; sideribus I, 3, 38; exactus pumice versus III, 1, 8.
 Exaequat altera turba maternos Libones IV, 11, 31.
 Exagitet nostros manes II, 8, 19.
 Examine tanto stuprorum II, 32, 41.
 Exanimum Achillem II, 9, 9.
 Excantare clausas puellas III, 3, 41.
 Excidit umbra inter complexus IV, 7, 96; exciderent ut tibi suppositis manibus ocel-

- li I, 15, 36; exciderunt tibi furta IV, 7, 15; exciderint mea vota Iovi III, 24, 20; non excidet ab aevo nomen III, 2, 24.
- Excipere lepores II, 19, 24; excipit taberna IV, 8, 62; excepi quae tibi II, 26, 10; excepta hac perfidia I, 15, 2.
- Excludi sors mea II, 25, 2; excludor ego custos amoris II, 29, 41; exclusi signa faces I, 16, 8; exclusum abire domum I, 5, 20.
- Excubat ille custos II, 30, 9.
- Excubias longas supplicis I, 16, 14; in otia solvi IV, 4, 79.
- Excutit arma pudor IV, 6, 52.
- Exemplum grave IV, 1, 109; exempla Graium II, 6, 19.
- Exercet Venus in me noctes amaras I, 1, 33; corpore puella infames labores III, 14, 3; exercent manus in dona III, 3, 34.
- Exhausto flumine IV, 9, 63; exhaustae opes III, 13, 2.
- Exigis qui spatiosus ignes aestivos III, 20, 11; exiget una miseras vices multarum I, 13, 10; exactus I, 3, 36; punice versus III, 1, 8; exacta hora III, 10, 20; exactis sideribus I, 3, 38.
- Exiguo busto II, 13, 33; e pectore IV, 1, 53; sermone III, 1, 31.
- Eximii Herculis IV, 9, 70.
- Exitium in meum nata theatra II, 22, 4.
- Exitus hic non inhonestus II, 26, 58; vitae III, 5, 47.
- Exorabilis deus II, 30, 11.
- non exorato adamante IV, 11, 4; exoranda tria colla canis III, 18, 23.
- Exoriens III, 5, 27.
- Exornabat opus verbis Iena IV, 5, 19.
- Expensio gradu II, 4, 6.
- Experiar somnum IV, 4, 65; experire meas manus II, 15, 18; tigna cava IV, 6, 50; experta in primo II, 21, 18; puella officium meum II, 22, 23; veros irrita lingua deos III, 13, 66; expertae metuens verbera saevitiae I, 3, 18; expertae prorae III, 4, 7.
- Expugnant haec arma pudicas III, 13, 9.
- Expulit e clausis foribus I, 3, 36.
- Exsequiae parvae II, 13, 24; exsequiis durior est hic timor I, 19, 4; exsequiis amaris IV, 7, 5.
- Exsputare vidi animam putrem IV, 5, 67.
- Externo in amore I, 3, 44; nitore II, 18, 24; externis rotis I, 2, 20.
- Extrema haec forma mei pars est furoris I, 4, 11; extremi funeris II, 11, 4; extremo rogo I, 19, 2; extremae gentes I, 1, 29; nequitiae I, 6, 26; extrema conditione mortis III, 2, 20; extremas gentes I, 1, 29; tenebras II, 20, 17.
- Extollens tu vix priuas palmas gurgite II, 26, 11.
- Exuit arma Apollo IV, 6, 70; exuiter Lygdamus IV, 8, 69.
- Exurere oculos III, 8, 69; exustae tuae genae III, 12, 26.
- Exuvias has pono ante tuam aedem II, 14, 28; exuviis plenus Romulus IV, 10, 6.

F

Fabor Tarpeium nemus IV, 4, 2.

Fabricata iuvenca Cybebae III, 22, 3.

Fabula confusa II, 13, 14; poena forinosis II, 32, 26; ficta III, 5, 45.

Facere, ut puellae nolit peccare II, 32, 51; facis carmen II, 34, 79; facit ingenium ipsa puella II, 1, 4; si contra mores una puella II, 32, 44; sacra vates IV, 6, 1; faciat convicia I, 15, 15; quod moram I, 12, 2; faciant dii II, 9, 24; faceret cantus tibia II, 7, 11; si rugas scissas genas II, 18, 6; turpia quum ora tumor II, 30, 18; facerent moram quum pondera IV, 1, 100; fecit iter invito gurgite I, 17, 14; fecere me dolor et lacrymae peritum I, 9, 7; nunc pretium deos IV, 1, 83; fecerunt tepidas vias pallia nostra IV, 7, 20; faciet non capiti dura corona III, 1, 20; fecerit ubi me cinerem ardor II, 13, 31; factus amori non miles IV, 5, 49; facta est nimium libera luxuriae via III, 13, 4; facto quo consule IV, 11, 56; facti crimina II, 32, 2; facta fortia IV, 9, 39.

Facibus maritis IV, 11, 33.

Facies nullis obnoxia gemmis I, 2, 21; humana II, 2, 3; candida II, 3, 9; facies pictae iuvenum II, 6, 9.

Facili aure I, 1, 31; amore I, 14, 10; liquore I, 20, 47; faciles alas I, 9, 23; Hamadryadas II, 34, 76; ma-

nus II, 1, 10; nimium aurem praebere puellae II, 21, 15.

Falcē docta II, 19, 12; propteranti IV, 2, 59.

Fallacem equum III, 13, 64; fallaci dominae II, 24, 16; vati II, 4, 15; limite IV, 4, 50.

Fallacia deductae Lunae I, 1, 19.

Fallere te nunquam velit puella I, 13, 4; terga sua lupa IV, 5, 14; fallit accepta fide I, 4, 16; fidem ipse portus III, 7, 36; pila III, 14, 5; fallunt Tyriae vestes III, 14, 27; fallibam somnum I, 3, 4; fallit me nunquam ruga vitae severae II, 34, 23; si te littera IV, 3, 5; scellit me amor II, 2, 2; fallenda forent claustra IV, 5, 72.

Falso candore I, 2, 19; falsa gaudia I, 8, 29; cornua III, 19, 12; ossa II, 14, 6.

Fama haec mea est I, 7, 9; sublimis III, 1, 9; mendax IV, 2, 9; splendida III, 20, 8; famae murmura II, 5, 29; pudicae II, 32, 21.

Fana plurima causa peccatis II, 19, 10; hospita IV, 9, 34.

Fas est amare viros praeteritos II, 13, 52.

Fastus constantis I, 1, 3; fastu tuo contemnas nostra carmina cave I, 7, 25; fastus tuos I, 18, 5; praeteritos I, 13, 27; superbos III, 25, 15.

Fatales diras III, 25, 17; fatales pueri IV, 1, 97; fatalia lumina Vestae III, 4, 11.

Fati littora I, 9, 12; fata volunt I, 6, 30; I, 14, 14;

- debita rogo I, 19, 2; mollia tuis carminibus I, 7, 4; venalia IV, 8, 25; longae senectae I, 19, 17; II, 13, 47; illa beata sepulturae II, 28, 26; fatorum stamen IV, 7, 51.
- Fateri** te vidi II, 26, 3; peccasse fatetur laesus amor II, 25, 19; fatebar vera II, 24, 12; fatere errata I, 9, 33.
- Fatigas** deos de mea fraude II, 20, 3; fatiges quas de me noctes IV, 11, 81.
- Fave** Roma IV, 1, 78; faventia ora IV, 6, 1.
- Favilla** prima venturi mali I, 9, 18; viva I, 19, 19; muta II, 1, 77; favillae Iliacae IV, 4, 61.
- Faustos** sonos III, 10, 4.
- Fax** ultiona III 13, 17, inimica IV, 11, 10; facem quum quaterent pueri I, 3, 10; faces signa exclusi I, 16, 8; nuptae II, 7, 8; non tepidas I, 13, 26; accensas III, 16, 16.
- Felix** ita sim I, 7, 3; qui potuit flere I, 12, 15; agrestum iuventus III, 3, 25, lex funeris III, 13, 15; felici choro I, 17, 26; remo I, 8, 19; felices Iovis stellas IV, 1, 83; felicia lintea III, 21, 13.
- Fenestra** trita dolis IV, 7, 16; fenestras diversas I, 3, 31.
- Fera** murmura IV, 4, 61.
- Ferre** vestigia per ignes I, 5, 5; solatia roganti I, 5, 27; insolitas nives I, 8, 8; formosam II, 24, 40; orgia per choros III, 1, 4; minas III, 11, 42; ferunt aequa et iniqua II, 3, 50; feram ego Persephona dona II, 13, 26; certa IV, 1, 75; ferat urna tabellas IV, 11, 49; ferant mihi sacra pueri III, 9, 46; ferebant quem felicem II, 17, 11; tulit quascunque formosi temporis aetas I, 4, 7; Petale coronas IV, 7, 43; tulerim qui te II, 8, 14; tulisse iniustus minas I, 17, 12; feres non impune I, 4, 17; tura saccello II, 19, 13; quid nisi verba IV, 5, 54; tulero quum arma votiva IV, 3, 71; ferar fuisse in partes tuas III, 9, 60; poeta virtutis tuae, Bacche III, 17, 20.
- Ferit** taurus hostem II, 5, 19; Thais Getas IV, 5, 44; Amor II, 12, 11; oculos qui mernere IV, 8, 66; dux ducem IV, 10, 46; ferire arte viros III, 3, 50.
- Feroces** iuvenes II, 3, 49; ferox Penthesilea III, 11, 13.
- Feros** viros I, 5, 12.
- Ferratam** domum Danaës II, 20, 11.
- Ferro** durior I, 16, 30.
- Ferrea** illa II, 8, 12; ferreus cataphractus III, 12, 12.
- Fervida** tempora III, 17, 13.
- Fessa** assiduus choreis Edonis I, 3, 5; carmine I, 3, 42; vela III, 21, 19.
- Festus** urbi dies IV, 4, 71.
- Fiat** ille vir lapis II, 9, 48; fiant mala multa puellae II, 18, 27; fieret quum iniuria IV, 8, 27; fiet notissima II, 25, 3.
- Fibra** locuta deos IV, 1, 104.
- Fida** militiae sarcina IV, 3, 46; castra IV, 4, 8.
- Fidelis** nemo in amore II, 34, 3.

- Fideliter servire** III, 25, 3.
Fides non ulla I, 18, 18;
 auro pulsa III, 13, 49;
 marita IV, 3, 11; sanguinis
 nostri IV, 6, 60; fide ac-
 cepta I, 4, 16; maius quid-
 dam I, 10, 14.
Figam dona columna II, 14,
 25; figite pueri tela II, 9,
 39; fixus ocellis I, 3, 19;
 fixa cubitum in molli toro
 I, 3, 34.
Figura recta II, 18, 25; varia
 III, 24, 5; Argiva II, 25,
 43; figurae tuae non ulla
 medicina est I, 2, 7; fi-
 guram agrestem II, 33,
 13; figuris levibus collata I,
 4, 9.
Findere freta classe III, 4, 2;
 findo non ego mare tumidum
 carina III, 9, 35.
Fingere crimen desidia I, 12,
 1; fingis tibi falsos propin-
 quos II, 6, 7; deos III, 20,
 5; fugit vetustas omnia ma-
 iora III, 1, 23; finge tibi
 comas III, 10, 14; tecum
 triumphos III, 18, 17; ficta
 queri I, 18, 26.
Finis erit Cynthia I, 12, 20;
 nulla concessa dolori I, 16,
 21; fines agricolae II, 19, 8.
Firmant meam fidem duo busta
 IV, 1, 92.
Fistula dulcis IV, 4, 6.
Flabella caudae pavonis II, 24,
 11.
Flagitio tanto II, 34, 12.
Flagret si iuventus hac II, 3,
 33.
Flamine incerto II, 9, 33.
Flamma secunda III, 10, 20.
Flare classica III, 3, 42.
Flatus mendaces II, 25, 27.
Flavas iugas IV, 4, 20; flavis
 vadis II, 9, 12.
Flere praesenti puellae I, 12,
 15; flevit et ipse deus II,
 16, 54; flebo ego discedens
 III, 25, 7; flebis castra surda
 iacere I, 7, 18; flendi prin-
 cipium I, 18, 6.
Fletus saevior hoste III, 16,
 8; fletibus moestis I, 5, 15;
 suis I, 4, 23.
Flectere auro I, 8, 39; flecti-
 tur assiduis minis I, 19,
 24.
Fluant rosae per colla IV, 6,
 72; fluxere per orbem aquae
 II, 32, 53; fluente veste III,
 17, 32; fluentes comae II,
 3, 13.
Fluctibus purpureis II, 26, 5.
Fluitantia vela theatro III, 18,
 13.
Fluminis vago hospitio I, 20,
 10; flumina fusa iugis II,
 19, 30; muta I, 15, 29;
 concita III, 2, 1; formosa
 II, 19, 25.
Focus unus IV, 1, 10; foco
 extincto II, 28, 36; argenti
 IV, 5, 68; focos vivos IV,
 11, 54; focus patriis II, 1,
 62; magicis I, 1, 20.
Foedavit comas II, 9, 13.
Foederis heu taciti IV, 7, 21;
 foedere non certo III, 20,
 21; sero IV, 6, 79; foedera
 incorrupta IV, 3, 69.
Foeni flammantis acervos IV,
 4, 77; foeno accenso IV, 1,
 19; torto IV, 2, 25.
Foenore magno I, 7, 26.
Folia tremefacta II, 9, 34;
 strata II, 15, 52; ex hedera
 IV, 1, 62.
Fonte de puro III, 1, 3; fon-
 tes Ascrneos II, 10, 25;
 piandos IV, 9, 25.
Fores dominae III, 7, 72; tem-
 pli III, 17, 37; implacidas

- IV, 9, 14; foribus clausis I, 3, 36; duris I, 16, 18; tacitis I, 18, 24.
- Forma** satis ampla illis pudicitia I, 2, 24; haec mei pars est extremo furoris I, 4, 11; potens II, 5, 28; bona II, 18, 32; levis II, 5, 28; secunda II, 3, 32; caerulea II, 18, 32; caudida II, 29, 30; III, 11, 16; formae artificem I, 2, 8.
- Formare** lapsos capillos I, 3, 23.
- Formica** Inda III, 13, 5.
- Formosa** quae parat ire novo viro I, 15, 8; aequae nulla est III, 8, 35; humus I, 2, 9; formosi temporis aetas I, 4, 7; formosa flumina II, 19, 25; formosis undis I, 20, 41.
- Formula** legis IV, 8, 74.
- Forsit** II, 9, 1.
- Fortis** in pavi iacere I, 8, 6; equi sonus III, 3, 40; fortia verba I, 5, 14; facta IV, 9, 39; membra IV, 9, 58; signa III, 12, 2; sortes turmas II, 10, 3.
- Fortuna** quem voluit iacere I, 6, 25; nulla placatae procellae I, 17, 7; perennis II, 28, 57; parva II, 34, 55.
- Forum** lascivum IV, 8, 76; foro medio III, 9, 24; insano IV, 1, 134.
- Frangere** pocula II, 6, 18; frangit vires IV, 6, 51; frangerit mea ira fores II, 5, 22; frange iura pudicitiae IV, 5, 28; fractus utroque toro II, 17, 4; amore III, 21, 3; fractos Achivos II, 8, 31.
- Fraudatae** noctis copia III, 8, 39.
- Frena** pudoris III, 19, 3; frenis aptos eques IV, 10, 19.
- Fretus** quibus ego amo I, 8, 42; freta te vindice IV, 6, 41.
- Frigida** aqua II, 22, 12; aura I, 16, 24; castra IV, 10, 18; lecti regna IV, 7, 6; frigidus Agster II, 26, 36.
- Frigus** habere manibus dura pila II, 24, 12.
- Fronde** composita I, 20, 22; frondibus longis IV, 9, 29.
- Fronte** de nostra I, 3, 21; iograta I, 10, 23; frontibus in puris II, 22, 9.
- Fruar** o solus amore meo II, 1, 48; fruar ista viro II, 9, 24.
- Fuco** caeruleo II, 18, 31.
- Fuga** nulla est II, 30, 1; fugae nocturnae III, 3, 48.
- Fugabimus** te e nostra urbe II, 33, 19; fugarit quid Esquilias IV, 8, 1; fugari quacunque possit III, 21, 5.
- Fugacis** equi III, 4, 17; fugaci cymba IV, 6, 63.
- Fugis** lumina nostra II, 32, 18; fugit quantus amor! I, 12, 12; fugisse puellam potui I, 17, 1; fugient tibi verba I, 5, 17; fuge blanditias I, 9, 30.
- Fulcire** pedibus pruinas I, 8, 7; genus IV, 11, 69.
- Fulero** eburno II, 13, 21; meo IV, 7, 3; fulcra plutei IV, 8, 68.
- Fulgebat** nec parma pyropo IV, 10, 21; fulgentem illam vidi II, 1, 5.
- Fulminis** ira II, 16, 52; fulmina missa II, 34, 54.
- Fulminat** illa oculis IV, 8, 55.
- Fulva** coma II, 2, 5.
- Fumo** primo IV, 4, 27.

Fundae tortae pondera IV, 3, 65.

Fundere lacrymas II, 8, 2; in dociles usus IV, 2, 63; fundantur vina IV, 6, 73.

Func detricto III, 7, 20; demisso IV, 7, 17; duro III, 7, 48.

Funesta volucris II, 20, 5; tuba II, 7, 12; funestum omen II, 28, 38.

Funus meum parva tegit arena I, 17, 8; funeris horam incertam II, 27, 1; extremi II, 11, 4; lex III, 13, 15; funera nostra II, 1, 56; duo IV, 1, 97; certa III, 16, 21; Troiana II, 6, 16.

Furtis novis accubuisse IV, 4, 68.

Furit nec Italia unda III, 22, 28.

Furor non deficit I, 1, 7; demens I, 13, 28; ut tibi sim semper merito I, 18, 15; utilis patriae III, 13, 65; furoris mei pars extrema I, 4, 11; furores meos sentire I, 5, 3.

Furtiva poma I, 3, 24; antra III, 13, 34; oscula III, 13, 33; capilli vincula IV, 5, 69.

Furtum amoris II, 32, 17; furta pristina II, 2, 4; pudica tori II, 23, 22; dulcia II, 30, 28.

Fusca regna IV, 6, 78; fuscae aulae deus IV, 11, 5; fusco candore II, 25, 42; fuscis alumnis II, 33, 15.

G

Gaesa IV, 11, 42.

Galea lupina IV, 10, 20; galea potabis aquam III, 12, 8.

Gandere servato I, 21, 5; gaudet quis divitiis adverso amore I, 14, 15; gaudet ire superba II, 1, 8; in exuviis Cynthia IV, 8, 63; gaudeat in puero II, 4, 18; illa interitu tuo II, 8, 18; gaudebam, lapsos formare capillos I, 2, 31; gavisus est Cynthia legem sublatam II, 7, 1.

Gaudia sub tacita veste I, 4, 14; falsa I, 8, 29; prima I, 13, 24; attingere I, 19, 9; quanta collegi II, 14, 9; clausa in tacito sinu II, 25, 30.

Gelida Illyria I, 8, 2; gelidis tabellis II, 13, 29.

Gemere in tauro II, 25, 12; gemat in terris II, 6, 31.

Geminas Arctos II, 22, 25.

Gemma legitur rubris sub æquoribus I, 14, 12; gemma divite III, 5, 4; gemmis nullis I, 2, 21; gemma Indica II, 22, 10.

Gemmiferi maris III, 4, 2.

Genas scissas II, 18, 6; cornicum IV, 5, 16; erasas IV, 8, 26.

Gens I, 1, 29; pro gente digna hic tibi honos petendus III, 22, 40; gentes devictae II, 7, 6; miseras III, 5, 45.

Genus unde I, 22, 1; infidum nuptarum III, 13, 23.

Geram saxa II, 20, 32; gere morem fato II, 28, 31; gesta omnia per maternas manus III, 18, 14.

Gigantum tormenta III, 5, 39.

Gloria iusta II, 1, 74; magna II, 12, 22; de te quaeritur II, 21, 9; ista norit meam canitiem I, 8, 46; nata in celeres pedes III, 9, 18.

PROFERT. *Carm.* Tom. I.

K k

Graciles Musas II, 13, 3.
 Gradu primo I, 13, 8; expenso II, 4, 6; gradibus impressis I, 16, 42.
 Gratia unica I, 2, 29; magna animi tui II, 20, 26.
 Gratus eram olim I, 12, 7; ipse meis auribus I, 12, 14; grata mihi vox catulae IV, 3, 55; grata rapina II, 2, 10; gravior nulla mihi I, 19, 6; gratissima tu semper eris nostrae vitae I, 2, 31.
 Gravare manus III, 7, 70; ne graventur colla aqua assidua II, 1, 68; gravanda non est cymba ingenii III, 3, 22.
 Gravis mihi sit cinis II, 20, 16; aetas III, 5, 23; III, 25, 11; grave servitium I, 5, 19; carmen I, 9, 9; graves preces I, 6, 6; humore comas II, 26, 4; gravi amore III, 8, 10; somno oculos II, 29, 16; gravibus querelis I, 16, 13.
 Gravitare de mea ne dubita II, 20, 14.
 Graviter mecum querebar I, 3, 43; gravius tentatur Cynthia dauno I, 4, 25.
 Greges triplices III, 17, 24; gregibus custodum III, 8, 13.
 Gula incisa IV, 10, 44.
 Gurgite invito fecit iter I, 17, 14.
 Guttur columbae secta IV, 5, 64.
 Gymnasii virginei III, 14, 2.
 Giros praescriptos III, 3, 21.

H

Habere modum II, 15, 30; manus infectas sanguine II, 17, 2; caput in rosa III, 5,

22; metum III, 11, 6; eos cognomen III, 11, 64; quales semper iubes I, 3, 40; meas laudes IV, 7, 78; habet uxorem ille amator II, 21, 4; maritus has laudes II, 21, 10; nulla femina pondus diu II, 25, 22; omnes ignis avarus II, 28, 56; habent pondus pia somnia IV, 7, 88; habuisse me mecum meam doceat livor III, 8, 22; habere semper morsus circa tua colla IV, 5, 39; habetur quidquid amor II, 4, 14.
 Habitare casa straminea II, 16, 20; siccis medullis II, 12, 18; nemus Ascracum II, 13, 4.
 Haerere scopulis II, 30, 27; haerebam intentis fixus ocellis I, 2, 20; haesit puer ocellis I, 19, 5; haesisti II, 3, 2; haerentes rates ad saxa IV, 1, 110.
 Hasta gravis IV, 3, 24; pura IV, 3, 68.
 Haurire flumina I, 20, 43.
 Hederae ut veniant sponte sua melius I, 2, 10; cuius caput non circumire II, 5, 26.
 Hederoso antro lucus IV, 4, 3.
 Herba iugis Prometheus lecta I, 12, 10; non hic valet II, 4, 7; mala II, 6, 36; alta III, 13, 36; Sabina IV, 3, 58; in herba secreta IV, 8, 35; herbae tenaces III, 12, 27; herbas Collinas IV, 5, 11.
 Herboso in Apidano I, 3, 6.
 Heroinae formosae I, 19, 13; heroinis Inachiis blandior I, 13, 31.
 Heroum vires I, 14, 17; manus I, 20, 21.
 Heu quanto dolore! I, 1, 38.

- Hiare** carmen II, 31, 6; **hiat** non flos ullus IV, 2, 45; **hiant** calamo III, 17, 34.
Hiatus niger III, 7, 52; **hiatu** cavo IV, 1, 149; **caeco** IV, 8, 5.
Hinnulei pellis III, 13, 35.
Hippomanes semina legit foetae IV, 5, 18.
Hirsuta corona IV, 1, 61; **hirsutas** feras I, 1, 12; **hirsutis** rubis IV, 4, 28.
Hiscere nervis reges III, 3, 4.
Historia nobilis I, 15, 24; **maxima** II, 1, 16; **historiae** argutae III, 4, 10.
Honesta dies mortis III, 21, 34; **honestae** formae II, 13, 9.
Honor hic tibi petendus III, 22, 40; non unus datur operi IV, 2, 64; **ieiuni** serpentis IV, 8, 7; **honorem** in tumidum venit II, 24, 31; **honores** turis IV, 6, 5; **generosos** IV, 11, 61.
Hora mei non immemor I, 6, 45; **mollior** vitae vexatae II, 28, 16; **exacta** III, 10, 29; **garrula** III, 23, 18; **horae** tam dubiae II, 13, 45; **horam** durare I, 6, 11.
Hornis agnis IV, 3, 61.
Horrida pulvis II, 13, 35.
Horror tremulus I, 5, 15.
Horruit tegula curta IV, 5, 68.
Hortorum dona IV, 2, 42.
Hospes malus II, 24, 44; **adulter** II, 34, 7.
Hospitio Aemonio I, 15, 20; **fluminis** vago I, 20, 10; non pio III, 13, 56.
Hostis erit vocibus tacitis I, 4, 18; tibi erit puella I, 4, 18; **nescio** quis I, 11, 7; **si quis** erit nobis II, 4, 17; **lenior** II, 8, 4; **deus** III, 18, 8; **virilis** pueris Veneris IV, 1, 138; **inermis** IV, 1, 148; **hostes** pugnaces III, 9, 25.
Humare cognatos inter rogos III, 7, 10; **humet** me cumulus arenae III, 16, 29; **humata** ad murmur extremae viae Cynthia IV, 7, 4.
Humero dextro I, 20, 44; **utroque** II, 12, 10; **humeros** pios IV, 1, 44.
Humida domus I, 20, 34; **lacrymis** lumina III, 6, 17.
Humilis Amori I, 10, 27; **humilem** poetam I, 7, 21; **humili** carmine II, 10, 11.
Humus formosa I, 2, 9; **humo** sterili II, 11, 2; **armigera** III, 11, 10; **dura** III, 15, 16; **suggesta** IV, 4, 8; **ima** IV, 8, 8; **grata** IV, 11, 100.
Hybernae tempora brumae I, 8, 9.

I

- Iacere** quem semper voluit fortuna I, 6, 25; **flebis** surda castra I, 7, 18; **in** nave I, 8, 6; **faces** mihi non desunt I, 16, 8; **vidisti** scrinia clausa? III, 6, 14; **vidi** rosaria cocta IV, 5, 60; **iaces** magui poeta ardoris nostri I, 7, 24; **iacet** ex utroque humero pharetra II, 12, 10; **horrida** pulvis II, 13, 35; **iaceum** mortuus II, 14, 32; **iacent** arma relictia IV, 3, 30; **iaceat** lapsa catena IV, 11, 26; **iacuit** I, 3, 1.
Iacere corpus e saxo II, 17, 13; **iakis** tu crimina de nobis III, 23, 14; **iacit** verba minora deo IV, 9, 32; **iacies** verba superba II, 8, 16,

- iace talia verba favillae II, 1, 77; iacta tibia II, 30, 17; ubi est fax lecto mortifero III, 13, 17; anchora III, 24; 16.
- Iactat si qua illustres avos II, 13, 10; quae mulier convicia III, 8, 11; si cantica IV, 5, 45; iactavi ego ista verba III, 11, 7; iactamur in alterna unda II, 12, 7; vento III, 5, 11; iactetur tuus libellus in scamno III, 3, 19.
- Iactu talorum III, 10, 27; veloci III, 14, 5.
- Iactura famae pudicae II, 32, 21; socium III, 7, 41.
- Iaculantis ab agmine IV, 10, 43.
- Ianitor ad dantes vigilet IV, 5, 47.
- Ianua nobilis I, 16, 6; aperta II, 9, 42; mollis nobis II, 20, 23; clausa II, 23, 14; fracta manu irata III, 25, 10; nigra IV, 11, 2; saucia rixis I, 16, 5.
- Ictu annorum III, 2, 22; ictus apertos II, 4, 9.
- Idoneus non natus laudi I, 6, 29.
- Ieiuno sono IV, 5, 4.
- Ignis avarus II, 28, 56; dulcior III, 8, 29; igni vero I, 9, 17; consimili III, 6, 39; igne sulfuris IV, 8, 86; odorato IV, 9, 28; ignes saevos I, 1, 27; ignotos I, 5, 5; mihi argutat I, 6, 7; miseros I, 15, 21; aestivos III, 20, 11; absentes III, 22, 31; ultores IV, 1, 115; castrorum IV, 4, 31; ignibus simulatis I, 11, 7.
- Ignosce IV, 8, 73; ignosce timori II, 6, 13.
- Ignota sis II, 11, 1; ignotis per ignes I, 5, 5; ignotis cornibus Inachidos silvis I, 17, 17; in oris I, 20, 15.
- Imago tua dicar I, 19, 11; puerilis in me manet II, 12, 13; imagine longa mea pompa ne spatietur II, 23, 19; imaginibus priscis I, 5, 24; blandis I, 20, 42.
- Imbelles lyrae IV, 6, 36; manus IV, 3, 24.
- Imbre spisso III, 5, 36.
- Imbuis exemplum IV, 10, 5; imbuit Lycinna rudes animos III, 15, 6.
- Imitabor non tuas voces I, 13, 3; imitabere choreas II, 19, 15.
- Immutata IV, 11, 17; immaturum mortis iter III, 7, 2.
- Immemor mei hora I, 6, 35.
- Immissis rotis III, 9, 58.
- Immites manus III, 15, 4; Parcas IV, 11, 13.
- Immortalis ero II, 14, 10; fiam II, 15, 39.
- Immundis tenebris III, 15, 17; immundo situ IV, 5, 70.
- Imperat tibi emita I, 9, 4; vobis libido magis III, 9, 2; mutare lacernas IV, 8, 85.
- Imperii accepti pars I, 6, 34; imperio dato IV, 8, 82.
- Impetrabile votum IV, 1, 101.
- Impetrassem unum diem IV, 7, 24.
- Impia tu II, 9, 19.
- Implacidas fores IV, 9, 14.
- Implicat unda pedes meos IV, 11, 16; implicuisse manus choris III, 5, 20.
- Imponere leges lunae cantatae IV, 5, 13; imponunt ora perusta III, 13, 22; imposuit patria prorae tuae publica vota IV, 6, 42; impositus fronti flos IV, 2, 46; im-

- sta corona IV, 2, 29; impositis pedibus I, 1, 4.
- Impresso** molliter toro I, 3, 12; impressis uberibus II, 34, 70.
- Improbis** Amor I, 1, 6; Cerberus IV, 11, 25; improba II, 8, 14; improbe I, 3, 39.
- Impulit** me lapsam sopor I, 3, 45.
- Impune** non feres I, 4, 17; non illa rogata venit I, 5, 32; raptum II, 6, 21.
- Inane** corpus III, 18, 32; inani fama III, 12, 9; inania verba III, 20, 5.
- Incaluisse** togam lacrymis IV, 7, 28.
- Incautum** est quidquid habere amor II, 4, 14.
- Incedere** Cois II, 1, 5; incedat vel love digna soror II, 2, 6; matrona III, 13, 11.
- Incedat** licet Iupiter navem II, 26, 42.
- Incidit** novus error I, 13, 35; inciderit tibi si quid durius I, 15, 38.
- Incinit** varios modos ore II, 22, 6.
- Incipiam** spectare III, 4, 16; incipe versus includere II, 34, 43; si qua tenes III, 6, 8.
- Inclinavit** non mihi quisquam oculos IV, 7, 23; inclinatae mammae II, 15, 21.
- Includet** nobis fata dies crastina II, 15, 54; inclusum caput III, 18, 26; includere versus torno II, 34, 43.
- Increpat** aura minas I, 17, 6; clavis trochi III, 14, 6; increpuere manus IV, 7, 12.
- Incumbere** fulcro IV, 7, 3; incumbens undis I, 20, 41; pinus III, 13, 37.
- Index** alius nominis IV, 2, 19.
- Indicet** lapis ossa III, 1, 37.
- Indixit** leges IV, 8, 81.
- Indociles** vias currere I, 2, 12.
- Induit** bovis cornua III, 19, 12; indue me qua veste cepisti oculos Propertii III, 10, 16; Cois IV, 2, 23.
- Induxit** vesper amaras noctes IV, 3, 29; inductum opus IV, 10, 34; inducto pyropo IV, 10, 21.
- Inerme** lyrae carmen IV, 6, 32.
- Iners** navita I, 8, 10.
- Infamat** se Iupiter III, 11, 28; infamant parcius II, 24, 10; infamantur tumuli III, 16, 27.
- Infamis** amor II, 16, 39; dominae I, 16, 9; non infames ludos III, 14, 3.
- Infelix** properas ultima nosse mala I, 5, 4; urna IV, 11, 28; Aquilo III, 7, 13.
- Inferior** duro iudice turpis eat I, 4, 10; matre et armis II, 8, 39.
- Inferna** aqua II, 34, 92; rate III, 5, 14; infernos lacus II, 28, 40; infernas leges IV, 11, 3; infernum antrum III, 5, 43.
- Infesta** manu I, 8, 14.
- Infido** viro I, 6, 18.
- Inflati** (non) Callimachi II, 34, 32.
- Infra** speciem I, 20, 5.
- Infringere** magnas vires I, 14, 17.
- Ingemuit** rupibus I, 1, 14.
- Ingenium** meum crescat III, 9, 52; nobis puella facit II,

- 1, 4; iugeni cymba III, 3, 22; ingenio servire I, 7, 7; ingeniis Romanorum I, 7, 22.
- Ingenuus** color I, 4, 13; pudor II, 24, 4.
- Ingrato** somno I, 3, 25; viro I, 6, 10; litore I, 17, 4; ingrata fonte I, 10, 23.
- Ingrederior** primus ego III, 1, 3; ingressi quo pede? III, 1, 6.
- Inhonest**a mors futura II, 8, 27.
- Iniicere** hyacinthos IV, 7, 33; iniiciere dies radios IV, 6, 85; iniecto amictu II, 29, 21; iniecta lacerna III, 12, 7; iniectis manibus I, 13, 16.
- Inimica** aura I, 8, 12; fax IV, 11, 10; puellis castis littora I, 11, 29.
- Inimicitiae** acerbae II, 8, 3.
- Iniqui** rumpantur I, 8, 27. iniqua vada I, 17, 10; iniquis pensis III, 15, 15; quasillis IV, 7, 41; iniquos deos II, 18, 13; fastus II, 14, 13.
- Inire** vias II, 33, 8.
- Iniuria** referens te nostro lecto I, 3, 35; tua I, 18, 23; nulla II, 16, 31.
- Iniusto** salo I, 15, 12; iugo II, 5, 14; iniustas minas I, 17, 12.
- Inlacrymans** favillae II, 1, 77.
- Innixus** humero I, 29, 44.
- Inquinet** uva pedes III, 17, 18.
- Insanit** Lynceus amores seros II, 34, 25.
- Insanus** medio flumine quaeris aquam I, 9, 16; insana puella I, 4, 17; manu III, 8, 4; insane, quid tibi vis? I, 5, 3; insanis manibus I, 6, 16; insanae Veneris III, 17, 3; vocis III, 8, 2; insano amore II, 14, 8; foro IV, 1, 134; mari III, 7, 6.
- Insector** non tamen IV, 7, 49.
- Inseruisse** digitum III, 14, 30.
- Insidias** volucres I, 20, 30.
- Insignem** versibus III, 24, 4.
- Insinuentur** tibi opes III, 9, 28.
- Insolitos** timores I, 3, 29; insolitas nives I, 8, 8.
- Insomnia** portat ocellis una II, 25, 47.
- Instanti** laesa repugnat ovis II, 5, 20.
- Institor** mundus IV, 2, 38.
- Insultet** nec mihi tam duris moribus II, 5, 7; rogis II, 8, 20; ille morte mea III, 6, 24.
- Intactae** Sabinas II, 6, 21; intactae Arabiae domus II, 10, 16.
- Integer** rugis annus IV, 5, 57.
- Integit** illam quanam porticus II, 23, 6.
- Intendat** licet silvas omne nemus I, 14, 5.
- Intentis** ocellis I, 3, 19; intento foro IV, 11, 22; intentos maritos IV, 5, 15.
- Intepet** aestivis aquis lacus IV, 1, 124.
- Interitu** tuo illa gaudeat II, 8, 18.
- Interprete** iactu talorum III, 10, 27.
- Intonet** tumultus Callimachus II, 1, 40.
- Intonsi** dei III, 13, 52.
- Intrarunt** funera leges infernas IV, 11, 3; intrasse domos animarum III, 12, 33.
- Intulit** pedes nostro limine I, 18, 12.

- Invade** nostros capillos III, 8, 5.
Invenit quaecunque ossa I, 21, 9; inveniam e multis unam II, 5, 5.
Inversas duxerit annus vices I, 15, 30.
Invidiae fuimus I, 12, 9; invidia admirante I, 12, 11.
Invidiosa spes iuventae II, 1, 73; dea II, 28, 10; minus est, quae sequitur II, 32, 46.
Invigilare poenis IV, 4, 86.
Invitam cogeret esse suam I, 3, 30; invitis luminibus I, 15, 40; lacrymis I, 16, 32.
Iocum esse pudet fallaci dominæ II, 24, 16; iocus ingratus I, 16, 38.
Ira quae volet I, 1, 28; saeva I, 18, 14; recens II, 5, 9; feminea II, 9, 35; fulminis II, 16, 52; ruens III, 15, 44; utilis IV, 5, 31.
Irasci molliter I, 5, 8.
Irata circum omnes alias puellas differet I, 4, 21; iratae tuae nihil posse negare I, 9, 22; irati amantes II, 5, 13; iratos Notos IV, 6, 28.
Ire notas vias I, 1, 18; pares nos I, 5, 2; hinc cupio nomen I, 7, 10; vento quolibet I, 8, 4; rates funibus I, 14, 4; superba II, 1, 8; liber II, 8, 15; molliter II, 12, 24; via sua II, 25, 38; per mare II, 26, 29; per undas II, 30, 19; per hostes III, 9, 25; in adversos III, 15, 32; ibat videre I, 1, 12; debilis II, 1, 32; planta morata II, 4, 6; eas repulsus II, 4, 2; securus III, 12, 19; eat pes II, 6, 38; versus exactus pumice III, 1, 8; cur annus in partes quatuor III, 5, 38; issent melius tibi funera III, 11, 37; ibo institor IV, 2, 37; i nunc II, 29, 22; ite procul IV, 6, 9.
Irrisor I, 9, 1.
Irritat Musa ingenium IV, 6, 75; irritata venit I, 10, 25.
Iter nulla lege concessum II, 27, 16; propositum II, 30, 14; natalis tui III, 10, 32; occultum soporis III, 11, 54; amoris III, 15, 4; liquidum III, 21, 14; caecum III, 14, 32.
Iterata signa IV, 1, 82.
Iuba hirsuta IV, 10, 20; iubas dextras IV, 4, 18; flavas IV, 4, 20.
Iubent leges reverti IV, 7, 91; iubebas quod me gaudere II, 24, 17; iussit dementia II, 6, 17; ponere caput in humo III, 15, 16.
Iucundis verbis I, 2, 29; alis I, 3, 45.
Iudice duro I, 4, 10; domina II, 13, 14; iudicis metu IV, 11, 48.
Iugula me ipsum II, 8, 4.
Iugum bene conveniens III, 25, 8; iugi spinosi terga IV, 4, 48; iugo adsueto II, 3, 48; iniusto II, 5, 14; aequo III, 9, 8; facili IV, 10, 4; iuga adamantina III, 11, 9; iugis caelatis II, 1, 76; muscosis II, 19, 30; II, 30, 26.
Iunco levi IV, 2, 44.
Iunge voces tuas IV, 5, 46; iungite lintea malo III, 21, 13.
Iuro per ossa matris II, 20, 15; fatorum carmen tergeminumque caneni IV, 7, 51;

- iuravunt quidquid II, 28, 8;
iurabo, me torquerier III,
6, 40; iurata mea puella
manet I, 8, 27.
- Ius hoc perpetuo mihi est II,
20, 35; iura vetera I, 6, 20;
puellae I, 9, 3; decum III,
5, 39; dare III, 11, 46;
auro venalia III, 13, 49;
palaestrae tuae III, 14, 1;
sunt signanda III, 20, 15.
- Iustas minas I, 10, 26.
- Iuvat quid? I, 2, 1; perire I,
4, 12; legisse II, 13, 11;
nil vester senex II, 34, 30;
vincere mentem Ilyaeo III,
5, 21; iuvabunt nec te si-
gnata limina IV, 1, 145.
- Iuvenca icta IV, 6, 2.
- Iuveni multi tua rura versa-
rent IV, 1, 129.
- Iuvenis invicti I, 20, 23; iu-
vene hoc amisso III, 7, 23;
iuvenes feroces II, 3, 49;
iuvenum facies II, 6, 9.
- Iuventa prima III, 5, 19; prae-
terita III, 11, 7.
- Iuventus agrestum felix III, 3,
25.
- K**
- Kalendis raris IV, 3, 53.
- L**
- Labi solet puella perfida I, 11,
15; labitur classis IV, 6, 48;
labuntur cerastae III, 22, 27;
labantur prius ponto flumi-
na muta I, 15, 29; labens
aqua navita II, 26, 8; la-
bentem ratem I, 20, 19; la-
bentes ocellos I, 10, 7; acies
IV, 2, 53; labens Amor I,
17, 27; lapsus abire incipis
I, 13, 8; lapsa catena IV,
11, 26; lapsum sero revoca-
tis I, 1, 25; lapsam sopor
impulit I, 3, 45; lapsos ca-
pillos I, 3, 23; lapsa cadunt
sidera IV, 4, 64.
- Labe famae meae IV, 8, 20;
ulla mea IV, 11, 42.
- Labellis gelidis II, 13, 29.
- Labor piare sacra I, 1, 20;
ultime nostrae clavae IV, 9,
17; labores nullos fugiendo
I, 1, 9; nostros I, 6, 23;
humanos I, 16, 25.
- Laboro castrensia pensa, et Ty-
ria vellera IV, 3, 33; labo-
ret cur Luna quaerere II,
34, 52.
- Labra soluta mero IV, 8, 54;
labris optatis I, 13, 17; sic-
cis IV, 9, 64.
- Lacerata nudum pectus II, 13,
27.
- Lacerna iniecta tectus III, 12,
7; quarta texitur IV, 3, 18;
lacernas totas mutare IV, 8,
85.
- Lacerto subiecto I, 3, 15; fe-
lici I, 16, 33; in alterius
II, 8, 5; lacertos auratos
III, 13, 57; teneros II, 6,
13; IV, 3, 23; lacertis cu-
pidis II, 22, 37.
- Lacrymantia nostris verbis li-
mina III, 25, 9.
- Lacrymas cadentes I, 19, 23;
lacrymis ultima meta meis
I, 3, 46; ultima vota meis
I, 6, 24; adpersis I, 12,
16; captorum supplicibus I,
16, 4; invitis I, 16, 32;
deiectis I, 18, 16; novis IV,
1, 120; maternis IV, 11, 37.
- Lacte puro II, 3, 12; duro
II, 6, 20.
- Lactenti fruge IV, 2, 14.
- Lacunis expletis III, 11, 61.
- Lacu siccio II, 14, 12; lacus

- expertos adire I, 20, 14;
 infernos II, 28, 40; patu-
 los III, 16, 4.
Laedere pollicibus II, 5, 24;
 fune manus III, 7, 48; lae-
 dat qui amantes, non est
 quisquam III, 16, 11; laesi
 nec te mater IV, 11, 55;
 laesisti ora quernis frondi-
 bus II, 33, 11; laesit te non
 ulla petulantia linguae I, 16,
 37; tegula caput IV, 7, 26;
 laeserunt nullos deos pocula
 nostra II, 15, 48; laeserat
 nihil venter equi abiegi IV,
 1, 42; laedent me omnia II,
 6, 13; laesa puella I, 10,
 26; ovis II, 5, 20; brachia
 II, 15, 20.
Laetemur amantes I, 19, 25;
 lactabere nostro casu I, 13, 1.
Laetitia tacita II, 6, 32.
Lacvia colla II, 3, 13; laevis
 cervix III, 17, 31.
Lamina vernae candescat IV,
 7, 35.
Lana aurea III, 11, 12.
Lancibus odoriferis II, 13, 23.
Lancus orbis IV, 6, 6; lanca
 vitta III, 6, 30.
Languere positum hesternis co-
 rollis II, 34, 59; langueat
 quia flos IV, 2, 46.
Languescere te vidi I, 13,
 15.
Languidus I, 1, 38; languida
 iacuit I, 3, 2; languida ru-
 ga II, 18, 6.
Laniat cur aliquis sua brachia
 II, 22, 15.
Lanuginis primae annos III,
 7, 59.
Lapis sacer I, 4, 24; ultimus
 I, 17, 20; fiat II, 9, 48;
 in lapide IV, 11, 36; ad la-
 pides memores II, 13, 40.
Lapillos nativos I, 2, 13; la-
 pillis Eois I, 15, 7; affixis
 III, 3, 27.
Largibar munera somno I, 3,
 25.
Lascivum forum IV, 8, 76;
 lascivi Catulli II, 34, 87;
 lascivo Antinoo IV, 5, 8.
Lassa nec fueris nomen vocare
 meum II, 13, 28.
Lassavit brachia plagis IV, 8,
 67.
Latus virgineum II, 2, 12;
 niveum III, 14, 11.
Lavat dum membra IV, 9, 58;
 lavit captiva dominum cruen-
 tum II, 9, 11; Amor II,
 10, 26.
Laudare haec poterunt mino-
 res II, 15, 47; laudat eme-
 ritum rogum libera fama IV,
 11, 72; laudet te qui II,
 11, 2; laudent me I, 7,
 11; laudando multas puellas
 I, 4, 1.
Laurea pura IV, 6, 10.
Laurigero vertice mons III,
 13, 53.
Laurus superaddita busto II,
 13, 33; adusta II, 28, 36.
Laudi non natus idoneus I, 6,
 29.
Lecti pedes III, 6, 14; lectum
 adversum IV, 11, 85; lecto
 nostro referens I, 3, 35;
 mortifero III, 13, 17.
Lectica aperta IV, 8, 78.
Lecto mortifero III, 13, 17;
 strato III, 6, 11; lectum
 adversum IV, 11, 85; pud-
 cum II, 32, 54.
Lectulus unus IV, 8, 35; le-
 ctule II, 15, 2.
Legam oppida capta titulis III,
 4, 16; legas iter Peliacae
 trabis III, 22, 12; quod pa-
 ce opus III, 1, 17; lega-
 me neglectus amor I, 7,

- 13; *carmen currens victor* IV, 7, 84; *legebas carmina nostra* II, 24, 21; *legisti ossa patris* IV, 1, 127; *legitur gemma rubris sub aequoribus* I, 14, 12; *legar in hoc lapide uni nupta fuisse* IV, 11, 36; *lecta Cythbia toro toto* II, 24, 2; *ministra foco* IV, 4, 44; *ex facili iugo corona* IV, 10, 4; *lecta ossa* III, 6, 28.
- Lenia** carmina I, 9, 12.
- Lenire** noctem IV, 8, 33; *lenibunt spatia annorum* III, 21, 32.
- Lentus** amare I, 6, 12; *lentus quia tu eras* II, 3, 37; *lenti pastoris* IV, 10, 30; *lenta in nostro amore* I, 15, 4; II, 33, 25 etc.; *lenta puella* I, 15, 4; II, 14, 14; 33, 25; *vada* IV, 11, 15; *lento murmure* IV, 4, 10.
- Leonis** setae IV, 9, 45; *leones vastos* II, 19, 21.
- Lepores** molles II, 19, 23.
- Leti** causas III, 7, 29; *certamen* III, 13, 19; *leto procorum* III, 12, 35.
- Levamen** meum post fata IV, 11, 63.
- Levare** arma per iubas IV, 4, 20; *levat saepe in amore dicere* I, 9, 34; *me terra fama sublimis* III, 1, 9; *levatur digitis quinque* IV, 11, 14.
- Levis** iste spiritus I, 9, 32; *medicina* I, 10, 18; *mihi te referas* I, 18, 11; *leve est omne in amore malum* II, 5, 16; *leves culpae puellas* II, 1, 49; *levibus radiis compositos ocellos* I, 3, 33; *carris* II, 12, 4; *figuris collata* I, 4, 9.
- Leviter** subiecto lacerto I, 3, 15.
- Levitas** amica formosis II, 16, 26; *levitatis dura* I, 15, 1.
- Lex** funeris III, 13, 15; *in amore* III, 20, 16; *leges infernas* IV, 11, 3; *legibus antiquis* II, 30, 15.
- Libavit** deae fontem IV, 4, 15; *libatum merum* III, 17, 38.
- Libeat** mihi perdiscere mores naturae III, 5, 25.
- Libelli** nostri I, 11, 19; *tres mei* II, 13, 25; *libellos tristes* I, 9, 13.
- Libenter** periere multi I, 6, 27.
- Liber** nullus erit II, 23, 24; *libera duris cantibus* I, 3, 4; *libera verba* I, 9, 2; III, 10, 24.
- Liber** mollis II, 1, 2; *turpis* II, 3, 4.
- Libera** fauna IV, 11, 72; *toga* IV, 1, 132; *via luxuriae* III, 13, 4.
- Liberat** nox clausas umbras IV, 7, 89.
- Libertas** loqui I, 1, 28; *noscere amoris iter* III, 15, 4.
- Libidinibus** assiduus II, 16, 4.
- Liceat** si mihi II, 9, 51; *non licuisse mori* III, 13, 20.
- Ligamina** vitrae nocturnae II, 29, 15.
- Ligat** femina brachia ad caestum III, 14, 9.
- Ligna** retenta III, 23, 22; *linguis funeris* III, 15, 46.
- Lilia** mixta papaveribus I, 20, 37; *non domina sint magis alba mea* II, 3, 10; *candida* I, 20, 37; *argentea* IV, 4, 25; *lucida* III, 13, 30.
- Limen** Arabium I, 14, 19;

- viri II, 6, 24; ad alienum III, 3, 47; limine nullo I, 4, 22; tuo I, 8, 22; non alio I, 13, 34; tepido I, 16, 22; limina mea I, 5, 13; quae tibi ponam II, 6, 37; clausa II, 7, 9; devia IV, 9, 27.
 Limitis secreti lymphæ IV, 9, 60; limite fallaci IV, 4, 50.
 Lino duce II, 14, 8; lina carbasa IV, 3, 64.
 Lingua assidua II, 19, 31; nocens II, 28, 14; rabida III, 8, 11; sepulta mero III, 11, 56; patria IV, 2, 48; linguae petulantia I, 16, 37; studium III, 21, 27.
 Liquere folia corollas II, 15, 51; linques portus III, 11, 71; linque limina IV, 9, 54.
 Lintea felicia III, 21, 13.
 Lintres celeres I, 14, 3.
 Liquidus deus III, 19, 14; liquidum iter III, 21, 14.
 Liquor Pactoli I, 6, 32; I, 14, 11; niger III, 7, 56; liquore facili I, 20, 47; parvo II, 25, 16; liquor Acheloi II, 34, 34.
 Litabat exta ovis IV, 1, 24.
 Lite querula IV, 7, 95; litibus alternis IV, 5, 40.
 Littore ingrato I, 17, 4; tacito I, 11, 14; III, 15, 33; ab utroque III, 9, 53; littoris oras I, 20, 9; littora picta I, 2, 13; fati I, 9, 14; circumdata silvis I, 17, 17; inimica castis puellis I, 17, 29; mollia I, 20, 22; capta II, 1, 30; surda IV, 11, 6; littoribus patriis I, 2, 18; desertis I, 3, 2; mansuetis I, 17, 28.
 Litura facta e lacrymis IV, 3, 4.
 Liventibus racemis IV, 2, 13.
 Livor cupidus I, 8, 29.
 Locet ne ossa mea terra frequenti III, 16, 25; locavit hunc nobis mulier irata II, 29, 9.
 Locus ecquis restat? I, 11, 6; locum extincti funeris II, 13, 54; loco deserta I, 18, 1; locis in superis II, 28, 50.
 Longas moras I, 3, 44; longa copia II, 33, 44; regna IV, 7, 50; longae senectae I, 19, 17.
 Longinquo in amore I, 6, 27.
 Loqui quae velit ira I, 1, 28; quid poterunt ossa II, 13, 58; loquuntur Numantinos avos Afra regna IV, 11, 30; loquaris de rebus tuis III, 14, 25; locuta de mea facie IV, 7, 42; loqueris ad simulacrum IV, 11, 83.
 Lora mollia III, 9, 57.
 Lotos III, 12, 27.
 Lucet bombyce puella II, 3, 15; lucebat semita II, 14, 17.
 Lucerna apposita II, 15, 3; parca IV, 3, 60; lucernas extremas III, 8, 1; lucernis suppletis IV, 8, 43.
 Luciferis paucis II, 19, 28.
 Lucra nova IV, 3, 62; lucra II, 3, 53.
 Luctatur mecum puella II, 1, 13; luctetur in undis puppis IV, 1, 147.
 Luctus gravis II, 18, 16.
 Lucus felix antro hederoso IV, 4, 3; luco verendo IV, 9, 53; lucis desertis III, 12, 47.
 Ludere nondum te prohibent

- inclinatae mammae II, 15, 21; sinis mea verba II, 33, 23; ludit pontus III, 18, 1; ludunt flatus mendaces II, 25, 27; luditis quae antro IV, 9, 33; lusit in Thaide populus II, 6, 4.
Lumine sublato II, 15, 4; flavo II, 16, 44; lumina constantis fastus I, 1, 3; tua ut turpia sint flendo I, 18, 16; turgentia I, 21, 3; nigra II, 12, 23; IV, 3, 14; capta II, 30, 10; humida III, 6, 17; errantia III, 14, 27; elata IV, 11, 64; luminibus moraturis I, 3, 32; invitis I, 15, 40; udis II, 7, 10.
Lupac lacte II, 6, 20; pupilla IV, 4, 54; lupam altricem IV, 1, 38.
Lupo nocturno IV, 5, 14.
Lurida umbra IV, 2, 2; porta IV, 11, 8.
Lustrabant compita porci IV, 1, 23; lustrantur compita plantis II, 22, 3.
Lusu a vestro non potui secedere I, 10, 9.
Lux hodierna III, 10, 7; lucem venturam IV, 4, 63.
Luxit flamma IV, 6, 30; luxisse tenebras IV, 9, 41; luxerit igne casa IV, 9, 28; ubi flamma III, 10, 20.
Luxerit liquor Acheloi II, 34, 34.
Luxuria secli I, 16, 12; luxuriae miserae I, 2, 32; via III, 13, 4.
Lympha sciat currere indociles vias I, 2, 12; facilis I, 11, 12; haec avia secreti limitis fluit IV, 9, 59; lymphis petitis a fonte III, 3, 51.
Lyra tacita II, 31, 6; aurata III, 3, 14; invita IV, 1, 74; lyrae Orpheae I, 3, 42; testudineae IV, 6, 32; Amphioneae I, 9, 10; lyram Aoniam I, 2, 28; lyrae imbelles IV, 6, 36; Aganippeae II, 3, 20.

M

- Madent** quum deliciis fercula IV, 4, 76; madeat tibi mensa Falerno II, 33, 39.
Mage I, 11, 9; III, 14, 2; IV, 8, 16.
Magicis focis I, 1, 20; aquis IV, 1, 106; magico carmine II, 28, 35.
Magno stetit Atridae amor III, 18, 30.
Mala herba II, 6, 36; stella II, 27, 4; via III, 18, 22.
Mammae inclinatae II, 15, 21; mammis nudatis III, 14, 13.
Manabit olivo cervix III, 17, 31.
Mandata tabellis III, 28, 11.
Manere sola unum diem non potuisti II, 9, 20; domi II, 29, 22; manet hic I, 8, 27; in me puerilis imago II, 12, 13; quemque mors sua II, 28, 58; manent in me tela II, 12, 13; maneat sic semper I, 4, 27; maneant quae gaudia tum I, 14, 14; mansisti stabulis tuis pasta II, 33, 12; mansere mihi fideles III, 23, 9; manserit contentus mea umbra IV, 11, 91; mansurum me tibi iuro ad extremas tenebras II, 20, 17.
Manes tristes I, 19, 1; nostros II, 8, 19; mutos II, 13, 57; meos II, 13, 32; sunt aliquid IV, 7, 1.

- Mannus detonsis** IV, 8, 15.
Mansuetis littoribus I, 17, 28;
 mansuetus Amor I, 9, 12.
Manus heroum I, 20, 21; quae
 prima depinxit obscoenas ta-
 bellas II, 6, 27; armata sa-
 gittis II, 12, 9; lassa II,
 33, 26; tenera IV, 8, 10;
 manu alterna I, 9, 24; ad
 ora admota I, 3, 16; alter-
 nae I, 11, 12; mortali II,
 32, 50; laurigera IV, 6, 54;
 manus exactae ebore III, 21,
 30; ignotas I, 21, 8; faci-
 les II, 1, 10; longae II,
 2, 5; miras II, 12, 2; in-
 sectas sanguine II, 17, 2;
 audaces in mea membra III,
 16, 6; versas post terga III,
 24, 14; artifices IV, 2, 62;
 manibus suppositis I, 15,
 36; indignis I, 16, 6; du-
 ris IV, 9, 50; occultis I,
 16, 44.
Mare longum II, 26, 29; tu-
 midum III, 9, 35; utrum-
 que III, 21, 22; maris gem-
 miferi III, 4, 2; in tantum
 III, 5, 11; mari ignoto II,
 26, 40; vasto III, 24, 10;
 insano III, 7, 6.
Marita fides IV, 3, 11; sacra
 III, 20, 26; maritis facibus
 IV, 11, 33.
Maritus ille II, 21, 10; mariti
 rumore IV, 5, 7; maritos
 intentos IV, 5, 15.
Marinore exiguo II, 1, 72.
Mater caerulea II, 9, 15; ab-
 acta stabulis suis III, 15,
 30; matris oscula IV, 11,
 77; matre movente exilium
 nato III, 22, 32.
**Matrona induta census nepo-
 tum** III, 3, 11.
Maturos dies II, 18, 12.
Matutino sub Noto IV, 5, 60.
**Medicina non ulla est tuae fi-
 gurae** I, 2, 7; mali mei I,
 5, 28; levis I, 10, 18; sa-
 nat omnes humanos dolores
 II, 1, 57; curarum III,
 17, 4.
Meditabar vivere II, 2, 1;
 meditatur Caesar arma III,
 4, 1.
Medullis totis I, 9, 21; sic-
 cis II, 12, 17.
Membra proiecta I, 22, 7;
 mea siut condita domo Da-
 naëis II, 20, 10; fortia IV,
 9, 58.
Meminisse noctem I, 10, 3;
 meminisse vix decem verba no-
 bis coisse III, 15, 8; me-
 minisset fata senectae II, 13,
 47; memento hoc iter II,
 13, 39; me venturum II,
 19, 27.
Menior criminis I, 4, 20; du-
 ritiae III, 12, 20.
Memorare turmas ad proelia
 II, 10, 3; memorarem bella
 II, 1, 25; memoranda haec
 non humili cothurno III,
 17, 39.
Mendax fama IV, 2, 19; men-
 daces status II, 25, 27.
Mensa supina IV, 8, 44; ple-
 na II, 16, 5; mensis positus
 III, 25, 1.
Menses decem II, 3, 28.
Menstrua Lunae III, 5, 28.
Mentis captae modum III, 19,
 4; mentibus duris I, 14, 18.
Mentiri noctem II, 17, 1;
 mentiri si quid fuisses I,
 15, 35; quae vertit suas co-
 mas II, 18, 28; in me quae-
 cumque fueras II, 26, 3;
 mentitae bovis IV, 7, 58.
Mento lasso III, 7, 69.
Meracas uvas II, 33, 27.
Mercaris amorem pomis II, 34,

- 71; mercator muneribus amorem II, 16, 15; mercato cultu I, 2, 5; mercata pace IV, 5, 32.
- Merce** indigna II, 16, 16.
- Merces** magna III, 4, 3; promissa III, 6, 19; extrema IV, 11, 71; mercede nulla iniicere hyacinthos IV, 7, 33.
- Mereris** de me I, 8, 17; merui quid tantum? I, 18, 9; meruit tantum nomen mea gloria II, 7, 17; meruere quorum labores III, 4, 21; mereare quamvis IV, 7, 49.
- Merum** libatum III, 17, 38; mero medio II, 2, 10; multo II, 15, 42; assiduo III, 11, 56.
- Messes** oblatas II, 16, 7.
- Meta** ultima I, 3, 46; IV, 2, 58; metas extremas III, 14, 7.
- Metallis** cavis III, 13, 5.
- Metuens** verbera saevitiae I, 3, 18.
- Metu** iudicis IV, 11, 48; metus pictos IV, 6, 50.
- Miles** rudis IV, 1, 27; annosus II, 25, 5; non factus amori IV, 5, 49; militis braccati III, 4, 17; militibus damnatis II, 16, 38.
- Militat** tibi arcus IV, 6, 39.
- Militiae** fraternae arma I, 7, 2; militiam hanc me fata subire volunt I, 6, 30; Veneris IV, 1, 137.
- Millia** quanta curarum I, 5, 10.
- Minas** iniustas I, 7, 12; iustas I, 10, 26; saevas I, 17, 6; femineas III, 11, 58; Nili III, 11, 42; minis assiduis I, 19, 24.
- Minatur** amica I, 6, 9.
- Minio** Hiberno II, 3, 11.
- Ministra** improba IV, 4, 44; Venus III, 10, 30; ministrae tristes III, 6, 15; ministra rara IV, 11, 52.
- Ministrat** terra non aquas IV, 9, 22; equis luna III, 16, 15; Sol et Luna II, 22, 35.
- Minitare** exurere oculos III, 8, 7.
- Minores** haec laudare poterunt II, 15, 47.
- Minuisset** si fata longaevae senectae Gallicus miles II, 13, 47.
- Minuta** turba II, 29, 3; II, 13, 58; minutis remis I, 11, 9.
- Miramur**, ut premat manus arte II, 1, 10; iura palaestrae III, 14, 1; mirantur amici funus II, 4, 13; mirare quid meas formas? IV, 2, 1; mirabere pallorem nostrum I, 5, 21; me non humilem poetam I, 7, 21.
- Mirator** formae honestae II, 13, 9.
- Miscebant** proelia IV, 1, 28; miscbitur victor cum victis umbris III, 5, 15; miscet Mavors manus II, 27, 8.
- Miseri** socio amore I, 5, 29; misero tibi I, 9, 9; miserae luxuriae I, 2, 32; miserum me! I, 1, 1; I, 2, 32; miserum iuvenem I, 14, 21.
- Miserata** nunquam humanos labores I, 16, 25.
- Mitra** pallida situ IV, 5, 70; Lydia III, 17, 30; Sidonia II, 29, 15.
- Mitratis** choris IV, 7, 62.
- Mittere** verba II, 17, 16; se summo saxo II, 26, 19; talos II, 33, 26; mittis me in scribendi aequor III, 9, 3; misit animos et vocem IV, 7, 11; missus ab uberibus

- haedus II, 34, 70; missa columba II, 26, 40; sagitta IV, 6, 68; missa fulmina II, 34, 54.
- Modus vitae I, 7, 9; modum nullum II, 15, 30; erroris III, 12, 36; modos, varios II, 22, 6.
- Moenia firma III, 9, 50; qualia creverunt lacte tuo IV, 1, 50.
- Moestis fletibus I, 5, 15; moestae tubae IV, 11, 9; moestam vestem III, 6, 13.
- Moles pinea IV, 6, 19.
- Molestas voces I, 5, 1.
- Mollit iter novum vati laurea IV, 6, 10; mollesse legem IV, 11, 41; molliet vestra arma meus torus IV, 4, 62.
- Mollis Ionia I, 6, 31; umbra III, 3, 1; iauua II, 20, 23; taurus II, 3, 48; mollem spirare quietem I, 3, 7; componere versum I, 7, 19; molli luco IV, 6, 71; gestu II, 22, 5; molli toro I, 3, 34; molles choros II, 34, 42; lepores II, 19, 23; mollia fata I, 7, 4; mollibus lectis II, 4, 11; mollia prata III, 3, 18; iura IV, 11, 18;serta III, 1, 19; ossa IV, 7, 80.
- Molliter irasci I, 5, 8; ire II, 12, 4.
- Monere oblitos Deos I, 15, 26; moneo, hoc vitate malum I, 1, 35; monere canes II, 19, 20; monemus hoc te, Galle I, 20, 1; moniturus amantes I, 15, 41.
- Monitis his servabis amores I, 20, 51.
- Monstri fraterni IV, 4, 41; monstra lignea bovis IV, 7, 58.
- Monstrat mihi sedem III, 3, 25.
- Mons adscensu dubius IV, 4, 83; monte toto II, 17, 8; montes conscendere I, 6, 3; duros I, 20, 13; solos II, 19, 7.
- Monumenta formae carmina III, 2, 16.
- Mora longa I, 10, 6; tuta III, 9, 36; nulla III, 16, 2; nec fit IV, 10, 36; morae longae III, 14, 26; rariae IV, 8, 4; moras in Amore I, 3, 44; sollicitas I, 16, 40; hyberni temporis IV, 3, 42.
- Moratur nec te mea cura I, 8, 1; in terris haec facies II, 2, 3; quicumque in armis Phoebum III, 1, 7; moretur sua quemque cura I, 1, 35; morata sunt oscula labris II, 15, 10; moretur utinam te I, 11, 10; moraturis luminibus I, 3, 32.
- Morem gere fato II, 28, 31; mores dominae I, 17, 15; naturae III, 5, 25; moribus duris II, 5, 7.
- Moriar acrius II, 3, 46; moriaris mecum II, 8, 25; moriere prima aetate II, 8, 17; mortuus iaceam II, 14, 32; mortua formosa II, 28, 2.
- Mors amara I, 19, 20; inhonesta II, 8, 27; mea II, 13, 22; sera II, 13, 50; apta III, 5, 18; mortis iter III, 7, 2.
- Mortifero lecto III, 13, 17.
- Motu raro I, 3, 27; caeco II, 15, 11; motus magnos III, 15, 31.
- Movere tenues sinus I, 2, 2; signa IV, 1, 76; castra IV, 8, 28; movet pedes II, 23, 6; miseram III, 8, 16; mo-

- vent si me ista dispendia II, 24, 15; superos vota IV, 11, 7; movebat arator verbera IV, 1, 25; movistis littora II, 26, 39; moverit illa graves oculos II, 29, 16; herbas ad fossam IV, 5, 11; moveor nil lacrymis III, 25, 5; moveris si forte IV, 7, 71.
- Mucro ferreus** II, 25, 5.
- Mugitu longo** IV, 9, 19.
- Mulcet Elysias rosas aura beata** IV, 7, 60.
- Mulier irata** II, 29, 9; una IV, 6, 65.
- Mundi rationem** II, 34, 51; domum III, 5, 26; arces III, 5, 31; angulus IV, 9, 65; mundos pictos IV, 3, 37.
- Mundus institor** IV, 2, 38; mundi Menandri IV, 5, 43.
- Munita nullo timore puella** III, 12, 17.
- Munus solitum** III, 4, 8; munere nostro II, 14, 26; consumto II, 16, 9; muneris ecquid habes? II, 23, 8; munera ingrato largibar somno I, 3, 25; de prono saepe voluta sinu I, 3, 26; quanta dedi II, 8, 11; muneribus peregrinis I, 2, 4; beatis II, 20, 25.
- Murmur extremæ viae** IV, 7, 4; murmure lento IV, 4, 10; murmura ponti vesani I, 8, 5; famæ II, 5, 29; fera IV, 4, 61.
- Murrheus onyx** III, 10, 22; murrhea pocula IV, 5, 26.
- Murus ille notior a tuo ingenio** IV, 1, 126; muro acrato II, 32, 59.
- Muscosis iugis** II, 19, 30; muscoso solo III, 3, 26.
- Musto purpureo** III, 17, 17.
- Muta favilla** II, 1, 77; flumina I, 15, 29.
- Mutare colores** I, 12, 17; faciem utinam nolit senectus II, 2, 15; dominum II, 17, 7; puellam III, 20, 3; lacernas IV, 8, 85; mutat via longa puellas I, 12, 11; alter praeordia II, 4, 21; me nunquam iniuria II, 24, 39; mutamus brachia II, 15, 7; mutant te quæ crimina I, 18, 9; mutem tua nomina II, 19, 3; mutet assuetu amore locum I, 1, 36; non mutabunt meos mores ista secula II, 25, 37; mutantur irati amantes II, 5, 13; mutetur tua cura sub nostro pectore I, 15, 31; mutabere si nobis II, 14, 31; mutatum cogis abire I, 4, 2; mutatum quid in me velis nisi fata? IV, 11, 56; mutato colore I, 6, 7; I, 18, 17.
- Mutua flere** I, 5, 30; respondes nunquam ianua I, 16, 26.
- Myrrha Orontea** I, 2, 3.

N

- Nanus in suos artus concretus** IV, 8, 41.
- Narrare quodcunque possunt meae querelae** I, 18, 20; narrat navita de ventis II, 1, 43; narramus verba II, 15, 3; narrabit illa pericla sua II, 28, 46; narranti famæ II, 18, 37; de se deo IV, 2, 20.
- Nascitur historia** II, 1, 16; nescio quid Iliade maius II, 34, 66; natus non sum idoneus laudi I, 6, 29; nascenti tibi II, 3, 23.
- Natalis puellæ nostræ signum** III, 10, 3.

- Natare** calathis folia II, 15, 52;
 natat esca piscibus III, 7,
 8; rudis pinus III, 22, 13;
 natet fracta carina II, 23,
 24; natasti vado II, 30, 17;
 natasse noctes et dies III, 12,
 32.
Nativo toro III, 13, 36; nati-
 vos lapillos I, 2, 15; nati-
 vis aquis IV, 4, 4.
Natos geminos IV, 1, 83; com-
 munita pignora IV, 11, 73.
Natura mea opportuna est cun-
 ctis figuris IV, 2, 21; na-
 turae decus I, 2, 5; mores
 III, 5, 25.
Navalibus egressam Argo I, 20,
 17.
Naufragus eibat undas II, 24,
 27.
Navis onusta II, 14, 30; ser-
 vata II, 14, 29; bellica II,
 15, 45; putris II, 25, 7;
 nave dura I, 8, 6.
Navita iners I, 8, 10; labens
 aqua II, 26, 8; miser II,
 28, 20.
Nautas citatos I, 8, 23.
Nebat ipsa medio loco III, 6,
 26.
Nectimus armis arma nova III,
 5, 12; nectit frigore aquas
 in glaciem Africanus IV, 3,
 48; nexisti retia lecto III,
 8, 37.
Negare nihil posse iratae I, 9,
 22; negat dulcia regna I, 8,
 32; si qua venire speranti II,
 22, 46; negant ducere ara-
 tra boves II, 25, 6; neget
 quis me esse virum summa
 toga? IV, 2, 24; negavit heri
 II, 14, 20; negaris ingrata
 fronte I, 10, 23; negarat si
 qua mihi vultu aliquid II,
 22, 11.
Negligit preces II, 16, 48;

- neglectus amator I, 7, 13;
 neglecto amore IV, 5, 7.
Nemo fidelis in amore II, 34, 3.
Nemus omne I, 14, 5; vacuum
 I, 18, 2; vestrum III, 1, 2.
Nepotis volsi IV, 8, 23; ne-
 potes seros III, 1, 35; ne-
 potum spes III, 22, 41.
Nequitia non ignota vivere II,
 5, 2; nequitiae extremae I,
 6, 26; admissae I, 15, 38;
 rudes esse II, 6, 30; rabi-
 dae III, 19, 10; nequitiae
 caput II, 24, 6.
Nescit anfor magnis cedere di-
 vitiis I, 14, 8; hic dolor ab-
 esse II, 16, 32; saepe amica
 virum suum II, 33, 34; ve-
 stra ira referre pedem III
 15, 44.
Nescius vates IV, 1, 76; ne-
 scia reddere preces I, 16,
 20; accubuisse IV, 4, 68.
Nigra avis II, 28, 38; ianua
 IV, 11, 2; pocula II, 27, 10.
Nitere membra in propriis bo-
 nis I, 2, 6; nitet nunc cu-
 ria IV, 1, 11.
Nitidas comas III, 10, 14.
Nitore externo caput tincta II,
 18, 24.
Nives insolitas I, 8, 8; diras
 III, 13, 54.
Niveas manus III, 6, 12; ni-
 veis cygnis III, 3, 39.
Nixa caput manibus non certis
 I, 3, 8.
Nobile forum IV, 9, 20; no-
 bilis historia I, 15, 24.
Nocere tibi posse nullam dice-
 bas II, 3, 1; nocere vita tibi
 parce II, 5, 18; solent cui-
 que sua verba II, 25, 32;
 nocet fama IV, 2, 19; no-
 cet quid tibi unda? II, 4,
 20; nullum coeli tempus II,
 4, 12; nocent nil tibi vina

- II, 33, 36; noceant haec potius IV, 3, 25; nocuisse absenti nemo non velit II, 19, 32; nocitura ne forent somnia II, 29, 28.
- Nocte insana IV, 8, 60.
- Noctua stans in finitimo tigno IV, 3, 53.
- Nodis aeratis II, 20, 9.
- Nolit utinam senectus mutare faciem II, 2, 15; noluit manus illa II, 6, 30.
- Nomen carminis I, 7, 10; dispar I, 20, 5; breve II, 1, 72; maius III, 1, 24; ingenio quaesitum III, 2, 23; nomine de tanto I, 5, 26; alio vigilare I, 9, 28.
- Norunt omnes, quam sit amare bonum II, 34, 24; nosse ultima mala I, 5, 4; qui sis I, 5, 18; quod velit quaevis puella I, 9, 14; vincula infernae rotae I, 9, 20; nostis eum bene II, 29, 8; norim non ullos tumultus III, 15, 1; norit meum femina iter I, 1, 30; ista gloria meam canitiem I, 8, 46; norant illae placare sine me III, 23, 5.
- Noscere amoris iter III, 15, 4.
- Nota si tibi sunt patriae funera I, 22, 3; notas vias I, 1, 18.
- Nota iniusta sanguine Philippeo III, 11, 40; notam informem I, 5, 16; habere I, 18, 8; notas certas III, 8, 18; mihi plorandas IV, 3, 26.
- Notas digitis scripta III, 8, 26; notat me cucumis IV, 2, 44; nota ora mea unguibus III, 8, 6; notet ora I, 6, 16.
- Notescet fama nostri sepulcri II, 13, 57.
- Novas vias I, 8, 30.
- Novare furta IV, 8, 34; novantur lustra IV, 1, 20.
- Noverca nidis suis volucris IV, 5, 10; cauta IV, 11, 86.
- Nox longa II, 15, 24; candida II, 15, 26; emta muneribus II, 20, 25; una aut altera II, 24, 19; consumpta lusu II, 32, 29; pretiosa III, 13, 1; sobria III, 17, 11; vigilanda III, 20, 22; noctem venturam III, 11, 5; nocte sera I, 3, 10; prima II, 5, 15; noctes amaras I, 1, 33; producere I, 3, 39; memores I, 11, 5; longas I, 12, 13; mediae I, 16, 23; septenas II, 16, 23; votivas II, 28, 62.
- Nubes atra II, 5, 12.
- Nuda puella II, 1, 13; rupe IV, 1, 7; proelia IV, 1, 28; nudus Amor I, 2, 8.
- Nudabant pectora IV, 8, 47; nudavit cassida frontem III, 11, 15.
- Nullus cur sim toto corpore ego? I, 5, 22.
- Numerare hos timor me vetuit II, 29, 4; numeras quid aetatem? III, 7, 17; numerabat inter felices amantes I, 18, 7.
- Numeros insanos Phrygis II, 22, 16.
- Numerosa fides IV, 7, 61.
- Nuptarum genus infidum III, 13, 23.
- Nutrit nec mihi amores I, 12, 5; papilla lupae IV, 4, 54.
- Nutrix pallida IV, 3, 41.
- Nymphis crepitantibus II, 32, 15; blandis IV, 4, 25; nymppha salubris equo III, 22, 26.

O

- Obducat spinis IV, 5, 1; obductam seram IV, 5, 48; obductis tenebris III, 16, 5.
- Obdurescere vultu Gorgonis II, 25, 13.
- Obiiciat nemo mihi II, 30, 25; obiicitur a te mihi nostra libido III, 19, 1; obiectum capiti tumultum II, 27, 7; tegula curta caput IV, 7, 26.
- Obnoxia nullis gemmis facies I, 2, 21.
- Obtruis Pactum III, 7, 6; obtruit an me deus? I, 12, 9.
- Obsequio carminis I, 8, 40.
- Obserat rogos lurida porta IV, 11, 8.
- Obstrepat alitibus I, 16, 46; volucris Attica II, 20, 6; arbor aquis IV, 4, 4.
- Obstupui I, 3, 28; obstupuit regis facie IV, 4, 21.
- Occultum soporis iter III, 11, 54.
- Occupat herba deos II, 6, 36.
- Occurrit saepe fortuna imprudenti I, 20, 3.
- Ocelli viles I, 15, 33; nostri sibi quaerunt vulnus II, 22, 7; ocellos compositos I, 3, 33; non tibi relinquet I, 5, 11; vacuos I, 9, 27; labentes I, 10, 7; poscentes somnum II, 1, 11; ingenuos II, 6, 29; lapsos somno II, 15, 7; ocellis intentis I, 3, 19; siccis I, 17, 11.
- Oculi geminae faces II, 3, 14; in amore duces II, 15, 12; graves II, 29, 16; hiantes IV, 7, 23.
- Odisse puellas castas I, 1, 5; beatos II, 26, 25; odi somnos III, 8, 27; odisti me etiam iuvenem II, 18, 19.
- Odor pampineus II, 33, 30; odoris multi III, 13, 8; odores de gramine Arabum II, 29, 17.
- Odoratae comae cura III, 14, 28; odorato duci IV, 3, 64.
- Officium meum experta puella II, 22, 24; officio proposito I, 20, 40; officia servilia IV, 9, 47.
- Olivo odorato III, 17, 31.
- Oluere flammae nardo IV, 7, 32; pulpita non oluere crocos IV, 1, 16.
- Omen argutum II, 3, 24; funestum II, 28, 38; omine albae suis IV, 1, 35; certo IV, 10, 46; omina fausta III, 4, 9; prima III, 20, 24; candida IV, 1, 68.
- Onerare domum per arma fixa III, 9, 26; oneravit famulam pensis III, 15, 15; onerentur legibus aures II, 30, 5; onerato axe III, 4, 13; tibi colla corymbis III, 17, 29.
- Onyx dabitur Syrio munere pleonus II, 13, 30; murrheus III, 10, 22.
- Onus difficile II, 17, 8; ex humeris IV, 6, 40; tuum IV, 11, 68.
- Operata est Cynthia noctes decem II, 33, 2.
- Operta pectus comis II, 2, 8.
- Operibat amantes pellis III, 13, 35.
- Openi sensit cuspidem II, 1, 64; opes faciles III, 9, 28; exhaustae III, 13, 2; haud ullas III, 5, 13; excultas IV, 1, 130.
- Opponere fastus iniquos II, 14, 13; opposita dextra II, 29,

- 39; opposito vento I, 6, 17.
Opprobrio nec fuit casa IV, 1, 6.
Oppugnare sagittis rates III, 11, 13.
Opto IV, 3, 27; optatam quietem I, 14, 9.
Opus hoc unum femina didicit II, 9, 32; opus erat magni oris II, 10, 12; nobile II, 31, 12; suum crescere sentit III, 1, 34; hoc de mente sororum III, 1, 17; heroi carminis III, 3, 16; parum cauti pectoris III, 5, 8; aeternum III, 22, 24; opere Mentorea I, 14, 2.
Ora vacua, I, 8, 13; patriae IV, 1, 122; littoris gigantea I, 20, 9; oris placitis I, 20, 21; extremis II, 10, 17.
Orbis laevis IV, 6, 6; orbi toto III, 11, 57; orbem carminis III, 1, 39; orbe extremo II, 16, 40; umbroso IV, 9, 24; orbes flexos IV, 6, 35.
Ordo odoriferis lancibus II, 13, 23; platanis II, 32, 13; primus et ultimus III, 18, 21.
Orgia Itala III, 1, 4.
Oris magni opus II, 10, 12; ore suo patefecit ocellos meos II, 15, 18; anguino IV, 8, 10; ora notet I, 6, 16; turpia II, 30, 18; reverentia II, 30, 33; perusta 3, 13, 22; mollia III, 15, 14; saucia IV, 1, 93; faventia IV, 6, 1; summa IV, 7, 10; tria IV, 9, 10.
Ornet si crystallus manus IV, 3, 52; oruabat gemma manus III, 6, 12; populus aedem frondibus IV, 9, 29; ornat bit sertis sepulcrum III, 16, 23; ornato capillo I, 2, 1.
Ortus iteratos IV, 3, 7.
Oscula sumere I, 3, 16; furtiva III, 13, 34; debita I, 6, 17; carpere I, 20, 27; supina I, 20, 28; ne desint II, 6, 8; suprema II, 13, 29; emta blanditiis III, 13, 34.
Osculor arma tua IV, 3, 30.
Ossa donec attingit manus I, 9, 29; cara futura I, 19, 18; dispersa I, 21, 9; falsa II, 14, 6; rauca IV, 3, 20; minuta II, 13, 58.
Ostendes matri brachia II, 15, 20.
Ostentant geminas turres candida culmina III, 16, 3.
Ostrino toro I, 14, 20.
Ovantes currus III, 9, 53.
Ovis laesa II, 5, 20; aurea II, 26, 6; ovis exta IV, 1, 24; oves saturas III, 13, 40; poturas IV, 4, 6.
- P**
- Pabula** crudelia III, 7, 3; annua IV, 8, 7.
Pacata iuventus agrestum III, 3, 25; pacato orbe III, 11, 19.
Pagina nostra III, 1, 18; mea III, 25, 17.
Palato sicco IV, 9, 21.
Palla mea IV, 4, 60; Sidonia IV, 9, 47.
Pallere multos colores I, 15, 39; palles necdum etiam I, 9, 17; pallet nunquam ebur IV, 7, 82; pallent puellae demissae ad sacra IV, 8, 9; palleat illa magis ore meo I, 1, 22.
Pallescere curis I, 13, 7.
Pallia non sidere in toto lecto

- queror IV, 3, 31; singula IV, 8, 37.
- Pallidus in irata semper esse velim III, 8, 28; pallida vina IV, 7, 36.
- Pallori tibi erit hic versus II, 5, 30.
- Pallorem nostrum I, 5, 21.
- Palma maxima II, 9, 40; data liberis IV, 1, 102; palmae priucae exemplum IV, 10, 5; palmas tuas victrices IV, 1, 139.
- Palmas primas II, 26, 11; palmis suspensis I, 20, 27; falsis I, 19, 9; demissis I, 20, 43; supplicibus IV, 8, 71.
- Paludes vos IV, 11, 15; paludibus illis II, 13, 55.
- Paludosos Sicambros IV, 6, 77.
- Pancratio duro III, 14, 8.
- Paudere vela II, 21, 14; pandite viris fana IV, 9, 34.
- Papaveribus purpureis mixta lilia I, 20, 38.
- Parare se si qua potest plus uni II, 24, 28; vincla II, 29, 6; paras quodcunque III, 7, 35; parat quae ire novo viro I, 15, 8; haurire flumina I, 20, 43; ultima terra triumphos III, 4, 3; paro nec aera III, 5, 6; paravit quicunque rates et vela primum I, 17, 13; parata satis I, 9, 25.
- Parce tuis animis II, 5, 18; parcite socio I, 17, 28; parcite iam fratres II, 29, 19.
- Parens urbis virtutisque IV, 10, 17; parentes tu mihi sola es I, 11, 23; qui sint mihi I, 22, 1.
- Pares sitis in tuto amore I, 1, 32.
- Paries nullo crimine pictus II, 6, 34.
- Pariter I, 5, 29.
- Parma bellica II, 25, 8; picta IV, 10, 21.
- Pars accepti imperii I, 6, 34; militiae I, 21, 4; altera IV, 7, 59; partes anni quatuor III, 5, 38.
- Partus humana non sunt talia dona II, 3, 27.
- Pascat famem IV, 3, 22.
- Pastor enumerat oves II, 1, 44; pastoris lenti IV, 10, 30; Idaei III, 13, 39; pastorem curare IV, 2, 39.
- Patet Amor I, 9, 29; vix haec mihi terra IV, 9, 66; pateat nullis puellis haec ara IV, 9, 69; patuit tibi nutrix IV, 7, 74; et coelum moribus IV, 11, 101; patuissent utiuam castra puellis IV, 3, 45.
- Patefecit illa meos oculos II, 15, 7; patefiant fenestrae III, 20, 29; patefacta triumphis ianua I, 16, 1.
- Pater chori II, 32, 38; Afriacus IV, 3, 47; Mars III, 4, 11; trepidus IV, 1, 43; Ennius III, 3, 6; patres pellicos IV, 1, 12.
- Patitur nunquam ille requiescere postes meos I, 16, 15; vulnera femina III, 14, 8; patiar pendere capiti corymbos II, 30, 39; patiatur meunda te vocare I, 8, 13; patiē fastus exclusa III, 25, 15; patiemur fortiter ferrum I, 1, 27; patienda mulier III, 11, 49.
- Patriae sepultae funera I, 22, 3; fallacem equum III, 13, 64; tuae ora IV, 1, 122; patriam iacentem IV, 4, 87.

- Patrium nomen** IV, 1, 37; **patrio sacro** IV, 1, 18.
- Pauperibus sacris** II, 10, 24.
- Pax nulla in te mihi placet** III, 8, 34; **pax posita** II, 1, 36; **composita** II, 2, 2.
- Peccare quam pudet** II, 6, 40; **peccat is, qui te videt** II, 32, 1; **peccaram semel** III, 16, 9.
- Pectus nudum** II, 13, 27; **hirsutum** IV, 9, 49; **pectoris non sani** I, 1, 26; **parum cauti** III, 5, 8; **pectore vacuo** I, 10, 30; **angusto** II, 1, 40; **nuda** II, 24, 52; **exiguo** IV, 1, 59; **mixto** IV, 7, 19.
- Pecunia causa vitae sollicitae** III, 7, 1.
- Pecus stolidum** II, 16, 8.
- Pelle hederam tumulo** IV, 7, 79; **pellere tubam sistro** III, 11, 43; **pulsus in totum annum** III, 16, 9.
- Pendere non desunt turpes collae** I, 16, 17; **pendet rate puella** III, 19, 26; **pendent portis vota mea** IV, 3, 17; **pendebant poma sub arboribus** I, 20, 35; **tympana pumicibus** III, 3, 28; **nec vela theatro** IV, 1, 15; **penderet mihi somnus** IV, 7, 5; **pendi quoties tibi** IV, 7, 17; **pendit pater in cervice gnati** IV, 1, 143; **per quorum colla titulus** IV, 5, 51; **pendebit collo Galla** III, 12, 22; **pendens sub extrema ala** I, 20, 29.
- Penetral** IV, 8, 6.
- Pennis felicibus** III, 10, 11; **gravibus** III, 10, 28.
- Pensa graviora** IV, 7, 41; **diurna** IV, 9, 48; **mollia** III, 11, 20; **pensis iniquis** III, 15, 15.
- Peperit nobis curas invidia** I, 18, 23; **peperere non decem menses ista bona** II, 3, 28; **odium querelae** II, 18, 1; **peperisse pudet** II, 15, 22.
- Peragamus iter natalis tui** III, 10, 32; **peregit haec mecum sub lite** IV, 7, 59; **peracta nox in amore** II, 14, 19.
- Percontare** II, 22, 23.
- Percurrere sonitus coelo vidimus** II, 16, 49; **percurrans luna fenestras** I, 3, 31.
- Percussit lyrae carmen** II, 1, 9; **percussus vulnere rami** I, 1, 13; **percussas auriculas** I, 16, 28.
- Perdere naturae decus** I, 2, 5; **faces** II, 7, 8; **classes** II, 22, 33; **verba** II, 33, 10; **perdidit pennas suas in me** II, 12, 14; **hoc puellas** II, 28, 7; **perde mihi pectus ferro** II, 34, 13; **perditus in quadam** I, 13, 7.
- Peregrinis muneribus** I, 2, 4.
- Perennis aqua** III, 5, 30; **forma** III, 10, 17; **fortuna** II, 28, 57.
- Perferre omnia iussa** I, 18, 25; **pertulit Achilles cessare in Teucros arma sua** II, 8, 30.
- Perfundere myrrha crines** I, 2, 3; **perfusa capillis unguenta** II, 4, 5.
- Periculo nostro** I, 11, 27; **quanto** I, 15, 3; **magno** II, 28, 59; **pericla longa** II, 28, 46.
- Perire me dum volent fata** I, 14, 14; **magna bona vidit** II, 12, 4; **perit puella** II, 26, 16; **hora** IV, 8, 4; **pereat, si quis lentus amare potest** I, 16, 12; **pereatis omnes avari** III, 12, 5; **percant**

- aquae I, 11, 30; periisse non paucos II, 24, 41; periere multi I, 6, 27; tabellae III, 23, 1; periturus amore I, 13, 33; amans II, 27, 11.
 Peritus in amore II, 34, 82; peritum me fecere I, 9, 7.
 Periura quocunque modo de mereris I, 8, 17.
 Permanet nullis locis aura nostra II, 12, 8.
 Permisit brachia somno IV, 4, 67.
 Permisit ossa II, 8, 23.
 Perpetiar omnia II, 26, 35.
 Persederat domi casta uxor III, 12, 37.
 Persolvit an quisquam vota II, 25, 23.
 Perstrepat aura III, 11, 26.
 Persuasae fallere rima sat est IV, 1, 146.
 Pertendens animo II, 15, 17.
 Pertica tristis IV, 1, 130.
 Pervigilare moras trivio I, 16, 40.
 Pervincere mores dominae I, 17, 15.
 Pes inimicus II, 6, 38; pedes formosos I, 18, 12; dominae III, 15, 28; pedibus terras carpere I, 6, 33.
 Petere littora II, 30, 20; petam exempla II, 6, 19; petas calamo praemia III, 13, 46; petit formosam sibi quisque II, 34, 34; peterent te tam multi II, 20, 27; petitur hic etiam II, 9, 23; petenda fides ab zonis IV, 1, 108; petenda quaecunque forent I, 10, 19.
 Petulantia linguae I, 6, 37.
 Piare sacra I, 1, 20; busta IV, 7, 34; piavit amor iram III, 19, 18; piaveris ubi aras III, 10, 19; piatur ara IV, 9, 55.
 Picta aqua IV, 6, 26; littora I, 2, 13; arma IV, 4, 20; palma IV, 10, 21; pictae facies II, 6, 9; pictos metus IV, 6, 50.
 Pignora tanta famae meae IV, 11, 12.
 Piguit procedere IV, 7, 29.
 Pila veloci ictu fallit III, 14, 5.
 Pila turpiter apta manu feminea IV, 6, 22.
 Pinus Arcadio Deo amica I, 8, 20.
 Pinxit qui puerum Amorem II, 12, 1.
 Piscis aridus II, 15, 34; piscibus longinquis III, 7, 8.
 Placare puellas III, 23, 5; placata dum mihi aderit illa I, 14, 23; es nimum II, 33, 21; placatae procella I, 17, 7.
 Placet si qua uni I, 2, 26; quae libera vadit II, 13, 14; placeam tibi solus II, 7, 19; placuit ista sententia II, 9, 37; placuisse mihi multos II, 22, 1.
 Placidis aequoribus I, 8, 20; placidos choros IV, 6, 70.
 Plagis nostris IV, 8, 67.
 Platanis pariter surgentibus II, 32, 13.
 Plaudere media via III, 4, 22; plauserunt deae marinae IV, 6, 62.
 Ploret quae te dedisse pater adstrictus II, 23, 18; ploranti mihi II, 14, 14.
 Plumae inventae per busta III, 6, 29; versicoloris III, 13, 31.
 Pocula non nocitura privigno II, 1, 52; nigra II, 27, 10.
 Poena sera II, 8, 37; III, 6, 32; gravis III, 14, 24; sororum IV, 11, 27.
 Poëta invenio mille causas II,

- 1, 12; ferar virtutis tuae III, 17, 20; magne ardoris nostri I, 7, 24; poetam non humilem I, 7, 21.
- Pollice presso III, 10, 14; pollicibus duris II, 5, 24.
- Polluit cognatos deus II, 34, 5; polluerit qui sacra marita III, 20, 26.
- Poma furtiva I, 3, 24; roscida I, 20, 36.
- Pomaria mea III, 2, 11.
- Pompa mea II, 13, 19; illis fuit III, 13, 27.
- Ponere iustas minas I, 10, 26; tunica II, 2, 14; si me fama volet inter hos II, 34, 94; secures in medio foro III, 9, 24; caput in humo III, 15, 26; ponit semina II, 11, 2; pono ante aedem exuvias II, 14, 27; ponam custodes II, 6, 37; ponas oscula in labellis II, 13, 29; ponat exemplo dominam II, 3, 42; molliter unda minas III, 10, 6; ponebam corollas tuis temporibus I, 3, 22; poneret illa ossa in rosa I, 17, 22; posuit manus casta turpia visa domo II, 6, 28; Romae quidquid ubique fuit, natura III, 22, 18; positum caput mecum puella habuit II, 14, 22; posito amore I, 17, 20; I, 19, 8; positas pruinas I, 8, 7.
- Pondus disci III, 14, 10; pharetrae consumit IV, 6, 55; pondere non ullo foret mihi terra I, 17, 24; pondera plumbea IV, 3, 65.
- Ponti vesani murmura I, 8, 5; pontum carpere ramis I, 16, 33; ponto vasto I, 15, 29.
- Popae succincti IV, 3, 62.
- Populavit luctus Achivos III, 18, 29.
- Porci saginati IV, 1, 23.
- Porrigere folia ex hedera tua, Bacche IV, 1, 62.
- Porta lurida IV, 11, 8; portis piis IV, 7, 87.
- Portare insolitos timores I, 3, 29; portent huc corpus III, 18, 32; portabat sanctos alveus ille III, 7, 16; portarent ne tibi timores visa I, 3, 29; portabis haud ulla opes III, 5, 13; portabit nostros amores una ratis II, 28, 39.
- Portentis III, 22, 28.
- Porticus columnis umbrosis II, 32, 12.
- Portus ipse fidem fallit III, 7, 36; portu quo clausa puella? I, 8, 24.
- Poscere talos II, 24, 13; poscis verba IV, 1, 74; poscit serpens pabula IV, 8, 7; poscebas quia tu, Menelaë II, 3, 38; poscentes iusta deos III, 10, 12.
- Possidet vacuum nemus aura Zephyri I, 18, 2.
- Postes rauci cardine sonuerunt IV, 8, 49; opacos IV, 9, 61.
- Poterentur quum capite Stygiae aquae II, 9, 26.
- Pote qua quisque, in ea conterat arte diem II, 1, 46; possit quid mea Cynthia I, 5, 31; potuit domuisse puellam I, 1, 15; mors una satis esse? IV, 4, 17.
- Potus quum vagarer II, 19, 1.
- Praebere gnatos triumphis II, 7, 13; aurem II, 21, 15; praebent victrices pectora flammae III, 13, 21; praebat caput historiae III, 20, 28; praebant dii verba se-

- eunda III, 13, 42; omnia somnos IV, 4, 85; caesi boves baltea IV, 10, 22; praebuit illa vix tangendos pedes IV, 8, 72.
- Praecurrere amantes una dies potuit I, 13, 25.**
- Praecutit Amor accensas faces III, 16, 16.**
- Praeda maxima II, 16, 2; mea boves IV, 9, 18.**
- Praedata est femina meos sensus II, 1, 55; praedabor calamo pisces IV, 2, 37.**
- Practulit arma fido toro III, 12, 6; praeferar ego ingeniis I, 7, 22; practulit florem I, 20, 40.**
- Praemia nulla mihi sint I, 14, 16; cui non ego sum? II, 4, 15; dira II, 30, 22; sortis iniustae IV, 4, 94.**
- Praependent sertae in pocula II, 33, 37.**
- Praesagit navita noctem III, 11, 5.**
- Praesidet quae urbs orbi III, 11, 57.**
- Praestitit terris invitum officium II, 18, 14.**
- Praeteritos fastus I, 13, 27; viros II, 13, 52.**
- Praetextae pudor III, 15, 3; praetexto senatu IV, 1, 11.**
- Praetoria classica III, 3, 41; prima IV, 1, 29; Tatiae turmae IV, 4, 31.**
- Praevecta Cerannia I, 8, 19.**
- Prata mollia III, 18; prato circum riguo I, 20, 37.**
- Precare deos III, 10, 12.**
- Praeces I, 1, 6; I, 6, 6; meas neve clevet aura I, 8, 12; assiduas I, 8, 28; furtivas I, 16, 20; graves II, 16, 48; praesentes II, 30, 12.**
- Premat me ille Deus ex omni parte III, 21, 6; premat ut manus arte puella II, 1, 10; premeret mihi quamvis somnus ocellos I, 10, 7; premet te ansa rostro suo IV, 1, 142; pressit caput I, 1, 4; facili amore I, 13, 22; pressus vultum demersit III, 18, 9; pressi membra mero II, 15, 42; presso toro II, 29, 35; pollice III, 14, 14.**
- Pretiosa Thais IV, 5, 43; nox III, 13, 2.**
- Pretium coniugii obsceni III, 11, 31; facit simulare virum IV, 5, 29; vitae IV, 11, 100; pretio emenda mors III, 16, 22.**
- Primo somno I, 3, 3; Homero I, 7, 3.**
- Priscis imaginibus I, 5, 24.**
- Probat quae Venus I, 2, 30; probasse scripta mea puris auribus II, 13, 12; probanda belli causa II, 3, 40.**
- Procedere ornato capillo I, 2, 1; gravior volo II, 10, 9; ultra portas IV, 7, 29; processerat ultra quaerere aquam I, 10, 23.**
- Procellae placatae I, 17, 7; stridorem III, 7, 47; procellas rapidas II, 16, 45.**
- Procis multis digna II, 9, 4.**
- Prodest quid tibi grave carmen I, 9, 9; nihil invitae tristis custodia II, 6, 39; in amore fides II, 26, 27; viduas dormire puellas? II, 33, 17; profuit quid illi genus III, 18, 11.**
- Prodiderat fidem portae IV, 4, 88; prodita limina II, 7, 10.**
- Prodire vidistis quandam II, 25, 43.**
- Producas tales noctes I, 3, 39.**
- Proelia nuda IV, 1, 28; tue-**

- pia II, 5, 25; cladi IV, 9, 38.
Proferre occultos dolores I, 18, 3; protulit iurgia II, 6, 31.
Profudit aquas urna II, 26, 50.
Proicis in me cymbia plena III, 8, 14; proiecta perpressa es membra propinqui I, 22, 7.
Promeruere effectus bonos III, 23, 10.
Promite tela II, 9, 38.
 de prono sinu volata munera I, 3, 26; prona sidera I, 16, 23.
Propellere in medium II, 19, 11; propellas tu Phasin remige III, 22, 11; propellite navem III, 21, 11; propellens suavia opposita dextra II, 29, 39.
Properas nosse ultima mala I, 5, 4; evadere I, 21, 1; properarint fata quietem tibi II, 28, 25; properate laborem III, 21, 21.
Propone, puer, haec columna III, 23, 23.
Prorae expertae bello III, 4, 7.
Prosequitur curru Triton IV, 6, 61; prosequar currus III, 9, 53.
Protegit caput cavo aere III, 14, 12.
Protrahit inde mors caput inclusum III, 18, 26.
Provexerit si me ulterius ira II, 15, 19; provectas rates I, 8, 16.
Provincia venient Seres III, 4, 5.
Provolve deos IV, 5, 27.
Pruina matutina II, 9, 41; pruinas positas I, 8, 7.
Pruna autumnalia IV, 2, 15.
Publica ara III, 10, 26; vota IV, 6, 42.
Pudet peccare II, 6, 40; te esse levem II, 14, 18; pudeat me vivere contentum una amica II, 30, 23.
Pudica tori furta II, 23, 22; pudicae famae II, 32, 21.
Pudicitia illis forma satis ampla I, 2, 24.
Pudor si est I, 9, 33; II, 12, 38; felix II, 9, 18; ingenuus II, 24, 4; non licuisse mori III, 13, 25; praetextae III, 15, 3.
Puella insana I, 4, 17; apta IV, 9, 50; rara I, 7, 16; nova I, 18, 10; cana II, 16, 22; certa I, 9, 24; culta I, 2, 26; docta malo suo II, 28, 27; dura I, 17, 16; recta II, 34, 46; lenta II, 14, 22; III, 8, 20; munita nullo timore III, 12, 17; puellae sortitae rura III, 3, 33; puellis vagis I, 5, 7; antiquis II, 25, 35.
Puer haesit nostris ocellis I, 19, 5; in cunis II, 6, 10; puerum Amorem II, 12, 1; pueri certantes II, 9, 39; fatales IV, 1, 97; nescio quot II, 29, 3.
Pugnaces hostes III, 9, 25.
Pugnare tristi puellae I, 10, 21; media puella II, 9, 51; pugnante corymbo IV, 7, 79; pugnabitur tota urbe IV, 4, 47.
Pulsat equis gyrum III, 4, 11; pulsabat aries murum IV, 10, 33; pulsabant frustra II, 14, 21.
Pulvis meus ut vacet amore I, 19, 6; horrida II, 13, 35; pulvere extremo I, 17, 23; congesto in barbam IV, 9, 31.
Pulverulenta femina III, 14, 7.

Pumice tenui III, 1, 8; *pumicibus cavis* III, 3, 28.

Puugunt suspiria somnos III, 8, 27.

Puniceae vittae IV, 9, 27; *puniceis rubis* III, 13, 28.

Punire puellas periuras II, 16, 53.

Puppi deducta I, 16, 15; *puppes triumphales* III, 7, 39.

Purpureo stamine I, 3, 41; *musto* III, 17, 17; *purpurea coma* III, 19, 22; *purpureus arcus* III, 5, 32; *purpureis fluctibus* II, 26, 5.

Putas similem me esse vestris moribus II, 29, 32; *putaret amor, te esse, quod non esses* III, 24, 6.

Putris tellus IV, 3, 39; *aranea* III, 6, 33; *casa* IV, 9, 28; *navis* II, 25, 7.

Q

Quadrigae Eleae III, 9, 17.

Quaerere faciem I, 15, 6; *aquam* I, 20, 24; *quod vos cogat Amor* II, 33, 42; *rationem mundi* II, 34, 51; *externos divos* IV, 1, 17; *quaeris aquam medio flumine* I, 9, 16; *avem* III, 13, 44; *quaerit Amor carmina lenia* I, 9, 12; *finem amoris* II, 15, 29; *quaerimus aliquid durum in dominam* I, 7, 6; *quaerat haec proelia rusticus* II, 5, 25; *quaerebam, si cet. quaereret urbes dextra* III, 18, 5; *quaerite auxilia* I, 1, 26; *quaeritur gloria de te* II, 21, 10; *quaesitus candor* III, 24, 8; *quaesitum nomen* III, 2, 23.

Quasillis iniquis IV, 7, 41.

Quateret quum tubicen saxa IV,

4, 10; *quaterent quum faciem pueri* I, 3, 10.

Queri aetatis tempora dura I, 7, 8; *quereris nostram cecidisse fidem* II, 20, 4; *queritur illa relicta, nullos esse deos* I, 6, 8; *querar quin ego vera* I, 8, 22; *queraris delicta dominae* II, 4, 1; *querabar mecum graviter* I, 3, 43; *quereret regna frigida lecti* IV, 7, 6; *querere meam fidem* III, 25, 4; *querenti fugient tibi verba* I, 5, 17; *questa est dies redire* II, 18, 12.

Quercus cedere possunt blanditiis I, 9, 31.

Querela nocturna II, 20, 5; *querelas saevas* I, 17, 9; *querelis his* I, 6, 11; *gravibus* I, 16, 13.

Quies iucunda I, 10, 1; *dura* I, 18, 28; *quietem optata* I, 14, 9; *mollem* I, 3, 7.

Quiesceret II, 18, 11; *si illa sola* II, 29, 23.

Quodcumque vitae sequetur I, 4, 3.

R

Rabies saeva canum III, 16, 17.

Racemis liventibus IV, 2, 13.

Radet remus aquas III, 3, 23.

Radiabat miles in armis IV, 1, 27.

Radiis levibus I, 3, 33; *armorum* IV, 6, 26.

Ranae rubetae turgentis III, 6, 27.

Rapiat me quanto periculo Fortuna I, 15, 17; *rape vatem* IV, 1, 117; *raptio amore* I, 4, 26.

- Rapinas cupidas Nympharum** I, 20, 11.
- Raptem quid heroas in crimina?** III, 11, 27.
- Rarescit sonitus arenae** III, 15, 33.
- Raro duxti suspiria motu** I, 3, 27; **rara ministra** IV, 11, 52.
- Ratis caerulea** II, 28, 40; **infernae** II, 27, 14; **rates tardas** I, 14, 4; **curvas** III, 7, 29; **fortes** II, 34, 62; **bene haerentes** IV, 1, 110; **decem** IV, 6, 68.
- Raucum longa querela** I, 16, 39; **rauca tibia** III, 10, 23; **cymbala** III, 17, 36; **ossa** IV, 3, 10.
- Recenset nauta onus** IV, 7, 92.
- Recipit se lecto nulla libenter sola** II, 33, 41; **recepi tua vitae praecepta** III, 9, 21; **recepit ubi aera portitor** IV, 11, 7; **recipi velat illa, quem non noverit** II, 22, 48; **receptus amans** II, 14, 28.
- Recitat quum mea carmina** II, 26, 25.
- Recludit Amor portas Nisi** III, 19, 24.
- Recondit aquam ore Triton** II, 32, 16.
- Recubans Heliconis in umbra** III, 3, 1.
- Reddere animam extremae nequitiae** I, 6, 26; **redde Dianae choros** II, 28, 60; **reddite corpus humo** III, 7, 25; **reddita est captiva** II, 8, 37.
- Redire iterum** II, 18, 12; **redit terris haec forma secunda** II, 3, 32; **ipse invitis pedibus** II, 25, 20; **luna in plenum** III, 5, 28; **redeunt nobis sollennia** II, 33, 1;
- in colla parentum castae** IV, 8, 13; **redisce Danaum rates** III, 9, 40; **redibit** II, 17, 16.
- Reduxit aries oves** III, 13, 40; **reducta domum Tyndaris** II, 32, 32.
- Referre lilia** III, 13, 29; **pila** IV, 1, 91; **refert aura nomen** I, 20, 50; **referam haec memoranda** III, 17, 30; **referas laudibus Hermionem** I, 4, 6; **sic te mihi** I, 18, 11; **referat verba mea dolore** I, 1, 38; **refer vetera iura sociis** I, 6, 20; **referte domum signa** III, 5, 48; **retulerit si quis** III, 23, 21; **referens nostro iniuria lecto** I, 3, 35; **carmina** I, 16, 16.
- Refringat Roma Teutonicas opes** III, 3, 44.
- Refulget fama a docto avo** III, 20, 8.
- Regis facie** IV, 4, 21; **reges mihi cessuros** I, 14, 13; **tuos** III, 3, 3; **pares** III, 9, 51.
- Regit nocturna vela suo sidere** II, 28, 24.
- Regua dulcia** I, 8, 32; **tua in meum caput stant** III, 10, 18; **maxima fratrum** IV, 1, 10; **fusca** IV, 6, 78; **frigida** IV, 7, 6; **mea in tuis libris** IV, 7, 50.
- Regnem ut inter puellas** II, 34, 57.
- Relevant quid serica?** I, 14, 22.
- Reliquit te, qui petitur** II, 9, 23; **relinquet non illa tibi somnos** I, 5, 11.
- Remanere felix una puella is poterit** I, 20, 29; **remansit facta anus** III, 9, 8.
- Remigat turba** IV, 7, 56; **remiget quod centenis alis** IV, 6, 47.

- Remige surdo** III, 12, 24.
Remitto crimina II, 34, 21; remitti superciliis verba tecta III, 8, 25; remittent te saluum fata III, 12, 21.
Remo felici I, 8, 19; remis pontum carpere I, 6, 33; miuatis I, 11, 9.
Remorantur me verba puellae I, 6, 5; remorentur te quamvis fata longae senectae I, 19, 17.
Renovasse veteres arcus III, 12, 35.
Rependo vices IV, 4, 58; rependit pretium humus IV, 11, 100.
Reperit quaecunque volens puella III, 23, 17; repertis gregibus IV, 9, 67.
Repetam unde tuos fastus? I, 18, 5.
Repleverit ille dolia Danaidum II, 1, 67.
Reponere fata I, 17, 11.
Reportet ille equus amores IV, 4, 37; reporta mandata mea III, 6, 37.
Reposceret quum Vesta ignes commissos IV, 11, 53; repositum vitam quandocunque mea fata II, 1, 71.
Reprehendere cursus mulierum III, 1, 9.
Repugnat iostanti ovis laesa II, 5, 20.
Repulsa nulla longae morae III, 14, 26; repulsus saepe II, 4, 2.
Requiescere meos postes non patitur I, 16, 15; non unum potes mensem II, 3, 3; in triviis II, 17, 15; requiescit putris navis II, 25, 7; requiescat ille arenam suam II, 34, 75; requiescant alcyonum ora III, 10, 9.
Res digna favore Galliopes IV, 6, 12; res Caesaris memorarem II, 1, 25; rerum pars magna IV, 1, 30.
Reserata ianua I, 15, 19.
Resipiscimus vasto aestu III, 24, 17.
Resistere equos videam III, 4, 14.
Resonant mea verba I, 18, 21; silvae I, 18, 31; catenae III, 22, 29.
Respicens prodita limina II, 7, 10.
Respondes nunquam, o ianua I, 16, 26.
Responsa iterat I, 20, 49.
Restat equis locus in amore? I, 11, 6; libertas nulli amanti II, 23, 23; amor II, 25, 17; Hector III, 8, 31; restaverit aliquid ad undas Stygias II, 34, 53.
Resupinat Cynthia valvas IV, 8, 51.
Retecta impune nullis viris sacra IV, 9, 26.
Reticere nec poterunt iuvenes nostro sepulcro I, 7, 20; didici vestros dolores I, 10, 13; reticendus amor II, 24, 4.
Retinacula duo II, 22, 41.
Retinere faculas II, 29, 5; retineret miles ad Indos II, 9, 29; retenta pro divitiis lingua III, 23, 22.
Reverti ad stagna Lethaea IV, 7, 91.
Revincit ense latus III, 14, 11.
Revocare liquores ad caput II, 15, 33; periuria I, 15, 25; revocatis officia in multos amores II, 25, 39; revocaverit si amantem aura puellae II, 27, 15; revocabia

- frustra mutos manes II, 13, 57.
 Revomet nec unquam Charybdis aquas II, 26, 54.
 Reus unus II, 30, 32.
 Rhombi III, 6, 26.
 Ridere puellas audit Alcides IV, 9, 23; ridet Iupiter amantes perituros II, 16, 47.
 Rima cava I, 16, 27.
 Ripa Eoa aurea IV, 5, 21.
 Risus eram positus mensis III, 25, 1; risu multo II, 9, 21.
 Rivalis non mihi subducit certos amores I, 8, 45.
 Rivi quodcunque fluxeris IV, 1, 59.
 Rixa dulcis III, 8, 1; turpis IV, 8, 19; rixis nocturnis I, 16, 5.
 Rogare per nomen IV, 7, 46; roges saepe aliquid II, 4, 2; roganti ferre solatia I, 5, 27; rogata venit I, 5, 32.
 Rogitare nautas I, 8, 23.
 Rogum emeritum IV, 11, 72; rogo extremo I, 19, 2; everso IV, 3, 14; ardenti IV, 7, 48; rogos cognatos III, 7, 10; evictis IV, 7, 2; umbrosos IV, 11, 8; rogis avidis IV, 6, 34.
 Rore Ionio II, 26, 2.
 Rosa munda sine arte IV, 8, 40; verna III, 5, 22; tenera I, 17, 22; rosae folia II, 3, 12; rosas Elysias IV, 7, 60.
 Rosaria victura IV, 5, 59.
 Roscida poma I, 20, 36; antra II, 30, 26.
 Rosco Eoo III, 24, 7.
 Rostro suo IV, 1, 142; rostra punica III, 3, 32; cruenta IV, 1, 96.
 Rota in amore II, 8, 8; septima II, 25, 26; rotae infernae I, 9, 20; obliquae IV, 1, 82; rotis externis I, 2, 20; immissis III, 9, 58; effusis IV, 8, 18.
 Rotat in orbe pondus III, 14, 10.
 Rubere hic cernis cerasos IV, 2, 16; ruberet luna I, 10, 8; rubente sole III, 10, 2.
 Rubetae ranae III, 6, 27.
 Rubis puniceis III, 13, 28; hirsutis IV, 4, 28.
 Rubro salo III, 13, 6; rubris aequoribus I, 14, 12.
 Rudis hospes III, 21, 17; miles IV, 1, 27; pinus III, 22, 13.
 Ruga languida II, 18, 6; sinistra III, 25, 12.
 Ruina magna II, 25, 28; grata II, 34, 40.
 Ruis quo? IV, 1, 71; ruit huc Alcides IV, 9, 31; ruent pondera victa III, 2, 22; ruens ira III, 15, 44.
 Rumor eris I, 5, 26; ad aures II, 32, 24; rumore malo I, 13, 13, neglecto IV, 5, 7.
 Rumpere fidem III, 6, 20; vincula III, 11, 4; rumpam catenas II, 20, 11; rumpantur iniqui I, 8, 27; rupit amor vincula sanguinis cari I, 15, 16; rupisti mihi vos frena pudoris III, 19, 3; ruperit qui aras III, 20, 25.
 Rupes frigida I, 18, 27; rupe nuda IV, 1, 7.
 Rura devia II, 19, 2; pianda IV, 1, 50.
 Rusticus aliquis quaerat tam turpia proelia II, 5, 25; rustica corda IV, 1, 12.

S

- Sacello inculto II, 19, 13.
 Sacerdos ego ingredior III, 1, 3; alma IV, 9, 51.

- Sacer lapis I, 4, 24.
 Sacra noctis III, 10, 30; III, 20, 16; marita III, 20, 26; vilia IV, 1, 22.
 Saevit dolor in erepto amore II, 8, 36; quantum femina IV, 8, 55.
 Saevisse Scyllam in patrios capillos IV, 4, 39.
 Saevitiae expertae I, 3, 18.
 Saevae minas I, 17, 6; quere-las I, 17, 9; saevos canes IV, 4, 40; ignes I, 1, 27.
 Saginae immundae IV, 8, 25.
 Sagitta missa IV, 6, 68; sagittis hamatis II, 12, 9.
 Sales librorum III, 21, 28.
 Saliere medio foro IV, 5, 52.
 Saliva Graia meri IV, 8, 38; arcanas salivas IV, 7, 37.
 Salo Aegeo I, 6, 2; iniusto I, 15, 12; vasto III, 7, 40.
 Saltat formose II, 3, 17.
 Sanare curas I, 10, 17; sanamus amores IV, 7, 69; sanabunt mihi hoc malum funera III, 17, 10.
 Sancite arva boaria IV, 9, 19; sanxerat purgatum orhem IV, 9, 78.
 Sanguis meus II, 9, 40; sanguinis cari I, 15, 16; sanguine patrio II, 7, 20; avito II, 24, 37; tam parvo III, 16, 19.
 Si sapis II, 16, 7; sapit non-nihil ad verum terra conscia II, 13, 42.
 Sarcina fida militiae IV, 3, 46.
 Saucius latus ense Haemon II, 8, 22; saucia rixis ianua I, 16, 5.
 Saxo Sicano I, 16, 29; duro II, 17, 13; saxa frigida I, 20, 13; saxis scabris IV, 5, 75.
 Scandam brachia viae III, 21, 24; scande cubile IV, 4, 90; scandentes de vallibus arces IV, 1, 61; scandentis arcis IV, 1, 125; scandenda est cymba III, 18, 24.
 Sceptra fracta IV, 6, 58.
 Scindam nec tibi vestem II, 5, 21; scissa veste II, 15, 18; scissas genas II, 18, 6.
 Scire quae quis timet II, 22, 50; sciet haec puella I, 4, 17.
 Scribam ego II, 28, 44; scribe hoc carmen media columna IV, 7, 83; scribantur unde mihi amores II, 1, 1; scripta puella mea III, 10, 8; scribenda lex III, 20, 16.
 Scriptorum turba III, 1, 12.
 Secedere non potui a vestro lusu I, 10, 9.
 Secla tria II, 13, 46; antiquis puellis grata II, 25, 35.
 Secluditur pendens sub ala I, 20, 29.
 Sectatur illa umbras nostras II, 8, 19; patrios canes Lacae-na III, 14, 16; sectati duo fratres I, 20, 25.
 Secubat miles II, 25, 5.
 Secunda flamma III, 10, 20; vela III, 17, 2; verba III, 13, 42; secundos talos IV, 8, 45.
 Secures meritas I, 6, 19; dominas III, 9, 23.
 Sedarit Phaselus vela III, 21, 20; sedabit fletus iniuria II, 16, 31; sedetur flamma III, 19, 5.
 Sedere lenta mihi non potest II, 14, 14; ornata fronte II, 18, 36; sedet si qua non tecto pectore II, 22, 8; supplex IV, 5, 37; si quis iudex IV, 11, 19; sedeam captiva IV, 4, 33; sederit noverca IV,

- 11, 86; *sederat incontinis capillis* I, 15, 12; *sedens custos ad busta* III, 16, 24.
- Sedes** pulcherrima III, 22, 39; *gemina* IV, 7, 55; *sede Romana* III, 3, 11.
- Seducere ocellos** I, 9, 27.
- Sedula** moraturis Luna luminibus I, 3, 32.
- Semina** curarum III, 7, 4; *naturae* III, 9, 20.
- Semita** Herculeis littoribus I, 11, 2; *facta muscoso salo* III, 3, 26; *vulgi* II, 23, 1.
- Senatus** erant centum illi IV, 1, 14; *senatu praetexto* IV, 1, 11.
- Senecta** longa I, 19, 17; *alba* III, 5, 24; *patria* III, 19, 11; *senectae longae* II, 13, 47.
- Senex** vester II, 34, 30; *senes duri* II, 30, 13; *senis torvi* III, 18, 24.
- Sensus** omnes nondum deperditus I, 3, 32.
- Sentire** furores I, 5, 3; *pueri arcum* I, 9, 21; *venturam senectam* IV, 11, 93; *sentit crescere opus suum* III, 1, 34; *sentiatur soror Acca* I, 21, 6; *umbra tua sitim* IV, 5, 2; *senserit si quis cornicis alas* IV, 1, 105; *sentiet tuas manus tellus* II, 10, 18.
- Sepelivit** cuncta tuus amor III, 15, 9; *sepelissent si qua fata meum dolorem* I, 17, 19; *sepulta mero lingua* III, 11, 56; *sepultae patriae* I, 22, 3.
- Sepositi** fontis I, 20, 24.
- Sepulcro** contempto III, 1, 37; *nostro* I, 7, 23; *sepulcra longa maris* IV, 1, 88.
- Sequi** potuisti signa III, 12, 2; *sequeris funus* II, 13, 27; *sequar castra* II, 20, 19; *sequatur coniugium* III, 13, 19; *hasta hic equos* IV, 3, 68; *sequantur nea verba quercus* II, 13, 5; *me fata Thamyrae* II, 22, 19; *sequetur quodcunque vitae* I, 4, 3.
- Seram** obductam IV, 5, 48.
- Seram** vites III, 17, 15; *satas sylvas* I, 14, 5.
- Serica** quid relevant? I, 14, 22.
- Sermo** tu es inter eos II, 21, 7; *sermone exiguo* III, 1, 31.
- Serpentis** custodis III, 11, 11; *ieiuni* IV, 8, 7.
- Serpere** equum dixit III, 13, 64.
- Serta** mollia III, 1, 19.
- Servare** lectum pudicum II, 32, 55; *servant dii moenia* III, 11, 65; *serves acta funeris* II, 13, 18; *servent hunc diem fata* II, 10, 20; *serva prolem* III, 14, 19; *servabis amores* I, 20, 51; *servetur spiritus* II, 13, 45.
- Servire** ingenio I, 7, 7; *dolori ib. fideliter* III, 25, 3; *serviat puella mihi* II, 26, 22; *hoc omne patriae meae* IV, 1, 60.
- Servitium** grave I, 5, 19; *mite* II, 20, 20; *servitio assueto* I, 4, 4; *translato* I, 12, 18.
- Serus** Amor I, 7, 20; *Bootes* III, 5, 35; *sera nocte* I, 3, 10.
- Servus** unius amoris II, 13, 36; *servo teste* III, 6, 20.
- Setae** leonis IV, 9, 45.
- Sibilet** vipera IV, 7, 54.
- Siccare** lacrymas I, 19, 23; *fluctus* II, 32, 49.

- Sicco Cane II, 28, 4; siccis medullis II, 12, 17.
 Sidat cave lectica IV, 8, 78; sidisse arceum III, 9, 37.
 Sidere duro vivere I, 6, 36; sidera summa I, 8, 43; pro-na I, 16, 23; nostra II, 3, 14; obscura II, 26, 55; tarda II, 33, 24; sideribus exactis I, 3, 38; sidus Saturni grave IV, 1, 84.
 Sidereae deae corona III, 20, 20.
 Signat humum IV, 7, 40; signata limina IV, 1, 145; signanda iura III, 20, 15.
 Signo eburno III, 9, 15; suo haec amor constringit III, 20, 17; signa parva I, 18, 17; voluptatis II, 29, 36; ebria III, 48; veri calor III, 8, 9; luctantum III, 22, 9; paterna IV, 2, 2; dextrae iam morientis IV, 3, 6.
 Silex teritur liquore II, 25, 16; silices possunt cedere blanditiis I, 9, 31.
 Silvae umbrosae I, 20, 7; solae II, 19, 29; silvas satas I, 14, 5; silvis ignotis I, 17, 17.
 Similis vagis puellis I, 5, 7; similem me vestris moribus II, 29, 32.
 Simulatis ignibus I, 11, 7.
 Sine nos cursu ire I, 5, 2; sinite me ire III, 1, 2; sinet nomen habere I, 4, 8.
 Singultu fortia verba cadent I, 5, 14.
 Sinu prono I, 3, 26; sinus tennes I, 2, 2; amatorum II, 16, 12; plenos velorum III, 9, 30.
 Sistit gradum IV, 10, 36; siste esseda II, 1, 76; me vacuum servitio III, 17, 41.
 Sistro crepitanti III, 11, 43.
 Sitis ora torquet IV, 9, 21.
 Situ aeterno I, 7, 18; tacito III, 21, 32; immundo IV, 5, 70.
 Socco immundo II, 23, 15.
 Sociis oblitis I, 6, 20.
 Solatia ferre roganti I, 5, 27.
 Solea laxa II, 29, 4.
 Solemnia tristia II, 33, 1; annua III, 10, 31.
 Soles quod saepe I, 13, 1; solet non esse diu II, 25, 34, solent dolores esse in amore III, 20, 27.
 Solae silvae II, 19, 29; sola saxa I, 18, 4; solis antris I, 2, 11.
 Solvere crines II, 15, 46; acies IV, 4, 59; amores I, 4, 15; solvit ille amicos II, 34, 5; solvet me amore via III, 21, 2; solvebam corollas I, 3, 21; solveret nos nunquam ulla dies II, 15, 26; solve metu patriam IV, 6, 41; solvite vela I, 17, 26; hanc mihi vitam II, 9, 39; solvatur tibi funus arena I, 8, 11; solvens texta diurna II, 9, 6.
 Somnia dementia III, 8, 15; pia IV, 7, 87.
 Somniet ianitor IV, 5, 48.
 Somnus tristis I, 16, 23; amarus II, 19, 6; somno primo I, 3, 3; ingrato I, 3, 25; recenti II, 29, 29.
 Sonat in aure Cynthia I, 12, 6; Pythius II, 31, 16; semita IV, 8, 60; sonant plectra IV, 7, 62; sonavit rixa IV, 8, 19.
 Sonitus arenae III, 15, 33; sonitu Asopi III, 15, 27.

PROPERT. Carm. Tom. I

M m

- Sonus belli IV, 10, 23; sono querulo III, 16, 18; ieiuno IV, 5, 4; sonos faustos III, 10, 4.
- Sopor me impulit alis I, 3, 45; soporis occultum iter III, 11, 54.
- Sordet porticus II, 32, 11.
- Soror de tribus II, 13, 44; una IV, 3, 41; rapta IV, 11, 6; sorores magnum scelus ausas IV, 7, 67.
- Sors mea excludi saepe II, 25, 2; sortis iniustae IV, 4, 94.
- Sortita gemina sedes IV, 7, 55.
- Spargere caede penates II, 30, 31; sparserit nigras comas alba senectus III, 5, 24; spargi facilis rosa IV, 8, 40; spargitur lacrymis ara IV, 4, 46; sparguntur pondera fundae IV, 3, 65; spargatur sanguine amantis III, 16, 19.
- Spatiere hoc loco II, 32, 7; spatiabere gigantea I, 20, 9; in umbra Pompeia IV, 8, 75.
- Spectare ego possum in alterius positus lacerto II, 8, 5; spectavi brachia admorsa colubris III, 11, 53; spectabis montes II, 19, 7; spectato aurum IV, 5, 53.
- Speculator matutinus amicae II, 29, 31.
- Speculum porrigat dominae IV, 7, 76; speculo iucrepitante III, 25, 14.
- Spelunca viridis III, 3, 27.
- Sperare haec merui? II, 5, 3; spolia IV, 10, 11; speraret quamvis nunquam visura Vlyssen II, 9, 7; speranda tibi fama III, 3, 17.
- Sperne fidem IV, 5, 27; pia somnia IV, 7, 87.
- Spes invidiosa iuventae II, 1, 73; ampla nepotum III, 22, 42.
- Spirare quietem I, 3, 7; spiramus magnum II, 15, 53; spiraret Cynthia facilis nobis II, 24, 5; spirantis animos IV, 7, 11.
- Spiritus levis I, 9, 32; notus II, 29, 38.
- Spolia opprobrii I, 13, 12; tanta quae tibi ex illo? III, 7, 14.
- Spondet certos amores II, 29, 19; spondent mea gaudia mihi cessuros reges I, 14, 13; spondebant omina IV, 1, 41.
- Sponte sua I, 2, 10.
- Spumet in calice II, 33, 40; spument musto dolia III, 17, 17.
- Stagna aquae Baiarum III, 18, 2.
- Stamine purpureo I, 3, 41.
- Stat ingenio decus III, 2, 24; pia turba uxorum III, 13, 18; femina ad metas III, 14, 7; infamis domus III, 19, 20; stamus potantes III, 22, 22; stant mihi proelia cum domina III, 5, 2; staret mea navis in Oceano II, 9, 30; steterat misero vicesimus annus III, 18, 15; steterant armenta Myronis II, 31, 7.
- Statuit Semiramis Babylona III, 11, 21; statuisset puellis templa Pudicitiae II, 6, 25; modum erroris sui III, 12, 36; statuisset columnas in orbe III, 11, 19; statuent ubi me in prima parte choreae II, 30, 37.

- Sternatur** mihi lectus IV, 8, 76.
Sternuit Amor omen argutum II, 3, 24.
Stillet hoc ferro cruor II, 8, 26.
Stipat se euntem custodum gregibus mater III, 8, 13.
Stipes acernus IV, 2, 59.
Stringere ne possent latus duocurrus III, 11, 24.
Strigis inventae per busta III, 6, 29; Striges de sanguine consuluit IV, 5, 17.
Struxit tubas per ossa IV, 3, 20.
Studium conquirere amantes I, 2, 23; linguae III, 21, 27.
Suppfiat Cynthia versu nostro II, 13, 7.
Subducit non tepidas faces I, 13, 26; subducent certos amores I, 8, 45; honores III, 2, 21; subducto vultu II, 10, 9.
Subire militiam I, 6, 30; ostri-
 no toro I, 14, 20; mortem II, 9, 52; deo liquido III, 19, 14; subit acius I, 9, 26; cura I, 11, 5; subeant labris pocula II, 27, 10; con-
 vivia luco IV, 6, 71.
Subiiciet tibi carmina Amor I, 7, 20; subiectus Amori I, 10, 27; subiecto lacerto I, 3, 15.
Submittat formosa colores I, 2, 9.
Substravit pontum Fortuna III, 7, 37.
Subtrahis plenos sinus velorum III, 9, 30.
Succendit Castora Phoebe I, 2, 15.
Succumbit aratro taurus II, 34, 47; succumbet choreis tibia III, 10, 23.
Succurrere amanti I, 5, 23; succurrere dolori II, 16, 13.
Sudet meus equus ad has me-
 tas IV, 1, 70.
Suis albae IV, 1, 35; sues agre-
 stes II, 19, 22.
Summam sibi ponit Apelles in
 Veneris tabula III, 9, 11.
Sumere oscula I, 3, 16; ve-
 nena in manus II, 17, 14;
 sumite vires II, 10, 11; sumta
 fuscina III, 7, 62; libera
 toga IV, 1, 132.
Sumtus Pyramidum III, 2, 17.
Superare te cogor exemplis III,
 9, 22; superant saxo venti
 III, 5, 29; sex versus IV,
 2, 57.
Superba loqui I, 10, 22.
Superest hic vitae exitus III,
 5, 47; quod vitae III, 17,
 19.
Supplex venis I, 9, 3.
Supprimat lacrymas lapis III,
 10, 8; supprime fletum, Tro-
 ia IV, 1, 114.
Surda nuda II, 19, 15.
Surda castra I, 7, 18; surdo
 remige III, 12, 34.
Surgat arbutus I, 2, 11; nul-
 lus spiritus in corpore II,
 29, 37; surgebat templum
 marmore II, 31, 9; surge-
 bant lilia praeo I, 20, 37;
 surget spiritus in lacrymis I,
 16, 22; surge poëta II, 26,
 24; surge anime ex humili
 carmine II, 10, 11.
Surripuisse boves II, 3, 52.
Suscipere sacra Dianae II, 19,
 18.
Suscitet ira crepitum II, 4, 4.
Suspiria ducti I, 3, 27.
Sustinet amor minas II, 25, 18;
 sustinuisse flumina lyra III,
 2, 2.
Susurros blandos I, 11, 13.

T

- Tabellae doctae** III, 23, 1; **tabellae obscoenas** II, 6, 27; **non signatas** III, 23, 4; **austeras** IV, 11, 49; **tabellis supplicibus** II, 20, 33.
- Taberna arcana** IV, 8, 19.
- Tabescere me gaudet** III, 6, 23; **tabescat illa inani fama** III, 12, 9.
- Tabula una** II, 26, 33; **tabulae pictae** III, 21, 9; **tabulas vetustas** II, 3, 41; **tabulis Apelleis** I, 2, 22.
- Taces quid mihi, ianua?** I, 16, 18; **tacet laurus adusta** II, 28, 36; **tacent compita nulla** II, 20, 22; **surda omnia** IV, 3, 53; **taceutes aquas** IV, 4, 49.
- Tacita laetitia** II, 6, 32; **sub veste gaudia** I, 4, 14; **tacitis vocibus** I, 4, 18; **tacito litoris** I, 11, 14; **sinu** II, 25, 32.
- Taciturna loco** I, 18, 11.
- Tadae non ullae** I, 8, 21; **taedis accensis** II, 32, 9.
- Taedia luxuriae** I, 2, 32.
- Tangere caput** II, 10, 21; **meam curam** II, 34, 9; **opus carminis heroi** III, 3, 16; **texit cura campi** II, 16, 34; **quem deus iactu** II, 34, 60; **tetigere portum carinae** III, 24, 15; **tangi mero voluit lucerna** IV, 3, 60; **taugeris igni** I, 9, 17; **tangeuda mihi siut pocula** II, 1, 51.
- Tardat Hylas errorem** I, 20, 42.
- Tardus Amor** I, 1, 17; I, 7, 26; **Apollo** I, 8, 41; **tardas advertere aures** I, 1, 37; **tarda sidera** II, 33, 24; **tardas fores** I, 10, 16; **tardis Ver-**
- giliis** I, 8, 10; **curis** I, 13, 7.
- Tauros arantes** II, 19, 11; **fla-grantes** III, 11, 9.
- Tego sacella flore** IV, 3, 57; **tegit litora fronde** I, 20, 2; **tegit me terra** I, 6, 28; **umbra locum funeris** II, 13, 34; **tegebat umbra aves** IV, 9, 30; **vinea inductum opus** IV, 10, 34.
- Tela acuta** II, 9, 38; **remissa** III, 9, 54; **irrita nunquam** IV, 9, 40.
- Tellus apta armis** III, 22, 19; **tremefacta** IV, 1, 149; **lenta gelu** IV, 3, 39; **iusta** I, 19, 16.
- Temerarius nimium** II, 8, 13.
- Temone primo pependit** IV, 8, 21.
- Temperat carmen** II, 34, 80; **hanc mundi domum** III, 5, 26; **septenas vias** III, 22, 16.
- Templum medium** II, 31, 9; **templo eburno** IV, 2, 5; **Templa aurea** IV, 1, 5.
- Tempus discedere** II, 5, 9; **dare campum equo** II, 10, 2; **temporis formosi** I, 4, 7; **hiberni** IV, 3, 42; **tempora longa** I, 3, 37; **dura** I, 7, 8; **data primae noctis** III, 20, 1.
- Tempora fervida** II, 24, 3; **temporibus tuis ponebam corollas** I, 3, 22.
- Tenaces herbae** III, 12, 27.
- Tendere conopea** III, 11, 46; **tendentem lintea** III, 7, 5.
- Tenere ossa sinu** I, 17, 12; **fidem** I, 18, 4; **antra** II, 30, 26; **tenet mea regna barbarus** II, 16, 28; **si non te totum herba** IV, 7, 72; **tenneas fac unum virum filia** IV, 11, 68; **teneat utinam te** I,

- 11, 11; me altera II, 22, 37; teneret me nomen II, 20, 19; tenere quem non penates III, 7, 33; tenebo te sola IV, 7, 93; tenebris vestigia iuncta fama Caesaris III, 9, 33; teneat his finibus II, 3, 45.
- Tenebras extremas** II, 20, 17; Stygias IV, 9, 41; tenebris obductis III, 16, 5; immun-dis III, 15, 17.
- Teneris pedibus** I, 8, 7.
- Tentare positam** I, 3, 15; veneno intactos II, 12, 19; leones II, 19, 21; tentat carmina plectro II, 3, 19; tentatur Cynthia damno I, 4, 25; tentata omnia III, 21, 5.
- Tenuasse macie vultum** IV, 3, 27; tenuastis carmen III, 1, 5; tenuatus in exiles artus II, 22, 21.
- Tenui unda**, 11, 11; **tenues Lares** IV, 1, 128; **sinus** I, 2, 2; **umbras** III, 9, 29; II, 12, 20.
- Terit pectus amore** III, 20, 6; **teram ossa mixtis ossibus** IV, 7, 94; **terat culpa saxosam viam** IV, 5, 20; **teramus iter propositum** II, 30, 14; **teritur robigine mucro** II, 25, 15; **triverat liquor ora** IV, 7, 10.
- Tergore molli** II, 26, 6.
- Terra conscia** II, 13, 42; **ultima** III, 4, 3; **devia** III, 16, 28; **foeta** IV, 9, 22; **frequenti** III, 16, 25; **me tegat** I, 6, 28; **terras pedibus carpere** I, 6, 3; **terris uberibus** I, 22, 10; **mutatis** III, 21, 9.
- Terrent aliquam vultus meus setaeque** IV, 9, 46; **timidum somnia** III, 8, 15; **terreat Cerberus turpia ossa** IV, 5, 4.
- Testa parvula** II, 13, 32; **ignea** IV, 7, 38.
- Testis primo amoris** I, 10, 1; **eris** II, 32, 28; **teste me** I, 13, 14.
- Testor cineres maiorum** IV, 11, 37; **testantur limina torrida sacrilegum** III, 13, 51.
- Testudine docta facis carmen** II, 34, 79; **testudineae lyrae** IV, 6, 32.
- Texit rosam utraque manu** III, 3, 36; **texite rates** III, 7, 29; **texetur aranea** III, 6, 33.
- Texta diurna** II, 9, 6.
- Textilibus variis** I, 14, 22.
- Thalamo in vacuo** I, 15, 18; **nostro** III, 10, 31.
- Theatrum summum** IV, 8, 77; **theatro pleno** III, 18, 13; **cavo** IV, 1, 15; **theatra omnia nata in meum exitium** II, 22, 4; **tota** III, 18, 18.
- Tibia tristior tuba funesta** II, 7, 12; **docta** II, 30, 16; **rauca** III, 10, 23; **eburna** IV, 6, 8.
- Tigno finitimo** IV, 3, 59; **tigna cava** IV, 6, 50.
- Tigres Armenias** I, 9, 19.
- Timere eventum formae tuae** III, 25, 18; **timeam manus audaces** III, 16, 16; **timebam multa dura levitatis** I, 15, 1; **timuit Roma femineas minas** III, 11, 58; **time terga sinistra canceri** IV, 1, 150; **timetur omnis amor** I, 11, 8.
- Timor informem ducet notam** I, 5, 16; **durior exsequiis** I, 19, 4; **timore stolto** II, 34, 20; **timores insolitos** I, 3, 29.
- Tingit Lydia arata Pactoli liquor** I, 6, 32; **tinxerit tem-**

- pora fuco II, 18, 32; tingunt columbae rostra lacu III, 3, 32.
- Toga libera IV, 1, 132; picta IV, 4, 53; togam atram IV, 7, 28; toga sumta IV, 2, 24; togis Cois II, 1, 5.
- Tollere dona II, 16, 18; sustulit una dies tantum operis belli III, 11, 70; se gradibus domus IV, 1, 9; terge orbem IV, 9, 37; tollet nulla dies hanc tibi notam III, 11, 36; tolle animos III, 18, 17; tollitur nunquam ullus amor II, 3, 8; pretio mora III, 13, 14.
- Tonare verba foro IV, 1, 133; tonat spiritus III, 17, 40; tonent fulmina II, 34, 54; tonabat de nuda rupe IV, 1, 7.
- Tondere violas III, 13, 29.
- Tormenta gigantum III, 5, 39; tormentis animi III, 8, 17.
- Torno angusto II, 34, 43.
- Toro molliter impresso I, 3, 12; ostrino I, 14, 20; viduo II, 9, 16; utroque II, 17, 4; fido III, 12, 6; primo III, 20, 12; extremo III, 21, 8; Attalico II, 13, 22; nativo III, 15, 36.
- Torques lumina gemitu I, 21, 3; torquet nox sobria amantes III, 17, 11; torqueat qui funem dignior IV, 3, 21; torqueriet igni III, 6, 39.
- Torquis unca IV, 10, 44.
- Torvus aper II, 3, 6; torvi bovis II, 32, 58; senis III, 18, 24.
- Toxica bibere e Thessalia I, 5, 6.
- Trabes auratas III, 2, 10; curvatas in sua fata III, 22, 38.
- Tradere poma II, 1, 66; tradita obscoenis carminibus I, 6, 10.
- Traduceret infamis per totam urbem II, 24, 7.
- Tragicæ Erinnyes II, 20, 29.
- Trahere membra spectavi occultum soporis iter III, 11, 54; trahit illa mecum quietem I, 14, 9; femina sub sua iura virum III, 11, 2; trahunt illum ossa lecta III, 6, 28; traherem ebria vestigia I, 3, 9; traheret Hercules pensa III, 11, 20; traxit falso candore maritum I, 2, 19; hiatus huic aquam III, 8, 52; fax illa lumina ab everso rogo IV, 3, 14; trahens flumina I, 20, 44; trahentem mea fata IV, 9, 65.
- Traiciis umbras III, 18, 31; traicit amor fati littora I, 19, 12; turba pedes super foeni acervos IV, 4, 78; traice alio tela II, 12, 18.
- Trames versus per astra IV, 1, 108; tramite inculto I, 18, 28; assiduo III, 16, 26.
- Transcendere limen I, 14, 19.
- Transeat hic sine nube dies III, 10, 5; transirem tua limina II, 7, 9; transibit ossa viator II, 11, 5; nauta sepulcrum Paeti III, 7, 27.
- Transferre alio colores II, 15, 35; translato servitio I, 12, 18.
- Transilit maria et terram rumor II, 18, 38; transilium feratam Danaës domum II, 20, 12.
- Tremo stulto timore II, 34, 20; tremunt canistra in palma virginis IV, 8, 12; tremebat aqua IV, 6, 26; tremuere cacumina Pindi III, 5, 33.
- Tremulis fletibus I, 5, 15; tremulus horror I, 5, 15;

- tremulae cortina Sibyllae IV, 1, 49.
 Trepidant iuvenes in primo amore II, 3, 49.
 Tribuit laudes III, 24, 3; tribuisti praemia IV, 2, 49.
 Trientibus multis III, 10, 29.
 Tristis amica I, 6, 10; custodia II, 6, 39; domus III, 6, 15; somnus I, 16, 22.
 Trivio pervigilare moras I, 16, 40.
 Triumphat de me Amor II, 8, 40; Musa a me nata III, 1, 10.
 Triumphus quantus foret mulier una? IV, 6, 65; triumpho feminei IV, 11, 71; triumphis patriis II, 7, 13.
 Tropaea regia III, 3, 8; vera III, 9, 34; avita IV, 11, 29.
 Tuba funesta II, 7, 12; moesta IV, 11, 19; vana querela fati mei II, 13, 20; tubas querulus IV, 3, 20.
 Tume actum inani laetitia III, 6, 3.
 Tumet mihi coma spīcea IV, 2, 14.
 Tumultus in amore III, 15, 1; tumultum obiectum capiti II, 27, 7.
 Tundat Amycle natalem tuum esse IV, 5, 35; tundet Cybebe cymbala III, 17, 35.
 Tunica ostrina II, 29, 26; tunica demissis IV, 2, 38; solutis IV, 8, 61.
 Turis blandi IV, 6, 5; turavilia II, 10, 24; rara II, 19, 13.
 Turba minuta II, 29, 3; puellarum III, 2, 8; maxima III, 3, 24; pendula patrio sacro IV, 1, 18; ebria IV, 4, 78; vicina IV, 8, 2; meorum IV, 11, 76.
 Turbare quietem I, 3, 17.
 Turma Amazonidum III, 14, 14; turmas fortes II, 10, 3.
 Turpia proelia II, 5, 25; ossa IV, 5, 4.
 Turratae deae IV, 11, 52.
 Tutela per agros quibus diis est III, 13, 41.
 Tuto Amore I, 1, 32.
 Tympana mollia III, 17, 33.
 Tyranni magni II, 8, 9; tyranno duro servire II, 25, 11.
 V
 Vacare una nocte II, 9, 19; vacat in templo parma II, 25, 8; vacem abrepto amore I, 13, 2; vacet audire susurros I, 11, 13; pulvis meus oblito amore I, 19, 6.
 Vacuus Amor I, 1, 34; vacua arena I, 8, 13.
 Vadere ulterius domos Memnonias I, 6, 4.
 Vada iniqua I, 17, 10; pulsa IV, 2, 8; lenta IV, 11, 55; vadis flavis II, 9, 12.
 Vaga flumina III, 11, 51; vago fluminis hospitio I, 20, 10; vagis puellis I, 5, 7.
 Vagarer quum potus II, 29, 1; vagata est luo terras II, 28, 19.
 Valet non hic herba II, 4, 7; forma per se II, 29, 30; valent in amore preces I, 1, 16; nil gentes devictae II, 7, 6; valeatis torres III, 21, 15; valeant limina III, 25, 9.
 Vallo acerno IV, 4, 7.
 Valvae opus Libyci dentis II, 31, 12; valvas IV, 8, 51.
 Vano auspicio I, 3, 28.
 Vapulat umbra mei II, 12, 20.
 Variare pectus Eois lapillis I, 15, 7; variat mihi prima uva

- IV, 2, 13; variant aquilonibus undae II, 5, 11; variabant tecta figuris II, 6, 33.
- Vates ego II, 10, 19; IV, 1, 75; vati fallaci II, 4, 15.
- Vbere silvestri III, 9, 51; uberibus terris I, 22, 10.
- Vectet corpora saucia Rhenus III, 3, 46; vectantur mecum amores III, 1, 41; veteris dorso Pegaseo II, 30, 3; vectabere cynis III, 3, 39.
- Vector currens ab urbe IV, 7, 84.
- Vehere ab inferna rate III, 5, 14; vehunt prorae Centauros IV, 6, 49; vehar hospes aequoris III, 21, 17; vecta lyncibus III, 17, 8; vecta quali ave Dardana puppis IV, 1, 40.
- Vela ducere I, 6, 2; candida I, 17, 26; tristia II, 27, 14; nocturna II, 28, 24; secunda III, 17, 2; grandia III, 9, 4; fluitantia theatro III, 18, 13; sinuosa IV, 1, 15; velis plenis IV, 6, 23.
- Velabant limina vitae IV, 9, 27; velavit aranea fanum II, 6, 35.
- Velificabat nauta per aquas IV, 9, 6; velificata ad infernos lacus ratis II, 28, 40.
- Vellera Tyria IV, 3, 34.
- Vellere pecus II, 16, 8.
- Vellicet te II, 5, 8.
- Veloce puellam I, 1, 15.
- Venaberis leporem III, 13, 43.
- Venales amicae II, 16, 21; venalia fata IV, 8, 25; pocula IV, 5, 25.
- Vendere se muneribus I, 2, 4; venditur care nox II, 23, 11.
- Veneno isto satius est tentare intactos II, 12, 19; deprenso II, 32, 27; venena tetra II, 24, 27.
- Veneramur pacem III, 5, 1.
- Venire mihi multa mala scis II, 22, 2; si qua negat II, 22, 46; venis sera mihi, o mors II, 13, 50; venit rogata I, 5, 32; magno foecere tardus Amor I, 7, 26; irritata I, 10, 25; in tumidum honorem II, 24, 31; concha ex rubro salo III, 13, 6; veni huc non noxia IV, 11, 17; veniam seu tristis seu lactus amicis I, 11, 25; venias umbra benigna oculis meis IV, 4, 66; veniat mea navis ad te II, 14, 29; nox vigilanda mihi III, 15, 2; ruga formae tuae III, 25, 2; venerit ira non ita saeva I, 18, 14; venerat antiquam domum umbra I, 19, 10; venies ad fata II, 13, 39; in ora virum III, 9, 32; ventum est ad proelia II, 6, 5; ventura si dies III, 5, 31; venturi mali I, 9, 18.
- Ventilat Venus facem IV, 3, 50.
- Ventre squamoso III, 22, 27; tumido IV, 2, 43.
- Ventus, qui beue vela ferat IV, 4, 40; vento opposito I, 6, 17.
- Verba fugient tibi I, 5, 17; libera I, 9, 2; benigna I, 10, 24; iace II, 1, 77; superba II, 8, 16; mala II, 9, 22; nullo pondere loqui II, 22, 42.
- Verbera saevitiae I, 3, 18; setosa IV, 1, 25.
- Verberat ora manu II, 9, 10 verberet quem ille puer III 10, 28.
- Vernat sanguis IV, 5, 57.

- Versare** miserum toto cubili I, 14, 21; boves et plaustra III, 5, 35; versat quae anus non mea somnia? II, 4, 16; meam vitam femina III, 11, 1; versamus proelia lecto II, 1, 45; versant suspiria illum II, 22, 47; versarent quum tua rura iuveni IV, 1, 129.
Versum mollem I, 7, 19; versu duro II, 1, 42.
Vertit suas comas inepta II, 18, 28; pennas tuus amor II, 24, 22; vertat mea vocula in auriculas I, 16, 28; verterit aures ad pacem II, 13, 15; verti me ante tuas postes I, 16, 43; verte in quamcunque voles figuram IV, 2, 22; te in mores viri IV, 5, 45; vertitur deus II, 28, 32; vertuntur amores II, 8, 7.
Vertice montis I, 20, 33; laurigero III, 13, 53; turrigero III, 17, 35.
Vertigine torta III, 7, 65.
Vesani I, 8, 5; amoris II, 15, 29.
Vestigia multo Baccho ebria I, 3, 9; non ulla apparent II, 29, 35; iuncta famae III, 9, 33.
Vestis adusta IV, 7, 8; veste tacita I, 4, 14; longa II, 31, 16; fluente III, 17, 32; moesta III, 6, 13; vestes Tyriae III, 14, 17; Attalicae III, 18, 19.
Vestitus frondibus uvas III, 13, 31.
Vetat turba me credere tibi II, 32, 8; vetuit timor hos numerare II, 29, 4.
Vetera iura I, 6, 20.
Vexaverit si tibi comas utilis ira IV, 5, 31; vexastis venti Vlixen II, 26, 37.
Via longa I, 12, 11; proxima II, 1, 75; non operosa IV, 6, 18; recta III, 5, 10; una vulneris II, 25, 46; vias novas I, 8, 30; vias indociles I, 2, 12.
Viator contemnens ossa II, 11, 5.
Vices miseras I, 13, 10; inversas I, 15, 30; remorum III, 21, 12; vicibus matronis IV, 11, 75.
Victoria potior devictis Parthis II, 14, 23.
Videt in amore nemo II, 14, 18; vidisse negato II, 18, 3; viderit hoc quam pudet peperisse II, 15, 22; viderat olim pastor ponere tunicam II, 2, 13; Patroclon arena porrectum II, 8, 33; videbis nunquam mea vela, Aquilo III, 7, 71.
Vigilare alio nomine I, 9, 28; studiis severis II, 3, 7; vigilet ianitor IV, 5, 47.
Viles ocelli I, 15, 33; amores II, 34, 71; noctes IV, 7, 39; vilis tura II, 10, 24; vilior ne sis mihi istis I, 2, 25; gelida Illyria I, 8, 2.
Vina elisa prelis Falernis IV, 6, 73; pallida IV, 7, 36; Lesbica I, 14, 2.
Vincit fletum iniuria III, 25, 7; vincere suavit IV, 10, 17; signa patriae IV, 6, 24; vincant mendacia IV, 5, 27; vince sopore caput III, 17, 42; vicit me non moribus III, 6, 25; forma victorem III, 11, 16; vicerat aestum IV, 9, 63; vincet barba genas IV, 8, 26; vincor tempore III, 25, 36; victa muneribus ianua I, 16, 36.
Vincire catena II, 15, 25; mentem Lyaeo III, 5, 21; vincitur lectus III, 20, 21; via-

- ctus manus III, 24, 14; vin-
cta brassica IV, 2, 44.
- Vincula infernae rotæ I, 9, 20;
sanguinis I, 15, 16; capilli
IV, 5, 79; ligata ad saxa III,
7, 20; codicis IV, 7, 44;
dulcia III, 15, 10.
- Vindicat locum Parrhasius III,
9; 12; illa una partem tori
tui IV, 3, 56; si quæ casa
ara summota IV, 9, 56; vin-
dicet Aeacus in mea ossa IV,
11, 24.
- Vindice se IV, 6, 27.
- Vinea longa IV, 10, 34.
- Vires magnas I, 14, 17; quæ-
cunque aderant in corpore
III, 15, 23.
- Viret quo campo seges III, 34,
78.
- Virtus Caesaris II, 16, 41;
haec tua III, 12, 10.
- Visa turpia II, 6, 28; talia II,
26, 20.
- Vises humana cubilia II, 3, 31;
visenda ora Caystri III, 22,
15.
- Vita I, 2, 1; I, 8, 22; II, 3,
23; si mihi sit ponenda II,
26, 57; superba III, 11, 48;
vitæ quodcunque sequetur I,
4, 3; mollior hora II, 28,
15; praecepta III, 9, 21.
- Vitate hoc malum I, 1, 35.
- Vitri aestiva supellex IV, 8, 37.
- Vitta recta IV, 3, 16; lanea
III, 6, 30; vittæ puniceae
IV, 9, 27.
- Vivere nullo consilio I, 1, 6;
duro sidere I, 6, 36; lecto
vacuo II, 2, 1; in flagitio
II, 34, 12; nequitia non
ignota II, 5, 2; sine sensu
II, 12, 3; quæ potuit sola
cum solo II, 32, 56; si pos-
set ponto aper II, 3, 6; vi-
xisse me dignam sororem IV,
11, 59; vivam per te III,
17, 19.
- Vltima meta lacrymis I, 3, 46;
ultima nosse mala I, 5, 4.
- Vltor Cerberus IV, 5, 3; ul-
tores deos III, 20, 22; ignes
IV, 1, 115.
- Vmbra tenuis II, 12, 10; te-
gat locum II, 13, 34; mor-
tua IV, 1, 106; multa tege-
bat aves IV, 9, 30; benigna
IV, 4, 66; in Pompeia IV,
8, 75; umbrae meae IV, 11,
18; umbras teneras I, 18,
21; pias III, 18, 31.
- Vmbrosæ silvæ I, 20, 7; um-
brosos rogos IV, 11, 8.
- Vnda parvi littoris II, 4, 20;
undis formosis I, 20, 41.
- Vngat onyx nares III, 10, 22.
- Vnguenta capillis perfusa II,
4, 5.
- Vngue tenero I, 20, 39; morso
III, 25, 4; unguēs imme-
ritos II, 4, 3; vivos III, 7,
51; iratos IV, 8, 57; ungui-
bus formosis III, 8, 6.
- Vocales canes IV, 4, 84; vo-
calis equus Arion II, 34, 37.
- Vocare crudelem I, 8, 14; no-
men meum II, 13, 28; vocas
nomen meum II, 26, 12; vo-
cat ille ad arma bene con-
cordes II, 34, 6; me terra
recepta IV, 9, 38; vocet te
Cynthia II, 25, 33.
- Volare fecit Deum II, 12, 6.
- Vocula mea I, 6, 27.
- Volucres marinae III, 7, 11.
- Volucres insidias I, 20, 30;
volucris funesta II, 20, 5.
- Volvitur mulier ante Veneris
pedes III, 8, 12; voluta saepe
de prono sinu munera I, 3, 26.
- Volumen totum II, 1, 6.
- Voluptas iucunda I, 10, 3; vo-
luptatis signa II, 29, 36.

Volutet Sisyphus onus II, 17, 8.
Vota debita I, 16, 44; omnia I, 17, 4; tot mea III, 24, 20; mea noxia IV, 3, 17; votis meis vocanda I, 10, 4.
Votiva arma IV, 3, 71.
Vox ultima III, 7, 66; insana III, 8, 2; voce deducta II, 33, 38; voces molestas I, 5, 1; vocibus tacitis I, 4, 18.
Vrbs septem iugis III, 11, 57; urbe parva IV, 1, 33; grata IV, 2, 66; capta IV, 8, 56; urbes mortales III, 18, 5.
Vrit lorica lacertos IV, 3, 23; urere I, 13, 34; urat Colchis athena II, 1, 54; urere humeros IV, 1, 44; ure mihi versus IV, 7, 78; ureret quamvis Cynthia II, 24, 8; urite innuptae felicius taedas III, 19, 25; ustus lignis funeris III, 15, 46.
Vrgeret sepulcrum lacrymis IV, 11, 1; urgeat hunc vis tua IV, 5, 74; urna infelix hu-

meros meos IV, 11, 28; urgebat illi urna medium caput IV, 4, 16; urgetur Caucasus arboribus I, 14, 6.
Urna aurea II, 26, 50; fictilis IV, 4, 16; infelix IV, 11, 28; urnis virgineis II, 1, 67.
Vva meraca II, 33, 27; prima IV, 2, 13; nova IV, 17, 18.
Vulgares amores I, 13, 11.
Vulgo conquirere amantes I, 2, 23.
Vulnus sibi quaerunt ocelli II, 22, 7; vulneris mali II, 25, 46; vulnere rami I, 1, 13.
Vultu subducto II, 10, 9.
Vxor nobilis II, 28, 22; casta III, 12, 32; uxorum turba III, 13, 18.

Z

Zmaragdus quoscunque dedit II, 16, 43.
Zonis quinque IV, 1, 108.

COLLATIO
BROVKHVSIANAE EDITIONIS
CVM VVLGATIS.

Ex edit. Londin. Michaëlis Maittairii.

Edit. Broukh.		Edit. vulg.	
Lib. Eleg. Vers.		Lib. Eleg. Vers.	
1	8	13	distichon hoc postponitur proximo.
2	1	48	Posse frui
		3	45
			46
		1	49
			70
		4	7
			14
		1	71
			78
	2	3	1
			4
		2	1
			2
		3	5
			8
			47
			54
			9
			44
		2	3
			16
3		4	
4		5	
5		6	14
			23
		7	40
		8	6
6		3	18
			29
7			30
		2	6
			15
		6	22
		8	29
			40
			9
			10
			7

Edit. Broukh.			Edit. vulg.		
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>			<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		
2	7	32 Vinceris	2	8	8
		33 Iste quod est		9	1
		34 Hoc ipso			2
		35 Munera quanta		8	11
		40 In nostrum			16
		41 Penelope		9	3
		78 Sanguis erit			40
		79 Sic igitur		8	17
		90 Mors inhon.			28
		91 Sidera		9	41
		98 Ille vir in			48
	8	1 Non ob regna			49
		4 Mortem ego			52
		5 Sed tempus		10	1
		30 Sed modo			26
		31 Scribant		11	1
		36 Nec dicet			6
	9	1 Quicumque ille fuit		12	
	10			13	
	11			14	
	12	2 Lectule		15	2
		3 Nam modo			5
		4 Interdum			6
		8 Oscula			10
		9 Quam multa			3
		10 Quantaque			4
		11 Non iuvat			11
		54 Forsitan			54
	13			(16	
				(17	
	14	4 Aut si quid		18	4
		5 Quin ego deminuo			21
		6 Huic malus			22
		7 Quid si iam			5
		22 Ipsa anus			20
		23 Cum tibi nec			33
		24 Frater ego			34
		25 Nunc etiam			23
		26 Ludis			24
		27 An si caeruleo			31
		28 Tinxerit			32
		29 Vt natura			25
		34 Mi formosa			30
		35 Ipse tuus			35
		38 Et terram			48
	15			19	
	16			20	
	17			21	
	18			(22	
				(23	
		90 Parcins		(24	11
		58 Hercules		25	8
		59 Et modo		24	11
		64 Fallaci dominae			16

Edit. Bronkh.

Edit. vulg.

Lib. Eleg. Vers.

Lib. Eleg. Vers.

2	18	65 Cernere uti		2	33	9
	19	1 Hoc erat			24	17
		16 Dissidium	usque ad			32
		17 Dura est				47
		18 Et se plus				48
		19 At me non				33
		32 Et modo	usque ad			46
		33 Noli nobilibus				49
		36 Demissis	usque ad			12
		37 Vnica nata		25		1
		46 Sive ego	usque ad			20
		47 Et secla				31
		50 Vnusquisque	usque ad			38
		51 Nonne fuit				11
		74 Invidiam	usque ad			34
		75 At vos				39
		84 Vna sit	usque ad			48
	20			(26		
				(27		
	21	2 Tam formosa		28		2
		3 Hoc tibi				33
		4 Frangitur				34
		5 Venit enim				3
		6 Incipit				4
		34 Et Deus	usque ad			32
		35 Deficiunt magico				35
		62 Votivas	usque ad			62
	22			29		
	23	1 Quaeris		31		1
		16 Pythius	usque ad			16
		17 Illic adspicias		30		27
		20 Denique nt	usque ad			30
		21 Qui videt		32		1
		22 Non cupiet				2
		23 Quod si nemo		30		31
		24 Communis				32
		25 Vna contentum				23
		28 Roscida	usque ad			26
		29 Nec tu virginibus				33
		36 Nam sine te	usque ad			40
		37 Hoc utinam		32		7
		40 In nemus	usque ad			10
		41 Nam quid Praenestis				3
		44 Appia	usque ad			6
		45 Scilicet				11
		52 Non urbem	usque ad			18
		53 Quo fugis		30		1
		64 Si modo	usque ad			12
		65 Nunc iam dura				19
		68 Et ferre				22
		69 Nil agis		32		19
		70 Tendis iners				20
		80 Consumta est,	nsque ad			30
		81 Ista senes		30		13

Edit. Broukh.		Edit. vulg.	
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		<i>Lib. Eleg. Vers.</i>	
2	23	86 Turpia	usque ad 2
		87 Tyndaris	30 18
		118 Semper vivo	32 31
			usque ad 62
	24		33
	25		34
3	1		5(1
	2		(2
	3		3
	4		(4
	5		(5
		8 Et nova	6
		9 Flens tamen	7
		20 Ultima	8
		21 Pacte quid	55
		24 Omnia detrito	usque ad 3 66
		25 Et mater	17
		32 Portabat	usque ad 20
		33 O centum	usque ad 9
		36 Non poterat	usque ad 16
		37 Reddite	usque ad 67
		46 Quid meritum	usque ad 70
		47 Fortuna insidias	usque ad 25
		48 Vt tibi	usque ad 34
		49 Ventorum	usque ad 37
		50 Conseruit	usque ad 38
		51 Sunt Agamemnonias	usque ad 35
		54 Pro qua mactata	usque ad 36
		55 Saxa	usque ad 21
		58 In mare	usque ad 24
		59 Hunc parvo	usque ad 39
		60 Pactus ut	usque ad 42
		61 Non tulit	usque ad 53
		66 Et miser	usque ad 54
		67 Quodsi contentus	usque ad 47
		70 Pauper	usque ad 2
		71 At tu saepe	usque ad 43
		72 Ante fores	usque ad 46
	6		usque ad 71
	7		usque ad 72
	8		8
	9		9
		58 Femineos	10
		59 Nunc ubi	11
		60 Et modo Pompeia	58
		61 Hannibalis	67
		68 Vix timeat	68
		69 Lencadius	usque ad 59
		72 Caesaris	usque ad 66
	10		usque ad 69
	11		usque ad 72
	12		12
		12 Virginiumque	13
		13 Et modo	14
		14 Sectatur	12
			13
			14
			15
			16

Edit. Broukh.			Edit. vulg.		
Lib. Eleg. Vers.			Lib. Eleg. Vers.		
3	12	15 Qualis Amazonidum	3	14	13
		16 Thermodontiacis			14
		17 Qualis et Eurotae			17
		34 Carior			34
	13			15	
	14			16	
	15			17	
	16	28 Croesum		18	28
		29 At tibi, nauta,			31
		32 Caesar ab			34
	17	28		19	
	18	10 Fidas ero		20	10
	19	1 Nox mihi prima			13
		2 Longius			14
		3 Tu quosque			11
		4 Phoebe			12
		5 Foedera			
		20 Semper amet,			30
	20			21	
	21			22	
	22			23	
	23			(24	
				(25	
4	1	70 Has meus	4	1	70
		71 Dicam			87
		72 Et maris,			88
		73 Quo ruis			71
		84 Iupiter			82
		85 Dixi ego			89
		104 Trames			108
		105 Felicesque			83
		108 Laetus et Hesp.			86
		109 Exemplum			109
		150 Octipedi			150
	2			2	
	3	34 Et Tyria]		3	34
		35 Cogor			37
		36 Qualis			38
		37 Et disco			35
		38 Quot			36
		39 Quae tellus			39
		72 Subscribam			72
	4	16 Vrgebat		4	16
		17 Vidit			19
		18 Pictaque			20
		90 Haec virgo			92
		91 Et satis una			17
		92 Quae voluit			18
		93 A duce			93
		94 O vigil			24
	5			5	
	6			6	
	7	20 Fecerunt tepidas			20

PROPERT. Carm. Tom. I

* N n

554 COLLAT. EDIT. BROVKH. CVM VVLG.

Edit. Broukh.		Edit. vulg.	
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		<i>Lib. Eleg. Vers.</i>	
4	7	4	6
	21		25
	22		26
	23		21
	26		24
	27		27
	34		34
	35		39
	42		46
	43		35
	44		36
	46		38
	47		47
	99		56
			(8)
	8		(9)
	9		10
	10		11
	22		22
	23		25
	24		26
	25		23
	26		24
	27		27
	48		48
	2		2
	3		5
	4		6
	5		3
	6		4
	7		7
	66		66
	67		97
	68		98
	69		73
	70		74
	92		96
	93		67
	98		72
	99		99
	102		102

COLLATIO

VULGATARVM EDITIONVM

CVM BROOKHVSIANA

Edit. vulg.			Edit. Brookh.		
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>			<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		
1	8	13 Atque ego hœri	1	8	15
		15 Et me defixum			13
2	1	48 Posse frui, fruâr	2	1	48
		49 Si meminî, solet			51
		50 Et totam ex			52
		71 Quâdlocunq; igitur			81
		78 Huic misero			88
	2	1 Liber eram, et	2	2	5
		2			6
		3 Cur hæc in terris			55
		4			56
		5 usque ad finem ubi versus			68
	3	1 Qui nullam tibi	2	1	1
		4 Et turpis de te			4
		5 Quærebam sicca			7
		8 Differtur, nunquam			10
		9 Nec me tam facies			19
		44 Vret et Eoos			54
		45 His saltem ut tenear	1	1	49
		46			50
		47 Ac veluti primo	2	1	11
		54 Mox Amythaonia			18
	4	1 Multa prius dominae	3	1	1
		6 Hæc et expenso			6
		7 Non hic herba valet	1	1	73
		9 Quippe ubi			75
		11 Non eget hic medicis			77
		13 Ambulat			79
		15 Nam cui non ego sum usque ad finem	3	3	7
	5	Hoc verum est	4		
	6	Non ita complebant	5		
		14 Et miser in tunica			14
		15 His olim ut fama est	7		9
		22 Per te nunc Romæ			16
		23 Felix Admeti	5		15
		40 Quam peccare pudet			32
		41 Vxor me nunquam	6		21
		Gavisa est certe	6		
	7	1 Eripitur	7		1
	8	7 Omnia vertuntur			31
		9 Magni sæpe ducis			29

Edit. vulg.		Edit. Bronkh.	
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		<i>Lib. Eleg. Vers.</i>	
2	8	2	7
			35
			40
			79
			90
			17
			28
	9		33
			41
			78
			91
			98
		8	1
			4
			5
	10		30
			31
	11		36
		9	1
	12		1
	13	10	1
	14	11	1
	15	12	1
			9
			3
			5
			7
			11
	16	13	1
			56
	17		57
			74
	18	14	1
			7
			9
			22
			5
			25
			29
			31
			34
			27
			23
			35
	19	15	1
	20	16	
	21	17	
	22	18	
	23		51
			58
			65
			67
			69
			80
	24		81
			90

Edit. vulg.		Edit. Broukh.	
Lib. Eleg. Vers.		Lib. Eleg. Vers.	
2	24	2	18
	11		59
	13		61
	15		63
	17	19	1
	19		3
	33		16
	34		19
	36		21
	47		32
	48		17
	50		33
	52		35
25	1		37
	10		46
	11		51
	34		74
	35		47
	37		49
	39		75
	48		84
26	1	20	1
27			59
28		21	1
	3		5
	5		7
	32		34
	33		3
	35		35
29	1	22	1
30		23	53
	3		55
	12		64
	13		81
	15		83
	17		85
	18		86
	19		65
	21		67
	22		68
	23		25
	25		27
	26		28
	27		17
	29		19
	31		23
	33		29
	35		31
	40		36
31	1		1
	16		16
32	1		21
	3		41
	5		43
	7		37

Edit. vulg.			Edit. Broukh.		
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>			<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		
2	32	9 Quam videt accensis	2	23	39
		11 Scilicet umbrosis			45
		17 Falleris ista tui			51
		18 Non urbem demens			52
		19 Nil agis insidias			69
		21 Sed de me minus est			71
		30 Consumta est			80
		31 Tyndaris externo, usque ad fin. contin.			87
	33	Tristia iam redeunt		24	1
	34	Cur quisquam faciem		25	
3	1	1 Callimachi manes	3	1	40
		40 Gaudet ut solito			41
	2	1 Orpheu detinuisse		1	64
	26	Et videt ingenio			1
	3	1 Visus eram molli		2	
	4	Arma Deus Caesar		3	23
	5	Pacis Amor Deus est			1
	6	Dic mihi de nostra		4	
	7	Ergo sollicitae tu		5	8
		8 Et nova longinquis			25
		9 Et mater non iusta			27
		11 Sed tua nunc volucres			32
		16 Portabat sanctos			21
		18 Pacte, quid aetatem			23
		19 Nam tibi nocturnis			51
		21 Sunt Agamemnonias			53
		23 Hoc iuvene amisso			37
		25 Reddite corpus humo			46
		34 Quid meritum dicas			49
		35 vel torum est quodc.			47
		37 Fortuna insid.			55
		39 Saxa triumphales			57
		41 Paullatim socium			67
		43 Quod si contentus patr.			69
		45 Viveret ante suos			61
		47 Non tulit hic Pactus			65
		51 Huic fluctus vivos			66
		52 Et niger invitam			59
		53 Hunc parvo ferri			9
		55 Flens tamen extremis			20
		66 Ultima quae Pacto			33
		67 O centum aequoreae			36
		70 Non poterat vestras			71
		71 At tu saeve Aquilo			1
	8	1 Dulcis ad extremas		6	
	9	Maecenas eques Hetr.		7	
	10	Mirabar, quidnam		8	
	11	Quid mirare meum		9	58
		58 Femineas timuit			61
		59 Hannibalis spolia et			63
		61 Curtius expletis			65
		63 Coelitis abscisos			67
		65 Haec Dii condiderunt			

Edit. vulg.		Edit. Bronkh.				
Lib. Eleg. Vers.		Lib. Eleg. Vers.				
3	11	67	Nunc ubi Scipiadae	3	9	59
		69	Lencadius versas			69
	12	1	Postume plorantem		10	1
	13		Quaeritis unde avidis		11	
	14		Multa tuae Sparte		12	
		13	Qualis Amazonidum			15
		15	Et modo Taygeti			13
		17	Qualis et Eurotae			17
	15		Sic ego non ullos		13	1
	16		Nox media et dominae		14	
	17		Nunc o Bacche tuis		15	
	18		Plausus ab umbrato		16	
		28	Croesum aut Pactoli			28
		29	Hic olim ignaros	2	7	7
		31	At tibi nauta pias	3	16	29
	19		Obiicitur toties a te		17	1
	20		Credis cum iam posse		18	
		11	Tu quoque qui aestivos		19	3
		14	Nox mihi prima venit			1
		15	Foedera sunt ponenda			5
		17	Haec Amor ipse suo			9
		19	Quam multae ante			7
		21	Namque ubi non certo			11
	21		Magnum iter ad doctas		20	1
	22		Frigida tam multos		21	
	23		Ergo tam doctae nobis		22	
	24		Falsa est ista tuae		23	
	25		Risus eram positus			11
4	1	1	Hoc quodcumque v.	4	1	1
		70	Has meus ad iunctas			70
		71	Quo ruis imprudens			73
		82	Iupiter obliquae			84
		83	Felicesque Iovis			105
		85	Quid moveant pisces			107
		87	Dicam, Troia cades			71
		89	Dixi ego cum geminos			85
		91	Non posse ad patrios			87
		108	Trames et ab zonis			104
		109	Exemplum grave erit			109
	2		Quid mirare meas		2	1
	3	1	Haec Arethusa suo		3	
		35	Et disco, qua parte			37
		37	Cogor et e tabula			39
		39	Quae tellus sit lenta			39
	4	1	Tarpeium nemus et		4	
		16	Urgebat medium			16
		17	Et satis una malae			91
		19	Vidit arenosis			17
		21	Obstupuit regis facie			19
		92	Haec virgo officii			90
		93	A duce Tarpeio			93
	5		Terra tuum spinis		5	
	6		Sacra facit vates		6	
	7	1	Sunt aliquid manes		7	

Edit. vulg.			Edit. Bronkh.		
<i>Lib. Eleg. Vers.</i>			<i>Lib. Eleg. Vers.</i>		
4	7	20	4	7	20
		21			23
		23			25
		25			21
		27			27
		34			34
		35			43
		37			45
		39			35
		41			37
		43			39
		45			41
		47			47
	8	1		8	1
	9			9	
	10			10	
	11			11	
		3			5
		5			3
		7			7
		66			66
		67			93
		69			93
		71			97
		73			69
		96			92
		96			67
		97			99

ERRATA.

Lib. II, Eleg. 28, vs. 51, legendum: *Vobiscum est Iule.*

FINIS PRIMI VOLUMINIS

Facultate obtenta.

